Christopher Knyght

Postilla siue expositio epystolarum et euangeliorum dominicalium necnon de sanctis et eorum cōmuni vna cum ferialibus tam de toto tempore anni quam etiam eorundem sanctorum.

G-5-9

Impressum per egregium Julianum notarium
Impressorem cōmemorante extra temple
barre sub Intersignio sancto-
rum trium regum

and praye alwayes with all maner of
prayer and supplicacion and that in
the spirite

the ephesians vi

Itam bonā et exitum beatum. Ego frater Guihel-
m⁹ sacre theologie professor minim⁹ parisi⁹ educa
t⁹ sacrorum euāgeliorum ac epystolarum de tpe/ dñicis die
bz/ et sctis etiā super cōmune apostolorum/ martyrū
cōfessorum/ virginum et pro defunctis expositiones
in vnū colligere volumē: minus expertis clericis ac insipiētib⁹
predicatoribz pernecessariū fore iudicaui. Considerās nonnul-
los cancelistas minus caute ac imperite euāgelia epystolas vul
go cristiano pronūciātes procedere non habentes eorūdē exposi
tionū scientiam que necessaria est. Composui igitur ꝫ hunc librū
pro eisdē de supra ac pro omnibus sacrorū euangeliorū ꝫ epysto
larum expositionē cupientibus. Nō meū quod exiguū est ingeniū
cōsului proprias dictas expositiones: sed aliorū sacre pagine doc
torū libris innitēs eas quas melius scripserunt postillas ꝫ expo
sitiones perfūctorie exarando. post quēlibet passū textus ponēs
cū premissione tituli vniuscuiusqz quod scripsit Adiiciensqz post
quēlibet dominicalis euangelii expositionē necessaria notabilia
pro materia textus et sermonibus de tēpore eximii doctores. Hu
gonis de prato sūpta. Sunt autē hec doctorū nomina sancti Au
gustini sancti Gregorii/ sancti Hieronimi/ sancti Ambrosii Ve
nerabilis bede. et ipso pro omeliis Glose interlinearis Glose or-
dinarii. Nicholai de lyra. Nicholai de gorra. sup quattuor euan
gelistas. sancti Thome de aquino super Johannem. Guihelmi
lugdunensis in sermonibus de tempore. Jordani ex sermonibus
de tempore. Rabani. Quorum modus penes titulos abbreuia-
tos legendi talis est.

Ly. id est nicholaus de lyra. Gor. i. nichola⁹ de gorra:
Glo. iterli. i. glosa iterlinearis. Glo. or. i. glosa ordinaria.
Ra. id est rabanus. Guil. lug. i. gulhelm⁹ lugdun
Jor. id est iordanus. Vin. id est vincentius.

¶ Postilla siue expositio epystolarū tā dn̄icaliū q̄ ferialiū: nec non quatuor tp̄m p discursū totius āni.

¶ Dominica prima in aduentu domini. Ad romanos.xiii.capitulo.

Fratres. Scientes qꝛ hora est: iā nos de somno surgere. Nunc aūt ppior est nostra salus: q̄z cū credidimus. Nox precessit. dies aūt appropinquauit. Abiiciam⁹ ergo opa tenebrarū: et induamur arma lucis. sic vt in die honeste ambulemus. Non in commessationibus: et ebrietatibus. Non i cubilibus: et impudiciis. Non i contentione: et amulatione. Sz induimini: dn̄m iesū xp̄m. Postilla Fratres: scientes qꝛ hora est iam nos de somno surgere. Verba proposita originaliter ad Romanos.xiii.capi. sunt scripta. in epistola hodierna lactionaliter recitata. Ante initium illius epystole scribit sanctus paul⁹ in eo.c.di. Nemini quicq̄ debeatis nisi vt inuicē diligatis. Qui enim diligit proximum legē impleuit. Post hoc sequitur epystola hodierna. Scientes quia hora est ꝛc. Ubi sciendū q̄ epystola hodierna ꝛ euangeliū hodiernum concordāt: quia in euāgelio intimatur nobis aduentus regis celestis: sic in epystola monet nos apostol⁹ paulus vt pparem⁹ nos ad aduentuū tāti regis di (Fratres) Ubi nota q̄ sanct⁹ paulus apostolus cōmuniter in epystolis suis premittit fratres et ratio est ista: quia i suis epystolis nititur homines inducere ad amorē fraternitatis. Etiā presentē epystolā scribit romanis. Et romani sunt qui in partibus italie de iudeis et gentilibus conuersi sunt ad fidē per doctrinā ipsius apostoli. Unū scribit ipsis per thimotheū discipulū suum corintho ciuitate qui est in achaia dicēs (Scientes quia hora est) scilicet i tempore gratie iam nos de sōno surgere) ly de ocio surgere ad opera caritatis. Gre. Caritas operatur magna si est si autē operari renuunt caritas nō est (nunc autē) .i. tempore gratie (ppior est nostra salus) ly. quia p christuz ianua celestis est aperta q̄ tempore legis erat clausa. ideo subditur (q̄ cū credidimus) .i. plusq̄ ante aduentum xp̄i (Tunc enim sciebant se patres antiq̄ descensuros ad lymbum. Unū patriarcha iacob dixit. Gen. xxxvii. Descendā ad filiū meum lugens in infernū. ꝛc. (Nox precessit) ly. i. obscuritas figurarū veteris legis (dies autē appropinquauit. i. claritas veritatis reuelata est in noua lege (abiiciamus ergo opera tenebrarū. ly. i. peccata q̄ ad tenebras ducunt. Math. xxii. (et induamur arma lucis) id est virtutes p illuminant mentem: et finaliter ad vitam eternam perducunt (sic vt in die) ly. iudicii extremi (honeste ambulemus) scilicet ad gloriā (Nō) scilicet ambulemus (in cōmessationibus) scilicet vitando peccata gule (et ebrietatibus) .i. potationibus immoderatis nō in cubilibus) Gor. id est pigriciis dormientium (impudiciis) .i. luxuriosis actibus q̄ proueniunt ex superfluitate cibi et potus et somni (nō in contentione) scilicet quo vnus cōtendit contra alium (ꝛ emulatione) Gor. quo vnus alteri inuidet de sua prosperitate (sed induimini dominum iesum xp̄m) ly. scilicet imitando sanctitatē cōuersationis sue: qꝛ secundū augustinū. Nō est ver⁹ christianus qui nō imitatur vestigia christi.

¶ Dominica secunda in aduentu domini. Ad romanos.xv.capitulo.

Fratres: Quecunq̄ scripta sunt ad nostrā doctrinā scripta sunt: vt per patientiā et cōsolationē scripturarum spē habeamus. Deus aūt patiētie et solatii det nobis idipm̄ sapere in alterutrū scd̄m iesū xp̄m vt vnanimes vno ore honorificetis deū ꝛ patrē dn̄i nr̄i iesu xp̄i: propter qd̄ suscipite inuicē sicut ꝛ xp̄s suscepit vos in honorem dei. Dico enim xp̄m iesū ministrū fuisse circūcisionis propter veritatem dei

ad cõfirmãdas ꝓmissiones pa-
trũ. Gentes aũt super mĩa hono
rare deũ.sicut scriptũ est Propte
rea cõfitebor tibi in gẽtib3 domi
ne ⁊ noĩ tuo cantabo: ⁊ iterũ dicit
Letamĩ gẽtes cũ plebe eius. et
iterũ. Laudate dñz oẽs gẽtes ⁊
magnificate eũ oẽs ppli. Et rur
sũ isaias ait. Erit radix iesse ⁊ q̃
exurget regere gẽtes.i eũ gentes
sperabunt. Deꝰ aũt spei repleat
vos oĩ gaudio ⁊ pace i credendo
vt abũdetis in spe et virtute spi-
ritussancti. Postilla.

Fratres. Quecunq3 scripta sũt
ad nostrã doctrinã scripta sũt. Rom.xv. In
te initiũ illiꝰ eplẽ scribit sctũs paulus i prin
cipio illiꝰ capituli di. Debemꝰ autẽ nos fir
miores imbecillitates ĩfirmorũ sustinere ⁊ non
nobis placere. Post hoc sequit̃ epla hodier-
na (Quecũq3 scripta sũt ꝛc.) Cõcordãt epla
et euãgeliu3: q3 i euangelio hodierno agit̃ de
aduẽtu xp̃i ad iudicium vbi quedã ad terro
rẽ malorũ quedã ad ꝯsolationẽ bonorũ tãgũ
tur. Sic etiã aplũs i epla hodierna adducit
sacrã scripturã qui hoĩem ad ꝓparandum se
ad istũ aduentum dirigit. ⁊ informat dicẽs.
(Quecunq3 scripta sunt.) Scꝫ.de dño iesu
xp̃o in diuinis libris: ⁊ etiã de sctĩs veteris testa
menti sicut de iacob ⁊ de thobia: et etiã sctĩs
noui testamenti.s.de aplĩs: de martyrib3: et
de aliis sctĩs ad nostrã doctrinã scripta sunt
q3 oĩs scriptura diuinitus ĩspirata vtilis est
ad docẽdũ.ii.ad Titũ.iii. (vt p patientiam
.s.in aduersis (et ꝯsolationẽ scrip.) id est cõ-
solationẽ quãdam scripture ꝯsolãtur enim
nos scripture i incolatu vite presentis (spem
habemus) scilicet de btitudine eterna que ex
scripturis ꝓmittitur (Deus aũt patie) id est
deus qui est dator patie in aduersis: (et sola
tii).i.ꝯsolationis post tribulationem q3 ipse
ꝯsolatur nos i oĩ tribulatiõe nostra. Cor.i.
(det vobis idipsũ sapere).i.sentire (in alte-
rutrũ).i.ꝯformiter (scꝫ iesũ xp̃m).i.scꝫm doctri
nã iesu xp̃i (vt vnanimes).i.eadẽ voluntate
(vno ore).i.eadẽ vocis ꝯfessione (honorifice
tis deum ⁊ patrẽ dñi nostri iesu xp̃i (sp. ꝓpꝫ

ad vnitatẽ corporis q3 fides sine operibus mo
rtua est. Iaco.ii. (ꝓpter qḋ suscipite inuicẽ)
.s.infirmos ad ꝯsolãdum (sicut et ipse (.i.xp̃s
(suscepit vos) infirmos (in honorẽ dei).i.vt
in nobis honorificetur deus (dico em̃ iesũ xp̃z
ministrũ).i.predicatorẽ (fuisse circũcisionis)
predicando iudeis circuncisis. iõ ipse xp̃s di-
xit. Mat.xv. Nõ sũ missus nisi ad oues que
perierunt domus israel (ꝓpter veritatẽ dei)
Ꝟm.i.vt deus verax habeatur (ad ꝯfir.pro-
mis.pa.) factas ipsis q3 iudeorũ assumptio ad
fidẽ et ad salutẽ fuit ex debito per promissio
nẽ patribus eorũ factã. Lu.i. Sicut locutus
est ad pẽes nr̃os abrahã ⁊ semini eiꝰ i secula
(gẽtes aũt).i.pagani supple (debent honora
re deum sup mĩa) eis exhibita sine precedẽte
ꝓmissione: q3 gentiũ assũptio ad fidẽ ⁊ salu
tẽ fuit ex sola mĩa sine ꝓmissione: q3 lex non
fuit data pẽibus eorũ: neq3 prophetie sicut iu
deis (sicut scriptũ est) in ps.xvii. vbi xp̃s loqui
tur ad patrẽ (ꝓpterea ꝯfitebor tibi in gẽtib3
dñe).i.faciã tibi gentes ꝯfiteri voce laudãdo
(et noĩ tuo cãtabo) Scꝫ.i.faciã tibi cãtare cã
ticũ laudis. ps.xcv. Cãtate dño cãticũ nouũ
Et iterũ dicit).s.scriptura. Isa.xxxv. Letami
gentes.).i.pagani ꝯuersi ad fidẽ (cum plebe
eius.i.cũ iudeis. Factũ est vnum ouile de iu
deis et gẽtibꝰ. vñ Ioh.x. Et fiet ouile ⁊ vnꝰ
pastor (et iterũ) dicit dd in ps xcvi (Laudate
dñm oẽs gẽ.) pagani ꝯuersi ad fidẽ (et ma-
gnificate eũ oẽs ppli.) Ꝟncẽ.i. oẽs trib3 filĩ
orũ israel. (Et rursꝰ isayas ait) xi. ca. erit ra-
dix iesse (.i.qui et ꝓsap.pr̃ dauid.i.reg. xvi. de
qua stirpenatus est xp̃s scꝫm carnẽ (et qui ex-
urget regere gẽtes (scꝫ in fide ⁊ bonis opib3
et gẽtes ꝯuersi ad fidẽ in eũ gẽtes sꝑabunt)
Gen.xlix. Ipse erit expectatio gentiu: q3 hñt
spẽ per ipsũ ꝯsequi. vitã eternã (Deus autẽ
spe) in quo sperandũ est (repleat vos oĩ gau
dio).i.spiritauli et pace in credendo vt abun
detis in spe) sp. per cumulum meritorum (⁊
virtute spũsctĩ) cuius sont principaliter oĩa
opera meritoria: q3 sine virtute spiritussctĩ
nulle virtutes vel opa placẽt deo.

¶ Dñica.iii. in aduentu. Ad cor.iiii.ca.

FRatres: Gaudete i dño sẽ
perũ dico gaudete Mo
destia vestra nota sit oĩb3 hoĩ-
b3: dñs enĩ ꝓpe est. Nichil solici
ti sitis: sz i oĩ orõne ⁊ obsecratiõe
cũ grãrũ actiõe petitiones vr̃e

notescãt apd deũ. Et pax dei que
exuperat oẽm sẽsũ: custodiat cor
da vr̃a ꝛ intelligẽtias vr̃as. In
xp̃o iesu dño nostro. Postilla.
Gaudete ĩ dño sup: iterũ dico. ꝛc.
Ph:lip.iiii. Ante initium illud epystole scri
bit sanctus paulus dicẽs. Fr̃es nr̃a cõuersa
tio in celis est. Vñ saluatorẽ expectamus do
minum nr̃m iesũ xp̃m qui reformabit corp⁹
hũilitatis nr̃e ↄfiguratum corpori claritatis
sue. Tũc sequitur ep̃la hodierna (Gaudete
in dño sp ꝛc.) Sciendũ ꝙ ep̃lã et euangeliũ
concordãt. qꝛ in euãgelio docemur qualiter
dño viam preparare debemus per verã pe
nitentiam vt digne suscipere possimus iam
venturũ in carne. Et debet hoc fieri cũ gau
dio spirituali qd gaudiũ necessarium est in
tempore tribulationi⁹. scdm illud Jacob .i.
Omne gaudium estimate fratres cum in va
rias tẽtationes incideritis. Et cum illo gau
dio spirituali bene stat cõtritio cordis: qꝛ scdm
augustinum. Penitens de peccatis dolet: et
de dolere gaudet. sic etiam apostolus paul⁹
in epystola hodierna nos informat qualiter
in domino gaudere debemus dicẽs. Gaude
te in dño. Et presentem epystolam scribit
philippensibus: ꝛ philippenses nominantur
a ciuitate philippis que est in grecia. Unde
dicit (Fratres gaudete in domino) non ĩ hoc
scdo. Ratio illi⁹ est. qꝛ sicut nemo potest duo
bus dominicis seruire. Math. vi. sic nemo
potest gaudere in hoc sclõ et cum hoc. i. domi
no (semper) Ly. Non vna hora sꝫ quotidie
(iterũ dico gaudete non solum exterius: sꝫ eti
am in corde interius (Modestia vestra (ly.
in ↄuersatione ꝛ vita (Nota sit omnibus ho
minibus) Vincẽ. tã malis ꝙ bonis. Ly. vt bo
ni meliores fiãt vr̃o exemplo et alii. mali cõ
uertantur (dñs ei prope est) Gor. iõ debetis
gaudere: qꝛ dñs prope est. paratus dare qd
est necessarium (nichil solliciti sitis) Vincem
.i. de tẽporalibus: sꝫ iactantes curam vestram in
dño et ipse vos enutriet. iuxta illud. Math.
vi. Nolite solliciti esse dicẽtes quid mandu
cabimus aut quid bibemus ꝛc. (Sꝫ in oi orõe
ꝛ obsecratione) Vincẽ. de quibuscunqꝫ rebꝫ
cum grãrum actione) qꝛ qui vult alia im
petrare gratus dꝫ esse de preteritis. vñ Cri.
sup. math. Gratiarũ actio est inuitatio
ad plus dandum (petitiones vestre innotes
cant apud deum). i. ita feruentes sint vt ad
deum perueniant (et pax dei) id est deus qui
est pax et requies mentis (que exuperat). i. ex
cedit oẽm sensum Vin. i. oẽm intellectum tã
angelicum ꝙ humanũ (custodiat corda vr̃a)
.i. voluntas vestras in bono (et intelligenti
as vr̃as in xp̃o iesu dño nr̃o) Gor. vt nichil
extra ipsum appetatis vel intelligatis.

¶ Feria quarta in ieiuniis quatuor tp̃m aduentus. Lectio isaye prophete. ii. ca.

In diebus illis: Dixit isa
yas ꝓpheta. Erit ĩ nouis
simis diebꝫ ꝑparatus mons do
mus dñi ĩ vertice mõtiũ ꝛ eleua
bit sup colles: ꝛ fluẽt ad eum oẽs
gentes/ ꝛ ibũt populi multi/ ꝛ di
cẽt. Uenite ascẽdamus ad mõtẽ
dñi: ꝛ ad domũ dei iacob ꝛ doce
bit nos vias suas: ꝛ ãbulabim⁹
ĩ semitis eius/ qꝛ de syõ exibit lex
ꝛ verbũ dñi de hierusalẽ. Et iu
dicabit gẽtes: ꝛ arguet populos
multos. Et cõflabũt gladios in
vomeres: ꝛ lãceas suas ĩ falces.
nõ leuabit gẽs ↄtra gentẽ gladiũ
nec exercebũtur vltra ad ꝑlium
Domus iacob venite ꝛ ãbulem⁹
ĩ lumine dñi dei nr̃i. Postilla.

In diebus illis. Dixit isayas.
propheta (Erit in nouissimis diebus. ꝛc.)
Postꝙ ꝓpha describsit in primo capitulo re
gni iude delectionem. hic ↄtra describit regni
xp̃i. i. ecclie militantis erectionẽ. dicit igitur
(Erit in nouissimis dieb⁹). i. in tp̃e legis grẽ
quod dr̃ nouissimum respectu tp̃is legis na
ture et legis scripture. et hoc modo dr̃. i. ioh.
ii. Nouissima tp̃a est (Mons domus dñi). i.
ecclia que dr̃ hic domus domini. tũ qꝛ funda
ta fuit per predicationem xp̃i et eius miracu
la in mõte syõ vbi erat tẽpliũ dñi. vt p3 ex di
ctis in primo ca. tũ qꝛ ecclia ꝙ est domus do
mini sua dignitate excedit oẽm suam cõgre
gatioẽm a mũdi principio ad dei cultum ordi
natam. (Et eleuabitur super colles). i. super
terre principes: qꝛ tp̃e cõstantini ceperunt se

supponere iugo xp̄i (Et fluēt ad eum oēs gē tes).i.antiqui de oībus gētibus: et sic dȝ ex poni vt pȝ in multis locis sacre scripture/ vel pōt dici q̄ est locutio hypbolica ad desi gnandum multitudinē gētiū que fidē xp̄i su cepit iudeis pro maiozi pte excecatis in infide litate: s̄m illud ad ro.xi. Cecitas ex pte cōti git in isrl̄: donec plenitudo gentiū intraret/ sicut dr̄. Oēs de ciuitate cucurrūt ad tale specta culū ad designandū multitudinē currentiū licȝ aliq̄ñ maioz pars nō curat: ⁊ dicēt (Veni te ascēdamus ⁊c.) qȝ illi qui recipiebant fidē xp̄i hoztabantur ad sic̄ agendū (et docebit nos vias suas. ⁊c.) qȝ adulti venientes ad fi dem xp̄i antequā baptisarentur cathezisabā tur et instruebantur de his q̄ ptinēt ad fidē qȝ de syō exibit lex ⁊c. hoc nō est referendum ad credētes quasi sit verbum ipoꝝ: sȝ est ver bum isaye reddentis causam et modū, de di cta multitudine gentiū ad fidē xp̄i ꝯsequen dam qȝ de hierusalem et iudea exierunt ap̄l̄i aliiqȝ discipuli ad predicandū gentibus fidē xp̄i. propter qd̄ dr̄ Act.xiii. Vobis opoztebat p̄im loqui verbum dei/sed repulistis illud et indignos vos iudicastis vite eterne ꝯuerti mur ad gentes. sic enim nobis precepit dn̄s (et iudicabit gentes) iudicio discretiōis quo per predicationē apostoloꝝ aliquos de gen tibus vocauit ad fidem/alios de infidelitate dimisit/qd̄ quidem iudicium iustū est: lȝ no bis occultū (⁊ arguet populos multos) de in firmitate et aliis malis suis/sicut pȝ in acti bus apostolozum et aliis legendis sctōꝝ (et ꝯflabūt gladios suos ⁊c.) hoc dr̄ ad designā dum diuturnitatem pacis que fuit vbiqȝ na tiuitatis xp̄i tp̄e. et durauit in iuda/ de qua terra isayas principaliter loquebantur a vi ginti annis et plus ante natiuitatē xp̄i vsqȝ post moztem eius per. xl. annos vel circiter sub dn̄io romanoꝝ vt pōt colligi ex dictis io seph et aliozum hystoziographozum. Sed iudeis finaliter rebellantibus romanis de structi sunt et captiuati p titum anno. xlii. a passione xp̄i. Verisimile aūt est q̄ in pace tā longa cessantibus bellis multa arma ⁊ in strumenta bellica fuerunt ꝯuersa in instru menta agriculture apta. Sicut sensibiliter in terris vbi post bella sequitur pax diutur na (Non leuabit ⁊c.) hypbolica est ad desi gnādum pacis diuturnitatē prout dr̄ de an tiquo negocio qd̄ protrahitur vltra modum ꝯsuetum/istud negocium nunq̄ terminabi tur: lȝ aliquando terminētur infra annum vel infra mēsem/seu etiā minozi spacio sedȝ conditionem negocii. Et hic modus loquen di hypbolicus frequens est in prophetis (Do mus iacob ⁊c.) hic post ꝯuersionem gentiliū ponitur cōuersio iudeozum qui circa finem mundi recipiēt fidem xp̄i generaliter/et tp̄e xp̄i vsq; nunc recipiunt eam aliqui particula riter. Et qȝ ad hoc inducti sunt per doctores ꝯuersos ad fidem de gentilitate vel in se.

Sicut pȝ de augustino et ambzosio et aliis multis. vel in parentibus suis. Sicut est de illis doctozibus qui nati sunt de parentibus xp̄ianis. Tn̄ parentes eoꝝ propinqui vel lō gin qui fuerunt de gentilibus conuersi ad fi dem christi. Et in persona taliū dicitur hic iudeis (Domus iacob venite et ambulemus in lumine dei nostri). id est in lumine fidei christiane.

Eodē die. Lectio isaye prophete. vii.ca.

In diebus illis. Locutus est dn̄s ad achaz dicēs. Pe te tibi signū a dn̄o deo tuo i pfū dū inferni: siue in excelsū supra. Et dixit achaz. Nō petā: ⁊ non ten tabo dn̄m. Et dixit. Audite ergo domus dauid. Nunquid parū est vobis molestos esse hoībȝ: qȝ mo lesti estis et deo meo: Propt̄ hoc dabit dn̄s ipse vobis signū. Ec ce virgo concipiet et pariet filiū et vocabitur nomē ei⁹ emmanu el Butyꝝ et mel comedet: vt sci at reprobare malū. et eligere bo num.

Postilla.

In diebȝ illis. Locut⁹ est dn̄s ad achaz ⁊c.) Post q̄ ysaias in capl̄o prece denti regni iude denunciauit punitionem/ hic denūciat ei⁹ liberationē a ꝑsecutōe duo rum regum. vt tanquā bonus samaritanus post vinū mordificatiuū infundat oleū leni tiuum. Sciendū tn̄ q̄ principalis intentio prophā est denūciare xp̄i aduentū qui inter ponitur/et continetur in p̄nti lectione. que sita est in medio p̄ntis capituli. vn̄ dicit ra. sa. super. ix zach. q̄ vniuersi prophē non sūt locuti nisi sup annos redēptionis et ad dies messie qd̄ est intelligendum de principali in

...entis. et id intelligendum presentem lectionem sciendum quod totum illud septimum capitulum in tres partes dividitur. Nam primo per signum dicte liberationis denunciatur christi incarnatio. secundo eius resurrectio. et precipue capitulo sequenti. tercio vero eius ascensio / sed manifestius et amplior in capitulo.ix. vel potest sic dividi presens capitulum: quia primo ponitur regni iude imminens periculum. secundo promittitur liberationis beneficium. tercio datur huius liberationis signum. Sed presens lectio solum continet istam terciam partem in qua predicto periculo imminentis de eversione regni iude: et deliberatione ipsius periculi certificat propheta regem achaz dicens (Pete tibi signum) liberationis tue et populi tui: ut predixi (a domino deo tuo) Et non ab ydolis que tu colis (in profundum inferni) secundum ra.sa. hic accipitur infernus pro fossa sive sepulchro. i. (pete tibi signum) per resurrectionem alicuius mortui (sive in excelsum supra) .i. in aere vel in aliquo celorum. sicut factum fuit tempore iosue per stationem solis. Josue.x. (Et dixit achaz etc.) Et secundum quod dixit ra.sa. cum achaz esset ydolatria pessimus signum renuit nolens quod aliquid ad dei gloriam monstraretur. ideo subditur. (Et non temptabo dominum) fuit excusatio ficta ad cooperiendum malum suum: propter quod ysayas intulit di. Nunquid parum etc. hoc vos .i. prophetis quos sepe molestabant deridendo affligendo et aliquos occidendo. ut patet.iiii.regum. et.ii.paralipomenon in pluribus locis. Nam molesti estis etc. i. signum ab eo oblatum renuendo ne nomen eius glorificetur / propter hoc. i. ad declarationem nominis sui principaliter dabit dominus ipse vobis signum. i. liberationis vestre contra / quamvis sitis ingrati: quia deus multa bona facit etc. ingratis et invitis. Unde dicitur math.v. Pater vester celestis solem suum facit oriri super bonos et malos (Ecce virgo etc.) hic contra ponitur signum. sed scriptura ab antiquo perversa est / et adhuc multipliciter pervertitur a iudeis et maxime ista: sed pro resolutione istius materie accipiendum est illud quod dicitur math.i. Hoc autem totum factum est ut adimpleretur quod dictum est a domino per prophetam dicentem (Ecce virgo habebit in utero et pariet filium et vocabitur nomen eius emanuel) Ex hoc patet quod ista scriptura ysaie loquitur de domino iesu christo. Cum matheus apostolus et evangelista spiritu sancto plenus magis quam fuerint prophete veteris testamenti dicat eam fuisse impletam in nativitate christi. Et secundum hoc sic exponitur a doctoribus catholicis (Ecce virgo etc.) i. ista virgo maria a prophetis denunciata fuit que concepit et peperit manens virgo (et vocabitur etc. (quia vocatus est christus. quod nomen significans duplicem naturam in uno supposito: divinam scilicet et humanam et hoc idem designat emanuel: quod interpretatur nobiscum deus (Butyrum et mel comedet) hoc dicitur ad denotandum veram eius humanitatem que talibus alimentis nutritur maxime in pueritia (ut sciat reprobare malum etc.) ly. ut non tenetur causaliter: sed consecutive: quia ab infantia sua habuit plenitudinem scientie (ad reprobandum malum et eligendum bonum) loquendo de scientia humana: et istam habuit de instanti sue conceptionis et non ante.

¶ Feria sexta Lectio ysaie.xii.capitulo.

Hec dicit dominus deus Egredietur virga de radice iesse. et flos de radice eius ascendet / et requiescet super eum spiritus domini / spiritus sapientie et intellectus (spiritus consilii et fortitudinis / spiritus scientie et pietatis: et replebit eum spiritus timoris domini. Non secundum visionem oculorum iudicabit: neque secundum auditum aurium arguet. Sed iudicabit in iusticia pauperes et arguet in equitate pro mansuetis terre. Et percutiet terram virga oris sui: et spiritu labiorum suorum interficiet impium / et erit iusticia cingulum lumborum eius: et fides cinctorium renum eius.

Postilla.

¶ Hec dicit dominus deus Egredietur virga etc. In capitulo precedenti propheta conclusit ex predictis omnibus populi israel exterminationem propter ipsius maliciam et obstinationem. Hic autem revertitur ad describendum christi misterium quod erat suum principale intentum. Et dividitur hec presens lectio in duas partes quia primo describitur ipsius christi nativitas secundo eius sanctitas. Circa primum sciendum quod non solum hec presens lectio que est principium capituli sed totum ipsum capitulum exponitur ad litteram de christo a doctoribus hebreis et catholicis. unde in translatione caldaica sic habetur. Exhibit rex de filiis ysay et messias de filiis filiorum eius etc. Judei tamen hoc expectant futurum. Christiani vero hoc dicunt esse impletum in iesu nazareno: et secundum hoc dicitur hic (Egredietur virga) .i. virgo maria que dicitur virga gracilis / paupertate et humilitate: flexibilis pietate (et flos de radice eius ascendet) .i. christus qui dicitur flos ronep ariditatis / quia nullam

pctm̄ actuale seu originale habuit in eo loco: et ꝓtulit fructum nr̄e salutis Hebrei aūt exposuūt vtrūq; de xp̄o ꝙ dr̄ hic virga ꝓpter regiam dignitatē: et flos ꝓpter vite puritatē. Et dr̄ ascēdisse de radice iesse: qꝛ pr̄ dauid vocatus fuit ysay et iesse. xp̄s aūt descēdit de dauid sʒ eos (et requiescet ꝛc.) Hic cōsequēter describitur ipsius xp̄i sctitas. Et primo in seipso. Secūdo in corpore eius mystico ibi. et erit iusticia ꝛc. Circa primum dr̄. Et requiescet super eum sp̄us dñi. qꝛ in baptismo eius apparuit sp̄ussctūs in specie colūbe super eū Math. iii. ad designandū plenitudinē oīs grē in eo. ideo subditur. (Sp̄us sapiētie) .i. dator sapientie vel sp̄us qui est sapientia. et sic intelligitur de aliis cum dr̄ (Et intellectus ꝛc. et enumerantur hic septem dona sp̄ussctī: quorū sufficientia sic accipitur. dona ei sp̄ussancti perficiunt aīam ad hoc vt sit bene mobilis sʒm instinctū ipsius dei tanq̄ a quodam motiuo principio et superiori sʒm illud Ro. viii. Quicūq; enim sp̄u dei aguntur. Hi filii dei sunt. et ideo dona sunt in ratione et voluntate. ratio vero speculatiua est et practica: et in vtraq; consideratur apprehensio veritatis: q̄ pertinet ad inuentionem et iudicium de veritate. Ad apprehentionem igr̄ veritatis perficitur speculatiua ratio per donū intellectus practica vero per donum consilii Ad recte vero iudicandū speculatiua rō perficitur per donū sapientie. practica vero per donum scientie. voluntas aūt in his q̄ sunt ad alterū perficitur per donū pietatis In his aūt q̄ sunt ad seip̄m ꝑficitur per donū fortitudis contra terrorē periculorū. Contra ꝯcupiscentiam vero inordinat in delectabiliū perficitur per donū timoris. sʒm illud Prouerb. xvi. In timore dñi declinatur a malo. Et sic patet ꝙ dona se extendūt ad oīa ad q̄ se extendūt virtutes intellectuales et morales Ista autem dona perfectissime fuerūt in aīa xp̄i: q̄ fuit perfectissima in oībʒ donis et carismatibʒ sp̄ussancti (Non scd̄m visionē oculorū) sez corporaliū (iudicabit) qd̄ exponit Ra. sa. dicens ꝙ messias iudicabit per scientiā dei in eo existentē. per quā cognoscet q̄s sit innocens. et q̄s reus. et in hoc dn̄ dicit. Sʒ sʒm catholicos ista sciētia dei existens in xp̄o duplex est: vna increata q̄ conuenit ei inquantū deus: de qua dr̄. i. reg xvi. Hō videt ea q̄ patent: deus aūt intuetur cor. Alia creata q̄ cōpetit ei inquantū hō diuinitus tn̄ et data. Et ista scientia se extendit ad oīa q̄ cognoscit deus sciētia visionis. s. ad oīa q̄ sunt fuerunt vel erunt sʒm quācunq; differentiam t̄pis quantūcunq; sint occulta. Et sic de vtraq; scientia verificatur de xp̄o. Quod per sciētiā dei in eo latentē cognoscit cordiū occulta Et ad idē refertur qd̄ subditur (Neq; sʒm auditum ꝛc.) .i. non indigebit edoceri de veritate ab aliquo qꝛ per seipsū cognoscet Et hoc ipletum fuisse in xp̄o dr̄ Jo. ii. Opus ei non erat vt quis testimoniū perhiberet de hoīe. Ipse enim sciebat quid esset in hoīe. (Sʒ iudicabit ꝛc.) sʒm euangelicos iudicans eos diuitiis celestibʒ dignos. Math. v. Beati pauperes sp̄u: qm̄ ip̄orū est regnum celorū. (Et arguet ꝛc.) Quod fuit ipletum qn̄ phariseos arguit pro ap̄lis quos falso notabāt de transgressione sabbati. Math. xii. (et percutiet terram) .i. hoīes terrenos (virga oris sui). i. doctrina sua arguendo eorū pctā (et sp̄u labiorū suorū interficiet ipium) .i. antichristū sʒm qd̄ dr̄. ii. Tunc reuelabitur ille iniquus quē dñs iesus interficiet sp̄u oris sui et destruet illustratione aduentus sui (et erit ꝛc.) Hic consequenter describitur sctitas in xp̄i corpore mystico cum dicitur (Et erit iusticia cingulū lūborū eius et sinctorium ꝛc.) .i. iusti fideles adherebunt. sibi sicut cingulum et lumbare adherent hoī. vñ translatio chaldaica hic habet et erunt iusti circumcirca eum et agentes fideliter appropinquantes ei. Et hoc patet ipletum in apostolis aliisq; discipulis et fidelibus sibi per fidem et caritatē adherentibus

¶ Sabbato. Lectio isaye prophete. xix.

IN diebus illis Clamabūt enī ad dñm a facie tribulātis: et mittet eis saluatorē et propugnatorē qui liberet eos. et cognoscetur dñs ab egypto: et cognoscent egiptii dñm in illa die et colēt eū in hostiis et in muneribus: et vota vouebūt dño et soluent. et percutiet dñs egyptū plaga: et sanabit eos et reuertentur ad dñm et placabitur eis et sanabit eos dñs deus noster. Postilla.

¶ In diebʒ illis. Clamabūt eī ad dñm ꝛc. In hoc tali capitulo denūciatur punitio egiptiorum per romanos fienda Ad cuius intelligentiam sciendū ꝙ anthonius collega augusti cesaris sub quo natus fuit xp̄s

amoꝛe cleopatre regine egypti captus repu-
diauit vxoꝛem suam augusti soꝛoꝛē et cleopa
tram accepit ꝯ augusto bellum indixit a q̄ tñ
fuit debellatus ꝯ victus ꝛ capta egyptus. Et
q꞉ tp̄e augusti xp̄s fuit natus et in egiptum
poꝛtatꝰ. iō ab hoc incepit propheta. Sꝫ p̄ns
lectio ponitur circa finem capituli in qua so-
lum ꝯtinetur quo egyptii tp̄e belli et sue ne-
cessitatis cognoscentes idola eoꝝ vana: recur
rebant ad deum hebꝛeoꝝ et ideo dicit (Cla-
mabunt enim ad dñm). s. egyptii (fac citri-
bulantis) s. demonis eos persequentis ꝑ bel
la propter eoꝛum pctā (et mittet eis saluato-
rem) vꝫ iesum xp̄m ab eis receptum per ve
ram fidem ab aplīs ab eo missis predicatam
(qui liberet eos) de tenebꝛis erroꝛis et ptāte
demonis iō subditur (ꝛ cognoscetur dñs ꝛc.)
hostia noui testamenti eucharistia q̄ dr̄ hic
hostie in plurali / q꞉ succedit oībus hostiis et
sacrificiis veteris testamenti. Post hoc etiā
referri nō solū ad eucharistiam. sꝫ ad oꝛōes
et suffragia eccl'ie q̄ dr̄e hostie. ꝑ. xlix. Sacri
ficium laudis honoꝛificabit me ꝛc.) et percu-
tiet ꝛc) s. tp̄ali pena vt dictum est ad eius casti
gationē et vite emendationem et coꝛrectio-
nem (et sanabit eos) per veram fidem (et re
uertentur ad dominū) veraciter et perfecte.
iō subditur (et placabitur eis et sanabit eos
.s. eos eripiendo a dannatione eterna dādo
eis legem veritatis.

Eodem die. Lectio isaye prophete. xxxv.

HEc dicit dñs deus. Leta-
bitur deserta et inuia ꝛ ex-
ultabit solitudo et floꝛebit quasi
liliū: germinās germinabit ꝛ ex
ultabit letabūda ꝛ laudās Glīa
libani data ē ei. decoꝛ carmeli ꝛ
saron: ipsi videbūt gloꝛiā dñi et
decoꝛē dei nr̄i. Cōfoꝛtate manꝰ
dissolutas: ꝛ genua debilia robo
rate. dicite pusillanimes: cōfoꝛta
mini ꝛ nolite timere. ecce deꝰ nr̄
vltionē adducet retributionis de
us ipse veniet ꝛ saluabit nos. tūc
aperientur oculi cecoꝛū ꝛ aures
surdoꝝ patebūt: tunc saliet sicut
ceruus claudus ꝛ aperta erit lin
gua mutoꝝ: q꞉ scisse sūt ī deserto
aq̄ / et toꝛrētes ī solitudine. Et q̄
erit arida ī stagnū ꝛ sitiens ī fon
tes aquaꝝ: ait dñs oīps. Postilla

Hec dicit dñs deus Letabitur
deserta ꝛc. Andreas et aliqui expositoꝛes ca
tholici in hoc ip̄m sequentes exponunt illud ca
pitulū ad lr̄am nimis iudaice. s. de prosperi-
tate iudeoꝛū post reditum de babilone. Sꝫ
hoc nō videtur rōabiliter dictuꝫ: ab illo tp̄e
vsqꝫ ad xp̄m fuerūt in seruitute: q̄uis in ter
ra sua fuerunt etiā in multis afflictionibus
et angustiis: vt pꝫ in libꝛis esdꝛe et neemie ꝛ
danielis. Et iō prosperitas et iocunditas que
in hoc caplo describitur ad tp̄s illud nullo
mō referri videtur. et iō assumēdo quod veꝝ
est. s. ꝙ hoc caplm sit ad tp̄s xp̄i referēdum /
sic est intelligenda lr̄a (Letabr̄ deserta). i. iu
dea que fuit deserta. i. derelicta in multis ꝓ
speritatibus et superminentiis in templo et
in sacrificiis vt patere pōt volenti super hoc
caplo expositoꝛes videre (et inuia) Tp̄e enim
primi templi prophem discurrebant per iu-
deam ppl'm ad mal' retrahendo et ab bonū
exhoꝛtādo. Tp̄e vero scdi templi nū legun-
tur habuisse nisi aggeū zachariam / et mala
chiā q̄ prophetizauerunt tp̄e reparationis scdi
tēpli. Qꝫ postea pp'ls iudaicus caruit prophe
tis talibus ꝑ tricentum annos et amplꝰ vſc
q꞉ ad tp̄s iohis baptiste q̄ cepit pniam predi
care et aduentum xp̄i nunciare. iō dr̄. Letabi
tur deserta (.i. iudea q̄ fuerat predicto modo
deserta (et inuia) In aduentu xp̄i hēbit ma
teriā gaudii q̄tū ad defunctos quos xp̄s de
lymbo patrū transtulit gloꝛiā / et q̄tū ad vi
uos credentes in eū. Qđ potissime fuit imple
tum recepto spū sctō in die pēthecostes ꝯfidē
ter et magna ipse laudabant dominū.
Act. ii. (Et exultabunt solitudo (.i. gētilitas
q̄ ad modū solitudis caruerat cultu legis ꝛ
prophetaꝝ et cū gaudio suscepit fidē xp̄i ad
p̄dicatōne aploꝝ (et floꝛebit quasi liliū) deco
re sctitatis et odoꝛe bone fame (germinans
germinabit ꝛc. ꝑ tale replicationem et redu
plicationē intelligitur multitudo gētiliū re
cipiēs xp̄i fidē (et exultabit (letabūtur coꝛde
et laudans) oꝛe (glīa libani ꝛc. ꝑ ista terra lo
ca q̄ pre aliis in iudea fuerunt amena et fer
tilia intelligitur ꝙ q̄did erat pulchritudinis
et amenitatis in sctitate ꝛ honestate in syna

voga translatū est ad ecclesiā ex iudeis et gē tilibus ꝯgregatā (Ipsi videbuntur gloꝛiam dñi) .i. ipsi⁹ xp̄i quā viderūt apli aliiq; discipu li oculis coꝛpoꝛeis q̄tū ad hūanitatē: et ocu lis mētis ad quātū ad deitatē. io. i. Vidim⁹ gloꝛiā ei⁹ gloꝛiam quasi vnigeniti a p̄re ⁊c. Viderūt etiā gloꝛiā eius i mir aculoꝝ opati one: et viderūt resurrectionē ei⁹ ⁊ ascēsionē gētiles etiā postea ad fidē ꝯuersi viderūt glo riam eius i miraculis factis p̄ aplos in noie xp̄i (ꝯfoꝛtare ⁊c.) hic ꝯñr denunciatur mate ria gaudii ex roboꝛatione credētiū. cū dr̄ (cō foꝛtare ⁊c. et est v̄bā p̄phē ad aplos (ꝯfoꝛta te manus dissolutas) .i. gētiliū q̄ aū erāt tar di et pigri ad opus bonū (et genua debi lia ipsoꝝ gētilium (roboꝛate) .i. verbo et exem plo (ad q̄cūq; aspa (p̄ xp̄o sustinendū (dicite) .i. cōiter p̄dicate (pusillanimes) tp̄e p̄cedenti (cōfoꝛtamini) in virtute xp̄i (et nolite time re) .i. toꝛmēta tyrānoꝝ: cuius causa subditur (ecce de⁹ n̄r vltionē ⁊c.) sup̄ vēos ꝑsecutoꝛes (ip̄e veniet et saluos vos faciet (.i. p̄ passiōes modicas ad glāz vos deducēdo. Et sic factū fuit in p̄mitiua eccl̄ia et p̄ lōgū tp̄s postea: q̄ multi gētiles ad xp̄m ꝯuersi ita erāt i dño ꝯfoꝛtati q̄ nō timebāt toꝛmēta s; magis ap petebāt. vt p; in legēdis scōꝝ (tūc aperientur oculi cecoꝝ ⁊c.) Ista et miracula coꝛpaliter fuerūt fcā p̄ xp̄z. et postea per aplos et alios credētes in noie xp̄i: vt p; i euāgelus ⁊ in acti bus aploꝝ. et fuerunt facta spūaliter in illu minatione infideliū fidē recipiēdo (et aures eoꝝ fuerūt apte mādatis xp̄i obediendo (et claudi sanati (p̄ viā moꝝ incedēdo / et multi loq̄lā receperūt fidē xp̄i ꝯfitendo. cui⁹ causa subditur (q̄ scisse sunt in deserto) .i. iudee et gētilitatis. vt p; ex supꝛadictis. Aque .i. sacra menti baptismi (et toꝛrentes in solitudine) .i. varie g̃re spūssci: de q̄bus dr̄ ad coꝛ. xii. Alii datur sermo sapiētie ⁊c. (et q̄ erat arida in stagnū ⁊c.) p̄ hoc notatur plenitudo gra tia data tempoꝛe ecclesie p̄mitiue. (Ait do minus omnipotens) hec clausula frequēter ponitur in fine p̄phetiarum.

Eodem die. Lectio ysaye. xlv. capitulo.

Hec dicit dñs deus. Cristo meo cyꝛo cui⁹ app̄hēdi dexterā vt subiiciā ante faciē ei⁹ gētes. Et doꝛsa regū vertā ⁊ ape riā coꝛam eo ianuas: et poꝛte nō claudētur. Ego ante te ibo ⁊ glo sos terre humiliabo. poꝛtas ereas ꝯterā: ⁊ vectes ferreos cōfrin gā. Et dabo tibi thesauros abscō ditos: ⁊ archana secretoꝝ: reuela bo vt scias q̄ ego dñs qui voco no men tuū deus israel p̄pter seruū meū iacob israel electū meū ⁊ vo caui te noie tuo / assimilaui te et nō cognouisti me. Ego dñs ⁊ nō est ampli⁹ extra me nō est de⁹. Ac cinxi te et non cognouisti me: vt sciant hi q̄ ab oꝛtu solis: ⁊ q̄ ab oc cidente / qm̄ absq; me nō est de⁹. Ego de⁹ ⁊ nō est alter foꝛmās lu cē ⁊ creans tenebꝛas. faciens pa cē ⁊ creās malū Ego dñs faciēs oīa hec. Roꝛate celi de sup̄: ⁊ nu bes pluāt iustuz aperiat terra ⁊ germinet saluatoꝛem. et iusticia oꝛiat simul. ego dñs creaui eum

Postilla. Hic dicit dñs deus.

Chꝛisto meo cyꝛo ⁊c. In ca. p̄cedēti ysayas induxit p̄plm ad expectandū diuina p̄missa tāq; certitudinaliter adiplāda: sic ꝯñr p̄ꝛospe tur magis in speciali illa bñficia. Et p̄mo quantū a liberatiōe a malis: scōo quātū ad ꝯseruatōnē i bonis. S; scōa p̄s nō ponitur in lectiōe. Circa p̄mum sciendū q̄ ra. sa. ex ponens hanc litterā dicit sic. Magistri nostri dixerunt. Et vocat magistros suos doctoꝛes antiquos hebꝛeoꝝ / quoꝝ plures fuerūt an xp̄i aduentum deus sanctus et bñdictus dixit messie suo .i. messie in lege et p̄phetis p̄ꝛo misso. Apponens ego te ipsi cyꝛo .i. designās te per cyrum. Ex quo p; q̄ scōm intentionē hebꝛeoꝝ antiquoꝝ p̄ cyꝛum hic introductuz liberatoꝛem populi de babylone p̄incipali ter intelligitur hic xp̄s mundi saluatoꝛ. Et per saluatoꝛem p̄pli de babylone p̄ticularem et intelligitur p̄incipaliter saluatoꝛ mundi ꝯ̄alis. Sciendū tñ q̄ in figura nō coꝛrespō det in oībus figuratoꝛ / q̄ tūc nō esset figura vel similitudo s; idētitas. Et iō cyꝛ⁹ nō fuit

xp̄i figura in oībus ꝓ de eo dicitur: vt pote in illis q̄ sunt impfectionis/vt cuꝫ dr̄. Non cognouisti me qḋ dr̄ de cyꝛo tm̄. Et econtra Illa q̄ sunt pfectionis simpliciter intelligenda sunt de xp̄o solū. Et sic aliqua dicuntur de cyꝛo tm̄ ad litterā: et aliqua de xp̄o tm̄ seu de ip̄e xp̄i. Et aliqua de vtroqꝫ scꝫ illa in quibus cyꝛus fuit xp̄i figura. Et verisficantur de vtroqꝫ pꝛincipaliter tm̄ de xp̄o siue de redēptione facta ꝑ xp̄m (Cuius). i. cyꝛi appꝛehendi dexteram) dans foꝛtitudinē ad babyloniorꝝ et alioꝝ gētiū subiectionē (aperiā coꝛaꝫ eo ianuas). i. faciam aperiri/qꝛ dn̄s tm̄ immittebat timoꝛē in aliquibus ꝙ recipiebant cyꝝ in dn̄m sine ꝯtradictiōe (Ego āte te. ibo) foꝛmidinē tuā populis incutiēdo (et gliosos terre hūiliabo) eos. i. tibi subiiciēdo (Poꝛtas ereas cōterā) scꝫ ciuitatum tibi resistentium (Et dabo ꝛc.) a regibus babylonis et aliis (et archana secretoꝝ). i. pꝛecioꝛissima magis secrete seruata (vt scias qꝛ ego sum dn̄s) trāsferens regna et ptāte de gente in gentē sꝫm voluntatem meā. hoc ei recognouit cyꝛus vt habetꝛ pꝛimi Esdꝛe. i. hic dicit cyꝛus rex psaꝝ Oīa regna terre dabit michi dominus celi et terre. ꝛc. (pꝛopter seruum meum iacob). i. ꝑpter ppl'm descendētem a iacob ꝑ te liberādū (et vocauit te noīe tuo). i. nomen tuum reuelaui lōge añ tp̄s tuū (Assimulaui te) notabilibus ꝑsonis quoꝝ noīa ꝑdixi ante tp̄s eoꝝ. vt ysmaleis. Gen. xvi. Et iosie. iii. Reg. xiii. et non cognouisti me) qꝛ adhuc nō eras. (Accinxi te foꝛtitudine) ad debellandū gentes et regna (etiam nō cognouisti me) etiam postquā dedit tibi foꝛtitudinem. Quamuis enim cyꝛ⁹ recognouerit omnia regna a deo sibi data vt pꝛedictum est/tamen nō cognouit eum tanquā solum adoꝛandum/qꝛ colebat ydola (Ut sciant. ꝛc) Hic ꝯsequenter ponitur potestatis cyꝛi sequens fructus scꝫ in liberatione populi inde de babylone in ꝯfessione potestatis diuine qꝛ sicut habetur pꝛimi Esdꝛe pꝛimo. Cyꝛus verbis et litteris significauit per totū suum imperiū monarchia a deo sibi datā. et ab eo sibi mandatum fuisse de templi redificatione et ad hoc faciendum populū iude ad terrā suā remittere Et hoc est qḋ dr̄ (vt sciant hi q̄ ab oꝛtu solis ꝛc). i. ꝑ totum imperiū cyꝛi ꝑ lr̄as eius missas mō pꝛedicto (qm̄ absqꝫ me nō est deus) q̄ possit tot et tāta facere (foꝛmas lucem) iudeis ip̄os de carceribus educendo (et creans tenebꝛas) babylonis ip̄os ꝑ cyꝝ destruendo faciens pacem) iudeis reuertentibus hierlm (et creans malum) scꝫ pene ad punitionem petōꝝ. (Roꝛate celi de super. ꝛc.) hic ꝯsr̄e describitur liberatoꝛis natiuitas sicut dictum est. pꝛincipalis intentio pꝛophetie est hic designare ipsum per cyrū et sic designatur xp̄i natiuitatē cyꝛi. pꝛimo ergo exponatur figura. Ad cuius sciendū ꝙ astriages rex medoꝝ et persaꝝ vidit in sonnis de genitalibus sue filie vitem oꝛiri q̄ totā asyā occupabat/ꝛ dictum fuit a cōiectoꝛibus de ea filium nasciturū qui totā terrā illā occuparet qḋ impletū fuit in cyꝛo filie astriagis filio. Et ideo natiuitas cyꝛi hic describitur sub methaphoꝛa vitis seu plante oꝛientis de terra/ad quā requiritur influentia celestis et dispositio terre ꝑ descensum sup̱ eā pluuie et roꝛis. Et hoc est ꝙ dr̄ (Roꝛate celi de super) roꝛē ꝛ influentiā emittendo (et nubes pluant iustū). i. disponatur matera ab oꝛtū iusti. i. cyꝛi q̄ vocatur hic iustus: qꝛ fuit executoꝛ diuine iusticie erga babylonis (aperiatur terra). i. astriagis filia (et germinet saluatoꝛem). i. cyꝛū ad saluandū populū inde a babylonica captiuitate (Et iusticia oꝛiatur simul). i. virt⁹ exequēdi iusticiā meā (Ego dn̄s creaui eum) dando ei impiū. Sicut papa vel imꝑatoꝛ dr̄ creari qñ ꝓmouetur ad talē dignitatem. Cōsequenter exponatꝛ lr̄a de re figurata. i. de xp̄i natiuitate (Roꝛate celi ꝛc.) Pꝛo ista germinans saluatoꝛē est btā virgo ꝯcipiens saluatoꝛem mūdi nō ex virili semine ꝫ virtute sp̄us sancti tanq̄ roꝛe celesti. Et qꝛ pꝛincipalis intētio pꝛophē est hoc significare. iō sub isto sensu hec auctoꝛitas allegatur i multis locis (et iusticia oꝛiatur simul). i. gratia iustificans. Joh. i. Gratia et veritas per iesum xp̄m facta est (Ego dominus creaui eum) quantuꝫ ad humanitatem que est creatura dei.

¶ Eodem die Lectio danielis. iii.

¶ In diebus illis. Angelus dn̄i descendit cum azaria ꝛc. Hec lectio ponitur infra in aliis quattuoꝛ tempoꝛibus sequentibus.

¶ Eodem die. Lectio epystole beati pauli apostoli ad thessalonicenses. ii. ca.

Fratres. Rogamus vos ꝑ aduentum dn̄i nostri iesu chꝛisti: et nostre cōgregationis in idipsū: vt non cito moueamini a vestro sensu. Neqꝫ terreamini. neqꝫ per spiritū/neqꝫ per sermonē

neqꝫ per epistolā/tamq̄ per nos
missam. quasi instet dies dn̄i. Ne
quis vos seducat vllo modo. qm̄
nisi venerit discessio primū ⁊ re
uelatus fuerit homo peccati fili
us predicionis qui aduersatur ⁊
extollitur supra omne quod dici
tur deus Aut quod colitur. ita vt
in templo dei sedeat. ostēdens se
tanq̄ sit deus. Non retinetis: q̄
cū adhuc essē apud vos hec dice
bā vobis: Et nūc quid detineat
scitis: vt reuelatur in suo tēpore
Nā misteriū iam operatur iniqui
tatis tantū. vt qui tenet nunc te
neat donec de medio fiat. Et tūc
reuelabitur ille iniqu⁹. quē dn̄s ie
s⁹ interficiet spū oris sui ⁊ destruet
illustratōe aduent⁹ sui. Postilla.
Fratres. Rogamus vos per ad
uentum dn̄i nostri. ⁊c. In hac epystola red
dit apostolus thessalonicenses cautos. Cir
ca qd̄ sciendum est q̄ aliqui thessalonicensiū
credebant diem iudicii vniuersalis esse pro
pinquantiū propter tribulationes quas su
stinebant qꝛ xp̄s in euangelio dixerat eccle
siam maxime tribulari appropinquāte die iu
dicii. vt pꝫ Math. xxiiii. propter qd̄ timebant
adhuc maiores psecutiones incurrere. tn̄ qꝛ
apl's dixerat prius i prima ep'la ca. iiii. Nos
qui viuimus qui relinquimur ⁊c. obuiā xp̄o
.i. ad iudicium venienti. Qd̄ aliqui thessalo
nicen̄. male intelligētes credebant illā obui
ationem tp̄e pauli futuram/ eo qd̄ dixerat.
Nos q̄ viuimus simul rapiemur. ⁊c. propter
qd̄ eos assecurat de die iudicii loga distantia
reddens eos cautos vt nō decipiantur circa
hoc ex cuiuscumqꝫ doctrina. Dicit ergo (Ro
gamus vos fr̄es per aduentū domini) ad iu
diciū. Et est hic notandū de quadruplici ad
uentu domini. s. in mentem: in mortē: in car
nem. et ad iudiciū. vt late pꝫ in principio le
gēde sanctorum que dr̄ legēda aurea. Et qꝛ
de aduentus domini in carnē offm̄ ecclesia

siciū cōuenit est de aduentu in iudicium fit mē
tio de eo in ep'la (et nostre congregationis in
ip̄m) Tunc enim electi cōgregabuntur ad eū.
Math. xxiiii. Vbicunqꝫ fuerit corpus illic cō
gregabūtur et aqile (vt non cito moueami a
v'ro sensu) .i. a vero intellectu. (Neqꝫ terrea
mini) qꝛ instat tribulatio maxima que pre
dicta est fore prope diē iudicii (Neqꝫ p sp̄m)
.s. malignū transfiguratū in angelū lucis et
asserentem vobis ↄtrariū. .s. q̄ dies iudicii sit
propinqua (Neqꝫ p sermonē) alicuius pseu
do apli (neqꝫ p ep'lam) ⁊c. Nā aliquādo fal
si apli et heretici mittebant ep'las sub nomine
vero (aplor̄ xp̄i ad fideliū deceptionē. Alio
mō sic (Neqꝫ per ep'lam. ⁊c.) nr̄am precedē
tem (quasi instet dies dn̄i) Eo q̄ ibi diximus
deinde nos q̄ viuimus. ⁊c. Et qꝛ non fit intel
lectus nr̄ q̄ dies iudicii esset propinqua (Ne
quis vos seducat vllo mō) hoc addit ad exclu
dendū oēm modū deceptionis. (Qm̄ ⁊c) hic
hic ↄīr docet circa diē iudicii veritatē de quo
dicit q̄ duo notabilia precedant. primū poni
tur cum dicit. (Qm̄ nisi venerit discessio pri
mum (qd̄ exponūt aliqui de discessione a ro
mano iperio quod florebat tp̄e pauli a quo
recesserunt quasi oīa regna negantia ei subi
ici et redditionem tributi iā a multis annis.
Illud etiam imperiū caruit imperatore plu
ribus annis. Et tn̄ nō venit antixp̄s: q̄ tn̄ dꝫ
venire sc̄m istam expōem ↄpleta illa discessi
one: vt videbitur apl's dicere infra. (Et tūc
reuelabitur ille iniquus ⁊c.) Propter qd̄ alii
exponūt de recessu ab obediētia eccl'ie roma
ne: a qua iā diu est q̄ recessit gr̄a. Sꝫ saluo
meliori iudicio michi videtur melius intelli
gendum de recessu a fide catholica sicut expo
nunt aliqui: non tn̄ intelligendo q̄ oēs sint
a fide catholice recessuri sicut exponunt aliq̄
qꝛ durabit in aliquibus vsqꝫ ad finem mun
di: sꝫ qꝛ maior ps credentium discedet ab ea
Qui sꝫ dictū saluatoris. Math. xxiiii. Appro
pinquante antixp̄i tp̄e abundabit iniquitas:
et refrigescet caritas multorum. Et p ↄñs fi
des vera deficiet in multis. et tunc veniet an
tixp̄s facta dispōe ad eius receptionē. Huic
etiam concordat dictum apli infra. prime ad
Thymoteum. iiii. vbi dicit q̄ in nouissimis
tp̄ibus discedēt quidem a fide attendentes
spiritibus erroris Et secunda ad eundem ter
cio in nouissimis diebus instabunt ipsa peri
culosa: et erunt homies seipsos amantes ⁊c. se
quitur: ibidem hoies corrupti mente reprobi
circa fidē (Et reuelat⁹ fuerit ⁊c (hic ponitur
scd̄m notabile qd̄ precedet diem iudicii. s. ad

uentus ãtixp̃i i cuius pꝛio ponit̃ ſupbie excel ſus. Scdo tps veniendi et eius caſus. Ter cio demõis effectus. Excellꝰ vero ſupbie erit ꝗꝛ faciet ſe ſicut deũ adoꝛare. dicit igitur (Et reuelatus fuerit). i. manifeſte oſtẽſus (homo pcti). i. totaliter deditus pctõ ſicut hõ deditꝰ agriculture dr̃ hõ agre (filius pditõis). i. di gnus pditõe. Sicut. ii. regũ. xii. dr̃. Filiꝰ moꝛ tis: ꝗꝛ dignus moꝛte (q̃ aduerſatur et extolli tur) loq̃tur de futuro p modũ pñtis propter certitudinez pphetie. loquit̃ enim de ãtixp̃o pphetice (ſupꝛa oẽ qđ dr̃ deus) ſcʒ ad deos gẽtiliũ q̃ dñr diũ ſʒ nõ ſunt (aut qđ colitur ſcʒ eũ ad ſanctã trinitatẽ: q̃ colitur vt vnus ve rus deus. Oẽm eni talẽ cultũ exterſare cona bitur vt ipe tãquã ſolus ab oĩbus adoꝛetur. Siĩr dr̃ Judith. iii. de nabuchodonoſoꝛ qui pꝛecepit extermiare oẽs deos terre vt ipſe ſo lus deus adoꝛaretur: ita vt in tẽplo dei ſede at redificato ab ipſo et iudeis ſibi adherenti bus. Alii exponunt (in tẽplo). i. ſic ſe oſtẽdet ac ſi ipſe ſit tẽpliũ dei. eo mõ quo humanitas xp̃i eſt dei tẽplum (nõ retinetis ⁊c) q. d. non deberet elabi a memoꝛia vr̃a (Et nunc quid detineat). i. que ſit cã moꝛe ipſius (Scitis ⁊c Sciebant eni ꝙ oĩa futura a deo ſunt diſpo ſita deteriatis tp̃ibꝫ ventura. ideo ſubditur vt reueletur in ſuo tp̃e a deo diſpoſitio. Lʒ autẽ antixp̃s ſit venturus pſonaliter / venit tñ figuraliter. Sic dr̃ de anthiocho illuſtri. Dañ. xi. Etiã fuit figura antixp̃i. Et eodem mõ dr̃ de nerone qui tñc iperabat. et pꝛimus de romanis pꝛincipibꝫ meruit pſecutionem eccłiecũ dr̃. Nã miniſteriũ (. i. figura) iniq̃ta tis. i. antixp̃i q̃ dr̃ iniq̃tas in abſtracto: ꝓpter exceſſũ ſue malicie. Sicut hmõ multũ libera lis dr̃ liberalitas (iã opatur) i nerone eccłia pſequẽte (tñ) ſupple reſtat (vt q̃ tʒ nunc) ſcʒ romanũ impiũ: vt exponũt aliq̃) teneat do nec de medio fiat). i. donec deficiat romanuʒ impiũ p diſceſſũ ab obediẽtia xp̃iꝰ. Sʒ mi chi videtur meliꝰ d̃ diſceſſiõe a fide eccłie ro mane ſupꝛadicta (Tantũ) ſupple reſtat (vt qui tʒ nunc) fidem catholicã (teneat) eam fir miter in pſecutõe neronis et alioꝝ tyrãnoꝝ ſequentiũ (donec de medio fiat (. i. donec de ficiat mõ ſupꝛadicto (et tunc ⁊c) Qꝛ ſicut ſu pꝛadictũ eſt deficiente ſic fide apparebit anti xp̃s (iõ dr̃) Et tunc reuelabitur ille iniquus ſic ãthonomice dictus (Quẽ dñs ieſus interfi ciet ſpũ oꝛis ſui) ꝗꝛ de mãdato eius fulmina bitur p miniſterium michaelis archãgeli (et deſtruet in aĩa ⁊ coꝛpoꝛe) illuſtratione aduẽ tus ſui. i. in aduentu ſuo claro.

Epiſtola. iiii. in aduẽtu ad Coꝛinthios. iiii.

Fratres: Sic nos exiſtimet hõ vt miniſtros xp̃i et diſpẽſatoꝛes miniſterioꝝ dei. Hic iã q̃rit̃ iter diſpenſatoꝛes: vt fidelis quis inueniatur. Michi aũt pꝛo mimo eſt vt a vobis iudicer: aut ab hũano die. Sʒ neq; meipm iudico. Nichil eni michi ↄſciꝰ ſũ ſʒ nõ in hoc iuſtificatus ſũ. Qui aũt iudicat me: dñs eſt. Itaq; nolite ãte tp̃s iudicare: quoadusq; veniat dñs q̃ ⁊ illuſtrabit abſcõdita tenebꝛaꝝ / ⁊ manifeſtabit cõſilia coꝛdiũ / ⁊ nunc laus erit vnicuiq; a deo. Poſtilla Fr̃es: ſic nos exiſtimet hõ vt miſtros xp̃i. i. Coꝛ. iiii. Ante ini tiũ illius epłe ſcribit ſctũs paulꝰ di. Tẽpluʒ dei ſãctũ eſt: qđ eſtis vos. Si quis inter vos videt̃ eſſe ſapiẽs in hoc ſclo ſtultus fiat vt ſit inſipiẽs. Sapia enim huius mundi ſtulticia eſt apđ deũ. Tũc poſt hoc ſequit̃ epła hodier na (Sic nos exiſtimet hõ) Sciẽdũ ꝙ epła et euãgeliũ ↄcoꝛdãt: ꝗꝛ in euãgelio agit̃ de ſpũ ali aduẽtu xp̃i. In ſignũ huius ſic euãgeliuʒ dr̃ de. ſ. ioh. q̃ interpꝛetat̃ i quo eſt gr̃a. Sic etiã apłs paulꝰ in epł hodierna ſua det pla tis ꝙ debeãt diligẽter exeq̃ ſibi iniũctũ offici um et miniſterium. ergo dicit (Sic nos exiſti met hõ. ⁊c) Et hanc epiſtolã ſcribit. Coꝛ. et coꝛithii nominãtur a quadã ciuitate q̃ dr̃ co rithus ⁊ ẽ metropolis i achachie ꝑtibꝫ Acha ia vo ẽ qđdã territoꝛiũ i terra grecie: ⁊ illos arguit de iudicio temerario ꝗꝛ nimis temera rie iudicabãt apłm cum ſuis. ergo dicit (Sic nos exiſtimet hõ vt miniſtros xp̃i) Vincẽ. q. d. taliter viuimꝰ ⁊ ↄuerſamur ꝙ q̃libet hõ poſ ſit vere exiſtimare de nobis: ꝙ ſumꝰ fideles miniſtri xp̃i. Unde bonauẽture doctoꝛ ſacre theologie ſup. iiii. li. ſen. di. xvi. De quoꝛʒ pꝛe ſumẽdũ eſt bonũ: niſi ꝓbet̃ ↄtrariũ (⁊ diſpẽ ſatoꝛes) Goꝛ. i. diſtributoꝛes (miſterioꝝ dei . i. ſacroꝝ diuinoꝝ (hic iã q̃rit̃) a nobis (iter di ſpẽſatoꝛes vt fideles q̃s inueniat̃) Pꝛouer.

xv. Multi hoies vocãtur misericordes. virum autem fidelem quis inueniatur. Tho. Fidelis minister est qui in oibus intendit honorẽ dei et vtilitatẽ populi. Sed ipsi corinthii iudicabãt plures esse infideles: nec aliquẽ putãtes esse fidelẽ (michi autẽ pro minimo) Gor. i. parum puto (vt a vobis) Tho. scz esse fidelis vel infidelis (aut ab humano die) .i. ab hoie dum est in suo die .i. in psenti tpe (sed neqz meipsũ iudico) Nicol. fidelẽ vel infidelẽ ministrũ xpi cũ nõ possum scire certitudinali sciaiscz ex piecturis existimo me bñ esse fidelẽ dispẽsatorẽ. vñ dr Eccle. ix. Nescit hõ an odio vel amore dignus sit (Nichil enim michi pscius sũ) .i. in nullo remordet me pscientia mea: sed nõ i hoc iustificatus sũ. Gorran⁹. .i. nõ i deo me iustũ i reputo: qz nõ potest esse aliqd delictum qd nescio. ps. xviii. Delicta quis intelligit (qui aũt iudicat me dñs est) qui solus nouit secreta cordis mei melius qz ego ipse (ita qz nolite ante tps iudicare iudicii extremi qz nõ est tps iudicandi quoadusqz veniat dñs supple ad iudicãdum (qui et illuiabit) .i. apte faciet (abscõdita tenebrarum) .i. occulta pctã (et maifestabit psilia cordium) .i. cogitata qz tũc libri psientiarum aperiẽtur (et tunc laus erit) .i. renumeratio (vnicuiqz a deo) bene agenti vel cogitanti. &c. ¶ In vigilia natiuitatis dñi i epystola Pauli ad romanos .i.

Fratres: Paulus seru⁹ iesu xpi vocat⁹ apostol⁹ segregat⁹ i euãgeliũ dei qd ante pmiserat p pphetas suos in scripturis scis de filio suo qui fact⁹ est ei ex seie dauid scdm carnem. Qui pdestinat⁹ est filius dei i virtute scdm spm scificationis ex resurreccione mortuorũ iesu xpi dñi nri. Per quẽ accepim⁹ graciã apostolatũ ad obediẽdũ fidei ĩ oibz gẽtib⁹ p noie ei⁹. in quibz estis & vos vocati ihũ xpi dñi nri

Postilla. Fres. Paulus seruus iesu xpi. &c. Prio ei vocat⁹ fuit saul⁹. Act. viii. Sed postea vocatus est paul⁹ a quodã ei⁹ notabili fctõ. s. a puersiõe pauli pcõsulis. Act. xiii. Sicut iacob fuit vocatus isrl' ex eo qz vidit dñz. vel potius ex eo qz est luctatus cuz angelo. vt pz Gen. xxxii. Et symõ vocatus est petrus ex pfessiõe diuinitatis in xpo. Math. xvi. Scdo describitur ex religione: cum dicitur. Seruus iesu xpi .i. verus xpianus. Tercio ex officii dignitate / cum dr vocatus apls. Et qz apostolatus ẽ excellẽtior eccle status ad quẽ nullus ascendit recte nisi a deo vocatus ideo bñ dr (vocatus apls) scz a deo. scdm illud ad Heb. v. Nec qsquã assumit sibi honorẽ: sz qui vocatur a deo tanqz aarõ. Quarto ex mõ vocatiõis sue: cũ dr (Segregatus in euãgeliũ dei (p verbũ enim spũsci fuit se gregatus a cetu aplõrum aliorũ discipulorum ad predicandum p orbẽ euãgelium xpi. Act. xiii. Et tunc vocatus fuit ad apostolatũ prius tñ vocatus fuit ad fidẽ. Act. ix. Qd ante pmiserat. &c. hic psir declaratur duplex dictum. Et prio declaratur primũ. scdm. primum ante est: qz dixerat (Segregatus in euãgelium dei) Ideo declarat quale sit illud euãgelium .i. bonum nũtiũ a deo patribus veteris testamenti promissum. Et hoc est qd dicit (quod ante promiserat) scilz deus pater (Per prophetas suos in scripturis scis) Sicut patet Jere. xxxi. Ecce dies veniunt dicit dñs et feriam domui israel et domui iuda fedus nouum nõ scdm pactum qd pepigi in die illa cũ patribus vestris qua apprehendi manuum eorum vt aducerem eos de terra egypti: sed hoc erit pactum qd feriã cum domo israel. Et sequitur dabo Dabo legẽ meã in visceribus eorum et in corde eorum scribã eã. xps. enim legem nouã in euãgelio ptẽtã nõ tradidit scripture: sed verbo suo et spũ scõ de celo misso impressit illã in cordibus aplõrum et aliorum discipulorum. sz ipsi postea scripserant ad memoriã futurorum. Et ideo dicitur Ysaye. xl. Consolamini psolamini popule deus dicit dñs deus vester. Loquimini ad cor hierusalem. Quia sicut dictum est lex noua scripta fuit sup hoim corda. Scdo ostẽdit quale sit euãgelium illud ex subiecto: cum dicit (De filio suo) qui est vnus cum pre ab eterno. et ver⁹ hõ ex tpe. io subditur (qui factus est ex seie dd scdm carnẽ) Non enim dei filius vel ipse xps potest dici factus absolute: qz suppositum filii est eternum sicut suppositum pris. põt tñ dici factus cum determinatione. s. hõ scdm carnem: qz nostra humana xpi facta est et est vnita ad suppositum diuinum. Et hoc in tpe (qui predestinatus est filius dei in virtute) .i. in equalitate potẽtie cum deo pre Ad cuius intellectum sciẽdum qz predestinatio est eterna dei ordinatio de agẽdis in tpe: p grãm eius.

est eni ꝑparatio grē in p̄nti ⁊ glie i futuro.
ppter qđ iportat antecessionē respectu ꝑdesti
nati. filius. aūt i natura diuina est coetern⁹
patri: et sic nō potest dici ꝑdestinatus: sed in
humana natura posterioꝛ est a patre: q̄ vnita
est deitate i tempoꝛe. Et hec vnio facto est ex
dei ꝑdestinatiōe aliē ei⁹ deitati de nouo ali
qđ accidēt: qđ est ipossibile. et est ex ei⁹ mera
grā: ꝑpt qđ cadit sub ꝑdestinatiōe diua Et
ideo sicut hec ꝑpositio. hō fact⁹ est deus vl'ti
lius dei ē verā. Ita et hec x̄ps sm̄ q̄ hō pre
destinatus est esse filius dei: q̄ est in natura
equalis est patri in potētia (sedz spm̄ sāctifi
catiōis) hoc refertur ad illud qđ pꝛemittitur
Qui factus est ei ex sēie dauid sm̄ carnem.
Ne foꝛte aliquis crederet q̄ descendisset de
dauid per virtutem gn̄atiuā sicut aliꝫ qđ est
falsū. Qꝛ de eo descendit tm̄ sm̄ coꝛpulentā
substantiā de virgine assūptā: ⁊ virtute acti
ua spūssci foꝛmatā q̄ virginē sctificauit et im
pꝛegnauit (ex resurrectiōe moꝛtuoꝛm) hoc re
fertur ad illud qđ pꝛedicitur (qui pꝛedestina
tus est filius dei i virtute) .i. in equalitate po
tentie: vt dictum est q̄ apparuit in x̄po (ex re
surrectione moꝛtuoꝝ ad quā requiritur po
tentia infinita per quam se et alios moꝛtuos
suscitauit (Iesu x̄pi dñi nostri) et. a x̄po dño
nr̄o. et ponitur hic grūs ꝓ ablō (Per quē ac
cepimus gratiam ⁊ aplatū ⁊c) Hic declarat
sm̄ dictū. s. qualiter acceptus est ad plātum
s. per iesum x̄pm qui est dei mediatoꝛ ⁊ hoim
Et ideo dona spūssancti veniunt ad hoies.
per ip̄m. Dictum aūt est supꝛa: q̄ hec voca
tio fuit per spm̄ sctm̄. Ex quo sequitur q̄ me
diante x̄po aplātus cōcessus fuit paulo. ideo
sequitur (per quem accipimus gratiā ⁊ aplā
tum (Et iūgit hec duo simul: qꝛ natura non
deficit in necessariis: sed cū foꝛma substanti
ali dat pꝛoppꝛietates: que sunt necessarie in o
peribus congruentibus ipi foꝛme. Et multo
magis actoꝛ nature non deficit i necessariis.
pꝛopter quod concedens dignitatem aposto
licam simul dat gratiam ad exequendum cō
uenienter officium pertinens ad illam dig
nitatem: nisi suscipiens obicem sibi ponat
(Ad obediendum fidei) i. paratus sum tota
liter me exponere obsequio fidei (i omnibus
gentibus) i. vt fideles dilatetur apud omnes
gentes (pꝛo noie eius) i. ad gloꝛiam nominis
chꝛisti (in quibus) s. fidelibus (estis et vos vo
cati ad fidem iesu chꝛisti) .i. a iesu x̄po a quo
hec est vocatio.

¶ In nocte natiuitatis dñi ad pꝛimam missam. Epystola ad Titum. ii. ca.

Harissime Apparuit
grā dei saluatoꝛis nr̄i
oibz hoibz erudiens
nos vt abnegantes i
pietatē ⁊ scl'aria desi
deria sobꝛie ⁊ iuste ⁊ pie viuam⁹
i hoc sclo Expectantes beatam
spem ⁊ aduētū glīe magni dei ⁊
saluatoꝛis nostri iesu x̄pi. Qui
dedit semetipsū ꝓ nobus. vt nos
redimet ⁊ ab omi iīquitate. ⁊ mū
dare ⁊ sibi pplm acceptabilē: sec
tatoꝛē bonoꝝ opeꝝ. hec loq̄re ⁊ ex
hoꝛtare. i x̄po iesu. ⁊c. Postilla

Charissime: Apparuit eni grā
saluatoꝛis nostri. ⁊c. Hodie ab ecclia dei cele
bꝛantur natiuitas domini sicut chꝛistus do
minus noster de virgine maria natus est ve
rus deus et verus homo. in quo magnā mi
sericoꝛdiam omnibus ostendit: qꝛ nō ex ope
ribus iusticie que fecimus nos: s; scđm ma
gnam miam suaꝫ saluos nos fecit. ergo apo
stolus Paulus in officio pꝛime misse que in
dia nocte celebꝛetur insinuat dei miam no
bis exhibitam dicēs. Apparuit gratia dei ⁊c.
Ante initium illius epistole scribit sctūs pau
lus exhoꝛtando Tytum discipulum suum di
cens Loquere que decent sanam doctrinam
senes vt sobꝛii sint pudici: pꝛudentes sani in
fide: in dilectione et patiētia. et in omnibus
teipsum pꝛebe exemplum bonoꝛum operuꝫ.
Sequitur p̄ns epistola (Apparuit enim gra
tia dei saluatoꝛis nostri) Ly. in carne pꝛo no
bis assumpta (omnibus hominibus) Poꝛ. i.
ad vtilitatem oim hoim (erudiens nos) ver
bo et exemplo (vt abnegantes impietatem)
Ly. i. ydolatriam sicut et per oppositum pie
tas dē cultus diuus (et secularia desideria)
Ly. que tēdunt ad diuitias ⁊ honoꝛes et deli
cias coꝛpoꝛis (sobꝛie) Ly. in nobis (et iuste)
ad pꝛoximum (et pie) ad deum (viuamus in
hoc seculo) id est in mundo fragili et transi
toꝛio (expectantes beatam spem) id est beati
tudinem speratā / vt per hoc libentius ⁊ fa
cilius faciamus bona opa (⁊ aduētum glīe)
i. manifestationē gl'iosam (magni dei. et sal
uatoꝛis dñi nr̄i iesu x̄pi.) Poꝛ. i. aduentum

xp̃i. ad iudiciũ qui est magnus deus et saluatoꝛ noster. Nam in primo aduentu venit vt puer paruulus. in scḋo aduentu veniet vt deus manus eam ptãteet maiestẽ (qui) sup. xp̃s (dedit) gratis ⁊ sine meritis (semetipsũ) in preciuum ⁊ nullã aliam creaturam (pro nobis) adhuc inimicis (vt nos redimeret) p precium sanguinis (ab oĩ iniquitate tã actuali. q̃ originali (et mundaret sibi ppl'z) per sacramentum baptismi (acceptabilẽ). i. gratũ per caritatem sectatoꝛẽ bonoꝛuꝫ operꝫ. Ly. ita q̃ gratia q̃ datur in baptismo non datur inuacuum: sed ad bñ operandum (hec loquere) Ly. ignoꝛantes docendo (et exortare) iam scientes ad melius inducendo (In chꝛisto iesu domino nostro)

¶ In secũda missa natiuitatis chꝛisti. Epystola. Ad tytum. iii. capitulo.

Carissime: Apparuit benignitas et humanitas: saluatoꝛis nostri dei. Non ex operibus iusticie q̃ fecim⁹ nos: sꝫ scḋm suam mĩam saluos nos fecit. Per lauachrũ regñati onis ⁊ renouatiõis spũsscti q̃ effudit in nos abũde. p iesũ xp̃m saluatoꝛẽ nr̃m. Vt iustificati gratia ipsius: Heredes simus scḋm spem vite eterne. In xp̃o iesu dño nostro. Postilla.

Carissime. Apparuit begnignitas et hũanitas saluatoꝛis nostri dei. ⁊c. Ad tytum. iii. Ante initium illi⁹ epistole scribit scũs paulus tyto discipulo suo dicẽs. Loquere et exhoꝛtare illos pꝛincipibus et potestatibus subditos ad oẽ opus bonum esse et post pauca sequitur ep̃lã hodierna (Apparuit benignitas ⁊ humanitas saluatoꝛis nr̃i dei) qꝛ magnã mĩam nobis deus exhibuit in hoc q̃ p nobis hũanitatẽ assumpsit (nõ ex opibus iusticie que fecimus nos) Gloꝛ. qꝛ nulla bõa fecimus: immo poti⁹ cũ inimici essem⁹ recõciliati sumus deo (sꝫ sꝫm mĩam suam saluos nos fecit) Ly. Salus enĩ eterna excedit totaliter facultatẽ humane nature ꝓpter quod non põt attingere eam quis nisi ex largitate diuine mĩe (p lauachꝛum regenerationis) baptismi p quẽ fit regeneratio a culpa. Generatio enĩ inquinat. p̃s. l. Ecce enĩ in iniquitatibus conceptus sum ⁊c. sꝫ regeneratio lauat. ioh. iii. Regñatio sanat. ioh. iii. Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spũ scõ non potest intrare in regnuꝫ dei (et renouationis spũs sancti. Qꝛ spũsscõs in baptismo datus terminat vitã veterẽ que est sub pctõ et inchoat nouã que est sub grã (quẽ effudit in nos abunde) Ly. a deletiõe oĩm pctõꝝ et copiã virtutum (per iesum xp̃m saluatoꝛeꝫ nr̃m) Ly. cuius passione hꝫ efficaciã sacramẽtum baptismi (vt iustificati gratia ipsius heredes simus) qꝛ gratia facit nos filios dei adoptiuos heredes regni (sꝫm spẽ) in pꝛesenti (vite eterne) Rẽ in futuro.

¶ In die natiuitatis domini. ad summam missam. Epystola. Ad hebꝛeos. i. capitulo.

Fratres Multifarie multisqꝫ modis olim deus loquens patribus in pphetis: Nouissime diebus istis locut⁹ est nobis in filio: quem constituit heredem vniuersoꝛum: per quẽ fecit et secula. Qui cum sit splẽdoꝛ glõe et figura substantie eius: poꝛtansqꝫ oĩa verbo virtutis sue: purgationem peccatoꝛum faciens. sedet ad dexterã maiestatis in excelsis. Tãto melioꝛ angelis effectus quãto differentius pꝛe illis nomen hereditauit. Cui enim dixit aliquando angeloꝛum: Filius me⁹ es tu: ego hodie genui te: Et rursũ Ego ero illi i patrẽ: et ipse erit michi in filium. Et cũ iterum introducit pꝛimogenitũ in oꝛbẽ terre dicit et adoꝛẽt eum

omnes angeli dei. Et ad āgelos quidem dicit. Qui facit angelos suos spiritus: et ministros suos flamam ignis. Ad filium autem Thronus tuus deus in seculū seculi: virga equitatis virga regni tui. Dilexisti iusticiā & odisti iniquitatem: propterea vnxit te deus deus tu⁹ oleo exultationis pre participibus tuis. Et tu in principio domine terram fundasti: & opera manuum tuarum sunt celi. Ipsi peribunt tu autem permanebis: & omnes sicut vestimētum veterascent. Et velut amictum mutabis eos: Et mutabuntur. Tu autem idē ipse es: et anni tui non deficient.

Postilla.

Multipharie multisq̄ȝ modis Ad heb. i. c. hanc epistolam scribit sanct⁹ paulus ad hebreos. Hebrei sunt qui sunt conuersi ad fidem christi de iudaismo. Et in alia epistola ponit dignitatem noui testamenti respectu veteris testamenti q̄uis vtrūq̄ȝ testamentum sit a deo datum: vetus tñ tradidit per angelum q̄ loquebatur moysi in persona dei: vt habetur. Act. vii. et ioh. ix. Nos scimus. qȝ moysi locutus est deus. Nouū autē testamentum tradidit deus per se: p̄m. qȝ p filium suum incarnatum qui est vnus cum p̄re. Item qȝ vetus testamentum traditum est obscure sub velaminibus et figuris No uū aūt testamētuȝ traditū est lucide et aperte. Et in signum huius dicit apostolus (Fratres Multifarie) id est multis locutionibus .s. abrahe / ysaac / et iacob / et ceteris et eisdē sepe multisq̄ȝ modis. qȝ mō per sompnia. vt danieli: modo aperta voce vt moysi: modo interiori inspiratione vt dauid (olim deus loquens patribus i prophetis) ly. i. per prophetas quibus angeli reuelabant occulta diuina. et ipsi vlterius populo nunciabant (nouissime diebus istis) ly. t̄pe gratie et veritatis reuelate (locutus est nobis in filio). i. per filium incarnatum qui maior est prophetis (quem) filium secundum humanam naturā deus pater cōstituit (heredem). i. dñm perpetuum (vniuersorum) super oēm creaturam (per quem) Sor. supple xp̄m secundum diuinam naturam secundum quam coeternus est patri (facit) non solum inuisibilia: sȝ (et secula) contra manicheos. ioh. i. Omnia per ipsum facta sunt (qui cum sit splendor glorie) quia filius procedit a patre vt splendor a sole (et figura substantie eius). i. eiusdem substantie cum patre (portans). i. sustentans et conseruans in esse (omnia). i. celestia ꝛ terrestria (verbo virtutis sue). i. solo imperio potestatis et bonitatis sue (purgationem peccatorum faciens) Sor. tā originalium q̄ actualium et ipse christus (sedet). i. quiescit et regnat post multum laborem et humiliationem sublimatus (ad dexteram). i. equalitatem paterne (maiestatis in excelsis). i. in preciosioribus bonis patris (tanto melior). i. pro portionabilior (angelis effectus quanto differentius pre illis nomen hereditauit) ly. qȝ ipse dicitur verus et dñs cōsubstantialis patri: ipsi autem angeli dicuntur serui (cui dixit aliquando angelorum) Sor. non solum minor. sed etiam maior (filius meus es tu). i. michi proprius et substantiabilis (ego hodie genuite). i. eternaliter. qȝ eius generatio non transit in preteritum (et rursum) supple dicit deus pater (ego ero illi in patrē) Sor. eum protegendo (et ipse erit michi in filiū) michi per omnia obediendo (et cum iterū) Sor. scȝ deus pater (introducit primogenitum) filium suum (in orbē terre). i. cum eum qui prius erat in mundo inuisibilis mundo apparere visibilem fecit (dixit) scriptura de christo (adorent eum) scȝ hominem christum scd̄m humanitatem passum et mortuum (et omnes angeli dei) scilicet iussioni ei⁹ obtemperando (ad angelos quidem dixit (q̄ facit spiritus) Sor. celestes (angelos suos). i. nuncios suos cum leuia nunciant (et ministros suos (facit (flamam ignis) cum eos ad exercitum vindicte mittit sicut fuerunt duo angeli missi in sodoman. Geñ. xix. (ad filiuȝ autem) dicit deus pater (thronus tuus). i. regnum tuum (deus) O deus fili (in seculum seculi). i. permanet in eternum (virga equitatis). i. regula directa (virga regni tui). i. disciplina qua bonos regis ꝛ malos percutis (dilexisti iusticiam) Sor. i. eodem bonum (et odisti oēm iniquitatem). i. oēm malum (propterea). i quia hoc facis (vnxit te) secundum

hominem: vt regem et pontificem (deus de
us tuus) i. ipse de⁹ pater (oleo exultationis)
Gor. i. gratie conscientiam exhilarantis pro
pter peccati immunitatem (pre participibus
tuis) i. pre omnibus sanctis qui de plenitu-
dine tua participant (et tu dñe) scilicet filii
dei (in principio (rerum creandarum (terrā
fundasti) i. creasti (opera manuum tuarum
sunt celi) Gor. dicuntur celi specialiter ope-
ra manuum eius: qꝫ in ipsis maxime relucet
eius potentia et bonitas. Potentia in ma-
gnitudine / bonitas in vtilitate (ipsi) celi (pe
ribunt) quantum ad formam non quantū ad sub
stantiam (tu autem permanebis) sꝫ immu-
tabilis (et omnes) celi aerei (vt vestimentū ꝫ
veterascent) Gor. i. ad interitum accendent
(et velut amictum mutabis eos et mutabun
tur) in nouam figuram. vnde apo. xxi. Vidi
celos et nouos et terram nouam (tu autem
sꝫ deus filii (idem ipse es) omnino immuta-
bilis (et anni tui non deficient) id est eterni
tas tua non habet finem.

¶ In festo sancti stephani prothomartyris
Actuum. vii. capitulo.

IN diebus illis. Ste-
phanus plenus gra-
tia et fortitudine facie
bat prodigia et signa
magna in populo.
Surrexerunt autem quidam de
synagoga. que appellabatur li-
bertinorum et cyrenensium et
alexandrinorū et eorū qui erant
a cilicia et a sya disputantes cū
stephano et non poterant resiste
re sapientie et spiritui qui loque
batur. Audiente autem hec disse
cabantur cordibus suis: et stride
bant dentibus in eum. Cum aūt
esset stephanus plenus spiritu
sancto intendens in celum vidit
gloriam dei: et iesum stantem a
dextris dei: et ait. Ecce video celos
apertos: et filium hominis stan-
tem a dextris virtutis dei. Excla
mantes autem voce magna: cō-
tinuerunt aures suas et impetū
fecerunt vnanimiter in eum.
Et eiicientes eum extra ciuitatē
lapidabant: et testes deposuerūt
vestimenta sua secus pedes ado-
lescentis qui vocabatur saulus:
et lapidabant stephanum inuo-
cantem et dicentem. Domine ie-
su accipe spiritum meum. Posi-
tis aūt genibus: exclamauit vo-
ce magna dicens Domine ne sta
tuas illis hoc peccatum. Et cum
hoc dixisset: obdormiuit in domi
no.

Postilla.

¶ In diebus illis. Stephan⁹ ple
nus ꝛc. Ante initium illius epystole scribit
sanctus lucas q̄ post ascensionem christi ver
bum dñi crescebat et multiplicabatur nume
rus discipulorum in hierusalem valde. multa
etiam turba sacerdotum obediebat fidei / tūc
statim sequitur epistola presens (Stephan⁹
aūt plenus gratia) ly. ad bene operandum
(et fortitudine) aduersa tolerando (faciebat
prodigia et signa magna in populo) ad veri
tatem fidei catholice confirmandum (surre-
xerunt quidem de synagoga que appellaba
tur libertinorum) a regione sic nominatorum
dicit glo. in: celi: (et cyrenensium a cyrene ci
uitatis (et alexandrinorum) i. ab alexandria
metropoli egypti (et eorum qui erant a cilicia
et asya) nomina sunt regionum iude propin
quarum (disputantes cū stephano) fidem ca
tholicā cū verbis quantū poterāt impugnā
do (et non poterant resistere sapientie et spi-
ritui qui loquebantur) sꝫ secundum q̄ pro-
miserat dicens. Lu. xxi. Ego dabo vobis os
et sapientiam cui non poterunt resistere et
contradicere omnes aduersarii vestri / tunc
post hoc redarguebat eos acriter dicens (du
ro ceruice) obstinata mente (et in circumcisi
cordibus et auribus) i. a viciis et sordibus
(vos semper spiritui sancto resistitis) qui lo
cutus est per prophetas de christo (cuius nūc
proditores et homicide fuistis) ly. eius cruci

ctionem procurando (Audiētes autem hec
dissecabantur cordibus suis) ly. quia non ha-
bebant rationem interficiendi eum. Et ta-
men omnibus modis interficere volebant
et sic dissecabantur interius: quia passio pre-
ualens discerebabat a ratione (et stridebant
dentibus in eum) sicut canes rabidi (Cum
autem esset stephanus plenus spiritusancto
intendens in celum (vbi fiduciam suam col-
locauerit (vidit gloriam dei) ad confortatio-
nem suam ex speciali gratia (et iesum stan-
tem a dextris virtutis dei) ly. ad designan-
dum q erat paratus ad eius roborationem
qz stare propriū est adiuuātis in prelio. Se-
dere autem proprium est iudicantis vel re-
gnantis (et ait. Ecce video celos apertos et fi-
lium hois stantem a dextris virtutis dei) ly.
non est hic intelligēdum q celi fuerunt diui-
si cum sint incorruptibiles: sz qz sic clare vi-
dit acsi nullū esset obstaculum intermediū
(Exclamantes aūt voce magna) ne audirēt
stephani verba (cōtinuerunt aures suas et
impetum fecerunt vnanimiter in eum) non
ratione sz furia moti (et eiicientes eum extra
ciuitatem lapidabāt) tāq̄ blasphemum mo-
dus enim erat blasphemos extra ciuitatem
lapidari. vñ dñs ad moysem. Leuiti. xxiiii.
Educ blasphemum et obruet eū ois populus
lapidibus (et deposuerunt vestimenta sua se-
cus pedes adolescentis q̄ vocabatur saulus
ly. vt expeditius et celerius eum interficerēt
(et lapidabant stephanum inuocantem ꝛ di-
centem. Domine iesu suscipe spm̄ meū. Po-
sitis autem genibus) ly. vt in orando mod⁹
esset deuotus (exclamauit voce magna) quia
procedebat ex affectu magno ad proximoꝝ
salutem dicens (domine ne statuas illis hoc
pctm̄) ly. reseruando eis penam eternam. sz
dacis penitentiam. vnde beda. Stephanus
pro seipso stando orauit / sz pro inimicis fle-
xis genibus ꝛc. (Et cum hoc dixisset) ex feruo-
re caritatis sm̄ dictum saluatoris. math. v.
Orate pro calūniantibus et persequentibus
vos (obdormiuit in domino) Nam anima
eius sanctissima absorpta fuit in abysso sup-
ne claritatis ꝛc. Sequitur in textu. Saulus
autem erat consentiens neci eius. Facta est
autem illa die persecutio magna in ecclesia
que erat hierosolymis et omnes dispersi sūt
per regiones iudee et samarie preter aposto-
los (Curauerunt autem stephanum) ly. id ē
decenter sepellierunt viri timorati. id est ti-
mentes deum. Inter quos gamaliel fuit
principalis et fecerunt planctum magnum
super eum.

In festo sancti iohannis appstoli (et
euangeliste.

Qui timet deū: faciet bona ꝛc.

Quere inferius in communi sanctorum de
euangelistis.

In festo puerorum innocentium scribi-
tur apocalipsis. xiiii. capitulo.

IN diebus illis. Vidi
supra montem syon
agnum stantem: ꝛ cū
eo centū quadragīta
quattuor milia habē-
tes nomen eius: et nomen patris
eius scriptum in frontibus suis
Et audiui vocem de celo tanq̄
vocem aquarum multarum: et
tanquam vocem tonitrui mag-
ni. Et vocem quam audiui. sicut
cytharedorum cytharisantium i
cytharis suis et cantabant quas-
si canticum nouum: ante sedem
dei et ante quattuor animalia et
seniores. Et nemo poterat dice-
re canticū: nisi illa cētū quadra-
ginta quattuor milia qui empti
sunt de terra. Hi sunt qui cū mu-
lieribus non sunt coinquinati:
virgines enī sunt. Hi sequūtur
agnum: quocūqz ierit. Hi empti
sunt ex omnibus: primicie deo et
agno. Et in ore ipsorum non est
inuentum mendacium: Sine
macula enim sunt: ante thro-
num dei.

Postilla.

In diebz illis Vidi supra mō-
tem. ꝛc. Supra. id est in ecclesia triumphante

que dicitur mons syon: vt habetur heb. xii. (agnum stantem) id est christum qui est agnus dei: vt habetur iohan. i. capi. (et cum eo centum quadraginta quattuor milia) in tali numero venerantur pueri innocentes quorum festum peragitur secundum illam visionem que ostensa est iohi quando a domiciano cesare in exilium missus fuit vbi scripsit librum Apoc. sed tamen certus numerus puerorum innocentium non reperitur certitudinaliter in scripturis habentes nomen eius et nomen patris eius scriptum in frontibus suis. Et audiui vocem de celo tanquam vocem aquarum multarum) i. multitudinis sanctorum (et tanquam vocem tonitrui magni) in quo designatur multitudo laudis huius) Non solum ex laudentium multitudine: sed etiam ex modo laudis et qualitate (et vocem quam audiui sicut cythareдorum cytharisantium in cytharis suis) nam hec laus est coram deo et angelis eius gratiosa (et cantabant quasi canticum nouum qui dicti laudantes sunt de numero sanctorum noui testamenti (ante sedem) s. dei et ante quattuor animalia et seniores) i. in presentia sanctorum patriarcharum et prophetarum in celo existentium (et nemo poterat dicere canticum nouum: nisi illa centum quadraginta quattuor milia que empti sunt de terra) s. de sanguine xpi (hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati: virgines enim sunt) integritatem carnis seruando (hi sequuntur agnum quocunque ierit (hi empti sunt ex omnibus primitie deo) i. gratiori sunt primi fructus magis delectabiles) et in ore eorum non est inuentum mendacium nam pueri isti veritatem fidei non loquendo: sed moriendo confessi sunt (sine macula sunt ante thronum dei) nam macula peccati originalis purgata fuit virtute sui martyrii.

¶ Dominica infra octa. natiuitatis domini Ad galathas. iiii. capitulo.

FRatres: Quando tempore heres paruulus est: nichil differt a seruo cum sit dominus omnium. Sed sub tutoribus et actoribus est vsque ad prefinitum tempus a patre: itaque et nos cum essemus paruuli sub elementis mundi huius eramus seruientes. At vbi venit plenitudo temporis misit deus filium suum natum ex muliere: factum sub lege. vt eos qui sub lege erant redimeret: vt adoptionem filiorum reciperemus. Quoniam autem estis filii sui in corda vestra clamantem abba pater. itaque iam non est seruus: sed filius quod si filius et heres per deum.

Postilla.

Quanto tempore heres paruulus etc. Ad gala. iiii. Ante initium illius epistole scribit sanctus paulus dicens. Omnes enim vos vnum corpus estis in christo iesu. Si autem vos xpi: ergo semen abrahe secundum promissionem heredes. Tunc statim sequitur epystola hodierna. Quanto tempore heres paruulus est etc. Hanc autem epystolam scribit sanctus paulus ad gala. et galathe sunt greci: et galathia est nomen regionis grecie. Ex quo illo sacro tempore natiuitatis xpi sancta mater ecclesia recolit qualiter ille secundum estimatione magnus pro nobis paruulus factus sit. Tunc epystola et euangelium dicit quomomo puer iesus crescebat et confortabatur plenus sapientia et gratia. Hic apostolus paulus in epistola hodierna exprimit effectum et vtilitatem dominice natiuitatis xpi secundum carnem. quia de seruitute transiuimus in filiorum adoptionem / sicut patet in presenti epistola. Unde dicit (Fratres. Quanto tempore) Uincte. i. per quantum tempus (heres) i. filius cui de iure debitur hereditas (paruulus est) s. infra annos discretionis (nichil differt a seruo). Glo. quia admodum serui cogitur / nec habet aliquam potestatem rerum suarum (cum sit dominus omnium) s. bonorum paternorum (sed sub tutoribus et actoribus est) Glo. tutores dicuntur qui eum tuentur contra aduersarios actores qui agunt causas eius (vsque ad prefinitum tempus a patre) ly. i. vsque ad etatem adultam (itaque et nos cum essemus paruuli) Uin. intellectu et sapientia (sub elementis mundi huius eramus seruientes) Glo. i. subiecti seruituti legis. Sciendum quod legales obseruantie fuerunt disponentes ad xpm. ideo in eius aduentu sunt dimisse. ergo subdit (At vbi venit plenitudo temporis) i. tempus gratie (misit deus filium suum) non angelum (natum ex muliere) ly. quantum ad corpus sumptum de maria virgine (factum sub lege) quia voluit legalia seruare (vt eos qui sub lege erant) Ly. scilicet legalibus obseruantiis obligari (redimeret)

[p]er passionem suam (vt adoptionem filioꝝ [r]eciperemus) scꝫ per christum qui est natura [su]s filius dei (quoniam autem estis filii dei misit de[us] spiritū filii sui) Ly. id est spiritū sanctum [q]ui dicitur spiritus filii sicut in patris ex eo [q]ꝫ procedit ab vtroqꝫ / in corda vestra (per [in]fusionem grat[ie]) clamantem: abba pater (id est pater noster) itaqꝫ iam non est seruus [se]d filius) Ly. quicunqꝫ fideliter confitetur [d]eum patrem (ꝙ si filius) Uin. in presēti per [g]ratiam (et heres (scilꝫ erit in futuro (per de[u]m) qui ipsum adoptauit in heredem cele[st]is patri.

¶ In festo circumcisionis domini. Ad galatheas. iii. capitulo.

PRiusq̄ veneret fides sub lege custodiebamur conclusi in eam idem que relevenda erat itaqꝫ lex pedagogus noster fuit in christo vt ex fide iustificemur. At vbi venit fides: iam non sub pedagogo sumus. Omēs enim filii dei estis per fidem que est in christo iesu. Quicunqꝫ enim in christo baptizati christum induistis. Non est iudeus neqꝫ grecus: non est seruus neqꝫ femina. Omnes enim vos vnum estis in christo iesu. Si autem vos christi: ergo abrahe semen estis secundū promissionem heredes. Dico aut̄ ꝛc. Quāto tempore heres paruulus est nichil differt a seruo: cum sit dominus omnium: Sed sub tutoribꝰ est et actoribus vsqꝫ ad prefinitū tempus a patre.

Postilla.

¶ Priusq̄ veniret fides: sub lege custodiebamur. Gala. iii. Ante initium illi[us] epystole scribit sanctus paulus in eodem capitulo dicens. Credidit abraham deo / et reputatum est ei ad iusticiam. Tunc sequitur epystola hodierna. Priusq̄ veniret fides. Quia hodie agitur de circumcisione domini et in veteri testamento hoc facit circumcisio quod hodie facit baptismus preterq̄ ꝙ ianuam celi non aperuit / sed circumcisi venerunt ad limbum sanctorum patrum et ibi expectabant aduentum christi. Baptizati autem iā absqꝫ vllo medio euolant ad celum. quod in hoc figuratum fuit: quia christo baptizato celum apertum est super ipsum. Unde euangelium et epystola concordant: qꝛ euangelium dicit de circumcisione. similiter et in epystola habetur de circumcisione et de baptismo qui notatur loco circumcisionis. Unde dicit apostolus paulus (Fratres. Priusquā veniret fides) ly. scꝫ reuelata et explicata in euangelio (sub lege custodiebamur) Gor. id est sub legis onere conclusi. id est timore legis ligati et comprehensi: ne defluerēmus ad vicia (in eam fidem que reuelanda erat) tempore gratie. Sciendum ꝙ eadem fides est in nouo et veteri testamēto / sed in veteri erat implicita et figurata: in nouo vero fuit explicita et reuelata (itaqꝫ lex pedagogus noster fuit in christo iesu) ly. i. ad christum disponēs sicut pedagogus disponit puerum ad virtutem tempore futuro habendam. Paruulorum est habere pedagogos quousqꝫ crescāt in viros perfectos qui eos ad recta dirigunt timore penarum (vt ex fide) Ly. reuelata (iustificemur) iusticia infusa (At vbi venit fides). i. postquā reuelata est fides christi: que erat occulta antiquis parentibus (iam non sub pedagogo sumus) Gor. i. sub coactione et seruitute legis: sꝫ sub euangelica libertate. Ly. sicut puer adueniente etate adulta iā non est amplius sub pedagogi disciplina. Et eadem ratione adueniente euangelio cessāt legalia (Omnes enim filii dei estis) Gor. nō serui per (fidem que est in christo iesu) Fidelis enim facit filium dei. ioh. i. Dedit eis potestatem filios dei fieri his qui credunt in nomine eius (Quicunqꝫ enim in christo baptizati estis). i. in fide iesu christi (xp̄m induistis per vite conformitatem) et est sacramenti susceptionem. Pulchra enim vestis est induí christum. ipse enim est sol iusticie. Unde in signum innocentie datur vestis candida puero baptizato (non est iudeus). id est sub lege moysi (neqꝫ grecꝰ) sub lege naturali (nō est seruus neqꝫ liber). i. melior. Seruus (non est

masculus neq femina) s. dignor alter alteris in fide xpi (oes enim vos estis vnu) Cor. non differentes in aliquo (in xpo iesu). i. in fide christi (si autem vos christi) s. per fidem (ergo semen abrahe estis) per imitationem iusticie (scdm promissionem heredes) quantum ad futuram beatitudinem (in christo iesu domino nostro.

¶ In epyphania domini. Isaye. lx. cap.

Surge illuminare Hierusalem quia venit lumen tuum et gloria dni super te orta est. Quia ecce tenebre operient terram: et caligo populos. Super te autem orietur dominus: et gloria eius in te videbitur: Et ambulabunt getes in lumine tuo: et reges in splendore ortus tui. Leua in circuitu oculos tuos et vide: omnes isti congregati sunt venerunt tibi. Filii tui de longe venient et filie tue de latere surgent. Tunc videbis et afflues et mirabitur et dilatabitur cor tuum qn conuersa fuerit ad te multitudo maris: fortitudo gentium venerit tibi. Inundatio camelorum operiet te: dromdarii madiam et epha. Omnes de saba venient: aurum et thus deferentes: et laudem domino annunciantes.

Postilla

¶ Surge illuiare hierusale etc. Ante initium illius prophetie scribit isayas propheta dicens. Spiritus meus qui est in te: et verba mea que posui in corde tuo non recedent de ore tuo et de ore seminis tui. dicit dominus / ammodo et vsq in sempiternum. Tunc statim sequitur prophetia ista. (Surge illuminare hierusalem.) Festuz hodiernum a fidelibus epyphania nucupatur pro eo q stella tribus regibus apparuit ipsos vsq ad presepiuz domini tredecima die a natiuitate christi perduxit. Et dicitur ab ep y quod est supra et phanos apparitio. Et de hoc agitur in epystola et in euangelio. Nam in euangelio dicitur. Obtulerunt magi domine aurum thus et mirram etc. Similiter in epystola dicitur. Omnes de saba venient aurum et thus deferetes. et laudem domino annunciantes. Unde dicit isayas prophetado de natiuitate christi (O hierusale) .i. ecclesia. surge illuminare. qz venit lumen tuum) id est christus homo factus qui est lux vera. que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum. Ioh. i. quia nullus illuminabitur nisi per ipsum (et gloria domini) .i. filius dei qui est gloria patris (super te orta est) ly. natura humana assumpta (qz ecce tenebre) infidelitatis et ignorantie hic in presenti (perient terram) id est homines carnales terrena amantes (et caligo) peccatorum) populos. super te autem orietur dominus) quasi sol verus (et gloria eius in te videbitur) ly. per operationem miraculorum. s. leprosorum mundationem cecorum illuminationem / mortuorum resurrectionem (et ambulant gentes) que prius in tenebris ydolatrie fuerunt (in lumine tuo) ly. id est in lumine fidei christiane (et reges in splendore vultus tui) hoc intelligitur de tribus regibus venientibus orta stella ad presepium domini (Leua in circui tu) scilicet mundi (oculos tuos) ly. ad omnem differentiam orbis respectu hierusalem vbi primo predicatuz est euagelium et inde alibi per christi discipulos deriuatum (et vide) id est intellige (omnes isti congregati sunt) fideles in vnitate fidei christiane (venerunt tibi filii tui) id est paruuli in christo delonge venient et filie tue de latere) Lyra. id est de prope (surgent) perforato in cruce christi latere effluxit sanguinis redeptionis. et aqua baptismi / de quibus facta est ecclesia sicut ex costa lateris ade facta est eua mater omnium viuentium (tunc videbis) Lyra. multitudinem credetium (et afflues) consolationibus diuinis (et mirabitur) ex ista veloci multiplicatione / qz a tempore apostolorum deriuata est fides xpiana ad omnes partes terre habitabilis (et dilatabitur cor tuum) ly. pre gaudio (quando conuersa fuerit ad te multitudo maris) ly. id est habita-

est in insulis sicut pz de sicilia anglia et aliis
insulis maris (fortitudo gentium) i. impe
rium romanum. quod toti mundo domina
batur (venerit tibi) quod impletum est tem
pore constantini imperatoris. (mundatio ca
melorum operiet te) Cōstantinus enim im
perator et multi alii potentes exemplo impe
ratoris annuatim divitias multas per orbē
miserūt super talia animalia ad sustentatio
nem ministrorum ecclesie et pauperum chri
sti et edificationem ecclesiarum (dromedra
rii madiam et epha) Madiam et epha regio
nes sunt trans arabiam. et in istis terris na
scuntur talia animalia fortia. et dromedari
us est animal camelo minus / sz velocius.
Unde Plinius dicit q dromedarius est ani
mal velocissimum gracile et nervosum ca
melo minus / sz longa habens crura et lon
gissimum tam suavē q sine magno labore
suo et sine fatigatione magna dromedarīis
id est insidentis ipsi animali currit infra di
em naturalem centum parva miliaria. corti
ces arborum comedit aut modicum fenum
vel ossa dactilorum. Hec ille.) Omnes de sa
ba venient aurum et thus deferentes et lau
dem dño annunciātes) i. hoc impletum est
in illis tribus regibus qui venerunt ad ado
randum christum natum.

Dominica infra octavas epyphanie. Ad romanos. xii.

Fratres obsecro vos per misericordiam dei ut exhibeatis corda vestra hostiam viventem: sanctam / deo placentē: rationabile obsequium vestrum Et nolite conformari huic seculo: sed reformamini in novitate sensus vestri ut probetis que sit voluntas dei beneplacens et perfecta Dico enim per gratiam dei que data est michi: omnibus qui sunt inter vos non plus sapere q oportet sapere: sed sapere ad sobrietatem. Et unicuiqz sicut deus divisit mensurā fidei. Sicut enim i uno corpore multa membra habemus: oīa autē membra non eundem actum habent. ita multi unū corpus sumus in xp̄o singuli autem alter alterius mēbra. In christo iesu domino nostro.

Postilla.

Obsecro vos p misericordiā
dei zc. Ante initium illius epystole scribit sā
ctus paulus romanis dicens. O altitudo di
vitiarum sapientie et scientie dei q̄ in com
prehensibilia sunt iudicia eius et investiga
biles vie eius. Tunc post hoc sequitur epysto
la hodierna (Obsecro vos zc). Epystola et
evangelium concordant. qz duo sunt homi
ni necessaria ad salutem. s. humilitas mentis
et mundicia carnis. Ad humilitatem mētis
incitamur in evangelio exemplo xp̄i cum in
fine evangelii dicitur. Et erat subditus illis
. s. marie et ioseph. Ad mundiciam carnis in
citamur in epystola hodierna. ubi apostolus
dicit (Obsecro vos per miam dei). i. exhibitā
vobis a deo (ut exhibeatis) scz voluntarie
(corpora vestra) i. non aliena. contra illos
qui salvari credunt per penitentiam alioz
(hostiam viventem sanctam deo placentē)
id est q hostia sit vivens sancta et deo pla
cens (rationabile) scilicz sit (obsequium ve
strum) Gor. ut sic mortificentur vicia ut ser
vetur natura. In oī enim sacrificio in vete
ri testamento precipitur offerri sal. Levi. ii.
Quicquid obtuleris sacrificii sale condies Et sal
significat sapientiam sive discretionē (et no
lite conformari huic seculo). i. malis homini
bus. Aīa enim habet se sicut speculum. qz si
cut speculum ostendit similitudinē illius rei
que sibi obiicitur / sic animo illis que diligis
conformatur. Augustinus. Si terram dili
gis terra es. si deum diligis deus. si aurum
diligis aurū es participative. scdm illud ps.
lxxxi. Ego dixi dii estis (sed renovamini in
novitate sensus vestri) i. ymago enim dei ad
quā sumus formati deformatur in nobis per
peccatum / sz per gratiā dei reformatur (ut
probetis) i. experiri possitis per spiritum
sanctum habitantē in vobis (que sit volun
tas dei bona) quantū ad proficientes (et per
fecta) quantū ad perfectos (Dico) eni. i. pre

xp̄o vob' ē (per gratiā) apostolatus (que da ta est michi oībus qui sunt inter vos) cuiuscū q̄ status vel conditionis (non plus sapere) Gor. de diuinis mysteriis (q̄ opoꝛtet sapere) Damas. Diuo non audendum est de deo di cere vltra hec que tradita sunt a sanctis pꝛo phetis: et a sanctis apostolis. et etiam sanctis doctoꝛibus (sed sapere ad sobꝛietatem) Gor. sine pꝛesumptione. Eccle. iii. Altioꝛa te ne q̄ sieris ꝛc. sz que pꝛecepit tibi deus illa cogita semper (vnicuiq̄ scilicet debere sapere) sicut deus diuisit.) Deus enim dat vnum donum vni: alterutrum alteri. et idem donū dat vni magis excellanter: et alteri minus scđm men suram fidei) qz hmōi dona donantur secun dum q̄ homo plus vel minus meretur per fi dem (sicut enim in vno coꝛpoꝛe) Gor. natu rali (multa membꝛa habemus) distincta (om nia aūt membꝛa non eundem actum hn̄t) hoc patet: qz oculi vident: manus tangunt/ pedes ambulant ꝛc. (ita multi vnum coꝛpus sumus) Gor. i. vna ecclesia (in chꝛisto) in capi te (Singuli autem alter alterius membꝛa) in inuicem subministrando: hoc est q̄ homo illud quod deus sibi contulit alteri libenter impartitur. Gor. coꝛp⁹ est ecclesia: caput chꝛi stus: membꝛa fideles. Felix membꝛum quod viuit in hoc coꝛpoꝛe sub hoc capite.

¶ Dominica pꝛima post oct. epyphanie. Ad romanos. xii. capitulo.

Ratres: Habentes donationes secūdū gratiam q̄ data est vobis differentes. siue pꝛophetiam se cundum racionem fidei: siue mi nisterium in ministrando: siue qui docet in doctrina: qui pꝛeest in sollicitudine: qui miseretur in hylaritate. Dilectio sine simula tione odientes malum adheren tes bono/ caritatem fraternita tis inuicem diligentes/ honoꝛē inuicem pꝛeuenientes/ sollicitu dine non pigri/ spū feruentes/ dño seruientes/ spe gaudentes/ in tribulatione patientes/ oꝛoni instantes/ necessitatibus sancto rum cōmunicantes/ hospitalita tem sectantes: dño seruientes. Benedicite persequētibus vos: benedicite et nolite maledicere. Gaudete cum gaudentibus: fle te cum flentibus/ idipsum inui cem sentientes non alta sapien tes. sed humilibus consentiētes.

Postilla.

¶ Fratres. Habētes donatiões scđm gratiā ꝛc. Ante initium illius epystole scribit sctūs paulus dicēs. Sicut in vno coꝛ poꝛe multa habemus mēbꝛa: oīa aūt mēbꝛa eundē actū nō habēt: ita multi vnū coꝛpus sumus in xp̄o. Singuli aūt alter alteri⁹ mē bꝛa ꝛc. Tūc statī sequitur epystola hodierna. Habētes donationes) qualiter aūt ep̄la cum euangelio hodierno ꝯueniat est notādū q̄ in euangelio hodierno agitur de nuptiis in qui bus xp̄s in ꝯsolationē ꝯuiuantiū aquā in vi nū ꝯuertit: q̄ nuptie facte sunt in chana gali lee: ꝛ significāt spirituales nuptias quas xp̄s hz cū aīa fideli. Ad quas spūales nuptias re quirūtur virtutes quas apl̄s paul⁹ in ep̄la hodierna enumerat di. (Hn̄tes donationes scđm gr̄az q̄ data est vobis differentes). i. vos qui habetis diuersa dona ꝛ diuersa officia do nata vobis ex gr̄a diuersimode: vnus alteri ex caritate fraternali subministrare ꝛ impar tire ꝛ ꝯicare sicut mēbꝛa coꝛpoꝛis (siue prophe tiā scđm rōnē fidei) Alin. in donū reuelatiōis futuroꝝ occultoꝝ scđm q̄ exigit fides/ (siue mi nisterium in ministrādo). s. sacramenta (siue qui docet in doctrina). i. gr̄am hz docendi (q̄ exhoꝛtatur in exhoꝛtando) Gor. i. gratiā ha bet exhoꝛtationis: sicut membꝛa ꝯmunicare pꝛoximis (qui tribuit) supple elemosynas (in simplicitate). i. in simplici intentione. s. in so la intentione vite eterne: vt nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. Math. vi (qui pꝛeest. i. gratiam pꝛelationis habet (in sollici tudine) qz rationē redditurus est (q̄ miseret tur). i. qui hz miam ꝯpatiendo afflictis (in hy laritate) i. hoc facit ꝯtra illos q̄ austeritate in vultu et verbis ostēdunt miseris antequā releuāt eos in aliquo (Dilectio sine dissimu

lationẽ) Goz. vt dilectio pximi sit vera et non falsa nec ficta. i. ioh. iii. Filioli nõ diligamus verbo neq3 lingua: sz opere & veritate (obedientes malũ). i. in pximis (adherẽtes bono: caritatẽ fraternitatis inuicẽ diligẽtes) Ui n. Non solum dignitatis vos mutuo: sz essẽt de hoc gaudendũ q aliĩ se mutuo diligunt (honore inuicẽ pueniẽtes) ly. quilibet enim deficit in aliquo bono qđ est in altero: et sic põt eum ꝯsiderare vt meliorem se. et sic honore puenire (sollicitudine non pigri) ly. pstando hũanitatẽ pximi in effectu (spũ feruentes) ly. vt hoc fiat ex bono affectu (domino seruientes) Ui n. vt p ea que pximis impendatis deo seruitatis (spe gaudentes) Ui n. vt executiõe pmissoꝝ spectetis eterna gaudia (in tribulatione patientes oratiõni instantes) Ui n. Nõ solum pro salute vr̃a: sz etiã pro salute pximoꝝ (necessitatib9) Goz. i. penuriis (sctõꝝ) vobiscum ꝯmorantiũ (cõmunicãtes) vr̃a bona tpalia (hospitalitatẽ sectantes) que ad pegrinos exemplo abrahe & loth qui receperũt angelos in forma hominum in hospicio. Geñ. xix. Benedicite persequentibus vos. Goz. i. bona eis optate (benedicite et nolite maledicere) q2 maledici regnum dei non possidebunt) gaudere cum gaudẽtibus) sez cũ gratulãdo eis (idipsuz inuicem sentientes). s. cum aliis fratribus (nõ alta sapientes) ly. pximum ꝯculcando (sed humilibus consentientes) cum eis humiliter conuersando.

Dominica secunda post octauas epyphanie. Ad romanos. xii.

Fratres: Nolite esse prudẽtes apud vosmetipsos nulli malum p malo reddentes. prouidentes bona: non tantum coram deo: sed etiam coram omnibus hominibus. si fieri potest qđ ex vobis est cũ oĩbus hominibus pacem habentes non vosmetipsos defendentes carissimi sz date locũ ire. Scriptum est enim. Michi vindictam et ego retribuam dicit dominus. Sz si esurierit inimic9 tu9 ciba illũ: Si sitit potũ da illi. Hoc enim faciens carbones ignis congeres super caput ei9 Noli vinci a malo: sed vince in bono malũ.

Postilla.

Fratres: Nolite esse prudẽtes apud vosmetipsos ꝛc. In illa epystola immediate sequitur epystola precedentis dñice. Et ꝯcordãt cũ euangelio. q2 in euãgelio legitur de leproso quẽ xp̃s solo verbo curauit dicẽs Uolo mundare: et curatio leprosi significat mystice mũdationem aie a lepra peccatoꝝ. Sic etiã in ep̃la hodierna apostolus paulus dissuadet nobis p que aia maculatur & hortatur nos ad virtutes per quas aia mundatur et decoratur dicẽs (Fratres: nolite esse prudentes apđ vosmetipsos). i. non tam tã ꝓdẽtiã habeatis in ingenio vr̃o q magis pprio sensui velutis credere q alieno q2 illud est testamentũ sctĩ bernardi: q quilibet hõ debet magis credere sẽsui alieno q pprio (nulli malũ pro malo reddẽtes) i. nulli iniuriã p iniuria inferentes. Goz. multominus malũ pro bono. ps. xxxiiii. Retribuebant michi mala p bonis. ꝛc. (prouidentes bona non tñ coram deo) Goz. i. in secreto cordis: q2 intuetur cor (sz etiã corã oĩbus hoĩbus). i. in manifesto ne pximus scandalizetur: q2 scandalum vitare debemus quantũ possumus. Juxta illud math. xviii. Ue homini per quẽ scandalum veni (Si fieri potest qđ ex vobis est cum oĩbus hoĩbus pacem habentes). i. quantum in vobis est non detis occasionem discordie vel destructionis pacis (Non vosmetipsos defendentes) id est non litis repercutientes aduersarios/sed facite sicut christus dicit luce. vi. Si te quis percusserit in vnam maxillam prebe ei et alteram (carissimi: sed date locum ire) Goz. dei vindicte. Ira dicitur diuinum iudicium. ergo dicitur dies ire (scriptum est enim) scilicet Deute. xxxii. (michi vindictaz) sez reseruate (et ego retribuam). i. vindicabo (dicit dñs) Damasce. Qñ enim vos punire tis eos: tam deo locutus non est in eis vt eos puniat in die ire. Seipsum enim vindicare est rapinam committere et deum contenmere (sed si esurierit inimicus tuus/ ciba illum si sitit: potum da illi). i. porrige ei necessaria in extrema necessitate (Hoc enim faciens) ꝛc.

cibando et potando illum (carbones ignis) id est ardorem caritatis (congeres) id est congregas super caput eius. Prouerb.xxv. id est super mentem eius quatenus tua benignitate incipiat diligere quem prius oderat. (Noli vinci) per impatientiam (a malo) supple hominis (sed vince in bono) scilicet patientie (malum) supple hominem.

Dominica tertia post octauas epyphanie. Ad romanos.xiii. capitulo.

Fratres: Nemini quicquam debeatis nisi vt inuicem diligatis. Qui enim diligit proximum: legem impleuit. Nam nõ adulterabis: nõ occides/ non furaberis/ non falsum testimoniũ dices non concupisces rem proximi tui. Et si quod est aliud mandatum in hoc verbo instauratur: Diliges proximum tuum: sicut teipsum. Dilectio proximi malũ non operatur. Plenitudo ergo legis: est dilectio.

Postilla.

Fratres Nemini quicquam debeatis nisi vt inuicem &c. Ante initium illius epystole scribit sanctus paulus dicens. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. Non est enim potestas nisi a deo. Itaque qui resistit potestati dei ordinationi resistit. Tunc sequitur epystola et euangelium concordant: quia in euangelio legitur quomodo xps fuit cum discipulis suis in nauicula ad transmigrandũ & orta est tempestas magna in mari: per quã tempestatẽ designatur magna temptatio huius seculi. Sic etiam paulus aplus in epystola hac docet nos quõ debeamus trãsmigrare et temptationes vincere per virtutem: quas enumerat in epystola hodierna dicens (Nemini quicquam debeatis: nisi vt inuicem diligatis. Qui enim diligit proximum legẽ impleuit) Ly. oia enim mãdata decalogi ordinãtur ad actuũ diligendi: quia precepta prime tabule ordinãtur ad diligendũ deum et precepta scde tabule ordinãtur ad diligendum proximum. et sic in dilectione impletur lex (Non adulterabis) Gor. hoc prohibetur nocumentum proximi in persona sibi coniuncta (non occides) in quo prohibetur nocumentum proximi in propria persona (non furaberis) in quo prohibetur nocumentum proximi in rebus tẽporalibus (non falsum testimonium dices) in quo prohibetur nocumentũ proximi tui (Et si quod est aliud mãdatum in hoc verbo instauratur) i. impletur (Diliges proximũ tuum sicut teipsum) Gor. sic debes diligere sicut teipsum in bono et non in malo. Tho. sic quod nichil propter amorẽ proximi cõmittas (Dilectio proximi malum non operatur) i. cauet inferre malum proximo (Plenitudo ergo legis est dilectiõ) Tho. id est per dilectionem lex impletur.

Dominica quarta post octauas epyphanie. Ad collosenses.iii. capitulo.

Fratres. Induite vos ergo sicut electi dei sancti et dilecti viscera mie: benignitatem/ humilitatem/ mansuetudinẽ/ modestiam patientiam/ supportantes inuicem & donantes vosmetipsis Si quis aduersus aliquẽ hз querelam sicut & dñs donauit nobis: ita & vos Super oĩa autem hec caritatem continuam habentes: quod est vinculum perfectionis. Et pax christi exultet in cordibus vestris: in qua et vos vocati estis in vno corpore et grati estote. Verbum christi habitet in vobis abundanter. In omni sapientia docentes & cõmonentes vosmet ipsos: psalmis et hymnis et canticis spiritualibus in gra cantantes et psallentes in cordibus vestris domino. Omne aũt quodcũque facitis in verbo aut in opere

oĩa in nomine dñi nr̃i iesu xp̃i fa
cite. Grãs agentes deo et patri.
per iesum christum dñm nostrũ

Postilla.

¶ Induite vos ergo sicut electi:
et c. Ante initiũ illius epystole scribit sctũs
paulus di. Nolite mentiri inuicẽ expoliãtes
vos veterẽ hoiem cũ actibꝫ suis et induẽtes
nouũ hoiem q̃ renouatur in agnitiõe dei sm
ymaginẽ eiꝰ q̃ creauit illũ. ¶ Tũc legitur post
hoc epystola hod. quã scripsit collocensibus:
et collocenses nominãtur a ciuitate collosis.
(Fratres: induite vos) .i. veste spũali (sicut
electi dei) per fidẽ (scti) per spem (et dilecti) ꝑ
caritatẽ. vel sic (electi dei) Ly. ꝑ eternã ꝑde
stinationẽ (sctẽ) ꝑ sacramentoꝝ ꝑceptionem
(et dilecti) ꝑ augmẽtationẽ grãe) viscera mie
Ly. quantũ ad pietatis effectũ (humilitatẽ)
que est virtutũ custodia et fũdamentũ (mo
destiã) bene vtendo prosperis (patientiã) be
ne habendo se in aduersis (supportantes in
uicem) in infirmitatibus et defectibus (et do
nantes vobisimetipsis) Ly. offensas remittẽ
do qd̃ est necessitatis (Si qs aduersꝰ aliquẽ
hꝫ querelã) .i. querele materiam (sicut ⁊ dñs
donauit vobis) .i. ita pure et integre (ita et
vos) inuicem remittite petã (Super oĩa au
tem hec caritatem habete que est maior cete
ris virtutibus: qd̃ est vinculum ꝑfectionis)
Gor. q̃ꝫ oĩa que ad perfectionẽ ꝑtinẽt simul
ligat (Et pax xp̃i) Ly. data ⁊ ꝯmẽdata a xp̃o
(exultet) .i. sit causa exultationis (in cordibꝰ
vestris in qua ⁊ vocati estis in vno corpore)
.i. ecclesie sub capite christo. Gor. oẽs enim
vnũ corpus sumus in christo (⁊ grati estote)
.i. deo datori de tanto beneficio (verbũ chri
sti) .i. doctrina euangelii que spiritualiter ver
bũ xp̃i est (q̃ꝫ de eius ore processit (abundan
ter) .i. non solũ ad vestram. sed ad alioꝝ edi
ficationem (in omni sapiẽtia) .i. in omni scri
pturaꝝ intelligentia. vt oĩm scripturaꝝ in
telligentiã et intellectũ habeatis (docentes)
.i. ignaros (et ꝯmonẽtes) scilicet pigros (vos
metipsos) .i. vnus aliũ vos mutuo ad diui
nas laudes excitãdo: et hoc (in psalmis. hym
nis et canticis spũalibus) Gor. de eternis bo
nis agẽtibus (et celestẽ iocunditatẽ ostendẽ
tibus in grã) Gor. i. ꝯsiderationẽ bñficioꝝ
dei erga vos (cantãtes in cordibꝰ vr̃is) Gor.
.i. non tm̃ labiis: sicut illi de quibus dicit Isa.
xxix. Populus hic labiis me honorat: cor aũt
eoꝝ longe est a me (dño) .i. ad honorẽ do
mini (in christo iesu domino nostro.

¶ Dñica in septuagesima .i. cor. ix. cap.

Fratres: Nescitis q̃ hi qui in stadio cur
runt: omnes quidẽ currunt: sed vnus
accipit brauiũ. Sic currite: vt comprehẽdatis. Om
nis enim qui in agone contendit
ab omnibus se abstinet. Et illi q̃
dem vt corruptibilem coronam
accipiant: nos autem incorrup
tam. Ego igitur sic curro: non
quasi aerem verberãs: sed ca
stigo corpus meum et in seruitu
tem redigo. Ne forte cum aliis
predicauerim: ipse reprobus effi
ciar. Nolo enim vos ignorare
fratres: quoniam patres nostri
omnes sub nube fuerunt. Et om
nes mare transierunt/ et omnes
in moyse baptizati sunt in nube
et in mari. Et omnes eandem es
cam spiritualem manducaue
runt: et omnes eundem potum
spiritualem biberunt. Bibebant
autem de spirituali consequenti
eos petra. Petra autem erat xp̃s

Postilla.

¶ Nescitis q̃ hi q̃ in stadio cur
runt. rc. Ante initium illius epystole scribit
sanctus paulus dicẽs. Factꝰ sum infirmis in
firmus: vt infirmos lucrifacerem. Oĩa autẽ
facio ꝑpter euãgeliũ vt particeps eiꝰ effici
ar. ¶ Tunc legitur epystola (Nescitis q̃ hi qui
in stadio currũt) Ubi notãdũ q̃ tps qd̃ ho
die ecclesia incipit est tẽpus deuotionis et pe
nitentie. In signũ huiꝰ sctã mater ecclia in

hoc sacro tpe in cantu lectionibus et in ma-
tutinis, nobis insinuat q a deo sumus elon-
gati et spūalibus bonis spoliati ppter ino-
bedientiam ade et eue. Unde epystola et euan-
gelium in hoc concordant q enim depauperati
sumus: tunc sctūs matheus in euange. hod.
inuitat nos ad laborādū in vinea dñi vt di-
temur. Et qz etiā a deo elōgati sumus: tunc
sctūs paul⁹ in epla hod. pponit nobis cursū
vt ad brauiū diuine visionis redeamus di-
cēs (Fratres Nescitis q hi q i stadio currūt
oēs quidē currūt) qz hoies ad btitudinē nisū
suū pandunt quāuis diuerso tramite incedant
vt dicit boetius de cōso. phie. li. iii. prosa. ii. Sz
vn⁹ accipit brauiū) .i. pmiū cursus. Notan-
dū q stadiū est spaciū in quo pedites currūt
qd hercules dr statuisse. Perficiūt aūt vnū
stadiū. cxxv. passus. Et stadium dr a stādo/
qz hercules tot passus currebat et postea sta-
bat et respirabat. In fine huius spacii pone-
batur aliqd qd erat pmiū cursus. vt equus
vel purpure pānus. et hoc dr brauiū. Et licz
oēs in hoc stadio currūt: vnus tñ solus acci-
piebat hoc brauium. s. q citius pueniebat.
Hic in cursu spūali vnus tm. s. pseuerans ac-
cipit brauiū: qz q perseuerauerit vsqz in finē
hic saluus erit (Sic currite) .s. per bona opa
(vt cōprehendatis) s. brauiū eternū (Ois, enī
q in agone) .i. in pugna cōtendit cū aduersa-
rio ab oibus se abstinet. s. que impediunt ipz
pro assecutione victorie et illi qdem vt corru-
ptibilē coronā accipiant: nos aūt incorruptā
ly. q. d. si hoc faciunt pro tpāli premio: multo
magis debemus hoc facere p eterno pmio/
abstinendo ab omnibus impedimentis nrē
salutis exercitando nos i oibus promotiuis.
Ego igit sic curro/ Glo. bonū operādo non
quasi in incertum ly. qz sctūs paulus certus
erat de btitudine futura p reuelationē diui-
nā. Sic pugno. s. ctra tentationes nō quasi
aerem verberās .i. nō inaniter sicut ille qui
aerem pcutit pro hoste sed castigo corpus me-
um Glo. i. motus carnis illicitos reprimo (et
in seruitutē redigo) . s. per opationē boni (ne
forte cū aliis pdicauerim) ly. s. inducēdo eos
ad opa perfectionis (ipse reprobus efficiar)
Glo. i. a deo reprobatus: qd turpe esset (No-
lo enim vos ignorare frēs) ly. sz diligēter at-
tēdere (qm patres nri oēs tā boni q̄ mali sub
nube fuerunt) scz eos ptegente ab estu de die
in diem. Exo. xiii. et oēs mare trāsierūt. et oēs
in moyse baptizati sunt in nube et in mari)
ly. s. signū baptismatis receperūt. qz trāsitus
ille maris et protectio nubis figura fuit bap-
tismatis et oēs eādē escā spūalē manducaue-
runt/ ly. i. māna qd dr esca spūalis: qz non
virtute nature. sz virtute diuine potentie fu-
it data de celo. Et etiam fuit figura eucha-
ristie que spūalē hoiem nutrit et oēs eūdem po-
tum spūalē biberunt. s. aquā de petra educ-
tam virtute diuina qn moyses percussit petram.
Exo. xv. Bibebāt aūt de spūali. i. potum da-
tum virtute xpi. qz figurabat aquam grē per
xpm dandam (consequenti eos petra) Glo.
aque vbiqz sequebantur eos. Petra autem
erat xps Uidelz. nō in re sed in figura. de qua
petra fluxit sanguis et aqua per apertionem
lateris xpi in die parasceues.

¶ Dñica in sexagesima. ii. Ad corin. xi. ca.

FRatres: Libēter suf-
fertis insipientes.
cum sitis ipsi sapi-
entes. Sustinetis
enim si quis vos in
seruitutem redigit: si quis deuo-
rat/ si quis accipit/ si quis extol-
litur/ si quis in faciem vos cedit.
Secundum ignobilitatem dico
quasi nos infirmi fuerimus in
hac parte in quo quis audet in in-
sipienciam dico, audeo et ego. He-
brei sunt et ego. Israelite sunt: et
ego. Semen abrahe sunt: et ego.
Ministri christi sunt: et ego. Ut
minus sapiens dico plus ego In
laboribus plurimus in carceri-
bus abundantius/ in plagis su-
pra modū/ in mortibus frequen-
ter. A iudeis quinquies quadra-
genas: vna minus accepi. Ter
virgis cesus sum. Semel lapida-
tus sum. Ter naufragium feci:
nocte et die in profundum ma-
ris fui. In itineribus sepe. peri-
culis fluminum / periculis

tronum/ periculis ex genere/
riculis ex gentibus/ periculis
ciuitate/ periculis in solitudi-
e/ periculis in mari / periculis
falsis fratribus . In labore et
rumna: in vigiliis multis. in fa-
e et siti in ieiuniis multis/ in fri-
ore et nuditate. Preter illa que ex-
trinsecus sunt instantia mea quo-
tidiana sollicitudo omnium ecclesia-
rum. Quis infirmatur: et ego non
infirmor? Quis scandelizatur:
et ego non vror? Si gloriari opor-
tet. que infirmitatis mee sunt glo-
riabor. Deus et pater domini nostri
iesu christi scit: qui est benedictus in se-
cula quod non mentior. Damasci
prepositus gentis arethe regis cu-
stodiebat ciuitatem damasceno-
rum: vt me comprehenderet. Et per fe-
nestram in sporta dimissus sum
per murum: et sic effugi manus eius.
Si gloriari oportet: non expedit
quidem. Veniam autem ad visiones
et reuelationes domini. Scio hominem
in christo ante annos quattuordeci
siue in corpore: siue extra corpus
nescio: deus scit raptum huius-
modi vsque ad tercium celum. Et scio
huiusmodi hominem siue in corpo-
re siue extra corpus: nescio deus
scit: quoniam raptus est in paradisum
Et audiuit archana verba . que
non licet homini loqui Pro hu-
iusmodi gloriabor: pro me autem
nichil nisi in infirmitatibus me-
is. Nam et si voluero gloriari:
non ero insipiens. Veritatem enim
dicam. Parco autem ne quis ex-
istimet supra id quod videt in me
aut audit aliquid ex me. Et ne
magnitudo reuelationum extol-
lat me: datus est michi stimulus
carnis mee angelus sathane qui
me colaphizet. Propter quod ter
dominum rogaui vt discederet a me:
et dixit michi. Sufficit tibi gra-
tia mea. Nam virtus in infirmi-
tate perficitur. Libenter igitur
gloriabor in infirmitatibus me-
is: vt inhabitet in me virtus christi

Postilla.

¶ Libenter suffertis insipientes cum etc. Ante initium illius epystole scribit sanctus paulus dicens. Ipse enim sathanas transfigurauit se in angelum lucis. Non est ergo magnum si ministri iusticie. Tunc sequitur epystola hodierna. Et presens epystola et euangelium hodiernum in hoc concordant: quia euangelium dicit de seminatore qui exiit seminare semen suum. sic etiam epystola dicit de predicatore. s. sancto paulo: qui semen verbi dei seminauit per totum mundum. sicut patet in collecta de sancto paulo. Deus qui vniuersum mundum beati pauli predicatione docuisti: da nobis quesumus/ vt cuius natalia colimus: eius apud te patrocinia sentiamus (Fratres. Libenter suffertis insipientes. etc) Pro intellectu illius epistole notandum est quod tempore apostolorum erant quidam pseudo apostoli qui gloriabantur et iactabant se esse iudeos natione et de semine abrahe descendisse. Et hoc faciebant: vt per hoc in maiori auctoritate haberentur/ et eorum false doctrine magis crederetur. Et nitebantur corinthios a libertate euangelii reducere ad obseruantiam legis mosayce. Et ipsi corinthii sufferebant eos/ et eis bene faciebant. et eos apostolo preferebant. minus reputantes apostolum quam illos. Et de hoc apostolus eos reprehendit in hac epystola: et ostendit quomodo habeat maiorem materiam glo

hoc sacro tpe in cantu lectionibus et in ma tutinis nobis insinuat q a deo sumus elon gati et spūalibus bonis spoliati ppter ino bedientiam ade et eue. Vñ epystola et euā gelium in hoc concordant q enim depauperati sumus: tunc sctūs matheus in euange. hod. inuitat nos ad laborādū in vinea dñi vt di temur. Et qz etiā a deo elōgati sumus: tunc sctūs paul⁹ in epl'a hod. ppont nobis cursū vt ad brauiū diuine visionis redeamus di cēs (Fratres Nescitis q hi q i stadio currūt oēs quidē currūt) qz hoies ad btitudinē nitū tur puenire qcūq diuerso tramite incedant vt dicit boetius de cōso. phie. li. iii. psa. ii. (Sz vn⁹ accipit brauiū) .i. pmiū cursus. Notan dū q stadiū est spaciū in quo pedites currūt qd hercules dr statuisse. Perficiūt aūt vnuz stadiū. cxxv. passus. Et stadium dr a stādo/ qz hercules tot passus currebat et postea sta bat et respirabat. In fine huius spacii pone batur aliqd qd erat pmiū cursus. vt equus vel purpuree pānus. et hoc dr brauiū. Et licz oēs in hoc stadio currūt: vnus tñ solus acci piebat hoc brauium. s. q citius pueniebat. Sic in cursu spūali vnus tm. s. pseuerans ac cipit brauiū: qz q perseuerauerit vsq in finē hic saluus erit (Sic currite). s. per bona opa (vt cpprehendatis). s. brauiū eternū (Ois enī q in agone). i. in pugna ptendit cū aduersa rio ab oībus se abstinet. s. que impediunt ip̄ z pro assecutione victorie et illi qdem vt corru ptibilē coronā accipiant: nos aūt incorruptā. ly. q. d. si hoc faciunt pro tpali precio: multo magis debemus hoc facere p eterno pmio/ abstinendo ab omnibus impedimentis nre salutis exercitando nos i oībus promotiuis. Ego igit sic curro / Glo. bonū operādo non quasi in incertum ly. qz sctūs paulus certus erat de btitudine futura p reuelationē diui nā. Sic pugno. s. ptra tentationes nō quasi aerem verberās. i. nō inaniter sicut ille qui aerem pcutit pro hoste sed castigo corpus me um Glo. i. motus carnis illicitos reprimo (et in seruitutē redigo). s. per opationē boni (ne forte cū aliis pdicauerim) ly. s. inducēdo eos ad opa perfectionis (ipe reprobus efficiar) Glo. i. a deo reprobatus: qd turpe esset (No lo enim vos ignorare frēs) ly. sz diligēter at tēdere (qm patres nri ōs tā boni q mali sub nube fuerunt) scz eos ptegente ab estu de die in diem. Exo. xiii. z oēs mare trāsierūt. z oēs in moyse baptizati sunt in nube et in mari) ly. s. signū baptismatis receperūt. qz trāsitus maris et protectio nubis figura fuit bap tismatis et oēs eūdē escā spūalē manducaue runt / ly. i. mānā qd dr esca spūalis: qz no virtute nature. sz virtute diuine potentie fu it data de celo. Et etiam fuit figura eucha ristie que spūalr hoiem nutrit et oēs eūdem po tum spūalē biberunt. s. aquā de petra educ virtute diuina qn moyses percussit petram. Exo. xv. Bibebāt aūt de spūali. i. potum da tum virtute xpi. qz figurabat aquam grē pe xpm dandam (consequenti eos petra) Glo. aque vbiq sequebantur eos. Petra autem erat xps Vincē. nō in re sed in figura. de qua petra fluxit sanguis et aqua per apertionem lateris xpi in die parasceues.

¶ Dñica in sexagesima. ii. Ad corin. xi. ca.

FRatres: Libēter suf fertis insipientes. cum sitis ipsi sapi entes. Sustinetis enim si quis vos in seruitutem redigit: si quis deuo rat / si quis accipit / si quis extol litur / si quis in faciem vos cedit. Secundum ignobilitatem dico quasi nos infirmi fuerimus in hac parte in quo quis audet in in sipienciam dico. audeo et ego. He brei sunt et ego. Israelite sunt: et ego. Semen abrahe sunt: et ego. Ministri christi sunt: et ego. Vt minus sapiens dico plus ego In laboribus plurimus in carceri bus abundantius / in plagis su pra modū / in mortibus frequen ter. A iudeis quinquies quadra genas: vna minus accepi. Ter virgis cesus sum. Semel lapida tus sum. Ter naufragium feci: nocte et die in profundum ma ris fui. In itineribus sepe. peri culis fluminum / periculis

patronum/ periculis ex genere/
periculis ex gentibus/ periculis
in ciuitate/ periculis in solitudi-
ne/ periculis in mari / periculis
in falsis fratribus. In labore et
erumna: in vigiliis multis. in fa
me et siti in ieiuniis multis/ in fri-
gore et nuditate. Preter illa que ex-
trinsecus sunt instantia mea quo
tidiana sollicitudo omnium ecclesia-
rum. Quis infirmatur: et ego non
infirmor? Quis scandelizatur:
et ego non vror? Si gloriari opor
tet. que infirmitatis mee sunt glo
riabor. Deus et pater dñi nostri
iesu xp̄i scit: qui est benedictus in se-
cula quod non mentior. Damasci
prepositus gentis arethe regis cu
stodiebat ciuitatem damasceno
rum: vt me comprehenderet. Et per fe
nestram in sporta dimissus sum
per murum: et sic effugi manus ei9.
Si gloriari oportet: non expedit
quidem. Veniam autem ad visiones
et reuelationes dñi. Scio hominem
in xp̄o ante annos quatuordeci
siue in corpore: siue extra corpus
nescio: deus scit raptum huius-
modi vsque ad tercium celum. Et scio
huiusmodi hominem siue in corpo
re siue extra corpus: nescio deus
scit: quoniam raptus est in paradisum
Et audiuit archana verba. que
non licet homini loqui. Pro hu-
iusmodi gloriabor: pro me autem
nichil nisi in infirmitatibus me-
is. Nam et si voluero gloriari:
non ero insipiens. Veritatem enim
dicam. Parco autem ne quis ex-
istimet supra id quod videt in me
aut audit aliquid ex me. Et ne
magnitudo reuelationum extol-
lat me: datus est michi stimulus
carnis mee angelus sathane qui
me colaphizet. Propter quod ter
dñm rogaui vt discederet a me:
et dixit michi. Sufficit tibi gra-
tia mea. Nam virtus in infirmi
tate perficitur. Libenter igitur
gloriabor in infirmitatibus me-
is: vt inhabitet in me virtus xp̄i

Postilla.

¶ Libenter suffertis insipientes cum etc. Ante initium illius epystole scribit sanctus paulus dicens. Ipse enim sathanas transfigurauit se in angelum lucis. Non est ergo magnum si ministri iusticie. Tunc sequitur epystola hodierna. Et presens epystola et euangelium hodiernum in hoc concordant: quia euangelium dicit de seminatore qui exiit seminare semen suum. Sic etiam epystola dicit de predicatore. s. sancto paulo: qui semen verbi dei seminauit per totum mundum. sicut patet in collecta de sancto paulo. Deus qui vniuersum mundum beati pauli predicatione docuisti: da nobis quesumus/ vt cui9 natalia colimus: eius apud te patrocinia sentiamus (Fratres. Libenter suffertis insipientes. etc) Pro intellectu illius epistole notandum est quod tempore apostolorum erant quidam pseudo apostoli qui gloriabantur et iactabant se esse iudeos natione et de semine abrahe descendisse. Et hoc faciebant: vt per hoc in maiori auctoritate haberentur/ et eorum false doctrine magis crederetur. Et nitebantur corinthios a libertate euangelii reducere ad obseruantiam legis mosayce. Et ipsi corinthii sufferebant eos/ et eis bene faciebant. et eos apostolo preferebant. minus reputantes apostolum quam illos. Et de hoc apostolus eos reprehendit in hac epystola: et ostendit quomodo habeat maiorem materiam glo

videt q̄ sibi sic expediat. et in presenti epysto la enumerat aplus plurima martyria sui et et beneficia: et opa bona facta pro vtilitate ec clesie. Et etiā enumerat plurima que passꝰ est pro fide et ꝓ nomine iesu xpi. Et aplus fa ciebat vt illoꝝ pseudo aploꝝ falsitatem re pelleret et maiorē fructum faceret ad dei lau dem et fidelium salutē propter qđ sua glori ficatio erat virtuosa: illorum aūt viciosa. vn̄ dicit (Fratres) Uia. i. vos fratres corinthii (libenter suffertis) .i. sustinentis patienter (insipiētes). i. falsos aplos de falsis false glo riantes. qđ proprium est insipientiū (cū sitis ip si). i. esse debetis (sapientes) ꝙ talibus falsis apostolis et seductoribus non creditis (Su stinetis ei si qs) ly. pseudo apostoloꝝ (vos) s. a libertate xpi et euangelii (in seruitutē redi git). i. in obseruantiā legis. volebant ei eos subiicere seruituti legis dicentes debere eos seruare legalia cum euāgelio (Si quis deuo rat) ly. qꝛ de bonis corinthioꝝ laute viuebāt (si quis accepit) bona vestra decipiendo vos falsis et mendacibus verbis (si quis extollit) qꝛ pseudo apostoli iactabāt se sup corinthios dicentes se filios abrahe corinthios aūt fili os gentilium ydolatrie deditoꝝ et incircun cisorū (si quis vos in faciē) Goꝛ. i. in presen cia vos vituperat improperando. s. vobis ge nus ꝙ sitis gentiles. vn̄ amb. In faciem cedi tur cui iniuria irrogatur (secundum ignobi litatem dico) Goꝛ. quā vobis obiiciunt q̄dā iude de semine abrahe se iactantes / vt eos spernentes tanquā ignobiliores ipsis quasi nos infirmi fuerimus in hac parte). i. impo tentes gloriari de generis nobilitate: sꝫ non sumus (in quo quis audet in insipientiam di co) Goꝛ. i. qꝛ insipientiam estimat seipsum ia ctare et laudare (audeo et ego). i. audere pos sum et ego (Hebrei sunt) ly. i. lingua et natio ne hebraica gloriantur (et ego). s. sum sicut ꝛ ipsi sunt (Israelite sunt). i. gloriātur ꝙ de pa triarch iacob descenderunt et. ego similiter descendi (semen abrahe) ly. cuius semini fa cte sunt repromissiones ꝛ ego. scilꝫ sum de eo dem genere / et ideo de omnibus istis possum gloriari (ministri xpi sunt) i. dicunt se esse mi nistros christi (et ego) scꝫ sum similiter (vt mi nus sapiēs dico) qꝛ nō est hois sapientis seip sum laudare. et per hoc ostendit se coactum in laudem suam prorupisse (plus ego) .s. sū minister xpi q̄ ipsi. hoc patꝫ ex eo: qꝛ plura passus sum propter ministerium xpi. Tunc enumerat dicens (in laboribus plurimis) p̄ xpi (in carceribus abundantius) ly. propter

predicationem euangelii (in plagis supra modum). i. vltra mensuram alioꝝ (in morti bus frequenter). i. periculis mortis fui (A iu deis quinquies). i. quinqꝫ vicibus) quadra genas (.i. persecutiones vel plagas (vna mi nus) hoc est. xxxix. accepi. Preceptum enim erat in lege. Deutero. xxv. si eum qui pecca uerat dignum viderent plagis prostra uerant eum ante se. et coram se fecerant ver berari ꝓ mensura peccati erat et modus pla garum ita dūtaxat vt quadragenarium nu merum non excederent. Ne igitur immiseri cordes viderentur subtrahebant minus qđ poterant. s. vnam plagam (ter virgis cesus sum). s. hoc a gentibus passus est) semel lapi datus sum) a iudeis. Act. xiiii. Lapidantes paulum traxerunt eum extra ciuitatem. exi stimantes eum mortuum esse (ter naufragi um feci). i. pertuli nocte et die (in profundū maris fui) ly. s. ad diuersas partes terre ꝛ in sulas nauigādo propter predicationem euā gelii. Alii exponunt dicentes naufragiū pas sus stetit sub aqua per diem et noctem virtu te dei ipm protegente (In itineribus sepe) propter predicationem euangelii (periculis fluminum) Ly. in hyeme inundantium / et sic sunt magna pericula in transitu aquarū (periculis latronum) dyabolus eos concitā do contra paulum. vt predicatio verbi dei ꝛ salus animarum impediretur (periculis ex genere) supple meo. i. a iudeis volētibus pau lum occidere: ideo ꝙ lege eorum deserta ad christū se cōuertit (periculis ex gentibus) Ly. id est gentibus mortem eius querentibus / qꝛ contra ydolatriam predicabat ꝛ sic nec in ter suos nec inter alienos securus fuerat) pe riculis in ciuitate) Ly. supple commota con tra me (periculis in solitudine) Ly. id est a bestiis occurrentibus (periculis in mari) a pi ratis et naufragiis (periculis in falsis fratri bus) Lyra. quod est periculosius. Quia nul la pestis efficatior ad nocendum q̄ familia ris inimicus (In labore) supple manuali (et erumna) i. in paupertate (in vigiliis multis) propter laborem manualem et etiam oratio nem (in fame ꝛ siti: in ieiuniis multis / in fri gore et nuditate) qꝛ non habebant quādoqꝫ sufficientem victum et amictum (preter illa que extrinsecus sunt) ly. preter illa mala iam enumerata que me exterius affligunt ꝛ sunt alia que affliguntur me interius. s. (instan tia mea quotidiana) Goꝛ. que nec vna hora remittitur (sollicitudo oim ecclesiarum (ly. incumbebat enim sibi quotidie regimen ec

ellar in magna affectione mentis ideo sub iune(Quis infirmatur)ly.in fide ꝛ moribꝫ et ego non infirmor)doleo de malo eiꝰ qua si dicat nullus (Quis scandalizatur)ly.scꝫ eus in pctm̄ exeplo alterius(ꝛ ego nō vror) ꝯpassione quasi dicat nullus(Si)pro qꝫ gloriari opꝫ)qꝫ oportebat paulū sic facere ad repellandū iactantiā et superbiā pseudo apostolorum(Que infirmitatis mee sunt)ly.i. que pertinent ad infirmitatem meā (gloria bor)hoc dicit ꝯtra falsos apostolos qui de no bilitate generis gloriabātur (deus et pa ter dñi nostri iesu xp̄i scit qui est bn̄dictus in secula ꝙ nō mentior) Tunc hic ꝯtra enume rat mala que euasit. Dū enim pergeret da mascum ad persequendū christianos miracu lose fuit ꝯuersus et post baptismum intrauit sinagogam et ꝯfundebat iudeos:qui habita bant damasci:propter qd̄ suaserunt preposi to ciuitatis vt caperetur et occideretur vt ha betur. Act.ix. Ergo dicit(Prepositus gentis arethe regis custodiebat ciuitatem damasce norum)i.custodire fecit per hoīes armatos(vt me ꝯprehenderet) ly. vt traderet iudeis ad occidendum(et per fenestrā in sporta dimis sus sum per murum)scꝫ a xp̄ianis(et sic effu gi manus eius(Si)pro quia(gloriari opor tet)me ꝯmendando ꝯtra pseudo apostolos (nō expedit quidē propter me)licet expediat propter vestram vtilitatē)veniā autem ad visiones et reuelationes dñi (Scio hoīem) Gor. de se tanquā de alio loquitur in sui cō mendatione. vt vitet iactantiam(in xp̄o ma nentem per gratiā:et sibi vnitum per fidem et caritatē(ante annos quattuordecim) tot enim anni fuerunt inter visionem et narrati onem. Ex quo apparet eum hoc narrare nō ex iactantia:sꝫ ex necessitate propter vtilita tem(siue in corpore)Gor.scꝫ manente aīa(si ue extra corpus) assumpta (nescio deus scit raptum hmōi vsqꝫ ad terciū celum) .i.empi reū. Creditur raptꝰ iste fuisse in sua conuer sione qn̄ fuerat tribus diebus et tribus no ctibus:nec comedens nec bibens (et scio ho mini hoīem siue in corpore siue extra corpus nescio deus scit:qm̄ raptus est in paradisum Glo.in eam tranquillitatem qua fruuntur illi qui sunt in celesti hierusalem (Et audi uit).i.percepit(archana verba) de dei essen tia(que non licet).i.non est possibile(hoī lo qui).i.verbis explicare(pro hmōi)scilicet vi sionibus(gloriabor) et recte(pro me ante ni chil)Ly.a me nullam habeo materiam glo riandi(nisi in infirmitatibus meis).id est in tribulationibus meis a quas patior que sūt glorie acquirende(Nam et si voluero glo riari)ly.de donis michi a deo datis(non ero insipiens) qꝫ hoc non facio inaniter et sine causa(veritatem enim dicā parco autē) ly.i. perce me laudo(ne quis existimet me)scilicet gloriari inaniter(super id qd̄ videt in me)i. in conuersatione mea(aut audit aliquid ex me) .i.in doctrina mea . Multa enim dona dei latebant in apostolo que non manifesta bant nisi prout et quantum ad dei gloriam et fidelium salutem expediebat(et magnitu do reuelationum)diuinarum(extollat me) in superbiam(datus est michi stimulus car nis mee)Gor.i.tētatio libidinis(angelus sa thane).i.angelus malinus missus a sathan ad mea submersionem(qui me colaphizet) .i me affligat propter quod ter dn̄m rogaui (vt discederet a me et dixit michi sufficit tibi gratia mea(Ly.quasi dicat. Non est tibi ne cessarium vel vtile ꝙ a te discedat tentatio carnis(Nam virtus in infirmitate perfici tur)Gor.quia dum certat et vincit robora tur et augetur.(Libenter enim gloriabor in infirmitatibus meis) Gor.non in vna tan tum:sed pluribus(vt inhabitet in me virtus christi).id est gratia in me consummetur et perficiatur.

¶ Dominica in quinquagesima. prime ad corinthios.xii.capitulo.

Ratres Si linguis hominum loquar et angelorum cari tatem autē non habeam : factus sum velut es sonans aut cymbalum tinniens: Et si habuero prophe ciam. et nouero misteria omnia et omnem scientiam. Et si habu ero omnem fidem ita vt montes transferam . caritatem autem non habuero nichil sum. Et si distribuero omēs facultates me as in cibos pauperum. Et si tradidero corpus meum ita vt ardeam . caritatem autem non

habuero: nichil michi prodest.
Caritas patiens est: benigna est
Caritas nõ emulatur: non agit
perperam/ non inflatur/ non est
ambiciosa/ non querit que sua
sunt. Non irritatur: non cogitat
malum/ nõ gaudet super iniqui
tate/ congaudet autem veritati.
Omnia suffert/ omnia credit:
omnia sperat/ omnia sustinet
Caritas autẽ nunq̃ excidit. Si
ue pphetie euacuabũtur siue lin
gue cessabũt siue scientia destrue
tur. Ex parte enim cognoscim⁹
et ex parte prophetamus. Cum
autem venerit quod perfectum
est: euacuabit quod ex parte est.
Cum essem paruulus: loquebar
vt paruulus/ sapiebam vt par
uulus/ cogitabam vt paruulus
Quando autem factus sum vir
euacuaui que erant paruuli. Vi
demus nunc per speculum ĩ enig
mate: tunc autem facie ad faciẽ
Nunc cognosco ex parte. tunc
autem cognoscã sicut et cognit⁹
sum. Nunc autem manet fides/
spes/ caritas tria hec. Maior au
tem horum: est caritas.

Postilla

¶ Si liguis hominem loquar ꝛ
angelorum ꝛc. Ante initium illius epystole
scribit sanctus paulus dicens. Si quid pa
titur vnum membrum: compatiuntur om
nia membra. Tunc sequitur epystola hodi
erna (Fratres. Si linguis hominũ loquar)
Apostolus in hac epystola maxime commen
dat caritatem dei et proximi. Unde epysto
la et euangelium concordant. qꝫ euangeli[um]
dicit de passione christi quomodo est trad[i]
tus: et consputus/ flagellatus/ crucifixus [in]
quibus omnibus nobis ostendit suam ma[xi]
mam caritatem. ioh. xv. Maiorem caritate[m]
nemo habet vt animam suã ponat quis p[ro]
amicis suis. Similiter in epystola hodiern[a]
apostolus paulus ostendit nobis vtilitatem
caritatis dicens (Si linguis hominum lo
quar) Gor. i. omnium hominum per donum
linguarum (et angelorum) scilicet quod pl[us]
est caritatem autem non habeam factus su[m]
velut es sonans) scilicet aliis seruiens et seip
sum destruens (aut cymbalum tinens) scili
cet alios delectãs et seipsum consumemus (et
si habuero omnem prophetiam) Gor. qua
occulta diuina manifestantur et reuelantur
(et nouerim misteria omnia). id est occulta
veteris et noui testamenti (et omnem scien
tiã) scilicet diuinam et humanam (et si ha
buero omnem fidem) scilicet tam perfectam
(ita vt montes transferam) virtute fidei de
loco ad locum (caritatem autem non habu
ero nichil sum) Lyra. quantum ad esse gratu[itum]
(et si distribuero) Gor. id est si pluribus diui
sero (in cibos pauperum) non in conuiuio di
uitum (omnes facultates meas) nõ alienas
et (si tradidero corpus meum) Gor. volun
tarie ad martyrium (ita vt ardeam) id est ad
comburendum sicut beatus laurentius/ q[uod]
est acerbissimum martyrium (caritatem au
tem non habuero nichil michi pdest) ad vit[am]
eternam (Caritas patiens est) ly. i. facit pati
entiam in malis sustinendis (benigna est). i.
facit benignitatem in bonis operandis (Ca
ritas non emulatur). i. non inuidet (nõ agit
perperam) id est peruerse: scꝫ impediendo b[o]
na ne fiant. (non inflatur) contra proximũ
etiam si prospere succedat sibi (non est ambi
ciosa) id est in aliis non vult preponi (nõ que
rit que sua sunt tantum/ sed etiam que alio
rum sunt procurat (non irritatur) Gor. id e[st]
non prouocatur ad iram vel vindictam pro
pter iniurias sibi illatas (non cogitat malũ)
. i. non permittit hominem cogitare qualiter
perficiat malum in opere (non gaudet super
iniquitate) Gor. sed potius dolet si videt ali
quem pecare (congaudet autem veritati). i.
verbis veritatis (Omnia suffert) Ly. infir
mitates proximi superando (omnia credit)
scꝫ diuinitus promissa (omnia sustinet) Ly.
per longanimitatem patienter expectando
promissa caritas nunquã excidit) nec in hoc
seculo nec in futuro/ sed potius augmenta

...tur (Sive prophetie) scz futurorum eua-
cuabuntur in futuro: qz oia erunt presentia
(Sive lingue cessabunt) scz in futuro quando
non erunt diverse sicut iã: sed oms vna z ea-
dem lingua laudabūt deum (Sive sciētia) .i.
acquisita (destructur) quãtũ ad actum ratio-
nandi (Ex parte enim cognoscimus) Cor.i.
imperfecte cognoscimus deum propter im-
perfectionem intellectus et tenebrositatem
presentis status (ex parte prophetamus) .i.
imperfecte futura predicimus (Cum autem
venerit quod perfectum est) .i. futura beati-
tudo (euacuabitur qd ex parte est) .i. quod
imperfectum est scz scientia: prophetia: et fi-
des. Et iam dicta apostolus declarat per si-
mile de statu puerili impfecto qui cessat ad-
ueniente statu virili perfecto. ergo dicit (Cũ
essem paruulus) scilz etate (loquebar vt par-
uulus) imperfecte more pueri balbutientis
(Sapiebam vt paruulus) scilicet res huma-
nas (cogitabant vt paruulus) scz vana et in-
utilia (quãdo autem factus sum vir) Cor.
perfecte etatis (euacuaui ea que erant par-
uuli) Vir. scilicet in loquẽdo (cogitando) sa-
piendo (Videmus nunc) id est in p̄nti deum
(per speculum in enigmate) id est obscure/
hoc est per creaturas: quia in magnitudine
potentiam: in pulchritudine sapientiam: in
vtilitate bonitatem (tunc autem) id est in fu-
tura beatitudine (facie ad faciem) Ly. id est
clare et nude videbimus diuinam essentiaz
(Nunc cognosco) scz deum (ex parte) .i. im-
perfecte et obscure (tunc autem) id est in fu-
turo (cognoscam) perfecte et presentialiter
deum sicut et cognitus sum) id est preuisus
cognoscere (nunc autem) .i. in tempore vite
(manent fides) in rationali (spes) in irascibi-
li (et caritas) in concupiscibili (tria hec: ma-
ior autem horum est caritas) Cor. quia cete-
ris decedentibus permanebit.

Feria.iiii.cinerũ. Lectio iohelis.ii.ca.

HEc dicet dominus deus. Cõuertemini ad me ĩ toto corde vestro: in ieiunio et fletu. et planctu. Et scindite corda vestra. et non vestimẽta vestra Et conuertimini ad dñm deum vestrum: quia benignus et misericors est/ patiens et multe misericordie/ z prestabilis super malicia. Quis scit si conuertatur et ignoscat deus: et relinquat post se benedictionem. Sacrificium et libamen domino deo nostro. Canite tuba in syon: sanctificate ieiunium/ vocate cetum/ congregate populum/ sanctificate ecclesiam/ coadunate senes/ congregate paruulos et sugentes vbera Egrediatur sponsus de cubili suo: z sponsa de thalamo suo Inter vestibulum et altare plorabant sacerdotes ministri dei: dicentes. Parce domine parce populo tuo: z ne des hereditatem tuam in opprobrium vt dominẽtur eis nationes. Quare dicunt in populus vbi est deus eorum: zelatus est dominus terram suã et pepercit populo suo: Et respõdit dominus: z dixit populo suo. Ecce ego mittam vobis frumẽtum et vinum et oleum: et replebimini in eis et non dabo vos vltra in opprobrium gentibus. Dicit dominus omnipotens.

Postilla.

In prima parte huius capituli
iohel propheta predixit desolatoria iudeorũ
populi et vrbis eorũ capitalis que erat hieru-
salem. Hic autem incipit denunciare desola-
toria. Et qz actus actiuorum sunt in patien-
te disposito. ideo primo inducit populuz ad
debitam dispositionem. Secundo denunci-
at diuinam consolationem ibi zelat9 est. De-
bita vero dispositio ad perceptionem diuine
consolationis est veritas penitentie et con-
tritionis. Math.v. Beati qui lugent qm ip-
si consolabuntur. ideo dicitur in persona do-
mini (Conuertimini ad me in toto corde ve-
stro) .i. veraciter et integraliter (In ieiunio

rc.)carnem affligendo: vt spiritus ad deum
eleuetur(Et scindite corda vestra)scz malas
cogitationes rescindendo.(Et non vestimē
ta vestra)Mos enim erat iudeis in tristicia
positis sua scindere vestimenta : vt patet in
pluribus locis veteris testamenti.sz hoc parꝫ
valet aut nichil:nisi assit scissio cordis modo
dicto(Et conuertemini ad dñm)eius miseri
cordiam implorando(qz benignus) in effe
ctu(et misericors est)in affectu. Dicitur eni
misericors.qz miam alterius cordi accipit ad
releuandum(patiens)zuersionem peccato
rum expectando(et multe mie) citra condi
gnum puniendo(et prestabilis) peccata cō
donando(Quis scit si conuertatur et igno
scat rc(Spūssctūs enim tangit corda prophe
tarꝫ scdm suum arbitrium plus et minus.
Et ideo aliquando per eos denūciat sic pe
nas futuras.qz licet tunc sint certi ꝙ talis re
uelatio est a deo.tamen adhuc ignorant ali
quando vtrum sit prophetie predestinatio
nis que semper impletur.vel solum commi
nationis que propter penitentiam impedi
tur. Sicut ionas dixit.Adhuc.xl.dies et nini
ue subuertetur.Et tunc ignorauit ꝙ hoc es
set impediendum propter penitentiam nini
uitarum.Et sic iste propheta de plagis supra
positis ignorabat.Et ideo verbum illud.
Quis scit rc.non dr in persona dñi.qui cer
titudinaliter cognoscit omnia futura.sz in
persona prophete(et relinquat post se bñdi
ctionem).i.suā grām in bñficiis tpalibus z
spūalibus(Sacrificium z libamen dño deo
nrō)subintelligitur fiat ad placandū irā su
am(Canite tuba in syon)ad populi zuoca
tionē(Sanctificate ieiuniū)p carnis mortifi
cationem(Vocate cetum rc).i.oēs vtriusqz
sexus et etatis.vt ex cōi afflictione et depreca
tione citius placetur deꝰ.Et hoc mō fecerūt
niniuite.vt hr ione.iii.(Egrediatur sponsꝰ
rc)quasi dicat non est tps vacādi ꝯplexibus
sz luctibus(Inter vestibulum).s.templi et
altare.s.olocausti(plorabant sacerdotes)cū
lachrimis et deuote deprecātes.(Parce dñe
parce populo tuo)a pena quā demeruit pro
suo pctō(et ne des hereditatē tuā).i.iudeam
que dr dei hereditas rōne supradicta caplo.
i.(In opprobriū).s.seruitutis gentibus alie
nis.iō subditur)Vt dominentur eis natiōes
Et hoc pz qd supradictū est.s.ꝙ iohel non so
lum prophetauerat de vastatione terre p eru
cam brucū rc.vt dicit ra.sa.que non habent
dñiū super hoīes.sz etiā de vastationibus fu
turis per quattuor regna de qbus in pluribz

locis sacre scripture fit mētio.que successiue
acceperunt dñiū in iudea(Quare dicunt in
pplis vbi est deus eorꝫ)Sic ei dixerunt genti
les post vastationem iudeorꝫ derisorie insul
tantes.ꝙ deus eorꝫ non poterat eos saluare
(zelatus est dñs)hic zñr propheta predici
diuinam zsolationem.et primo quantū ad
multiplicationē in bonis.scdo quantū ad vi
tionē de inimicis ibi.verꝫ quid michi.Prim
in duas.primo promittit bona tpalia.scdo
spūalia.vt ex sensibilibus ad intelligibilia
ducamur.scda ibi et erit.Circa primum p
vastatione terrena factā per erucā brucum
rc.denunciat fertilitatem fructuum loquit
in persona dñi et dicit(ecce ego mittam vo
bis frumētum rc.)dicit enim ra.salo.ꝙ post
illā famam que fuit tpe iorā secuta est adeo
fertilitas magna:propter quod mulier qu
cum filio peregrinata fuerat in terra phili
stinorum/de consilio helisei reuersa est in iu
deam fame transacta.iiii.regum.viii.capl
(Et non dabo vos vltra in opprobrium g
tibus)Tempore eni illius famis multi cog
bantur exire de illa terra et sustinere opp
bria in terra aliena.Sciendum tñ ꝙ per h
vltra nō intelligitur perpetuitas.sed aliqu
tpis longitudo.sicut diffusius dr super illu
ysaye.ii.Non leuabit gens ztra gentem gl
dium nec exercebuntur vltra ad prelium.
Et hec sufficiant pro presenti littera.

¶ Feria.v.post cineres Lctō ysa.xxxviii.

IN diebus illis.Egrotauit
ezechias vsqz ad mortem.
Et introiuit ad eum ysayas filiꝰ
amos propheta et dixit ei.Hec di
cit dñs. Dispone domui tue:qz
morieris tu et non viues.Et cō
uertit ezechias faciem suam ad
parietem:et orauit ad dñm et di
xit.Obsecro dñe:memento que
so quomodo ambulauerim corā
te in veritate.et in corde perfec
to et qd bonum est in oculis tuis
fecerim : et fleuit ezechias fletu
magno.Et factum est verbum
dñi ad ysaiā dicens.Vade et dic

ezechie. Hec dicit dominus deus dauid patris tui: Audiui oratio nem tuā: et vidi lachrimas tuas Ecce ego adiciam super dies tuos quindecim annos: et de manu regis assyriorum eruā te et ciuitatē istam: et protegam eam. Ait dominus omnipotens.

Postilla.

¶ In diebus illis Scilicet post liberationem ezechie ab hoste. Hic consequenter ponit eius liberatio ab infirmitate. Circa quod. Primo ponitur eius mirabilis sanatio. Secundo reprimitur ex hoc insurgens elatio sed hoc habetur .iii. capitulo sequenti. Prima in tres. quia primo denunciatur sanatio. Secundo interponitur ezechie oratio ibi. Scriptura. Tertio sanationis executio. ibi. Et iussit. Prima in duas. quia primo sanatio nunciatur. Secundo ad hoc signum mirabile datur. ibi. Hoc autem Circa primū premittitur infirmitas. Secundo nūciatur sanitas. ibi. Et factum est. Unde hec presens epystola continebit tantum istam particulā et particulam sequentem. Circa primum dicitur. In diebus illis. (Egrotauit &c.) id est taliter q non poterat curari per naturam. Dicunt autem aliqui q hoc contigit ei eo q non reddiderat gratias domino sufficienter de persecutione exercitus sennacherib. Sed hoc improbat ra. sa. per hoc q ysaias dixit sibi postea. Et de manu regis assyriorum eruam te et ciuitatem istam. ex quo videtur q illa percussio exercitus fuit post infirmitatem ezechie. et non ante. propter quod dicit hoc ei accidisse eo q noluerat vxorem accipere. qd tamen facere tenebatur. vt linea dauid in regno per ipsum continuaretur propter qd conualescens accepit vxorem de qua genuit manassem. Et huic dicto concordare videtur quod habetur .iiii. regum. xxi. ca. vbi dicitur q manasses erat. xii. annorum cum regnare cepisset immediate post mortem ezechie: qui vixit. xv. annis post sanationē istā. Ideo dicit ra. sa. illud quod sequitur (Dispone domui tue &c) debet sic intelligi. fac testamentum (tue) dixit ysaias ezechie: sed tertia die ante percussionem exercitus sennacherib: et tertia die sequenti qua fuit illa percussio facta ezechias sanatus ascendit in domum domini. vt habetur .iiii. regum. xx. c. (Et conuersus ezechias &c.) vt oraret secretius et deuotius et non impediretur ab assistentibus dixit (Obsecro domine memento &c.) hoc nō dixit ad iactantiam: sed magis ad gratiarū actionem recognoscens q hoc processit ex bonitate diuina vt sic gratus de precedentibus vlteriorem gratiam impetraret (Et factum est hic consequenter denunciatur eius sanitas et est patens littera vsq ibi ecce ego adiciam super dies tuos (quos iam perfecisti. xv. annos) ita fuit prophetia predestinationis que est quando fit reuelatio prophete alicuius futuri: prout est in dispositione diuina et eius presentia. Et hec infallibiliter impletur qr diuina presentia est immutabilis. prophetia autem suprapostita quia dicit (Morieris tu et non viues) fuit prophetia comminabilis. que est quando reuelatur ad quid futurū nō prout est in mente diuina: sed prout est in causis inferioribus. Et sic erat de infirmitate ezechie que erat incurabilis per naturam nō tñ per hoc excludebatur quin diuina virtute curaretur. Et idō talis prophetia nō semper impletur (hoc autem) he sunt alie partes huius capituli que tñ non sunt de presenti epystola pro cuius declaratione dicta sufficiant. In fine additur more ecclesiastico. Ait dominus omnipotens.

¶ Feria .vi. post cineres. Lec. ysaie. lviii.

Hec dicit dñs de⁹. Clama ne cesses Quasi tuba exalta vocem tuam: et annuncia populo meo scelera eorū/ et domui iacob pctā eorū. Me etenim de die in diem querunt: et scire vias meas volunt. Quasi gens que iusticiam fecerit: et que iudicium dei sui non dereliquerit. Rogant me iudicia iusticie: et appropinquare deo volūt. Quare ieiunauim⁹ et non aspexisti: humiliauim⁹ aīas nr̄as et nescisti: Ecce in die ieiunii vr̄i inuenit volūtas vr̄a: et oēs debitores vr̄os repetitis.

Ecce ad lites et contentiones ie
iunatis: et percutitis pugno impie
Nolite ieiunare sicut usqȝ ad hāc
diem: ut audiatur in excelso cla-
mor vester Nunquid tale est ieiu
nium quod elegi per diem affli-
gere hoiem animam suam: Nū
quid contorquere quasi circulū
caput tuum: et saccum et cinerē
sternere: Nunquid istud vocaui
ieiunium quod elegi: ꝛ diē accep
tabilem domino: Nōne hoc est
magis ieiunium quod elegi:
Dissolue colligationes impieta-
tis: solue fasciculos deprimētes
Dimitte eos qui confracti sunt
liberos: et omne onus disrumpe
Frange esurienti panem tuum:
et egenos vagos qȝ induc in do-
mum tuam. Cum videris nudū
operi eum et carnem tuam ne de-
spexeris. Tunc erumpet quasi
mane lumen tuum. Et sanitas
tua citius orietur Et anteibit fa
ciem tuam iusticia tua: et gloria
domini colliget te. Clamabis et
dicit: ecce assū. Quia misericors
sum: dominus deus tuus.

Postilla.

¶ Clama ne cesses. Visū fuit in
precedenti parte quō erant aliqua propter
que populus iudeorū nō liberabatur a ma-
lis. et dictū fuit ꝙ hoc maxime erat propter
tres errores qui erant in iudea eo tpe. Pri-
mus erat ex defectu naturali scȝ generis et
prolis. Ex hoc enim ꝙ gentiles conuersi ad
iudaismū non admittebātur ad celū iudeo-
rum equaliter: qȝ recipiebantur ad legis ob
seruātiam: nō tñ admittebantur statim ad
ea que erant honoris. Sȝ aliqui in tercia ge
neratione: et aliqui in decima. et alii nūquā
Ideo multi gentiles nolebant fieri iudei: sȝ
erant eorū inimici. Scdˢ error erat ex defe-
ctu penali. nā hi gentiles qui cōuersi fuerūt
ad iudaismū maiora onera patiebantur et
pre ceteris affligebantur. Tertiuˢ error pro
cedebat ex deffectu morali. Aliqui autē ꝯfi-
dentes de apparenti iusticia seu simulata ꝑ
hoc presumebant et gentiles ad iudaismum
ꝯuersos spernebant. Et isti tres errores mul-
tum vigebant tpe xpi. vt pȝ ex decursu euan
gelii. vbi multū arguitur ypocrisis pharisco
rum sacerdotū et legisperitorū. Unde in pn
cipio huius epystole deus pater alloquitur
hoiem xpm dicens (Clama ne cesses) .s. predi-
cationem tuā sanctā debite ꝯtinuādo (Qua
si tuba exalta vocem tuam) scȝ manifeste do
cendo hoc enim mō predicauit xps. vt pȝ in
euangelio (Et annuncia populo meo) .s. isra
eli (scelera eorū) .i. peccata eorū ꝯtra deum cō
missa (Et domui iacob) qui alio nomine di-
ctus est israel (pctā eorum) scilicet ꝯmissa in
proximum huic enim populo predicauit xps
in propria ꝑsona propter qđ ipse dixit. mat h.
xv. Nō sum missus nisi ad oues q̄ perierunt do
mus israel. (Me etenī de die in diē querūt)
legēdo scripturas de quibꝰ multū gloriabā
tur. sꝫ hoc magis faciebāt ad habendum do
miniū sup pplm q̄ tūc gubernabatur ꝑ sacer-
dotes ꝛ legisꝑitos. q̄ ꝓpter noticiā veritatis
(Et scire vias meas volūt) .i. pretendūt qđ
hoc velint (Quasi gens q̄ iusticiam fecerit)
cū tñ ꝯtrariū egerit. Scdo gloriabantur de
orōe. et quātū ad hoc dr (Rogāt me iudicia
iusticie) .s. ꝙ ego iudicē ꝓ eis ꝯtra romanos
q̄ eos tenebāt subiectos (Et appropinquare
deo volūt) .s. in iudicio ad allegandum suā
iusticiā Ideo subditur in ꝑsona eorū (Quare
ieiunauimus ꝛ nō aspexisti) ꝑ exauditionem
(humiliauimus aias nr̄as) .i. nosmetipsos in
cilicio ꝛ cinere (et nescisti) .s. per approbatio-
nem. ꝙ aūt tpe xpi talia ieiunia facerent. pȝ
math. ix. vbi discipuli iohannis dixerūt xpo.
Quare nos et pharisei ieiunamus frequen
ter. tui aūt discipuli non ieiunant (Ecce) hic
excluditur remediū falsū ꝑ rñsionē dñi cum
dr (Ecce in die ieiunii vestri inuenitur volū
tas vrā) Et accipit volūtas ꝓ appetitu sen
sitiuo quē sequebātur ꝯtra dic tamē recte ratio
nis et diuine legis Ideo subditur (Et oēs de
bitores vr̄os repetitis) cum austeritate eciā
imponentes ad soluēdum ꝛ tpe prohibito. s.
anno septimo: q̄ est remissionis vt habetur

Deute.xv.(Ecce ad lites et ꝯtentiones ieiunatis).i.in die ieiunii vestri talia exercetis. Et percutitis pugno impie).s.iniuriando proximo:et non solum verbis:sꝫ etiam factis.iō subditur(nolite ieiunare)s.per talem modū (vt audiatur clamor vester in excelso).s.vos ꝯtentiones et brigas suscitantes (Nunquid tale est ieiunium qđ elegi).i.approbaui (per diem affligere hoiem aīam suam).i.seipsum per abstinentiam absqꝫ pietate/ quasi dicat non:qꝛ exercitatio corporalis ad modicū vtilis est:pietas aūt oīa.prime ad thimotheum.vi. Nunquid ꝯtorquere quasi circulum) in hebreo aūt hē quasi hamū(caput tuum) faciebant ad ostētationem ieiunii:in hoc designātes dolorem capitis ex ieiunio(Et saccum et cinerem sternere)i.pro lecto sibi parare) Nūquid istud vocabis ieiunium).s.deo acceptū q.d.nō ex quo est pietate et virtute vacuum (Nonne hoc est) hic ꝯtra verum remedium ꝯcluditur.Et primo quantū ad pietatis exercitium. Scđo quantum ad diuinū cultū ibi. Si auerteris.Ad primū dē.(Nonne hoc est magis ieiuniū qđ elegi).i.approbaui.sꝫ quasi abstinentia a viciis et exercitium in operibus pietatis.iō subditur(dissolue colligationes impietatis).i.cauillationes quibus sacerdotes et pharisei inuoluebant simplices ad pecunias eorum extrahendum(Solue fasciculos deprimētes)id est penas graues quas imponebant super populum secunduꝫ quod dicitur math.xxiii.Alligant enim onera grauia et importabilia super humeros hominū (Dimitte eos qui ꝯfracti sunt)ex dura seruitute.Cetera vero huius lrē patent vsqꝫ ibi. (Tunc erūpet quasi mane lumen tuum).s. oriente tibi iusticie sole per gratiam(et sanitas tua citius orietur) ab infirmitate culpe. (Et ante ibi faciam tuam iusticia tua).s.per angelum te custodiente coram deo presentata.Et gloria domini colliget te).s.tādem in morte.(Tunc inuocabis et dominus exaudiet)hic fideliter ꝯcluditur remedium veruꝫ quantum ad orationem cum dicitur(tunc inuocabis.ꝛc).s.quando exercueris opera pietatis(Clamabi.)scꝫ in feruore orationis.(Et dominus)dicet(ecce assum)scilicet per exauditionis effectum.Et subditur(qꝛ misericors sum dn̄s deus tuus)non est in hebreo nec in libris correctis:sꝫ per moduꝫ glose interlinearis primo fuit positum postea per imperitiā scriptorum textui insertum.

Sabbato post cineres. Lectio ysaie prophete.lviii.capitulo.

Hec dicit dn̄s deus. Si abstuleris de medio tui cathenam ꝛ desieris digitum tuum extendere.ꝛ loqui qđ non prodest. Cū effuderis esurienti aīam tuā et aīam afflictā repleueris orietur in tenebris lux tua:ꝛ tenebre tue erunt sicut meridies. Et requiem tibi dabit dn̄s deus tuus semper.ꝛ implebit splendoribus aīam tuam/ et ossa tua liberabit Et eris quasi ortus irriguus.ꝛ sicut fons aquarū cuius non deficiēt aque/et edificabuntur in te deserta secu'orum.fundamenta gn̄ationis ꝛ gn̄atiōis suscitabis Et vocaberis edificator sepium auertens semitas iniquitatum. Si auerteris a sabbato pedē tuum:facere voluntatem tuam in die scṫō meo/et vocaberis sabbatum delicatum ꝛ sanctū dn̄i glīosū ꝛ glorificaueris eum dum nō facis vias tuas ꝛ non inuenitur voluntas tua vt loqueris sermonem. Tunc delectaberis super dn̄o:et sustollam te super altitudinis terre ꝛ cibabo te hereditate iacob patris tui. Os enim domini locutum est.

Postilla.

Si abstuleris de medio tui cathenā:ꝛc.Hec autē littera ꝯtinuatur immediate littere ꝑcedentis epystole:et sic debet intelligi(Si abstuleris de medio ꝛc.)hoc est:si inter opa misericordie corporalia adimplenda incarceratos relaxaueris:vel simplices psonas nō inuolueris in cauillationē et volētes eos inuoluere ꝓhibueris (Et desieris extendere signū)sic alios de peccatis notando in

crepando et arguendo sicut faciebat pharise us. Lu.xviii. (Et loqui quod non prodest). i. alios vituperando et te recōmendando. Si cut ille phariseus dicebat. Nō sum sicut cete ri hoīm raptores adulteri: ieiunio bis in sab bato ꝛc. (Cū effuderis esurienti aīam tuā) per pietatis effectū: et etiā si facultas assit per ef fectū. Ideo subditur (Et aīam afflictā reple ueris) scz eius defectus subleuando (Orietur in tenebris lux tua) i. mutaberis de tenebris culpe ad lucē gratie (ꝛ requiē) i. mētis (dabit tibi dñs deus tuus semꝑ. Ex quo pz ꝙ nō loq̄ tur de requie tꝑali q̄ frequēter interrūpitꝛ ꝛ maxime iustis q̄ de ꝯmuni cursu plus ceteris ꝯmuniter affligunt̄ saltē tꝑaliter. vt patet. ii. Thimoth. iii. Oēs q̄ pie volunt viuere in xp̄o iesu ꝑsecutionem patiūtur (Et implebit splendoribꝰ aīm tuā) scz splendoribz diuine noticie et virtutis. (Et ossa tua liberabit) ab infirmitate corporis (Et eris quasi ortus ir riguus). i. in bonis operibz fecūdus (Et edi ficabuntur in te deserta seculorꝫ). i. gentiles adiūgentē tibi in vna ecclesia q̄ fuerūt deser ti in pristinis seculis inq̄tū cauerūt lege ꝛ ꝓ phetis (fūdamenta gn̄ationis et gn̄ationis su scitabis) i. per gn̄ationū successionē adduces aliquos ad fidē. qđ impletū est in apostolis ꝛ in aliis credentibus de iudeis ꝑ quorꝫ ꝑdica tionē et doctrinā in scripturis corꝫ relictā cō uertūtur gētiles ad fidē (Et vocaberis edifi catorꝫ sepiū. (Nā edificare sepes materiales est officiū pauperꝫ et rusticorꝫ et ideo nō est tale quid qđ debeat ꝑmitti ꝓ operibus virtu tum. Et ideo ꝑ sepes hic intelligūtur impedi menta pctōrꝫ que fiunt per sanū doctrinā ꝑ dicantiū et ordinationes sacras a prioribus et maioribz nr̄is institutas. Et hoc impletū est in apostolis et corꝫ successoribus qui ꝑ sa nā doctrinā ꝛ sacre ecclie instituta opposuerūt peccātibus obstacula. Et iō subdit (Auertēs semitas in q̄etē.) Sic est in hebreo ꝛ in libris correctis. Ad cessationem enim peccatorꝫ seq̄ tur quies mētis, ꝓpter qđ dicitur in fine ca pituli ꝑcedentis. Nō est pax dicit deꝰ meus impiis (Si auerteris) hic ponitur verꝫ reme diū quantū ad dei cultū. Circa qđ sciendū ꝙ per obseruationē sabbati hic intelligūtur oīa q̄ pertinēt ad debitū dei cultū. sicut et in ꝑcepto decalogi. Exodi. xx. Memēto vt diē sabbati sanctifices. Ad cuiꝰ obseruationē req̄ ritur cessatio ab operibus pctōrꝫ q̄ maxime sunt seruilia. vñ ioh. viii. dicitur. Qui facit peccatū seruus est pcti. ideo dicit (Si auerte ris a sabbato pedem tuū) i. vt non procedas ad male agendum. Et subditur (facere volū tatem tuā) i. sequendo appetitū tuum irra cionabilem. Secūdo ad obseruationem sab bati requiritur occupatio et meditatio circa diuina. ideo subditur (et vocaberis sabbatū delicatū ꝛc) scz intēdendo ad diuina (Et glo rificaueris) i. honoraueris deū et sabbatum eius scz debite obseruando (dū nō facis vias tuas) scz sequendo tuas ꝯcupiscentias (et nō inuenitur volūtas tua) i. effectus sensibilis tui appetitus nō impletur (vt loquaris sermonem) scz malum ꝯtra deū vel proximū sed magis sis intentus ad deū laudandū (Tūc delectaberis sup dño) i. sentiēdo in te intus ꝯsolationes diuinas (Et sustollā te super altitudines terre) i. ꝑ ꝯtemptū terrestriū ꝛ appetitū celestiū (Et cibabo te hereditate iacob iacob p̄ris tui) scz in btītudine celesti. Bona enī terrena cū sint multo minora opibz vir tutū nō possūt esse ꝑncipale p̄miū ꝑmissū pa triarchis ꝓ operibz v̄tutis. Sicut declaratū fuit diffusius Gen. xv. Os enim dñi locutū quasi dicat. hoc stabile est et infirmum.

Dñica.i.in quadragesima .ii. Ad cor. vi.

FRatres: Hortamur vos. ne in vacuum gratiam dei recipia tis. Ait enim. Tēpe accepto exaudiui te et in die salutis adiuui te. Ecce nūc tēpus acceptabile: ecce nūc dies salutis. Nemini dātis vllā offēsionē: vt non vituperet̄ mi nisteriū nostrū. Sz ī oībus exhi beamꝰ nosmetipsos sicut dei mi nistros in multa patiētia: in tri bulationibz / ī necessitatibz / ī an gustiis / in plagis / ī carceribus / in seditionibus / in laboribz / in vigiliis / ī ieiuniis / in castitate / ī scientia / in longanimitate / in sua uitate / in spū scō / In caritate nō ficta ī verbo veritatis / in vir tute dei. Per arma iusticie. a dex

tris et a sinistris. Per gloriam et ignobilitatẽ. per infamiã et bonã famã. Ut seductores. et veraces. Sicut qui ignoti et cogniti. Quasi morientes. et ecce viuim⁹. Ut castigati. et non mortificati. Quasi tristes. sẽper aũt gaudentes. Sicut egentes multos autẽ locupletantes. Tanq̃ nichil habentes. et oĩa possidentes.

Postilla.

Hortamur vos. ne ĩ vacuũ gratiã ꝛc. Ante initiũ illius epystole scribit sanctus paulus di. Oẽs nos manifestari oꝫ ante tribunal xp̃i: vt referat vnusquisqꝫ propria corporis put gessit siue bonũ siue malũ. Tũc postmodum sequitur epl'a hoď. Et in presenti epl'a hortatur nos apostolus ad grẽ habite exercitationẽ di. (Fr̃es hortamur vos) Uĩn. ãmonitione caritatiua inducendo (ne in vacuũ grãm dei recipiatis) Uĩn. grã in vacuũ recipitur qñ hõ post pctõꝝ dimissionẽ se non exercet in bonis opibꝫ (Ait enĩ) dñs isa. xlix. (Tp̃e accepto) Ly. i. tp̃e noue legis: quod est tp̃s grẽ (exaudiui te). s. orãtẽ pro pctĩs (ꝛ in die salutis) in qua p̃t salutẽ suã opari (adiuui te) Ly. s. opa tua pficiendo (Ecce nũc tp̃s acceptabile) Uĩn. i. ad merendũ (ecce nũc dies salutis) q̃tũ ad premiũ ꝯsequendũ: qꝫ nũc statim post obitũ salus datur fidelibus: sꝫ in veteri testamẽto differebatur. vñ luce. xxiii. Hodie mecũ eris in paradiso (nemini dãtes vllam offẽsionem) Gor. i. neminẽ verbo vel facto scandalizantes (vt nõ). s. p vos (vituperetur ministeriũ nostrum) Ly. qꝫ mala subditoꝝ redundant in vituperiũ plato ꝝ (sꝫ in omnibus exhibeamus nosmetip̃os sicut dei ministros) s. xp̃i xp̃o nos ꝯformando quantũ possumus (in multa patiẽtia) Gor. s. cordis / oris / et operis (in tribulationibus). s. multiplicibus (in necessitatibus) s. victus et vestitus (in angustiis). i. in curiis (in plagiis). i. in verberibus corporis (in carceribus) Ly. ne possimus ad predicandũ discurrere (in seditionibus). i. in ꝯmotionibus ppl'i ꝯtra me (in laboribus) s. manuũ (in vigiliis / in ieiuniis in castitate) s. mentis et corporis (in scientia) scripturaꝝ (in longanimitate). s. expectatiõe premii (i. suauitate in sp̃u sancto.) Ly. q̃ facit hoĩem dulcẽ et suauẽ ꝓximo verbo et facto (in caritate nõ ficta). i. insimulata ꝯtra ypocritas (in verbo veritatis). s. loquendo cum ꝓximo (in virtute dei). i. in deo nõ in nobis sperãdo et ꝯfitendo (p arma iusticie). i. opa iusticie nos ꝓtegentia (a dextris) Ly. ne in prosperis p superbiã eleuemur (et a sinistris. i. ne in aduersis deficiamur (p gloriã ꝛ ignobilitatẽ) Ly. aliqñ ap'li reputati fuerũt gloĩ. Et ꝯuerso aliqñ incarcerati fuerũt vt viles et abiecti: sicut pꝫ in legendis apl'oꝝ et alioꝝ sctõꝝ (per infamiam et bonã famam) Ly. qꝫ ab aliquibus dicebantur seductores ab aliis vero dicebãtur ap'li veritatis p̃dicatores (vt seductores). s. reputati in estimatione malorũ hoĩ: qꝫ xp̃s q̃ est veritas dictus est seductor. Mat. xxvii. (ꝛ veraces) apd' deum) sicut q̃ ignoti (Ly. i. reprobati a malis (quasi morientes). i. periculis mortis expositi (et ecce viuimus). s. deo per fidẽ ꝛ gratiam (vt castigati) Gor. flagellis ꝛ pressuris vt cessaremus a predicatione (ꝛ non mortificati). s. desistẽdo a predicatione vel moriendo corporalr' (quasi tristes) reputati (sp aũt gaudentes). s. veraciter in dño (sicut egentes (. i. mendici ꝛ pauperes (multos aũt locupletantes). s. diuitiis sp̃ualibꝫ (tanq̃ nichil hñtes) li. qꝫ ap'li propter xp̃ꝫ omnia temporalia reliquerunt (ꝛ oĩa possidentes). s. non solum spiritualia: sed etiam temporalia: quia timentibꝫ deum nichil est difficile.

¶ Feria. ii. post do. i. xl. Lcõ ezechielis prophe. xxxiiii.

Hec dicit dñs deus. Ecce ego ip̃e requirã oues meas et visitabo illas sicut visitat pastor gregem suũ in die quãdo fuerit in medio ouium suaꝝ dissipatarum: sic visitabo oues meas et liberabo eas de omnibus locis ĩ quibus disperse fuerãt in die nubes et caliginis. Et educã eas de populis: et cõgregabo eas de terris / et inducam eas in terrã suã / et pascã eas in montibus israel / in riuis et in cũctis sedibus terre In pascuis vberrimis pascã eas

& in mōtibus excelsis israel erūt pascua eor. Ibi requiescent in herbis virētibus: & ī pascuis pinguib⁹ pascentur super mōtes israel. Ego pascā oues meas: & ego accubare eas faciam: dicit dn̄s deus. Quod perierat requirā: & abiectū fuerat reducā/ & qđ confractū fuerat alligabo: & quod īfirmū fuerat ꝯsolidabo: & qđ pingue & forte custodiā. Et pascā illas ī iudico & iusticia. Dicit dn̄s omnipotens

Postilla.

¶ Hec dicit dominus deus. Et ecce ego ꝛc) In principio huius capituli loquitur propheta specialiter contra pastores israel. vt patet intuenti dictum principium. Hic vero circa desolatoria populi et vrbis hierusalem promittitur per dictum prophetam cōsolationis actus. Cum dicitur in persona dei (Ecce ego ipse super pastores requiram gregem meum de manu eorum ꝛc.) .i. malorum pastorum ipsum gregem meum ab eis auferendo. Et hoc fuit impletum tempore christi vt patet in textu euangelii. Tunc enim sacerdotes & scribe aliis onera grauia imponebāt et importabilia: vt habetur. Math.xxiii. a quibus liberati sunt fideles per libertatem euangelii. secundum quod declarat apostol⁹ in epystola ad galathas diffuse (Ecce ego ipse requirā oues meas & visitabo eas) per assumptionem carnis humane (sicut visitat pastor gregem suum) scʒ misericorditer et benigne (et liberabo eas de omnibus locis) congregādo eas in vnitate fidei et claritatis (Et inducam eas inter in terram suam) i. in ecclesiam militantem et postea in triumphantem que est terra viuentium. Et pascham eas in montibus israel) .i. in ecclesia militante per dona gratie (et in triumphante) per dona glorie/ que designantur hic per pascua vberrima et cetera corporalia: qꝛ spiritualia sub similitudinibus corporalium in scriptura veteris ac noui testamenti frequenter designantur. vt shm quod dicit gregori⁹ omelia.xxvii. insurgat animus ex his que nouit ad ea que non nouit: ut per hec que nouit diligere discat et incognita amare (Quod perierat) .s. per defectum regiminis (Requiram) .s. reducendo ad me per gratiam. (Et quod abiectuʒ erat) .s. per pastorum tyrannidem (Reducam ad me) .i. per benignam consolationem (Et qđ infirmum fuerat) per pronitatem ad malum et exemplo malorum pastorum (cōsolida bo) videlicet firmando in bono (et quod pingue et forte custodiam) in suo bono statu in hebreo autem habetur. Et quod pingue et forte consumam. id est diuites & potētes qui inique oppresserunt pauperes puniam. iđ subditur (Et pascam illas in iudicio et iusticia) iuste secundum demerita puniendo: eo modo quod dicitur.iii. regum. vltimo. Tollite michea ꝛc. Et subditur. Mittite virum istum in carcerem et sustentate eum pane tribulationis et aqua angustie.

¶ Feria tertia post primam dominicā quadragesime Lectio ysaie prophete.lv.

IN diebus illis. Locutus est isayas propheta dic[…]
Querite dn̄m deum inueniri po[…]
test: inuocate eum dū prope est.
Derelinquat impius viam suā:
& vir iniquus cogitationes suas
Et reuertatur ad dn̄m & miser[…]
bitur eius: & ad deū nostrum q[…]
multus est ad ignoscendū. Non
enī cogitationes mee cogitatio[…]
nes vestre: neqꝫ vie mee vie v[…]
dicit dn̄s. Quia sicut exaltātur
celi a terre: sic exaltate sunt vie
mee a viis vestris et cogitatiōes
mee a cogitationibus vestris Et
quomodo descendit ymber et nix
de celo: et illuc vltra nō reuertit[…]
sed inebriat terram et infundit
eam/ et germinare eā facit & dat
semen serenti/ et panē comedēti
Si erit verbū meū qđ egredie[…]
de ore meo. Nō reuertetur ad me
vacuum: sed faciet quecunqꝫ vo[…]

sui. Et prosperabitur in his ad que misi illud: ait dns omps.

Postilla.

¶ In diebus illis. Locut9 est isa ias prophetas dicens. Querite dominum dũ inueniri potest ec. Capitulum in quo scribi-tur hec presens lectio diuiditur in tres partes In prima describitur xpi magnifica liberali tas. In secunda ipsius summa dignitas. Et in tertia excitat nostra sedulitas. Et de hac tertia parte hic tm̄modo loquitur propheta quando dicit (Querite dñm ec.). s. in hoc tpe gratie. et antequã veniat seueritas iudii (in uocate eum) per deuotam orationem (dum prope est) ad exaudiendum paratus. Et quia peccatoris oratio non est exaudibilis: iõ sub-ditur (Derelinquat impius viam suam) .i. opera sua mala (et vir iniquus cogitationes suas) Ex hoc pz falsitas iosephi dicentis q̃ co gitationes intra manentes non sunt peccata (et reuertat ad dominum) per veram peni tentiam (et miserebitur eius) dando ei grati am (qm̃ multus est ad ignoscendum) .i. proni or q̃ ad condemnandum (Non enim ec.) hic consequenter declarat dictum suum. Et pri-mo de diuina pietate dicit. Non enim cogi-tationes mee ec.) cogitationes enim huma-ne sunt ad iniurias vindicandum: cogitatio ne (autem diuine sunt magis ad miserandũ (Qz sicut exaltantur celi a terra) quia celum sursum est et terra deorsum. sic cogitationes diuine et opera sunt eleuata ad superiora. se cundum quod dicitur prouer. xvi. Uniuersa propter semetipm̄ operatus est dns cogitati ones aũt humane et opera tendunt deorsum Gen. viii. Sensus est cogitatio humani cor dis prona sunt ad malũ ab adolescentia sua Sedo quantum ad verbi sui stabilitatem: cũ dicit (Et quomodo descendit ymber ec.) absq̃ effectu. ideo sequitur (sed inebriat terrã ec.) vt pz vsq̃ ibi (Sic erit verbum meum) s. per prophetas dictum vel aliter. verbum meum .i. filius de quo dicit ioh. i. In principio erat verbum ec. (quod egredietur de ore meo) qz semper nascitur a patre. Ista enim natiuitas mensuratur eternitate qua complectione tẽ pus. (Non reuertetur ad me vacuum) Fili-us enim procedens a patre et veniens in mũ dum non rediit vacuus in celum. Qz patres detentos in limbo adduxit secum. ideo subdi tur (Sed faciet quecunq̃ volui) .id est que-cunq̃ per ipsum fieri disposui. Similiter si hoc referatur ad verbum domini per prophe tas dictum nunq̃ frustratur effectum a deo intento (Et prosperabitur in his ad que mi-si illud) quod adimpletum est in christo de su is apostolis et discipulis Et sequitur tandem finis assuetus. Ait dns omnipotens.

¶ Feria quarta quattuor temporum: sunt due lectiones. Lectio prima. Exodi. xxiiii. ca.

In diebus illis. Dixit dñs ad moysem. Ascẽde ad me in montem et esto ibi. Daboq̃ ti bi duas tabulas lapideas et legẽ ac mandata que scripsi vt doce-as filios israel. Surrexerunt au tem moyses et iosue minister ei9 Ascendensq̃ moyses in montem dei. senioribus ait. Expectate hic: donec reuertamur ad vos. Habe tis aaron et hur vobiscũ: si quid natum fuerit questionis referé-tis ad eos. Cũq̃ ascendisset moy ses operuit nubes montem: et ha bitauit gloria domini super sy-nai tegens illum nube sex dieb9. Septimo autem die vocauit eũ dominus de medio caliginis. Erat autem species glorie domi ni quasi ignis ardens super ver-ticem montis: in conspectu filio rum israel. Ingressusq̃ moyses medium nebule ascendit in mon tem. Et fuit ibi quadraginta die bus et quadraginta noctibus.

Postilla.

¶ In diebz illis. Dixit dominus ad moysem. Ascende ad me in montem ec.) Post dationem moralium preceptorum et iudicia liũ. hic consequenter ponitur datio cerimo-nialium q̃tũ ad scripturam tabernaculi et or-

dinationem ministrorum. vbi sic procedit: quia primo describitur moysi vocatio. Secundo cerimonialium traditio. scz in .xxv. capi. Circa primum dicitur (Ascende ad me in montem) .i. solus (et esto ibi) per hoc designauit quod moyses deberet ibidem diu remanere. sed non determinauit quam diu preesse. (Daboque tibi duas tabulas lapideas) dicunt hebrei quod erant de saphiro. (Surrexeruntque moyses et iosue) qui scz iosue iuit cum eo vsque ad terminos montis: et ibi fixit tabernaculum suum ad manendum quousque rediberet moyses de cacumine montis. Per hoc enim quod in Exo. xxxii. ca. dicit iosue ad moysem de cantantibus corum vitulo conflatili. vlulatus pugne auditur in castris: patet quod non intrauerunt in castris quando fecerant vitulum et adorauerunt (Ascendensque moyses) id est ascendere volens senioribus ait) Et hoc fuit quando ipse et iosue recesserunt de castris. ideo subditur (Expectate hic) .i. intendentes ad regimem populi (donec reuertamur ad vos) .i. ego et iosue (habetis aaron et hur vobiscum) iste hur fuit maritus sororis moysi vt dictū est supra .xvii. ca. (Si qui natum fuerit questionis) id est si aliquid videatur vobis difficile et ambiguum (referetis ad eos) id est ad determinādum sicut referetis ad me si essem presens. (Cumque ascendisset moyses .i. dimisso iosue in loco supradicto (operuit nubes montē) quod erat signum diuine presentie (tegens illum sex diebus) Non quod recessisset septimo die nubes. sed per illos sex dies accipitur mora moysi in mōte antequā dñs cum eo loquaretur. ideo subditur. (Septimo autem die vocauit eū etc.) Erat species glorie dñi quasi ignis) de superiori enim parte nubis que mōtem operuerat videbatur quasi ignis ascendere in altum ita quod videbatur de castris (Et fuit ibi quadraginta diebus et quadraginta noctibus) absque cibo et potu.

¶ Eodem die. Lectio libri regū. iii. xix. ca.

IN diebus illis Venit helyas in bersabee iuda et dimisit ibi puerum suum: et perrexit in desertum viam vnius diei. Cumque venisset et sederet subter vnam iuniperū: petiuit anime sue vt moreretur: et ait. Sufficit michi dñe: tolle queso animā meam Neque enim melior sum quam patres mei. Proiecit se et obdormiuit in vmbra iuniperi. Ecce angelus domini tetigit illū: Dixitque illi. Surge comede. Et respexit. Et ecce ad caput suum subcinericius panis et vas aque. Comedit ergo et bibit: et rursum obdormiuit. Reuersusque est angelus dñi secūdo et tetigit eum: dixitque illi. Surge et comede: grandis enim tibi restat via. Qui cū surrexisset: comedit et bibit. Et ambulauit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus et quadraginta noctibus vsque ad montem dei oreb.

Postilla.

¶ In diebus illis. Venit helias in bersabee etc. Ante istam ponitur quomodo regina iezabel misit ad heliam di. Hec michi faciant dii et hec addant nisi hac hora cras posuero animam tuam sicut aīam vnius ex illis. Timuit ergo helias: et surgens abiit quocumque eum ferebat voluntas (et dimisit ibi puerum suum) .i. filium mulieris vidue quem suscitauerat et quē mulier ex deuotione ei tradiderat vt eum erudiret et puer helye ministraret. Et iste dr̄ fuisse scd̄m aliquos iona propheta. verūtamē quia helyas volebat ingredi desertū et absque vlla promissione. quod videbatur duꝝ pro puero. ideo dimisit eum (petiuit animae sue vt moreretur). i. petiuit a deo vt animā suam de corpore acciperet. optabat enim magis mori quam videre per ydolatras contemptū dei (et obdormiuit (fatigatus ex labore et ieiunio (in vmbra iuniperi) que est arbor crescens in desertis: cuius vmbrā serpentes fugiunt vt dicit plinius. Et ideo in vmbra eius homines secure dormiūt (Et ecce angelus) hic consequenter circa helyā ponitur angelica prouisio. videlicet de cibo quia famelicus erat et lassatus. Et est patēs littera vsque ibi (Et ambulauit in fortitudine cibi illius etc.) Ex hoc videtur scriptura attribuere iter helye ieiunanti quadraginta diebz et quadraginta n

[c]ibus virtute cibi illius propter quod dicit augustinus libro de mirabilibus sacre scri- pture ꝙ ille cibus angelicis manibꝫ pparatꝰ habuit talē virtutē ꝙ potuit diu seruare na turā corporis a ꝯsumptione calidi naturalis propter quā reꝗritur esū ptio cibi ad reficiendū id quod consumptum est vt habetur in libro de generatione (Usqꝫ ad montem dei oreb) in quo loco debebat deus legem moysi. Et ideo ibidem voluit apparere helye qui fuit maximus zelator legis diuine.

Feria. v. post do. i. lx. Le. ezechielis. xviii.

IN diebus illis Factus est sermo dn̄i ad me dicens. Quid est quod inter vos parabolam vertitis in prouerbium istud in terra israel dicentes. Patris nostri comederūt vuam acerbā et dentes filiorum obstupescūt: Uiuo ego dicit dominus deus si erit vobis vltra parabola hec in prouerbiū in israel Ecce omnes anime mee sunt. Ut anima patris: ita et anima filii mea est. Anima ꝗ peccauerit: ipsa morietur. Et vir si fuerit iustus et fecerit iudicium et iusticiam: in mōtibus nō comederit/ et oculos suos non leuauerit ad ydola domꝰ israel et vxorem proximi sui nō violauerit et ad mulierem menstruatam non accesserit et hominem non contristauerit: pignus debitori reddiderit per vim nichil rapuerit/ & panem suum esurienti dederit/ et nudum operuerit vestimento ad/ vsuram non commodauerit: et amplius non acceperit: Ab iniquitate auerterit manū suam: iudicium verū fecerit inter virū et virū et in preceptis meis ambulauerit/ et iudicia mea custodierit vt faciat veritatē: hic iustus est. Uita viuet: & non morietur. Ait dn̄s oīps.

Postilla.

¶ In diebus illis. Factus est sermo dn̄i ad me dicēs. Quid est &c) In hac lectione et in toto isto capitulo arguitur malicia populi ex parabola vue acerbe. Et ad intellectum huius lr̄e sciendū ꝙ iudei murmurabant contra iusticiam dei dicentes: ꝙ iniuste eos puniebat pro peccatis parentū. quod in hac lectione ostēdit esse falsū. Pene enim sunt i duplici genere qꝫ aliq̄ sūt corporales & aliq̄ spūales. Itē corporaliū aliq̄ sūt tpales tm̄: alie eterne sicut pene gehēne. Pene vero corporales & tpales sunt ꝗdā medicine illis qui eis puniūtur vt cū aliq̄s flagellatur vel incarceratur ad sui correctionē vel aliis. vt cū aliq̄s pro malefactis suis occiditur vt alii terreātur & sic emēdētur. Sūt nichilominus tales pene medicine illis ꝗ occidūtur si paciēter sustineāt: qꝫ valent ad bonum aīe sue ad qd̄ bona corporis finaliter ordinātur. Et talibꝫ penis corporalibꝫ et tpalibus bn̄ puniuntur filii a deo & ab hoīe p parētibꝰ: qꝫ sc̄m corpus sunt res ipsorꝫ parentum. Et sic deus pro pctō dauid fecit filium suū de bersabee natū mori. ii. reg. xii. c. Penis vero spūalibꝰ non puniūtur a deo filii pro parentibus/ qꝫ sc̄m aīam non sunt res parentū. Qꝫ imediate aīe a deo p creationem infūduntur. Et in hoc sēsu loq̄tur istud capitulū in parte: ꝙ qꝫ filii nō puniātur pro parētibus pro rōne induxit dn̄s dicens. Ecce oēs aīe mee sūt: qꝫ sunt a me creante et infundente. Et qꝫ pene eterne etiā corporales nō inferuntur nisi pro peccato mortali & proprio. ideo talibꝫ penis non puniūtur filii pro parētibꝫ. Sciendū tn̄ ꝙ filii parentum malorꝫ frequenter imitatores sunt paternorꝫ scelerꝫ eo ꝙ sunt inter eos nutriti. et facta parentū hn̄t in auctoritate maiori. et sic freq̄nter etiā puniūtur corporaliter et spūaliter pro pctō parētum. occasionaliter tn̄ inquātū accipiūt ab eis exēplū s; pro pctis propriis simpliciter. Et hoc mō procedit in hoc capitulo/ qꝫ iudei erant imitatores parētum in ydolatria & in aliis facinoribus. et sic iniuste murmurabant cōtra deum dicentes ꝙ puniebat eos tātūdem pro pecca

satis parentũ.Vñ in principio dr̃ in persona dei.Quid est qđ inter vos parabolã vertitis in puerbiũ inter vos frequenter de mea iu‑sticia murmurando.q.d. male loq̃mini(dicē‑tes.p̃res nostri comederũt vuã acerbã.i.cõmi‑serunt pctũ deũ exacerbantia(Et dentes fili‑oꝝ obstupuerunt).i.filii penã sustinuerunt.(Viuo ego dicit dñs).i.sicut veruꝫ est ꝙ ego viuo sic verum est ꝙ hec parabola non est a vobis veraciter dicta neqꝫ rationabiliter. Et accipit ibi si pro nõ cum dr̃ si erit ꝛc.(Ecce oēs aīe)exponatur vt supra.(Anima que peccauerit ipsa morietur)scꝫ morte culpe. et postea morte gehēne si pseueret in pctis(Et vir)hic ad propositũ inducũtur exēpla.Et di‑uiditur in duas ptes.qꝛ primo ponitur exem‑pla de pseuerãtibus in bono vel in malo. Scđo de nõ pseuerãtibus.ibi. Si aũt impi‑us.Circa primũ ponũtur tria exempla. Et est primum de patre iusto et in iusticia pseue‑rante.Et est de se patens lr̃a paucis exceptis(Et vir si fuerit).i.in aĩo(iustus. et fecerit)opa iusticie facto(in mõtibus nõ comederit)de sacrificiis ydolatrie ad eoꝝ reuerentiam(et oculos suos nõ leuauerit ꝛc.).s. sperãdo ad eis bona ꝯsequi.Pignus debitori reddi‑derit sibi necessariũ.scꝫm ꝙ precipitur exodi. xxii.ꝙ si accipiat ꝑ pignore operimentũ pau‑peris necessariũ sibi de nocte reddat ei ante solis occubitum poterat tñ mane reaccipere(Et iudicium verũ fecerit ꝛc) qđ pꝫ ad iudi‑ces siue sint ordinarii siue arbitrarii(vita vi‑uet)non solũ nature sed etiam grẽ(ait dñs oĩps)hec est clausula assueta poni in lectioni‑bus prophetarum quando finiuntur.

¶ Feria sexta post dñicã in quadragesima Lectio ezechielis prophete.xviii.capitulo.

Hec dicit dominus deus. Anima que peccauerit.ip‑sa morietur. Filius nõ portabit iniquitatem patris: et patrẽ nõ portabit iniquitatem filii. Justi‑cia iusti super eum erit.et impie‑tas impii erit super eum. Si au‑tem impius egerit penitenciam ab omnibus peccatis suis que operatus est: et custodierit vni‑uersa p̃cepta mea/et fecerit iu‑dicium et iusticiam:vita viuet ꝛ non morietur. Omnium iniqui‑tatũ eius quas operatus est non recordabor in iusticia sua quam operatus est viuet Nunquid vo‑luntatis mee est mors impii dicit dñs deus et non vt conuertatur a viis suis et viuat? Si autem auerterit se iustus a iusticia sua: ꝛ fecerit iniquitatem secundum oēs abhominatiões quas opera‑ri solet impius nunquid viuat? Oēs iusticie eius quas fecerat non recordabuntur. In preua‑ricatione sua quã p̃uaricatus est et in pctõ suo qđ peccauit in ipsis morietur. Et dixistis. Nõ est equa via dñi. Audite ergo domus isra‑el Nũquid via mea non est equa ꝛ non magis vie vr̃e praue sunt? Cũ enim auerterit se iustus a iu‑sticia sua:et fecerit iniquitatem morietur in ea. In iniusticia sua quam operatus est:morietur.Et cum auerterit se impius ab impieta‑te sua quam operatus est:ꝛ fece‑rit iudicium ꝛ iusticiã ipse aĩam suã viuificabit. Cõsyderans enĩ et auertens se ab oĩbus iniquita‑tibus suis quas operatus est:vi‑ta viuet ꝛ non morietur. Ait dñs omps.

Postilla.

¶ Hec dicit dñs deus. Anima q̃ peccauerit ipa morietur ꝛc.)Littera est de se patens ꝛ iã prius declarata;et habite(Si au‑tem impius)Hic ꝯñr ponuntur exēpla de auer‑tentibus se a suo ꝓposito. Et primo de auer‑tente se a malo. Scđo de auertente se a bo‑no:ibi. Si aũt.Circa primũ dr̃.(Si autem

...ius egerit pnlam).s. ab omnibus pctis.
...on vz nulli sit integra.(Et custodierit oia
...ꝑcepta mea) qꝛ transgressio vnius facit ho
...ie iniustū(oim iniq̄tatū ei⁹ quas opera-
...tꝰ est nō recordabimꝛ) ad puniendū eternali
...puniet tū bene tꝑaliter(Nūquid volū
...s mee est mors impii) .i. vt moriatur in
...pietate sua.q.d.nō. Impietas enī nō po-
...esse a deo volita. Punitio aūt impieta-
...bene est ab eo volita inquantū est iusta
...Si aūt auerterit se iustus) hic ponitur exē
...m de auertente se a iusticia. Et est patēs
...ra vsqꝫ ibi. Nunquid viuet). q.d.nō sal
...a vita vēe q̄ statim perditur per peccatū
...mortale.(Oēs iusticie eius quas fecerat)scz
...gr̄a existens(nō recordabūtur)scz ad pre
...mandum eternaliter si ꝑseueret in malo.
...Si autem recuperet et gratiam viuificabun
...tur. Et sic premiabūtur nō solum tꝑaliter/
...sed etiam eternaliter.(Et dixistis)scilꝫ loquē-
...do erronee(Nō est equa via dn̄i) in sic puni
...endo(Audite ergo domus israel. Nunquid
...via mea non est equa) q.d. immo qꝛ ego sum
...via equitatis(Cū enī auerterit se iustus ec)
...in tali enim pꝯficto in quali reperitur in mor
...te:in tali iudicādus est:idō finaliter ꝯcluditur
...(Idcirco vnūquēqꝫ iuxta vias suas iudica-
...bo ec.) omnia alia que in littera ponuntur
per se patēt. More suo terminatur hec lectio
per hanc clausulam ait dominus oīps.

Sabbato post dominicam in.xl. Lectio Deutero.xxvi.capitulo.

IN diebus illis. Orauit moyses ad dominū dicens Respice dn̄e de sāctuario tuo: de excelso celorꝫ habitaculo: Et benedic populo tuo israel: et terrā quam dedisti nobis sicut iurasti patribus nostris dare terrā lacte et melle manantem. Audi israel. Hodie dn̄s deus tuus precepit tibi vt facias mandata eius atqꝫ iudicia: et custodias et impleas ex toto corde tuo ꝫ ex tota anima tua. Dominum elegisti hodie vt sit tibi deus. Et ambules in viis eius et custodias cerimonias illius et mandata atqꝫ iudicia: et obedias eius imperio. Et dominus elegit te hodie vt sis ei populus peculiaris sicut locutꝰ ē tibi Et custodias omīa precepta eiꝰ et faciat te excelsiorem cunctis gentibus quas creauit in laudē et nomen ꝫ gloriam suam: vt sis populus factus domini dei tui sicut locutus est tibi.

Postilla

In diebꝰ illis Orauit moyses ad dominum dicens. Respice dn̄e de sanctuario tuo ec.) Ante presentem lectionem posita sunt aliqua que sunt quedam conclusiones elicite ex preceptis decalogi et deinde posita est intenta conclusio respectu datiuorū que in effectu continet vt homo sit gratus deo de beneficiis acceptis: et ideo obediens eius mandatis. Gratitudo autem hominis ad deum non debet esse tantum in corde. sed etiam in ore et opere: secundum ꝙ dicitur ad ro.x.c. Corde creditur ad iusticiam: ore autē confessio fit ad salutem ec. In hac presenti lectione ostēditur obedientia in diuinis mādatis que est conclusio intenta(Respice ec.) quasi dicat. videre si semꝑ videre potes obediētiam meam. Et ideo(benedic ec.) littera est per se patens) hodie dominus deus tuus ec.) hic est pars conclusionis intente in qua dicitur(hodie ec) id est semper debes esse paratus ad obediendum diuinis mandatis. qꝛ non sufficit tꝑs preteritum sꝫ requiritur p̄ns et futurum ac si presentialiter dominus preciperet tibi sicut fecit in monte synai(vt facias mandata) quantum ad moralia(atqꝫ iudicia) quantum ad iudicia (dominum elegisti.ec.).i. ita familiariter se habet ad te et semper habebit sicut se habuit in monte synay: dum tamen obedias ei(vt sis eis populus peculiaris) id est singulariter dilectus(Et faciet te excelsiorem cunctis gentibus) in sanctitate fama et potestate. quod adimpletum est in christo(quas creauit in laudem nomē et gloriam suam) Qꝛ quidquid est excellentie et boni in q̄cumqꝫ creatura ordinatur finaliter ad gloriam dei.

Eodem die. Lectio libri deutero.xi.ca.

IN diebus illis. Dixit moy
ses filiis israel. Si custodi
eritis mandata q̄ ego p̄cipio vo
bis. & feceritis ea vt diligatis do
minum deū vestrū & ambuletis
in oībꝫ viis eius adherentes ei.
Disperdet dn̄s oēs gentes istas
ante faciem vestram: et posside
bitis eas q̄ maiores et fortiores
vobis sunt Omnis locus quem
calcauerit pes vester: vester erit
A deserto et libano: et flumine
magno eufrate vsqꝫ ad mare oc
cidentale / erunt termini vestri
nullus qꝫ stabit contra vos Ter
rorem vestrum & fortitudinē da
bit dn̄s de⁹ vester super oēm ter
ram quam calcaturi estis Sicut
locutus est dn̄s deus vester.

Postilla

Si custodieritis mādata que ego
precipio vobis &c.) In principio huius capi
tuli posita est ꝯclusio respectu plurium dati
orum a principio sexti capituli vsqꝫ ad presēs
vbi incipit agere de dilectione dei. que quidē
ꝯclusio principaliter intēta sufficienter pōt
patere volenti videre principium dicti capi
tuli. hic vero inducit rationem predicte ꝯclu
sionis ex debellatione aduersariorum si dili
gant dn̄m et obediāt ei. Et est patens littera
vsqꝫ ibi. (A deserto et libano) hic describun
tur termini terre promissionis: qꝛ terminus
australis est desertū egypti. et terminus aq
lonaris est mons libani: orientalis flumen
eufrates. non habuerunt tamen terrā vsqꝫ
ad terminum illum vsqꝫ ad tempora salomo
nis. Ideo alibi ꝯmuniter ponitur terminus
orientalis iordanis fluuius: qꝛ vsqꝫ ad illum
terminum terram possederunt statim ab in
gressu suo. vt habetur in libro iosue. Mare
autem mediterraneū est terminus occidēta
lis. Et dr̄ hoc mare occidentale: ad differen
tiam maris mortui qd̄ est in parte orientali.
¶ Eodem die. lc̄ō libri machabeorum. ii. c.

IN diebus illis. Orationē
faciebant sacerdotes dum
offerrent sacrificium p̄ populo
israel. Jonata inchoante ceteris
autem respondentibus et dicen
tibus Benefaciat vobis deus et
meminerit testamenti sui qd̄ lo
cutus est ad abraham et ysaac et
iacob seruorū suorum fidelium:
Et det vobis per omnibus: vt co
latis eum & faciatis eius volun
tatem Adaperiat cor vestrum in
lege sua: & in preceptis suis et fa
ciat pacem. Exaudiat orationes
vestras et reconsilietur vobis:
nec vos deserat in tempore ma
lo: dn̄s deus noster. Postilla.

¶ In dieb⁹ illis. Orationem fa
ciebant sacerdotes &c.) Ista lectio pro princi
pio sui est tracta a medio capituli. et pro resi
duo principio ipsius capituli. Ad cuius decla
rationem p̄supponendū quod post mortem ale
xandri magni. posteriores sui volentes dn̄a
ri in iudea et hierl'm et ritū suū in sacrificiis
obseruare: permisit deus vt inter iudeos re
perirentur viri q̄ volētes gentiliū resisterent.
Et eis q̄ dr̄ primus fuit mathathias q̄ cū fili
is deo p̄mittēte resistentiā talē dederūt: vt nec
q̄ dr̄ vn⁹ ex dictis principibꝫ gētiliū dn̄at⁹ fue
rit iudaice gn̄atiōi. vt pꝫ ad lōgū in duobꝫ li
bris machabeorum. Sꝫ vt veniam⁹ ad ꝓposi
tū n̄re lectiōis regnātibꝫ i iudea machabeis
filiis supradicti mathathie: ionathas vn⁹ ex
filiis. s. ipsius mathathie voluit vt celebrarēt
festa iter iudeos fieri ꝯsueta. & sacrificia red
derēt in tēplo dn̄i s̄m legē. Et qꝛ in approba
tione taliū sacrificiorum deus desup mittebat
ignē p̄misit deus vt t̄p̄e illo mitterēt neemi
as a rege p̄sidis sub quo datus vel factus eē
ignis ad sacrificiū agendū. In p̄n̄ti aūt lecti
one habet quō se habuerūt sacerdotes et id
pli ministri qn̄ hec fiebāt. Et q̄d tūc princeps
populi ad iudeos i externis regionibꝫ habitā
tes scripserit. Dicit ergo primo sic (Orationē
faciebāt &c.) Hic ponit̄ festi celebratio quātū

[..]ctus litiū. Et dr̄ q̄z vt daret ignis ad ꝯsū
ptionē sacrificiū sicut datus fuerat tp̄e. helye
post asp̄sionē aq̄. iii. regū. xviii. Ideo oratio-
nē faciebat sacerdotes ꝛc. Jonatha ichoāte.
q̄ principalis erat inter cātores ꝓpter gen⁹ sa
cerdotale a q̄ descenderat. ꝛ seq̄t (Ceteris rn̄
dentibꝫ ꝛ dicētibꝫ ꝛc.) Tūc seq̄t pars epysto
le quā ipi iudei i iudea habitātes ad fratres
suos i externis regionibꝫ habitantes scripse-
rūt (Bn̄faciat vobis) hic capitāt eoꝝ beniuo
lētiā. vt ꝓ eis exorēt dicētes (bn̄faciat vobis
deus) scꝫ i sp̄ualibꝫ ꝛ tp̄alibꝫ (ꝛ meminerit te
stamenti sui) i. firme ꝓmissionis. Qd̄ locutus
est ad abrahā) Geñ. xii (Et ysaac) Geñ. xxvi
(Et iacob) Geñ. xxviii. Et supplendū est q̄
sūt de numero seruoꝝ suoꝝ fideliū. (Et det
vobis cor oībꝫ vt colatis eū) fide spe ꝛ carita
te. q̄bꝫ colit̄ de⁹ cultu īteriori vt dicit augu-
stinus ī enchiridiō. Corde magno. q̄z deo nō
placēt sacrificia coacta: sꝫ volūtaria. (Adape
riat ꝛc. (i. omia ista fac̄ēda ītelligēda ꝛ ꝑficiē
da. Et ideo subdit (ꝛ i p̄ceptis suis) i. ope adī
plēdis (Et faciat pacē). i. vt vacaret talibus
valeatis (Exaudiat ꝛc.) vobis cōdescenden
do (ꝛ recōsilietur vobis) i. pctā p̄terita remit
tendo (nec vos deserat ꝛc.) sꝫ in tribulationi
bus v̄ris vos ꝯsolari dignetur (dn̄s de⁹ nr̄)

¶ Eodem die. Lc. li. sapientie. Eccle. xxxvi.

Misere nostri deus oīm et respice nos et ostende nobis lucem miserationum tuarum: et immitte timorem tuum super gentes que nō ixquisierūt te: vt cognoscant q̄z non est deus nisi tu vt enarrāt magnalia tua. Alleua manum tuam super gentes alienas: et videant potentiā tuam. Sicut enim in conspectu eorum sancti fact⁹ es nobis: sic in conspectu nostro magnificaberis in illis vt cognoscant te sicut et nos cognouimus: q̄m non est deus preter te dn̄e. Innoua signa ꝛ immuta mirabilia: glorifica manum et brachium dextrum. Excita furorem ꝛ effunde iram. Extolle aduersarium: et affige inimicum. Festinam tp̄s et memēto finis vt enarrent mirabilia tua dn̄e deus noster. Postilla

¶ Misere nostri deus oīm, ꝛc.

Hic agitur de orationem ꝑlati specialit̄. Et
est hec oratio scriptoris huius libri q̄ iter iu-
deos fuit magnus ꝛ ꝑlatus. Nā apd̄ eos do
ctores habent ꝓ patribꝫ. Et est totius capitu
li ꝓcess⁹ talis. Nā oratio p̄mo ponit̄. Scd̄o
correlariū īsertur ibi. Omnē escā. Prima in
duas. Nā primo orat ꝓiudeis ꝛ gentilibꝫ ge
neralit̄. Secūdo ꝓ iudeis specialit̄. ibi. Mi-
serere plebi tue. pria adhuc in duas. Nā pri
mo orat ꝓ iudeis ꝛ gētilibꝫ ꝯuertēdis. Scd̄o
ꝓ obstinatis in ydolatria puniendis ibi. In
noua signa ꝛc. Circa primum et qd̄ est lectio
nr̄a totalis. Orat pro ppl'o iudaico dicens.
(Misere nr̄i deus oim) i. tu q̄ es deus oim
ꝑ creationem miserere nr̄i quoꝝ est deus spe
cialit̄ ꝑ latriā ꝛ legem datā (et respice nos)
i. oc'lo tue clementie (Et ostē de nobis lumen
miserationū tuaꝝ) Erāt enim tūc iudei i te
nebris tribulationis: q̄z tholomeus sother
rex egypti sub specie sacrificādi intrauit hie
rusalem in die sabbati sciens q̄z non arripe
rent arma iudei. et multa milia iudeorū ca
ptiuos duxit. quoꝝ multi erant eo tp̄e in car
ceribꝫ tenebrosis: reliqui vero in tenebris tri
bulationis et grauis seruitutis: a quibꝫ oībꝫ
petit ppl'm suū liberari (Et immitte timorē
tuū suꝑ gentes q̄ nō exq̄sierunt te). i. eos per
penā educēdo ad tue deitatis cognitionem.
Et iō subditur (vt cognoscāt q̄z nō est deus
nisi tu) Sed q̄z sicut corde creditur ad iusti-
ciā: ita fit ore ꝯfessio ad salutem. ro. x. et sub-
ditur (vt enarrent magnalia tua) sicut de he
liodoro dr̄. ii. machabeoꝝ. iii. ꝙ ipse flagella
tus iō ꝯtitebatur omnibus oꝑa magna dei
Et ad idē facit qd̄ subditur. (Alleua magnū
tuā ꝛc.) Sicut enim in aspectu eoꝝ scīficā-
tus est in nobis. i. nos ab ydolatria reducēs
ad cultū tuū ꝑ flagella. Nā ante captiuita-
tem byabolicam iudei fuerunt multum ydo
latrie dediti: vt p̄z. iiii. regum. et scd̄o para-
lipomenō. Sꝫ postea non fuerunt ydolatre
nisi aliqui pauci machabeoꝝ tp̄e. et adhuc
plures eorum hoc faciebant mortis timore
(Sic in conspectu nostro magnificaberis
in eis). i. magnus apparebis (vt cognoscant

se).i.gentiles conuersi et per rectā fidem co
gnitionē habeant de te sicut et nos cognoui/
mus ꝛc.(In noua signa)hic ꝯñe orat pro gen
tilibus obstinatis in ydolatria disperdendis
Et ꝑ ꝯñs pro iudeis detentis apud eos et li
berandis. Et hoc orat non ex cetio vindicte sꝫ
ex zelo diuine iusticie dicens(Innoua signa
quibus egyptios obstinatos flagellasti in ea
dem rénoua sup obstinatis in ydolatria(Et
immuta mirabilia).i.vnam plagam post ali
am inducendo sicut fecisti in egypto)Glori/
fica manuum)tue iusticie sꝫ eos(Et brachiū
dexterū).i.dexter ām clementie tue super nos
(Excita futurorem)in punitionis eorū gra
uitate(Et effunde iram)in eis multiplicatā
hoc enim importat nomen effusionis.(Ex/
tolle aduersariū).i.extra vitam istam tolle
eum.(Festum tp̄s).i.sue punitionis et nostre
liberationis(Et memēto finis)qui apud he
breos dicebatur et adhuc dicitur apud mo/
dernos.aduentus messie. Unde dicit ra.sa.
super zathariam q̄ vniuersi prophete nō sūt
locuti nisi ad dies messie:ita q̄ eorū verba ad
aduentum messie sicut ad finem sunt ordina
ta. Expectabāt enim iudei et adhuc expectat
moderni(in aduentu messie a seruitute gen/
tium liberari:vt si auctor huius libri qui lo n
go tp̄e precessit aduentum xp̄i idem sensit nō
est mirabile q̄ discipuli xp̄i.post eius resurre
ctionē querebant ab eo si tunc restitueret re/
gnum iudeorū vt patet act.i.(vt enarrent mi
rabilia tua)scilicet ipsi iudei liberati ab ydo
latrarum potentia(Dn̄e deꝰ noster)hec est
clausula in fine apponi consueta.

¶ Eodem die. Epystola.i.Ad thessalonicen
ses.v.capitulo.

Fratres:Rogamꝰ vos cor/
ripite inquietos:consola/
mini pusillanimes/suscipite in/
firmos:patientes estote ad om/
nes. Uidete ne quis malum pro
malo alicui reddat : sed semper
quod bonū est sectamini in inui
cem et in omnes. Semper autē
gaudete:sine intermissione ora
te:in omnibus gratias agite. Hec
est enim voluntas dei in xp̄o iesu
in oībus vobis. Sp̄m nolite ex/
tinguere:prophetias nolite sper
nere: Oīa autem probate: qđ
bonū est tenete:Ab oī specie ma
la abstinete vos per oīa : vt inte
ger sp̄s vester/et aīa et corpus
sine querela in aduentu domini
nostri iesu christi seruetur.

Postilla

¶ Fratres: Rogamus vos corri
pite inquietos ꝛc.) Ista epystola ponitur in
fine huius capituli. vnde postq̄ aplꝰs in quat
tuor capitulis precedentibus reddidit thessa
lonicenses beniuolos et dociles:hic ꝯñr red
dit eos cautos. Circa qđ sciendum q̄ caute/
la maxime requiritur circa illa de quibꝰ cer
tum est q̄ venient eorum tñ hora veniēdi est
simpliciter ignota. Hic vero est de die iudi/
cii sꝫm qđ dr̄ Math.xxiiii. De die illa et ho
ra nemo scit neq̄ angeli in celo. ꝛc .propter
qđ aplꝰs circa hanc diem reddit thessalonicen
ses cautos. vnde dies iudicii dupliciter acci/
pitur in scripturis vno modo pro ip̄a die iu/
dicii generaliter in fine mundi. Alio modo
pro die iudicii picularis que est dies mortis
cuiuslꝫ hoīs. Nam in illo statu in iudicio fi/
nali ꝑsistabitur in quo in morte inuenietur.
Intentio vero aplī videtur hic magis esse
de die mortis. q2 ipse sciebat diem iudicii fi/
nalis multum distare. vt pꝫ in epl̄a sequenti
Ipse aūt hortatur thessalonicenses in toto
isto caplō vt sint cauti/ne repēte veniat sup
eos dies dñi. et non inueniantur preparati.
Uñ lr̄a est plana. Sꝫ vt veniamus ad lecti
onem nostram que sicut dictum est ponitur
in fine capituli in qua dicitur.(Rogamus
autem vos fratres:corripite).s.caritatiue(in
quietos).i.girouagos et ꝯtentiosos(ꝯsolami
ni pusillanimes).i.in tribulationibus defici
entes.(Suscipite infirmos)mente et corpo
re infirmitates eorū quo tñ sꝫm deū potest
fieri supportando. Qñ enim ex tali supporta
tione insolescūt.s.eos non expedit supporta/
re. q2 hoc esset malū nutrire(Patientes esto
te ad omnes)non solum fideles:sꝫ etiam in/
fideles. Et intelligitur ista patientia quantū
ad actum aīmi interiorem. quantū aūt ad ex
teriorem sꝫ defendendi se vel sua:aut repete
di rem vel iniuriam a iudice. nō semper expe

pit vt pote si ex hoc amicitia male faciẽdi tra
ctatur. Nisi ex tali suppositione malꝰ ma
lum vt pote graue scandalum oriatur (Uide
te ne qs malũ pro malo alicui reddat) Hoc
enim est vindicare seipsum qd sp est malum.
Cũ nullus sit iudex in sua causa. Si tñ ali
quis non habeat superiore iudicẽ sibi iniuri
am factã debet vel poss punire. non tñ liuore
vindicte: sz zelo iusticie (Sz sp qd est bonum
sectamini in inuicẽ fideles) i. ad fideles (Et
in oẽs). i. etiã erga infideles (Semp gaude
te in dño) Et si non actu quẽ opz aliqñ inter
rumpi saltẽ in sono: ztñ in habitu. Et eodẽ
modo intelligitur qd subditur (Sine inter
missione orate (vel hoc referendũ est ad ho
ras ad hoc aptas vel ꝯstitutas: quaꝝ nullaꝝ
est intermittẽda (In oibz) ꝓsperis et aduer
sis (gratias agite deo q̃ aduersa ordinat ad
salutem vestrã sicut ꝯ ꝓspera. ꝯ hoc p meri
tum vestre petitiõis: sicut pz de sctõ iob. Et
subdit causã (Hec est enĩ voluntas dei ꝛc.)
cui est in omnibus optẽperãdum (Spm ꝛc)
Hec est tercia pars in qua hortatur eos bñ
se hẽre erga deũ dicens. (Nolite extinguere
.s. per immoderatã curã reꝝ tpalium (spm)
.s. deuotionis erga deũ (Prophetias). s. scri
pturaꝝ sacraꝝ expositiones (nolite spernere
qz frequenter reuelatur intellectus homini
simplici q̃ tñ occultatur prudenti. vñ math.
xi. Abscõdisti hec a sapiẽtibus ꝯ prudẽtibz. et
reuelasti ea paruulis verũtñ qz expositores
aliquãdo deficiũt: idõ subdit (Oia aũt proba
te). i. dicta eoꝝ discutite (Qd bonũ est tenete
Hoc preceptuz est ꝯtra multa q̃ in locutioni
bus et ꝓdicationibz male dicta melius reti
nent q̃ vtilia. (Ab oi specie mala abstinete
vos) Non solũ enim abstinendũ est a malo
sz etiã ab eo qd hz apparentiã mali / propter
scãdalũ vitandũ saltem quousqz declaretur
q illud est illicitum (Ipe aũt deus pacis. i. ac
tor et dator pacis (sanctificet vos per oia) s.
ad corpus et ad aiam pertinentia (Ut inte
ger spũs vester et aĩa ꝛc.) Et dicitur spiritus
quantũ ad superiorẽ aĩe partem. Et dicitur
aĩa q̃tũ ad inferiorẽ) In aduẽtu dñi) scz ad
iudiciũ (seruetur) Et q istud sit sperandum
subditur (Fidelis est qui vocauit vos ad fidẽ
scz deus qui etiã faciet. qz nulli deficit quan
tum ex se. Hec tñ clausula nõ ponitur in epy
stola nostra q̃q̃ sit de integritate intellectꝰ
et sensus oim precedentium.

Dominica secunda in quadragesima pri
me ad thessalonicenses. iiii. capitulo.

Fratres. Rogamus vos ꝯ obsecramꝰ in domino ie
su: vt quemadmodũ accepistis a
nobis quomodo vos oporteat
ambulare et placere deo. Sic et
ambuletis: vt abundetis magis.
Scitis enim que precepta dede
rim vobis per dominum iesum.
Hec est autem voluntas dei sanc
tificatio vrã vt abstineatis vos
a fornicatiõe: vt sciat vnusquis
qz vestrum suum vas possidere
in sanctificatione et honore / nõ
in passione desyderii / sicut et gẽ
tes q̃ ignorant deum. Et ne quis
super grediatur neqz circumue
niat in negotio fratrem suum /
qm vindex est dñs de his oĩbus /
sicut prediximus vobis et estifi
cate sumus. Non enim vocauit
nos deus in inmundiciam: sed ĩ
sanctificationẽ. In christo iesu
domino nostro. Postilla.

Fratres: Rogamus vos ꝯ ob
secramus in dño ꝛc.) Ante initium illius epi
stole scribit sctũs paulus di. Cũ essemꝰ apũ
vos et predicabamus vobis passuros vos tri
bulationes sicut et factum est. Tunc sequi
tur epistola illa quã scribit paulus thessalo
nicensibus. Et thessalonicenses nominãtur
a thessalonica ciuitate q̃ est metropolis ĩ ma
cedonia que est q̃dã pars grecie. Ubi notan
dum q epystola et euangeliũ ꝯcordant. Nã
euangelium dicit de muliere chananea. que
cum clamoribus petiuit a dño iesu xpo sana
tionem filie sue q̃ grauiter vexabatur a de
mone. sz qz clamores et petitiões nostras de
us non exaudit. nisi a mundo corde proce
dant. ideo apostolus paulus in epystola ho
dierne ad mundationem et sanctificationẽ
inducit dicens. (Rogamus vos. et obsecra
mus) Ubi. Rogare est simpliciter petere. sz

obsecrare est cum necessitate rogare. et pro⸗pter hoc addit apostolus (in dn̄o iesu vt quē admodū accepistis a nobis).s.a me et thimo theo et siluano verbo et exemplo (quō vos oporteat ābulare).s.ꝓficiēdo per viā mādatoꝝ dei (et placere deo) Ly.caste et munde vi uendo (sic ābuletis) Gor.scʒ in bonis proficiendo et perseuerando. (vt abūdetis magis) .i.crescatis in virtutibus et meritis (Scitis enim).i.scire debetis (q̄ precepta).s.euangeli⸗ca (dederim vobis ꝑ dn̄m iesū).i.de manda tio ipsius cui simpliciter est obediendū (hec est aūt volūtas dei) Vin.s.beneplacēs (sctifi catio vr̄a).i.vt sctificemini in virtutibus) vt abstineatis vos a fornicatione) Ly.tanq̄ a deo ꝓhibita (vt sciat vnusq̄sq; vēm suū vas possidere).i.vxorē propriā (in sctificatiōe et honore) Glo.vt sciat qñq; etiā ab vsu illicito abstinere locis et tp̄alibꝫ sacris. et etiam tp̄e puerperii et menstrui (Nō in passione desy⸗derii.i.nō semꝑ satisfaciēdo desyderiis carnis (sicut et gētes) faciant (q̄ ignorāt deū) Vin. per verā fidē propter qd̄ nō debetis assimi lari ne q̄s supgrediatur).s.ꝑ violētiā (neq; circūueniat) ꝑ fraudulētiā (in negocio) occul to (fratrē suū).i.proximū suū (qm̄ vindex est dn̄s).i.vindictā facit (de oibꝫ his).s.de oi im mūdicia.de oi iniuria et de oi fraudulētia (si cut prediximus vobis) in doctrinis nostris testificati sumꝰ) testimonia scripturaꝝ (non enī vocauit nos deus) Vin.per internā inspi rationē et aptā predicationē (in immūdiciā) .i.vt immūdicie seruiamꝰ (sʒ in sanctificatio nē) vt sancte viuamus. et in sctitate seruia⸗mus (in xp̄o iesu domino nr̄o) Vin.i.cū au xilio et adiutorio domini nr̄i iesu christi.

¶ Feria.ii.post dn̄icā.ii.in.xl.Lectō dan.ix.

IN diebꝰ illis. Orauit da⸗niel dominū dicens. Dn̄e deus noster qui eduxisti populū tuū de terra egypti in manu forti et fecisti tibi nomen secundum diem hanc. Peccauimus: iniqui tatem fecimus dn̄e in omnem iu sticiam tuā. Auertatur obsecro ira tua: et furor tuus a ciuitate tua hierusalem/ et a monte sanc to tuo. Propter peccata enim no stra et iniquitates patrū nostroꝝ hierusalem et populus tuꝰ in op probrium sunt omnibus per cir cuitum nostrum. Nunc ergo deꝰ noster exaudi orationē serui tui et preces eius: et ostende faciem tuam super sanctuarium tuum qd̄ desertum est propter temet ip sum. Inclina deus meus aurem tuā et audi: aperi oculos tuos: et vide desolationem nostram et ci uitatē super quem inuocatū est nomē tuum. Neq; enim in iusti ficationibus prosternimus pre⸗ces ante faciem tuam sʒ in mise⸗rationibus tuis multis. Exaudi dn̄e placere dn̄e/ attende et fac: Ne moreris propter temetipsū deus meus: q2 nomē tuum inuo catum est super ciuitatem hanc: et super populū tuum dn̄e deus noster.

Postilla.

¶ In diebꝰ illis. Orauit daniel dn̄m dicens ꝛc. (In principio huiꝰ capituli po sita est octaua visio q̄ fuit facta in anno pri⸗mo darii q̄ occidit balthasar. Et deinde posi ta est ipsiꝰ prophete postulatio. In hac au tē lectionē declarat intētio postulātis. Et pri mo q̄tū ad petitionis materiā. Scd̄o quātū ad impetrādi fiduciā. ibi. (ꝓpter temetipsū Tercio quantū ad petētis instātiā et deuoti onē.ibi exaudi dn̄e. Circa primū ꝯsiderādū est q̄ materia sue petitiōis est duplex scʒ amo tio mali et collatio boni. Ad ipetrādū primū reducit ad memoriā malū seruitutis egyptiace ab eis amotū ꝑ dn̄m. q2 motꝰ magnifici est dare citius bn̄ficiū postulatū qn̄ precedens bn̄ficiū ad memoriā reducitur. vt habetur.iiii. ethi. Et hoc facit daniel in ꝓposito dicēs (Et nūc dn̄e deꝰ nr̄ q̄ eduxisti populū tuū de ter ra egypti in manu forti).s.pharaonē ꝑcutiē do et mirabilia pro populo tuo faciendo. et q̄ nō poterāt fieri nisi virtute infinita (Et feci sti tibi nomē) q2 per illud factū nomē dn̄i pu

blicatū fuit quasi per vniuersā terrā.(Secūm dic hanc)hoc est vt pz in hac die.qz filii isra el sūe dispersi per orbē narrabāt ea q̄ dn̄s fe cerat pro eis in egypto. Sequitur.(Auerta tur obsecro ira tua ꝛc.) methaphorica est lo cutio.de⁹ enim dicitur irasci qn̄ punit. qz ad modū hoīs irati se hz.Et sic daniel petit pu nitionis amotionem(a ciuitate tua hierusa lem)in qua vigebat cultus diuin⁹ ex diuina electione(Et a monti sācto tuo) in quo erat templum : qz illa pars ciuitatis hierusalem in qua erat templum erat montuosa. Sequi tur(Hierusalem ꝛ populus tuus in opprobri um sunt oīm per circuitum nostrum)hoc di cit in hac pte.qz non solum babilonii capti uauerunt filios israel : sz etiam assyrii et alii populi qui erant in circuitu eorū multos de tinebant captiuos de filiis israel(Et ostende faciem tuam)Hic ponitur scdm̄ quod est ma teria sue petitionis.s.boni collatio.(super sā ctuarium tuum ꝛc.)q.d.restitue ciuitatem et templum in statū pristinum (propter temet ipsum)hic scdo tangitur impetrandi fiducia qz innititur diuine bonitati et clementie et nō proprie iustice.Et hoc est quod dicit pro pter temetipsū.i.propter bonitatem tuam. (Inclina deus meus ꝛc)Exaudi dn̄e.Hic de scribitur orantis instantia:cum dicitur(Ex audi domine) scz preces nostras ipsas beni gne audiendo(et placare)s.offensam remit tendo(ostende et fac)scz nobis consolationē perfectam tribuendo. (Ne moreris)qz tem pus instat in quo promisisti consolationem dare nobis(propter temetipsum) vt scz veri tas tua cunctis appareat et bonitas et cult⁹ tibi debitus persoluatur. propter quod sub dit(quia nomen tuum est inuocatum super ciuitatem ꝛc.(o domine deus noster. Hic est huius presentis lectionis finis. sicut in pluri bus aliis.

¶ Feria tertia post dn̄icam scdm̄ in quadra gesime. Le.libri.regū.iii.ca.xviii.

IN diebus illis. Factus est sermo dn̄i ad helyam thes biten dicens. Surge et vade in sareptam sydoneorū.et manebis ibi. Precepi enim ibi mulieri vi due:vt pascat te. Surrexit ꝛ abi it in sareptam sydonierū. Cumqz venisset ad portā ciuitatis ap paruit ei mulier vidua colligens ligna et vocauiteam.dixitqz ei. Da michi paululum aque in va sa vt bibam. Cumqz illa gurge ret vt afferret:clamauit post ter gum eius dicens. Affer miche ob secro et bucellā panis in manu tua. Que respondit. Viuit dn̄s deus tuus:qz non habeo panem nisi q̄ntū pugillus capere potest farine in hydria et paululū olei in lechito. En colligo duo ligna vt ingrediar et faciam illud mi chi ꝛ filio meo:vt comedamus ꝛ moriamur. Ad quā helyas ait. Noli timere:sz vade et fac sicut dixisti:Verumtamen michi pri mum fac de ipsa farinula subci nerium panē paruulum et affer ad me:tibi autē ꝛ filio tuo facies postea. Hec aūt dixit dn̄s deus is rael. Hydria farine non deficiet/ nec lechitus olei minuetur vsqz in diem in qua daturus est dn̄s pluuiam super faciem terre:que abiit ꝛ fecit iuxta verbum helye. Et comedit ipse et illa:ꝛ domus eius tota. Et ex illa die hydria fa rine non defecit. et lechitus olei non est imminutus iuxta verbū dn̄i:quod locut⁹ est in manu he lye.

Postilla.

¶ In diebus illis. Factus est ser mo dn̄i ad helyam telbiten dicens. Surge ꝛc.) In toto capitulo a quo sumpta est hec epystola agitur de his que occiderant tpe io saphat regis iude sub quo continuatum fuit

regnū achab licz inciperit sub asa patre suo. Et qz achab super omnes reges qui eum precesserant malus fuit: ideo scriptura diligēter prosequitur circa eū diuinā prudentia eum a malis reuocando licet abusus fuerit: vt sic iustior appareat eius condēnatio Igitur primo reuocatur a malis suis signis celestibus scđo victoriis mirabilibus/et tercio diuinis cōminationibus. vbi circa primum Inducitur primo sterilitas. scđo helyas a coruis pascitur. et tercio a muliere vidua suscipitur. ibi Surge ꝛc. et hec tercia pars est lectio pñs.

Surge ꝛc. helyas thesbites a ciuitate tesba vbi oriundus fuit dictus est. vbi hic scribitur ipsius helye deuota receptio. Circa primū dē (Surge et vade in sareptā sydoniorū) vbi sarepta nomen est equiuocū ad siluā et ad villam iuxta eam existē que a silua denominatur (precepi enim ibi mulieri vidue vt pascat te) istud preceptum non fuit per verbum expressum: sed per diuinam ordinationē. qz sic ordinauerat deus qz mulier illa vidua venientem helyā reciperet et eum pasceret. (Da michi paululum aque ꝛc) dicit ex. sa. qꝫ quāuis deus reuelasset helye qꝫ pascendus ibi esset p mulierem viduā: non tñ fuit sibi reuelatum in particulari que esset illa. Et iđ exēplo eliezer rogauit dñz vt ostēderet sibi que posset esse illa per hoc signum qđ sibi petenti aquam libenter offerret: sicut eliezer cognouit rebeccam. vt habetur Geñ. ca. xxiiii. (Cumqz illa pergeret vt ꝛc) per hoc cognouit qꝫ illa erat de qua dñs sibi reuelatum qꝫ oleum et farina nō deficeret in domo eius quousqz daret dominus pluuiam super terram. Et iđ dicit ei (Noli timere) sed vade et fac sicut dixisti/ verūtamen michi primum fac de ipsa farinula subcinericium panem ꝛc.) Erat enim fatigatus itinere et ieiunio. et ideo accelerari debebat refectio eius. Cetera patent in littera vsqz in finem lectionis.

Feria .iiii. post dominicā secundā in quadragesima. Lectio libri hester. xiii. ca.

In diebus illis Orauit hester ad dñz dicens Dñe deus ex omīpotens in dicione tua cūcta sunt posita: et non est qui tui possit resistere voluntati. Si decreueris saluare nos: continuo liberabimur. Tu enim dñe fecisti celū et terram: et quicquid ambitu celi continetur. Tu es dñs oīm: et nō est qui resistat maiestati tue. Et nunc dñe rex regum deus abraham miserere populo tuo quia volunt nos inimici nři perdere et hereditatem tuam delere. Ne despicias partem tuam quā redemisti: sed exaudi deprecationem nostram: et propicius esto sorti et funiculo hereditatis tue/ et conuerte luctum nostrum in gaudium vt viuentes laudemus nomen tuum/et ne claudas ora canentium te: dñe deus noster.

Postilla.

In diebus illis Orauit hester ad dñm dicēs ꝛc.) Nota est hystoria de his q acciderūt iudeis tpībus assueri regis q regnauit ab india vsqz ad ethyopiā super cxxvii. prouincias qñ sedit in solio regni sui: cuius susa ciuitas regni eius exordiū fuit. Et quđ ipso existente in regali conuiuio vasthi ei9 mulier et regina vocata renuit intrare ob quā causā indignatus rex vehementer cōsilio magnatū et principiū suorū super hoc habito reiecit ipsā reginā vasthi et in locū suū sublimauit edissā que alio nomine dicta est hester. q habebat auunculum siue patruū et nutritiuz scz mardocheū iudeuz qui translatus fuerat de hierusalem eo tpe quo iechoniam regem iuda nabuchodonosor rex babylonis trāstulerit. Deinde quđ rex exaltauerit aman: cui cuncti serui regis q in foribus palatii versabātur flectebant genua et eūdē adorabant. Solus amardacheus nō flectebat genua neqz adorabāt eū. Ob quā rē valde indignat9 amā: sciens mardocheū iudeū esse impetrauit a rege vt oēs iudei q erāt in tota illa prouincia vno die occiderētur. Qđ audiēs mardocheus narrauit regine nepti sue oīa. Qui ambo conuersi ad dñm pro ipsis et tota gente sua humiliter preces fuderunt. Et dñs dedit grām ipsi regine apud regē maritū suum adeo vt nō solū vitam sibi ac oībus iudeis saluā faceret verz etiā ipsū aman inimicū eorz

suspendio dānatū habuerūt in eo patibulo
quod opari iusserat mardocheo:vt pz ad,lon
gum hystoriā cernere volēti In hac enim le
ctione solū ɔtinetur oratio:quā fecit mardo
cheus predictus ad dñm vt a pdicto pericu
lo mortis eos liberaret. Et qz littera est per
se patēs.nō iam eget aliqua alia expositiō e.

¶ Feria.v.Lectio hieremie prophete.xvii.

HEc dicit dñs deus. Male
dictus homo qui confidit
in homine:et ponit carnem bra
chium suum/⁊ a domino recedit
cor eius. Erit enim quasi mirice
in deserto:et non videbit cum ve
nerit bonum:sed habitabit in sic
citate in deserto/in terra salsugi
nis et habitabili. Benedict⁹ vir
qui confidit in domino:⁊ erit do
minus fiducia eius. Et erit qua
si lignū quod ad humorē mittit
radices suas:⁊ non timebit cum
venerit estus. Et erit solium ei⁹
viride:⁊ in tēpore siccitatis non
erit sollicitum/nec aliqando de
sinet facere fructū. Prauum est
cor hominis et iscrutabile Quis
cognoscet illud? Ego dominus
scrutans corda:⁊ probans renes
Qui do vnicuiqz secundū viam
suam:⁊ iuxta fructum adinuen
tionū suarū. Dicit dñs oēs.

Postilla.

¶ Hec dicit dñs deus. Maledi
ctus homo,⁊c. Intentio hieremie prophete
in toto libro suo est describere circa populuz
regni iude maledicte grauitatē.et de inde ip
sius incorrigibilitatem seu, irreparabilitatē
et hoc per septem modos nititur ostendere
propositum qui videri possunt a xiii. c. vsqz
ad.xix.in illo,autem capitulo ponitur quin
tus modus per quē ostendit,propheta petm
populi iude insanabile/vt pz per litteram a
principio ipsius capituli vsqz ad psentem le
ctionem.in qua ppheta ponit populi iude re
probationem pp̄ter falsam ɔfidentiam. Et
primo pp̄ter cōfidentiā quā habebat popul⁹
iude in egyptiis. Scdo pp̄ter confidentiam
quam habebat in diuitiis propriis. Circa pri
mum dicitur(Maledictus homo q̄ ɔfidit in
homine)sicut fuit sedechias cum populo sibi
assentiente/qu: rebellans ɔtra nabuchodo
nosor confitebat de auxilio regis egypti: et
de dei auxilio diffidebat ideo subditur (et a
domino recedit cor eius)quia confidere in ho
mine dum tamen confidētia' principalis sit
in deo non est malum. (Erit enim quasi mi
rice in deserto)i.sine fructu bono.sicut miri
ca que alio nomine vocatur genestra. Est ei
fructetum inutile ad edificationem nec facit
fructum qui est conueniens ad nutritionem
(Et non videbis cum venerit bonum) quia
sedechias fuit exoculatus et in babylonē du
ctus.et ibi in amaritudine mortuus. Et ideo
subditur(in terra salsuginis) .i.amaritudi
nis. Et qz in populo iude erant aliqui boni
vt heremias/baruch et abdemalech in domi
no confidentes:ideo de talibus subditur (be
nedictus vir ⁊c.)et est patens sententia vsqz
ibi(Et non timebit cum venerit estus)scz tri
bulationis. Sicut enim lignuz super aquas
plantatum non perdit viriditatem aduenien
te estu:sic homo bonus non relinquit iu
sticiam adueniente tribulationis tempore.
(Prauum ⁊c.)hic consequenter ponitur re
probatio populi propter ɔfidentiam in,suis
diuitiis cum dicitur (prauum est cor homi
nis).i.pronum ad auariciam(et est inscruta
bile).s.ab homine qui tm̄ videt ea que patēt
.i.regum.xvi. Non tm̄ a deo. ideo sequitur
(ego dominus scrutās cor)i.cogitationes(et
probans renes).i.examinans affectiones.
Qui do vnicuiqz iuxta viā suam).s.priuans
eum diuitiis male acquisitis. (Et iuxta fru
ctum adinuentionum suarum)s..qm̄ adinuē
tiones sue fiunt propter malum. Nam adin
uentor alicuius rei propter malum est causa
oīm malorum que postea fiūt per illam adin
uencionem. Et sequitur(Dicit dominus om
nipotens)qui est finis solitus apponi(in fine
lectionum.

¶ Feria.vi.,post dominicā scdm in quadra
gesima. Lectio libri genesis.xxxvii.ca.

IN die⁹ illis. Dixit ioseph
fratribus suis. Audite so

nium quod vidi.meum Putabā nos ligare manipulos in agro & quasi cōsurgere manipulū meū & stare.vestrosq; manipulos cir cunstantes adorare manipulū meū. Respōderunt fratres eius. Nunquid rex noster eris: aut su biiciemur ditioni tue? Hec ergo causa somniorū atq; sermonum inuidie & odii fomitem ministra uit. Aliud quoq; vidit somnium quod narrans fratribus ait. Vi di per somniū quasi solem et lu nam et stellas vndecim adorare Quod cū patri suo et fratribus retulisset: increpauit eum pater et dixit. Quid sibi vult hoc som niū quod vidisti? Nōne ego & ma ter tua et fratres tui adorabimꝰ te super terram? Inuidebant igi tur ei fratres sui: pater vero rem tacitus cōsyderabat. Cumq; fra tres illius in pascendis gregibꝰ patris morarentur in sychem: di xit ad eum israel. Fratres tui pa scunt oues in sichimis: veni mit tam te ad eos. Quo responden te: presto sum ait. Vade et vide si cū cta prospera sint erga fratres tuos et pecora: & renuncia michi quid agitur. Missus de valle he bron venit in sychem. Inuenitq; eum vir errantem in agro et in terrogauit quid quereret. At ille respondit. Fratres meos quero indica michi vbi pascant greges Dixitq; ei vir. Recesserunt de lo co isto. Audiui autem eos dicen tes. Eamus in dothaym. Pere xit ergo ioseph post fratres suos: et inuenit eos in dothaym. Qui cum vidissent eum procul: ante q̄ accederet ad eos: cogitauerūt eum occidere/et mutuo loquebā tur. Ecce somniator venit veni te occidamus eum: et mittamus eū in cisternam veterē dicemus q; fera pessima deuorauit eum. Et tunc apparebit quid illi pro sint sōnia sua. Audiens autē hoc rubē nitebatur liberare eū de ma nibꝫ eorū: & dicebat. Non interfi ciamus aīam eius, nec effunda mus eius sanguinē sed proiicite eū in cisternam hanc q̄ est in soli tudine/manusq; vr̄as seruate in noxias. Hoc aūt dicebat volens eripere eū de manibus eorū: & red dere patri suo.

Postilla.

In diebus illis. Dixit ioseph fratribus suis &c.) A principio huius capitu li vsq; in finē describitur ipsius iacob status quantū ad descensum in egyptum. Ad hoc vē ditus est egyptū in egyptū: vt fratribus & pa tri locus preparetur. Scd̄m qd̄ describitur in ps.ciiii. Misit ante eos virū in seruū venun datus est ioseph. Primum describitur ipsius ioseph venditio: et vēditionis occasione. scd̄o venditi cōditio: ibi. Cūq; fratres illius: tercio venditionis forma et ordo ibi. qui cū vidis sent &c. quarto ipsius facti relatio: ibi. Tule runt aūt. Circa primū sciendū q̄ occasio ven ditionis ioseph fuit triplex. prima fuit fratrū suorū accusatio. scd̄a patris sui dilectio. ibi. Is rael autē. tertia futurorū preuisio. ibi Accidit quoq;. de duabus primis occasionibus tāgi tur in principio huius capituli. et ideo tm̄ fit mentio de tercia. In principio huius lectiōis

in quo ponitur tercia occasio venditionis io
seph scz visio ostensa in sõnis: per quã pzefi-
gurabatur q ioseph deberet in posterum do
minari fratribus suis et hoc quantũ ad pri-
mã visionem. Secundã vero visionẽ vidit
ad hoc pertinentem. vt esset certum iudiciuz
future veritatis. Et est de se patens littera
vsqz ibi) Nonne ego et mater tua ec.) Ex hoc
aũt dicũt aliqui q venditio ioseph fuit facta
matre sua adhuc viuente: cuius tñ mozs de-
scribitur. xxxv. ca. Nã sicut frequẽter accidit
ipsius facta aliqñ posterius scribũtur. et ecõ
uerso. Ad pzobationẽ autẽ dicti sui dicunt et
verũ est q ioseph venditus fuit. xiii. annis an
te moztem ysaac. qz ysaac in vniuerso vixit.
clxxx. annis: vt dicitur in. c. xxxv. Item ysaac
lx. erat annozum qñ natus fuit iacob vt dr.
xxv. c. quibꝰ subtractis de annis ysaac rema
nant. cxx. anni de vita ysaac post natiuitatez
iacob. Item iacob erat cẽtum triginta anno
rum quando recessit in egyptum: vt habetur
xlvii. c. Ex quo patet q iacob descẽdit in egy
ptum post moztem ysaac. x. annis tñ. Sz vẽ
ditio ioseph pzecessit descensum iacob in egy
ptum. xxiii. ãnis quod patet sic: qz ioseph. xvi.
erat annoz qñ fuit venditus. vt habetur in
pzincipio huius capituli. a quibz subtrahan-
tur anni. xvi. qui pzecesserũt eius venditionẽ
remanent. xiiii. vsqz ad tps quo factus est pze
positus. et inde vsqz ad descensũ iacob in egy
ptum fuerunt nouẽ anni septem fertilitatis
et duo famis: vt habetur: xlv. ca. Ex quo ꝯclu
ditur q ioseph venditus est post moztem ma
tris sue (Pater vero rem tacitus considera-
bat. Licet enim loquendo cozam filiis vide-
retur adnichilare sõnium tñ intra se conside
rabat q verũ esset pzesagiũ dñicationis ipsiꝰ
ioseph future. qz per solẽ bene pater conside-
ratur et figuratur cum sit pzincipium calo-
ris et vite. et pzopterea scdo de aĩa sol dr pa
ter viroz deozũqz. Et per lunam, q hz dñium
super humidis: intelligitur mater q est pzin
cipium passiuum in generatione. Et eadem
rõne per stellas intelligũtur filii: qz recipiũt
lumen a sole. (Cũqz fres eius) hic ꝯñr descri
bitur venditi ꝯditio. Et pzimo q̃tum ad eiꝰ
pzomptẽ obediẽtiã ad obsequiẽdũ patri: cũ
dr pñto sũ. scdo quãtũ ad magnã diligentiã
fres suos querẽdo: cũ dr. fratres meos que-
ro. indica michi vbi pascãt greges. Cetera ve
ro patẽt. (Qui cũ vidissent eum pzocul ec.)
Hic ꝯñr describitur venditiõis ozdo vbi pze
mitur tractatus de ipsius mozte. scdo de vẽ
ditiõe. ibi. Et sedentes ec. Circa pzimũ q ex
odio qđ fres ioseph ꝯtra eum ꝯceperant: sta
tim cũ viderunt eũ a longe venientẽ delibe
rauerũt eũ interficere ne de cetero possẽt ha
bere dominiũ super eos sequitur (Ruben nite
batur ec.) i. ostẽdẽdo fratribus suis horrorẽ
fratricidii et offẽsã dei et anxietatẽ patris sui
vt dicit iosephus. Sed cũ videret q eos fle
ctere non posset. cepit eos inducere vt in fo
ueam deponeretur ibidem fame mozturus
dicens. hoc esse minus hozrendum q si pzo
pziis manibus interficerent ipm. hoc tñ di-
cebat cogitans vt postea occulte eum de fo
uea extraheret: cuius dicto consenserunt. Et
est patens littera in toto residuo.

¶ Sabbato post. ii. dñicam in quadragesi
ma. Lectio libri geñ. xxvii. ca.

IN diebus illis. Dixit re
bacca filio suo iacob. Au
diui patrẽ tuũ loquentẽ cũ esau
fratre tuo: et dicentem ei. Affer
michi de venatione tua: et facito ci
bus vt comedam / et benedicam ti
bi cozã dño anteq̃ moziar. Nũc
ergo fili mi acq̃esce cõsiliis meis
Et pergens ad gregẽ affer michi
duos hedos optimos: vt faciam
ex eis escas patri tuo q̃bus liben
ter vescitur. Quas cum attule
ris et comederit. benedicat tibi
priusq̃ moziatur. Cui illi respon
dit. Nosti q esau frater meus ho
mo pillosus sit: et ego lenis. Si
attrectauerit me pater meus et
senserit: timeo ne putet me sibi
voluisse illudere et inducat super
me maledictionem pzo benedicti
one Ad quẽ mater In me sit ista
maledictio fili mi. tantum audi
vocẽ meã: Et pergens affer q̃ di
xit. Abiit et attulit / deditqz matri
parauit illa cibos / sicut nouerat

velle patrē illi⁹. Et vestib⁹ esau valde bonis. quas apud se habebat domi induit eū: pelliculasq̃ hedoꝝ circūdedit manibꝫ: ⁊ colli nuda ꝓtexit. deditq̃ illi pulmētum: ⁊ panes quos coxerat tradidit. Quibus illatis: dixit. Pater mi. At ille respōdit. Audio Quis es tu fili mi? Dixitq̃ iacob. Ego sū esau primogenitus tu⁹. feci sicut precepisti michi. Surge. sede et comede de venatione mea vt bñdicat michi anima tua. Rursusq̃ ysaac ad filium suū. Quō inquit tam cito inuenire potuisti? Qui respōdit. Voluntas dei fuit vt cito michi occurreret qđ volebā. Dixitq̃ ysaac. Accede huc vt tāgā te fili mi: et ꝓbē vtrū tu sis filius meus esau/an non. Accessit ille ad patrē. et palpato eo dixit ysaac. Vox quidē vox iacob est: sꝫ manus/man⁹ sūt esau. Et nō cognouit eū: qꝛ pillose man⁹ similitudinem maioris expresserant. Benedicens ergo sibi: ait. Tu es filius meus esau? Respondit Ego sū. At ille. Affer michi inquit cibos de venatione tua fili mi: vt bñdicat tibi anima mea. Quos cū oblatos comedisset. obtulit ei etiā vinū. Quo hausto dixit ad eū: Accede ad me: et da michi osculū fili mi. Accessit ⁊ osculatus est eū. Statimq̃ vt sensit vestimētoꝝ eius fragantiā: bñdicens ait. Ecce odor filii mei sicut odor agri pleni cui bñdixit dñs. Det tibi deus de rore celi. ⁊ de piguedine terre abundātiā frumēti/vini et olei. Et seruiāt tibi populi: ⁊ adorente tribus Esto dñs fratrū tuoꝝ: ⁊ incurrātur ante te filii matris tue. Qui maledixerit tibi: sit ille maledictus Et qui bñdixerit tibi: bñdictionibꝫ repleatur. Vix ysaac sermē impleuerat: et egresso iacob foras venit esau. coctosq̃ de venatione cibos intulit patri dicens. Surge pater mi/ et comede de venatione filii tui: vt bñdicat michi anima tua. Dixitq̃ illi ysaac. Quis eñ es tu? Qui respondit. Ego sū filius tuus primogenitus esau. Expauit ysaac stupore vehementi et vltra q̃ credi potest admirās ait. Quis igitur ille est qui dudū captam venationem attulit michi: ⁊ comedit ex oībus priusq̃ tu venires? Bñdixiq̃ ei. ⁊ erit benedictus. Auditis esau sermonibꝫ/ patris irrugiit: clamore magno Et consternatus ait Bñdic etiā et michi pater mi Qui ait. Venit germanus tuus fraudulēter. et accepit benedictionē tuā. At ille subiūxit. Juste vocatū est nomē eius iacob. Supplantauit enim me en altera vice. Primogenita mea ante tulit ⁊ nūc secundo surripuit benedictionem meā. Rur

sicq; ad patrē. Nunquid non re-
seruasti ait & michi benedictionē
Respondit ysaac dn̄m tuum illū
constitui. & oēs fratres tuos ser-
uituti illius subiugaui Frumēto
vino & oleo stabiliui eum. & tibi
post hec fili mi vltra quid faciā:
Cui ait. Nō vnā inquit tantum
bn̄dictionē habes pater: Michi
quoq; obsecro vt benedicas. Cū
q; eiulatu magno fleret. motus
ysaac dixit ad eū. In pinguedine
terre. in roze celi desuper erit be-
nedictio tua. Postilla.

In diebus illis. Dixit rebeca
filio suo iacob rc. In hac lectione describitur
ordinatio posterialis ysaac patri arche. s. qua
liter ipse vnum alteri preposuerit. Et q3 hoc
fiebat per benedictionē ideo dispositio ad be
nedictionē primo describitur. Unde priusq̄
veniamus ad lectionē pn̄tem est notandum
illud qd̄ ponitur a principio huius capituli
vsq; ad presentem lectionem. s. quō senuerat
ysaac et caligauerant oculi eius. et videre nō
poterat vocauitq; esau filium suū maiorem
et dixit ei: fili mi. Qui respondit assum. Cui
pater. Uides inquit q̄ senuerim et ignorem
diem mortis mee. Sume arma tua: phare-
tram et arcū et egredere foras. Cūq; venatu
aliquid apprehenderis: fac mihi inde pulmē
tum sicut velle me nosti. et affer vt comedā
et benedicat tibi aīa mea antequā moriar.
Quod cum audisset rebecca. et ille abiisset in
agrum vt iussionem patris impleret. dixit fi
lio suo iacob. (Audiui patrem tuū rc.) hic cō
sequenter describitur dispositio iacob ad be
nedictionem per reuelationē matris reuelā
tis ipsi iacob verba p̄ris vt benedictio illa ad
iacob transferretur. q3 sciebat q̄ ei debebatur
vt dictum est. xxv. c. (Et pergēs ad gregē) q3
erat satis prope. et inde poterat habere cibū
añ reditū esau (Nosti q̄ esau rc) i. per totum
corpus ad modū pellis hyspidus est. vt dē.
xxv. c. Et iō per hoc timebat deprehendi a pa
tre et sic ab eo maledici (in me sit ait ista ma
ledictio fili mi). i. nunq̄ accidet hoc cōfitebat
enim q̄ deus aliter disponere vt verbū sonat
implere (Abiit et attulit) hic cōsequenter describitur
dispositio ad benedictionē et p̄parationē fi-
lii. q̄ quidem p̄paratio fuit in cibi offerēdi dero
ctionē. cū dē (parauit illa cibos rc.) scdō in fi
lii cōpōne: cum dē (et vestibus esau valde bo
nis rc.) sicut eni dē ca. xliii. vsq; ad legem da
tam tp̄e moysi primo geniti erāt sacerdotes
et iō habebāt vestes spūales preciosas & odo
riferas quib3 induti in magnis solēnitatib3
offerebant oblationem dn̄o (pelliculasq; he
dor3 circūdedit manib3) fecit eni quasi chiro-
thecas vt apparentur figure manus (Ego sū
primogenitus tuus esau) ca. sa. vt excusset ia-
cob de mendacio sic pūctuat hanc litterā (ego
sum). s. qui apporto tibi cibum. Sed esau est
primogenitus tuus. Sed iste manifeste cor-
rumpit sensum. nec tñ per hoc h3 intentū: q3
quacunq; arte verbor3 aliquis fallat aliū a
mendacio nō excusatur s3m augu. Et iō al-
ter dē. et melius. Lz enim iacob non esau in
p ersona: erat tñ in officio et dignitate quan
tū ad eius primo geniture. vt s̄ declaratū ē.
Ex hoc dēbantur sibi benedictio. Et iō qñ di
cit (Ego sum esau primogenitus tuus). s. q̄n-
tū ad dignitatem primo geniture ver3 dixit.
q3 sic questio ysaac dēbat intelligi q3 quere-
bat de eo cui benedictio debebatur propter
qd̄ nō decepit patrē l3 pē sic intellexit. Et ta
li mō loquēdi vsus est saluator. math. xi. di-
cens de iohē tp̄e est helyas. Et sic esset expo
nendo sunt alia verba iacob in quib3 loquit
tāquā esset esau et factā eius. Sciendum tñ q̄
nō videtur michi magna necessitas excusan
di p̄res veteros testamēti mēdacio maxime
officioso sicut hic et in pluribus aliis locis. q3
certū est q̄ apl'i fuerunt multo pfectiores eis
et tñ nō fuerunt immunes a pctō veniali vñ
dē in canonica iohis p̄la. Si dixerimus q3
pctm̄ non habemus nos ipsos seducimus et
multominus p̄res ve. te. fuerunt immunes a
pctō veniali: maxime q3 p̄res eor3 leguntur
peccasse mortaliter et enormiter sicut dauid
in adulterio bersabee et homicidio vrie pa-
triarche etiā ex odio et inuidia vendiderunt
ioseph fratrē suū in egyptum (voluntas dei
fuit rc.) q3 ex ordinatiōe diuina mē misit eū
ad gregē. vñ cito poterat habere cibum pro
p̄re. Accede huc vt tāgam te) q3 nō cognosce
bat eū. per visum voluit eū probare. et cogno
scere per tactū (vox quidē rc.) L3 enim calin
gassent oculi eius & videre non posset. tñ cla
re audiebat et ad vocem videbatur iacob. ad
tactū esau. verūtñ q3 sensus tactus in hoib'
tertior est q̄ sensus auditus. q3 hō in tactu

excellit omnia alia aialia. vt dr̃.iii. de aia. in auditu aũt excellitur a multis aialibus. ideo iudicauit magis scd̃m tactũ q̃ scd̃m auditũ (Et nõ cognouit ꝛc.) in ꝓbatione ꝑ sensum tactus (Bñdicẽs ergo illi) .i. benedicere voluerat. (Tu es filius meus esau) hoc non interrogabat quasi amplius dubitans sꝫ vt propinet sibi obsequiũm. quo pacto ꝑcedat ad benedictionẽ. Et est littera patens (Statimq̃ vt sensit) hic ↄ̃sr̃ describitur forma benedictionis vbi sic procedit: qꝛ primo describitur ipsius iacob bñdictio. scd̃o benedictionis ↄ̃firmatio ibi. vix ysaac sermonẽ suum impleuerat. tercio esau querulatio: auditus esau sermonibus) quarto ↄ̃tra iacob machinatio ibi (oderat ergo) quinto matris obuiatio. ibi (nunciata sunt hec rebecce) Tres prime partes ponũtur in p̃nti lectiõe. alie vero in processu capituli. Quantũ ad primũ s. formã benedictionis: primo imprecãtur filio bona tẽporalia. qꝛ ex sensibilibus et terrenis intellectus humanus ducitur ad spũalia et eterna. Et quantũ ad hoc dr̃ (Det tibi deus de rore ꝛc.) Ex influẽtia enim corporis celestis tanq̃ ex causa efficiẽte et ex bona dispositione terre tãquã ex causa materiali sequitur multiplicatio renascẽtiũ. Scd̃o eidẽ impẽtatur honorẽ et excellentiam: cũ dr̃. seruiãt tibi populi et adorent te tribus. ꝛc.) Tercio aliorũ beniuolẽtiã cũ dicitur (qui maledixerit tibi ꝛc) Considerandum tñ q̃ per ista intelligũtur spũalia et eterna tanquã principaliter intenta. Cõsyderãdũ etiã q̃ per ista q̃ sũt impleta in ꝑsona iacob. qꝛ quãdiu vixit fuit minꝰ potens ip̃o esau. propter qd̃ ip̃m valde timuit vt hr̃ gen. xxxii. c. Impleta sũt tñ in posteris suis. qꝛ tp̃e dd̃ et salomonis ydumei seruierũt filiis isrł: sꝫ perfectius impleta sũt in xp̃o. cui potestates nõ solũ terrene: sꝫ etiã celestes sũt subdite sm̃ qd̃ ip̃e di. mat. vltio. Data ẽ michi oĩs ptãs in celo et in terra (vox ysaac ꝛc) hic ↄ̃sr̃ describitur p̃dicte benedictiõis ↄ̃firmatio qꝛ egresso iacob a p̃re et ingrediente esau pro bñdictione ↄ̃sequẽda ꝑ veritate cõperta ysaac benedictionẽ nõ retractauit / sꝫ magis ↄ̃firmauit vt pꝫ in lr̃a vsq̃ ibi (Expauit ysaac stupore vehemẽti ꝛc.) Dicũt hebrei q̃ ysaac auditis p̃dictis voluit retractare benedictionẽ iacob. sꝫ tũc ex voluntate dei vidit gehẽnã aptã et sibi paratã (si retractaret propter qd̃ expauit et nõ retractauit. sꝫ magis ↄ̃firmauit. Doctores aũt catholici dicũt q̃ ysaac raptus fuit in extasim et cognouit illud quod factum fuerat circa iacob erat de voluntate et ordinatione dei. qd̃ latuerat ip̃m tunc propter quod admirans et ordinationi diuine obtemperans confirmauit benedictionẽ dicens (benedixitq̃ ei et erit bñ) et subditur (Auditis esau sermonibus ꝛc.) hic ↄ̃sequenter describitur ipsius esau querulatio eo q̃ frater suus benedictionem habuerat et aliam benedictionẽ petebat. sequitur (benedic etiam et michi pater mi) ac si dicat ita potes sicut ante benedictionem iacob. Qui ait se excusando. Nam voluntate dei cognouerat de iacob (venit germanus tuus fraudulenter) hebrei tñ dicunt prouidenter. qꝛ dictõ hebraica q̃ est ibi est equiuoca et aliqñ accipitur pro dolo. et aliqñ accipitur pro prudẽtia seu bona cautela. et sic debet hic accipi. Sciebat enim iã ysaac q̃ de voluntate et ordinatione diuina receperat benedictionem vt dictum est. et id̃o eius factũ non poterat imputari fraudi proprie. Primogenita mea ante tulit ꝛc. falsum dicit q̃ voluntarie vendidit eã. ex predictis istud pꝫ. et per ↄ̃ñs nõ surripuit benedictionẽ alienã. sꝫ sibi debitam caute accepit (Rursũq̃ ad patrem) vt. s. extorqueret ab eo benedictionẽ. Seqtur (Motus ysaac) .s. pietate propter fletũ esau dixit ad eũ (In pinguedine terre ꝛ in rore celi de sup erit ꝛc) .s. in abũdantiã terre nascentium que causatur ex istis duobus vt dictum est: erit benedictio tua. Cetera vero que dicta sunt esau per patrem nõ sunt in presenti lectione. sꝫ ad plenum continentur in ipso capitulo.

¶ Dñica. iii. in. xl. Ep̃la. Ad ephe. v. ca.

FRatres: Estote imitatores dei sicut filii carissimi. Et ambulate in dilectione sicut et christꝰ dilexit nos. et tradidit semetipsum pro nobis oblationem ꝛ hostiam deo in odorem suauitatis. Fornicatio autem ꝛ oĩs immundicia aut auaricia nec nominetur ĩ vobis sicut decet sctõs. Aut turpitudo aut stulti loquium: aut scurrilitas que ad rem nõ pertinet sꝫ magis gratiarum actio. Hoc autem

scitote intelligẽtes: q omnis forni⸗
cator aut imundus aut auarus
qd est ydolorum seruitus. nõ habet
hereditatẽ in regno xpi et dei. Ne
mo vos seducat manibz verbis
Propter hec enim venit ira dei:
in filios diffidentie. Nolite ergo
effici participes eorum. Eratis enĩ
aliqñ tenebre: nũc aũt lux in dño
Ut filii lucis ambulate. Fructus
enim lucis est in omni bonitate
et iusticia et veritate.

Postilla.

¶ Estote imitatores dei sicut filii
&c. Ante initium illius epystole scribit sanctus
paulus di. Ois sermo malus ex ore vro non
procedat. sz si quis bonus est ad edificationẽ
fidei. vt det grãm audientibus. Tunc sequi
tur presens epystola. et in hac epystola apo⸗
stolus paulus proponit doctrinã exemplarẽ
qua inducere possit nos a declinatione mali
ad operationem boni. et proponit nobis in
exm dominũ nostrum iesũ xpm. qz ipse est ex
emplar verissimum oim bonorum di. (Fratres
estote imitatores dei sicut filii carissimi) Uin
mandatis eius obtẽperando. qz carus filius
mandatis paternalibz obtemperat. Nota q
sumus filii cari propter ymaginem creatio⸗
nis. cariores propter ymaginem recreatiõis
carissimi propter ymaginem glorificationis.
(ambulate in dilectione) vera et reali (sicut
xps dilexit nos) sincere et ex corde (et tradidit
semetipsũ) non aliũ (pro nobis) cum adhuc
inimici eramus. Ro. vi. (oblationẽ et hostiã
deo) in cruce (in odorem suauitatis) Ly. que
oblatio acceptissima fuit deo: quia processit
ex magna caritate (fornicatio autem). i. lu⸗
xuria (et omnis immundicia) Ly. vt per hoc
includantur omnia ad vicium luxurie perti
nentia. (aut auaricia). i. immoderata cupidi
tas habendi temporalia (nec nominetur in
vobis) Uin. i. non debet famari de vobis (si
cut decet sanctos). i. xpianos qui dicuntur sã
cti. quia sanguine christi redempti (aut turpi
tudo) Gor. que fit osculis et amplexibus mu
lierum (aut stultiloquium) Uin. i. in hone⸗
stus et indecens sermo (aut scurrilitas) Gor.
scilicet in verbis iocosis et ad risum prouocã
tibus (que adrem non pertinet) Uin. certius
q nõ est edificatiua proximi: nec vtilis loquẽ
ti (sed magis gratiarum actio) supple magis
nominetur in vobis. (Hoc autem scitote in⸗
telligẽtes) scilicet scripturas diuinas (q om
nis fornicator) id est luxuriosus cum soluta
(aut immundus) quocunqz alio modo luxu
riosus (aut auarus). i. vsurpans res alienas
nimis diligens proprias (quod est ydolorum
seruitus) qz cultum deo debitum offert auro
et argento (non habet hereditatem in regno
xpi et dei) Gor. i. in regno celorum quod est
dei et xpi: qui homo interior reficitur in visi
one diuinitatis. homo exterior in visione hu⸗
manitatis xpi (Nemo vos seducat) Uin. i.
seorsum a veritate doctrine xpi ducat (mani
bus verbis). i. persuasionibz deceptoriis (p⸗
pter hoc enim) que dicta sũt et prohibita (ve
nit ira dei). i. vindicta (in filios diffidentie)
. i. in peccatores qui de salute propria diffide
bant (nolite ergo effici particeps eorum) imi
tando (eratis enim aliquando tenebre) Ly.
. i. inuoluti tenebris ignorantie tpe gentilita
tis (nunc autem). i. post cõuersionem vestrã
ad fidem xpi (lux in domino). i. lucidi facti
estis per donũ grẽ que illustrat intellectum
in fide (vt filii lucis ambulate) Ly. procedo
de virtute in virtutem (Fructus enim lucis
. i. sancte vite scz est (in omni bonitate) scz cor
dium (et iusticia et veritate)

¶ Feria secunda post dominicam terciam
in quadragesima. Le. libri regum. iiii. ca. v.

In diebus illis. Naaman
princeps milicie regis syrie
erat vir magnus apud dñm suũ
et honoratus: per illum enim de⸗
dit dñs salutem syrie. Erat autẽ
vir fortis et diues: sed leprosus.
Porro de syria egressi fuerant la
trunculi. Et captiuã duxerant de
terra israel puellã paruulã q erat
i obsequio vxoris naamã. Que
ait ad dominã suã Utinã fuisset
dñs meus ad pphetã q est in sa⸗
maria: profecto curasset eũ a le⸗
pra quã habet. Ingressus est ita

q naamã ad dñm suum: et nun
ciauit ei dicens. Sic et sic locuta
est puella de terra israel. Dixitq
ei rex syrie Uade et mittam litte-
ras ad regẽ israel. Qui cũ pfec-
tus esset: et tulisset secũ decẽ talen
ta argenti: et sex milia aureos/ et
decẽ mutatoria vestimentorum/ et
tulit litteras ad regẽ israel ĩ hec
verba. Cũ acceperis epystolam
hanc: scito q miseri ad te naamã
seruũ meũ vt cures eum a lepra
sua. Cũq legisset rex israel litte-
ras scidit vestimenta sua: et ait.
Nunquid deus sũ ego vt occide
re possim et viuificare. qz ille mi
sit ad me vt curẽ hominẽ a lepra
sua. Animaduertite et videte quot
occasiones querat aduersũ me.
Qd cũ audisset vir dei helise9 sci
disse videlicet regem israel vesti
menta sua: misit ad eum dicens.
Cur scidisti vestimeta tua? Ueni
at ad me et sciat esse prophetã in
israel. Uenit ergo naamã cũ eqs
et curribus: et stetit ad hostiũ do
m9 helisei. Misitq ad eũ helise9
nunciũ dicẽs. Uade et lauare sep
ties in iordane: et recipiet sanita
tẽ caro tua atq mũdaberis. Ira
tus naamã: recedebat dicens.
Putabã q egrederet ad me. Et
stãs inuocaret nomẽ dñi dei sui.
et tangeret manu sua locũ lepre et
curaret me. Nunquit non melio
res sunt abana et pharfar fluuii
damasci omnibus aquis israel:
vt lauer ĩ eis et mũder? Cũ ergo
vertisset se et indignans abiret:
accesserũt ad eũ serui sui/ et locu-
ti sunt ei. Pater et si rem grandẽ
dixisset tibi ppheta certe facere
debueras qtomagis quia tunc
dixit tibi/ lauare et mũdaberis?
Descendit et lauit in iordane se-
pties iuxta sermonẽ viri dei. Et
restituta est caro eius sicut caro
pueri paruuli et mundatus est.
Reuersusq ad verũ dei cum vni
uerso comitatu suo: venit et ste-
tit corã eo et ait. Uere scio q non
sit alius deus in vniuersa terra:
nisi tantũ dominus deus israel.

Postilla.

In dieb9 illis. Naaman princeps rc.) Hic ponuntur miracula helizei coram infidelibus. Et primo circa hoc triplex miraculum ponitur. Primo quantũ ad naamã gentiles conuersionem. Secũdum q tũ ad insidiantiã expressionẽ. Et terciũ quantũ ad penitentiã consolationem. Sed presens lectio solum continebit primam partem Circa primum dicitur. naamã princeps militie regis syrie erat vir magnus rc.) Dicunt enim expositores nostri communiter q ipse per sapientiam et prouiditatem suam vastauit latrunculos qui multum molestabant regnum syrie. Et ideo subditur (per illum enim dedit dñs salutem syrie) et propter hoc erat magn9 et honoratus in regno. Ra.sa. dicit q ipse sagittauit achab in prelio. vt habetur. iii. regũ vltimo capitulo licet nomen suum ibi nõ exprimatur. Et propter hoc subditur (p illum enim dedit dominus salutem syrie) quia interfecto achab syria fuit liberata tributo qđ reddebatur pro confederatione benadab cũ eo vt habetur. iii. regum. xx. capitulo. Et propter hoc fuit eleuatus ad principatum militie (Erat autem vir fortis et diues sed leprosus) ad hoc enim fuit lepra percussus. vt p curationem eius mirabilem veniret ad dei

veri fidem:qz percusserat achab ydolatram (vtinam fuisset dñs ec.)Antequã enim cape retur et in ancillã naamã vederetur audiue rat in terra israel magnalia q̃ fecerat helise us.Et per hoc sperabat q̃ sic posset curari dominus suus. Cetera vero patent vsq; ibi. (Et tulisset secũ decem talenta argenti ec.) In hebreo habetur centũ centenarios quoꝝ quilibet valebat centũ talenta cõmunia. Hec aũt accepit pro sũptibus in via et ad dandũ prophete munera(vt cures eum a lepra sua) hoc est facias curari per prophetã qui est in terra tua (Scidit vestimenta sua)dicunt ex positores nostri cõmuniter q̃ hoc fuit eo q̃ in tellexit illud verbum esse blasphematorium sibi potentiã diuinã attribuendo. vñ subdi tur(Nunquid deus ego sum)erat modus iu deoꝝ scindere vestimẽta sua quando audie bant dei blasphemiã. vñ mat.xxvi. dicitur. Tunc princeps sacerdotum scidit vestimen ta sua dicens blasphemauit. Sz hec expositio non bene cõsonat littere sequenti in qua dici tur q̃ heliseus eum reprehendit de tali scissi one.qđ non fecisset si ꝑpter reuerentiã nois dñi facta fuisset. Et ideo dr̃ q̃ hoc fecit ex im patientia credens q̃ rex syrie quereret occa sionem mouendi bellũ cõtra se petendo ab eo rem sibi impossibilem ideo subditur(videte q̃ occasionem q̃rat aduersum me(veniat ad me et sciat).s.per experientiam sue curatio nis(prophetã)dei veri et oĩpotentis (esse in israel)vt sic rex syrie timeat aliq̃n bellũ mo uere cõtra populũ habentẽ deũ ante potentie (Misitq; ad eum) Hic cõsequẽter ponitur ipsius naamã curatio.cũ dicitur(vade et lauare se pties in iordane)hoc aũt sibi mandauit per nuncium vt dei potẽtie magis attribueretur miraculum eo q̃ prophet a non locutus fuit cuz eo nec eum tetigit sicut credebat naamã credens q̃ in ipso propheta esset aliqua vir tus curandi ipm(Iratus naamã recedebat q̃ per talem modum se curari non sperabat. Et cum fluuii syrie essent ita boni vel melio res sicut fluuius iordanus.non tñ habebant ad hoc aliquam virtutem(Si rem grandẽ) .i.difficilẽ(dixisset tibi propheta certe facere debueras)et multo magis rem facilem quã tibi mandauit (Et restituta est caro eius si cut caro pueri paruuli) que est purior q̃ in etate virili vel senili. Quia caro generata per alimentum quanto procedit vlterius tã to fit impurior:sicut.vinum per admixtionẽ aque.vt habetur primo de generatione(Re uersusq; est ad virũ dei)vt ostenderet se gra tum deo et prophete de sua curatione ideo subditur.(Vere scio q̃ non sit alius deus ec) et sic fidem vnius veri dei quam conceperat corde cõfessus est ore.secundum dictum apo stoli. Ro.x.c. Corde creditur ad iusticiaz ore autem confessio fit ad salutem. de donis que que ipse naamam voluit facere ipsi prophe te.et de lepra quã incurrit seruus ipsius pro prete propter simoniam dicetur postea in fi ne ipsius capituli. sed hic est finis presentis lectiones.

¶ Feria tertia post dominicam.iii.in qua dragesimam. Lectio libri regũ.iiii.ca.iiii.

In diebꝰ illis. Mulier que dam clamabat ad heliseũ prophetam dicens. Seruus tuꝰ vir meus mortuus est: et tu no sti quia seruus tuus fuit timens deũ. Et ecce creditor venit vt tol lat duos filios meos: ad seruien dũ sibi. cui dixit heliseus. Quid vis vt faciã tibi: Dic michi quid habes in domo tua: At illa res pondit. Non habeo ancilla tua quicq̃ in domo mea: nisi parum olei quo vngar. Cui ait. Vade et pete mutuo ab omnibus vicinis tuis vasa vacua non pauca: et i gredere et claude hostium. Et cũ intrinsecus fueris tu et filii tui mitte inde omia vasa hec et cum plena fuerint: tolles. Iuit itaq; mulier et clausit hostium super se: et super filios suos: Illi offera bant vasa: et illa infũdebat. Cũ q; plena fuissent vasa: dixit ad fi lium suũ. Affer michi adhuc vas Et ille respondit. Non habeo. Stetitq; oleũ. Venit autem illa et indicauit homini dei, Et ille.

Vade inquit vende oleum et redde creditori tuo: Tu aūt et filii tui viuite de reliquo.

Postilla.

¶ In dieb9 illis. Mulier q̄dam clamabat ad heliseum prophetam) In presenti lectione ponitur miraculum factū per heliseum prophetam ad cōsolationem vidue cum dicitur (Mulier autem quedam etc) Secundum doctores hebraicos et latinos ista mulier fuit vxor abdie que ad pascendos prophetas tempore persecutionis iesabel. vt habetur .iii. regum .xviii. ca. Contraxit debita. (Et ecce creditor venit etc) dicit. ra. sa. q̄ iste creditor fuit ioram qui viuente adhuc patre suo achab accommodauit abdie ad vsuram Cetera vero patent vsq̄ ibi. (Nisi parum olei quo vngar). id est reficiar aliquantulum ad pulmenti condimentum (Ingredere et claude hostium tuum) cum enim fiunt miracula ad confirmationem multitudinis in fide vel eius consolationem fiunt palam. Cum autem ad consolationem singularis persone fiunt communiter magis secrete. Et hoc modo saluator noster filiam archisynagogi suscitauit a morte. et non permisit ibi aliquem intrare nisi petrum et iohannem et patrem et matrem puelle. vt habetur marci .v. ca. Et hoc modo fecit in hoc loco heliseus. Cetera patent vsq̄ ibi. (Venit autem illa et indicauit homini dei) ad regratiandum sibi scz ne ingrata videretur. Et ad querendum cōsilium qui faceret de illo oleo. q2 nolebat agere nisi secundum dispositionem helisei. Reliqua autem huius capituli patent vsq̄ in finem ipsius. sed hoc solum continet presens lectio.

¶ Feria quarta post dominicam tertiam in quadragesima. Lectio exodi .xx. ca.

In diebus illis. Hec dicit dominus deus. Honora patrem tuum et matrem tuā. vt sis longeuus super terram: quā dn̄s deus tu9 dabit tibi. Non occides: non mechaberis non furtum facies/non loqueris cōtra proximum tuum falsū testimonium. non concupisces domum proximi tui/nec desyderabis vxorem eius/non seruum/non ancillam non bouem/non asinum neq̄ oīa que illius sunt. Cunct9 ergo populus videbat voces et lāpades et sonitum buccine montemq̄ fumigantem. Et perterriti ac pauore concussi: steterunt procul dicentes moysi. Loquere tu nobis: et audiemus. Non loquatur nobis dn̄s. ne forte moriamur. Et ait moyses ad populū Nolite timere. Ut enī probaret vos venit deus et vt terror illius esset in vobis et non peccaretis. Stetitq̄ populus de longe. moyses aūt accessit ad caliginem in qua erat deus. Dixitq̄ preterea dn̄s ad moysē. Hec dices filiis israel. Uos vidistis que de celo locutus sū vobis. Non facietis deos argenteos. nec deos aureos facietis vobis. Altare de terra facietis michi. et offeretis super illud olocausta/et pacifica vestra oues v̄ras et boues ī oī loco ī quo fuerit memoria nominis mei.

Postilla.

¶ In diebus illis. Hec dicit dn̄s deus. Honora patrem tuum etc) In hac epystola ponuntur precepta decalogi ordinata ad proximum. Et primo ponitur preceptum circa operationem boni cum dicitur (Honora patrem tuum) q2 intelligitur non solum de honore qui cōsistit in reuerentia exteriori sed etiam in prouisione quantū necessaria vite si indigeant. Et scdm doctores nr̄os noīe parentum intelligitur oīs proximus in necessitate positus: cui est prouidendum. Unde et

et augusti. Pasce fame morientem: si non
pavisti occidisti. verūtamen exprimuntur hic
parentes tñ qz ista decem precepta sunt que
dam conclusiones immediate sequentes ex
principiis iuris naturalis q̄ statim capiūtur
etiam parum intelligentibus. Et talia erāt
proponenda toti populo in cōi: cui proposita
sunt ista decem. Illa aūt que subintelligun-
tur quasi relasiones quedam magis econtra
explantur in aliis preceptis in capitulis pre-
cedentibus datis. Et sunt quasi quedam de-
terminationes decem preceptorum qz oia ce
rimonialia reducuntur ad preceptum de ob
servatione sabbati. et oia iudicialia et mora
lia ad alia precepta. Ordinatur autē istud
preceptum de honore parentum conuenientēr
post precepta ordinantia ad deum et imme-
diate. Quia sicut deus est principium oīm/
ita parentes habent rationem principii res-
pectu aliorum (Ut sis longeuus super terrā)
Cum enim filius accipiat vitā a parentibus
condecens est vt prolongetur vita illius qui
bene se habet ad eos. Et econuerso q̄ breuis
sit vita illorū qui male se habent. verūtñ ali
quando aliter cōtingit. qz bona tpalia inter
que spectatur ad spūalia bona et eterna. Et
aliqñ contingit ex dia ordinatione nobis occul
ta q̄ honorantes parū viuūt et dehonorātes
diu. Cū totū ordinatur a deo ad augmenta
tionē premii bonorū et pene malorū. Conse
quenter ponuntur pcepta iudicialia q̄ ordi-
nātur ad primū qtū ad vitationē mal. Et
qz maximū nocumentū circa cōsistentiā per-
sone est occasio. ideo hic phibetur pmo cū dr.
Non occides. Et scdm doctores catholicos p
hoc intelligit prohitū oē nocumentū in per-
sona hois. vt mutilatio/verberatio/et simi
lia q̄ sunt contra caritatem proximi. dicit ra.
sa. q̄ p hoc pceptū prohibetur homicidiū tm̄
propter qd̄ imponit pena mortis. Cetere vo
lesiōes corporis prohibētur aliis pceptis iu-
dicialib3. Scdo prohibet nocumentū inferē
dum proximo ratione persone sibi coniuncte
cū dr Non mechaberis. Mechia enim est co
pula carnalis cum vxore alterius viri que re
putatur vna caro cum ipso. Dicunt tñ docto
res nostri q̄ per hoc prohibetur oīs concubi-
tus qui est preter legem matrimonii Hebrei
aūt dicūt q̄ prohibetur sola mechia. alii con
cubitus inordinati aliis preceptis sūt prohi-
biti. (Non furtū facies) hic cōsr prohibentur
alia nocumenta. Et pmo illa que inferuntur
factorū dr. Nō furtū facies. per qd̄ intelligi
tur prohibitio omnis cōtractio rei aliene vel
retentio iniusta scdm q̄ dicunt doctores no-
stri. ra. sa. dicit q̄ per hoc intelligit phibitū
furtū hois tm̄: p quo iponitur pena mortis:
vt habetur capitulo sequenti. pro aliis aūt
furtis non iponit lex penā mortis: s3 restitutī
onē in duplū vel aliter secundū qd̄ determi
natur in iudicialibus preceptis. Cōsequēter
prohibetur nocumentū qd̄ infertur verbo:
cū dr. (Non loquaris ꝛc.) Et scdm doctores
nostros non solū intelligitur phibitū falsū
testimonium in iudicio vt dicunt hebrei: sed
etiā extra iudiciū. vt oīs detractio et menda
ciū contra primū: et qdcūq3 nocumentū qd̄
potest inferri proximo verbo dum tamē sit
contra caritatē. (Non concupisces ꝛc.) vlti-
mo ponuntur precepta phibent a concupis-
centiā inordinatā respectu aliene rei. Et hec
nocumenta sunt in animo. Et secundū doc-
tores nostros sunt duo precepta. vnum quo
prohibetur concupiscentia vxoris alterius.
in quo scdm eos prohibetur oīs consensus in
carnalem actum extra legem matrimonii.
Et hoc prohibetur. cum dr (Nec desiderabis
eius vxorē) Aliud quo prohibetur cōsensus ac
cipiendi rem alterius quocūq3 modo indebi
to: cū dr (Non concupisces domum proximi
tui ꝛc) Et qd̄ subditur (nō ancillā) non intel
ligitur de cōcupiscentia ad actum: qz ista est
prohibita per precedens preceptū: s3 intelligi
tur de cōcupiscentia ei9 ad seruiciū qd̄ est bo
nū vtile Ratio autē quare duo precepta po-
nuntur ad repressionē cōcupiscētie est qz bo
nū diuiditur per vtile ꝛ delectabile: ita q̄ est
alia ratio boni vtilis: et alia boni delectabi-
lis. Ita q̄ aliqñ contingit. q̄ aliquis habens
pnitatem ad vnum non habeat pnitatē ad
illud: imo aliqñ abominationē Sicut aliqs
cōcupiscit vxorē alterius qui tñ non cōcupis-
cit alias res ipsius: quia abominabitur fur-
tum vel rapinā. Et ideo ad reprimendā istā
concupiscentia duplicē: debuit assignari du-
plex preceptū (Cunctus autem populus) Hic
consequenter ponūtur pcepta data a deo me
diante moyse: qz populus non poterat am-
plius verba dñi loquentis sustinere Et hoc
est qd̄ dr. (Cunctus autem populus videbat
voces) Hic accipitur videre pro audire. Sē-
sus enim visus certior est auditu. Et ideo
quia verba domini penetrabant aures ꝛ cor
da eorum ita sensibiliter q̄ sustinere non po
terant: propter hoc vtitur tali modo loquē
di. (Et lampades). i. micantia fulgura.
(Et perterriti ac pauore concussi) prop-
ter signa terribilia que videbant (steterunt

procul) retrocedentes etiam a terminis prefixis (Loquere tu nobis). s. ea que dn̄s dicet tibi (Et audiemus). i. obediemus tanquā de verbis (Non loquantur nobis dn̄s immediate ne forte moriamur) q2 ex fragilitate humana dn̄m loquentem non poterāt sustinere (Nolite timere) quasi dicat. nō moriemini propter hoc (vt enim probaret vos venit deus) Non est sic intelligendum q̄ probaret eos ad hoc vt sibi manifestaretur aliqđ ignotum sed vt per hoc appareret ipsis iudeis et aliis q̄ timerent eum (Et non peccaretis) q2 per timorem dn̄i declinat om̄ nis a malo/ vt dicitur prouer. xv. ca. Moyses aūt accessit ad caliginem) in vertice montis: vt audiret mandata a deo et ea referret populo q2 populus plus audire non poterat vt dictū est (vos vidistis q̄ de celo. ꝛc.) In creatura tñ ipsum representate. Et accipitur hic celum pro celo aereo q2 in cacumine montis synai illa vox formabatur (Non facietis deos argenteos) licꝫ supra prohibuerit ydolatriā. tñ hic repetit et in pluribus locis aliis. vt magis imprimeretur hec prohibitio cordibus eorum: q2 sciebat eos pronos ad ydolatriam (Altare de facietis michi) hoc precepit in detestationem ydolatrie: quia ydolatrie faciebant altaria valde solemnia: de marmoribus et metallis. Et intelligitur hic de altari olocausti vbi cremabantur hostie. quia altare incensi fuit de lignis cethim et opertum auro vt habetur infra. xxx. ca. (Et offeretis super eo olocausta) id est victimas que totaliter incendebantur ad honorem dei. (Et pacifica vestra) id est hostias que offerebantur pro aliquo beneficio dei obtento vel obtinendo. quarum vna pars incendebatur: altera erat sacerdotum/ et alia offerentium. vt comederent coram domino (Oues vero et boues) de istis enim animalibus vt plurimum fiebant sacrificia. (In omni loco quo fuerit ꝛc.) Iste locus sacrificii non poterat esse nisi vnus ad vitandum periculum ydolatrie ad quam populus iudeorum erat pronus/ ad quam declinassent de facili si vbiqꝫ potuissent sacrificare. Si autem aliqui sancti sacrificauerunt alibi: hoc fuit ex causa speciali et diuina reuelatione / sicut dauid ex iussu gad prophete in monte moria antequam templum ibi fundaretur propter apparitionem angeli ibi factam. vt habetur. ii. regum xxiiii. Et helyas in monte carmeli ad conuincendum prophetas baal. vt habetur. iii. regū xviii. Locus autem deputatus diuino sacrificio post ingressum filiorum israel in terrā promissionis primo fuit in sylo vbi fuit tabernaculum positum et altare olocaustorum et destructa sylo translatum est in nobe. Et destructa nobe per saulam translatum est in gabaon: postea in hierusalem vbi fuit fundatum templum. Tamen in singulis vrbibus erant loca que dicebātur synagoge vbi conueniebant ad laudendum deum ꝛ ad audiendum legem.

¶ Feria. v. post do. iii. xl. Lectio hieremie prophete. vii. capitulo.

IN diebus illis. Factum est verbum domini ad me dicens. Sta in porta domus domini: et predica ibi verbuꝫ istud et dic. Audite verbū domini omnes iuda q̄ ingredimini per portas has: vt adoretis dominum. Hec dicit dn̄s exercituum: deus israel Bonas facite vias vestras et studia vestra et habitabo vobiscum in loco isto. Nolite confidere in verbis mēdacii dicentes Templum domini templum domini/ tēplum domini est. Quoniā si benedixeritis vias vestras et studia vestra: si feceritis iudicium inter virum et proximum eius. Aduene et pupillo ꝛ vidue non feceritis calūniam: nec sanguinem innocentem effuderitis in loco isto/ et post deos alienos non ambulaueritis in malū vobismetipsis habitabo vobiscum in loco isto in terra quā dedi patribus vr̄is a seculo et vsqꝫ in seculū. Ait dn̄s omp̄s.

Postilla.

¶ In diebus illis. Factū est ver

bum dñi ad me dicens. Sta in porta domus dñi ꝛc.) Hieremias ꝓpheta ostendens regni iude multiplex flagitiũ propter qḋ mereba tur suppliciũ: excludit remedium qḋ poterãt dicere iudei se habere: ne paterentur illa q̄ a prophetis dicebãtur. Et scḋm qḋ patet ex de cursu totius libri hieremie erat quadruplex remedium. scꝫ populi iusticia sacerdotũ san ctimonia / templi sanctitas ꝛ doctorũ veritas Primum vero excluditur per ea q̄ ponuntur ca.v. Secundũ vero ꝑ ea q̄ ponuntur ca.vi. Tercium per ea q̄ ponũtur ca.vii. et quartu per ea que ponuntur capitulo.viii. Presens vero lectio solũ loquitur de exclusione tercii remedii qḋ erat templi sctitas. dicit ergo .ꝛc. (Sta in porta domus dñi) vt scilꝫ omnes in gredientes et egredientes possint te audire Cetera patent vsq̄ ibi. (bonas facite vias ve stras). i. opera (et studia vestra) id est cogita tiones (et habitabo vobiscum in loco isto) ve stras preces exaudiendo. quasi dicat. Si ista omiseritis facere non exaudiam ideo subdi tur (Nolite confidere in verbis mendacii) q̄ scꝫ dicebantur a sacerdotibus propter tempo rale lucrum. Et que sint illa subditur (Tem plum domini ꝛc.) sic enim dicebant sacerdo tes ꝙ omnia mala remitterentur eis si face rent multas oblationes. Et replicatur ter / vt sacerdotes ostenderent dictum suum ma gis firmum: quod tñ erat falsuꝫ. quia primo requiritur displicẽtia de preteritis et cautela de futuris. ideo subditur. (Quoniam si bene direxeritis). id est benedictione dignas fecerI tis (vias vestra) id est operationes et cogita tiones vestras. Et explicat magis in speciali dicens (Si feceritis) vos iudices (iudicium) .s. rectum quantum ad intraneos. et etiam quantum ad extraneos. ideo subditur (adue ne) et quantum ad impotentes se defendere iḋ subditur (et pupillo ꝛc) Et istud tangit iu dices vt in fauorem partis opposite non con demnent eos. Et etiam alios inferiores. vt non moueant contra eos causas iniustas). Nec sanguinem ꝛc.) vos iudices innocentes condenando. Et vos inferiores falso accu sando. Et in hoc monet eos omnes ꝙ se ha beant iusti erga proximum (et post deos alie nos ꝛc) colendo solũ deum verũ vos bene ha bentes erga eũ ista imponuntur hominibus facienda. s. bene se habere in his que sunt ad deum et in his que ad proximum (habitabo vobiscum ꝛc.) exponatur vt prius.

¶ Feria.vi post dominicã.iii.xl. Lectio libri numeri.xx.capitulo.

In diebus illis. Conuene runt filii israel aduersum moysem et aaron et versi in se di tionem dixerunt. Date nobis aquam vt bibemus. Ingressiq̄ moyses ꝛ aaron dimissa multitu dine ante tabernaculum federis corruerunt proni in terram Cla maueruntq̄ ad dominũ atq̄ dix erunt. Dñe deꝰ exaudi clamorẽ populi huius aperi eis thesaurũ tuum fontẽ aque viue / vt satia ti esset murmuratio eorum. Et apparuit gloria domini sup eos Locutusq̄ est dominus ad moy sem dicens. Tolle virgam ꝛ con grega populum tu et aaron fra ter tuus. Et loquimini ad petrã corã eis: et illa dabit aquas. Cũ q̄ eduxeris aquam de petra: libet omnis multitudo et iumenta eiꝰ Tullit igitur moyses virgã que erat in cõspectu domini sicut pre ceperat ei congregata multitudi ne ante petram: dixitq̄ eis. Audi ti rebelles et increduli. Nõ depe tra hac vobis aquam poterimus eiicere. Cumq̄ eleuasset moyses manum percutiens virga bis si licem egresse sunt aque largissi me. ita vt populus biberet et iu mẽta. Dixitq̄ dominus ad moy sem et aaron Quia non credidi stis michi vt sanctificaretis me coram filiis israel: non introdu cetis hos populos in terram quã

**dabo eis Hec est aqua contradic
tionis vbi iurgati sunt filii isra
el contra dominum et sanctifica
tus est in eis.**

Postilla

¶ In diebus illis Conuenerunt
filii israel aduersum moysem ɀc) In hac le
ctione ponitur impedimentum itineris filio
rum israel prouenie(n)s ex aquis contradictio
nis. Et primo describitur populi murmura-
tio. Secundo defectus reuelatio: ibi. Ingres
siq(ue). Circa primum dicitur. cum populus in
digeret aque. dicit ca. l. ꝙ hoc fuit post mor-
tem marie sororis moysi: ad insinuandum ꝙ
dum viuebat per eius merita populus in de
serto existens per magnum tempus ante po
pulus non habuit defectum aque (Et versi
in seditionem). i. rebellionem et contentio-
nem contra moysem et aaron dixerunt. Uti
nam perissemus inter fratres nostros)
hoc est illis qui perierũt tempore chore: quia
mors illorum fuit breuis: ista autem prolixa
et per consequens grauior. (Quare nos feci
stis. ɀc.) vbi viuebamus in abundantia ɀ ad
duxistis in locum istum pessimũ. Cuius cau
sam subdunt dicentes. Qui seri non potest/
et sic patitur defectu(m) fructuum quos profert
terra per humanum laborem. Et etiam cor(um)
quos sponte gignit ɀc. Ista tamen querela
erat irrationabilis. q(uia) mana sufficiebat pro
omni cibo hominib(us) bonis. vt dicitur in hoc
libro. xi. cap(itulo). Insuper et aquam non habet.
ista querela plus habebat de ratione: quia si
ne aqua non potest homo conuenienter viue
re. (Ingressiq(ue) ɀc.) hic ponitur defectus reue
latio quantum ad defectum aque qui nõ po
terat tolerari competenter. vbi premittitur
moysi et aaron oratio que debet esse solita-
ria. Et hoc notatur cum dicitur (dimissa
multitudine ɀc.) humilis et supplicatoria.
Ideo subditur (Et aperi eis thesaurum tu-
um fontem aque viue) ista tamẽ petitio erat
discreta et rationabilis. q(uia) de hoc quod erat
necessarium. Consequenter ponitur d(omi)ni ex-
auditio: cum subditur (Et apparuit gloria do
mini). i. nubes in qua dominus solitus erat
loqui cum moyse quasi paratus petitionem
eorum exaudire. vnde subditur (Tolle vir-
gam ɀc.) Ista fuit virga aaron. quia de ipsa
subditur. (Tulit igitur moyses virgã q(ue) erat
in conspectu d(omi)ni) de virga autẽ aaron dicitur
ca. xvii. Refer virgã aaron in tabernaculum
testimonii (Audite rebelles et increduli) hoc
dixit moyses. q(uia) frequentes (con)similia accide-
rant in populo (Nũ de petra hac aquã pote
rimus eiicere) Istud verbum moysi poterat
dupliciter intelligi affirmatiue et negatiue.
q(uia) si protulit vt dicunt expositores catholici
(com)muniter. q(uia) licet non dubitaret de potentia
dei quin posset illud: dubitauit t(ame)n de effectu
ne impediretur propter maliciã populi. Et
ideo dubitando de ipso effectu dicit (Nũ de
petra ɀc) vt si effectus fuisset secutus sic intel
ligeretur. Non obstante incredulitate ve-
stra poterimus eiicere aquam de petra virtu
te diuina. Si autẽ nõ sequeretur sic intelli-
gitur. Nũ de petra ɀc. q. d. Non poterimus
propter maliciã v(est)ram (Percutiẽs virga bis
silicẽ) q(uia) primo ictu nõ exiuerũt aque (pro)pter
dubitationem moysi. In secundo t(ame)n ictu exi
uerũt aque propter impletionem diuini pro
missi. Consequenter ponitur dubitatis pu-
nitio. cum dicitur. (Quia non credidistis mi
chi) tu et aaron (vt sanctificaretis me) id est
sanctitatem meam in implectione promissi
absq(ue) dubio credendo. et fidem vestram absq(ue)
dubio coram populo pronunciando. sed con
trarium fecistis. ideo (non introducetis hos
populos in terram quã dabo eis) sed morie-
mini ante ingressu. Et licet multũ deside-
rent ingredi. q(uia) tunc t(ame)n sciuerunt ꝙ verbũ
dei erat diffinitiuũ. Ideo verbũ d(omi)ni humili
ter acceptauerũt ɀ tũc nõ orauerũt pro ei(us) re
tractione. postea tamen moyses orauit d(omi)n(u)m
pro ingressu terre: sed non fuit exauditus: vt
habetur deuteronomii. iii. cap(itulo). Sequitur.
(Et s(an)ctificatus est in eis) per hoc enim ꝙ filii
israel viderunt ꝙ vindicta dei non parcebat
moysi et aaron q(ui) erãt sancti et amici sui fue
rũt territi et magis obediẽtes: ne incurrerent
offensam dei. et hoc est qd dicit (ɀ sanctificat(us)
est in eis Hebrei autẽ dicũt sic ɀ ꝙ moyses et
aarõ peccauerũt eo ꝙ non fecerunt sicut pre
ceperat eis deus: q(uia) dixerat (loquimini) ad pe
tram coram eis (ɀ illa dabit aquas) vt patet
in textu. Ita ꝙ ex solo verbo absq(ue) percussio
ne dedisset aquas: quod fuisset nouũ signum
diuine potẽtie. Non enim legitur ꝙ adhuc
factum fuisset simile. Et ideo subdit postea.
Quia nõ credidistis michi vt s(an)ctificaretis me
corã filiis israel: quasi dicat. Si corã filiis is-
rael dixissetis ecce lapis iste q(ui) non audit neq(ue)
videt. ɀ tamen obedit verbo dei emittendo
aquas absq(ue) vlla percussione multo fortius
vos qui estis rationabiles verbis d(omi)ni debetis

obedire absq; vlla flagellatione. In hoc san
ctitatē meam professi fuissetis verbo et facto
qđ q; non fecistis pront vobis imposueram.
Ideo non introducetis hos populos rc.

¶ Sabbato post dñice quarte quadragesi
me. Lectio danielis prophete. xiii. ca.

IN diebus illis. Erat
vir in babilone. et no
mē eius ioachim. Et
accepit vxorem nomi
ne susannam filiam
helchie pulchram nimis ꝛ timen
tem deum. Parentes enim illius
cum essent iusti. erudierunt filiā
suam secundum legem moysi.
Erat autem ioachim diues val
de. Et erat ei pomerium. vicinū
domini sue Et ad ipsum conflue
bant iudei. eo q; esset honorabili
or omniū/ et constituti sunt duo
senes iudices in anno illo/ de qui
bus locutus est dominus. Quia
egressa est iniquitas de babilone
a senioribus iudicibus. qui vide
bantur regere populum. Isti fre
quentabant domum ioachim
et veniebant ad eos omnes qui
habebant iudicia. Cum autem
populus reuertisset post meridi
em/ ingrediebatur susanna et de
ambulabat in pomerio viri sui.
Et videbant eam senes quoti
die ingredientem et deambulan
tem: et exarcerunt in concupiscē
tiam eius. Et auerterūt sensum
suum: et declinauerūt oculos su
os vt non viderent celum neq; re
cordarentur iudiciorum iustorū
Factum est autem cum obserua
rent diem aptum quando eam
possent inuenire solam: ingressa
est aliquādo sicut heri et nudius
tercius cum duabus solis puel
lis/ voluitq; lauari in pomerio.
Estus quippe erat et non erat ibi
quisq; pter duos senes abscōditos
cōtēplantes eā dixit ergo puellis
Afferte michi oleū ꝛ smygmata
ꝛ hostia pomerii claudete vt la
uer. Cum autē egresse essent pu
elle. surrexerunt duo senes et ac
currerunt ad eam. Et dixerunt
Ecce hostia pomerii clausa sunt
et nemo nos videt: et in concupi
scentia tui sumus/ quo obrem assē
tire nobis et commiscere nobis
cū Quod si nolueris: dicemus te
stimonium contra te qđ fuerit te
cum iuuenis/ ꝛ ob hanc causam
emiseris puellas a te Ingemuit
susanna. et ait. Angustie michi
sunt vndiq;. Si enim hoc egero
mors michi est Si autem nō ege
ro. non effugiam manus vestras
Sed melius est michi absq; ope
re incidere manus vestras. q̄ pec
care in conspectu dñi. Et excla
mauit voce magna susanna Ex
clamauerūt autē ꝛ senes. aduer
sus eam Et cucurrit vnus ꝛ ape
ruit hostia pomerii Cū autē au
dissēt clamorē in pomerio. famu
li domus irruerūt per posticū vt
viderēt quidnā hoc esset. Postq̄

autem senes locuti sunt erubue runt serui vehementer. quia nũ ꝗ dict⁹ fuerat sermo huiuscemodi de susanna. Et factus est dies crastina. Cumqꝫ venisset populus ad virum eius ioachim venerunt et duo presbyteri pleni iniqua cogitatione aduersus susannam vt interficerent eam et dixerunt coram populo. Mittite ad susannam filiam helchie vxorẽ ioachim. Et statim miserunt/et venit cum parentibus ⁊ filiis et vniuersis cognatis suis. Flebãt igitur sui et omnes ꝗ nouerant eam. Consurgentes autem duo presbyteri in medio populi. posuerunt manus suas super caput eius. Que flens suspexit ad celũ Erat enim cor eius fiduciam habens i dño. ⁊ dixerũt presbyteri. Cum deambularemus in pomerio soli. ingressa est hec cũ duabꝫ solis puellis et clausit hostia pomerii. et dimisit a se puellas. Venit ad eam adolescens ꝗ erat absconditus: et concubuit cum ea. Porro nos cum essemus i angulo pomerii. videntes iniquitatẽ cucurrimus ad eos/et vidimus eos pariter commisceri. Et illũ quidem nequiuimus comprehẽdere: quia fortior nobis erat. Et aperto hostio: exiliuit. Hanc autem cũ apprehendissimus interrogauim⁹ quisnã esset adolescẽs et noluit indicare nobis. Huius rei testes sum⁹ Credidit oĩs multitudo quasi senioribꝰ populi ⁊ iudicibus: et condemnauerunt eã ad mortem. Exclamauit autem voce magna susanna. et dixit. Deus eterne qui absconditorũ es cognitor: qui nostri oĩa ãteꝗ fiant/tu scis quoniã contra me tulerũt falsũ testimoniũ. Et ecce morior cũ nichil horũ fecerĩ: que iste malitiose cõposuerũt aduersũ me. Exaudiuit autẽ dñs vocẽ eius. Cũqꝫ duceretur ad mortem suscitauit dñs spiritũ pueri iunioris cui nomen daniel. Et exclamauit voce magna: ⁊ dixit. Mũdus ego sũ: a sanguine huius. et conuersus est oĩs populus ad eũ et dixit. Quis ẽ sermo iste quem tu locutus es: Qui cũ staret ĩ medio eorũ ait. Sic fatui filii israel iudicantes: neqꝫ quod verũ ẽ cognoscẽtes: condẽnasti filiã israel Reuertimini ad iudiciũ quia falsũ testimoniũ locuti sunt aduersus eã. Reuersus est ergo populus cũ festinatione: ⁊ dixit ad eos daniel. Separate eos ab inuicẽ procul: et diiudicabo eos. Cũ ergo diuisi essẽt alter ab altero: vocauit vnũ de eis: ⁊ dixit ad eũ In ueterate dierũ malorũ: nunc venerũt peccata tua que operabaris prius iudicans iudicia iniusta: innocentes opprimens/et dimit

tens noxios/dicente domino. In
nocentē et iustū non interficies.
Nunc ergo si vidisti eam dic sub
qua arbore videris eos colloquē
tes sibi: Qui ait. Sub cino. Di
xit autem daniel. Recte mentit9
es in caput tuū. Ecce enim ange
lus dñi accepta sententia ab eo
scindet te mediū Et amoto eo ius
sit venire aliū: & dixit ei. Semen
chanaam et non iuda species de
cepit te: & concupiscentia subuer
cor tuū Sic faciebatis filiabus
israel Et ille timentes loqueban
tur vobis: sed non filia iuda su
stinuit iniquitatem vestrā Nūc
ergo si vidisti eam: dic michi sub
qua arbore comprehenderis eos
loquentes sibi: Qui ait. Su
pino. Dixit autē ei daniel. Recte
mentitus es et tu in caput tuum
Manet enim angel9 dñi gladiū
habens vt secet te mediū: & inter
ficiat vos. Exclamauit itaqz om
nis cetus voce magna et benedi
xerunt deū qui saluat sperantes
in se Et consurrexerūt aduersus
duos presbyteros. Conuixerat
ei eos daniel ex ore suo dixisse fal
sū testimonium. Feceruntqz eis
sicut male egerant aduersus pro
ximum: & interfecerunt eos. Et
saluatus est sanguis innoxius i
die illa. Postilla.
¶ In diebus illis Erat vir in ba
bylone et nomen eius ioachim rc.) Hystoria
susanne contingit ante captiuitatem babylo
nicam vel cito post. qz daniel erat adhuc val
de iuuenis. scdm qd dicitur infra. Cūqz duce
retur ad mortem suscitauit deus spiritū pue
ri iunioris cui nomē daniel. & translatus fue
rat in babylonem ante dictā captiuitatē. xi.
annis quibus regnauit sedechias. propter qd
hec hystoria inter libros biblie inter hystori
as non canonicas situari debet post librum
baruch: de quo certum est q vna pars eius
fuit scripta ante dictam captiuitatē. vt ibidē
plenius dicitur. (Et erat vir habitans in ba
bylone rc.) Hec hystoria diuiditur in quattu
or partes. qz primo describit susanne nepha
ria tētatio. Secundo ipsius maligna accusa
tio ibi. Exclamauerunt aūt. Tercio eius ini
qua ꝯdemnatio: ibi. Credidit eis multitudo
Quarto ipsius digna liberatio. ibi. Exaudi
uit dñs. Circa primū describitur psona ten
tata scilz susāna a nobilitate gñis qz erat de
tribu iuda. vt dicetur infra. Et qz erat ioa
chim copulata in matrimonio qui erat hono
rabilior oīm iudeorum: vt hic dicitur. de scri
bitur etiam pulchritudo corporis vnde dī.
Pulchra nimis. Et a pulchritudine mentis
qz dī timens deum cuius causa exprimitur:
qz erat parentibus erudita secundum legem
moysi. Et iō bene noiata erat scđm proprie
tatē rei susāna. i. liliū propter qd senes erāt
magis inflamati de ea q̄ de vili persona. his
dictis pz lra. sequitur (Et ꝯstituti sunt) Hic
ꝯsequenter describitur tentantium status: qz
erant senes maturitate etatis iudices subli
mitate auctoritatis presbyteri. vt dī ibi ap
parentia sanctitatis. et ideo de facili poterāt
mulieres seducere. Dicit hic glosa. q hebrei
dicunt ipsos decepisse mulieres per hoc quod
dicebant xp̄m de semine eorum nasciturum
cum essent de tribu iuda eo q tribus sacerdo
talis et tribus regia ꝯiuncte erant: cuius sez
xp̄i natiuitas maxime desyderabatur. Seq
tur (De quibus locutus est dñs) Hieremie.
xx. vbi dī. Ponat te dñs sicut sedechiam et
achab. quos frixit rex babylonis in igne pro
eo q fecerūt stulticia in israel. et mechati sūt
in vxores amicorum suorum et locuti sunt ver
bum, in nomine meo mendaciter qd nō man
daui eis. Dicūt enim hebrei q isti senes erāt
a dño predicti. Hiere. xxix. Sed contrarium
videtur. qz dicuntur frixi in igne per regem
babylonis. Duo autem senes qui tentaue
runt susannam fuerunt lapidati. vt dicit hic
glosa. Item fuerunt lapidati a populo non
a rege. Dicendum q pena mortis quecumqz

aliquando significatur per ignem in scriptu
ra. Et ideo corum lapidatio vocatur frixio
in igne. Item sciendum q̄ de licentia regis
babylonis pena debita iudicabatur per iu-
deos secundum legem moysi qꝫ iudices regis
legem iudeorum ignorabant:sꝫ executionem
mortis non poterant inferre nisi ex speciali
mandato regis et auctoritate. Et ideo q̄ po
pulus eos lapidauerit fuit de precepto regis
propter quod rex fecit principaliter et aucto
ritate:populus autē executiue. Cetera vero
patent vsqꝫ ad hunc locum. (Cum autem po
pulus reuertisset ⁊c) hic ponitur tentationis
ortus q̄ orta est in istis senibꝫ sicut cōiter orit̄
tentatio carnis in aliis hoibus. Primo ex im
pudicio appetitu. qꝫ dr̄ q̄ videbant eā quoti
die. Scd̄o ex in ordinato effectu cū subditur
(Et exarserunt ⁊c.) et ꝯṫr ex cecato intellectu
cum dr̄. Et auerterunt sensum suum ⁊c. quia
inordinata affectio excecat oculos rationis.
Et ꝯṫr ex nephario conatu ad implendum
propositum:cū dr̄. dixit aliter ad alterū ⁊c. di
cit igitur primo sic. (Cum autem populus re
uertisset post meridiem ingrediebatur susan
nam ⁊ deambulabant in pomerio ⁊c.) Susā
na erat verecunda et presente frequentia po
puli stabat clausa cum puellis suis iuxta do
mum. Sꝫ cum populus exisset ⁊ senes aliquā
tulū remanerent ad ꝯferendum simul de au
ditis in iudicio:tunc susanna exibat camerā
et intrabat hortum causa recreationis ⁊ la-
uationis. Nec cauebat tm̄ a senibus propter
etatem ⁊ sctitatis apparentiam quantū caue
bat ab aliis. Cetera vero patēt vsqꝫ ibi. (Di
xit alter ad alterum eamus domum ⁊c.) hoc
fecerunt qꝫ quilibet volebat se expedire de
alio vt posset solus reuerti ad loquendum cū
susanna ⁊ ad decipiendum eam. Sequitur.
(Cumqꝫ reuertisset prope domū ioachim per
diuersas vias:venerūt in vnum ⁊c.) Sequi-
tur (Et tunc in cōe statuerunt tps ⁊c.) qꝫ fir
mati in suo malo proposito (Factum est autē
hic ꝯṫr ponitur tentationis modus. vbi po-
nuntur ista per ordinem. Primum est frau-
dulentia ⁊ insidiatio in hoc obseruauerunt
tps aptum. s. post populi discessum. et locum
ꝯgruum. s. pomerium vel hortum ⁊ hoc est qđ
dr̄ hic (Factum est autem cum obseruarent
diem aptum ⁊c.) Modus loquendi est ad si-
gnandū frequentiā faciendi aliquid qꝫ susā
na frequenter illum hortū intrabat. Et sequi
tur (Et non erat ibi quisq̄ preter duos senes
absconditos et contemplantes eam) ex ardo
re desiderii (Dixit ergo puellis afferte michi

oleum) hic oleum accipitur pro lachrimis odo
rum aromaticoꝝ qua vtuntur in terra illa
ꝯtra estum (et smygmata) sm̄ hieronimum
smygma est aqua de hordeo ⁊ palea facta ad
lauandum faciem ⁊ refrigerandum (⁊ hostia
pomerii claudite) propter securitatem:ne ali
quis posset venire ad eam. (vt lauer) ex illis
. s. q̄ debebant apportare puelle predicte ⁊ for
te erat ibi irriguū fontis vel aliquid aliud.
Sequitur (Cum autem egresse essent puelle
⁊c.) hic ponitur scd̄m q̄ fuit in ista tentatio-
ne / sꝫ maligna suggestio. Primo susannam
assecurando ad perpetrandum rem illicitā /
cum dr̄ (Ecce hostia pomerii clausa sunt ⁊c)
Scd̄o ei mortem minando nisi ꝯsentiat / cū
subditur (Qđ si nolueris dicemus ꝯtra te te
stimoniū ⁊c) Tercium quod in hac tentatio
ne ponitur est susanne virtuosa electio quia
magis elegit mori q̄ dei mandatum preter
gredi. Et hoc est qđ dr̄ hic (Ingemuit susan
na) ex dolore cordis propter periculum immi
nens (Angustie sunt michi vndiqꝫ) angu-
stiosum est mori ⁊ angustiosum est dignum
morte fieri. propter qđ sequitur (Si enī hoc
egero qđ suadetis legē dei transgrediendo
(mors michi est debita) qꝫ in lege moysi preci
pitur adultera lapidari (Si aūt non egero
non effugiam manus vestras (mortem incur
rendo lꝫ indebitam. (Sed melius est michi
absqꝫ ope incidere in manus hoim ⁊c.) qꝫ pu
niri non est malum simpliciter qꝫ est malum
pene:sꝫ fieri pena dignum est simpliciter ma
lum. qꝫ hoc est malum culpe (Et exclamauit
voce magna susanna) ne forte senes ex vehe
menti ꝯcupiscētia qua erāt inflamati in ipā
irruerent ⁊ ipm̄ lꝫ inuitam impudice tange-
rent (Exclamauerūt autem ⁊ senes) hic ꝯṫr
ponitur susanne maligna accusatio. Et diui
ditur in duas partes. qꝫ primo accusatur ex
tra iudicium. Scd̄o in iudicio ibi. Et facta
est dies. in prima dicitur sic (Exclamauerūt
autem ⁊ senes aduersus eam) vt notarēt eā
ream corā familia occurrente ad clamorem
susanne. qꝫ si tacerent redderent se suspectos
(Et occurrit vnus ⁊ aperuit hostium pome
rii) ad simulandū q̄ vir eius de quo falso eā
accusabant exisset anteq̄ famuli venissent /
qꝫ si hostium inuentū fuisset clausum. ⁊ tn̄ in
uenis nō fuisset inuentus testimonium nisi eorum
fuisset suspectum. Sequitur (Postquā autē
locuti sunt senes) accusantes susannā de cri
mine adulterii (erubuerunt serui) qꝫ dilige-
bant susannā tanquā in domo eius nutriti:
cuius causa subditur (qꝫ nūquā dictus fuerat:

sermo hõi de susanna)in quo apparet boni-
tas eius non solū in vita sed etiam in fama.
(Et facta est dies crastina) Hic ꝯñr ponitur
accusa tio in iudicio Et dividitur in tres par
tes.qꝫ primo ponitur susanne citatio.s'do ac
cusatiuū iuratio.ibi. Cõsurgentes āt tercio
iuratoꝝ testificatõ ibi. Et dixerunt presbyte
ri.in prima perte dr̄ sic.(Cum venisset popu
lus ꝛc.)scꝫ ad locum iudicii(venerunt ꝛ duo
presbyteri ꝛc.)ꝯparēdo in loco iudicii ad im
plendum nequitiā suam (ꝛ dixerunt corã oĩ
populo)Mittite ad susannam ꝛc) ꝛ sic appa
ret susanne solennis citatio(et venit cū parē
tibus)qꝫ nõ poterat sola sufficere ire ad iudi
cium.amici autē eius venerunt cum ea. ipsi
ꝯpacientes propter sanctitatem eius quã no
uerant. Seq̄tur(At iniqui illi iusserunt vt
discooperiretur) qꝫ forte volebant inducere
populū ad suspicandum male de ea ex rubo
re vultus eius sciebant enim ipsa esse verecū
dam.Erat eñi coopta ꝛc. hoc potest intelligi
dupliciter.vno modo referendo ad preceptū
senum qui iusserant eã discooperiri vt sic re
ficerentur eius aspectu ex quo non poterant
sibi copulari nephario actu.Aliomodo potest
intelligi referando ad ipsam susannam ꝛ ad
amicos eius q̄ cooperiant eam vt sit sensus
Erat enim cooperta.s.amicorum consilio:vt
vel sic satiarentur decore eius.i.vt non vidē
tes eius pulchritudinem minus inflamaren
tur de ea: ꝛ sic nõ accusarent eam crudeliter
qꝫ amici eius.s.susanne sciebant causã accu-
sationis per reuelationem susanne(Flebant
igitur sui ꝛc.).s.pietate ꝛ cognoscentes inno-
centiam susanne(Consurgentes ꝛc.) Hic po
nitur accusantiū iuratio.Ex quo habetur ar
gumentum ꝙ de crimine vñ aliquis debeat
mori non est credendū alicui simplice verbo
suo cuiuscūqꝫ auctoritatis ꝛ sãctitatis sit. Et
hoc est qđ dicitur hic.(Cõsurgentes aūt duo
presbiteri)qui erant iudices et sacerdotes po
puli(posuerunt manus suas super caput eiꝰ
Iste enim erat modus iurandi contra perso
nam ꝯdemnandam ad mortem vt testes in
iurando ponerent manus super caput eius
vt habetur leuitici.xxiiii(Que flēs)qꝫ vide-
bat ꝙ criminaliter agebant contra eã(suspe
xit in celum)qꝫ aliunde non poterat habere
auxilium.ꝛ propriū est diuinitatis succurre-
re in casibus desperatis.(Et dixerunt presby
teri)hic ponitur iuratoꝝ testificatio (Cū de
ambularemus in pomerio soli) hoc dicūt ne
requiratur aliꝰ testis cū eis Sequitur(hec
clausit hostiū pomerii et dimisit puellas)hoc
dicunt in argumentum sui dicti qđ sequitur
(Venitqꝫ ad eam adolescens qui erat abscõ-
ditus ꝛ concubuit cū ea) qꝫ aliter nõ poterāt
ostendere susannã morte dignã: nisi allega-
rent factum turpe ꝓ pctõ eñi voluptatis vel
ꝯcupiscētie nõ statuitur aliqua pena in lege.
(Porro cum essemꝰ in angulo pomerii) hoc
dicūt ad colorationē dicti sui:qꝫ si fuissent in
palã dictū eoꝝ nõ habuisset aliquã probabili
tatē.s. ꝙ susanna vellet talle quid ꝯmittere
ipis videntibꝫ(cucurrimus et vidimus ipsos
pariter ꝯmisceri)qꝫ de facto nõ creditur testi
monio alicuius nisi dicat se vidisse(ꝛ illū qui
dem nequiuimus ꝯprehendere.qꝫ fortior no
bis erat)tanq̄ iuuenis existēs nos aūt senes
(hanc aūt cum ꝯprehendissemus interroga-
uimus quisnã esset adolescens ꝛ noluit indi
care nobis)hoc aūt dixerūt ne quereretur ab
eis quis esset adolescēs:et per hoc possent de
prehēdi(Credidit)Hic describitur ipsius su
sanne iniusta ꝯdēnatio q̄ ostenditur ex duo-
bus.s.ex ppl'i ignorantia qui credidit senibꝫ
propter etatem ꝛ auctoritate eoꝝ absqꝫ dili-
genti examinatione propter qđ de hoc infra
reprehenduntur a daniele.vbi dicitur (Sic
fatui filii israel ꝛc.)ex hoc habetur argumen
tum:ꝙ pro nulla vel auctoritate seu sanctita
te debent applicari testes in causa criminali
maxime sine diligenti examinatione. Secun
do ostenditur condennatio iniusta ex susan-
ne innocentia cum dicitur (Exclamauit aūt
voce magna susanna)ex cordis affectu et cõ
scientia pura (Deus eterne q̄ absconditoruꝫ
es cognitor)qꝫ ipse solus nouit secreta cordi
um diuina enim scientia eternitate mensura
tur ideo ita cognoscit futura sicut presentia
(Exaudiuit)Hic ponitur susanne digna libe
ratio. Et diuiditur in quattuor partes. quia
primo ponitur danielis appellatõ a senten-
tia iniqua. Secundo testium diligens exami
natio ibi.Reuersus est ppl's. Tercio ipsoruꝫ
condennatio.ibi. Exclamauit itaqꝫ.Quarto
pro predictis gratiarum actio ibi . Elchias
autem.s.ista perticula vltima nõ ponitur in
pñti lectione(Exaudiuit autem dñs vocem
eius).i.cum effectu audiuit(Cūqꝫ duceretur
ad mortē suscitauit dñs ꝛc)ex quo pꝫ ꝙ dani
el hoc non fecit humana industria: sꝫ ex diui
no instinctu(et exclamauit voce magna) vt
posset ab oĩbꝫ audiri. Mundus sum a sãgui
ne huius hoc est dictū nõ assentio huius sen-
tentie sed magis ab ea appello tanq̄ ab ini-
qua . vt pꝫ per verba sequentia(reuersus qꝫ
est populus).s.ad locum iudicii. Et dixerunt

et senes.non illi duo qui accusabant susannam sed alii senes populi israel. Ueni ⁊ sede in medio nostrum in loco iudicii.et iudica nobis qualiter veritas possit aperiri:q2 tibi dedit de⁹ honorem senectutis.i.sapientiam que solet esse in antiquis. vt dicitur iohan.xii. In antiquis est sapientia.et in multo tempore inuenitur prudentia (Et dixit ad eos daniel.separate illos ⁊c)ne ꝯfingant aliud mendacium simile precedenti. Sequitur (Inueterate dierum malorum ⁊c.)Ex hoc patet ꝙ testes falsi sunt increpandi et terrendi:vt ex hoc magis appareat eorum fraudulentiam . (nunc venerunt peccata tua que operabaris prius iudicans iniusta ⁊c).i.ostendentur per penā tibi a deo inferendam. Sequitur.(dicente dño innocentem ⁊ iustum non interficies) Hoc dicitur deuterono.xxvii.ca. (Nunc ergo si vidisti eam dic sub qua arbore)Ex hoc patet ꝙ testes sunt interrogandi de circunstantiis quia per hoc apprehenditur eorū falsitas et contradictio.(videris eos colloquentes sibi)curialiter loquitur sicut homo cast⁹ et verecundus:non sicut senes impudici qui dixerant vidimus eos pariter commisceri. (Qui ait sub cyno)nomen est arboris. et est idem qđ lentiscus arbor humilis:cuius succ⁹ foliorum consolidat labia. vt dicit hic glosa. (Dixit aūt daniel Recte mentitus es in caput tuū).i.ad damnationem capitis tui que ex hoc sequitur(Ecce angel⁹ dñi ⁊c).i.iudex q2 iudices populi ⁊ sacerdotes aliqñ nominantur angeli sicut p3.Mala.ii.dicentis. Labia sacerdotis custodiūt scientiam . ⁊ legem requirūt ex ore eius.angelus enim dñi exercituū est vel angelus vere accipitur ibi pro angelo susanne.qui damnationem seuū erga deum procurauit(Et amoto eo ⁊c.)prius eū amouit q̄ alter veniret : ne posset alteri signare quid diceret(et dixit ei.semē chanaan ⁊c.) l3 enim esset de tribu iuda scđm rē. tū imitabatur mores chananeorum. Increpauit autem ipsum daniel sicut primū et eadē causa vterretius citius deprehendatur(species decepit te).i. pulchritudo susanne(⁊ ꝯcupiscentia subuertit cor tuum).i.mentē tuam auertit a rectitudine rationis et legis diuine(Sic faciebatis filiabus israel)eas per terrores decipiendo(et ille timentes loquebantur vobis)ꝯsentiēdo vobis in opus nepharium(Sz filia iuda)nobilis s.genere et moribus(non sustinuit iniquitatem vr̄am)vobis assentiendo. (Nunc ergo dic sub qua arbore apprehenderis eos loquentes sibi) curialiter loquendo de actu carnali vt iam dictum est(qui ait sub prino) nomen est arboris nec est arbor eadem cum lentisco.vt dicunt aliqui et male. q2 tunc nō esset discordia in testimonia eorum cuius cōtrarium exprimitur in littera.aliter nō essēt ꝯuicti testes falsi.Et iō dicendum ꝙ prinus idem est qđ pinus vt dr̄ in li . de proprietatibus rerum(dixit aūt daniel. recte mentitus es ⁊c.)eodēmodo exponitur sicut prius(vt secet te mediū)separando.s.aiaz a corpore per mortē:q2 non fuerunt interfecti gladio. vt ĩ dictum est(Exclamauit itaq3 oīs cetus(q2 videbat ꝯtradictionem eorū (et ꝯsurrexerunt aduersus duos presbyteros)faciendo eis secūdum legem talionis scriptam in lege moysi(⁊ interfecerent eos).i sicut dignos morte regi tradiderant qui hēbat altam iusticiam ⁊ ipse fecit eos ꝯburi scđm modum illius terre vt dr̄ hiere.xxix. Uel aliter interfecerent.q2 de spirituali voluntate regis permissum est iudeis vt interficerent eos secundū legē moysi ⁊ sic fuerunt lapidati.que lapidatio potest dici frixio in igne vt ĩ dcm̄ est. Cetera vero vsq3 in finem de se patent.

¶ Dñica.iiii.in xl. Ad galathas.iiii.ca.

FRatres Scriptum est qm̄ abraham duos filios hūit. Unū de ancilla: ⁊ vnum delibera. Sed qui de ancilla: scđm carnē natus est Qui autem delibera per repromissionē Que sūt per allegoriā dicta hec eī sunt duo testamenta Unū qdē ī mōte synai in seruitutem generans: q̄ est agar. Syna enī mons est in arabia: q̄ coniunctus est ei q̄ nunc est hierusalē /et seruit cū filiis suis. Illa aūt que sursū est hierusalē libera est que est mater nr̄a. Scriptū est enim. Letare sterilis que non paris erūpe et clama que non parturis q2 multi filii deserte magis q̄ ei⁹

que habet virũ. Nos autem fra-
tres scd̃m ysaac pmissionis filii
sumus. Sed quõ tunc is q̃ scd̃m
carnẽ natus fuerat persequeba-
tur eũ qui scd̃m spiritũ ita et nũc
Sed quid dicit scriptura? Eiice
ancillam: et filiũ eius. Non enĩ
erit heres filius ancille. cũ filio li
bere. Itaqꝫ fratres non sum⁹ an
cille filii: sed libere. Qua liberta-
te: xp̃s nos liberauit. Postilla:
¶ Fratres. Scriptũ est quoniã
abrahã ꝛc.) Ante initiũ illius epystole scribit
sctũs paulus di. Emulamini aũt in bono sp:
et non tm̃ cũ p̃ns sum apud vos. Filioli mei
quos iterũ et parturio donec xp̃s reformetur
in vobis. Tunc post pauca sequitur epystola
hodierna. (Scriptũ est qm̃ abrahã duos fili
os habuit). Ubi notandũ ꝙ nos oẽs filii dei
sumus per creationẽ sꝫ non oẽs per grãm: et
qui hic in p̃nti filius dei per gratiam non fu
erit in futuro filius glie non erit. Et sic dupli
ces filios habet de⁹ de quibus dicitur in epy
stola hodierna per tipũ filiorũ abrahe cum di
citur (Scriptũ est) Gen̄.xxi. (Quoniã abra-
hã duos filios habuit) ismael et ysaac (vnũ)
.i. ismael (de ancilla) s. agar: q̃ erat ancilla sa
re vxoris abrahe (et vnũ de libera). i. de vxore
propria. s. ysaac quẽ sara genuit. Sꝫ is qui
de ancilla. i. ismael (sꝫm carnem natus est). i.
per modum naturales sicut alii homines: et
sine vlla premissione natus est (qui aũt de li
bera). i de vxore propria. s. ysaac (per repro-
missionem). s. diuinam: qꝫ pater centum an
norũ erat et mater nonaginta annorum (que
sunt per allegoriam dicta). i. per sensum alte
rum q̃ videntur verba sonare: qꝫ iã dicta de
bent intellige mystice: qꝫ mysticũ sensum ha
bent. Pro quo notandum ꝙ quadruplex est
sacre scripture sensus. Hystoricus qñ factum
narratur. Tropologicus cum ex his que fa-
cta sunt alia facienda ostenduntur. Allegori
cus: cum per id qđ factum est aliquid futurũ
intelligitur. Anagogicus sꝫm augu. per quẽ
de sẽnis et eternis tractatur. Versus. Litte-
ra gesta docꝫ. quid credis alligoria. Moralis
quid agas: quo tendis anagogia (Hec enim
sunt). i. significant (duo testamenta). s. vet⁹
et nouum (Unum quidem datum). s. vetus
testamentum in monte syna. i. ipsi moysi in
duabus tabulis lapideis (in seruitutem gene
rans) super. iudeos: qui timore pene et pro-
missione temporalium seruierunt et obedie
runt deo: non filialiter: sꝫ seruiliter (que est
agar). i. q̃ significatur per agar ancillã (Sy
na enim mons est in arabia) s. minori scd̃m
haymonẽ: q̃ sua magnitudine diuersas pro-
uincias tangit: et sui extremitate vicinus est
terre promissionis (qui coniunctus est). i. vi-
cinus est (ei). s. terre promissionis q̃ nunc est
hierusalẽ / et seruit cũ filiis suis) s. y. i. cũ iu-
deis in seruitute legis. Illa aũt hierusalem
. i. ecclesia de gentibus congregata (que sur-
sũ est) quo ad affectionem vel spem celestiũ
(libera est) Uel. i. in libertate euangelii po-
sita est (que est mater nostra) scilꝫ spiritualı-
ter nos generans per baptismũ (de qua scri-
ptum est) Isa. liiii. (Letare sterilis que non
paris) s. y. i. ecclesia gentiũ de qua venit chri
stianitas: que erat sterilis operib⁹ bonis an
te aduentum xp̃i (erumpe) scꝫ q̃tum ad gau
dium intrinsecum (et clama) q̃tum ad gau-
dium extrinsecum (que non parturis) Gor. i.
ad generandum filios christo non conaris:
quia multi filii deserti. i. de seruitute gentilita
tis ad christum conuerse que ante erat deser
ta a deo propter eius ydolatriam) magis q̃
eius q̃ habet virum) i. synagoge que in mon
te syna desponsata fuit deo in susceptione le
gis: qꝫ sicut mulier regitur a viro: sic iudei in
veteri testamento regebantur per legẽ moy
si (Nos autem fr̃es) scꝫ xp̃iani (scd̃m ysaac)
. i. ad similitudinem eius (promissionis filii
sumus. s. geniti per gratiam in baptismo (sed
quõ). i. quemadmodũ (tunc is). i. ismael (qui
scd̃m carnem) scꝫ (natus fuerat persequeba-
tur eum qui secd̃m spm̃). i. ysaac qui sꝫm pro
missionem. s. sp̃ũsseti ex matre sterile nat⁹ est
(ita et nunc). i. in presenti mali per sequen-
tur bonos sꝫ quid dicit scriptura. Gen̄. xxi. /
(Eiice ancillã). i. synagogã (et filium eius)
. i. quẽlibet de sinagoga Gor. i. ad lr̃am Cũ
ei vidisset sara ismael ludent eũ cum filio suo
ysaac et non placuisset ei locus ille: dixit abra
he. (eiice ancillam et filiũ eius) qui ammoni
tus a dñó acquieuit ei. et eiecit agar et ismael: p
qđ figuratũ fuit ꝙ sinagoga cũ cerimoniali-
b⁹ et obseruationibus suis a consortio fideliũ
erat in aduentu xp̃i abiicienda (non enĩ he-
res erit filius ancille). Gor. i. filius sinagoge
(cum filio libere). i. cum xp̃iano filio ecclesie.
In bonis enĩ temporalibus permixti sũt ma

li cum bonis: immo quandoq mali plus habent de temporalibus sz in hereditate soli boni participant. Unde abraham filius concubinarum largitus est munera. sed ysaac servauit hereditatem. Gen.xxv. (Itaq fratres non sumus ancille filii). Hoc id est synagoge. vt seruiamus legi et seruituti legalium subiecti (.s. liberi) i. ecclesie militantis (qua libertate) scz a seruitute legis (christus nos liberauit) L.y. qui per suam benedictam passionem legalia euacuauit.

¶ Feria ii. post dominicam quartam in. xl. Lectio libri regu. iii. cap. iii.

In diebus illis Venerunt due mulieres meretrices ad regem salomonem Steterunt q coram eo quarum vna ait Obsecro mi domine ego & mulier hec habitabamus in domo vna & peperi apud eam in cubiculo. Tercia vero die postq ego peperi: peperit & hec Et eram9 simul nullusq alius in domo nobiscu: exceptis nobis duabus. Mortuus est autē filius mulieris huius nocte: dormiens quippe oppressit eu. Et consurgens intempeste noctis silēcio tulit filium meum de latere meo ancille tue dormientis et collocauit in sinu suo. Suu autē filiu qui erat mortuus posuit in sinu meo Cu q surrexissē mane vt darem lac filio meo: apparuit mortu9 Quē diligēcius intuens clara luce: deprehendi non esse meum quē genuerā. Respōditq altera mulier Non est ita vt dicis. Sed filius tuus mortuus est: meus autē viuit. Ecōtrario illa dicebat. Mentiris filius quippe meus viuit: & filius tuus mortuus est. Atq in hunc modum contēdebant coram rege Tunc rex ait Hec dicit Filius meus viuit et filius tuus mortuus est. Et ista respōdit nō. Sed & filius tuus mortuus est: & filius meus viuit. Dixit ergo rex Afferte michi gladium. Cuq attulissent gladiu coram rege: ait. Diuidite inquit infantem viuu in duas partes: & date dimidiam partem alteri. Dixit autē mulier cuius filius erat viuus ad regē: Commota sunt quippe viscera eius: super filio suo. Obsecro domine date illi infantem viuu: & nolite interficere eu Econtrario illa dicebat. Nec michi nec tibi: sed diuidatur. Respondit rex et ait. Date huic infantem viuum et nō occidatur. Hec est enim mater eius. Audiuit itaq omnis israel iudicium quod iudicasset rex Et timuerunt regem vidētes sapienciam dei esse in eo. ad faciendum iudicium.

Postilla

¶ In diebus illis. Venerūt due mulieres meretrices ad regem salomonem et.) Salomon filius dauid visionem a domino habuit vt postularet quid vellet. Qui dies multos diuitias aut inimicorum suorū animas non petens: sed solam sapiētiam ad discernendum populi iudicium postulans obtinuit a deo cum ipsa sapientia omnium predictorum abundantiam & gloriam talem vt nemo fuerit similis sibi in regibus, iudeg.

Ipso igitur sedente in regno post grande conuiuium vniuersum famulis suis (Venerunt due mulieres meretrices et cetera) Hic ostenditur impletio promissionis facte salomonii Et primo quantum ad sapientiam in hac presenti lectione. In residuo vero istius capituli quantum ad gloriam. Deinde quantum ad opulentiam. Ista tamen tria sunt ita coniuncta quod vnum perficit aliud et econuerso. ideo nunc distincte tunc mixtim agitur de ipsis. Primum ostenditur per verum iudicium que esset mater vera et que ficta per hoc quod vbi deficiebat humana probatio/ sapienter recurrit ad inclinationem naturalem: quia vera mater afficitur ad filium. vnde littera ipsa est patens paucis exceptis. (Et consurgens noctis silentio) intempestum prout est substantiuum est quarta hora noctis. sed prout est adiectiuum idem est quod sine tempore. Et nox dicitur intempesta non quia sit sine tempore simpliciter / sed quia tunc non est tempus aptum ad operandum. Operatione autem et motu tempus regitur et distinguitur. vt habetur. iiii. phisicorum. Cetera vero omnia contenta in presenti lectione patent sufficienter in littera. Sequitur in fine. (Et timuerunt regem videntes sapientiam dei). id est diuinitus sibi datam (esse in eo) scilicet vltra modum aliorum regum et hominum. et ideo nunc magis timuerunt eum quam ante.

Feria tertia post dominicam. iiii. in xl. Lectio libri exodi. xxxii. capitulo.

In diebus illis Locutus est dominus ad moysen dicens Descende de monte: quia peccauit populus tuus quem eduxisti de terra egypti. Recesserunt cito de via quam ostendisti eis Feceruntque sibi vitulum conflatilem et adorauerunt atque immolantes ei hostias: dixerunt. Isti sunt dii tui israel: qui te eduxerunt de terra Egypti. Rursumque ait dominus ad moysem. Cerno quod populus iste dure ceruicis sit: dimitte me vt irascatur furor meus contra eos. Et deleam eos: faciamque te in gentem magnam. Moyses autem orabit dominum deum suum dicens Cur domine irascitur furor tuus contra populum tuum quem eduxisti de terra egypti: in fortitudine magna et in manu robusta: Ne queso dicant egiptii Callide eduxit eos vt interficeret in montibus: et deleret de terra. Quiescat ira tua et esto placabilis: super nequitia populi tui Recordare abraham ysaac et iacob seruorum tuorum: quibus iurasti per temetipsum dicens. Multiplicabo semen vestrum sicut stellas celi: et vniuersam terram hanc de qua locutus sum dabo semini vestro et possidebitis eam semper. Placatusque est dominus ne faceret malum: quod locutus fuerat aduersus populum suum. Et misertus est populo suo: dominus deus noster.

Postilla.

In diebus illis. Locutus est dominus ad moysem dicens. Descende de monte et cetera.) Stante moyse in deserto post preceptum de constructione tabernaculi ascendit moyses in monte synai iuxta verbum domini: vt ibi acciperet legem domini secundum precepta decalogi/ et omnia que ad illa precepta pertinent / et quia hoc faciendo ipse stetit quadraginta diebus.
Ideo videns populus iudaicus eius moram quam tantum ipse eis predixerat coegit aaron facere vitulum aureum quem deum suum appellantes facti sunt ydolatre propter quod delictum. (Locutus est dominus ad

moysem dicens ec.) Et diuiditur presens le
ctio in duas partes. In prima premittitur
peccati reuelatio. In secunda vero ipsius pec
cati pene comminatio. Circa primum dicitur
(Locutus est dominus ec.) scilicet reuelans
populi transgressionem dicens. Uade descen
de. quia ad prelatum pertinet peccata subdi
torum saltem manifesta corrigere. Aliter ta
men exponit ea. s. dicens. (descende) scilicet
a tua dignitate et gloria. quia sicut dignitas
et gloria prelati consistit in bonitate subdi-
torum. secundum quod dicit ioh. iii. capitu
lo nos. Maiorem horum non habeo grati-
am quam vt audiam filios meos in veritate am
bulantes: ita defectio sui honoris est in eorum
peruersitate (Peccauit populus tuus. quasi
dicat. Iam non est meus. quia per ydolatri
am abnegauit. (Recesserunt cito de via) tan
quam instabiles in bono et proni ad malum
(Rursumque) Hic consequenter ponitur pene
comminatio: cum subditur (Cerno quod popu-
lus iste dure ceruicis sit) id est non recipiens
correctionem. (Dimitte me vt irascatur fu-
ror meus) Loquitur modo humano cum fili
us offendit patrem et patens gladium qua
si ad iugulandum ipsum dicit alicui existen
ti iuxta se. ne retineas me a percussione. per
hoc magis insinuans contrarium. s. quod velit
retineri. Et ex hoc accepit moyses audaciam
orandi pro populo ad retinendum dei vindi
ctam dicens. (Cur domine irascitur furor tuus
contra populum tuum) quem reputas speci
alem filium. Sicut dicitur in hoc libro. iiii.
ca. filius meus primogenitus israel (Ne que
so dicant egyptii ec.) quasi dicat illud reuer
tetur in blasphemiam contra te. Allegat etiam
ad hoc dei pietatem dicens (Quiescat ira tua
ec.) quasi dicat. proprium est tibi parcere et
misereri et non irasci. Allegat etiam consequen
ter merita patrum dicens. (Recordare abra
ham ec.) quasi dicat. si populus iste meruit
mori per incendium ecce abraham pater eo
rum propter amorem tuum fuit proiectus in
ignem caldeorum. Si per gladium ecce ysaac
fuit paratus pro te immolari. si meruerunt
exilium: ecce israel tanquam exul fuit in me
sopotamiam obediens patri suo et tibi (qui-
bus iurasti per temetipsum) qui omnino im
mutabilis et ideo iuramentum tuum debet
inuiolabiliter teneri de terra chananeorum
dando signum eorum. quod tamen frustra-
retur si deleres populum tuum de terra (Pla
catus que est dominus) non quod penam omni-
no dimitteret / vt patet ex sequenti: sed ne
omnino deleret sicut dixerat. dimitte me vt
deleam eos.

Feria. iiii. post do. iiii. in. xl. Lectio ezechie
lis prophete. xxxvi. capitulo.

HEc dicit dominus deus. San
ctificabo nomen meum ma
gnum: vt sciant gentes quia ego
dominus cum sanctificatus fuero vo
bis coram eis. Tollam quippe
vos de gentibus: et congregabo
vos de vniuersis terris et addu
cam vos in terram vestram. et
effundam super vos aquam mun
dam: et mundabimini ab omnibus
inquinamentis vestris: et ab vni
uersis ydolis vestris mundabo
cor nouum: et spiritum nouum po
nam in medio vestri. et auferam
cor lapideum de corde vestra: et
spiritum meum ponam in medio
vestri. et faciam vt in preceptis
meis ambuletis: et iudicia mea
custodias et operemine: et habi-
tabitis in terram dedi patribus
vestris. et eritis michi in popu
lum: et ego ero vobis in deum. Di
cit dominus omnipotens.

Postilla

Hec dicit dominus deus San
ctificabo nomen meum magnum ec.) In pre
senti lectione ezechiel prophetat populo iu-
daico prospera / vt hoc simplici sermone di-
cens. (Sanctificabo nomen meum) id est
sanctum ostendam in liberatione vestra mi
rabili. Ideo subditur (Tollam quippe vos)
id est liberabo vos de seruitute per cyrum (Et
effundam super vos aquam mundam) id est
peccata vestra remittam. Doctores autem no-
stri litteram istam exponunt de reductione po
puli ad fidem christi. et de oblatione baptisma
tis qua tollitur culpa et pena. Et huic etiam

expositioni concordat quod dicitur in quo-
dam libro iudaico apud hebreos autentico
qui dicitur soma hierosolimitanum. Quēad
modum pelagus mundificat pollutos ita de
us sanctus et benedictus erit mundans in fu
turo israel. et sic est dicens ezechiel.xxxvi.(Ef
fundam super vos aquas mūdas ℞c.) quod aūt
dicitur in futuro in originalibus et glosis co
rum supra refertur ad tempus messie (Et da
bo vobis cor nouū et spiritū nouum) i. volunta
tem benefaciendi. et hoc referendo ad tēpus
reditus de babylone. quia postea melius vi
xerunt ꝙ ante. Melius tamen exponitur re-
ferendo ad tempus christi de datione spiri-
tussancti apostolis ꝛ aliis credentibus (Et au
feram cor lapideum) i. in peccatis obstinatū
dando veram contritionem de peccatis (Et
habitabitis in terra quam dedi patribus ve
stris) i. in iudea referendo ad populum de
babylone redeuntem: vel ecclesia triumphā
te et militante referēdo ad populum in xp̄m
credentem. (Dicit dominus oīps.

Eodem die. Lectio ysaie prophete. i. cap.

HEc dicit dominus Laua-
mini/mundi estote: aufer
te malum cogitationum vestra-
rū ob oculis meis. Quiescite age
re peruerse. discite benefacere.
Querite iudiciū. subuenite op-
presso/iudicate pupillo/defendi
te viduā/et venite et arguite me
dicit dominus. Si fuerint pecca
ta vestra vt coccinū: quasi nix de
albabuntur. et si fuerunt rubra
quasi vermiculus/velut lana al
ba erunt. Si volueritis et audie
ritis me. bona terra comedetis/
Dicit dominus omnipotens.

Postilla.

Hec dicit dominus Lauami-
ni mundi estote ℞c.) Ante initium huius lecti
onis describit propheta predictus punitionē
iudaice gentis in multis propter innumera-
bilia eorum peccata. In hac autem lectione
vera medela assignatur: sed per veram penitē
tiam et boni operationem. Ex hoc quod dici
tur (Lauamini) scz lachrymis contritionis a
peccatorum maculis (mundi estote) i. a recidi
uo cauete (auferte malum ℞c.) qz non sufficit
mūdicia exterior sine interiori (ab oculis me
is) homo enim videt ea que patent. sed deus
intuetur cor. i. regum.xvi. Quiescite agere
peruerse) scilicet a malo declinando (discite
benefacere) scilicet in bonis operibus vos ex
ercendo. Iste enim sunt due partes iusticie/
scilicet declinare a malo et facere bonum.
(Querite iudicium) i. executionem debite iu
sticie (subuenite oppresso) scilicet eum releuā
do (iudicate pupillo) i. pro pupillo in causa
sua iusta state et attendite (defendite viduā
id est state contra illos qui viduam calunni
ant. Istas autē personas exprimit. quia fre-
quenter iniuste patiuntur calumniam eo ꝙ
non possunt se defendere. et ideo indigent iu
dicio et potentum sustentatione (et venite)
id est si feceritis: tunc poteritis conqueri nisi
a deo releuemur. Propter hoc subditur de re
leuatione a peccatis. cum dicitur (Si fuerint
peccata vestra vt coccinum ℞c.) Isti duo colo
res hic positi sunt valde tenaces. Et ideo per
hoc intelligitur ꝙ peccata quātuncumqꝫ sint
grauia ex genere et habituata ex consuetudi
ne diuina tamen gratia purgabuntur. Se-
cundo subditur de releuatione a corporalibꝫ
miseriis cum dicitur (Si volueritis ℞c.) bo-
na terre comedetis. per hoc etiam intelligun
tur alia bona spiritualia que in talibus pro
missis sunt principaliter intellecta. Quia pre
mium non debet esse minus bonum ꝙ meri
tum sed maius. Bona autem temporalia sūt
minora bona ꝙ opera virtutum. Igitur et
sequitur (Dicit dominus oīps.

Feria.v. post do.iiii. in xl. Lectio libri re-
gum.iiii. cap.iiii.

IN diebus illis. Venit mu
lier sunamitis ad heliseū
virum dei in montem carmeli.
Cumqꝫ vidisset eam vir dei econ
tra ait ad giezi puerum suum.
Ecce sunamitis illa. Uade ergo
in occursum eius: et dic ei. Recte
ne agitur circa te et circa virum
tuum ꝛ circa filium tuum? Que
respondit Recte. Cumqꝫ venisset

ad verum dei in montem: appre-
hendit pedes eius. Et accessit gi-
ezi: vt amoueret eam. Et ait ho-
mo dei. Dimitte illam. Anima
enim eius in amaritudine est et
dominus celauit a me: et non in-
dicauit michi. Que dixit illi. Nū-
quid petiui filiū a domino meo?
Nunquid non dixi tibi: ne illu-
das me? Et ille ait ad giezi. Acci-
ge lumbos tuos: ⁊ tolle baculum
meum in manu tua et vade. Si
occurrerit tibi homo nō salutes
eum: ⁊ si salutauerit te quispiam
non respondeas illi. Et pone ba-
culum meum super faciē pueri.
Porro mater pueri ait. Viuit do-
minus et viuit anima tua: non
dimittam te. Surrexit ergo: et
secut⁹ est eam. Giezi autem pre-
cesserat āte eos ⁊ posuerat bacu-
lū super faciē pueri: et non erat
vox neq; sensus. Reuersusq; est
giezi in occursum eius et nunci-
auit ei dicens. Non surrexit pu-
er. Ingressus est ergo heliseus do-
mum ⁊ ecce puer mortuus iace-
bat in lectulo eius. Ingressusq;
clausit hostium super se et super
puerum et orauit ad dominum.
Et ascendit et incubuit super pue-
rum: posuitq; os suum super os
eius/ ⁊ oculos suos super oculos
eius/ ⁊ manus suas super man⁹
eius Et incuruauit se super pue-
rum: et calefacta est caro pueri.
At ille reuersus deambulabat in
domo semel huc et illuc: et ascen-
dit et incubuit super eum/ ⁊ oscita-
uit puer septies. Aperuitq; ocu-
los suos. At ille vocauit giezi ⁊ di-
xit illi. Vade. Voca sunamitem
hanc. Que vocata: ingressa est
ad eum. Cui ait. Tolle filium tu-
um. Venit autem illa et corruit
ad pedes eius: ⁊ adorauit super
terram. Tulitq; filium suum: et
egressa est. Heliseus vero reuer-
sus est in galgala.

Postilla.

¶ In diebus illis. Venit mulier sunamitis. ꝛc. In principio huius capituli di-
ctum fuit quomodo mulier ista sunamitis in-
sceperit virum dei. et deinde quomodo mira-
culose ipsa habuerit filium secundum quod
promiserat ei propheta. Postremo visum fu-
it qualiter infans ille mortuus est. In presen-
ti lectione agitur solum de ipsius resuscitati-
one miraculosa et diuiditur in tres partes.
quoniam in prima agitur de aduentu ipsius
sunamitis ad virum dei. In secunda de mis-
sione gizei cum baculo ad resuscitandum in-
fantem. In tertia de penitentia ipsius viri
dei et de modo resuscitationis. Dicit ergo pri-
mo sic. (Venit mulier sunamitis) cuius fili-
us mortuus iacebat domi ad heliseum virū
dei in montem carmeli in quo tunc manebat
(Cumq; vidisset eam vir dei) quia erat con-
stitutus in aliquo loco alto ipsius montis. et
vidit eam atq; cognouit a longe. (Tunc ait
ad gizei puerum suum. Ecce sunamitem. va-
de in occursum eius et dic ei. (Recte ne agi-
tur circa te et circa virum tuum et circa fili-
um tuum). id est vtrum aliquid sinistri vel
aduersitatis vobis acciderit in personis ve-
stris vel in bonis. (Que respondit recte) in
hoc quod videtur mentita fuisse non oportet
eam excusare. vel potest dici ꝙ si locuta est in
resurrectionis filii sui per heliseum. que fuit
materia maioris gaudii ꝙ conceptio vel par-
turitio. Cetera patent vsq; ibi. (Accessit gizei
vt amoueret eam) heliseus enim non erat

assactus permittere quod mulier tangeret ipsum (Dimitte illam) vt non solum per preces helisei/sed etiam per lachrimas matris impetraretur resurrectio filii (Et dominus celauit a me quia spiritussanctus non semper tangit corda prophetarum neq; de omnibus eos certos facit. (Nunquid petiui filium &c) quasi dicat/sicut proprio motu michi filium impetrasti ita debes eius resurrectionem impetrare vt verbum tuum sit stabile (Accinge lumbos tuos) id est dispone te ad currendum velociter et expedite. (Si occurrerit tibi homo non salutes eum) id est non commisceas cum eo verba ab itinere impedientia. Et per talem modum loquitur saluator discipulis ad predicandum missis. Luce.x.dicens. Neminem per viam salutaueritis (Giezi autem precesserat &c. Sequitur (et non erat vox neq; sensus) dicit ra.sa. ꝙ hoc fuit propter demeritum gizei qui non seruauit preceptum helisei sed occurrentibus sibi hominibus iactanter dicebat se missum ad suscitandum mortuum. Expositores autem nostri dicunt ꝙ hoc fuit ad designandum ꝙ lex vetus que per baculum designatur non conferebat gratiam viuificantem sed hoc fecit verbum incarnatum quod significabatur per extensionem helizei super puerum. Unde dicitur iohan.i. Lex per moysem data est: gratia et veritas per iesum christum. (Posuit os suum super os eius &c.) hoc fecit ad ostendendum magnum desiderium ad pueri suscitationem vel propter causam mysticam iam dictam/ vel forsan propter vtrumq;. (Voca sunamitem hanc) non vocat eam proprio nomine/ ad ostendendum ꝙ nō habebat cum ea tantam familiaritatem ꝙ petiuisset eius proprium nomen. Cetera vero per se patent sufficienter ex littera.

¶ Feria.vi.post dominicam quartam in.xl. Lectio libri regum.iii.capitulo primo.xvi.

IN diebus illis. Egrotauit filius mulieris matrisfamilias: Et erat languor fortissimus ita vt non remaneret in eo halitus. Dixit ergo mulier ad heliam. Quid michi & tibi vir dei? Ingressus es ad me vt rememorentur iniquitates mee et interficeres filium meum. Et ait ad eam helyas. Da michi filium tuū. Tulitq; eum de sinu illius: et portauit in cenaculū vbi ipse manebat. Et posuit super lectulum suum: & clamauit ad dominum: et dixit. Domine deus meus etiam ne viduā apud quā ego vtcumq; sustentor afflixisti: vt interficeris filius eius. Et expandit se atq; mensus est super puerum tribus vicibus. Clamauitq; ad dominū & dixit. Domine deus meus reuertatur obsecro aīam pueri huius in viscera eius. Exaudiuit autem dn̄s vocem helie. et reuersa est anima pueri intra eū et reuixit. Tulitq; helyas puerū & deposuit eū de cenaculo in inferiorem domum & tradidit matri sue: et ait illi. Et venit filius tuus. Dixitq; mulier ad helyam Nunc in isto cognoui. quoniam vir dei es tu. et verbum domini in ore tuo verum est.

Postilla.

¶ In diebus illis. Egrotauit filius mulieris matris familias &c.) In hac presenti littera ponitur filii vidue que pauerat helyam prophetam. vt prius dictum est in vna alia lectione suscitatio/cuius infirmitas preponitur cum dicitur. (Egrotauit filius mulieris) et mors sequens: cum dicitur. (Ita vt non remaneret in eo halitus) Deficiente enim respiratione deficit vita in animalibus respirantibus cuiusmodi est homo. ¶ Ingressus est ad me vt rememorentur ini

quitates mee (pallidum enim iuxta album intensum videtur declinare ad nigredinem. Et eodem modo licz illa mulier esset deuota et sancta: tamen sanctitas eius erat modica respectu sanctitatis helie. Et hoc modo locutus est iob. Gen. xix. dicens (Non possum in monte saluari. i. iuxta abraham cuius sanctitas tanta est q iusticia mea delictum iuxta eum m: sicut ibidem exponitur scdm opi. hebreorum. Cetera vero patent vsq ibi (Et expandit se rc.) hoc enim fecit ex magno affectu ad suscitationem pueri (atq mensus est super puerum) per hoc enim ostendit q vellet sibi dare patrem vite sue si posset (tribus vicibus qz perfecto cuiuslibet negocii in tribus consistit. scz principio medio et fine. Ratio autem figuralis est. qz per istam extensionem prophete super puerum mortuum figurabatur q genus humanum a morte culpe esset suscitandum per incarnationis misterium (Tribus vicibus) Hoc fecit helyas ipso facto profitens fidem trinitatis. qz fides maxime operatur in operibus miraculosis: secundum quod dicit saluator. Luc. xviii. Si habueritis fidem sicut granum sinapis: dicetis arbori huic. modo eradicare rc. et fiet. Cetera vero patent vsq ibi. Nunc in isto cognoui qm vir dei es rc) per filii sui suscitationem de presenti fuit certificata de dictis helye. & p futuro de multiplicatione olei et farine. & de datione super terram.

Sabbato post dominicam. iiii. in xl. Lectio ysaie prophete. xlix. cap.

Hec dicit dns. In tpe placito exaudiui te: & in die salutis auxiliatus sum tui. Et seruaui te: & dedi te in fedus populi vt suscitares terrã: & possideres hereditates dissipatas. vt diceres his qui vincti sunt exite. et his qui in tenebris sunt reuelamini. Viat pascentur & i oibus planis erunt pascue eorũ Non esurient neq sitient Et non percutiet eos estus & sol qz miserator eorum reget eos. & ad fontes aquarum potabit eos Et ponam omnes montes meas i viã & semite mee exaltabuntur Ecce isti de lõge venient et ecce illi ab aquilone et mari. et isti de terra australi. Laudate celi & exultet terra. iubilate mõtes laudem. qz cõsolatus est dns populum suum et pauperum suorum miserebitur Et dixit syon. Dereliquit me dns et dns oblitus est mei Nunquid obliuisci potest mulier infantem suum vt nõ misereatur filio vteri sui? Et si illa oblita fuerit ego tñ nõ obliuiscar tui. Dicit dns omnipotens.

Postilla.

Hec dicit dns. In tpe placito exaudiui te rc.) In capitulo precedenti facta est in mentio de liberatione iudeorum facta per cyrum In hoc capitulo loquitur propheta de liberatione non solum iudeorum: sz etiam gentilium facta p xpm. Unde dicit principio huius lectionis propheta loquendo in persona dei patris ad xpm dei filiũ. (In tpe placito) scz i lege gre que a xpo incepit (exaudiui te.) His enim oratio xpi ad patrem fuit exaudita que processit scdm deliberatiuam voluntatem (et in die salutis. i. in die passionis in qua operatus est salutem in medio terre (auxiliatus sum tui). s. dando constantiam patiendi (et seruaui te). s. recipiendo animã tuam in morte et preseruando corpus a corruptione (et dedi te in fedus populi) vt per te deo federaretur pplo (vt suscitares terram) .i. habitantes in terra a morte culpe ad vitã gratie (et possideres hereditates dissipates) .i. nationes gentium diuersis erroribus laceratas (vt diceres his qui vindicti sunt) scz cõsuetudine peccandi (Exite) per veritatem penitentie (et his qui in tenebris sunt) ignorantie (reuelamini). i. in obseruatione mandatorum et consiliorum (et in omnibus planis) i. in sanctorum exemplis que sunt ita plana q possunt ab omnibus videri (pascua eorum) qz magis edificant exempla q verba (Non esurient neq sitient rc.) Ex hoc enim patet q non intelligitur de reditu captiuitatis ba

bylonice: qꝛ nunquã sic est impletum. sed in
telligitur de redemptione facta per christũ /
que quidẽ habet effectũ in ꝯsecutione vite te
rne vbi nullum sentitur malũ. ⁊ habetur om
ne bonum. Ideo subditur (Et ad fõtes aqua
rum potabit eos) per quod designatur quies
appetitus in bono adepto (Et ponã omnes
montes ⁊c.) per hoc intelligitur remotio im-
pedimentorum publicationis euangelii per
discursum aplorum aliorumqꝫ discipulorum /
vt fuit dictum supra. xl. ca. ideo subditur (Ec
ce isti de longe venient: s; ad fidem per predi
cationem (et ecce illi ab aquilone ⁊c) i. de om
ni parte terre habitabilis aride ⁊ insularum
maris (Laudate celi ⁊c) Hic consequenter po
nitur huius beneficii gratiarum actio: cum
dicitur (Laudate celi ⁊c) in est angeli qui sũt
ciues celi: qui christo nato gratias agentes
cantauerunt. gloria in altissimo deo ⁊c. Luce
. ii. Et exulta terra. i. habitantes in terra quã
tum ad minores et mediocres (iubilate mon
tes laudem) quantum ad maiores. quia con
solatus est dñs populum suum) per modum
predictum. (Et dixit syon) Hic consequenter
tollitur motus desperationis. Et primo res-
pectu redemptionis fiende per cyrum. secun
do respectu redemptionis fiende per christũ
quia iste due simul tanguntur a propheta. vt
dictum est supra. Secunda ibi ibi. Lena in
circuitu que non ponitur in hac lectione. Cir
ca primum dicitur. (Et dixit syon). i. illi qui
fuerant habytatores syon (dereliquit me do
minus) hoc dicebant iudei in babylonem du
cti post destructionem ciuitatis et templi qꝺ
remouetur cum subditur (Nũquid obliuisci
potest ⁊c.) vt patet in littera vsqꝫ in finem
presentis lectionis. Cetera vero patent in
prosecutione huius capituli.

¶ Dominica in passione domini. Ad hebre
os. ix. capitulo.

FRatres xp̃s assistẽs
põtifex futurorum bo
norum pãplius et per
fectius tabernacu-
lũ non manufactũ
id est non huius creationis. Ne-
qꝫ per sanguinem hyrcorum aut vi
tulorum: sed per propriũ sanguinẽ
introiuit semel in scã eterna re-
dẽptione inuenta. Si eni sãguis
hyrcorũ aut vitulorũ ⁊ cinis vi-
tule aspersus inquinatos sancti-
ficat ad emundationem carnis:
quãto magis sanguis xp̃i: qui per
spiritumsanctũ semetipsũ obtu-
lit imaculatũ deo: emundabit cõ
scientienciam nostrã ab operibꝰ
mortuis ad seruiendũ deo viuen
ti. Et ideo noui testamenti medi
ator est vt morte intercedente in
redẽptione earum preuaricationũ
que erant sub priori testamento
repromissionẽ accipiant qui vo-
cati sunt eterne hereditatis. In
christo iesu domino nostro.

Postilla

¶ Fratres. xp̃s assistẽs põtifex
⁊c.) Ante initium illius epystole scribit san-
ctus paulus dicens qꝫ erat in veteri testamẽ
to tabernaculum factum primũ: in quo erãt
candelabra et mensa et propositio panum.
quod dicitur sancta. Post secundum taber-
naculum quod dicitur sancta sanctorum: au
reum habens thuribulum ⁊ archam habens
testamenti: circuntectam ex omni parte auro
in quo erat vrna aurea et manna: et virga
aaron que fronduit et tabule testamenti.
In priori quidem tabernaculo semper intro
ibant sacerdotes sacrificiorum officia consu
mentes. In secundo autem semel in anno so
lus pontifex non sine sanguine quem offerret
pro sua et populi ignorantia que parabola
est temporis instantis. Tunc postea sequitur
epystola hodierna: in qua agitur de christi sã
guinis aspersione et sue mortis passione. Et
ostenditur paulus efficaciam dominice pas-
sionis in redemptione humani generis di-
cens. (Christus assistens) scilicet deo patri ad
interpellandum pro nobis. Unde. i. iohan-
nis. ii. Aduocatum habemus apud patrem
christum iesum qui est propiciatio pro pecca
tis nostris (pontifex) Gor. ad hostiam pro no
bis offerendam et dator (futurorum bonorum)
scilicet gratie et glorie. ps. lxxxiii. Gratiam et

gloriam dabit dominus. (Iste introiuit tabernaculum) id est celum (peramplius) id est valde amplum quia plures capit scilicet omnes sanctos (et perfectius tabernaculum) quod fuit tabernaculum moysi. quia fuit mobile portabile de loco ad locum. Illud autē est immobile et eternum. (Nō manu factū) id est non huius creationis. id est humane factionis. scilicet opere diuino creatum est celum. (Neq; per sanguinem hyrcorum aut vitulorum) sicut intrabat pontifex veteris testamenti (sed per proprium sanguinem) quē pro nobis effudit (introiuit) in ascensione (in sancta. id est in celum (eterna redemptione inuenta) Vincen. que non poterat inueniri in veteri testamento. (Si enim sanguis hyrcorum aut thaurorum et cinis vitule (mixtus aqua (aspersus) qui significabat futuram passionem christi (inquinatos santificat ad emūdationem carnis) secundum legem. omnis anima que tetigerat morticinium immunda erat septem diebus: ita vt non liceret ei ingredi tabernaculum. Per aspersionem enī aque expiationis mundabatur quo ad emūdationem carnis. quia animam emundare non poterat (quantomagis sanguis christi q per spiritum sanctum) sup. iubentem (semet ipsum obtulit (voluntarie (immaculatum) i. absq; omni peccato (deo patri emundabit) i. perfecte mundabit (conscientiam nostram) id est non solum carnem sed etiam animam (ab operibus mortuis) Vin. id est a peccatis mortalibus que dicuntur opera mortua. quia auferunt vitam gratie: faciunt obnoxium morti eterne (ad seruiendum deo viuenti). id est simus apti et ydonei seruitores dei (viuentes) et ideo iesus christus noui testamenti mediator est inter deum et hominem (vt morte intercedente) Ly. id est christi morte instrumentaliter per quam nouum testamentum est confirmatum: quia passio christi est noui testamenti confirmatio (in redemptionem earum preuaricationum) i. transgressionum (que erant sub priori testamanto (. i. in veteri testamento. quas preuaricationes vetus testamentum auferre non poterat. sz per xpi mortem sunt ablate (repromissionem accipiant eterne hereditatis). i. eternam hereditatem sepe promissam accipiant per efficaciam passionis xpi (qui vocati sunt) Vin. i. qui predestinati sunt ad eternam vitam (in christo iesu domino nostro.

¶ Feria secunda post dominicam in passione Lectio ione prophete .iii. capitulo.

IN diebus illis Factū est verbū dñi ad ionā pphetā scđo dicens. Surge et vade in niniuē ciuitatē magnā et predica in ea predicationē quā ego loquor ad te. Et surrexit ionas et abiit in niniue iuxta verbū dñi. Et niniue erat ciuitas magna itinere dierū triū. Et cepit ionas introire in ciuitatem: itinere diei vnius. Et clamauit: et dixit. Adhuc quadraginta dies: et niniue subuertetur. Et crediderūt viri niniuite in dño. Et predicauerunt ieiunium: et vestiti sunt saccis a maiore vsq; ad minorem Et peruenit verbū ad regē niniue: et surrexit de solio suo: et abiecit vestimentum suū a se: et inductus est sacco: et sedit in cinere. Et clamauit et dixit. In niniue ex ore regis et principū eius dicens Hoies et iumēta et boues et pecora non gustent quicq̄: nec pascātur et aquā nō bibant: Et operiātur saccis hoines et iumenta clament ad dominū in fortitudine vitia via mala: et ab iniquitate qui est in manibus eorū. Quis scit si cōuertatur et ignoscat deus et reuertatur a furore ire sue et non peribimus? Et vidit deus opera eorū qr cōuersi sūt de via sua mala. Et misertus est populo suo dñs deus noster. Postilla

¶ In diebus illis. Factū est vbū domini ad ionam ec.) In duobus capitulis precedentibus ostenditur prophete ione inobedientia apud verbum domini sibi factum et deinde punitio subsecuta. In hac vero lectione ostenditur ipsius ione presentia. Et hoc ex duobus. Primo ex eius oratione. Secundo ex mandati diuini prosecutione & hoc maxime facit in presenti lectione. Et diuiditur in duas partes: quia primo ponitur hec executio. Secundo ione sequens afflictio sz hoc ponitur in capitulo sequenti. Circa primum premittitur mandati diuini reiteratio cum dicitur (Et factum est verbum domini ad ionam secundo (deinde subditur huius mandati executō. cum dicitur (Et surrexit ionas ec) surrexit sine dilatione (et abiit in niniuē iuxta verbum domini. (Et niniue erat ciuitas magna itinere trium dierum.) Dicunt aliqui q tres diete ponebantur circundo murum ciuitatis. Sed hoc non videtur verum. quia secundum sacram scripturā et hystoriographos babylonia excessit omēs alias ciuitates in magnitudine. in tātum q philosophus dicit q non erat proprie ciuitas sed regio clausa muris. Et tñ secundum hieronimum circuitus murorum habebat. xxxii. leucas tñ / que non faciunt tres dietes complete. Et ideo melius videtur dicendum q ille tres diete sunt accipiende procedendo per vicos ciuitatis vbiq. Sic enim habebat ionas facere denunciando populo subuersionem ciuitatis (Et cepit ionas introire ciuitatem diei vnius) dicunt hic aliqui q ionas ita prōpte exequebatur mādatum dei q iter trium dierū vna die compleuit. Sz hoc non videtur textui consonare. quia dr. (Et cepit ionas introire ciuitatem diei vnius) Si eñ hoc qd dictum est esset verum magis diceretur perexit ionas ciuitatē itinere diei vnius. Et ideo dicendū est q in prima die processit per vnā partem ciuitatis tñ. (Et clamauit et dixit). s. verbum domini nichil addendo. (Adhuc quadraginta dies et niniue subuerteretur) sic enim meruerant ciuium delicta vt dictū est supra. Et quia erat prophetia comminationis vt prius fuit tactum conditio erat subintelligenda. s. si non agerent penitentiam. sz illa conditio non erat a propheta exprimenda. vt dictum est (et crediderunt) hic consequenter ponitur conuersio populi ad predicationem ione. cum dr. (Et crediderunt viri niniuite in deum) qui prius tñ colebant ydola (et predicauerunt) i. solēniter indixerunt populo ieiunium ec. vt sz p carnis afflictionē in victu et vestitu placarent dei irā. Et nō solū fecerūt hoc populares sed etiā maiores. ideo subditur de rege. vt sui exemplo magis animarentur alii. (Et abiecit vestimentū suū) sz signa regalia deponendo (& indutus est sacco) in signum penitētie (et sedit in cinere) in signum humiliationis magne. (Et clamauit per os preconis (homines & iumēta ec.) huiusmodi eñ animalia sunt homini data in ad iutorium. et ideo afflictio eorum in homines redūdat propter qd ad ostendendum publicā penitentiā nō solū indixit rex afflictionē hominū sed etiā animaliū (Clament ad dñm in fortitudine) deficiente enim pastu mugiebant. qui mugitus dicebatur ad deum clamare inquātum per homines hoc ordinabatur ad placationnē sue offense (Et conuertatur vir). i. q̄cumq de populo de malo ad bonū. Et subditur ratio (Quis scit si conuertatur quasi dicat: sicut per peccata nr̄a est offensus / ita forsitā per nostrā penitentiā erit placat9. (Et vidit deus) Hic consequenter ponitur condescensis miserationis diuine: cū dicitur. (Et vidit deus opera eor̄) id est acceptauit et approbauit. Sicut Geñ. iiii. Et respexit deus abel et ad munera eius (Et misertus est) scilicet penā cōminatē nō inferēdo. Sciendum tamen q postea niniuite reuersi sunt ad vomitum. et sic ciuitas fuit subuersa / de qua subuersione prophetatum fuerat thobie. xiiii. ca.

¶ Feria tertia post dominicam in passione Lectio danielis prophete. xiiii. ca.

In diebus illis. Congregati sūt babilonii ad regē: et dixerunt ei. Trade nobis danielē qui bel destruxit. & draconem interfecit alioquin interficiemus te & domū tuam. Vidit ergo rex q irruerunt in eum vehementer et necessitate compulsus. tradidit eos daniellem: qui miserunt eum in lacum leonum et erat ibi sex diebus / Porro in lacu erant septem leonis: et da

bantur eis quotidie duo corpora
et due oues. Et tunc nõ data sũt
eis vt deuorarent danielẽ. Erat
aũt abacuc propheta in iudea: ꝛ
ipse coxerat pulmentum et intri
uerat panes in alueolo: et ibat in
campũ vt ferret messoribus. Di
xitqꝫ angelus dñi ad abacuc Fer
prandium quod habes in babilo
nem danieli: qui est in locum leo
num. Et dixit abachuc. Dñe ba
bylonẽ non vidi ꝛ lacum nescio.
Et apprehendit eũ angelus dñi
vertice eius: et portauit eũ capil
lo capitis sui posuitqꝫ eum in ba
bilone super lacũ in impetu spiri
tus sui. Et clamauit abahuc di
cens. Daniel serue dei: tolle pran
dium quod misit tibi deꝰ. Et ait
daniel recordatus est mei dñe deꝰ
meus: ꝛ non dereliquisti diligen
tes te. Surgẽsqꝫ daniel: comedit
Porro angelus dñi restituit aba
chuc confestim in locum suum.
Uenit ergo rex die septimo vt lu
geret danielem ꝛ venit in lacum
et introspexit. Et ecce daniel se
dens in medio liolũ. Et exclama
uit rex voce magna dicens. Ma
gnus es domine deus danielis.
Et extraxit eũ de lacu. Illos au
tem qui perdicionis eiꝰ causa fu
erant intromisit in lacum: et de
uorati sunt in momento coram
eo. Tunc rex ait. Paueant habi
tantes in vniuersa terra deũ da
nielis: quia ipse est liberator ꝛ sal
uator faciens cigna et mirabilia
in celo et in terra. Qui libirauit
danielem de lacu leonũ.

Postilla.

¶ In diebꝫ illis. Congregati sũt
babylonii ꝛc.) Hic debet notari hystoria to
talis de destructione duorꝫ ydolorꝫ babyloni
orum. s. belis ꝛ draconis: q̄ tangitur a princi
pio huiꝰ capituli vsqꝫ ad principiũ presentis
lectionis. Nũ sicut ibidẽ dr (indignati baby
lonii) de destructione duorꝫ predictorꝫ ydolo
rum ꝛ de morte sacerdotũ ꝯgregati sunt ad
interficiendum ipsũ danielem dicentes q re
gem eorꝫ iã ꝯuerterat ad iudaismũ. ꝛ dãna
eis fecerat infinita: id circo cũ ira maxima di
xerunt regi (Trade nobis danielẽ). s. vt mo
riatur (alioquin interficiemꝰ te ꝛ domũ tu
am). i. familiã tuã. Uidit ego rex q irruerẽt
in eũ vehementer) qꝛ furor multitudinis cõ
citate est valde irrõnabilis ꝛ periculosus (ne
cessitate ꝯpulsus tradidit eis danielem) non
enim poterat rex ita cito ꝯpescere exercitiũ
ad cohibendum multitudinis cõcitate impe
tum. ꝛ iõ oportebat q traderet eis danielem
vel q moreretur cũ tota familia. Item vide
bat q iñõ mortuo daniel nõ euaderet mortẽ
qꝛ propter ipsũ insurgebat multitudo cõtra
regem. Minus autẽ malũ videbatur prima
facie q solus daniel traderẽt morti q̃ q ipse
rex ꝛ sua familia morerẽtur. Ideo tãquã mi
nus malũ scdm suã estimationem tradidit
eis danielẽ. Et maxime qꝛ ꝯfidebat ipm per
diuinã potentiã liberari: sicut audiuerat li
berationem sociorꝫ danielis de camino ignis
(Qui miserunt eũ in lacum leonũ. ꝛ erat ibi
sex diebus ꝛc) Ex hoc pꝫ q hec missio danie
lis in lacum ab alia ab illa que facta est tpe
darii. de qua dr in capitulo. vi. qꝛ tunc non
fuit in lacu nisi per vnam noctem. vt pꝫ ibidẽ
hic aũt dr fuisse in lacu per sex dies. Simili
ter pꝫ hic alia de causa. qꝛ fuit positus in la
cu tpe darii eo q fuit imposita sibi transgres
sio regii adicti: q̄ vt ibidem dr posuerat edi
ctum vt nullus peteret aliquid a deo vel ho
mine nisi a rege vsqꝫ ad. xxx. dies daniel aũt
infra illud tps inuentus est adorare deũ pro
pter qđ missus fuit in lacum leonum. Causa
aũt quare hic dicitur positus in lacũ leonum
est alia. scꝫ destructio facta debet et interfe
ctio drachonis (Porro in lacu erant ꝛc.) his

Feria.iiii.post do.in passione. Epystola.

tāgitur pena famis. dimissus est in lacu p sex dies naturales sine cibo:et interim denegatus est leonibus cibus consuetus vt citius deuorarent danielē (Erat aūt abacuch) Hic cōsequēter ponitur liberatio ei⁹ a pena famis. scdo a pena missionis i lacū:ibi (Venit ergo rex ꝛc) In prima parte dicitur sic. (Erat aūt abacuch propheta in iudea) Hic est vnus de duodecim prophetis vt videtur hieronimus sentire in prologo (et ipse coxerat pulmentū et intriuerat panes in alueolo ꝛc.) nomē est vasis facti ad reponendum cibos. ꝛ dicitur a similitudine alui .i. ventris vbi cibi reponuntur:et inde alimentum ad singula membra virtute caloris naturalis defertur. Dixitqȝ angelus dn̄i ad abacuch fer prandiū qd̄ habes in babilonē danieli) quasi dicat ipse indiget:cibus est ei denegatus. (Et dixit abacuch. Dn̄e babilonē non vidi) et ideo nescirem illuc ire (et lacū nescio) et ideo dato q̄ iā essē in babylone nescirē danielē inuenire Ista dicebat se accusando. (Et apprehendit eū angelus dn̄i in vertice eius) angelus aūt apparebat in corpore assumpto. et idō dr̄ apprehendisse per caput: qꝛ posuit manū super caput eius et portauit eum capillo capitis sui) Nō est sic intelligendum q̄ virtus angeli solummodo tangeret capillos eius: sȝ totū corpus scd̄m qd̄ hic dr̄. qꝛ posuit manū super caput eius vt dictum est (posuitqȝ eum in babylonē super lacū in impetu sp̄s sui) .i. virtutis sue. Nec est mirum si angelus portauerit hoīem per tantū spaciū terre in modico tp̄e. qꝛ vnus angelus reuoluit orbem circulariter in vno die. ad quē tota terra comparata non est nisi quasi pūctus. Sequitur (Et ait daniel. Recordatus est mei deus (prius enim benedixit deū q̄ sumeret cibum. Hec est enī consuetudo laudabilis (Venit ergo) Deinde hic ponitur liberatio danielis de lacu. cū dr̄ (venit ergo rex dei septimo) qꝛ daniel erat condemnatus ad hoc q̄ staret ibi per sex dies naturales vt lugeret daniellem qꝛ probabiliter credebat ip̄m mortuum. (Et ecce daniel sedens) viuus et sanus (et exclamauit rex voce magna dicens Magnus es dn̄e deus danielis) viso enim miraculo ipse magnificauit diuinam potentiam (Et extraxit eū) tū ei transierat sedicio populi. ꝛ maxime qꝛ oēs videbāt per effectū virtutem dei ipsius (Porro illos qui perditionis eius causa fuerant) inuitando multitudinē populi ad clamorē predictū et sedicionem (intromisit in lacū). Illud eni fuit iustū scd̄m legē talionis ex quos declarata fuit innocentia danielis (Et deuorati sunt i momento) in quo apparuit saluatio danielis magis miraculosa. Tunc rex ait (Paueant habitantes ꝛc.) Viso enim miraculo predicto rex voluit magnificare diuinam potentiam non solum in babilone: sȝ in toto regno sibi subdito Et hoc est quod dicitur hic (Paueant) hoc est timeant blasphemare habitātes vniuersa terra. Hyperbole est ad reprimendum magnitudinem sui regni: qꝛ non omnis terra erat sibi subiecta (deum danielis) Licet enim sit deus omnium: dr̄ tū hic deus danielis per cultum specialem: et quia ipsum danielem specialiter saluauerat per cuius periculum. Et hoc est quod subditur. (quia ipse est liberator:et saluator faciens signa) .i. opera super naturam que inducunt homines ad cognoscendum diuinam excellentiam: quia diuina potentia et misericordia cognita est in liberatione danielis:et sua iusticia in suorum accusatatorum deuoratione. Et per hoc rex gentilis ex populus ei subiectus fuit inductus ad laudandum deum qui est benedictus in secula seculoꝝ amē.

¶ Feria quarta post dn̄icam in passione Lectio libri leuitici.xix.ca.

In diebus illis Locutus est dn̄s ad moysē dicens ego dn̄s deus vester. Non facietis furtum. non mentiemini nec decipiet vnusquisqȝ proximū suum. Non periurabis in noīe meo: nec polues nomen dei tui. Ego dominus. Non facies calumniam proximo tuo: nec vi opprimes eum. Non morabitur opus mercenarii tui apud te vsqȝ mane Non maledices surdo: nec corā ceco pones offendiculum: sed timebis dn̄m deum tuū: quia ego dn̄s. Non facies quod iniquū est: nec iniuste iudicabis. Non consideres personam pauperis: nec honores

vultum potentis. Juste iudica proximo tuo. Non eris criminator nec susurro in populis. Non stabis contra sanguinem proximi tui. Ego dñs. Non oderis fratrem tuũ in corde tuo: sed publice argue eum: ne habeas super illo peccatum. Non queres vitionẽ: nec memor eris iniurie ciuiũ tuorum. Diliges amicum tuum: sicut teipsum. Ego dominus. Leges meas custodite. Ego enim sum dominus deus vester.

Postilla.

¶ In diebus illis Locutus est dominus ad moysem dicens ꝛc. In hac lectione ponũtur precepta per que ordinatur affect⁹ rationalis ad omnes per innocentiam. Ratio enim naturalis dictat nulli esse nocendũ Et ideo primo prohibet nocumentum de facto et occulte: cũ dicitur (Non facietis furtũ) Secundo prohibet nocumentum verbo: cũ dicitur (Non mentiemini) Licet enim omne mendatium sit fugiendũ generaliter: tamen prohibetur mendatium perniciosum specialiter. Ideo sequitur. (Nec decipiet vnusquisq3 proximum suum (Consequenter prohibetur nocumentum verbo iuramento firmato: cũ dicitur (Non periurabis in nomine meo) quia per tale iuramentum non solum fit iniuria proximo qui leditur: sed etiam ipsi deo qui in testem falsitatis adducitur. Ideo subditur. (Nec polluas nomen dei tui) Cuius ratio subiungitur (Ego dñs) et ideo michi honor ꝛ reuerentia debetur. Consequenter prohibetur nocumentum facto aperto: cum dicitur (Non facies calumniam proximo tuo) Calumnia enim est extorsio rei aliene cum quadam apparenti ratione: sed non vera. (Nec vi opprimes eum) scz motu voluntatis inique absq3 rationis allegatione (Non morabitur opus mercenarii tui apud te vsq3 mane) opus mercennarii tui. i. merces operis sui: q2 tales cõmuniter sunt pauperes de quotidiano labore viuentes ꝛ ideo nõ possũt expectare solutionẽ absq3 suo detrimẽto (Nõ maledices surdo) Hic accipitur surdus non solum pro priuato sensu auditus: sed etiam pro illo qui non audit quia est absens (Nec coram ceco pones offendiculum) Similiter hic accipitur cecus non solum pro priuato visu sed etiam pro non vidente vel non aduertente ad offendiculum Dicit etiam ra. sa. hic debet intelligi per cecum omnis ignorãs vel simplex: de quo prohibetur dari sibi scienter consilium in aliquo suo negocio. Ideo subditur (sed timebis deum tuum (quasi dicat licet non debeas tales personas timere tamen debes cauere a nocumentis eorum timore dei qui videt et vindicabit. Consequẽter ordinatur rationalis affectus quantum ad iudices: cum dicitur. (Nõ facies quod iniquum est) scilicet penã indebitam alicui imponendo. (Nec iniuste iudicabis) scilicet motus fauore vel odio sententiam iniustam pronunciando (Non considerès personam pauperis) Non prohibetur condescensio ad pauperes in his que possunt fieri absq3 lesione iusticie sed in his tantum per que iusticia lederentur. (Nec honores vultum potentis.) Licet enim potentes ratione sui status sint pre aliis minoribus honorandi in communibus: non tantum in his per que iusticia lederetur. (Non eris criminator) scilicet detegens crimen proximi tui manifeste. (Nec susurro) id est faciens hoc occulte) Nõ stabis contra sanguinem proximi tui) scilicet iũgẽs te illis qui machinantur mortem innocentis (Non oderis fratrem tuum ꝛc.) scilicet ꝛ rãcore et odio dissimulans peccatum tuum donec possis destruere eum (scilicet publice argue eum) id est voce expressa. Secundum illud math. xviii. Si peccauerit in te frater tuus/ vade et corripe eum ꝛc. Si autem per hoc quod dicitur publice intelligatur correctio facta in publico seu iudicio tunc est intelligendum de peccatis que possunt probari. et tunc talis correctio pertinet ad iudicem exequendo ad accusatum et testes denunciando et testificando. (Ne habeas super illo peccatum) Si enim correctionem fratris sui aliquis dimitteret vt in peniis remaneret faceret contra caritatem. (Non queres vitionem) scilicet liuore vindicte. potest tamẽ queri amore iusticie (Nec memor eris iniurie ciuium tuorum) scilicet ad vindicandũ liuore vindicte. potest tamen haberi memoria ad vindictam amore iusticie (Diliges amicum tuum sicut teipsum) Ly. sicut non importat equalitatem: sed imitationis similitudinem:

quia amicabilia ad alterum veniunt ex amicabilibus ad seipsum. vt habetur Ethi. ix. Et sequitur. (Ego dominus) et tanq̄ dominus precipio qd̄ sequitur: scz (leges meas (vobis datas (custodite) nec quamq̄ earum diuitie.

¶ Feria. v. post dominicam in passione. Lectio danielis prophete. iii. cap.

In diebus illis Orauit Daniel ad dñm dicens Dñe deus nr̄ ne despicias populū tuū: et ne dissipes testamētum tuū. Neq3 auferas aīam tuam a nobis: propter abrahā dilectum tuum: et ysaac seruum tuū et israel sanctum tuum. Quibus locutus es pollicens q̄ multiplicares semen eorum sicut stellas celi: et sicut arenam que est in littore maris. Quia dñe imminuti sumus plusq̄ oēs gentes sumusq3 humiles in vniuersa terra hodie propter pctā nostra. Et non est in tempore hoc princeps et propheta et dux. Neq3 olacaustum neq3 sacrificium neq3 oblatio: neq3 incensum: neq3 locus primiciarū corā te vt possimus inuenire miam tuā. Sed in aīo contritio et spū humilitatis suscipiamur: sicut in olocausto arietum et thaurorum et sicut in milibus agnorum pinguium. Sic fiat sacrificium nostrū in conspectu tuo hodie vt placeat tibi quoniam nō est confusio confidentibus in te. Et nunc sequimur te in toto corde et timemus te: et querimus faciem tuā ne confundas nos: sed fac nobiscū iuxta māsuetudinē tuam. et scdm multitudinē mie tue. Et erue nos in mirabilibus tuis et da gloriā nomini tuo domine. Et confundantur omnes qui ostendunt seruis tuis mala. Confūdantur in omnipotentia tua. et robur eorum conteratur. Et sciant quia tu es dñs deus solus. et gloriosus super oēm terrā dñe deus noster.

Postilla.

¶ In diebus illis Orauit daniel ad dominū dicens ec.) In principio huius capituli et ante hanc lectionē q̄ ponitur in medio ipsius capituli posita est scda visio regi nabuchodonosor facta per quā inducuntur babylonii et maxime iudei inter ipsos habitantes agnoscere q̄ nō est alius nisi deus adorādus per latriam. Igitur post ipsam hystoriam siue visionē in qua fit mentio de statua quā fecit erigere nabuchodonosor ad adorandam quā quidem noluerunt adorare hebrei. et maxime sydrac / misac / et abdenago propter qd̄ missi sunt in caminiū fornacis ardentis. Sz cū ibidē nichil mali sentirent. sz laudaret et bñdicerēt dñm azarias q̄ daniel dr̄ aperiens os suū orauit pro populo hebreorum qui socios suos eripuerat a flama: sicut ps in pñti lectione in qua dr̄ (dñe deus noster) scz hebreorum: q3 lz sit deus oīm p creationem dr̄ tñ hebreorum per singularē cultū (ne despicias). i. pro despecto siue derelicto habeas populum tuū. s. pplm hebreorum qui tunc dicebatur ppl's dei sicut nunc dñe xpiani (propter nomē tuū) q. d. non hoc facere debes propter merita nostra quia illa nulla sunt: cum grauiter peccauerimus in te. (Ne dissipes testamentū tuū). i. legē que dissipatur qñ tenētes eam occiduntur. sicut patet de illis tribz predictis q̄ missi sunt in cacuminū ignis fornacis ardentis (neq3 auferas miam tuam a nobis propter abraham dilectum tuum) quia fuit primus a deo electus ex ydolatris. Et primo facte sunt et promissiones aperte de christo / propter quod dicitur hic specialiter dilectus (et ysaac seruum tuum dicitur scz.

nus: quia vere obediens (Et patet hoc) cum
pater voluit eum immolare cu iam esset. xxx.
annorum. et per consequens fortis. Pater
autem eius erat senex et diebus: cui filius no
luit tamen resistere: sed etiam immolationem
voluntarie accessit vt dicit iosephus libro pri
mo antiquitatum (et israel sctm tuum). i. iacob
qui dicitur hic sanctus specialiter. quia speciali
cultu voluit colere deum. vt dicitur Gen. xxviii.
erit michi dns in deum rc. Illud autem pro
prie dicitur sanctum quod applicatur diuino cultui
(Quibus locutus est pollicens). i. promittens
Et ideo non potest frustrari promissio tua (quod
multiplicares semen eorum sicut stellas rc.
promissum est hoc abrahe Gen. xxii. (Quia
dne imminuti sumus) quia de filiis israel occi
si fuerant per bella et multi captiuati (sumus
quod humiles). i. viles in conspectu aliorum (in vni
uersa terra rc.) quia iam dispersi erant in mul
tis terris per captiuitatem assyriorum et chal
deorum et egyptiorum (Et non est in tempore hoc
princeps). s. super filios israel qui possit eos
defendere. quia sedechias iam erat captus.
(Et dux) scilicet ex populo nostro quasi di-
cat virtute humana non possumus saluari
seu liberari de manibus inimicorum. Simi-
liter eis non erat via ad placandum deum
per viam sacrificiorum. Et hoc est quod po-
stea dicit. (Et propheta) qui denunciat futu
ram consolationem (neque olocaustum) que
erat oblatio tota incensa ad honorem diui-
num (neque sacrificium) quod partim incende
batur. et partim ad vsum sacerdotum reser
uabatur (neque oblatio) que scilicet offertur ex de
notione (neque incensum) hoc est timyama odo
ris suauissimi: quod offerebatur super alta-
re timyamatis ad consummationem sacrificii
vt habetur ad hebreos. ix. Ratio omnium istorum
est. quia non erat ipsis licitum talia offerre
nisi in hierusalem que iam erat destructa.
Et hoc est quod dicitur (neque locus primitia
rum coram te) quia iam erat destructus vt vi
sum est (vt possimus inuenire misericordiam
tuam) scilicet per talia sacrificia et oblationes
(Sed in animo contritio) quasi dicat loco sa-
crificiorum suscipias illud quod possumus ti
bi offerre. scilicet cor contritum et humilia-
tum. vt scribitur psalmo. l. Unde super illud
Gen. xxv. ysaac amabat esau. Dicit ra. sa.
dilecte sunt magis tribulationes quam sacrificia
Nam sacrificia sunt de diuitiis hominis tri
bulationes vero de corpore ipsius tribulati:
quod est magis carum sibi. Secundum quod dici
tur. Job. ii. Pellem pro pelle et cuncta que
habet homo dabit pro anima sua (et sicut in milli-
bus agnorum rc.) quia tribulatio in qua isti
erant propter deum est magis accepta deo quam
sacrificia: vt dictum est (quoniam non est con
fusio confidentibus in te) quod est verum
de confusione vera que est coram deo per pec
catum in conscientia mala. Licet sancti bene
sustineant confusionem coram hominibus:
sed ista non est vera confusio. Unde dicit chri
sostomus super math. Leuis est consolatio si
homo in seipso confusus sit: non tamen coram ho-
minibus per contrarium leuis est confusio. i.
modica vel nulla si tamen coram hominibus est
et non coram deo (Et nunc sequimur te) Hic
consequenter azarias allegat in sua oratio-
ne consuetam dei misericordiam quam inue
niunt reuertentes ad ipsum. Et hoc est quod
allegat dicens (et nunc sequimur te in toto
corde rc.) qualitercumque autem peccaueri-
mus tempore preterito: nunc sequimur te per
contritionem et confessionem nostrorum pec-
catorum et per emendationem quia non am
plius reuertemur ad peccata priora (ne con
fundas nos) id est confusibiles in conspectu
hominum diuitias (sed fac nobiscum iuxta man
suetudinem tuam rc.) quia proprietas tua
est misereri et parcere. (Et erue nos rc.) Hic
consequenter azarias inuocat liberatricem
dei potentiam que solet assistere in casibus
desperatis secundum viam humanam. et
hoc est quod dicit (et erue nos in mirabili-
bus tuis (hoc est per opera supra virtutem
nature fienda: quod factum est in liberatio
ne eorum de fornace (et da gloriam nomini
tuo (vt infideles videntes potentiam tuam
mirabilem glorificent nomen tuum (Con-
fundantur omnes qui ostendunt seruis tuis
mala (Et loquitur hic de confusione per peni
tentiam qua homo confunditur coram deo
de peccato perpetrato. et hoc est quod subdi
tur. (Et sciant quia tu es dns deus solus rc)
hoc factum est per hoc quod nabuchodono
sor viso miraculo glorificauit deum per to-
tum regnum suum.

¶ Feria sexta post dominicam in passione.
Lectio hieremie prophete. xvii. cap.

In diebus illis dixit hieremi
dne omnes qui te derelin-
quunt confundantur. Recedentes a
te in terra scribentur quoniam dereliquerunt
venam aquarum viuentium dnm

Sana me dñe et sanabor: saluũ me fac: et saluꝰ ero qm̃ laus mea tu es. Ecce ipse dicũt ad me. Ubi est verbum domini? Ueniat. Et ego non sum turbatus te pastorẽ sequens: et diem hoĩs non desideraui tu scis. Quod egressum est de labiis meis: rectum in conspectu tuo fuit Non sis michi tu formidini: spes mea in die afflictionis. Confundantur qui me persequũtur ꝯ non ꝯfundar ego: paueant illi: et non paueam ego Induc super diem afflictionis: et duplici contritione contere eos dñe deus noster. Postilla.

¶ In diebus illis. Dixit hieremias ꝛc.) Propheta in principio descripsit circa populũ regni iude malicie grauitatem deinde vero ipsius incorrigibilitatem seu irreparabilitatem propter multas causas. In hac vero lectione ostendit propheta quod dictum est propter peccatum ydolatrie. et dicit (Dñe omnes qui te derelinquunt scꝫ per ydolatriam. et alia opera mala (confundentur) quia confusibiliter punientur. Et modus punitionis subditur (Recedentes a te in terra scribentur). i. in inferno qui a doctoribus esse sub terra dicitur (quoniam dereliquerunt venam aquarum viuentium) id est dominũ a quo fluunt omnes gratie que dicuntur aque viue eo ꝙ deducunt ad vitam eternam. Jo. iiii. qui biberit ex aqua quam ego dabo fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam (Sana domine ꝛc.) Hic consequenter ponitur ipsius hieremie deprecatio. et secundo domini responsio. ibi. Hec dicit. Sed non ponitur in presenti lectione nisi deprecatio tm̃ (Sana me domine) scilicet ab infirmitate culpe (et sanabor (quasi dicat. de hac infirmitate non possum sanari nisi per te. Licet enim esset iustus: tamen non fuit immunis ab omni culpa saltem veniali (Saluũ me fac ab insidiantibus michi iudeis (et saluus ero) quia ipsi nichil possunt contra te (quoniam laus mea tu es). i. obiectiue et finaliter (Ecce ipsi dicũt ad me) scilicet derisorie (vbi est verbum domini) i. vbi est pena captiuitatis quã in nomine dei denunciasti nobis (Ueniat) quasi dicat certi sumus ꝙ non veniet: quia tu es falsus propheta (Et ego non sum turbatus) turbatione rationem subuertẽte propter verba eorum (te pastorem sequens) mãdata tua exequendo (et diem hominis) id est vitam carnalẽ ꝛ deliciosam (non desideraui tu scis) qui secreta cordiũ cognoscis (Quod egressum est de labiis meis (peccatores arguendo (rectum in conspectu tuo fuit) hoc enim feci de mandato tuo. (Non sis michi in formidini) id est pena quam super populum inducere disposuisti non veniat super me. ideo subditur (spes mea tu in die afflictionis) futura per chaldeos quam per te spero euadere: sed super malos veniet. ideo subditur. (Confundantur ꝛc) id est confundentur ita ꝙ non loquitur optatiue. sed magis denunciatiue de malo futuro. potest etiam dici ꝙ loquitur optatiue non sitiens populi penam sed approbans diuinam iusticiam. secundũ illud. ps. lvii. Letabitur iustus cum viderit vindictam (et duplici contritione) . s. mortis et captiuitatis. quia aliqui fuerunt interfecti et alii captiuati (contere eos) . i. contere vel optando diuinam iusticiã: vt dictum est.

¶ Sabbato post dominicam in passione. Lectio hieremie prophete. xviii. cap.

In diebus illis. Dixerunt impii in die adinuicem. Uenite cogitemus cõtra iustum cogitationes Non enim peribit lex a sacerdote: neqꝫ consilium a sapiente nec sermo a propheta Uenite percutiamus eum lingua: ꝛ non attendamꝰ ad vniuersos sermones eius. Attende dñe ad me: et audi vocem aduersariorum meorũ. Nũquid redditur pro bono malũ quia foderũt foueam anime mee? Recordare

q steterim in cõspectu tuo vt loquerer pro eis bonũ: et auerterẽ indignationẽ tuam ab eis. Propter ea da filios eorum in famẽ: & deduc eos in manus gladii. Fiant vxores eorũ absq; liberis et vidue & viri earum interficiantur morte. Juuenes eorum confodiantur gladio in prelio & audiatur clamor de domibus eorum. Adduces enĩ super eos latronẽ repente: q; foderunt foueam vt caperent me et laqueos absconderunt pedibus meis. Tu autem domine scis omne cum filium eorum aduersum me in morte. Ne propiciens iniquitati eorum et pctm eorum a facie tua non deliatur. Fiant corruentes in conspectu tuo in tpe furoris tui: domine deus noster. Postilla.

¶ Jn dieb⁹ illis. Dixerũt impiĩ iudei ad inuicem rc.) Jn principio huius capituli ponitur sexus modus ostendendi peccatum iude irremediabile per similitudinẽ figuli vas dissipatum reformantis eo q latũ non resistebat ei. sz populus iudei in peccato obstinatus resistebat diuine gratie. Jn presenti vero lectione que in fine ipsius capituli sita est ponitur obstinatio iudeorum et eorum mala voluntas contra dñi nuntium. s. hieremiam prophetam (Dixerũt impii iudei ad inuicẽ) s. conferendo (Uenite & cogitem⁹ contra hieremiam cogitationes) .i. vias conuenientes ad eum occidendum tamquam prophetam falsum. Cuius causa subditur. (Non enim peribit lex a sacerdote (quin possit de ea populum docere (Neq; consilium a sapiente) id est a sapientibus ponendo singulare pro plurali. Sicut exodi. viii. Uenit musca grauissima. id est multitudo muscarum. Et dicuntur hic sapientes. lxx. senes electi de omni populo (nec sermo a propheta) quia dominus instituit ista. Et isti male arguebant quia sicut deus dat beneficia perseuerantibus in bono. Ita data abstrahit obstinatis in malo. (Percutiamus eum lingua) accusãdo eũ prophetã falsum esse. & sic moriatur (et nõ attendamus ad vniuersos sermones ei⁹) Hec est littera transposita: et sic est ↄstruẽda. (Et vniuersos sermones eius nõ attẽdam⁹) scilicet vt sic negatio sequatur signũ vniuersale que facit suo ↄtrario equipollere. q; omnis non. et nullus equipollent. Et sic est sensus ad nullos sermones eius attẽdamus cuz sint friuoli & nullius momẽti. Hic ↄsequẽter ponitur hieremie deprecatio dicẽtis (Attẽde dñe ad me) liberandum de meis inimicis (et audi vocẽ aduersariorum meorum) ad eam puniendũ. (Numquid redditur) scz michi (pro bono malũ) quasi dicat. sic (q; foderunt foueã anime mee) querentes eã educere de corpore maliciose (Recordare rc) .i. q laborauerim pro bono eorum (propterea da filios eorum in famẽ rc.) qđ dupliciter exponit. Uno modo denũciatiue tantũ sic (da) .i. dabis. Alio modo deprecatiue nõ sitiẽdo populi penã: sed magis diuinã iusticiã sicut dictũ est in lectione precedenti (Audiat clamor de domibz eorum) scz familie fame & gladio ibidẽ moriẽtis (adduces enĩ super eos latronẽ) .i. nabuchodonosor cũ suo exercitu populũ depredantẽ occidentẽ et captiuantẽ. Cetera vero per se patẽt vsq; ibi. (Ne ppicieris iniquitati eorum) .i. nõ dimittas tantũ dedecus culpe sine decore iusticie (in tẽpore vultus tui) .i. vindicte a te inferende.

¶ Do. in ramis pal. Ad philippenses. ii. cap.

Fratres hoc enĩ sentite ĩ vobis qđ & ĩ xp̃o iesu. Qui cum ĩ forma dei esset nõ rapinam arbitrat⁹ est esse se equalẽ deo: sed semetipsũ exinaniuit formã serui accipiẽs in similitudinem hoĩm factus & habitu inuentus vt hõ: Humiliauit semetipsũ factus obediens vsq; ad mortẽ: mortem autem crucis. Propter quod & deus exaltauit illum: et donauit illi nomen

quod est super omne nomen: vt in noīe iesu: omne genu flectatur celestiū terrestriū et infernorum. Et oīs lingua confiteatur: q3 dñs iesus xp̄s in glīa est dei patris.

Postilla

¶ Fratres. Hoc eni sentite in vobis rc.) Ante initium illius epystole scribit sanctus paulus di. Implete gaudiū meū vt idem sapiatis eandem caritatē hñtes nichil per contentionem agentes: neq3 per manē gloriam. s3 in humilitate superiores sibi inuicē arbitrantes. Tunc sequitur epystola hodi. (Hoc enim sentite in vobis qd̄ in xp̄o iesu. (Ubi sciendu3 q̄ sequens septimana maior vocatur. eo q̄ maius et prolixius h3 officiū. 7 per hoc nobis datur intelligi q̄ isto sacratissimo tp̄e magis q̄3 aliis tp̄ib3 deo seruire debem⁹. Item dr̄ sancta. qm̄ in ea impii iustificantur quia in ea penitentes absoluuntur et ecclesie recōsiliantur. Itē dicitur penosa. q3 dñs noster iesus xp̄s in ea laborauit et penas pro nobis sustinuit. et nos per suam amaram passionem redemit. idcirco apl's paul⁹ in hac epystola hortatur nos ad xp̄i imitationem di. (Frares hoc enim sentite (Gor. i. experimento agnoscite (in vobis). i. membris. q3 membra debent sentire dolorem capit:s (quod in christo iesu) sup. qui fuit humilis quā humilitatem habere debetis interius in corde 7 nō solum exterius sicut ypocrite. (Qui) sc3 xp̄s (cum in forma dei esset) .i. vnus in essentia cum deo patre (non rapinam arbitratus est (dicendo esse se equalem deo) sc3 patri scd̄m diuinā naturam. sicut angelus lucifer 7 primi parentes. qui s3m angu. voluerunt rapere diuinitatem. et perdiderunt felicitatē (sed semetipm̄ exinaniuit). i. maxime humiliauit (formam serui accipiens) Uin. i. humanitatem assumens in qua nobis seruiret (in similitudinem hoim̄ factus) passibilis et mortalis similis aliis hominibus et alios defectus nature humane assumendo (et habitu) id est conuersatione (inuentus) sc3 est (vt homo) q3 inter homines duxit vitam eadem. Lu. vi. Uenit filius hominis manducans et bibens (humiliauit semet ipsum) Ly. ad dandum nobis exemplum (factus obediens) scilicet deo patri (vsq3 ad mortē: mortē aūt crucis) Gor. q̄ est pena latronū. Sap. ii. Morte turpissima condennemus eū (propter qd̄ et deus) sc3 pr̄ (exaltauit illū) Ly. i. sua resurrectione et ascensione xp̄s glorā sui corporis et ei⁹ exaltationē ad celos meruit per suā passionē (Et donauit illi nomē qd̄ est sup omne nomē) Gor. hoc nomē sc3 deus. vt sc3 ille qui est homo dicatur deus et veraciter sit (vt in nomie iesu omne genu flectatur / celestiū terrestriū 7 infernorum) Ly. vt oēs sibi exhibeant reuerentiā angeli (homines) et demones (et oīs lingua cōfiteatur) sc3 corporalis et spūalis. i. humana et angelica (quia dñs noster iesus xp̄s in gloria est dei patris) Ly. quia se vndū deitatem est vna gloria patris et filii.

¶ Feria secunda post dominicā in ramispalmarum. Lectio ysaye prophete. l. cap̄.

In dieb⁹ illis: dixit ysayas Dominus deus apperuit michi aurem ego autem non cōtradico retrorsum non abii. Corpus meum dedi percutientibus: et genas meas vellentibus. Faciam meā non auerti ab increpantibus et conspuentibus in me. Domine deus auxiliator meus et ideo non sum confusus Ideo posui faciam meam vt petram durissimā: et scio qm̄ non confūdar Iuxta est qui iustificat me: quis cōtradicit michi? Stem⁹ simul. Quis est aduersarius meus? Accedat ad me. Ecce dominus de⁹ auxiliator me⁹. Quis est qui cōdēnet me? Ecce omnes quasi vestimentū conterentur: tinea comedet eos. Quis ex vobis timēs dn̄m audiens vocē serui sui quis ambulat in tenebris et non est lumen ei? Speret in nomine dñi et innitatur super dn̄m deū suum.

Postilla.

Feria.iii.post do.in ramispal. Epystola.

In diebus illis. Dixit ysaias. Dñs deus ꝛc.) In pꝛecedenti ca. denunciata est populi dei liberatio: in pꝛesenti ca. et in sequentibus ponitur impedimẽti remotio. Impedimẽtum aũt posset esse ex pte saluatoꝛis tꝑaliter. vt pote si esset nolẽs vel nesciẽs aut impotens ad saluandum. et oẽs isti defectus excludũtur tã in isto capitulo ꝙ in tribus capitulis sequentibus. Sꝫ qꝛ vnũ ꝑdictoꝝ impedimentoꝝ est de volũtate iõ dẽ in pñti lectione ad ostendendũ ꝙ volũtas xp̄i a natiuitate sua fuit parata ad liberandũ genus humanũ (Dñe deus). s. deus pater (aperuit michi aurẽ) insinuando michi futuram pꝛo populo passionem meam (ego aũt non ꝯtradico) immo dicit fiat voluntas tua. Mat. xxv. loquens ꝺ passione sua (retroꝛsum non abii) immo querẽtibus sua moꝛtẽ iait eis obuiã Jo. xviii. (Coꝛpus meum dedi percutientibus) vt patet in euangeliis (et genas meas vellẽtibꝫ) licet nõ sit scriptum in euangeliis ꝙ euellerẽt eius barbã: tñ paratus fuit illud sustinere sicut alia maioꝛa ꝛ foꝛtiã sustinuit quia non oĩa sunt scripta (Faciẽ meã ñ auerti) hoc pꝫ ex euangeliis (Domine deus). s. deus pater (auxiliatoꝛ meus) pꝛebens michi voluntatem et ꝯstantiã patiendi (et ideo nõ sũ ꝯfus⁹) quia per passionem suam transiit ad gloꝛiam sue resurrectionis. coꝛpus etiam ei⁹ moꝛtuum fuit honoꝛifice sepultum. Ideo posui ꝛc). i. me exposui ad sustinendum quecũqꝫ aspera (iuxta est) hic soluitur quedã obiectio. Judei enim dixerunt xp̄o. Jo. viii. Tu de te ipso testimoniũ perhibes: testimoniuꝫ tuum non est veꝝ. Et saluatoꝛ r̄ndit. Testimoniũ perhibet de me qui mecum est pater. Et ista rñsio pꝛemissa in sp̄ũ sctõ ponitur hic. cũ dẽ (iuxta est qui iustificat me) pẽ qui dẽ esse iuxta filiũ pꝛopter vnitatẽ essentie et distinctionem persone. Pater iustificauit filium. sꝫ faciendo opera diuina per ip̄m pꝛopter qꝺ ibidem saluatoꝛ. Jo. x. Opera que ego facio in nomine patris mei illa testimonium perhibent de me (Quis contradicet michi) sꝫm veritatem. q. d. nullus vestꝛuꝫ xp̄s enim frequẽter legitur imposuisse iudeis silentiũ pꝛopter veritatis euidentiam (Ecce dñs auxiliatoꝛ meus). s. in mea passione modo ꝑdicto. Quis est qui ꝯdemnet me). s. iustus. q. d. nullus. Fuit enim iniuste ad moꝛtẽ ꝯdemnatus pꝛo per sacerdotes / postea ꝑ pylatũ sꝫ ex hoc depoꝛtanerũt exterminiũ intñ ꝙ pylatus ꝑ tyberiuꝫ imperatoꝛẽ fuit missus in exilium et ibi ignominiose moꝛtuus. Et sacerdotes per tytũ fuerunt interfecti in destructiodem tẽpli. Dicit enim iussũ esse sacerdotes cũ templo perire. ideo subditur. (Ecce oẽs quasi vestimentum ꝯterentur) quantũ ad moꝛtuos in exilio (ꝛ tinea comedet eos) quantũ ad interfectos gladio: sicut tinea ꝯsumit vestimentum quadã violentia (Quis ex vobis) Sꝫ ꝯsequenter ꝯcluditur incredulitoꝝ interitus: ꝛ arguit eoꝝ culpam dicens (Quis ex vobis timens dñm audiens vocẽ serui sui). i. xp̄i ratione foꝛme serui assumpte (Quis ãbulat in tenebꝛis). s. ignoꝛantie (et non est lumẽ ei) si credidit verbis xp̄i: quasi dicat nullus. ideo subditur (speret in nomine dñi) sꝫ quilibet fidelis (et innitatur). i. omnia agat (super). i. dñm deum tuum. quia sic nullo modo poterit decipi.

Feria.iii.post dominicã in ramispalmaꝝ. Lectio hieremie pꝛophete. xi. ca.

In diebus illis. Dixit hieremias. Domine demonstrasti michi ꝛ cognoui tu ostendisti michi studia eoꝛum ꝛ ego quasi agnus mansuetus qui poꝛtatur ad victimã ꝛ non cognoui qꝛ cogitauerunt consilia super me dicẽtes. Venite mittam⁹ lignum in panem eius: ꝛ eradamus eũ de terra viuentium ꝛ nomen eius non memoꝛetur amplius. Tu aũt dñe sabaoth qui iudicas iuste: ꝛ pꝛobas renes ꝛ coꝛda videam vltionẽ tuã ex eis. Tibi enim reuelaui causã meam dñe deus meus.

Postilla.

In dieb⁹ illis Dixit hieremias (Domine demonstra michi ꝛc). A pꝛincipio huius capituli reuocatur populus iudaicus per pꝛophetam a legis transgressione. in hac vero lectione que in fine ipsius capituli posita est plangit pꝛopheta imminentem ex hoc sibi iniuriam dicens (Tu autem dñe demonstrasti ꝛc) et ego cognoui certitudinaliter per tuã reuelationem et quid sit illud subditur (Tu ostẽdisti michi studia eoꝛum) qꝛ ꝑ vias

occultas querebant interficere eū. ideo subditur (Et ego quasi agn⁹ mansuetus ꝛ non cognoui).i. ante reuelationem tuam factam michi (qꝫ cogitauerunt super me cōsilia) que subdūtur (dicentes) istud non est de textu: sꝫ intelligitur (Mittamus lignū in panē eius ꝛc.) est eni in terra illa arboꝛ noīe tax⁹ venenata et inde dr̄ toxicum.i. venenum. et toxico/cas.i. venenare. Et de veneno illius arboꝛis minutatim inciso volebant ponere in cibo hieremie q̄ cibus noīe panis intelligitur vt sic moꝛeretur et amplius eos nō argueret (Tu aūt dn̄e sabaoth).i. exercituū per qđ angeli designātur (videam vltionē tuā ex eis) hoc non videbat zelo vindicte sed amoꝛe iusticie: et maxime quia volebant verbum diuinum impedire (tibi enim reuelaui causam meā) hoc est non quero ex ipsis iusticiam fieri michi per iudices tales cū illi essent foꝛsitan ipsi⁹ ꝓphete maximi inimici: ꝛ odio ducti nō ministrassēt iusticiā debitā (Sed tibi dn̄e de⁹ meus) qui es scrutans coꝛda et renes.

¶ Feria quarta post dn̄icam in ramispal. Lectio ysaie prophete. lxii.

Hec dicit dn̄s de⁹. Dicite filie syon. Ecce saluatoꝛ tuus venit: ecce merces eius cum eo: quis est iste qui venit de edon tinctis vestib⁹ de bosra: Iste foꝛmosus in stola sua: Gradiens in multitudine foꝛtitudinis sue. Ego q̄ loquoꝛ iusticiā. et ꝓpugnatoꝛ sū ad saluādū. Quare ergo rubꝛum est indumentū tuū: ꝛ vestimēta tua sicut calcantium in toꝛculari: Toꝛcular calcaui solus ꝛ de gentibus nō est vir mecū. Calcaui eos in furoꝛe meo: et conculcaui eos in ira mea. Et aspersus est sanguis eoꝛum super vestimēta mea ꝛ oīa indumēta mea inquinaui. Dies enim vltionis in coꝛde meo: annus retributionis mee venit. Circumspexi et non erat auxiliatoꝛ. q̄siui ꝛ nō fuit qui adiuuaret. Et saluauit michi bꝛachiū meū. ꝛ indignatio mea ipa auxiliata ē michi. Miserationū dn̄i recoꝛdaboꝛ: laudem dn̄i super oībus que reddidit nobis dn̄s deus noster.

Postilla.

¶ Hec dicit dn̄s deus. Dicite filie syon ꝛc.) In pꝛincipio pꝛecedenti istud quod est.lxi. ostenditur clementia saluatoꝛis in consiliationibus et beneficiis ecclesie exhibitis. In hoc autem capitulo ex consimilibus ostenditur eius potentia. Et ponitur pꝛincipium huius lectionis in fine huius capituli. residuū vero lectionis ab illo loco. Quis est iste ꝛc. est totum de capitulo.lxiii. Dicit ergo (Dicite filie syon).i. congregationi fidelium (ecce saluatoꝛ tuus venit.) id est veniet ad iudicium sicut per incarnationem iam venit i mūdum (ecce merces eius cum eo) ad reddēdum penam vel pꝛemium scđm merita et demerita hoim. Et vocabunt: scilꝫ angeli sancti qui erant executoꝛes diuini iudicii eos.s. electos. populus sanctus: eos ad gloꝛiam deducendo (tu autem) scꝫ ecclesia (vocaberis ciuitas quesita) scꝫ a domino et angelis sanctis: et non derelicta in manibus demonuum cū repꝛobis. Quis est iste qui venit de edon ꝛc.) doctoꝛes catholici cōmuniter exponunt istud de chꝛisto post ascensionem suam redeunte ad patrem. (Quis est iste et cetera. verbum est angeloꝛum chꝛistum ascendentem admirantium et de eius misterio plenius doceri ꝛ illuminari petentium. aliter tamen: qꝫ scđm hiero. est verbū angeloꝝ inferioꝝ querentiū edoceri a superioꝛibus scđm Dyonisium vero. vii. ca. celestis hierarchie est verbū oīm: qꝫ etiam supꝛimi angeli quesierunt de pꝛedictis plenius edoceri. Sꝫ istis videtur obuiare dictū augustini. v. super. Gene. ad litteram vbi dicit ꝙ angeli a pꝛincipio cognouerunt omnia mysteria xp̄e sienda. Cui dicta respondetur ab aliis ꝙ lꝫ cognouerint dicta misteria in generali: non tū q̄tū ad oēs questiones particulares et de istis quesierunt plenius edoceri (Quis est iste qui venit de edon ꝛc.) intelligendus est loc⁹ vn̄ xp̄s ascendit.s. mons oliueti vel hierusalem q̄ est iuxta eū (et aspexi⁹

est sanguis eoꝝ sup vestimenta mea) verbū
est xp̄i de sua passione loquentis (Et aspersꝰ
est sāguis eoꝝ) .i. sāguis meꝰ q̄ dr̄ sāguis eoꝝ
eo ꝙ fuit effusus p̄ p̄curationē iudeoꝝ. Uel
sic exponendo litterā de xp̄o ⁊ anti xp̄o in fi-
ne mūdi .i. de victoria quam accipiet xp̄s ab
oibus nota de ipso antichristo ꝫ propter quā
cōuertētur omēs iudei ad fidē xp̄i. Quis est
iste .i. q̄ victoriosus (qui venit de bosra) .i. de
hierusalē ciuitate munita in qua antixp̄s se
debit in tēplo tāq̄ sit deus. (de edom) Ad cui
dentiā huiꝰ littere ꝯsiderandū est ꝙ edom et
bosra in hebreo sunt nomina ꝓpria aliquā
do et appellatiua. Edom est nomē filii ysaac
q̄ alio noīe vocatur esau. Gen̄. xxv. Et etiam
terre multe ab eo fuerunt denominate: q̄ la-
tine dicuntur idumea. Bosra vero vel potiꝰ
bisre sic enim scribitur in hebreo nomen est ci
uitatis vnde fuit ioab rex edom. Gen̄. xxxvii.
Prout vero sunt nomina appellatiua edom
signat rubedinē ⁊ bosra munitionem (tinctis
vestibus) .i. rubricatus sicut dicitur infra)
Quare ergo rubrum est indumentum tuū)
et per hoc designatur. interfectio antichristi:
quem dn̄s iesus interficiet spū oris in mon-
te oliueti iuxta hierusalem. Et loquitur hic
propheta de xp̄o ad modum hoīs victoris cu
ius vestimenta sunt rubricata sanguine vi-
ctoꝝ ab eo. (Ipse formosus in stola sua glori
osa: que est quasi vestimentū diuinitatis. Ad
phili. ii. ca. In similitudinem hoim factus et
habitu inuentus vt homo (gradiens in mul
titudine virtutis sue) quia nunc apparebit
cum angeloꝝ multitudine. Deinde poni-
tur christi responsio ad questionem prophete
dum dixit. (Ego qui loquor iusticiam spū
oris mei) scꝫ interficiendo impium et magnā
partem sibi adherentium (et propugnator sū
ad saluandum) scꝫ electos de persecutiōe an-
tichristi. Et ꝯñe querit propheta iterum.
(Quare ergo rubrum est indumentum tuū
⁊c.) et p3 ex dictis sententia. Et subditur chri
sti responsio dicentis (Torcular calcaui so-
lus) et accipitur hic continens pro contento
.s. torcular pro vuis in torculari calcatis per
quas hic intelligitur antixp̄s et satellites eiꝰ
(et de gentibus non est vir mecum) quia nul
lus de hoībus poterit deuicere antichristum.
(Calcaui eos in furore meo). i. vindicta iu-
sticie mee (et aspersus est sanguis eoꝝ ⁊c.)
et p3 ex dictis sententia (dies enim vltionis)
scꝫ sanctoꝝ de imperio antichristi interfe-
ctoꝝ (in corde meo) scꝫ est firmiter disposi
ta (annus retributionis mee venit) reddē-
do sibi et satellitibus suis penam debitam
pro peccatis. Uel aliter annus retributionis
id est iudicii generalis. (Circumspexi et non
erat auxiliator) exponatur sicut supra (de
gentibus non est vir) mecum (et saluauit mi
chi) scilicet electos meos de persecutione anti
christi (brachium meum) id est potentia mea
(indignatio mea) contra antichristi mala (ip
sa auxiliata est michi) inquantum est de esse
tia diuine iusticie procedet ista vindicta. Lo-
quitur hic propheta de futuro per modum
preteriti. vt frequenter fit in prophetis pro-
pter certitudinem prophetie (et conculcaui
populos) antichristo adherentes (et inebria
ui eos) auferendo eis sensum et potentiam
euadendi (et detraxi virtutem eoꝝ in ter
ram (annichilando ipsum antichristum) Mi
serationum domini recordabor (Hic in fine
huius lectionis ponitur finalis conuersio iu
deorum ad christum. Ubi primo pro gratia
impetranda recolantur beneficia antiqua
deinde ponitur in prosecutione capituli: sed
non in hac lectione eorum deuota petitio.
Et est de se patens littera vsq3 in fine.

¶ Eodem die. Lectio ysaie ꝓphete. liii. ca.

In diebꝰ illis. Dixit ysaias
Domine quis credidit au-
ditui nostro: ⁊ brachium domini
cui reuelatum est. Et ascendit si-
cut virgultū corā eo et sicut ra-
dix de terra sitienti. Non est spe-
cies neq3 decor. Et vidimꝰ eū ⁊ nō
erat aspectus. Et desiderauimꝰ
eū despectū ⁊ nouissimū viroꝝ.
virū doloꝝ ⁊ scientē infirmitatē.
Et quasi abscōditus vultus eiꝰ
⁊ despectus. vn̄ nec reputauimꝰ
eū. Uere languores nr̄os ip̄e tu-
lit: ⁊ dolores nr̄os ip̄e portauit.
Et nos putauimꝰ eū quasi lepro
sū ⁊ ꝑcussū a deo: ⁊ humiliatū. Ipse
autē vulneratus est ꝓpter iniquita-
tes nr̄as: attritꝰ est propter scele-
ra nr̄a. Disciplina pacis nr̄e sup

eũ: et liuore eius sanati sumus. Omnẽs nos quasi oues errauimꝰ vnusqsqꝫ viã suã declinauit. Et dñs posuit ĩ eo ĩiquitatẽ oĩm nostrũ. Oblatus est qꝛ ipse voluit: ⁊ nõ apuit os suũ. Sicut ouis ad occisionẽ ducet: ⁊ quasi agnus corã tõdente se obmutescet/ ⁊ non apiet os suũ. De angustia ⁊ de iudicio sublatus est. Gñationẽ eiꝰ quis enarrabit: Qꝛ abscitus est de terra viuẽtiũ: ꝓpt scelus populi mei percussi eũ. Et dabit impios pro sepultura: ⁊ diuitẽ ꝓ morte sua eo ꝙ iniquitatẽ non fuerit neqꝫ dolꝰ fuerit in ore eius/ ⁊ dñs voluit conterere eũ ĩ infirmitate. Si posuerit pro pctõ animã suã videbit semẽ lõgeuũ. ⁊ volũtas dñi ĩ manu eiꝰ diriget. Pro eo ꝙ laborauit aĩa eiꝰ: videbit ⁊ saturabit. In scientia sua iustificauit ipse iustus seruos meos multos ⁊ ĩiquitates eorꝫ ipse portauit. Ideo dispertiã ei plurimos ⁊ fortiũ diuidit spolia ꝓ eo ꝙ tradidit ĩ mortẽ aĩaꝫ suã ⁊ cũ sceleratis reputatus est. Et ipse pctã multorꝫ tulit ⁊ pro trãsgressionibꝫ rogauit vt non perirent.

Postilla.

¶ In diebus illis. Dixit ysayas. Dñe quis credidit ⁊c.) Hec electio ponitur in principio capituli. et tangitur in ea vnum remediũ pro iudeis ꝑcipiendi fructũ redemptionis xp̄i. cuius passione sufficit ad delendum oĩe pctm̃ quãtũ ex se dicẽs (Dñe quis credidit auditui nostro) i. passionis xp̄i mysteria qđ ego et alii prophete audiuimus a spũ sancto. Preuidit eñ Isayas propheta iudeos pro maiori pte nõ creditur. sm̃ quod dr. io.xii. Cũ aũt tanta signa fecisset corã eis nõ credebãt in eum. vt sermo ysaye impleretur quẽ dixit (dñe quis credidit auditui meo ⁊c.) Et sequitur (propterea non poterant credẽ) qꝛ iterꝫ dixit ysayas (Excecauit oculos eorꝫ et indurauit cor eorum ⁊c) Et sequitur) Hec dixit ysayas (qñ vidit gloriam eius et locutus est de eo (Et brachiuꝫ dñi). i. filius. Cui reuelatum est quasi dicat. paucis valde et incomplete (Et ascẽdit) Hic xp̄i ꝓsequitur dicẽdo ruꝫ ordinẽ. Et primo qñtũ ad modũ nascẽtis eũ dicitur. (Et ascendit sicut virgultũ coram eo). i. corã deo patre (et sicut radix) sursũ fructificans (de terra sitienti). i. de virgine non humectata vel fecundata humano semine. (Non est) Hic ꝯsequenter ponit ordinẽ suũ quantũ ad tolerantiã patiẽtis. Et primo describitur eius passio ignominiosa. Scđo nobis fructuosa: ibi. Ipse autem. Tercio sibi finaliter gloriosa. ibi. De angustiis. Circa primum dicit (Non est ei species neqꝫ decor) Quãuis eñ secundũ veritatẽ xp̄s in humanitate assumpta fuerit speciosus pre filiis hominũ. ꝑ. xliiii. tñ ista speciositas fuit deturpata alapis in facie eius inflamaturã et liuorẽ causantibus. ⁊ sputis eã fedantibus (Et vidimus eum ⁊ non erat aspectus) qꝛ pre horrore auertebant homines faciem (et desyderauimus eũ) Hic loquitur in persona sui propheta ⁊ aliorũ sanctorum aduentũ christi desyderantium scđm quod dicitur mat. xiii. Multi prophete ⁊ iusti desyderauerunt videre que vos videtis ⁊ non viderũt ⁊c. (et nouissimũ virorꝫ). i. valde abiectum et (Virum dolorũ multi et magni doloris expertum passiue: sicut vir sanguinũ dr̃ qui est effusor multi sanguinis actiue (Et scientẽ infirmitatẽ). i. carnis per experientiam absqꝫ tñ pctõ. et quasi absconditus vultus eius ꝓ verecundia) Vñ nec reputauimus eum) non tñ. i. saluatorem sꝫ nec etiã alicuius valoris hoiem. (Et loquitur hic propheta in ꝑsõa iudeorũ tp̄e xp̄i existentium ⁊ ꝯnumerat se eis inquantũ erat de populo iuda: sicut daniel ꝯnumerat se peccatoribus enormibus qui fuerũt in regno iude ix. c. quamuis pticeps non fuisset (Vere languores nr̃os ipse tulit). i. infirmitates carnis vt famẽ sitim ⁊ silia q̃ vere fuerunt in eo sicut et humanitas vera. (Et nos reputauimus eum quasi leprosum). i. vilẽ et abominabilem ad moduꝫ leprosi (et percussum a deo

et humiliatū) propter pctā sua propria. Im-
posuerunt enim ei iudei q̄ haberet demoniū
et q̄ subuertebat populum ⁊ multa alia cri-
mina vt pz ex discursu euangeliorum (Ipse
autem) Hic ꝯsequenter ostenditur passio christi no-
bis fructuosa: qz passus fuit pro peccatis no-
stris expiandis. et hoc est quod dicit (Ipse au-
tem vulneratus est propter iniquitates no-
stras) et est patens littera. (Omnes nos qua-
si oues errauimus) quia nullus quantumcū
q̄ iustus potest euitare omnino peccatuz sal-
tem veniale (Et posuit dominus in eo iniqui-
tatem oīm nostrum) .i. penam pro iniquitati-
bus oīm expiandis. Et quia christus hanc pe-
nam ex maxima caritate. sustinuit. ideo sub-
ditur (Oblatus est) .s. ad passionem (qz ipse
voluit) propter obedientiam dei patris et li-
berationem humani generis (et non aperuit
os suum) verbis recalcitrando. ⁊ iniurias pro
iniuriis reddendo. sed magis coram false ac-
cusantibus ⁊ iniuste iudicantibus tacendo si-
cut patet ex euangeliis. Cetera vero patent
vsq̄ ad hunc locum (De angustia) Hic conse-
quenter ostenditur eius passio finaliter glo-
riosa. quia per eam transiuit ad resurrectionis
gloriam Lu. vlti. Oportuit pati xp̄m et resur-
gere a mortuis et ita intrare in gloriam suā.
et hoc est quod dicitur de angustia .s. mortis
(de iudicio) quo omnes descendentes ex diui-
na sententia detinebantur in lymbo (subla-
tus est) per potentiam sue resurrectionis. Ge-
nerationem eius quis enarrabit. Quod secū-
dum hieronimum super mat. intelligitur de
generatione diuinitatis que inenarrabilis ⁊ in-
comprehensibilis est: non tantum ab homini-
bus sed etiam ab angelis. Ambrosius. Im-
possibile est scire generationis secretum: mēs
deficit / vox silet / non mea tm̄. sed etiam an-
gelorum videtur tm̄ michi saluo meliori iudi-
cio q̄ melius exponatur de generatione tēpa-
li per multiplicationem fidelium: ideo subdi-
tur. (Qz abscisus est de terra viuentiuz) per
mortem corporalem ad quam secuta est mul-
tiplicatio fidelium. sm̄ quod dr̄ ioh. xii. Nisi
granum frumenti cadens in terram mortu-
um fuerit ipm̄ solum manet. Si autem mor-
tuum fuerit multum fructum affert. Ad ge-
nerationem vero eternam filii non videtur
habere aliquam ꝯm̄ illud quod dicitur qz
abscisus ⁊c. (Propter scelus populi mei) expi-
andum (percussi eum) .i. percuti permisi (⁊ da-
bit impios pro sepultura sua ⁊c) .i. iudeos im-
pios ⁊ auaros dabit in manibus romanorū
in penā mortis sue. quod tpe tyti fuit adim-

pletum (eo q̄ iniquitatem non fecerit ⁊c.) et
sic mors eius fuerat punitione digna. (Et
dn̄s) scz pater (voluit ꝯterere eum in infir-
mitate) .s. carnis. qz q̄ diuinitas patiatur est
impossibile (Si posuerit aīam suam pro pec-
cato) accipitur si pro qz / qz xp̄s posuit aīam
suam pro peccato mundi (videbit semē lon-
geuum) .i. multiplicationem fideliuz qui sūt
semē xp̄i: et hec multiplicatio secuta est ad mor-
tem eius vt predictum est (et voluntas domi-
ni) scz de salute mundi (in manu eius dirige-
tur) .i. per ipm̄ ꝯplebitur (Pro eo q̄) labora-
uit aīa eius ieiunādo / predicando / mortem
sustinendo videbit resurrectionm̄ suam. et
saturabitur. Tunc enim ⁊ non habuit glori-
eiam in morte ⁊ sic fuit satiatus ex omni par-
te in scientia sua diuina et humana. (ipse iu-
stificabit ⁊c.) quia nullus iustificabitur nisi p
ipsum. Sz quia multi reddunt se indignos
ið dicitur hic) multos. i. non omnes (et iniqui-
tatum
eorum) .i. penam pro iniquitatibus (ipse por-
tabit) ex obedientia ad patrem ⁊ caritate ad
hominem (Ideo dispertiam ei plurimos) .i.
reddam ei plures gentibus q̄ reciderunt de
iudeis (Et fortium) id est demonum. de quo-
rum fortitudine dicitur iob. xli. Non est po-
testas super terram que comparetur ei ⁊c.
(Diuidet spolia) .s. extrahendo patres de lym-
bo. quod fecit christus in sua resurrectione
(pro eo q̄ tradidit) .s. animam suam ex ma-
xima caritate (in mortem) valde acerbam et
cum hoc confusibilem. ideo subditur. (Et cū
sceleratis reputatus est) quia inter latrones
fuit crucifixus: vt per hoc particeps malefici-
orum a vulgaribus reputaretur. Ad hoc enī
impetrauerunt iudei a pylato. vt duo latro-
nes cum eo crucifigerentur. sed ex dei ordina-
tione etiam hoc factum est. vt hec scriptura
impleretur. vt dicitur marci. xv. Et ipse pec-
cata multorum tulit non quantum ad effica-
ciam omnium sed bene quantum ad suffici-
entiam (et pro transgressoribus rogauit) Lu.
xx. xiii. Pater ignosce illis ⁊c. Et ex hoc patet
expositio ra. sa. falsa: quia populus iudaicus
non erat pro gentilibus immo quotidie erat
pro destructione romani imperii. Et maxi-
me post aduentum christi et eius resurrectio-
nem semper nisus est destruere discipulos
christi. secundum quod dicit hieronimus.
Et per discipulos possumus intelligere om-
nes christianos.

¶ Feria quinta in cena domini. Lectio
epystole beati pauli apostoli. i. ad corinthios.
xi. capitulo.

Fratres: Cõuenientibus in vnum: iã nõ est dñicã cenã manducare. Unusq̃sq; enim suã cenã p̃sumit ad manducãdũ. Et alius quidẽ esurit: alius autem ebrius est. Nunquid domos non habetis ad mãducandũ & bibendũ: aut ecclesiã dei contẽnites et cõfunditis eos qui non habent? Quid dicã vobis? Laudo vos in hoc non laudo. Ego enim accepi a dño: qđ & tradidi vobis. Qm̃ dñs iesus in qua nocte tradibatur accepit panẽ: et gratias agens fregit et dixit. Accipite et manducate. Hoc est corpus meũ: qđ pro vobis tradetur. Hoc facite in meam cõmemorationẽ. Similiter et calicẽ: postq; cenauit dicens. Hic calix nouum testamentũ est in meo sanguine. Hoc facite quotienscunq; bibetis in meam cõmemorationem. Quotienscũq; manducabitis panẽ hunc et calicem bibetis: mortẽ dñi annũciabitis donec veniat. Itaq; quicũq; manducauerit panẽ hunc et biberit calicẽ dñi indigne: reus erit corporis et sanguinis dñi. Probet aũt seipsũ homo & sic de pane illo edat & de calice bibat. Qui enim manducat et bibit indigne iudiciũ sibi manducat et bibit: nõ diiudicans corpus dñi. Ideo inter vos multi infirmi et inbecillis & dormiũt multi. Quod si nosmet ipsos diiudicaremus: non vtiq; iudicaremur. Dũ iudicamur autem a dño corripimur vt non cũ hoc mundo damnemur.

Postilla.

¶ Fratres. Conuenientibus vobis in vnum &c.) In hac epystola arguit apostolus corinthios de hoc q̃ male se habeant circa sacramentũ eucaristie q̃tum ad cibum: q; aliqui eorũ pransi sumebant corpus xp̃i. sumentes argumentum ex hoc q̃ christus post cenam hoc sacramentum instituit & discipulis dedit. Qđ tunc fuit rationabile: q; ibi debuit inchoari veritas vbi cessauit figura. Huius autẽ sacri figura fuit imolatio agni paschalis. & iđ post illius agni esũ xp̃s rationabiliter instituit hoc sacramentũ. et plures alie causa possũt assignari: q̃ hic omittunt causa breuitatis. Postea vero rationabiliter statuit ecclesia in reuerentiam tanti sacramenti q̃ non sumatur nisi a ieiunis nõ solum ieiunio ecclesie: sz etiam nature. Qđ soluitur per oẽ illud qđ sumitur per modum cibi et potus siue per se nutriatur vt corpus mixtũ: siue etiã cum alio: sicut aqua pura. Dies aũt incipit a media nocte: et ideo qui post mediam noctẽ aliquid sũpserit dicto modo redditur inydoneus ad sumendum hoc sacramentum. Infirmi tñ ab hoc excusantur. Dicit igitur apostolus (Conuenientibus vobis in vnum) .i. ad percipiendum eucaristie sacramentũ (Iã non est dñicam cenam manducare) .i. non licet vobis. Et subditur iam causa cum dicitur postea. (Unusquisq; enim suam cenam presumet ad manducandum) ante sumptionem sacramenti. preparabant enim sibi sua cibaria et portabant ad ecclesiã comedentes antequã sumerent sacramentum. & sic diuites laute comedabãt et bibebant: pauperes aũt esuriebant. iđ dicit (Alius quidem esurit &c.) In hoc erat etiam contemptus ecclesie q̃ cõsecrata est diuinis vsibus: propter qđ non est talibus applicanda ideo dicit (Nunquid domos nõ habetis ad manducandum & bibendum &c.) .i. domos non cõsecratas in quibus dñi exercere talia conuiuia (Aut ecclesiã dei cõtẽnites) Ibi accipitur aut pro certe: quasi dicat. certum dignaliter est in hoc cõtẽptus ecclesie (& confund

ditis eos qui nõ habent).s.pauperes nõ ha
bentes q̃d comederẽt honeste corã tanta mul
titudine. Quid dicam vobis super hoc facto
(Laudo vos) Interrogatiue respondet (in
hoc non laudo)immo vitupero. Minus dicẽ
do plus significat(Ego enim ⁊c) Postq̃ apo
stolus reprehendit corinthiorũ errorẽs circa
eucharistie celebritatẽ.hic xñe ostendit hui⁹
sacramenti dignitatem dicens. (Ego enim
accepi a dño)michi reuelante (quod et tradi
di vobis:qm̃ dñs iesus ⁊c.)Circa hanc lĩam
est sciendum ꝙ sicut in vita corporali primo
est generatio.scdo geniti nutritio: sic in vita
spũali precedit baptismus qui est spũalis re
generatio.⁊ sequitur eucharistia que est spũalis
nutritio.in generatione vero naturali gene
rans nõ coniungitur genito scdm substanti
am:sz scdm virtutem. In nutritione vero ci
bus coniungitur nutrito scdm substantiã.Et simi
liter in vita spũali xp̃s in sacramento baptis
mi solũ est scdm virtutẽ:sz in sacramento eu
charistie quod est alimentũ spũale est scdm
subãm.Cõtinetur autẽ ibi xp̃s sub specie pa
nis et vini:ne fidelibus esset horribile si car
nem humanã ⁊ sanguinẽ sumerent sub hũa
na specie et propria:⁊ ne infidelibus esset de
risibile.et vt meritũ augmẽtetur hominũ cre
dentiũ ꝙ sub speciebꝰ panis ⁊ vini corpꝰ xp̃i
⁊ sanguis contineatur. Datur etiam hoc sacra
mentum sub duplici specie.s.panis et vini vt
per hoc perfecte spiritualis refectio designe
tur.Et qz memoriale passionis xp̃i in qua sã
guis xp̃i fuit separatus a corpore.propter q̃d
primo tangitur institutio huius sacramenti
quantum ad corpus siue carnẽ.scdo quantũ
ad sanguinẽ ibi. Similiter et calicẽ. Igitur
circa primũ dicit. (Qm̃ dñs noster iesus)q̃
est institutor sacramẽtorũ ⁊ nõ alius (in qua
nocte tradebatur).s.vt sic post institutionem
sacramenti iret ad passionẽ rõne predicta(ac
cepit panẽ)vt p hoc designaret voluntarie se
ire ad passionem:cuius hoc sacramentum est
memoriale(gr̃as agens)vt doceret nos in oĩ
bus deo gr̃as agere(fregit)non antequã ver
ba consecrationis proferret sz post.Vñ cum dẽ
fregit.anticipando dẽ.qz consecrauit vt nos
Nam sacerdos nõ profert verba consecratõis
in glosa propria:sz in persona xp̃i.math. ve
ro xxvi.dẽ.(Accepit panem ⁊ benedixit ⁊c)de
qua benedictione apl̃s mentionem nõ fecit:
qz matheus p illam nichil aliud intellexit q̃
prolationẽ verborũ:scz(Hoc est corpus meũ)
Sciendũ etiã ꝙ cũ subdit(fregit) non est in
telligendũ ꝙ corpus suũ fregit. qz non est in

sacramento fragibili modo .sz fregit species
panis remanentes(et dixit accipite ⁊ mandu
cate) In hoc .angitur vsus huius sacramen
ti quod a fidelibus sumitur. vt christo p aug
mentum gratie magis incorporẽtur(Hoc est
corpus meum) Ista sunt consecrationis ver
ba:et est sensus(hoc est corpus meum).i. con
tentum sub his speciebus panis est verũ cor
pus meum quod fit virtute diuina per conuer
sionem substantie panis in verũ corpus xp̃i
solis accidentibus remanentibus.quod fit di
uinitus:ne caro xp̃i sub ipsa specie quod vide
retur horrendum si a fidelibus sumeretur.
Vñ considerandum ꝙ hoc sacramentum perfi
citur in consecratione materie:non in vsu ipsi
us.alia vero sacramenta nõ perficiantur in
consecratione materie. sz in vsu. Sicut baptis
mus ⁊ confirmatio nõ perficiuntur in bñdicti
one aque et crismatis: scz in ambulatione et
vnctiõe cũ determinatis verborum formis.
(Hoc facite in meam commemorationem)quia
sacramentum hoc est memoriale dñice passio
nis(Similiter), Hic consequenter agitur de in
stitutione sacramenti eucharistie quantum
ad sanguinem.quia sicut christus conuertit
panem in corpus suum:ita ⁊ vinũ in sangui
nem. Est enĩ vtrũq3 de perfectione huius sa
cramenti.Tũ qz per vtrumq3 simul expzimi
tur perfecte passio xp̃i cuius est memoriale.
Tũ qz vtrumq3 significat perfecte refectionẽ
(Similiter et calicẽ).i. vinũ in calice contentũ
consecrauit in sanguinem suũ(postq̃ cenauit)
in quo tangitur institutionis hora(hic calix)
.i.contentum in hoc calice(nouũ testamentũ)
Vetus enim testamentum promittebat bo
na corporalia:nouum autem promittit bona
spiritualia de quo dicit hieremias phopheta
xxxi.Ecce dies venient dicit dñs et feriam do
mui israel et domui iuda fedus nouum non
scdm pactum quod pepigi cum patribus ve
stris ⁊c .(est in meo) Vetus enim testamen
tum confirmatum fuit per aspersionem sangui
nis victime brutalis.vt habetur exodi.xxiiii.
Nouum vero testamentum sanguinis chri
sti effusione. vt dicit apostolus hebre.ix . Et
per hoc ostendit excellantiam noui testamen
ti(Hoc facite ⁊c.)per hoc iniungitur ecclesie
huius sacramẽti vsus. Dz autem poni aqua
quia probabile est ꝙ dñs apposuit / in terra
emilia propter vini fortitudinẽ consuetũ est sic
bibere vinũ cum aqua (in meam commemora
tionem)Consecratio enim vini spũaliter re
present at effusionem sanguinis xp̃i. Conse
quenter apostolus exponit verba xp̃i dicens

(Quotienscunq̧ enĩ manducabitis panem hunc) dicit panẽ propter species panis remanentes (hunc) propter .i. numero corpus xp̄i significatũ et contextum (mortẽ dñi annunciabitis) xp̄m representando per hoc sacramẽtũ (donec veniat) ad iudiciũ. Per hoc datur intelligi q̄ celebratio huius sacramenti non deficiet in ecclesia vsq̧ ad finem mundi. Vñ dicit saluator math. vlti. Ecce vobiscum sum oībus diebus vsq̧ ad cõsummationẽ seculi: qz in hoc sacramento est totus christus scd̃m humanitatẽ et deitatẽ. vt pz in precedentib⁹ (Itaq̧ ꝛc. (Ostensa dignitate hui⁹ sacramẽti. hic consequenter apostolus inducit fideles ad debitam eius sumptionẽ dicens (itaq̧ quicunq̧ mãducauerit panẽ hunc) i. hoc sacramẽtũ in quo sub specie panis cõtinetur verũ corpus xp̄i: et sub specie vini verus sanguis eius (indigne) q̄ indignitas tripliciter põt contingere. Uno mõ ex ipsa celebratione: vt si quis nõ obseruet ritum a xp̄o institutũ. Alio modo ex parte celebratis vel sumentis hoc sacramentũ sumendo. s. cũ voluntate peccandi mortaliter de futuro vel impenitens de preterito (reus erit corporis ꝛ sanguinis dñi scd̃m glosa) penas mortis xp̄i exoluet. hoc est punietur ac si xp̄m occiderit qđ non est intelligendũ scd̃m equalitatẽ: sed scd̃m quandã similitudinem. Alio mõ accipitur indignitus ex parte sumentis ex defectu deuotionis. vt pote qz distracta mente et occupatione tēpalium accedit ad hoc sacramentum. Tñ habitualiter retinet debitã reuerentiã et talis indignitas non facit sumentem reũ corporis ꝛ sanguinis dñi: impedit tñ fructũ sacramenti saltem in parte. Et qz nichil nutritur nisi viuũ. Secundo de aīa: propter qđ in sumentibus hoc sacramentum requiritur vita gratie Ideo sequitur (Probet aũt ꝛc.) vbi apostolus adhibet remedium cõtra dictum periculum dicens (probet aũt seipsum hõ). s. propriam conscientiam diligenter examinando et emundando (ꝛ sic de pane illo edat ꝛc.) .i. tunc fructuose põt hoc sacramẽtum sumere. Et est notandum qz hic fit mentio de duplice specie q̄ i primitiua ecclesia sic dabatur fidelibus. Sz ꝓpter periculum effusionis sanguinis modo datur tñ sub specie nõ tñ pro se sed etiam pro aliis (Qui enĩ mãducat et bibit indigne) modo supra dicta (iudiciũ sibi manducat et bibit) .i. ad suam condemnationem sumit (non diiudicans corpus dñi) .i. nõ discernens ab aliis cibis sz sumẽs eodẽ modo sicut alios cibos (Ideo inter vos) hic consequenter manifestat quoddã dãnũ .s. q̄ sumens indigne iudicium sibi mãducat et bibit (ideo) .i. propter indignam eucaristie sumptionem (inter vos multi infirmi) .i. puniti diuinitus infirmitate corporali (et imbecillis) longa valitudine laborantes (ꝛ dormiunt multi) .s. somno mortis corporalis a deo subito interfecti. Et hoc fuit necesse in primitiua ecclesia sicut patet de anania de saphira vxore sua. et de istis cum multis aliis. quos statim deus puniuit post pctm̃ eoꝝ ad terrorem alioꝝ: quemadmodũ et iam fecerat ipse deus in principio legis scripte ꝛ in adoratione vituli: vbi tot milia perierant (Qđ si nos metipsos diiudicarem⁹) cõsciencias nostras examinando et purgando añ sumptionem sacramenti (non itaq̧ iudicaremur) .i. puniremur a domino per modum talẽ (Dum iudicamur autem in domino) i. punimur dicto modo (corripimur) qz talis pena ad correctionem inducitur. et hoc dupliciter. Uno modo ad correctionem non punitorum qñ punitio est ad mortem corporalem. Alio modo ad correctionem punitorũ: et etiam non punitorũ scz quando punitio est per infirmitatem ꝛ imbecillitatem (vt non cum hoc mundo) id est. cum hominibus mundane viuentibus (damnemur) scz eternaliter.

¶ Feria. vi. in parasceue. Lectio osee ꝓphete. vi. capitulo.

Ec dicit dñs. In tribulacione sua mane cõsurgẽt ad me. Uenite et reuertamur ad dñm quia ipse cepit ꝛ sanabit nos percutiet ꝛ curabit nos. Uiuificabit nos post duos dies: et in die tercia suscitabit nos et viuem⁹ in cõspectu ei⁹ sciemus sequemurq̧ vt cognoscamus dñm. Quasi diluculum ꝑparat⁹ est egress⁹ ei⁹. et veniet quasi ymber nobis tēporaneus ꝛ serotinus terre. Quid faciam tibi effraym: Quid faciã tibi iuda: Misericordia vr̃a quasi nu-

bes matutina: et quasi ros mane pertransiens. Propter hoc dolavi in prophetis et occidi eos in verbis oris mei: et iudicia mea quasi lux egredientur/ qz misericordiam volo et non sacrificium et scientiam dei plus quam holocaustum.

Postilla.

¶ Hec dicit dominus. In tribulatione sua zc.) Hic per prophetam ponitur divine misericordie declaratio. Et ostenditur primo quibus misericordia concedatur. Secundo quibus denegatur: ibi. Quid faciam tibi zc). Circa primum sciendum quod dei misericordia in adventu christi fuit declarata propter quod merito pars ista de adventu eius exponitur a catholicis et hebreis diversimode. Sed omittendo expositionem hebreorum que falsa est: solam catholicam insequamur (Dixit enim deus In tribulatione sua) i. peccatorum suorum penitentia. qz veris penitentibus redditur misericordia (mane consurgent ad me) et istud fuit tempore iohannis baptiste qui predicavit baptismum penitentie. et multi ad eius doctrinam egerunt veram penitentiam ut patet in quattuor evangelistis. Et dicitur tempus eius mane. qz pertinet ad principium temporis gratie. quod dicitur/ dies. ad ro. xiii. Nox precessit. dies autem appropinquavit (Venite et revertamur) Baptizati enim a iohanne invitabant alios ad penitentiam baptismi. qz ipse cepit. In hebreo habetur. diripuit. i. temporibus preteritis punivit nos quasi in peccatis nostris captos (sanabit nos) spiritualiter et temporaliter percutiet nos et repetitio est eiusdem sententie ad maiorem affectionem. (Vivificabit nos zc) quia post duos dies mortis sue et sepulture resurrexit christus Cuius resurrectio est principium resurrectionis nostre ad vitam immortalem. i. ad corinthios xv. Christus resurrexit a mortuis primitie dormientium: quoniam per hominem mors. et per hominem resurrectio mortuorum Et sicut in adam omnes moriuntur: ita in christo omnes vivificabuntur. Et hec expositio magis consonat littere quam precedens. que est Ra. salo. et non fuit hic apposita causa brevitatis. et maxime cum ista sit verior. Et sequitur (Et vivemus in conspectu eius) vita gratie et postea glorie (sciemus) noticia fidei (sequemurque) scilicet imitando opera christi (Ut cognoscamus dominum) scilicet facie ad faciem videndo. Consequenter ponit ut modus vivendi et conversandi. cum dicitur. (Quasi diluculum preparatus est egressus eius) quia ipse est lux vera. Io. i. Et veniet quasi ymber temporaneus. Et in hoc significatur doctrina christi sub methaphora ymbres terram fecundantes. Licet autem ortus christi et eius predicatio et conversatio precesserint eius mortem et resurrectionem. tamen hic post scribuntur: qz frequenter in sacra scriptura prius facta scribuntur postea. ut patet in novo et veteri testamentis (Quid faciam tibi) Hic consequenter ostenditur quibus misericordia dei denegatur dicens. quod ypocritis et apte malis. Et ostendit hoc primo in duabus domibus. scilicet israel et iuda simul. Secundo in regno israel per se. Sed hoc non ponitur in presenti lectione neque in capitulo presenti sed sequenti. Circa primum dicit. (Misericordia vestra quasi nubes matutina zc) quasi dicat Sicut nubes matutina aliquando dissolvitur oriente sole sine pluvia. et ros matutinus sine humectatione terre ut quando est multum parvulus. Sic misericordia vestra est sine effectu et per consequens ficta Et ista ypocrisis notabiliter viguit tempore christi in iudeis. ut patet ex decursu evangelii. (Propter hoc dolavi in prophetis). i. per prophetarum correctionem volui eos reducere ad rectitudinem sicut ligna per dolationem (et occidi eos in verbis oris mei). i. occidendos predixi per prophetas qui sunt os meum verba mea proferendo (et iudicia tua). i. punitiones tibi inferende (quasi lux egredientur) i. manifeste apparebunt iuste (qz misericordiam volui) i. acceptavi (et non sacrificium et scientiam dei zc.) Sacrificia enim veteris legis non erant accepta de se sed tantum ex offerentium devotione. Sed ista tamen de se sunt acceptabilia inquantum sunt bone de genere: tamen non sunt meritoria vite eterne. nisi fiant ex caritate.

¶ Eodem die. Lectio libri exodi. xii. capitulo.

In diebus illis. Dixit dominus ad moysem et aaron in terra egypti. Mensis iste vobis principium mensium. primus erit in mensibus anni. Loquimini ad universum cetum filiorum israel: et dicite eis. Decima die mensis huius tollet uniusquisque

quisqꝫ agnum per familias et domos suas. Sin autem minor em minor est numerus vt sufficere possit ad vescendum agnū: assumat vicinum suū qui cōiunctus est domui eius: iuxta numerum animarū q̄ sufficere possit ad esū agni. Erit autē agnus absqꝫ macula: masculus anniculus. Iuxta quem ritum tolletis et hedū: et seruabitis eū vsqꝫ ad quartam decimā diē mensis huius. Immolabitqꝫ eū vniuersa multitudo filioꝝ israel ad vesperum. Et sumēt de sāgine eius ac ponent super vtrūqꝫ postem: et in superliminarib⁹ domorum in quibus comedent illum. Et edent carnes nocte illa assas igni: et azimos panes cum lactucis agrestibus. Non comedetis ex eo crudū quid nec coctū aqua. sed assum tantū igni. Caput cū pedibus et intestinis ei⁹ vorabitis: et os eius nō confringetis: nec remanebit ex eo quicq̄ vsqꝫ mane. Si quid residuum fuerit: igni comburetis. Sic autē comedetis illum. Renes vestros accingetis: et calciamenta habebitis in pedibus tenentes baculos in manib⁹/ et comedetis festinātes. Est enim phase id est transitus domini.

Postilla.

¶ In diebus illis. Dixit domin⁹ ad moysem etc.) Hic inter comminationem mortis primogenitorum et eius executionem interponitur preceptum de celebratione paschali. quia illa celebratio instituta est in memoriam percussionis primogenitorum egypti et saluationis filiorū israel nocte sequente diem decimam quartam mensis primi. Et in crastino exiuerunt filii israel de egypto. Ubi notandum q circa immolationem agni paschalis et alia sacrificia duo sunt attendenda. Unum est de presenti. s. status populi qui designabatur per passionem xpi que in illis prefigurabatur. quia secundum quod apostolus dicit. i. ad corinth. decimo. Omnia in figura contingebant illis. Et ideo in immolatione agni paschalis duplex est sensus. Un⁹ est status populi exeuntis de egypto. et est litteralis et primus. Alius vero est prefiguratio christi passuri: qui licet sit vltimus in prosecutione: est tamen primus in intentione: sicut finis respectu eorum que sunt ordinata ad illum. Sciēdum est etiam q prima celebratio pasche et alie sequentes non sunt vniformis conditionis omnibus. Nec etiam celebratiōes sacramētorum noue legis sunt vbiqꝫ vniformes. et maxime quantum ad ea que sunt de solennitate. Unde in primitiua ecclesia pri⁹ erant cathecumini faciendi: deinde baptizandi: non autem nunc. Similiter inueniebantur eo tempore plures baptizati in nomine xpi: quod nunc prohibitum est. Et in multis aliis sacramentis variationes facte sunt ex causis emergentibus. Primo describitur sacrificium agni paschalis. Scdo mod⁹ comedendi. Circa primū dr (Dixit quoqꝫ dñs etc.) Hoc aūt dixit et scdm aliquos antequā moyses denunciaret pharaoni plagam decimam scdm alios quod verius videtur dixit et post (Mensis iste). s. martius qui apud hebreos vocatur nisan (vobis principium mensium) Et dicit vobis. quia apud latinos ianuarius est primus. Similiter et apud grecos. similiter etiam apud hebreos ante exitum ab egypto september erat primus. quia in eo creatus fuit mundus. et vsqꝫ ad illud tempus vocabatur primus apud hebreos. et adhuc in pluribus locis ita reperitur vocari (Primus erit in mensibus anni) ac si diceretur per hoc intelligi q ante illud notabile beneficium qd deus suo populo prestitit martius non erat primus mensis anni (decima die etc.) Ex ista littera et ex sequentibus patet q non erat alia immolatio agni et hedi: sed vna que debebat fieri de agno si poterat haberi bono modo: et si non tunc poterat fieri de hedo. Agnus tū vel hedus. xiiii. die immolandus in singulis domibus precipitur hic accipi a decima die

mensis et seruari vsq; ad decimamquartam
diem. Et sic debet intelligi presens littera: cū
sequenti. Tamen cessante causa de sollicitu
dine pro exitu: cessauit effectus talis videlicet
preparatio agni vel hedi in decima die (Assu
met vicinū suum). i. iudeū. gentilis enī vici-
nus iudei non poterat ad hoc assumi: qz nul-
lus admittebatur nisi circūcisus (Iuxta nu-
merū aīar̄ ꝛc.) excipiuntur infirmi qui non
possunt comedere carnes sine periculo (Erat
aūt agnus sine macula) macula q̄ est in va-
rietate pellis non intelligitur hic. qz non im-
pediebat immolationem: sz illa q̄ erat ex de-
fectu alicuius partis corporis (Masculus) qz
femella immolari non poterat in hoc sacrifi
cio: sz requirebatur ad hoc sexus masculinus
qui est perfectus: qz ea q̄ sunt perfecta debent
deo immolari: a quo emanat oīs humana per
fectio. Tñ in aliquibus hostiis et pro petō be
ne immolabantur femelle (anniculus). i. in-
fra annū primum. Ab octaua eni die natiui
tatis vsqz ad cōpletionem anni ꝛ non post po
terat immolari (et seruabitis vsqz ad. xiiii. di
em) qz talis immolatio erat quedā dispositio
ad exitum de egypto que fuit. xv. die in ma-
ne. Et ideo expectabatur immolatio illa vsqz
ad vesperam immediate precedentem diem
exitus (immolabitqz eum vniuersa multitu-
do) Multitudo enī nō tenet hic collectiue sz
magis diuisiue. i. multitudinis q̄libet dom⁹.
nisi qñ domus erat ita parua ꝙ non sufficie-
bat pro totius agni: et tunc persone de dua-
bus domibus simul coniungebantur: vt pz
in littera (ad vesperā). i. ab hora diei septima
post ortū solis: que est post horā primā post
meridiē. Nā tunc incipit tendere ad occasū.
Et ab illa ora vsqz ad principiū noctis potest
immolari phase sm hebreos (Et sument de
sanguine eius). s. agni immaculati (ac ponēt
super vtrumqz postem). i. super duo ligna in
tra que clauditur hostiū scdm longitudinem
suam. Et in superliminaribus) superlimina
re dr̄ lignū transuersale quod est super po-
stes hostii: et vocatur limen superius domo-
rū in quibus comedent illū. In domibus eni
in quibus non habitabant homines sicut est
grangia vel stabulum non erat sanguis po-
nendus (Et edent carnes) Ex hoc dicunt he-
brei ꝙ non est eis licitum comedere ossa vel
cartilagines ꝛ neruos agni predicti (assas ig
ni) immolatio enim illa significabat disposi
tionem populi ad recedendum de egypto ve
lociter: et ideo illo modo precipitur decoqui
quo expeditius potest fieri (Et azymos panes)
eadem ratione. qz tales panes statim possūt
fieri ex cōmixtione aque et farine (cū lactucis
agrestibus) in hebreo tñ habetur cū amaritu
dinibus. Et per hoc intelligūtur herbe ama
re indifferenter Nec plus fuit preceptum de
lacticis q̄ de aliis herbis vt dicūt hebrei. Hoc
aūt fiebat ad designandum amaritudinem
quam filii israel sustinuerūt in seruitute egy
pti. (Non comedetis ex eo crudum quid) In
hebreo habetur semicoctum et hoc ad detestati
onem ydolatrie precipiebatur (Non coctum
aque) ratione predicta qz non ita expedite si
cut assando (Caput cū pedibus eius et inte-
stinis vorabitis) et sic ista littera scdm hebre
os non refertur ad comestionem: sed ad assa
tionem de qua immediate predicitur (sz assū
tm̄ igni) et sequitur (Caput cū pedibus ꝛc.)
et est sensus ꝙ caput de corpore abscisum vel
pedes non debebant per se assari. sed capud
iunctum corpori: et pedes similiter. Intesti-
na autem amouebatur vt lauarentur. et lo-
ta reponebatur assanda cum corpore (et os
eius non confringetis) Hoc non est in hebreo
sed postea eodem capitulo eius sententia po-
nitur. (nec remanebit quicq̄ ex eo vsqz ma-
ne) ad designandum ꝙ mane sine reditu ex
egypto debebant recedere (Sic autem come
detis illum) Hic describitur modus comeden
di: cum dicitur (Renes vestros accingetis ꝛc.)
Ista tria que hic exprimuntur designant ꝙ
debebant esse parati ad exeundum de egyp-
to (et comedetis festinantes) ex quo designa
tur ꝙ deberent ire expedite et non desidiose.
(Est enim phase) id est transitus. Transit⁹
non est in hebreo sed est expositio huius no-
minis phase que est addita a translatore a
transitu egypti quem fecerunt filii israel.
vel a transitu domini quem fecit per totam
egyptum. scilicet interficiendo omne primo-
genitum.

¶ In vigilia pasche. Lectio libri geñ. i. ca.

IN principio creauit
deus celum ꝛ terram
Terra autem erat in
anis ꝛ vacua et tene-
bre erant super faciē
abyssi: et spiritus dñi ferebatur
super aquas. Dixitqz deus. Fiat
lux. Et facta est lux. Et vidit de-
us lucem ꝙ esset bona: et diuisit

lucem a tenebris. Appellauitq lucem diem et tenebras noctem. Factumq est vespere et mane dies vnus. Dixit quoq deus. Fiat firmamentum in medio aquarũ et diuidat aquas ab aquis. Et fecit deus firmamentum diuisitq aquas que erant sub firmamento ab his que erant super firmamentum. Et factum est ita. Vocauitq deus firmamentum celũ Et factum est vespere et mane dies secundus. Dixit vero deus Cõgregentur aque que sub celo sũt in locum vnum: et appareat arida Factumq est ita. Et vocauit deus aridam terram. congregationesq aquarũ appellauit maria Et vidit deus q esset bonum: et ait. Germinet terra herbam virentem et facientem semen et lignum pomiferũ faciens fructũ iuxta genus suum: cuius semen in semetipso sit super terram Et factum est ita. Et protulit terra herbam virentem & afferentem semen iuxta genus suum: lignũq faciens fructũ/ & habens vnũ quodq sementem secundum speciem suam. Et vidit deus q esset bonum. Factumq est vespere & mane dies tercius. Dixit autem deus. Fiant luminaria in firmamento celi et diuidant diẽ ac noctem / et sint in signa et tempora & dies et annos vt luceant in firmamento celi & illuminent terrã Et factũ est ita. Fecitq deus duo magna luminaria. Luminare maius vt preesset diei: et luminare minus vt preesset nocti et stellas. Et posuit eas in firmamento celi: vt lucerent super terram et preessent diei et nocti & diuiderent lucem ac tenebras. & vidit deus q esset bonũ. Et factũ est vespere & mane dies quartus. Dixit etiã deus. Producant aque reptile aĩe viuentis et volatile super terrã sub firmamento celi. Creauit deus cete grãdia & oẽm aĩam viuentẽ atq motabilẽ: quã produxerant aque in species suas/ & oẽe volatile secũdum gen⁹ suũ Et vidit deus q esset bonũ: benedixitq eis dicens. Crescite & multiplicamini et replete aquas maris auesq multiplicentur super terrã. Et factũ est vespere et mane dies quintus Dixit quoq de⁹ Producat terra animam viuentem in genere suo: iumenta & reptilia & bestias terre secundũ species suas. Factũ q est ita. Et fecit deus bestias terre secundũ species suas/ et iumẽta et omne reptile terre in genere suo Et vidit deus quod esset bonum: et ait Faciamus hominẽ ad ymaginẽ et similitudinẽ nostrã: et presit piscibus maris et volatilibus celi et bestiis vniuerse terre / omniq

reptili q̄d mouetur in terra. Et
creauit deus hominem ad imagi
nem suam: ad ymaginē dei crea
uit illū masculū & feminam crea
uit eos Benedixitq̄ illis deus: &
ait. Crescite et multiplicamini &
replete terram: et subiicite eā Et
dominamini piscibꝫ maris & vo
latilibus celi & vniuersis animā
tibus que mouentur super terrā
Dixitq̄ de⁹. Ecce dedi vobis om
nē herbam afferentem semen su
per terram & vniuersa ligna que
habent in semetipsis sementē ge
neris sui: vt sint vobis in escā et
cūctis animantibꝫ terre omniq̄
volucri celi / & vniuersis que mo
uentur in terre / et in quibus est
aīa viuens vt habeant ad vescē
dum. Et factum est ita. Viditq̄
deus cūcta que fecerat: et erant
valde bona. Et factum est vespe
re et mane dies sext⁹. Igitur per
fecti sūt celi & terra: et omnis oꝛa
tus eoꝛum Compleuitq̄ deus die
septimo opus suū quod fecerat:
et requieuit die septimo ab vni
uerso opere quod patrarat.

Postilla

¶ In pꝛincipio creauit deus celū
et terram ⁊c.) Circa hanc lectionem ꝯsideran
dum est q̄ tota coꝛpoꝛalis creatura facta est
pꝛopter hoīem. Nam elementa sunt propter
mixta. et mixta inanimata ꝑpter mixta ani
mata. et imperfecta pꝛopter perfecta vt plan
te propter animalia: animalia vero pꝛopter
hominem quantum ad eius nutritionem et
iuuamentum. Coꝛpoꝛa etiam celestia facta
sunt quodammodo pꝛopter hominem. vt pꝫ
deutero. iiii. ca. Et ideo pꝛimo describit moy
ses coꝛpoꝛalis creature pꝛoductionem gene
raliter. Secundo hominis foꝛmationem spe
cialiter. ibi. Et ait. Faciamus hoīem. Circa
pꝛimum tria facit scriptura. quia pꝛimo expo
nit opus creationis. Secundo opus distincti
onis seu foꝛmationis. ibi. Dixitq̄ deus. Fiat
lux. Tercio opus oꝛnatus seu dispositionis.
ibi. Dixit aūt deus. Fiant luminaria. Opus
distinctionis pꝛimis tribus diebus. Opus au
tem oꝛnatus seu dispositionis aliis tribus di
ebus sequentibus. Et septimo die requieuit
deus a nouis creaturis ꝯdēdis. Unde est no
tandum q̄ scđm doctrinam sacre theologie
quattuoꝛ coequeua in pꝛincipio creata sunt
a deo ex nichilo: i quo relucet creatoꝛis sum
ma potentia. Hec aūt sunt celum empireū /
angelica natura / materia quattuoꝛ elemen
toꝛum / et tempus. ⁊ hoc vocant opus creatio
nis quod factum fuit ante omnē diem. Post
sequitur opus distinctionis in quo relucet sū
ma creationis sapientia: quod factum fuit in
tribus pꝛimis diebus Deinde sequitur opus
oꝛnatus in quo relucet creationis summa
bonitas quod factū fuit in tribus diebus se
quentibus vt sꝫ in litterā. Quibus visis ve
niamus ad litteram (In pꝛincipio creauit de
us celum et terram. Dicit enim augustinus
q̄ maioꝛ est huius scripture auctoꝛitas q̄ om
nis humani ingenii perspicacitas. Et est ibi
notandum q̄ illud quod ibi dicitur. Factum
ante oīm diem debet sic intelligi q̄ per illud
ante non accipitur duratio sed naturam fu
um sicut sonus pꝛecedit vocem. Dicit igitur
(In pꝛīcipio) scꝫ tempoꝛis vel pꝛoductionis
rerum (creauit deum). i. de nichilo pꝛoduxit
quod est pꝛopꝛium ipsius dei (celum) i. coꝛpo
ra celestia omnia in suis foꝛmis substantiali
bus distincta: licet adhuc in aliquib⁹ pꝛopꝛie
tatibus accidentalibus essent in foꝛma vt pa
tebit infra (et terram) in sua foꝛma substan
tiali distinctam et aliquibus pꝛopꝛietatibus
foꝛmam substantialem necessario ꝯmitanti
bus. quia tamen adhuc quantum ad aliqua
erat infoꝛmis. ideo sequitur (inanis) inuisibi
lis. quia erat vndiq̄ aquis coopertā (et va
cua) q̄ non erat adhuc plantis ⁊ herbis oꝛna
ta. Sequitur (et tenebꝛe ⁊c) abyssi. i. super fa
ciem elementoꝛum. Abyssus enim dicitur ab
a quod est sine. ⁊ byssus quod est genus lini
candidissimi. Unde abyssus quasi sine can
doꝛe vel splendoꝛe. q̄ coloꝛ candidus hꝫ plu
rimum de luce. Et ideo ꝯgeries elementoꝛū
pꝛedicta vocatur abyssus. quia lux non erat

adhuc producta. dicitur etiam abyssus alio modo illud qđ importat quandā ꝯfusionem ⁊ ꝯmixtionem. Totum enim qđ est infra circulum lune erat ꝯfusum. q2 licet elementa essent producta in suis formis substantialibus non tamen adhuc habebant oēs proprietates accidentales debitas usq3 ad terciam diē in qua fuerunt distincta elementa. Et ideo usq3 tunc aqua ipsa non habuit debitam densitatē sed quasi vaporaliter eleuabatur per totum spacium aeris et ignis. Cooperiebat enim terrā et sic quedā ꝯfusio ⁊ ꝯmixtio erat in elementis. et ideo hoc vocabatur abyssus (Et spūs ⁊c. aquas). i. super illā ꝯgeriem ⁊ ꝯmixtionem elementorum predictam. Et vocatur nomine aquarum. q2 sicut dictum est ipsa aqua cooperiebat terram. et aliis duobus elementis ꝯmixta erat modo predicto. Et accipitur hic spūs dei. i. voluntas que ferebatur super illā ꝯgeriem elementorum: sicut voluntas artificis super materiam quā formare ⁊ ornare intendit (Dixitq3 deus) Hic incipit opus distinctionis. Et primo ponitur distinctio diei ⁊ noctis. Secundo distinctio corporum celestium ibi. Dixit quoq3 deus. Tercio distinctio elementorum: ibi. Dixit vero deus ⁊c. Circa primum ꝯsiderandum ꝙ dies ⁊ nox distinguūtur per lucem que est quoddam positiuum. ⁊ per tenebras que importat priuationem lucis.

Et idō opus distinctionis incipit a luce. ⁊ hoc ꝯuenienter. Primo q2 est qualitas cōis in qua corpora celestia cōicant cum inferioribus: vt pote cum igne ⁊ cum aliquibus corporibus mixtis que lucida sunt. Et q2 sđm istam expositionem distinctio rerum accipitur sđm qualitates et proprietates accidentales. ideo conuenienter inchoatur a luce: que est qualitas ꝯmunis. Sicut in generatione naturali inchoatio fit a cōioribus formis q2 sđm philosophum embrio prius viuit vita plāte postea animalis postea hoīs vel leonis ⁊ hmōi. Et primo phisicorum dicit philosophus ꝙ a cōioribus est incipiendum via doctrine sic pueri in principio vocant omnes viros prēs. ⁊ oēs feminas mřes postea distingunt. Scđo q2 distinctio non apparet nisi per manifestationē Omnia autem per lucem manifestātur. Et ideo distinctio incipit a luce. Tercio quia dies non potest esse sine luce. ideo lucē oportuit fieri prima die. Dicit igitur (Dixitq3 deus) Istud dicere dei non importat aliquam vocem seu sibilem sed intelligere dei practicum quod includit ipsum velle. q2 scđm formam sue dispositionis et voluntatis. sequitur esse eius. (Fiat lux) Ista lux est lux solis que est qualitas accidentalis a qua luce alia celi luminaria illustrantur. Primo quod scđo de aīa dř. q2 sol est pater virorū deorū q2 celi luminaria que ab antiquis vocabantur dii recipiunt lumen a sole (Et vidit lucem ꝙ esset bona) quia vtilis est ad multa. vt patebit infra in opere quarte diei. Aduertendum tñ ꝙ ista lux solaris que facta dř prima die ad adhuc fuit informis quantū ad aliqua usq3 ad quartū diem. Scđm quod dicit dyonisius quarto de diuinis nominibꝰ. Qualiter autem fuerit formata quarta die: patebit infra (Et diuisit lucem a tenebris) Ista diuisio est per modū solis: q2 qñ mouetur super vnum hemisperium fiūt tenebre in opposito hemisperio propter opacitatem terre que est in medio (Appellauitq3 lucē diem) q2 dies est latio solis super terram (et tenebras noctem) quia sicut per presentiam solis efficitur dies: ita per suam occultationem efficitur nox. Notādū enim ꝙ qñ dř (appellauitq3 lucem diem) loquitur de die artificiali. Cum autem subditur (Factūq3 est vespere et mane dies septimus) loquitur de naturali qui est xxiiii. horarum. ⁊ ꝯplectitur diem et noctem. Et ideo dicit. Factumq3 est vespere et mane dies vnus (Dixit quoq3 deus) Hic describitur opus secunde dei in qua facta est distinctio corporū celestium ab elementis. Ad cuius intelligentiam ꝯsyderandum: ꝙ propter celum empireum de quo dubitauerant doctores vtrum sit aliquis locus corporalis an non propter quod de ipso hic nō fit mentio: scđm hanc expositionem est celum cristallinū qđ etiam dř aqueū propter similitudinē quā hz cū aqua in dyafaneitate: ⁊ sub ipso celo cristallino est firmamentum sub quo nomine intelligitur octaua sphera: que magis proprie dř firmamentum. Sphere septem planetarum que continentur sub octaua sphera. videlicet saturni / iouis / martis / solis / veneris / mercurii / lune. ita ꝙ sphera saturni est superior existēs immediate sub octaua sphera. Sphera autem lune est inferior cui immediate cōiunguntur elementa. Ex quibus pz ꝙ hoc firmamentum prout includit speras septē planetarum medium est inter celum cristallinū et elementa que noīe aquarū designantur vt predictum est. Et hoc est qđ dř. (Fiat ⁊c. vt diuidat aquas ab aquis). i. celum cristallinū ab elementis (Et fecit deus firmamentum) Istud fieri non intelligitur quantum ad formā substantialem: q2 sic factum est per opus

et rationis secundum illam expositionem vt
predictum est: sed intelligitur secundum aliquam
qualitatem ipsius firmamenti. Que autem sit
illa qualitas in textu non exprimitur. sed secundum
aliquos doctores dicitur soliditas propter quam
appellatur firmamentum a firmitate: id est
soliditate dictum. Alii dicunt q illa qualitas
est quedam virtus ad influendum super ele
menta ad ipsorum conservationem et guber
nationem propter quod dicit philosophus primo metha. q mun
dus qui est circa terram. i. elementa contiguus
est superioribus lationibus. vt ois ipsius vir
tus gubernetur inde. Quod autem in scri
ptura sacra res aliqua fieri dicatur secundum
acquisitionem alicuius rei accidentalis. vt patet
in multis locis. vt danielis. iiii. vbi dicit. Na
buchodonosor rex babylonis. Nonne hec est
babylon civitas magna quam edificavi. Et tamen
certum est q non fecit primo illam civitatem
sed propter ampliationem sic dicitur. Et eo
dem modo ibi dicitur et fecit deus firmamen
tum: quia secunda die dedit sibi qualitatem ac
cidentalem prout dictum est. Divisitque aquas.
etc.) Hic aque dicuntur equivoce vt patet ex
predictis. quia ille que sunt supra firmamen
tum sunt de natura celesti: ille autem que sub
firmamento de natura elementari. (Et fa
ctum est vespere et mane dies secundus).
Illud debet exponi sicut prius. Et eodem
modo in sequenti. Et si queratur quare in
in secunda die non dicitur (Et vidit deus q
esset bonum) sicut in aliis diebus. potest res
ponderi q hoc verbum et vidit deus q esset
bonum. etc. in aliis diebus dicitur ad proba
tionem operis illorum dierum. Approbatio
autem proprie respicit opus completum. In
secunda autem die licet fuerit facta distinctio
corporum celestium: tamen cum hoc fit mentio de
distinctione aquarum elementarium. Et quia
ista distinctio non fuit completa vsque ad ter
ciam diem quando congregate sunt aque in
locum vnum vt videbitur infra. ideo subti
cuit verbum predictum die secunda. et tercia
die illud bis dixit / semel pro opere secunde
diei. et semel pro opere tercie die. vt patet in lit
tera (Dixit vero deus) Hic consequenter de
scribitur opus tercie diei que sunt distincta
elementa: que distinctio facta est per hoc q
aqua prius producta in forma substantiali
vt predictum est: accepit a deo debitam den
sitatem. sic occupavit minorum locum aeris
spacium dimittendo. Et per hoc q virtute
divina facte sunt concavitates in terra vbi
recepta est pars aquarum. et sic apparuit pars
terre discooperta aquis ad habitationem ho
minum et animalium. et sic fuerunt elemen
ta distincta in locis sibi debitis. Et hoc est
quod dicitur (Congregentur aque etc.) et patet
littera ex predictis. Sequitur (Congrega
tionesque aquarum appellavit maria) Loqui
tur hic scriptura more hebraici sermonis quo
vocatur mare non solum oceanum: sed que
libet congregatio magna aquarum. secundum
quod in euangelio frequenter nominatur
mare tyberiadis et mare galilee. et tamen non est
nisi quidam lacus. Unde et in euangelio vo
catur stagnum genezareth (Et vidit deus q
esset bonum) hoc dicitur pro opere secunde
dei completa distinctione aquarum. Sed quia
terra superius dicta est inanis. i. invisibilis
eo q esset cooperta aquis. que invisibilitas re
mota est per congregationem aquarum. quia
tunc apparuit arida. Item dicta est vacua eo
q non erat ornata plantis et herbis. ideo re
movendo hanc vacuitatem consequenter sub
ditur (Et ait etc.) i. virtutem germinandi ac
cipiat (Et lignum pomiferum) per hoc lignum
intelligitur omne lignum faciens fructum (cu
ius semen in semetipso sit) sicut grana sunt
in pomis que sunt semina. et eodem modo in
aliis fructibus. (Et protulit terra) hoc intel
ligitur passive: quia virtus divina active pro
ductio potest dici ornatus ex similitudine or
natus in hominibus in quibus non pertinent
ad ornatum proprie que possunt inseparabi
liter adherere corporibus humanis / sed ea
que apponi et auferri. Item notandum ex
eo quod dicitur germinet terra herbam viren
tem dicunt aliqui hebrei q mundus factus
est in martio quando scilicet terra incipit ger
minare herbas. Unde et exodi. xii. Mar
tius vocatus primus mensis. Ex hoc autem
quod subditur (Et protulit herbam virentem
et facientem semen) dicunt aliqui q mundus
factus est in septembri quando fructus sunt
in arboribus maturi et habentes semina in
seipsis. Et hec opinio communior tenetur ab
ab hebreis et verior et tanquam rationabilior
Et sequitur (Et vidit deus q hoc esset bonum)
istud replicatur pro approbatione operis hu
ius tercie diei (Dixit autem deus etc.) Hic con
sequenter describitur opus ornatus. Et pri
mo describitur ornatus corporum celestium
Secundo ornatus elementorum mediorum
scilicet quinta die. Tercio ornatus elementi
inferioris scilicet terra sexta die. Et sic patet
q ornatus correspondet distinctioni. Circa
primum describitur primo productio lumi

narium in generali. Secundo magis in speciali: ibi. Fecitq͡z deus duo luminaria. Fiant luminaria) istud fieri non intelligitur quantum ad substātiā. que facta est primo die quia tunc facta fuit lux solis. ꝛ per consequens aliorum luminarium: quia illuminantur a sole sed intelligitur quantum ad quandam informitatem huius luminis quod fuit informe aliquomodo vsq͡z ad quartū diem in qua fuit formatum. quia tunc accepit a deo virtutem influendi ad varios effectus in inferioribus (In firmamento celi) Aliter dicuntur in firmamēto celi esse stelle fixe. quia sunt ibi mobiliter. et planete: q͡z habent proprios motus et proprios orbes. et ideo non sunt in firmamento celi nisi large loquendo de firmamento prout continet sub se orbes planetarum. Et sequitur. (Et diuidant diem) Ad cuius intellectum consyderandum ꝙ luminaria celi deseruiant homini inquantum faciunt vicissitudinem temporis ad operandum apti et temporis apti ad quiescendum . quia homo non potest semper laborare: sed oportet eum somnum capere ad recreationem sensuum et quietem corporis. et quantum ad hoc dicitur (et diuidant noctē) Secūdo deseruiunt inquantū ex celi luminaribus accipitur significatio pluuiosi tꝑis vel sereni et huiusmodi: que sunt apta diuersis operibꝫ hūanis et negociis: sic quātū ad hoc dr̄ (Et sint in signa) Tercio deseruiūt inquātū distingūt diuersas partes tꝑis. s. veris / estatis / autūni / hyemis. in quibus varia ordinantur et disponuntur vsui humano necessaria. Et quantum ad hoc dicitur. (Et tꝑa ꝛ dies et annos) q͡z per explicationē quatuor tꝑm et dierum multiplicantur anni . Quarto seruiunt hoi quantū ad visū: ꝗ est directiuus in operibus humanis. et maxime vtilis est ad cognitionem rerū: vt dr̄ primo metha. Et quantum ad hoc dicitur (Ut luceant ꝛc.) Fecitq͡z. Consequenter describit productionem luminariū in speciali: et sic dicit (Fecitq͡z deꝯ duo luminaria magna) s. solē ꝛ lunam (luminare maius). s. solem (vt preesset diei) q͡z dies est latio solis supra terram (ꝛ luminare minus) s. lunam (vt preesset nocti) q͡z de die non apparet lux eius Sequēs vero līa p͡z ex predictis. (Dixit etiā deus) Hic describitur opꝯ quīte die in qua ornata sunt elemēta media. s. aer ꝛ aqua: ad quorum ornatū pertinent illa que mouentur in eis. s. aues et pisces . Et hoc est quod dicitur. (Producant aque) non q͡z aues ꝛ pisces de sola aqua fuit formati. s͡z de quattuor elemētis et aqua sola exprimitur propter quandā conuenientiam cum istis: h͡z enim aqua humorē ꝛ vaporem. per humorem conuenit cum piscibus. per vaporē qui sursum eleuatur in aere ꝯuenit cum auibus. Considerandum etiā ꝙ aues ꝛ pisces nō sunt producti ex aqua actiue s͡z a deo passiue autem ab elementis. vt dictū est. (Reptile ꝛc.) Reptilia dicuntur illa que non habent pedes vel si habent breues sū / nec in altum eleuantur. ꝛ talia sunt que ꝯmuniter habitant in aquis dr̄ etiam hic. Reptile anime viuētis: ita ꝙ alalis vita ponitur in obliquo: ad designandum ꝙ vita est imperfectio modo in piscibus respectu hoim et animalium. Et sequitur (Creauitq͡z deus cethe grandia) dicunt hebrei ꝙ illud genus pisciū est incredibilis magnitudinis propter quod si eorum multiplicata fuissent indiuidua destructum fuisset seculum q͡z mare nō esset nauigabile nec alii pisces possent stare in mari ideo postꝙ deus creauerat hanc spem in masculino et feminino occidit femellam ne multiplicarentur indiuidua . Sequitur (quam produxerant ꝛc.) In piscibus enim ꝛ auibus ꝛ brutis animalibꝫ sunt multe species subalterne ac etiam specialissime. Et ideo in productione eorum fit mentio de gn̄ibus ꝛ speciebꝫ Natura autem humana producta est primo in vno solo indiuiduo. vt patebit infra. iō nō fit mentio de gn̄e vel specie. (Benedixitq͡z) Ista benedictio est ordinatio et multiplicationem indiuiduorum per ꝯmixtionem maris ꝛ femine. Iō statim sequitur (Crescite ꝛ multiplicamini ꝛc.) quia multiplicatio per talem modum nō est in plātis ꝛ herbis. ideo in productione earum nō fit mentio de tali benedictione earum. (Dixit quoq͡z deus) hic describitur opus sexte diei: in qua ornata est terra animalibus. Et hoc cum dr̄.) Producat terra ꝛc.) i. alalia viuentia que significantur ꝑ aīam: q͡z res denominantur a forma . et ꝯuenientius magis specificandi. (Iumenta) quantum ad alalia que veniūt ad vsuz hois: que gn̄ali noīe dicuntur iumenta quasi hois iuuamenta (Et reptilia) quantū ad alalia pedibꝫ carētia ꝛ quantū ad habentia pedes breues. vt lacerte ꝛ ꝯsimilia. propter quod se videntur super terram trahere (Et bestias terre) quantū ad alalia siluestria que dicuntur bestie quasi vastie (Et vidit deus ꝛc) Postꝙ moyses descripsit creationē eorꝝ que facta sunt quodāmodo propter hoiem vt predictū est. hic ꝯsequenter describit hois formationem: deinde eius statum ꝛ ꝯditionem. et postremum eius ꝯsensus

tionem: ibi. (benedixitq; eius) Circa primū cō siderandum ꝙ aīa intellectiua que est forma hoīs non est ex semine per generationem sz a deo per creationem. Et ideo in formatione hoīs non dr̄ producat terra vel aliqđ hoꝝ si- mile: sz faciamus hoīem. Et dicunt hebrei ꝙ est verbum dei ad angelos. Sz hoc videtur falsū: qz angeli non cooperantur deo in crea tione aīe in qua consistit ymago ipsius dei. Et ideo dicendū ꝙ dicit faciamus in plurali ad denotandū pluralitatē personaꝝ in diui nis. verūtamen ꝙ ista pluralitas stat cū vni tate simplicis essentie. Ideo postea subditur in singulari (Et creauit deꝰ hominē ad yma ginem & similitudinē suā) ymago aūt dei cō- sistit in aīa ꝙtum ad proprietates naturales .s. memoriam / intelligentiam / et voluntatē plures aūt alie similitudines inueniuntur ꝗ hic non ponuntur cā breuitatis. Sequitur. (Et presit piscibus maris) .s. ꝙdiu stabit sub ditus deo. qz talis fuit hō in statu nature con dite vt ꝙdiu staret in obedientia ipsius dei inferiora obedirent ei. Et istud diuinum est hoī naturale (masculū ec.) Licet hebrei hanc litteram multipliciter nitantur exponere: tū sic est tenēdum ꝙ natura humana primo sit formata in sexu masculino tm̄: sed postea mu lier sit formata de costa viri. Et ꝙ simul hic dicit masculum et feminam creauit eos hoc est per anticipationem: qz statim volebat fa- cere mentionem de multiplicatione humane nature ꝗ fit per commixionem maris et femi ne. cum dicit (Crescite et multiplicamini) sed postea scđo. c seriose explicat modum forma- tionis mulieris de costa viri. Sequitur. (Be- nedixitq; illis) Hic cōse describitur humane nature iam formate conseruatio et primo ꝙ tum ad speciem Scđo ꝙtum ad indiuiduum ibi (Dixitq; deus) Circa primum consideran dum est ꝙ spēs humana conseruatur per ge nerationem maxime post lapsum per quem incurrit necessitatē moriendi. Et hoc est qđ dr̄ (benedixit illis) Ista benedictio est dei or- dinatio ad multiplicationem indiuiduorum in natura humana per generationem. Ideo subditur (Crescite et multiplicamini ec) Ce- tera patent ex predictis (Dixitq; deus) Hic ponitur conseruatio quantum ad indiuiduū que fit per nutritionem. Et hoc est quod di- citur (Ecce dedi vobis ec.) Non est sic intel- ligendum ꝙ herbe & fructus arborum daren tur in escam hominibus bestiis et auibus cō muniter: sed singula singulis secundo condi cionem nature sue. vt pote fructus arborum hominibus: vt dicitur infra. Ex omni ligno paradisi comede herbe autem et semina her barum animalibus et auibus: diuerse tū di- uersis animalibus secundum cōuenientiam nature sue. Aliqua tū aīalia et aliqui aues fructibus arborum vescebantur. Esus autē carium et piscinum non est laxatus siue per- missus hominibus nisi post diluuium: vt ha- betur. Geñ. ix. ca. vbi dicitur sic. Omne quod mouetur et viuit erit vobis in cibum (Vidit qz deus ec.) Hec est conclusio precedentium. Licet enim quelibet species entis bona sit in se: ex vniuersis tū partibus vniuersi ordina- tis ad se inuicem: et vlterius ad deum sicut ad ducem admirabilis pulchritudo et boni- tas consurgit (Igitur perfecti sunt ec.) Post ꝙ descripsed moyses hominis formationem propter que alia fuerunt producta. Hic cōse describit hominis formati statum siue condi tionem: et hoc in toto isto secundo capitulo cuius principium hic tū mō. ponitur. s. conti nuatio dicendoꝝ ad dicta: que quidem conti nuatio ponitur in fine huius p̄ntis lectionis tanꝙ ipsius conclusio (Igitur perfecti sunt celi et terra) Sex predictis diebus per opus distinctionis ornatus: vt predictum est (Cō pleuitq; deus die septimo. s. per ipsos ad mini strationis et gubernationis scꝫ: de qua sal- uator dicit. Johannis. v. Pater meus vsq; modo operatur: et ego operor (et requieuit die septimo ec.) sez a nouis creaturis produ- cendis: qz nichil est factū postea qđ tunc non fuerit factum in operibus sex dierum vel in suo simili vel in suis causis.

Eodem die. Lectio secunda. Genesis. vi. vii. viii. capitulis.

Noe vero cū quingē toꝝ esset ānoꝝ genu it sem chā & Japhet. Cumq; cepissent ho- mines multiplicari super terram & filios procreas- sent Videntes filii dei filias ho- minem ꝙ essent pulchre: accepe runt sibi vxores omnibus quas elegerant. Dixitq; quoq; deus. Non permanebit spiritus meus in homine ī eternū. quia caro est

Eruntq; dies illius centū vigin
ti annorum Gigantes autē erāt
super terram diebus illis Postq̄
autem ingressi sunt filii dei ad fi
lias hoīm illeq; genuerūt: isti sūt
potententes a seculo viri famosi
Videns aūt deus q̄ multa malicia
hoīm esset in terra: & cuncta cogi
tio cordis humani intēta esset ad
malū oī tempore/penituit euz q̄
hoīem fecisset in terra. Et preca
uens in futurum & tactus dolore
cordis intrincecus ait. Delebo in
quit hoīem quē creaui a facie ter
re ab hoīe vsq; ad animantia: et
a reptile vsq; ad volucres celi. Pe
nitet enim me fecisse eos Noe ve
ro inuenit gratiā corā dn̄o. He
sunt gn̄atiōes noe Noe vir iust9
atq; perfectus fuit in gn̄ationi
bus suis: cū deo ābulauit/& genu
it tres filios: sem/cham/& iaphet
Corrupta est autez terra coram
dn̄o. et repleta est iniquitate. Cū
q; vidisset deus terram esse cor
ruptam. oīs quippe caro corru
perat viam suam super terram
dixit ad noe. Finis vniuerse car
nis venit corā me repleta est ter
ra iniquitate a facie eorū & ego dis
perdam eos cū terra. Fac tibi ar
cham de lignis leuigatis Man
siunculus in archa facies. & bitu
mine linies intrincecus & extrin
secus. Et sic facies eam. Trecen
torū cubitorū erit longitudo arche
quinquaginta cubitorū latitudo
Et triginta cubitoruz altitudo il
lius. Fenestram in archa facies
et in cubito consūmabis sūmita
tē eius. Hostiū aūt arche pones
in latere deorsum Cenacula & tri
stega facies in ea. Ecce ego addu
cam diluuii aquas sup terrā. vt
interficiam omnē carnē in qua
spiritus vite est subter celum. et
vniuersa q̄ in terra sunt cōsumē
tur. Ponamq; fedus meū tecum
Et ingredieris archam tu et filii
tui. vxor tua & vxores filiorū tuo
rū tecū. Et ex cūctis animātibz
vniuerse carnis bina et bina in
duces in archam. vt viuant tecū
masculini sexus & feminini. De vo
lucribus iuxta genus suū. et de iu
mentis in genere suo et ex omni
reptili terre secundum gen9 suū
bina de omnibus ingredientur te
cū vt possint viuere. Tolles igi
tur tecum ex omnibus escis que
mandi possunt et comportabis
apud te. et erunt tam tibi q̄ illis i
cibū. Fecit ergo noe oīa que pre
ceperat illi deus. Erat sexcentorū
annorū quando diluuii aque inū
dauerūt super terram. Rupti sūt
autē omēs fōtes abissi magne.
Et cataracte celi aperte sunt et
facta est pluuia super terram qua
draginta diebz & quadraginta no
ctibus. In articulo diei illius in
gressus est noe: & sem cham et iaphet

filii eius et vxoris filiorum eius cum eo in archam. Ipsi et omne animal secundum genus suum: vniuersaque iumenta in genere suo Et omne quod mouetur super terram in genere suo. Cunctumque volatile secundum genus suum. Porro archa ferebatur super aquas: et aque preualuerunt nimis super terram. Opertique sunt omnes montes excelsi: sub vniuerso celo. Quindecim cubitis excelsior fuit aqua super montes quos operuerat. Consumptaque est omnis caro que mouebatur super terram volucrum animantium bestiarum: omniumque reptilium que reptant super terram. Remansit autem solus noe: et qui cum eo erant in archa. Obtinueruntque aque terras centum quinquaginta diebus. Recordatus est autem dominus noe cunctorumque animantium: et omnium iumentorum que erant cum eo in archa et adduxit spiritum suum super terram: et iminuti sunt de aque Et clausi sunt omnes fontes abyssi et cataracte celi/ et prohibeti sunt pluuie de celo. Reuerseque sunt aque de terra euntes et redeuntes. Et ceperunt minui post centum quadraginta dies: Cumque transissent quadraginta dies: aperiens noe fenestram arche quam fecerat dimisit coruum. Qui egrediebatur et non reuertebatur: donec siccarentur aque super terram. Emisit quoque columbam post eum: vt videret si iam cessassent aque super faciem terre. Que cum non inuenisset vbi requiesceret pes eius: reuersa ad eum in archam. Aque enim erant super vniuersam terram Extendit manum et apprehensam intulit in archam Expectatis autem vltra septem diebus aliis: rursum dimisit calumbam ex archa. Et illa venit ad eum ad vesperam portans ramum oliue virentibus foliis in ore suo. Intellexit ergo noe quod cessassent aque super terram: expectauit nichilominus septem aliis diebus et misit columbam que altra non est reuersa ad eum Locutus est autem dominus ad noe dicens. Egredere de archa tu et vxores filiorum tuorum tecum Cunctaque animantia que sunt apud te ex omni carne tam in volatilibus quam in bestiis et vniuersis reptilibus: que reptant super terram aduc tecum: et ingredimini super terram Crescite et multiplicamini super eam. Egressus est ergo noe et filii eius: vxor illius et vxores filiorum eius cum eo. Sed et omnia animantia iumenta et reptilia que reptant super terram secundum genus suum de archa egressa sunt. Edificauit autem noe altare domino: et tollens de cunctis pecoribus et volucribus mundis obtulit olocausta super altare. Odoratusque est dominus odore suauitatis.

Postilla.

¶ Noe vero cum quingentorum esset

annorum genuit sem/chā et iapheth) Postq̄
moyses descripsit multiplicationē hoīm in p̄
cedentibꝫ capitulis ꝑ primū hoīem.s.adā hic
ꝯñr describit ipsū ꝯsequēter hoīem.s.noe. Et pri
mo describitur ipsius noe ḡnatio: sc̄do sue ge
nerationis multiplicatio.s.in capitulis sequē
tibus ibi ꝫ.dicit aūt primo (Noe vero cū quin
gentorꝫ esset annorꝫ ꝛc.) Hic pōt q̄ri quare tm̄
tardauit ad ḡnandū.qꝛ alii precedētes circa
cētesimū ānū ḡnauerūt. Vidēt hebrei q̄ hoc
fuit qꝛ dn̄s disposuerat eū saluare in diluuio
cū sua posteritate tota. Si aūt in centesimo
āno generasset infra quingētos sequētes añ
diluuiū cū sexcentorꝫ ānorꝫ esset noe qñ inun
dauit diluuiū nō potuissent ꝯñr in archa col
locari tot ex eo ꝛ filiis ei9 geniti. Sequit (Cū
qꝫ cepissent ꝛc.) Hic ꝯñr describit status noe
ꝛ ꝯditio. Et primo añ diluuiū. sc̄do in diluuio
ꝛ tercio post diluuiū. Circa primū sic procē
ditur qꝛ primo cā diluuii ḡnalis decernit. Sc̄do
ip̄e noe excipit.ibi. Noe vero inuenit gratiā.
Tercio arche ꝯstructio p̄cipit ibi. (Fac tibi
archā) Circa primū sciēdū q̄ causa diluuii fu
it multiplicatio pc̄ti ex quo secuta est ꝓuoca
tio ire dei. Et ista duo pluries hic replicātur
vt magnitudo pc̄torꝫ ꝛ offēsa dei ostēdatur.
Dicit igit (Cūqꝫ cepissēt hoīes ꝛc) ad ostēdē
dū q̄ multiplicatio pc̄torꝫ nō incepit tp̄e noe
sed añ (vidētes filii dei) hoc exponit multipli
citer. Vno modo ꝑ hoc intelligunt demones
incubi.q̄ dicūtur filii dei ꝓp̄ naturā sp̄ūalē.
vñ ꝛ iob.i.ca dr̄ sathan fuisse inter filios dei
ꝛ isti in specie hūana.ꝛ ꝯmiscuerūt se mulie
ribꝫ.ꝛ inde nati sūt gigātes vt dr̄ infra (gigā
tes erāt i terra) Sed hec expositio nō videt
rationabilis.qꝛ hic exprimitur causa diluuii
qd̄ inundauit i penā pc̄torꝫ: diluuiū aūt nō ꝓ
fuit in penā demonū sz tm̄ hoīm. Ideo aliter
exponit ra.sa.dicēs q̄ hec littera filii iudicū
vel potētum.qꝛ nōīe hebraico qd̄ hic poni
tur.s.elyom aliqñ accipitur ꝓ deo ꝛ aliqñ ꝓ
diis in pl'i aliqñ vero ꝓ iudicibꝫ. Vñ exodi.
xxii.vbi translatio nr̄a hꝫ dñs domus applica
bit a deos.i.ad iudices. In hebreo dr̄ appli
cabit ad eloym dicit iste igit q̄ filii iudicum
ꝛ potentū qñ videbant filias subditorꝫ pul
chre ornari.ꝛ qñ dabātur ad nuptias q̄ acce
debant ad ip̄as cognoscendo eas carnaliter
anteq̄ mariti eas cognoscerent. Sed hec ex
positio nō videt adhuc rōnabilis.qꝛ ista cau
sa diluuii fuisset pticularis.s.ꝓ ip̄ū ad potētes
solū.sz litera eodē capitulo dr̄ ꝯtrariū.scz (ois
q̄ppe caro corruperat viā suā) nec ḡnale di
luuiū induci debuisset propter causā pticula

rem. Et ideo aliter exponit et melius. q̄ filii
dei hic intelligūt illi q̄ descenderāt de sem q̄
a patre suo fuerāt instructi in cultu diuino.
Vñ ꝛ in pluribus locis veteris ac noui testa
mēti fideles vocātur filii dei. ꝑ filias hoīm in
telligūtur mulieres descēdentes de chayn. q̄
erāt curiose dissolute ꝛ lubrice.et de illis p̄ce
perat seth filiis suis de voluntate dñi q̄ non
ꝯtraherēt matrimonia cū eis.sicut dñs prece
pit filiis israel vt nō ꝯtraherent cū mulieri
bus cananeis.sed filii seth ꝑdentes tp̄e trās
gressi sūt hoc p̄ceptū. Et hoc est qd̄ subdit (ac
ceperūt sibi vxores ꝛc.) Et sequitur (Dixitqꝫ
deus) p̄dictis ꝓuocatus (Nō ꝑmanebit ꝛc.)
Hoc exponitur vno modo sic. (Sp̄s me9).
.i.indignatio (In hoīe) i.ꝯtra hoīem (in eter
nū) ac si dicat qꝛ nō irascar ꝯtra eū irremedi
abiliter sicut ꝯtra angelū malū cui9 pc̄tm̄ est
irremediabile (qꝛ caro est) i.habēs ꝓnitatem
ad peccandū ex carnē aīm aggrauāte ꝓpter
qd̄ eo magis sibi parcendū.s.puniēdo eū pe
na tp̄ali ꝛ nō eterna. Aliter sic exponitur pre
dicta lr̄a. Vsqꝫ nūc tenui sentenciā de lectio
ne ḡnis hūani per diluuiū in suspēso: sz nūc
ꝓferā sentētiā (qꝛ caro est) .i. nimis implica
tus pc̄tis carnalibꝫ. Verūtamen ad declina
tionē iusticie mee differā executionē sētentie
mee.vt habeat locū penitētie.ꝛ hoc est qd̄ sub
dit. (Eritqꝫ dies ꝛc.) Nō enī potest dici q̄ hic
determinetur tp̄s vite hūane post diluuiū/
qꝛ multi diutius satis vixerūt post diluuiū:
sz determinat a ꝓlatie sententie diuine vsqꝫ
ad executionē in quo poterāt penitere. Sequi
tur (Gigātes aūt erāt). i.procreti excedentes
hoīs in statura ꝛ robusti viribus ꝛ incōposi
ti moribus. (Isti sunt ꝛc.) i.ab antiquo (viri
famosi) .i.male fame.qꝛ raptores et luxuriosi
Vñ sequitur (Videtis ꝛc.) quantū ad multi
tudinē viciorꝫ) et cuncta ꝛc) Ex quo pꝫ q̄ pec
cabant nō ex passione tm̄ sz ex certa malicia
(oi tp̄e) quantū ad ꝯtinuationem pc̄torꝫ suorꝫ
(penituit ꝛc.) Penitentia aūt ꝛ dolor et cete
re passiones nullo mō sunt in deo sm̄ rem/
sz sm̄ similitudinē. Et ideo dr̄ penituisse.qꝛ
ad modū penitentis se habuit volēs dissipa
re qd̄ prius fecerat (et p̄cauēs in futurū) ne
multiplicarētur talia mala (et tactus dolore
cordis ꝛc.) qꝛ ad modū dolētis se habuit de
lendo hominē quē formauerat ad ymaginē
suā (Ab homine vsqꝫ ad animantiā ꝛc.) quia
pc̄tā hoīm facta fuerant in terra: ideo ad de
testationē criminis delecta sūt aīalia que ha
bitabāt i terra (Ad volucres celi) qꝛ accipiūt
ibi pastū. Pisces autem habitantes in aquis

non sunt mortui per diluuiū. quia peccata
hoim nō fuerunt facta in aquis (Noe vero
rc.) Hic ꝯtra a generali sniā diluuii noe cum
filiis accipitur: cū dr (Noe rc.) Et cū subdit
(Noe vir iustus rc.) et iō cum aliis non pe-
riit. Sequitur (in generationibus suis) ista lrā
sic exponitur. Noe vir iustus et perfectus fuit
etiā inter malos hoies qui ipm nitebātur ver
bis ꝛ exemplis trahere ad malū. Et multo
maioris ꝑfectionis fuisset si vixisset inter bo
nos (Corrupta est rc.) quantum ad carnalia
pctā (ꝛ repleta est iniquitatem) quantum ad
fraudes ꝛ rapinas (oīs quippe caro rc.) i. oīs
homo. qꝛ nō solum peccauerant peccatis for
nicationis et adulterii: sꝫ etiā peccatis ꝯtra
naturam. Alio mō intelligitur oīs caro. quia
etiam aues ꝛ aialia ꝯmiscuerant se cū illis ꝗ
non erant sui generis vel speciei. Sequitur
(Et ego disꝑdā rc.) qꝛ per salsedinem aqua
rum diluuium ipsa terra peiorata est. He
brei aūt dicunt ꝙ tres palmi de superficie ter
re per aquas diluuii fuerunt tabefacti et in
aquā ꝯuersū: Et ideo additur hic cū terra.
(Fac tibi archa) Hic ꝯtra ꝯstructio arche pre
cipitur. cum dr (Fac tibi). i. ad salutem tuam
et alioꝝ qui tecū sunt saluandi (archā) quia
non fuit facta ꝑ modum nauis: sꝫ per modū
arche quadratalater a habentis. tñ erant ine
qualia (de lignis leuigatis). i. dolatis ꝛ com
planatis. (Mansiunculas in archa facies) i.
distinctiones vt diuersa animalia possint col
locari distincte (Et bitumine rc.) lrā hebrai-
ca habet pice. Quod aūt fuit linita intrinse
cus et extrinsecus: hoc fuit propter magnum
impetū aquarū. et qꝛ diu stetit in aqua. Va
sculum autē in quo fuit positus moyses fuit
tñ linitū exterius: qꝛ non diu stetit in aqua
vel etiam aqua in quam positus fuerat erat
petrosa. Hebrei dicunt ꝙ hoc fuit ne malus
odor picis noceret inclusi interius posito (Tre
centorum cubitoꝝ rc.) Vn̄ cubitus tenet du
os pedes. i. tantū spaciū quantū est a cubito
brachii vsqꝫ ad summitatem digitorū. pedes
etiam temporibus illius erant multo maio
res ꝙ nūc sicut ꝛ hoies erant maiores quan
titatis in molex duratione. Hebrei tamen lo
co cubitorum dicūt vlnarū. ex hoc tñ loco et
pluribus aliis scripturis videtur ꝙ vlna eo
rum esset cubitalis longitudinis tñ (Et tri-
ginta rc.) Dicunt aliqui ꝙ corpus arche erat
tante altitudinis preter tectum. alii autē di-
cunt ꝙ altitudo tecti hic includitur. (Fene-
stram in archa facies) hebrei aūt habent lu-
cernam: dicunt aliqui ꝙ illa lucerna erat la
pis preciosus lumine illustrās archam sicut
carbunculus. Alii autem dicunt ꝙ fuit fene-
stra christallina vt lumen reciperet et aquas
prohiberet. Sed qꝛ videtur difficile ꝙ vna
fenestra sufficienter illuminaret tantum edi
ficium. ꝛ maxime tot mansionibus distinctū
Ideo dicunt ꝙ erant ibi plures fenestre: sed
vna erat maior ꝛ principalior et ideo de illa
sola fit hic mentio. (Et in cubito rc.) ad an-
gelus arche superioribus tectum procedebat
sese ꝯstringendo. Ita ꝙ a summitate latera
non distabant nisi per cubitum ꝛ hoc erat vt
pluuia descendens super terram extra archā
flueret facilius. et vt archa inter impetus vn
darum staret firmius. (Hostiū autem arche
rc.) Hic est punctus secundū hebraicam litte
ram. Hostium enim arche non poterat con-
uenienter poni in inferiori parte quia archa
fuit profunda inter aquas per duodecim cu
bitos et plus. vt videbitur inferius. Item se
cundum expositores catholicos illud hostiū
fuit in ꝯfinio habitationis animalium ꝛ apo
thece. ita ꝙ hostium erat super duas mansio
nes (deorsum cenacula rc.) Hebraicus text⁹
hꝫ in sima scdā et tercia vel terna. Ex hoc pꝫ
ꝙ ly deorsum ꝯiungitur cū lrā sequenti. Sꝫm
enim istam litterā videtur ꝙ in archa erant
tres mensiones ascendendo vna super alte
rā ita ꝙ infama vocabatur sentima vel ster
coraria: qꝛ ibi feces defluebāt. Et ista dr fuisse
simplex et absqꝫ aliqua interclusione. Me-
dia autem vocabatur apotheca: qꝛ ibi erant
reposita victualia. Et dr fuisse bicamerata:
quia aliqua animalia viuunt herbis / alia
fructibus. et ideo in vna distinctione erant
fructus et in alia herbe. Superior autē mā
sio quia maior erat: erat distincta in duabus
mansionibus seu interclusionibus. et sic erāt
ibi tria spacia: mediū erat pro hominibus et
auibus: duo autē lateralia pro animalibus
mitibus et immitibus (Ponamqꝫ fedus rc.)
Non loquitur hic de federe quod pepigit cū
noe per aparitionem iridis vt habetur. ix.
capi. sed magis de federe ad conseruandum
ipsum noe et societatem suam a malis homi
nibus illius temporis. Dicebant enim ꝙ si
viderent eum intrare archam ipm interfice
rent ne ipsis morientibus in diluuio ipse re
maneret. Et hoc est quod videtur sonare lit
tera sequens (Et ingrederis archā tu et filii
tui) scꝫ salui propter fedus predictum. Cete-
ra patent vsqꝫ (et possint viuere) Ex quo pꝫ
ꝙ pisces non erant ibi positi. quia saluati sūt
in aquis. Peccata etiā propter que dñs addu

post diluuium super terram fuerant facta in terra z non in aqua: et ideo pisces non sunt mortui sicut alia animalia et aues. (Tolles igitur zc.) ad munitionem arche: vsq3 ad annum integrum. q3 per tm̄ tp̄s fuerūt in archa vt patebit infra (Et erunt zc.) non tm̄ indiffe renter z cōiter: s3 singula singulis s3m ɔditionem nature sue (vt ꝑ tp̄e necessitatis vene viuāt homines z animalia de cibis quos ali as non comederent. Cetera patent vsq3 ibi. (Fecit ergo noe zc.) q3 iustus erat timensq3 deum z ei obediens. (Eratq3 sexcentorum annorum) non q noe tunc ɔplenisset annū sexcentesimū: s3 q3 inchoauerat. Et sic p3 ex eo loco q edificatō arche durauit fere per centū annos. Tm̄ etenim tp̄is appositum est ad ostendendum patientiam dei expectantis peccōꝝ penitentiā z admonentis eos de penitentia per edificationem predictam / et ipsius noe ꝑdicationem (Et ingressus est noe zc.) separatim nominantur viri a mulieribus ingredientibus archam: ex diuino precepto: ad ostendendum q q̄diu fuerunt in archa / fuerūt separati quantū ad thoꝝ: sicut p3 precedendo (Anno sexcentesimo zc.) Hic autem describitur diluuii accessus super terram. Et primo quantū ad tp̄s: cū dicitur Anno sexcentesimo zc. (Dicunt multi hebrei q hoc fuit in mense octobris. q3 s3m eos september est primus mensis simpliciter. vt prius dictum est. Et si reperiatur apud aliquos hebreos q mensis martius sit primus: hoc non est simpliciter / s3 per aliquod notabile factū in illo mense. Nam simile reperitur in macha. i. c. vbi dr̄. Primus annus alexādri magni: q̄ quidē annus vocatus primus annus regni grecorum propter facta notabilia alexandri. et tm̄ ante eum fuerūt plures reges in grecia. ita etiam videtur dici de martio q nunc sit nominat⁹ primus mensis apud hebreos propter exitū eorum de terra egypti in illo mense. (Rupti sunt oēs fontes) nomine ruptionis vtitur ad ostendendum q istud diluuiū non processit ex causa naturali sed supernaturali: et ideo deridēdi sunt illi q̄ huius diluuii volunt causam naturalem assignare. (Et cataracte celi) .i. fenestre. loquitur hic methaphorice: nec loquitur de stellato celo: s3 de celo aereo vbi generantur nubes et pluuia (In articulo diei illius) articul⁹ importat rem dicm distinctā z manifestam. Deus enim ingredi fecit noe de die clara et manifesta: ad ostendendum q poterat eum tueri a malis hominibus illius tp̄is qui cogitauerant eum occidere. Cetera patent vsq3 ibi (Et inclusit eum dn̄s de foris) Noe enim intra archam existens non potuit hostium z extra bituminare. et ideo dn̄s suppleuit qđ hō non potuit. Vn̄ z hebraica lr̄a h3 z clausit dn̄s pro eo. (Factūq3 est diluuium zc) Hic ponitur diluuii excessus: q3 ascendit vltra cacumina montium. Et p3 lr̄a vsq3 ibi. (Porro archa ferebatur super aquas) Non est intelligendū q tota archa esset sup aquas s3 quantum ad maiorem partē. (Duodecim enim cubitis profundata fui intra aquas). Et p3 lr̄a vsq3 ibi. (Consumptaq3 est oīs caro) Hic ɔſr̄ describitur creature viuentis decessus. Et sequitur (Et deleuit oēm substantiā) .s. viuentem. Ideo sequitur (ab homine vsq3 ad pecus) deinde sequitur (Remansit autem solus noe) Ex quo p3 falsitas aliquoꝝ iudeorum dicentiū q og quia dictus est rex basan propter suam magnitudinē z fortitudinem euasit diluuium. hoc em̄ manifeste ɔtradicit huic lr̄e ac etiā precedenti: cum dicitur (Consūpta est oīs caro) Et sequitur (Vniuersi homines zc.) (Obtinueruntq3 aque zc.) .s. ɔputādo a principio inundationis diluuii vsq3 ad dieum qua aque ceperunt minui post. cl. dies Et ɔputandi sunt isti dies a fine descens⁹ pluuiaꝝ. ita q dies. xl. precedunt quib3 facta est pluuia. z sic exponitur obtinuerunt. s3 in magnitudine et fortitudine sua. Et sic a principio inundationis vsq3 ad inchoacionē decrementi aquaꝝ fluxerunt. cx. dies z quod dr̄. (Et ceperunt minui post. cl. dies) exponit a fine descensus pluuiaꝝ s3 postq̄ aque obtinuerant in fortitudine sua terram. (Recordatus est autem dn̄s noe. (Hic ɔſr̄ describitur status noe diluuio recedente. Nec est hic intelligēdum q aliqua obliuio cadat in deo. s3 scriptura loquitur s3m modum nostrum loquēdi. Dicitur enim aliquis alicuius obliuisci qn̄ eum non liberat cum possit a pressuris presentibus. Et dr̄ ipsius recordari qn̄ incipit eum liberare (adduxit spm̄ super terram .s. ventum siccum aquas diminuentem. vnde sequitur (et imminute sunt aque) verū tn̄ q3 ista diminutio non sufficeret nisi ocean⁹ ad suum locum rediret. ideo sequitur (Reuersasq3 sunt aque de terra) Sicut em̄ per preceptū dn̄i egresse fuerant de oceano sup terrā ita de terra egresse sunt illuc. (Euntes et redeūtes) per hoc designatur fluctu actio aquarum Et quo tp̄e aque inceperunt minui ostē dit (et ceperunt zc.) in quib3 obtinuerunt terras. vt supradictū est. Et ɔputatur iste numerus a principio inundationis vsq3 ad diē in

quo ceperunt aque crescere (Requieuitq; ar
cha mense septimo). s. anni illius (vigesimo
septimo die &c.) dicunt hebrei ꝙ non requie-
uit in montibus armenie: sed in montibꝫ prope
armeniam et ideo qꝫ nulli mõtes protendũt
vsqꝫ ad armeniam dicuntur montes arme-
nie. Aduertendũ est hic ꝙ in hebreo habetur
xvii. die mensis. Ad cuius intellectũ sciendũ
est ꝙ iudei faciunt menses p lunationes faci
ant. lix. dies. Et ideo primũ mensem faciunt
iudei. xxx. dierum sed aũt. xxix. dierum. et sic ɔ̃sr de
aliis decẽ codẽ mõ ɔ̃dinando. Et qꝫ moyses
scribebat iudeis mẽses sunt hic accipiẽdi isto
mõ (At vero. eque &c) Nõ est intelligendum
ꝙ ibi fuerit decrementum aquarum simplici
ter: sꝫ tm̃ aquarum que excedebant capita mon
tium: ideo subditur. (Decimo em̃ mense). s.
illius anni (prima die mensis &c.) & tunc pri
mo archa fuit tota extra aquã. Dicitur autẽ
in lr̃a ꝙ aque ceperunt minui post. xl. dies q̃
accipiẽdi sunt a prima die inundatiõis aqua
rum & ɔ̃pleti fuerunt septimo mense. xix. die
inclusiue. & sic in vigesima die septimi mẽsis
ceperunt aque decrescere. Dicitur etiã in lr̃a
ꝙ decimo mense prima die mensis apparue
runt capita montiũ dicitur etiã ꝙ die. xxvii.
mensis requieuit archa super mõtes. Ex quo
pꝫ ꝙ a principio decrementi aquarum vsqꝫ ad re
quiẽ arche fluxerant tm̃ octo dies in quibꝫ
aque decreuerant duobus cubitis vere sꝫm
predicta. Ex quo ɔ̃cluditur ꝙ archa intrabat
aquã. xiii. cubitis et parum plus. vt pꝫ ex pre
dictis. Sequitur) Cũqꝫ transissent. xl. dies.
&c.) Hic ɔ̃sr describitur quõ terre planicies
fuit desiccata per vlterius decrementũ aqua
rum (Cũqꝫ trãsissent. xl. dies (scꝫ ab apparitio
ne capitum mõtium (Aperiens noe fenestrã
arche) non aũt hostiũ per qd̃ ingressi sunt ho
mines & animalia: fecit fenestram de qua in
pra dictum est (dimisit coruum). Et hoc fuit
vndecimo mense anni (qui egrediebatur &c)
sꝫm cõem expositionẽ non est intelligendum
ꝙ reuersus sit ad noe aquis desiccatis: sed re
mansit apud cadauera. Et est similis mo-
dus loquendi. math. i. de ioseph et maria. vbi
dicitur. Et nõ cognoscebat eã donec peperit
filium suum primogenitum: non ꝙ postea co
gnouerit (Emisit quoqꝫ columbã) qꝫ coruus
non fecerat legationem suam (Que cum nõ
inuenisset vbi requiesceret pes eius) hoc vide
tur falsum. qꝫ iam ante apparuerant cacumi
na montium. Sed dicendum ꝙ ex diutina
mora aquarum sup terrã t̃ra nõ erat desiccata
adhuc: sꝫ erat quasi lutum in quo non liben

ter quiesceret columba (Aque enim erant super
vniuersam terrã). s. planam qꝫ iã aũ cacumi
na montiũ discooperta erãt. Expectatis aũt
vltra septẽ diebus aliis.) Ex quo pꝫ ꝙ quat-
tuordecim dies transierant ab emissione co-
rui (portans ramum oliue) in signum dedica
tionis terre. Et sequitur post. (sexcentesimo.
primo anno vite noe &c.) quia iã non appa-
rebant aque in superficie terre: ideo sequitur
(vidit ꝙ desiccata esset superficies terre). s.
ab inundatione aque. verũtamen terra non
erat ita sicca & solidata vt esset apta ad igres
sum hoim & aliorum animalium. iõ sequitur
(Mense scdo septima & vicesima die mensis
arefacta est terra). i. perfecte desiccata & apta
ad ingressum hoim et aliorum animalium (Lo
cutus est aũt dñs ad noe.) Hic ɔ̃sequenter de
scribitur ipsius noe egressus. Et primo descri
bitur obediẽtia egredientis. deĩn deuotione
offerentis: ibi. Edificauit aũt noe &c. Quan-
tum ad primũ dẽ sic (egredere &c) Sicut em̃
ingressus fuerat archam de mãdato dñi: ita
ad ingrediendũ expectauit eius mandatum.
Egressus aũt noe) anno reuoluto eadem die
qua ingressus fuerat. Quod probatur sic. qꝫ
anno sexcentesimo vite sue mense scdo. xvii.
die mensis ingressus est archã: & anno reuo-
luto illa dies fuit. xxvii. mẽsis scdi. in qua dẽ
exisse: qꝫ annus solaris excedit annum luna-
rem in vndecim diebus. Iudei autẽ faciunt
mẽses per lunationes & sic accipiuntur hic vt
dictum est. (Tu et vxor tua) in egressu arche
dixit. (Tu et filii tui) separando viros a mu
lieribus. in textu coniungit vxorem cum viro
vt ex modo loquendi ostendatur ꝙ sicut in in
gressu arche cõcubitus fuit prohibitus ita in
exitu fuit laxatus et impositus. Unde sequi-
tur (Crescite & multiplicamini &c.) Nec istud
refertur ad homines tm̃: sꝫ etiam ad anima-
lia et aues quorum egressum preceperat. & sic
patet ꝙ etiam brutis tunc relaxatus est coit⁹
qui ante fuerat prohibitus. (Egressus est er-
go noe) ob. diens mandato dei (edificauit au
tem noe) Hic consequenter describitur ipsius
noe deuotio. et per hoc ꝙ obtulit deo sacrifi-
cium: et per hoc gratias agens de sua libera-
tione (odoratusqꝫ est dominus &c.) In hoc
ostenditur acceptatio diuina: et per conse-
quens noe bonitas et deuotio declaratur. qꝫ
tales deuotiones non erant accepte deo nisi
ex fide & deuotione offerentium. Et quia pro
pter gratitudinem in aliquo beneficio homo
meretur aliud beneficium post beneficium li
berationis datur beneficium assecurationis vt

patet in littera sequenti que tamen non po-
nitur in hac lectione.

¶ Eodem die. Lectio. iii. genesis. xxii. cap.

In diebus illis. Tem-
tauit deus abraham
et dixit ad eum Abrahã
abrahã. Et ille respõ-
dit assum. At ille. Tol-
le filium tuum vnigentium quẽ
diligis ysaac: et vade in terrã vi-
sionis. Et offeres eum ibi in olo-
caustũ: super vnum montiũ quẽ
monstrauero tibi. Igitur abra-
ham de nocte cõsurgens strauit
asinũ suum ducens secũ duos iu-
uenes: et ysaac filium suũ. Cum-
qꝫ concidisset ligna in olocaustũ:
abiit ad locum quem preceperat
ei deus dicens. Die autem tertio
eleuatis oculis: vidit locum pro-
cul. Dixitqꝫ ad pueros suos. Ex-
pectate hic cum asino. Ego et pu-
er illuc vsqꝫ properantes postꝙ̃
adorauerimꝰ reuertemur ad vos
Tulit quoqꝫ ligna olocausti: et
imposuit super ysaac filium suũ
Ipse vero portabat in manibus
suis ignẽ: et gladium. Cũqꝫ duo
pergerent simul dixit ysaac patri
suo. Pater mi: At ille respondi.
Quid vis fili. Ecce inquit ignis
et ligna. vbi est victima olocausti
Dixit abrahã. Deus puidebit si
bi victi. olocausti fili mi. Perge-
bant ergo pariter: veneruntqꝫ ad
locũ quẽ ostenderat ei deus. In
quo edificauit altare: et desuper
ligna composuit Cũqꝫ colligasset
ysaac filium suum posuit eum ĩ
altari super struen lignorũ. Ex-
tendit manũ et arripuit gladium
vt immolaret filium suũ Et ecce
angelus dñi de celo clamauit: di-
cens. Abraham abraham. Qui
respondit assum. Dixitqꝫ ei. Ne
extendas manum tuã super pue-
rum: neqꝫ facias illi quicꝙ̃ Nunc
cognoui qꝫ timeas dominũ et nõ
pepercisti filio tuo vnigenito pro-
pter me. Leuauit abraham ocu-
los suos. viditqꝫ post tergum ari-
etem inter vepres herentẽ corni-
bus. Quẽ assumens. obtulit olo-
caustum pro filio. Appellauitqꝫ
nomen loci illius: dominꝰ videt
Unde vsqꝫ hodie dicitur: in mon-
te dominus videbit. Uocauit au-
tem angelus domini abraham
secũdo de celo dicẽs. Per me met
ipsũ iuraui dicit dñs quia fecisti
rem hanc: et non pepercisti filio
tuo vnigenito propter me. Bene-
dicens benedicã tibi et multipli-
cabo semen tuum sicut stellas ce-
li. et velut arenam que est in litto-
re maris. Possidebit semẽ tuum
portas inimicorũ suorꝝ: et benedi-
centur in semine tuo omnes gen-
tes terre quia obedisti voci mee.
Reuersusqꝫ ad abraham ad pue-
ros suos. Abieruntqꝫ bersabee si-
mul: et habitauit ibi. Postilla

¶ In diebus illis. Tentauit deꝰ

abraham ꝛc.) Hic autem describitur quomo-
abraham se habuit vt vir perfectus ꝛ virtuo-
sus erga deum ꝛ ostenditur ꝙ ad preceptū eius
paratus fuit absq; dilatione immolare filiū
suum. Et ideo sic proceditur: qꝛ primo ostēdi
tur preceptum dñi (Secundo obedientia ser
ui. ibi. Igitur abraham de nocte consurgens.
Tercio reuocatio precepti: ibi. Et ecce ange
lus dñi. Quarto confirmatio promissi. ibi.
Uocauit autem angelꝰ dñi ꝛc. Circa primū
sciendum ꝙ tentare est accipere experimentū
de ignorantia. Deus autem cum sciat lucide
omnia non temptat aliquem vt accipiat experi
mentum de his que ignorat sed vt aliis qui
ignorant detur experientia de aliquo. et sic tē
tauit abraham precipiendo vt ysaac filium su
um immolaret vt aliis qui ignorabant osten
deretur eius obedientia et eis daretur exem
plum (Tolle filium tuum ꝛc.) Dicunt hebrei
ꝙ hic fuerūt plures reuelationes et precepta
successiue factā ipsi abrahe. quia primo dixit ei
dominus. (Tolle filium tuum) et ipso respō
dente paratus sum obedire: sꝫ duos filios ha
beo de quo illorum intelligitur preceptum.
dominus secundo dixit. (vnigenitum) et ip-
so respondente. quilibet eorum est vnigenitꝰ
matri sue. Dominus tercio dixit. (quem dili
gis) et ipso respondente vtrumq; diligo. tūc
dominus dixit quarto (ysaac). Et factum est
hoc vt dicunt hebrei vt ex pluribus responsio
nibus ad obediēdum haberet maiorem mer
cedem. Doctores autem catholici dicūt ꝙ fu
it vnicum preceptum simul factum vt simul
et subito omnia proponerentur que possent
ipm retrahere ab impletione precepti. vt per
hoc magis appareret obedientia abrahe. Et
ideo totum dictum est sub eodem contextu.
(Tolle filium tuum) quia lꝫ ismael filius es
set filius eius: tñ dictum erat ei a domino.
In ysaac vocabitur tibi semen et hoc capitu
lo precedenti (vnigenitum) id est miraculose
conceptum a sara (quem diligis) speciali di
lectione ꝛ super omnes creaturas (ysaac) qui
interpretatur risus ex gaudio quod habuisti
in eius annunciatione et natiuitate. (Et va
de in terram visionis) .i. in monte iuxta hie
rusalem qui erat altius respectu aliarum per
tinꝫ terre promissionis. Et ideo inde poterat
videri terra in circuitu et ille mōs postea ad
ditus est ciuitati. Et in loco isto tꝑis interual
lo edificatum est templum tempore salomo-
nis. vt habetur. ii. paralipo. iii. c. Et hoc est ꝑ
ceptum est abrahe vt longe posset deliberare
de precepto. et sic dimittere nisi fuisset valde
constans apud deum (atq; offeres ꝛc.) olocau
stum erat sacrificium quod totū incendeba
tur ad honorem diuinum / ita ꝙ de filio suo
non remanerent nisi cineres. qui statim per
flatum venti dispergerentur (Igitur abra-
ham ꝛc.) Hic consequenter ostenditur obedi
entia serui scꝫ abrahe: quia preceptum fuit
sibi factum nocte. Tunc enim communius ꝛ con
uenientius fiunt reuelationes diuine sedatis
exterioribus motibus et non expectauit ortum
solis ad exequendum mandatum quod erat
valde difficile. vt pꝫ ex dictis (strauit asinum
suum) ad portandum ligna que erant neces-
saria in sacrificio olocausti. vt dictum est. ¶
Et notandum ꝙ ipsemet strauit: non enim
expectauit ꝙ seruus suus surgeret ad hoc fa
ciendum ex desyderio feruenti quod habebat
ad implendum dei mandatum (ducens secū
duos iuuenes) isti fuerunt ismael et eliezer /
vt dicunt hebrei. tamen nec ipsis nec vxori re
uelauit preceptum dei sibi factum. ne aliquo
modo impediretur ab executione. (Die autē
tercio) locus autem vnde recessit scꝫ bersabee
non erat ita longe a monte moria vbi debu
it immolare filium: quin posset illuc venire
in breuiori tempore. quia non distat nisi vi-
ginti leucis vel circiter: sed a domino ista di
latio facta est. vt appareret omnibus ꝙ abra
ham in hoc facto non fuit subito motus: sed
ex longa deliberatione. vt clarius appareret
obedientia eius (expectate hic cum asino) qꝛ
timebat ne impediret eius obedientiam si es
sent presentes (Ego et puer). s. ysaac (postq̄
adorauerimus ꝛc.) hoc prophetice dixit non
tñ aduertens quid diceret. non enim intēde-
bat ꝙ ysaac reuerteretur cum eo. Et iō nō
fuit prophetia proprie dicta: ad quā requiri-
tur intelligentia: scđm quod dr̄ danielis. x.
Intelligentia opus est in visione: sꝫ fuit pro
phetia large dicta. quia spūsancto mouente
sic protulit. vt significaret id quod futurum
erat (Tulit quoq; ꝛc.) de dorso asini (et impo
suit super ysaac) in figura dñi nostri iesu xp̄i
qui baiulans sibi crucem exiuit in eum qui di
citur caluarie locus. vbi et crucifixus est (Ip
se vero ꝛc.) gladium et immolandum ysaac
ignem ad incendendum et incinerandū ipm
immolatum (Dixit ysaac ꝛc. hoc factum est a
deo vt verba pietatis commouentia viscera
paterna dicerentur a filio vt magis declara
retur obedientia abrahe qui propter hoc non
fuit a bono proposito retardatꝰ (deus proui
debit sibi) hoc etiā prophetice dixit. (Cumq;
alligasset ysaac) Nō est intelligendum ꝙ in

vitã enim ligauerit ysaac eñi iam erat trigintaquinq annoꝝ: vt dicit iosephus. Et per cõsequens per iam erat centum trigintaquinq annorum: et sic filius erat fortior patre. Et ideo super hunc locum dicit iosephus q edificato altari ꝛ omnibus paratis habraham dixit filio suo quõ magnis precibus fuerat impetratus a deo. ꝛ quõ fuerat conceptus miraculose/ et quõ natus gaudiose/ et quomodo dñs precepit eum immolari sibi adiungens quõ dñs nolebat eum mori egritudine vel peste vel in bello: sz cum precibus deuotis deo offeretur. Et sic deus acciperit secũ aiam eius perpetuo. Et ex hac obedientia deus regeret senectutem abrahe loco filii. Quibus auditis ysaac voluntarie accessit vt immolaretur ad implendum voluntatem dei et patris sui. Lz aũt dem iosephi sit verũ q̃tũ ad hoc q ysaac obediens deo ꝛ pr̃o suo voluit immolari. nõ tñ q̃tum ad hoc q abraham crederet animã filii sui cum deo manere: vt dictum est. Nauz .xvii. c. dẽ Reges orientur ex eo ꝛc. Aduertẽdum etiam q abraham ligauit filiũ: non propter hoc q timeret eum fugere vel rebellare. vt patet ex predictis: sed vt immolare eum sicut ꝛ alia animalia q̃ offerebantur in olocaustum que ligata offerebantur: et vt per hoc xp̃i ligatio significaretur ante immolationẽ ipsius in cruce (Et ecce angelus dñi ꝛc.) Hic ponitur p̃cepti reuocatio: qz factum erat ad declarationem obedientie abrahe: et iõ ipsa declarata reuocatur. ideo subditur (Non extendas ꝛc.) Lz eñi iam esset triginta annoꝝ tñ vocatur puer: qz ad huc erat sub cura patris. In sacra eñi scriptura subditi et famuli licet sint etatis prouecte. tñ vocantur pueri. (Nunc cognoui) .i. alios cognoscere feci. ꝛc. vsq ibi (videtq post tergum arietem) Dicũt hebrei q ibi fuit paratus a principio creationis mundi. s. certa die in qua formauit deus animalia. Sed hoc non ratione nec scriptura habet apparentiam. et ideo reputandum est facticium. propter qõ dicendum q fuit ibi aductus ministerio angelico (Quẽ assumẽs ꝛc) Orabat eñi abrahã in immolatione arietis q dominus acceptaret. ita acsi filius eius fuisset propter deum imolatus. Ex liberatione vero ysaac et immolatione arietis pro eo faciunt iudei festum turbatum in principio mensis septimi. s. septembris. propter qõ tũc clangunt in cornibus pecoꝝ in memoriã arietis immolati pro isaac (Appellauitq ꝛc) eo q dominus vadit abrahe et filii eius obedientiam/ et ysaac liberauit a morte. Unde vsq hodie dicitur. Hoc est prouerbium deductũ est in monte dominus videbis. Quando eñi iudei sunt in angustia constituti dicũt in mõte dominus videbis. i. sicut in monte vidit afflictionem ysaac eũ liberando: sic nos liberet (Uocauit autem. ꝛc.) Hic 2ᵒ repetitur promissio prius facta abrahe ꝛ magis explicatur et iuramento diuino confirmatur (Per memetipsum ꝛc.) Omnes enim per maiores suos iurant: vt dicitur ad hebreos. v. Non potest autem aliquid esse maius deo: ꝛ ideo per semetipsum iurauit (Multiplicabo ꝛc) hoc dicit q̃tum ad bonos religiosos. (Et velut arenos: ꝛ maxime q̃tum ad filios esau. Unde et esau dictus est edon. i. terrenus (Possidebit ꝛc.) hoc impletum fuit tp̃e iosue qui debellauit vnum et triginta rege: et ciuitates et terras eorum dimisit possidendas filiis israel. Et benedicetur ꝛc.) hoc exponunt iudei dicẽtes: q quando quis bona imprecatur alicui dicit benefaciat tibi deus sicut fecit ysaac filio abrahe. Catholici autem melius exponunt de christo qui de semine abrahe descendit secundum carnem et in christo benedicuntur omnes gentes terre. i. aliqui de omnibus gẽtibus: quia nullus consequitur salutem nisi per christi benedictionem.

¶ Eodem die. Lectio. iiii. Exodi. xiiii. ca.

IN diebus illis Factũ est in vigilia matutina: ꝛ ecce respiciens dñs super castra egyptioꝝ per columnã ignis ꝛ nubis interfecit exercitum eorũ: et subuertit rotas curruum ferebantur qz in profundũ. Dixerunt ergo egyptii. Fugiamus israelẽ: dñs eñi pugnat pro eis cõtra nos. Et ait dominus ad moysem. Extende manum tuã super mare: vt reuertantur aq̃ ad egyptios super currus et equites eorũ. Cũq extendisset moyses manum contra mare: reuersum est primo diluculo ad priorem locuz

Fugientibusque egiptiis occurrerunt aque: et inuoluit eos dominus in mediis fluctibus Reuerseque sunt aque et cooperuerunt currus et equites cuncti exercitus pharaonis qui sequentes ingressi fuerant mare: nec vnus quidem superfuit ex eis. Filii autem israel perrexerunt per medium sicci maris: et aque eis erant quasi pro muro a dextris et a sinistris Liberauitque dominus die illo esrael de manu egyptiorum. Et viderunt egyptios mortuos super littus maris et manum magnam quam exercuerat dominus contra eos: Timuitque populus dominum: et crediderunt domino et moyses et filii israel carmen hoc domino et dixerunt

Postilla.

¶ In diebus illis Factum est etc. In presenti lectione describitur submersio egyptiorum dum persequerentur hebreos euntes in desertum (Respiciens dominus etc.) scilicet rebellionem et indurationem cordis egyptiorum per columnam ignis et nubis. ex quo generata sunt tonitrua et fulgura (interfecit exercitum eorum). id est magnam partem exercitus et tunc egyptii voluerunt fugere et reuerti. Et patet littera vsque ibi (Fugientibusque egyptiis occurrerunt aque) Ex timore enim erant turbati et stupefacti quod non currebant ad littus sed magis contra aquas super se venientes. Sequitur (Et viderunt egyptios mortuos super littus maris) Ex hoc dixerunt aliqui doctores quod filii israel transeuntes mare non venerunt ad littus oppositum sed ad littus per quod intrauerant: ita quod mare fuit eis diuisum quousque transierunt montem asperum de quo in precedentibus capitulis / quia pro magna parte intrabat mare. Et tunc diuisio per modum se miraculi reddit ad littus tamen vltra montem. Cuius rationem assignant / quia natura maris est eiicere mortuos ad littus propinquitus. Egypti autem fuerant submersi prope littus. vnde intrauerant / quia non fuerant multum elongati a littore vt dicunt isti. Et ex hoc concludunt quod filii israel redierunt in idem littus quia dicitur hic quod viderunt egyptios mortuos super littus maris Ad hoc autem adducunt illud quod habetur numeri. xxxiii. c. quod post transitum maris rubri filii israel fuerunt in deserto ethan. et illud desertum erat ad littus quod est ex parte egypti. Josephus autem dicit expresse contrarium. scilicet quod filii israel transierunt ad terram contra appositam. Et hoc videtur magis probabile. quia non est verisimile quod deus reduceret eos ad terram aduersariorum. Quod autem dicitur de mortuis non valet / quia non habetur de textu quod essent propinquiores vni littori quam alteri. Tum quia sicut dicit iosephus dei ordinatione factum est vt eiicerentur ad littus oppositum ad consolationem filiorum israel: ita quod de cetero eos non timerent cum viderent eos. Et vt haberent arma eorum ad defendendum se contra hostes insurgentes. Ad secundum potest dici quod desertum ethan. de quo fit sermo numeri. xxxiii. non est illud de quo dicitur capitulo precedenti: quod est ex parte egypti: quia post transitum maris non leguntur filii israel appropinquasse egypto. Unde capitulo sequenti dicitur. Tulit autem moyses israel de mari rubro et ingressi sunt desertum sur. Et non dicit in desertum ethan. Et tamen si ingressi fuerant ad eripam egypti ingressi fuissent desertum ethan vt patet ex dictis. Et ideo ethan de quo fit sermo numeri. xxxiii. est aliud desertum eiusdem nominis. sicut in veteri testamento frequenter diuerse ciuitates et loca eodem nomine nominantur. (et magnam magnum) scilicet iustitie siue potestatem: quam exercuerat dominus contra eos scilicet egyptios. Cetera patent vsque ibi. (Tunc cecinit moyses etc.) in fine huius lectionis ponitur gratiarum actio que licet non ponatur in ipsa lectione ponitur tamen in responsorio sequenti in quo dicitur. Cantemus domino etc. Quod fuit canticum tunc factum per moysem et per filios israel. Unde est notandum in ipso cantico quod viri primo canticum vnum fecerunt et cantauerunt: deinde vero mulieres aliud canticum fecerunt et cantauerunt / Ut patet per totum. xv. Capitulo.

¶ Eodem die. Lectio ysaye prophete. iiii. capitulo.

HEc est heriditas seruoꝝ do
mini: ⁊ iustitia eoꝝ apud
me dicit dñs. Oẽs sitientes veni
te ad aquas: ⁊ qui nõ habetis ar
gentum ꝓperate emite ⁊ come
dite. Venite emite absq; argento
et absq; vlla cõmutatione vinũ
et lac. Quare appenditis argentũ
non in panibus: et laborẽ vestrũ
non in saturitate? Audite audien
tes me et comedite bonum. et de
lectabitur in crassitudine anima
vestra. Inclinate aurẽ vestram
⁊ venite ad me: audite et viuet
aĩa vestra. Et feriam vobiscum
pactum sempiternum: misericor
dias dauid fidelis Ecce testẽ po
pulis dedi eum: ducem ac precep
torẽ gentibus Ecce gentem quã
nesciebas vocabis: ⁊ gentes que
non cognouerunt te ad te currẽt
propter dñm deum tuum: ⁊ san
ctum israel quia glorificauit te.
Querite dñm dum inueniri po
test: inuocate eũ dũ prope est. De
relinquat impius viam suam: ⁊
vir iniquus cogitationes suas: ⁊
reuertatur ad dñm ⁊ miserebitur
eius/ et ad deũ nostrũ qm̃ mult͛
est ad ignoscendum. Non enim
cogitatiões mee cogitatiões vr̃e
neq; vie mee vie vestre dicit dñs
Quia sicut exaltantur celi et ter
ra. sic exaltate sũt vie mee a viis
vestris ⁊ cogitationes mee a co
gitationibus vestris. Et quomo
do descendit ymber et nix de celo
et illic vltra non reuertitur/ sed
inebriat terram ⁊ infundit eam/
et germinare eam facit/ et dat se
men serenti et panem comedenti
sic erit verbũ meum quod egre
dietur de ore meo. Non reuertet
ad me vacuum sed faciet quecũ
q; volui/ et prosperabitur in his
ad que misi illud Dixit dñs oĩps.

Postilla

¶ Hec est hereditas seruorũ do
mini ⁊c.) Presens lectio ꝑ suo principio poni
tur i fine ꝑdicti ca. liiii. sed ab illa littera. Oẽs
sitientes ⁊c. vsq; in fine est de ca. lv. Dicit er
go hec hereditas de qua locutus est in toto.
liiii. ca. per quã intelligim⁹ paradisũ celestẽ
est hereditas seruoꝝ dñi qꝛ pacto iudicio vni
uersali beati celestẽ hereditatẽ possidebũt in
corpore ⁊ aĩa (Oẽs sitientes ⁊c.) Hic autẽ po
nitur celestis iudicis magnifica liberalitas.
(Oẽs sitiẽtes venite ad aquas) scꝫ gratie in
ꝑsenti. ⁊ glorie in ciuitate celesti per ipsũ xp̃s
donãdas: scḋm qḋ ipe dicit. io. iiii. Qui autẽ
biberit ex aqua quã ego dabo ei: fiet in eo fõs
aque salientis in vitã eternã (⁊ qui nõ habetis
⁊c.) q. d. ista nõ cadunt sub ꝑcio tẽpali: sed dã
tur ex mera liberalitate diuina (vinũ ⁊ lac)
per ista q̃ in nutribilibꝫ sũt ꝑcipua intelligũ
tur bona gratie ⁊ glorie spũalia aĩe nutriti
ua. qꝛ ꝓpriũ est hoibꝫ ad cognitionẽ spũaliũ
per sensibilia deuenire. (Quare appenditis
argentũ ⁊c) i. ponitis studiũ ⁊ laborẽ vr̃m cir
ca bona tẽpalia transitoria ⁊ deceptoria q̃ nõ
reficiũt: sꝫ magis famẽ ⁊ sitim faciũt. qꝛ cupi
ditatẽ augẽt vñ dicit poeta. Crescit amor nũ
mi quantũ pecunia crescit. Et idẽ dicit am
bro. super lucã de ydropico. Et idẽ est de am
bitione honoruꝫ ⁊ huiusmodi. (Et delectabi
tur in crassitudine aĩa vestra) id ẽ anima ve
stra delectationẽ accipiet in pinguedine gra
tie et non corpus quod non sentit talia (incli
nate aurem vestram) ad euangelicam veri
tatem (et viuet anima vestra) scꝫ vita gratie
in hoc seculo/ ⁊ postea glorie i patria. Et vn
de ista ꝓueniãt subdit (Et feriã vobiscũ pa
ctum sempiternũ) i. legem euangelicam cui
alia nõ succedet (misericordias dauid fidelis

Hic est i hebreo. Misericordias ipi fideliter adipiscendas. Quis aūt in hac lr̃a per dauid i telligatur xp̄s pȝ osee. iii. Reuerentur filii isrł requerent d̄n̄m deū suū ⁊ dauid regē suū vbi translatio chaldaica habet. Et obedient messio filio dauid regi suo. Et hieremie. xxx. Seruient dn̄o deo suo ⁊ dauid regi suo. quē suscitabo eis. glosa hebraica. Obedient messie filio dauid. Certū est tñ ꝙ dauid diu erat ante defunctus ꝙ̄ isti prophete essent. Et ideo non intelligitur hoc de ip̄o. sed xp̄o ab eo descensuro. Scd̄m qd̄ dicitur ad ro. i. Qui factus est ei ex semine dauid scd̄m carnem. Et eodem modo hic per dauid intelligitur xp̄s. Hoc etiam pȝ per paulum apostolum qui actuum. xiii. allegat hanc scripturam de xp̄o dicam dicens. Dabo vobis sancta dauid fidelia. Ubi enim translatio nostra habet hoc. Misericordias dauid fidelis. translatio. lxx. quam allegat paulus habet sctā dauid fidelia vbi dicit glosa actuum. xiii. Ex quo etiā vlterius pȝ ꝙ sententia totius isti⁹ capituli ad litteram reducenda est ad tp̄s xp̄i. Hoc etiam sēsit ra. sa. vt pȝ ex supradictis (Ecce testem ꝛc. Hic p̄ho describitur ipsius xp̄i sublimitas. Et primo in doctrina cū dicitur (Ecce testem populis dedi eū) .i. in veritatis diuine testimonium. propter qd̄ dicitur io. xviii. Ego in hoc natus sum et ad hoc veni in mundum vt testimonium perhibeam veritati. Secundo in potestatis eminentia: cum subditur. Ducem ac preceptorem gentibus) scd̄m quod dicitur mathei vltimo. Data est michi oīs potestas in celo et in terra. (Ecce gentem ꝛc) Hic mutatur modus loquendi de tertia persona ad secundam qd̄ frequenter fit in prophetis. Et dirigit sermonem ad xp̄m dicens. (Ecce gentem) i. populum gentilem (quem nesciebam) per approbationem propter eius ydolatriā. eo modo loquendi quo dicitur fatuis virginibus. Nescio vos. Math. xxv. (Et gentes que nō cognouerūt te) per fidem (Ad te current) per celerem conuersionem ad predicationem discipuloꝝ et apostolorum (propter dn̄m deū tuū. i. propter dn̄m deū patrem qui est deus ipsius xp̄i hoīs (et sctm̄ israel) .i. deum sctificantē israel (Qȝ glorificauit te) ꝙ̄tum ad gloriam corporis in resurrectione quam tunc habuit christus et non añ. Et ꝙ̄tum ad cessionē ad dexteram patris in humanitate quam habuit in ascensione. Et ꝙ̄tum ad operationem miraculorum per apostolos factorum i noīs xp̄i inuocatione: que videntes populi gentilis ad christum conuertebatur: vt habetur in actibus apostolorum in pluribus locis (Querite ꝛc.) Hic consequenter excitatur humana sedulitas ad querendum tempore gratie ex cō sideratione sue liberalitatis ⁊ maiestatis Et primo fit propositum. Secundo declaratur dictum: ibi. Non enim. circa primum dicitur Querite dominum deum inueniri potest) .i. anteꝙ̄ veniat seueritas iudicii. (Inuocate eum) per deuotam orōem (dum prope est) .s. ad exaudiendum paratus. Et qȝ petoris oratio non est exaudibilis. ideo subditur (Derelinquat impius viam suam) .i. opera sua mala (et vir iniquus cogitationes suas) Et hoc pȝ falsitas iosephi dicentes ꝙ cogitationes intra manentes non sunt pctā. (et reuertatur ad dominum (per veram penitentiam (⁊ miserabitur eius) dando ei gratiam (qm̄ multus est ad ignoscendum) .i. pronior ꝙ̄ ad condemnandū. (Non enim ꝛc.) Hic p̄ho declarat dictum sum. Et primo de diuina pietate dicit (Non enim cogitationes mee ꝛc) Cogitatiōes enim humane sunt ad iniurias vindicandum cogitationes diuine sunt magis ad miserandum (Qȝ sicut exaltantur celi et terra) qȝ celum sursū est terra deorsum. sic cogitationes diuine ⁊ opera sunt eleuata ad superiora scd̄m qd̄ dicitur prouer. xvi. Uniuersa ꝓpter semet ipsum operatus est dominus. Cogitationes autem humane ⁊ eorum opera tendunt deorsum gen̄. viii. Sensus ⁊ cogitatio humani cordis prona sunt ad malum ab adolescētia sua scd̄o ꝙ̄tum ad verbi sui stabilitatem: cū dr̄ (Et quō descendit ymber ꝛc.) absq̄ effectu. iō sequitur. Sȝ inebria terream. ꝛc. Et pȝ littera vsq̄ ibi. (Sic erat verbum meum) per ꝓphetas dictum. vel aliter (verbum meum) .i. fili⁹ meus de quo dr̄ ioh. i. In principio erat verbum ꝛc. Quod egredietur de ore meo (qȝ filius in diuinis semper nascitur a patre. ista enī natiuitas mēsuratur. eternitate q̄ complectitur oē tempus (non reuertetur vacuum) Filius enim procedens a patre et veniens in mūdum non rediit vacuus in celum: sȝ patris detentos in limbo adduxit secum. ideo subditur (Sed faciet quecunq̄ volui) .i. quecunq̄ per ipsum fieri disposui. Similiter si hoc referatur ad verbum domini per prophetas dictū: non frustratur effectu a deo intento. Dicit dominus omnipotens.

¶ Eodem die. Lectio baruch prophete. capitulo. iii.

Audi israel mandata vite auribus percipe vt scias

prudentiā. Quid est israel q in terra inimicorū es? Inueterasti i terra aliena: coinquinatus es cū mortuis/ deputatus es cū his qui sūt in iferno/ dereliquisti fōtē sapientie. Nā in via dei ambulasses habitasses vtiq in pace super terrā. Disce vbi sit sapientia: vbi sit prudentia/ vbi sit intellectus vt scias simul vbi sit longiturnitas vite et victus vbi sit lumen oculorū et pax. Quis inuenit locū eius et quid introiuit in thesauros illius? Ubi sūt principes gentiū: et q dominātur bestiis que sunt super terrā? Qui in auib celi ludūt q argentū thesaurizant/ et aur i quo cōfidunt hoīes/ et non est finis possessionis eorū. Qui argentū fabricant et solliciti sunt: nec est inuentio operū illorū. Et tamē exterminati sunt: et ad inferos descenderūt/ et alii in locū illorū surrexerūt. Juuenes viderunt lumē et habitauerūt super terrā. Uiā aūt discipline nescierūt: neq intellexerunt semitas eius/ neq susceperunt eā filii eorū a facie eorū lōge facta est. Non est audita in chanaan: neq visa est i theman. Filii quoq agar qui exquisierūt prudentiam q de terra est negociatores terre et theman: et fabulatores et exquisitores prudentie et itelligentie. Uiā aūt sapie nescierunt: neq memīnerūt semitarū eius

O israel q magna est domus dei et ingens locus possessionis eius Magnus et nō habens consūmationē excelsus et immensus. Ibi fuerunt gigantes noīati illi q ab initio fuerunt statura magna: scientes bellū. Non hos elegit dns: neq viam discipline inuenerūt: propterea perierūt. Et quoniam nō habuerunt sapientiam interierunt propter suam isipientiam Quis ascēdit in celū et accepit eā et eduxit eam de nubibus? Quis transfretauit mare et inuenit eā et attulit eam sup aurū electum? Nō est qui sciat vias eius. neq q excogitet semitas illius. Sed qui scit vniuersa nouit illam. et adinuenit eam prudentia sua Qui perfecit terram i sēpiterno tēpore. et repleuit eam pecudibus Uocauit q eam. et obaudiuit ei in tēpore. Stelle aūt dederunt lumē in custodiis suis. et letate sunt. Uocate sūt et dixerūt assumus. Et luxerūt ei cū iocūditate. q fecit illas. Hic est deus noster et non estimabit alius ad eū. Hic adiuenit oēm viā discipline. et tradidit illam iacob puero suo et israel dilecto suo Post hec sup terrā visus est. et cū hominibus cōuersatus est. Postilla.

¶ Audi israel mandata vite et c.

Postq pmissa ē humilis deprecatio prophetie ad deum i capitulo precedenti: hic cōsequenter subditur vtilis informatio. Et primo propheta populum israel ad bonū hortatur. scdo cum multis

pliciter consolatur. et hoc ca.liiii. Quantum vero ad hanc lectionem que continet hoc totum tercium ca. in principio hortatur propheta populum ad sapientie desyderium. et fideles ad hoc inuitat: deinde infideles excludit. et tandem quibus hoc conceditur ostendit. dicit ergo (Audi israel mandata vite) i. mandata dei quorum obseruatio inducit in vitam eternam math. xix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata (Auribus percipe vt scias prudentiam) non quidem humanam: cuius finis est felicitas politica: sed diuinam et infusam cuius finis est felicitas superna (Quid est israel quod in terra inimicorum es) detentus i captiuitate (inueterasti i terra aliena) ibi existens iam a longo tempore: quia regnum israel fuit captiuatum anno. vi ezechie. et iechonias rex iuda cum nobilibus et potentibus regni sui anno primo sedechie. et sedechias cum reliquis anno. xii. regni sui (Coinquinatus es cum mortuis) i. cum infidelibus qui dicuntur mortui. math. viii. Dimittite mortuos sepelire mortuos suos. filii enim israel inter eos captiuitati communiter inquinabantur cibis eorum. vt dicitur thobie. i. (Deputatus es cum descendentibus in infernum) i. cum ydolatris inter eos commemorando. Premisit ergo propheta quid est israel. i que est causa istorum malorum super te venientium. Et postea respondet. (Dereliquisti fontem sapientie). i. quia dereliquisti deum tuum (Nam si in via dei ambulasses) tibi ostensa per legem et prophetas habitasses vtique in pace super terram) a deo tibi concessam. Patet enim ex decursu veteris testamenti quod quamdiu in via dei ambulauerunt in terra promissionis pacifice habitauerunt. (Disce vbi sit prudentia infusa (vbi sit virtus) etiam infusa. Nam sicut virtutes politice ex actibus acquisite generantur prudentia politica vt habetur. vi. ethicorum. sic virtutes morales infuse nectuntur prudentie diuine vel infuse (vbi sit intellectus) Est autem intellectus proprie habitus principiorum: articuli vero sibi sunt principia omnium credibilium. Et ideo fides que est virtus intellectualis est huiusmodi intellectus (vt scias simul) i. per infusam fidem que est substantia rerum sperandarum argumentum. i. certitudo non apparentium. (Ubi sit longiturnitas vite. i. vita eterna (et virtus). i. finitio bona (vbi sit lumen oculorum) per aptam patrie veritatis visionem. (Et pax) pax enim dicit omnimodam appetitus quietatem per fidem enim cognoscimus certitudinaliter quod ista sunt in deo obiectiue. et in beatis spiritibus subiectiue. (Quis inuenit) Hic contra infideles ab hac sapientia excludit dicens. (Quis inuenit etc.

q. d. nullus de infidelibus quantumcumque potens et magnus. ideo subditur (vbi sunt principes gentium.) Tempore namque ipsius prophete qui loquitur et captiuitatis regni israel et iuda omnes principes terre erant ydolatre et infideles (qui dominantur super bestias que sunt super terram) per venationes exercitium (Qui in auibus celi ludunt) per aucupium (Qui argentum thesaurizant et aurum in quo confidunt homines) per hec enim sperant obtinere super alias regna dominium (Et non est finis acquisitionis eorum) quia quanto plura acquierunt: tanto ad alia acquirenda ardentius anhelant (Qui argentum fabricant) vt inde faciant monetam vel ydola (et solliciti sunt). i. in obtinendo quod cupiunt (nec est inuentio operum illorum) quia frequenter preueniuntur morte antequam possunt opus inventum perficere ideo dicit (Exterminati sunt etc.) iuuenes. i. moribus et etate (viderunt lumen) hominis sensibilibus suum in illis ponentes finem (Uiam autem discipline ignorauerunt Delectationes enim sensibiles hanc notitiam impediunt (neque intellexerunt semitas eius). i. modum acquirendi eam (neque filii eorum male nutriti et insensibilibus delectabilibus occupati sicut patres eorum (Non est audita etc.) in terra enim chanaan ante filios israel habitauerunt idolatre pessimi. vt patet in libris nu. et deute. (Neque visa est in theman) nomen est terre de qua fuit eliphat themanites: qui non ponebat nisi presentem vitam: vt dicitur super libro iob. Et idem dicitur fuisse de aliis habitatoribus illius terre. Nam iste fuit de maioribus et potentioribus propterea exclusi erant a sapientia diuina que felicitatem ponit in felicitate future vite eterne (filii quoque agar). i. agareni qui modo dicuntur saraceni sibi vsurpantes nomen a sarra libera: cum tamen descenderint ab agar ancilla abrahe (qui exquisierunt prudentiam que de terra est) Sunt enim tales astuti in terrenis lucris (et fabulatores) ad decipiendum in mercibus homines (et exquisitores intelligentie) que proprie est de presentibus tantum. (Uiam autem sapientie) que magis attendit ad bona futura. Nescierunt). i. scire non curauerunt (O israel) hic consequenter ostenditur quibus conceditur sapientia diuina: cum dicit. (O israel considera quam magna est domus dei). i. celum empireum quod est locus bonorum est enim celum supremum. et per consequens maxime extensum quantomagis distat a centro mundi. (Magnus est non habet finem). i. terminationem siue finitionem a parte post. Nam est incorruptibilis (excelsus) quia est locus supremus vt dictum est. (et immensus) non simpliciter quia

nulla creatura sic est immensa: sed per cōpa-rationē ad nos qui eius quātitatē metiri nō possumus (Ibi fuerunt gigantes) hoc non re-fertur ad litteram immediate precedentem. Nā in celo empireo non fuerunt gigantes ꝙ fuerūt hoīes incōpositi moribus: sꝫ refertur ad hoc qḋ predicitur non est audita in terra chanaā in qua habitauerūt gigātes. vt habe-tur nu. xiii. Ibi vidimus monstra quedā filio-rum enoch ḋ gñe gigantes. quibus comparati quasi locuste videbamur (scientes bellū). i. artem bellandi. (Non hos elegit dñs) in po-pulū sibi peculiarem sicut elegit israel (neqꝫ viam discipline inuenerunt) nam incōpositi moribus fuerunt (propterea perierunt) filii enim israel eos interfecerunt vt habetur in libros iosue ⁊ iudicū. (Quis ascendit in celū ⁊c.) q. d. nullus hoim sꝫ ante xp̄i aduētū. Et de tp̄e illo loquitur propheta iste (Quid trāſ-fretauit mare ⁊c.) q. d. nullus per talē trāſfer-tationē potuit inuenire sapientiam diuinam (Nō est ꝙ possit scire vias eius naturali vir-tute sicut est inuenta sapientia philosophica (Sꝫ qui scit vniuersa nouit eā). s. deus. (⁊ in-uenit eā prudentia sua). i. hꝫ eā per seipm̄ et non per doctorē aliū (qui preparauit terram eterno tp̄e) nā in eternum durabit a pte post sicut et alii mundi partes principales melio-rabuntur: tñ in suis qualitatibus in mundi innouatione (et repleuit eā bipedibus ⁊ qua-drupedibus). i. auibus hoibus ⁊ aialibus. Lꝫ eīn aues habitent in aere: cibus tñ alimentū accipiunt in terra (Qui emittit lucernā et va-dit.) Nā scḋm eius ordinationē lumē solis et lune diffunduntur per aerem (Et vocauit illud ⁊c.) scḋm eīn ꝙ ipse ordinauit lumen so-lis ⁊ lune quodā mō reuocatur qñ certis tp̄i-bus eclipsantur (Stelle dederunt lumē) sꝫm dic ordinationē (⁊ letati sūt) locutio est me-tha. secūt dr̄ partum eius: qꝫ corpora celestia nō sunt animata sꝫm damas. (Vocate sunt ⁊ dixerunt ⁊c.) illud dicere. non est aliud ꝙ cur-sū suū sꝫm ordinationē dei perficere (Hic est deus noster) cui obediunt corpora celestia et terrestria (et nō estimabitur alius aduersus eū) nā oēs alii sūt dii falsi (hic adinuenit oēm viā discipline) ducentē ad vitā glie. (⁊ tradi-dit illā iacob ⁊c.) iacob aūt et israel idē hō fu-it sꝫ primo vocatus est iacob et supplantator postea israel. i. videns deū vel directus deo. gen. xxxii. per qḋ designatur: ꝙ in via perfecti-onis oportet hoiem prius luctari cum passioni-bus ipas subiiciendo per exercitientiā virtu-tis postea pficit in ꝯtēplatione veritatis. vt dicit gregorius sup ezechielē. Qui ꝯtēplati-onis arcē desiderant tenere prius necesse est vt in cāpo actionis se p exercitia pbent ⁊ phi-losophus. vii. phi. sedēdo ꝗescendo. i. sedatis passionibus fit aīa sciens et prudens et id co-bene dr̄ ꝙ sapientiā diuinam dedit deus ia-cob et israel: qꝫ passionibus supplantatis da-tur homini contēplatio veritatis (Post hec in terris visus est) qḋ potest dupliciter intelligi vno modo vt sit relatio preteriti: quia post il-luminationem iacob patriarche et dationem legis descendentibus ex suo semine. Exodi. xx. Deus apparuit illi pplō. Exodi. xxiiii. As-cenderuntqꝫ moyses et aaron nadab et abiud et septuaginta ex senioribus israel ⁊ viderūt dñm deū. Et subditur ibidem. Necnon sup eos qui procul recesserant de filiis israel mi-sit manum suam (videruntqꝫ deum ⁊c. Cum illis etiam conseruatus est quadraginta an-nis prebens eis manna et alia beneficia mul-ta: scḋm qḋ dicitur psalmo. xciiii. scḋm trāſla-tionem. lxx. interpretum. Quadraginta an-nis proximus fui generationi huic ⁊c. Alio mo-do potest intelligi hec lr̄a vt sit prophetia de futuro: qꝫ post tp̄s istius prophete. s. baruch xp̄s deus ⁊ hō cū hoibus conuersatus est. io. primo. Verbū caro factū est: ⁊ habitauit in no-bis ⁊c. Et hec est pfectior ⁊ etiā verior expositi-o: qꝫ cōuersatio prima fuit huius figura.

¶ Eodē die. Lectio ezechielis prophete. xxxvii.

In diebus illis. Facta est super me manus domini ⁊ eduxit me ī spū dñi: ⁊ dimisit me ī medio cāpi qui erat plenus ossibus ⁊ circūduxit me per ea in girum. Erant aūt ossa multa valde super faciem campi sicca vehementer. Et dixit ad me Fili hominis: putas ne viuent ossa ista? Et dixi. Domine deus tu nosti. Et dixit ad me. Vaticina-re de ossibus istis ⁊ dices eis. Ossa arida audite verbum dñi. Hec dicit dominus deus ossibus his. Ecce ego intromittā ī vos spm̄ ⁊

viuetis. et dabo super vos neruos
et succrescere faciam sup vos car
nem super extendam in vobis cu
tē. Et dabo ī vobis spm̄ et viuetis
et scietis q2 ego dn̄s Et propheta
ui sicut preceperat michi. Fact9
est autē sonitus pphetante me. et
ecce cōmotio Et accesserūt ossa
ad ossa. vnumqdqz ad iuncturā
suā. Et vidi et ecce sup ea neruí
et carnis ascenderunt et extensa
est in eis cutis desuper/ et spm̄ nō
habebant. Et dixit ad me. Uati
cinare ad speritum. vaticinare
fili hoīs et dices ad spiritum. Hec
dicit dn̄s deus. A quattuor vētis
veni spiritus. et insuffla super in
terfectos istos et reuiuiscant. Et
propvetaui sicut preceperat mi
chi. Et ingressus est in ea spirit9
et reuixerunt. Et steterunt super
pedes suos exercitus grandis ni
mis valde Et dixit ad me. Fili ho
minis ossa hic vniuersa domus
israel est Ipsi dicunt. Aruerūt os
sa nostra. periit spes nostra/ et ab
scisi sumus. Propterea vaticina
re. et dices ad eos Hec dicit dn̄s de
us. Ecce ego aperiam tumulos
vestros/ et educam vos de sepul
chris vestris populus meus/ et in
ducam vos in terram israel. et sci
etis quia ego dominus cum ape
ruero sepulchra vestra et eduxero
vos de tumulis vestris populus
meus et requiescere vos faciam
dicit dn̄s omnipotens.

Postilla.

¶ Facta est sup me man9 dn̄i &c
Hic describitur liberatio populi ymaginaria
et prophetica visione. Et primo describitur
liberatio ppl'i captiuati. describit deinde vnio
ppl'i dispersi. Dicit enim propheta. s. ezechiel
(Facta est super me manus domini &c.) vide
batur enim prophete ymaginatoria visione
q' per manus cuiusdam effigiei deum represẽta
tiōs portaretur in campum plenum ossibus
mortuorum (et circumduxit me per ea i giro)
ita q' non intrabat inter ossa: sed circuibat ex
tra. erat enī ezechiel sacerdos: qui non debe
bat cōtaminari ex tactu ossium alicuius mor
tui (siccaqz vehementer) quasi hoīm iam diu
mortuoꝝ (Dn̄e deus tu nosti) qui habes sciē
tiā non solū preteritorum et pn̄tium: sz etiā
futuroꝝ (ossa arida audite verbum dn̄i) qui
potest imperare vobis sicut viuentibus crea
turis (Ecce ego intromittam in vos spm̄) licz
hoc ponatur prius: tn̄ fuit vltimū q2 precessit
coniunctio ossium ad iuncturas debitas. et ex
tensio neruoꝝ et carniū et cutes desuper: vt
postea subditur (Et dabo super vos neruos.
&c.) Et vltimo ponitur (Et dabo vobis spm̄
et viuetis) Factus est aūt sonitus &c. (q2 ex cō
motione ossiū ad suas iuncturas appropin
quātiū: videbatur ymaginarie sonitus pre
dere. Cetera patent vsqz ibi. (A quattuor vē
tis). i. quattuor mundi plagis vn̄ fiant quat
tuor venti principales q2 habeant virtutē vi
uificandi: sed q2 flantib9 illis videbant yma
ginarie a deo dari eis tp̄s vite (et dixit &c.)
Hic 2ſr ponitur huius visionis intellectio. et
dicunt aliqui q' visio ista intelligenda est de
resurrectione gn̄ali tp̄e iudicii. sz saluo meli
ori iudicio nō videtur hoc michi q2 statim ex
ponendo dr̄. Ossa hec vniuersa domus isra
el est. Resurrectio aūt gn̄alis non solū erit fi
lioꝝū israel: sz oim gn̄aliter. Itē q2 subdit (ip
si dicunt. Aruerunt ossa nr̄a et periit spes no
stra.) Si aūt intelligeretur de resurrectione
gn̄ali istud dictum ita se extenderet ad prius
defunctos sicut ad viuentes et futuros. Iu
sti autē defuncti a principio mundi vsqz ad
tp̄s ezechielis et vsqz ad resurrectionem xp̄i
habitabant certam spē resurgendi in parte
electorum. Impii autē existentes in inferno
sciunt se esse resurrecturos ad augmentum
sue pene: q2 tunc punientur in anima et corpo
re. Et ideo videtur q' hec visio intelligenda
sit ad litteram de liberatione populi israel

a babilonica seruitute que est mors ciuilis et ideo talis liberatio conuenienter dicitur viui ficatio et loca in quibus detinebantur serui illi dicuntur sepulchra et tumuli. Hic igitur ex ponenda est hec lra (Ipsi dicunt). i. iudei in captiuitate detenti (Aruerunt ossa nra) i. vir tus nra defecit: que per ossa designatur in quib9 consistit robur corporis (et periit spes nra) scz redeundi in iudeã (et abscisi sumus). i. a ter ra natiuitatis nre (Propterea vaticinare ad auferendũ ab eis hanc desperationẽ (Ecce ego aperiã tumulos vestros). i. loca in quibus estis serui (et carceres) in quibus aliqui erant liga ti (et educam vos) per licentiam regis cyri qui dedit licentiam populo redeundi. scz esdre (et dedero spm meum in vobis). i. constantiam redeundi in iudeã et propositum meliorandi vitam vestram. Notandũ est prorat ad plenũ continetur in additionibus factis sup isto ca pitulo que visio predicta de ossibus mortuorũ debet intelligi de resurrectione generali. Et in predictis addicionibus soluuntur argumẽ ta que in oppositum fieri possent.

¶ Eodem die. Lectio isaye prophete. iiii. ca.

APprehendent septẽ mu lieres virũ vnũ i die illa dicentes. Panẽ nostrum comede mus: et vestimentis nostris ope riemur. Tantummodo inuoce tur nomen tuum super nos. au fer opprobrium nostrum. In die illa erit germen dñi in magnifi centia et gloria: et fructus terre su blimis et exultatio his qui salua ti fuerint de israel Et erit oĩs qui relictus fuerit in syon et residu9 in hierusalem sãctus vocabitur oĩs qui scriptus est in vita in hie rusalem. Si abluerit dñs sordes filiarũ syon et sanguinem hieru salem lauerit i medio eius: in spũ iudicii et spiritu ardoris. Et crea bit dñs deus super omnem locũ montis syon. Et vbi inuocatus est nubem per diem et fumum et splẽdorẽ ignis flamãtis i nocte Super omnem enim gloriã pro tectio: et tabernaculũ erit in vm braculum diei ab estu et in securi tatem et absconsionem a turbine et a pluuia.

Postilla.

¶ Apprehendent septẽ mulieres rc.) In tribus capitulis precedentib9 prophe ta descripsit regni iude deiectionem. et hoc per multa bella. et deinde regni xpi. i. ecclesie ere ctionẽ. et hoc idẽ facit in hac lectione. Et quia in tertio capitulo locut9 est de interfectione multo rum iudeorum in bello: et de solatione terre pro pter interfectos. io dicit (Et apprehẽdẽt septẽ mulieres virũ vnũ i die illa) qd quidẽ dictũ est vnũ correlariũ qd sequitur ex bello dicto. Ex hoc enim qd dictũ est que multi viri interficien tur in prelio: sequitur que multe remanebunt mulieres sine viris: quia mulieres non sic inter ficiuntur in preliis sicut viri. Ex hoc est qd dr Et apprehendent rc. querentes eum habere sponsũ. Et quia ad sponsũ ptinet puidere vxo ribus et filiis de necessariis qd est difficile pro tot vxoribus: et sic vnus vir renueret coniu gi tot vxoribus. Ideo hoc remouetur: cũ sub ditur (Panẽ nrm comedemus rc.) i. prouide bimus nobis et filiis nostris de victu et vesti tu (Tñ modo inuocetur rc.) i. que simus vxo res tue: et sic non simus absque viro et marito (Aufer opprobriũ nostrũ) scz sterilitatis: et ni chil plus petimus a te Hic incipit capitulum in hebreo. In die illa rc. Superius enim des cripta est punitio malorum. Hic autem ponitur cõ solatio bonorum fienda per xpm: quia sicut dictũ est supra modus isaye est cũ aliis qui tractat si mul describere misteriũ xpi qd intendit prin cipaliter Et hebrei residuum huius capituli referunt ad tps messie. vñ qd dr hic. (In die illa erit germen dñi rc) In translatione chal daica que apud hebreos dicitur targum: et est autentica apud eos dr (In tpe illo erit mes sias dñi rc.) Et ideo expositores latini hoc ex ponentes de prosperitate redeuntium de ca ptiuitate babilonica magis iudaizant quantum ad hoc que hebrei Igitur scdm hanc suam. Hec lra in duas partes diuiditur: quia primo poni tur dicta consolatio bonorum quantum ad eorum ex altationem. Scdo quantum ad diuinã protectionẽ Circa primum dr (In die illa) i. in tpe gre

quod vocatur dies propter claritatem noticie ad ro. xiiii. Nox precessit dies autem appropinquauit (germen domini). i. christus qui dicitur germen domini. quia non fuit conceptus virili semine: sed virtute spiritussancti. (In magnificentia) in miraculorum operatione in sua resurrectione et ascensione (fructus terre). scilicet virginis de qua dicitur esaye. xlv. Aperiatur terra et germinet saluatorem (et exultatio his qui fuerunt &c.) . i. apostolis et aliis fidelibus qui post resurrectionem domini gauisi fuerunt. io. xx. et in die penthecostes receperunt spiritumsanctum. actuum. ii. Omnis qui relictus fuerit in syon &c). i. in ecclesia sed hoc est intelligendum de illis qui sunt in ecclesia numero et merito. ideo sequitur (Omnis qui scriptus est in vita). i. in libro vite propter quod ra. sa. sic glosat. Omnis scriptus. scilicet seculi venturi. (Si abluerit). Hic accipitur si pro quia (sordem filiarum syon) i. ecclesie in spiritu iudicii (quia christus per viam iusticie pro nobis satisfecit (et spiritu ardoris) quia hoc fecit ex maximo feruore caritatis. (Et creauit &c) Hic consequenter ponitur consolatio bonorum quantum ad diuinam protectionem. Circa quod sciendum quod in exitu de egypto dominus protexit filios israel per columnam ignis et nubis. Exo. xiiii. Tollensque angelus domini qui precedebat castra filiorum israel abiit post eos. et cum eo pariter columna nubis. Sequitur Et erat nubes tenebrosa die et illuminans noctem ita quod ad se inuicem toto noctis tempore accedere non valerent Fuit etiam postea columna nubis in protectione contra estum solis de die. et columna ignis contra tenebras de nocte. Et hoc fuit in figura gratie spiritussancti dande christi discipulis in signo visibili. act. ii. que protegit contra ardorem concupiscentie: et illuminat contra tenebras ignorantie. que tanto melior est illa columna ignis et nubis: quanto veritas est melior vmbra et ad litteram signum illud fuit gratie apostolis date. Habuit enim speciem ignis lucentis non comburentis. Potest etiam probabiliter dici quod apparuit ibi nebula lucida in signum diuine presentie spiritualis per gratiam. Sicut in dedicatione templi salomonis. .iii. reg. viii. et in erectione tabernaculi. Exo. xl. De quo potest exponi quod dicitur. act. secundo. Et impleuit totam domum vbi erant sedentes. Secundum hoc igitur dicitur (Et creabit dominus). i. creabit. loquendo de futuro per modum preteriti propter certitudinem prophetie (super omnem locum &c). i. ecclesie militantis que syon dicitur Et quia ad litteram in monte syon fuit missio spiritussancti in signo visibili super apostolos in die penthecostes vt dicit hieronimus in epystola ad paulinum de omnibus sacre scripture libris. (Et vbi inuocatus est) a fidelibus. quia est locus orationis (nubem per diem &c.) gratiam spiritussancti modo predicto protegentem (Super omnem enim gloriam) columne ignis et nubis date filiis israel protectio). scilicet spiritussancti: quia excedit eam vt veritas vmbram (et tabernaculum erit) scilicet spiritussancti (in vmbraculum) contra concupiscentie estum (et in securitatem &c). scilicet superbie (et a pluuia carnalis lasciuie. vel a turbine persecutionis quam non timebant apostoli et discipuli spiritusancto roborati (et a pluuia) prosperitatis temporalis: ne per eam mollificetur homo ad vicia. Ra. sa. dicit hic: quod per turbinem et ignem et huiusmodi intelliguntur gehenne pene. inducens ad hoc illud. ps. x. Pluet super peccatores laqueos ignis sulphur et spiritus procellarum &c. Quantum ad hoc conuenit mecum quia gratia spiritussancti protegit ab illa pena. et maxime gratia consummata que est in ipsa gloria.

¶ Eodem die. Lectio libri exodi. xii. capitulo.

¶ In diebus illis. Dixit dominus ad moysem et aaron &c) Hec lectio posita est supra in parasceue. Require illam ibidem tam in textu quam in glosa.

¶ Eodem die. Lectio ione prophete. ca. iii. Predicta lectio posita est ad longum et in textu et in glosa supra in feria secunda dominice in passione. Require illam ibidem.

¶ Eodem die. Lectio libri deuterono. xxxi. ca.

In diebus illis. Scripsit moyses canticum. et docuit filios israel. Precepit quoque dominus iosue filio nun: et ait. Confortare et esto robustus. Tu enim introduces filios israel in terram quam pollicitus sum eis: et ego ero tecum Postquam ergo scripsit moyses verba legis huius in volumine atque compleuit precepit leuitis qui portabant archam federis domini dicens. Tollite librum istum et ponite illum in latere arche federis

tis dñi dei nostri: vt sit ibi contra te in testimoniū. Ego em̄ scio cōtentionem tuā et ceruicem tuam durissimā. Ad huc viuente me et ingrediente vobiscū sēper contē(n)tione egistis cōtra dñm: q̄to magis cū mortuus fuero? Congregate ad me oēs maiores natu p tribus vr̄as atq̄ doctores: et loquar audientibus eis sermones istos & inuocabo contra eos celū et terrā. Noui enī q̄ post mortem meā inique agetis: & declinabitis cito de via quā precepi vobis. Et occurrent vobis mala in extremo tp̄e: qn̄ feceritis malū in cōspectu dñi / vt irritetis eū per opera manuum vestrarū. Locutus est ergo moyses audiēte vniuerso cetu filiorū israel verba carminis huius: et ad finē vsq̄ compleuit.

Postilla.

¶ In diebꝫ illis. Scripsit moyses canticū ℞c. (Patet in principio hui⁹ capituli qd̄ quidē principiū nō est in hac lectione quō postq̄ senuerat moyses et esset centū et xx. annorū exaltauit se corā oī pplō ampli⁹ duceret ipsū etiā ex mādato dñi sed acciperet iosue in locum illi⁹ moysi qui esset dux eorū. Pꝫ etiā ibidē quō dn̄s dixit moysi q̄ ipse dormiret i illa terra. i. moreretur cū patrib⁹ suis. Et qualiter populus eius fornicaretur post deos alienos derelinquendo legē sibi a deo: et per moysē datā. Et vt nullā haberent causā ignorantie: precepit deus vt scriberent: deinde docerent alios / vt memoriter tenerent et ore decantarent quicquid deus ipsis predixerat. Et sequitur (Scripsit moyses canticū) qd̄ q̄dē canticū non ponitur hic: sed ponitur in capitulo sequenti: et est illud canticū qd̄ cōmuniter ponitur in fine psalterii. Et cantatur in ecclesia quādo fit de feria in laudibus in die sabbati: et incipit. Audite celi que loquor ℞c. Et est satis prolixū (Docuit filios israel). i. vt in bilādo cātarent pronunciando oīa que continentur in predicto cantico (Precepitq̄ iosue ℞c) Pꝫ circa principiū hui⁹ capituli quō moyses ex precepto dñi vocauit iosue. Patet ibidē quō idē precepit ea que volebat circa regimen populi. Ex q̄bus potest elici q̄ illi qui se ingerunt ad aliquod regimē et nō sūt ad hoc apti scd̄m quod dicitur ad hebreos. v. Ne quisq̄ sumit sibi honorē: sed q̄ vocatur a deo tanq̄ aaron. Sed humiles q̄ non veniūt ad hoc nisi inducti et vocati: illi sunt digni. Et hoc notatur in iosue modo prius dicto. (Precepit igitur moyses iosue). i. auctoritate dñi. Et ait. (Confortare et esto robustus) ad sustinendū tanti regiminis onus. hoc autē dixit moyses q2 iosue ex humilitate sua formidabat tm̄ onus accipere: maxime q2 moyses q̄ erat talis et tantus onore populi grauatus peccauerat in aquas contradictionis: vt patet nūeri. xx. (Tu enī introduces filios israel ℞c) Pꝫ i hoc capitulo et ante hanc lectionē quō deus tradiderat oīa que volebat fieri moysi per modū legis: et moyses tradidit aaron et sacerdotibus qui tenerentur eā intelligere et populum docere (in terrā quā pollicit⁹ sū) nō solū moysi: sed abrahe ysaac et iacob. (et ego ero tecū) Quid in multis apparuit et demōstratū est. Non toto tp̄e ipsius iosue filii israel non recesserūt notabiliter a lege dñi: et idec sēper obtinuerūt victoriā de suis inimicis. Sequitur (Precepit leuitis q̄ portabāt archā dñi) vocantur autē hic leuite non ratione officii: sed ratione generis: q2 erant de tribu leui sed erant officio sacerdotes. (Tollite librum istū et ponite eum in latere arche (Dicunt aliqui hebrei q̄ erat in latere tm̄ exterius super quandā tabulam in latere arche prominentem. Alii autē dicūt q̄ erat interius iuxta tabulas (vt sit ibi contra te in testimoniū (Hoc est vt non habeas causā ignorantie q̄ ego non predixeri tibi punitionē grauissimā quā sustinebis si a lege tibi p me data recesseris (Ego enī scio ℞c. nā deus a theoros qd̄ est videre dicitur eo q̄ preterita p̄ntia et futura videt (ceruicē tuā durissimā). i. malam voluntatē et malū animū et induratū ɔtra precepta tibi data. (Adhuc viuēte me ℞c.) nō dicit hoc q̄ mortuus loqueretur sꝫ q2 erat preparat⁹ mori tanq̄ q̄ condit testamentum: et ordinat vt corpus eius tradatur sepulture in tali ecclesia vel cimiterio et bona eius: sic et sic distribuantur / ac si iam esset mortuus sic loquitur moyses (Cū

tentiose egistis ꝯtra dominum) vt pz in exo. et libro numeri (Congregate ad me omnes maiores natu) nam talib⁹ debebatur honor duplex. scilicet sacerdotii et etiam duplicis patris in bonis paternis vt patz diffuse in glo. super. xxv. gen. prope finem (per tribus vestras). s. duodecim filiorum israel (Noui enim quod post mortem meam inique agetis) Hoc enim cognouit moyses per spiritum prophetie. Cetera vero contenta omnia in residuo huius lectionis per se patent.

¶ Eodem die. Lectio danielis prophete. iii. capitulo.

IN diebus illis. Nabuchodonosor rex fecit statuam auream altitudine cubitorū sexaginta et latitudine sex. Et statuit eam in campo duram prouincie babylonis Itaqꝫ nabuchadonosor rex misit ad congregandos satrapas magistratus et iudices ⁊ duces tyrannos et perfectos. Omnesqꝫ principes regionum vt conuenirent ad dedicationem statue quam erexerat nabuchodonosor rex. Tunc congregati sunt sattrape magistratus ⁊ iudices duces et tyranni: et optimatis qui erant in potestatibus constituti. Et vniuersi principes regionum: vt conuenient ad dedicationem statue quam erexerat nabuchodonosor rex. Stabunt autem in conspectu statue quā posuerat nabuchodonosor rex: et preco clamabat valenter. Vobis dicitur populis et tribubus et linguis in hora qua audieritis sonnitum tube ⁊ fistule cythare et sambuce; et psalterii et symphonie / et vniuersi generis musicorū cadētes adorate statuā auream: quam constituit nabuchodonosor rex. Si quis autem non prostratus adorauerit: eadē hora mittetur in fornacim ignis ardentis. Post hec igitur statim vt audierunt: omnes populi sonitum tube: fistule et cythare / sambuce et psalterii / et symphonie ⁊ omnis generis musicorū cadentes omnes populi. Et tribus ⁊ lingue adorauerunt statuam auream: quam cōstituit nabuchodonosor rex. Statimqꝫ in ipso tempore accedētes viri chaldei accusauerunt iudeos. Dixeruntqꝫ nabuchodonosor regi. Rex in eternum viue. Tu rex posuisti decretū vt omnis homo qui audierit sonitum tube fistule ⁊ cithare: sambuce et psalterii / et symphonie et omnis generis musicorum prosternat se ⁊ adoret statuam auream. Si quis autē non procidens adorauerit: mittatur in fornacē ignis ardentis. Sunt ergo viri iudei quos constituisti super opera regionis babylonis sydrac misac et abdenago: viri isti rex contimpserunt decretum tuū Deos tuos non colunt: ⁊ statuam auream quam erexisti non adorant. Tunc nabuchodonosor in furore ⁊ in ira precepit vt adducerentur sydrac misac et abdenago.

Qui confestim adducti sunt ĩ cõspectu regis. Pronũciasq; nabuchodonosor rex: ait. Vere sidrac misac & abdenago deos meos nõ colitis & statuam aureã quã constituit non adoratis? Nunc ergo sitis parati quacunq; hora audieritis sonitum buccine fistule et cythare sãbuce et psalterii et symphonie: omnisq; generis musicorũ prosternite vos et adorate statuam aureã quam feci. Quod si non adoraveritis: eadẽ hora mittemini in fornacem ignis ardentis. Et quis est deus qui eripiat vos de manu mea? Respondentes sydrac misac et abdenago: dixerũt nabuchodonosor regi. Nõ oportet nos de hoc respondere tibi. Ecce enim deus noster quem colimus potest nos eripere de camino ignis ardentis: et de manibus tuis o rex liberare. Quod si noluerit notum tibi sit rex quia deos tuos non colimus: & statuã auream quam erexisti non adoramus Tunc nabuchodonosor repletus furore & aspectus faciei illius immutatus est super sidrac misac et abdenago. Et precepit vt succenderetur fornax septuplũ q̃ succendi solebat. et viris fortissimis de exercitu suo iussit vt ligatis manibus et pedibus sydrac mysac et abdenago: mitter eos ĩ fornacem ignis ardentis Et confestim viri illi vincti cũ brachiis suis et thyaris et calciamentis & vestibus missi sunt in medio fornacis ignis ardẽtis. Nam iussio regis vrgebat. Fornax autẽ succensa erat nimis. Porro viros illos qui miserant sydrac misac et abdenago interfecit flama ignis Viri autẽ hi tres id est sydrac misac et abdenago ceciderunt in medium camini ignis ardentis colligati. Et ambulabant in medio flame: laudantes & benedicentes deum.

Postilla.

¶ In diebus illis. Nabuchodonosor rex &c.) In secundo capitulo danielis quod immediate precedit istud ponitur prima visio demonstrata danieli vt ipsam exponeret: per quã expositionem babylonii inducti sunt ad cognoscendum dei potentiã oĩa regna conterentẽ. sicut patet per totum predictũ capitulũ. In hoc autem lectione ponitur secunda visio: per quã ipsi fuerunt inducti ad cognoscendum q̃ quocũq; metu dato etiam mortis non est alius nisi deus adorãdus per latriam. Circa hoc cõsiderandum q̃ materia huius visionis est de statua aurea et de puerorum constantia de fornace ardente / et de angelo pueros liberante. Causa finalis cũ vt xpi incarnatio panderetur: cultus dei amplificaretur et populus ei serviens consolaretur et. Describitur autem hec visio ad modum sententie iudicialis inique. Et habet tres partes. quia primo ponitur puerorum indigna cõdẽnatio secundo eorum benigna liberatio. Et tercio eorum condigna exaltatio. Sed hec pars nõ ponitur in hac lectione: neq; ad plenum in secunda: q̃uis ponatur in toto illo tercio capitulo. Circa primum considerandum q̃ nabuchodonosor per suam superbiam propter monarchie adeptionem voluit sibi vsurpare honorem divinum. & ideo fecit fieri statuam magnam auream in qua adoraretur altitudine cubitorum. lx. In hac altitudine computatur basis super quã erat posita. aliter non

responderet sibi latitudo que dicitur esse sex
cubitoꝝ tantũ. Cetera patent vsq; ibi. Itaq;
Si aũt queratur quare daniel qui erat fa-
miliaris regi: vt patere potest ex dictis in pre
cedenti ca. non prohibuit eum a tali insania
Dicendũ est ꝙ erat absens ⁊ occupatus ꝑ ne
gociis regis forsan in extremis finibus regni
vel ꝙ erat infirmitate detentus vel aliqua
ꝯsimili causa. Vel dicendum ꝙ vidit regem
obstinatum in malicia sua. ⁊ iõ tacuit: vidẽs
se nichil proficere posse in eius reprehẽsione:
sꝫ magis regẽ ad deteriora excitare ⁊ hoc vi-
detur glosa interlinearis dicere infra eodem
ca. sup illum locum precepit vt adducerẽtur
sydrac ⁊c. vbi dr̃ sic. de daniele non fit men-
cio: q2 regi assistebat qui propriã statuã non
adorabat (Itaq; ꝯhic describitur statue dedi
catio: voluit enim nabuchodonosor ꝙ primo
adoratio sue statue que vocatur hic dedica-
tio fieret cum magna solẽnitate propter ma
gnitudinẽ superbie sue. Et hoc est quod dr̃
hic (Itaq; nabuchodonosor misit nuncios) s.
solẽnes (ad ꝯgregandos satrapas. i. nobiles
barones. Et dicuntur satrape quasi satis sa
pientes. q2 solent bona inferioꝝ rapere (ma-
gistratus). i. ꝯsiliarios (iudices) qui sunt ꝯsti-
tuti ad audiendũ causas (iudices). s. exercit⁹
(tyrannos). i. exactores tributorũ regalium
(optimantes). i. optimos existentes. Isti sunt
honorabiliores post regem (prefectos). i. pre
positos (principes regionũ) sicut sunt balliui
qui habent plures prepositos sub se. Isti igi
tur predicti omnes primo sũt vocati ad ado
randuꝫ statuã tãquã regi ꝯsentientes. Cete
ri vero timore mortis ⁊ exemplo maioꝝ faci
li⁹ inducitur ad regis volũtatẽ. Cetera oĩa
patent vsq; ibi. (Vobis dr̃ populus) non ꝙ
oẽs populi possent in cãpo duram collocari:
sꝫ q2 in principibꝫ qui sunt capita alioꝝ intel
liguntur oẽs adorare (tribus ⁊ linguis) quia
ibi erãt hoĩes diuersarũ regionem ⁊ lingua
rum. In hora que audieritis sonũ tube. For
ma huius instrumẽti nota est ⁊ est cõis ⁊ vtũ
tur hoĩes in bellis ⁊ in festis ⁊ in populi con
gregatione: vt habetur libro nu. (Fistule) in
strumentũ est de ligno multa foramina ha-
bens per q̃ emittitur sonus ⁊ eo vtuntur pa-
stores (cythare) instrumentuꝫ est ligneũ triã
gularis ad modũ dimidii scuti. ⁊ tãgitur di-
gitis (sãbuce) que fit de arundine perforata.
Et dicitur sambuca a sam quod est sol ⁊ buc
ca quod est parua buccina. quia soluꝫ potest
fieri in estate: vt dicit hieronimus in epystola
ad dardanum. De instrumẽtis musicis que

in sacra scriptura reperiuntur psalterii in-
strumentum notum est. ⁊ tangitur cum pen
na. Symphonia aliquãdo accipitur pro me
lodia in ꝯmuni sꝫ hic accipitur symphonia ꝓ
instrumento determinato ⁊ oblongo qd̃ so-
lẽt portare ceci: ⁊ digitis tangitur (⁊ vniuer-
si generis ⁊c.) Hoc additur q2 multa erãt ibi
alia instrumenta que non exprimuntur hic.
Talibus aũt vtebãtur in adoratione statue
ad incitandũ homines: q2 ex diuersis melo-
diis excitatur in hominibꝫ diuerse passiones
vt habetur. viii. Pol. et etiam patet ad sen-
sum (Cadentes adorate statuã). i. humiliter
⁊ reuerenter (quã ꝯstituit nabuchodonosor)
vt in ipsa adoraretur (Si pars autẽ ⁊c.) Ibi
pena nunciatur nõ obedientibus Cetera pa
tent ex dictis in textu vsq; ad illam partem.
Statim ⁊c) Hec est secũda pars principalis
huius capituli vbi ponitur forma a iudicii.
Circa quã primo ponit̃ chaldeoꝝ accusatio.
Scđo ponitur puerorum citatio: ibi (Tunc
nabuchodonosor in furore). Tercio citatorũ
inquisitio. ibi (Pronuncians) Et quarto in
quisitorum respõsio: ibi. (Non oportet nos)
In prima parte dr̃ sic (Statimq; in ipso tp̃e
dedicationis statue (accedentes viri chaldei
(ad regem accusauerunt iudeos) moti inui-
dia ex hoc ꝙ iudei erãt eis prepositi in nego-
ciis regni: vt pꝫ in fine secundi capituli (Di
xeruntq; nabuchodonosor regi. Rex in eter-
num viue) hoc dicunt ad captandum eius be
niuolentiam vt melius impetrent coꝝ volũ
tatem (Tu rex posuisti decretum) qd̃ est lex
firma ⁊ rationabilis. ⁊ non est licitum illud
preterire (vt oĩs hõ qui audierit sonitum tu-
be ⁊c.) q. d. nullum hoĩem excepisti ab hac le
ge. Hoc autem dicebant non patere modus
liberationis puerorum hoc aũt modo in pro
posito formant accusationem suam dicẽtes.
(Sunt ergo viri iudei). q. d. sunt captiui et
serui ex ꝯditione propter quod ⁊ humiliores
deberent esse (quos constituisti super opera
regionis babylonice) Et iõ deberẽt esse gra
ti pro beneficiis acceptis. ⁊ per ꝯsequens con
temptus eorum est grauior (viri isti contem
pserunt rex decretum tuum) q. d. ex predictis
pꝫ ꝙ nullo modo est eis parcendum (deos tu
os non colũt) Scribit autem hoc daniel mo
re iudeorum qui vnum ydolum vocãt deos
in plurali: vt habetur exo. xxxii. de vitulo au
reo. Hi sunt dei tui israel qui eduxerunt te de
terra egypti. Dicuntur autem hic dii tui na-
buchodonosor: non q2 ipsam statuã adoraret
vt dictum est. sed q2 illam fieri fecerat vt in

ipsa adoraretur (Tunc nabuchodonosor in furore &c.) Hic ponitur puerorum citatio cum dicit quod rex in furore et ira ex contemptu sibi facto secundum suam estimationem non tamen secundum veritatem: et sic irrationabiliter. Ideo dicit (in furore et ira precepit) illis pessimis accusatoribus vt adducerentur coram eo sydrac &c.) de daniele non fit mentio: et causa dicta est supra (Pronuncians ait) Hic ponitur citatorum inquisitio. Et patet littera ex his que dicuntur hoc excepto (deos meos non colitis: et pro.i. statuam auream quam constitui) quam vocat nabuchodonosor deum suum: non quia ipsam adoraret vt dictum est sed ipsum representabat cui diuinos honores exhiberi volebat (Et quis est deus qui vos eripiat) hec fuit mira excecatio: quia ipsum deum hebreorum omnipotentem vocauerat in precedenti capitulo: sed superbia mirabiliter excecat hominem (Respondentes &c.) Hic ponitur inquisitorum responsio. vbi dicunt (Non oportet nos de hac respondere tibi.) q.d. questio tua est ita irrationabilis quod non est digna responsione quia euidens est quod est dare vnum principium infinite potentie. Et illud potens est nos liberare quia ipsum colimus. Et hoc est quod subditur (Ecce enim deus noster quem colimus &c. (quia aliquando deus non liberet seruos suos temporaliter. vt melius eos saluet inuisibiliter eos ad requiem transferendo: vt dicit augustinus in quodam sermone sanctorum martyrum septem fratrum. (Notum sit tibi: quia deos tuos non colimus) Ex quo patet quod illud factum est tribus pueris materia fortitudinis. quod ab impiis credebatur esse causa terroris (Tunc nabuchodonosor (Hic describitur pena supplicii vbi primo ponitur regis indignatio: cum dicit. Repletus est furore &c. Secundo indignationis manifesta ostensio: cum subditur (et aspectus faciei illius immutatus est &c.) quia passiones cordis citius apparent in oculis quam in aliis partibus corporis Tertio ponitur sententie pronunciatio: ibi. (Et precepit vt succenderetur fornax &c. Quarto sententie executio: ibi Et confestim viri illi .i. tres pueri vincti: vt nullo modo possent euadere cum brachiis suis et tyaris. Secundum aliquos tyara est pallium quo persie vtuntur. secundum alios est mitra que in capite ponitur: vnde dicitur exo.xxix. de aaron. Pones tyaram in capite eius. et inde trahitur ad significandum et genus pallii / aut pilei quod portabant nobiles secundum quod dicitur eze.xxiii. Cum vidissent viros de pectos et tyaras in capitibus eorum. Quinto ponitur dei vindicatio: ibi. porro viros illos &c. Sciendum tamen quod hoc dicitur hic per anticipationem: quia dicitur infra eodem. quod viri illi qui miserant pueros in fornacem succedebant eam. Et ideo interfectio istorum per flamam ignis intelligenda est facta quando angelus descendit cum pueris post orationem azarie Et excussit flamam de fornace et combussit eos qui erant extra: vt sic rex non solum de miraculo viro miraretur: sed et per combustionem fortissimorum virorum de suo exercitu puniretur vt hic potest videri (Et ambulabant &c.) Hec est tercia pars principalis huius capituli. Sciendum tamen quod non est in hebreo. tamen eam exposui: quia est in medio capituli. (Igitur) Hic ponitur puerorum benigna liberatio. vbi tria notantur que solent accidere in tribulatione iustorum. scilicet commendatio superne equitatis. condescentio diuine bonitatis. et collaudatio diuine maiestatis. ibi. Tunc hi tres. Circa primum aduertendum quod primo ponitur commendatio dei ab istis tribus in generali vt patet. Secundo ipsius azarie in spirituali: ibi. Stans autem azarias. Ubi primo azarias commendat diuinam iusticiam. Secundo implorat eius clementiam ibi. Ne quesumus &c. Tercio allegat consuetam misericordiam dei: ibi Et nunc sequimur te. Quarto inuocat eius liberatricem potentiam: ibi. Et erue nos. &c. Circa primum in commendatione diuine equitatis azarias attribuit deo iusticiam et sibi ipsis culpam dicens (Benedictus es domine deus patrum nostrorum &c.) Omnes autem alie particule ponuntur in residuo presentis capituli licet non ponantur in hac lectione que hic terminatur.

¶ Eodem die. Ad missam epystola Ad collocenses.iii. capitulo.

Fratres. Si consurrexistis cum christo: que sursum sunt querite / vbi christus est in dextera dei sedens Que sursum sunt sapite: non que super terram. Mortui enim estis: et vita vestra abscondita est cum christo in deo. Cum enim christus apparuerit vita vestra: tunc et vos apparebitis cum christo in gloria.

Postilla.

¶ Fratres Si consurrexistis cum christo. &c. Apostolus in capitulis precedentibus induxit collocenses. ad tenendum fidei veritatem et precauendum pseudo apostolorum falsita-

[illegible] inducit eos ad seruandum vite sanctitatem ipsos de moribus informando. Circa quod sciendum quod finis imponit necessitatem his que sunt ad finem. Et ideo primo instruit eos de appetitu finis: deinde de moribus ad hunc finem ordinantis. Sed presens lectio continet tantum primam partem. dicit ergo. (Si consurrexistis cum christo) per fidem caritate formatam (que sursum sunt querite) .i. bona celestia desiderate (Ubi christus est in dextera dei sedens) Membra enim debent sequi caput christus autem est caput ecclesie. Et ideo fideles qui sunt membra eius debent eum sequi per desiderium: ut sic ei iungantur finaliter in celestibus per premii obtentum (non que super terram) in terrenis ponendo finem. Et subdit rationem (Mortui enim estis) .s. peccato per baptismum. Et sic in terrenis non debetis ponere finem vestrum: sed in bonis celestibus que non apparent in presenti. ideo subditur (Et vita vestra) .s. eterna (abscondita est) .s. cum deo: in quo consistit obiectione in visione deitatis principaliter et humanitatis christi secundario. Ideo dicit saluator iohan. xvii. Hec est enim vita eterna ut cognoscant te solum deum et quem misisti iesum christum. (Cum enim apparuerit christus) in iudicio finali (vita vestra) modo dicto (tunc et vos apparebitis in gloria) quasi dicta tunc vita beata que vobis nunc est abscondita erit vobis manifeste exhibita.

¶ In die sancto pasche. id est. ad corinthios v. capitulo.

Fratres Expurgate vetus fermentum vt sitis noua conspersio sicut estis azimi Etenim pascha nostrum: imolatus est christus. Ita que epulemur. Non in fermento veteri: neque in fermento malicie et nequitie. Sed in azimis sinceritatis et veritatis.

Postilla.

¶ Fratres. Expurgate vetus fermentum vt sitis etc.) Ab initio illius epystole scribit sanctus paulus dicens. Nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit. Tunc sequitur epystola hodierna. Ubi notandum

quod hoc tempore transiuit a mortalitate ad immortalitatem: ad quam etiam in generali facit nos transire: qui pascha digne celebramus et digne communicamus. Et ad hoc monet nos apostolus in presenti epystola dicens. (Expurgate vetus fermentum) id est corruptionem cuiuslibet peccati mortalis. Sciendum quod per fermentum hic apostolus intelligit peccatum. quia sicut fermentum corporale si diu manet in massa antequam ex eo fiat panis totam massam corrumpit et immutat: facitque ipsam acidam: sic ipsum peccatum totam massam generis humani corrupit in transgressione primi hominis: et adhuc immutat hominem et opera. Et vocatur peccatum hic vetus fermentum. quia facit homines esse similes ade: facitque nos dissimiles iesu christo: cuius vita erat in nouitate sanctitatis et veritatis et gratie (ut sitis) .i. esse possitis (noua conspersio) .i. munda farina et alba aqua gratie conglutinata. Est autem conspersio farina per aquam conglutinata sine fermento. et significat christi fideles aqua baptismatis ablutos in caritate conglutinatos (noua conspersio sicut estis azimi) .i. sicut fuistis in baptismo sine fermento peccati puri effecti sic maneatis. q. d. vos tenemini ad hoc quia facti estis azimi .i. puri in baptismo (Etenim) propterea christus qui est (pascha nostrum) .i. verus agnus paschalis (immolatus est) supple in cruce corporaliter. et in altari sacramentaliter (itaque) .i. propterea (epulemur) .i. manducemus cibum istum (Non in fermento veteri) Vincentius .i. in conscientia alicuius peccati mortalis (neque in fermento malicie et nequitie) Tho. malicia dicitur peccatum quod quis committit in alium: nequitie in semetipsum (sed in azimis) Gor. .i. puritate (sinceritatis) .s. ad deum (et veritatis) ad proximum.

¶ Feria secunda pasche. Actuum. x. ca.

In diebus illis Stans petrus in medio plebis dixit. Viri fratres vos scitis quod factum est verbum per vniuersam iudeam. Incipiens enim galilea post baptismum quod predicauit iohannes iesum a nazareth quomodo vnxit eum deus spiritu sancto et virtute

te: qui pertrãsiuit benefaciendo et sanando oẽs oppressos a diabo lo: qm̃ deus erat cum illo. Et nos testes sumus oĩm que fecit in re gione iudeoꝝ et hierusalem quẽ occiderunt susp̃endentes in ligno Hunc deus suscitauit tertia die & dedit eum manifestum fieri non omni populo sed testibus preor dinatis a deo nobis qui mandu cauimus et bibimus cũ illo post ꝙ resurrexit a mortuis. Et prece pit nobis predicare populo et te stificari: qꝛ ipse est qui constitutꝰ est a deo iudex viuoꝝ mortuoꝝ. Huic omnes prophete testimoni um perhibent remissionem pec catorum accipere per nomen eiꝰ omnes qui credunt in eum.

Postilla.

¶ In diebus illis Stans petrus in medio plebis ⁊c. Ante initiũ illius epysto le scribit sanctus lucas ꝙ sctũs petrus aposto lus dixit. In veritate cõperi qm̃ non est perso narum acceptor deus: sꝫ in omni gente qui ti met eum ⁊ operatur iusticiam acceptus est il li. Tunc sequitur presens epystola (In diebꝫ illis. Stans petrus in medio plebis dixit. Vi ri fratres vos scitis) Ly. quia inter iudeos ha bitastis (qđ factum est verbum) Uim. i. tres per verbum signatum (per vniuersam iudeã Incipiens enim a galilea) ibi incepit iesus predicare vt habetur lu. iiii. post baptismum quia ante non legitur publice predicasse) qđ predicauit iohannes iesum a nazareth). i. ꝙ misterium christi venturi iohannes predica uit. vt pꝫ in euangeliis (quomodo vnxit eum deus) scilicet iesum in humana natura (spiri tu sancto) id est plenitudine gratie (⁊ virtute in operatione miraculorum (qui pertransiui benefaciendo (quantum ad informationem populi (et sanando) mente ⁊ opere (omnes op pressos a dyabolo qm̃ deꝰ erat cum illo) per plenitudinem gratie. (Et nos testes sumus omnium que fecit in regione iudeoꝝ ⁊ hieru salem. quẽ occiderunt suspendentes in ligno Hunc deus suscitauit tercia die. ⁊ dedit eum manifestũ fieri) Ly. per multa argumẽta re surrectionẽ suã declarando (non omni popu lo sed testibus preordinatis a deo) Ly. resur rectio xp̃i primo manifestata est apostolis et existentibus cum ipsis. per quos postmodum aliis manifestata est (nobis qui manducaui mus ⁊ bibimus cũ illo) ad declarandũ verita tem sue resurrectiõis postꝙ resurrexit a mor tuis. et precepit nobis predicare populo ⁊ te stificari. qꝛ ipse est ꝙ constitutus est a deo) scꝫ patre (iudex viuorum) scꝫ ꝙ viuunt vita gra tie (⁊ mortuorum). i. iniquorum ꝙ mortui sũt morte culpe. Propter quod dicitur iohã. vi. Pater omẽ iudicium dedit filio. (Huic oẽs prophete testimonium perhibent) quasi dice ret: nos soli non sumus testes eius: sed etiam prophete antiqui diuinitus inspirati: qui pro phetauerunt de xp̃o (remissionem peccatorũ accipere per nomen eius) ioelis secundo. Quicunqꝫ inuocauerit nomen domini: sal uus erit (omnes qui credunt in eum) Glosa ordina. fide cum operibus.

¶ Feria tercia pasche. Actuum. xiii. capitulo

In diebus illis. Surgens paulus & manu silentium indicens: Viri fratres filii gene ris habraham et qui ex vobis ti ment deum. vobis verbum salu tis huius missum est. Qui enim habitant hierusalẽ: & principes eius ignorantes iesum Et vobis prophetarum que per omne sab batum leguntur iudicantes im pleuerunt Et nullam causã mor tes inuenientes in eo: petierunt a pylato vt interficerent eũ. Cũ qꝫ consumassent omnia que de eo scripti erant: deponentes eum de ligno posuerunt eũ in monumẽ to. Deus vero suscitauit eum a mortuis. tertia die. Qui visꝰ est

per dies multos his qui simul as-
cenderat cum eo de galilea in hie-
rusalem: qui usq nunc sunt testes
eius ad plebem. Et nos vobis an-
nunciamus ea que ad patres no-
stros repromissio facta est: qm
hanc deus adimpleuit filiis nris
resuscitans iesu xpm dnm nrm.

Postilla

In dieb9 illis Surgens paul9
a manu silentiu indicens ec. In initiu illi9 epy-
stole scribit sctus lucas q sctus paul9 dixit q
deus: quod oli filii isrl postulauerut sibi rege.
a dedit illis deus saul filiu Cis viru de tribu
beniamin annis. xl. Et post huc dedit illis da-
uid rege: de cui9 semine nat9 est xps saluator
pdicante iohane ante facie aduetus ei9 baptis-
mu penitentie oi populo israel. Cu aut iple-
ret iohannes cursu suu dicebat Que me ar-
bitremini esse no su ego: sz ecce venit post me
cuius non su dignus calciamenta pedu solue-
re. Tuc sequitur epystola pns. (In diebus
illis. Surgens paulus et manu silentiu indi-
cens) Ly. vt melius a cuta multitudine audi-
retur. (ait. Viri fratres filii gnis abraham: a
qui in vobis timent deu: vobis verbu scilicet
incarnatu (salutis huius missu est. s. principa-
liter. sn qz iesus xps iudeis in ppria persona
predicauit: sn qz in medio iudee. s. in hierusa-
le operatus est salutem (Qui enim habitant
hierusale) Ly. qtum ad vulgares: et prin-
cipes eius q tum ad maiores ignorantes iesu
. s. esse xpm veru deum et saluatorem hoim (a
voces prophetaru que per oe sabbatu legunt
iudicantes). s. iesu morte esse dignu (impleue-
runt) prophetias predictas de eius passione:
scdz qd dr esa. liiii. Tanq ouis ad occasione
ducetur. Ite hie. xi. Ego quasi agnus mansu-
etus qui portatur ad victima (et nulla causa
mortis inuenientes in eo (sicut pz ex euange-
lio a pylati testimonio (petierunt a pylato vt
interficerent eu) per milites ipsius. Et lz pri-
mo restiterit: tn finaliter petitioni eor acce-
nit iudeor fauore: a cesaris timore (Cuq co-
summassen oia que de eo scripta erant). s. ipsi p
uersi iudei (deponentes eu de ligno). s. qdi bo-
ni iudei ioseph de arimathia et nicodemus)
posuerunt eu in monumento. Deus vero). s.
pater (suscitauit eu). s. hoiem xpm (a mortuis
tercia die qui visus est) viuens (per dies mul-
tos). s. quadraginta (his). s. apostolis (qui si-
mul ascenderunt cu eo de galilea in hierusa-
lem: qui vsq nunc su testes eius ad plebe) q
operatione miraculor in noie ipsius (et nos
vobis annunciamus eu que ad pres nostros
repromissio facta est). s. de xpi incarnatione a
passione et eius resurrectione (qm hanc de9
adimpleuit filiis vestris: resuscitans iesum
xpm dominum nostrum.

Feria. iiii. in ebdo. pasche. L. act. ap. iii.

In diebus illis. Aperi-
ens petrus os suum:
dixit. Viri israelite: a
qui timetis deu audi-
te Deus abraha a de9
ysaac a deus iacob: de9 patru no-
strorum glorificauit filiu suu ie-
su: que vos quide tradidistis et
negastis ante faciem pylati: iudi-
cante illo dimitti. Vos aut sctm
a iustu negastis: et petistis viru
homicida donari vobis Auctore
vero vite interfecistis: que deus
suscitauit a mortuis / cuius nos
testes sumus. Et nuc fres scio qz
per ignorantia fecistis sicut a pri-
cipes vestri. Deus aute qui pre-
nunciauit per os oim propheta-
ru pati xpz suu: ipleuit sic. Peni-
temini igitur a conuertemini: vt
deleantur peccata vestra.

Postilla.

In dieb9 illis. Apperies petr9
os suu dixit. Viri israelite ec.) In principio
huius capituli ante hanc lectionem ponitur
operatio miraculosa facta per apostolum pe-
trum ad portam templi q dicebatur speciosa
. s. de sanatione claudi ex vtero matris: q quo-
tidie baiulabatur ad aliquem locum publicum
vt ibi ab introeuntibus a exeuntibus elemo-
syna acciperet Et cu is ad verbum petri ple-

nam et solidã recepisset sanitatẽ:et cum aliis
ambularet ab omnibus cognosceretur q illc
fuerat claudꝰ vt dictum est:mirabantur oẽs
ꝛ maxime qui viderant miraculum. Et cum
stupentes circumdarent petrum ꝛ iohannẽ q
secũ erant(Tunc aperiens os suum dixit. Vi
ri israelite ꝛc.)vos admiramini quasi nostra
virtute aut potestate hoc miraculum feceri-
mus si fecissimus te hoc nostra potestate bene
esset admirandum:sed sic non est. Propter
qd postea subdit(Deus abrahã/ꝛ deꝰ ysaac
ꝛ deus iacob) vtitur hoc modo loquendi : qꝛ
cõis erat apud iudeos in assertionibus veri
tatis vt ptz ex decursu veteris testamenti(de
patrem nostroꝝ)qui est omnips(glorificauit fi
lium suum iesum)est resuscitando et colloca-
do ad dexteram suam(quem vos quidẽ tra-
didistis)pylato ad interficiendũ.hoc enim fe
cerant principes in quibus erat totus populꝰ
virtualiter(Et negastis ante faciem pylati)
dicendo. Non habeamus regem nisi cesarẽ.
ioh.xix.Judicante illo)s.pylato(dimitti(sup
ple debere iesũ.s.innocentem:vt habetur ibi
dem(Vos aũt sctm̃ ꝛ iustum negastis)Et di
citur sanctum et iustum absolute:qꝛ sanctus
et iustus est antonoma.vnde dicitur sanctus
sanctoꝝ.danielis.ix.(et petistis verum ꝛc.s.ba
rabam qui propter seditionem quandã in ci
uitate et homicidium missus erat in carcerẽ.
lu xxiii. (Auctorẽ vero vite(scꝫ corporalis et
spiritualis:qꝛ xp̃o ꝓpetit scd̃m eius diuinitatẽ
(interfecistis in humanitate assũpta(quem
deus suscitauit)per suam oĩpotentiã(Cuius
nõ testes sumus(nõ tñ duo vel tres ad suffi
cientiam.sed multo plures ad superabundan
tiã ꝛ in fide nominis eius(hunc quem vos vi
detis)sanum ꝛ incolumen (et nostis ante fa-
ιſſe claudũ et impotentem:confirmauit in sa
nitate.Nomen eius).i.inuocatio noĩs xp̃i(ꝛ
fides.ꝛc.)Nã inuocatio sine fide efficax nõ est
(Et nunc fratres ꝛc.)Hic ꝑñr inducit eos pe
trus ad veritatẽ.Et p̃mo ratione.scd̃o scriptu
re allegatione ibi. Moyses. Circa primũ di
cit (Et nunc fratres)dulciter eos alloquitur
vt verbũ eius mages recipiatur. Scio qꝛ per
ignorantiam fecistis sicut ꝛ principes vestri)
Alia tñ fuit ignorantiã hic et ibi. Nã ꝛ princi
pes qui erant litterati per scripturas q̃ predi-
cte erãt de xp̃o ꝛ p eiꝰ opera cognouerũt p̃lo
de iesu nazareno q ipse esset xp̃s in lege et p̃o
phetis promissus sicut dꝛ plenius super illud
math.xxi. Nã p̃lo agricole dixerũt hic est he
res.scꝫ qꝛ incepit p̃dicare cõtra eos vicia publi
ca:cõceperunt cõtra.eũ inuidiã ꝛ odiũ.Et sic
in eis fuit subuersa dicta noticia:quia corru-
ptio affectionis corrũpit iudiciũ rationis ꝛ in
augmentũ malicie decceperunt populum sim
plicẽ inducentes eũ ad petendũ mortem xp̃i.
math.xxviii.Et sic pꝫ q ignorantia principũ
fuit multo grauior q popularium(Deus aũt q
prenunciauit per os oim̃ prophetaꝝ ꝛc.)Di
cit aũt os in singulari ad designandũ q oẽs
prophete vno spũ sunt locuti :et passionẽ xp̃i
omẽs litteraliter vel mistice p̃dixerant(Im-
pleuit sic)Nã malis actibus hoĩm vtitur ad
bonum. Quat enim ab eo in xp̃ũ actus(Pe
nitemini igitur)a peccatis vestris (et conuer
timini)ad xp̃m(vt deleantur peccata vestra)
per baptismum.

¶ Feria.v.in ebdomada pasche.Lectio actu
um apostolorum.viii.cap̃.

IN diebus illis Angelꝰ dñi
locutus est ad philippũ di-
cens. Surge vade contra me-
ridianũ ad viã que descendit ab
hierusalem in gazã:hec est deser
ta. Et surgens abiit. Et ecce vir
quidã ethyops eunuchus potẽs
cãdacis regine ethyopũ qui erat
super oẽs gazas eiꝰ:venerat ado
rare in hierusalẽ. Et reuerteba-
tur sedens super currũ suũ:legẽs
qꝫ ysaiã ꝓpheta. Dixit aũt spũs
philippo. Accede ꝛ adiunge te ad
currum istum Accurrens autem
philippus:audiuit illum legentẽ
ysaya prophetã. Et dixit Putas
nã intellis que legis? Qui ait Et
quomodo possũ si nõ aliquis ostẽ
derit michi? Rogauitqꝫ philippũ
vt ascenderet et sederet secũ. Lo-
cus autẽ scripture hi erat quam
legebat Tanq̃ ouis ad occisionẽ
ductus est.et sicut agnus corã cõ
dẽte se sine voce/sic nõ apperuit
os suũ. In humilitate iudiciũ eiꝰ

sublatū est. Generationem eius
quis enerrabit? Qm̄ tolletur de
de terra vita eius: Respondens
aūt eunuchus philippo ait Obse
cro te de quo propheta dicit hoc
de se: an de aliquo alio? Aperiens
aūt philippus os suū et incipiēs
a scriptura ista: euāgelizauit illi
iesū. Et dū irent per viā venerūt
ad quandā aquam. Et ait eunu
chus. Ecce aqua. Quis prohi
bet me baptizari? Dixit aūt phi
lippus. Si credis ex toto corde: li
cet. Et respondens ait. Credo fi
liū dei esse iesū xp̄m. Et iussit sta
re currum. Et descenderunt vter
qz in aquā philippus et eunuch9
& baptisauit eū. Cumqz ascēdissēt
de aquam sp̄us dn̄i rapuit philip
pū: & amplius non vidit eū eunu
chus. Ibat autē per viā suā gau
dens. Philippus autē inuentus
est in azoto. Et pertransiens euā
gelizabat ciuitatibus cunctis do
nec veniret cesariam nomen dn̄i
nostri iesu christi.

Postilla.

In dieb9 illis Angelus dn̄i &c.
A prin. istius ca. vsqz ad hunc locū ponitur p̄
dicatio philippi in samaria: hic ꝯn̄r ponitur
eius predicatio in via. & hoc ethyopi de hierl'z
in terrā suam reuertenti. Et diuiditur in du
as partes quia p̄mo ponitur philippi predicatio
scd'o ethyopis ꝯuersio: ibi. et dū irent. Circa
primū dz. (Angel9 aūt dn̄i &c.) vade ꝯtra me
ridianū. Ethiopia ei est in plaga australi re
spectu hierl'm: ad viā que descendit ab hieru
salem in gazā. Hierusalē ei est in loco altiori
q̄ sit illa gaza: hec est deserta. Gaza enim ve
tus fuit oīno destructa. & postea alia eiusdem
nois fuit edificata in alio tm̄ situ. Via aūt il
la transibat p gazā desertā & non per gazam
de nouo edificatā. Id'o ad differentiam illius
dz. hec est deserta (Et ecce vir ethyopos euna
chus) per hoc aūt q dz vir designatur euna
chus nō ex precisione membrorum genitalium.
sz a castitate & honestate morū sm̄ quod dicit
saluator. math. xix. Sunt eunuchi qui se ca
strauerunt propter regnū celorū (qui erat su
per oēs ei9 gazas) Erat enim eius thesaura
rius. & sic gaza est hic nomen appellatiuū: su
pra vero est nomē ciuitatis ꝓpriū existentis
in terra philistinorū vt hz. i. reg. vi (Venerat
adorare in hierl'm) Multi ei gentiles ex de
uotione veniebant adorare deū in hierl'm vt
hz. ioh. xii. Vel forte iste erat ꝯuersus de gen
tilitate ad iudaismū. Qd' videt ex eo qd' sub
ditur (legēsqz esayā prophetā) sicut erat edo
ctus a iudeis sicut & multi laici ex deuotione di
cunt horas canonicas in latino: quis non in
telligant. Cetera patent vsqz ibi. (Tanquā
ouis &c.) Qd' scribitur esaye. liii. & intelligit
ad lr̄am de xp̄o q̄ cum verbo vno posset ad
uersarios oēs prosternere permisit tm̄ se ad
occisionē duci (Et sicut agnus corā tondēte
se obmutuit &c.) quia verba iniuriosa pro iniu
riis nō reddidit: & cū false accusaretur corā
pylato tacuit math. xxvii. (In humilitate iu
dicium eius sublatum est) esaye. liiii. sicut hz.
De angustia & de iudicio sublatus est. qd' sic
exponitur de angustia. s. mortis. Et de iudi
cio. s. quo oēs descendentes ex dīna s̄nia deti
nebantur in lymbo sublatus est per ꝑtentiā
sue resurrectionis (in humilitate). i. p mortē
humiliter sustinuisti in humanitate assūpta.
Philippē. ii. Humiliauit semetipsū factus obe
diens vsqz ad mortem (iudicium eius). i. s̄nia
dīna que sua erat inquantū deus (sublatum
est) quia xp̄o resurgente isti qui erant in lymbo
detenti inde fuerunt sublati (generationē eius
quis enarrabit). i. multiplicationē fidelium
qui regenerātur in xp̄o p baptismū (Qm̄ tol
letur de terra vita eius). i. p mortē & hoc red
ditur cā multiplicationis fideliū. io. xii. Nisi
granū cadens in terra mortuū fuerit ip̄m so
lum manet &c. Cetera patent vsqz ibi (Et in
cipiens a scriptura ista (que de xp̄o ad lr̄am
est intelligenda) et dum irent &c.) Hic ꝯn̄r de
scribitur ip̄ius eunuchi vera ꝯuersio p hoc q
baptismū deuote petiit & fideliter suscepit. et
pz lr̄a vsqz ibi (Spiritus dn̄i). i. sp̄us sctūs vel
angelus qui in scriptura semper nolatur sp̄s
per hoc aūt qd' dz sp̄s dn̄i absolute intelligit
sp̄s bonus. qn̄ autem fit sermo de sp̄u mali
gno exprimit sicut pz. i. regum. xvi Sp̄us dn̄i

malus arripiebat saul.(rapuit philippuz ab
aspectu eunuchi)ad zfirmationē sue fidei.
Per hunc rapuit cognouit philippum a deo
missum spiritualiter ad ipz informandū de fi
de ℣ baptizandū.iō subditur(Ibat enim per
viā suā gaudēs).s. de veritatis cognitione ℣
baptismi susceptiōe(Philippus autē ℣c.) Hic
zňr describitur pdicatio philippi in terra
maritima.Terra enim philistinorum in qua
est azotus clauditur mari medi/terraneo in
perta occidētali (Et pertransiēs euangeliza
bat ciuitatibus cunctis)i.iudeis habitantibz
in illis qui fuerant dispersi a tempore regis
anthiochi(donec veniret cesareā)que est ciui
tas ꝯ mare mediterraneum sita. sicut ptz in
descriptione terre sancte.

¶ Feria.vi.pasche.Lectio epystole beati pe
tri apo.i.capitulo.iii.

Carissimi. Christus semel
pro peccatis mortuus est:
iust⁹ pro iniustis vt nos offerret
deo mortificatos quidē carne.vi
uificatos autem spiritu. In quo
et his qui in carne erant spirituali
ter veniens predicauit.qui credu
li fuerant aliqñ qñ expectabant
dei patienciā in diebus noe cū fa
bricaretur archa ī qua pauci . id
est octo aīe salue facte sunt per a
quā.qd ꝛ vos nūc similis forme
saluos fecit baptisma. Non car
nis depositio sordium.sz conscien
tie bone interrogatio in deū Per
resurrectionē iesu xp̄i dn̄i nr̄i.q
est in dextera dei. Postilla

¶ Carissimi.Christ⁹ semel ꝑ pec
catis nr̄is mortuus est ℣c.) A principio huius
capituli vsqz ad hunc lc cum apostolus primo
docuit mulieres quō se habere debeant erga
viros ℣ maritos suos:deinde idē fecit de ma
ritis erga vxores suas. Postea posuit ℣ dorn
it documenta seu pcepta generalia docentia
quō quis se dz habere erga proximum: nō sic
apud proximum: quin primo preponat deuz
cum tali iā prouidentia vt nō sit immediz sal
ipsius ℣ proprie salutis.Qd vt firmius ℣ ve
ius zbet inducit in oibz exm̄ de xp̄o in quo
non potuit exm̄ quātum ad primā fidei con
ditionem sz eius zfirmationem in corde cre
dentis. Nam in eo non fuit fides:sz clara vi
sio ab instanti sue conceptionis:sz q̄tū ad ali
as duas.s.q̄tum ad fidei derinationē in alius
et sufferentiam aduersorū propter eius veri
tatem ponit exm̄ de xp̄o.et primo quantū ad
vltimam vt continuet se lrē immediate pre
cedenti)Qz et xp̄s semel pro pctis).Subiens
(mortuus est) q.d.dedit nobis exēplū in hoc.
Et dicit semel: qz resurrexit ad vitam im
mortalē . et qz vna mors eius sufficit ad oīa
pctā delenda(iustus ꝓ iniustis)vt ipsos iusti
ficaret.iō subditur(vt nos offerret deo morti
ficatos quidem carne)i.insensibiles factos ad
desideria carnis(viuificatos autē spū).i.sensi
biles et mobiles factos ad sequēdū instinctū
spiritussancti.(in quo ℣c.)Hic zňr ponit ex
plum de alia conditione sz deriuatione fidei
ex predicatione . Et primo ponit exemplum.
scdo infert correlariū:ibi.Qd ℣ vos . Circa
primum sciendum q predicati noe vocando
ad penitētiā pctōres sui tp̄is ne perirent in di
luuio fuit figura predicationis xp̄i per se ℣ di
scipulos vsqz ad finem mundi vocando pec
catores ad penitentiam ne pereant in iudicio
finali. Propter qd de hoc ponit exemplū per
loca a minori faciens ar umentū. qz si illos
vocauit ad pniam:multo fortius vocauit et
vocabit alios.Et hoc est qd dr(in quo). i.ad
figurandum mortificationē in carne et viui
ficationem in spū mō dicto)Et his qui in car
cere erant ligati)zsuetudine peccandi sdm il
lud prouer.v.iniquitates sue capiunt impiū
et funibus pctōꝝ suorum zstringetur.Quod
erat tempore noe. Scdm qd dicitur gen̄. vi.
Omnis caro corruperat viā suam.(Spualiter
veniens predicauit).s.per noe cui inspirauit
facere archam ℣ predicare penitentiam . Lz
enim nō fuerat adhuc humanitas xp̄i:tn̄ sup
positum est eternum.Hebre.xiii.c. Jesus xp̄s
heri et hodie ipse et in secula(Qui increduli
fuerant aliquando)in deo loquenti per noe
qz non credebant q diluuium deberet mun
dare(quando expectabant dei patientiā)pec
catores expectando ad penitētiam.cxx.annis
vt habetur gen̄.vi(cum fabricaretur archa)
per noe ℣ filios eius(in qua pauci).s.octo aie
sz noe ℣ tres filii eius ℣ vxores eorum(salue
facte sunt per aquā) inquātum sublevauit ar
cham in sublime terra.gen̄.vii.Uel aliter sic
potest exponi hec littera ita q hic carcer acci

pietatur pro lymbo inferni in quo detinebātur patres antiqui: in quo scilz ut plures obseruet deo patri (Et his q̄ in carcere erant) i. in lymbo (Spiritu veniēs) qz in anima descēdit ad detentos in lymbo corpore iacente in sepulchro (predicauit) qz tūc eis misteriū sue incarnationis ꝛ redemptionis impletuz esse declarauit inter quos erāt aliqui qui perierant in diluuio corporaliter. Et potest dici probabiliter q̄ videntes diluuium increscere secundū quod predixerat noe crediderunt multi qui prius erant increduli: et penituerunt de peccatis suis. (Qui increduli fuerāt aliquando) scz ante inundationem diluuii: sed cum crediderunt ut dictū est (qd̄ ꝛ vos ꝛc.) hic ex predictis infert correlarium dicens: sicut enim paucos per aquā fuisse saluatos in diluuio inquātuz archa eleuauit eos a terra. ideo dicit q̄ simili modo aqua baptismalis saluat spiritualiter qz per gratiam ibi datā eleuat mentes a terrenis desideriis ad petendum celestia. Et hoc est quod dr̄ (et vos nunc saluos facit) spiritualiter. Iungatur sic lr̄a (baptisma similis forme) i. modo simili. tū qz pauci saluantur per baptismum respectu non saluatorū: tū qz eleuat a terrenis ad superiora modo dicto sicut aqua diluuii saluauit noe ꝛ qui cuz eo erant corporaliter eos eleuando ad superiora (Non carnis depositio sordium) q.d. virtus baptismi non est solum in latiōe corporis: sed principaliter in latione mētis. Ideo subditur (Sz cōscientie bone interrogatio) Nam a baptizādo q̄ritur. Credis in deū ꝛ cetera. credo per se si est adultus: vel per patrenos si est paruul⁹. Fides autem caritate formata facit cōscientiam bonā in deum tendentē. Et ideo coniungitur cū eo qd̄ predicitur (cōscientie bone) supple tendētis in deum (Per resurrectionē dn̄i nostri. ꝛc.) p quā habemus introitū ad celestia scdm qd̄ dr̄ in collecta pasche. Deus qui hodierna die p vnigenitū tuū eternitatis nobis aditum deuicta morte reserasti ꝛc.) qui est in dextera dei) per suā ascensionem. mar. vltis. Assumptus est in celum et sedet a dextris dei (deglutiens mortem ꝛc.) illud vsq̄ in fine capituli non est de presenti epystola.

¶ Sab. in albis. Lectio epystole beati petri apostoli. ii. capitulo.

Carissimi Deponētes omnem maliciam ꝛ oēm dolum et simulationes ꝛ inuidias ꝛ omnes detractiones sicut modo geniti infantes / rationabiles sine dolo lac concupiscite / vt in eo crescatis in salutem. Si tñ gustatis quoniam dulcis est dn̄s. Ad quē accedentes lapidem viuum ab hominibus quidem reprobatuz a deo autem electum et honorificatum et ipsi tamq̄ lapides viui superedificamini domos spirituales sacerdotium sanctum offerre spirituales hostias: acceptabiles deo per iesum xp̄m. Propter quod continet scriptura. Ecce ponam in syon lapidem summū angularem electum preciosum. Et oīs qui crediderit in illum nō confundetur. Vobis igitur honor credentibus. non credentibꝫ autem lapis quē reprobauerunt edificantes. hic factus est in caput anguli. Et lapis offensionis et petra scandali qui offendunt verbo. nec credunt in quo et positi sunt. Vos autem genus electum regale sacerdotium / gens sancta / populus acquisitionis. Vt virtutes annuncietis eius q̄ de tenebris vos vocauit in admirabile lumen suum. Qui aliqñ non popul⁹ dei nunc autē populus dei. Qui nō consecuti miam nūc autē miaz cōsecuti. Postilla

¶ Carissimi. Deponētes omnē maliciam ꝛc.) Postq̄ beatus petrus introduxit fideles in capitulo precedenti de regeneratione spirituali hic cōsequenter instruxit eos de educatione consequenti. sicut in opere na-

tute nutritionem sequitur generatio. Et di-
uiditur in duas partes. primo inducit ad hāc
educationem. Scdo ad consequendum per-
fectionem: ibi. Ad quē accedentes. Sicut in
naturalibus perfectio sequitur educationem
nutritio vero in fide ꝛ moribus presupponit
viciorum abiectionem. iō dicit (Deponentes
igitur oēm maliciam). i. malam cogitationem
contra proximum adhuc in corde latentem
(et oēm dolum). i. oē verbum proximi dece-
ptorium (et simulationes) bonitatis apparē-
tis tm̄ (ꝛ inuidias). i. tristicias de bonis pro-
ximi (et omnes detractiōes) quibus infertur
nocumētum proximo in eius fama: que est pre-
ciosior pecunia (sicut mō geniti infantes rati
onabiles ꝛ sine dolo) Regnati enim per bap
tismum debent esse similes infantibꝫ quātum
ad innocentiam sꝫ non quātum ad ignoran-
tiam (lac concupiscite) faciliores doctrine. scdm
qd dr̄. i. ad chor. iii. Tāq̄ paruulis in xp̄o lac
vobis dedi. Non ei de nouo baptizatis debēt
ardua ꝛ difficilia fidei proponi: que non sunt
ab eis captabilia: sꝫ tm̄ leuia. Sicut pueris
corporaliter non dantur statim cibaria soli-
da vt carnes et pisces. sꝫ de facili conuertibi-
lia in substantiā aliti vt lac ꝛ huiusmodi (vt
in eo crescatis in salutē). i. p noticiam faciliū
ascendatis ad noticiā magis difficiliū ꝛ pro-
ficiatis in augmentū fidei ꝛ morum. (Si tm̄ gu-
statis qm̄ dulcis est dn̄s) Sicut enim cibꝫ cor
poralis nō proficit nisi sapiat: sic nec spūalis.
(Ad quē accedentes ꝛc.) Hic cōsequēter inducit fide
les ad perfectiōis adeptionē. Scdo adepte dif-
fusionē. ibi. Uos aūt. Circa primum sciendū
q̄ xp̄s est fundamētum ecclesie. scdm quod dr̄
. i. ad cor. iii. Fundamentum aliud nemo po
test ponere preter id qd positū est qd est xp̄s
iesus. Huic aūt fundamēto adherent fideles
per fidē caritate formatā. et sic proficiunt ad
augmentum fidei ꝛ morum. Et hoc est quod di
cit (ad quē). i. xp̄m (accedentes) fide formata
caritate (lapidem viuum) non tm̄ formaliter
sꝫ etiā effectiue: qꝛ causat in aliis vitā spūalē
(ab hoibus quidē reprobatū). i. a iudeis per
fidis humana tm̄ sapientibꝫ ꝛ non diuina (a
deo autem electum) ad salutem mundi sicut pꝫ
per ipsum (ꝛ honorificatū) in miraculorum ope
ratione et in sua gloriosa resurrectione ꝛ as-
censione ꝛ spiritussancti missione. (Et ipsi). i.
vos ipsi (tanquā lapides viui) per fidē carita-
te formatā (superedificamini domos spūales
sacerdotiū sanctū ꝛc.) Circa qd sciendum q̄
sicut hō xp̄s est dei templum: qꝛ in eo habitat
diuinitas. et est sacerdos ꝛ hostiā inquātum
obtulit semetipsū deo patri pro salute mun
di. Sic fideles ꝛ conformati sunt dei domus vel
templum inquātum deus habitat in eis per
gratiam. Sūt etiā sacerdotes ꝛ hostia inquātū
seipsos offerunt deo p deuotionē ꝛ sanctam
operationē. Ideo subditur (offerentes spūa
les hostias (non carnales sicut in lege veteri)
(acceptabiles deo per iesum xp̄m) per quē su
mus deo patri reconciliati (propter quod)
sine oblationū ꝛ orōnū ecclesie penitur per
dn̄m nostrum iesum xp̄m. vel aliqd simile. qꝛ
per ipsum nostre oblatiōes ꝛ orationes sunt
accepte (propter qd ꝛc.) Hic cōsequēter ad propositū
tum inducit scripturam dicens (propter qd
continet scriptura. ysaye. xxviii. scdm translatio
nem lxx. (Ecce ponā in syō). i. in ecclesia per
syō figurata eo q̄ ibi xp̄s predicauit. ꝛ aposto
lis spūs sanctus misit (lapidē summū). i. xp̄m si-
cut ibidem declaratur (angularē) qꝛ xp̄s con
iunxit iudeos ꝛ gentiles in vna ecclesia tanq̄
duos parietes (electum) a deo ad opus nostre
redēptionis (preciosum) p inhabitationē dei
tatis (Et ois qui crediderit in eū tanquā in
saluatorem oīm fide formata caritate (nō cō
fundetur) sꝫ magis honorabitur celesti hono
re (vobis igitur) Hic infert ex dictis cōclusio-
nem dicens (Uobis igitur honor credentibꝫ
erit supple in celestibꝫ (nō credentibus aūt)
lapidē (quē reprobauerunt edificantes). i. iu
dei scribe ꝛ sacerdotes (hic factus est in ca-
put anguli) coniungens iudeos ꝛ gentiles in
vna ecclesia dei (Et lapis offensionis petra
scandali) hoc accipitur de ysaya. viii. c. Et in
telligitur ad litterā de reprobatione iudeorum
vt ibidem pꝫ. Iō subditur (his qui offendūt
verbo). i. iudeos obstinatos blasphemantibꝫ
xp̄m (nec credunt in quo ꝛ positi sunt) Ad hoc
enim fuit eis data lex vt disponerentur ad
xp̄m. scdm quod pꝫ ad gala. iii. Lex pedagogus
noster fuit in xp̄o. ꝛ ipsi pro maiori parte re-
manserunt increduli (Uos aūt) Postq̄ indu
xit fideles ad perfectionem cōsequendam: hic
cōsequēter inducit eos ad huius perfectiōis diffusio
nē. tunc enim pꝫ aliquid perfectū cū pōt alterum
facere quale ipsū est. iiii. meth. Et primo indu-
cit ad hāc diffusionē faciendū verbo predica
tiōis. Scdo exēplo sacre cōuersatiōis. ibi. Ca-
rissimi. Circa primū dicit (Uos aūt genus ele
ctum) supple estis p baptismum in quo facti
estis filii dei adoptiui: ꝛ p cōsequens de genere eius.
(Regale sacerdotium. i. cōformati xp̄o qui est
rex ꝛ sacerdos sꝫ m ordinē melchisedech qui
fuit rex et sacerdos. gen. xiiii. Et sic est de

veris xp̄ianis qui sunt reges per subiectionē passionū: ꝛ sacerdotes ꝑ orōnis deuote sacrificium. Jō dr̄ apoc.v. Fecisti nos deo nr̄o regnum ꝛ sacerdotes ꝛc. (gēs sancta).i.ꝑ baptismum lauata ꝛ mundata (populus acquisitionis) ꝑcioso sanguine xp̄i (vt virtutes ei⁹ annunciet) verbo sc̄e exhortationis (Qui de tenebris) ignorātie (vos vocauit in admirabile lumen suum) s. fidei ꝛ grē ꝛ finaliter ad lumen grē (Qui aliqū ppl̄us dei (ante ꝯuersionem. Hec aūt scriptura accipitur de osee primo. ꝛ intelligitur ad lr̄am de vocatione gentilium ad fidem: vt ostenditur ibidem. et hic inducitur: q2 sicut dr̄ in principio huius epystole capitulo primo btūs petrus videtur eā specialiter scripsisse ꝯuersis de gentilitate gētiles autē dicebantur non populus dei eo ꝙ erant ydolatrie dediti. Judei vero dicebantur eius populus. vt patet in multis locis veteris testamenti eo ꝙ erant cultores vnius dei (Nunc autem populus dei) q. d. nunc autem econuerso est. nam iudei obstinati facti sunt non populus dei. gentiles vero conuersi populus eius sunt facti q2 xp̄o incorporati. (Qui non ꝯsecuti miām) q2 gentiles non habuerunt prophetas ꝛ legem diuinitus datā: sicut iudei (nunc aūt miām consecuti) per legis euangelice susceptionem.

Dominica.i. post pascha.i iohannis.v.c.

Karissimi. Omē quod natum est ex deo: vincit mundum. Et hec est victoria que vincit mundum fides nostra. Quis est autem qui vincit mūdum: nisi qui credit qm̄ iesus est filius dei: Hic est qui venit per aquam et sanguinem iesus christus. Non in aqua solum: sed in aqua et sanguine. Et spūs qui testificatur: quoniam xp̄s est veritas. Qm̄ tres sunt qui testimonium dant in celo: pater verbum/ et spūssctūs/ et hi tres vnū sunt. Et tres sūt qui testimoniū dant in terra: spiritus aqua ꝛ sanguis. Si testimonium hominum accipimus: testimoniū dei qđ maius est q2 testificatus est de filio suo. Qui credit in filium dei: habet testimonium dei in se.

Postilla.

Omne quod natū ex deo vincit ꝛc.) Ante initiū illius epystole scribit sctūs iohannes dicens. Hec est enim caritas dei vt mādata eius custodiamus. Et mandata ei⁹ grauia non sunt. Tūc sequitur epystola presens (Omē qđ natum est ex deo ꝛc.) In illa epystola sanctus iohannes commendat fidē catholicam: q2 nichil ea potentius: nec nobilius/ nec vtilius/ nec verius/ nec certius sicut pz in textu ꝛ glosa presentis epystole. vnde dicit (Omē quod natum est ex deo) vincē spūali generatiōe. Hec autem spiritualis natiuitas fit per duo. Primo baptismali lauachro. scđo spirituali remedio (vincit mundum) i.p. temptationes et persecutiones mundi (ꝛ hec est victoria que vincit mundum) Uin. que temptatio humana superatur (fides nostra) per fidē enim habitat xp̄s cordibꝫ fidelium in quo est victoria (Quis est autem qui vincit mundum nisi qui credit qm̄ iesus est filius dei) s. naturalis ꝛ eiusdē nature cū eo (hic est qui venit) suppliciter ad saluandum hoies (per aquā (baptismi (et sanguinē) passionis ꝛ redemptionis (iesus xp̄s. Non in aqua solum) Uin. i. non solū sctificauit aquā baptismi (sꝫ in aqua et sanguine) que fluxerunt de latere in cruce: dedit virtutem etiā ceteris sacramentis. io. xix. Unus militū lācea latus eius perforauit ꝛ continuo exiuit sanguis ꝛ aqua (Et spūssctūs est q testificat̄) .i. testimoniū dedit (qm̄ xp̄m est veritas) .i. verus deus ꝛ ver⁹ hō (q2 tres sunt q testimoniū dant in celo) Uin. de diuinitate xp̄i. (pater verbū ꝛ spūssctūs) Pr̄ in baptismo xp̄i dedit testimoniuꝫ de deitate xp̄i vbi vox patris audita est. Hic est filius meus dilectus math. iii. Itē in mōte trāsfigurationis qū iterū vox patris audita est. Hic est fili⁹ meus dilectus. math. xvii. Silr̄ verbū vnitū carni in vtero virginis testimoniū dedit sue deitatis. Primo nascēdo de virgine sine corruptione virginis. Scđo in humanitate multa miracula faciendo que soli deo ꝯpetebant. Similiter spūssctūs testimoniū dedit de deitate xp̄i in baptismo. qū in specie colūbe super eū descendit (ꝛ hi tres vnū sūt) s. ꝑtiū ad essen-

ste vnitatē (Et tres sunt qui testimoniū dant in terra) suppie de hūanitate xp̄i que de terra formata est sm̄ carnem (spūs) .i. aīa quā emisit in cruce aqua et sanguis) que fluxerūt de latere eius pendētis in cruce (Si testimonium hoim accipimus) L.y. tanquā sufficiens in rebus humanis. Vñ hoc habetur deuterono. xix. In ore duoꝝ vel triū testium stabit oē verbū (testimonium dei) .s. patris (maius est) q̄m hoc est testimoniū dei qd̄ maiꝰ est: qꝛ testificatus est de filio suo) s. in baptismo ⁊ trāsfiguratione sicut iā dictū est (Qui credit in filium dei habet testimonium dei patris in se) quod verum testificatus sit de filio suo.

¶ Dñica.ii. post pascha. i. petri cap̄. ii.

Arissimi. Christꝰ passus est pro nobis: vobis relinquens exemplū vt sequamini vestigia eius. Qui pct̄m non fecit: nec inuentus est dolus in ore eius. Qui cū malediceretur: non maledicebat. Cū pateretur: non cōminabatur. Tradebat autem iudicanti se iniuste qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum vt peccatis mortui iusticie viuamus cuiꝰ liuore sanati sumꝰ. Eratis enī aliq̄n sicut oues errantes: sed cōuersi estis nūc ad pastorē et ep̄m aīarū vestrarū.

Postilla.

¶ Carissimi Christꝰ passus est p nobis ⁊c.) Ante initiū illius eppistole scribit sanctus petrus dicēs. Serui subditi estote in oī timore dñis vestris: nō tm̄ bonis ⁊ modestis: sꝫ etiam discolis. Hec est enim grā dei in xp̄o iesu. Tūc sequit̄ p̄ns eppistola in qua sctūs petrus proponit nobis xp̄i passionē: qꝛ iā paschali tpe seuit hois noster dyabolꝰ cōtra nos vt nos ecōuerso in suam redigat potestatem sꝫ passio xp̄i est scutū contra oīa temptamenta viciorꝫ. Armamur autē p xp̄i passionē cōtra superbiā qꝛ xp̄s humilis ⁊ abiectus nudus et nouissimus viroꝝ in cruce pependit. Itē contra auariciā. qꝛ tm̄ propriū non habuit vbi caput suū reclinaret. mat. viii. Itē cōtra gulam. qꝛ aceto et felle potatus. Contra luxuriam. qꝛ flagellatus est ⁊ cū spinis coronatus. Itē cōtra accidiā: qꝛ exultauit vt gigas ad currendā viā. p̄. xviii. s. passionis. Itē cōtra irā. qꝛ male eū tractantibus nō cōminabatur. Item cōtra inuidiā: qꝛ pro suis crucifixoribꝫ orauit. Vñ eppistola ⁊ euangeliū cōcordant: qꝛ euangeliū loquitur de bono pastore: similiter ep̄la dicit quō xp̄s pro ouibus suis mortuus est. Unde petrus ap̄ls dicit in verbis premissis. (Christus passus est pro nobis) Vñ. i. penā mortis eterne hūano gn̄i debitā exoluit per suā passionem (vobis relinquens exemplū) qd̄ sꝫ attendere et aspicere debetis vt sequamini vestigia eiꝰ) Vñ. q̄ fuerunt vie humilitatis patientie obediētie ⁊ caritatis vsq; ad mortē (q̄ pct̄m nō fecit) immo nec facere potuit. qꝛ deus erat (nec inuētꝰ est dolꝰ in ore eiꝰ) .i. in sermone eius qꝛ veritas est (Qui cū malediceretur) Gor. i. blasphemaretur in cruce pēdēs qn̄ iudei dixerūt. Vah q̄ destruis templū dei: si filius dei es descende nunc de cruce. alios saluos fecit: seip̄m nō pōt saluū facere (nō maledicebat) sed orabat patrē pro eis di. Pater ignosce illis qꝛ nesciūt qd̄ faciunt lu. xxiii (Cū pateretur) Vñ. mortis suppliciū in cruce (nō cōminabat) sup. crucifixoribꝫ suis per eternā penā vel tp̄alē. sꝫ plus salutem eoꝝ sitiebat di. Sitio. Jo. xix (Tradebat autem) .i. tradi se p̄mittebat spōte (iudicanti se iniuste) L.y. i. pylato qui iudeoꝝ fauore ⁊ cesaris timore cōdēnauit eū. iniuste ad mortē. (Qui pctā nr̄a pertulit in corpore suo. (L.y. pro ipsis debita sustinēdo (sup lignū crucis) in quo affixus erat. Et hoc fecit id (vt peccatis mortui) .i. a pctis separati (iusticie viuamus) s. xp̄o iesu (cuius liuore) .i. passione (sanati estis) a pctōꝝ infirmitatibꝫ (Eratis enī aliq̄n) .i. an̄ cōuersionē (sicut oues errantes) Gor. sine pastore (sꝫ cōuersi estis nūc) s. spūsctō cooperante (ad pastorem) .i. ad xp̄m qui pascit vos corpore ⁊ sanguine suo (⁊ eppiscopū aīarum vestrarū) L.y. earꝫ saluti semper intēdēdo: et eas a malo custodiendo.

¶ Dñica.iii. post pascha. i. petri. ii. capitulo.

Arissime. obsecro vos tāq̄ aduenas et peregrinos abstinere vos a carnalibꝰ desideriis que militant aduersꝰ

aiaz. Conuersationē vestrā inter
gentes hn̄tes bonā: vt in eo qd̄ de
tractant de vobis tanq̄ d̄ male fa
ctoribus ex boni operibus vos cō
siderantes glificent deū in die vi
sionis Subiecti estote omi hūa
ne creature propter deum. Siue
regi quasi precellenti Siue duci
bus tanq̄ ab eo missis. Ad vindi
ctā malefactor̄ laudem vero bo
nor̄ qz sic est volūtas dei vt bene
facientis obmutescere faciatis i
prudentisi hoim ignorantia qua
si liberi & non quasi velamen ha
bentes malicie libertatem: sed si
cut serui dei. Oēs honorate. fra
ternitatē diligite Deū timete: re
gem honorificati Serui subditi
estote: in oi timore dn̄is Non tm̄
bonis & modestis: sed etiā disco
lis: Hec est enim gracia. In chri
sto iesu dn̄o nr̄o. Postilla.

¶ Carissimi Obsecro vos tanq̄
aduenas rc.) Ante initiū illius epystole scri
bit sctūs petr⁹ dicens. Qui aliqn̄ nō popul⁹
dei nunc autem populus dei: qui nō ꝯsecuti
miam: nūc aūt miam ꝯsecuti. Tunc statim
sequitur p̄ns epystola (Obsecro vos tanquā
aduenas rc.) Sz ex quo mō est tp̄s mali ap
tum medicinis corporalibz isto mō hz se ecle
sia isto tp̄e quod est aptum medicine spūali
que multo plus est desyderanda & q̄rēda ꝙ
medicina corporalis: qz sanitatē eternā ꝯser
uat. Et ostēdit nobis magnū medicū anima
rū btm̄ petrū: cuius medicinā si fuerim⁹ imi
tati quā nobis in epystola hodierna propo
nit eternaliter sani erimus. Et ad istā medi
cinā sumēdā maxime illo tp̄e hortatur nos
idem medicus btūs petrus apostolus dicens
(Obsecro vos tanq̄ aduenas & peregrinos)
Ly. s. a ciuitate celesti. hebre. xiii. Non habe
mus hic manentē ciuitatē sz futurā inquiri
mus. iō peregrini sumus (abstinere vos a car
nalibus desyderiis). i. ab his que carnis sunt
sicut opa gule luxurie (que militant aduers⁹
aiam) reddentes eā sctā dāpnatā: immo morte eter
nā inferēt. Apostol⁹. Si scdm carnē vixeritis
moriemini. Roma. viii. (ꝯuersationē vestrā
inter gentes). i. inter viuentes gentiliter. qz
multi xp̄iani gētiliter viuūt. lz fidē habeāt tm̄
non opera (habētes bonam) nō ad propriam
laudē. sz ad laudē dei & ꝓximi edificationem
(vt in eo qd̄ detractāt de vobis) tanquā de ma
lefactoribus / ac si essetis malefactores (ex bo
nis operibz) q̄ facitis (vos ꝯsyderantes). i. dili
genter intuentes (glorificēt deū) ois boni au
ctorē (in die visitationis). i. in die iudicii que
erit in futuro qn̄ visitabūtur boni p̄mio ma
li supplicio (Subiecti estote oi humane crea
ture). i. oi hoi in potestate ꝯstituto (propter de
um) Ut in. i. in cognitione illi⁹ qz ois ptās sit a
deo (siue regi quasi precellenti). i. q̄ est maior
& precellēs alio in dignitate & ptāte (siue du
cibz). i. inferioribz rectoribz (tanq̄ ab eo). i. a re
ge missus ad vindictā). i. ad penā (malefacto
rū laudē vero bonor̄). i. remunerationis glīe
qz sic est volūtas dei). s. vt ita faciatis (vt be
ne faciētes). i. bene ꝯseruātes (obmutescere
faciatis). i. subtrahendo illis materiā loquē
di & detrahēdi (imprudētiū hoim ignorātiā)
qz ignorātes bonitatē vestrā detrahebant vo
bis (quasi liberi) s. ex amore non ex timore ser
uitutis (& nō quasi velamē habētes malicie li
bertatē) vt sic libertas esset vobis occasio & ex
cusatio mala in pctīs vt. s. tāto libertus pecca
tis ꝙto minus iugo seruituti premimini (sz si
cut serui dei) s. tis hūiliter seruientes. (Oēs
honorate) vnūquēqz scdm statū suum honore
reuerentie) fraternitatē diligite). i. fratribus
affectuose im corde & ope exhibite (Deum time
te. i. timore filiali non seruili (regem honorifi
cate) Ly. i. inquantū gerit personā dei (serui
su bdi) i. obedientes (estote in timore). i. in
reuerētia (dn̄is) supple vestris (nō tātū bonis)
. i. virtuosis (& modestis. sed etiā discolis) i. in
disciplinatis (Hec est ei gr̄a dei) Ly. i. res gra
ciosa corā deo (In christo iesu dn̄o nr̄o)

¶ Dominica. iiii. post pascha Jacobi. i.

Arissimi Omne datuz
optimū: & omne donū
perfectum desursū est
descendens a patre lu
minū apud quem nō

est transmutatio: nec vicissitudinis obūbzatio. Voluntarie enim genuit nos verbo veritatis: vt simus initiū aliqđ creature eius. Scitis fratres mei dilectissimi. Sit autem oīs homo velox ad audiēdum: tardus autem ad loquēdū/ & tardus ad irā. Ire eni viri: iusticiā dei non operetur. Propter quod abiicientes omnem immundiciam & abundantiam malicie & mansuetudine suscipite insitū verbū qđ potest saluare animas vestras.

Postilla

Carissimi Omne datū optimū et oē donū perfectum &c. Ante initium illius epystole scribit sctūs iacobus dicens. Peccatum cum consummatum fuerit generat mortem. Nolite ergo errare fratres mei dilectissimi. Sequitur statim pńs epystola in qua scā mater ecclesia ostendit per verba beati iacobi apostoli q medicina spūalis nullibi querēda sit nisi apud deum datorem eius a quo descendit. Et hec medicina est optima qz ad optimam & eternam sanitatem perducit/ vite eterne vbi est clara visio eterne trinitatis in qua omnia cognoscuntur. Ubi dicitur (Omne datum optimum) quod est bonum meritorium faciens hoiem vite eterne dignum (et oē donum perfectuz) .i. bonū glorie: quo habito nil remanet imperfectuz (desursum est) Gor. a deo non ab hoie (descendens a patre luminū) Uin. a quo ois hō illuminatur. ioh. .i. Erat lux vera que illuminat oēm hominē venientē in hunc mundū (apud quē non est transmutatio) qz oino immutabilis est. Malach iii. Ego deus & non mutor (nec vicissitudinis obumbratio) Uin. i. obscuratio intelligentie per successiones cognitionum sicut fit in bonis: qz ipse vna & eadem sententia et cognitione omnia intelligit Gor. non enim succedunt in eo vicissim bona et mala. quia sola bona dat: mala autem culpe non dat. Glosa interli. vbi vicissitudo ibi & bona et mala: sed ipse sola bona dat (voluntarie) id est gratia sine meritis (genuit nos) filios gratie qui prius eramus filii ire (verbo veritatis) .i. euangelii xpi qui veritatis est (vt simus initium aliquod) . id est caput (creature eius) scilicet principatum habendo in omnibus creaturis eius inferioribus recuperando principatum per gratiam: quam primi parentes perdiderunt per culpā (Scit) .i. scire debetis (fratres mei dilectissimi) .s. hoc q (sit omnis hō velox ad audiendum) ea que sunt salutis (tardus autem ad loquendū) .i. cauere se debet a multiloquio qz: cap. x. Jn multiloquio non deerit peccatū (& tardus ad irā) .s. y. nam ira mētis oculum excecat. Catho. Jra impedit animum nec possit cernere verū (Jra enim viri) Gor. i. fortis deliberata: non dicit ira pueri que cito transit (iusticiam dei nō operatur) Uin. .i. impedit executionem iusticie (Propter qđ abiicientes oēz immundiciā) Uin. i. pctīn carnis (abundantiā malicie) .i. oē pctīn mortale quod efficit hoiem malum (Jn mansuetudine) .i. in oi transquillitate animi (suscipite insitum verbū) .s. y. i. verbum fidei qđ mentibz humanis dz inseri. Guil. Sicut enim ramusculus qui trunco agresti inseritur totuz truncum opari facit scdm naturam suam: & cum prius non ferret nisi fructus aggrestes solis porcis vtiles postea fert fructus hominibus delectabiles. Sic hō qui ante susceptionem verbi dei inutilis erat faciens opa cū quibus porci infernales pascuntur: post susceptionez verbi dei erit arbor ferens fructum gratum deo & hominibus & angelis (qđ potest saluare aias vestras) Guil. verbum dei optans est saluare aias in presenti & in futuro. Jn presenti a morte culpe. Unde ṗ. cxviii. Jn corde meo ab scōdi eloquia tua vt nō peccē tibi. in futuro vero a morte gehenne. io. viii. Amē amē dico vobis. si quis sermonem meum nō seruauerit mortem non videbit in eternum.

Dominica. v. post pascha. Jacobi. i.

Arissimi Estote factores verbi et non auditores tm: fallētes vosmetipsos. Quia si qs auditor est verbi & nō factor hic cōparabitur viro 𝔠sideranti vultū natiuitatis sue i speculo Cōsiderauit ei se & abiit: & statī oblitꝰ est qualis fuerit Qui autē

perspexerit in lege perfecte liber-
tatis et permanserit in ea non au
ditor obliuiosus fact⁹: sed factor
operis hic beat⁹ in facto suo erit.
Si quis autem putet se religiosū
esse non refrenans linguam suā
sed seducens cor suum: huius va
na est religio. Religio munda
⁊ immaculata apud deū ⁊ patrē
hec est: visitare pupillos et vidu-
as in tribulatione eorum ⁊ ima-
culatū se custodire ab hoc seculo.

Postilla.

Carissimi Estote factores ver
bi dei ⁊ non auditores tm̃. ec.) Ante initium
illius epistole scribit sanctus iacobus dicens
Sit ois hō velox ad audiendū: tardus autem
ad loquendū / ⁊ tardus ad irā. Tunc sequi-
tur epystola hodierna (Estote factores ver-
bi) ad proficiendum in bono. necessarium est
audire verbū dei: sicut in precedenti dñica
dictum est. Sz qz modicū valet audire ver-
bum dei nisi opere cōpleatur. iō in p̃nti epy-
stola sanct⁹ iacobus nos instruit. vt qđ nos
audiuimus p opa cōpleamus di. (Estote fa
ctores verbi dei) Win. i. scđm verbū dei opa
mini (⁊ nō auditores tm̃) Glo. non solo audi
tu percipite verbū. sz opere implete (fallētes
vosmetipsos) Glo. si per solum auditum vos
saluandos putatis (qz si quis auditor ē verbi
⁊ nō factor hic cōparatur viro cōsideranti vul
tum natiuitatis sue in speculo) Gor. quem
habet a natiuitate vel a natura: scilicet vul-
tum corporalem in quo natus est (Cōsidera
uit eñi se) i. ymaginē suā (et abiit) supple ad
negocia sua: auertēdo se a speculo (et statim
oblitus est qualis fuerit) supple dispositio vul
tus sui. Gor. pro tanto ponitur hic hec simili
tudo. qz sicut nichil prodest hoi in speculo vi
disse maculam sui vultus si illam non abster
git: sic homi nichil prodest audire verbum
predicationis nisi illud impleat opere. No-
ta verbum predicationis est sicut speculum
in quo cognoscit hō defectus suos (Qui aūt
perspexerit in lege perfecte libertatis) i. in le
ge euangelica que dicitur lex libertatis. qz re
stituit libertati a culpa in p̃nti per gratiam
iustificationis. et a miseria in futuro per glo
riam immortalitatis (et permanserit in ea)
scđm eam viuendo (non auditor obliuiosus
factus: sz factor operis). i. implendo quod do
cet euangeliū (hic beat⁹ in facto suo) i. ex ope
suo erit. (Si quis autem putat se religiosū
esse) Ly. i. verum et perfectū xp̄ianū esse (nō
refrenans linguam suam) Win. a verbis im-
pudicitie: detractionis / maledictionis blasphe
mie / ⁊ mendacii (sed seducens cor suum) in
hoc q putat se hoc esse in corde quod non est
in re (huius vana est religio (nichil habens
in se veritatis (religio) Gor. xp̄iana (mūda)
. s. in cordis intentione (⁊ immaculata) in ope
ris execucione (apud deum et patrem) s. acce
pta (hoc est visitare pupillos) corporaliter in
consolatione verborum: ⁊ erogatione nume
rum / et protectione malorum. (et viduas in
tribulatione earum). s. tam corporali q̃ spi-
rituali) ⁊ immaculatum se custodire ab hoc
seculo (inquinato) Ly. sensus est q religio
xp̄iana est exercere se in operibus misericor
die erga proximum. et in operibus mundicie
erga seipsum.

In rogationibus. Feria. ii. et iii. post do-
minicam. v. post pascha. Lectio epystole bea
ti iacobi apostoli. viii. capitulo.

Carissimi Confitemini al-
terutrū peccata vr̃a ⁊ ora
te pro inuicē vt saluemi. Multū
eñi valde deprecatio iusti assidua
Helyas homo erat similis nobis
passibilis. Et oratione orauit vt
non plueret annos tres et menses
sex. Et rursum orauit: et celū de-
dit pluuiā et terra dedit fructum
suū. Si quis autem ex vobis er-
rauerit a veritate et conuerterit
quis eum: scire debet qm̃ qui con
uerti fecerit pctōrē ab errore vie
sue saluabit aīam eius a morte. ⁊
operit multitudinem peccatorū.

Postilla.

Carissimi. Confitemini alter
pctā ec.) In principio huius capituli aposto

lus iacobus et vsqz in fidem induxit clerum
ad adherendum deo ex zsyderatione sue se-
ueritatis que maxime in iudicio apparebit.
Et hoc facit: qz in aliis capitulis precedenti-
bus induxerat clerum ad herendū deo ex zsyde
ratione sue bonitatis ꝛ misericordie. Et ideo
ne clerus nimium in bonitatate ꝛ mia dei cō
fideret ꝛ zsiciendum ceteris predicaret: hunc
tenet ordinem. Propter quod sciendum ꝙ il
lud iudiciuz sicut erit terribile malis: sic erit
consolabile iustus. Unde saluator de ipso iu
dicio loquens lu. xxi. dicit apostolis. Hic aūt
fieri incipientibus respicite ꝛ leuate capita ve
stra. i. exhilarate corda vestra vt exponit Gre.
homel. i. ideo btūs iacobus primo incutit ma
lis iudicibus terrorem: vt a pctīs reclinant.
Secundo iustus eius fauorem. vt ei insepa-
rabiliter adhereant. Sz pñs lectio ponitur
in fine capituli. et solum ztinet finem secun-
de partis. Dicit ergo. (Confitemini ꝛc.) Ex
quo pz ꝙ confessio debet fieri non solum deo
sed etiā homini. Uñ et ī lege veteri sacrificia
que offerebantur deo: pro peccatis offerebā-
tur per manum sacerdotis (Et orate pro in-
uicem.) Nam zfessor tenetur orare pro zfitē
te: ꝛ econuerso (Multum enim ꝛc.) Hic zñr
declarat quoddā dictū. s. ꝙ oratio sit magne
efficacie. qz dixerat ꝙ valet ztra tristiciam et
ad dei reuerentiā in sacramentoꝝ perceptio
ne. iō dicit.) Multum enim valet deprecatio
iusti.) Nam ztra de iusto dicitur. Eccl's. xv.
Non est speciosa laus in ore pctōris (assidua
Nam vna de zditionibus que faciunt orati
onem semper exaudibilem est ꝙ sit persene-
rans. Alie vero due ꝙ sit pia ꝛ per se. (Hely-
as hō erat similis nobis passibilis) Nam ti
more mortis fuit a facie iezabel. iiii. regū. xix.
(Et oratione orauit vt nō plueret). iii. regū.
xvii. (super terram) s. israel. Nam propter
maliciam achab fuit illa plaga inducta (Et
rursum orauit ꝛ celum dedit pluuiam. iii. re-
gum. xviii. Fratres mei ꝛc. Hic vltimo indu-
cit ad dei reuerentiam in fraterna correctio
ne qui actus dilectionis proximi. et per zñs
ordinatur ad dilectionem ꝛ reuerentiam dei
dicens (Si quis ex vobis errauerit a verita
te) fidei vel morum (ꝛ zuerterit quis euz) ab
infidelitate a fidem a viciis ad virtutes (Sal
uabit animā eius a morte). s. culpe ꝛ gehēne
(et operit multitudinem peccatorum) vt nō
videantur a deo punienda pena eterna. ꝛ sic
ab eo recipietur in gloria.

¶ Feria. iiii. in vigilia ascēsionis. Lectio epy
stole beati pauli apo. Ad ephesios. iiii.

Fratres. Unicuiqz vestrū
data est gratia secunduz
mensuram donationis christi.
Propter quod dicit. Ascendens
in altum captiuam duxit capti-
uitatem dedit dona hominibus
Quod autem ascendit quid est:
nisi quia et descendit primum in
inferiores partes terre? Qui de-
ascendit super omnes celos vt
quosdā quidem apostolos: quos
dam aūt prophetas. Alios vero
euāgelistas: alios autē pastores
et doctores ad consummationē
sanctoruz in opus ministerii: in
edificationem corporis christi.
Donec occurramus oms in vni
tatem fidei et agnitionis filii dei
in virū perfectū: i mēsurā etatis
et plenitudinis christi. Postilla.

¶ Fratres. Unicuiqz vrm data
est gratia. ꝛc. Postq̄ apostolus in precedenti
bus capitulis eduxit ephesios ad gratiarum
actionē. et effudit pro eis orationem: hic zñr
informat eos in moribz. Et ponitur hec pñs
epystola in medio capituli. Et primo declarat
quoddā dictum in principio huius ca. scz qua
liter oēs fideles sunt vnum corpus xpi misti
cum. Et hec pars diuiditur i duas partes qz
primo declarat huius corporis distinctionez
membroꝝ. scdo zuexionē eoꝝ. sz pñs epysto-
la ztinet primā partez. dicit ergo sic (Unicui
qz vestrū). s. xpi fideliū (data est gratia scdm
mensurā donationis xpi). i. prout voluit da
re ꝛ plus ꝛ minus scdm ordinem dispositio-
nis sue. Christo enim datus est spiritus non
scdm mēsuram. io. iii. Ceteris autem datur
in mensura. Propter quod dicit scriptura ps.
lxvii (Ascendens in altum). s. xps in sua ascē
sione (captiuā duxit captiuitatem). s. patres
qui prius tenebantur in lymbo q̄ dicitur hic
captiua captiuitas. sicut frequenter in sacra
mento fit talis reduplicatio. vt cum dicitur vi

ts viuet: morte morietur: ꝛ consimilia: ad ma ic ꝛē expressionē (dedit dona) spūssci (hoīb⁹) in die penthecostes visibiliter. et quotidie inuisibiliter. ꝑ. lvii. dz qd accipit dona in hoīb⁹ et est eadē sententia Accepit ei dona a deo patre hoībꝫ distribuenda: sicut expositū fuit ibi dē. Quidquid enim hꝫ filius hꝫ a deo patre: cuius dona prouenūt per filiū incarnatū me mediatorē dei et hominum. Et ꝯñr declarat modū ascēsus dicēs. (Qd aūt ascendit quid est) .i. qualiter est intelligēdū (nisi qz descendit primū) in sua morte (inferiores partes terre) .i. ad lymbum patrum in inferno qui dr esse sub terra. vel aliter. nisi qz ꝛ descendit primū in sua incarnatione in īferiores ptes terre .i. in partes huius terre ipse sunt īferiores respectu aliarū partiū mūdi (Qui descendit ipse est) .i. in gloria (q ascēdit super oēs celos) Ascendere vel discendere xp̄o non conueniūt proprie sm deitatem: q de necessitate pñs est vbiqȝ: sed sm humanam naturam. Dicitur hic ascēdisse super omnes celos: non sic intelligendo ꝙ ascenderit totaliter super celū empireū vbi nullus est locus nec creatura aliqua: sꝫ sic intelligendo ꝙ ascenderit ad digniorem partē empirei celi: qd est locus btōꝝ ꝛ supremū celū (vt adimpleret oīa) q de eo per prophetas erant scripta qui nō solū prophetauerunt de eius incarnatione: morte ꝛ resurrectione: sꝫ etiā de eius ascētione (Et ip̄e ꝛc.) Hic ꝯñr ponit dicti distinctionis conditio: sicut ei diuersis membris ecclesie data est ad mensurā grā plus ꝛ minus ita constituta sunt in diuersis gradibus et officiis. Sicut in corpore naturali distincta mēbra habēt distincta officia. Et hoc est qd dz (Et ip̄e dedit quosdā quidē aplōs) .i. xii. ad ordinandū ecclesiā ꝛ regēdū (quosdā autē prophetas) ad futura predicendū: vt pꝫ actu. xi. ꝛ xiii. (Alios aūt euangelistas) .i. quattuor ad euangeliū scribendum (alios aūt pastores (ad curā aiaꝝ (et doctores (ad informandū in moribus pplm. ꝛ hoc ex officio sibi iniuncto: siue ex cōmissione (ad ꝯsūmationē sctōꝝ) .i. perfectionē fideliū. i. moribus ꝛ fide (in edificationē corporis xp̄i (.i. militāt ē q̄ ecclesia in qua apostolis succedūt epi̅ prophetis aūt succedūt hñtes grām scripturaꝝ sacraꝝ obscura interpretandi: euangelistis archidyaconi: ꝛ diaconi pastoribus ꝑ quod intelliguntur. lxx. discipuli: sacerdotes debite actū docendi seu ꝑdicandi (Donec ꝛc) hic .i. ad iudiciū. Tunc enim terminabat tps merendi: ꝛ pro ꝯñs promotio inferioꝝ per superiores ad bonū: et sic cessabunt hec officia. ꝛ hoc est quod dicitur. Donec ꝛc. .i. ducta offi cia exercebūtur in ecclesiam militante (donec occurramus oēs in vnitatē fidei ꝛc) .i. que simus vnui in fide ꝛ cognitione xp̄i) In virum perfectū) .i. occurramus xp̄o venienti ad iudiciū q ē vir oīno ꝑfectus (in mensura etatis plenitudinis xp̄i) oēs ei resurgēt ī etate. xxxiii annoꝝ que est etas plena ꝛ perfecta ꝛ in qua christus passus fuit.

¶ In die ascentionis dn̄i. Actuum. i. cap̄.

PRimum quidem sermonē feci de oībus o theophile que cepit iesus facere et docere vsqȝ in diē qua precipiens aplīs per spm sanctū quos elegit assumptus est. Quibus ꝛ prebuit seipsum viuū post passionem suam: in multis argumentis: per dies quadraginta apparens eis et loquens de regno dei. Et cōuescens precepit eis ab hierosolimis ne discederēt sed expectarent ꝑmissione. n pris quā audistis inquid per os meū. Qz iohānes quidē baptisauit aqua vos aūt baptisabimini spūsācto nō post multos hos dies Igitur q cōuenerāt īterrogabāt eū dicētes. Dn̄e si ī tēpore hoc restitues regnū israel: Dixit aūt eis. Non est vestrū nosse tempora vel momenta que pater posuit in sua potestate: sed accipietis virtutē superuenientis spiritussācti in vos Et eritis michi testes in hierusalem et in omni iudea et samaria: et vsqȝ ad vltimum terre. Et cū hoc dixisset videtibus illis eleua

tus est/ et nubes suscepit eum ab
oculis eorum Cumqz intuerentur
in celum/ecce duo viri astiterūt
iuxta illos in vestib⁹ albis. Qui
et dixerunt Viri galilei quid sta-
tis aspicientes in celum. Hic ie[sus]
qui assumptus est a vobis in ce-
lum sic veniet quemadmodum
vidistis eum euntem in celū.

Postilla.

¶ Primū quidem sermonē feci.
&c.) Notandum q̄ xp̄s dn̄s noster ascendere
volens primo discipulis suis apparuit et eos
de incredulitate eorū increpauit: et cum eis co
medit et eos extra ciuitatem in montem exire
precepit: vbi cū viderunt ascendere: post qua
draginta dies a resurrectione computando:
sic manifeste habetur in epystola et etiam in
euangelio hodierne festiuitatis. vnde dicit sā
ctus lucas in epystola p̄nti q̄ habetur in prin
cipio actuum apostolorū (Primo quidē sermo
nem feci). s. in euangelio quod ego scripsi (de
omnibus) Ly. non dicit omnia. quia omnia
facta christi non possunt per singula scribi se
cundum quod dicitur iohan. vlti. (Sunt aūt
et alia multa que fecit iesus: que si scribantur
per singula. nec ipsum arbitror mundum ca
pere eos qui scribendi sunt libros: Sed notā
ter dicit (de omnibus) quia de pertinentibus
ad christi conceptionem. natiuitatem vitam
mortem/resurrectionem/ et ascensionem ali
qua scripsit). O theophile (hic erat qui dā epy
scopus asye cui scripsit euangelium. et eiusdē
scripsit hunc librum actus apostolorū. de quo
libro presens epystola sumpta est (que cepit ie
sus facere et docere) Ly. bene eñ docere et ma
le viuere michil aliud est q̄ se sua voce dam
nare (vsqz in diem). s. ascensionis sue (qua p̄
cipiens apostolis per spiritum sanctum (Ly.
q̄ predicarent euangelium per vniuersum or
bem (quos elegit) precteris ad officium apo
stolatus (assumptus est) de terra ad celū sua
humanitate (Quibus et prebuit seipsum vi
uum post passionem suam in multis argumē
tis) quia comedit cum eis et palpabilē prebuit
se eis: et sic de aliis argumentis (per dies qua
draginta apparens eis) quod sic non est intel
ligendum q̄ in illis quadraginta diebus con
tinue fuerit cum eis: sed in illo t̄p̄is spacio
frequenter eis apparuit (et loquens de regno
dei (.i. de beatitudine celesti (et conuescens). i.
comedens cum apostoli apparuit eis recum-
bentibus in die ascensionis. vt patet in euan
gelio hodierno (precepit ab eis hierosolimis
ne discederent. Ly. donec per spiritum sanctū
redderentur apti ad publicandum euange-
lium (sed expectarent promissionem patris
quam audistis per os meum) ioh. xii Paracli
tus autem spiritus quem mittet pater in no-
mine meo ille vos docebit omnia. sez necessa-
ria vobis et aliis ad salutem (quia iohannes
quidem baptizauit aqua) Ly. solum. Nam
eius baptismis gratiam non conferebat (vos
autem baptizabimini in spiritu sancto) hoc
enim intelligendum est de receptione spiritus
sancti in signo visibili (non post multos hos
dies). i. in die penthecostes (igitur qui conue-
nerant) Glo. or. i. presentes aderant (interro
gabant eum dicentes. Domine si in tempore
hoc restitues regnum israel) Sciendum secū
dum nicholaum de lyra q̄ multi de discipulis
christi de regno eius ad huc carnaliter sentie
bant. vt pote nondum recepta spiritussancti
gratia estimantes ipsum temporaliter regna
turum. propter quod filii zebedei petierant q̄
vnus ad dexteram alius ad sinistram sede-
rent. Et credebant regnum temporale. quod
ablatum erat a iudeis per romanos statim re
stituendum. ideo quesierunt. Domine si in
tempore hoc restitues regnum israel. Et quo
niam hec questio erat stulta. ideo repulit eam
vnde sequitur. Dixit autem eis. Non est
vestrum nosse tempora vel momenta que po
suit pater in sua potestate. quasi dicat non
pertinet ad vos hoc scire. vel querere) sed
accipietis virtutem superuenientis spiritussan-
cti in vos) ad constanter et efficaciter euange
lium predicandum per orbē vniuersum. (et
eritis michi testes) Glo. or. resurrectionis
mee verbo et exemplo et signis (in hierusa-
lem et in omni iudea et samaria: et vsqz ad
vltimum terre (Et cum hoc dixisset videnti
bus illis eleuatus est de terra ad celum (et nu
bes suscepit eum ab oculis eorum (Cumqz in
tuerentur in celum euntem illum) admiran-
tes ascensionem tā gloriosam (ecce duo viri)
id est duo angeli in specie virorum (astiterūt
iuxta illos in vestibus albis ad designan-
dum solemnitatem ascensionis huius secun-
dum gre. (qui et dixerunt) viri galilei natione
Est eñ galilea quedam pars iudee de qua e-
rant apostoli. saltem pro maiori parte (quid

statis aspicientes in celum quasi dicat. Non putetis q̃ ille amplius habitet vobiscũ sicut ante fecit. Videbitis tñ eum in fine mundi venientem ad iudicium. iõ sequitur (hic iesus qui assumptus est a vobis in celum sic veniet quemadmodum vidistis eum euntẽ in celũ) .i. sicut ascendit in forma humanitatis. Glo. sic ad iudicandum veniet.

❡ Dñica infra octa. ascensionis. i. petri. iiii.

Carissimi. Estote pruden-tes: ꝛ vigilate in orationi-bus. Ante omnia autẽ mutuam in vosmetipsis caritatem conti-nuam habẽtes: quia caritas ope-rit multitudinem peccatorum. Hospitales vero inuicem: sine murmuratione. Unusquisqꝫ si-cut accepit gratiam in alterutrũ illam administrantes: sicut boni dispensatores multiformis gra-tie dei. Si quis loquitur: quasi sermones dei. Si quis loquitur: quasi sermones dei. Si quis mi-nistrat: tanq̃ ex virtute quam ad-ministrat deus Ut in omnib⁹ ho-norificetur deus. Per iesum xp̃m dominum nostrum.

Postilla.

❡ Carissimi. Estote prudẽtes: ꝛ vigilate in orationibus ꝛc. Ante initium illi⁹ epistole scribit sctũs paulus apostolus dicens Et reddent rationẽ ei qui paratus est iudica-re viuos ꝛ mortuos. Tunc sequitur p̃ns epy-stola in qua btũs petrus hortatur nos ad vir-tutes que nos aptos faciunt ad recipiendum spm̃ sctm̃ di) Estote prudentes) Gor. s. futura preuidentes. ꝑñ deute. xxxii Utinam saperent et intelligerent: ac nouissima prouiderent (ꝛ vigilate in orationibus) Glo. ne animus ali-ud cogitet quã id qđ precatur. Nã isto sacro tp̃e deuotioni et orationi vacare debemus. ꝛ hoc exemplo marie matris xp̃i et discipulorũ Legitur enim q̃ tp̃e medio inter ascensionẽ xp̃i ꝛ missionẽ spũssancti fuerunt cum sctis mulieribus in oratione expectans spm̃ sctm̃ eis promissũ. Vñ act. i. dr̃. Hi oẽs erant vna-nimiter cũ mulieribus in oratione et maria mater iesu et fratribus suis. Exẽplo ergo illo-rũ debent esse fideles in tempore isto in pre-paratione et expectatione spũssancti intenti. Preparatus enim debito modo dabatur spi-ritussanctus ad id qđ indigebat. i. corinth. xii Unicuiqꝫ datur manifestatio spũs ad vtilita-tem (Ante oĩa a sit mutuã in vosmetip sis ca-ritatem ꝯtinuã habentes) qꝛ caritas excellen-tior est ceteris virtutibus: qꝛ cetere virtutes si-ne ea nichil valent ad meritũ (qꝛ caritas ope-rit multitudinem pctõrũ) Gor. ne appareant ad puniendum (hospitales inuicem) Gor. i. su-sceptores hospitũ (sine murmuratione (sed hi-lariter hoc facite (vnusquisqꝫ) siue sit de ma-ioribus (siue de mediocribus siue de minori-bus (sicut accepit gratiam (Gor. i. qđl: bet do-num gratuitum (in alterutrum illam admi-nistrantes) aliis comunicantes gratis et be-nigne sicut mẽbra in vno corpore sibi inuicẽ seruiunt. Oculus ei videt toti corpori. et pes portat totum corpus (sicut boni dispensato-res multiformis grẽ dei) Ut. n. i. multiformiũ donorꝝ gratuitorꝝ a deo collatorꝝ. qꝛ non de-bet esse dispensator parcus vbi paterfamilias e largus (Si quis loquitur (L y. exhortatiõis verg (quasi sermonis dei). i. totũ bonum at-tribuat deo et nõ sibiipsi (Si quis ministrat) largẽtibus bono tp̃alia (tanq̃ ex virtute quã administrat deus). i. attribuat deo qui dicunt sibi voluntatem et facultatẽ hoc faciendi (vt in omnibus verbis et factis vestris honorifi-cetur deus) i. totum faciat ad honorẽ dei (per iesum christum dominum nostrũ) qui est me-diator dei et hominum.

❡ In vigilia penthecostes dicuntur sex pro-phetie que ponuntur in vigilia pasche dein-de ad missam dicitur epystola. Actuũ aposto-lorum. xix. capitulo.

In diebus illis Factum est autem cum apollo esset co-rinthi: et paulis peragratis supe-rioribus partibus veniret ephe-sum et inueniret quosdam de di-scipulis dixit ad eos. Si spiritum sanctum accepistis credentes? At illi dixerunt ad eum. Sed ne-q̃ si spiritussanctus est audiuim⁹

Ille vero ait. In quo ergo baptizati estis? Qui dixerūt. In iohānis baptismate. Dixit autē paul⁹. Iohānes baptizauit baptismo penitētie populū dicēs in eū q̄ vēturus est post ipz vt crederēt: hoc est in iesū. His autez dictis: baptizati sunt in noīe domini iesu. Et cū imposuisset paulus illis manus: venit spiritussanctus super eos/ et loquebantur variis linguis et prophetabant. Erant autē omnes viri fere duodecim. Ingrogressus autem paulus ī synagogam cum fiducia loquebatur ꝑ tres menses disputās et suadens de regno dei.

Postilla.

¶ In dieb⁹ illis. Factū est aūt cū apollo. ꝛc. Hic aūt describit ꝑdicatio pauli apud ephesum in suo reditu. Circa quaz primo ponitur ꝑdicatio ipsius pauli. Scdo repssio presumptiōis quozūdā. Sed presens epystola solū cōtinet primā partē. Littera autē de se est patēs vsqz ibi. (Si spm̄ sanctū accepistis). s. in signo visibili: qz tunc sicut dabatur baptizatis ꝑ impositionē manuuz apostolozuz (Sed neqz si spūssāctus est. ꝛc.) hoc modo datus vel dādus audiuim⁹ licet audiuissēt q̄ deus esset trinus ꝛ vnus. Cetera patent vsqz ibi (Iohannes baptizauit baptismo penitētie populum). Erat enim baptismus ioh. quedā ꝑtestatio faciēdi penitentiā ꝛ disponēdi se ad baptismū xpi: in quo dat gratia iustificās dicēs) In eū q̄ vēturus est. ꝛc.) Hoc em̄ ꝑdicabat iohānes vt patet math. iii. et io. i. (His aūt dictis baptizati sūt in noīe dn̄i iesu) In hac em̄ forma dabat baptism⁹ in primitiua ecclesia. Cetera patēt vsqz ibi. (Introgress⁹ aūt. ꝛc.) Hic ꝯsequēter ponitur doctrina pauli ꝙtum ad publicationē euangelii: cū dicit. (cū fiducia loqbatur) postposito timore humano (disputans) cū cōtradicētib⁹ (ꝛ suadēs) audiētib⁹ voluntarie (de regno dei). i. de superna felicitate q̄ ꝯsistit in aperta dei visione. s. deitatis pariter et humanitatis Secūdario suadebat etiam de modo veniendi ad hāc beatitudinem que est ꝑ fidē caritate formatam

¶ In die penthecostes. Actuum. ii. cap.

IN dieb⁹ illis. Dū cōplerent dies penthecostes erant oēs discipuli pariter in eodem loco: ꝛ factus est repēte de celo sonus tanq̄ aduenientis spūs vehemētis/ et repleuit totam domū vbi erāt sedētes Et apparuerūt illis dispartite lingue tanq̄ ignis seditqz supra singulos eorū. Et repleti sunt oēs spiritu sancto: ꝛ ceperūt loqui variis linguis, ꝓut spiritussanctus dabat eloqui illis. Erant autē in hierusalē habitātes iudei viri religiosi: ex omni natione que sub celo est. Facta autē hac voce: voce cōuenit multitudo ꝛ mēte cōfusa est: qm̄ audiebat vnusq̄sqz lingua sua illos loquētes. Stupebant aūt oēs: ꝛ mirabātur dicētes. Nōne ecce oēs isti q̄ loquūtur galilei sūt? Et quō nos audiuim⁹ vnusq̄sqz linguā nostraz ī qua nati sum⁹? Parthi et medi: et elamite: ꝛ q̄ habitāt mesopothamiā iudeā ꝛ capadociā pōthū ꝛ asiā: frigiā et pāphiliā egyptū et partes lybie q̄ est circa cyrenā ꝛ aduene romani Iudei quoqz ꝓseliti: cretes et ara-

bes audiuimus eos loquentes
nostros linguis magnalia dei

Postilla.

In dieb⁹ illis. Dū cōplerent̄
dies. &c. Ad initiū illi⁹ ep̄le scribit sanctus
lucas q̄ post ascensionē xp̄i vndecim ap̄li cō
gregati statuerūt duos viros. s. ioseph q̄ co
gnominat⁹ est iustus ⁊ mathiam: ⁊ orantes
dixerunt. Tu dn̄e q̄ corda nosti oīm ostēde
quē elegeris vnū ex his duob3 accipere locū
ministerii hui⁹ ⁊ apostolat⁹ de quo p̄uaricatus est iudas vt abiret in locū suū. Et dederūt sortes eis: ⁊ cecidit sors sr̄ mathiā: ⁊ annumerat⁹ est cū vndecim ap̄lis. Et stati sequitur p̄ns ep̄la Dū cōplerentur dies penthecostes. Hodie celebra scā mater ecc̄lia solēnitatē sp̄ūssci: in q̄ xp̄s se ōn̄dit esse deum. Nā pri⁹ ōn̄derat se esse dn̄m terre: ⁊ eor̄ q̄ in terra sunt īfirmos sanando / mortuos resuscitando. Ōn̄derat se etia3 dn̄m maris et eor̄ q̄ in mari sunt: cū sup mare ambulauit et mare solitū se ei p̄buit. Et cu3 staterā in ore piscis p̄dixit inueniendū. Ōn̄derat etiā se dn̄m inferni: et eor̄ q̄ in iferno sūt: q̄n cōtriuit portas inferni ⁊ oēs alas de lymbo infernī eduxerat. Ōn̄derat etia3 se dn̄m aeris ⁊ eor̄ q̄ in aere sūt. Et etiā dn̄m celi: ⁊ eorū q̄ in celo sūt: cū in die ascēsionis ppria virtute ascendit super aera: nube lucida sibi obsequente: ⁊ assuptus est in celum. Ostēso ergo q̄ erat dn̄s oī3 hodie ostēdit se verū deū q̄n sp̄m scm̄ q̄ de⁹ est misit ap̄lis Hodie eñ rex noster dn̄s iesus xp̄s duodeci3 principes fecit: associās ei septuaginta duos milites. Principes fuerūt. xii. ap̄li septuaginta duo milites fuerunt. lxxii. discipuli xp̄i: quos hodie adeo roborauit q̄ p eos totū mūdū sibi subiugauit. Un̄ ber. li3 magna ⁊ diuina fuerūt plena miracula q̄ de⁹ gessit i terris: hoc tn̄ bonū super oīa alia bona eminuit: q̄ i paucis simplicib⁹ totū mūdū ⁊ oē3 sapientie latitudinē sibi subiūgauit. Un̄ hic dr̄ (Dū cōplerent̄ dies penthecostes) Ly. a pascha cōputando q̄quaginta dies. Quinquagesima nāq3 dies a paschale i quo iudei comedebāt agnum paschalē celebris erat in veteri testamēto ap̄d iudeos in memoriā bñficii legis date: q̄ fuit data in mōte synay quingesima die a p̄ncipio egressionis de egypto. vt hr̄ exo. xix. Et q̄uenīēter illa die infusum fuisse ap̄lis sp̄ūssci donū p quod lex euāgelica impressa fuit ⁊ firmiter radificata in cordibus eorum (erant aūt discipuli pariter in eodē loco). i. cenaculo grandi strato vbi pri⁹ xp̄s cum eis cenā fecit et non solū ap̄li: sed etiā alii fideles ⁊ mulieres pariter in eodē loco. Et ip̄is sic congregatis insimul corde et aīo (fact⁹ est repēte de celo) Un̄. i. de aere (son⁹ tanq̄ aduenīētis sp̄ūs vehemētis) Ly. i. vēti vel tonitrui. No tn̄ ap̄li ⁊ alii cū eis exn̄tes fuerunt territi deo hoc faciente signum quod dabat eis sp̄ūssctūs qui est consolator cordiū (⁊ repleuit totā domū) in solida caritate (vbi erat sedētes). i. manentes (⁊ apparuerūt illis) visibiliter oculis corporalibus (dispartite lingue). i. diuerse lingue (tanq̄ ignis). i. habentes colorē ignis. Ad designādū signo visibili exterius inuisibilem grām sp̄ūssci receptā interi⁹: p quā essent feruidi in amore dei ⁊ eloquentes oībus linguis ad publicationē euāgelii (seditq3 supra singulos eor̄). i. sup quēlibet discipulor̄ incidit vn⁹ raditur igne⁹ hn̄s figuram linguaru3 (⁊ repleti sūt oēs sp̄ū scō) Un̄. sic q̄ corda eorum penitus illustrata sunt grā sp̄ūssci: sic q̄ hodierna die discipuli receperunt sp̄m scm̄ in maiori copia q̄ prius habuerūt: q3 non solu3 receperūt ad sufficientiā: sed etiā ad redūdantiam: q3 sanctitas quā sp̄ūssctūs in apostolis operatus est redundabat in totam ecclesiā Un̄ sequitur (⁊ ceperunt loqui variis linguis put sp̄ūssctūs dabat eloq̄ illis) Glo. apostoli nō solū loq̄bantur ⁊ intalligebant oīa ideomata: sed ip̄is loquētib⁹ i vno ideomate quodcūq3 esset illud oīs audientes q̄tūcunq3 esset diuersor̄ ideomatū intelligebat q̄libet ideoma propriū diuina virtute hoc faciēte. sicut eñ p rebellionē ad deu3 diuise sunt lingue: vt p3 gen̄. xi. Ita p infusionem sp̄ūssci sunt vnite (erant aūt in hierusale3) Un̄. q̄ erat ciuitas metropol' iudea (habitantes iudei viri religiosi) Ly. in cultu diuino deuoti: ppter hoc templū visitabant ⁊ ibi sacrificia offerebant (ex oī natiōe q̄ sub celo est) q3 iudei erāt dispsi in oēs nationes ⁊ aliq̄ eor̄ magis deuoti ppter reuerētiam tēpli veniebāt aliq̄n in hiersm̄ maxime in solēnitatib⁹ magnis aquar̄ vna erat solēnitas penthecostes (facta autem hac voce) Un̄. i. postq̄ talis son⁹ in aere vehementer insonuit (cōuenit multitudo) sup. ciuitatū ⁊ p̄uinciarū circumiacētiū (⁊ mente cōfusa est) Ly. i. stupefacta seu admirata (qm̄ audiebat vnusq̄sq3 lingua sua illos loquentes) Ly. q3 nunq̄ fuit auditū vel visum tale miraculum (stupebant aūt oēs ⁊ mirabant

dicentes. Nōne ecce oēs qui loquūtur gali/lei sunt) Vin.q.d. vtiqȝ(ꝑ quo nos audiui/mus vnusqsqȝ linguā suā).i.ꝓpriā(in qua nati sumus) Vin.q.d. vtiqȝ mirabile est vel supernal'r Ex isto sumit ꝙ primitiui xp̄iani fuerunt galilei(parthi ꝛ medi) Ly.hic nomi/nant habitatores diuersaꝝ regionū in qbᵘ sunt diuersa ideomata(ꝛ elamite: ꝛ q̄ habi/tant mesopothamiā) Glo.or.est regio q̄ duo bᵘ ambit fluminibᵘ tygri ꝛ eufrate(iudeā et capadociā ponthum ꝛ asyam).s.minorem (frigiā ꝛ pāphiliā egyptū et ptes libie q̄ est circa cyrenē ꝛ aduene romani).i. pegrinan/tes romani(iudei quoqȝ).i.illi de tribu iu/da(ꝛ ꝓseliti cretes ꝛ arabes) Ly.i.ꝯuersi de gentilitate ad iudaismuz(audiuimᵘ eos).s. apostolos(loquentes nostris linguis).i.no/stris ideomatibᵘ(magnalia dei) id est mira/bilia dicta vel facta dei.

¶ Feria secunda penthecostes. Lectio actuum apostolorum.

IN diebus illis. Aperiens petrus os suū dixit. Viri fratres & patres nobis p̄cepit dn̄s p̄dicare pplō: & testificari q2 ip̄e est q̄ constitu/tᵘ est a deo: iudex viuoꝝ & mor/tuoꝝ. Huic oēs pphete testimo/niū phibēt remissionē pctōꝝ accipere p nomē eius oēs q̄ cre/dūt in eū. adhuc loquēte petro verba hec cecidit spūssāctᵘ su/per oēs q̄ audiebāt verbuz. Et obstupuerūt ex circūcisiōe fi/deles q̄ venerant cū petro: q2 i nationes gratia spūssancti effu/sa est. Audiebāt enī illos loquē/tes linguis: & magnificantes deū. Tūc respōdit petrᵘ Nūqd aquā q̄s phibere pōt vt nō ba/ptizarent hi q̄ spm̄sanctū acce/perūt sicut & nos: Et iussit eos bapizari: in nomie dn̄i nr̄i iesu xp̄i.

Postilla.

¶ In diebᵘ illis Aperiēs petrᵘ os suum dixit. Vir.ꝛc. Ante initiū illiᵘ ep̄le scribit sanctus lucas in eo capitulo ꝙ sanctᵘ petrus dixit iudeis de iesu xpo. Qui pertrā/siuit benefaciendo ꝛ sanando omnes oppres/sos a diabolo. Et nos testes sumᵘ oim que fecit in regione iudeorum et hierusalez quē occiderunt suspendentes in ligno. hunc de/us suscitauit tercia die ꝛ dedit eum manife/stum fieri non omni ꝓpulo: sed testibus pre/ordinatis a deo nobis qui manducauimus et bibimus cum illo postq̄ resurrexit a mor/tuis. Et tunc statim sequitur epystola hodi/erna(In diebus illis) Aperiens petrus os suum dixit(Viri fratres et patres nobis(.s. qui māducauimᵘ ꝛ bibimus cū illo post re/surrectionē suā(precepit dominus predica/re pplō ꝛ testificari: quia ipse est qui constitu/tus est a deo) scilicet patre(iudex viuorum et mortuorum. Ly.i.qui viuunt vita gratie scilicet iustorum: et etiam iniquoꝝ qui mor/tui sunt morte culpe(Huic omnes prophe/te testimonium perhibent) q.d. Nos soli nō sumus testes eius; sed etiam omnes prophe/te antiqui diuinitus inspirati qui de eo scri/pserunt ꝛ predixerunt(remissionem pecca/torum accipere per nomen eius) vt patet io. ii. Quicunqȝ inuocauerit nomē domini sal/uus erit(omnes qui credunt in eum) tā iu/dei q̄ gentiles(Adhuc petro loquente ver/ba hec cecidit spiritussāctus super omnes q̄ audiebāt verbum.s.super cornelium et sig omnes qui cum eo ꝯgregati erant in signo visibili.s.igneis linguis(et obstupuerunt ex circuncisione fideles qui venerāt cum petro quia ꝛ in natiōes).i.gentes(gratia spūssctī effusa est) admirātes ꝙ tanta grā daret gē/tibᵘ sicut ꝛ iudeis nutritis in lege ꝛ prophe/tis(Audiebāt enī illos loquētes linguis).s. variis(et magnificātes deum. Tunc respō/dit petrus).s.illis q̄ cum eo venerant admi/rantibus(nunquid aquam quis prohibere potest: vt non baptizentur hi qui spiritum sctm̄ acceperūt sicut et nos) q.d. non ex quo spūssanctus non distinxit inter nos et ipsos (iussit eos baptizari) scilicet a sociis suis(in nomine domini nostri iesu xp̄i) in hac enim forma dabatur baptismus in primitiua ec/clesia.

¶ Feria tercia penthecostes. Actuum.viii.

IN diebus illis. Cum audissent apostoli qui erāt hierosolimis quia recepisset samaria verbū dei: miserunt ad eos petrū et iohannē. Qui cū venissent orauerunt pro ipsis vt acciperent spiritū sanctū. Nondū enī in quē℞ illo℞ venerat: sed baptizati tantum erāt in noīe dñi iesu. Tūc imponebant manus super illos: ⁊ accipiebant spiritū sanctū.

Postilla.

¶ In dieb⁹ illis. Cū audissent apl'i ⁊c. Ante initiū illi⁹ epl'e scribit sāctus lucas in eo capitulo q̄ sctūs philippus descēdit in ciuitatē samarie ⁊ p̄dicabat illis xp̄m Intendebāt aūt turbe his q̄ philippo dicebant vnanimiter audientes et videntes signa q̄ faciebat. Multi em̄ co℞ q̄ habebant spūs imūdos clamātes voce magna exibāt Multi aūt paralitici et claudi curati sunt. Factū est autē gaudiū magnū in illa ciuitate ⁊c. Tūc sequitur p̄ns epl'a (Cū audisset apostoli. Circa qd̄ sciēdū scdz nicholaū de lyra q̄ philippus iste erat tm̄ dyaconus: propter qd̄ licet posset baptizare: nō tm̄ manus imponere: nec p̄ ɔ̄ns donū spūsscti dare in signo visibili: hoc em̄ ptinebat ad apostolos. Vn̄ q̄ soli epi in nouo testamēto q̄ sunt successores apostolo℞ manus imponūt ppt qd̄ philippus significauit apostolis vt ali q̄ co℞ venirent in samariam et supplere illud quod ad eius officiū nō spectabat. ⁊ hoc est qd̄ dz (Cuz audissent apl'i q̄ erāt hierosolimis q̄z recepisset samaria verbum dei: miserūt ad eos petrū/⁊ iohānē (Glo.ordinaria. q̄ erāt colūne) q̄ cū venissēt orauerūt p̄ ipsis vt acciperēt spm̄ sanctum. Nonduz em̄ in quē℞ illo℞ venerat (Ly. scz signo sēsibili: venerat tamen in eos inuisibiliter: sicut ⁊ modo in baptizatos) sed baptizati tantum erant in nomine domini iesu. Tunc imponebāt manus super illos: ⁊ accipiebant spipitum sanctum.

¶ Feria quarta penthecostes. Lectio actuum apostolorum. ii. cap.

IN dieb⁊ illis. Stans petrus cū vndecim apostolis leuauit vocē suam et locutus est eis. Viri iudei ⁊ qui habitatis hierusalē vniuersi hoc vobis notū sit: et auribus percipite verba mea. Non eniz sicut vos estimatis hi hebrei sūt cū sit hora diei tercia. Sed hoc est quod dictum est per prophetā iohel. Et erit in nouissimis diebus dicit dominus. Effundā de spiritu meo sup oēm carnem: ⁊ pphetabūt filii vri ⁊ filie vestre. Juuenes vestri visiones videbūt: ⁊ seniores vri sōnia sōniabūt. Et quidē sup seruos meos et ancillas meas: in dieb⁹ illis effūdam de spū meo ⁊ pphetabunt. Et dabo prodigia ī celo sursum: ⁊ signa ī terra deorsū: sāguinē et ignē ⁊ vaporē fumi. Sol cōuertetur in tenebras ⁊ luna in sāguinem: anteq̄ veniat dies dñi magn⁹ ⁊ manifest⁹. Et erit oīs q̄cūq̄ inuocauerit nomē dñi: saluus erit.

Postilla.

¶ In dieb⁹ illis. Stans petr⁹ cū vndeciz. ⁊c. In principio hui⁹ capl'i ponitr̄ ɔ̄firmatio aplo℞ p̄ donū spūsscti in hac aūt epl'a q̄ est in medio ipi⁹ ca: vel eo circa pōitr̄ publicatio euāgelii p̄ petrū caput alio℞ apostolo℞ ⁊ toti⁹ eccl'ie. Et lz p̄ oēs aplo's publicatū fuerit euāgeliū in diuersis ptib⁹ mūdi Lucas tm̄ ɔ̄sequit̄ tm̄ p̄dicationē petri ⁊ pauli q̄z isti duo fuerūt int̄ alios p̄cipui: tm̄ q̄z gestā illo℞ vidit ⁊ marie pauli: cui⁹ fuit indiuidu⁹ comes Sicut dt hiero. ī lib. illustriū viro℞ dt ergo (Stās aūt petr⁹) ɔ̄stāter ⁊ in

terpide (cuz undecim apostolis eleuauit vocē suam) vt loqueretur magis auctētice ad plebē (Viri iudei) q̄ habetis noticiā scripturarum: et maxime qui habitatis hierlm) in qua tūc vigebat studiū legis et prophetarum (Non enim sicut vos estimatis) errонee (hi ebrei sūt cū sit hora diei tercia) Tunc enim incipiebāt comedere homines hora sexta: et maxime iudei q̄ erant magis tēperati eo q̄ erant cultores vnius dei: et potissime in hierlm vbi vigebat ille cultus. dicit igitur (cū hora diei tercia.q.d. adhuc non est comedēdi et bibēdi hora (sed hoc est.7c Hic consequenter petrus declarat veritatē et propositū suū p iohelis verbum. Secundo per dictū dauid. Sed presens lectio solū continet primam partē. Circa primū allegat scripturā que habetur in principio tercii capituli iohelis prophete secundum significationē veritatis hebraice: vt ibidem signatur. Circa quod sciendū q̄ angeli apparentes in ascensione xpi eam declarātes simul denunciauerunt aduentuz eius ad iudicium dicētes. hic iesus qui assumptus est a vobis sic veniet.7c. Sicut ibidē exponit. Ratio vero spiritussancti in signo visibili fuit manifestatio glorie xpi ad dexteram patris assumpti. secundū quod dr ioh. vii. Nōduz erat spiritussanctus datus: q2 nōdū erat iesus glorificatus. Et ideo iohel propheta sil' predixit effusionē spiritussancti et signa precedentia diem iudicii In hac eius igitur auctoritate primo denunciat primū: cum dicit (Et erit in nouissimis diebus). i. in diebus noui testamenti qui dicuntur nouissimi eo q̄ non succedent aliud testamentū: ppt qd dicitur. i. iohā. ii ca. Filioli nouissima hora est. Et hebre. primo Nouissime diebus istis locutus est nobis in filio.7c) Effundā de spiritu meo super omnem carnez) Quod exponit ea. sa. super iohelem Super omnem carnem i. super omnē hoiem: cuius cor erit tenerū ad modū carnis. i. non obstinatum in peccatis. Et ad hoc īducit auctoritatē. Eze. xxxvi. Auferam cor lapideū de carne vestra et dabo vobis cor carneuz. Dicit etiam idē doctor hoc implēdū tempore messie: et ī hoc dicit verum. Sed errat dicens futurum qd de preterito est impletum. Corda vero apostolorū erant tenera p deuotionē et deposita ad spiritussancti receptionē: vt patet p predicta. Potest et aliter exponi. Super omnem carnem. id est super omnes iudeos et gentiles indifferēter. Sicut habetur actuū decimo. propter quod dicitur ad romanos decimo. Non est distinctio iudei et greci. Nam idem dominus omnium diues in omnes qui inuocant illum abundanter dando eis spiritum sanctum (Et prophetabunt filii vestri et filie vestre) in est indifferenter dabitur spiritussanctus personis vtriusq̄ sexus. Unde et cum apostolis fuerunt mulieres in die penthecostes: vt patet ex predictis que receperunt spiritum sanctum cum eis. Dicitur etiam actu. xxi. q̄ philippo erāt quattuor virgines filie prophetantes. Et de viris. Actu. xiii. dicitur. Erant in ecclesia q̄ erat anthiochie prophete et doctores.7c. (iuuenes vestri). i. homines cuiuslibet etatis dabitur spiritus prophetie (sonia somniabūt) id est reuelationes diuinas in somnis habebunt: ad quas participendas: tunc anima est magis disposita propter quietationē sensuum exteriorum. Sicut plenius patet in principio libri psalm. (Et quidem super seruos meos et ancillas) Generaliter enim in primitiua ecclesia oibus baptizatis p impositionem manuum apostolorū dabatur spiritussanctus in signo visibili: vt patet act. xix. et pluribus aliis locis. Et adhuc datur inuisibiliter omnibus baptizatis nisi obex ponatur (Et dabo.7c.) Hic ponitur denunciatio signorum diem iudicii precedentium cum dicitur (Et dabo prodigia in celo sursum: et signa in terra deorsum) secundū qd dicitur lu. xxi. Erunt signa in sole et luna et stellis / et in terris pressura gentium.7c. (sanguinem.7c. Nam persecutio antixpi pcedet aduentum xpi in qua fundetur sanguis innocentium et ignē. s. cōflagrationis precedētem aduentū iudicis (Sol cōuertetur in tenebras) non secundum rem: sed secundum apparenciā: quia nubibus densis abscondetur eius lumen (et luna in sanguinem) similiter secundum apparentiaz: sicut rubea videtur q̄ ecclypsim patitur (anteq̄ veniat dies dñi). i. dies sui iudicii (magnus) Nā oms ibi comparebunt (et manifestus) Naz occulta cordis nostri tūc manifesta erūt (Et erit) non in die iudicii sed ante: prophete enim loquentes transeunt de vno tēpore ad aliū (quicunq; inuocauerit nomen domini fideliter et perseuerāter (saluus erit) salute eterna. Ro x. Corde creditur ad iusticiam: ore autem confessio fit ad salutem. ¶ Fer. iiii. penthe. Actu. v. capitulo.

IN diebus illis. Per manus aūt aplorum fiebāt si-

gna ⁊ pdigia multa ī plebe: et erāt vnanimiter oēs ī porticu salomonis Ceteroꝝ aūt nemo se audebat ꝯiūgere illis: sed magnificabat eos ppl's. Mag's aūt augebatᷓ credētiū ī dn̄o multitudo viroꝝ ac mulierꝝ vt ī plateis eicerēt īfirmos ⁊ ponerēt ī lectulis ⁊ grabatis vt veniente petro saltē vmbra illi⁹ obūbraret quēq̄ ⁊ liberarēt ab īfirmitatib⁹ suis Cōcurrebat aūt multitudo vicinaꝝ ciuitatū ī hiel'm afferētes egros ⁊ vexatos a spiritib⁹ īmūdis q̄ curabātᷓ oīs:

Postilla.

¶ In dieb⁹ illis Per man⁹ aūt apostoloꝝ.ꝛc.) Aū initiū illi⁹ epystole scribit scūs lucas ꝙ vir q̄dē ananias cū sanira vxore sua vēdidit agrū ⁊ defraudauit de pcio agri cōscia vxore sua. Et ptem pcii ad pedes aplorū posuerunt: ⁊ ambo subitanee obierunt. Et factus est timor magnus ī vniuersa ecclia: ⁊ in oēs q̄ audierunt hoc. Tūc stati sequitᷓ epystola pn̄s (Per manus aūt aploꝝ fiebāt signa ⁊ prodigia multa (Glo. or. vnde succedebātur zelus sacerdotū ⁊ iudeoꝝ in plebe. Ly. nō dicit in principib⁹ qꝛ nō credebāt in xp̄m paucis exceptis q̄ occulte xp̄iani erāt. vt gamaliel nicodem⁹ ⁊ aliq̄ alii (⁊ erant oēs vnanimiter). scꝫ apostoli (ī porticu salomonis) vbi erat locus orōnis ⁊ p̄dicationis (ceteroꝝ aūt). s. infideliū (nemo audebat se cōiungere illis). s. ficti timentes pena q̄ venerat sup animā ⁊ eius vxorē (sꝫ magnificabat eos ppl's) pp̄ter egros ⁊ miracula q̄ faciebant. Et etiā qꝛ bona pro malis suis psecutorib⁹ reddebant (magis aūt augebatᷓ credentiū ī dn̄o multitudo viroꝝ ac mulierꝝ) nullus ei sexus a regno dei excluditur (ita vt ī plateis) q̄ late erant (eicerēt infirmos ⁊ ponerēt ī lectulis ⁊ grabatis vt veniente petro saltē vmbra illius obūbraret quēq̄ illoꝝ: ⁊ liberarentᷓ ab īfirmitatib⁹ suis) ly. in quo ponitᷓ dr̄a petri ad alios apostolos ī operatiōe miraculoꝝ. i. Nā alii aplī curabāt alios īfirmos p tactū manuū sicut iā s̄ dictum est. Per manus aūt aploꝝ.ꝛc. Petr⁹ āt non solū p tactū: sꝫ etiā p vmbrā qd̄ maius est: qd̄ fiebat ad ostēdēdū ꝙ erat principalis apostolus: ergo noīatur pr̄iceps aploꝝ. Et qꝛ xp̄s non legitur curasse p vmbrā sicut petr⁹: iō in petro videtur impletū fuisse qd̄ dicit xp̄s ioh.xiiii. Qui credit ī me opera q̄ ego facio ⁊ ipse faciet. Concurrebat aūt ei multitudo vicinaꝝ ciuitatum in hierusalē afferentes egros ⁊ vexatos a spiritibus immūdis q̄ curabātur oēs et magnificabant iesum christum.

Feria.v.pēthecostes. Lectio actuū.viii.

IN dieb⁹ illis. Philipp⁹ descēdēs ī ciuitatē samarie p̄dicabat illis xp̄m. Intēdebāt aūt turbe his q̄ a philippo dicebātᷓ vnanimiter audiētes ⁊ vidētes signa que faciebat. Multi eīn eoꝝ q̄ habebāt spūs immūdos: clamātes voce magna exibāt. Multi aūt paralitici ⁊ claudi: curati sūt Factū est gaudiū magnū ī illa ciuitate.

Postilla.

¶ In dieb⁹ illis. Philippus descēdēs.ꝛc. In principio hui⁹ capituli describpta ē persecutio eccl'ie gn̄alis post mortē stephani pthomartyris: pp̄ter quā psecutionē discipuli scd̄m verbū xp̄i dispsi sunt fugientes ad alias ciuitates et loca euangelizātes verbū dei iudeis habitantib⁹ in illis vt habetᷓ etiā act.xi. Philippus aūt.ꝛc. Postq̄ lucas psecut⁹ est de primo dyachono. s. de stephano: hic ꝯsiter psequtus de philippo q̄ ponitᷓ scd̄s act.vi. Dicit ergo sic (Philipp⁹ autē) q̄ cū aliis erat: et pp̄ter psecutionē exierat de hiel'm descēdēs in ciuitatē samarie) q̄ tp̄e regū fuit metrapolis in regno decem tribuū (p̄dicabat illis xp̄m) Habitantes eīn ibi erāt ptim iudei. Receperunt eīn q̄nqꝫ libros moysi sicut saducei (Intēdebāt autē turbe his q̄ a philippo dicebātᷓ) de xp̄o (vnanimiter audiētes). i. reuerēter ⁊ deuote) Et subditᷓ ratio (Et vidētes signa q̄ faciebāt.

i. mirabilia diuine virtutis declaratiua in testimoniū veritatis a philippo predicata. Multi eīm illorum q̄ habebant spiritus immundos). i. obsessi a demonib⁹ (clamantes voce magna exibāt). s. demones coacti virtute xp̄i. Et ne diceretur q̄ hoc fieret virtute xp̄i. Et ne diceret q̄ hoc fieret virtute superiores demonis sicut dictū fuit de xp̄o. luc. xi. In beelzebub principe demoniorū eiicit demonia. Ideo subdūtur alia miracula q̄ nō possūt fieri nisi virtute diuina. cuiusmodi ē curatio paraliticorū et claudorū subita: cū dr̄ Multe aūt (Factū est ergo gaudiū magnū in ciuitate illa (de veritatis cognotione et dictorum infirmorum curatione.

¶ Feria. vi. penthecostes. L. iohelis. i. ca.

Hec dicit dn̄s de⁹ Exultate filie syō et letamini ī dn̄o deo nr̄o: qr̄ dedit nobis doctorē iusticie/ et descēdere faciet ad vos ymbrē matutinū et serotinū: sicut prīcipio Et iplebūt horrea vr̄a frumēto et redūdabūt torcularia vino qr̄ oleo Et comedetis vescētes et saturabimini et laudabit nomē dn̄i dei vr̄i q̄ fecit vobiscū mirabilia: et nō cōfūdet popul⁹ me⁹ ī sempiternū: et scietis qr̄ ī medio israel ego sū. Et ego dn̄s deus vester et nō est āplius et nō cōfūdetur popul⁹ me⁹ in eternū. Ait dn̄s omīps.

Postilla.

¶ Hec dicit dn̄s de⁹. Exultate filie syon. ꝛc. In hoc capitulo inducit ppheta populum terre iude ad lamentū pro vastatione et destructione populi ipsius iude fienda p quattuor regna q̄ obtinuerūt mūdi monarchiam successiue: et illa fuerūt regna chaldeorū: deinde medorū et persarum postea grecorū: vltimū et inter alia ꝑfectissimū romanorū: sed hec presens lectio q̄ ponit fere in fine ipi⁹ capituli solū dicit ad dictū ppositū ibidē quod sequitur (Exaltate filie syon) nō per dissolutionē: sed ꝑ deuotionem. Ideo subditur (In dn̄o) qr̄ dedit vobis dn̄s (doctorē iusticie). i. doctores accipiendo singulare pro plurali. Sicut exo. viii. Venit musca grauissima. Et vt dicit ra. sa. per hoc intelligunt prophete illius tēporis populū reuocātes ad bonū. s. iohel et alii prophete sibi contemporanei. s. heliseus/ ionas et alii plures secundum ra. sa. Secundū vero hieronimū iohel pphetauit tardi⁹. Et sic contēporanei fuerūt sibi. Osee/ Isayas. et ceteri illius temporis. In precedētibus tn̄ secut⁹ sum dictū ra. sa. qui videtur michi q̄tum ad hoc dicere pbabili⁹ (Et descendere faciet ad vos ymbrē) ad fecunditatē terre conuenientem (sicut a principio). i. antequā fieret terra sterilis per corrosionem bruci et eruce: et aliorū. et patet lr̄a vsq; ibi (Et reddā vobis annos quos comedit locusta. sc. i. li tanta erit fertitas q̄ recōpensabit qd̄ fuit sic corrosum (Fortitudo mea) q. d. illa corrosio fuit facta ex ordine iusticie mee: et non locustarum virtute (Et ladabitis nomen domini dei vestri) eo q̄ reddidit vobis fertilitatē mirabilem vltra spem humanam. (Et non confundetur populus meus) ex simili sterilitate (in sempiternum) in hebreo habetur in seculum quod importat perpetuitatem seu tempus nisi vsq; ad iubileum etiam si iubileus non distet per multos annos.

¶ Sabbato post penthecostem. Lectio iohelis prophete secundo capitulo.

Hec dicit dn̄s de⁹ Effundā de spiritu meo sup omnē carnē: et prophetabunt filii vestri et filie vestre Senes vestri somnia sōniabunt: et iuuenes vestri visiones videbunt. Sz et super seruos meos et ancillas meas in diebus illis effundam de spiritu meo et prophetabunt. Et dabo prodigia in celo sursum: et signa in terra deorsum sanguinem et ignem et vaporem fumi. Sol conuertet ī tenebras: et luna ī sangui-

nem āteq̄ veniat dies dn̄i ma
gn⁹ ⁊ honorabilis. Et erit oīs
quicūq3 inuocauerit nomē do
mini. saluus erit. Postilla.
¶ Hec dicit dn̄s deus. Effun
dā de spū meo. ⁊c. (Ista pphetia debet hic
poni q̄tum ad textum: sed non q̄tū ad po
stillam q3 posita est prius. s. feria. iiii. in le
ctione ante epystolā. Et ponitur in medio
q̄tum ad textum et q̄tum ad postillam: vt
patet intuenti.
¶ Eodē die. Lectio libri leuitic⁹. xxiii. ca.

IN diebus illis. Locutus
est dominus ad moysem
dicens. Loquere filiis israel: ⁊
dices ad eos. Cum ingressi fue
ritis terrā quam ego dabo vo
bis ⁊ messueritis segetem fere
tis manipulos spicar̄: primi
tias messis vestre ad sacerdo
tem: qui eleuabit fasciculū co
rā dn̄o vt acceptabiles sit pro
vobis altera die sabbati: et sā
ctificabit illū. Numerabitis
ergo ab ipso die in quo obtuli
stis manipulos primitiarū se
ptē abdomadas plenas. vsq3
ab alterā diem expletionis eb
domade septime. Et sit offere
tis sacrificiū nouū dn̄o ex om
nibus habitaculis vestris. Pa
nes primitiarū duos de duab3
decimis simile quos eleuabit
sacerdos coram dn̄o. Cūq3 ele
uauerit eos sacerdos cū pani
bus primitiar̄ corā dn̄o: cedēt
i vsum eius et vocabitis hanc
diem celeberrimū atq3 sanctis
simū. Omne opus seruile non
facietis in eo legitimū sēpiter
nū erit in cunctis habitaculis
⁊ generationibus vestris. Di
cit dn̄s omnipotens. Postilla.
¶ In dieb⁹ ill's. Locut⁹ est do
minus ad moysē. ⁊c.) In hoc capitulo agit
de tēporibus offerendi: q̄ quidē tēpora sunt
solēnitates in quibus fiebāt specialia sacri
ficia vltra quotidiana. Sed in hac lectione
agitur tantū de oblatione primitiar̄ q̄ fie
bant in crastino pasche cū dicitur (Cū igres
si fueritis terrā. ⁊c) Ex quo patet q̄ istud p̄
ceptū de primitiis non obligat donec essent
in terra pmissionis (⁊ messueritis segetes)
non est intelligendū q̄ tūc esset messis cōis
segetū q3 non poterat esse ita cito: sed tunc
homines colligebāt spicas appropinquātes
ad maturitatē que magis festinabāt ad hoc
in aliqua parte terre israel: ⁊ dicunt hebrei
q̄ erat in sorte neptalim. Et de his offerebā
tur primitie in pascha Et hoc est qđ dicitur
(feretis manipłos spicar̄. ⁊c. Qui eleuabit
fasciculum in hebreo habetur qui eleuabit
gomor. Et sic consequenter in toto isto ca
pitulo vbi habet manipulus: in hebreo ha
betur gomor q3 l3 a pprietāte spice p pri
mitiis tn̄ anq̄ de ipsis fieret sacrificium tor
rebantur igni: vt habet primo capitu. Et p
confricationē excutiebātur grana de q̄bus
implebatur gomor: q̄ est decima pars ephi:
vt habetur exo. xvi. Et inde fiebat sacrificiū
(Altera die sabbati) in hebreo habetur i cra
stino sabbati. Et accipit sabbatu3 non pro
d ie vii. septimane. sed pro prima die pas
che q̄ erat. xv. die mensis primi: q̄ etiam vo
cabatur hic sabbatu3: eo q̄ requies erat ab oī
opere seruili. Et oblatio dictaru3 primitia
rū fiebat. xvi. die eiusdem mensis (⁊ libamē
ta). Ista q̄ simul cu3 agno offerebantur in
olocaustū. Et que sint illa ostēdit cū d3 due
decime simile. ⁊c. Quarta pars hin. secundū
papiam duplex est hin. vnū man⁹ qđ conti
net quasi duas quartas parisiensium et di
midiā. Aliud minus qđ cōtinet duas q̄rtas
Credo tn̄ q̄ melius sit dicendū q̄ q̄titas hu
ius mensure et aliarū q̄ ponuntur in lēa et
scriptura nobis est incerta: q3 mensure liq̄
dorum ⁊ aridor̄ multū variātur scđ3 varie
tatē locorū ⁊ tēporū (Panē ⁊ polētā ⁊ pul
tes non comedetis ex segete) intentio legis

huius est q nullus cibus factus ex segete noua comederetur ab eis donec oblatio predicta primitiaꝝ facta esset (Numerabitis ⁊c.) Hic ꝯñr agitur de festo penthecostes qđ celebratur in memoria beneficii legis data que data fuit die ab egressu de egypto: tñ die egressus excluso: vt ptꝫ exo. Et iđ celebraƀ.xv. die a prima die festi paschalis exclusiue. Et hoc est quod dr̃ Numerabitis ergo ab altero die sabbati id est a crastino pasche inclusiue (septē ebdomadas plenas) .i. quinquaginta dies. qꝫ septem ebdomade plene faciunt.xlix. dies ⁊ dies sequens est quinquagesimus: iđ. dr̃ (vsq; ad alteram diem expletionis. Et sic offeretis sacrificium nouum) .i. de nouis frugibus: non in grano sicut in pascha sed in panibus. Ideo subditur (Panis primitiaꝝ duos de duabus decimis simile) in quolibet enim pane erat vna decima. Et sꝫm alios in quolibet pane erant decime. Et accipitur decima pro prima perte ephi: de cuius q̃titate dr̃ ex.xvi. in fine. Ex dictis hic et alibi ptꝫ q ter in anno soluebātur primitie. Primo in pascha de nouis granis. Scđo in penthecostes de nouis panibus. Tercio in septembri de nouis fructibus de quibus erant reddende primitie. Et sꝫm ra.sa. non dabantur primitie de terrenascentibus. nisi septem speciebus .s. frumēto ordeo vinea oliua malogranato ficu ⁊ palma: vt plenus ptꝫ super deutero.xxvi.c. Cetera omia de se patent. Et est aduertendum q q̃tum ad textum proprium est lectio in locis diuersis detruncata.

Eodem die. Lectio deutero nomii.xxvi.

IN diebus illis. Dixit moyses. Audi israel que precipio tibi hodie. Cū intraueris terram quā dn̄s deus tuus tibi daturus est possidenddam ⁊ obtinueris eam atq; habitaueris in ea: tolles de cūctis frugibus tuis primitias/et pones in cartello. Pergesq; ad locum quem dominus deus tuus elegerit: vt ibi inuocetur nomen eius. Accedesq; ad sacerdotem qui fuerit in diebus illis: et dices ad eum. Profiteor hodie coram domino deo tuo: qui exaudiuit nos et respexit humilitatem nostram et labores atq; angustias. Et eduxit nos de egypto in manu forti et brachio extento In ingentiq; pauore: in signis atq; portentis. Et introduxit ad locum istum: et tradidit nobis terram lacte et melle manantē. Et idcirco nūc offero primitias frugū terre: quā dn̄s deus dedit michi. Et dimittes eas ī conspectu dn̄i dei tui: ⁊ adorato dn̄o deo tuo epulaberis in oībus bonis que dn̄s deus tuus dedit tibi.

Postilla.

In diebus illis Dixit moyses. Audi israel que ego precipio tibi ⁊c. In.xii.c. huius libri ⁊ circa posita sunt illa precepta q̃ sunt quasi quedā conclusiones elicite ex preceptis decalogi: hic ꝯñr ponitur intensa cōclusio respectu dictorū: vꝫ vt hō sit gratus deo de beneficiis acceptis ⁊ sit obediens eius mandatis. gratitudo aūt hoīs ad deū non dꝫ esse tm̄ in corde: sꝫ etiam in ore ⁊ ope. sꝫm qđ dr̃ ad ro ma.iiii. Corde creditur ad iusticiā ore aūt cōfessio fit ad salutē. Et iđ confessio hmōi gratitudinis statuitur hic per legē. dicit ergo sic. (Cūq; intraueris terrā ⁊c.) Ex hoc ptꝫ q nō tenebant ad primitias donec terra pmissionis esset obtenta et diuisa (tolles de cūctis fructibus tuis primitias) Dicit ra.sa. q primitie q̃tū ad terrena scēncia de septē rebus dabant: vt pꝫ ī fine lectionis precedētis de aliis aūt fructibus de terra nascentibꝫ nō tenebantur dare vt saluator mat.xx. improperat phariseis q sub ostentatione maioris iusticie decimabāt mentū ⁊ anetū ⁊ alia minima ad q̃ non tenebantur Et sꝫm doctores nr̃os grauiora legis ad q̃ ex necessario astringebant relinq̄bāt. Qđ aūt ibidē subditur hoc oportuit facere ⁊ illa nō omittere. ly oportuit nō videtur referri ad vtrūq;: qꝫ nūc esset necessitas eadē faciendi hoc et illa: qꝫ non omittere aliquid idē est qđ facere illud: qđ tñ saluator excludere

extendit. Et iō saluatoꝛ addit: et illa nō omittere. Ad ostendendū ꝙ soluē decimas de talibus minimis nō erat malū de se sed bonū: ꝗ alias non esset necessarium. dabantur etiā primitie de lana: vt habetur deutero. xviii (Pergensqꝫ ad locū). s. in hierusalē ⁊ idem intelligendū de aliis locis vbi fuit archa dn̄i et cultus diuinus post acquisitionē terre promissionis: ⁊ anteꝗ̄ cult⁹ ille esset ī hierusalē (Presbiteroꝛ hodie coꝛā dn̄o ⁊c) operet et oꝛe bn̄ficiū ei⁹ recognoscēdo (ponet āt altare) in hebꝛeo habet ventilabit: qꝛ sacerdos supponebat manus suas manibus offerentis ⁊ tenentis primitias suas ⁊ eleuabat sursū et retrahebat deoꝛsū. ⁊ postea vertendo ad quattuoꝛ ptes oꝛbis: ad designādū ꝙ ille cui talia offerebāt erat dn̄s celi ⁊ terre ⁊ totius oꝛbis siue creature. Syrus persequebat patrē meū. Qꝛ labā ꝗ fuit de mesopothamia syrie persecutus est iacob vt hr̄ gen̄. xxxi. qui fuit pater toti⁹ ppli israel) Qui descendit in egyptū fame vrgēte vt hr̄ gen̄: xlvi. in paucissimo numero. s. i. lxx. aiabꝫ: vt ibidē dr̄. Creuitqꝫ in gētē magnā qꝛ cū exiuerūt d̄ egypto fuerūt. sexcēta milia absqꝫ paruulis ⁊ mulierib⁹. exo. xii. Afflixerūt nos egyptii: vt hr̄ exo. i. ⁊ est l̄ra patēs vsqꝫ ibi (Et eduxit nos de egypto in manu foꝛti (egiptios plagis percuciendo) et bꝛachio extento) eos ī mari submergendo (in genti pauoꝛe) qꝛ alie gētes ex audita taliū fuerūt territe (ī signis) de celo datis. Ut in colūna ignis et nubis: et descensu māne (atqꝫ poꝛtentis) in terra datis vt in eductione aquaꝝ de petra Cetera patēt vsqꝫ ibi (Epulaberis in oībus bonis) non de pꝛimitiis ꝗ erant sacerdotū sꝫ de oblationib⁹ pacificis: quoꝝ maioꝛ pars erat offerentiū (ꝗ dn̄s deus tuus dedit tibi) dedit. i. dederit tibi in terra pꝛomissionis.

¶ Eodē die. Lectō libꝛi leuitici. xxvi. cap̄.

IN diebus illis dixit dn̄s ad moysē Si in pꝛeceptis meis ambulaueritis ⁊ mādata mea custodieritis et feceritis ea: dabo vobis pluuias tēpoꝛibus suis/ ⁊ terra gignet germen suum: ⁊ pomis arboꝛes replebuntur. Appꝛehēdet messium tritura vindemiam. et vindemia occupabit sementē. Et comedetis panē vestrū in saturitate: ⁊ absqꝫ pauoꝛe habitabitis in terra vestra. Dabo pacē in finibus vr̄is. Doꝛmietis: ⁊ nō erit qui exterreat Auferā malas bestias a vobis et gladius nō trāsibit terminos vestros Persequemini inimicos vr̄os: et coꝛruent coꝛam vobis. Persequentur quīqꝫ de vr̄is centū alienos: et centū ex vobis decem milia. Cadent inimici vr̄i in cōspectu vr̄o gladio Respiciam vos ⁊ crescere faciā. Multiplicamini: ⁊ firmabo pactū meū vobiscū et comedetis vetustissima veterum: ⁊ nouis superuenientibus vetera pꝛoiicietis. Ponā tabernaculū meū in medio vestri: et non abiiciet vos vltra aīa mea. Ambulabo īter vos ⁊ ero vester deus vosqꝫ eritis populus meus. Dicit dn̄s oīp̄s.

Postilla.

¶ In dieb⁹ illis. Dixit dom⁹ ad moysē. Si in p̄ceptis meis. ⁊c.) In p̄cedentibus ca. actū est de solēnitatibus que pertinēt ad cultū diuinū. hic ꝯñr inducit ppl̄s ad p ꝓhibitōes. scdo p pꝛomissiones. tercio per cōminatōes. ⁊ quarto p ꝯsolatiōes. Sꝫ qꝛ pn̄s lectio nō ponit in pꝛincipio hui⁹ ca. sed post ipsū pꝛincipiū. Jō de pꝛia parte fit mentio a pꝛi. ca. vsqꝫ ad pꝛincipiū huius lectionis, Tercia vero ps ⁊ quarta ponūtur post pn̄tē lectionē Et pn̄s lectio solū ꝯtinet scdaꝫ partē in qua dr̄ sic (Si in p̄ceptis meis ⁊c.) Hic inducitur ppl̄s iudeoꝝ ad obseruantiā p̄ceptoꝛū p̄dictorū circa solēnitates p pꝛomissiones bonoꝛū tp̄aliū si ea obseruauerint. Et pꝛimo pꝛomittitur eis vbertas terre cum dr̄. Dabo vobis pluuiā tp̄ibꝫ suis) i. ꝯpetentibus ad fructificationē terre nascentiū (Appꝛehendit messiū triturā vindemiam) hoc est dicere. Tanta erit copia bladi quod nō poterit colligi ante tp̄s

vindemie. Scdo promittitur eis securitas ab
hoste cum dr̄ (Et absq; pauore habitabitis)
q3 sine securitate fertilitas par3 aut nichil va
let (Auferā malas bestias a vobis) ita q̄ non
nocebunt vestris personis nec bonis. Tercio
promittitur eis fertilitas i prole cum dr̄ (Re
spiciā vos ⁊ crescere faciam). Sicut promissū
fuit abrahe geñ.xv. Ideo subditur (Et firma
bo pactum meum vobiscum. Comedetis ve
tustissima veter3).i. fructus terre ita abunda
bunt ⁊ tam bone collectionis ⁊ maturitatis
erunt q̄ poterunt diu seruari et comedi a vo
bis sed dimittetis propter nouos superueni
entes. Quarto promittitur eis diuina fami
liaritas cum sua protectione: cū dr̄ (Ponā ta
bernaculum meum in medio vestri) vbi per
signa euidentia aparebit effectus presentie
mee in responsionibus dominis et 3silibus.
(Et non abiiciet vos anima mea (quasi abo
minabiles immo habebit vos amabiles val
de (Ambulabo inter vos) vos protegendo et
consolando.

¶ Eodem die Lcō danielis prophete.iii.ca.

¶ Angelus dñi descendit azaria
⁊c. Hec lectio ponetur in aliis tp̄ibus sequen
tibus: ideo vide ibi textū cū sua postilla.

¶ Eodē die. L. epy.b.pauli.apo.ad ro.v.

FRatres Justificati igitur
ex fide pacem habeam⁹ ad
deum per dñm nostrū iesū xp̄m
per quem et accessum habem⁹
per fidem in gratiam istā in qua
stamus ⁊ gloriamur in spe glorie
filior3 dei. Non solum aūt sed in
gloriamur in tribulationib⁹: sci
entes q̄ tribulatio patientiā ope
ratur. Patientia autem probati
onem: probatio vero spē spes au
tem non confundit quia caritas
dei diffusa est in cordibus vestris
per spiritum sanctum qui datus
est nobis.

Postilla

¶ Fratres Justificati igitur ex fi
de ⁊c.) In precedentibus capitulis apostolus
abstulit a romanos et iudeis credentibus di
sco. dic materiā ostendens q̄ nullā haberent
adinaicē precellentiā: hic consequenter indu
cit eos ad vnitatis 3cordiā: ostendens q̄ vtri
q̄ iustificati essent per fidē ⁊ gratiā xp̄i eis cō
munē. Et diuiditur hec epystola pñs in duas
partes q3 primo propositū ostenditur ex cōse
cutione boni. Scdo ex tolerantia mali. Cir
ca primū considerandū q̄ iustificatio est mo
tus ad iusticiā sicut albatio est motus ad albe
dinem. Et iste motus ad iustificationē potest
accipi dupliciter. Uno mō per modū simplicis
generationis absq; recessu a termino ipieta
tis: sicut adā fuit iustificatus in statu innocē
tie. Alio modo per modū mutationis vel mo
tus qui includit recessū a termino culpe. Si
cut iustificatur hō tp̄e lapse nature. ⁊ hoc mo
do accipitur a termino hic iustificatio. Verū
tamem q3 mutatio denoīatur a termino ad
quē ⁊ non a termino aquo: sicut dealbatio ab
albedine ad quā terminatur: ⁊ non a nigre
dine seu medio colore vnde incipit: sic iustifi
catio non denoīatur culpa vel ipietate a qua
incipit: sed a gratia ad quā terminatur. ita q̄
magis dicitur iustificatio q̄ pctī remissio si3
vtrūq; includatur. Iste vero accessus ad gra
tiam est per deum sicut per agens principale
per humanitatē vero xp̄i. sicut per agens ins
strumētale coniunctū ipi. per fidē vero seu sa
cramēta fidei sicut per agens instrumentale
separatū sicut edificatio domus est ab artifi
ce principaliter a manu eius sicut ab instru
mento 3iuncto. ⁊ a securi sicut ab instrumen
to separato. Et hec omnia tanguntur hic in
iustificatione. cum sequitur. (Justificati igi
tur ex fide) sicut ex instrumēto separato 3mu
ni iudeis ⁊ gentilibus (Pacē habemus).i. cō
cordiā. q.d. vnitas fidei ⁊ sacramentorum d3
esse causa concordie fideliū (ad deum) qui est
cā principalis nostre iustificationis (p dñz no
strū iesū xp̄m (q̄ scdm hūanitatē est nostre iu
stificationis instrumentū 3iunctū vt p̄dictū
est (per quē accessū habemus).s. ad deū tanq̄
per mediatorē dei ⁊ hoim (in grām scā) q̄ iu
stificat formaliter (in qua stamus (in pñti.
Et q3 est erra glie. id subditur (⁊ gloriamur
in spe glie filior3 dei).i. filior3 qui modo dicū
tur specialiter filii dei. Q3 non solum sunt fi
lii dei propter similitudinem nature que ē in
oibus hoib3 3similitudinē grē. q̄ est in solis iu
stis. sed etiā propter similitudinē glie que est
assimulatio perfecta. i. ioh. iii. Scimus q3 cū
apparuerit similis ei erim⁹ (Non solū aūt)
sc3 gloriamur in adeptione boni. sed etiam

gloriamur in tribulationibus que sūt mala penalitas. Et subditur cā (scientes qz tribula tientiam operatur).i.facit sicut artem cytharisandi facit sicut frequens cytharisatio (patientium autem probationem).i.purgationem peccatorū. Sicut enī macula pelli aufertur per corporis ɔtritionem: sic reatus pene per tribulationem patienter toleratā (probatio vero spem).i.certā expectationem beatitudinis.qz remota culpa et pena. pz liber accessus ad gloriam (spes autem non ɔfundit).i.tollit erubescentiam inquantū hō non frustratur eo quod expectabat (qz caritas) que ē arra glie (diffusa est in cordibus vestris) sicut liquor preciosus in vasis (p spm sctm) qui caritatem infundit (qui datus est nobis (nō solum in dono suo sz etiam in seipso inquantū p caritatem habetur in nobis nouo modo.

¶ Dñica.i.post penthe.i.ioh.cap.iiii.

Carissimi. Deus caritas est. In hoc apparuit caritas dei in nobis: quoniam filium suū vnigenitum misit deus in mūdum vt viuamus per eum In hoc est caritas, non quasi non dilexerimus deum sz quoniam ipse prior dilexit nos ꝛ misit filium suum pro peccatis nostris. Carissimi si deus dilexit nos ꝛ nos debemus inuicē diligere Deum nemo vidit vnq̄. Si diligamus inuicem deus in nobis manet. et caritas eius in nobis perfecta est. In hoc intelligimus quoniā in eo manemus et ipse in nobis: quoniā de spū suo dedit nobis. Et nos vidimus et testificamur quoniā p̄r misit filium suū saluatorē mundi. Quisquis cōfessus fuerit qm̄ iesus est filius dei deus in eo manet ꝛ ipse in deo. Et nos cognouim⁹ et credidimus caritati quā habet de⁹ in nobis Deus caritas est et qui manet in caritate in deo manet et deus in eo. In hoc perfecta est caritas dei nobiscum vt fiduciam habeamus in die iudicii. Qz sicut ille ꝛ nos sumus ī hoc mundo. Timor nō est in caritate. sed perfecta caritas foras mittit timorē qm̄ timor penā habet Qui aūt timet non est perfectus in caritate. Nos ergo diligamus deū qm̄ deus prior dilexit nos. Si q̇s dixerit qm̄ diligo deū ꝛ fratrē suū odetit mendax ē. Qui enī nō diligit fratrē suū quē videt deū que nō videt quō diligere Et hoc mādatū habem⁹ ab eo vt q̇ diligit deū diligat et fratrem suum; Carissimi. Deus caritas est. In hoc apparuit ꝛc.) Ad initium illius epystole scribit sanctus iohannes di. Ipsi de mundo sunt ꝛ iō de mundo loquuntur ꝛ mūdus eos audit. Nos ex deo sumus carissimi diligam⁹ inuicem: qz caritas ex deo est. Tunc sequitur epystola hodierna. Deus caritas est. Ubi sāctus iohēs apl̄us ꝛ euāgelista quē xp̄s pre ceteris dilexit. maxime ɔmendat nobis caritatē dei proximi. Sic similiter in euangelio hodierno sctūs lucas dicit nobis de quodam diuite qui nec circa deum nec circa proximum. s. paupertem lazarū aliqua dilectione mouebantur sz induebatur purpura ꝛ byssio ꝛ epulabatur quotidie splēdide. iō sepultus est in inferno. Et si volumus hoc malum euadere/ tunc debemus deum et proximū diligere (qz deus caritas est) s. y. increata sicut est bonitas et sapiētia (In hoc) velut in certissimo signo (apparuit caritas dei in nobis).i.ostensa est erga nos (Qm̄ filium suum vnigenitum) nō seruum (misit).s.deus pater (in mundum .s. in humanitate assumpta (vt viuamus p eū) Ain.i.non iudicemur p eum (in hoc).i.in ha

misſibe(eſt caritas manifeſta nō quaſi nos
dilexerim⁹ deū:ſꝫ qm̄ ipſe prioꝛ dilexit nos)
ſez p̄deſtinādo/vocādo/iuſtificando(⁊ miſit
filium ſuū ꝓpiciationē)Glo. ⁊ deus nobis
ꝓpiciaꝛ p ipm̄(ꝓ pctīs nr̄is).ſ.tollēdis(Ca
riſſimi ſi deus dilexit nos: ⁊ nos debem⁹ al
terutru).ſ.exēplo xp̄i inuicē(diligere)Glo.
ſi deus diligit nos tūc debemus diligere id
qd̄ deus diligit:ſed deus diligit omnē hoīez
ergo et nos quēlꝫ hoīem debemus diligere
(Deū nemo vidit vnq̄)Glo.i. in preſenti
de⁹ nō pōt videri ſicut eſt: ſꝫ ſolum in futu
ra vita.Vn̄ augu.dicit q̄ cōceſſū fuit paulo
⁊ moyſi videri diuinā eſſentiā ſꝫ hoc fuit in
raptu ⁊ tranſitorie ⁊ non māſiue:qꝛ tūc fue
rūt rapti extra ſenſus corporis(Si diliga-
mus inuicē).ſ.ex ſincere caritate(de⁹ in no
bis manet)p grām inhabitantē(et caritas
eius in nobis perfecta eſt)Tūc em̄ caritas
dei pfecta eſt in nobis qn̄ eū diligimus non
ſolū i ſe:ſꝫ etiā in ſua ymagine.i.in hoīe(in
hoc intelligim⁹)i.cognoſcim⁹ qm̄ in eo ma
nem⁹)per caritatē qua deū diligim⁹(⁊ ipſe
in nobis)p caritatē qua nos diligit(qm̄ de
ſpū ſancto).ſ.ab ipſo pcedente(dedit nobis
Et nos)Ly.ego iohānes ⁊ alii apli mecum
(vidimus).ſ.eius hūanitatē oculis corpora
libus(⁊ eius diuinitatē oclīs mētalib⁹:non
in ſe ſꝫ in effectibus ſuis:prouiderūt eū fa-
cientē miracula virtutē totius creature trā
ſcēdētia(et teſtificamur)de viſis q̄ vidim⁹
(qm̄ pater miſit filiū ſuū)eiuſdē nature et
poteſtatis cum eo(ſaluatorē mundi)p paſ-
ſionē in hūanitate aſſūpta(quiſq̄s cōfeſſus
fuerit)Gor.ſ.ꝯfeſſione pfecta:cordis/oris/
⁊ opis.Nō diminuta vni⁹ vocis.Vn̄ apls
Cōfitētur ſe noſſe deū factis aūt negāt(qm̄
ieſus eſt filius dei et filius hoīs(deus in eo
manet).ſ.p grām(et ipſe in deo)vt in refu-
gio.Vn̄.p.lxxxix. Dñe refugiū factus es no
bis(⁊ nos).ſ.apli(cognouim⁹).ſ.q̄ ieſus eſt
filius dei(et credimus caritati quā hꝫ deus
in nobis(Ly.i.credim⁹ ipm̄ ſpecialiter ha-
bitare nobiſcū p caritatē(deus caritas eſt)
Vn̄ augu.ſup illo vbo. Si in ſingulis lo-
cis ſacre ſcripture nichil aliud diceretur de
caritate niſi q̄ deus caritas eſt:nō aliud q̄
caritatē q̄rere debemus Non em̄ caritas po
terat altioꝛ cōmēdari q̄ q̄ de⁹ diceretur(⁊ qui
manet in caritate in deo manet Glo.tanq̄
palmites in vite: tanq̄ membrū in corpore
(et deus in eo(manet)tanq̄ habitatoꝛ in do
mo:tanq̄ ſpōſus in thalamo(tanq̄ ſacerdos
in tēplo.Vn̄ ber.qꝛ de⁹ caritas eſt. ideo ca-
ritati nichil meli⁹ eſt(⁊ q̄ manet in caritate
in deo manet)iō caritati nichil eſt ſecurius
(⁊ deus in eo)⁊ iō caritati nichil iocūdi⁹(in
hoc pfecta eſt caritas dei nobiſcum).i. pfcā
eſſe oſ̄dit(vt fiduciā habeam⁹ in die iudi-
cii)Glo.ſi talē fiduciā habeamus ad deū q̄
audemus ſecure apparere in ꝯſpectu eius ⁊
reddere ei votū: tūc indubitāter habem⁹ p
fectā caritatē(qꝛ ſicut ille eſt)Ly.bñfaciens
de celo iuſtis ⁊ iniuſtis(⁊ nos ſumus in hoc
mūdo.ſ.p amore ei⁹ amicos ⁊ inimicos dili
gendo(timoꝛ nō eſt in caritate)qd̄ intelligi
tur de timore ſeruili inq̄tū ſeruilis eſt:non
aūt intelligit de filiali:qꝛ ille timoꝛ ſtat cuꝫ
caritate pfecta(ſꝫ pfecta caritas foris mittit
timorem)qꝛ caritas etiā quēcūq̄ excludit ti
morē ſeruilē(qm̄ timoꝛ penaꝫ hꝫ).i. timore
ſeruili pna debetur:qꝛ facit cauere pctm̄ ſo-
lūmō ne puniaꝛ nō propt̄ deteſtationē vicii:
nec propt̄ vitādū offenſū dei:ſicut fur q̄nq̄
dimittit furari propt̄ ſuſpendiū(Qui autē
timet)Ly.hoc mō(non eſt pfectus in carita
te).i.non hꝫ caritatē ipſꝫ pficientē nos ergo
diligam⁹ deū)Gor.dilectiōe pfecta(qm̄ de⁹
prioꝛ dilexit nos)q̄ noſipſos īmo cū adhuc
inimici eſſemus dilexit inimicos vt faceret
amicos.dilexit iniuſtos vt faceret iuſtos. di
lexit egros vt faceret ſanos). Si q̄s dixerit
qm̄ diligo deū:⁊ fratrē ſuū oderit)q̄ ē yma
go dei(mēdax eſt)Ly.qꝛ dilectio ꝓximi īclu
ditur in dilectione dei(qui non diligit fra-
trē ſuū quē videt)Gor.Vn̄ cū pleni⁹ cogno
ſcit(deū quē non videt.i. quē min⁹ cogno-
ſcit(quomodo pōt diligere)Vn̄ augu.inui-
ſa quippe diligere poſſumus:incognita ne-
quaq̄(⁊ hoc mandatū habemus a deo).ſ.de
dilectione dei ⁊ ꝓximi(vt qui diligit deuꝫ)
Gor.ꝓpter ſe(diligat ⁊ fratrē ſuū)ppt̄ deū
Duo ſūt em̄ mādata caritatis.ſ. dei et ꝓxi-
mi:nec pōt vnus diligi ſine alio.

¶ In feſto corporis xp̄i.i.ad cor.xi Require
hāc epy.in textu.⁊ gloſa.fer.v.in cena dñi.

¶ Dñica.ii.poſt penthe.i. iohannis.iii.ca

Cariſſimi. Nolite mirari
ſi odit vos mund⁹ Nos
ſcimus quoniā tranſlati ſum⁹
de morte ad vitam: quoniam
diligimus fratres. Qui nō di-
ligit:manet in morte. Qīs q̄o

fratrē suū: homicida est Et scitis quoniā omīs homicida nō habet vitā eternā in se manentē. In hoc cognouim⁹ caritatē dei: quoniā ille ꝑ nobis animā suā posuit: et nos debemus pro fratrib⁹ nr̄is animas ponere. Qui habuerit substātiā mūdi huius: et viderit fratrē suū necessitatē habere / et clauserit viscera sua ab eo / quomodo caritas dei manet ī eo. Filioli mei nō diligam⁹ verbo neq̄ lingua sed opere et veritate.

Postilla.

¶ Carissimi. Nolite mirare si odit vos mūdus ꝛc. Ante initiū illi⁹ epystole scribit scūs iohānes in eo. ca. di. Carissimi hec est annūciatio quā audistis ab īitio vt diligatis alterutrum nō sicut cayn q̄ ex maligno erat et occidit fratrem suū ꝛ propter quid occidit eū: quoniā opera ei⁹ maligna erant: quoniam opera eius maligna erant: fratres autem eius iusta. Tunc statim sequitur presens epystola que cōcordat cū euangelio hodierno in quo euangelio agitur de cena vite eterne ad quā cenā peruenitur ꝑ caritatē dei et proximi: de qua habetur pleni⁹ in pn̄ti epystola. Vñ dicit iohānes (Carissimi nolite mirari) quasi insolitū (si odit vos mūdus). i. mūdi amatores q₂ nō ē nouū illud iurgiū: sȝ fuit a principio mūdi inter bonos et malos. Sicut patet inter cayn ꝛ abel: inter isaac ꝛ ismael / inter iacob ꝛ esau. (Nos scim⁹) Ly. certitudine fidei (qm̄ trāslati sumus de morte). i. culpe (ad vitā) gratie (qm̄ diligimus fratres q₂) opera bona ī caritate facta sunt meritoria (qui non diligit manet ī morte (quia caret caritate que est vita anime) oīs q̄ odit fratrem suum homicida est (q₂ primo occidit animā propriā) Sedo animam proximi q̄tum in se est: q₂ ꝓuocat ipsum ad odium mutuū (et scitis qm̄ oīs homicida nō habet vitā eternā) Gor. i. nō habet xp̄m qui est vita eterna (in se manentem) hoc dicit ad differentiam vite nature que est vita transiens (in hoc) tanq̄ in signo certissimo) cognouim⁹ caritatē dei). i. xp̄i erga nos (qm̄ ille ꝑ nobis) īdignis (animā suā). i. vitā corporalē (posuit). i. morti crucis exposuit (ꝛ nos exēplo ei⁹ debem⁹ animas) Ly. i. vitā corporalē (ꝑ frīb⁹ ponere) i. ꝑ salute eoꝝ spūali ponere. Et hoc debitū pȝ ex ordine caritatis scȝ quē de⁹ est super oīa diligend⁹: ꝛ post ipȝ aīa ꝓpria (et tercio loco aīam ꝓximi. quarto ꝛ vltimo proprium corpus (q̄ habuerit substātiam hui⁹ mūdi) Vin. i. bona tēporalia (ꝛ viderit fratrē suū) i. ꝓximū suū (necessitatē habere) Ly. s. necessitate extrema (ꝛ clauserit viscera sua ab eo) i. affectū interiorē nō cōpatiēdo ei ꝛ subuentionē denegādo (quō caritas dei) Gor. que a deo infundit: ꝛ qua de⁹ diligit (manet ī eo) quasi dicat nullo modo: q₂ nō pōt diligi de⁹ sine ꝓximo: nec econuerso: etiā q₂ caritas benigna est. i. larga egenis: et in casu extreme necessitatis tenet etiā q̄libȝ de necessario dare. Vñ ambro. Pasce fame morientē: si non pauisti occidisti (Filioli mei). s. quos ꝑ euāgelium genui (non diligam⁹ verbo neq̄ lingua) verbo tantū diligit qui hoc quod promittit non soluit (sed opere). i. exhibitione beneficii (ꝛ veritate) scilicet pure intentionis Glo. vt simplici intentione beneficia prestemus non propter iactantiam / nec propter temporale lucrum.

¶ Dñica. iii. post pentheс. i. petri. v. capitu.

Carissimi. Humiliamini sub potēti manu dei: vt vos exaltet in tempore visitationis. Omnem sollicitudinem vestram proiicientes in eū qm̄ ipsi cura est de vobis. Sobrii estote et vigilate: quia aduersarius vester dyabolus tanq̄ leo rugiens circuit querēs quē deuoret. Cui resistite fortes in fide. Scientes eandē passionem ei que in mundo est: vestre fraternitati fieri. De⁹ autē oīs gratie qui vocauit nos in eter-

nam suã gloꝛiam ĩ chꝛisto iesu
modicum passos ipse perficiet
confirmabit solidabitqꝫ. Ipsi
gloꝛia et imperiũ: in secula se-
culoꝛum amen. Postilla.

¶ Carissimi. Humiliamini
sub potentia manu.⁊c. Ante initiũ illiꝰ epy
stole scribit sanctus paulus in/eo/ca. Deus
superbis resistit:humilibꝰ autẽ dat gratiaꝫ
Tunc statim sequitur epystola pꝛesens in
qua beatus petrus docet nos quomodo ha
bere debemus nos ad deum dicens (Humi-
liamini). Goꝛ. Humilitate voluntaria non
coacta (sub potenti manu dei) vel nos humi
liabimus nos ei vel ipse oppꝛimet nos quia
manuꝫ eius effugere impossibile est (vt nos
exaltet) quia omnis qui se humiliat exalta-
bitur: vt patet luce.xviii. (in tempoꝛe visita
tionis).i.in die iudicii quando deus iudica
bit mundum et reddet vnicuiqꝫ secundum
opera sua (omnem sollicitudinem vestraꝫ)
scꝫ coꝛpoꝛis et anime (pꝛoiicientes in eum)
Unde augu. Pꝛoiice in deum: non est tam
crudelis vt subtrahat et te cadere permitat
(quõ ipsi cura est de vobis) scilicet specialis
(sobrii estote) in victu ⁊ vestitu (et vigila-
te).i.diligenter a petis cauete (quia aduersa
rius vester dyabolus (qui semꝑ bonis ⁊ fide
libꝰ aduersat) tanꝙ leo rugiens (per seuici
em) circuit (per maliciam) querens quẽ de-
voꝛet (in coꝛpoꝛando sibi per moꝛtalem cul-
pam (cui resistite) Goꝛꝛa. eius suggestioni-
bus non acquiescendo. Unde ia.iiii. Resisti
stite dyabolo ⁊ fugiet a vobis (foꝛtes in fi-
de) tanꝙ in scuto (scientes eandem passio-
nem) id est consimilem tribulationem et tẽ
tationem quam vos sustinetis (ei) fieri scili
cet a dyabolo qui in mundo est (vestre frater-
nitati) id est vestris fratribus per mundum
dispersis: quasi dicat. non putetis tentatio
ne carere eo ꝙ fideles estis immo magis tẽ-
tabimini ergo cauete vos diligenter ne su-
perabimini. Unde Ecclesiastes secundo. Fi
li accedẽs ad seruitutẽ dei sta in iusticia ⁊ tio
re: ⁊ pꝑara aiaꝫ ad tentationẽ (deꝰ autẽ).i.q
est datoꝛ (ois grẽ) Goꝛ.qꝛ bonoꝝ tꝑaliũ: na-
turaliũ: spũaliũ: ⁊ eternoꝝ (q vocauit nos)
vocatiõe interioꝛi ꝑ ĩspirationẽ: ⁊ exterioꝛi
ꝑ pꝛedicationẽ (in eternã suã gloꝛiã).i.finalit
ꝯsequẽdã (in xp̃o iesu).i.ꝑ xp̃z iesũ (ibi glĩa
⁊ impiũ).i.ad alios (in secla seclo ꝝ).i.in etnũ

¶ Dñica.iiii.post pẽthe. Ad.ro.viii.ca.

Fratres: Existimo enim
ꝙ iam nõ sunt cõdigne
passiones huiꝰ tempoꝛis ad fu
turum gloꝛiã que reuelabitur
in nobis Nã expectatio creatu
re reuelationem filioꝝ dei expe
ctat. Uanitati eñ creatura sub
iecta est non volens: sed pꝛoptẽ
eũ qui subiecit eam in spe: qꝛ et
ipsa creatura liberabitur a ser
uitute coꝛruptionis in liberta
tem glĩe filioꝛum dei. Scimus
enim ꝙ oĩs creatura ĩgemiscit
et parturit vsqꝫ adhuc. Non so
lum autẽ illa: sed et nosipsi pꝛi-
mitias spiritus habentes: ⁊ in
tra nos gemimus adoptionẽ
filioꝝ dei: expectantes redẽpti
onem coꝛpoꝛis nostri. In xp̃o
iesu dño nr̃o.

Postilla.

¶ Fratres. Existimo eñi ꝙ nõ
sũt cõdigne.⁊c. Añ initiũ illiꝰ eple scribit sã
ctꝰ paulꝰ in eo capi.dicẽs. Si filii ⁊ heredes
heredes qdẽ dei coheredes aũt xp̃i: si tñ ꝯpati
mur vt simul gloꝛificemur Tũc stati sequitur
pñs eplã: in qua aplus paulꝰ hoꝛtat nos: vt
pacientẽ tolleremꝰ passiões ⁊ ꝑsecutiones hu
ius mũdi.qꝛ ad futurã gloꝛiã nõ ꝑueniẽt: ni
si ꝑ tollerãtiã patiẽter passionũ qualescũqꝫ
sint.tales passiones tꝑales: nõ eñ sũt condi
gne ad futurã gliam. hoc oñdit apl's paulꝰ
q fuit raptꝰ vsqꝫ ĩ terciũ celũ ⁊ vidit magni
tudinẽ glĩe celestis. Et visis illis gaudiis
pꝰ hoc dixit (Fres existimo) Uin.i.vere scio
(ꝙ nõ sũt ꝯdigne).i.eq̃les (passiões huiꝰ tꝑis
Goꝛ.i.tꝑales ⁊ momẽtanee (ad futurã glo-
riã).i.ꝓmerẽdã (qꝛ reuelabit ĩ nobis) Uin.
tñ maĩs ꝙ bonis sꝫ diuisimode: qꝛ ꝙuis glĩa
sctõꝝ ab oibꝰ cognoscet ⁊ videbit tñ hoc erit bo

nis ad gaudiũ ⁊ ad salutē: m lis ad omnez
tristiciã ⁊ penã (nã expectatio creature) L.y.
i.hois q̄ ē ois creatura: vt pȝ mat. vlti. Pre
dicate euangeliũ oī creature.i.hoi reuelati-
onē filioꝝ dei) L.y.in beatitudine celesti vbi
deus clare videbit (expectat (.s. ꝑ pacientiã
(Uanitati eñ) i.passibilitati morti ⁊ inci-
neracioī (creatura) .s.humana natura (sub-
iecta est nō volēs) .i. ꝓpria volūtate: et hoc
propter pctm̄ ade qd nō est voluntarium in
nobis (sed propt̄ eũ) .i.propt̄ deũ (qui subie
cit eã in spe) .s.resurrectiōis future (qȝ ⁊ ipa
creatura) .i.hũana natura (liberabitur a ser
uitute corruptionis) .s.qñ a resurrectiōe ep
glia aīe erit corpus immortale (Scim⁹ eñ
ꝙ ois creatura) s.irrationabilis (ingemiscit
et parturit vsq̄ adhuc) Hic apl's iducit nos
ad tollerãtiã passionis duplici exēplo. Pri-
mũ est creaturarũ irrationaliũ que sustinēt
multa: et tñ non hñt spem remunerationis
sicut nos habemus. Scdm exēplũ est ipoꝝ
aplōꝝ: q̄ primitus ⁊ plenius ceteris credēti
bus spm̄ sctm̄ susceperūt ⁊ patienter tollera
bãt multa aduersa ⁊ dilationē glorie in spe
resurrectōis future. ergo dicit (nō solũ illa)
s. irratiōal' creatura (sȝ ⁊ nos ipi) .s.apl'i (pri
mitias sp̄s hñtes) L.y.i.i maiori plenitudie
sp̄ȝ sctm̄ hñtes (⁊ ipi itra nos gemim⁹) exñ
tes itribulatiōib⁹ (adoptiōez filioꝝ dei expe
ctantes.id est premium quod reseruat filiis
adoptionis (redemptionez corporis nostri)
quia tunc erit corpus immortale: et sic redi
metur a corruptione (christo iesu domino
nostro. ❡ Dominica. v. post penthe.
i.petri.iii.capitulo.

CArissimi: Omnes vna
nimes ī oratione estote
cõpatiētes: fraternitatis ama
tores/misericordes/modesti/
humiles. Non reddētes malũ
ꝑ malo: vel maledictum ꝑ ma
ledicto/sed ecõtrario bñdicen
tes. Quia in hoc vocati estis:
vt bñdictionē hereditate possi
deati. Qui eñ vult vita dilige-
re ⁊ videre dies bonos: coerce
at linguam suã a malo/⁊ labia
eius ne loquantur dolum. De-
clinat autē a malo ⁊ faciat bo
nũ: inquirat pacē ⁊ sequat eã.
Qȝ oculi domini super iustos
⁊ aures eius ad preces eorum.
Uultus aūt dñi super faciētes
mala. Et q̄s est q̄ vobis noceat
si boni emulatores fueritis?
Sed et si quid pat mini propt̄
iusticiã: beati. Timorē aūt eoꝝ
ne timueritis: vt non cõturbe
mini. Dñm aūt xp̄m sãctifica-
te ī cordibus vr̄is. Postilla.

❡ Carissimi. Oēs vnanimes
in oroне estote.ⱬc. Añ fitium illi⁹ ep'le scri-
bit sctũs petrus ī eod ca. d. Mulieres subdi
te sint viris suis. Sicut sarra obediebat a-
brahe dñm ei⁹ vocãs cui⁹ estis filie bñfaciē
tes. Tūc sequitur ep'la hodierna in qua apl's
petrus istruit nos quō vnusq̄sq̄ se ad alte
rũ hēe debeat di. Oēs vnanimes ī oroe esto
te (Cor.i.cor. vnũ ⁊ aīam vnã hñtes nō dis
sētiētes (cõpatientes adinuicē, sicut mēbra
vnius corporis mistici ipius xp̄i ꝑ hoc alle-
uiat ille q̄ patit cũ ꝯcipit alios sibi ꝯpatiē-
tes: vt dicit phũs.ii.rhetho. (fraternitatū ama
tores) i.fraterne vnitatū ⁊ ꝯcordie ꝯseruato-
res (modesti) .s.in oībus debitũ modũ seruã
do (misericordes) .s.elemosinas idigētibus
tribuēdo (humiles) .s.oīa bona deo attribuēdo
⁊ nichil vobis (nō reddētes malũ ꝑ malo)
in fctis iniuriosis (nec maledictũ ꝑ maledi-
cto) vbis ꝯtētiosis (sȝ ecõtrario bñdicētes)
vbis benignis et pacificis (qȝ in hoc vocati
estis) .s.ad fidē xp̄i (vt bñdictionē dei) .s. de
qua dȝ math.xxv. Uenite benedicti patris
mei ꝑcipite regnũ.ⱬc (hereditate possideatis)
s.celeste regnũ qd nō dat maledictis Unde
apl's. Neq̄ maledicti: neq̄ rapaces: regnuȝ
dei possidebūt (q̄ eñ vult vitã diligere) s.vi
tã beatã in q̄ nullus morit (⁊ videre dies bo
nos) .s.i btitudine celesti vbi dies noctibus
nō interrūpunt: faciat s.qd sequitur (coerceat
linguã suã a malo) .i.a malo collodo ī agto
Uñ apl's.i.cor.xv. Corrūpūt bonos mores
colloquia praua (et labia ei⁹ ne loquantur

dolū).i.malū i occulto ꝓximo decipiēdo(Declinat aūt a malo)i opere (& faciat bonum. (Hec enim sunt due partes iusticie (inquirat pacē)cū ꝓximo etiā iiurioso (& sequat eā) s.ꝑficiēte(qꝛ oculi dñi sup iustos)ad remunerādū (& aures ei⁹).i.volūtates (i preces eoꝝ) exaudiēdi(vult⁹)aūt dñi(.s.ire & indignatiōis)sup facientes mala (ad puniēdū eos:et q̄s est)ho vel etiā dyabol⁹(q̄ vobis noceat) .i.nocere possit.s.a bono violenter retrahēdo:q.d.null⁹(si boni)nota boni est hic genitiui cas⁹(emulatores).i.amatores (fueritis Sꝫ & si q̄d)i.modicū(patimini) In p̄nti tpe ꝑpt iusticiā bti)estis iā i spe tādem i re.vbi dē math.v. Beati q̄ ꝑsecutionē patiūt ꝑpt iusticiā:qm̄ ipsoꝝ est regnū celoꝝ (Timorē aūt eoꝝ ne timueritis(Ly.i.timorē eiicientē a bono virtus (vt cōturbemini)ipatiēter aduersa sustinēdo(dñz aūt iesū xp̄z sāctificate) i.firmate(i cordib⁹ vestris)scilꝫ sibi firmiter adherendo.

¶ Dñica.vi.post penthe. Ad roma.vi.

FRatres: Quicūqꝫ baptisati sum⁹ i christo iesu i morte ipsi⁹ baptisati eni sum⁹ cū illo p baptismū i mortē: vt quomodo resurrexit xp̄s a mortuis p gloriā patris:ita & nos i nouitate vite ambulemus. Si eni cōplātati facti sum⁹ similitudini mortis eius:simul & resurrectionis erimus. Hec sciētes qꝛ vet⁹ homo noster simul crucifix⁹ est vt destruat corp⁹ peccati vt vltra nō seruiamus pctō. Qui eni mortu⁹ est: iustificatus est a pctō. Si aūt mortui sum⁹ cū xp̄o credimus: qꝛ simul viuim⁹ cū ipso. Scientes qꝛ christ⁹ resurgens a mortuis iā non morit: mors illi vltra nō dñabit. Qd aūt viuit: viuit deo. Ita et vos existimate vos mortuos q̄dē esse pctō: viuentes autē deo In xp̄o iesu domino nostro. Postilla.

¶ Fratres: Quicūqꝫ baptisati sum⁹ in xp̄o iesu.&c. Ān ītiū illi⁹ ep̄le scribit sctūs paul⁹ dicēs. Ubi abūdauit delictū supabūdauit & grā. Et sicut regnauit pctm̄ i mortē:sic et grā regnat p iusticiā in vitā etnā p iesū xp̄m dñz nrm̄. Tūc seqtur ep̄la hodierna:in qua ap̄lus hortat nos ad vite ꝑfectionē q̄ ꝯsistit in hoc qꝛ pctis mortui soli deo viuam⁹. Vñ dicit(Fr̄es Quicūqꝫ baptisati sumus).i.nos cuiuscūqꝫ ꝯditiōis et sex⁹ fuerimus (in xp̄o iesu).i.in forma tradita a xp̄o in euāgelio. Math.vlti. Eūtes in mundū vniuersū p̄dicate euangeliū oī creature baptisantes eos:in noīe p̄ris & filii & sp̄ussctī. Illa forma vboꝝ nō debet mutari. & nichil debet addi vel minui(in morte ipsi⁹ baptisati sum⁹).i.in virtute mortis ipi⁹. Baptismus eni hꝫ virtutē et passionē xp̄i. In cui⁹ signū de latere ipi⁹ xp̄i exiuit sāguis & aqua baptismi hꝫ vtutē a sanguine passionis xp̄i (Cōsepulti eni sum⁹ cū illo p baptismūz in mortē)q.d. in baptismo sīles sumus morti xp̄i. Ubi notādū qꝛ baptism⁹ tꝫ similitudinē mortis xp̄i i trib⁹. Primo qꝛ baptism⁹ totū baptisatū in se includit & tegit sicut sepultura totū xp̄m iclusit. Scdo qꝛ sicut triduo fuit ibi inclusus.sic fit trina imersio i baptismo nisi vl⁹ alit hēat. Tercio qꝛ sicut sepult⁹ plene q̄escit ab oī molestia: sic baptisat⁹ ab oī culpa & pena qꝛ totū relaxat in baptismo (vt quō surrexit xp̄s a mortuis).i.a loco mortuoꝝ.s.de sepulchro(p gliam patris).i. ad laudē & gliam dei p̄ris(ita & nos in nouitate vite ambulem⁹ de bono in meli⁹ ꝓficiendo(si eni cōplantati.Vn.i.firmiter adherēdo xp̄o sicut radix plante adheret(facti sum⁹ sīltudini mortis ei⁹).i.sicut xp̄s post mortē resurrexit corporalit sic & nos postq̄ & semel mortui fuerim⁹ pctō debem⁹ fieri noui hoīes sp̄ualiter(sil' & resurrectiōis erim⁹) i.sicut ip̄e resurrexit a morte pene ad vitam glie:sic & nos a morte culpe ad vitā grē(hoc scientes qꝛ vet⁹ hō nr̄).i.fomes pcti quem ab adā q̄ est vet⁹ homo traxim⁹(sil' crucifixus est).i.delibut⁹ est in baptismo vt iā nos cogere nō possit ad peccādū(vt destruat corp⁹ pcti).i.cōgeries prauoꝝ opꝝ (vt vltra nō seruiam⁹ pctō)sed deo:qꝛ nemo pt duobus dñis seruire. Math.vi. q̄ eni mortuus est

pctõ) Ly.i.ↄfiguratꝰ morti xp̄i p baptismuȝ (iustificatꝰ ē a pctõ) qꝛ baptismꝰ delet culpā ⁊ penā (si aūt mortui sumꝰ cū xp̄o credimꝰ: qꝛ sič etiā viuemꝰ cū eo) Gor.s.in glīa celesti) scientes q xp̄s resurrexit ex mortuis iam nō moritur mors illi vltra nō dñabič. Ly. qꝛ surrexit ad vitā immortalē (Qd̄ eñi mortuꝰ ē pctõ).s.xp̄s ꝑ pctõ tollēdo (mortuꝰ est semel) qꝛ vnica mors xp̄i sufficit ad tollēdū oīa pctā p̄terita p̄sentia⁊ futura (Qd̄ aūt viuit.s.ip̄e xp̄s (viuit deo).i. ad similitudineȝ dei patris vt sicut pater non potest mori:sic nec xp̄s filius dei ⁊ hoīs (ita et vos estimate vos mortuos quidē esse pctõ) per totalē dimissionē culpe. Et notāter dicit estimate nō ꝑ certo reputate:qꝛ nescit hõ si finalič mortuꝰ est pctõ. Juxta illud Ecclesia.ix. Nescit homo an odio vel amore dignus sit (viuentes aūt deo).i. ad honorē dei (in xp̄o iesu domino nostro).i.in fide iesu christi.

Dñica.vii.post penthe. Ad roma.vi.

FRatres. Humanū dico propter infirmitatē carnis vestre. Sicut enī exhibuistis mēbra vestra seruire īmūdicie ⁊ iniquitati ad īiquitatē: ita ⁊ nūc exhibete membra vestra seruire iusticie in sanctificationē. Cū enim serui essetis peccati: liberi fuistis iusticie. Quē ergo fructū habuistis tūc illis ī q̄bus nunc erubescitis: Nā finis illoꝝ mors est. Nunc vero liberati a pctõ: serui autē facti deo. Habetꝭ fructū vestrū ī sanctificationē: finē vero vitā eternā. Stipēdia enī peccati mors. Gratia aūt dei: vita eterna. Jn christo iesu dño nostro.

Postilla.

Fratres humanū dico ꝓpt infirmitatē.ꝛc. Ad initiū illꝰ ep̄le scribit sāctus paulꝰ in eodē ca. dicēs f̄res serui fuistis pctī: liberati aūt nūc a pctõ serui facti estis iusticie. Tūc statim seq̄tur p̄ns ep̄la in qua ap̄lus paulus hortač nos ad faciendū bona opera: et ad viuenduȝ secūdū iusticiā dicēs (Humanū dico) Gor.i. quoddā leue vobis p̄cipio. Onꝰ eñi iusticie qd̄ vult eis imponere leue est: vt pȝ math.xi. Jugū eñi meū suaue est et onus meū leue (propter infirmitatē carnis vestre) Caro eñi in principio creationis fuit fortis ⁊ sana obediens animo sed ꝓpter pctm̄ facta est debilis ⁊ īfirma aggrauans ⁊ deprimēs aīaȝ. Vñ Sapič.ix. Corpꝰ qd̄ corrūpič aggrauat aīaȝ (sicut eñi exhibuistis mēbra vr̄a seruire immūdicie) Gor.i. ad seruiendū pctīs carnalibꝰ (⁊ iniq̄tati) id est pctīs sp̄ualibꝰ (ad iniq̄tatē).i. mali consummationē (ita nunc exhibite mēbra) Ly.ꝑ bonā ↄsuetudinē abilitātes ea (seruire iusticie) quasi dicat illud est leue: seȝ q non plus laboris requiritur in seruitio dei qui ducit ad gloriam q̄ in seruitio dyaboli q̄ ducit ad gehennā (in sanctificationē).i. sanctificatis cōsūmationē (cuȝ eñi serui essetis peccati liberi fuistis iusticie) Ly.i. spoliati a bono iusticie (quē ergo fructū).i. vtilitatē (habuistis tūc in illis) sup. peccatis (in q̄bꝰ nūc) post penitentiā (erubescetis (quasi dicat. nullā vtilitatē habuistis: sed maximū dānū (naȝ finis illoꝝ).s. pctõ seruientiū (mors est).i. eterna nunc vero liberati a peccato) Ly.ꝑ eius dimissionē (serui aūt facti deo) per iusticie operationē (habetis fructum vestrū) Vin.i. vtilitatē vestrā (in sanctificatione) Ly.i.in gratiā in presenti (finē vero).s. vltimū (vitam eternā).i. in futuro glīam eternaȝ (stipēdia pctī) Vin.i. remunerationes q̄ debētur militibꝰ dyaboli (mors est).s. culpe ⁊ ↄsequēter eterne pene (gratia autem dei).i. p̄miū ꝑ bono opere in gratia dei facto (vita eterna in xp̄o iesu dño nostro).i. ꝑ iesū xp̄m dominuȝ nostrum tanq̄ mediatorem.

Dominica octaua post penthecostem Ad romanos septimo.

FRatres: Debitores sumꝰ nō carni: vt scd̄ȝ carnē viuamus. Si enī scd̄m carnem vixeritis moriemini. Si aūt sp̄ū facta carnis mortificaueritis: viuetis. Quicūq; enī spiritu dei agūt: hi sūt filii dei. Nō eñi accepistis sp̄m seruitutꝭ

iter ĩ timore: sed accepistis spiritũ adoptiõis filior ĩ quo clamam⁹: abba pater. Ipse enim spũs testimonium reddit spiritui nr̃o: q̃ sum⁹ filii dei. Si aũt filii ⁊ heredes. Heredes quidẽ dei: coheredes autẽ christi.

Postilla.

¶ Fratres. Debitores sumus non carni vt scd̃z carnẽ. ⁊c. Añ initiũ illius eplẽ scribit sctũs paul⁹ dicẽs. Qui eñ scd̃m carnẽ sũt q̃ carnis sũt sapiũt: q̃ vero scd̃z sp̃z q̃ sunt spũs sentiũt. Nã prudẽti⁹ vita ⁊ pax. Nã sapientia carnis iĩdentia carnis mors est: prudentia aũt spĩmica est deo. Tũc seq̃tur p̃ns epl̃a: in qua apl̃us hortatur nos ad mortificationẽ carnis ⁊ ad imitationẽ spũs vel rationis vt secundũ spm̃ viuamus ⁊ ad hoc adducit rationes. s. p̃pter debitum ⁊ p̃pter future mercedis magnitudinẽ. Vñ dicit (Fratres debitores sum⁹). s. spũi sctõ vel rationi p̃prie (non carni vt scd̃m carnez viuamus) scz in voluptatibus carnis (si enim scd̃m carnẽ) Goz. i. scd̃m carnis desyderia ⁊ voluptates (vixeritis) vita corporali (moriemini) morte spũali: et etiã eterna (si autem spũ). i. ratione (facta). i. opera (carnis mortificaueritis) penit⁹ ea abiiciendo ⁊ fugiendo (viuetis) vita spũali: hic in iusticia: ⁊ in futuro in gloria (q̃cũq̃ eñ spũ dei agũt) Goz. i. regũtur (hi filii dei sũt) seruientes ei nõ timore seruili: sed timore filiali (nõ eñ accepistis spm̃ seruitutis iterũ in timore. sicut in veteri lege q̃ fuit lex timoris (sed accepistis sp̃m adoptionis filior dei). i. spm̃ sanctũ datorẽ bonor p quẽ fit adoptio filior dei qd̃ ex bonitate est ⁊ mĩa dei (in quo clamamus abba pater) Ly. Abba pater duo sunt noĩa idẽ significantia. vnũ hebraicũ: alterũ latinũ. ad significandũ duplicẽ dei paternitatẽ Vna est cõis bonis ⁊ malis: q̃z est pater creationis oĩm hoĩm. Alia specialis gratie adoptiõe: de qua hic d̃r: ip̃e eñ spũs testimoniũ reddit spiritui nostro) cum eniz sp̃s noster per spiritum sanctum bonum agit est signũ diuine filiationis. Hoc autem signo quasi quoddã testimonio nos certificat (q̃ sumus filii dei) Vñ. nõ p naturã sicut xp̃s: s̃z p adoptionẽ per spiritũ sanctũ (si autem filii dei) Goz. sumus: et heredes) erimus (heredes q̃dẽ dei) cuius beatitudie fruimur (coheredes autem xp̃i) in quo ⁊ cum quo beati erimus.

¶ Dominica nona post pẽthecostem. i. ad corinthios. x. capitulo.

Fratres: Nõ sim⁹ ꝯcupiscentes malor sicut ⁊ illi cõcupierũt Neq̃z ydolatre efficiamini sicut q̃dã ex ip̃is quẽadmodũ scriptũ ẽ. Sedit ppl̃s mãducare ⁊ bibere: ⁊ surrexerũt ludere. Neq̃z fornicemur sicut q̃dã ex ipsis fornicati sũt: ⁊ ceciderũt vna die viginti tria milia. Neq̃z tẽtem⁹ xp̃z sicut q̃dã eor tẽtauerũt: ⁊ a serpẽtib⁹ perierũt Neq̃z murmurauerit͛ sicut q̃dã eor murmurauerũt: ⁊ perierũt ab exterminatore Hec ãt oĩa ĩ figura ꝯtingebãt illis. Scripta sũt aũt ad correctionẽ nostrã ĩ quos fines seculor deuenerũt Itaq̃z q̃ se estimat stare: videat ne cadat Tẽtatio vos non apprehẽdat nisi hũana Fidelis autẽ de⁹ est: q̃ nõ patietur vos tẽtari supra id qd̃ potestis sed faciet etiã cũ tẽtatiõe prouẽtiũ vt possitis sustinere.

Postilla.

¶ Fratre. Nõ sim⁹ cõcupiscentes malorũ. ⁊c (Pro intellectu illi⁹ eplẽ attẽdere oportet bñficia populo iudaico in deserto exhibita a deo. s. transitum per mare rubrum. defensionẽ colũne: cibationẽ mãne: ⁊ sic de aliis q̃ oĩa de⁹ miraculose eis exhibuit ipĩ aũt d̃r tantis bñficiis ingrati existẽtes ꝯcupierunt carnes comedere paruipendentes mãna. Item ydolatriam cõmiserunt adorãdo vitulũ. Itez fornicati sunt cũ madianitis

tis cõtra preceptũ dñi. Itẽ cõtra moysem ⁊
aarõ murmurauerũt:⁊ sic de aliis Et iõ pla
gas in hodierna epła expressas incurrerunt
Monet ergo nos sanct⁹ paul⁹ in hodierna
epła:ne talia faciam⁹:qꝫ si similes eis fueri
mus in culpa erimus ei siles in pena.Ergo
dicit(Fratres non sim⁹ cõcupiscẽtes malo-
rũ)quo ad effectũ(sicut ⁊ illi q̃ concupierũt)
de q̃bus dꝫ.ṗ.lxxvii. Concupierũt ꝯcupiscẽ
tiã.⁊c.⁊ nume.xi.ca.dꝫ Vulgus ꝓmiscuũ fla
gellauit.⁊c.q.d.nõ peccem⁹ sicut ⁊ illi:ne si-
militer puniamur sicut ⁊ illi(neqꝫ ydolatre
efficiamini).Vin.Honorẽ soli deo debitum
ydolis ⁊ creaturis nullo mõ exhibeatis sicut
q̃dã ex ipis).s.ex filiis israel fuerũt:q̃ sibi vi-
tulũ cõflatilẽ fecerũt et ipm ꝑ deo adorauer-
ũt vt hẽtur nume.xxv.(quẽadmodũ scriptũ
est)exo.xxxii.(Sedit populus manducare)
corã ydolo.s.vitulo(et surrexerũt ludere).i.
ludos facere:sicut choreas in venerationem
vituli. Notãdũ ꝙ sicut olim fuerunt diuer-
sa ydolo inter infideles: ita ⁊ tũc inter xp̄ia-
nos/qꝫ aliq̃ colũt diuitias: et aliq̃ honores
aliq̃ corporis delitias/aliq̃ pueros ⁊ vxores
Vñ augu.hoc ab hoĩe colit̃ qđ pre ceteris di
ligit̃(neqꝫ fornicemur)Vin.in actũ luxurio
sũ extra ꝓpriã cõiugẽ nullo mõ ꝑpetremus
(sicut q̃dã ex ipis fornicati sũt)Ly.s. cũ mu
lierib⁹ madianitis.vt habet̃ nume.xxv(Et
ceciderũt vna die.xxiii.milia)nec est hoc cõ-
tra illud qđ dꝫ nume.xxv.ca.ꝙ ceciderũt vi-
gintiquattuor milia: qꝫ minor numerus cõ
cludit̃ in maiori:et iõ cõcludit quod verũ ẽ
de maiori ⁊ etiã verũ de minori(neqꝫ tente
mus xp̄m) Gor.diffidendo de ei⁹ potẽtia(si
cut quidã eoꝝ tẽtauerũt).s.ipꝫ deũ dicẽtes
illud.ṗ.lxxvii. Nũquid poterit.⁊c.(et a ser-
pentib⁹ perierũt)qꝫ irat⁹ dñs misit contra
eos serpẽtes ignitos ⁊ quẽcũqꝫ momorderũt
statim moriebat̃:donec moyses ex iussu dñi
serpentẽ eneũ erexit:ad cuius aspectũ sana-
bãtur:vt habet̃ nume.xxi.)neqꝫ murmura-
ueritis).s.contra deum vel ṗlatos ei⁹(sicut
quidã eoꝝ murmurauerũt)ꝯtra moysẽ. Nu
me.xvi.⁊ exo.xvi.murmurauit oĩs cõgrega
tio.⁊c.(⁊ perierunt ab exterminatore).s.ab
angelo eos ꝑcutiente(hec aũt oĩa in figura
cõtingebant illis).s.ad designãdũ ꝙ sic vel
grauis⁹ fiet nobis si fuerim⁹ similes eis(scri
pta sunt aũt ad correctionẽ nostrã)Vin.pu
nitiones et pene inflicte iudeis in veteri te-
stamẽto sunt scripte:ad nostrã correctionẽ
visis vel auditis illis penis caueamus pctã
ꝯsilia ne in illas vel maiores penas incida

mus(in quos fines seculoꝝ deuenerũt)Ly.
i.in nos q̃ sum⁹ iã in sexta etate seculi: ⁊ du
rat vsqꝫ in finẽ mundi(ita q̃ se existimat sta
re)Vin.i.opinat̃ se esse in grã siue in carita
te dei(videat).i.caueat(ne cadat.scꝫ ab illa
gratia ꝑ peccatũ mortale(tentatio vos nõ
apprehẽdat nisi hũana)Vin.q.d. si tẽtatio
insurgit in vobis videatis ꝙ vos nõ appre
hẽdat ꝑ cõsensũ:qꝫ si ꝯsẽsũ adhibueritis nõ
est tentatio humana sed dyabolica.Vñ gre.
go.in pastorali.Humanũ in corde tentatio-
nem perpeti demonia cũ vero in tentatiõis
certamine supari(fidelis aũt deus est) Ly.i.
ꝓmissis implẽdis(qui non patitur vos ten
tari supra).i.qđ potestis qꝫ ꝓmisit adiuto-
riũ in tentatiõib⁹ positis fideliter recurrẽt
ad ipm sed faciet cũ tentatione etiã prouen
tũ)vos adiuuãdo vt ipsa tentatio vobis ꝓ-
ueniat ad augmẽtũ merito per eius supatio
nẽ(vt possitis sustinere) Vin.ne cadatis in
peccatũ ⁊ ꝯsensum.Unde augu. Dyabolus
plerũqꝫ vult nocere ⁊ nõ potest:qꝫ potestas
ei⁹ est sub potestate dei. Nam si tantũ pos-
set nocere dyabol⁹ q̃tũ vellet:aliquis iusto
rum non remaneret.

¶ Dominica decima post pentheco-
stem.i.ad corin.xii. capitulo.

FRatres: Scitis quoniã
cũ gẽtes essetis ad simu
lachra muta prout ducebami-
ni eũtes. Ideo notum vobis fa
cio ꝙ nemo ĩ spiritu deo loquẽs
dicit anathema iesu. Et nemo
potest dicere dñs iesus: nisi in
spiritu sancto. Diuisiones ve-
ro gratiarũ sũt:idẽ aũt spirit⁹
Et diuisiones ministrationũ
sũt:idẽ aũt dñs. Et diuisiones
operationũ sũt: idẽ vero deus
qui operatur oĩa in omnibus.
Unicuiqꝫ autẽ dat̃ manifesta-
tio spiritus ad vtilitatẽ Alii q̃-
dẽ per spiritũ dat̃ sermo sapiẽ-
tie. Alii aũt sermo sciẽtie scđm
eũdẽ spiritũ. Alteri fides ĩ eodẽ

spiritu. Alii gratia sanitatũ in
vno spiritu. Alii operatio vir-
tutũ. Alii pphetia. Alii discre-
tio spirituu. Alii gñra linguaꝝ
Alii interp̄tatio sermonũ. Hec
aũt oĩa operat̃ vn⁹ atq; idē spi
ritus: diuidens singulis prout
vult.

Postilla.

¶ Fratres: Scitis qñ cũ gen-
tes essetis. ꝛc. Ante initium illi⁹ epl'e scribit
sctũs paulus dicēs ꝙ si nosipsos diiudicare
mus nõ vtiq; iudicaremur. Dũ aũt diiudi-
camur a dño corripimur vt non cũ hoc mũ
do dãnemur. Tũc sequitur epl'a hodierna in
qua apl'us loquit̃ de donis spũsancti: oñdens
ꝙ oim donoꝝ auctor est spũsanctus ꝛ null⁹
potest facere aliqđ bonum meritoriũ saltem
vite eterne nisi in spũ sctõ. ꝛ hoc apl'us oñ-
dit experimento vite p̄terite dicēs (Scitis
qm̃ cu gẽtes essetis) L. y. s. gẽtiliter viuẽtes
absq; dei gratia ad ꝯuersionẽ ad fidẽ (ad si
mulachra muta eũtes) ea adorãda. Colebãt
eñ gentes ydola martis: mercurii. et sic de
aliis ꝛ dicebãtur muta: qꝛ per se vel ex se nõ
hẽbant aptitudinẽ loquẽdi: q̄uis diabolus
per ea qñq; dedit responsa (put ducebami-
ni). s. a maligno spũ sicut equus ꝛ mulus in
quibus nõ est intellect⁹ (ideo notũ vobis fa
cio ꝙ nemo in spiritu dei loquẽs) L. y. gratia
dei vtẽs (dicit anathema iesu). i. blasphemiã
aliquã de iesu dño nostro (ꝛ nemo potest di
cere dñs iesus) confitendo ip̄z suũ dñm ꝛ sal
uatorẽ. s. ꝙ ip̄e sit veraciter dñs ꝛ ipse seru⁹
ei⁹ (nisi in spũ sancto). i. ꝑ spm̃ sctm̃ a quo ē
omne veꝝ. vꝫ ambrosius. Omne verũ a quo
cũq; dicatur a spũ sancto est (diuisiones ve
ro gratiaꝝ sũt) Nota ꝙ gratia hic appellat
diuersos gradus ordines q̄ sunt in ecclesia
(idẽ aũt spũs). s. sanct⁹ est distributor gra-
duũ ꝛ ordinũ ꝛ officioꝝ (ꝛ diuisiones mini
strationũ sũt. i. diuersi effect⁹ grẽ q̄bus alii
seruiunt alii ꝛ sic ordinãt in ꝓximũ. hoc exẽ
plũ dedit nobis xp̄s. Vñ math. xx. Filius ho
minis nõ. ꝛc Itẽ. i. per. iiii. Vnusquisq; sicut
accepit. ꝛc. (idem autem dominus). i. xp̄s fi-
lius dei dans singulis ꝑ volũtate sua (ꝛ di
uisiones operationum sunt). i. diuersi act⁹
gratie q̄tum ad se per quam gratiam facit
opera meritoria quedam maiora: quedam
minora opera (idem vero deus). s. pater Et
notandũ ꝙ apl'us ponit hic tria nomina vt
itelligatur ꝙ toti⁹ trinitatis sunt dona gra
tiarũ quo ad personaꝫ spũsancti. Dicit idẽ
autem spũs quo ad personam filii idem aũt
dñs quo ad persona p̄ris dicit idẽ aũt deus
sed ne videretur distinctio substantie ꝛ ope
rationis subiũgit idẽtitatẽ substantie ꝛ ope
rationis triuꝫ personarũ (qui). s. deus pater
deus filius / ꝛ deus spũsanctus: vn⁹ existẽs
de⁹ (operatur oĩa) s. necessaria saluti (in oĩ
bus) non oĩa in singulis: quia vni non tri-
buit omnia sed in oĩbus oĩa vt quod quis i
se non habet habeat in alio: sicut in huma-
no corpore oculus solus videt: sed non sibi
soli sed toti corpori: vt sic maneat caritas ꝛ
humilitas Vñ isaye. xxvi. Oĩa opera nostra
operatus est in nobis (vnicuiq; aũt). s. fide
liũ (datur manifestatio spũs). i. gratia que
manifestat spm̃ inesse (ad vtilitatẽ). s. eccle
sie (Alii quidẽ per spiritum). s. sanctum (da
tur sermo sapientie). s. loquendi de contem
platione celestium (Alii autem sermo scien-
tie). s. loquendi de actione tẽporalium (secũ
eundẽ spiritũ. alteri fides). i. constantia vel
sermo fidei in eodẽ spũ (Alii grã sanitatũ)
s. curandi infirmos (in vno spiritu. Alii ope
ratio virtutũ). i. miraculorũ q̄ sũt supra na
turam (alii pphetia). s. p̄dicere futura (Alii
discretio spirituũ) Glosa. i. gratia discernẽ
di quo spũ ducũtur. i. bono vel malo: qꝛ etiã
dyabol⁹ bona seductorie dicit. Alii gñã lin-
guaꝝ). i. eloq̄ diuersis lĩguis (Alii interp̄ta
tio sermonũ) i. iterpretatio obscuritatũ scri
pture q̄ sũt in pphetis ꝛ in euangeliis ꝛ in
epl'a (Hec autẽ oĩa) licet diuersa sint (opat̃
vn⁹ atq; idem spũs diuidens singulis put
vult). i. gratis: et sicut cuiq; scit expedire.

¶ Dominica vndecima post penthe
costem. i. ad corinthios. xv. capitulo

Fratres: Notũ vobis fa
cio euangeliũ quod pre-
dicaui vobis: quod accepistis
in quo ꝛ statis ꝑ quod et salua
mini. Qua ratione p̄dicaueri
vobis si tenet; nisi frustra cre-
didistis. Tradidi eñ vobis in
primis quod et accepi: quoniã
christus mortuus est pro pctis

nostris secundū scripturas Et
q₂ sepultus est:et q₂ resurrexit
tercia die secūdum scripturas
Et q₂ visus ē cephe:et post hoc
vndeci. Deinde vis⁹ est plusq̄
quingentis fratrib⁹ simul. ex
quib⁹ multi manēt vsq₃ adhuc
quidā aūt dormierunt. Deide
visus est iacobo:deinde aposto
lis omnibus. Nouissime autē
omniū tanq̄ abortiuo vis⁹ est
ꝫ michi. Ego enī sū minimus
omniū apostolorꝫ:q̄ nō sum di-
gnus vocari apostol⁹/quoniā
persecutus sum ecclesiam dei.
Gratia autē dei sunt id quod
sum. Et gratia eius in me va-
cua non fuit.

Postilla.

¶ Fratres: Notū vobis facio
euāgeliū quod p̄dicaui.ꝛc. Ante initiū illi⁹
ep̄le scribit sāctus paul⁹ dicens Si q̄s igno
rat ignorabit: oīa āt honeste ꝛ scdm̄ ordinē
fiant in vobis. Tunc statim sequitur p̄sens
ep̄la in qua ap̄lus cōmēdat nobis doctrinā
euangelicā p quam peruenitur ad gloriam
resurrectionis dicens (Fr̄es).i.o chorinthii
q̄ estis fratres in xp̄o:sicut oēs in xp̄o p fi-
dem geniti (notum vobis facio) Ly.i.ad me
moriam reduco (euangeliū).i.doctrinā euā
gelicā (qd̄ p̄dicaui).i.denūciaui vobis (qd̄
accepistis) Vin.corde credēdo ꝛ ore ꝯfitendo
(in quo ꝛ statis).i. pmanere et stare debetis
(per quod et saluamini) iā in spe ꝛ tandē in
re (qua ratione p̄dicauerim vobis) Gor.s.
p xp̄i resurrectionē astruendo nostrā resur
rectionē (nisi frustra credidistis).i.sine ali-
qua vtilitate:q₂ fides sine operibus mortua
est (Tradidi enim vobis in primis) Ly.int̄
principalia credēda q₂ articuli fidei sūt pri-
cipia ex q̄b⁹ alia credenda deducūtur (quod
accepi) p reuelationem a sp̄uscto̅ (qm̄ xp̄us
mortu⁹ est pro peccatis nostris) Ly.nō suis
sꝫ p₂ ysa.liii.propter scelus.ꝛc. Itez in codez
capitulo. Ipse autē vulneratus est.ꝛc. scdm̄
scripturas).s.ipsorum ꝓphetarum q̄ in pas
sionez xp̄i predixerūt.vn̄ hiere.xi.Ego qua-
si agn⁹.ꝛc. Item ysa.liii. Sicut ouis ad occi
sionem.ꝛc.(ꝛ q₂ sepultus est) Ly.vt veritas
mortis ei⁹ ꝓbaretur (ꝛ q₂ surrexit tercia die
secūdū scripturas) Vn̄ osee.vi. Viuificauit
nos.ꝛc.(ꝛ q₂ visus est) Ly. post resurrectio-
nem suaz (cephe).i.petro (ꝛ post hoc vndeci)
s.apostolis:que apparitio fctā fuit post dies
octo sue resurrectionis p̄ñte tho. Jo.xx. De
inde visus est plusq̄ q̄ngētis fr̄ibus simul)
ꝛ illa apparitio facta fuit in galilea in qua
apparuit ap̄lis et multis aliis xp̄ifidelibus
(ex q̄bus multi manent vsq₃ adhuc) viuen-
tes in illo t̄pe. Gor.q̄ testes sunt si ab eis re
quiratur (quidā aūt dormierēt).s.morte cor-
porali q̄ dicitur dormitio : q₂ erit in spe re-
surrectionis future (deinde visus est iacobo)
scꝫ alphei q̄ dictus est frater dn̄i:ꝛ q̄ fuit epy
scopus hierosolymitanus q̄ etiam sicut dicit
haymo vouerat se non manducaturū quo-
usq₃ dn̄m post resurrectionē vidisset:iō xp̄s
ei apparuit tamen hoc non legitur in euan
gelio (deinde apostolis omnibus).s. vis⁹ est
et hoc factum est in die ascensionis:vt patet
math.vlti. (Nouissime autem omnium) id
est post ascensionem christi in celum (tanq̄
abortiuo visus est michi (scilicet in via eun
do in damascum:vt patet actu.ix. Lyra.vo-
cat autem se obortiuum: quia obortiuus di
citur fetus qui nascitur extra tempus debi-
tum:vel qui cum violentia educitur de vte
ro. Sic apostolus. quia alii renati fuerunt
ante aduentuz spiritussancti:ipse autē post.
Item alii conuersi fuerūt sponte: ip̄e quasi
violenter in actu persecutionis fidei (Ego
eīm sum minimus apostolorum) q₂ vltim⁹
t̄pe (q̄ nō sum dign⁹ vocari ap̄lus. s. si mea
precedentia merita attendantur (qm̄ psecu
tus sum ecclesiā dei) Ly.qd̄ alii nō fecerunt
et in hoc minor fuit aliis ap̄lis : sꝫ ex gratia
dei factus fuerit valde magn⁹ (gr̄a autē dei
sū id quod sū).s.ap̄lus xp̄i:quia sine gratia
dei hō nichil est (ꝛ gratia ei⁹ ī me vacua nō
fuit).i.carens bonis operibus. Seq̄tur ī tex-
tu post epystolā illā (sꝫ in oībus illis abūdā
ti⁹ laboraui) null⁹ eñ ap̄lorꝫ legit̄ ī tot ter
ris ꝛ ꝓuinciis p̄dicasse:nec tot tribulatiōes
in terra et in mari sustinuisse.

¶ Dñica.xii.post pentheco.ii.ad cor.iii.ca

Fratres: Fiduciā talē hē
m⁹ p xp̄m ad deū:non q̄

sufficiētes sim⁹ cogitare aliq̄d
a nobis quasi ex nobis sꝫ suffi-
ciētia nr̄a ex deo est Qui et ydo
neos nos fecit ministros noui
testamēti nō lr̄a sꝫ spū. Littera
enī occidit: spūs aūt viuificat.
Nā si ministratio mortis lr̄is
de formata ī lapidibus fuit in
glīa ita vt nō possent itēdere fi
lii isrl' in faciē moysi ꝓpter glo
riā vult⁹ ei⁹ q̄ euacuat quō nō
magis ministratio spirit⁹ erit
ī glīa: Nā si ministratio dāna
tionis ī gloria est multomagis
abundat ministerium iusticie
in gloria.

Postilla.

¶ Fratres Fiduciā talē habe-
m⁹ ꝑ xp̄m ⁊c.) An̄ iitiū illi⁹ epl'e scribit sctūs
paul⁹ di. Christi bonus odor sum⁹ i his q̄
salui fiūt: ⁊ i his q̄ ꝑeūt: ⁊ aliis q̄dē odor mor
tis i mortē: aliis aūt odor vite in vitā Tūc
seq̄t p̄ns eplā: i qua aplus ostendit cōfiden
dū esse in deo: ⁊ hoc ꝓpter nr̄m defectū ⁊ di
uinū ei⁹ adiutoriū qd specialit mō tp̄e grē
de⁹ par⁹ est nobis ipendere. vn̄ dicit (Fidu
ciā talē habemus ad deū) .s. q̄ est vn⁹ in sub
stātia: ⁊ trinus in ꝑsonis (ꝑ xp̄m) .i. ex meri
to passiōnis xp̄i. ⁊ grāꝫ xp̄i possumus salua-
ri (nō q sufficientes simus cogitare aliq̄d)
sup. boni (a nobis quasi ex nobis) Quāuis
ei oē bonū qd agimus sit a nobis vt eā secū
daria: non tñ ex nobis vt cā primaria. De⁹
enī est q̄ opat in nobis velle ꝑficere (sꝫ suffi
cientia nr̄a) Scꝫ. cogitādi volēdi faciēdi bo
nū (ex deo est) vt ptꝫ io.xv. Sine me nichil
potestis facere (q̄ ⁊ idoneos nos fecit mini-
stros) s. vita ⁊ sciētia (noui testamēti) .i. euā
gelii (nō littera) .i. nō existis i littera tm̄ si-
cut lex moysi: qꝫ euāgelii parabolas nō sēp
ad litterā itelligim⁹ (sꝫ spū) .i. ad sēsū spūa
lē (Littera enī occidit) qꝫ testamētū vet⁹ co
gnitionē pc̄ti dabat: nō tñ gratiā. (spūs aūt)
.i. spūsāctus q̄ dat i sacramētis noui testa-
mēti (viuificat) .i. viuere facit (q si ministra
tio mortis) id est legis mosayce mortē tēpo
ralē inferēs trāsgressorib⁹ (lr̄is deformata
ī lapidib⁹) .i. scripta in tabulis lapideis (fuit
ī glīa) .i. reuerētia (ita vt nō possent itēdere
filii isrl' ī faciē moysi) Nota q exo.xxx. dr̄ q
ex colloq̄o dei ī mōte synai facies moysi sūt
facta q̄si cornuta: nō q fuissēt realia cornua
sꝫ q̄si q̄dē radii ꝓcedētes sursū āgulariter ī
figura cornuū Et dr̄ ibidē q filii isrl' nō po
tuerūt itēdere ī faciē ei⁹ Et cū deberet eis lo
q̄ oportebat q velamē opponeret āte faciē
ei⁹. et hoc (ꝓpter gloriā) .i. clāritatē (vult⁹
eius q̄ euacuatur) qꝫ illa gloria ī moyse nō
diu permāsit: sꝫ transiuit (quō nō magis mi
nistratio spūs) .i. noui testamēti (erit ī glo-
ria) supple eterna. Nā si ministratio dāna-
tionis) veteris legis. que ideo dicitur mini-
stratio dānationis eo q nō poterāt ab ea sal
uari (in glīa est: multo magis ministeriū iu
sticie) .i. legis euāgelice (abūdat in gloria)
id est perducit ad gloriā.

¶ Dn̄ica.xiii.post penthe. Ad gala.iiii.ca.

FRatres Abrahe dicte sūt
ꝓmissiōes ⁊ semini ei⁹
Non dicit ⁊ seminib⁹ quasi in
multis: sed quasi in vno ⁊ semi
ni q̄ est christus. Hoc autē dico
testamētū cōfirmatū a deo: q̄
post quadringētos ⁊ trigīta ā-
nos facta est lex nō irritū facit
ad euacuādā ꝓmissionē. Nā si
ex lege hereditas iā nō ex ꝓmis
sionē. Abrahe autē ꝑ re ꝓmissi
one donauit de⁹ Quid igit lex:
Propt trāsgressiones posita ē
donec veniret semē cui ꝓmise
rat ordinata ꝑ āgelos ī manu
mediatoris Mediator aūt vni⁹
nō ē De⁹ aūt vn⁹ ē Lex ergo ad
uers⁹ ꝓmissa dei: absit Si enī
data ē lex q̄ posset viuificare ve
re ex lege esset iusticia. sꝫ cōclusit
scriptura oīa sub pc̄ō vt ꝓmissio

ex fide iesu christi daretur cre-
dentibus.

Postilla.

¶ Fratres. Abrahe dicte sunt
ꝓmissiones ⁊c. Ante initiũ illiꝰ epystole scri/
bit seruũs paulꝰ dicẽs. Scriptũ est geñ.xv.
Credidit abrahã deo ⁊ reputatũ ẽ ei ad iu/
sticiã. Tũc sequitur pñs epystola (Abrahe di/
cte sũt ꝓmissiones ⁊c.) Ubi notandũ ꝙ ga/
lathe gẽtiles fuerunt greci: et per apostolũ
paulũ ad fidẽ xp̄i ↄuersi sũt. Et recedẽte ab
eis apostolo ꝑ pseudo aplõs fuerũt seducti ⁊
decepti ita ꝙ ad obseruationẽ legaliũ vete/
ris testamenti verterent ꝗsi ꝑ fidẽ xp̄i absq̃
legaliũ obseruatione saluari non possẽt qḋ
falsũ est. Quos apostolus ad verã fidẽ re/
uocat i epystola hodierna dicens (Fratres
abrahe dicte sũt) sup. a deo (ꝓmissiones) eter
ne (⁊ semini eiꝰ) scʒ xp̄o ꝑ eũ ꝓmittebat dã
da bñdictio: vt pʒ geñ.xxii. (In semine tuo
bñdicẽt omnes gẽtes) nõ dicit et seminibus
quasi in multis: sʒ quasi i vno ⁊ semini tuo
ꝗ ẽ xp̄s) Uñ. illa ꝓmissio abrahe ipleta fuit
qñ xp̄s ex maria virgine natꝰ fuit ⁊ post xp̄i
aduẽtũ cessauit lex in ceremoniis ⁊ figuris
(hoc aũt dico testamẽtũ cõfirmatũ a deo) i.
ꝓmissiones ille ꝑ modũ testamẽti sũt cõfir
mate a deo cũ iuramẽto diuino: vt pʒ geñ.
xii. Per memetipsum iuraui dicit dñs ⁊c.
Uñ. testamẽtũ dʒ scriptura autẽtica volũ/
te testatoris ⁊ testiũ roborata: ⁊ qꝛ ꝓmissio
illa fuit iuramẽto dei firmata ideo bene di/
cit testamentũ (que post quadringẽtos ⁊ tri
ginta ãnos facta est lex) iõ. sic lex cõstruẽda
est Lex ꝗ post quadrigẽtos ⁊ triginta ãnos
facta est. i. data est i mõte synai a ꝓmissione
abrahe ipsi moysi ⁊ ꝑ tm̃ tp̄s fuerunt filii is
rael in egypto: vt habet exo.xii. Illius ãnis
expletꝭ eadẽ die egressus est oĩs exercitꝰ. Cõ
putãtur aũt hi anni a promissione prima fa
cta abrahe vsq̃ ad dationẽ legis (non irritũ
facit ad euacuãdã ꝓmissionẽ) Ly. i. non eua
cuat ꝓmissionẽ abrahe factã quasi irritam
qḋ tñ faceret si daret hereditas ⁊ bñdictio
ex lege (nã si ex lege hereditas) .i. beatitudo
eterna (iã non) esset (ex ꝓmissione) ⁊ ita eua
cuaretur. ⁊ frustraret ꝓmissio factã abrahe
ꝙ aũt nõ est: hic probat dicẽs (Abrahe aũt ꝑ
repromissionẽ donauit deꝰ (supple beatitu
dinẽ ⁊ gloriã ⁊ bñdictionẽ non propter legẽ
sed propter promissionẽ hoc est proptẽ fidẽ
xp̄i sepe promissi. qꝛ abrahã hoc credidit qḋ
deus sibi promisit: et sic pʒ ꝙ oẽs antiqui ꝗ
iustificati sũt ex ipa fide xp̄i iustificati sunt
⁊ non proptẽ opera legis. Nã ipsi crediderũt
hoc futurũ qḋ nũc credimꝰ pteritũ: ⁊ iõ iusti
ficati sũt ⁊ nõ propter legẽ qꝛ abrahã iustifi
catꝰ est. ⁊ legẽ tñ non habuit: qꝛ multo tp̄e
ante legẽ vixit. Uñ ber. dicit. Multi ãte sal
uatoris aduẽtũ deũ oĩpotentẽ timẽtes ⁊ di/
ligẽtes sue salutis gratissimũ promissionem
credẽtes i promissione fideliũ sperantes cer
tissimũ redẽptorẽ in hac fide ⁊ expectatiõe
saluati sũt Uñ aug. Nemo liberat a dãna/
tione ꝗ facta est per adã nisi ꝑ fidẽ dñi no/
stri iesu xp̄i (ꝗd igit lex) Ly. i. ad ꝗd fuit vti
lis. q. d. qꝛ ergo lex nõ iustificauit: sʒ sola fi/
des: quare ergo posita est ⁊ data? Ad hoc re
spõdet ꝙ tñ nõ inutiliter data est (propter
pũctionis peccatorum: quia in lege determi
nãtur graues pene pro determinatis viciis
quarum terrore cohibeantur homines ⁊ pec
catis (donec veniret semen) .i. xp̄s (cui) .i. de
quo (promiserat) vt pʒ geñ.xxii. In semine
tuo benedicentur omnes gentes (ordinata
per angelos) .i. in ministerio angelorum.
Lyra Lex enim fuit data immediate a deo
sed per angelum qui loquebatur moysi in
monte synai (in manu mediatoris) .i. in po
testate christi vt scilicet duraret quantum
vellet: quia venit in mundum quando sibi
placuit non statim post hominis casum (me
diatos aũt vnius non est) sed duorum extre
morum que coniungit (deus autem vnus
est) .s. christus qui est vnus cum patre ⁊ spi/
ritu sancto: ⁊ hoc est secundum diuinam na
turam. Et est etiam mediator dei et homi/
num reconsilians homines deo patri: ⁊ hoc
secundũ humanam naturam (lex ergo ad/
uersus promissa dei: absit) Uñ. q. d. nullo
modo lex fuit contra promissa dei ꝗuis pro
missio fuit perfectior: ꝙ lex (Si enim data
esset lex que possit viuificare) .id est ad vitã
eternam conferre (vere ex lege esset iusticia)
non ex promissione abrahe (Sed conclusit
scriptura) id est lex moysi que est lex scripta
(omnia sub peccato) Ly. in ꝗtum ostende/
bat peccatum nec tamen mundabat (vt pro
missio) eterne beatitudinis (ex fide iesu xp̄i
daretur credentibus) Ly. fide formata que
facit tendere in deum.

¶ Dominica decimaquarta post pen
thecostem. Ad gala. v. capitulo.

Fratres. Spiritu ãbula
te: ⁊ desyderia carnis nõ

pficietis. Caro enī cōcupiscit
aduersus spm̄: spūs autez ad-
uersus carnē. Hec enim sibiin
uicē aduersāt: vt nō q̄cūq3 vul
tisilla faciatis. Quod si spiri-
tu ducemini non estis sub lege
Manifesta sūt autē opera car
nis: que sūt foznicatio/ immū-
dicia/ ipudicicia/ luxuria/ ydo-
lozum seruitus. Ueneficia/ in
imicicie/ contentiones/ emula
tiones/ ire/ rixe/ dissentiones
secte/ inuidie/ homicidia/ ebzie
tates/ cōmessationes/ et his si-
milia. Que pdico vobis sicut
pdixi: quoniā qui talia agūt: re
gnū dei nō cōsequent. Fruct⁹
autem spirit⁹ est: caritas gau-
diū/ pax/ patientia/ lōganimi-
tas bonitas/ benignitas man
suetudo/ fides/ modestia/ cōti-
nentia/ castitas aduersus hu-
iusmodi non est lex. Qui autē
sūt chzisti: carnē suā crucifixe-
runt cū viciis et concupiscen-
tiis.

Postilla.

Fratres Spiritu ābulate: z
desideria.zc. (Añ initiuz illiius eplē scribit
sctūs paulus dicēs. Ois lex in vno sermone
iplet. Diliges pximū tuū sicut teipsū. Tūc
sequitur pñs epla Ubi notādū q epla hodier
na et euangeliū hodiernū in hoc cōcozdant
qz sicut euangeliū dicit de decē lepzosis qui
sūt a xp̄o mūdati: sic epysto. enumerat ope-
ra carnis q̄ lepzā spiritualē q̄ hozribilioz est
lepza cozpozali inducunt. Hoztat autē nos
apl's in hac epla vt caute ambulemus dicēs
(Spiritu ābulate) Uin. i. scdm spm̄ diuinū
opera vestra facite (z desideria carnis) .i. de
lectationis et concupiscentias que caro su-
gerit (non perficietis) .i. opere non implebi-
tis (caro enī nō cōcupiscit aduersus sp3) Ly
.i. sensualitas cōtra rationē (spūs aūt (sup-
ple ecōuerso (aduersus carnem. Hec enim si-
biinuicē aduersantur) .s. caro z spūs. Caro
enī natione terrestris. Spūs aūt celestis et
dū vnū q̄dq3 ad patriā suam tendit fit pu-
gna vehemēs intantū (vt nō quecūq3 vul-
tis) scd3 rationē (illa faciatis) impediti motu
sensualitatis (q si spiritu ducemini) Ly. se-
quentes instinctū spūssancti (non estis sub le
ge) Goz. q̄ male agentibus posita est vt pu-
niatur p excessibus suis (manifesta sunt aūt
opera carnis) qz sunt sensibilia (q̄ sunt foz-
nicatio) Ly. q̄tum ad cōcubitum soluti cu3
soluta (inmundicia) Goz. i. peccatū contra
naturā qd est innominabile (impudicicia)
Hec est in gestibus vel actibz vel osculis vl
aliis circūstantiis illicitis (Luxuria est no-
men generale ad vicium illud (ydoloz ser-
uitus) Ly. vt patet de salomone. iii. regū. xi
q̄ ex ardoze libidinis cū mulieribus alieni-
genis motus fuit ad sequēdū deos eaz (ve-
neficia) Ly. i. soztilegia que ratiōe libidinis
solent fieri (inimicicia) Ly. latētes animo (cō-
tentiones) in verbis clamozosis (emulatio-
nes) in factis (ire rixe) in effectu nocendi: vt
qñ seinuicē pcutiunt vel ledunt (dissentio
nes (.i. qñ partes fieri incipiunt: z scismata
(secte) .i. hereses (inuidie) in aīo (homicidia)
in facto (ebzietates) Goz. i. assidue potatōes
quo ad superfluitatē i potu (cōmessatiōes)
supflue quo ad cibū (et his similia) ad q̄ ca-
ro est pna: sicut vestimētozū z lectozum et
mollities balneoz: z sic de aliis (que pdico
vobis) sc3 anteq̄ veniat dies iudicii: qz tūc
penitere nō poteritis (sicut pdixi) vobis an
te hāc epystolā (qm̄ q̄ talia agūt) i. aliq̄d ho
rū (regnum dei non cōsequētur) Uin. ex hoc
sequitur q illa pctā enumerata in littera sūt
pctā moztalia: quia nichil separat a deo ni-
si moztale peccatum Post hoc describit vi-
tam spūalē dicēs (fructus autē spiritus) . i.
opera spiritussancti (est caritas) sine qua ea
q̄ sequūtur non valent. id̄ pponit (gaudiū)
.i. puritas conscientie et exultatio mētis: et
hec est digna leticia (pax) .i. concozdia ad p-
ximum qñ se non inquietant et turbant (pa-
ciencia. s. intollerantia aduersitatū (longa-
nimitas) .s. in expectatione pmiozum (boni
tas. i. dulcedo animi interius (benignitas)
i. largitas rerum ostendens bonitatē animi
extra per opera (mansuetudo) qd est tracta-

bilis et cõuersatiu⁹ cũ aliis (fides). i. certitudo de inuisibilibus vt credat oĩa credenda et non alia (modestia) vt homo seruet modũ ĩ dictis in factis et in oĩb⁹ agẽdis (cõtinẽtia) vt hõ etiã aliqñ a licito se abstineat ppter deũ (castitas) vt recte vtatur licitis vt vxore et huiõi (aduers⁹ huiõi). i. cõtra (non est lex) q3 iusto nõ est lex posita sed malis imposita est lex. vt iniqtas eo2 p penas legis puniat: sed bonis imposita est crux xpi ergo dicit (Qui aũt sunt xpi). i. boni xpi imitatores (carnẽ suam crucifixerunt). i. xpo crucifixo se conformauerũt affligendo carnem suã (cũ viciis et ꝯcupiscentiis) Ly. ita q concupiscẽtie vt vicia mortua sunt in eis.

¶ Dominica.xv. post penthecostem. Ad galathas.vi

Fratres: Si spiritu viuimus: spiritu et ambulemus. Nõ efficiamur inanis glorie cupidi inuicẽ puocãtes inuicẽ inuidẽtes. Fratres et si poccupat⁹ fuerit homo ĩ aliquo delicto vos q̃ spirituales estis huiusmodi instruite in spiritu lenitatis cõsyderans teipsũ ne et tu tẽteris. Alter alteri⁹ onera portate: et sic adĩplebitis legẽ christi. Nã si q̃s existimat se aliquid esse cũ nichil sit: ipse se seducit. Op⁹ aũt suũ pbet vnusq̃sq3: et sic ĩ semetipso tantũ gloriã habebit/ et nõ ĩ altero. Unusquisq3 eñi on⁹ suũ portabit. Cõmunicet aũt is q̃ cathetizatur verbo: ei q̃ se cathetizat ĩ omnibus bonis. Nolite errare: de⁹ nõ irridetur. Que enim seminauerit homo: hec et metet. Quoniam qui seminat in carne sua metet corruptionem. Qui aũt seminat in spiritu: de spiritu metet vitã eternã. Bonus autem facientes non deficiamus. Tempore eñi suo metemus nõ deficiẽtes. Ergo dũ tempus habem⁹ operemur bonum ad omnes maxime autẽ ad domesticos fidei.

Postilla.

¶ Fratres Si spũ viuim⁹: spiritu. &c. Ante initiũ illi⁹ eplẽ scribit sanctus paulus dicens. Qui sunt xpi carnẽ suã crucifixerunt cũ viciis et ꝯcupiscentiis. Tũc sequitur epystola presens que cũ euãgelio hodierno concordari põt hoc modo. In euangelio dr. Nemo potest duobus dominis seruire. Duo dñi sunt caro et spũs. In eplã vero dr qualiter spũ sit ambulandũ et nõ scd3 carnẽ. Item in euangelio phibetur sollicitudo vite pñtis. In epystola hortamur ad opera spũs viuificantis. Unñ aplus dicit (Fratres si spm̃ viuimus). i. p spm̃ sc̃m (spiritu et ambulem⁹) sequendo instinctum spũssc̃ti in operibus nostris vel dictamẽ recte rationis: et q3 bonũ opus ꝑut frequenter est occasio vane glorie: ideo subdit (nõ efficiamur inanis glorie cupidi inuicẽ puocãtes) Ly. vbis iniuriosis (inuicẽ inuidẽtes) de bonis ꝓximorum dolentes post hoc aplus inducit nos ad mutuã supportatiõez dicẽs (Fratres et si poccupat⁹ fuerit homo) Ly. p aliquam passionẽ insurgẽtẽ vel p aliquã ignorantiã (in aliquo delicto) Ubi sciendu3 q pctm̃ est ꝑpetratio mali et desertio boni (vos q̃ spirituales estis). i. pfectiores in vita et scientia (huiusmodi instruite). i. ad bonu3 reducite (in spũ lenitatis). i. rationabiliter et leniter non in impetu furoris (cõsiderãs teipm̃). i. fragilitatẽ ppriã (ne et tu tẽteris). i. in simile pctm̃ cadere pmitaris: sicut petrus cadere pmissus est vt sciret cõpati casibus subditorum (alter alterius onera portate). i. infirmitates mutuas et labores subueniẽdo mutuo (et sic adimplebitis legem xpi) q̃ est lex caritatis. Gor. Lex eñi moysi fuit lex terroris lex christi lex amoris Unñ aug. Breuis differẽtia legis et euangelii timor et amor (Nã et si quis existimat se aliquid esse). i. magnum

quid de se sentiēs in superbia(cū nichil sit) de se nisi vanitas ⁊ peccatū vt pz.i. ad cor. iiii. Quid habes quod non accepisti (ipse se seducit).i.seorsum a veritate se ducit:qz per hoc in cōtēptū fratris ⁊ in alia pctā cadit:vñ subdit(op⁹ autem suum pbet vnusqsqz).i. diligēter examinet(⁊ sic in semetipso tantū) in testimonium ppzie conscientie(gloria habebit ⁊ non in altero).i. falsa laude alteri⁹ cui non est credendum(vnusquisqz enī on⁹ suū poztabit).i.mercedē boni vel mali operis(communicet aūt)Ly.i. pzelato ⁊ doctori(is).i.ille(q̄ cathetizatur)i.instruitur(verbo).s.doctrine(ei q̄ se).i.qui eum(cathetizat) i.instruit(in omnibus bonis) q̄ dicit ⁊ docet non in malis que facit: vt patet mathei xxiii.que dicunt facite secundū opera vero illozum nolite facere(nolite errare).s.credēdo q̄ possitis eis cōfozmari in malis ⁊ illicitis:sicut dicunt quidam:quare non faciam hoc ex quo sacerdos meus facit(deus non irridetur)Glo.id est non potest falli(que enī seminauerit homo)in pzesentis vite laboze (hec et metet)in futura retributione(quoniam qui seminat in carne sua).s.fouendo vicia carnalia(de carne ⁊ metet corruptionem)scilicet pene eterne(qui autē seminat in spiritu)scilicet spiritualibus operibus(de spiritu).id est de virtute spūssancti(metet vitam eternam)pro pzimo(bonum autem facientes non deficiamus)scilicet a bono inchoato(tempoze enim suo metemus non deficientes.quia merces erit eterna)ergo dum tempus habemus(.i. merēdi quod breue ē) operemur bonum ad omnes(scilicet generaliter)maxime autem ad domesticos fidei. Glo.i. ad christianos fideles qui domestici dicuntur:qui(nobiscū sunt de familia eiusdem dom⁹:scz ecclie que est domus dei.

¶ Dominica.xvi.post penthecostem. Ad ephe.iiii.

FRatres:obsecro vos ne deficiatis in tribulatiōibus meis pro vobis que est gloria vestra. Huius rei gratia flecto genua mea ad patrē domini nostri iesu xpi:ex quo omnis paternitas in celo ⁊ ī terra nominatur vt det vobis secundū diuitias glīe sue virtutē corroborari p spm̄ ei⁹ ī interiozi homine habitare xpm per fidē in cordibus vestris. In caritate radicate ⁊ fundate: vt possitis cōpzehendere cū oībus sctīs q̄ sit latitudo/lōgitudo sublimitas/⁊ pfūdū: scire etiā supereminentem scientie caritatem christi: vt impleamini ī omnē plenitudinē dei. Ei autē q̄ potens ē omnia facere superabūdāter q̄ꝫ petimus aut intelligimus secundū virtutē que operatur in nobis. Ipsi gloria in ecclesia et in christo iesu in oēs generationes seculi seculozū amen.

Postilla.

¶ Fratres. Obsecro vos ne deficiatis ī tribulatōib⁹.⁊c. Ad litiū illi⁹ eplē scribit sctūs paul⁹ dicēs ipsis ephesiis. Uos q̄ aliqn̄ eratis lōge facti estis ppe in sanguine xpi. Tūc seqt̄ pñs eplā in qua aplus docet nos qlr nō solū in psperitatib⁹ sz etiā in tribulatiōib⁹ a bono deficere ⁊ retrocedē nō debem⁹ dicēs(Frēs Obsecro vos ne deficiatis) Uin.s.i fide ⁊ bonis opꝫib⁹.s.me exñte(in tribulationib⁹ meis).i.in vinculis ⁊ in carceribus(p vobis).i. p doctrina ⁊ fide q̄ꝫ vobis pdicaui(que)s.fides(est glīa vrā.i.meritum glozie eterne(h⁹ rei grā)i.ppt hāc causā.s. vt non deficiatis in fide ⁊ sanctitate vite(flecto genua mea)s.cozdis ⁊ corpozis(ad prēz dñi nrī iesu xpi)Ly.i.ipm deuote depcando (ex quo oīs paternitas)i.anteq̄ꝫ ab auctoze (in celis).i.celestib⁹ angelis)⁊ ī terra.i.ī terrestrib⁹ hoīb⁹(noīat vt det vobis scdz diuitias glīe sue).i. scdm abundātiā bonitatis sue(Utute)Ly.patiētie in aduersis(corroborari per spm̄ eius).i.spm sanctū(in interiori homine).i.in volūtate ⁊ intellectu(habitare xpm in cozdibus vestris per fidē)q̄ pꝫ

eificat habitaculum patris vestri(in carita
te radicari).i. quẽadmodũ arboꝛ q̃ q̃to pꝛo
fundius f̃git radices in terra tanto minus
euelli potest(⁊ fundati) ad similitudinem
stabilis edificii.qꝛ q̃to plus ⁊ melius dom⁹
fundatur:tanto diutius stat(vt possitis cõ
pꝛehendere).i.pfecte intelligere(cuz oibus
sctis).s.aplis martyꝛib⁹/ ↄfessoꝛib⁹ ⁊ virgi
nibus ⁊ cũ pfectis fidelibus(que sit) Goꝛ.i.
q̃ta debet esse(altitudo)caritatis:qꝛ in ext̃
sione vsq; ad inimicos. vt ptz math. v. Dili
gite inimicos vostros(lõgitudo).i.caritatis
qꝛ in pseuerantia meritoꝛiũ:vt ptz math.x.
Qui aũt pseuerauerit vsq; in finẽ:hic salu⁹
erit(sublimitas).s.caritatis: qꝛ in intentõe
celestiũ p̃mioꝝ. vñ collo.iii. Que sursũ sũt
querite (et pꝛofundum.s.caritatis: humi
litate ⁊ consideratione iudicioꝝ dei. Vñ.p̃.
xxv. Judicia dei abyssus multa. Jtẽ oꝛo vt
possitis(scire).i.intelligere(etiã supueniẽtẽ
caritatẽ xp̃i(qꝛ aiam suam p nobis posuit:
vt pz io.xiiii. Maioꝛẽ caritatẽ nemo hz : vt
aiam suã ponat q̃ p amicis suis(vt implea
mini in omnẽ plenitudinẽ dei . Vm.i.in oĩ
fructu iusticie in p̃nti:⁊ tandẽ oĩ fructu gl̃ie
in futuro(Ei aũt).i.deo patri(q̃ potens est
oia facere)i.oĩpotens est(superabũdanter)
Goꝛ.i.supꝛa meritũ:vt pz roma. viii. Non
sunt cõdigne passiones huius tẽpoꝛis ad fu
turã gloꝛiã(quam petimus).i. plusq̃ petere
sciamus vel pꝛesumamus(aut intelligim⁹)
.i.plusq̃ intelligere possum⁹. Ratio qꝛ no
stra intellectio semp est finita:sed sua posse
est infinitum igit(scdm virtutẽ). s. diuinã
que operatur i nobis(Goꝛ. vltra q̃ petere
p̃sumeremus.s. vt deus homo fieret et q̃ p
nobis moꝛeret(ip̃i deo patri sit(gl̃ia in ec
clesia(Vin quã in sanguine filii sui lauit(et
in xp̃o iesu).i.in eius filio(in oẽs generatio
nes seculi seculoꝝ(. i. in tota ↄgregatione
mundi vbi vna generatio p̃terit et altera
aduenit:et sic quodammodo succedũt secu
la seculis.

Dñica.xviii.post penthe.Ad ephe.iiii.

Fratres. Obsecro
vos itaq; ego vin
ctus in dño: vt di
gne ambuletis vo
catiõe qua vocati
estis cũ oĩ humilitate ⁊ mansue
tudine:cũ patientia suppoꝛtã
tes inuicem in caritate. Solli
citi seruare vnitatẽ spiritus ĩ
vinculo pacis. Unũ coꝛpus et
vnus spirit⁹:sicut vocati estis
in vna spe vocationis vestre.
Unus domin⁹: vna fides/ vnũ
baptisma. Unus deus: ⁊ pater
omniũ qui est super omnes et
per omnia:et in omnibus no
bis . Qui est benedictus in se
cula seculoꝛum amen.

Postilla.

Fratres Obsecro vos itaq;
ego vinctus in dño.⁊c. Ante intiũ illi⁹ eple
scribit sctũs paulus dicens. Deus qui potẽs
est oia facere supabundanter q̃ petimus ãt
intelligim⁹ scdm virtutẽ q̃ operatur in no
bis. Tunc sequitur p̃ns epla. Notãdũ q̃ p̃ns
epystola ⁊ euangeliũ hodiernũ cõcoꝛdãt in
hoc:qꝛ euãgelium dicit de ydꝛopico quem
dñs iesus xp̃s curauit:et post hoc superbiã
phariseoꝛum increpando concludit dicens.
Qui se humiliat exaltabitur et qui.⁊c. Hic
apostolus paul⁹ in epystola hodierna do
cet nos huilitatẽ patientiã ⁊ mansuetudinẽ
sicut in epl'a patebit:ergo dicit(Fratres ob
secro vos itaq;) i.peto vos p hoc sup bis nõ
semper imperãdi ptãtem ⁊ exercendi : sed pie
ammonẽdi:qꝛ sicut sene.dicit. Generos⁹ est
animus hominis : potius vult verboꝛum
dulcedine duci q̃ impoꝛtunitate trahi.i.fa
cilius ducitur pia ammonitione q̃ violẽter
trahitur imperio ⁊ potestate(ego).s. paul⁹
(vinctus).i.ligat⁹ in carcere. Scripsit eni
hanc epystolã de roma detentus in carcere
p thymotheũ discipulũ suum(in dño).i. p
pter dñm(vt digne ambuletis) pcedendo de
virtute in virtutem(vocatione qua vocati
estis).s.ad fidẽ catholicã p p̃dicatões meas
(cũ oĩ huilitate) L.y.s.interioꝛi inq̃ cũ ad cõ
uersionẽ(⁊ mansuetudinẽ)vt tractabiles si
tis(cuz patientia)aduersoꝝ (suppoꝛtantes
vos inuicem)indefectib⁹ et infirmitatibus
(in caritate.s.dei ⁊ pximi(solliciti)sup.sitis
seruare vnitatẽ spiritus. i. vnitatẽ ecclesie

quam facit spiritussctūs: ⁊ ꝑ oppositū eiꝰ scisma facit dyabolꝰ (in vinculo pacis) sicut enim vinculū corporale venit ligata inter ip̄m sic pax et tranquillitas seruāt vnitatē credentiū (vnū corpꝰ) sup. sitis quod est corpꝰ x̄pi mysticum: ergo debemꝰ esse in caritate sicut membra corporis (et vnus spiritus) Vin. i. idem nolle ⁊ velle) sicut vocati estis in vna spe). s. beatitudinis eterne (vocatōis vestre) ad fidē catholicā ꝑ quaꝫ habetis vitam eternaꝫ. vnus dn̄s). s. cui seruitis (vna fides) qꝛ licet articuli sint multi in fide catholica: tamen vna est fides (vnum baptisma) Vincē. quo regeneramus (vnꝰ deus et pater oīm) scꝫ per creationē. ⁊ ideo nemo potest se alteri proferre (qui est super oīes). s. creaturas per excellentiā (⁊ per omnia) ꝑ generalē rerum gubernationē (⁊ in omnibus nobis) s. fidelibꝰ spiritualiter est per gratiam (q̄ est benedictus in secula seculoruꝫ amen.

¶ Feria.iiii. quattuor tēpoꝝ post festū sctē crucis mensis septēbris. L. amos vlt.

Hec dicit dn̄s deus Ecce dies veniūt: ⁊ cōprehendit arator messorē et calcator vue mittētē semē. Et stillabūt mōtes dulcedinē ⁊ omnes colles culti erunt ⁊ cōuertā captiuitatē populi mei israel: ⁊ edificabūt ciuitates desertas / ⁊ habitabunt in eis. Et plantabūt vineas et habent vinū earū: ⁊ faciēt hortos / ⁊ comedent fructꝰ eoꝝ Et plantabo eos super humū suam. ⁊ nō euellam eos vltra de terra quā dedit eis. Dicit dn̄s oīpotēs. Postilla.

¶ Hec dicit dn̄s deus. Ecce dies veniūt ⁊c.) In principio huius capituli propheta denūciat populi israel destructionē Et deinde circa mediū ipsius capituli denunciat ipsius populi finalē reparationē per x̄pm. hic ꝯsequenter in hac presenti lectione q̄ ponit in fine capituli describit dicte reparationis acceleratio q̄ facta est per celerē euāgelii ꝑdicationem: qꝛ viuente adhuc beato petro ⁊ in pluribus aliis apostolis fides catholica fuit per totū orbē ꝑdicata. Sicut plenius declarat sup illud. p. In omnē terrā exiuit sonus eorum ⁊c. Et breuiter petitur hic resumi. predicatio enim euangelii incepit ab hierusalē que est in medio terre habitabilis. Act. i. Et idē deriuata est circūquaq. Versus aūt occidentē publicata fuit viuente petro: quia discipuli ab eo missi in franciā per predicationē euangelii edificauerunt lenonis eccliam in honore beati petri quem credebāt passum. Sed postea audientes ipsū viuum nominauerunt dictam ecclesiā sancti petri viui. Et eodē tēpore fides catholica fuit predicata per omnia loca notabilia regni francie vsq ad mare occeanū: quod est terminus terre habitabilis secūdū astrologos Et eadē ratione euāgeliū tūc fuit predicatū versus alias partes a hierusalē scꝫ orientis austri ⁊ aquilonis Immo probabilius hoc videtur: qꝛ plures apostoli ⁊ alii discipuli christi dispsi fuerūt ad predicandū euāgelium versus alias partes q̄ versus occidentē: ⁊ sic patet celeritas gentium ad fidē. Item sciēdum q̄ conuersio gētiliū ad fidem messis nomine designat: Lu. x. Messis quidem multa. ⁊c. Et similiter calcatio vue ⁊ semiatio parabolice prophetie hoc modo frequenter loquit christus in euāgelio. Unde lu. viii. Semen est verbum dei Est igitur sensus (Ecce dies veniunt) tempus noui testamenti. (Et comprehendit arator messorem). i. predicator statim attinget ad fidelium conuersionē Sicut patet act. ii. Ubi ad predicationem petri statim conuersi sūt tria milia. Et quarto capitulo quinq milia (⁊ calcator vue). i. propinator sacre doctrine (mittentē semen). i. faciet discipulos apertos ad predicandū sicut patet i actibus apostoloꝝ in pluribus locis. q̄ edocti ab eis predicabant verbum dei. (Et stillabunt mōtes (.i. apostolis ceteris preeminentes) dulcedinem) euāgelice doctrine ⁊ (oēs colles). i. minores (culti erūt) cultura sp̄ūssancti ad perferendū fructū in ecclīa dei (⁊ cōuertā captiuitatē populi mei israel) liberādo eos de seruitute dyaboli (et edificabunt ciuitates. ⁊c. Et per hec intelligunt vniuersi status ecclesie. per ciuitates status coniugatorum i quo requiretur consensus animorum. Unde ciuitas dicitur ciuium vnitas Per vineas vero intelligitur status prelatorum ⁊ doctorū. Unū et christꝰ dicit io. xv. loquēdo discipulis suis. Ego sum vitis ⁊ vos palmites per hoꝛ

tos vero status religiosorũ qui sunt clausi sub disciplina regulari. Isti enim status sũt instituti a tẽporibus apostolorum et temporum et discipulorum xpi. Et perceptio vtilitatis seu fructus consequentis est consecutio meriti in presenti et premii in futuro.

¶ Eodẽ die. Lectio libri esdre .viii. capitulo.

In diebus illis. Cõgregatus est oĩs populus quasi vir vn⁹ ad plateã: que est ãte portã aquarum. Et dixerũt esdre scribe vt afferret librũ legis moysi quẽ precepit dñs israeli. Attulit ergo esdras sacerdos legem corã multitudine virorum ac mulierum: cũctisq; qui poterãt intelligere in die prima mẽsis septimi. Et legit in eo aperte in platea que erat ante portã aquarũ a mane vsq; mediam diẽ: in conspectu virorum ac mulierum et sapientiũ et aures oĩs ppli erãt erecte ad librũ. Stetit aũt esdras scriba super gradũ ligneũ quẽ fecerat ad loquẽdũ: et steterunt iuxta eũ et aperuit esdras librũ corã omni populo. Et benedixit esdras dño deo magno et respõdit omnis populus amen amẽ. Eleuãs aũt oĩs popul⁹ manus suas incuruati sũt: et adorauerũt deũ proni in terrã. Porro leuite silentium faciebant in populo ad audiẽdã legẽ. Populus aũt stabat in gradu suo et legerũt in libro legis dei distincte et apte ad intelligẽdũ. Dixit aũt neemias sacerdos et esdras scriba et leuite interpretantes vniuerso populo. Dies sanctificatus est dño deo nostro: nolite lugere et nolite flere. Et dixit eis. Ite et comedite pĩgua: et bibite mulsũ et mittite partes eis qui nõ preparauerũt sibi quia sanct⁹ dies domini est. Et nolite cõtristari: gaudiũ etenim dñi est fortitudo vestra.

Postilla.

¶ In diebus illis. Cõgregat⁹ est oĩs ppls̃ .&c. Postq̃ in capitulis precedẽtibus descripta est ciuitatis mutatio et murate clausio. Hic consequenter describitur populi congregatio ad deprecãdũ dñm: ne propter pctã populi ciuitas iterum vastaretur. Dicit ergo) Cõgregatusq; est omnis popul⁹ quasi vir vn⁹ .i. totaliter perfecte vel vno animo et volũtate ad festũ celebrandũ et hoc fuit in septẽbri: vt pz in principio isti⁹ capituli (ad plateã) que est ante portã aquarum. Ista porta nominatur porta fontis et in opposito illius porte non tñ immediate erat atriũ vbi homines orabant et audiebant verbum diuinum et hoc atrium vocatur hic platea (Et dixerunt esdre scribe vt afferret librum legis moysi) quam reperauerat. vt dictum est supra. scz esdre .vii. Et ideo iam melius docere poterat (Et legit in eo aperte) .i. intelligibiliter declarando ea que videbantur obscura. In die primo mensis septimi: in quo est festum turbarum. vt precipitur leui .xxiii. (De mane vsq; ad mediam diẽ) in quo apparet eius sollicitudo populum docendo: et etiam deuotio populi ita diu et attendo audiẽdo. Ideo subditur (Et aures .&c. erecte ad librum) .i. ad audiendum ea que erant in libro. et aures mentis erant attente ad intelligendum (Stetit .&c.) super gradum ligneum. Dicitur autem de salomone q̃ stetit supra basin eneam ad loquendum populo: vt habetur in paralipo .vi. Sed illam basin alia metalla portauerunt secum chaldei quando incenderunt templum et ciuitatem: vt habetur .iiii. regum vltim. Esdras autem non erat diues sicut salomon. et ideo pro gradu eneo fecit gradũ ligneum ad loquendũ (Et benedixit esdras dño deo (ostendens q̃ in princi-

plo predicationis ad impetrandũ gratiã dei debet fieri oratio: non solũ a pdicãte: sz etiã a toto populo: ideo subditur (Et respondit omnis populus. zc.) populus aũt stabat in gradu suo. i. inferius q̃ esdras qui superueniebat populo: vt pdictum est (Dixit autẽ neemias) Hic zña describit lectionis interptatio: cũ dicit (Dixit autẽ neemias) ipse est athersata. Hic enim alio nomine dictus est cuius ratio fuit supradicta. i. esdre. ii. (Et esdras sacerdos et scriba. zc) Non est hoc itelligendũ q isti oẽs simul loquerẽtur: qz esset magis confusio intellectus audientiũ q̃ instructio: nisi forsitan in diuersis locis z diuersis partibus populi sic loquerent q vnus non impediret alium: quod tamen non videtur verũ: qz in principio huius capituli dicitur. Congregatus est ois populus quasi vir vnus ad plateam q̃ est ante portam aquarũ Ex quo videtur q totus erat cõgregatus in loco vno. Solus igit esdras legẽ legebat z obscura declarabat: sed alii in hoc ipsũ iuuabant qz sibi assistentes faciebant silentium in populo ipm reprimentes a luctu et gemitu qz non erat dies luctus sed spiritualis leticie (Flebat enim ois populus. zc) qz pcipiebat se legem transgressum fuisse in multis. (Comedite pinguia z bibite mulsũ). i. vinũ melle dulcoratũ. Ex hoc patet q in diebus festis possũt fideles z debent lautius viuere cũ moderamine: tamen (Et mittite partes) id ẽ exeniã (eis q̃ nõ pparauerũt sibi). i. pauperibus q̃ nõ habuerũt vnde possent sufficienter sibi puidere (z nolite contristari) cuius ratio subdit (Gaudiũ etenim dñi. zc.) i. gaudium spirituale quod debetis in dño gaudere in hac solẽnitate est zsolatio nostra nos fortificans ad bonum. Cetera autem oĩa huius lectionis patent ex dictis.

¶ Fer. vi. Lectio osee pphete xiiii. capi.

Hec dicit dominus deus: Conuertere israel ad dominũ deũ tuũ: quoniam corruisti in iniquitate tua. Tollite vobiscũ verba z conuertimini ad dominũ z dicite ei Omnẽ aufer iniquitatẽ et accipe bonũ: et reddemus vitulos labiorũ nostrorũ. Assur nõ saluabit nos: super equos non ascẽdemus nec dicemus vltra dii nri opa manuũ nostrarũ: qz eius q̃ i te ẽ misereberis pupilli. Sanabo cõtritiões eorũ: diligã eos spõtanee qz auersus ẽ furor meus ab eis. Ero quasi ros isrl' germinabit quasi liliũ. Et erũpit radix eius vt libani. Ibunt rami eius z erit quasi oliua gl'ia eius: et odor eius vt libani. Cõuertent sedẽtes i vmbra eius viuẽt tritico. et germinabũt quasi vinea / memoriale eius sicut vinum libani Ego exaudiã z dirigã eũ ego vt abietã virẽtẽ ex me fructus eius iuent' ẽ. Quis sapiẽs z itelligit ista itelligẽs z sciet hec. Quia recte vie dñi: z iusti ãbulabũt in eis.

Postilla.

¶ Hec dicit dñs deus. Conuertere israel. zc.) In precedẽtibus capitulis posita ẽ pmulgatio diuine iusticie i populũ iudaicũ. In hoc vltimo capitulo ponitur pmulgatio diuine misericordie: z hoc generaliter q̃tum ex se. Et propheta postq̃ incitauit in principio ad penitentie veritatẽ manifestat diuine misericordie largitatem. In secunda miratur credentiũ paucitatem. Circa primum dicit. (Conuertere israel ad dominũ). s. per penitentiam verã. Ita proclamauit iohannes precursor xpi. Penitentiã agite: appropinquabit enim regnũ celorũ. Unde baptismus iohannes baptiste fuit quedã ptestatio penitentie agende in aduentu christi (q̃m corruisti in iniquitate tua) a statu gratie. (Tollite vobiscum verba) non dicit brutorum animaliũ sacrificia q̃ cessauerunt in lege noua: sed verba duplices confessiõis scz peccatorũ et diuine laudis quibus homo conuertitur ad deum (Et dicite ei) i. christo. (Omnem aufer iniquitatẽ (Christus enim

abstulit peccatū oꝛiginale per sacramentū
baptismi:et actuale per sacramentū penitē-
tie. Propter qđ dicit de eo io.i. Ecce agnus
dei.ecce qui tollit peccata mūdi (Ecce accipe
bonū).s.bonū de gn̄e ad quod extendit facul
tas humana (fac acceptū deo patri) sua gra
tia (Et reddemus vitulos.i.sacrificia eo ꝙ
ī veteri lege de specie bonis fiebant maioꝛa
sacrificia (Labioꝝ nostroꝝ) .i.laudes deuo-
tas q̄ sunt sacrificia acceptissima.ps.xlix. Sa
crificiū laudis honoꝛificabit me. (Assur nō
saluabit nos.⁊c).i.pressuris nō recurremus
ad auxiliū humanum sed diuinum . Et ita
fuit in pꝛimitiua ecclesia:ꝙ xp̄iani cōtra per
secutiones iudeoꝝ et etiam tyrannoꝛū non
pugnabāt armis: sed oꝛationibus deuotis.
Unde p oꝛationes beati basilii ⁊ sui populi
sanctus mercurius miles iā defunctis inter
fecit iulianum apostatem ecclesie ꝑsecutoꝛē
et eius lancea que ī ecclesia beati basilii ser
uabatur inuenta est sanguie iuliani aposta
te perfusa (Nec dicem⁹ vltra dii nostri. ⁊c)
q2 p aduentū xp̄i deiecta est idolatria (q2 ei⁹
qui ī te est misereberis pupilli) Erat eīm po
pulus an̄ aduentū xp̄i pupillus.quia carēs
parentibus:sed nunc habet xp̄m ⁊ ecclesiam
verū patrem et veram matrē (Sanabo.⁊c)
Hic ꝯsequēter pꝛophetat diuine misericoꝛ-
die largitatē dicens in persona xp̄i. (Sana
bo contritiones eoꝝ).i.vere penitentes sa-
nabo per gratiam (diligā eos spōtanee) q2
amoꝛ inter hominē ⁊ deū pꝛimo ꝓcedit ex
arte dei pꝛopter qđ dicit io i. canonica ca.
vii. Diligam⁹ deū qm̄ ip̄e pꝛioꝛ dilexit nos
⁊ sic de eius dilectio est spōtanea (q2 auersus
est furoꝛ meus ab eis) p moꝛtē eīm xp̄i homi
nis placatus est deus pater.et per ꝯsequens
filius q̄ est vn⁹ deus cum ipso. Ideo subdit
(Ero quasi ros) Sicut enim ros inuisibilit̄
descendit et fecundat terram: sic dei fili⁹ in
uisibiliter descendens fecundauit virginē
Esaye.lv. Roꝛate celi desup ⁊ nubes pluāt
iustum:aperiatur terra ⁊ germinet saluato-
rem (⁊ isrl̄) id est populus xp̄ianus seu eccle
sia (germinabit sicut lilium) per puritatem
vite (Et erūpet radix eius) Radix eīm eccle
est ipse xp̄s scđm quod declarat diffuse aug.
super.ps. Ista radix erupit quando aposto-
los aliosq3 fideles ꝓtulit. Ideo subdit. Ibūt
rami eius).s.de virtute in virtutem (⁊ erit
quasi oliua)que semper est ī viroꝛe (gloꝛia
eius) q2 glīa xp̄i non marcessit (et odoꝛ ei⁹)
id est fame bonitatis xp̄i in se ⁊ ei⁹ discipulis
(diffundet) Sicut impletū est p vniuersū
oꝛbem pꝛopter qđ dicit apl's.ii. ad choꝛin.ii.
Chꝛisti bonus odoꝛ sum⁹ in omni loco (Cō
uertentur sedentes in vmbꝛa ei⁹).s.xp̄i (vi-
uent tritico) i.eucharistie sacramento qđ cō
ficitur in pane triticeo: ⁊ hic panis dat vitā
mūdo.io.vi. Si q̄s mādūcauerit ex hoc pa-
ne viuet ineternū (⁊ germinabūt quasi vi-
nea) ꝓpter hoc dicit saluatoꝛ.io.xv. Ego sū
vitis vera ⁊ vos palmites (memoꝛiale eius
sicut vinum libani) Prope eīm mōtem istū
crescebat vinū optimū ⁊ memoꝛia dignum
Ephꝛaim sup.dicet. Quid michi vltra ydo-
la. Multi enim de decē tribubus reuersi a
regno assyꝛioꝝ credi xerunt ad p̄dicationē
apl'oꝛum alioꝛumq3 xp̄i discipuloꝛum omni
ydolatria et superstione deiecta. Licet enim
iudei qui redierunt de babylone non legan
tur postea ydolatrasse nisi aliqui pauci ma-
chabeoꝝ tp̄e. Illi tn̄ de decem tribubus q̄ nō
redierūt de captiuitate p assyꝛiis facta ydo
la coluerunt: saltē vt pote inter ydolatras
cōmoꝛātes (Ego exaudiā) oꝛationes eius (⁊
dirigā eū) in viam salutis. Ego vt abietem
virentē).s.faciā eum (ex me fructus eius) si-
cut patet ca.precedenti. Tantūmodo in me
auxilium tuū) Hic mutatur modus loquen
di de tercia persona ad secundā (Quis sapi-
ens.⁊c.) Hic admiratur paucitatē credētiū.
Licet eīm pꝛimi credentes in xp̄o fuerunt iu
dei:tamen fuerunt pauci cōparatiue respe-
ctu remanentium in infidelitate:quod ꝓphe
ta admirat. Cum videt in spiritu xp̄m tot ⁊
et tanta miracula facturū ꝙ merito sibi ab
omnibus erat credendum / ideo subditur.
(Quis sapiens) sapientia.de sursum descē-
denteque est suadibilis et bonis consentiēs
ia.iii. (et intelliget ista) quasi dicat pauci cō
paratiue intelliget dicta pꝛophetarum (et
sciet hec) que dicta sunt (quia recte vie dn̄i
scilicet pꝛecepta decalogi et euangelia et cō-
silia (et iusti ambulabunt in eis) id est iusti
ficati per fidem chꝛisti pꝛocedent in eis de
virtute in virtutem.

¶ Sabbato quattuoꝛ tempoꝛū septēbꝛis.
Lectio libꝛi leuitici.xxiii.capitulo.

In diebus illis. Locutus
est dn̄s ad moysē dicens
Decimo die mēsis huius septi-
mi dies expiationū erit celeber
rimus:⁊ vocabit sanctus affli
getisq3 animas vestras in eo:⁊

offeretis olocaustũ. De opꝰ ser
uile non facietis in tẽpore diei
huius: quia dies propitiatiõis
est vt propicietur vobis dñs de
us vester. Omnis anima que
afflicta nõ fuerit die hoc: peri
bit de populis suis. Et que ope
ris quippiã fecerit: delebo eam
de populo suo Nichil ergo ope
ris facietis in eo. Legitimũ se
piternũ erit vobis ĩ cunctis ge
nerationibus: et habitationibꝰ
vestris Sabbatũ requietionis
est: et affligetisq; animas vestras
Die nono mensis huiꝰ a vespe
ra vsq; ad vesperam celebrabi
tis sabbata vestra. Dicit domi
nus omnipotens.

Postilla.

In diebus illis Locutꝰ est do
minus ad moysem dicens. Decimo die rc.)
In hoc totali capitulo agitur de temporibꝰ
offerendi: que quidẽ tempora sũt solennita
tes in q̃bus fiebant specialia sacrificia vltra
quotidiana Sed in hac lectione que ponit
circa finẽ ipsius capituli determinatur de fe
sto expiationis quod celebratur in memoriã
illius beneficii quo dñs inclusit peccatũ de
fabricatione vituli: et ideo celebrabatur de
cima die mensis septimi: quia tunc descẽdit
moyses de mõte portans secundas tabulas
in signũ propiciationis diuine (Affligetisq;
aĩas vestras ĩ eo) Tũc eĩ debebant affligi in
dei ieiuniis et vigiliis (Et offeretis olocau
stũ dño eo modo quo determinatur nume.
xxix die nono mẽsis septimi rc.) quia sicut
dictũ est frequenter d'es solẽnes incipiebãt
a vespere precedẽtis diei.

Eodẽ die Lectio libri leuitici.xxiiii.

IN diebꝰ illis Locutus est
dñs ad moysẽ dicẽs Qui
to decimo die mẽsis septimi hu
ius quãdo cõgregaueritis oẽs
fructus terre vestre: celebrabi
tis ferias dñi septẽ diebus. De
primo et die octauo erit sabba
tũ id est requies Sumetisq; vo
bis die primo fructus arboris
pulcherrime: spatulasq; palma
rũ et ramos ligni densarum frõ
dicũ: et salices de torrente et le
tabimini corã dño deo vestro.
Et celebrabitis solẽnitatẽ eiꝰ
septẽ diebꝰ per ãnũ. Legitimũ
sẽpiternũ erit vobis in genera
tionibꝰ vestris Mense septimo
festa celebrabitis: et habebitis
in vmbraculis septem diebus.
Omnis qui de genere israel est
manebit in tabernaculis: vt di
scant posteri vestri q' in taber
naculis habitare fecerim fili
os israel cum educerem eos de
terra egypti ego dominus de
us vester.

Postilla.

In diebꝰ illis Locutꝰ est do
minꝰ ad moysẽ dicẽs. Quitodecio. rc Post
supradictã lectionẽ nõ tñ immediate seq̃tur
lectio p̃ns q̃ facit finẽ p̃dicti capituli. Unde
inter p̃dictã lectionẽ et hanc p̃sentẽ fit men
tio ĩ textu de festo tabernaculoꝝ qđ celebra
tur in memoriã illiꝰ bñficii quo dñs inclusit
pctm̃ de fabricatõe vituli: et ideo celebraba
tur decima die mẽsis septimi: q2 tũc descen
dit moyses de mõte portãs scdas tabulas in
signũ p̃piciatiõis diuine (Affligetisq; aĩas
vr̃as in eo) Tũc eñ debebãt affligi in dei ie
iuniis et vigiliis Et offeretis olocaustũ dño
eo mõ q̃ determiat nume.xxix. die vero mẽ
sis septimi. rc.) q2 sicut dictũ ẽ freq̃nter dies
solẽnes incipiebãt a vespere p̃cedẽtis diei.

Eodẽ die. Lectio libri leuitici.xxiii.

Sabbato. iiii. tp̃m septẽbris. ꝑystola.

Domine deꝰ noster pa
sce populũ tuũ ĩ virga
tua gregẽ hereditatis tue habi
tantes solos terrã ĩ saltu iuxta
dies ãtiquos Videbũt gẽtes et
cõfũdent sup omni fortitudine
sua. Quoniã q̇s deꝰ similis tui
q̃ aufers iniq̃tatẽ: et transfers
peccatũ reliquiarꝫ hereditatis
tue. Nõ ĩmittet vltra furorem
suũ: qm̃ volẽs misericordiã est
Et reuertet: et miserebit nostri
Deponet oẽs iniquitates nr̃as
et ꝓiciet oĩa pctã nostra ĩ ꝓfũ
dũ maris. Dabis v̈itatẽ iacob
mĩaꝫ abrahã quã iurasti pr̃ibꝰ
nr̃is a diebꝰ antiq̇s: dñe deꝰ nr̃.

Postilla.

¶ Dñe deus noster pasce popu
lũ tuũ in virga tua ꝛc.) In hac lectione pro
pheta denũciat populo cõsolationẽ post redi
tũ captiuitatis babilonice: dirigẽs sermonẽ
ad deũ dicẽs (Dñe deꝰ noster). i. tu q̇ es deꝰ
oĩz. s. deꝰ hebreoꝝ diceris ꝓpter specialẽ lu
ctũ (pasce populũ tuũ). i. pasces (ĩ virga tua
. i. ĩ directione tua eũ reducẽdo de captiuita
te babylonica (habitãtes solos ĩ saltu). i. ex
tua ꝓtectiõe poterũt habitare securi in saltu
vbi habitant fere. Vñ primo esdre. viii. dr̃ q esdras nõ petiuit eq̇tes a rege dicẽs q ĩ via ꝓ
tegeret diuina ꝓtectiõe (ĩ medio carmeli pa
scẽt ꝛc.) i. in loco fertili videbũt gẽtes ꝛ cõ
fũdẽt (samaritani enĩ vidẽtes illos q̇ de ca
ptiuitate venerãt ꝓsperari ĩ reedificatione ci
uitatis ꝛ tẽpli ꝛ ĩ aliis fuerũt multũ pturba
ti ꝛ cõfusi: vt habet esdre et neemie (Aures
eoꝝ surde erũt) i. declinabũt audire ꝓsperita
tẽ eoꝝ pre inuidia qua torq̃bũtur: sicut serpẽs
ĩ puluere volutat (dñm deũ nostrũ nõ desy
derabũt) timore seruile timẽtes adeo puniri
ꝓpter mala q̃ consuebũt facere populo tuo re
uersi. Et ꝓpter ista ad dei laudẽ assurgit ꝓ
pheta dicẽs (Quis deꝰ similis tui) q. d. nullꝰ
qꝛ tu es deꝰ solus verꝰ (q̇ aufers iniq̃tatẽ a ser
uis tuis ꝑ pñie medicinã (Non ĩmittet ꝛc.)
Mutat ꝓpheta modũ loquẽdi de scđa ꝑsona
ad terciã (vltra furorẽ suũ) si ꝑseuerẽt in bo
na talia enĩ sũt sub cõditiõe itelligẽda. sicut
dr̃ diffuse hieremie. xviii. (Deponet iniq̃ta
tes nr̃as) qđ erat onꝰ nos grauãs (ꝛ ꝓiciet ĩ
ꝓfũdũ maris) i. faciet ea nõ apparere ad pu
nitionẽ Et reuertit ꝓpheta ad loquẽdũ ĩ se
cũda ꝑsona dicẽs (dabis veritatẽ iacob ꝛc.)
i. adimplebis ꝓmissiões factas patribꝰ nr̃is q̃
tũc implẽde erãt ꝛ modo iplete sũt ĩ dño iesu
xp̃o cui ẽ honor ꝛ gl̃ia in secula seclõꝝ amẽ.

¶ Eodẽ die. Lctõ zacharie ꝓphete viii.

In dibꝰ illis. Factũ ẽ ver
bũ dñi ad me dicẽs. Hec
dicit dñs deus exercituũ. Sicut
cogitaui vt affligerẽ vos cũ ad
iracũdiã me ꝓuocassẽt patres
vestri et non sũ misertꝰ: sic con
uersus cogitaui ĩ diebꝰ istis vt
benefaciã hierusalẽ et dñi iuda
Nolite timere: hec sũt ergo ver
ba q̃ facietis. Loquamini veri
tatẽ: vnusquisq cũ ꝓximo suo
Veritatẽ et iudiciũ pacis iudi
cate ĩ portis vr̃is. Et vnusq̇sq
malũ cũ cõtra amicũ suũ ne co
gitetis ĩ cordibꝰ vr̃is: et iuramẽ
tũ mẽdax ne diligatis. Omnia
enĩ hec sũt q̇ odi: dicit dñs Et fa
ctũ ẽ verbũ dñi exercituum ad
me dicẽs. Hec dicit dñs exerci
tuũ. Ieiuniũ quarti et ieiuniũ
quĩti: et ieiuniũ septimi et ieiuni
um decimi erit domui iude in
gaudiũ et leticiã: et ĩ solẽnitates
p̃claras. Veritatẽ tãtũ et pacẽ
diligite: dicit dñs exercituũ.

Postilla.

¶ In diebus illis Factũ est ver
bũ dñi ad me dicẽs. Hec dicit dñs exercituũ
Sicut cogitaui. ꝛc. In ꝑcedentibꝰ capitu

lis posuit pp̄heta populi increpationē ideir
co in hoc totali capitulo ponit boni pmissio
nē. vt bonus samaritanus post vinum moꝛ
dicatiuū infūdens oleum lenitiuū Sed hec
pꝛesens lectio solū cōtinet vltimā ptē capi=
tuli in qua ponit pmissionis facte cōfirma=
tio. dicit ergo(Sicut cogitaui vt affligerez
vos. ꝛc.) et ē de se patēs littera vsq̄ ibi) Hec
sunt ergo. ꝛc.) vbi ꝯcludit φ promissio dicto
rum bonoꝝ implebitur in eis si pmanoant
in iusticia. ideo subdit(Loquimini) verita=
tē sine dolo et deceptiōe(veritatē et iudiciū
pacis iudicate(sine personarū acceptiōe(in
poꝛtis vestris) i poꝛtis cui̅ ciuitatis sedebāt
antiquitus iudices: vt omnes tā indigne φ
aduene in pꝛōptu possent eos inuenire. Ce=
tera patent vsq̄ ibi.(Et factū est. ꝛc. Ante p̄
sentē lectionē fuit q̄stio mota q̄ p parte solu
ta est ꝛ pꝛo parte nō: hic aūt ponit p̄dicte so
lutionis ipletio. Et diuiditur in duas ptes
qꝛ pꝛimo ponitur dicte solutionis cōpletio.
secundo aduentus xp̄i denūciatio: ibi. Hec
dicit. ꝛc. Qꝛ pꝛincipalis intētio pp̄hetaꝝ est
nunciare dies messie. vt dicit ra. sa. ꝛ alii do
ctoꝛes hebꝛei. Jō frequēter loquēdo de aliis
rebus interserunt de pertinentibus ad ad=
uētū xp̄i. Circa que sciendum φ questio fuit
mota de ieiuniis. v. mense ꝛ. vii. fiendis. Et
occasione huius fit mentio de aliis ieiuniis
que apud iudeos fiebāt p anni circulū: cum
dicitur(Jeiunium quarti. s. mensis in quo
capta fuit ciuitas hierusalem. vt patet. iiii.
regum vltimo. Et ieiunium quinti) in quo
templum et ciuitas fuerūt cōbusta(Et ieiu
nium septimi) in die expiationis: et hoc pꝛo
pter moꝛtem godolie(Et ieiunium decimi)
qꝛ tunc ezechiel et populus exñs in babylo=
nia audierūt rumoꝛes de subuersione hie=
rusalez et tēpli(erit domui iude in gaudiū)
i. vertetur ad eoꝝ pꝛosperitatē et solatium
si tamen ieiunent debite. s. a vitiis abstinen
do ꝛ opera iusticie faciendo Jdeo sequitur
(Veritatē tantū et pacem diligite) iuste et
pacifice cum populo conuersando.

¶ Eodē die. Lcō danielis pp̄hete. iii. ca.

IN dieb9 illis. Angel9 dñi descēdit cum azaria ꝛ so=
ciis eius in foꝛnacē Et excussit
lamam ignis foꝛnace: ꝛ fecit
mediū foꝛnacis quasi ventū ro
ris flantē Flama aūt diffusa ē
sup foꝛnacem cubitis quadꝛa=
ginta nouem: et incendit quos
reppit iuxta foꝛnacē de chaldeis
ministros regis qui eam incen
debāt Jllos aūt oīno non teti=
git ignis: neq̄ contristauit nec
quicq̄ molestie itulit. Tunc hi
tres quasi ex vno oꝛe laudabāt
et benedicebant ꝛ gloꝛificabāt
deū in foꝛnace: dicentes.

Postilla.

¶ Angelus dñi descendit ꝛc.

Hec lectio ponitur i medio capituli Nam
in pꝛima parte ipsius capituli ostēditur cau
sa litigii inter regem et tres pueros nomia
tos in littera. deinde foꝛma iudicii et tandez
pena supplicii. Jn hac autem lectiōe tangit
angelicū pꝛesidiū diuinitus missuz ab ipos
puero de pꝛedicto incendio liberandos. Et
est de se patens littera vsq̄ ibi(Tūc hi tres
ꝛc) Sed circa intellectū pꝛedicte littere pos
set queri quomō isti pueri nō fuerūt lesi in
foꝛnace. Et dicunt aliqui φ hoc factum est
per hoc φ āgelus anexcussit flamam de foꝛna
ce: vt hic dicitur et apposuit aliqua refrige=
ratiua interius Vnde dicitur hic: φ fecit me
dium foꝛnacis quasi ventum roꝛis flantem
Et tunc secundum hanc viam opoꝛtet dice
re φ non erat ardoꝛ in foꝛnace nec secundū
effectum / nec secundum rem vel actum pꝛi
mum. Sed hoc non videtur verum: quia su
pꝛa dictum est φ fuerunt positi in foꝛnace li
gati: tamen ignis consumpsit vincula eoꝝ
quia ambulabant in camino: et non consū=
psit eoꝛuz coꝛpoꝛa. Et sic patet φ pueris ex
istentibus in foꝛnace erat ibi ardoꝛ ignis nō
solummodo secundum rem vel actum pꝛi=
mum: sed etiam q̄tum ad effectum vel actū
secundum: quod est cumburere. Ex quo cō=
bussit vincula eoꝛum. Jtem infra eodem ca
pitulo dicitur φ ambulabāt in medio ignis
ardentis. Dicendum igitur φ salus puero
rum facta est diuina virtute suspendente
actum secundum ignis. id est affectum ma=
nēte tamen actu pꝛimo: quia cum creatura
obediat creatori in omnibus possibilib9 fie
ri potest per vi[rtu]tem diuinam conseruari

ardorez ignis in actu primo sine scdo: qz pri⁹ potest absolui a posteriori. Et sicut pōt virtus diuina suspēdere actus ignis simpliciter ita potest suspendere circa vnū obiectū absqz hoc q̄ suspendat circa aliud. Et sic de⁹ suspendit actū ignis circa corpora puerorū et non circa vincula eorz nec circa eos qui fornacē incēdebāt (Tunc hi tres. ⁊c. posita condescensione bonitatis diuine circa pueros ⁊ angelico presidio diuinitus misso: consequēter ponitur collaudatio diuine maiestatis ab ipsis Et diuiditur in duas partes qz primo isti pueri deum laudant. scdo ad laudez dei creaturas inuitāt. Sed hec lectio continet primā partē tantū. secūda vero cōtinet in hymno qui cantatur post hanc lectionez imediate: prima pars est de se patens. secunda patet in predicto hymno.

¶ Eodem die. L. epy. b. pau. apo. ad he. ix.

FRatres. (Tabernaculū factū est primum ī quo erant cādelabrū ⁊ mēsa ⁊ ppositio panū quod dr̄ sancta Post velamentū aūt secundū tabernaculū quod dicit̄ sācta sanctorū aureū habēs thuribulū: ⁊ archā testamēti circuntectā ex oī parte auro. In qua erat vrna aurea habens māna: et virga aarō que frōduerat: ⁊ tabule testamēti. Sup̄ que erant cherubin glorie obūbrātia: propiciatoriū: de q̄bus modo nō est dicēdū p̄ sigula. His vero ita cōpositis ī priori quidē tabernaculo sēper introibāt sacerdotes. sacrificiorz officia cōsūmātes. In secūdo aūt semel ī anno sūm⁹ pōtifex nō sine sāguine quē offerret p̄ sua ⁊ populi ignorātia. Hoc significante spū sācto nondū ppalatā esse sactorz viā adhuc priori tabernaculo habēte statū Que parabola est tēporis istātis. Iuxta quā munera ⁊ hostie offerūt̄: que nō possūt iuxta ɔsciētiā pfectū facere seruientē: solūmodo in cibis ⁊ in potib⁹ ⁊ varus baptismatib⁹ ⁊ iusticiis carnis vsqz ad tēpus correctiōis ipositis Christ⁹ aūt assistēs pōtifex futurorz bonorū peramplius ⁊ pfectius tabernaculū nō manu factū: id ē nō hui⁹ creationis Neqz p̄ sāguinē hircorz aut vitulorz: sed p̄ ppriū sāguinē itroiuit semel i sancto eterna redēptione inuenta.

Postilla.

¶ Fratres. (Tabernaculum factū est primū. ⁊c. In pcedētib⁹ capitulis apostolus ostēdit dignitatē sacerdotii xp̄i respectu sacerdotii veteris legis i generali: hic cōsequēter declarat hoc idē applicādo ⁊ pbādo magis in speciali. Ad quorz euidētiā cōsyderandū est q̄ oīa que sunt in nouo ⁊ veteri testamēto ordinata sūt ad cultum diuinū. Ad talē vero cultū reddit̄ hō inept⁹ simpliciter per pctm̄ et apt⁹ p̄ grām: scdm̄ q̄d vero p̄ immūdiciā corporalē Et ideo sacramēta noue legis q̄ cōferūt gratiā et auferūt pctm̄ reddūt hoīem simpliciter aptū ad cultū diuinū Illa aūt q̄ erāt in veteri lege gratiā nō conferebāt: sed tm̄ quasdaz irregularitates seu immundicias corporales tollebāt. pp̄ter q̄s ꝓhibebāt hoīes accedere ad locū diuini cultus ⁊ ad cetū fideliū. Sicut erat tact⁹ mortui vel alicui⁹ immūdi: ex q̄b⁹ reddebat̄ hō inept⁹ ad accedēdū ad locuz cultus diuini. Talia aūt auferebātur p̄ sacramēta veteris legis: lz p̄ ipa gratia nō ɔferret. Et hoc ē qd̄ dr̄ in principio hui⁹ capituli qd̄ tm̄ principiū nō ponit̄ in p̄nti lectione seu epystola. sz ibi dē recitat̄ ppt̄ intelligētiā sequētiū. Text⁹ aūt pcedēs hāc lectionē ē: habuit q̄dē ⁊ pri⁹ iustificationes culture ⁊ sctm̄ seculare. Tūc sequitur (Tabernaculū enī factū est. ⁊c) Ad

quoꝝ intelligētiā est sciēdū ꝙ tabernaculuȝ
moysi sic erat dispositū. Parietes ei erāt de
q̄busdā asseribus coopertis auro tectū vero
tabernali erat quedā cortina quattuor colo
rib⁹ depicta. Altitudo tabernaculi erat decē
cubitoꝝ: ⁊ latitudo decē lōgitudo vero trigi
ta. Erat q̄dā cortina interi⁹ diuidēs lōgitu
dinē in partes ieq̄les: qꝛ ex vna parte cōtine
erāt decē cubiti tm̄. Et dicebat illa pars ta
bernaculi sctm̄ sctōꝝ. In alia em̄ pte erāt vi
ginti cubitū. Et dicebat illa pars sctā abso/
lute: vl' etiā sctm̄. Et sic distinguebātur due
ptes tabernaculi sicut in ecclesiis nr̄is choꝛ⁹
⁊ nauis: nisi ꝙ opposito erāt site: qꝛ choꝛus
in ecclesiis nostris est vers⁹ oꝛientē: in taber
naculo vero moysi sctm̄ sctōꝝ erat vers⁹ oc
cidētē. Ulteri⁹ cōsyderādū ꝙ in sctm̄ sctōꝝ
erāt tria: archa testamēti: duo cherubin / et
ppiciatoꝛiū. ⁊ scd̄m apl'z cū illis erat ibi thu
ribulū. i. incēsoꝛiū id quo sūm⁹ sacerdos in/
trans sctm̄ sctōꝝ ponebat incensū vt nebu/
la inde ꝯsurgens ipediret alioꝝ aspectū qui
erāt in alia pte tabernaculi ne viderent oīa
q̄ erāt intra sctm̄ sctōꝛum. Similiter in alia
pte tabernaculi q̄ dicebatur sctā erant tria:
mensa ppositionis in latere aq̄lonari: ⁊ can
delabꝛū aureū i latere australi: ⁊ altare thy
miamatis in medio cōtra diuitē sctm̄ ⁊ sctō/
rū. Et notandū ꝙ in archa testamēti erant
tria. s. tabule decalogi / virga aarō ⁊ manna
Si q̄s aūt ad lr̄aȝ scire voluerit qd̄ ista de/
signent videat sup hoc capitulo de lyra. Sȝ
raro allegoꝛica pꝛedictoꝛū est: qꝛ p illā pteȝ
tabernaculi q̄ dicebatur sctā: designabatur
vet⁹ testamētū in quo veritas diuinoꝝ erat
latēs sub velaminib⁹ figurarū. Sicut aspe
ctus eoꝝ q̄ erant intra sctm̄ sanctoꝛū erat in
clusus per coꝛtinā mediā inter vtrāq; taber
naculi partē. Per illā vero tabernaculi par
tē q̄ dicebat sanctum sanctoꝛum in qua erāt
illa q̄ repꝛesentabāt spūalia ⁊ diuina: signi
ficabatur nouum testamentū scissa fuit illa
coꝛtina que pꝛohibebat aspectum eoꝛum q̄
erant intra sancta sanctoꝛum. vt habet lu.
xxiii. Et hanc expositionem ꝓsequitur apo
stolus. Quibus visis accendendum est ad
litteram que tangit tabernaculi dispositio/
nē. Tabernaculū em̄ factū est pꝛimū. Taber
naculum pꝛimum dicitur illa pars taberna
culi que dicebatur sancta: quia ab illa erat
ingressus templi: in quo erant candelabꝛa.
Dicit candelabꝛa in plurali: quia licet esset
vnum candelabꝛum tantū: tamen habebat
septem litteras que hic dicuntur cādelabꝛa

Et mensa et pꝛoposito panum: quia septem
panes erant positi super mensam illā. Ter
cium autem quod erat ibi: scilicet altare in
censi omittit apostolus quia secundū quod
sequitur infra non intendebat de istis dice/
re per singula. Sequitur que dicitur sancta
(hoc refertur ad tabernaculū pꝛimum: quia
sicut dictū est illa pars pꝛima tabernaculi i
qua erāt ista dicebat sancta absolute (post
velamentū autē) i. post coꝛtinā intermediā
erat secundū tabernaculū. i. secūda pars ta
bernaculi (quod dicitur sancta sanctoꝛū au
reum habens thuribulum et archam testa/
mēti circumtectā ex omī parte auro) quia erat
de lignis sethin opera auro intus et extra:
vt habetur exo. xv. (in qua erat vrna aurea
habens māna) scd̄m quod dr̄ exo. xvi. (Et
virga aarō que frōduerat) scd̄m qd̄ habet
nume. xvii. (Et tabule testamēti) Ista erāt
inclusa in archa: vt p̄dictuȝ est (Super erat
que cherubin gloꝛie). i. gloꝛiose facta: vl' po
tius quia erat gloꝛie dei cui deseruiunt an/
geli per cherubin significatiua. Unde sequi
tur (obūbrantia ppiciatoꝛiū) quod repꝛesē
tabat locū diuinū: vt dictū est (de quib⁹ mō
non est dicēdū p singula) quia aplūs pꝛose/
q̄tur illa bꝛeuiter: et secundū sensum allego
ricū tantū. vt dictum est (His vero. ⁊c.) Hic
apostolus describit ministerium sacerdotuȝ
in tabernaculo moysi. Ad cuius intellectum
sciendum ꝙ intra sanctum sanctoꝛuȝ solus
summus sacerdos introibat in festo expiatio
nis tantuȝ. In alia autem parte tabernacu
li que dicebatur sancta absolute: alii sacer/
dotes intrabāt bis qualibȝ die ad pficiendū
sacrificia. Immolatio enim sacrificioꝛum ⁊
oblatio eoꝛum fiebant extra tabernaculum
sub diuo in altari olocaustoꝛum: sed cōsum
matio sacrificii fiebat in tabernaculo p cre/
mationem in altari incensi: quia sacrificia
illa non erant accepta ex se: sed tantū ex fide
et deuotione offerantiū que fides ⁊ deuotio
significantur per incensum Et hoc est quod
dicitur (his vero ita cōpositis). i. dispositis
modo predicto (in pꝛioꝛi quidem tabernacu
lo, i. in parte tabernaculi que dicebatur san
cta (semper) id est quotidie (introibant sacer
dotes sacrificioꝛum officia consummantes)
per cremationem incensi (In secūdo autē)
id est intra sanctum sanctoꝛum semel in an
no solus pōtifex supple introibat. Glosa di/
cit hic ꝙ pluries intrabat in āno: tamē sine
sanguine. Hoc tamen non inuenitur scriptū
in lege: nisi solum quando mouenda erant

castra. Tunc em̄ aarō ꝛ filii eius intrabant vt inuoluerent ea q̄ erant intra sancta sanctoꝝ: ꝛ disponerent leuitaruꝫ onera. Alias non legit intrasse aliquis: nisi sūmus sacerdos in festo expiationis ad offerendū vbi coram ꝓpiciatorio de sanguine hostie imolate ꝓ pctō populi ꝛ ꝓ peccato proprio Et hoc est quod dr. Non sine sanguie. ꝛc: hoc significante) Hic ostendit qd signabāt predicta. primo q̄tū ad vetus testamentū. scḋo q̄tuꝫ ad nouū ibi. Cp̄s assistēs In prima parte dicit sic. hoc significante spūsctō nōdū ꝑ palam esse sctōꝛū viā) qꝛ sicut dictū est per hoc ꝙ non patebat accessus sacerdotibus ad sctū sanctoꝛū: designabat ꝙ via veniendi ad celestia non erat patefacta sicut est in nouo testamento Et qꝛ vetꝰ testamētū adhuc habebat cursum suuꝫ qḋ significabatur ꝑ primam partē tabernaculi: vt dictū est. Et hoc est qḋ subdit (Adhuc priore tabernaculo) .i. veteri testamento (habente statū. Que parabola) .i. figura (est tēporis instantis) qꝛ vetus testamētū fuit figura noui (Iuxta quā) .s. parabolā (munera et hostie offerebātur) q̄ nō possunt iuxta cōscientiā ꝑfectū facere) qꝛ in veteri testamento quod fuit figura noui munera oblata nō auferebāt pctā: vt predictū est. Et causa subditur. (Seruientem solūmodo in cibis ꝛ potibus) qḋ dicitur: qꝛ obseruationis legaliū i parte cōsistūt in abstinentia a q̄busdā cibis ꝛ potibꝰ in ꝓhibitis et variis baptismatibus) ablutionibus que fiebant in emundatione leprosi ꝛ in ꝯsimili bꝰ Oia em̄ ista erant quedā pure corporalia et ideo nō poterāt mundare conscientiam: sꝫ tantū tollere quandā immūdiciā corporalē vel irregularitatē q̄ dicūtur iusticie carnis Et hoc est quod dicit (Et iusticiis carnis vsqꝫ ad tempus correctionis impositis) .i. vsqꝫ ad tempus noue legis q̄ corrigit veterē non a malo in bonum reducendo: qꝛ lex vetus fuit bona et iusta. vt dicit ad romanos. vii. (Sed ab imperfecto ad imperfectum reducendo) Quia sicut puero q̄diu est sub pedagogo imponuntur. alia opera bona ad assuefactionem virtutis: que tamen mutantur adueniente etate virili in qua perfectiora opera ei imponuntur. Item per legem moysi fuerunt imposita legalia populo iudaico vt exercerentur in cultu vniꝰ dei: qꝛ tn̄ erant imperfecta. Ideo per legem xp̄i ad perfectionē sūt reducta. propter qḋ apostolus ad gala. iii. cōparabat legē moysi pedagogo: sub cuius disciplina tenet puer q̄diu est paruulus (Xp̄s autem assistens. ꝛc. Hic ꝯsequenter exponit illud quod ꝑdictū fuit de tabernaculo moysi in q̄tum fuit figura noue legis. Circa qḋ aplus duo facit. qꝛ primo declarat ꝓpositū Secundo probat quoddā suppositū ibi Si em̄ sanguis ꝛc. Circa primum quinqꝫ tāgit. primo dignitatem loci: qꝛ illa pars tabernaculi q̄ figurat nouum testamentum vocabatur sanctū sanctoꝝ. Secūdo dignitatē ministri: qꝛ solus summus pontifex illuc intrabat. Tercio modū intrandi: qꝛ cum sanguine intrabat. Quarto tempus intrādi: qꝛ tā tum semel in anno. Quinto ad quid intrabat. s. ad placandum sibi deuꝫ et populo Et ista significabāt ea que sunt in nouo testamento: qꝛ xp̄s qui est sūmus pōtifex intrauit celum: quod designatur per sanctū sanctorum (et per ꝓpriū sanguinem) ad placandum nobis patrem. Et hoc est qḋ dicit Xp̄s aūt ꝛc. Sciendū tamen ꝙ i hoc capitulo cōstructio est multum suspensiua. Et ideo vt clarius et breuius ꝓcedamus ponemꝰ litteram nō scḋm qḋ iacet in textu: sed scḋm ordinē sententie (Xp̄us aūt assistēs) Hic tangitur dignitas ministri noui testamēti: qꝛ xp̄s est nomen suppositi existētis in natura duplici. s. diuina ꝛ humana (Pōtifex) Hic tangitur nomē officii: qꝛ xp̄s est princeps alioꝝ pastorum scḋm quod dr. i. petri. v. Cū apparuerit princeps pastoꝛū. (Assistēs) i. semꝑ paratus ad suum officium. s. ad interpellandū deū patrē pro nobis: et ad auxiliādū nos cōtra impugnationē hostis (Introiuit semel i scta) i. in celum. qḋ q̄ de celū est tabernaculū (ꝑamplius) i. valde amplū ꝓpter imēsitatē bonoꝝ celestiū (ꝛ ꝑfectius q̄ fuit tabernaculū moysi qḋ fuit mobile ꝛ portatile de loco ad locum: istud aūt imobile et eternū: scḋꝫ ꝙ ꝑ esayā fuit ꝑdictū. Oculi tui videbūt hierusalem ciuitatē opulentā tabernaculū qḋ nequaq̄ trāsferri poterit Ibi em̄ loqtur de hierusalē celesti (nō manufactū) .i. nō ꝑ hoiem sicut fuit tabernaclꝫ moysi ꝑ manū bezeleel Et hoc ē qḋ subdit aplus exponēdo vbū predictū (i. nō huiꝰ creatiōis) .i. nō hūanefactionis. Tāgit etiā tēpus intrādi ibi (semel) qꝛ totū tēpꝰ nō est nisi vnꝰ annus respectu pōtificatꝰ xp̄i. Et ideo ex quo semel intrauit semꝑ est ibi. Tāgit etiā modꝰ intrandi cum dr Neqꝫ ꝑ sāguinē hircoꝛū aut vituloꝝ (sicut intrabat pōtifex in veteri lege (sꝫ ꝑ propriū sanguinē) q̄ ꝓ nobis fuit effusꝰ in cruce Tāgit etiā ad q̄d intrauit cū dr (Eterna redēptione inuēta) qꝛ ꝑ hoc hēmꝰ eternā redēptio

në p tuediũ zueniẽtissimũ a xp̃o inuẽtũ in sp̃tu satisfecit:qz poterat in sp̃tũ de⁹:z soluit q̃ debebat ingr̃euum homo.

¶ Dñica.xviii.i.ad chorinthios.i.capl.

Fratres. Grãs ago deo meo sẽper pro oĩbus vobis:i gratia dei que data est vobis in christo iesu. Quia i oĩb⁹ diuitie facti estis in illo in omni verbo & in omni sciencia:sicut testimoniũ christi cõfirmatũ ẽ in vobis ita vt nichil vobis desit i vlla gratia expectãtib⁹ reuelationẽ dñi nr̃i iesu xp̃i Qui et cõfirmabit vos vsqz in finẽ sine crimine:i die aduent⁹ dñi nostri iesu christi.

Postilla.

¶ Fratres. Grãs ago deo meo semper.zc. Ante initiũ illi⁹ ep̃le scribit sctũs paulus apostolus salutans amicabiliter corinthios dicens. Gratias vobis z pax a deo patre nostro z domino iesu xp̃o. Tunc seq̃t presens ep̃la q̃ concordat cũ euãgelio hodierno in hoc:qz euãgelio legitur de magno mãdato dilectionis qđ absqz bono gratie p̃fici non potest:vt ergo mandatũ magnũ iplere possumus tũc apostolus paulus in epystola hodierna nos inducit ad gratiã obtinendũ z principaliter p gratiarũ actiones:qz grãz actio est ad plus dãdũ inuitatio: ergo apostolus dicit i epystola(Gratias ago)Glo.corde ore/z opere. Hic mos est apl'i:qz fere oẽs ep̃las suas incipit gratiarũ actio(deo meo semper)Ly.i.oĩbus horis michi ad orandũ cõgruis z deputatis(p vobis)sicut p filiis meis carissimis(in grã dei).i. ppter gratiã dei(q̃ data est vobis in xp̃o iesu.(Uin⁹.i.ex meritis z virtute iesu xp̃i(qz in oĩbus).s.ptinentib⁹ad salutẽ(diuites facti estis in illo) s.xp̃o(in oĩ verbo)doctrine(z in omni sciẽntia.i.intelligentia scripturarum)sicut testimoniũ xp̃i.Gor.i.testimoniũ nostrũ de xp̃o (cõfirmatũ est)i.a vobis firmiter retentum (ita vt nichil vobis desit in nulla gratia) ad salutẽ necessaria(expectantibus reuelationẽ)Gor.i.clarã visionẽ z cognitionẽ(domini nostri iesu xp̃i) q̃ erit in patria celesti (q̃ z cõfirmabit vos)in donis collatis(vsqz in finem)i.vsqz ad mortẽ:vt sitis(sine crimine)Ly.i.sine p̃tõ mortali:qz p̃ctm̃ veniale nõ potest etiã a p̃fectis oĩno vitari.Uñ p uerbio.xxiv. Septies in die cadit iustus z resurget(z in die aduẽt⁹ dñi nr̃i iesu xp̃i)i.in die iudicii qz sine crimine in die mortis inuenietur:in die iudicii sine crimine p̃itabitur

¶ Dñica.xix.post penthe.Ad ephe.iiii.ca.

Fratres Renouamini spiritu mẽtis vestre & induite nouũ hoiẽ:q̃ scđm deũ creat⁹ est i iusticia:z sãctitate veritatis. Propter quod deponentes mẽdaciũ loq̃mini veritatẽ vnusq̃sqz cũ proximo suo:qñ sũ'e mẽbra Irascimini et nolite peccare. Sol non occidat sup iracũdiã vestro Nolite locũ date diabolo Qui furabat iã nõ furetur. Magis autẽ laboret operando manib⁹ suis quod bonũ est vt habeat vnde tribuat necessitatẽ patienti.

Postilla.

¶ Fratres. Renouamini spũ mẽtis vestre zc.)Añ initiũ illi⁹ epystole scribit sctũs paulus dicẽs. Unũ dñs/vna fides vnũ baptisma:vnus deus z pater oĩm. Tũc seq̃tur epystola hodierna:q̃ i euãgelio legitur de paralitico:quem dñs curauit. Hic in epystola apostolus monet paraliticos in aĩa vt erigantur spiritualiter a paralisi ad bona opera dicens(Renouamini) Ly.per gratiam dei(spũ mentis vestre .i. in spũ qui est mens vestra(z induite nouum hoĩe.(Tho. verus homo est adam per quem p̃ctm̃ i oẽs homines introiuit Sz nouus homo est xp̃s qui est primum principium innouationis z renouationis qm̃ sicut in adam oẽs moriuntur:ita in xp̃o omnes viuificabuntur(qui) .s.nouus homo xp̃s(secundum deum creat⁹ est).s.a spiritu sancto cõceptus est in vtero virginis:et de ea natus est(in iusticia)operis(et sanctitate)cordis(veritatis)oris.

Ly. q: nō fuit in xp̄o duplicitas vel falsitas aliqua vel ypocrisis. vt pz. i. petri. ii. Qui pec catū nō fecit: nec inuētus est dolus in ore ei⁹ (Propter qd̄ deponentes mēdaciū) Ly. per qd̄ primus defraudat (loquimini veritatem vnusq̄sq cū primo suo) quā cū eo recte viuitur (qm̄ sum⁹ inuicē mēbra) Uin. nā vnum mēbrum nō decipit alterū in eodē corpore: sed pl⁹ cōdolet et adiuuat alterū: sic q̄ os seruit capiti / oculi pedib⁹ / et sic de aliis mēbris (Irascimini) contra pctōres (et nolite peccare) nimis aspere arguēdo. Uñ. ecclē. vii. Noli esse iust⁹ multū (Sol nō occidat sup iracundiā vestrā) .i. non duret vsq ad occasū solis (nolite locū dare dyabolo. Uin. s. in ira pseuerando q furabatur) Ly. ante cōuersionem de errore gentili (iā nō furetur) .s. xp̄ianitatis tp̄e (magis aūt laboret operādo manibus suis) Gor. vnusq̄sq in manibus suis diligenter et strennue: q: q non laborat nō mā ducet (qd̄ bonū est) .i. vtile et honestū (vt habeat) non tm̄ vnde viuat: sed et (vnde tribuat necessitatē ptienti) id est indigenti.

¶ Dñica. xx. post pentheco. Ad ep̄h. v.

Fratres Uidete itaq quomodo caute ābuletis: nō quasi isipiētes redimētes tēp⁹ quoniā dies mali sūt. Propterea nolite fieri iprudentes: sed intelligētes que sit volūtas dei & nolite inebriari vino i quo est luxuria: sed ipleamini spiritu scō loquentes vobismetipsis in psalmis & hymnis & cātcis spiritualibus cantantes & psallētes in cordibus vestris dño gratias agētes sēper pro oīb⁹ In noīe dñi iesu christi deo & patri: subiecti inuicē i timore xp̄i.

Postilla.

¶ Fratres Uidete itaq quomodo caute ābuletis. &c. Ante initiū illius ep̄le scribit sanctus paulus dicens. Surge q dormis: et exurge a mortuis et illuiabit te xp̄us. Cū se q̄tur ep̄la hodierna: q cōcordat cum euāgelio hodierno. Nā in euāgelio legit de nuptiis et quō qdā qui nō fuit indutus veste nuptiali: traditus fuit ad tenebras exteriores. Sic et in epystola p̄nti ap̄lus paul⁹ monet nos vt caute et sapienter ambulem⁹ ad illas nuptias de q̄bus dicit euangeliū: ne vestem nuptialē sine qua ad tenebras exteriores piiciamus perdamus dicēs (Frēs) Gor .i. filii eiusdē. s. patris dei: et eiusdē in matris ecclie (Uidete) Gor. oculo interiori nō tantū exteriori (quō caute ābuletis) ppter vie pericula q sunt multa et varia (nō quasi insipientes) in oībus prouidētes (redimētes tēpus) Ly. s. bonis operib⁹ insistētes (qm̄ dies mali sunt) Uin. dies scdm̄ se boni sūt et a deo per oīa bene ordinati: sed dicunt mali occasionaliter vel per accidens ppter miseriā et penalitatē quas patiūtur hoīes dieb⁹ istis: vel ppter peccata vel malicias hoim̄ q supabundant diebus istis. Q: q totus mūdus i maligno positus est (ppterea) q: dies mali sūt (nolite fieri imprudentes: sz intelligentes: q sit volūtas dei) Uin. vt scdm̄ illā operem ni vt sicut voluntas vestra diuine volūtati cōformetur (et nolite inebriari vino) Uin. i. vltra necessitatē et mensurā vti vino (in quo est luxuria) .i. nō formaliter sed effectiue et causaliter. vt patuit in loth qui post vinū incestū cōmisit: vt pz gen. xix. (sed implea mini spū sancto) Ly. qui datur sobriis et castis (loquentes vobismetipsis. Uin. i. instruentes non solum alios: sed etiā vosmet ipsos (in psalmis) .i. in verbis sacre sciptura de laude dei (et canticis spūalibus) .i. in verbis sacre scripture de gaudiis eternis tractātibus (cantantes et psallentes in cordib⁹ vestris domino) Uin. i. ad honorem dñi (gratias agētes sēper pro oībus) .s. donis: q: gratitudo beneficii accepti disponit ad receptionem alterius (in nomine iesu xp̄i) Gor. i. ad exaltationem dñi nostri iesu christi qui dicitur domin⁹ ppter potestatem: noster ppter caritatem. iesus propter salutem. xp̄s ppter benignitatem (deo patri) .s. deo per creationem patri per gubernationē et cōseruationē (Subiecti inuicē) nō solū subditi plat is humiliter et cū timore obediendo. sed etiam prelati humiliter et cū timore curā eorū sollicite gerēdo (in timore xp̄i) qui est custodia oim̄ predictorum.

¶ Dñica. xxi. post penthe. Ad ephe. vi.

Fratres: Cōfortamini i dño: & in potētia virtu-

tis ei⁹ Induite vos armatura dei: vt possitis stare aduersus i sidias dyaboli Quoniam non est nobis colluctatio aduersus carnem ⁊ sanguinē: sed aduersus principes et potestates, ad uersus mūdi rectores tenebrarum harum contra spiritualia nequitie i celestib⁹ Propterea accipite armaturā dei: vt possitis resistere in die malo ⁊ in oībus perfecti stare. State ergo succincti lūbos vestros in veritate et induti lorica iusticie ⁊ calciati pedes in preparatione euangelii pacis. In omnibus sumentes scutū fidei i quo possitis oīa tela nequissimi ignea extinguere. Et galeam salutis assumite: ⁊ gladiū spūs. quod est verbū dei. Postilla.

¶ Fratres Cōfortamini i dño ⁊c). Ante initiū illius epystole scribit sāctus paulus in eodem capitulo dicēs Serui obedite dñis vestris carnalibus cū oī timore: i simplicitate cordis vestri sicut xp̄o. Nō ad oculū seruientes quasi hominibus placētes sed vt serui xp̄i facientes volūtatem dei ex animo cum bono volūtate seruientes sicut dño ⁊ non hominibus. Tunc sequitur p̄ns epystola i qua appstolus non instruit de bello ⁊ armis cōtra dyabolū qui nos multipliciter impugnat dicēs(Cōfortamini i dño) Gor. Contra belluz dyaboli(et in potentia virtutis ei⁹)ipse eñ dat virtutē ⁊ fortitudinē plebi sue(induite vos armatura dei) Ly. i. virtutib⁹ q̄ sunt arma militū xp̄i(vt possitis stare(absq̧ casu peccati mortalis(aduersus insidias dyaboli) q̄ est mali artifex(qm̄ non est nobis colluctatio aduersus carnem et sanguinē). i. aduers⁹ hoīes q̄ sūt caro ⁊ sanguis: ⁊ p ɔ̄hs visibiles(sed aduers⁹ principes et potestates) Ain. i. p principes itelligūtur mediocres demones q presunt minorib⁹ et p potestates intelligūtur maiores demones nā de singulis ordinibus ceciderūt aliqui in q̄b⁹ naturalia remanserūt integra: vt dicit Dio. in de celesti ierarchia. Et inferiores demones obedi. ut. sup. orib⁹ vt magis possint docere hoīb⁹(aduersus mundi rectores). i. aduersus demones q̄ regūt mūdū. i. mūdialiter viuentes(et tenebrarū harū). i. q̄ hoīes mūdiales hn̄t tenebrosas aīas ⁊ sūt in tenebris viciorū ⁊ ꝑducētur p⁹ hoc ad tenebras exteriores(cōtra spiritalia neq̄tie). i. contra malignos spūs(in celestib⁹). i. exn̄tis i hoc aere caliginoso: de q̄bus dr̄ math. xiii. Aues celi comederūt illud. i. semē seminatū. i. verbuz dei(propterea accipite armaturā dei). i. virtutes quibus deus suos milites armat. Non armaturā mūdi: qz etiam cum hostes sint spirituales nichil valet cōtra eos armatura corporalis(vt possitis resistere) Ly. insultib⁹ demonū(in die malo). i. in p̄nti vita vbi iminet pugna tētationū(⁊ in oībus) tā ꝓsperis q̄ aduersis(ꝑfecti stare) ita q frangamini in aduersis: nec eleuamini in ꝓsperis(state ergo succicti lūbos vestros). i. carnes cōcupiscētias cigulo castitatis frenātes(in veritate) Gor. non simulatorie vt ypocrite q̄ sunt quasi virgines fatue habētes vasa sine oleo(induite loricā iusticie) Ly. sicut eñ lorica cooperit totū corp⁹: sic iusticia reddit vnicuiq̧ debitū(⁊ calciati pedes). i. affectiones sint munite virtutibus ne a viciis deturpentur(in ꝓparatione euangelii pacis) vt sitis ꝓparati ad predicandū euangeliuz xp̄i qđ annūciat pacē eternā(in oīb⁹) Gor. s. ꝑiculis siue illatis a carne: siue a mūdo, siue a dyabolo(sumētes scutum fidei) Ain. i. fidez p scuto: de quo dr̄ p̄. xc. Scuto circūdabit te veritas ei⁹. Sicut eñ scutuz primo recipit ictus sic prime īpugnationes sūt ex pte fidei Itē scuto ꝓtegitur sinistra ps corporis: sic fides habet solū protegere in hac vita qz nō erit fides post hāc vitā(in quo possitis omnia tela nequissimi) Gor. id est acutas tentationes diaboli(ignea). i. de vicio ad vicium flamantia(extinguere). i. superare(⁊ galeā salutis assumite) id ē caritatem: sicut galea supponitur aliis armis: sic caritas aliis virtutibus preponitur(⁊ gladiū spiritus) i. gladium spirituale(quod est verbum dei(quia percussus verbo dei diuidit a mūdo. De hoc gladio dicitur mathei. x. Non veni mittere pacem sed gladium.

¶ Dñica. xxii. post penthe. Ad philip. pen. c.

FRatres Cõfidim⁹ ĩ dño iesu: q̃ȝ q̃ cepit in vobis op⁹ bonũ ꝑficiet vsq̃ȝ ĩ diẽ xp̃i iesu. Sicut ẽ mi michi iustũ ẽ hoc sẽtire ꝑ oĩb⁹ vobis eo q̃ habeã vos ĩ corde ⁊ ĩ vĩculis meis: ⁊ ĩ defẽsione ⁊ cõfirmatiõe euãgelii socios gaudii mei oẽs vos esse. Testis michi ẽ de⁹ quõ cupiã vos oẽs ĩ viscerib⁹ iesu xp̃i. Et hoc oro vt caritas vr̃a magis ac magis abũdet ĩ sciẽtia ⁊ ĩ oĩ sẽsu vt ꝓbetis potiora ⁊ sitis sinceri: ⁊ sĩ offẽsa ĩ diẽ xp̃i iesu repleti fructu iusticie ꝑ iesũ xp̃m in gloriã ⁊ laudẽ dei.

Postilla.

Fratres: Cõfidim⁹ ĩ dño ⁊c. In initiũ illi⁹ ep̃le scribit sctũs paul⁹ salutã do philippẽses dicẽs. Grã vobis ⁊ pax a deo patre nr̃o ⁊ dño iesu xp̃o. Tũc seq̃t p̃ñs ep̃la. Ubi notandum q̃ epystola presens et euangeliũ hodiernũ concordant q̃ȝ in euangelio monemur ad habẽdã caritatẽ non vt tm̃ beneficiam⁹ primo: sȝ etiã dimittam⁹ iniurias nobis ab eo illatas: vt p̃ȝ in euangelio. Et ad illã ꝑfectam caritatẽ inducit nos ap̃lus in p̃ñti ep̃la: vt patebit in textu dicẽs (Fratres. Confidim⁹) Glo. i. fiduciã habem⁹ (in dño iesu) nõ in aliqua alia creatura (q̃ȝ q̃ cepit ĩ vobis op⁹ bonũ perficiet) Ly. sicut eñ inchoatio op̃is boni ẽ a deo: ita ⁊ ꝯsũmatio vsq̃ in diẽ iesu xp̃i) Glo. i. ad mortẽ cuiuslȝ hominis: ⁊ tunc de⁹ manifestabit se cuilibet hoĩ: ⁊ tunc reddet vnicuiq̃ iuxta opera sua (Sicut ẽ michi iustũ hoc sentire). i. bonam opinionem habere (ꝑ oĩb⁹ vobis) q̃ȝ dilectio facit bonum opinare de dilecto ergo subdit (eo q̃ habeã vos in corde) Gor. id est in intimo affectu caritatis (⁊ in vĩculis meis. Gor. id est in vinculis ꝑ euãgelio patiẽdo (⁊ ĩ defẽsione euãgelii). i. deñ euãgeliũ cõtra infideles (⁊ cõfirmatione). i. dũ infirmos in doctrina euãgelii. s. confirmo cuȝ in oĩbus his gratis numoȝ vestri sũ desyderans (vos oẽs esse socios gaudii mei) future remuneratiõis q̃ȝ q̃to plures socii tanto maius gaudiũ (testis enim michi est deus (Glo. i. p̃bet testimoniũ) quõ cupiã vos oẽs esse in viscerib⁹ iesu xp̃i. i. in intimo amore iesu xp̃i) ⁊ hoc oro vt caritas vestra magi ac magis abundet) Ly. q̃ȝ caritas semper crescere põt) in omni scientia). s. discretionis: vt ametis p̃ximos et vicia eoȝ non ametis (⁊ in oĩ sensu). s. diligenter. q̃ȝ in oĩbus bonis q̃ videt in eo quẽ amat ꝯgaudet: ⁊ malis eius cõpatitur) vt ꝓbetis potiora (Glo. i. ꝓbare possitis nõ solũ bona sȝ etiã potiora. i. meliora ea sequẽdo (⁊ sitis sinceres). i. puri ⁊ mũdi in vobis (⁊ sine offensa). s. p̃ximis vestris (in diem xp̃i) i. vsq̃ in finem vite (repleti finẽ iusticie) i. bonis operibus q̃ sunt fruct⁹ iusticie (per iesũ xp̃m a cuius gratia venit omne meritũ (in laudẽ et gloriam dei) Glo. vt digne possitis deum laudare et glorificare.

Dñica. xxiii. post pen. Ad philippen. iii.

FRatres Imitatores mei estote: ⁊ obseruate eos: q̃ ita ambulant sicut habetis formã nostrã. Multi eñ ãbulant quos sepe dicebã vobis nunc aũt ⁊ flens dico ĩimicos crucis xp̃i: quoȝ finis ĩteritus / quoȝ deus vẽter est ⁊ gl'ia ĩ cõfusiõe ipsoȝ q̃ terrena sapiũt. Nostra aũt ꝯuersatio ĩ celis ẽ. Unñ etiã saluatorẽ expectamus dñm nostrũ iesũ xp̃m q̃ reformabit corpus humilitatis nr̃e cõfiguratũ corpori claritatis sue: scd̃m operationẽ qua possit etiã subiicere sibi oĩa: Itaq̃ȝ fratres mei carissimi: ⁊ desideratissimi gaudiũ meũ ⁊ corona mea sic state ĩ dño carissimi. Eucodiã rogo ⁊ syntichẽ deprecor idipm̃ sapere ĩ dño Etiã rogo et te germane cõpar: adiuua illos q̃ mecũ

laborauerūt ī euāgelio cum cle
mente ⁊ ceteris coadiutoribus
meis: quorum noīa sūt in libro vi
te.

Postilla.

¶ Fratres Imitatores mei esto
te ⁊ obseruate ⁊c. Ante initiū illiꝰ epystole
scribit sctūs paulus in eodē capitulo dicens
Fratres ego non arbitror meipsum cōprehē
disse: adhuc vnū aūt. s. y. sup. ē qđ de me asse
ro. q̄ dē retro sūt obliuiscēs ad ea vo q̄ sunt
priora extēdēs meipsū Tūc sequit epla pn̄s
Ubi notādū ꝙ eplā ⁊ euāgeliū cōcordāt Nā
ī euāgelio legit q̄liter ymaginē dei. i. aīm si
militudine sua isignitā deo reddere debemꝰ
cū dr̄. Reddite q̄ sūt cesaris cesari: ⁊ q̄ sunt
dei deo. Hic ī eplā hod. aplūs hortat nos vt
reddamꝰ deo ymaginā suā: ⁊ hoc sit imitādo
doctrinam ipsius apli grego. dicit (Fratres
Imitatores mei estote). s. ī fide ⁊ caritate (⁊
obseruate eos) i. attēdite diligēt vt vos eis
cōformetis (q̄ ita ābulāt) de virtute in virtutē
(sicut habetis formā nostrā). s. viuēdo vobis
traditā vbo / exēplo / ⁊ scripto (multi eī ābu
lāt) s. via ꝑsona (quos sepe dicebā vobis (cū
essē drs vobiscū (nūc aūt ⁊ flēs dico) Hic no
tat ꝯpassio apli q̄ fleuit aliorū miseriā ⁊ ꝑdi
tionē: ⁊ hoc īducere nos volēs ad cōpassionē
ꝓximorū (īimicos crucis xp̄i) q2 eorū vita erat
cruci xp̄i ꝯtraria q2 ī deliciis viuebāt q̄les fu
erūt gulosi ⁊ luxuriosi (quorū finis interitus)
. s. eternꝰ q2 ī fine cōsequnt penā eternā (quo
rū deꝰ vēter est) q2 studēt eis satisfacere ī oi
bꝰ. Et q̄dq̄d faciūt ꝓ vētre faciūt: ⁊ ipm tan
q̄ deū colūt (⁊ gl'ia eorū). s. tp̄alis (ī ꝯfessione
ipsorū. i. ꝑducet eos ad cōfessionē eternā (q2
terrena sapiūt) s. y. tēꝑalia ⁊ nō celestia (nr̄a
aūt ꝯuersatio ī celis est) Goz. i. similis cōuer
sationis celestiū q̄uis sumus in terra (vñ ⁊
saluatorē) Goz. tā alarū q̄ corporū expectamꝰ
(vēturū ad iudiciū (dn̄m nr̄m iesū xp̄m q̄ re
formabit). s. ī ḡnali resurrectiōe (corpꝰ humili
tatis nr̄e) s. y. nā ī nobis mō ē humiliatiōis
occasio: eo ꝙ est corruptibile ⁊ putrefactibile
⁊ corrodet a vermibꝰ: ⁊ in cinere resoluet.
cōfiguratū i. assimulatū (corpori claritatis
sue (q2 sctī resurgēt ī corpore glorioso sicut ⁊
xp̄s resurrexit (scđz operationē). i. potentiā
operādi (qua possit etiam subiicere sibi oīa)
ꝓpter creationē enī oīa sūt sibi subiecta que
de nullo facta sūt Et nisi cōseruarētur a deo
iesse ī nichil redigerētur (itaq̄ fratres mei
carissimi) s. y. i. michi iūcti dilectione spūal i (⁊
desyderatissimi (q2 desiderabat eos videre
tp̄aliter hic ī vita ⁊ eternaliter ī patria (gau
dium meū de verbo profecto (⁊ corona mea)
doctoribus eni debetur corona specialis q̄ di
citur aureola (sic state). s. firmi cōtra tribula
tiones huius mundi (in dn̄o carissimi (ita q
ab eo nullo mō euelamini. (Euodiam ro
go ⁊ syntichem deprecor idipz sapere in dn̄o
(s. y. i. firmiter stare Iste erant due matro
ne quas cōfortat specialiter aplūs Tū ꝓpter
fragilitatis sexum tū quia ministrauerunt
sibi necessaria: ⁊ aliis predicatoribꝰ: vt ostē
deret se gratū (etiā rogo ⁊ te germane (ē no
men propriū (cōpar). i. socius ⁊ adiutor meꝰ
in predicatione (adiuua illas) s. mulieres) q̄
mecū laborauerunt in euāgelio). s. michi ne
cessaria ministrando ⁊ nō solū mecū: sz cum
clemente ⁊ ceteris adiutoribus (in predica
tione verbi dei (ipsis. s. sicut ⁊ michi necessa
ria ministrando.

¶ Dn̄ica. xxiiii. post penthe. Ad collocē. i.

FRatres Nō cessamus ꝓ
vobis orantes ⁊ postulā
tes: vt impleamini agnitione
volūtatis dei: in oīni sapientia
⁊ ītellectu spūali vt ābuletis di
gne deo per oīa placentes ī oīni
opere bono fructificātes ⁊ cre
scentes in sciencia dei. In oīni
virtute cōfortati: scđz potētiā
claritatis eius In oī paciencia
lōganimitate cū gaudio grās
agētes deo ⁊ p̄ri q̄ dignos nos
fecit in ꝑtē sortis sctōꝝ in luce.
Qui eripuit p̄ āte tenebrarū trā
stulit ī regnū filii dilectiōis sue
ī quo habemꝰ redēptionē pctō
rū. In christo iesu dn̄o nostro.

Postilla.

Fratres. Nō cessamꝰ ꝓ vobis
orātes ⁊c. Añ initiū illiꝰ eple scribit sctūs pau
lꝰ ī eodē. ca. salutādo amicabilit collocenses.
Grās vobis ⁊ pax a deo p̄re nr̄o ⁊ dn̄o nr̄o ie
su xp̄o Grās agimꝰ deo ⁊ p̄ri dn̄i nr̄i iesu xp̄i
sp̄ ꝓ vobis orātes. s. ego pau. ⁊ thimotheꝰ ꝯ

scipulus meus audientes fidē vestrā in xp̄o ⁊ dilectione quā habetis in oēs sctōs ꝓpter spē q̄ reposita est vobis in celis. Tūc sequitur p̄ns ep̄la. Notādū q̄ euāgeliū et ep̄la p̄ns cōcordāt: q2 in euangelio legitur de filia archisynagogi patri mortua quā dn̄s ad deuotandū petitionē patris suscitauit: sic etiā in ep̄la p̄nti ap̄ls nos hortat ad deuotam orationē p quā mēs in deū eleuatur dicēs (Fratres. Nō cessam⁹) Glo. horis oportunis (p vobis orātes) Ly. mente (Et postulātes). s. ore (vt impleamini agnitiōe volūtatis ei⁹) vt pleni⁹ volūtatē diuinā cognoscetis q̄ndē velit ⁊ quid nō (in oi sapientia) q̄tū ad cognitionē rerū. ad vitā actiuā ptinentiū (et intellectu spirituali (q̄tū ad cognitionē spiritualiū ad cōtēplatiuā vitā ptinentiū (vt ambuletis digne). s. p viā hui⁹ vite ad patriā (deo p oia placētes) p rectā intentionē ⁊ bonā volūtatē) in omni opere bono fructificantes). i. p bonā opationē ad deū ⁊ proxim ⁊ ad seipsū (⁊ crescētes in sciētia dei). i. in cognitione diuinitatis (In oi virtute cōfortati secdm potentiā caritatis ei⁹). i. secdm filiū q̄ est claritas patris per quā cōfortamur in bono In oi patientia (Ly aduersoꝝ tollerātiā) ⁊ longanimitate per certā p̄miorū expectationem cū gaudio) Glo. non ex tristicia aut ex necessitate (in xp̄o iesu dn̄o nostro)

¶ Postille siue expositiones, epystolarum tempore finiunt feliciter.

¶ Postilla siue expositio euangeliorū tā dominicalium q̄ ferialiū: necnon quattuor temporum per discursū totius anni.

¶ Dominica prima aduentus. Euangelium. Secundum lucam. xxi. ca.

In illo tempore. Dixit iesus discipulis suis. Erunt signa in sole et luna ⁊ stellis et in terris pressura gentium pre confusione sonitus maris ⁊ fluctuum Arescentibus hominibus pre timore ⁊ expectatione. que superuenient vniuerso orbi. Nam virtutes celorum mouebuntur: ⁊ tunc videbunt filium hominis venientem in nube cum potestate magna ⁊ maiestate. His autem fieri incipientibus respicite et leuate capita vestra quoniam appropinquat redēptio vestra. Et dixit illis similitudinem. Uidete ficulneam ⁊ omnes arbores cū producūt iam ex se fructū: scitis quoniā prope est estas. Ita ⁊ vos cum videritis hec fieri: scitote quoniam prope est regnū dei. Amē dico vobis. quia nō preteribit generatio hec: donec omnia fiant. Celum ⁊ terram trāsibūt: verba autē mea nō transibūt.

Postilla.

¶ In illo tēpore Dixit iesus discipulis suis. Erunt signa in sole et luna et stellis. ⁊c. Luc. xxi. Mat. xxiiii. Mar. xii. Hec predixit dominus iesus āno ei⁹. xxxiii. ix kalendas aprilis. Feria. iii. lūa. xii. inditiōe. vi Añ initiū hodierni euāgelii scribit sctūs lucas in eodē ca. q̄ xp̄s p̄dicēs tēpus extremi iudicii dixit. Surget gens cōtra gentē: ⁊ regnū aduersus regnū ⁊ terre motus erūt magni p loca ⁊ pestilentie et fames terroresq̄ de celo ⁊ signa magna erunt. Ue pregnantibus ⁊ nutrientibus in illis diebus. Item de extremo iudicio dicitur etiā lu. xvii. Sicut fulgur choruscans de sub celo in ea que sub celo sūt: ita erit fili⁹ hoīs in die sua. s. aduentus ad iudicium et sicut factum est in dieb⁹ noe: ita erit in diebus filii hoīs Edebāt ⁊ bibebāt: vxores ducebāt / ⁊ dabantur ad nuptias vsq̄ in diem qua intrauit noe archā et venit diluuiū ⁊ perdidit omnes. Similiter sicut factū est in dieb⁹ loth Edebāt ⁊ bibebāt: emebant ⁊ vendebāt plantabāt ⁊ edificabāt. qua die autē exii loth a sodomis pluit ignē ⁊ sulphur de celo ⁊ omnes pdidit Secdm hec erit qua die fili⁹ hoīs reuelabit scz in die iudicii. Uñ etiā de hoc dr̄. i. Thes⸗

salo.v. Cum dixerūt pax ⁊ securitas: tūc re-pentinus eis superueniet interitus.

¶ Sequitur alia postilla super euangeliū

Runt signa in sole ⁊ luna ⁊ stellis. Lu.xxi. Mat. xxiiii. Mar.xiii. sed que erūt illa signa declarat. Primo. vt habet iohelis.ii. Sol conuertetur in tenebras ⁊ luna in sanguinem anteꝙ̄ veniat dies dñi magnꝰ ⁊ terribilis. Itē ostensum est iohāni. vt habet apo.vi. Sol factꝰ est niger tanꝙ̄ saccus cilicinus. ⁊ luna tota facta est sicut sanguis: et stelle de celo ceciderūt super terrā. Itē xp̄s dicit mat.xxiiii. Sol obscurabitur: ⁊ luna non dabit lucem suaz: et stelle cadent de celo. Hoc nō intelligit ꝙ cadēt de firmamēto: qz minima stella secūduz astronomos est maioꝛ ꝙ̄ tota terra: sꝫ tante impꝛessiones et choꝛuscationes erunt in aere decurrētes ad terroꝛem maloꝝ vt a simplicibus hoībus stelle cadere reputabuntur. Vñ augu. Tam seua erūt iudicia dei ꝙ ipm sol aspicere non audebit (⁊ i terris pressura gētium pꝛe cōfusione sonitus maris ⁊ fluctuū) Glo. appꝛopinquāte extremo iudicio erit sonitus maris terribilis et fluctuū eiꝰ. Nam mare eleuabit vltra altitudinē mōtiū quadraginta cubitis. Unde. ps.xcii Mirabiles elationes maris. Tunc illi q̄ ꝓpe mare habitabunt in vallibꝰ fugient ad loca montana: ⁊ compꝛiment se ꝓpter sonitū maris (⁊ arescentibꝰ hoībꝰ) Goꝛ. qz sicut mentē securitas reficit impingat. scdꝫ illud ꝓuer.xv. Secura mens quasi iuge cōuiuium. Sic timoꝛ attenuat ⁊ exsiccat. scdm illud ꝓuer. xvii. Spūs tristis exsiccat ossa (p̄ timoꝛe. s. instātiū maloꝛū (et expectatione). s. futuroꝝ adhuc distātiū (q̄) s. timoꝛ et expectatio (superueniet desup). s. de celo (vniuerso oꝛbi) nō tm̄ pti. Ex quo ptz ꝙ nullꝰ erit locꝰ refrigerii: vt pꝫ mat.xxiiii. Erit tunc tribulatio qualis non fuit ab initio mūdi vsqꝫ mō: neqꝫ fiet: vt ptz danie.x. Ueniet tale tēpus quale nō fuit ex qua gētes esse ceperūt (Nā virtutes celoꝛū mouebūtur). i. angeli ad modū trementiuz se habebūt: ⁊ angeli dicūtur virtutes celoꝝ qui sūt in habitatoꝛes celoꝛuz. Vñ crisosto. Angeli q̄ in iudicio astabūt nichil sibi cōscii videbūt infinitā multitudinē cōdēnari non intrepide: sed cū magno tremoꝛe illic stabūt (Et tūc videbūt filiū hoīs). s. tā boni ꝙ̄ mali qz scdm magistrū senten.li.iiii. Xp̄us dñs i foꝛma hominis iudicabit: ⁊ in illa ab oībus videbit. Erit tñ differentia ex pte videntiū qz boni videbūt eū cū magno gaudio ⁊ gloria: sed mali cū confusione ⁊ pena. Vñ etiā sctūs tho. i.iiii. distin.xlviii. Sicut visio glorie humanitatis xp̄i erit iustis in pmiū: ita inimicis xp̄i erit in supplicium (venietē) scꝫ ad iudiciū (in nube) scꝫ lucida (cū potestate magna ⁊ maiestate) qz cū angelis ⁊ oībꝰ sctis in celo existentibꝰ. Et tūc cōgregabunt oēs gentes in vallem iosaphat. vt habetur iohelis.iii. Hieroñ. vero dicit Nō intelligēdum est ꝙ in illa parua valle concludatur innumerabilis hoīz multitudo. sed in locis circumiacentibus Nam boni in aere cū xp̄o stabūt: mali vero in terra quoꝛum infinitꝰ erit numerus: cuz quibus verus ⁊ iustus iudex contendet et disceptabit. Consequēter in euangelio hodierno post timoꝛē reproboꝛum ponitur consolatio electoꝝ: cū dꝫ (His aūt fieri incipientibꝰ respicite) ꝑ fidem (⁊ leuate) ꝑ spem (capita vestra). i. coꝛda vestra. Unde gregoꝛius. Capita leuare est mentes ad gaudia celestis patrie erigere (qm̄ appꝛopinquabit redemptio vestra). i. gloꝛificatio animarum et coꝛpoꝛum: quia post mūdi ruinam sequitur beatitudo: que erit in gloꝛificatione coꝛpoꝛis ⁊ anime (Et dixit illis similitudinem. Uidete ficulneā et omnes arbores: cum ꝓductū iam ex se fructum: scitis qz ꝓpe est estas: ita ⁊ vos cū videritis hoc fieri: scitote qm̄ ꝓpe est regnuz dei. Vñ hiero. Cum ramus tener est: ⁊ folia nata ⁊ gemme in floꝛem germinant: ⁊ coꝛtex folia parturit tunc intelligitis veris ⁊ estatis aduētū Sic cū omnia que scripta sūt ⁊ q̄ xp̄i aduentū p̄currere debēt videritis: sciatis qz ꝓpe est aduentꝰ xp̄i ad iudiciū. Sequitur certitudo p̄dictoꝝ: cum dicitur (Amen dico vobis: quia non pꝛeteribit generatio hec). i. genꝰ humanū (donec omnia fiant. s. q̄ dicta sunt (Celuz et terra transibunt). i. deposita pꝛioꝛi foꝛma innouabūtur: permanēte tñ substantia Nā terra / aqua / aer / ⁊ ignis: ⁊ oīa elementa cōflagratione ignis mundabuntur. Erit eniz terra: sicut cristallꝰ pura: aqua et aer obscuritate: frigiditate: fumositate pꝛiuabūtur: et omnem frigiditatē / caliditatē / fumositatē et impuritatē ab elementis separabit in infernum detrudet vt mali infinities plus habeāt de frigoꝛe / de caloꝛe de fetoꝛe ꝙ̄ habuerint (verba autem mea non transibunt) scilicet sine effectu impletionis Unde hieroni. Facilius est transire terram: ꝙ̄ xp̄i verba.

Nã si omnia q̃ in lege et prophetis scripta
sunt impleta sunt ad implebuntur. quomo
do ergo xp̃i verbo que per se personaliter ẽ
locutus non ad impleri debeant? Ergo ver
ba christi non transibunt in completa: sed
minima littera complebitur: vt p3 mat. v.
Amen dico vobis donec transeat celũ ⁊ ter
ra: iota vnũ aut apex vnus non preteribit
a lege: donec omnia fiant. Qui ergo solue/
rit vnũ de mandatis istis minimis ⁊ docu/
erit sic homines: minimus vocabitur in re/
gno celoꝝ: qui aũt fecerit ⁊ docuerit: hic ma
gnus vocabitur in regno celoꝝ. Unde circa
presens euangeliũ vbi dicitur. Tunc vide/
bunt filium hominis venientem in nube cũ
potestate magna. Notãdũ ꝙ xp̃s nõ veniet
nisi prius veniat antixp̃s. Qñ antixp̃s ve/
niet? Respondeo: p̃mo ĩ tp̃e pctõꝝ abun
dantie: vt habetur danie. viii. Cũ creuerint
iniquitates ⁊ surget rex impudens. Glo. oĩm
iniq̃tatũ plenus. Uñ osee. iiii. dicitur. ꝙ tẽ/
pore ãtixp̃i plusq̃ prius abũdabit mẽdaciũ
adulteriũ/furtũ/homicidiũ/rapina/aua/
ricia/superbia sic de aliis viciis. Unde etiã
mat. xxiiii. Abundabit ĩiquitas ⁊ refrigescet
multoꝝ caritas. Quis dubitat iã primum
ip̃ius tp̃s fore cũ iam ex mala cõsuetudine
infinita mala fiant q̃ nostroꝝ parentũ tp̃e
non modici fuerũt dedecoris: q̃ nunc tẽpo/
ris cõputantur inter facta honoris: sicut ha
bere amasias ⁊ adulatrices: deceptiones in
emptionibus ⁊c. Uñ prouer. ii. Letantur cũ
malefecerint. O si iã tot mala fiũt: q̃ta ma
la tunc erunt tp̃e antixp̃i? Unde q̃to magis
finis mũdi appropinquat: tanto peiores ho
mines erunt. Secũdo veniet tẽpore litium
⁊ preliorũ. Uñ mat. xxiiii. Surget gens cõ/
tra gẽtem: et regnũ aduersus regnũ. Si er/
go tot lites nostri temporibus sũt ⁊ prelia:
quot tũc erunt tp̃e antixp̃i qñ sathanas sol
uetur qui nunc ligatus tenetur vt habetur
apo. ii. Tercio veniet tẽpore magne famis
q2 ex guerris cõtinuis seq̃t fames. Uñ lu.
Oẽ regnũ in se diuisũ desolabitur: q2 agri
cole tũc nec agros colere nec seminare pos/
sũt. Quid demũ tũc fames charistia nõ mo
dica sequit̃. Uñ dicit in ps. cvi. Terra fructi
fera versa est in salsuginẽ a malicia inha/
bitãtiũ in ea. Quarto veniet tp̃e magne pe
stilentie Nam omne qđ viuit cibo indiget.
Unde arist. primo ethicoꝝ. Nõ possibile est
diu viuere sine cibo Ideo qui cibo caret ac
famis macie torquetur: propter perditionẽ
humidi radicalis infirmabitur: et tandem
leui superueniente febricula homo subito:
quasi ex pestilentia vt phisici naturales di/
cunt morietur. Quinto veniet tempore di/
scidii regnorum a romano imperio. ii. Ad
thessaloñ. ii. Nisi venerit discessio primum
sc3 regnoꝝ a romano imperio. Uñ Glo. sup
illõ dañ. vii. Et habebat cornua decem. Di/
cit ꝙ appropinquante die iudicii romanum
imperiũ scindetur in decem partes: ⁊ in decẽ
regna. Sexto veniet tp̃e scismaticis in eccle
sia dei vt dicit glo. super premissa verba ap
stoli. Nisi venerit discessio primum, sc3 ab
obediẽtia romane ecclesie. Septimo veniet
tempore ypocrisis illoꝝ qui se putabant reli
giosos pre ceteris hoĩbus. primo. Thi. iiii.
In ypocrisi loquẽtiũ mendaciũ: et cautheri
atam habentiũ suam conscientiam prohibẽ
te3 nubere abstinere a cibis quos deꝰ arguit
ad percipiendũ cũ graꝝ actione fidelibus: ⁊
his qui cognouerunt veritatem Item mat.
xxiiii. Surgent pseudo christi ⁊ pseudo pro/
phete: ⁊ dabũt signa magna et prodigia: ita
vt in errorẽ inducantur si fieri potest: etiam
electi. Octauo veniet tempore heresis. Uñ
apostolus primo Thi. iiii. Discedent quidã
a fide attendentes sp̃is erroris ⁊ doctrinis
demoniorum. Nemo veniet in mundi istiꝰ
fine: quia post mortem antixp̃i non longe
mundus finietur.

¶ Dñica secunda aduentus. Euangeliũ.
Secundum matheũ. xi.

IN illo tempore. Cum au
disset iohannes in vincu
lis opera christi: mittens duos
de discipulis suis ait illi. Tu es
qui venturus es: an alium ex/
pectamus? Et respondens iesꝰ
ait illis Euntes renunciate io/
hanni que audistis ⁊ vidistis.
Ceci vident/claudi ambulant
leprosi mundantur. Surde au
diunt/mortui resurgunt pau/
peres euangelizantur. Et bea/
tus est qui non fuerit scandali/
zatus in me Illis autẽ abeunti
bus: cepit iesus dicere ad tur/

has de iohāne. Quid existis in desertū videre? Arundinē vento agitataz. Sed quid existis videre? Hominem mollibus vestitū? Ecce q mollibus vestiuntur: in domib⁹ regū sunt. Sed quid existitis videre prophetā? Etiā dico vobis & plusq̄ ꝓphetā. Hic est enī de quo scriptū est Ecce ego mitto angelum meū ante faciē tuā qui preparabit viam tuam ante te.

Postilla.

In illo tempore Cū audisset iohannes in vinculis opa xp̄i mittens duos de discipulis suis ait illi. Tu es qui venturus es. Mat. xi. Hoc autem euangelium factum est anno xp̄i. xxxi. idus decēbris. Feria vi. luna. xix. inditione. iiii. Ante initiuz illi⁹ euangelii scribit beatus mathe⁹ in precedēti capitulo: q xp̄s dicit discipulis suis. q̄ vos recipit me recipit. & qui me recipit: recipit eū qui me misit. Qui recipit ꝓphetā in nomine prophete: mercedē ꝓphete accipiet. Et q̄ recipit iustū in nomine iusti: mercedē iusti accipiet. Et quicūq3 potū dederit vni ex minimis istis. calicez aque frigide tm̄ in nomine discipuli. Amen dico vobis non perdet mercedem suam. Tunc post hoc sequitur euangelium (Cuz audisset iohānes in vinculis opera xp̄i) Ly. herodes antipas incarcerauit iohannem ad instantiaz herodiadis adultere propter hoc q iohannes arguebat ip̄m herodē: eo q abstulerat fratri suo philippo vxorem suaz noīe herodiadis. vt habetur mar. vi. Misit herodes & tenuit iohannē & vinxit eum in carcerem Johannes ergo in carcere positus (misit duos de discipulis suis ad iesum) vt dicerent (Tu es qui venturus es) s. messias in lege ꝓmissus qui debes saluare israel (an aliū expectam⁹) Hic queritur an iohannes dubitauit de xp̄o: an ipe esset saluator mūdi an esset moriturus in humana natura pro hominis salute Respondetur q nō dubitauit: qz prius ip̄m baptizauit. Math. iii. Et vidit spiritum sanctum descendentē super eum. Et insuper de eo testificatus est dicens. Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi. Sed discipuli ei⁹ qui non sic erāt illuminati dubitauerūt ipsum esse christum Et ideo misit discipulos suos vt viderent miracula christi: et sic crederent ip̄m esse saluatorem mundi. Isti autem duo discipuli recedentes a iohanne inuenerunt christum cum turbis populorum: qui venerant ad eū cum infirmis suis & expectabant infirmoru3 curationem. Et post predicationem tunc discipuli iohannis fecerunt sibi predictaz questionem coram omni populo. Christus autē non respōdit eis verbo: sed facto. vt dicitur luce. vii. In ipsa hora christus multos homines curauit a languoribus suis: et plagis & spiritus malis: et cecis multis donauit visū (Et respondens dixit illis iesus. Euntes) s. reuertentes vnde venistis (renunciate iohāni) scilicet ad suam consolationem et ad vestram confirmationez (que audistis). scilicet in mea predicatione (et vidistis) in miraculorum operatione (ceci vidēt: claudi ambulant: leprosi mundantur: surdi audiūt: mortui resurgūt: pauperes euangelizantur) id ē denunciantur habere regnum celorum. vt patet luce. vi. Beati pauperes quoniam ip̄orum est regnum celorum. Per hec eniz opera xp̄s manifeste ꝓbauit se esse messiam (et beatus est qui non fuit scandalizatus ī me) Gor. id est cum me post tot miracula viderit pati non me negabit (Illi autē abeuntib⁹) scilicet a xp̄o reuertentibus ad iohannem (cepit iesus dicere ad turbas de iohanne) scilicet ipsum commendando. Hylarius. Christus non commēdauit iohannē p̄ntibus discipulis eius sed abeuntibus ne videretur eum adulatorie commendare. Mos enī adulatorꝝ est in conspectu hominum laudare et in absentia eorum vituperare tales sūt similes scorpionibus qui cum aculeis anterioribus quasi applaudūt: sed cauda pungunt. Et xp̄us cōmendat iohannē in quinq3. Primo de virtute ꝯstantie: cum dixit (Quid existis in desertū) Ly. vltra iordanē vbi iohēs baptizabat (videre arūdinē vēto agitataz) quasi diceret vos existis in desertū ad iohānē q̄ nō fuit mobilis in mēte sicut arundo a vēto agitata. s3 est ita cōstans q nec timore nec amore a veritate declināt. Secūdo de austeritate vite cū dicit Sed q̄d existis in desertū videre hoīez mollib⁹ vestitū (quasi diceret nō: qz iohānes hēbat vestimentum de pilis camelorum: et esca ei⁹ erant locuste et mel silluestre: et ideo habitabat in deserto / vt

austerā vitā duceret (Ecce qui mollibus ve
stiūtur i domibus regū sunt) Adhuc eñi mul
ti de magnatibus adulātur: vt cū ipis cōme
morātes deliciis vtantur. sed veritatis ama
tores talia aspernantur. Tercio commen-
dat xp̄s a claritate noticie: cū dicit (Sed q̄d
existis videre prophetā (q2 iohānes fuit plus
q̄ propheta quē alii prophete p̄dixerūt ven
turū. ipsū eñi adhuc in vtero matris positus
agnouit: ⁊ postea ipsum baptisauit: ⁊ digito
monstrauit. Quarto cōmēdauit eū auctorita
te doctrine dicēs. (Hic ei ē de quo scriptū est
Mala.i. (Ecce ego mitto āgelum meū) i. io
hannē qui vitā ducit angelicā (ante faciem
tuā qui p̄parabit vitā tuā āte te) i. corda au
dictiū ad recipiendū xp̄z per p̄dicationē suā
Quinto cōmēdat eū immediate post hodier-
nū euangeliū super oīs sanctos dicens In
ter natos mulierum non surrexit maior io-
hanne baptista.

Dñica tercia aduentus. Euangeliū. Se
cundum iohannem. i.

IN illo tēpore Miserūt iu
dei ab hierosolimis sacer-
dotes ⁊ leuitas ad iohānē: vt in
terrogarēt eū (Tu q̄s es: Et con
fessus est: ⁊ nō negauit Et con-
fessus est: q2 nō sū ego christus
Et interrogauerunt eū. Quid
ergo: Helyas es tu: Et dixit.
Nō sum. Prophetas es tu: Et
respondit. Nō dixerunt ergo ei
Quis es: vt responsuz demus
his qui miserunt nos. Quid di
cis de teipso: Ait. Ego vox cla-
mantis in deserto. Dirigite viā
domini: sicut dixit isayas pphe
ta. Et qui missi fuerāt erant ex
phariseis Et interrogauerūt eū
⁊ dixerunt ei. Quid ergo bapti
zas si tu nō es christus: neq3 he
lyas/ neq3 propheta: Respōdit
eis iohannes: dicēs Ego bapti
zo in aqua: medius aūt vestrū
stetit quem vos nescitis. Ipse
est qui post me venturus est: q̄
āte me factus est/ cuius ego nō
sū dignus vt soluā eius corrigi
am calciamēti. vbi erat iohan
nes baptizans. Postilla.

In illo tēpore Miserūt iudei
ab hierosolimis sacerdotes ⁊c.) Jo.i. Lu.iii.
Hystoria huius euangelii fctā ē āno xp̄i.xxxi
feria.iiii.xvii.kal.maii.luna.xv.inditōe iiii
Vn̄ initiū illius euangelii habetur lu.iii. q' āno
xv. iperii tyberii cesaris. s. sub quo passus est
xp̄s factū verbū dñi super iohannē zacharie
filiū in deserto cū iohannes eē t. xxx. ānorū: ⁊
venit in oēz regionē iordanis p̄dicans ba-
ptismū penitentie i remissionē pctōr. Dice-
bat aūt ad turbas q̄ exibant vt baptizaren
tur ab eo. Facite dignos fructus penitentie
Jā eñi securis ad radicē arboris posita est.
Ois ergo arbor nō faciens fructū bonū exci
detur: ⁊ i ignē mittetur Multa q̄dē ⁊ alia ex
hortans euangelizabat populo. vn̄ iudei vi-
dentes iohannis baptē mirabilē natiuitatē
⁊ eius excellentia sctitatē ⁊ austeritatē vite:
iō moti fuerunt ad opinādū ipz eē xp̄m ppt
qd miserunt nūcios ad iohānē volētes sup
hoc scire veritatē. Ly. Et in isto mō querēn-
di exhibuerunt iohāni magnā reuerētiā: et
hoc pz ex quattuor in lr̄a. Primo. ex personis
mittētibus ad ipaz nūcios. ⁊ hoc notatur cū
dr (Miserunt iudei) i. illi de tribu iuda qui
erant nobiliore in populo iudeor. In signū
huius de tribu iuda nasci voluit. Secundo
ex loci nobilitate q2 (ab hierosolimis (q̄ erat
citas sacerdotalis ⁊ regia: quia erat caput re
gni. Tercio ex nūciorū solēnitate. Miserūt
eñi (sacerdotes ⁊ leuitas ad eū) qui erant so
lennes persone. ⁊ in ipsis debebat scientia et
sāctitas eminere. Quarto ex persona ad quā
mittunt. s. ex hoc q' requirunt testimonium
de seipso: ⁊ tandē fidē habuerūt in dictis ei'
vt ei crederent etiā de seipso. ergo dicūt. Tu
q̄s es) vt responsione a[illegible] discernerent q̄s
ipe esset (Cōfessus est ⁊ nō negauit: ⁊ cōfes
sus est: quia non sum ego christus (Nā xp̄s
. i. messias fuit promissus [illegible] ex dictis et
scripturis prophetarum. [illegible]ientes quia nō
esset xp̄s. interrogauerunt ⁊ si esset xp̄s. in
helyas: quia sicut aduentus christi sic et ad-

nentus helye fuerat iudeis promissus Unde
dz malachie vlti. Ecce ego mittā vobis he=
lyaz ꝓphetā anteꝙ veniāt dies domini ma
gn⁹ (Et dixit non sū) s.ego helyas Si ꝗs di
ceret xp̄s.mat.xi.loquēs de iohāne dicit Ip̄e
est helyas. Et iohannes hic dicit. Nō sū he=
lyas. Respondet ꝙ ipsi ꝗrebant de persona
helye: ⁊ ideo ad eoꝝ questionē respondit ꝙ
ipse non erat helyas in ꝑsona. Sed vt dicit
gregorius in omē. Johannes fuit helyas in
spū ꝓpter similitudinē ⁊ ꝯformitatē ipsius
ad helyam. Primo in austeritate vite: qꝫ de
helya dicit.iiii.regū.i. ꝙ fuit vir pilos⁹ ⁊ zo
na pellicea circa renes accinctus Et de iohā
ne dꝫ mat.iii. Et habebat vestimentū de pi=
lis cameloꝝ ⁊ zonaz pelliceā circa lūbos ei⁹
Secūdo indura rep̄hensione. Helyas eñ re
gem achab dure rep̄hēdit: vt hētur.iii.regū
xviii. Johannes herodē arguebat vt habet
mat.vi. Fuit etiam similis helye in officio.
qꝫ iohannes fuit precursor primi aduēt⁹: sic
helyas erit precursor scd̄i aduentus. Et hoc
voluit xp̄s cū dicit ip̄m esse helyam (ꝓpheta
es tu? Respondit Non). grego. Johannes
negauit esse ꝓphetā tm̄. qꝫ plus erat ꝙ pro=
pheta (Dixerunt ergo iudei. Quis es tu: vt
responsū dem⁹ his ꝗ miserunt nos Quid di
cis de teipso? ait). s.iohānes (Ego vox clamā
tis in deserto dirigite viā dñi: sicut dixit ysa
yas ꝓpheta). i. ego sum ille de quo scriptu=
ra dicit isaye.xl. Qui debet clamare in deser
to iude ꝙ hoīes se preparent ad aduentū xp̄i
in mundū et bene signat iohannes in pro=
prietate vocis: qꝫ erat annunciator verbi di
uini. i. xp̄i ꝗ est verbū patris scd̄m diuinita=
tem. Vox eñ ante verbū sic iohannes ante
xp̄m. Itez sicut vox manifestat verbū: sic io
hannes xp̄m. Tota eniz vita et conuersatio
iohannis fuit ꝑparatio ad susceptionez xp̄i
(⁊ ꝗ missi fuerūt erant ex phariseis) Ly. pha
risei inter alios videbantur magis religiosi
ꝓpter hoc dicebantur pharisei a phares qđ
est diuisio, qꝫ in habitu in vita ⁊ gestu erāt
ab aliis distincti in signū maioris religiōis
et ideo pharisei erāt magne fame in populo
iudeoꝝ (Et interrogauerunt eum ⁊ dixerūt
ei. Quid ergo baptizas si tu non es xp̄s ne=
ꝙ helyas neꝙ ꝓpheta) Unde crisosto. Inter
rogauerūt eū non quasi scire volētes: sꝫ pro
hibere eū a baptismo (Respondit eis iohā=
nes dicēs. Ego batizo in aqua). s. lauando
tm̄ corpus ad designandū illū ꝗ suo baptis=
mate lauabit aīas. Consequenter ostēdit xp̄i
excellentiam dicens medius autē vestrum

stetit). i. presens inter vos in corpore appa=
ruittet cōmuni cōuersatione inter homines
conuersatus est: vt patet in euāgeliis cū eis
māducās et bibens: ne ꝓpter austeritatem
aliquid desperarent (quez vos nescitis) ꝙtū
ad diuinitatem (ip̄e est qui post me ventu=
rus est) Tho. s. ad predicandum / baptizan=
dum: et moriendum (qui ante me fact⁹ est)
id est in dignitate positus est: qꝫ dignior est
et honoratio (cuius nō sū dignus) id ē suffi
ciens (vt soluā corrigiā calciamēti ei⁹). Un̄
hiero. ad eustochiū Xp̄s nunꝙ fuit calciat⁹
Ip̄e eñ portare calciamenta apostolis ꝓhi
buit. Lu.x. Et xp̄us semꝑ fecit opē qđ docuit
v̄bo. vt hētur act.i. Cepit iesus facere ⁊ doce
re. Ly. dicit ꝙ hec est locutio methaphorica:
qꝫ in hoc iohānes exprimit se nō esse dignū:
exhibere xp̄o etiā minimū misterium hoc in
verbis iā exprimens scd̄m modū loquendi
communē. Cū eñ ꝗs suā paruitatē et excel
lentia alteri⁹ vult exprimere: solet dicere cō
muniter non sum dign⁹ tangere sotulares
eius: vel aliꝗd hmōi (Hec in bethania facta
sunt) Ly. nō est illa ꝗ prope hierusalem est.
vbi lazarus fuerat suscitat⁹: sꝫ alia eodē no
mine vocata sit a supra iordanē ex altera ꝑ=
te fluminis in sorte duarū tribuuz et dimidie
Et ī ad hoc denotādū subdit trāsiordanē
vbi erat iohānes baptizās ꝗ aqua distat ad
hierusalem ad vnā dietā et in eodē loco con
sueuerat iohānes cōmorari. ⁊ ꝑdicare ⁊ ba=
ptizare ⁊ multi ꝯueniebāt illuc ad eū: vt ba
ptizarētur ab eo. Un̄ circa presens euāgeli=
um vbi dꝫ. Tu qui es. ꝗrit quare iudei ma=
gis de iohāne ꝙ de xp̄o credebant Rn̄dit cri
sosto. ꝙ triplex fuit ratio Prima ratio est: qꝫ
iohānes erat de magno genere: vt pote fili⁹
zacharie magni sacerdotis Et qꝫ miraculo=
se nat⁹ est de vtroꝙ parente sterili et sene.
xp̄s aūt: vt ipsi credebant erat fili⁹ fabri et
cuiusdā pauperrcule mulieris ⁊ non miracu
lose nat⁹: qꝫ de iuuēcula ꝙuis de sene patre
Secunda ratio est: qꝫ iohānes in victu ⁊ ve
stitu magis asperā vitā ꝙ xp̄s agere vide=
bat. Nā tunicā de pilis camelorū habebat
⁊ zonā pelliceā ad lūbos ei⁹: ⁊ cibus ei⁹ locu
ste et mel siluestre: vt pꝫ mat.iii. Xp̄s autez
cōmunib⁹ vestib⁹ induebat: ⁊ cōmuni cibo
vtebatur: ⁊ cū hoībus in nuptiis ⁊ cōuiuiis
comedebat. Tercia ratio est: qꝫ iohānes con
sortia hoīm deuitabat: ⁊ in deserto moraba
tur latitans in antris et speluncis donec spi
ritu sāctus ei dixit: vt exiret ad perhibendū
te stimonium de xp̄o. Et tunc venit ad ior=

danem predicans baptismum penitentie. vt pꝫ lu.iii. Xp̄s aūt morabatur cū hoīsꝰ ⁊ cō-uersabat cū petōribus ⁊ manducabat cum ipsis: vt pꝫ mat.x. Propterea ergo iudei ad iohānē legationē miserūt: vt eū interroga-rēt an esset xp̄s. Et respōdit: qꝛ nō sū ego xp̄s

¶ Feria quarta quattuor tēpoꝝ aduentꝰ Scd̄m lucam.i.caplo.

In illo tēpore. Missus est āgelꝰ gabriel a deo ī ciui-tatē galilee cui nomē nazareth ad virginem desponsatam vi-ro cui nomē erat ioseph de do-mo dauid: ⁊ nomen virginis maria. Et ingressus angelus ad eā: dixit. Aue gratia plena dn̄s tecū: benedicta tu in muli-eribus. Que cū audisset turba-ta ē in sermōe eiꝰ: ⁊ cogitabat qualis eēt ista salutatio. Et ait āgelus ei Ne timeas maria: in-uenisti enī gratiā apud deū Ec-ce cōcipies in vtero ⁊ paries fi-liū ⁊ vocabis nomē eiꝰ iesum. Hic erit magnꝰ: ⁊ filius altissi-mi vocabit. Et dabit illi dn̄s deus sedē dauid patris eius: et regnabit in domo iacob in eter-nū / ⁊ regni eius nō erit finis. Dixit aūt maria ad angelum. Quomodo fiet istud qm̄ virū nō cognosco: Et respōdēns an-gelus: dixit ei Spiritussctꝰ su-peruēniet ī te: virtus altissimi obūbrabit tibi Jdeo ⁊ qd̄ nasce-tur ex te sctm̄ vocabit filiꝰ dei Et ecce helizabeth cognata tu-a: ⁊ ipse cōcepit filiū ī senectu-te sua. Et hic mēsis est sextus illi que vocat sterilis: quia nō erit impossibile apud deū omne verbū. Dixit aūt maria. Ecce ancilla dn̄i fiat michi secundū verbū tuū.

Postilla.

¶ In illo tēpore Missus ē an-gelꝰ gabriel a deo. ⁊c. Lu.i. Hysto. huiꝰ euā-gelii facta est āno xp̄i p̄rio vsuali. viii. kal. a-prilis. fe. vi. luna. xv. inditiōe. iiii. Ad initiū illius euāgelii scribit sctūs lucas in eodē ca-pitulo ꝙ angelꝰ gabriel apparuit zacharie in tēplo dicens. Ne timeas zacharia qm̄ ex-audita ē dep̄catio tua ⁊ vxor tua helizabeth pariet tibi filium: ⁊ vocabis nomē eiꝰ iohā-nes. ⁊ erit magnꝰ corā dn̄o. Vinū ⁊ ciceram nō bibet: et sp̄ūsctō replebit adhuc ex vtero matris sue. ⁊c. Et postmodū cōcepit heliza-beth vxor ip̄iꝰ: ⁊ occultabat se mensibꝰ q̄nq; dicēs. Qꝛ sicut michi fecit dn̄s in diebꝰ q̄bꝰ respexit auferre opprobriū meū inter hoīes In mēse aūt. vi. s. a cōceptu p̄cursoris (Mis-sus ē āgelꝰ) Gor. i. nūciꝰ vl legatꝰ (gabriel) Vn̄ beda Gabriel fortitudo dr̄: qꝛ illū nūcia-bat: q̄ debellare diabolū veniebat (in ciuita-tē galilee) Gor. in ciuitate concipi voluit: qꝛ oēs hoīes ad vnitatē sup̄ne ciuitatis voca-re venit ⁊ inhabitare fecit. (cui nomē naza-reth) vt ad ip̄leret illō p̄pheticū mat. x. Qm̄ nazarenꝰ vocabit (ad virginē despōsatā vi-ro) Ly. Hec diuina ordinatione factum ē vt despōsaret añq̄ impregnaret. P̄rio ex p̄te pueri: ne ab infidelibꝰ tanq̄ illegitime natꝰ abiiceret. Vn̄ dicit ābro. sup lucā. Quid he-rodi: quid iudeis posset ascribi: si natū ex a-dulterio videret p̄sequi. Item vt puer natꝰ a ioseph nutriret. Vn̄ dr̄ p̄r eiꝰ: qꝛ nutriciꝰ eiꝰ fuit. Scdo etiā ex p̄te matris vt scd̄z am-bro. p hoc ab infāmia liberaret. Itē scd̄z hie-ronimū. vt virginis ioseph exhiberet mini-steriū (cui nomē ioseph de domo dauid) ad ostēdēdū ꝙ xp̄s descēdit de semīe dauid sicut p p̄phetas fuerat p̄dictū Nā maria ⁊ ioseph cui despōsata fuit erāt de eadē tribu. s. ipsiꝰ dauid. Jungebātur eñ vt frequētiꝰ mulie-res viris de tribu sua (et nomē virginis ma-ria) Ly. ꝙ aūt hic ponūtur tot nomina pro-pria. s. angeli missi virginis ad quam missꝰ fuit sponsi sui et loci: hoc fuit ad ostendēdū certitudinem historie (Et ingressus angelꝰ ad eam). Gor. ex hoc patet ꝙ non erat foris in publico. Unde bernar. sup missus est: di-

eit ꝙ ingressus in secreto cubiculo vbi clau-
so super se hostio orabat patrē in abscondi-
to. Si em̄ conceptio precursoris fuit denun
ciata patri occupato in sacro officio: vt habe
tur lu.i. multo ꝓbabilius est ꝙ cōceptio sal-
uatoris denūciata fuit virgini in deuotiōe
et oratione actualiter existēte: immo aliqui
doctores volunt ꝙ btā virgo illud dictū ꝓ-
pheticuz actu legit qđ habet Esa. vii. Ecce
virgo cōcipiet et pariet filium: qñ angelꝰ ad
eā intrauit dicens. (Aue gratia plena qđ ex
ponit hie. in sermone de assumptione. Et be
ne plena qꝛ ceteris ꝑ ptes pstatur gratia ma
rie vero tota se sil' infundit plenitudo gra-
tie. Item ista gratia non soluz impleuit eiꝰ
mentē: sed etiā ventrē in q̄ xp̄ū singulari gra
tia dei factū est: vt cōciperet saluatorē (dñs
tecū) Ly. Nō tm̄ ꝑ essētiā: potētiā: ⁊ presen
tiam qualiter est in oībus rebus: nec solū ꝑ
gratiā eo mō q̄ est in sanctis hoīs: sed etiā ꝑ
carnis assūptionē: qꝛ corpus deitati vnituz
fuit formatuz de beata virginis purissimis
guttis sanguineis: ⁊ intra virginis viscera
latuit nomen mensibus (benedicta tu in mu
lieribus) Ly. i. pre oībꝰ mulieribꝰ. Nā ⁊ mu
lieres benedicent in te sicut vir in filio. Gor.
Sunt em̄ alique mulieres benedicte: qꝛ vir
gines: sed non fecunde: alique fecūde: sꝫ non
virgines sed hec sil' virgo et fecunda (Que
cū audisset turbata) Ly. btā vgo solita erat
videre angelos ideo de apparitiōe angeli nō
fuit admirata vel turbata: sed de salutatiōe
insolitā: qꝛ nichil mirabilius est vere humi
li q̄ sua exaltatio. Et ideo cum beata virgo
esset humillima audiens salutationē tante ex
cellentie turbata fuit: non turbatione incre
dulitatis sicut zacherias pater iohannis ba
ptiste vt dꝛ lu. i. sed turbata fuit turbatione
admirationis. Vñ sequit̄ turbata est in ser
mone eiꝰ). i. angeli nō autē in visione (⁊ co
gitabat qualis esset ista salutatio) Ly. Qñ
enim turbata fuit virginalem verecundiaz
ostendit: ꝙ autem cogitauit de salutatione
declarat prudentiam marie. ⁊ ideo angelus
eam cōsolabatur dicēs (Ne timeas maria)
Ly. de salutatione insolita (inuenisti enī gra
tiam apud deum) Ly. non solū pro te sed ꝓ
toto genere humano (Ecce cōcipies in vte-
ro) Ly. Hec cōceptio facta est ꝑ virtutē spūs
sancti intra vterū virginis corpus filii for-
matis (⁊ paries filium) Ly. Virgo ꝑmanēs
in partu sicut ⁊ in cōceptu (⁊ vocabis nomē
eius iesuz) Ly. non dicit impones: qꝛ hoc no
mē fuit impositum a deo patre secundū qđ
fuerat predictū a deo patre. vt habetur esa.
lxii. Vocabitur tibi nomē nouū quod os do
mini nominauit: sed illud nomē fuit diuul-
gatum per angelū ipsi marie et ioseph. Iesꝰ
aūt interpretat̄ saluator. Vñ hētur de hoc mat.
i. Vocabis nomē eiꝰ iesū. Ipse saluuz faciet
populum suum a peccatis eorum (Hic erit
magnus) quia magnꝰ dñs. Vñ. ꝓ. xlii. Ma-
gnus dñs et laudabilis nimis: ⁊ magnitudi
nis eius non est finis (⁊ filius altissimi voca
bitur) Ly. i. ipsius dei qui solus est altissimꝰ.
Homo em̄ altus est inter creaturas corpora
les: sed angelꝰ altior: deus autē solus altissi
mus. Vñ in ꝓ. lxii. Tu solus altissimꝰ in oī
terra (⁊ dabit illi dñs deꝰ sedē dauid patris
eius: ⁊ regnabit in domo iacob) Gor. i. in oī
bus electis quoꝝ vniuersitas intelligit̄ per
domū iacob. i. familiā iacob q̄ tota recepta ē
in populū dei (in eternū) qꝛ ⁊ hic ꝑ gratiam
et in futuro per gloriam (et regni eius non
erit finis) Ly. Christꝰ em̄ nō solū in q̄ xp̄ū deꝰ
sed etiā in q̄ xp̄ū homo regnabit in eternū nō
solū sup hoīes: sed etiā sup angelos (Dixit
aūt maria ad angelū. Quomodo fiet istud
qm̄ virum nō cognosco) Ly. i. cognoscere nō
propono secundum illum quod dicunt do-
ctores catholici. Batha vgo anteq̄ despon-
saretur ioseph habuit obseruātiā castitatis
virginalis in desiderio: non tñ expsse. Sed
cū postea deo ordinante esset desponsata io
seph q̄ erat in simili ꝓposito simul emiserūt
votū (Et respondēs angelꝰ dixit. Spūssan
ctus superueniet in te) Ly. i. non cōcipies mo
do hūano: sed diuino: qꝛ nō volūtate seminꝰs
viris: sꝫ virtute spiritꝰ scti (⁊ virtꝰ altissi-
mi obūbrabit tibi) qꝛ in btā virgine sub vm
bra carnis latuit vtꝰ deitatis (Ideoq; ⁊ qđ
nascet̄ ex te) Gor. i. ex tua vera tua natura
(sctm̄) qꝛ de sctō nō nascet̄ nisi sctm̄ (vocabi
tur filiꝰ dei. Ly. nō adoptiuꝰ sicut alii sꝫ na
turalis (Et ecce elizabeth cognata tua: ⁊ ipa
cōcepit filiū in senectute sua. Et hic mēsis ē
sextꝰ illi q̄ vocat̄ sterilis) Ly. eiꝰ sterilitas a
tanto ipe iā erat nota ꝙ sic vocabat̄ (qꝛ nō
erit impossibile apud deū oē verbū). i. factū
qꝛ dicere dei est facere. Vñ. ꝓ. cxlviii. Dixit ⁊
facta sunt: ipe mādauit et creata sūt (Dixit
aūt maria, Ecce ancilla dñi. Vñ bern. Que
est tā sublimis hūilitas q̄ credere nō nouit
honoribꝰ: insolescere gloria nescit: mater dei
eligit̄ ⁊ ancillā se nominat (Fiat michi secū
dū verbū tuū) Ly. qđ statim factuz est: quia
in virtute dei concepit filium.

¶ Feria. vi. Secundū lucam. i. capi.

In illo tēpore: Exurgens maria abiit ī mōtana cū festinatiōe: ī ciuitatē iuda. Et intrauit ī domū zacharie: & salutauit helizabeth: Et factū est vt audiuit salutationē marie helizabeth: exultauit infans in vtero eius. Et repleta ē spū scō helizabeth: & exclamauit voce magna/ & dixit Benedicta tu īter mulieres: & benedictus fructus vētris tui: Et vnde hoc michi vt veniat mater dñi mei ad me: Ecce eñ vt facta ē vox salutationis tue ī auribus meis: exultauit ī gaudio īfans ī vtero meo. Et beata q̄ credidisti: quoniā pficient ea q̄ dicta sūt tibi a dño Et ait maria. Magnificat aīa mea dñm Et exultauit spūs meus: in deo salutari meo.

Postilla.

In illo tempore: Exurgens maria etc.) Postq̄ i prima parte huius capituli descriptus est precursoris: scilicet iohannis baptiste et deinde saluatoris conceptus in residuo huius predicti capituli describit vtriusq; ortus. Et primo precursoris. Secūdo saluatoris: scilicet in capitulo sequenti. Circa vero ortum precursoris premittuntur aliqua precedentia. Secundo aliqua ortum concomitantia. Et tercio quedam ortū consequentia. Sed presens euāgelium continet tantum primam partem in qua tria ponuntur Primum est exultatio nascituri īfantis. Secundū est inspiratio matris: vbi. Et repleta est etc. Tercium decantatio virginis ibi Et ait maria Magnificat etc. Mirabilis autē exultatio pueri nascituri fuit propter presentiam dñi sui in vtero virginali. Et iō premittitur aduentus marie cū dr (Exurgens aūt maria). La quiete orationis & deuotionis: q̄ erat preuia oibus operibus suis (abiit in montana) qz locus vbi manebat zacharias erat altior galilea a qua recessit maria. (cum festinatione (vt ostēderet q̄ virgo nō debet morari ī loco publico nec cōtrahere colloq̄a (& salutauit helizabeth (tū qz erat humillima: tū qz erat iunior Ideo prius eā salutauit: & qz ad eius obsequiū venerat (Et factum est: vt audiuit salutationē marie helizabeth: exultauit infās in vtero eius) cōgaudens ad presētiā dñi. Hoc aūt duobus modis potuit fieri scdm qđ dicit augu. Uno modo sic q̄ iohānes nōdū natus cognosceret p spm sctm dñm presentē ī vtero virginis. Et scdz hoc oportet dicere q̄ in eo fuit acceleratus vsus rationis. Alio modo sic: q̄ iohānes nō cognosceret presentia saluatoris: sed mater eius q̄ habebat vsum rationis Illa tñ motio pueri & exultatio facta est a deo ad declarationē sāctitatis virginis & prolis in ea existētis. Sicut de beato francisco legitur q̄ aues ratiōe carentes pdicationē eius attante audiebāt acsi verba eius intelligerēt. Qđ factū est a deo ad approbationē pdicationis viri sācti. Neutrū tñ modū determinate asserit augu. sz dicit q̄ siue hoc modo siue illo facta fuerit dicta exultatio: attribuenda tñ est diuino miraculo. Et hoc satis ptz: qz non poterat fieri p naturā. Aliq aūtē alii expositores dicunt determinate q̄ facta fuit dicta exultatio pmo modo. Uñ dicit grecus expositor. ppheta parēte acutius videt & audit salutat q̄ pphetā. Et subdit ibidē. Et in sinuauit gratia qui nature ignota extiterāt. Reclusus ventre miles agnouit dñm ac regē orturū vētris tegmīe nō obstāte. Inspexit eñ non palpebris: sed spū (Et repleta est etc) Hic cōsequēter describitur īspiratio matris q̄ ostēditur cū subdit) & exclamauit voce magna) Ista magnitudo magis ītelligēda est ratione deuotionis interioris q̄ soni exterioris. (Benedicta tu inter mulieres. i. sup oēs mulieres. Cuius ratio subdit (Et bñdictus fructus vētris tui) Per hoc eñ q̄ cōceperat dei filiū cōtraxerāt quodā mō infinitatē bonitatis inquantū mater est filii bonitatis infinite. Angelus aūt salutās vginē supra non dixit. Bñdictus fructus ventris tui: qz virgo nōdū cōceperat filiū dei. sz postea cū cōsensit cōcepit (Et vñ hoc michi. etc) Ista eñ nō poterat scire helizabeth nisi p reuelationē spūsācti (exultauit in gaudio infans. etc. Ipsa eñ helizabeth p spm sctm cognouit q̄ illa exultatio fuit propter presentiam dñi in vtero vir

ginali(Et btã q̃ credidisti(q2 p affectũ fidei cõcepit, pficiẽtur in te.ꝛc.)p angelũ nunciã tẽ ꝛ etiã p spm sctm mẽte virginis illustran tẽ ꝛ eã imediate docẽtem(Et ait maria)Hic cõsequẽter describitur decãtatio virginis. Et pmittit̃ titulus cãtici cũ dr(ꝛ ait maria) Hoc em̃ cãticũ sic intitulat̃ q2 cãticũ marie noiatur(Magnificat.ꝛc)q. d.maria O eliza beth tu me magnificãs:s3 ego totũ deo attri-buẽs aĩam magnifico in hoc cãtico. Ubi pmo ponit̃ mod⁹ cãtici. Scdo subdit cã cãtandi ibi)Q2 respexit Circa primũ declarat̃ laus vginis tanq̃ magna cum dr . Magnificat. Scdo vt deuota ibi.aĩa mea. ꝛ nõ tm̃ labia mea. Tertio vt debita:cũ dr dñz cui debetur laus et honor. Quarto vt iocũda:ibi Et ex-ultauit spũs me⁹. Quinto vt recta:ibi ĩ deo salutari meo..Et dicit in deo ratione crea-tionis.meo ratione assũpte humanitatis.q2 sic fuit ipi⁹ virginis ꝛ nõ alterius. Cetera vo ipsi⁹ cãtici et finis capituli nõ ponũt̃ in hoc euangelio.

¶ Sabbato.iiii.tpm aduẽt⁹. Scdz lu.iii.

Anno quĩto decimo im-perii tyberii cesaris p-curãte poncio pylato iudeã:te trarcha aũt galilee herode/phi lippo aũt fratre ei⁹ tetrarcha iturce ꝛ traconitidis regionis ꝛ lisania abilene tetrarcha sub pricipib⁹ sacerdotũ ãna ꝛ cay pha factũ ẽ verbũ dñi sup io-hãnẽ zacharie filiũ in deserto. Et venit in omnẽ regionẽ ior-danis pdicãs baptismũ penitẽ tie in remissionẽ pctõr Sicut scriptũ ẽ ĩ libro sermonũ ysaie pphete Uox clamantis ĩ deser to parate viã dñi:rectas facite semitas eius. Oĩs vallis ĩple-bit̃:ꝛ oĩs mõs ꝛ collis humilia bit̃ Et erũt praua ĩdirecta:ꝛ as pera ĩ vias planas. Et videbit oĩs caro salutare dei. Postilla

¶ In illo tpe. Anno quĩtodeci mo imperii tyberii cesaris ꝛc.)Postq̃ĩ capi-tulo pcedẽti descriptus ẽ saluatoris ortus p suã icarnationẽ:hic ɔ̃ñr describit ei⁹ pgres sus p suã pdicationẽ.Et circa hoc pmo de scribit̃ pdicatio precursoris. Scdo ipi⁹ salua toris.i.capitulo.iiii.Circa pmũ pmittitur pdicatiõis iohãnis tps Scdo subditur pdi catiõis act⁹:ibi.Et venit ĩ oẽm regionẽ ꝛc. Tertio pdicatiõis fruct⁹:ibiEt itrrogabãt eũ ꝛc. S3 illa pars nõ ponit̃ ĩ hoc pñti euã gelio Circa pmũ ɔ̃siderãdũ q tps pdica-tiõis iohãnis describit̃ p noia ꝛ tps impato ris tũc regnãt ꝛ psidis iude ꝛ tetrarchar ꝛ sacerdotũ ad ostẽdẽdũ certitudinẽ hystorie ꝛ auctoritatẽ pdicatiõis iohãnis baptiste:si cut ĩ scriptis autẽticis solet fieri Et hoc cũ dr (Anno quĩtodecio.ꝛc. Iste tyberius successit octouiano augusto sub q̃ nat⁹ est xp̃s.i.qua dragesimo scdo anno iperii ei⁹. Et similiter iohãnes baptista p dimidiũ annũ ãte Augu gustus em̃ iperauit quinquaginta septẽ an nis.Ex quo patet q anno.xv.tyberii.iohan nes fuit triginta annor.Et hoc est tps debi tũ pdicationi.q2 tũc viget etas virilis.vñ io seph.xxx.ãnor erat qñ stetit corã pharaone geñ.xl.Et ezechiel qñ icepit pphetizare Eze chielis.i.Procurãte põcio pylato iudeã(Py latus iste nõ fuit iude⁹:sed gẽtilis de territo rio lugdunẽsi oriũd⁹ scdm iosephũ.Et a ro mano impatore fuit miss⁹ ad regẽdã iudeã tũc romanis subiectã(Tetharcha aũt gali-lee herode.ꝛc.)Romani volẽtes frãgere iu-deor supbiã ꝛ auferre ab eis rebellani occa sionẽ abstulerũt ab eis nomẽ regni: diuidẽ tes regnũ ĩ plures ptes q̃ tetrarche dicebãtur(ꝛ lysania abiline tetrarcha)Glosa bede dicit q isti tres hic noiati.i.herodes.philipp⁹ lisanias:fuerũt filii herodis sub quo natus est xp̃s: et ipo mortuo archelaus ei⁹ fili⁹ et frater pdictor successit ei ĩ regno decẽ ãnis: q̃ accusato apd cesarẽ ꝛ misso in exiliũ apud viẽnã ip̃ ɔ̃tor regnũ trib⁹ fratrib⁹ pdictis di uisit p tetrarchias S3 q iste lysanias fuerit filius herodis ex hystoriis auctẽticis nõ hẽt q2 nec ioseph⁹ nec scolastica hystoria ponũt eũ inẽ filios herodis:s3 magis dicũt ipm fuis se filiũ tholomei mẽnei q̃ sub libão hitabat ꝛ alexãdre filie aristoboli:q̃ de machabeis de-scẽderat(sub pncipib⁹ sacerdotũ ãna ꝛ cay-pha)Scdz q dt ioseph⁹ ꝛ scolastica hystoria sacerdotiũ tũc nõ pcedebat scdz genealogiã ꝛ dignitatẽ gñis put ĩ lege fuerat statutũ:s3

possum a romanis vēdebat: ita ꝙ non solū singulis ānis mutabat sūmꝰ sacerdos: sed etiā aliqñ i eodē āno. Et iō a q̄ntodecio anno tyberii quo icepit ꝓdicatio iohānis vsq̄ ad. xviii. ānū ipsiꝰ tiberii in quo passus est iesus plures fuerunt sūmi sacerdotes q̄ isti duo. Sȝ qȝ ānas erat sūmꝰ sacerdos qñ iohannes incepit ꝓdicare: ⁊ cayphas qñ passꝰ fuit xp̄s: iō lucas de illis duobꝰ tm̄ mētionē facit (Factū ē verbū dñi sr̄ iohānē) ꝑ diuinā reuelationē per quā habuit mādatū de ꝓdicatōe exequēda (Et venit) Hic ꝯñr ponitur ꝓdicatiōis actꝰ. ⁊ ꝑmo q̄tū ad exhortationē boni secundo q̄tū ad argutionē mali: ibi. Dicebat ergo. Sȝ p̄n̄s euangeliū nō hȝ nisi ꝑmā ptē. Circa quā dȝ (Et venit ī oēm regionē iordanis) qȝ exiuit de deserto vbi pauci habitabāt: ⁊ venit ad loca magis habitata: vt plures possēt venire ad eiꝰ ꝓdicationē ⁊ baptizari ab eo i iordane (ꝓdicans baptismū penitentie) Vñ ꝑ eadē sētētia dȝ mar. i. in textu. Fuit in deserto iohānes baptizans ⁊ ꝓdicās baptismū penitētie in remissiōem pctōꝝ. Qd̄ sic itelligit ꝙ iohānes ꝓdicabat penitētiā agēdā homines esset dispositi ad xp̄i de primo venturi receptionē. vñ qñ dē ꝓdicās baptismū penitētie hoc exponit dupliciter. vno mō de baptismo xp̄i ī v̄tute cuiꝰ dimittunt pctā. Et qȝ tale baptismū iohannes dare nō poterat: iō ipsū predicabat per xp̄m ī primo venturꝰ. Et sc̄dm hoc ly baptizās refert ad baptismū iohānis. Et qd̄ sequit (ꝓdicās baptismū penitētie. ⁊c.) ad baptismū xp̄i futurꝰ. Alio mō exponit de baptismo iohānis Et sic baptizās ⁊ ꝓdicās referūtur ad baptismū iohānis ⁊ ad predicationem eiꝰ: qȝ lȝ baptismo iohānis nō dimitterent pctā: susceptio tñ illiꝰ baptismi erat q̄dā ꝓtestatio agēdi verā penitentiā de pctō ꝑ quā dimittūt pctā. Et pȝ lr̄a vsq̄ ibi (Omis vallis ⁊c. Hec auctoritas q̄ habet esa. xl. exponitur a iudeis de reditu captiuitatis babylonice de q̄ ꝓdixit ysaias Vias sic cōplanari. ꝑ hoc ꝙ valles eleuarentur ad equalitatē planicei: ⁊ colles deprimerētur: vt sic iudei de babylonie reuertētes i iudeā possent de facili trāsire ꝑ viā. Sȝ quia nec in scriptura sacra: neq̄ ī aliqua hystoria autentica hoc inuenit esse ipletū: iō illa scriptura sacra ē reducēda ad aliū itellectū ī aduētu xp̄i adimpletū ꝑ quē hūiles q̄ ꝑ valles itelligūtur repleti sūt bonis spūalibus Et supbi q̄ ꝑ colles itelligunt humiliati Sicut pȝ ī cātico btē virginis. Deposuit potētes de sede ⁊c. Aliter etis exponit hoc qȝ sicut via corporali redditur difficilis ad āmbulādū ꝓpter ꝓfūditatē valliū ⁊ eleuationē colliū: ita via spūalis qua deꝰ graditur supra corda fideliū ipeditur ꝑ depressionē terrene cupiditatis ⁊ ꝑ eleuationē mūdane vanitatis. Et vtrūq̄ ipedimētū fuit amatū ꝑ aduentū xp̄i ī multis. Primū patuit i zachio q̄ dixit dño/Ecce dimidiū bonoꝝ meoꝝ do pauperibꝰ ⁊c. Et in matheo q̄ dimissio theloneo secutꝰ ē xp̄m: vt legitur mat. ix. Sc̄dm pȝ in mūdi principibꝰ q̄ꝝ colla subiecta sūt xp̄o) Et erūt praua idirecta) .i. corda distorta ꝑ iiusticiā per equitatē iusticie rectificabūtur (⁊ aspera ī vias planas) i. corda ꝯtra xp̄m idurata mollificabūtur: sicut pȝ de paulo q̄ xp̄m ꝑsequens a xp̄o illustratꝰ statī ad māsuetudinē obediētie fuit cōuersus dicēs. Dñe quid me vis facere. Actu. ix.) Et videbit ois caro salutare dei) i. xp̄m. Et accipitur ois caro. i. ois hō: qȝ aliq̄ d̄ oibus hominibus viderūt eū iter homines cōuersātē Diuidebatur eñ tunc comitas hoim i duas ꝑtes. s. i iudeos ⁊ gētiles Et multi de istis ⁊ de illis viderūt eū i mūdo cōuersantē potest etiā hoc verbū itelligi de visu spūali quo vidēt eū cōuersi ad fidē catholicā ex oibꝰ gētilibꝰ totiꝰ mūdi videbūt etiā eū gn̄aliter oēs i forma hūana i die iudicii.

Dñica. iiii. aduentꝰ. Sc̄dꝫ lu. iii. Istud euāgeliū cū sua postilla reqre añ in sabbō.

In vigilia natiuitatis dñi Sc̄dꝫ mat. i.

Cum esset despōsata mater iesu maria ioseph antequā cōuenerāt iuēta ē i vtero hn̄s de spū sctō Joseph aūt vir eiꝰ cū esset iustꝰ ⁊ nollet eā traducere: voluit occulte dimittere eā. Hec āt eo cogitante: ecce āgelꝰ dñi i sōniis apparuit dicēs ei Joseph fili dauid noli timere accipere mariā ꝯiugem tuā Qd̄ ei i ea natū est: de spū sācto est Pariet aūt filiū: ⁊ vocabis nomē eiꝰ iesū Ipse enim saluū faciet populū suū: a peccatis eoꝝ.

Postilla.

Cū esset despōsata ⁊c. Descri

pta i priore parte hui⁹ capituli genealogia
xpi i qua mathe⁹ ostēdit xpi verā hūanitatē
hic ostēdit diuinitatē ei⁹ p mūdū cōceptio
nis ei⁹ mirabilē Et diuiditur i tres ptes.qꝫ
prio ponitur btē marie vginis mira ipregna
tio Scdo ipsi⁹ ioseph digna dubitatio Ter
cio magna dubii certificatio. Sꝫ pñs euāge
liū solū cōtinet primā partē :i qua ne creda
tur q iesus fuerit genit⁹ ex cōmixtiōe maris
ꝛ femine sicut ceteri hoim :iō scribitur eius
cōceptionis modus mirabilis:cū dꝫ(Cū eēt
desposata mr̄ ei⁹).i.xpi(ioseph s. sposo suo
(anteq̄ cōuenirēt)carnalit̄.s.non qꝫ post cō
uenerit sicut dicet in fine hui⁹ euāgelii(in
uenta est in vtero habens.ꝛc.(Inuēta inq̄
a ioseph q̄ curā virgis habebat(de spū sctō)
Illud refert ad verbū pcedēs cū dꝫ(habēs
in vtero)qꝫ fuit virtute spūsctī. Illud eni
quod in generatione alioꝝ hoim fit p virtu
tem seminis decisi a patre ꝛ recepti a matre
in matrice fuit factum virtute spiritusscti in
virgine:virtute cuius ex purissimis sangui
nib⁹ btē virginis fuit corp⁹ xpi formatū et
in eodē instanti animatū:ꝛ a verbo assūptū
qꝫ cū infinita sit virt⁹ spūsscti potest oīa op
rari in istanti(Joseph aūt.ꝛc) Hic ponitur
ioseph digna dubitatio. Emisso autē voto
virginitatis p mariā:angel⁹ gabriel venit
ad eā ignorante ioseph et impregnata est de
spū sancto:vt hētur lu.i.ꝛ stati de licētia io
seph abiit ad cognatam suaꝫ.s. sctām heliza
beth:vt ei pregnanti seruiret ꝛ natū filii sui
precursorem videret:ꝛ ibi mansit trib⁹ mē
sib⁹ vsqꝫ ad pactā precursoris natiuitatē.
Ipsa aūt redeunte vt vidit ioseph vterum
ei⁹ grauidū incurrit ex hoc vehemētē suspi
tionē nec fuit mirū propter marie longā ab
sentiā. Ex altera parte tū tenebat de marie
sanctitate:vt dic t crisosto.q sibi videbatur
impossibile eā cecidisse(Cuꝫ ergo esset iust⁹
noluit eam traducere) i. ppalare qꝫ nō erat
cert⁹ de crimine. Et iō(voluit occulte.ꝛc.)
ne forte opposita parte faueret sibi in crimi
ne. Et bene dꝫ q occulte:ne si in palā eā reli
queret nesciret respondere determinate cau
sam dimittendi eā hoc querentib⁹:cū habe
ret argumēta sibi insolubilia ex vtraqꝫ pte
Sed queritur hic quare maria non dixit ei
diuinū secretū: Est dicēdum q talia nō sūt
reuelāda nisi q̄tum se extendit volūtas di
uina. Et ideo beata virgo tacuit tenens fir
miter q sicut istud secretū fuerat reuelatū
ante helizabeth.vt hētur lu.i.sic reuelaret
aliis cōpetēdi tpē bñplacito voluntatis di
uine Et similiter q̄ritur quare ioseph nō q̄
siuit ab ea. Dicēdū q p nichilo petisset :qꝫ
ipi marie p se dicēti non credidisset:qꝫ iterū
ex diuina dispēsatione hoc factū est : vt p re
uelationē angeli ipe ioseph sic certificaret:
q de cetero nullo mō dubitare posset.(Hec
autem eo cogitāte.ꝛc.)qꝫ aīa clausis sensib⁹
exterioribus ad recipiendū reuelationē ma
gis est apta:qꝫ tūc nō est p occupationē sen
suū exterioꝝ impedita. Sequitur illud qd di
xit ei angel⁹ in sōnis.i. eo dormiente seu eo
stante in lecto hora assueta ad dormiēdū(Jo
seph fili dauid.ꝛc)qꝫ d̄ xpo volebat ios erat
pmissus xpi dauid ideo de ipso dauid meō
riā facit(noli timere accipere.ꝛc.)nō ad car
nalē copulā sed ad cohabitationē cū ea:ꝛ de
uotā ministrationē. Subditur rō(Qd eni
ex ea natū est(nō dicit ex ea:qꝫ natiuitas in
vtero est q̄n fetus alatur: ꝛ illa erat cōpleta
sꝫ adhuc natiuitas ex vtero tēpore debito ex
pectabat de spū sctō est) Miraculose facta ē
cōceptio nō interueniēte adulterio Sequitur
(pariet filiū).s.q̄n erit natiuitas ex vtero(ꝛ
vocabis nomē ei⁹ iesū)i.saluatorē Ideo sub
ditur(ipe eñ saluū faciet.ꝛc.) In hoc autē
ostendit angel⁹ eū verū hoiem in partu vir
ginis:verū deū i salute populi a peccatis qꝫ
null⁹ potest saluare a pctis:nisi de⁹(hoc aūt
totū factū ē.ꝛc.) hic ad certificationē nostre
fidei adducitur ad hoc testimoniū ppheticuꝫ
Tū ista sūt verba euāgeliste scribētis ꝛ non
angeli loquētis. Volebat eñ ondere in hoc
cōpletū esse pphetiā. Esa.vii. Ecce virgo cō
cipiet.ꝛc. Sequit(Et vocabis nomē ei⁹ iesuꝫ
ꝛc) Per hoc onditur veritas deitatis ꝛ hūa
nitatis i xpo prius eñ erat nobiscū de⁹ per
essētiā potētiā ꝛ presentiam. Similiter erat
per gratiam nobiscū q̄tum ad sctōs patres
ergo ly nobiscū q̄ intelligitur p emmanuel
qd interpretatur nobiscū de⁹ denotat hic spe
cialē vniōnē q̄ facta est i christo p nostre hu
militatis assūptionē qd denotatur p hoc no
men iesus qui interpretatur saluator:q̄ nul
lo modo poterat esse talis nisi deus ꝛ homo
Et ideo ipsi⁹ nominis interpretatio in textu
ponitur: cū dꝫ(ipse eñ saluū faciet populū
suū a pctis eoꝝ.

¶ Sequitur in gallicantu. Euangeliū. Secundum lucam.ii.

IN illo tēpore Exiit edi
ctum a cesare augusto
vt describi vniuersus
orbis Hec autē descriptio primo

facta est a presidie syrie cyrino.
Et ibant omnes vt profiterentur singuli i suũ ciuitatẽ. Ascẽdit aũt ioseph a galilea d ciuitate nazareth i iudeã ciuitatẽ dauid q̃ vocat bethleẽ: eo q esset d domo et familia dauid: vt profiterẽt cũ maria desposata sibi vxore pgnãte. Factũ ẽ aũt cũ essẽt ibi: impleti sũt dies vt pareret. Et peperit filiũ suũ primogenitũ. Et pãnis eũ iuoluit et reclinauit eũ i p̃sepio: qr nõ erat ei loc⁹ i diuersorio. Et pastores erãt i regione eadẽ: vigilantes et custodientes vigilias noctis supra gregẽ suũ. Et ecce ãgel⁹ dñi stetit iuxta illos: et claritas dei circunfulsit illos et timuerũt timore magno. Et dixit illis ãgel⁹. Nolite timere. Ecce eñi euãgelizo vobis gaudiũ magnũ: qd erit omi pplo. Qr nat⁹ ẽ vobis hodie saluator: q̃ ẽ xp̃s dñs i ciuitate dauid. Et hoc vobis signũ. Inuenietis ĩfãtẽ pãnis inuolutũ: et positũ i p̃sepio. Et subito facta est cũ ãgelo multitudo militie celestis exercit⁹: laudãtiũ deũ et dicẽtiũ Gloria i altissimis deo: et i terrã pax hominibus bone voluntatis.

Postilla.

In illo tp̃e. Exiit edictum a cesare augusto. Luce. ii. Hystoria huius euãgelii facta est ãno xp̃i primo vsuali. viii. kalẽ. ianuarii. feria. iiii. luna. xvii. inditione. iii. Añ initiũ scĩ euãgelii scribit sãctus lucas in precedenti capitulo ortũ sancti iohãnis baptiste. s. quomodo nũciat⁹ est per angelũ gabrielẽ patri suo zacharie in templo: et quõ nat⁹ est de sterili matre. et quomõ in circũcisione vocatũ est nomẽ ei⁹ iohãnes: et quõ ipse puer crescebat q̃tũ ad augmẽtũ corporis et confortabat spũ. s. q̃tũ ad augmẽtum gratie et virtutis: et erat in deserto vsq ad diem ostẽsionis sue ad israel. Et describit ortũ p̃cursoris. Hic cõsequẽter describit ortũ saluatoris dicẽs. Factũ est aũt in dieb⁹ illis (Exiit edictũ a cesare augusto) Lx. Hic ostendit tẽp⁹ natiuitatis christi qui natus est imperante cesare augusto q̃ nõiatus est augustus ab augendo: qr valde notabiliter auxit imperiũ romanũ qui regnauit. xlii. annis. et. xii. ãnis ante natiuitatẽ xp̃i: et tanta fuit pax in vniuerso orbe: vt ad litterã videret impletũ qd p̃dixit ysayas. ii. capitulo. Cõflabũt gladios suos i vomeres: et lanceas suas in falces. Ait etiã in ps. lxxi. Orie(tur) in dieb⁹ eius iusticia et abũdantia pacis. Item ysay. ii. Nõ leuabit gens contra gẽtem gladiũ. Et sic in diebus cesaris augusti omnib⁹ gẽtib⁹ romano imperio subiectis fuit pax vniuersalis in orbe. Ideo mandauit (vt describeretur vniuers⁹ orbis) vt p hoc sciret qualiter terre essent populate et q̃ta tributa sua gtẽ possent reddere vt sic tributis indebitis non grauarentur et etiam sciretur per quẽ modũ singule terre a romano impio meli⁹ regerẽtur (Hec descriptio prima facta est a p̃side syrie cyrino) Hũc eñi cyrinũ cesar august⁹ p̃fecerat terre syrie ad ipaz agẽdũ. Et qr syria est in medio terre h̃itabilis. et ibi fuit ipa descriptio primo inchoata: vt inde denũciaretur fieri in aliis p̃uinciis circulariter (Et ibãt oẽs: vt p̃fiterẽtur singuli in ciuitatem suam) scilicet vnde oriundi erant. Profitebantur autem dupliciter se subiectos esse romano imperio. scilicet scripto q nomina eorum scribebantur. et facto quia soluebãt censum imperatori. s. vnum nummum argenteum: valentem decem nummos vsuales. (Ascendit autem et ioseph) scilicet vir marie (a galilea) quia inferior erat q̃ iudea (de ciuitate nazareth) vbi (conceptus erat. et in qua ioseph manebat in iudeam ciuitatẽ dauid). i. in bethleẽ que dicitur ciuitas dauid: quia ibi oriũdus fuit. id est regum. xvii. (eo q esset de domo et familia) id est de genere (dauid: vt profiteretur cum maria sibi desponsata vxore pre

gnante (Ipsa enī erat de eadem tribu cū io-
seph. Et licet maria non fuisset obligata tā
ꝙ pregnans illuc ire ꝓpter lōgitudinē vie:
q̄ꝫ nazareth distat a bethleē quasi ꝑ tres die
tas. tñ ꝓpter exemplū obediētie cū ipsis mu
lieribus ire voluit. Itē ex diuina dispositio
ne hoc factū est: vt sic xp̄s nasceretur in beth
leē. sicut predictū fuit michee. v. Et tu beth-
leē terra iuda neq̄ꝙ minima es in principi-
bus iuda Ex te ei exiet dux qui regat populū
meum israel. (Et factū est dū essēt ibi ipleti
sunt dies eius vt pareret). s. nouem mensis
impleti sunt a die conceptionis christi (et pe-
perit filiū suū primogenitū) Dicitur autem
primogenitus non qꝫ post illum habuit fili-
os alios: sꝫ qꝫ ante illū aliū filiū non habuit
qꝫ sicut ante partū ita in partu et post par-
tum inuiolata virgo ꝑmansit Tunc imple-
ta est ista prophetia. Isa. vii. Ecce virgo con
cipiet et pariet filium. Et ipsa beata virgo
maria magnum gaudium habuit in xp̄o na
tiuitate. et hoc ideo qꝫ sine dolore sine afflicti
one et sine debilitate sui genuit filium quem
sciuit esse deū et hominē. Nam sicut virgo cō
cepit: sic et sine dolore genuit. (et pannis eū
inuoluit / scꝫ per seipsā. Ly. ex quo pꝫ falsitas
que scribitur in libro de infantia saluatoris
scꝫ ipsam obstetrices habuisse que non requi
rūtur nisi propter afflictionē matris in par
tu q̄ non habuit locū in virgine puerpera:
qꝫ peperit sine dolore et sine debilitate (et re
clinauit eū in p̄sepio) Ly. Joseph enī in iti-
nere adduxerat secum asinū ad portanduꝫ
vxorē pregnantē et bouē ad vēdendū: vt de
pcio solueret expensas in via. Et illis duo-
bus animalibus fecit presepiū iuxta se i quo
btā virgo maria reclinauit filium natū. qđ
fuerat p̄dictū Isa. i. Cognouit bos possesso
rem suū: et asinus p̄sepe domini sui. Dicunt
enī q̄dā ꝙ asinꝰ et bos genu flexerunt coram
xp̄o Abacuch. iii. In medio duor̄ animaliū
cognosceris. vnde ber. O xp̄iane vidi qualis
ꝑ te factus est xp̄s. qꝫ si rex vbi aula regia:
vbi thori sublimitas / vbi curie regalis fre-
quentia bos et asinꝰ (qꝫ nō erat ei locꝰ in di
uersorio. Gor. Hic rep̄hendūt xp̄ianorū de-
licie: diuitie / et honores huiꝰ mundi Delitie
si hoc ꝙ dei filiꝰ nō mollibꝰ vel calidis pelli
ceis indutus fuit sed vilibꝰ pānis inuolutꝰ
Honores in hoc ꝙ nō in palatio: sed in p̄se-
pio eū reclinauit mater sua. Diuitie in hoc
ꝙ locum non habuit in diuersorio. vñ ber.
O homo q̄d sollicitus es de regali palatio?
Ecce rex tuꝰ iacet in p̄sepio. Quid cogitē de

p̄sepio indumēto? Rex tuus induit vili pā-
niculo (Et pastores erant i regione eadē vi
gilantes et custodientes vigilias noctis su-
per gregē suū. s. inter hierusalē et bethleē q̄
ciuitates distāt duo miliaria ab inuicē (Et
ecce angelus dñi stetit iuxta illos). s. paratus
ad reuelādū eis diuina (et claritas dei circū
fulsit eos) nō tm̄ exteriꝰ in corpore: sed etiā
interiꝰ in mente (et timuerūt timore magno
(ex insolita visione. Sed angelus dñi cōso
labatur eos dicēs (Nolite timere) Cuiꝰ cau
sā subiūgit (Ecce enī euāgelizo vobis gau-
diū magnū qđ erit oī populo (nō solū iudeo
rū: sed etiā gentiliū. Gor. Et hoc gaudium
est magnū scđꝫ oēm dimēsionē: qꝫ altū / ꝓfū
dū / lōgū et latū. Altū qꝫ eiꝰ altitudo attin-
git celū. Vñ ber. Magna est hodierna festi-
uitas celū repletur anteq̄ꝫ terra. Profundū
qꝫ eiꝰ profūditas penetrat infernuꝫ. s. ad sā
ctos q̄ erant in limbo. Itē eius lōgitudo ꝓ-
tendit a principio mūdi vsq̄ꝫ ad finē mūdi.
Item eiꝰ latitudo occupat orbē terrar̄. Vñ
hodie canit in p̄fatione misse secunde. Pro
fusis gaudiis totꝰ in orbe terrar̄ mūdus ex
ultat (qꝫ natꝰ est nobis). s. hoibꝰ et angelis
pariter: qꝫ cōsortio hoim reparanda ē ruina
angelor̄ (hodie) Ly. dicit hodie ꝙuis esset
nox: qꝫ nox illa ex claritate diuina fuit ita il
luminata acsi eēt dies clarissima. scđꝫ ꝙ fuerat
p̄dictū in p̄. cxxxviii. Et nox sicut dies illumina
bit (saluator q̄ est dñs in ciuitate dauid). i.
in bethleē et hoc erit vobis signū. inuenietis
infantē pānis inuolutū) et nō sericis inuolu
tū (positū in p̄sepio) et non in palatio (Et su
bito facta est cū angelo (q̄ tanq̄ꝫ principalis
inter alios nūciauerat xp̄i natiuitatē (multi
tudo militie celestis). i. angelor̄ q̄ diuine mi
litieꝰ designant: qꝫ ꝓ salute hoim demonibꝰ
p̄liant. Vñ apo. xii. Michael et angeli eiꝰ p̄lia
bant cū drachone (laudātiū dñꝫ) de xp̄i na-
tiuitate (et dicētiū. Gloria in altissimis deo)
qꝫ licet eius gloria vbiq̄ꝫ luceat marie tñ in
excelsis. i. in celo empireo: vbi est oim sctōꝝ
habitatio (Et in terra pax hoibꝰ bone volū
tatis) Et notanter dicit pax i terra et nō glo
ria qꝫ in terra est pax et in celo gloria. Annū
ciat aūt pax hoibꝰ bone volūtatis: qꝫ regnū
dei tm̄ valet q̄tum habes. Vñ remigiꝰ. Si
ei diuitias zachei nō habes si desūt tibi duo
minuta vidue. si nec calicē aqua frigide po-
tes offerre: offer deo bonā volūtatē. Unde
aug. Coronat deꝰ itꝰ volūtatē vbi nō inue
nit facultatē. Vñ chrisosto. Dextera tua ple
na muneribꝰ si fuerit plena bona volūtate.

¶ Quod multis miraculis fuit decla
rata christi natiuitatis.

Natiuitas christi se
cundũ innocẽtiũ papã mul
tis miraculis fuit declara
ta. Nã ipa nocte obscuri⸗
tas noctis versa est diem.
cũ tp̄e natiuitatis xp̄i ante
ꝛ post fuisset pax in oĩbus
terris ꝛ prouinciis romani tẽplũ pacis pul
cherrimũ constituerũt ꝛ cõsulentes appolli
nem deũ suũ q̄diu duraret templũ hoc. Re
spõdit eis q̄diu vgo non p̄iet. His auditis
dixerũt tẽplũ pacis ineternũ manet. Impos
sibile eñ credebãt virginem parere. Unde
in foribus templi scripserũt. Templũ pacis
in eternum manet. Sȝ ipa nocte qua virgo
peperit templũ funditꝰ corruit. Itẽ sc̄dm p
phetiã hiere. Signũ datũ est eis. qȝ oĩa ydo
la corruerũt qñ vgo pareret. Et pp̄ter hoc
sacerdotes ydoloꝝ ymaginẽ vginis puerum
in gremio baiulantẽ fecerũt: ꝛ in secreto lo⸗
co tẽpli ponentes adorauerũt. Itẽ in legẽda
lõbardica hẽtur q̄ ipa die natiuitatis xp̄i sta⸗
tuta romuli ꝛ oĩa ydola i diuersis locis cor⸗
ruerũt. Itẽ ipo die tres soles in oriente ap⸗
paruerũt: q̄ paulatim in vnũ corpꝰ solare re
dacti sũt. Itẽ innocẽtius papa dicit q̄ fons
aque in ipa nocte in liquorẽ olei vsus est: et
tota die largissime manauit fluẽs vsq; in ty
berim sicut sibilla p̄phetauerat: q̄ nisi erũ⸗
peret fons olei non nasceret saluator. Item
innocẽtiꝰ papa dicit: q̄ octauianꝰ imꝑator
vniuersũ orbem iurisdictioni romane sub⸗
iugaret intm̄ senatui placuit vt eũ p deo co
lere vellet. Ad illoꝝ ergo instantiã sibillam
p̄phetissã ꝯsuluit si maior eo aliq̄ nasceret.
Cũ ergo in die natalis xp̄i sibilla i camera
imperatoris orationibꝰ insisteret i die me⸗
dio aureꝰ circulus apparuit circa solẽ: et in
medio circli vgo pulcherrima puerũ gestãs
in gremio. tũc hec cesari ostẽdit admirãs aũt
imꝑator audiuit vocẽ dicẽtẽ. Hec est ara ce⸗
li. Dixit ei sibilla. Hic maior te est: ideo ip̄m
adora. Eundẽq; locũ in honorem btẽ marie
vginis dedicauerũt: q̄ vsq; hodie sctã maria
ara celi dr̄. Imꝑator igitur illi puero hostias
obtulit: ipse deos suos de cetero colere recu
sauit. Huic dicto cõcordãt thymotheꝰ hysto
riographꝰ: ꝛ orosiꝰ p magna pte. Circa p̄ns
euãgeliũ vbi dr̄. Annũcio vos gaudiũ ma⸗
gnũ. Notãdũ q̄ magnũ gaudiũ instat popu
lo xp̄iano de natiuitate filii dei in humana
natura in primo tolerandas p quẽ natura
hũana est super oĩa exaltata: et oĩbus bonis
repleta. Natus est eñ filiꝰ dei cũ sacco ple⸗
no oĩꝫ grãꝝ ꝛ virtutũ quas nobis gratis do
nauit. ad roma. viii. Quomõ etiã nõ oĩa cũ
illo nobis donauit. pp̄terea angelꝰ dixit. An
nũcio vobis gaudiũ magnũ: qȝ natus est no
bis saluator. Ubi sciẽdũ q̄ p̄imꝰ hõ. s. adã
p̄ductus fuit sine patre ꝛ matre. Scd̄us hõ
. s. eua p̄ducta fuit ex p̄re sñ matre. Oẽs alii
hoĩes ex patre et matre. Restabat aũt quar
tꝰ modꝰ vt ds̄ p̄duceretur ex matre sine pa⸗
tre. Sic xp̄s hodie natꝰ est. Et in hac quarta
generatione filii oẽs in terrã suã. s. celestem
hierusalẽ p xp̄i meritũ redierũt. sicut i figu⸗
ra deꝰ dicit abrahe. Geñ. xv. Generatione
autem quarta reuerentur.

¶ In diluculo euangeliũ secundum lucã. ii

In illo tempore Pastores
loquebãtur ad inuicem.
Trãseamus vsq; bethleẽ ꝛ vi
deamus hoc verbũ qd̄ factũ est
qd̄ fecit dñs ꝛ ostendit nobis.
Et venerũt festinãtes ꝛ īuene⸗
rũt mariã ꝛ ioseph: ꝛ infãtẽ po
sitũ ĩ p̄sepio. Uidentes aũt co⸗
gnouerũt de verbo qd̄ dictum
erat illis de puero hoc. Et oĩs
q̄ audierãt: mirati sunt de his
que dicta erãt a pastoribus ad
ipsos. Maria aũt conseruabat
oĩa verba hec: cõferens in cor⸗
de suo. Et reuersi sunt pastores
glorificantes ꝛ laudãtes deũ i
oĩbus q̄ audierãt ꝛ viderant: si
cut dictũ ẽ ad illos. Postilla.

¶ In illo tp̄e: Et factũ est cum
discessissent ãgeli ab eis. Hec hystoria signi⸗
ficat vt3. Añ initiũ huiꝰ euãgelii scribit sc̄
tꝰ lucas illd̄ euãgeliũ qd̄ hodie in nocte xp̄i
lectũ est. Et statim post verba angeloꝝ lau
dãtiũ deũ ꝛ dicentiũ. Gl̄ia in altissimis deo
ꝛ in terra pax hoĩbꝰ bone voluntatis. Sedit
hoc p̄ns euãgeliũ. Et factũ est cũ discessissẽt

angeli ab eis in celũ. Pastores loq̄bant ad inuicē (Transeam⁹ vsq̧ bethleē) Ly. hic describit pastorũ deuotio: q̄ statim post visionē istã dimissio grege fuerũt ad videndũ natũ factũ est postq̄ angeli discessissēt ab eis) s. pastorib⁹ in celũ. i. postq̄ aspectib⁹ pastorũ se abstraxerũt ascēdentes in celũ pastores loquebãtur ad inuicē. s. de xp̄i natiuitate. sicut de duo discipuli in emaus de eius passione Lu. xxiiii. di. (Trãseam⁹ vsq̧ bethleē et videamus hoc verbũ). i. superũ natũ ꝑ verbũ angeli nobis significatũ (qđ fecit dñs ⁊ ostēdit nobis). s. per angelũ (⁊ venerũt festinantes) Ly. ex desyderio vidēdi xp̄m: vt citi⁹ redirent ad gregē quē sine custodia dimiserãt (⁊ inuenerũt mariã et ioseph ⁊ infantem). i. xp̄m (positũ in presepio. sicut angelus ei dixerat (Vidētes aũt cognouerũt de verbo qđ dictum erat illis de puero hoc) q̄ non solum fuerũt illuminati exterius: s; etiã interius de cognitione verbi ⁊ sic per cognitionem hũanitatis venerũt ad cognitionē deitatis: Nec sũt scãdalizati de tãta paupertate s; perãpli⁹ in fide roborati sũt. Et ceperunt predicare marie ⁊ ioseph: ⁊ cunctis astãtibus illã quã viderant claritatē: ⁊ q̄ audierant angelicos hymnos (⁊ omnes q̄ audierunt mirati sunt de his qui dicebantur a pastoribus ad illos) Glo. non solum mirabantur de incarnationis misterio. s; etiã de tanta pastorum attestatione quã simplices nescirent fingere inauditã s; simplici facundia vba ꝑdicarent (Maria aũt ꝯseruabat oia vba hec: scz quidquid ãgel⁹ ei retulerat gabriel quidquid a pastoribus audierat/ quidq̄d experta fuerãt (cõferens in corde suo) Ly. illa collatio erat marie valde delectabilis ⁊ toti ecclesie vtilis: q̄ scđm quod dicit hiero. in sermone de assumptione beate marie virginis. Ipsa post ascēsionem filii sui remansit ad tempus in terris cũ apostolis vt eos plenius instrueret de verbo incarnato. de quo plenius erat edocta per sp̄m sanctum et omnia familiarius viderat et tractauerat vniuersa. ꝓpter qđ melius exprimere poterat. q̄ qđ meli⁹ nouim⁹ meli⁹ ⁊ ꝓferim⁹ (⁊ reuersi sunt pastores et laudãtes). s. ore (deũ) de bñficio toti mundo collato gñaliter ⁊ eis ostenso specialiter (in oĩbus que audierant). s. ab angelis (⁊ viderant). s. propriis oculis suis (sicut dictũ ē ad illos) scilicet per angelum qui annunciauit eis natiuitatem xp̄i.

¶ In missa diei. Secundum iohannem. i. capitulo.

In principio erat verbũ ⁊ verbũ erat apđ deũ: ⁊ deus erat verbũ. Hoc erat in principio: apud deũ. Om̄ia ꝑ ipsũ facta sũt: ⁊ sine ipso factũ est nihil Quod factũ est ĩ ipso vita erat. ⁊ vita erat lux hominum ⁊ lux ĩ tenebris lucet/ ⁊ tenebre eã nõ cõprehenderunt Fuit hõmiss⁹ a deo: cui nomē erat iohãnes Hic venit ĩ testimoniũ vt testimoniũ ꝑhibēret de luīe vt oēs crederēt ꝑ illũ Erat lux vera que illuminat omnē hominē venientē: in hũc mũdũ In mũdo erat ⁊ mũdus per ipsũ factus est/ et mũdus eũ nõ cognouit. In propria venit: ⁊ sui eũ nõ receperunt. Quotquot aũt receperũt eũ: dedit eis potestatē filios dei fieri his qui credũt in nomine ei⁹. Qui nõ ex sãguinib⁹: neq̧ ex voluntate carnis: neq̧ ex voluntate viri: sed ex deo nati sunt. Et verbũ caro factũ est ⁊ habitauit in nobis. Et vidimus gloriã eius: gloriã quasi vnigeniti a patre Plenũ gratie ⁊ veritat̄.

Postilla.

¶ In principio erat verbũ ⁊c. Jo. i. Tho. Johannes euãgelista ꝑ cõtēplationē ceteris euangelistis altius eleuat⁹ versatus principaliter circa verbi diuinitatē cũ alii principaliter describunt ei⁹ hũanitatē ⁊ Et pꝛio oñdit verbi excellentiam prout ꝯsistit in seipso dicēs (In principio erat vbũ) Unde augustinus. In patre erat filius vel in eternitate erat filius: vel in patre filius eiusdem substantie cum eo (et verbum erat

apud deum.i.coeternū ꝛ coequalez ipsi(oia
p ipm facta sūt) Tho. oia visibilia ꝛ inuisi-
bilia spiritualia et corporalia(ꝛ sine ipso fa
ctū est nichil) Gor. nā pater sine vbo nichil
facit. Vñ dicit(ꝛ sine ipo) sup. vbo oia facie
te(factū est nichil) naturaliter subsistēs: p
pter peccatū qđ deficit ab ente(Quod factū
est in ipso) scz verbo.i.incarnatio: passio: re-
surrectio: et hmōi(vita erat) causa vite no-
bis. Jo.xi. Ego sū resurrectio ꝛ vita: sic exp
nitur scđm hyla.(ꝛ vita erit lux hoim).s.qꝛ
hoies illuminat ꝛ videre facit. Vñ in psalmo
iiii. Signatū est sup nos lumē vult⁹ tui do
mine. Vñ augu. Sicut em nō videt oculus
nisi a luce corporali illuminet: sic non videt
intellect⁹ nisi a lumie spūali illumiet(ꝛ lux
in tenebris lucet).s.cū petōres facit vera in-
telligere(et tenebre eā nō cōprehenderūt) i.
infidelitatis tenebris obtenebrati ipz nō co
gnoscūt(Fuit homo missus a deo) Hic poni
tur cōmendatio pcursoris.s.iohānis bapti-
ste di. Malo.iii. mat.xi Mar.i Ecce ego mit
to angelū meū añ faciē tuā q pparabit viā
tuā ante te(Fuit homo missus a deo).s. ad
baptizandū ꝛ pdicādū: vnde ea q loqtur nō
loquit a seipo: sed ex deo q eum misit: ꝛ ideo
verba ei⁹ sunt recipienda quasi verba dei
(cui nomen erat iohānes) Tho. iohānes in-
terpretat in quo est grã: et ideo cōpetebat si
bi hoc nomen: qꝛ maxime in ipo grã diuina
abūdauit. Vñ lu.i. Spū sancto replebit ad
huc ex vtero matris sue.(Hic venit in testi-
moniū: vt testimoniū perhiberet de lumie)
i. de iesu xpo na to de virgine: sicut radi⁹ na
scit a sole sine aliqua ei⁹ corruptione vel di
minutione: officiū ei⁹ fuit testificari de xpo
q erat vera lux vt eius testimoniū illustret
ꝛ sic oms in spū crederēt. ꝛ hoc qđ seqtur(vt
oms crederent).s. in ipm(p illum).s. iohan
nē(Non erat ille lux) sed tantū testis illius
luminis. Vñ seqtur(sed vt testimoniū phi-
beret de lumine).i. de incarnata diuinitate
(Erat lux vera).i. naturalis fons totius lu
minis p essentiā(q illuiat oēm hoiem venie
tē in hūc mundū) L.v. Vtuz est in se: qꝛ si ali
qui nō sint illuminati hoc est quod se subtra
hunt ab influentia huius lucis. Vñ chriso.
Paratus est illuminare: sed nō omnes illu
minant qꝛ claudūt viā luminis: exemplū de
ceco existente in solo(in mūdo erat) p psen-
tiam diuinitatis: qꝛ non est locus vbi nō est
deus(ꝛ mūdus eū nō cognouit) i. peccato
res mūdialiter viuētes(in propria venit) i.
in mundū qui est suus vtpote ab eo factus.

Beđ. In mundo erat p diuinitatē: in mun
dū venit p incarnationē: venire quippe vel
abire est humanitatis: ꝛ manere est diuini-
tatis. vnde sensus est: venit.i. visibilis appa
ruit p incarnationē(ꝛ sui eum non recepe-
runt(.i. iudei qui dicunt sui: qꝛ scđm carnez
erat ex eorum genere: quia de semine dauid
q erat rex israel vsq in sempiternum scđm
illud deutero..xxvi. Elegit te dñs in popu-
lū peculiarē(et sui).i. iudei(eū).s. cōditorē su
um(non receperūt).s. per fidem: qꝛ pauci de
iudeis cōparatiue crediderūt xpo. Unde ysa.
i. Filios enutriui ꝛ exaltaui ꝛc.(Quotquot
autē receperunt eum) Gor. siue iudeus: siue
gentilis / siue nobilis / siue ignobilis / siue
femina / siue mascul⁹ / siue puer / siue senex
receperūt eū) per fidē credēdo(dedit eis po-
testatē filios dei fieri(p generationē baptis-
mi q non datur nisi pfitentib⁹ fidē xpi p se
si sunt adulti: vel p alium si sūt paruuli ꝛ in
hoc notatur magna caritas dei.i. ioh.iii. Vi
dete qualē caritatē dedit nobis pater. ꝛc. Et
insup magna vtilitas hois. Vñ ro. viii. Si
filii ꝛ heredes. ꝛc. Sed posset qri qbus data
fuit hec potestas. idcirco subdit(his q credūt
in noie ei⁹(q.d. his q credūt xpm esse veruz
deū ꝛ verū hoiem. Et istis data est potestas
q sint filii dei q aūt ista generatio spiritua
lis differt a carnali generatione ostēdit euā
gelista dicens(q non ex sanguinib⁹ neq ex
voluntate carnis neq ex volūtate viri sz ex
deo nati sūt) Gor. q. d. hi sūt filii dei: nō qui
generātur ex cōmixtione sanguineā viri et
femine: cōcupiscētia vtriusq mouēte actū ge
nerationis: sz p grãm adoptionis in baptis
mo. Vñ io.iii. Qđ natū est ex carne caro ē:
ꝛ qđ natū est ex spū spūs est(Verbū caro fa
ctū est).i. de⁹ hō factus est(et habitauit i no
bis) Tho.i. inter nos hoies(ꝛ vidim⁹ gloriā
ei⁹).s. in miraculis. sicut est suscitatio mor-
tui / illuminatio ceci: et s̄ r de aliis. ꝛ etiaz vi
derūt q creature obediebāt ei ad nutuz suū
sicut domino ꝛ creatori. Vñ hoies in naui
existētes cū apostolis qñ orta est magna tem-
pestas dixerūt. vt habet mat. viii. Qualis ē
hic qꝛ venti et mare obediūt ei. Sed posset
queri qualē gloriā Respōdet euangelista.
(Gloriā quasi vnigeniti a patre) non sicut
vidimus gloriam alioꝝ pphetaꝝ ꝛ sancto-
rū: sed talem et tantā vt deceret vnigenitū q
xps cōmuniter miracula faciebat imperando
patet ex discursu euangelii p quod ostende
batur q illa faciebat virtute propria. sicut
de⁹ q est oīps. ppter hoc dicit lu. vi. q virt⁹

de illo exibat ⁊ sanabat oēs (Plenum gratie) Tho. vt remittat peccata (⁊ veritatis) vt impleat pꝛomissa.

¶ In festo sancti stephani pꝛothomartiris Euāgeliū Scḋm matheū. xxiii. ca.

IN illo tp̄e Dicebat iesus turbis iudeoꝝ ⁊ pꝛincipibus sacerdotū. Ecce ego mitto ad vos pꝛophetas ⁊ sapiētes: ⁊ scribas. Et ex illis occidetis ⁊ crucifigetis: ⁊ ex eis flagellabitis in synagogis vestris. Et pꝛsequimini de ciuitate ī ciuitatē vt veniat super vos omnes sāguis iustus qui effusus est sup terrā A sāguine abel iusti: vsq3 ad sāguinē zacharie filii barachie quē occidistis īter tēplū altare. Amen dico vobis: veniēt hec omnia super generationē istā Hierusalē hierusalē que occidis pꝛophetas: ⁊ lapidas eos q̄ ad te missi sūt Quotiens volui congregare filios tuos quē admodū gallina cōgregat pullos suos sub alas ⁊ noluisti Ecce relinquet vobis domꝰ vestra deserta Dico enim vobis: non me videbitis amodo donec dicatis. Benedictus q̄ venit: in nomine dn̄i. Postilla.

¶ In illo tēpoꝛe: Dicebat iesꝰ turbis iudeoꝛum. Mat. xiii. A. u. xi. Hystoꝛia huius euangelii facta est anno xp̄i. xxxiii. xi. kalend. apꝛilis. feria. iii. lūa. xii. indictiōe. vi. Ante initium illius euangelii scribit sāctus matheus in eodē capitulo q̄ xp̄s maledixit scribis ⁊ phariseis dicentes. Ue vobis scribe et pharisei ⁊ ypocrite q̄ clauditis regnū celoꝛum ante homines: vos eñ nō itratis nec introeūtes sinitis intrare. Ue vobis scribe ⁊ pharisei et ypocrite qui decimatis mentā ⁊ anetum et cyminum ⁊ reliquistis que grauioꝛa sunt legis: iudiciū miam ⁊ fidem. Hec opoꝛtuit facere ⁊ illa nō omittere. Duces ceci excollentes culicem camelum aūt glutientes. Ue vobis scribe ⁊ pharisei ⁊ ypocrite q̄ similis estis sepulchꝛis dealbatis q̄ a foꝛis apparent hoīb9 speciosa. interius vero sūt plena ossibus moꝛtuoꝛum ⁊ omni spurcitia Sic ⁊ vos a foꝛis quidem apparetis hoībꝰ intus autē istis pleni ypocrisi ⁊ iniquitate. Tunc postmodū seqtur euāgeliū hodiernū (Dicebat autem iesus turbis iudeoꝛum et pꝛincipibus sacerdotibus. Ecce ergo mitto ad vos (Gor. i. instruendos ⁊ reuocādos ad me (pꝛophetas ⁊ sapiētes ⁊ scribas) Ly. q3 i discipulis xp̄i multi habuerunt sp̄m pꝛopheticum: sicut iohannes euangelista: vt p3 in apo. Aliqui etiam fuerunt scribe: sicut quatuoꝛ euangeliste qui scripserunt verba ⁊ facta xp̄i: et etiam apostoli qui scripserunt epistolas ad īstructionē populi xp̄iani. Fuerūt etiam sapientes: quia diuinis ⁊ celestibus a deo illuminati (⁊ ex eis occidetis) q3 iacobꝰ frater iohannis ab eis est occisus vt p3 act. x. ⁊ sanctus stephanus lapidatus est: vt pat3 act. viii. ⁊ multi alii (⁊ crucifigetis) vt petrū et andꝛeam fratrem eius / ⁊ philippum apostolum et multis alios (et ex eis flagellabitis in sinagogis vestris) hoc p3 in act. apostoloꝛum vbi dr̄ q̄ oēs apostoli fuerunt simul flagellati a iudeis et pꝛohibiti ne p̄dicarent in nomine iesu. Act. iiii. Et petrus respondit dicens. Opoꝛtet deo plus obedire q̄ hoībus (⁊ persequimini de ciuitate ī ciuitatem) in signum huius xp̄s dixit discipulis suis. io. xv. Si me persecuti sunt et vos persequent̄ non est seruus maioꝛ dn̄o suo. Itē xp̄s dixit discipulis suis. Mat. x. Cum vos persecuti fuerunt in vna ciuitate fugite in aliam (⁊ veniat super vos) i. generationem istam (oīs sāguis iustus). i. debita vltio per effusionē sanguinis iustoꝝ (qui effusus est super terram a sanguine abel iusti) quē frater suus cayn occidit: ideo q3 deus respexit ad abel ⁊ ad munera eius: s3 ad cayn ⁊ munera eius non respexit (vsq3 ad sanguinem zacharie filii barachie quē occidistis) p̄pter ea q3 arguguebat ex iussu inspiratione dei regē israel cū pplō suo: vt hr̄tur. ii. paralipo. xxiiii. Sp̄us dn̄i īduit zachariā filiū ioiade sacerdotis et stetit in cōspectu ppl̄i dicens. Quare trāsgredimini p̄ceptū dn̄i: ⁊ aggregati īduersus eū miserūt lapides iuxta p̄ceptū

legis & ipsum occiderūt (inter tēplū et alta
re) s. olocaustorū qđ erat extra tēplū. i. i atrio
tēpli Notādum scđ lyrā q abel fuit simplex
homo pastor oviū & litterat9. zacharias fuit
litteratus & legisperit9 Per hos eīs duos i-
telligunt oēs iusti ab eis occisi. Et est sens9
(vt veniat super vos omnis sanguis iustus
q effus9 est a sanguine abel iusti. vsq ad san
guinem zacharie filii barachie). i. a sangui
iusti minimi vsq ad sanguinē maxime iusti
(Amen). i. fideliter) dico vobis venient hec
oīa sup gnationē istā). i. sup populuz iudai-
cum: qz pro criminibus suis punit9 est mul-
tipliciter diversis temporibus (Hierusalem
hierusalē) hic ponitur cōtinēs p contento:
qz frequenter dz civitas hoc facere qđ ppulus
in ea habitās facit (q occidis pphetas) Ly. i.
gsuevisti occidere (& lapidas eos q ad te re-
missi sunt). i. ad instructionē tuā: sicut patet
in antiquis pphetis (Quotiens volui gre
gare) Ly. sub cultu vnius dei p fidem & cari
tatē (filios tuos). i. iudeos (quēadmodū gal
lina gregat pullos suos sub alas.) Ponit
hic exēplum de gallina ad ostendendū affe-
ctum suū ad populuz suū. Inter alias aues
gallina videtur magis affici ad conservatio
nē & nutritionē pullor. Vñ ābro. Hec auis
tā magnū affectū hz ad pullos: vt cor infir
mitate affecta infirmet: & eos alis suis pro-
tegēs cōtra miluū pugnet et noluisti. Ly. qz
pphetas ad eos missos gtēpserunt: & postea
sanctū iohannē baptistā. & vltimo dñz nrm
iesum xpm cum discipulis suis contēpserūt
Propter qđ subdit hic pena (Ecce relinque
tur vobis domus vestra) Gor. i. templū & ci-
vitas (deserta). i. pter destructionē civita-
tis & tēpli que est facta p tytū & vaspasianū
in vindicta mortis xpi et sanguinum pphetar
& etiam apostolor (dico eīs vobis nō me vi
debitis a modo) Ly. i. tempore passionis xpi q
de proximo iminebat futura qñ xps dixit illa
verba (donec dicatis. Benedict9 q venit in
noīe dñi) Ly. hoc erit qñ xps veniet ad iudi
ciū. Tūc eīs iudei q in fine mundi crediturī
sūt in xpz qñ recognoscēt se ab antixpo esse
deceptos tūc xpm laudabūt & gfitebūtur xpz

¶ In die sancti iohānis evangeliste. Euā
gelium. Secundum iohannem. xxi.

In illo tempore. Dixit ie-
sus petro Sequere me Et
conversus petrus: vidit illum
discipulum quem diligebat ie
sus sequentē. Qui et recubuit
in cena super pect9 eius: & dicit
Domine quis est qui te tradet:
Hūc ergo vidisset petrus dixit
iesu. Domine: hic autem quid
Dixit ei iesus. Sic eū volo ma
nere donec veniam: quid ad te
Tu me sequere Exiit ergo ser-
mo iste inter fratres: q discipu
lus ille non morit Et non dixit
ei iesus quia nō morietur Sed
sic eum volo manere donec ve
niam Quid ad te: Hic est disci
pulus ille qui testimoniū per-
hibet de his: & scripsit hec. Et
scimus quia verum est testimo
nium eius.

Postilla.

¶ In illo tempore. Dixit iesus
petro. Sequere me. Conversus petrus: vi-
dit illum &c) Johannis. xxi. Hystoria huius
evangelii facta est anno christi. xxxi. nonas
aprilis. feria tercia. lūa. xvi. inditione sexta
Ante initium illius evangelii scribit sanct9
iohannes in eodem capitulo q christus post
resurrectionem suam dixit petro. Amē amē
dico tibi. Cū esset iunior cingebas te & am-
bulabas quo volebas: cum autem senueris
extendes manus tuas et alius te cinget et
ducit te quo tu nō vis. Hoc autē dixit signi
ficans qua morte clarificaturus esset deum
et hoc cum dixisset dixit ei (Sequere me.)
Tho. scilicet ad passionem volūtarie. quasi
dicat. Non timeas mori pro me: quia ego
pro te prius moriturus sum. (Conversus pe
tr9 vidit illum discipulum quem diligebat
iesus sequentem) Ly. quia ceperat ire post
christum sicut et petrus qui & recubuit in ce
na super pectus eius & dixit (idem suadente
petro similiter interrogavit (Domine quis
est qui tradet te. Hunc cum vidisset petrus
dixit. Domine hic aūt quid (Diligebat aūt
petr9 iohannē speciali dilectiōe. Et eū intel
lexisset ex verbis christi qñ dixit ei. Seque
re me: scz in eodē genere mortis q esset pro

xp̄o crucifigendꝰ sollicitat ꝯ quereret de fine iohānis. hic aūt quid scʒ sustinebit. nūquid occidet eum̄ vel crucifiget sicut ꝯ ego. Ly. q.d. bonū esset vt iste adiungeret michi sociꝰ (Dixit ei iesꝰ Sic eni volo manere) Tho. i. ad seniū venire (donec veniā) Ly. ad vocā- dū eū ad gloriā celestē de statu huiꝰ mundi. Habet eī in legēda sancti iohānis ꝙ xp̄s apparuit ei circa finē vite sue vocans eū ad gloriā (quid ad te (Ly. qꝫ ad petrū nō perti- nebat scire quid deꝰ ordinabat de iohanne i futurū: sicut dictū est apostolis. act. i. Non est vestrū nosse tēpora vel momēta: que pa- ter posuit i sua potestate: sed tātum pertine- bat ad ipsū verbo xp̄i ꝓ̄pte ꝯ humiliter obe- dire: ideo subdit (tu me sequere (q.d. scḋʒ au- gustinū Nolo eū sequi ꝗ me ꝑ crucē ꝯ passio- nē sicut tu me persequeris: sʒ manere i carne donec veniā recepturꝰ eū in eterna btitudie (Exiit ergo sermo iste iter fratres) Ly. i. ad apostolos qui erāt vniti i caritate fraterna (ꝙ discipl9 ille nō moriet (Tho. putauerūt ꝙ dn̄s dixerit eū sic debere manere. i. sēper vi- uere ꝯ nō esset moriturꝰ donec veniret chri- stus ad iudiciū. Unde ꝙ nō esset sic itelligē- dū ipse iohānes ꝯ̄sequēter declarat cū di- cit (Et nō dixit iesus qꝫ nō moritur (Ly. qꝫ scḋm veritatē mortuus est per separationē anime a corpore: qꝫ ꝗlibet hō debitor est mor- tis ex primorū parentū transgressione. scḋm qḋ dicitur ad hebre. i. Statutū est oībꝰ ho- minibꝰ semel mori (sed sic eū volo manere (Ly. hoc est non per martyriū me seq̄ tñ qꝫ in eo fuit ꝓ̄ptitudo ad tollerādū martyriū qñ fuit proiectus in feruētis olei doliū: ideo illud ꝓ martyrio ab ecclesia colitur. qꝫ scḋm qḋ dicit beatus augustinus non est impar meritū patiētie i iohāne ꝗ passus nō ē mar- tyriū (ꝯ in petro ꝗ passionē sustinuit (donec veniā (Ly. assumēs aīam eiꝰ a corpore: absq̄ tñ angustia et dolore: qꝫ iohannes dolorem mortis nō sēsit ex speciali priuilegio i signū integritatis virginalis. (Hic est discipulus ille) Ly. scʒ iohānes (ꝗ testimoniū perhibet de his) s. ꝗ vidit ꝯ audiuit (ꝯ scripsit hec) Ly. Modus eni antiquorū fuit ꝙ illi scribebant hystoriā ꝗ vidissent. Et ideo dicit hystoria ab hystoriā qḋ est videre. Et ideo iohannes qui vidit ꝯ audiuit scilicet verba ꝯ facta xp̄i ꝯ̄uenientissime potuit scribere (Et scimus quia verū est testimoniū eiꝰ) Tho. cui vtiq̄ credendum est.

¶ In die innocentiū. Euangeliū. Secun- dū iohannem, ii. cap̄.

In illo tp̄e: Angelꝰ dn̄i ap- paruit i sōnis ioseph di- cens. Surge ⁊ accipe puer̄ et matrē eiꝰ: ⁊ fuge i egiptū ⁊ esto ibi vsq̄ dū dicā tibi Futurū est eni: vt herodes querat puer̄ ad perdendū eū Qui consurgens accepit puerū ⁊ matrē eius no- cte: secessit i egyptū Et erat ibi vsq̄ ad obitū herodis Ut ad im- pleretur quod dictū est a dn̄o: per prophetā dicētē Ex egypto vocaui filiū meū. Tunc hero- des videns quoniā illusus esset a magis: iratus ē valde Et mit- tens occidit oēs pueros ꝗ erāt in bethleē: ⁊ i oībus finibꝰ eiꝰ a bimatu ⁊ infra: secundū tēpꝰ quod exquisierat a magis Tūc adimpletū est quod dictū est ꝑ hieremiā prophetā dicentem. Uox in rama audita est plora- tus ⁊ vlulatꝰ multꝰ rachel plo- rans filios suos. Et noluit con- solari quia non sunt:

Postilla.

¶ In illo tēpore Ecce angelus domini apparuit ⁊c) Mat. ii. hystoria huiꝰ euāgelii facta est anno christi primo vsuali pridie nonas februarii. s. sabbato luna. xiii. inditione. iiii. Ante initium illius euāgelii scribit sanctus matheus in eodem capitulo ꝙ tres magi accepto responso in somnis ne redirent ad herodem per aliam viam reuer- si sunt in regionem suam. Qui cum recessis- sent (ecce angelus domini apparuit ioseph in somnis dicens. Surge et accipe pue- rum et matrem eius et fuge in egyptum. et esto ibi vsq̄ dum dicam tibi. Futurum eni est vt herodes querat puerum ad perden- dum eum) Lyra. Deus preuidens persecu-

tionem herodis per angelum ammonuit io
seph vt puer in egyptu portaret. Ad cuius
intellectum notandũ q herodes credidit pri
mo magos fuisse delusos et apparitiõe stel-
le fantastice: et ideo tunc non curauit de pue
ri inquisitiõe. sed postea oblato puero in tẽ-
plo in die purificationis: et a symeone iusto
predicato et manifestato: et etiam ab anna
prophetissa corã toto populo. vt patet. lu.
ii. Tunc fama pueri nati crescẽte voluit he-
rodes ipsum perdere. Sed iterum iesus por
tatus est per ioseph in egyptum. Unde seq-
tur (Qui consurgens accepit puerum et ma
trẽ eius nocte) Ly. propter timorẽ herodis:
vt negociũ faceret magis occultũ (et secessit
in egyptum: et erat ibi vsq ad obitum hero
dis). s. per septem annos (vt adimpleretur
qđ dictum est a dño per prophetã) Osee. xi.
(dicentem. Et egypto vocaui filium meum
Tunc herodes videns se illusum a magis)
Gor. q nõ redierũt ad ipsũ (irat⁹ est valde)
timens regnũ suũ perdere (Et mittens occi
dit). i. occidere iussit (oẽs pueros q erant in
bethleem inde et in oĩbus finibus eius) Gor.
vt xps nõ effugeret (a bimatu et infra) Gor.
i. biẽnio et minus. s. oẽs pueros masculini se
xus q habebant duos annos vl' minus. No
tandũ q occisio puerorũ facta est post annũ
et quattuor dies a natiuitate xpi: q herodes
fuit impeditus ab executione huius facti: q
fuit citatus ad curiã romanam ad petitionẽ
filiorũ suorũ ipsũ accusantium. Postq fuit re
uersus et in regno confirmatus: tunc imple
uit de nece puerorum quod prius concepit.
Tunc adimpletum est quod dictum est per
hieremiam prophetã dicẽtẽ (Uox in rama)
. i. in excelsis (audita est: plorat⁹) Gorra. q̃-
tum ad fletum puerorũ (et vlulat⁹) q̃tum ad
fletũ matrum. Paruuli enĩ vnũ patiebant
dolorem. s. propriũ. sed matres duplicem scz
propriũ et alienũ (rachel plorãs filios suos)
Gor. per rachel intelligitur bethleem: q ra
chel sepulta fuit iuxta bethleem: vt pz gen.
xv. et ideo ratione sepulture dicta est mater
ipsius bethleem: et habitantium in eo (et no-
luit consolari. quia non sunt). Ly. subintel-
ligitur viuentes.

Dñica infra. oc. nati. dñi. Scdm lucã. ii.

IN illo tpe Erãt ioseph et
maria mater iesu mirã
tes super his que dicebant de
illo. Et benedixit illis symeon:
et dixit ad mariã eius. Ecce po
situs est hic ĩ ruinã et in resurre
ctionẽ multorũ ĩ israel: et ĩ signũ
cui contradicet. Et tuã ipsius
animã pertrãsibit gladius: vt
reuelẽt ex multis cordib⁹ cogi-
tatiões. Et erat ãna pphetissa
filia phanuel de tribu aser Hec
processerat ĩ diebus multis: et
vixerat cũ viro suo ãni septẽ a
virginitate sua. Et hec vidua
erat vsq ad annos octoginta
quattuor: q nõ discedebat de tẽ
plo ieiuniis et orationib⁹ serui
ens deo nocte ac die. Et hec ip-
sa hora superueniẽs cõfitebat
dño et loquebat de illo oĩbus q
expectabãt redẽptionẽ israel.
Et vt pfecerũt oĩa scdz legem
dñi: reuersi sũt ĩ galileã ĩ ciui-
tatẽ suã nazareth. Puer autẽ
crescebat et cõfortabat plen⁹ sa
piencia: et gracia dei erat cũ illo

Postilla.

[I]n illo tẽpore Erant ioseph
et maria mater ec.) Lu. ii. Historia hui⁹ euã
gelii facta est anno incarnationis xpi primo
iiii. nonas februarii feria. v. luna. xi. inditiõe
. iiii. Ante initiũ illi⁹ euangelii scribit sctũs
lucas in eodem capitulo q symeon accepit
puerũ iesũ in vlnas suas et benedixit deũ et
dixit. Nunc dimittis seruũ tuũ dñe ec. Q
viderũt. ec. Tũc sequit euãgeliũ hodiernũ
(Erãt ioseph et maria mat iesu) Hodiernũ
euãgelio factũ est ĩ die purificatiõis marie
scz. xl. die post natiuitatẽ xpi. et in hoc euan-
gelio ponitur parentũ xpi admiratio: dicẽs
(Erant ioseph) qui erat pater putatiu⁹ xpi
lu. iii. Et ipse iesus erat incipiens quasi an-
norum triginta vt putaretur filius ioseph
vel quia nutricius ei⁹ sicut nutrix pueri dẽ
mater iesu). s. ergo maria) mirantes super

per his q̃ dicebantur de illo)tunc a symeone et ab anna vidua ⁊ prius a pastorib⁹ in nocte xp̃i ⁊ etiam a regib⁹ quos stella adduxit ad xp̃m.xiii.die post natiuitatẽ xp̃i(Et bene dixit illis symeõ ⁊ dixit ad mariã matrẽ ei⁹) dixit aũt ad mariã magis q̃ ad ioseph:quia eam magis pertinebat de puero qꝫ ip̃a erat vera mater xp̃i(ecce hic.i.xp̃s(positus est)i. a deo statut⁹(in ruinã et in resurrectionem multorum in isrl')Gor.in ruinã nõ credentium et in resurrectionem multoꝝ.s.credentium.Item in ruinã vicioꝝ ⁊ in resurrectionem virtutũ(et in signũ).s.federis inter homines ⁊ deũ(cui contradicet) a sacerdotib⁹ ⁊ legisp̃itis ⁊ phariseis ⁊ multis aliis qui negauerũt eũ esse verũ messiã ⁊ mediatorẽ dei et hoim(et tuam ip̃ius aiam ptransibit gladius).i.dolor dñice passionis.Nõ eñ potuit videre filiũ suũ crucifigi sine affectu doloris matrũ.Damas.dolores quos effugit maria pariens hos tp̃e passionis xp̃i sustinuit. Et his patet q̃ maius fuit martyriũ btẽ marie virginis q̃ alioꝝum sanctoꝝ. Unde hieronim⁹ in sermone de assumptione btẽ marie virgis dicit q̃ qꝫ in parte ip̃assibili passa est plusq̃ martyr fuit:qꝫ alii martyres passi sunt in corpore:ista in corde(vt reuelentur ex multis cordib⁹).i.ex multorum cordibus (cogitationes)que prius occultabãtur. Nã tempore passionis xp̃i patuit malicia sacerdotum odium iudeorum:duricia populi:inconstantia pylati/auaricia iude/pusillanimitas petri ⁊ aliorum apostoloꝝ/⁊ constantia fidei ĩ maria vigine.Ly.Licet beata virgo ex passione xp̃i maxime afflicta fuerit tamen in fide immobilis ⁊ firmiter stetit.Alii autem apostoli et discipuli quantũlibet solidi dicuntur dubitasse:et circa hanc fidẽ fluctuationem diuersaꝝ cogitationũ habuisse vsq̃ dum viderunt ipsum a mortuis resurrexisse(⁊ erat anna p̃phetissa)qꝫ donũ prophetie habuit(filia phanuel de tribu aser). Gor.qui fuit patriarcha ⁊ in numero duodecim patriarcharum.octau⁹. ⁊ sic cõmẽdatur sancta anna a generis nobilitate(hec).s.ãna (p̃cesserat in diebus multis et vixerat cũ viro suo annis septẽ).s.non diuidendo carnez suã cum alio.Vñ geñ.ii.Erunt duo in carne vna(a virginitate sua)qꝫ vsq̃ ad matrimonium virginitatem suam seruauit(⁊ hec vidua erat vsq̃ ad annos octogintaquattuor)Hic cõmendatur q̃ tam longo tempore in viduitate permansit:⁊ q̃uis iuuenis fuit quando vir suus obiit:tñ aliũ virũ nõ duxit

(q̃ non discedebat de tẽplo)Ly.non q̃ ibi semper esset sed frequenter.sic in congruo tp̃e sollicite frequẽtati ecclesiam dꝫ cõi mõ loquẽdi talis semp est in ecclia(ieiuniis)q̃b⁹ incentiuum carnis rep̃rimitur(⁊ obseruationib⁹) .i.in sacris orationib⁹ q̃bus mẽs in deũ eleuatur(seruiens die ac nocte).i.valde frequẽter(⁊ hec ip̃a hora superueniens).s.in die purificationis marie.Ly.nõ a casu vel a dispositione humana:sed sp̃ũsctĩ reuelatiõe sicut dictũ est de symeone(confitebatur).s.grãs agens de tanto beneficio(⁊ loq̃batur de illo oib⁹ quo expectabãt redẽptiõnẽ isrl')i.populi israelitici ãnũcians eis natuz esse saluatorem mũdi(Et vt p̃fecerũt oia scd̃m legẽ domini).s.maria ⁊ ioseph.s.nichil omittentes: q̃uis non tenerẽtur(reuersi sunt in galileã ĩ ciuitatẽ suã nazareth.Puer aũt crescebat) scꝫ in corpore scd̃z q̃ hõ)⁊ ꝯfortabat)augmẽto roboris quo ad corpus plenus sapiẽtia) qꝫ in eo sunt oẽs thesauri sapientie ⁊ sciẽtie abscõditi(⁊ gratia dei erat in illo)Ly.qꝫ totã plenitudinẽ gratie habuit ad instanti sue cõceptionis.Sꝫ q̃tũ ad ostẽsionẽ in effectu magis apparebat scd̃m q̃ ille in corpore crescebat.vñ theophil⁹ dicit.Si xp̃s a iuuẽtute sua oẽm sapientiã suã demõstrasset visuz fuisset quasi p̃digiũ.q̃ ergo crescebat:nõ sic intelligendũ est qd̃ quasi aliquo tp̃e minus habuisset de gratia et sapiẽtia: ⁊ postea hoꝝ recepit incremẽtuz:qꝫ plenus fuit diuinitate sapientia ⁊ scientia ab instanti sue cõceptionis.dicitur autẽ notanter(crescebat) i.crescere videbatur nũc minus:nũc magis suam sapientiã manifestãs ⁊ grãm:sicut sol q̃uis eiusdem lucis ⁊ caloris sit magne sicut in meridie:tamen crescerec augeri dicit quo ad eos qui magis eius lucem et calorem percipiunt.Unde circa p̃sens euangeliũ vbi dicitur.et tuam ip̃ius animã ptransibit gladius symeonis nonies pertransiuit animã virginis marie tempore passionis xp̃i. Primo qñ audiuit eum captũ et ligatuz eẽ a iudeis ⁊ primo presentatũ anne postmodũ cayphe Secundo quãdo in die parasceues hora tercia vidit eum exire crucem portantem inter duos latrones consputuz et flagellatũ:⁊ coronatum vadentem ad locũ passionis ⁊ mortis sue festinanter.Tercio quando vidit eũ exiui nudum et super crucem clauis affigi. Quarto quando vidit eum in cruce eleuari a sacerdotibus iudeorum ⁊ ab aliis p̃tereũtibus ei conuicia inferre dicens.Vach qui destruis templum dei : et in triduo reedificans

illud Alios saluos fecit: seipsū nō potest sal-
uare. Si filiꝰ dei est descendat nunc de cru-
ce. Quinto quando audiuit eum petere bibe-
re: ꝛ non potuit habere haustū aq̄ sed datuz
fuit sibi vinū felle mixtū. Sexto qñ vidit eū
pre maximo dolore lachrymantē et dicentē
deꝰ meꝰ deꝰ meꝰ: vt quid me dereliquisti. Se-
ptimo qñ pre magna pena clamans in cruce
voce magna emisit spiritū. Octauo qñ post
eius mortem vidit cor eius lancea perforari.
Nono quando corpus eius dispositū est de
cruce: tunc iesum christuz filium suū in bra
chia sua suscepit: ꝛ osculata ē i oīa vulnera eiꝰ

¶ In circūcisione dñi. Scḋm lucā. ii. ca.

IN illo tēpore. Postq̄ cō-
sōmati sunt dies octo vt
circuncideretur puer: vocatū
est nomē eius iesus. Quod vo
catum est ab angelo: priusq̄ in
vtero cōciperetur.

Postilla.

¶ In illo tpe. Postq̄ consum-
mati sūt dies octo Luce. ii. Quo die hoc euā-
gelium factū sit: auditur qz die octauo a na-
tiuitate xp̄i. Ante initiū illius euangelii scri
bit sanctus lucas ꝙ reuersi sunt pastores. s.
postq̄ inuenerūt mariā ꝛ ioseph ꝛ ifantē po
sitū i presepio glorificātes ꝛ laudantes deū
in omnibus que audierāt ꝛ viderāt sicut ad
illos est dictū a pastoribus. Et tūc statim se-
quitur illud euangeliū. (Postq̄ consūmati
sunt dies octo) ꝛc. Hodiernū euangelium
est breuissimū in littera: sed prudentissimū i
sententia. Cōmuni nomine ꝛ vocabulo voca
tur festiuitas ista nouus annus ꝛ merito: qz
christus nouus homo propter nos factus est
nouū sanguinem in sua pueritia: hodie ce-
pit effundere qñ hodie circuncisus fuit. Se-
cundū ꝙ hodie recolimus tria festa q̄ tāgū-
tur in euangelio hodierno. Primo octauā
natiuitatis christi ꝛ hoc exprimitur notāter
cū dr (Postq̄ cōsummati sūt dies octo). s. a
natiuitate xp̄i computando. Secundo cir-
cūcisio xp̄i cum dicitur (Vt circuncideretur
puer (sic ei preceptū fuerat gen. xvii. Infans
octo dieꝝ circuncidetur in vobis ꝛc. Et in
nouo testamento baptizamur loco circunci
sionis. Unde xp̄s dicit in nouo testamento.
ioh. iii. Nisi quis renatꝰ fuerit ꝛc. [illegible]
super p̄nti euangelio. Illud qḋ nūc fecit ba-

ptismus: hoc tunc fecit circūcisio. Tercio sa-
lutiferi nominis impositionē cū dr (vocatū
est nomē eiꝰ iesus qḋ vocatū est ab angelo
priusq̄ in vtero). s. virginis (cōciperetur) vt
pz lu. i. Uocabis nomē eius iesū. Similiter
angelus dixit ad ioseph: vt pz mat. i. Uoca-
bis nomen eius iesū: ipse enim saluū faciet
populū suū a pctīs eoꝝ. Queritur si iesus est
saluator q̄re tunc nō oēs hoīes saluantur?
Respōdetur ꝙ hoc non accidit ex parte iesu
ex culpa ipsius hominis. Exēplū illius poni
tur prius sic. Si q̄s ad hostiū alicuius pulset ꝛ
nō ingreditur hoc non est ex culpa pulsātis
sz nō aperientis sic si iesus ad hostiū cordis
pulset ꝛ si non ingreditur non ē dei intrare
volentis sed hoīs aditū prohibentis. Unde
apo. iii. Ego sto ad hostiū ꝛ pulso ꝛc. Unde
sctūs dyonisius ꝙ cū sol domū existēte clau
sa fenestra nō illuminat nō est culpa solis:
sz hominis fenestrā nō aperientis. Terciū
exēplū ponit ansel. Si ei porrigo tibi pomū
ꝛ tu nō accipis ꝙ non habes pomū non est
culpa mei dātis: sz tui nō accipientis. Ideo dr
ad hebreo. xii. Uidete ne q̄s desint gratie
dei ꝛc. Circa hoc euangeliū vbi dr Uocatū
est nomē eius iesus. Notādū ꝙ papa iohan
nes. xxii. statuit vt q̄cunq̄ i missa qñ nomē
iesus noīat geniculatꝰ fuerit. vt q̄ tunc totū
dit pectus vel inclinnas facit reuerentiam
huic sāctissimo nomini iesu obtinet. xx. dies
indulgentiaꝝ put de hoc habet publicum i
strumentū littere autentice. Itē notandum
ꝙ hodie scḋz augustinū sermone de kalenđ
ianuarii. pagani olim maximū habuerūt
festū in kalen. ianuarii. Nam ianū credide
runt quendā deū esse ꝛ duas facies ꝛ figu
rabant: vnā a parte añ in signū futuri āni:
ꝛ aliā a parte post in signum preteriti anni
Ubi cū q̄dā sextus vestes suas mutauerant
alii faciē. alii pecudū vestes induerunt/alii
canticis luxuriosis cecinerunt alii auguria
seruabant/alii mensas nocte parabat credē
tes sacietatē futurā fructum/alii strenas. i.
iocalia tradiderunt amicis. hodie pro ma-
gne i signū boni āni q̄ oīa pro xp̄o dimittere
debemus ꝛ similia circa ecclesias ꝛ dei cultū
cōplere debemus.

¶ In vigilia epyphanie. Scḋz math. ii.

IN illo tpe Defūcto hero
de ecce apparuit āgelus
dñi i sōnis ioseph i egypto di-
cens. Surge ꝛ accipe puerum

& matrē ei⁹: & vade ī terrā israel Defūcti enim sūt q̄ querebant aīam pueri Qui ꝯsurges acce pit puerū & matrē ei⁹: & venit ī terrā israel. Audiens aūt q̄ ar chelaus regnaret ī iudea ꝓ he rode p̄re suo. timuit illo ire. Et admonit⁹ ī sōnis. secessit ī par tis galilee Et veniens habita uit ī ciuitate q̄ vocat̄ nazareth vt īpleret̄ qd̄ dictū ē p̄ ꝓphetas Qm̄ nazaren⁹ vocabit̄. Po.

In illo tp̄e Defūcto herode.

ac. In priore parte hui⁹ capituli euāgelista ostēdit iesū esse verū deū & verū holem ex illu stratione celesti veneratiōe regali. Et deīde fugā ei⁹ in egyptū ꝓpter herodis ꝑsecutionē In hoc autem euāgelio ponitur illud quod fuit sequens ad dictam persecutionem: quia mortuo herode q̄ puerum ꝑsequebatur: āge lus monuit ioseph vt puer in terrā israel re portaret. Nō aūt nolauit aliquā ciuitatem determinate vt ex r̄nsione angelis instructis eū de loco ioseph ex frequēti locutione cū ange lo magis ꝯsolaret̄. Seqt̄. (Audiēs aūt q̄ ar chelaus. ac) Ad euidētiā hui⁹ notādū scd̄m q̄ refert ioseph⁹ ātiq̄tatū. xix. herodes moriēs ꝯdidit testamētū in quo ordinauit archelaū filiū suū regni sui successorē ita tn̄ q̄ coronā sibi nō īponeret: nisi p̄ romanū īpatorē. Ad accipiēdū igit̄ dyadema venit romā. Sz et frēs ei⁹ philipp⁹ & herodes illuc venerūt pete tes patne hēditatē ptē finaliter decreuit īpe rator. vt archelaus haberet medietatē regni paterni: q̄ dicta ē iudea. Aliā aūt medietatē diuisit in duas ptes & vnā dedit herodi: & fa ct⁹ est tetrarcha galilee. Aliā dedit philippo & fact⁹ tetrarcha yturee & traconitidis regio nis lu. iii. (Igit̄ q̄z archila⁹ fuerat a p̄re sub stitut⁹ tyrānus in se fuit. Ideo fauebat factis a p̄re ꝓpt̄ qd̄ ioseph timuit illo ire. ac. Ubi dnā bit ali⁹ fili⁹ q̄ portōe sibi debita a patre fue rat priuat⁹ tyrānus ī se fuit vt visū ē ꝓpt̄ qd̄ io seph cū puero ibidē seueri⁹ mansit. (Et veni ens habitauit. ac. vt ibi xp̄us nutriret̄ q̄ in bethleē fuerat nat⁹ (vt adimpleret̄ qd̄ dictū ē per prophetam) Isa. xi. Egredietur virga de radice iesse et flos de radice ei⁹ ascēdet. hebraica veritas sic hz. Et nazaren⁹ de ra dice ei⁹ cōsurget Et ideo dicit: q̄m nazaren⁹ vocabit̄: q̄z in nazareth fuit cōcept⁹ et nutri tus licet in bethleem fuerit natus. vt p̄z ex p̄ssius lu. ii. capitulo.

In die epyphanie. Scd̄m math. ii. ca.

Cum natus esset iesus ī bethleē iude ī dieb⁹ hero dis regis. ecce magi ab oriente venerūt hierosolimā dicentes Ubi est q̄ nat⁹ est rex iudeorū: Uidim⁹ eī stellā ei⁹ ī oriēte. & ve nim⁹ adorare eū Audiēs aūt he rodes rex turbat⁹ ē: & oīs hiero solima cū illo. Et ꝯgregās oēs principes sacerdotū: & scribas ppl'i sciscitabat̄ ab eis vbi xp̄s nasceret̄ At illi dixerūt ei In be thleē iude Sic eī scriptū ē p̄ ꝓ phetā Et tu bethleē terra iuda nequaq̄ minima es ī principib⁹ iuda Ex te eī exiet dux q̄ regat ppl'm meū israel Tūc herodes clā vocatis magis: diligēter di dicit ab eis tp̄s stelle q̄ appuit eis Et mittēs eos ī bethleē dixit Ite & interrogate diligenter de puero. Et cū inueneritis renū ciate michi: vt & ego veniens adorē eū Qui cū audissēt regē abierūt. Et ecce stellā quā vide rāt ī oriēte āntecedebat eos. vsq̄ dum veniens staret supra vbi erat puer. Uidentes aūt stellā gauisi sūt gaudio magno val de Et intrātes domū: inuenerunt puerū cū maria matre ei⁹ Et ꝓ cidētes adorauerūt eū Et apertꝭ

**thesauris suis obtulerūt mune
ra aur/thus/ et myrrā Et respō
so accepto i sōnis ne redirēt ad
herodē per aliā viā reuersi sūt
in regionē suā. Postilla.**

¶ Ubi est q̇ nat⁹ ē rex iudeoꝝ:
Mat. ii. Ante initiū illi⁹ euāgelii. scribit san
ctus mathe⁹ i p̄cedēti capitulo. ꝙ cū esset de
sponsata mater iesu maria ioseph ante con-
uenirent inuēta est in vtero habens de spū
sctō. Joseph autē vir ei⁹ cū esse iustus ⁊ nol
let eā traducere: voluit occulte eam dimit-
tere. Hoc aūt eo cogitante: angelus dñi in
sōnis apparuit ei dicens. Joseph fili dauid
noli timere accipere mariam coniugē tuam
Qd ēm i ea natū est: de spū sctō est. Pariet
aūt filiū: ⁊ vocabis nomē eius iesū Ipse em̄
saluū faciet populū suū: a peccatis eoꝝ Tūc
postmodū sequitur euāgeliū hodiernū (Cū
natus esset iesus (sup. dulcis saluator de ma
ria virgine scd̄m humanitatem (in bethleē
iude) Gor. hoc dr̄ ad differentiam alterius
bethleē q̄ est in galilea in tribu zabulon de
q̄ habetur iosue. xix. (in diebus herodis). s.
ascalonite qui fuit gētilis ⁊ ydumeus ⁊ pri-
mus rex alienigena in hierusalem: ⁊ prim⁹
super populū iudaicū ꝯstitut⁹. Pro quo sciē
dū ꝙ tres fuerunt herodes. s. ascalonita/ an
tipas/ ⁊ agripa. Uñ versus Ascalonita ne-
cat pueros: antipas iohannē Agripa iacobū
mittens in carcere petrum. Item sciendum
ꝙ xp̄s tunc tēporis nat⁹ est cū primo ablatū
fuit regnū a iudeis. ⁊ qñ alienigena regna-
uit: vt impleretur ꝓphetie iacob Gen. xlix.
Nō auferetur sceptrum de iuda: nec dux de
femore eius donetur veniat q̄ mittēdus est
⁊ a tp̄e illo quo iacob prophetizauerat pro-
phetiā illā fluxerunt. M. clv. āni (ecce magi
ꝓpter magnitudinē sapientie ⁊ scientie (ve
nerunt hierosolimā (scd̄m glo. eo ꝙ credide
runt: q2 talis puer nō nisi in vrbe regia na-
sci debuisset dicentes. Ubi est qui natus est
rex iudeoꝝ xp̄s rex iudeoꝝ ē dictus. q2 ad ip
sos specialiter ⁊ missus: vt habetur mat. xv.
Nō sū missus nisi ad oues q̄ ꝑ. Item q2 cū
eis nutritus ⁊ ꝯuersatus est. s. in nazareth:
vt habet lu. iiii. Notādū ꝙ ille titulus a tri
b⁹ regibus est hodie nūciat⁹ ⁊ a pylato i die
parasceues ꝯfirmat⁹ qñ fecit scribi titulū
⁊ cruci affigi. Jesus nazarenus rex iudeoꝝ.
(Uidemus em̄ stellā eius i oriente: et veni-
mus adorare eū (Uñ augu. Magi traditio-
nez balaā sequebatur q̄ dixit: vt habet nume.
xxiiii. Orietur stella ex iacob. Et scd̄m chriso
sto. Cū magi sup mōtē q̄ dicitur victorialis
cōsisterēt: ⁊ deū adorarēt stella ad instar pue
ri crucē in capite habentis eis apparuit: ex
cuius aspectu erant valde gauisi: vt suis tē-
poribus meruerunt videre stellā illā quam
ꝓpheta balaā lōgi tp̄is ante p̄dixerat: ⁊ sta
tim arripientes iter stellā antecedētes eos
venerūt ad puerū adorādū: ⁊ munera ei offe
rebāt: ⁊ illa stella nō tm̄ in nocte: sed etiā in
media die apparebat/ ⁊ solis radios vicit in
claritate qd̄ non est virtutis aliaꝝ stellarū.
Ful. Puer nat⁹ nouā stellā fabricauit. Sz
quō in. xiii. dieb⁹ tā tacito venerūt ab orien
te in hierusalē q̄ est i media parte mūdi sita
Respōdet remigi⁹ ꝙ puer ad quē iuerūt po
tuit eos tam in breui spacio tp̄is ad se redu-
cere. Uñ au. dicit ꝙ tres magi iter vni⁹ an-
ni in. xiii. diebus ꝑegerūt (audiēs aūt hero-
des rex) s. regē natū iudeis de genere iudeo-
rū cū ip̄e esset idume⁹ ⁊ de alia gente turba
tus est (timēs ne regno reuoluto ad iudeos
ip̄e expelleret a regno ⁊ semen eius post ip̄z
Ideo scd̄m grego. sup. math. Codices q̄bus
genealogia iudeoꝝ rex ꝯ cremauit (⁊ oēs hie
rosolima cū illo) causa timoris: ne rex nat⁹
regiones et pplm̄ vexaret et aggrauaret (et
cōgregās oēs principes sacerdotū et scribas
populi) q̄ erant legis doctores (sciscitabat ab
eis vbi xp̄s nasceret. At illi (sicut periti in le
ge r̄nderūt (in bethleē iude. Hic em̄ scriptū
est ꝑ ꝓphetā) Mich. v (Et tu bethleez terra
iuda nequaq̄ minima es in principib⁹ iuda
Ex te ei exiet dux: q̄ regat populū meū isrl̄)
Uñ in. ps. xlvii. Ip̄e reget nos in secula. Uñ
leo papa. xp̄s q̄ serui formā acceperat et non
venit iudicare: sed iudicari: bethleē p̄elegit
natiuitati. ⁊ hiero. passioni (Tunc herodes)
Ly. cognito loco natiuitatis xp̄i ex iudeorū
r̄nso (clam vocatis magis diligēter didicit
ab eis tp̄s stelle q̄ apparuit eis) Dicit ei clā
id est occulte cum esset. alienigena non con-
fidebat de iudeis: et id̄ voluit suum ꝯsilium
eos latere (Et mittens eos in bethleē dixit.
Ite et interrogate diligenter de puero. ⁊ cū
inueneritis renūciate michi vt ⁊ ego veniēs
adorē eū) Ly. Respondet falsū obsequiū. vt
facilius eos deciperet: ⁊ ad redeundū ad ip̄m
inducat. Rab. Finxit se vultu ⁊ v̄bis eū ado
rare velle quē inuida cogitatione tractabat
occidere (q̄ cum audissēt regē abierūt) rece-
dentes de hierlm̄ vt icēt vers⁹ bethleem (et

ecce stella quā viderāt in oriente antecedebat eos) Uñ criso. sup mat. et hoc ostenditur: qz cū stella duxisset magos in hierlm abscondita est ab eis vt relicta stella cogerentur de xpo interrogare: vt ipsi magi q prius fuerāt ꝯmoti celesti signo ꝯfirmarent de dicto prophetico. et ex doctoꝝ hebraicoꝝ rñso sicut iā ē dictū est (vsqz dū veniēs staret supra vbi erat puer) stetit eñ super caput pueri. q. d. hic est: vt qz loquēdo mōstrare nō poterat stādo mōstraret (et intrātes domū). i. diuersoriū vbi puer natus est fuerat (inuenerūt puerū cuz maria matre ei⁹ pie credit cū btā virgo aū diuersoriū ꝯtatū magnum vidisset recepit puerū de p̄sepio sē gremiū et in brachia sua: vt sic se matrē pueri ostēderet. Rab. diuino aūt nutu factū est ꝙ abiret ioseph ne aliqua occasio male suspitionis daret gentib⁹ (et ꝓcidētes adorauerūt eū) Ly. ex quo pz ꝙ cognouerit ipi⁹ diuinitatē ꝑ diuinā reuelationē. Cū eñ viderāt puerū pānis vilib⁹ inuolutū in gremio pauperis matris positū nullum regie dignitatis hūane habentē signū nō est verisile ꝙ talē reuerētiā ei exhibuissēt nisi aliqd supra hoīem cognouissent. Unde criso. puerū viderūt hoīem agnouerūt redēptorē illūiati in fide credētes hūc puerū eē saluatorē mūdi quē quesierant (et aptis thesauris suis obtulerūt ei munera auꝝ / thus et mirrā) Ly. Ista tria obtulit qlibet istorū scz aurū ad sustētationē pauperis matris et filii. thus cōtra fetorē loci. mirrā ad ꝯsolidādā mēbra pueri. Itē ꝑ auꝝ significabat regiam dignitatē ꝑ mirrā hoīs mortalitatē: qz mirra solent inungi corpora mortuoꝝ: ꝑ thus ipius diuinitatē: qz thus ad honorē diuinū concrematur. Itē qz magi a puero habuerunt triplicē substātiā. s. corp⁹: aīaz et rē tēpales. Fecerūt igit homagiū regi puero nato de corpore qz ꝓciderūt in quo notat eorū magna hūilitas et in hoc rephendit supbia illoꝝ xpianoꝝ q nō flectūt genua sua in eleuatione corporis xpi in missa. De aīa qz adorauerūt eū in quo notatur eoꝝ fides de substantia tēpali: qz ei munera obtulerūt plus eñ non hz hō nisi corp⁹ aīa et tēpalia sedtur (et respōso accepto). s. ꝑ angelū (ne redirēt ad herodē ꝑ aliā viā reuersi sunt in regionē suā) Ly. pacto obsequio: qz descēderūt ad mare et inde per nauē transferentes abierūt in tharsum: qd cognoscēs herodes irat⁹ postea naues tharsentiū incendit. scdm qd fuit ꝓphetatū ꝑ dauid. ps. xlvii. in spū vehementi conteres naues tharsis. Unde circa p̄ns euangelium vbi dz in dieb⁹ herodis rc. Hic qrit quare non dixit in diebus octouiani cesaris respondet euangelista hoc dixit vt videatur impleta ꝓphetia iacob q habetur gen. xlix. Nō auferet sceptrū de iuda nec dux de femore ei⁹: donec veniat q mittendus est: sed iam ablatum erat sceptrū de iuda: qz iste herodes erat alienigena et erat primus rex iudeorum: et sic euangelista ꝓbat xp̄m venisse ex triplici ꝓphetia. Iacob q ꝓphetizauerat tempus christi. vt iam dictū est. et ex ꝓphetia mich. q ꝓphetizauit de loco. vt patet in euāgelio. Et tu bethleem terra iuda. rc. et ex ꝓphetia balaā q prophetizauit de ortu stelle. vt pz nume. xxiiii. Orietur stella ex iacob. Manifestum est ergo christum natū esse cū oēs iste tres ꝓphetie vno tēpore sint implete.

¶ Dñica infra octa. epy. Scdm lucā. ii.

Cum factus esset ies⁹ annoꝝ duodecim: ascendētibus illis hierosolimam secūdū cōsuetudinē diei festi Cōsumatisqz diebus cū redirent remansit puer iesus in hierusalē et nō cognouerūt parentes ei⁹ Existimātes autem illum esse ī comitatu: venerūt iter diei et requirebāt eū inter cognatos et notos Et nō īuenientes regressi sūt ī hierusalē: requirētes eū Et factū est post triduū inuenerunt illū ī tēplo sedētē ī medio doctoꝝ. audientē illos et īterrogantē eos Stupebāt aūt oēs q audiebant: super prudētia et respōsis eius Et videntes: admirati sūt Et dixit mr ei⁹ ad illū. Fili: qd fecisti nobis sic: Ecce pater tu⁹ et ego dolētes q̄rebam⁹ te Et ait ad illos Quid ē ꝙ me querebatis: Nesciebatis qz in his q patris mei sūt oportet me

esse. Et ipse nõ intellexerũt ver
bũ quod locutus est ad illos Et
descẽdit cũ eis: & venit nazareth
& erat subdit⁹ illis. Et mat ei⁹
seruabat oĩa verba hec ↄferẽs
ĩ corde suo Et ies⁹ ꝓficiebat sa
piẽtia & etate & gratia apud deũ
& homines.

Postilla.

In illo tpe. Cũ fact⁹ esset iesus

ãnoꝝ.xii.lu.ii.Hyp.h⁹ euã.fctũ ẽ ãno xpi.xii.
ka.maii.fe.iiii.lu.xvi.indi.iiii. Cũ euãgeli/
sta lucas nobis declarasset quõ xps fuit in tẽ
plũ pñtat⁹/ɀ a symeone ɀ ab ãna vidua lau
dat⁹: sicut dictũ est in p̃cedẽti dñica ɀ post͡q
declarauit quõ xps in egyptũ portat⁹ fuit in
qua septẽ ãnos fuit. Et cũ iã redisset de egy
pto post mortẽ herodis et fuisset iã v. annis
cũ parẽtib⁹ suis in nazareth (Factũ est aũt
ãno.xii.ascẽdẽtib⁹ parentib⁹ suis hierosolĩ/
mã scdm ↄsuetudinẽ diei festi) Iudei ei ter
habebãt in anno p̃ceptũ ascẽdi in hierlm in pa
sca qd fuit festũ azimoꝝ. p hoc festum recole
bãt exitũ ɀ liberationẽ de egypto. Scdo in
penthecostẽ p qd recolebãt memoriã legis da
te in.xl.die.ab exitu de egypto. Tercio in sce
nophegia scꝫ in festo tabernaculoꝝ: p qd re
colebãt quo p.xl. ãnos in deserto habitabãt
in tabernaculis. In his festis q̃libet vir tene
bat se pñtare in hierlm cũ hostiis a deo deter
minatis. De mulierib⁹ nõ fuit p̃ceptũ: si tñ
comitabãt viros suos bonũ erat ɀ laudabi
le: sed q̃ erãt valde remoti poterãt se in duo
bus festis excusare: sꝫ nõ de festo pasche nisi
de necessitate ĩfirmitatis: ergo dicit (ascẽdẽ
tib⁹ illis) Iorñ. ad litterã: q2 galilea erat
ĩ plano vbi nazareth fuit sita ĩ qua xps fuit
annũciatus ɀ educat⁹. hierusalẽ aũt erat in
mõtanis: et distat nazareth a hierusalem p
tres dietas: sꝫ scdm gre. vis xpi actio est nrã
instructio: ergo xps hoc in.xii. [illegible] vt no
bis exẽplũ daret vt etiã libent [illegible] vill
tem⁹ (Cõsũmatisq3 diebus). s. octo ↄtinenti
bus ad solennitatẽ (cũ redirẽt). s. maria et
ioseph (remansit puer ies⁹ ɀ in hierusalẽ nõ
cognouerũt parentes ei⁹). i. nõ aduerterũt
q remaneret. ɀ hoc est cõtra illos q̃ raro ma
nent in ecclesia vsq3 ad finẽ misse aut sermo
nis: sꝫ diabolo instigante cito exeunt: ɀ in ci
miterio vel foro stant ɀ fatuis ɀ nugis et ociosis vt no
ciuis sermonib⁹ se occupãt: vt pꝫ iohã. viii.
Qui ex deo ẽ verba dei audit. ꝓpterea vos
non auditis: q2 ex deo nõ estis (existimantes
aũt illũ esse in comitatu). Quia filiis israel
ad festa cõfluentib⁹ vel ad propria redeun
tib⁹: mos erat seorsũ viros ɀ seorsũ feminas
incedere: pueri cũ quolibet parente indiffe/
renter ire poterãt. ɀ ideo maria putauit iesũ
esse in comitatu viroꝝ ioseph putauit eũ eẽ
in comitatu mulierũ: cũ maria. ɀ sic ↄdide/
rũt iesum (venerunt iter vni⁹ diei) i. in eadẽ
die qua redierũt de hierusalẽ (ɀ q̃rebãt eũ)
s. secũda die (inter cognatos ɀ notos et nõ inue/
nientes eũ reuersi sunt). s. tercia die (in hie/
rusalem requirentes eũ. ɀ factũ est post triduũ
inuenerũt illũ in tẽplũ) non in foro neq3 in
ludo sicut pueri iã solent inueniri: sed in tẽ
plo vbi dom⁹ orationis est sedẽtẽ in medio do
ctoꝝ (audiẽtes illos et interrogãtes eos) s. p.
meli⁹ posset oẽs audire: ɀ meli⁹ cũ eis cõfer
re. Hoc est eñ sapiens p̃lo audire: ɀ post in
terrogare (stupebãt aũt oẽs q̃ audiebant). i.
valde mirabant (sup prudentia et responsis
eius) q2 alias inauditũ fuerat q̃ puer talis
etatis tam sapiẽter loqueretur (Et vidẽtes)
. s. maria ɀ ioseph (eũ in medio doctoꝝ) admi
rati sunt ɀ dixit mater ei⁹ ad eũ. Fili q̃d feci
sti nobis sic. ecce pater tu⁹). s. putatiu⁹ vl' nu
tricius (ɀ ego dolẽtes q̃rebam⁹ te) Hic instru
unt parẽtes qualr̃ se in correctione debeãt
habere ad filios vt ↄtumeliosis ɀ maledictis
nõ cõturbẽt pueros suos: corripiẽdi eñ sũt
primo cũ benignitate: ɀ si non iuuat: tũc cũ
virga aspa. vt pꝫ ꝓuer. xxiii. Noli subtrahe
re a puero disciplinã: si eñ ꝑcusseris cũ vir/
ga nõ morietur ɀ aĩaꝫ ei⁹ de inferno libera/
bis. Notandũ q nusq̃ legit in euangeliis io
seph iesu locutũ fuisse: sꝫ hoc sp marie virgi
ni dimittebat: q2 ad ipsaꝫ tanq̃ ad verã ma
trẽ ptinebat. Itẽ hic queritur quare ioseph
dꝫ pater iesu cũ nõ genuerit eũ. Dicendũ q
dicebat pater ei⁹ propter tria. Primo ꝓpter
hoĩeꝫ opinionẽ. vt pꝫ lu. iii. vt putabat fili⁹
ioseph Scdo ꝓpter ei⁹ nutritionẽ: q2 scdm
originẽ sic appellabat ioseph. s. pater iesu: q2
nutrici⁹ ei⁹ fuit. Tertio propter singalem
desponsationẽ. s. ioseph ɀ marie. Nã scdm au
gust. multo cõuenientius xps dꝫ fili⁹ ioseph q̃
si esset aliunde adoptat⁹. Itẽ quare maria
virgo p̃posuit ioseph aũ se dicẽs. Pater tu⁹
ɀ ego dolẽtes q̃rebam⁹ te cũ tñ sit mater dei
ɀ regina celi. Rũdetur primo ꝓpter humilita
tẽ quã hẽbat excellentissimã. Scdo vt exem
plũ daret aliis mulierib⁹ honorandi viros

suos (⁊ ait ad illos qđ est ꝙ me q̄rebatis).i. liter ꝯsanguineos ⁊ notos (Nesciebatis: q₂ in his q̄ pr̄is mei sunt)sͤ p. celestis (opoꝛtet me esse) q₂ aliũ patrē nō habeo. Orig. in celis sū matre: in terris sū patre (⁊ ipi nō intellexe⸗ rũt verbũ qđ loq̄batur) ꝉ. y. q₂ adhuc nō erāt assueti talia audire ab eo (⁊ descēdit cũ eis: ⁊ venit nazareth (ad eoꝝ ꝯsolationē (⁊ erat ibi subdit⁹ illis) ad nostrā instructionē (et mater eius ꝯseruabat oīa vᵬa in coꝛde suo) oīa eīn q̄ vidit vel audiuit a xp̄o fieri quoꝝ tūc plenā cogitationē nō habebat memoꝛi⸗ ter tenuit. Vñ beda. Virgo maria q̄ nō intel lexit: siue q̄ nondũ intelligere potuit: posuit omnia in coꝛde suo quasi ruminādā ⁊ diligē tius scrutanda recondebat. Hoc ē cōtra nos obliuiosos q̄ nec aliq̄d qđ de eo ⁊ salute aiaꝝ nostraꝝ audiuim⁹ memoꝛiter retinem⁹: sed sum⁹ sicut vas cōfractũ qđ nichil potest cō⸗ tinere. Unde eccle. xxi. Coꝛ fatui quasi vas ꝯfractũ omnē sapiētiā nō tenebat (ies⁹ autē ꝓficiebat etate) Goꝛ. quo ad coꝛpoꝛis incre⸗ mētũ. s. de īfātia ad pueritiā (de pueritia ad iuuentutē (⁊ sapientia ⁊ gratia) ꝉ. y. nō q̄ tū ad rē s₃ q̄tū ad ostētionē in effectu inq̄tum sapientiā suā nō tm̄ humanā: s₃ etiā diuinā magis ostēdebat secūdũ suũ bn̄placitũ: ꝓut nūc saluti expediebat (apud deũ ⁊ hoīes). i. deo ad laudē ⁊ hoībus ad salutē ꝓficiebat.

¶ In octa. epy. Scđm iohannem. i.

In illo tp̄e Uidit iohānes iesũ venientē ad se: ⁊ ait. Ecce agn⁹ dei: ecce q̄ tollit peccata mũdi. Hic est de quo dixi. Post me venit vir q̄ ante me factus est: q̄ pꝛioꝛ me erat et ego nesciebā eũ. Sed vt manifestaretur ī israel: ꝓpterea veni ego ī aqua baptizās Et testimoniũ perhibuit iohannes dicēs. Q₂ vidi spiritũ descendentē quasi colūbā de celo: ⁊ mansit super eũ. Et ego nesciebā eũ Sed qui misit me baptizare in aqua ille michi dixit. Super quē videris spiritũ descendentē ⁊ manentē super eũ hic est qui baptizat in spiritu sācto Et ego vidi ⁊ testimonium perhibui: quia hic est filius dei.

Postilla.

¶ In illo tēpoꝛe. Uidit iohannes iesum venientē ad se. ⁊c. In hoc euangelio explicat iohannes euāgelista testimoniũ iohānis baptiste de xp̄o in ei⁹ pꝛesentia. Et hoc dupliciter. Pꝛimo generaliter coꝛā turbis. ⁊c. Scđo specialr̄. s. coꝛā aliq̄b⁹ discipulis iohānis. Sed p̄ns euāgeliũ solũ cōtinet pꝛimā partē in qua ponitur pꝛimo iohānis baptiste testificatio. Scđo excludit testificātis suspitio. Tertio subiungit testimonium cōfirmatio. Dicit ergo sic. (Uidit iohannes baptista iesũ) pꝛesentialiter q₂ testioniũ qđ est per visũ ē efficacissimũ (venientē ad se) Hoc nō est intelligendũ de aduentu xp̄i ad baptissimum: s₃ post. Quod patet ex hoc qđ sequitur infra: hoc est ī isto capitulo. ꝙ iohānes ante iā viderat spiritum descendentem super eũ qđ factum fuit ī baptismo. Et ideo patet ꝙ xp̄s post baptismũ venit ad iohannem vt testimoniũ iohannis pluries latũ ⁊ pꝛesentialiter esset efficati⁹. Subditur aũt testimonium iohannis de christo dupliciter Pꝛimo q̄tũ ad ei⁹ verā humanitatē in qua pꝛo nobis immolatus est cum dicitur (Ecce agn⁹ dei) id est a deo missus immolandus: vt hostia acceptissima. Circa quod ꝯsiderandũ ꝙ licet alia animalia immolarentur in lege: vt bos / vitulus / capꝛa ⁊ huiusmodi: tñ xp̄us magis vocatur agnus q̄ cetera immolaticia duplici de causa. Pꝛima est quia inter omnes figuras veteris testamenti agn⁹ paschalis figurabat expꝛessius passionē xp̄i. quia ille agnus erat sine macula: ⁊ per eius immolationem filii israel liberati sunt a seruitute egyptiaca. Sicut per passionem xp̄i q̄ peccatum non fecit sum⁹ liberati a seruitute dyaboli. Secũda causa est: quia iuuge sacrificiũ quod figurabat perpetuitatem beatitudinis fiebat de agno. Sicut et chꝛistus nostra beatitudo. Secundo facit testimonium iohannes de xp̄o q̄tum ad eius diuinitatē: cum subditur (qui tollit peccata mũdi) q₂ tollere peccatum est pꝛopꝛiũ ipsius dei. Dicitur autē hic peccatũ ponēdo singulare pꝛo plurali scđm modum indiomatis hebꝛei: vt patet gene. xviii. Uenit musca grauissima. i.

multitudo muscaꝝ. vel aliter dicitur pctm
singulariter (licet illi agnus tulerit omnia
peccata: tn̄ speciali modo pro pctō originali
occisus est. (Hic est de quo dixi.) Hic ꝯn̄r tol
litur [?]titio testis. Jesus ei scḋ; carnē erat
cognatus iohannis ex pte matris: ⁊ iō si hoc
testimonium dixisset tn̄ postq̄ iesus fuit ei
notꝰ possent aliqui habere eius testimoniū
suspectū. Et ideo testimoniū iohānis de xp̄o
fuit aliquo mō anteq̄ noticiā determinatā
haberet de ipso Quia primo i generali fuit
reuelatus aduentus xp̄i propinquus de fu-
turo ipi iohanni et fuit sibi preceptū a dn̄o
vt baptizaret in nomine venturi ⁊ predica-
ret eius aduentū ⁊ prepararet populū : ⁊ tunc
incepit ferre testimonium de xp̄o in generali
dicens q̄ cito esset venturus. tn̄ nesciebat qs
eēt determinare: sꝫ tunc datū fuit sibi signū
cognoscendi ipsū .s. apparitionē spūssancti
Et hoc est qḋ dicitur. (Hic est de quo dixi.)
q.d. nō mō incipio ferre testimoniū de ipso:
sed āteq̄ ipsū cognoscerē (post me venit ⁊c.
Et hoc ptꝫ iohānes non loquit de aduentu
xp̄i i mūdū: qꝛ iam erat natus ⁊ fere. xxx. an-
noꝝ: sꝫ loquitur de aduentu ad predicandū
⁊ misteriū nostre redēptionis complendum
(ante me factus ē (Ex hoc loco arguit arriꝰ
q̄ verbū scḋm naturā verbi sit factū: qꝛ nō
est dubiū q̄ iohānes precessit xp̄m scḋm car
nē Et ideo cū dicit (ante me factus est) de na
tura verbi est itelligendū (Et ego nesciebā
eū) q̄tū ad personā determinatā) sed vt ma
nifestaretur in israel) i. ipsi israel (propterea
veni ego in aqua baptizans) qꝛ totū officiū
iohānis baptizando ⁊ predicando erat ordi
natū ad manifestationē xp̄i: Sꝫ cōtra illud
qḋ dicitur hic (et ego nesciebam eum) videt
esse illud qḋ habetur math. iii. q̄ iohannes
prophetabat iesū venientem ad baptismum
dicens: ego a te debeo baptizari. ergo vt vi
detur ante baptismum ipsum cognouit. Di
cendū q̄ i baptismo cognouit eū dupliciter.
Primo per reuelationem diuinā qn̄ venit
ad baptismum iohannis. Et tunc dixit ei io
hānes illud mat. iii. ego a te debeo baptizari
Secundo cognouit eum quando spūssctūs
descendit super eum in signo visibili a deo
prius sibi dato vt dictū est Et ideo cū dicit
hic (Et ego nesciebā eū (refertur ad tempus
precedens baptismum quo iohannes non
cognoscebat iesum q̄tū ad personā determi
natam (Et testimoniū ⁊c) Hic ponitur testi
monii iohannis ꝯfirmato per signum sibi
diuinitus datum de xp̄o a principio: qḋ po-
stea vidit in ipso. Et hoc qḋ dicitur (⁊ testi-
monium perhibuit iohannes dicens. (Qꝛ
vidi spm̄ descendentem quasi columbā ⁊c.)
Hoc fuit quando iohannes baptizauit iesū:
vt habetur mat. iii. Et ego nesciebam eum)
Istud refert ad tēpus precedens baptismū
vt dictū est Augustinus autē refert nescie-
bam ad potestatem excellentie in baptismo
quam sibi xp̄s retinuit: qui consistit in quat
tuor. Primum est q̄ ipse solus baptismum
institueret. Secundum est q̄ effectū baptis-
mi sine baptismo conferre posset. Tercium
est q̄ meritum passionis eius in baptismo ef-
ficatiam haberet. Et quartum q̄ ab aliquo
tempore baptismus conferretur in nomine
ipsius: sicut habetur act. xix. q.d. ego nescie-
bam q̄ hanc excellentiam predictum in ba-
ptismo sibi retineret Unde subditur postea
(Hec est qui baptizat) scꝫ solus quantum ad
istam excellentiam. Prima tn̄ expositio ma
gis videtur consonare littere: ita q̄ illud ne
sciebā eum refertur ad tempus precedēs ba
ptismum xp̄i qn̄ iohānes non cognoscebat
xp̄m adhuc in persona determinata vt pre-
dictum est: sed tn̄ in generali. Et cū hoc fu
it sibi datum signum cognoscendi eū deter
minate in futuro per apparitionem spūssan
cti in signo visibili. Ideo subditur (Sed q̄
misit me) .i. deus per expressam missionem
et apparitionem (baptizare in aqua) qꝛ ba-
ptismus iohānis gratiam non ꝯferebat: sed
baptismum xp̄i significabat ⁊ ad ipsū dispo
nebat (ille michi dixit. Super quem videris
spm̄ descendentem ⁊ manentē super eū) in si
gno visibili: scꝫ in specie columbe (hic est qui
baptizat in spūsctō) quod est proprium ipsiꝰ
dei: scꝫ saluare animas per gratiam spiritꝰ
sancti: que datur in baptismo (Et ego vidi
spiritum sanctum) scꝫ predicto modo desc[?]-
dentem super iesum (⁊ testimoniū phibuit
quia hic est filius dei) scilicet naturalis et p
consequens habens eandem virtutem cum
patre.

Dominica prima post octa. epyphanie.
Secundum Johannem. ii. capitulo.

In illo tp̄e. Nuptie facte
sunt i chana galilee. Et
erat mater iesu ibi Vocatꝰ est
autē iesus et discipuli eius ad
nuptias Et deficiente vino: di
xit mater iesu ad eū. Vinū nō

habẽt Et dixit ei iesus. Quid
michi ⁊ tibi ẽ mulier: Nõdum
venit hora mea. Dixit mat eiꝰ
ministris Quodcũqz dixerit vo
bis: facite. Erant aũt ibi lapi
dee ydrie sex posite secũdũ puri
ficationẽ iudeorũ: capiens sin
gule metretes binas vel ter
nas. Dixit eis iesus. Implete
ydrias aqua. Et ĩpleuerũt eas
vsqz ad sũmũ Et dixit eis iesus
Haurite nũc ⁊ ferte architricli
nio: ⁊ tulerunt Ut aũt gustauit
architriclinꝰ aquã vinũ factũ
⁊ nesciebat vnde esset Ministri
aũt sciebãt q̃ hauserãt aquã Uo
cat spõsũ architriclinus ⁊ dixit
ei. Omnis homo primo bonũ
vinũ ponit: ⁊ cũ ĩebriati fuerit
tũc id quod deteriꝰ est. Tu aũt
seruasti bonum vinum vsqz ad
huc Hoc fecit iesꝰ initiũ signo
rũ ĩ chana galilee: ⁊ manifesta
uit gloriã suã Et crediderũt eũ
discipuli eius. Postilla.

¶ In illo tẽpore: Nuptie facte
sunt in chana galilee. Johãnis primo. Mi
raculum illud dominus iesus fecit anno eiꝰ
xxxi. viii. ianuarii. luna. xv. feria. ii. inditiõe
quarta. Ante initiũ illiꝰ euãgelii scribit san
ctus iohannes de vocatione discipulorꝫ xp̄i
tunc dixit eis. Amen amen dico vobis vide
bitis celum aptũ et angelos dei descẽdẽtes
sup filium hois. Tũc sequitur euangeliũ ho
diernũ (Nuptie facte sunt ĩ chana gana ga
lilee) Gor. Chana est nomen ville in qua fa
cte sũt nuptie in pruincia galilee. ⁊ ista villa
distat a hierusalez quasi tribꝰ dietis. Et iste
nuptie facte sunt eadem die qua xp̄s baptiza
tꝰ ẽ reuoluto vno ãno (⁊ erat mater iesu ibi)
Ubi dicitur q̃ fuerit vocata qua ratione con
sanguinitatis venerat tanq̃ officiosa sicut
etiam abiit in mõtana ad helizabeth ad ser
uiendum ei. Lu. i. ca. Ratione huiꝰ etiã vo
catus fuit dñs cũ discipulis suis. Criso. Uo
catus est iesus ad nuptias nõ vt aliquis ma
gnus: sed vt cõsanguineꝰ. et ipse vt humilis
non respuit: sed venit. Sed quomodo voca
ti sunt iesus et mater eius et discipuli ad nu
ptias cũ essent pauperes quales non solent
ad cõuiuia vocari? Respondet q̃ sponsꝰ et
sponsa pauperes fuerunt: et ideo pauperes
inuitauerũt. Ipse aũt nuptiis interesse vo
luit: vt nuptias approbaret / ⁊ errorẽ eorꝫ ex
cluderet q̃ nuptias dãnant. Unde beda. Si
thoro immaculato ⁊ nuptiis debita castitate
celebratis culpa inesset: nequaq̃ dñs iesꝰ ad
has venire voluisset. Uñ. i. ad corin. vii. ca.
Non peccat mulier si nubat. si vxorem acce
pisti non peccasti. si nupserit virgo nõ pec
cat (⁊ deficiente vino) in ipso conuiuio qđ ẽ
signum paupertatis (dixit mater iesu ad eum
Uinum non habent. s. ministri ad ppinan
dũ (⁊ dixit ei iesꝰ Quid michi ⁊ tibi mulier)
Thomas. q. d. Defectus iste non ptinet ad
me vel ad te: sed ad illos quorꝫ sunt nuptie
(Nondum venit hora mea) Crisosto. q. d.
Quid rogas et petis: vt faciã miraculũ an
teq̃ sit hora conueniens ad hoc licet eni vi
nũ deficeret: nõdũ tamen defectus vini erat
oibus manifestus. Christus aũt volebat: vt
oẽs prius scirent defectum: vt sic postea mi
raculum esset omnibꝰ certũ ⁊ manifestũ (di
xit mater iesu ministris). i. in seruitoribꝰ cõ
uiuii (qđcũqz dixerit vobis facite) Tho. Cre
dendũ est q̃ btã virgo nũq̃ aliqđ petiit a fi
lio qđ ipse nõ fecerit. Et nota licet aliq̃tulũ
oñdere videret matri respõdere: ipsa tñ fir
missime sciuit eum facturũ qđ petiuerat: et
ideo dixit ministris quodcũqz dixerit vobis
facite (erãt aũt ibi). s. in domo cõuiuii (lapi
dee ydrie sex posite scđm purificationẽ iudeo
rum). i. morem iudeorꝫ. vt pꝫ mar. vii. pha
risei ⁊ oẽs iudei nisi crebro lauẽt manꝰ nõ
mãducãt panẽ) capientes). i. capere volẽtes
(singulas metretas). i. mensuras (binas vł
ternas. dixit eis). i. ministris (iesus) rogatꝰ
a matre (Implete ydria aquas: ⁊ impleuerũt
eas vsqz ad sũmũ) vt nichil vacuitatis rema
neret (⁊ dixit eis iesus) Tho. iã facta trãsmu
tatione cuius oipotentia iã aqua in vinũ cõ
uerterat: ergo potest similiter panẽ in corpꝰ
et vinum in sanguinẽ trãsmutare (haurite
nunc ⁊ ferte architriclino) Unde chriso. ar
chitriclinꝰ dr quasi ordinator vel dispensa

tor in conuiuio(⁊ tulerũt)secũdũ īperiũ dñi nri iesu xpi. Et nota ꝙ ministri obedientes fuerũt in fũdendo ⁊ hauriendo:⁊ in deserẽdo vt aũt gustauit architriclinꝰ aquã vinũ factũ ⁊ non sciebat vnde esset. Ministri aũt sciebant ꝗ hauserant aquã:vocat sponsũ architriclinꝰ ⁊ dixit ei.oīs homo p̄mũ).i. in principio cõuiuii(bonũ vinũ ponit)in mēsa (⁊ cũ in ebriati fuerit) cibo ⁊ potu boni vini (tunc id quod deteriꝰ est).i. minꝰ bonũ(tu aũt seruasti bonũ vinũ vsq; adhuc)imo optimũ Et sicut criso.dicit hoc est gñale in oībꝰ miraculis ꝙ sp ad nobiliꝰ terminat ꝗ natura possit.nunꝗ natura fecit ita bonũ vinũ sicut illud fuit:nunꝗ aliqͥs pistoꝛ ita bonũ panē fecit qͣ xp̄s panes multiplicauit.Vñ ꝓpter hoc ꝗ comederũt de panibꝰ illis.voluerũt eũ facere regē.Jo.vi.Item natura nũꝗ potuit dare ita claꝝ ⁊ acutũ visũ sicut ipse xp̄s dedit ceco nato.Jo.ix.(Hoc fecit iesꝰ initiũ signoꝝ in chana galilee:et manifestauit gloꝛiam suã)Glo.i.latentē diuinitatē rõne edificatiõis discipuloꝝ.Vñ subdit(⁊ crediderunt in eũ discipuli eiꝰ).i.firmiꝰ crediderũt qꝛ viso miraculo roboꝛati sunt in fide ap̄liꝰ et amoꝛe eius. Vbi notandũ ꝙ sctũs tho.in iii.parte sum.q.xliiii.di. ꝙ dñs ante miraculũ cõuersionis aque in vinũ nullũ aliqđ fecit in humana natura:⁊ ideo libellꝰ de infantia saluatoꝛis cõtrariũ huiꝰ di.reꝓbatꝰ est tanꝗ ab hereticis cõfictus:vt patet in decreto gelasii.Vnde circa p̄ns euangeliũ vbi dꝫ Nuptie facte sunt in chana galilee.sciendũ ꝗđ efficit matrimoniũ.Vñ dicit hugo de p̄ato ꝙ ꝯsensus expꝛessꝰ voluntariꝰ:⁊ nõ fictus vel coactꝰ de verbis de p̄nti efficitur matrimonium:carnis aũt copula ipm cõsumat.alia aũt ꝗ p̄cedũt:vt ꝓmissio de accipiendo sũt sponsalia nec efficiũt matrimoniũ.Similit ꝗ comittũtur:vt missio ãnuli ꝗ est signũ matrimonii ⁊ instrumentũ ⁊ oīa alia ꝗ obseruantur in matrimonio sũt qͦdã solẽnitates matrimonii:nõ ꝙ efficiũt matrimoniũ.Cõcerꝰ aũt ille est ī cohabitationē ꝑpetuã ⁊ ī copulã carnalē.Jtē nota ꝙ inter xp̄ianũ ⁊ quãcũq; aliã ꝑsonã nõ baptisatã nõ põt esse cõiugiũ cũ baptismꝰ sit ianua oīz sacramẽtoꝝ.Sed si aliqͥs infidelis ꝯuertit ad fidē ⁊ eiꝰ vxoꝛ nollet cõuerti põt accipere aliã vxoꝛē:⁊ sic ē de vxoꝛe:qꝛ nõ ē cõuensio lucis ad tenebꝛas neq; xp̄i ad belial:vt dicit ap̄lus.ii.ad choꝛ.x. Jtē qͥ ꝑ timoꝛe coactꝰ accipit aliquã.si ei postea qͥ est in loco tuto nõ ꝯsentit pt eã dimittere:qꝛ matrimonia debēt esse libera.⁊c. Jtē nota ꝙ philoso.in polli.di. Mas nõ dꝫ cõtrahere ante.xxvii.ãnũ et puella an.xviii annũ.alias fetꝰ imꝑficit:qꝛ mas ⁊ femia tũc nõ crescũt opoꝛtet tñ ⁊ ꝯueniri possũt ꝑ staꝗ tpa:aliquando ꝓpter inconuenientiam.

¶ Dñica.ii.post octa.epy.Se.math.viii.

In illo tp̄e Cũ descẽdisset iesus de mõte secute sũt eũ turbe multe. Ecce lepꝛosus veniens adoꝛabat eũ dicens. Dñe si vis potes me mũdare. Et extēdens manũ eius tetigit eũ dicens Uolo mũdare:⁊ cõfestim mũdata est lepꝛa eius. Et ait illi iesus. Uide nemini dixeris sed vade ostende te sacerdoti ⁊ offer munus quod p̄cepit moyses in testimoniũ illis. Cũ aũt ītroisset caphanaũ accessit ad eũ cẽturio rogans eũ ⁊ dicēs Dñe puer meus iacet ī domo paraliticꝰ ⁊ male toꝛquetur Et ait illi iesus Ego veniã ⁊ curabo eũ Et respõdens cẽturio:ait Dñe nõ sũ dignus vt intres sub tectũ meũ:sed tãtum dic verbo ⁊ sanabit puer meus Nã ⁊ ego homo sũ sub potestate cõstitutꝰ habens sub me milites Et dico huic vade:⁊ vadit ⁊ alio veni:⁊ venit:⁊ seruo meo fac hoc:et fecit. Audiēs aũt iesus miratus est ⁊ sequẽtibus se dixit Amē dico vobis:nõ īueni tantã fidē ī israel Dico aũt vobis ꝙ multi ab oꝛiẽte ⁊ occidēte veniãt:⁊ recũbēt cũ abꝛahã ysaac ⁊ iacob ī regno celoꝝ. Fi

lii aũt regni eiicient̃ i tenebꝛas exterioꝛes ibi erit flet⁹ ⁊ stridoꝛ dẽtiũ Et dixit iesus cẽturioni Unde. Et sicut credidisti: fiat tibi. Et sanatus est puer in illa hoꝛa.

Postilla.

¶ In illo tp̃e. Cũ descendisset ies⁹ de mõte.⁊c. Mat.viii. Mar.i. Lu.v. Hystoꝛia hui⁹ euãgelii fctã est anno xp̃i.xxxiii. idus iulii.fe.v.lu.xvi.inditiõe.iiii. Glo.post ꝙ dñs docuerat discipulos in monte descẽdit in valle vt turbas doceret: ⁊ sanaret turbarum infirmos q̃ sequebantur eũ. Discipulis em̃ tãꝙ ꝑfectioꝛib⁹ sermonẽ fecit i mõte turbis aũt tãꝙ impfectis i valle ꝑdicauit et scd̃m hyla.exẽplo xp̃i debẽt facere ꝑdicatores.vt in ꝑdicatione sua habeãt sermonẽ tẽperatũ: ⁊ sicut sciũt vnũquẽq; capere posset: ita ⁊ vbũ dei ãnuncient. Uñ etiã gre.scd̃z capacitatẽ auditoꝝ foꝛmãd⁹ est sermo doctoris (secute sũt eũ turbe) Goꝛ. ꝓpter quaꝫ se gl̃ã ⁊ edificationẽ mouebat ad faciendũ miracula (ecce lepꝛos⁹ veniẽs). s.cũ fide coꝛdis (⁊ adoꝛãs eũ) cũ hũilitate coꝛpoꝛis. Uñ mar.i. dꝫ genuflexit.lu.v.ꝓcidit in faciẽ q̃ oĩa humilitatem indicant. Oꝛige. Habuit em̃ tria ille lepꝛos⁹ in se q̃ q̃cũq; habuerit i se: nichil a deo sibi negatur Pꝛimũ est fides qđ tãgit cũ dꝫ.adoꝛabat eũ. Uñ iaco.i. Postulet aũt in fide nichil hesitãs: ⁊ dabit ei. Scd̃m ẽ humilitas qđ notat eũ dꝫ ꝓcidit in faciẽ. Uñ eccle.xxv. Oꝛatio humiliantis se celos penetrat. Tertiũ est deuota oꝛatio qđ notat eũ dꝫ. Dñe si vis potes me mũdare Hic est considerandũ ꝙ sapiẽter se habuit ille lepꝛosus tũc pꝛimo ad fidẽ conuers⁹. Nõ em̃ desiderauit sanitateꝫ coꝛpoꝛis nisi inq̃tum illa esset aĩe salus.⁊ ideo nõ oꝛauit vt dñs eũ sanaret sed illi⁹ volũtati ꝯmisit an eũ sanaret vellet q̃ solus nouit qđ sue ꝯgrueret saluti. A quo lepꝛoso adhuc in fide neophito nos a pueritia in fide xp̃i nutriti exẽplum recipere debemus.vt bona foꝛtune / bona nature / ⁊ q̃cunq; terrena q̃bus ꝯtingit bene ⁊ male vti nõ petam⁹ a deo: nec ea q̃ram⁹ nisi inq̃tuꝫ necessaria sũt sustẽtationi nostre ⁊ expedientia nostre saluti. Nichil em̃ nobis bonũ est: nisi nostra felicitas eterna et ea q̃ nobis ad illam consequendã ꝓficiunt: siue ꝓspera / siue aduersa (et extendẽs iesus manuꝫ tetigit eum dicẽs: volo mũdare) Unde damas. Humanitas xp̃i erat oꝛganũ ⁊ instrumẽtũ diuinitatis.⁊ ideo sicut artifex mediante instrumẽto operat̃: sic virtus diuina in xp̃o per applicationẽ humanitatis a qua miracula fiebãt q̃nq; sicut hũc lepꝛosũ tangẽdo sanauit (⁊ ꝯfestim mundata est lepꝛa eius) s.totaliter non tm̃ diminuta. Uñ in ps.cxl.viii. Ipse dixit ⁊ facta sunt. Uñ augu.dicit ꝙ non statim post descẽsũ de monte fecit hoc miraculũ: sed postꝙ sermoneꝫ in loco cãpestri fecit turbis.sicut dꝫ luce.v. Criso.post sermoneꝫ immediate ꝓcedit ad miracula: vt verbis ꝓcedẽtibus auctoꝛitatẽ ꝓstaret: vt mirabilis in ꝟbis mirabilis appareret in operi: scꝫ (et ait illi iesus.vide nemini dixeris). s.miraculũ quod factũ est. Chꝛis. In his verbis docet nos non esse vane gloꝛiosos.⁊ si aliqđ bonũ circa nos est non nobis sed deo ascribere debemus. Uñ.ps.cxiii. Non nobis dñe non nobis sed noĩ tuo da gl'iam (sed vade ostẽde te sacerdotib⁹ et offer mun⁹ quod pꝛecepit Moyses) Leui.xiiii. duos passeres offerebat ꝓ emundatione sua. vn⁹ coꝝ occidebatur. et alter in sanguinẽ illi⁹ intingebatur: ⁊ sic demissus euolauit (in testimoniũ illis. i. vt illoꝝ testimoniũ san⁹ habearis. Quare ĩ ꝑs lepꝛosũ sanatũ misit ad sacerdotes. Respõsio scd̃m Gregoꝛiũ pꝛio ꝓpter legis appꝛobationem. Scd̃o ꝓpter miraculoꝝ cõfirmationẽ. s.vt testes eẽnt miraculi. Tertio ꝓpter coꝝ vtilitatẽ.vt vidẽtes crederẽt ⁊ salnarẽt. Quarto ꝓpt̃ eruditionẽ nr̃aꝫ: vt nos etiã sacerdotes honoꝛem⁹. Quĩto in exẽplũ pctõꝛib⁹ q̃ sũt lepꝛa pctĩ infecti q̃b⁹ dicit (Ite) .i.nõ state (ostẽdite) nõ occultate (vos) non alios (sacerdotib⁹) q̃ hñt ptãtem remittẽdi pctã vt pꝫ. Joh.xx. Accipite sp̃m sctm̃ q̃ꝝ remiseritis pctã remittunt̃ eis (Cũ aũt introisset capharnaũ accessit ad eũ cẽturio) i.q̃dã gẽtilis q̃ hẽbat hoĩes i armis sub se ad custodiã ipĩ⁹ galilee. Tũc enĩ terra iudeoꝝ subiecta erat romanis a q̃bus ille erat posit⁹ cẽturio ille. Iste aũt cẽturio auditis xp̃i miraculis firmiter credidit ꝙ posset sanare seruũ eius q̃ erat ei valde carus.vt dꝫ Lu.v.⁊ ideo de ei⁹ sanatione fuit sollicitus (Accessit ergo rogans eum et dicẽs dñe puer me⁹) seruum nominans puerũ suũ: hoc est cõtra supbos: q̃ famulos dedignãtur (iacet in domo. s.non potẽs venire ad te: hoc est contra inhũanos dños q̃ expellũt infirmos famulos a domo sua: ⁊ mittunt ad hospitale (paraliticꝰ ⁊ male toꝛquetur) Chꝛiso. infirmitatẽ tẽmnõ expo

fuit sz sanitatis remediū i potestate mie ei⁹ dimisit (& ait illi iesus. Ego veniam & curabo eū) Vñ;be. Qui ad sanandum filium reguli ire noluit ne diuitias honorare videretur: ad seruū vadit ne seruilem ɔditionem sprevisse putaretur (et respondēs Cēturio ait Dñe non sū dign⁹). s. q2 gētilis sū. Vñ hieroñ. Quia gentilis fuit: et forte ydola stabant in domo sua: ideo noluit vt xp̄s intraret ne in hoc offenderetur (vt intres sub tectum meum) Gor. non dicit palatiū: lz princeps esset: sed tectū pre humilitate sui & consideratione magnitudinis xp̄i. Vñ august. Dicendo se indignū pstitit se dignū: non in cuius parietes: sz in cuius corpus xp̄i intraret. Vñ Orig. Qñ corp⁹ & sanguinē xp̄i sumpturus es: tunc dñs tectū tuū vult intrare. Et tu ergo humilias teipm dic. Dñe nō sū dign⁹ vt intres sub tectū meū: sed tantū dic verbo et sanabitur puer meus. Vñ Be. Magna est fides que dicere credidit esse facere (Nam & ego homo sū sub potestate constitutus habens sub me milites: & dico huic vade & vadit. s. quantū ad negociū implēdū in absentia (& alio) antiqua est grāmatica (& alio veni & venit) q̄tū ad officiū implēdū in presentia (& seruo meo fac hoc & facit) Ex his cōcludit q̄ si dicto ei⁹ vnus vadit & ali⁹ venit: multo plus si xp̄s de⁹ & dñs dicat infirmitati vade & vadet & sanati veni & veniet (Audiens aūt ies⁹. s. q̄ sub velamēto carnis Centurio agnouisset excellentiā maiestatis miratus est). i. ad modū mirantis se habuit (& sequentibus se dixit. Amē dico vobis inueni tantā fidē in israel). i. in populo iudaico qd intelligēdū est q̄tum ad facilitatē in credendo. q2 alii plurib⁹ signis visis: sz ille solo auditu credidit (Dico autē vobis q̄ multi ab oriente et occidente venient et recubēt cū abrahā ysaac & iacob in regno celorū) q2 multitudo gentiū de diuersis orbis partib⁹ exñtiū p predicationē aplor cōuersa est ad fidē: et sic pperit gr̄am in presenti & gloriā in futuro (Filii aūt regni). i. iudei ex q̄b⁹ erat nat⁹ & q̄bus erat principaliter miss⁹ ad predicandū eis (eiicientur in tenebras exteriores) q2 repulerūt xp̄m: et sic remanent in pctis sui obstinati et sic eiicientur ad penas inferni q̄ dñr tenebre exteriores Vñ grego. Interiores tenebre sūt cecitas mētis: exteriores eterna nox dānationis (ibi erit fletus & stridor dentiū) Vñ Raba. Flet⁹ de ardore stridor dētiū vero frigore solet oriri. Vñ iob xxiiii. Transibūt de aq̄s niuiū ad calorē ni; uium (Et dixit iesus cēturioni. Vade). i. secure reuertere (& sicut credidisti) pfecte (sic fiat tibi) in sanatione serui tui (& sanatus ē puer) nō filius sed seru⁹ (ex illa hora). s. qua dñs iesus dixit (fiat tibi) Raba. Fidei merito ostēdit impetrasse salutem seruo. Ultimo notandū q̄ legit in euāgeliis xp̄z tres paraliticos curasse. Unum q̄ iacebat in porticu. xxxviii. annos hñs infirmitate: vt pz. Joh v Aliū q̄ portabat a quattuor viris in grabato. vt pz. Marci.ii. Terciū qui fuit seru⁹ cēturionis sicut hētur in euangelio hodierno. Circa pñs euāgeliū vbi dz. Extendēs iesus manū tetigit eū dicēs. Volo mundare. Dicit Hugo. de prato q2 in scripturis inuenim⁹ trib⁹ modis leprā fuisse mundatā q̄ significat tres mōs remissionis pctōr. Prim⁹ modus fuit in ablutione aque: vt lepra naamā. vt pz. iiii. Regum. v. et significat baptismū in quo oia pctā mundant. sic fuit mūdatus. Cōstātin⁹ corporaliter et spūaliter. i. in corpore & aīa sil'. Scd's mod⁹ fuit i ostēsiōe et missione in qua & p quā pctā mūdant. vñ Jaco. v. Cōfitemini alterutrū pctā vestra & orate p inuicē & saluemini. Tercius modus fuit in tactus man⁹ xp̄i: sicut hic dz. Extendes manū. rc. & significat bonā operationem. Nā si hō in pctō mortali exñs nō desp̄at: sz facit bona opa orando ieiunādo: elemosinas dando: vbū dei audiēdo: tunc dñs ies⁹ xp̄s eo citi⁹ illuiat eū & nō patit eū perire: sz reducit ad palam: vt patet in cornelio cēturione de quo legit. Actu. x. Elemosine tue & orones ascēderūt in ɔspectu dei. Et ad eū miss⁹ est btūs petrus aplus vt baptizaret eū. Sz in pctō mortali exñs negligit bona opa vt multi stulti faciūt dicētes. Ad qd prodest michi bn̄ opari. tunc de⁹ relinquit q̄nq2 tales tādē sic in pctis suis moriantur & dānantur vñ de hoc dz in decretis. In pctis exñtes debēt bona opera facere. vt deus cor illor illustret. de penitētia distinctione. vi. falsas. Sed dr. Vade ostēde te sacerdoti. Hic repñhendit error pauperum de lugduno dicētiū. nō esse necessarium sacerdoti confiteri: q2 q̄libet bonus xp̄ianus est sacerdos.

Dñica.iii.post octa.epy.euangelium secundum Matheum.viii.capitulo.

In illo tp̄e Ascendente iesu i nauiculā secuti sūt eū discipuli eius Et ecce mot⁹ magnus factus est in mari ita vt

nauicula coopiret fluctibꝰ Erat aũt illis vẽtꝰ ꝯtrariꝰ.ipse vero dormiebat Et accesserũt discipuli eiꝰ.ꝛ suscitauerũt eũ dicẽtes Dñe salua nos perimꝰ. Et dixit eis Quid timidi estis modice fidei: Tũc surgẽs ĩperauit vẽtis ꝛ mari Et facta est tranquillitas magna Porro hoĩes mirati sũt dicẽtes. Qualis est hic: qꝛ vẽti ꝛ mare obediũt ei.

Postilla.

¶ In illo tẽpore. Ascendente ie su in nauiculã. Mathei.viii. Marci.iiii. Luce.viii. Hystoria huius euãgelii facta est anno xpi.xxxiii.kal'. Augusti.feria.v.luna.iii. inditione.iiii. Ante initiũ illiꝰ euãgelii scribit sanctus matheꝰ in eodẽ capitulo ꝙ vnꝰ de scribis accessit ad iesum: ꝛ ait illi. Magister sequar te quocũqꝫ ieris dixit ei. Vulpes foueas hñt ꝛ volucres celi nidos: filius autẽ hoĩs non habet vbi caput suũ reclinet. Aliꝰ autẽ de discipulis eius ait illi. Dñe pmitte me primũ ire ꝛ sepelire patrẽ meũ. Iesꝰ aũt ait illi Sequere me ꝛ dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Et statim sequitur euangeliũ hodiernũ (Ascendẽte iesu in nauiculã) Vñ chriso. Cũ multa mirãda dñs ostẽdisset in terra transiit ad mare vt ibidẽ excellẽtiora opa demõstraret quatenꝰ terre marisqꝫ dñm se ostẽdere (secuti sũt eũ discipuli eius) s.transfertẽtes cũ eo (et ecce motus) i.maris turbatio. Vñ.p̃.lxiiii. Qui ꝯturbas pfundũ maris. Et ista turbatio maris non fuit naturalis: sed imperio xpi hec facta est diuina virtute: vt manifestaretur v'tꝰ xpi discipulis eius (factꝰ est in mari).i.in stagno genezareth (ita vt nauicula opiret fluctibꝰ) sup. fere.dicit operiret: ꝛ non submergeretur: qꝛ nauis xpi cõcuti non põt. Cuius figura ostẽsa est in archa noe: vt ptꝫ geñ.vii. (ipse vero dormiebat) Ly.hoc duplici de causa. Prima vt veritas hũane nature in eo ostẽderet. dormiebat eniꝫ corpore: sed vigilabat deitate. Secunda vt discipuli in periculo positi ad xpm recurrerent ꝛ auxilium suum paterent vnde sequitur ꝛ accesserũt ꝛ suscitauerunt eũ discipuli eiꝰ dicentes (deuotis precibus) Dñe perimus) i.perire timemꝰ (salua nos) Rab. O veraces et benedicti discipuli xpi saluatorem vobiscum habetis et periculum timetis vita vobiscum est: et de morte solliciti estis et dixit. (Qui timidi estis) Ly.quasi dicat. Non debetis timere cum sim presens vobiscum: quem vidistis tot miracula facere in terra (modice fide) Chriso. propter hoc vocat eos modice fidei: qꝛ licet crederent xpm posse eos liberare a periculo cum esset excitatus: nõ tamen credebant ꝙ hoc posset dormiens facere: quia si perfectam fidem haberent cognoscerent eũ tantã virtutẽ habentem dormiendo ꝗtam vigilando / et tantã in mari ꝗta in terra (Tũc).s.post preces discipulorũ (surgẽs).s.a sõno (imperauit ventis ꝛ mari) contra inundationem fluctuum (et facta est tranquillitas magna in mari) Ly. ex quo patet eius diuinitas: qꝛ miraculum hoc fecit imperando sicut dominꝰ omnium creaturarum. Unde sequitur (Porro hoĩes mirati sunt) Unde hiero. non discipuli: sed naute et ceteri qui erant in naui (dicentes: qualis est hic) Ly.qꝛ sicut homo dormit: ꝛ sicut deꝰ miracula facit. Gorra. miraculis xpi semper aliquid ponitur ad ostendendum veritatẽ humanã: ꝛ ad ostendendum veritatẽ deitatis. Unde chrisosto. Somnus hominẽ tranquilitas deum ostendebat. Tria ergo admirantur. Et hominem dormientẽ / et deum imperantem / et creaturam obedientem Unde addunt (quia venti ꝛ mare obediunt ei) (sicut creature creatori.

¶ Dñica quarta post octa.epyphanie Euãgelium. Secundum matheum.xiii.ca.

In illo tp̃e Dixit iesꝰ discipulis suis parabolã hãc Simile factũ est regnũ celorũ hoĩ q̃ seminauit bonũ semẽ ĩ agro suo. Cũ aũt dormirẽt homines venit ĩimicꝰ eiꝰ ꝛ supseminauit zizaniã in medio tritici: ꝛ abiit Cũ autẽ creuisset herba ꝛ fructum fecisset tũc apparuerũt ꝛ zizania Accedẽtes aũt serui patrisfamilias dixerunt ei. Dñe nõne bonum

semē seminasti ī agro tuo: Vñ ergo habet zizania? Et ait illis Inimic⁹ homo hoc fecit Serui aūt dixerūt ei. Uis im⁹ ꝛ colligim⁹ ea? Et ait Nō: ne forte colligētes zizania eradicetis simul cū eis ꝛ triticū. Sinite vtraqꝫ crescere vsqꝫ ad messē: ꝛ in tpe messis dicā messoribus. Colligite pmū zizania: ꝛ alligate ea in fasciculos ad cōburendū Triticū aūt congregate ī horreū meū. Postilla.

¶ In illo tēpore. Simile factū est regnū celoꝝ hoi ꝛc.) Mat.xiii. Hystoria huius euāgelii facta est in mēse aprili videlicet infra diē ãno xpi.xxxi.inditiōe.v.(Simile factū ē regnū celoꝝ).i.stat⁹ ecclesie militãtis(hoi q̄ seminauit bonū semē in agro suo).i.x.hō ille xp̄s est. ager aūt ecclesia labore ꝛ sāguine xpi exculta Bonū semen est scā doctrina ꝛ fides catholica(Cū aūt dormirent homines .i.custodes Glo.inter.li.q̄ ad tutelā ꝛ custodiā sūt deputati: per quos prelati designant(venit inimicus homo).i.dyabolus: vt ptꝫ exo.xv. Dixit inimicus persequar ꝛ cōpre.ꝛc(ꝛ superseminauit zizania in medio tritici) qꝛ inter doctrinā veritatis cōmiscuit fallaciā erroris. inter fideles ꝛ electos cōmiscuit prauos homines / inter virtutes cōmiscuit vicia (Cū aūt creuisset herba ꝛ fructū fecisset: apparuerūt ꝛ zizania) Chry. quasi similē herbā habēs ita q̄tū ad exteriorē apparētiā. frequēter nō est differentia inter semē xpi ꝛ semē dyaboli: sed in facto deprehēdit diuersitas. (Accedentes aūt serui patrisfamilias dixerunt ei. dñe nōne bonū semen seiasti ī agro tuo? Unde ergo habet zizania? Et ait illis. Inimicus hō hoc fecit) Gorra. diabolus dicit inimic⁹ homo ex eo q̄ homini a principio inimicat(Serui autem dixerūt ei Uis im⁹ ꝛ colligim⁹ ea? Et ait. Nonne forte eradicetis simul cum eis ꝛ triticū.i.bonos ꝛ malos(vsqꝫ ad messē).i.vsqꝫ ad mūdi consūmationē(ꝛ ī tpe messis).i.in dicii dei. dicā messoribus.i.angelis (colligite pmū zizania ꝛ alligate ī fasciculos ad cōburendū(qꝛ ministerio angeloꝝ separabunt mali tunc de medio iustorum ꝛ mitterent ī gehennē(triticū) .i.fideles in horreo huiusmodi contritos ꝛ flagellatos(cōgregate in horreū meū).i.in celeste gaudium.

¶ Dñica.v.post octa.epyphanie.

Confitebor tibi dñe pat celi ꝛc.) Hoc euāgeliū quere de sanctis: scilicet in festo sancti mathie apostoli.

¶ Dñica in septuagesima. Sm̄ math.xx.

In illo tpe. Dixit iesus discipulis suis parabolam hanc. Simile est regnū celorū homini patrifamilias: q̄ exiit primo mane cōducere operarios in vineā suā. Conuentione aūt facta cū operariis ex denario diurno: misit eos in vineā suā Et egressus circa horā terciā: vidit alios stātes ī foro ociosos Et dixit illis Ite ꝛ vos ī vineā meā: ꝛ quod iustū fuerit dabo vobis. Illi aūt abierunt Iterū autē exiit circa sextā ꝛ nonam horā: ꝛ fecit simr liter Circa vndecimā vero horā exiit ꝛ inuenit alios stātes: et dixit illis. Quid hic statis tota die ociosi? Dicūt ei: qꝛ nemo nos cōduxit. Dixit illis. Ite ꝛ vos ī viā meā. Cū sero autē factū esset. dixit dñs vinee procuratori suo. Uoca mercenarios ꝛ redde illos mercedē: incipiēs a nouissimis vsqꝫ ad primos. Cū venissent ergo qui circa vndecimā horā venerant. acceperūt singulos denarios. Uenientes autē ꝛ primi

arbitrati sunt q plus essent ac
cepturi. Acceperunt aũt & ipsi
singulos denarios. Et accipiẽ-
tes murmurabãt aduersus pa
trẽfamilias dicentes. Hi nouis
simi vna hora fecerũt & pares
illos nobis fecisti: qui portaui-
mus põdus diei & estus. At ille
respõdens vni eorũ dixit Amice
nõ facio tibi iniuriã. Nõne ex
denario cõuenisti mecũ? Tolle
et quod tuum est & vade. Uolo
aũt & huic nouissimo dare sicut
& tibi. An non licet michi quod
volo facere. An oculus tu⁹ ne-
quã est qz ego bon⁹ sũ Sic erũt
nouissimi primi: & primi nouis
simi. Multi enim sunt vo-
cati pauci vero electi.

¶ Expositio litteralis.

Circa hoc euangelium duo tangũt
Primum est vocatio ad laboris
exercitiũ. Secũm ad recipiendũ pri
mũ. ibi. Cũ sero factũ esset Circa primũ er-
go dr (Simile est regnũ celorũ). i. status ec
clesie militantis (homini patrifamilias) iste
est deus pater qui ita gubernat totũ mũdũ
sicut paterfamilias subditos in domo (q exiit)
Iste exit⁹ non est per loci mutationẽ: sed per
sue bonitatis diffusionẽ in creatura subiecta
Uinea ista est vniuersalis ecclesia a primo
iusto collocatur vsqz ad vltimũ q in fine mũ
di nasciturus est. Dicit greg. Operarii autẽ
sũt doctores ꝛ prelati a deo missi ad culturã
hui⁹ vinee p pdicationẽ ꝛ doctrinã. Primo
ergo mane de⁹ pater operarios conduxit: qz a
principio mũdi vsqz ad noe aliquos sanctos
pr̃es ad eruditionẽ hoim misit: vz adã ꝛ seth:
ꝛ enoch: ꝛ alios iustos (Cõuẽtiõe aũt factã. ꝛc)
Cõuẽtio ista pmissio ẽ vite eterne p labore:
qua idẽ vita eterna dr denari⁹ diurn⁹ q est
equalis oib⁹: qz vita eterna est equalis oib⁹
qz apte finis (Et egress⁹ circa horã terciam
ꝛc.) Hora tercia itelligit mũdi discurs⁹ a tẽ
pore noe vsqz ad abrahã in qua alij sancti
ad eruditionẽ alioꝝ missi sunt o deo vt noe
sem: eber: thare: ꝛ cõsiles (Iterũ aũt exiit cir-
ca sextã ꝛ nonã horã) Hora. vi. fuit ab abra-
hã vsqz ad moysem in quo missi sunt abra-
ham ysaac ꝛ iacob / et duodecim patriarche
Hora nona a moyse vsqz ad christum: vt tẽ-
pore legis in quo ad eruditionẽ ipsi missi sũt
moyses: aarõ. iosue: iudices: ꝛ reges: pphete
ꝛ sacerdotes (Circa vndecimã vero. ꝛc.) Un
decima hora intelligit a tẽpore xp̃i vsqz ad
finẽ mũdi: in quo gẽtiles vocati sũt p pdica
tionẽ aploꝝ et alioꝝ ecclie doctorũ: ꝛ ppter
hoc dr hic (Quid hic statis tota die ociosi?)
Qz a principio mũdi vsqz tunc laborare in
bonis morib⁹ neglexerãt quasi tota die ocio
si stabãt (Dicunt ei. qz nemo nos cõduxit) i.
nullus doctor null⁹ ppheta ad nos instruen
dũ venit: qz lex ꝛ pphete filiis israel dati fue
rant vt illi speciali sanctitate fulgerẽt: ex q-
b⁹ xp̃s scdm carnẽ erat nasciturus (Ite ꝛ vos
in vineã meã) Interponitur hic coniunctio
copulatiua: qz gentiles iudeis adiuncti sunt
vt vna ecclesia ex ambobus fieret. Cũ sero
autem factũ esset) Hic ponitur vocatio ad re
cipiendũ primũ. Sero autem ab aliquibus
hic dicitur finis mundi in quo vocabuntur
iusti ad receptionẽ premii: vt habetur infra
xxv. c. Uenite benedicti patris mei. ꝛc. Sed
illud qd sequitur videtur cõtradicere. s. q ali-
qui accipientes premiũ murmurabãt aduer
sus patremfamilias: quia nullus in fine mũ
di premiũ eternũ recepturus murmurabit
contra deum: sed erit suo premio contentus.
Ad quod rñdet beatus gregorius q ista mur
muratio non est aliud q dilatio premii quã
sustinuerũt patres sancti in lymbo vsqz ad
passionem xp̃i. Sed hec responsio non vide-
tur conueniens quia murmuratores hic di-
cuntur nequã: quod nõ potest dici de sanctis
patribus in lymbo existentibus: ꝛ in fine pa
rabole concluditur: multi sunt vocati pauci
vero electi. Ex quo pz q ista parabola nõ so
lum se extendit ad electos cuiusmodi sunt il
li qui in fine mundi recipient premium. Et
ideo dicendum q sero hic accipit pro tpe grẽ
quod incipit a xp̃o. Unde io. dr. Gratia ꝛ veri
tas per iesum christum facta est Et ideo dici-
tur. (Cũ sero autẽ factũ esset) id est cum tps
gratie aduenisset (dixit dñs vinee). i. de⁹ pa
ter procuratori suo. i. homini xp̃o q missus
est ad procurationẽ salutis humane (voca ope
rarios et redde illis mercedem) Ista merces
bene intelligitur grã. qz est quedam inchoatio

glorie: cū gloria non sit aliud q̄ grā cōsūma
ta (Incipiens a nouissimis) qz in primitiua
ecclesia grā xp̄i data est gētilib⁹ qui ultimo
venerāt ad fidē. iudeis p maiori pte in infi-
delitate remanentib⁹. (Cū venissent ergo q̄
circa vndecimā horā venerāt). i. gentiles (ac
ceperunt singulos denarios) i. donū grē q̄ est
q̄dā inchoatio et arra glorie (Uenientes aūt
primi). i. iudei q̄ a pricipio legis date deo ser
uierant) arbitrati sūt q plus essent acceptu
ri: qz in primitiua ecclesia celebrāt: q pl⁹ de
berent habere de xp̄i grā. Unde reputabāt
gentiles indignos grā dei. scdz qd̄ dz act. xi.
ibi Petrus vidit lintheū submissū de celo in
quo erāt aīalia quadrupedia et serpentia et
volatilia īmunda scdm legē: et dictū est pe-
tro. Occide et manduca. in quo significat in-
corporatio gētiliū intra ecclesia p fidē et gra
tiā: sicut ptz ex lrā sequēti: qz a deo miss⁹ est
petr⁹ ad p̄dicādū cornelio cēturioni et aliis
gentilib⁹ pp̄ter qd̄ petro abominationē ha
bente de manducatione īmūdoꝝ scdm legē i
q̄ significabat vt dictū est: vocatio gentiliū
ad fidē dictū est sibi a deo qd̄ de⁹ purificauit
tu ne cōe dixeris. Et infra codez caplō dixit
petrus cornelio et amicis suis. Uos scitꝭ q̄m
abominatio sit viro iudeo cōiungi aut acce-
dere ad alienigena: sed michi ostēdit de⁹ ne
minē cōem aut īmundū dicere hoīem (Acce-
perūt aūt et ipsi singulos denarios. i. cōsimi
lē grām sicut gentiles et non minorē. Unde
act. x. dz q p̄dicante petro cecidit sp̄ūssanct⁹
sup oēs q̄ audiebāt verbū: videlicet sup cor
neliū et amicos ei⁹: qz vt ibidē dz. Receperūt
sp̄m sctm̄ in signo visibili et donū linguarū
sicut acceperāt apostoli et alii discipuli q̄ erāt
iudei in die pēthecostes (Et accipiētes mur-
murabant aduersus patrē familias dicētes
Hi nouissimi. &c.) qz ad litterā in primitiua
ecclia cōuersi iudei murmurauerūt de hoc q
consimilis gratia fiebat gētilib⁹ sicut et sp̄is
sctū act. xi. dz q cū petrus redisset in hierusa
lem baptizato cornelio et amici ei⁹ discepta
bant aduersus illū: q̄ fuerāt ex circūcisione
dicētes. Quare cōmunicasti cū illis q̄ habēt
p̄putiū et manducasti cum illis. Et ibidē. vi.
ca. dz. In diebus illis crescente numero di-
scipuloꝝ factū est murmur grecorū aduers⁹
hebreos eo q despicerent in ministerio quo
tidiano vidue eoꝝ (At ille respōdens) p diuinā
reuelationē apostolis factaz: vni eoꝝ dixit)
Sicut autē aliqñ accipit numerus determina
tus p indeterminato: ita etiaz aliqñ sumit
vnitas p numero sicut supra dictū est: q pe
trus loq̄batur p oibus aplis: ita sic qd̄ hic
dz vni intelligit esse dictū multitudini eoꝝ
q̄ de grā data gētilib⁹ murmurabāt seu ad-
mirabātur. et hoc factū est. Act. x. vbi petrus
rationē reddit iudeis murmurātib⁹ de hoc
q baptizauerat corneliuz dicēs q ex diuina
reuelatione fecerat et qz viderat sp̄m sctm̄ de
scēdere tētē sup gētiles sicut sup iudeos: vt hēt
ibidē. Sequitur (Amice nō facio tibi iniuriaz
qz iniuria nō habet locū vbi est mera gratia
et ideo si det gratiaz cuicūq̄ voluerit non fa
ciet alicui iniuriā (Nōne ex denario cōuenī
sti mecū) qz ad hoc aliq̄s venit ad fidē vt ha
beat gratiā in presenti et gloriam in futuro.
(Tolle qd̄ tuū est et vade). i. gratiā quā me-
ruisti credēdo legi et p̄phetis de xp̄o: qz licet
prima gratia nō cadat sub merito: augmen
tū tñ gratie cadit sub merito. qd̄ quidē aug
mētū datū est iudeis credētib⁹ in christum.
(Uolo autē et nouissimo huic dare. &c) i. gē-
tili vocato ab ydolatria immediate sicut iu
deo vocato a legis obseruātia. (Aut nō licet
michi facere q volo) q. d. sic: qz dei volūtas
nullo modo pōt esse distorta (An oculus tu⁹
neq̄ est) qz talis iniuria et iudiciū p̄cedebat
ex humano defectu (qz ego bon⁹ sū) p essen-
tiam: et ideo nō possuz male agere (Sic erūt
nouissimi primi) qz gētiles qui a iudeis erāt
quasi viles reputati sunt cōuersi deuote ad
fidez xp̄i (et primi nouissimi) qz iudei qui fue
rant populus peculiaris ipsius dei p̄pter in
fidelitatem sunt ab eo deiecti: hoc est qd̄ sub
dit (Multi enī sunt vocati) qz paucis de iu-
deis cōparatiue crediderūt in xp̄m et de cre-
dentibus multi reuersi sūt ab ecclesia et ad-
huc reuertuntur ad vomitum.

¶ Expositio moralis.

Moraliter aūt pōt exponi parabo
la ista vocatis ad gratiā scdm di
uersas etates ita q hora prima
significat pueritiam. Hora tertia iuuentute
quia sicut tunc sol incipit ascendere et calo-
rem ostendere: sic in iuuentute calor natura
lis in homine. Hora sexta etatē virilem quia
tunc hō est in statu pfecto sicut sol in celi me
dio. Hora nona senectutē: in qua calor natu
ralis incipit in hoīe refrigescere. Undecima
vero significat seniū: qz tunc hō est p̄pe mor
tis occasū. Uocantur aūt operarii oib⁹ istis
horis qz aliq̄ vocātur ad fidē p gratiā ope-
rantem in pueritia. Alii in iuuētute et sic de
aliis etatibus: et oēs hēbūt denariū diuinū
quia q̄tūcunq̄ hō tarde ad gratiā vocetur:
dū tñ in ea pseuerat hz gloriam eternā. Cō

tingit etiã q̃nq3 q̄ ille q̃ vocat in senectute
ↄsequit tãtã grãm ⁊ gl̃iam a deo: sicut ille q̃
in iuuẽtute vocat. Tũ ex diuina liberalitate
Tũ ex ip̃i⁹ vocati feruenti volũtate ⁊ opa-
tione. ¶ Sequitur q̃stio fr̃is anthonii betot-
ni sup idẽ euãgeliũ. Mat. xx. ibi. Multi sũt
vocati pauci vero electi. ¶ Sup q̃b⁹ v̄bis
dubitatio talis mouet. Utrũ a deo pctm̃ hu
mane nature cõtrariat et a deo libertas ei⁹
ex ip̃o pctõ debilitat vt ex se hõ dei mãdata
seruare nõ valeat: ⁊ virtutes ad bene opan
dũ pctm̃ impediat. Et breuiter ex sententia
bti bonauẽture: richardi atq3 doctoris subtil
lis sup distinctione. xxviii. scdi libri sentẽtia
rũ r̃nderi põt. q̄ p̄cepta diuina seruare ⁊ vir
tutes vel dona gratuita ad bñ opãdũ exer
cere duplr̃ põt intelligi: vel scd̃m actũ huma
nũ vel scd̃m p̄cipiẽtis ⁊ dona gratuita dã
tis votũ. Et p̄mo modo mãdata seruari atq3
ad bñ opandum v̄tutes exerceri possũt: tñ
nõ meritorie. Nulla em̃ v̄tus vel operatio
bona dici d3: nisi ad finẽ vltimũ. i. ad dei frui
tionẽ sit ordinata. Act⁹ autẽ hũan⁹ l3 scd̃m
se moralis ⁊ bonus possit esse sicut q̃dã opa
tio multoꝝ philosophorũ: nõ tñ sine carita-
te meritorius atq3 pfect⁹. Unñ. ad chor. xiii.
ca. paulus ait. Si distribuero in cibos pau-
perũ oẽs facultates meas ⁊ si tradidero cor
pus meũ ita vt ardeã: caritatẽ aũt nõ habe
am nichil michi prodest. Hinc est q̄ multi q̃
bus grã solũ inest gratis data bñ videntur
opari: ⁊ tñ meritũ inde nõ credũt acq̃rere q2
opa coꝝ nesciũt: vl' nolũt ad finẽ debitũ or-
dinare. Unñ phũs in. viii. lib. phisi. dicit. Uir
t⁹ est dispositio pfecti ad optimu3. Sz scd̃o
mõ. i. q̃tũ ad p̄cipiẽtis votũ: scd3. s. volũtate
dei q̃ vult oĩa tñ caritate fieri facultatẽ arbi
trii dñi mãdata hõ seruare non põt: nisi em̃
grã gratũ faciẽs auxiliũ p̄beat. Idcirco ad
thimo. i. Paul⁹ ait. Finis p̄cepti est caritas
Et ad ro. xiii. dicit. Qui diligit ,p̄xi3 legẽ im
pleuit. Pctm̃ vero ↄtra caritatẽ faciẽs non
tm̃ a p̄ceptorũ obseruatione ⁊ a virtutũ ex-
ercitatiõe hoĩem ⁊ suã potestatẽ arbitrii re-
trahi: verũetiã ad mala eligẽda quasi p con
suetudinẽ cogit. Hic hiero. ad demetriadem
v̄ginẽ scribẽs ait. Neq3 vero alia nobis cau
sa quoq3 difficultatẽ bñfaciẽdi facit: q̃ lõga
cõsuetudo vicioꝝ q̃ nos cũ inficit e puo pau
latimq3 p multos corrũpit ãnos: ita vt post
ea obligatos sibi ⁊ astrictos tenet: vt v3 q̃dã
mõ videat hẽre nature. Idcirco cũ multi sint
xp̄iani q̃ ad p̄ceptoꝝ obseruationẽ. ⁊ ad v̄tu
tũ exercitationẽ vocãtur: tñ pctõ deiecti pau

ci sũt q̃ in nũero electoꝝ reputant. Hinc dñs
dixit. Multi sunt vocati: pauci vero electi.
¶ Dñica in sexagesima. Scd̃m lucã. viii.

IN illo tp̃e: Cũ turba plu
rima conueniret ⁊ de ci-
uitatib⁹ pperarent ad iesũ: di-
xit p similitudinẽ. Exiit q̃ semi
nat seiare semẽ suũ. Et dũ seiat
aliđ cecidit sec⁹ viã/⁊ ↄculcatũ
ẽ ⁊ volucres celi comederũt illđ
Et aliđ cecidit supra petram. ⁊
natũ aruit q2 non habebat hu-
morẽ. Et aliud cecidit inter spi
nas: ⁊ simul exorte spine suffo-
cauerũt illud. Et aliud cecidit
ĩ terrã bonã ⁊ ortũ fecit fructũ
cẽtuplũ. Hec dicens clamabat
Qui habet aures audiendi au
diat. Interrogabant aũt eũ di-
scipuli ei⁹ q̃ esset hec parabola.
Quib⁹ ipse dixit. Uobis datũ ẽ
nosse misteriũ regni dei: ceteris
aũt ĩ parabolis. vt videtes nõ
videãt ⁊ audientes nõ ĩtellige
bant. Est aũt hec parabola. Se
mẽ ẽ verbũ dei. Qđ aũt sec⁹ viã
hi sũt q̃ audiũt. Deinde venit
dyabol⁹ ⁊ tollit verbũ de corde
eoꝝ: ne credẽtes salui fiãt. Nã
qđ supra petrã hi sũt q̃ cũ audie
rint cũ gaudio suscipiũt verbũ
et hi radices nõ habẽt: q2 ad tẽ
p⁹ credũt ⁊ ĩ tp̃e tẽtationis re-
cedũt. Qđ aũt ĩ spinis cecidit:
hi sũt q̃ audiũt. ⁊ a sollicitudi-
nib⁹ ⁊ diuitiis ⁊ voluptatibus
vite eũtes suffocant: ⁊ nõ refe-

**rūt fructū Qđ aūt cecidit ī bo-
nā terrã: hi sūt q̄ ī corde bono ꝯ
optimo audiētes verbū retinēt
ꝯ fructū afferūt ī paciencia.**

¶ Expositio litteralis.

In illo tp̄e. Cum turba plurima)
hic describit ipsi⁹ xp̄i doctrina seu
instructio. Et primo describit dicta
instructio Secundo instructionis expositio
ibi Interrogabāt aūt. Primo ergo ꝑponitur
dicta instructio ꝑ parabolē q̄ ponit mat. xiii
de semine ꝓiecto in terrã cuius quarta pars
tm̄ fecit fructū. Et in hoc denotat predica-
tio xp̄i q̄ ꝑdicauit iudeis indifferēter bonis
ꝛ malis: ꝛ pauci cōparatiue ad ei⁹ ꝑdicatio
nem crediderū: ꝑ maiori aūt parte in infide
litate remanserūt. Et hoc qđ dr̄ (Exiit) xp̄s
s. secundum hūanitatem q̄ de vtero matris
exiit in mundū ad docēdum vl' de loco arto
vt de domo ad locū spaciosū: vt visū est. scđz
tñ diuinitatē non potuit exire de loco ad lo
cū ꝓgredi. q̄z sic est vbiqꝫ (Et dum seminat)
id est doctrinã indifferenter spargit. Cōpa-
ratur aūt ei⁹ doctrina semini: q̄z sicut semen
in terrã bonã ꝓiectū resurgit multiplicatū:
sic vbū diuinū in corde deuoto receptū facit
multitudinē bonorū opū (aliđ cecidit secus
viã).i. sup corda exposita tētationib⁹ demo
nū. ꝛ ꝑ ꝯñs ꝯtrita ꝛ ꝯculcata ab eis ꝑ malū
ꝯsensū factū (ꝛ venerūt volucres.i. demones
ꝑ pctm̄ superbie alta petentes vñ de diabolo
scribit iob. xli. Ipse est rex sup om̄s filios su
perbie. Pctã em̄ carnalia nō ꝑtīt in demoni
b⁹ esse (ꝛ comederūt illud).i. fructū īpediue-
rūt (Et aliud cecidit sup petrã).i. sup corda
humore fidei et deuotionis carētia (Et aliđ
cecidit inter spinas).i. in corda sollicitudini
b⁹ diuitiaꝝ lacerata et ideo sollicitudo talis
īpediuit fructū ꝑdicationis: vt em̄ apparet
ex decursu vtriusqꝫ testamēti: iudei sēꝑ fue
runt auari: ꝛ oīno vicio cupiditatis fuerūt
excecati: ꝛ sic elōgati ab agnitione vitat. Ex
ꝑdictis pꝫ ꝙ ꝑdicator vbi diuini nō dꝫ cessa
re a ꝑdicatione: lꝫ videat paucos ꝓficere: q̄z
tres huius seminis ptes dicitur hic īfructuose
quarta aūt ps tm̄ fructū facere: et tñ intelli
gunt ad litterã de ꝑdicatione xp̄i q̄ est exē-
plū oīm ꝑdicatorū: ꝛ iđ lꝫ auditores nō ꝓfi-
ciūt: ꝑdicator tñ faciēs qđ ī se est nō ꝑdit me
ritū suū (Et aliđ cecidit in terrã bonã).i. in
corde fideli ꝛ deuoto (ꝛ ortū fecit fructū cētu
plū. ꝛc) In hoc tāgūt tres grad⁹ q̄ ꝑtīt signa
ri in q̄bꝫ vtute: vbi: gr̃a i vtute castitas. Pri
mus grad⁹ est castitas cōiugalis: ꝑ quē gra
dū vitat illicit⁹ ꝯcubit⁹ licito tñ ꝯcubitu re
tēto in matrimoniali actu. Scđs gđ⁹ est ca
stitas vidualis ꝑ quē euitat de cetero oīs cō
cubit⁹ vt anim⁹ possit de cetero liberi⁹ deo
seruire lꝫ possit licitū matrimoniū cōtrahe-
re. Terci⁹ est castitas vginalis q̄ est superior
istis ꝑ quē oīs cōcubit⁹ simpliciter euitat vt
mēs ipa tāq̄ spōso suo soli deo ꝑ amorē co-
puleṫ scđz qđ dr̄. i. ad cho. vii. Uirgo cogitat
q̄ dñi sūt vt sit scā corpe ꝛ spū: q̄ aūt nupta
est cogitat q̄ sūt mūdi quō placeat viro. Si
milit' in vtute fortitudinis ꝑtīt tres grad⁹ assi-
gnari. Primus grad⁹ qñ ꝓpt bonū virtutis
sustinet ꝯstanṫ detrimētū in exteriorib⁹ bo
nis vt in possessionib⁹ ꝛ in diuitiis ꝛ hm̄oi.
Scđs qñ sustinet detrimentū etiã ꝓprii cor
poris vt flagellationes ꝛ hm̄oi. Terci⁹ autē
grad⁹ est qñ ꝓpt virtutē ꝯtēnit etiã totā vi
tã per martyriū. Sequitur (Qui hꝫ aures au
diendi. ꝛc.) scđm hiero. vbicūqꝫ ponat hoc
vbū designat mistic⁹ itellect⁹: q̄z sub vbis
ꝑabolicis ali⁹ sens⁹ est ꝑ intellectū reqrēd⁹
(Interrogabāt aūt eū discipuli ei⁹ q̄ esset hec
parabola) Aduertendū tñ ꝙ nō q̄sierūt tūc
cū esset in actu ꝑdicandi: sꝫ postea qñ fuit in
domo sine turba. scđz ꝙ hētur. Mar. iiii. Et
cū esset singularis īterrogauerūt volētes sci
re intellectū: ꝯueniēter petierūt ab eo q̄re lo
cutus fuerat turbis sic ꝑabolice: vt ostēderēt
se nō de ipis solū: sꝫ etiã đ aliis sollicitos eē
(q̄b⁹ ipe dicit. vobis datū est nosse misteriū
regni dei. ꝛc.) Apli eni erãt quasi fūdatores
ecclie post xp̄m. vñ Apo. xxi. c. dr̄ Qđ murus
ciuitatis hēbat fundamēta. xii. ꝛ in ipis. xii.
noīa aploꝝ ꝛ agni scripta: ꝛ ideo ad ipos ꝑ-
tinebat scire secreta ecclie de q̄b⁹ erat ꝓcess⁹
ecclie a ꝑdicatōe xp̄i vsqꝫ ad finem mūdi; q̄z
ista erant futura in diuina dispositione ꝑor
dinata ꝛ istud vocat hic misteriū regni celo
rū. i. secretū ecclie militãtis (Ceteris autē in
parabolis).i. vulgarib⁹ turbis vel etiã pha
riseis incredulis nō ē ꝯcessū ista itelligē: ꝛ ꝓ-
pt hoc loq̄bat eis talis parabolice. i. vel alte
ꝛ mistice (vt videntes) xp̄i. s. opa et miracula
(nō videã).i. nō intelligūt ea diuinit⁹ facta
ꝛ vtuti demonū attribuēda talia (ꝛ audien-
tes) xp̄i. s. doctrinã sctã ꝛ bonam: ꝛ doctrine
moysi ꝛ ꝓphetaꝝ ꝯsonã ꝛ ipi⁹ ꝑceptiuã non
audiãt assentiēdo: neqꝫ itelligãt itellectū ei⁹
q̄ spiritualem principalior est capiendo.

¶ Expositio moralis.

De morali expositione gregori⁹ omeli

viii. dicit hec lectio expositiōe nō indiget: sz āmonitiōe. quā eciā. Vitas p semetipsam exposuit hāc expōnē hūana fragilitas nō p̄sumit. Exponit tñ moralit sic (Exiit q̄ seminat) Semen istud pōt dici elemosina de cui⁹ seminatione dz. ii. Corinth. ix. Qui pcē seminat pce metet. zc. Huiꝰ aūt seminis cadit pars secꝰ viā: z diabolus collit illud z hoc est qñ recipiēs elemosinā cū illicite ꝯsumit eā (Et aliō supra petrā) Nō fit qñ recipiēs de bñficio nō est gratus hoī neqz deo (Et aliud in spinis) p quos significātur sollicitudines vite p̄ñtis. Et p parte sūt bona ecclīe data clericis z religiosis q̄ de illis viuūt carnalit z pōpatice: z iplicātur secularibꝰ negociis cū tñ illa bona sunt data ad seruiendū deo deuote: z ad ministrādū pauperibꝰ in sua necessitate (z aliō cecidit in terrā bonā. zc) Iste sūt elemosine recepte ad victū z vestitū necessariū deo seruientiū z intēdētium studio sacre scripture: z sic pz expositio huiꝰ sacri euāgelii. ¶ Sequitur q̄stio fr̄is antonii Betontini super idē euāgeliū. Vobis datū est zc. Luce viii. Sup q̄bus oritur talis q̄stio. ¶ Utrū deꝰ vult in mūdo aliqua mala fieri. Ad qō breuit r̄ndetur ex sñia doctoris nr̄i. Petri de aqla sc̄ dist. xlv. Sñiaꝝ sic dicētis ꝙ malū triplex ē. Nature vz quo q̄s nascit cecꝰ vł claudus. Pene quo q̄s peccādo vel malū agēdo punit. Culpe q̄ malo oīs pctōꝝ a dño reprobat. Iuxta q̄ mala triplici dñia distīcta tres ꝯclusiones assignātur. ¶ Quaꝝ p̄ia talis est ꝙ deꝰ nō pōt velle malū sub ratiōe mali. Nā illō nō pt esse volitū: qō est extra rōnez formalē volūtatꝭ obiecti. Obiectū aūt cuiuscūqz volūtatꝭ ē bonū: ergo nichil qō est extra rōnez boni. i. nichil qō nō ē bonū volitū est a volūtate: ergo huiuscemodi maluz sub rōne recte iudicat. ¶ Alia p̄ter hāc ꝯclusio talꝭ est ꝙ malū nature z pene pt deꝰ velle p accidēs eū ex eis q̄ñqz maiꝰ bonū vniuerso ꝓueniat sicut in ceco nato ꝓbat. De quo vt Ioh. ix. scribit saluator ait. Neqz hic peccauit: neqz parētes eiꝰ vt cecꝰ nasceret: sz vt manifestentur opa dei in illo. Quātū vo ad malū nature ꝓbat. qz ex corruptiōe vniꝰ alteriꝰ generatio ꝓuenit. ¶ Tertia q̄dē. Circa hec ꝯclusio talꝭ ē. ꝙ malū culpe. neqz p se neqz p accidēs deꝰ velle pt. Qui eī vult quouis mō malū culpe eiꝰ volūtas obliqua iudicat: qō z i deo eē nullo mō credēdū est. Sicut z magr̄. i. sñiaꝝ. xlvii. di. in lr̄a posuit. hz hugo singularis doctor: deū velle malū culpe p accidēs asserat: eo ꝙ ad decētiā vniuersis ait ipse tali malū esse cognoscitur qō eiꝰ pace a magr̄o negatur. Moderni quoqz dicūt: deū nolle quis mō malū culpe: nisi volūtate pmissa. Cū igitur supiꝰ ex euāgelica lectōe dicatur Vobis datū est nosse misteriū regni ceteris aūt i pabolis. Nō intelligitur ꝙ dñs aplis optabat bonū. Scribis vero z phariseis malū nisi p accidēs. Dicebat ei p̄lo sc̄tis aplis Vobis datū est nosse misteriuz regni dei. id est scripture. Regnū eñ sc̄dm dñm beltrandū in sacris codicibꝰ quadruplex inuenitur ecclīe. s. scripture aie z glīe. Sz hic regnū p scriptura accipitur vt ptz. Quare vobis apostolis vobis claris. s. per intelligentiā. Unde eis. Math. v. dñs dixit. Uos estis lux mūdi Carnisꝰ p amicitiaz. Hinc sit. Ioh. xvi. dñs inquit. Uos aūt dixi amicos Mundis p innocētiā. Nā ibidē eis dixit. Uos mūdi estis Finis p pacientiam. Qz Luce. xxiii. xp̄us ait Uos estis q̄ permansistis mecū in tentationibus meis. Ceteris aūt in parabolis quare: qz ceteꝛ q̄. s. caninos atqz porcinos mores habētibꝰ datū est, nosse vel ignorare misteriū in parabolis regni dei: videlicet diez scripture: vt videntes. i. videre se presumentes. vł videntes. i. miracula oculis conspiciētes nō videāt. id est visu interiori non percipiant. Unde nulla est contradictio: quia videre fertur ad visum exteriorem: non videre autem ad interiorem: quod de auditu etiam eodem modo intelligitur. z hoc non fit: qz deus velit pro talibus malum per se: sed per accidēs vt dictum est: quia agit hic iusto iudicio quo non vult indignis sua cōmunicari secreta. Proinde Mat. vii. c. dixit Nolite sāctū dare canibus neqz mittatis margaritas vr̄as āte porcos ne forte cōculcēt eas.

¶ Dñica in quinquagesima euangeliuz sc̄dm Lucā. xviii.

IN illo tp̄e. Assūpsit iesus duodecī discipulos suos z ait illis Ecce ascēdimꝰ hierosolimā: z cōsūmabuntur oīa q̄ scripta sunt per ꝓphetas de filio hominis Traditur enim gētibus et illudetur: z flagellabitur: z conspuetur. Et postq̄ flagellauerint occident eum: z die tercia resurget Et ipsi nichil ho

rū intellexerūt. Erat aūt verbū istud abscōditū ab eis. & non intelligebāt que dicebant. Factū est aūt cū appropinquaret hierico: cecus quidā sedebat secus viā mendicans. Et cū videret turbā pretereūtē: interrogabāt quid hoc esset. Dixerunt aūt ei ꝙ iesus nazarenus trāsiret. Et exclamauit dicens Jesu fili dauid miserere mei. Et q̄ preibāt increpabant eū vt taceret. Ipse vero multomagis clamabit Fili dauid miserere mei. Stans aūt ies⁹: iussit illū adduci ad se. Et cū appropinquasset: interrogauit illū dicēs. Quid tibi vis faciā? At ille dixit. Dñe: vt videā. At iesus dixit illi. Respice: Fides tua te saluū fecit. Et cōfestim vidit: & sequebat̄ illū magnificās deū. Et omnis plebs vt viuit: dedit laudē deo.

¶ Expositio litteralis.

Assumpsit iesus duo. ₰c.) In hac pte saluator inducit discipulos ad martyrii tolerātiā exēplo sui: qꝫ in prelatis dꝫ esse vigor ad tollerandū martirium si necesse sit pro grege sibi cōmisso ꝛ hoc docet puer exēm sui qꝛ volūtarie veit i hierlz ad sustinendū morte pro salute mūdi. Vñ btūs Gregorius exponens illud Joh. x. Ego sū pastor bonus ꝛ aīam meā pono pro ouib⁹ meis Dixit de se ꝛ de aliis prelatis. In hoc ostensa est nobis via quā sequamur ꝛ hoc ē qđ dicit hic (Ecce ascēdim⁹ hierosolimam) que respectu toti⁹ terre promissionis in alto sita erat ꝛ ppter hoc venientes illuc ab illis partib⁹ ibant ascendēdo) cōsummabuntur oīa q̄ scripta sūt. ₰c.) Qꝛ pphete scripserunt de passiōe xp̄i futura vt pꝫ Isaye. liii. cap. Et danie. ix. c. ꝛ in multis aliis locis (ꝛ ipsi nichil hor intellexerūt. Tū qꝛ adhuc erāt rudes ꝛ iperfecti. Tū qꝛ xp̄s frequēter eis parabolice loq̄bat̄: et iō nescierunt si tūc parabolice loq̄ret̄ (Factū est) Postq̄ posita ē xp̄i instructio de tolerātia passionis: hic consequēter describit dicto doctrine cōformatio p op⁹ miraculosū: scđm ꝙ scribit̄. Marci vlti. ca. Sermonē cōfirmāte seq̄ntib⁹ signis: ꝛ pꝫ sētētia ex dict̄ Mat. xx. ꝛ Marc. x. hoc excepto (factū est aūt cū appropinquaret xp̄s hierico) id est ppe hierico adhuc existeret: qꝛ secundū veritatē nō accedebat ad hierico sed inde recedebat: vt patet Math. xx. ꝛ Marci. x.

¶ Expositio moralis.

Assumpsit iesus. Hieronim⁹. Dñs crebro de passione sua discipulis añ pdixit ne cū veniret persecutio ꝛ crucis ignominia scādalizarēt (ꝛ tertia die resurget) Chry. Quiquidē grata dicit: vt cū viderēt tristicia: resurrectionē expectarēt (ꝛ ipsi nichil hor itellexerunt) p hoc significat̄: ꝙ hoīes carnales aspa nolunt audire: sꝫ ad delectabilia sūt intenti (factū est aūt cū appropinquaret ies⁹ hierico: cec⁹ q̄dā sedebat ₰c.) Cecus iste per quē mystice significatur ppls gētilis q̄ erat excecatus p ydolatriā: ꝛ adueniente iesu ꝛ eius ocli mētales tāgente illuminat⁹ ē per fidē oīa sctā seq̄ns Aliter exponit̄. Iste cec⁹ dicebatur Bartimeus. ₰c. Bartimeus q̄ filius pinguedinis interp̄tatur. significat hoīem i deliciis carnalib⁹ nutritū Ideo dr̄ cecus. i. sapiētie luce priuatus: de qua dr̄. Job. xxxvii. Nō nō inuenit̄ in terra suauiter viuentiū qꝛ delicie carnales habebant intellectū (ꝛ cū audisset. ₰c.) Talis enī cū audit de saluatore dꝫ clamare per orōnē deuotā: vt ab eo recipiat sapientie lumen q̄ dat oībus affluenter saltē de necessariis ad salutē. ¶ Questio Ectis Anthonii betōtini super euāgeliū btī luce. xviii. c. Tradet̄ eñ gentib⁹. ₰c. ¶ In q̄b⁹ verbis mouetur talis q̄stio. Utrū peccatū fuerit occasio passionis xp̄i? Ad hoc breuiter rñdet̄ ex sentētia doctor Alexā. ꝛ Johis scoti: ꝙ nisi malignatas peccati fuisset: mors xp̄i nullo mō secuta fuisset. iō aūt prefati doctores. ꝙ neq̄ sine hoc xp̄s vt redēptor incarnat⁹ fuisset Vñ. glo. sup epl̄a ad Thimo. ait. Nulla causa veniendi fuit i xp̄o iesu dño nr̄o: nisi pctōres saluos facere. ꝛ hieronim⁹ sup hoc i quodā sermone sic ait. Cōspui voluit vt nos lauaret: velari voluit vt velamē culpe ꝛ ignominie a cordibus nr̄is auferret In capite percuti: vt caput nr̄m. i. adā sanitati restitueret Colaphis ce

di.ꝛ verbis deridere:vt nos ymanib⁹ ꝛ labis .i.verbis ꝛ opib⁹ applandam⁹. Nõ aũt hec oĩa dñs passus ẽ:vt nos redimeret a pctõ ocõ dit nõ solũ Apls ad Gal.iiii.di. Misit deus filiũ suũ natũ ex muliere:factũ sub lege: vt eos q̃ sub lege erãt redimeret. Hꝫ ꝛ text⁹ euã gelic⁹ hodiern⁹: postq̃ dñs passionẽ explica uit illusionẽ ceci subiũxit:p qd voluit de notare q̄ nisi ꝑpter cecũ.i. ꝑpter pctõꝛẽ pas sionẽ dñs voluit sustinere. Ideo dꝛ tradet.s. xp̄s gẽtib⁹ ad illudẽdũ ꝛ oĩa que sequitur.

¶ Fer.iiii.cinerũ euãgeliũ. Math.vi.

In illo tp̄e. Dixit iesus di scipulis suis. Cũ ieiuna tis nolite fieri sicut ypocrite tristes Exterminant enim fa cies suas vt appareãt homini bus ieiunantes Amen dico vo bis quia receperũt mercedem suã. Tu autẽ cũ ieiunas vnge caput tuũ: ꝛ faciẽ tuã laua ne videaris hoĩbus ieiunans:sed patri tuo qui est in abscondito Et pater tuus q̃ vidit in abscõ dito reddet tibi Nolite thesauri zare vobis thesauros i t̃ra: vbi erugo ꝛ tinea demolit̃ ꝛ vbi fu res effodiũt ꝛ furãtur Thesau risate aũt vobis thesauros i ce lo vbi neq̃ erugo neq̃ tinea de mollit̃: ꝛ vbi fures nõ effodiũt nec furantur Ubi eñ est thesau rus tuus ibi est coꝛ tuũ.

¶ Expositio moꝛalis.

Cum ieiunatis In hac pte excludit intentionẽ vane glie ab opib⁹ pe nitentie dicens. Cũ aũt ieiunatis nolite fieri sicut ypocrite(dꝛ eñ ypocrita ab ypos qd est sub ꝛ crisis aurũ:q꞉ sub auro vl sub honestate exterioꝛis cõuersatõis hꝫ abscõ ditũ plũbũ falsitatis.seq̃tur(tristes)Isti eñ ostẽdũt quãdã faciei tristiciã:vt simulẽt peni tẽtie rigoꝛẽ:ꝛ ideo subdit(exterminãt eñ fa cies.ꝛc.)Exterminare eñ est extra terminos po nere:ꝛ ideo illi facies exterminãt cũ quãdã tristiciã extra modũ solitũ alioꝝ demõstrãt ve religiosi p̄ze ceteris appareãt. Uel aliter si cut siũt q̃dã vnguenta ad decoꝛãdũ faciẽ:q̃ bus vtunt̃ mulieres ad simulãdũ pulchꝛitu dinẽ:ita siũt q̃dã vnguẽta ad exterminãdũ p̄dicto mõ faciẽ. Et foꝛte talib⁹ vtebãtur ad simulandũ penitentiã:sicut etiã trutani ta lib⁹ vtũtur ad extoꝛquendũ pecuniã p questum subdit aũt debitũ modũ ieiunãdi cum dicit(Tu aũt cũ ieiunas vnge caput tuũ)i. signa leticie ostende. Talib⁹ eñ vnguentis ꝛ locutiõe coꝛpoꝛis vtebãtur iudei in diebus solẽnib⁹ ꝛ festiuis(ne videaris hoĩb⁹ ieiu nãs).i.ad gl'iam hoĩ querẽdã(sꝫ patri tuo) celesti cui⁹ gl'iaꝫ debes tñ querere in opib⁹ tuis.(q̃ i est abscõdito)q꞉ de⁹ in p̄ze senti vi ta nõ põt videri a nobis licet sit p̄ñs vbiq̃. cetera patẽt(nolite thesaurizare)hic exclu dit ab affectiõe hoĩs pctm̃ auaricie. Et diui dit in tres partes: sc̃dm tres electiones per q̃s excludit immoderatã ꝯgregationẽ diui tiaꝝ. Scd̃a ponit̃ ibi vbi thesaur⁹ tu⁹. Ter cia ibi. Nemo pt duob⁹ dñis seruire. Pla ratio accipit̃ ex defectu thesauri t̃palis The saurus eñ nichil aliud est q̄ ꝯgregatio diui tiaꝝ. Cõgregãtur aũt diuitie ꝑpt̃ sufficien tiã vite hñdam:sed thesaurizatio idebita re cte inducit cõtrariũ:q꞉ reddit hoĩem insuffi cientissimũ:q꞉ talis thesaurizatio est q̃ fit ex auaricia ꝛ ex amoꝛe diuitiarũ in se. Ille aũt q̃ sic ꝯgregat diuitias non audet eis vti:sed iuxta eas ducit miserã vitam ꝛ dimittit eas putrescere. Et id dicit hiero.in ep̄la ad pauli nũ Antiquũ dictũ est auaro deest tã qd hꝫ q̄ qd nõ hꝫ. Talẽ modũ thesaurizãdi excludit saluatoꝛẽ:cũ dicit. Nolite thesaurizare vo bis thezauros in terris vbi erugo ꝛ tinea de molitur(Erugo)est eris rubigo ꝛ in hoc tã git coꝛruptio diuitiarũ artificialiũ. vt auri et argenti ꝛ ceteroꝝ metalloꝛuꝫ(ꝛ tinea)hic tãgitur coꝛruptio diuitiaꝝ naturaliũ bladi ꝛ vini ꝛ vestimentoꝛũ ꝛ consimiliũ(ꝛ vbi fu res effodiũt.ꝛc.)hoc dixit ꝑpter lapides p̄ze ciosos q̃ lꝫ nõ possint rubiginari nec a ver mib⁹ coꝛrodi tñ pñt a latronib⁹ tolli. Ex p̄ dictis pꝫ q̄ thesaurizatio q̃ fit ex causis hone stis:nec est interdicta a saluatoꝛe tanq̃ illici ta vt qñ aliq̃s thesaurizat ad bona opa faci enda:vt est constructio ecclesiarũ:reuelatio pauperũ ꝛ hmõi vel ꝑpt̃ rẽpublicã seruãdã ꝛ consimilia(Thesaurizate)p hoc cõcludit excellẽtissimũ modũ thesaurizandi. qñ.s.bo na t̃palia ꝛ transitoꝛia consumũtur in pios

vētus ⁊ sic ꝯmutant ī bona spūalia ⁊ eterna
⁊ per ꝯñs ī corruptibilia: ⁊ hoc est thesauri-
zare ī celo: ⁊ pꝫ lrā (vbi est thesaurus tuus)
hic ponit̄ scḋa rō ad excludendū thesaurisa
tionē inordinatā tp̄aliū. ⁊ accipit̄ ista rō ex
quodā affectu malo ipsi⁹ q̄ est excecatio mē
tis ad talē ei thesaurizationē: sequit̄ totalis
ꝯuersio mētis ad morē diuitiaꝝ. Et hoc est
qḋ dicit (vbi est thesaurus tuus ⁊c.) Ad con
uersionē sequit̄ auersio a deo ⁊ qꝛ itellect⁹ illu
minat̄ per ꝯuersionē ad deū: iō ex tali auer
sione obtenebratur.

℄ Expositio moralis.

Cum aūt ieiunatis nolite fieri sicut
ypocrite tristes) Leo ~~papa~~ Nō sūt
casta ieiunia q̄ nō de rōne ꝯtinen-
tie veniūt: sꝫ de arte fallacie. (Tu aūt cū ie-
iunas vnge caput tuū ⁊ faciē tuā laua) p ca
put xp̄s itelligunt̄/p faciē ꝓpria ꝯsciētia q̄
lauāda est p ꝯfessionē xp̄s aūt vngēdus de-
uotiōe (nolite thesaurisare vobis ⁊c) Raba.
Erugo significat superbiā: q̄ decorē ꝯstutū
obfuscat. Tinea q̄ latenter vestes rodit in-
uidiā q̄ bonū studiū lacerat (Fures sūt here-
tici ⁊ demones q̄ sp̄ sūt intēti nos bonis spū
alib⁹ spoliare. ℄ Sequitur q̄stio fratris an-
thonii betōtini. Cū ieiunatis nolite fieri si-
cut ypocrite tristes. Mat. vi. Sup q̄b⁹ ꝯbis
merito q̄rit̄. ℄ Utrū supbo ieiunāti valeat
ieiuniū: ⁊ si ei ī hoc petō vel altero existi ad
bona spiritualia ⁊ tp̄alia: ad qḋ rn̄dēdo ad
uertēdū ē hoīem in petō mortali dupliciter
existere posse sine illō petm̄ superbia sit siue
aliḋ Aut eñ sic existēs ꝯtrit⁹ est ⁊ ꝯfitēdi ꝓ-
positū hꝫ: ⁊ sic ieiuniū vel alteri⁹ boni fru-
ctu nō caret Aut q̄ supbia vel alio malo nul
lū dolorē ⁊ signū pn̄ie retinet ⁊ sic ieiuniū
quo ad culpe satisfactionē ⁊ quo ad glie ado
ptionē sibi minime valet. Qꝛ vt doctor rich.
sup. dist. xv. quarti sententiaꝝ ait. Cū deus
bonoꝝ nr̄oꝝ nō egeat: si hoīez nō amat: neq
opa ei⁹ acceptat Hinc gen. iiii. c. scriptū. Re
spexit do⁹ ad abel. ⁊ p̄mū hoc fecit: deinde
ad munera ei⁹. Secū⁹ aūt q̄ doctor subtilis
s/⁊ lādulphus neapolitanus super dist. xv.
quarti s̄niaꝝ q. iii. dicūt oppositū q̄ valeat. s.
q̄ñ opa satisfactoria res vel vires minuunt
iterari nō debēt: qꝛ p̄ꝫq̄ forte nō pn̄t. Ualet
tn̄ scḋꝫ oēs ieiuniū factū ī petō mortali quo
ad nonē ꝓ/plo ad mādati ꝯpletionē: ad quā
q̄s tenetur: siue qꝛ ecclia eū obligat siue ꝯfes
sor su⁹: vbi id ꝑ penitētia ei iniūgit Ad hūc
ꝯ est verba pauli ad ephe. vi. de duci pn̄t qui
ait. Filii obedite parentib⁹ vestris patri sꝫ.

spūali ⁊ eccle. Secūdo ad gratie īpetrationē
Nam si raab meretrix: vt ī. ii. c. lib. iosue le-
git̄ ex ope pietatis tātā gratiā apḋ hebreos
īuenit: q̄ttomagis apḋ deū: q̄ ad sui honorē
ieiuniū facit: ⁊ nō bona fortune: sed bona na
ture in ieiunio fudit. Tertio ad pene tp̄alis
diminutionē vt ḋ achab. ī. iii. regū legitur.
Qui cū examinatione helye quā sibi ex pte
dn̄i fecerat vestimēta scideret. ⁊ cilitio carnē
suā operiret: ⁊ ieiunando in terra ⁊ in sacco
dormiret Illud qḋ in. xxi. ca. scribitur a dn̄o
audiuit helias sibi esse dicendū. Qꝛ inquit
humiliatus ē mei causa achab: nō īducā malū
in diebus suis: sed in dieb⁹ filii sui Quarto
ad pene īfernalis minorationem. Nota tn̄
scḋm rich. vbi supra. q̄ ꝓpter tale nō bonū
diminuit̄ pena q̄ peccatis iā factis debetur
sꝫ quia cauet a malis q̄ tale bonū agit. q̄ si
non faceret grauius puniretur. Quinto ad
bonoꝝ tp̄alium multiplicatonē. Un̄ gre. in
ome. de diuite/⁊ lazaro scribit. Nisi eñ di-
ues iste aliq̄d boni egisset: vñ in pn̄ti secuto
remunerationē accepisset: nequaq̄ ei abra-
hā diceret. Recepisti bona in via tua q̄ ver-
ba de pe. dist. iii. ca. Cauēdū a gratiano no-
tantur. Sexto ad penitētie sumēde dispositionē.
Un̄. greg. de hmōi penitētiā faciente
ait Hortamur vt faciat vt oīs de⁹ cor illi⁹
illustret ad penitētiā. s. verā: vt de pe. dist. iii.
v. ca. Fallas in decretis hētur. Septimo ad
bonorū assuefactionē. Un̄. Trenoꝝ. iii. cap.
scribitur. Bonū est viro cū portauerit iugū
ab adolescentia sua. Octauo ad fame ꝯser-
uationē. Qꝛ prouerb. xxii. ca. legitur. Meli⁹
est nomē bonū q̄ diuitie multe. Nono ⁊ vl-
timo ad potestatis diaboli minorationē si-
cut in plerisq̄ locis bti francisci (anthonii/
bn̄dicti/basilii atq̄ aliorū multoꝝ sanctoꝝ
legitur. Quid igitur restat nisi vt vitā eter
nā ieiunans acquirat quā proffecto posside-
bit si non sicut superbus ypocrita ieiunabit
Hinc dn̄s dicit. Cum ieiunatis nolite fieri
sicut ypocrite tristes.

℄ Feria. v. post cineres. S. math. viii. c.

In illo tp̄e: Cū introisset
ies⁹ capharnaū accessit
ad eū centurio rogans eū ⁊ di-
cens dn̄e puer me⁹ iacet in do-
mo paraliticus: ⁊ male torque
tur. Et ait illi iesus Ego veniā
⁊ curabo eū. Et respondens cē

curio: ait. Dñe non sũ dignus
vt intres sub tectũ meũ: sed tã
tũ dic verbo ⁊ sanabitur puer
meus. Nam ⁊ ego homo sũ sub
potestate cõstitutus habẽs sub
me milites. Et dico huic vade ⁊
vadit ⁊ alio veni ⁊ venit: ⁊ ser-
uo meo fac hoc ⁊ facit. Audiẽs
aũt iesus mirat⁹ est: ⁊ sequenti
bus se dixit. Amen dico vobis:
non inueni tantã fidẽ in israel.
Dico aũt vobis ꝙ multi ab ori
ente ⁊ occidẽte venient: ⁊ recũ
bent cũ abrahã ysaac ⁊ iacob i
regno celoꝝ. Filii autem regni
eiicientur i tenebras exteriores
ibi erit flet⁹ ⁊ stridor dẽtiũ. Et
dixit iesus centurioni. Vade et
sicut credidisti fiat tibi. Et sa-
natus est puer in illa hora.

¶ Expositio litteralis euangelii.

Cum autẽ introisset ies⁹ Capharnaũ. Hic ponitur scḋm miraculũ
s. cura paralitici. ⁊ diuiditur i duas
ptes: q: primo describitur hui⁹ centurionis
fides et deuotio. Secundo ex hoc infertur cõ
clusio ibi. Audiens autem iesus. ¶ Circa
primum aduertendũ ꝙ iste centurio ad cui⁹
preces seruus ei⁹ curatus est: non erat iude⁹
sed gẽtilis ibi posit⁹ a romanis ad custodiã
principalis ciuitatis galilee. s. Capharnaũ
q: tota illa terra erat subdita romanis: ppt
qḋ iudei corã pylato dixerũt: nõ habem⁹ re-
gem nisi cesarẽ. Et ideo q: iesus erat iudeus
ipse nõ venit ad eũ in psona ppria: reputãs
se indignum ad hoc impetrandũ. Sed misit
ad iesum principes iudeorũ: vt dicitur. Lu.
vii. vt p eos curationẽ serui sui facilius im-
petraret. ⁊ q: qḋ p amicos facim⁹: quodãmõ
per nosmetipsos facim⁹: ideo. Mat. dicit eũ
venisse ad iesum nõ q: in psona propria ve-
nerit. s; per intermedios: et sic est intelligẽ-
dũ qḋ dr̃ hic (Accessit ad eũ cẽturio). s. p amicos
dz ãt cẽturio: q: hẽbat sẽtũ hoies s; armis

sub se ad custodiã illi⁹ terre ne forte vellẽt
cõtra romanos rebellare. Iste ergo cẽturio
auditis xp̄i miraculis firmiter credidit ꝙ po
terat sanare seruũ ei⁹ q̄ erat ei valde carus.
vt dr̃ Lu. vii. c. Ideo de eius sanatione erat
valde sollicit⁹. Ies⁹ aũt sciẽs ei⁹ fidẽ et de-
uotionẽ rñdit ei per internũciũ (Ego veniã
et curabo eũ) Cũ aũt esset in via misit centu
rio nũcios obuiã ei. vt dr̃ Lu. dicẽtes ex par
te ei⁹ (Dñe nõ sũ dign⁹) Erat ei hõ gẽtilis
cũ abominabile erat iudeis comedere ⁊ bibe-
re cũ gẽtilib⁹ ⁊ etiã domos eorũ intrare: vt
hẽ Actu. xi. ⁊ forte iste q̄ gẽtilis erat ydola i
domo sua habebat. Et iḋ ex humilitate xp̄z ab
ingressu dom⁹ sue repellebat dicẽs. Dñe nõ
sũ dign⁹. ⁊c. Et ex altera parte firmiter cre-
debat ꝙ absens solo verbo seruũ suũ cura-
re poterat per qḋ dixit (tñ dic vbo. ⁊c) quod
pbat per hoc qḋ subdit) Nã ⁊ ego hõ sũ. ⁊c.
i. l; habeã aliquos sub me qui michi debeãt
obedire tñ sũ subditus maiori ptãti videlicet
presidi: ⁊ impatori ⁊ tñ subditi obediũt mi-
chi ad nutũ (et dico huic vade et vadit. ⁊c) ⁊
ex hoc intelligitur sequẽs ꝯclusio. s. hec ergo
tu q̄ nõ es subdit⁹ alicui ptãti potes precipe
re infirmitati et eam eiicere et sic solo verbo
seruũ meũ curare (Audiẽs autem ies⁹) Hic
ex dictis infertur quedam conclusio quia ex
fide huius gẽtilis ⁊ infidelitate iudeoꝝ con-
cludit saluator vocationem gentiũ ad fidẽ
et reprobationẽ iudeorũ. Et hoc est quod dr̃
(Audiẽs aũt ies⁹). s. verba centurionis expl
sua tante fidei miratus est) sed q̄ritur. Quõ
in xp̄o fuit admiratio que consurgit in hoie
ex alicuius incogniti ⁊ insoliti īspectiõe. Xp̄s
autem ab instanti conceptionis plenus fuit
scientia nec aliquid de nouo cognouit. Ideo
videtur ꝙ in ip̄o admiratio scḋm rem nõ fuit
s; tñ scḋm apparẽtiã: q: admodũ admirãn
tis se habuit: vt dicũt aliq̄: nec fuit ibi falsi-
tas: q: hec fuit ad designãdũ aliqḋ verũ. s. fi
dẽ cẽturionis ⁊ infidelitatẽ iudeoꝝ. Sz mel
lius dr̃ ꝙ fuit in ipso vere admiratio ad ostẽ
dendũ veritatẽ hũane nature in eo. Ad cui⁹
euidẽtiã sciendũ ꝙ in xp̄o ponit dupler scia.
Una diuina q̄ est eterna: ⁊ scḋm hãc nõ põt
eẽ admiratio: quia nichil cognoscitur ab eo
de nouo. Alia humana vel creata. Et hec est
duplex. Una visionis rerum in verbo q: oĩa
xp̄i ab instanti cõceptionis cognouit in vbo
oĩa q̄ cognoscit verbum noticia visionis. Et
hec sũt oĩa que habent esse secundũ quãcũq;
differẽtiã tp̄is. cuiusmodi sũt pñtia: pterita
et futura. Et scḋm hãc sciam in xp̄o nõ fuit

admiratio sicut innouatio. Alia est scientia in xp̄o q̄ cognoscit in ꝓprio genere. ⁊ hec est duplex. Una habitualis: ⁊ in ista nō ē aliq̄ nouitas:qꝛ ab instāti ꝯceptōis fuit aīa xp̄i ꝑfecte repleta habitū oīm sciar. Alia experimēta lis sicut aliq̄s hn̄s hitū scie ꝑ doctrinā:postea expit ꝑ intuitionē in effectu. ⁊ isto mō⁹ in aīa xp̄i erat aliq̄d de nouo cognitū : et sic ex inspectiōe illi⁹ hoc mō incogniti pri⁹ ꝑterat i ipo admiratio de nouo causari: sic factum fuit in ꝓposito Seq̄tur(⁊ sequētib⁹ se).i.discipulis suis(dixit. Nō inueni tantā fidē in isrl̄)in ꝑplo iudaico:qꝛ lꝫ aliq̄ de iudeis firmit crederēt.s.discipuli sui.tn̄ pricipales illius ꝑpl̄i nō crediderūt:⁊ multitudinē ei⁹ a fide auerterūt. ⁊ iō ꝯcludit saluator(Amē) i.fideliter(dico aūt vobis. qꝛ multi ab oriēte ⁊ occidēte venient`qꝛ multitudo gētiliū i diuersis ꝑt b⁹ orbis ꝯfitētiū ꝑ p̄dicationē aplor̄ ꝯuersa est ad fidē. Et sic ꝯceperūt grām ⁊ gliam (Filii aūt regni).i.iudei ex q̄bus xp̄us nat⁹ est ⁊ q̄bus principaliter missus est ad p̄dicādū eis regni celestis euangeliū(eiicient in tenebras exteriores) qꝛ repulerūt fidē xp̄i:⁊ sic remanēt in pctīs suis obstinati/ ⁊ sic eiicientur ad penas inferni:qui dicūtur tenebre exteriores:qꝛ tenebre pr̄ie sunt tenebre culpe. Alie aūt sūt gehēne. ¶ Questio. Sꝫ q̄ritur quō sint ibi tenebre cū ibi sit ignis:q̄ de natura sua est lucidus. Dicēdū q̄ ille ignis describit i medio terre: ⁊ iō fumos⁹ est ⁊ obscurus. Itē non lucet ad ostēdēdū dānatis aliquid ad eor̄ ꝯsolationē: sꝫ ad eor̄ desolationez. Ideo dicūtur ibi eē tenebre exteriores. Seq̄tur(Ibi erit fletus)In fletu duo sūt.s.tristicia aīe ex qua ꝓcedit flet⁹:⁊ s'cōm hoc fletus est in dānatis generalit tā in demonib⁹ q̄ in hoīb⁹. Aliud est ex ꝑte corporis.s.lachrimar̄ resolutio ⁊ turbatio cerebri ⁊ oculorū ⁊ ista nō pñt esse in spiritib⁹ separatis : sꝫ post resurrectionē q̄tū ad aliq̄d erūt in hoīb⁹ dānatis qꝛ ibi erit predicta cerebri ⁊ oclor̄ turbatio:sed non erit ibi lachrimarū flux⁹ a capite vel resolutio. Qꝛ cessante motu celi cessabit oīs generatio et corruptio. Ex quo pꝫ ulteri⁹ q̄ ibi erit(stridor dētiū) qꝛ nō importat aliquā corruptionē sꝫ tm̄ doloris ostēsionē. Seq̄tur(Et dixit ies⁹.⁊c.)s.ꝑfecte sic(Fiat tibi)in sanatiōe serui tui. vn̄ sequitur(et sanatus est puer in illa hora.)

¶ Expositio moralis.

CUm introisset capharnaū accessit ad eū cēturio.⁊c. Iste gētilis erat is xp̄m tm̄ credebat/aliter eñ ꝑ se

natiōe sui pueri nō rogasset. Iō ꝑ ipm̄ p̄nitie gētiū signatur credētes in xp̄m ⁊ laborātes ad ꝯuersionē alior̄. De q̄b⁹ fuit lucas euangelista/et dionisi⁹ ariopagita:⁊ alii plures ꝑ hoc aūt xp̄s subdit(Nō inueni tantā fidē in israel)significat deuotio gentiliū ad xp̄i fidē ⁊ obduratio iudeor̄. ¶ Questio fratris anthonii betōtini(Dn̄e nō sū dign⁹ vt itres sub tectū meū. Mat.viii.c. Ex q̄b⁹ v̄bis oritur q̄stio talis. ¶ Utrū supbia ex sua praua ꝯditione sit grauissimū pctōr̄ Cui petitioni ex sentētia scti tho.secunda scd̄e.q.clxii.arti.vi.sic r̄ndet.Qꝛ cū i aliis pctīs vl' ꝓpter ignorantiā aut ꝓpter infirmitatē siue ꝓpter desideriū cuiuscūqꝫ alteri⁹ boni a deo auertatur hō:ꝑ supbiā auersionē hꝫ ab ipo.Et hoc q̄d nō vult ꝑ maliciā sibi ⁊ ei⁹ regule subiici.Un̄ berñ.ait.Oīa vicia fugiūt a deo: sola supbia se sibi opponit.Et iaco.iiii.c.scribitur Supbis de⁹ resistit. Duob⁹ eñ modis deū ꝑ pctm̄ offēdit ꝯuersionē ad cōmutabile bonū q̄d est velut materiale pctī:⁊ ꝑ auersiōez ab eo incōmutabili bono q̄d est velut formalis ⁊ cōpletiua causa delicti.Et lꝫ supbia nō sit grauissima ꝑ conuersionē ad cōmutabile bonū:qꝛ celsitudo quā inordinate supb⁹ appetit ex sua ratiōe maximā repugnātiā non habet ad bonū virtutis tm̄ ex auersione oīa alia pctā trāscēdit. Idcirco btūs hieronim⁹ in suo felici transitu dixit.Ubi est supbia nichil:nōne oīa oriūtur mala ex supbia tanq̄ ex vna radice. Cuꝫ eñ diues fact⁹ fuerit hō et multiplicata fuerit gloria domus eius nōne superbit Et cū supbierit:nōne polluunt vie ei⁹ i oī t̄pe: Et tunc in insidiis cū diuitibus in occultis cogitat:vt interficiat innocentem. Oculi eius in pauperem respiciunt: et insidiatur in occulto:vt capiant eum tanq̄ leo in cubili suo:dicens in corde suo:oblitus est deus/auertit faciem suam ne videat vsqꝫ in finem. Qua ex re humilis centurio ne iesum offenderet:ne se ab eius pietate auerteret ait. Domine non sum dignus vt intres sub tectum meum.⁊c.

¶ Feria sexta post cineres. Scd̄m Math.v.

IN illo tempore. Dixit iesus discipulis suis. Audistis:quia dictum est antiquis. Diliges proximum tuum : et odio habebis inimicū tuū Ego aūt dico vobis. Diligite inimi

cos vestros benefacite his q̃ oderũt vos Et orate pro persequẽtibus et calũniantibus vos vt sitis filii patris vestri q̃ in celis ẽ Qui solẽ suũ oriri facit sup bonos et malos: et pluit sup iustos et iniustos. Si enĩ diligitis eos q̃ vos diligunt quã mercedẽ habebitis? Nõne et publicani hoc faciũt Et si salutaueritis fratres vr̃os tantũ: qd̃ ãplius facietis? Nõne et ethnici hoc faciũt Estote ergo et vos perfecti: sicut et pater vester celestis perfectus est Attẽdite ne iusticiã vestrã faciatis corã hominibus vt videamini ab eis: alioquin mercedẽ nõ habebitis apd̃ patrẽ vestrũ q̃ in celis est. Cũ ergo facis elemosinã noli tuba canere ãte te sicut ypocrite faciunt i sinagogis et vicis: vt honorificent ab hoibus Amẽ dico vobis: receperũt mercedẽ suã Te aũt faciẽte elemosinam: nesciat sinistra tua qd̃ faciat dextera tua. vt sit elemosina tua i abscõdito. Et pater tuus qui vidit abscondito reddet tibi.

¶ Expositio litteralis.

Audistis). Hic ponit itellectũ precepti de dilectione primi sup qd̃ fundatur lex inq̃tũ ordinat ad primũ: qz i pcepto caritatis tota lex pẽdet et prophete. In hoc eni pcepto iudei errabant. Ex hoc enĩ qd̃ preceptũ est leuiti. xix. c. Diligis amicũ tuũ sicut teipsm: arguebãt a cõtrario sẽsu qd̃ debebãt odire inimicũ. Sz hoc ẽ falsũ qz ois hõ ex caritate diligẽdus est: inq̃tũ ad ymaginẽ dei creatus ẽ et capax ipius p cognitionẽ et amorẽ. Amicitia ei caritatis fũdat sup cõmunicationẽ superne beatitudinis. et ideo ois creatura itellectualis q̃ in actu vel potẽtia est beata. est ex caritate diligenda. Quales aũt hoies q̃diu sũt in via. sũt i potẽtia veniendi ad beatitudinẽ. Et iõ lz eoz malicia sit odiẽda ipsa aũt natura possibilis beatificari est dilig(ẽ)da Et hoc est qd̃ dicit saluator (Diligite inimicos vestros) bona s. gratie et glie eis optãdo alia vero nõ sũt eis optanda nisi in quadẽ generalitate inq̃tũ valẽt ad eoz salutẽ qd̃ soli deo et notũ: qz oibus aliis potest hõ bene vel male vti: et iõ circa hoc nõ ẽ determinate aliq̃d petẽdũ. Sequit. (Benedicite (Benefacere est effectus dilectionis: et iõ sicut tenemur diligere inimicos q̃tũ ad bona gratie et glorie: ita tenemur in effectu salutẽ eorũ mõ debito et possibili procurare (Oratio pro persequẽtibus vos) optãdo eis: scz bona gratie et glorie. alia aute bona i speciali optare vel facere non ẽ necessitatis: sz supererogationis. Ad pdicta aũt faciẽda etiã inimicos hortatur nos exẽplo dei (q̃ solẽ suũ oriri facit. rc. (Beneficia ei cõmunia nõ subtrahit malis hoibus: q̃ tñ ei inq̃tũ in eis est inimicãtur. Arguit aũt hic exẽplo gẽtiliũ infideliũ q̃ suos amicos diligũt et eis bñfaciũt Si ergo sup ipos mercedẽ btitudinis volumus hẽre debemus plus ppt deũ facere dilectionẽ etiã ad inimicos extẽdẽdo mõ pdicto et hoc est q conludit in fine (Estote ergo perfecti) legẽ euãgelicã: q̃ est lex amoris cõseruãdo (vt sitis perfecti sicut et pater celestis rc) q̃ bñficiũ largit etiã malis hoibus: ita q propter eoz maliciã nõ deserit bñficentiã circa ipos ita nec vos circa inimicos mõ tñ pdicto intelligendo: qz aliqñ est necessitatis et aliqñ superogatõis (Attẽdite) Postq̃ saluator regulauit hoi opinionem: hic regulat ipius affectionẽ excludẽdo ab opibus eius intẽtionẽ vane glie Et primo dat intẽtionẽ suã in gñali. Scdo applicat magis in spali: ibi cũ facis elemosinã. Circa primã ptẽ aduertendũ: q scdm q dicit philosophus. ii. Eth. Bonũ ↄtingit vnomõ: malũ aũt omifariã ad hoc q actus hũanus sit: reqritur bonitas generis et circũstãtiarũ: sz reddit malus ex qlz defectu istoz. et iõ nõ sufficit q actio sit bona de genere: sed reqritur q fiat recta intentiõe bonitas eni finis est circunstãtia pricipalis Ideo opus q̃tũcunqz bonũ in genere si fiat intẽtiõe vanegloriẽ reddit malũ ppt quod dicit saluator. (Attẽdite). i. diligenter consi

derate (ne iusticiā vr̄am) .i. opa bona de gn̄e quecūq; fuerint illa q: oīa ꝯtinent sub iusticia generaliter dicta (faciatis corā hoīb⁹) gloriā .s. ꝛ laudē humanā ex talib⁹ q̄rendo. per hoc aūt nō ꝓhibet ꝙ opera bona fiant corā hoīb⁹ ad ꝓximorū edificationē ꝛ ad dei gloriā: qḋ est bonū ꝛ meritoriū vt supra dictū est: s; q: hic loq̄tur imperfectis: qui de facili in vanā gloriā efferunt: ideo ꝯsulit eoꝝ bona opa occultanda. Supra aūt loq̄batur ꝑ latis q̄ sūt in statu ꝑfectionis ꝓpter qḋ non est estimādū ꝙ de facili ferant in vanāgliā; Ideo dixit eoꝝ opa in publico fiēda ad alioꝝ edificationē. Sic luceat lux vestra: vt supra dictū est. Aliq̄d eni bn̄ est ꝯsulendū viris ꝑfectis de quoꝝ securitate ꝯfiditur quod nō est consulendū īperfectis ꝛ paruulis de q̄ꝝ debilitate timet (Amen dico vobis .i. ꝛ firmiter ꝛ fideliter assero. receperunt mercedē suā) ex quo eni intentio fertur ad hoies tm̄ non est aliquid a deo iuste expectādū (Cum ergo. ꝛc.) Applicat in speciali ꝛ excludit intētionē vanoglie ab operibus mie dicēs (Cū ergo facies elemosinā noli tuba canere ante te) hoc est ad laudē hoim manifestare ad cuius intellectū sciendū ꝙ apud iudeos vtebantur tubis sicut apud catholicos cāpanis ꝛ ideo sicut videm⁹ ꝙ in aliquib⁹ locis pulsatur cāpana ꝑ elemosina accipiēda ita apd̄ iudeos: ꝛ ad hoc faciēdū vtebātur tuba. sed ypocrite non faciebant hoc principaliter propter pauperū vocationē: sed magis ad ꝓpriam ostētationē. vt pz in lr̄a cū dicit (Ut honorificētur. ꝛc) Rationē aūt ꝓhibitiōis subdit. Amē dico vobis. Modū aūt ꝯuenientē faciendi elemosinā subdit cū dicit (Te aūt faciente elemo.) Modus loquendi: vt qn̄ fit aliq̄d secrete ꝑ hoc innuens ꝙ talia sunt faciēda ꝓpter deum tm̄. vn̄ subdit (Et pater tuus) .s. deus q̄ est pater oīm ꝑ creationē: et iustoꝝ ꝑ gratie adoptionē (qui videt in abscondito) quia ipse solus videt intentationē cordiū (reddet tibi) Expositio litteralis.

Diliges ꝓximū tuū: ꝛ odio hēbis inimicū tuū) scḋm aug. Inimic⁹ iste dyabolus intelligendus est q̄ ꝑcisus est totalit a dei ꝯsortio ꝛ sctōꝝ. hō viator q̄tūcunq; malus pōt ad deū reuerti. iō diligēdus est ex caritate ꝓpt qḋ subdit. Diligite inimicos vr̄os. ꝛc. Et qm̄ valde difficile est in bonis operibus patēter factis vanāgloriā totaliter euitare. Ideo subdit. Attendite ne iusticiā vestrā faciatis corā hoīb⁹ ꝛc. Et illud qḋ seq̄tur. Cū facies elemosinā noli tuba canere ante te. Chryso. Si bonorū q̄ facis vis inspectores hēre ecce habes nō solū angelos ꝛ archangelos s; etiā deū vniuersoꝝ. ¶ Questio fr̄is anthonii betōtini. Attēdite ne iusticiā vestrā. ꝛc. Mat. v. capi. ¶ Pro q̄bus verbis merito q̄ritur. Utrū glia boni operis possit haberi sine pctō? Ad qḋ rn̄detur ex sentētia sancti Tho. secunda scḋe. q. cxxxii. ar. i. et. iiii. Et durandi. iiii. lib. prīa pte. ii. di. ii. ꝙ appetitus glie alicui⁹ boni operis nō est aliq̄d viciosū. Nā gloria claritatē quandā significat. Un̄ glorificari idē est qḋ clarificari. Claritas aūt vt augu. sup iohannē ait. ꝛ decorē quendā habet ꝛ manifestationē: ꝛ ideo nomē glorie ꝓprie manifestationē importat alicui⁹ qḋ apd̄ hoies decoꝝ videtur: siue illḋ sit bonū corporale siue spūale. Hinc math. v. scriptū est. Luceat lux vestra corā hoibus. vt videant vestra bona opera: pōt tn̄ appetitus circa gliam triplicit̄ inordinari. Primo mō ex pte rei de qua q̄s gliam q̄rit: puta cū glia queritur de re fragili: atq; turpi falsa ꝛ diuine reuerentie cōtraria. Sicut princeps tiri quesiuit. cui ezechie. xxviii. c. d̄. Eleuatū est coꝝ tuū ꝛ dixisti. De⁹ ego sū: sic q̄dē q̄rēs gloriā. Aplus ad chorin. iiii. c. rep̄hendit dicēs. Quid habes qḋ nō accepisti? Si aūt accepisti: quid gliaris quasi nō acceperis? Alio mō ex pte eius a quo q̄s gliam q̄rit puta hois cui⁹ iudiciū non est certū. Nā de pleris; fit gliam querentib⁹. Iohanis. xii. ca. d̄r. Dilexerūt magis gloriā hominū q̄ gliam dei. Ultimo mō ex pte finis qm̄ q̄ gloriā appetit nō indebitū finē ad honorē dei. s. gloriā nō ꝓtendit. Idcirco hieremie. ix. ca. scribit. Nō glorief sapiēs in sapiētia sua: nec fortis in fortitudine sua: nec diues in diuitiis suis. Sz in hoc glietur q̄ gliatur se nosse me. Et hieronim⁹ ad nepotianū scribēs ait. Caue ne hoim rumusculos aucuperis: ne in offēsā dei populoꝝ laudes commutes: si adhuc inquit aplus hoib⁹ placerē xp̄i seru⁹ nō essē: desinit placere hoibus qui xp̄i seru⁹ fact⁹ est per bonā ꝛ malā famam. a dextris ꝛ a sinistris xp̄i miles gradit: nec laude extollitur: nec vituperatione frangit: nō diuitiis tumet: non cōtrahitur paupertate: et leta contemnit et tristia: per diem sol non vret eum. neq; luna per noctem. Nolo te orare in angulis platearum: ne rectum iter precum tuarū frangat aura popularis. nolo te dilatare fimbrias et ostentui habere philateriam et conscientia repugnante pharisaica ambitione circūdari. Hinc dependet euā

gelium inde lex et prophete. Fidelis merces lectoꝝ intelligis: quid taceant et quid magis tacendo loquor tot regule quot species gloriarum quāto melius erat hoc non corpore sed in corde habere fautorem non aspectus hominum. Hinc dominus ait. Attendite ne iusticiam vestram faciatis corā hominibus.

¶ Sabbato post cineres. Euangel. iij. Secundum Marcum. vi.

IN illo tpe. Cū sero factū esset erat nauis in medio mari: & iesus sol⁹ in terra Et vidit discipulos suos laborantes in remigādo. Erat enī ventus cōtrarius eis. Et circa quartā vigiliā noctis: venit ad eos ambulās supra mare & voluit preterire eos. At illi vt viderūt eū ābulantē supra mare putauerūt fantasma esse & exclamauerūt: Oēs enī eū viderunt: conturbati sūt Et statī locut⁹ est cū eis: et dixit illis. Confidite / ego sū: nolite timere. Et ascēdit ad illos in nauim: & cessauit vēt⁹ Et plus magis intra se stupebant. Non enim intellexerant de panib⁹: erat enī cor illorum obcecatū. Et cū transfretassēt puenerunt ī terrā genezareth & applicuerūt. Cūqz egressi essēt de naui: cōtinuo cognouerunt eū Et percurrētes vniuersā regionē illā: ceperūt in grabatis eos q̄ se male habebant circūferre vbi audiebant eū esse Et quocūqz introibat ī vicos vel villas aut ciuitates In plateis ponebant infirmos & deprecabāt eū vt vel fimbriā vestiti ei⁹ tāgerent. Et quotquot tangebant eum: salui fiebant.

¶ Expositio litteralis.

ET volebat preterire eos) eo mō sicut post resurrectionem suam ābulans cū duob⁹ discipulis illis euntib⁹ i emaus finxit se lōgi⁹ ire: vt hēt̄ Lu. vl. Nec tn̄ fuit ibi aliqua duplicitas seu falsitas: scdʒ qd̄ dicit btūs grego. hoc ei fecit vt sic se ostēderet eis exteri⁹ Erāt ei dubii i fide resurrectionis xpi ⁊ tardi ad credēdū: vt ibi dr̄ Et ꝓpter hoc dubiū erāt aliquātulū elōgati a veritate Et iō apparuit eis i pegrina effigie: ⁊ finxit se longi⁹ ire: qꝛ tales apparitiões fiūt cōiter scdʒ dispositionē interiorem ipsoꝝ qb⁹ fiūt ⁊ eodē mō dicit hic ꝙ volebat pterire eos qꝛ erāt praue fidei: scdm qd̄ dʒ i textu: qꝛ putabāt fātasma esse: ⁊ tn̄ iā viderāt tāta miracula eū fecisse ꝙ credere debebāt ipʒ sup aquas posse ābulare (Cūqz egressi essēt de naui ꝯtinuo cognouerūt eū) s. illi de tra Gn̄zareth ꝓ famā quā audierāt ⁊ miracula q̄ aliq̄ eoꝝ viderāt: cognouerunt ꝙ ille erat q̄ īfirmos curabat: ⁊ miracula q̄ aliq̄ eorū viderāt cognouerūt ꝙ ille erat q̄ īfirmos curabat: ⁊ miracula alia faciebat. ⁊ iō subdit (Et percurrētes vniuersā regionē illā) Qꝛ gerasēni miserūt p ciuitates ad hoc ꝙ adducerētur īfirmi ad p̄sētiā xp̄i ad fimbriā vestimēti ei⁹ tāgerēt. Iudei eni erāt distincti ab aliis gētib⁹ nō solū i lege sʒ et iā i habitu qꝛ Nu. xv. p̄cipit ꝙ facierēt fimbrias in angulis palliorum. Et talem habitum portabat xp̄s sicut ⁊ legē seruauit: ⁊ ad tactū hmōi fimbriaꝝ curabantur infirmi.

¶ Expositio moralis eiusdē euangelii.

ERat nauis i medio mari) Nauis ē corp⁹ hūanū in q̄ scdm platonicos aīa ē sicut nauta i naui q̄ fluctib⁹ passionū ire ⁊ cōcupiscētie q̄ sūt i organis corporalib⁹ freqnter ipellit ⁊ aliqñ piclitatur Nā mot⁹ passiōis aliqñ subuertit iudicium rōnis Sed q̄rta vigilia q̄ tminat i luce matutīa xp̄s venit: qꝛ dū mēs ad supni luīs claritatē oclos erigit passionū ipet⁹ cōqescit: ⁊ tūc fit applicatio ad trā gn̄zareth. i. generātis aur ꝑ quā significat sp̄us aurelenis: vbi est dn̄s. iii. Regū. xix. ⁊ sanātur īfirmi a lāguore peti ¶ Questio frīs antonii de tōtini Cū eēt sero factū. Erat nauis in medio mari ⁊c. Mat. vi. Super qb⁹ queritur.

¶ Quid sit vana glia ✓ an sit pctm̃ mor-tale. Ad qđ breuiter rñdeo ex sña durandi lib i.parte.xiii.dĩstin.ii. Qđ vana glia scđm hiero. est inordinatus animi motus quo ali-quis ꝓpriã desiderat excellentiã vt alios ho-nore precellat Quicquidẽ appetitus si a deo inordinatur vt inde cõtẽptus dei vel ꝓximi sequat mortale pctm̃ est. Unđ hiero. ad An-toninũ monachum scribens ait. Judaicus ꝓpls primas sibi cathedras ✓ salutationes in foro vendicans deputato antea i scillã sicule gentili ꝓplo succedente dilectus est Contra sophistas quoqꝫ seculi: ✓ sapiẽtes mundi pi-scator mittit: cuius rei eã scriptura ait. Su-perbis deus resistit. humilibus autẽ dat grãm Uide frater quale malũ si tpđ aduersariũ habet deũ: ob qđ i euãgelio phariseus arro-gans sperñitur: ✓ humilis publicanus audit. hec ille. Itaqꝫ dicere possumus ꝙ vent⁹ va-na glorie non nobiscũ contrarius est naui .i. christiane religioni que est in medio mari .i. in quassatiõe huius miseri seculi: vt dicũt verba proposita scꝫ cũ sero factũ.ꝛc.

¶ Dñica prima in quadragesima euange. scđm Ma.iiii.

In illo tpe. Ductus est ie-sus in desertum a spiritu vt tẽtaret a diabolo Et cũ ieiu-nasset quadragita dieb⁹ et qua-dragita noctib⁹: postea esuriit Et accedens tentator: dixit ei. Si filius dei es: dic vt lapides isti panes fiant. Qui respõdẽs dixit. Scriptũ est. Non in solo pane viuit hõ: sed i oĩ verbo qđ ꝓcedit de ore dei Tũc assũpsit eũ diabolus in sanctã ciuitatẽ et statuit eũ supra pinnaculum tẽpli et dixit ei. Si filius dei es. mitte te deorsũ. Scriptũ est enĩ qꝛ angelis suis mãdauit de te: et in manib⁹ tollent te ne forte offendas ad lapidẽ pedẽ tuum Ait illi iesus rursũ. Scriptum est. Non tentabis dominũ deũ tuũ Iterũ assũpsit eum diabo-lus in montem excelsũ valde. et ostendit ei oĩa regna mundi et gloriam eorũ: et dixit illi. Hec omnia tibi dabo: si cadens ado-raueris me Tunc dixit ei iesus Uade sathana. Scriptum est enĩ. Dñm deum tuum adora-bis: et illi soli seruies. Tunc re-liquid eum diabolus. Et ecce angeli accesserunt: et ministra-bant ei.

¶ Expositio litteralis.

In illo tpe. Ductus est iesus i deser-tũ) Hic ostẽdit euãgelista in xpo ve-ritatẽ deitatis ✓ hũanitatis ex de-monis tẽtatione: ✓ ex sãctorũ angelorũ admi-nistratione Et primo ponitur primũ. secũdo secundũ: ibi. Tunc reliquid eũ.ꝛc. Prima diuiditur in tres scđm triplicẽ tentationem ✓ triplicem xpi victoriam. Scđa ibi. Tunc assumpsit eum. Tercia ibi. Iterũ assumpsit eũ. Prima ergo tentatio fuit de carnis con-cupiscentia. Accepit autẽ tentator occasionẽ primo de hoc tẽtandi ex esurie ipsi⁹ xpi. Post baptismum enĩ xpi immediate ductus est a spũ scꝫ scđo qꝛ humanitas xpi erat organum diuinitatis: ✓ iđ ad oĩa agenda mouebatur instinctu spũsscti. Hoc igitur motu iuit in de-sertũ locũ. Captũ orationi: vt ibi spũm in ora-tione offerret ꝓ nobis deo patri (✓ cũ ieiu-nasset) vt carnẽ innocentẽ ꝓ nobis macera-ret ✓ exemplũ fidelib⁹ daret Et hoc est quod post baptismum talia egit nobis ostẽdit: ꝙ qui inchoat nouã vitam debet seipsũ offerre deo per ieiuniũ ✓ orationem. Sequit (Qua-dragita dieb⁹) non vltra transiit vt virtus diuinitatis diabolo celaret: qꝛ moyses ✓ he-lyas ieiunauerũt tot diebus (postea esuriit) ꝓ hoc in se et veritatẽ humane infirmitatis ostendit ✓ occasionẽ tentatori dedit. iđ sequi-tur (Et accedẽs tentator) Ad euidẽtiã hui⁹ tẽtationis aduertendũ ꝙ diabolus sciebat ꝓ dictũ per ꝓphetas ꝙ xp̃s futurus erat ver⁹ homo ✓ verus deus: vt habetur expsse. ysa. ix. Paruulus natus est nobis ✓ filius datus

nobis. Ecce vera hũanitas: ⁊ vocabitur no
men ei⁹ admirabilis ꝯsiliari⁹ de⁹ fortis pa
ter futuri seculi princeps pacis Ecce manifesta
eius diuitas ⁊ in pluribus alijs locis idẽ exp̄i
mitur: qđ omitto ꝓpter ꝓlixitatẽ. Similiter
sciebat tp̄s natiuitatis xp̄i eẽ cõpletum. Tũ
ꝓpter ebdomadas dan. In q̄bus erat deter
minate p̄fix⁹ termin⁹ sui aductus. Tũ ꝓpter
trãslationẽ regni iudeoꝝ ad herodẽ alieni-
genã: ꝓut fuerat p̄dictũ p iacob pt̄iarchã.
gen. xlix. Sȝ nesciebat certitudinaliter ꝙ ie
sus nazaren⁹ eẽt ip̄e xp̄s de quo talia fuerãt
dicta. Uerũtñ propter eminẽtiã scitatis ei⁹
⁊ ꝓpter ꝯpletionẽ tp̄is respectu xp̄i aduent⁹
habebat quãdã ꝯiecturã ꝙ ip̄e eẽt ver⁹ xp̄s
Et iđ de hoc voluit experientiã accipe p tẽ-
tationẽ qȝ tẽtare ẽ accipere experiẽtiã de ali
quo qđ ignorat. Intendebat etiã vlteri⁹ p
hãc tẽtationẽ inducere eũ ad pctm̄ si inueni-
ret pur⁹ hõ. Sȝ neutrũ obtinuit. vt patebit
Dicit igit tẽtando (Si fili⁹ dei es). s. natu-
ralis: ⁊ p ꝯñs ei equalis i ptãte (dic vt lapi-
des. ꝛc.) Lu. iiii. dr. Dic lapidi huic. ꝛc. ⁊ idẽ
ẽ: qȝ singulare includit in plurali: ⁊ iđ si de-
mõstrauit plures lapides necessario demon
strauit ⁊ vnũ Uel aliter dicẽdũ: ꝙ lucas ac-
cipit singulare p plurali. Sicut accipit exo.
viii. Uenit musca grauissima i domo pha-
raonis. i. multitudo muscaꝝ (Qui rñdẽs di
xit) sic rñdit xp̄s ꝙ nec diuinitatẽ eius pote
rat ꝓpẽdere nec ip̄m ad gulã inducere dicẽs
(Scriptũ est) deute. viii. (Nõ in solo pane
viuit hõ). s. corporali (sȝ in oĩ verbo. ꝛc.) qđ
verificat nõ solũ de vita spũali. sȝ etiã de cor
pali: sicut pȝ de moyse q̄ ieiunauit q̄dragi-
ta dieb⁹ ⁊ quadraginta noctib⁹ v̄bo dei spũali
ter ⁊ corporaliter sustẽtat⁹ (Tũc assũpsit eũ
Hic scđo tẽtat eũ de superbia ⁊ ad eũdẽ finẽ
sicut pri⁹ Dicit ergo mathe⁹ (Tũc assũpsit
eũ i sanctã ciuitatẽ). i. hierusalẽ q̄ dicebatur
sctã: qȝ diuino cultui deputata ꝓpter tẽplũ
qđ erat ibi: nec erat licitũ in lege sacrificare
deo alibi. (Et statuit eu supra pinnaculũ tẽ
pli) Istđ pinnaculũ erat tẽpli tectũ qđ erat
desup planũ sicut fiebant tũc domus pale
stinoꝝ. Erat eñ intẽtio demõis illuc eũ por
tãtis: vt a populo ciuitatis ip̄e ies⁹ quasi vo
lare videret ⁊ sic i viã gloriã ferret: sȝ diui
na virtute fecit ꝙ nullus eũ vidit: qȝ i ptãte
ei⁹ erat videri ⁊ nõ videri. (Et dixit ei. Si
filius dei es: mitte te deorsũ). q. d. virtute ꝓ-
pria potes sine periculo: ⁊ etiã ꝓpter mini-
sterium angeloꝝ tibi seruientiũ. (Scriptũ est
de de te. s. in ps. (Qȝ angelis suis mandauit
de te ꝛc. Ait illi iesus) Hic rñdit ei p scriptu
ram quod totaliter euacuat ei⁹ tẽtationem
(Nõ tẽtabis. ꝛc) Deutero. vi. Tẽtare ei deũ
est q̄rere experimentũ de dei virtute absq̄
leuitabili necessitate ⁊ hoc ẽ pctm̄ qȝ q̄ñcũq̄
hȝ hõ aliq̄d qđ põt facere scđȝ viã hũanã ad
euadẽdũ periculũ non dȝ illud omittere q̄rẽ
do diuinũ experimẽtũ: ⁊ ꝓpter hoc probatio
ferri candentis: ⁊ monomachia tãq̄ illicita
ꝓhibẽtur in iure. Per hoc ergo rñdet iesus
diabolo tẽtãti ip̄m: qȝ cũ posset de pinnaculo
tẽpli descendere per viã humanã. s. p grad⁹
ad hoc factos i tẽplo nõ debebãt per alium
locũ descẽdere: qȝ hoc esset deũ tẽtare (Iterũ
assumpsit deũ diabolus). Hic tercio tẽtat eũ
de cõcupiscentia oculoꝝ seu auaricia: qȝ po-
suit eũ in montẽ excelsũ. Quis aũt fuit iste
mõs nõ nolatur nec multũ refert ad ꝓpositũ
(⁊ ostẽdit ei oĩa regna mũdi) Nõ sic est intel
ligẽdũ ꝙ ex illo loco posset oĩa regna: ⁊ oĩs
ciuitates deteriate videri: sȝ ostẽdendo diuer
sas partes orbis dixit ei. Tale regnũ est in
tali situ: ⁊ tale in tali: enarrando in breuib⁹
magnitudinem ⁊ gloriã illoꝝ regnoꝝ: et iđ
ostenso fuit magis ad auditũ q̄ ad visũ: quo
facto (dixit ei Hec oĩa tibi dabo) Ex hoc loco
⁊ alijs similib⁹ dixerũt manichei ꝙ diabol⁹
est dñs istoꝝ corporaliũ inferiorũ sicut factor
⁊ creator eoꝝ: sȝ hoc pȝ manifeste falsũ. Gen
. i. vbi describunt facta a deo Et iđ dicẽdũ ꝙ
diabolus mẽtiebatur: qȝ mendax est ⁊ pater
mẽdacij: vt habet ioh. viii. Creature eñ cor
porales nõ sũt i potestate ip̄ius nisi q̄tũ sibi
permittit a deo. Sequitur (Uade sathana).
Hic increpauit eũ ⁊ nõ supra: ad ostẽdendũ
ꝙ proprias iniurias debet hõ portare: sȝ dei
iniuriã nullo mõ tolerare hoc autẽ maxime
fit: qñ cult⁹ debit⁹ deo ip̄ẽditur diabolo: qđ
diabolus facere suggerebat. Et ideo hãc ve
ritatem per scripturã confirmat deutero. vi.
(Dñm deũ tuũ adorabis ꝛc.) adoratione. s.
latrie: q̄ soli deo debetur hoĩes aũt venerari
possũt veneratione dulie (Tũc reliquit eũ)
Hic ostẽdit ei⁹ diuinitas ex ministerio sctõꝝ
angeloꝝ: reliq̄rũt eñ ãgeli ip̄sũ iesũ ad tp̄s
vt diuinitas ei⁹ diabolũ magis lateret ⁊ cõ
uenienti⁹ locum tentãdi haberet: ⁊ vt victo
ria ip̄ius xp̄i excellẽtior appareret ex hoc ꝙ
solus ip̄sũ deuiceret. ⁊ iđ victo tẽtatore ⁊ pre
cõfusiõe recedẽte (cesserũt ãgeli ⁊ ministra-
bãt ei sicut vero dñ̃o ꝓprij serui. Ex q̄ appa
ret diuinitas xp̄i: qȝ nulla natura est supra
angelicã nisi diuina.

Expositio moralis.

Ductus est iesus in desertũ) Per hoc insinuatur ꝙ aggrediẽs desertũ penitentie: fortiꝰ tentatꝫ ab hoste. Eccle.ii.c. Fili accedens ad seruitutẽ dei sta in iustitia ⁊ timore / ⁊ ꝑpara alaꝫ tuã ad tentationẽ.i. ad resistẽdũ tẽtationi q̃ imminet tibi. Illos enĩ deꝰ fortiꝰ tẽtari permittit quos fortiores esse cognoscit.i.ad cho.x. Fidelis aũt deus est q̃ nõ patietur vos tentari supra id qđ potestis per hoc aũt qđ iesus tẽtari voluit triplici tentatione ostenditur qꝫ ꝗuis tentatio vel est a carne / vel mũdo / vel ab hoste. Dyabolꝰ tñ vtitur aliqñ carne et mũdo tẽtationis eorũ accedẽdo ¶ Questio fratris anthoni betõtini super idẽ euãgeliũ Nõ in solo pane viuit hõ.ꝛc. Mat.iiii.c Super quibꝰ verbis merito q̃ritur. Utrũ gulositas q̃libet ieiuniũ frangat ⁊ destruat. Cui questioni ex sentẽtia doctores nostri richar. super. dist.xv.iiii.lib.sen.art.vi. Respondetꝫ sic dicentis. Jeiuniũ qđ obseruare populum xpianus obligatꝫ triplex est. Quoꝝ primũ dꝫ ieiunium cuiuscunqꝫ seculi iniquitatis ⁊ nequitie. Unñ.b.augu.super iohannẽ ⁊ notatꝫ a gratiano de cõse.distin.v.c. Jeiuniũ. taliter inquid. Jeiuniũ magnũ ⁊ gñale est abstinere ab iniquitatibus ⁊ ab illicitis voluptatibus seculi: qđ ẽ perfectũ ieiuniũ. Nã hiero. ait. Tũc p̃clara ẽ abstinẽtia corporis cũ animus ieiunat a viciis Quid enĩ prodest corpus attenuare abstinẽtia cũ animꝰ intumescit sup his. Unñ Isid.ait. Qui a cibis abstinẽt ⁊ mala agũt demones imitantꝫ q̃bꝰ esca scꝫ abest: ⁊ culpa sẽꝑ adest Jđ dñs per ysa. lv.iii.ca.dicit. Nõne hoc est magis ieiuniũ qđ elegi dissolue colligationes impietatis.i. pctã quoꝝ velut anuloꝝ cathenaꝝ vnũ ad aliud trahit: ⁊ qꝫ quot hõ habet genera pctõꝝ tot retinet eoꝝ diuersitates fasciculoꝝ: ideo additur. Solue fasciculos deprimentes: ⁊ qꝫ sẽsus interiores ⁊ exteriores peccatis constringuntꝫ: ideirco sub infertꝫ Dimitte eos qui ꝯfracti sũt liberos: hoc quippe ieiuniuꝫ per quodlibet pctm̃ mortale frangitur Aliđ ieiuniũ dicitur ꝟtutis abstinentie: de quo hiero. ad demetriadẽ virginẽ ait. Sint tibi quotidiana ieiunia ⁊ refectio satietatẽ fugiens: nichil prodest tibi biduo vel triduo transmisso vacuum portare ventrem: si pariter obstruatꝫ. Nõ dictũ est in eadem di. decretoꝝ a gratiano ponitꝫ. Contradictũ huic ieiunio multa de quibꝰ in sermone quadragesime ber. ait. Si sola gula peccauit sola ieiunet. Si aũt peccauerũt oĩa mẽbra cur nõ ieiunent ⁊ ipa? Et infra subdit Jeiunet oculus a curiosis aspectibꝰ Auris a fabulis ⁊ rumoribus. Jeiunet lingua a detractione et murmuratione. Jeiunet manꝰ a malis operibꝰ. Jeiunet alas a viciis ⁊ ꝯtradicũt in super huic ieiunie multa alia de ꝑfectiõe: sicut ad vxores accedere teste amb. dicẽte. Nullꝰ oino in quadragesima vxori sue ante octauas pasche iungatur huic ꝓpheta ioh.ii.au. Egrediatꝫ sponsus de cubili suo: et spõsa de thalamo suo. sed ipsi nullo mõ duci hoc tẽpore possint. sicut in ca. Capellanꝰ extra de feriis dꝫ Debita repetere / venationibus intẽdere: choreas agere ⁊ hmõi.q̃ oĩa causa breuitatis omitto cũ de eis ĩ oꝑe de pnĩa latiꝰ ꝯtractetꝫ. Ultimũ ieiuniũ dꝫ sctẽ matris ecclie: qđ frangitur solũ ꝑ gulositatẽ.q̃ ẽ pctm̃ mortale inꝗtũ hoc ieiuniũ includit illđ qđ ẽ ꝟtutis abstinẽtie: sꝫ etiã per gulositatẽ q̃ est ꝯtra statutũ ecclie q̃ quinqꝫ modis opatꝫ De q̃bꝰ gre.ĩ expositione btĩ ioh. ⁊ notatur a gratiano de cõ,di.v.c. Quinqꝫ modis. taliter inquit Quinqꝫ modis nos gule viciũ tẽtat. Aliqñ nãqꝫ indigẽtie tp̃a preuenit. Aliqñ cibos lautiores q̃rit. Aliqñ q̃ sumenda sunt ꝓcurari accuratiꝰ expetit Aliqñ aũt ⁊ qualitas ciboꝝ ⁊ tp̃s ꝯgruit: sꝫ in ipsa q̃titate sumẽdi mẽsurã refectionis excedit. Nõ nunq̃ abiectũ ẽ qđ desyderat: ⁊ tñ ipo estu imensi desyderii deteriꝰ peccat. Et ex his colligi põt ꝙ in ieiunio oĩs gula de ꝑfectione vitãda ẽ licet non nisi mortalis de necessitate. Nã codice de legibꝰ lege. Nõ dubiũ dicitur. Non dubitũ est enĩ in legẽ.cõmittere q̃ verba legis ãplexꝰ contra legis nititur volũtatem. Igitꝫ ad tale viciũ euitãdũ in verbis istis dicitur. Nõ in solo pane.i.in quocũqꝫ cibo corporali viuit hõ: sed in oĩ verbo qđ procedit de ore dei. ¶ Alia questio eiusdẽ fratris anthonii super idẽ euange. Nõ in solo pane viuit hõ In quibꝰ verbis q̃ritꝫ ¶ Utrũ gula sit grauissimũ pctõꝝ / ad cuius euidẽtiã sciẽdũ est scḋm doctrinã sancti thome secunda secunde.q.cxlviii.articu.iii.ꝙ pctm̃ vel grauitas peccati tripliciter considerare potest. Primo quidem ⁊ principaliter secundũ materiã in qua peccatur ⁊ hmõi consyderatiõe peccata que fiunt circa res diuinas maxima reputãtur. Secũdo nãqꝫ modo ex ꝑte peccatis: ⁊ scḋ hoc aliqua peccata leuia sunt Ultimo ex parte effectꝰ consequentis. Licet igitur peccatũ gule non sit maximũ primo mõ cũ sit circa ea que ad sustentationem corporis spectare noscuntur neqꝫ secundo modo

q₃ tũc magis allemiat ꝙ agrauat. Tũc ꝑpt necessitatẽ ciborũ Tũ propter difficultatem discernendi ⁊ moderandi id quod in talibꝰ conuenit:tamẽ vltimo modo estimatur grauissimũ cũ ex ea occasionẽ accipiant diuersa peccata hic crysostomus ait Adã in cõtinẽtia vētris expulit a paradiso Diluuium qđ fuit tp̃e noe ipse fecit Et hyero.li.ii.cõtra iouini.ait. Porro ciborũ₃ auditas ꝙ auaricie mater sit ⁊ animũ quasi q̃bus dã cõpedibꝰ i terra teneat q̃s ignorabit:⁊ ꝑpt bꝛeuẽ generalẽ voluptatẽ terre lustrãt ⁊ maria Et vt mulsũ vinũ p̃ciosũsq₃ cibꝰ fauces nr̃as trãseat totiꝰ vite ope desudamꝰ Et istra Frustra q̃dã simulãt salua fide ⁊ pudicicia ⁊ integritate mẽtis se abuti voluptatibus:cũ cõtra naturã sit corpa voluptatũ sine voluptate ꝑfrui. Et aplꝰ hoc ip̃₃ cauẽs dixerit Que aũt ẽ i deliciis viuẽs moꝛtua est.

Feria.ii.post.i.do.xl. Scdm mat.xxv.

IN illo tp̃e Dixit iesus discipulis suis. Cum venerit filius hominis i maiestate sua:et omnes ãgeli eiꝰ cũ eo Tunc sedebit sup sedẽ maiestatis sue:⁊ cõgregabũtur ãte eũ. oẽs gentes et separabit eos ab inuicem sicut pastoꝛ segregat oues ab hedis:⁊ statuet oues q̃dẽ a dextris:hedos aũt a sinistris Tũc dicet rex his qui a dextris eiꝰ erũt. Venite benedicti patris mei:possidete paratũ vobis regnũ a cõstitutione mũdi Esuriui enim ⁊ dedistis michi mãducare Sitiui:⁊ dedistis m bibere Hospes erã ⁊ collegistis me. Nudꝰ erã: et cooperuistis me. Infirmus erã:⁊ visitastis me. In carcere erã et venistis ad me. Tunc respondebunt ei iusti dicẽtes. Dñe quãdo te vidimꝰ esuriẽtem et pauimꝰ te sitientem et dedimꝰ ti bi potum Quãdo aũt te vidimꝰ hospitẽ et collegimꝰ te aut nudũ:⁊ cooperuimus te: Aut quãdo te vidimꝰ ĩfirmũ aut ĩ carcere:⁊ venimꝰ ad te: Et respõdens rex: dicet illis. Amen dico vobis ꝙdiu fecistis vni de his fratribꝫ meis minimus michi fecistis. Tũc dicet et his qui a sinistris eiꝰ erũt. Discedite a me maledicti in ignẽ eternũ qui paratus est diabolo et angelis eiꝰ esuriui eni ⁊ nõ dedists michi manducare Sitiui:⁊ nõ dedistis michi potũ. Hospes erã ⁊ nõ collegistis me Nudꝰ ⁊ nõ cooperuistis me Infirmꝰ ⁊ ĩ carcere et nõ visitastis me. Tũc respõdebũt ei ⁊ ipsi:dicentes Dñe quãdo te vidimꝰ esuriẽtẽ:⁊ sitiẽtẽ aut hospitẽ aut nudũ aut ĩ firmũ ãt ĩ carcere:⁊ nõ ministrauimꝰ tibi Tũc respõdebit illis dicẽs. Amen dico vobis ꝙdiu nõ fecistis vni ex minoꝛibꝫ his nec michi fecistis. Et ibũt hi in suppliciũ eternũ iusti autem ĩ vitam eternam

Expositio litteralis.

CVm aũt venerit filꝰ hominis) Hic ponitur tercia parabola que pertinet ad actiuos.ad quod pertinet se exercere actibus misericoꝛdie:⁊ ꝑ quo exercitio remunerabũtur:desistentes aũt a talibus condẽnabunt Dicit ergo(Cũ aũt venerit filius hominis)licet eſt idẽ sit filiꝰ dei ⁊ hominis:facit tamẽ mentionẽ de filio hois q₃ in foꝛma humana veniet ad iudiciũ(in maiestate sua)q₃ tũc apparebit in foꝛ

ma hominis gloriosa qui in primo aduentu apparuit in forma passibili et infirma (⁊ oẽs angeli eius cũ eo) ¶ Cuz ꝓpter honorẽ iudicis tũ ꝓpter executionẽ iudicii: qꝫ ministerio sãctoꝝ angeloꝝ deducẽtur electi ad celũ: ꝑ malos angelos reprobi trahẽtur ad īfernũ (tũc sedebit sup sedẽ maiestatis sue) ꝑ hoc significat ptãtem iudiciariã q̃ data est xp̄o hoi (et ꝫgregabũtur ante eũ oẽs gentes) qꝫ nullus tũc poterit latere (⁊ sepabit eos abinuicẽ) qꝫ iusticia cuiuslꝫ ⁊ malicia apparebit oib⁹ manifeste: ⁊ talis distinctio vocat̃ sepatio. ⁊ cuz hoc forte distinguentẽ scd̃z situz (sicut pastor segregat oues ab hedis) Per oues intelligũtur iusti ꝓpter eoꝝ inocẽtiam. per hedos reprobi ꝓpt eoꝝ neq̃ tiã. Hedus enĩ qñ crescit est aial fetidũ et luxuriosũ. vñ ⁊ ī lege hirc⁹ offerebat̃ ꝓ pctõ p̄ncipis vt hꝫ. Leuitici.iiii. (Et statuet quidẽ oues a dextris). i. in portio eiꝰ bonis qꝫ sc̃i trãsferũtur ad gl̃iaz hedos aũt a sinistris) mali dimittentẽ ad penam vel qꝫ forte sic erũt dispositi scd̃m sitũ in iudicio qꝫ dextera loc⁹ ẽ honorabilior: ⁊ iõ cõuenit electis (Tũc dicet rex his a dextris ei⁹ erunt. Uenite bñdicti patris mei). i. a patre meo (possidete). i. eternalr̃ tenete (patũ vobis regnũ a ꝫstitutiõe mũdi) qꝫ a principio mũdi factũ est (celũ empireũ qd̃ est loc⁹ beatoꝝ (Esuriit. ⁊c.) Hic tangũtur sex opa mie q̃ sũt necessaria ex parte corporis: ⁊ intelligitur ꝑ hoc septimũ qd̃ est sepelire mortuos. Sufficiẽtia aũt istorũ hoc mõ accipit̃: qꝫ hõ in vita p̄nti p̄rio idiget ex parte corporis alimẽto sine quo nõ põt esse: et hoc alimẽtũ est duplex. Unũ est calidũ ⁊ siccũ. Et hoc vocatur cib⁹. ⁊ sic vnũ op⁹ mie est pascere esuriẽtẽ. Uñ dicit phũs. ii. de aĩa. Qd̃ esuries ẽ appetitus calidi ⁊ sicci. Et aliud est alimẽtũ frigidũ ⁊ humidũ: ⁊ illd̃ vocat̃ pot⁹ Et sic scd̃z op⁹ mie est potare sitientẽ: ⁊ sic dꝫ. ii. de aĩa q̃ sitis ẽ appetit⁹ frigidi ⁊ humidi. Scđo indiget tegumẽto sine quo non põt bñ esse. vꝫ idumẽto ⁊ domicilio: in quo possit requiescere et sic est duplex op⁹ mie. s. vestire nudũ: ⁊ colligere vel recipe hospitẽ. Tercio indiget post vitã istã sepultura. ⁊ sic ponit̃ q̃rtũ op⁹ mie. s. sepelire mortuos Ista aũt q̃nq̃ p̄dicta sũt oib⁹ cõia: alia sũt duo opa mie q̃ ipediũtur alicui ex alia accidẽte supuenientẽ: vt si quis incurrit infirmitatẽ vł capiat̃ ab hostib⁹: ⁊ sic accipiũtur duo opa q̃ sũt visitare infirmũ: ⁊ redimere captiuũ: ⁊ noĩe eõdẽ ptibis itelligit oẽ bñficiũ eis ipensũ. Ista aũt septẽ opera mie hñtur in vno versu. Uisito: poto: cibo: redimo: tego: colligo: cõdo: ⁊ pꝫ sñia ex p̄dictis. Ista aũt septẽ ipensa xp̄i fidelib⁹ ꝓpter xp̄m sibi reputat totũ factuz qꝫ fideles sũt mẽbra ei⁹ ⁊ ecõtrario fidelib⁹ denegata sibi reputat denegari: ꝓpter qd̃ facientibus opa mie reddit vitã eternã denegãtib⁹ aũt penã: ex istis pꝫ l̃ra (Dñe qñ te vidim⁹ esurientẽ. ⁊c.) Nõ est q̃stio ꝓcedẽs ex ignorãcia qꝫ iusti cardinabiliter cognoscẽt q̃ opa mie fctã mẽbris xp̄i xp̄s sibi reputet fieri: ⁊ ꝓ tali b⁹ se certitudinalr̃ saluari Et sic mali sciẽt se dãnari ꝓ cõtrario. Sꝫ ẽ q̃stio admiratõis ꝓ magnitudĩe mie q̃ infligẽt reprobis. Cõsiderãdũ etiã q̃ hic nõ fit mẽtio de opib⁹ mie ex pte aĩe: qꝫ illa ꝑtinent ꝓ maiori parte ad quos pertinet alios instruere et dirigere in salutẽ hic aũt agitur de iudicio circa statum actiuorum, vt visũ est. cetera patẽt ex dictis.

¶ Expositio moralis.

Cum aũt venerit fili⁹ hoĩs in maiestate sua) Hoc etiaꝫ põt exponi de aduẽtu xp̄i ad iudiciũ ꝑticulare sicut et pars p̄cedẽs Nã a tp̄e ascẽsionis sedet in maiestate ad dexterã dei p̄ris: ⁊ ãgeli sunt cũ eo Oẽs gẽtes ꝫgregate sũt ante eũ: qꝫ nuda ⁊ aperta sũt oculis ei⁹ oĩa. Hebreos. iiii. Ipe etiã segregat oues ab hedis: oĩm merita ⁊ demerita discernẽdo: ⁊ ponit bonos ad dexterã dãdo eis gr̃am q̃ est arra gl̃ie: ⁊ per oppositum malos ad sinistrã arrã gl̃ie negãdo. et sic dicet bonis (Possidete paratũ vobis regnũ) scd̃m qd̃ dꝫ. Lu. xvii. Regnũ dei est intra nos (Esuriui) ī mẽbris meis desiderantib⁹ eucharistiã ⁊ dedistis michi vos sacerdotes bñ ministrãdo (Sitiui) potũ sapiẽtie salutaris (⁊ dedistis michi bibere) vos doctores ⁊ p̄dicatores ecclesie (Hospes erã) exclus⁹ a vnitate eccl̃ie (et collegistis me) vos pii iudices absoluẽtes me (Nudus) ogimento virtutũ (et operuistis me) reducendo me ad virtutis bonum (Infirmu⁹) infirmitate passionis inordinate (⁊ visitastis me) supportando caritatiue (In carcere erã) ligat⁹ praua ꝯsuetudine (⁊ venistis ad me) soluẽdum a tali ligamine E conuerso vero dicet malis (Esuriui et non dedistis michi mãducare) Expositio pꝫ ex p̄dictis per negotiationem collationis dictorum bñficiorum. Et sicut conferentes digni sunt premiatione. Ita de negantes et dare potentes punitione. Ideo cõcluditur in fine (Et ibũt hi in supplicium eternũ. ¶ Questio fratris anthonii betontini super euang. mat. xxv. Ite maledicti in ignẽ eternũ q̃ pat⁹ ẽ diabolo. In q̃b⁹ v̄bis

rit. Quare pena prauoꝝ eternalis est: cuꝫ eoꝝ culpa tēporalia commissa sit. Sed hec ē questio citius soluitur: si diuine iusticie rō equo aīo pensat. Nā ⁊ doctores sancti qui hoc in sta meditatione pēsarunt tribus rationib⁹ vt de reliquis taceā: ad veritatē diuine iusticie declarandā vsi sūt. Quaꝝ prima est. In eodē statu in quo hō morit in eodem punit sed morientis petōris voluntas in infinitū inuenitur mala igitur et infinitū estimatur punienda. Dicitur eī in cap. Cū voluntate. extra de sententia ex cōmunicationis. Volūtas et propositum distingunt maleficiū. Ille eccle. ca. scribitur (Si recederit ad austrum per quem caritas feruor designatur ad aquilonē per quē frigiditas peccatoris ad benefaciendū denoratur ī quocūqꝫ loco ceciderit ibi erit. Ceterū ꝙtominus bonum est ꝙ petōre deo preferunt siue per quod quasi de⁹ ipse deseritur: tanto ei ignominia irrogatur cū ergo omē quod est vel esse potest in infinitum minus deo sit: infinitam iniuriam a creatura creator accipit. Hinc hiere. ii. conqueritur dn̄s. Me dereliquerunt petōres scꝫ fontē aque viue: ⁊ fodiūt sibi cisternas dissipatas. Et licet oīs comparatio abusio sit respectu dn̄i: tn̄ secundū humanū modum loquendi non paꝝ differunt. Fons aque viue qui deus est: quam samaritane promisit dicens Qui biberit ex aqua quam dabo ei nō sitiet in eternum: Johannis. iiii. c. Et cisterne dissipate per quas res create intelligi possunt: ad quas deserendo creatorē peccatores cōuertūtur. ¶ Ultima ratio ⁊ melior talis sit. Justus iudex qui cognoscit quo corde peccatū cōmittitur: non tamē minus opus malum in puniendo cōsyderat: ꝙ mentē peccātis putemus quod discutiat. Quotiensciūqꝫ igitur in voluntate peccatum reperit totiēs eū punire disponit: ⁊ si semper in voluntate peccatum accedere inueniat: semper oportet vt eū punire diffiniat. ⁊ qꝛ culpa mortali deficiente in mala voluntas semper adest: ꝙ ei semper sit pena necessarium est. Un̄ in quarto dialogoꝝ volumine beati gre. petro dicēti sibi. Scire velim quomodo iustum sit. vt culpa que cum fine perpetrata est sine fine puniat: protinus respondit dicēs hoc petere recte diceretur: Si iustus iudex non corda hominum sed facta pensaret: iniqui eñ ideo cū fine vixerunt. Nam voluissent vtiqꝫ sine fine viuere vt potuissent sine fine peccare. Osten dunt enī qꝛ in peccato semper viuere cupiunt qui nunꝙ desinunt peccare dum viuunt. Ad magnam ergo iusticiam iudicātis pertinet. vt nūꝙ careant supplicio qui ī hac vita nūꝙ voluerunt carere peccato.

¶ Feria. iii. post. i. dn̄icam. xl. Euangelium Secūdū matheū. xxi. ca.

In illo tpe Cū ītrasset iesus hierosolymaꝫ cōmota est vniuersa ciuitas dicens Quis est hic: Populi autē dicebant: Hic est iesus propheta a nazareth galilee. Et ītrauit iesus ī tēplū dei. Et eiiciebat oēs vendētes ī tēplo mēsas nummulatioꝝ ⁊ cathedras vēdētium colūbas euertit. Et dixit eis Scriptū est. Domus mea domus orationis vocabitur. vos autē fecistis illā speluncā latronū. Et accesserūt ad eū ceci et claudi ī tēplo ⁊ sanauit eos Videntes aūt principes sacerdotū et scribe mirabilia que fecit ⁊ pueros clamātes ī tēplo ⁊ dicentes Osanna filio dauid Indignati sūt et dixerūt ei Audis quid isti dicūt. Jesus aūt dixit eis Utiqꝫ Nūꝙ legist; qꝛ ex ore infanciū ⁊ lactētiū pfecisti laudem. Et relictis illis: abiit foras extra ciuitatē ī bethaniam Ibiqꝫ docebat eos de regno dei.

¶ Expositio litteralis.

Et cum intrasset.) Hic ponitur iudeorum indignatio: quia principes sacerdotum ⁊ maiores indignabantur de reuerentia christo exhibita ⁊ ideo dicitur. (Commota est vniuersa ciuitas) qꝛ factum maiorem dicitur esse factum totius ciuitatis dicens: (Quis est hic) .q.d. Iste nō est talis ac tantus ꝙ talia deberent sibi exhibere (populi autem) .i. simplices ⁊ vulgares quasi cōuenientes contrario reddentes (dicē

būt. hic est iesus ꝓpheta a nazareth galilee)
Et vocāt eū prophetā non quēcūq: sed illū
ꝗ dictus fuerat ꝑ moysē prophetam Deute.
xviii.c.⁊ replicat. Actu.vii. Prophetā susci/
tabit deꝰ de fribꝰ vēis:⁊ ideo merito dꝫ ho/
norari (Et intrauit) Hic scḋo ostḋitur ꝙ iu/
dei fuerūt cōtemptores diuine maiestatis in
facto patenti. Et diuiditur in duas qꝛ pꝛio
ostḋitur xp̄i diuinitas ex duplici facto. Scḋo
subiungit iudeoꝝ impugnatio ibi. Uidētes
aūt principes: pꝛima in duas: scḋꝫ duplex fa
ctū a xp̄o ostēsū. Scḋꝫ ponitur ibi ⁊ accesse
runt ad eum/ ad euidētiā pꝛimi ꝯsiderādū
ꝙ principes sacerdotū ꝗ erāt auari ꝑ astuti/
as suas diuersas conabantur extorquere vel
expoliare ppl'm igit qꝛ de longiꝗs partibus
aliqui veniebant in hierl'm causa deuotiōis
qꝛ non erat eis licitum alibi sacrificiū offer
re:⁊ non poterāt ex tam lōginquo aīalia ad
ducere ⁊ ideo sacerdotes statu erāt in tēplo
aliquos de sua familia ꝗ vēdebāt in atriis
templi illa ꝗ poterāt in tēplo offerri: ne ve/
nientes a longe haberēt excusationē cessādi
ab oblationibus. Similiter qꝛ aliqui venie
bant ad tēplū qui nō hēbāt pecuniā vñ pos
sent aīalia offerenda emere: ideo sacerdotes
statuerūt sibi nūmularios ꝗ sub certa cauti
one pecuniā traderēt et sic nullus excusaret
quin posset sacrificiū offerre. Licet ei ꝑ illa
accōmodatione pecunie non reciperēt pecu
niam vltra sortem. recipiebāt tñ aliqua mu
nera vel exenia.⁊ sic patet ꝙ peccabāt ex fa/
cto qḋ erat illicitū. s. aliqd recipere vltra soꝛ
tem ꝗtūcunqꝫ modicuꝫ:⁊ ex loco qꝛ talia ex/
ercebāt in locis orationi deputatis:⁊ iḋ xp̄s
talia tanꝗ illicita de templo eiecit et ī hoc se
dn̄m templi ostendit ⁊ hoc est qḋ dꝫ hic (Et
intrauit iesus ī templū dei(tēplū aūt aliqñ
accipitur ꝓpꝛie ꝑ domo tēpli qñ diuidebat
in duas ꝑtes vna pars vocabatur scīm vbi
erat altare thimiamatis mēsa ⁊ candelabꝛū
alia pars erat scīm scōꝝ vbi erat archa te
stamenti et duo cherubin: illā partē ꝗ dice/
batur scīm intrabāt quotidie sacerdotes ad
offerendū incensum et nulli alii: intra san/
ctū scōꝝ solus sūmus pōtifex intrabat et se
mel in ānō. Aliqñ aūt accipitur tēplū large
ꝑ quadā platea ꝗdꝛata āte tēpli clausa mu
ro: et dicebatur atriū sacerdotū: qꝛ sub diuo
erat altare holocaustoꝝ: ⁊ illud itrabāt nō
solū sacerdotes: sed etiā leuite eos adiuuan
tes in excoꝛiatione hostiarū et ablutione et
consimilibus. Uulgares aūt homines illuc
non intrabant sed ad hostiū illius atrii ala
lia viua offerebant sacerdotibus. Ista autē
duo loca non intrauit xp̄s: qꝛ non erat sacer
dos nec leuita sed pꝛeter ista duo loca erant
adhuc duo alia loca vbi hoīes sub diuo erāt
in oratione: et in vno orabant viri ⁊ in alio
mulieres:⁊ ista atria noīe templi vocabant
scḋm qḋ scribit. Act.iiii. Petrus et iohānes
ascenderūt in templū ad horā orationis no
nā:⁊ de hac dicitur hic. et intrauit. Jesus in
tēplū dei:⁊ eiiciebat oēs vēdētes.⁊c. ¶ Se
cundum queritur hic. Questio Quō non re
stiterūt ei: Dicendū ꝙ ex oculis eiꝰ et facie
exibat fulgoꝛ terrens eos ita ꝙ nō audebāt
resistere sicut in voce sua terruit eos ꝗ venie
bāt ad capiēdū eū ꝗ cū audierunt ipsum di/
centem. Ego sum abierūt retroꝛsū ⁊ ceciderunt in terram. vt habetur Jo.xviii. In vo
luntate eñ xp̄i erat ostendere infirmitatem
assumptam ⁊ sue diuinitatis virtutem/ sequi
tur (Et dixit eis: scriptum est) Isa.lvi(Do/
mus mea domus orationis vocabitur: vos
autem fecistis illā speluncā latronum) qꝛ nō
curabant de cultu dei sed magis decoꝛatiōe
populi ⁊ astutias suas exq̄sitas vt visuꝫ est.
Speluūca aūt latronū dr̄ esse locꝰ vbi spolia
ꝗ rapiuntur ꝯgregātur ⁊ hoc fecerūt sacerdo
tes de tēplo vt visū est (Et accesserunt) Hic
ponitur scḋm factū ostēsiuū sue diuinitatis
in curatione infirmitatū incurabiliū: qḋ nō
pōt fieri nisi virtute diuina: et hoc est qḋ dꝫ.
(Et accesserunt ad eum ceci ⁊ claudi(A pri/
uatione eñ in habitū nō fit regressꝰ ꝑ natu
rā (et sanauit eos) virtute pꝛopꝛia qḋ nō po
terat facere virtꝰ creata (Uidentes aūt prin
cipes) Hic ꝯñter ponitur cōtra xp̄m iudeoꝝ
indignatio. et diuiditur in duas ꝑtes: qꝛ pri
mo ex indignatione impugnāt eiꝰ famā: et
scḋo eiꝰ doctrinā: ibi et cū venisset in tēplū
Prima in duas. qꝛ pꝛimo ponitur iudeoꝛuꝫ
indignatio. Scḋo ponitur xp̄i rñsio: ibi. Je
sus aūt dixit eis. Circa pꝛimū sciendū ꝙ pri
cipes sacerdotū ꝯceperūt rancoꝛē et odiū cō
tra xp̄m ꝓpter hoc ꝙ manifeste repꝛehende/
bat auariciā ⁊ alia eoꝛū vicia ⁊ videntes mi
racula que fecit infirmos sanādo(⁊ pueros
clamantes in tēplo.⁊c. ip̄m. s. esse xp̄m verū
(indignati sunt) verūtñ qꝛ nō audebāt mi/
racula manifeste impugnare: iḋ arguūt euꝫ
de applausu ppl'i quē sustinebat circa se(⁊ di
xerūt ei. Audis qḋ isti dicunt) q.d. si tu esses
iustus ⁊ bonꝰ tu nō sustineres talē applausū
ppl'i(Jesꝰ aūt dixit eis) Hic ponit xp̄i rñsio
vbi xp̄s ostḋit eos iuste repꝛobādos a deo: et
pꝛio facto. scḋo euidēti signo: ibi. Mane aūt

t euertens. In prima ergo pte dz sic (Jesus
aūt dixit eis) q.d. bñ scio qz isti dicūt me xp̄z
ꝯfidēdo: et ꝙ hoc debeam sustinere patet: qz
hoc est ex diuina preordinatiōe: scḋm qḋ scri
bitur ex psal. ꝑpter quod subdit (Nūq̄ legi
stis) qz ex ore infantiū et lactētiū ꝑfecisti lau
dē) q.d. Uos q̄ estis legisꝑiti deberetis scire
hanc scripturā. ⁊ ꝑ ꝯñs me non cōprehēdere
(Et relictis illis) tanq̄ excecatis ꝑ inuidiam
(abiit foras extra ciuitatem) ⁊ in hoc ꝙ dimi
sit eos corporaliter ondit facto eos eē dimit
tendos a deo spūaliter ꝑpter eorū excecatio/
nē. ❡ Expositio moralis ipi⁹ euāgelii

Et cum intrasset hierosolimā com
mota est vniuerse ciuitas dicens.
Quis est hic ꝑ hoc signū fuit ꝙ in/
trante iesu celestem hierusalē angeli dicturi
erant q̄s est iste rex glie. (Et intrauit iesus
in tēplū dei) Ciri. hoc erat ꝑpriū boni filii
intrare domū patris. Et tu imitator xp̄i fa/
ct⁹ cū aliquā ciuitatē fueris ingress⁹: primū
ad ecclesiam curras (eiciebat oēs vendentes
in templo (Nā mercatores eiici debēt de ec/
clesia (⁊ mēsas nūmulariorū) Chry. signifi/
cans ꝙ in templo dei nō debēt eē nūmi nisi
spūales hñtes ymaginē dei (et cathedras vē
dentiū columbas euertit) i. dignitates eccle
obtētas symoniace (Domus mea dom⁹ orō
nis vocabit) sed nūc domus dissolutiōis pt
vocari et dom⁹ cupiditatis: vñ subdit. Uos
aūt fecistis illā speluncā latronū. Magni la/
trones in speluncis suis exñtes qñ sciūt aliq̄s
paꝝ hñtes trāsire: non exeunt de speluncis.
sz mittunt famulos suos ad illos spoliandū
Sz qñ sciūt hoīes trāsire multū pecuniosos
currunt illuc de primis. Hic multi canonici
qñ sciunt magnū lucrum ꝑhale currunt ad
ecclesiam sz qñ ē modicū lucꝝ remanēt in do/
mibus suis ⁊ recreationibus ⁊ ad ecclesiā cle
ricos suos mittunt (Et accesserūt ad eū ceci
⁊ claudi. ⁊c) Moraliter. Ceci sunt ignoran/
tes. Claudi vero rectitudinē iusticie dimit/
tentes ⁊ isti curantur aliq̄n ꝑ paupes ꝑdica
tores xp̄i sectatores ꝑ eoꝝ bona consilia et
hortamenta de quo tū aliq̄n mali sacerdo/
tes indignātur cōtra quos subditur) Nūq̄
legistis ⁊c. q d. Si sacre scripture noticiā
haberetis nō idignaremini: sz gauderetis Et
ita fit cōiter ꝙ qñ lr̄ati nō indignāt: sz gau/
dēt: qz ꝑ hoc iposito sibi onere subleuantur
(⁊ relictis illis abiit ⁊c. (Chry. vt ibi mane/
rent corporaliter vbi hitabant spiritualiter.
❡ Questio fratris anthonii betōtini Mat.
xxi. c. Intrauit iesus in tēplū dei ⁊ eiiciebat
oēs vendentes ⁊ ementes in tēplo. Super
q̄b⁹ verbis queritur. ❡ Utrū aliq̄n licita
sit mercatio. Ad cui⁹ euidētiā aduertendū ē
scḋz alexā. de ales. qz tria sunt gnā opeꝝ hūa
noꝝ. Quedā eñ sūt q̄ minime pñt eē mala:
sicut diligere deū ⁊ ꝓximū Quedā sūt q̄ ali/
q̄ mō nō pōt eē bona: cuiusmōi sūt blasphe/
mare deū / odire ꝓximū / vsura / fornicatio
⁊ similia Quedā alia reperire cōtingit q̄ bo
na eē nō pñt ⁊ mala. Sicut ē elemosinā da/
re / ieiunare / ecclesiam visitare / ⁊ alia his si/
milia. Inter q̄ mercatio numerari dz q̄ de se
mala non est: sed aliq̄bus circūstātiis depra
uari pōt. Uñ aug. ait in lib. de q̄stionib⁹ no
ui ⁊ veteris testamēti. Fornicari hoibus sēp
lz: negociari aūt aliq̄n nō lz aliq̄n lz. ꝙ autē
de se licita sit: doctor subtil' magister. Johēs
scotus. q. ii. sup x distin. xv. iiii. lib. snīaꝝ ondit
dit ex manifestis necessitatib⁹ ⁊ cōmodis ho
minū cōitati ꝑueniētib⁹ ex officio et exerci/
tio ipo mercandi. Cōstat eñ vni patrie vel
vrbi multa deficere q̄ in altera superabūdat
q̄ aūt in colēdis agris ⁊ in ceteris artib⁹ me
chanicis occupātur: vl' rei publice regimini
aut iuste militie operā prestant ad res q̄bus
eguerit emēdas ⁊ deferēdas ꝯmode ⁊ oppor/
tune ire nō pñt nec isup ad hoc oēs idustriā
⁊ periciā habēt. qua ex re reipublice satis ex
petit ꝙ huic officio aliqui idonei mācipetur
q̄b⁹ vtiqz merito ꝑ emolumēto aliq̄d lucri
debetur. Uñ aplus prīa ad. Coꝝ. ix. ca. dicit
Nemo militat suis stipendiis vnq̄. Et q̄s re
periri posset q̄ sine lucro huic opi iseruire vel
let. Cū. Math. x. dicat dñs. Dign⁹ est mer/
cede sua Preinde ondītur negotiationē eē
licitam Lege nature scripture: ⁊ grē Primo
nāqz ostēditur lege nature. qz qḋ reipublice
vtiliter ⁊ peculiariter vtili est quō fieri de/
bet immo non paꝝ laudandi sūt q̄ ex hac in
tentione huic operi inseruire conatur: lz inde
lucrari videantur cum industria sollicitudi
nem labores pericula hac pro re marcatores
exponant: dūmodo discreta sit q̄titas lucri
Scḋo idem ostendit lege scripture qz nego
ciatio in nullo loco reprobatur: imo de se cō
ceditur. Uñ in vltimo ca. ii. lib. Neemie dz
ꝙ negaciatores in die sabbati non viderent
Ex quo colligi pōt ꝙ aliis diebus marcato/
res emere ⁊ vēdere poterant Et si in die sab
bati erat prohibita: hoc propter festum erat
in quo negociari non licet: non quia esset de
se mala. Tercio quoqz negotiationē eē lici/
tā ondit lege grē. Nam ipē tali auctoritas
vniuersalis ecclie marcatores sub congrua

mēsura lucrātes minime dānat:imo i.c.pes vēas:de donationibus inter vir. ⁊ vxorem inc. et lo. res approbari vident qū dicit pro vxoris cuiusdā causa dotes debere reponi i manu mercatoris ¶ Sed contra p̄dicta sa tis obstare videt Iohēs Chriso.sup hoc euā geliū dicens. Nullus xpian⁹ dʒ esse merca tor:aut si voluerit esse p̄iciat de ecclia. Et paulo post qui emit ⁊ vēdit nō pōt esse nisi periurus Ad qd̄ dicendū est ꝙ Criso. ibi ex tertiue locat⁹ ꝓ eo:ꝙ pauci sūt marcatores q̄ in suis negociationibus iusticiā obseruēt ⁊ multis aliis viciis ibi nō peccēt. Aut absq̄ dubio non est in hoc dicto seq̄nd⁹ cū nullā habeat ꝓ se rōnem cogentem aut scripture auctoritatem. Nā ex euangelio hui⁹ diei nō potest aliđ colligi nisi ꝙ xp̄s inuehit ɔtra vē dētes in tēplo:qđ vtiqʒ illud graue pctm̄ ē. Aduertēdū tn̄ est ꝙ sūt q̄dā negotia que vix possunt absq̄ pctō fieri sicut btūs grego.in omelia.xxiiii. dicit et notatur a gratiano de pe.di.v. Negociū h'mōi scđʒ durandū nēm ⁊ alios doctores septē sunt Cura.s.rei fami liaris:milia.p̄curatio:admistratio.aduoca tio:qđ negociū scđʒ. Hostiensē oib⁹ p̄iculo sius est Epyscopatus officiū quo nichil mi serabilius ⁊ periculosius est si p̄functorie.i. negligenter res agatur:vt patet.xl.di.decre tor. c.Ante oīa dz.q̄ p̄prie sūt verba.Augu stini ad valeriū:lʒ hec vltima duo sub p̄cu ratione ⁊ admistratione valeāt cōp̄hēdi. Septimum quoqʒ negociū mercatio est. de qua Leo papa sic indt. Qualitas lucri nego tiantē.aut accusat.aut arguit:qꝛ et honest⁹ est q̄ in turpis. Veruntn̄ penitenti vtilius ē dispendia pati:q̄ꝫ particulis negotiationis astringi:qꝛ difficile est inter ementis vendē tisq̄ ɔmerciū nō interuenire pctm̄ qꝛ lʒ de se sit bona:tamen ex aliqua circūstātia de fa cili maculatur:sicut fuit mercatio istoꝝ i tē plo vendētiū ⁊ ementiū qđ hoc oīno agere i tēplo licitū nō erat Quāobrē xp̄s de templo oēs eiecit sicut dicunt verba ista. Intrauit iesus i.tēplū dei.eiiciebat oēs vēdētes ⁊ emē tes in templo.

¶ Fe.iiii.post.p̄mā do.quadra.mat.xii.c.

IN illo tēpore Accesserūt ad iesū scribe et pharisei dicentes. Magister volumus ad te signū videre. Qui respon dens ait illis: Generatio mala ⁊ adultera signū querit ⁊ signū nō dabitur ei nisi signū ione p̄ phete. Sicut enī fuit ionas ĩ vē tre ceti trib⁹ dieb⁹ ⁊ trib⁹ nocti b⁹:sic erit fili⁹ hoīs ĩ corde ter re trib⁹ dieb⁹ ⁊ trib⁹ noctib⁹ Vi ri niniuite surgēt in iudicio cū generatiōe ista: ⁊ ɔdēnabit eā qꝛ penitētiā egeꝛt ĩ p̄dicatiōe io ne Et ecce plus q̄ ionas hic Regi na austri surget ĩ iudicio cū gn̄ ratiōe ista:⁊ ɔdēnabūt eā:qꝛ ve nit a finib⁹ t̃re audire sapiētiā salomōis Et ecce plus q̄ salomō hic Tūc aūt ĩmūd⁹ sp̄us exierit ab hoīe ābulat p loca arida: q̄ rēs req̄ē ⁊ nō ĩuenit. Tūc dicit Reuertar ĩ domū meā vn̄ exiui Et veniēs ĩuenit eā vacātē sco pis mūdatā ⁊ ornatā Tūc va dit ⁊ assumit secū alios septem sp̄us neq̄ores se Et ĩgressi habi tāt ibi:⁊ fiūt nouissīa hoīs illi⁹ peiora p̄ioꝝ b⁹ Sic erit ⁊ gn̄ati oni huic pessīe Adhuc eo loquē te ad turbas.ecce mat̄ ei⁹ ⁊ fra tres stabant foris q̄rētes loq̄ ei Dixit aūt ei q̄dā. Ecce mr̄ tua ⁊ fr̄es tui foris stāt:q̄rentes te.At ipse r̄ndēs dicēti sibi:ait Que ē mr̄ mea:⁊ q̄ sūt fr̄es mei: Et ex tēdēs manū ĩ discipulos suos dixit Ecce mat̄ mea:⁊ fr̄es mei Quicūq̄ ei fecerit volūtatem patris mei qui in cel's est ipse me⁹ frater ⁊ soror ⁊ mater est.

¶ Expositio litteralis.

Magister volumus a te signū vide
re:non qḋcūq₃:sed de celo: vt ha
bet.lu.xi. Qui rñdēs ait illis (Ge
neratio mala) q₃ ex ꝑsecutoꝛibus propheta
rum descenderūt (⁊ adultera) q₃ patres eoꝝ
ydolatre fuerunt (signum q̄rit) de celo (et si
gnū non dabitur ei) de celestibus: q₃ sunt in
digni ꝓpter eoꝛum curiositatē ⁊ maliciā (ni
si signū ione ꝓphete) q̄si diceret terreni sunt
⁊ infimi. Et ideo de terra et infimis signum
habebunt. Et hoc est quod subditur (Sicut
eñi fuit ionas) vt p₃ (Viri niniuite surgent
in iudicio cū generatione ista. ⁊c.) Hic expri
mit eoꝝ ꝯdēnatio: q₃ gētiles pctōꝛes egerūt
penitētiā ad p̄dicationes ꝓphetarum ⁊ pha
risei obstinati in pꝛedicatione xp̄i q̄ tñ erat
dñs ꝓphetarū: et iō ex facto illoꝝ apparebit
cōdēnatio iusta istoꝛum. Et hoc est qḋ dicit.
(Viri niniuite surgent in iudicio. ⁊c) Hoc ē
dictū ex facto eoꝝ apparebit iusta cōdēnatio
istoꝝ. Sequitur (Regina austri) i. regina sab
ba. de qua hr̄. iiii. regū. x. c. Et d₃ hec regina
austri: q₃ regnū eius est in australi parte re
spectu hierl̄m (surget in iudicio) hoc ē ex facto
ei⁹ ōñdet̄ istoꝛū iusta ꝯdēnatio (q₃ venit a fi
nib⁹ terre), i. a longinq̄s ꝑtib⁹ (audire sapi
entiā salomonis) q̄ non fuit nisi solū figura
xp̄i (⁊ ecce plusq̄ salomō hic). i. xp̄s p̄ītialit
posit⁹ cui⁹ p̄dicationē iudei ꝯtēpserūt (Cū
aūt immūd⁹ sp̄ūs exierit) Hic ponit̄ eoꝝ ex
eecatio et possessio a dyabolo. ꝯ̄ d cui⁹ euidē
tiā sciēdū q̄ ꝑtestas dyaboli fuit eiecta q̄dā
mō a pop̄lo iudaico p legis dationē: q̄ exclu
debat cultū demonū: ⁊ inducebat ad colen
dum verū deū. Et sic eiectus transiit ad pos
sidendū plenius gentiles sine lege ⁊ ꝓpheta
rū oꝛaculis viuētes: et iō eos tenebat i ydo
latria subiectos: sed adueniēte xp̄i p̄dicatio
ne ⁊ ap̄loꝝ iudei p maioꝛi pte fuerūt incre
duli: ꝯ̄tiles aūt deuote fidē xp̄i et apostolo
rum acceperunt: et sic dyabol⁹ eiect⁹ ab eis
per fidem christi reuersus est ad possidendum
populum iudaicum erroꝛe excecatus ⁊ sic fa
cta sunt nouissima hui⁹ pp̄li peioꝛa prioꝛib⁹
q₃ stat⁹ pp̄li iudaici peioꝛ est mō q̄ fuerat a
principio an̄ legē datā hoc est ergo quod di
cit (Cum immundus spiritus exierit ab ho
mine) id est a populo iudaico viuente sub le
ge nature: quia eiectus est per susceptionem
legis mosayce (ambulat per loca arida) .id
est coꝛda gentilium (querens requiem) .i. ip
sius perpetuam mansionem (⁊ nō inuenit)
q₃ pꝛedicantib⁹ ap̄lis inde eiectus fuit (tūc
dicit reuertar in domū meā) i. iudaicū popu
lū. (Et veniēs inuenit eā vacātem) .i. fide et
bonis opib⁹ vacuā (scopis mūdatā) q₃ pp̄ls
iudaic⁹ hēbat quādā exterioꝛē mūditiā (⁊ oꝛ
natū) ꝓpter legis apparentiā (Tunc vadit
assumit septē. ⁊c.) p hec qḋ dicit septē alios:
itelligit vniuersitatē vicioꝝ: ⁊ hoc dictū est
ante legē datā fuerunt pcīs irretiti ⁊ a dia
bolo possessi: sed post aduentū xp̄i in pctō suo
obstinati sūt peioꝛes facti: q₃ ex ingratitudi
ne pctā eoꝝ sūt quasi duplicata: ⁊ hoc qḋ lo
quēdo quasi de vno hoīe dicit p similitudi
nē intelligit̄ de toto pp̄lo iudaico. p₃ per hoc
qḋ d₃ (Sic erit generationi huic pessime.
Adhuc eo loquente) Hic vltimo ponitur cō
futatio insidiantiū ipi⁹ infirmitati assūpte
in hoc qḋ ipo p̄dicāte dixit ei q̄dā insidiatoꝛ
q̄ mater sua ⁊ frēs ei⁹ expectabāt eum foꝛis
vt si ꝓpter hoc dimitteret p̄dicationē argue
ret ipm esse purū hoīez motū ꝓpter affectio
nē carnalē. Sciendū tñ q̄ hic dicunt̄ frēs co
gnati ei⁹ germani scd̄z moꝛē scripture q̄ fre
quenter noīat consanguineos frēs. Iesus aūt
illū insidiatoꝛē cōfutauit ōñdens q̄ sp̄ualis
occupatio est carnali affectioni p̄ponēda: di
cēs (Que est mater mea) q. d. p̄dicatio nō est
inter rñdenda seu dimittenda (Et extēdēs
manū) quasi ad ꝯtestādū vitatē (Ecce ma
ter mea) quasi dicat intantum est michi ali
quis pꝛopinquus: inquantum est spirituali
bus actibus intentus: vt patet.

Expositio litteralis.

Generatio mala et adultera. ⁊c. q₃
q̄runt ea que nō sunt scibilia: nec
ad fidē nec ad moꝛes vtilia: ⁊ ideo
non dabitur ei signum nisi signum Jone
prophete) quem deglutiuit cet⁹ et sic deglu
tit eos diabolus et deludit. (Viri niniuite)
Per niniuitas signīficantur peccatoꝛes ad
vocem pꝛedicatoꝛis penitentiam agentes: ⁊
p reginā austri simplices sapientiā xp̄i deuo
te q̄rentes q̄ꝝ salus scd̄m sniam saluatoꝛis
p̄ponit̄ saluti eoꝝ q̄ sūt multū l̄rati de vana
sūta sciētia p̄sumentes (Cū aūt imūd⁹ sp̄ūs
exierit. ⁊c) Per istum signīficatur pctōꝛ cu
rat⁹ p dei bonitatē: s₃ ꝓpter ingratitudinē
suam sequētem dimittit̄ cadere in ypocrisis
prauitatem (et sic fiunt nouissima hoī
nis illius peioꝛa pꝛioꝛib⁹) q₃ sicut dicit Hie.
simulata sāctitas duplex est iniquitas (Ad
huc eo loquente ad turbas ecce mater eius.
⁊c) Per hoc autem quod saluatoꝛ a pꝛedica
tione non desistit ꝓpter aduētū sue matris
et fratrū sibi loq̄ volētiū: declarauit manife

ste ꝙ opus dei ꝑponēdū ē negotiis familiarū
ꝑsonarū:ꝑ hoc aūt qđ subditur (Quicūq̄ fe
cerit voluntatē pr̄is mei.ẛc)ostēdit ꝙ ꝓpinqui
tas caritatis ꝑponenda ē ꝓpinquitati con-
sāguinitatis ¶ Questio fr̄is anthonii betō
tini Generatio mala ⁊ adultera signū q̄rit.
ẛc. Mt.xii. Ex quib⁹ verbis merito pōt q̄ri
¶ Utrū mercātie pl⁹ valeāt ꝗ̄ possunt li-
cite vēdi vel etiā minus emi? Pro declara-
tione īterogatiōis notādū ex doctrina docto
ris subtil.q.ii.sup di.xv.quarti lib. sniarū ꝙ
valor q̄rūcūq̄z rerū duplr̄ sumi pōt. Nā vn⁹
naturał reliqu⁹ vsuał appellat̄. Primus ē
scđm bonitatē nature ī re a deo create. hoc
mō mus formica vel pulex:pluſꝗ̄ panis esti
mat̄:cū illa aīam hēant panis vero aīa pri-
uet̄. Scđs vero q̄ dr̄ vsualis in respectu ad
vsū nr̄m sumit̄ qr̄ ꝗ̄to res vsibus nr̄is ma
gis expediūt:tāto āpli⁹ valēt ⁊ hoc mō illis
.s.muri formice vł pulici.panē ꝑferim⁹. Et
qr̄ emēdi vł vendēdi act⁹ ad hūane vite vs⁹
ordinat̄:iō ī eis valor venaliū rerū scđo mō
sumit̄ et nō p̄io mō. Scđo ēt notādū ꝙ hic
valor vsualis in re venali triplr̄ ꝯsiderari
pōt Primo respectu ꝟtuositatis:qr̄ res vena
lis ꝟtuosior ē ⁊ efficacior nr̄is vtilitatibus
Scđo respectu raritatis:qr̄.s.res venales
ex raritate ⁊ īueniēdi difficultate magis no
bis necessarie sunt:⁊ sicut de frumento ē t̄pe
penurie qđ maiori ꝑcio vēdit̄ ꝗ̄ abūdātie ⁊
fertilitatis t̄pe Jtē est ꝙ magis estimat̄ aurū
vel balsamū ꝗ̄ aqua terra:vinū vel oleum
oliuarū. Tercio respectu cōplacibilitatis qr̄
.s.res venalis magis est cōplacibilis volun-
tati nr̄e.quō appreciat̄ equ⁹ ab armigero:⁊
ornamētū a muliere Tercio adhuc notādū
ꝙ p̄cīatio valoris vsualiū rerū vix aut nūꝗ̄
a nobis fieri pōt:nisi ꝯiecturalem ⁊ ꝓba
bilē opinionē. His visis dicitur ad huius ge
nerationis male quesitū ꝙ res saluo meliori
iudicio non plus p̄nt licite vēdi vel minus
emi:ꝗ̄ valeant ex p̄ciato valore ad vsū no
strū:⁊ ad probabilē estimatōis hūane iudici
um mēsurato etiā valore ei infra limites la
titudinis cōpetentis:q̄ dē latitudo iure/con
suetudine/⁊ discretiōe inotescere pōt Primo
enī iure sit innotescit:qr̄ ius determinat ꝙ
qn̄ emptor vel venditor vltra dimidiū iusti
ꝑcii defraudatur cōtractus sit nullus:⁊ per
iudices sit irritandus. Tn̄ scđm doctorē sub
tilē vbi ꝟ illud:si infra notabilis fraus appa
reat:ē eorum respōdēs restitutio faciēda. hoc q̄
dē itelligi dꝫ si defraudatus excessū ignora-
ret. Sciens enī donare pōt ⁊ ī ꝯtractū cōsen-
tire.⁊ defraudat⁹ putari nō dꝫ Et lꝫ lex ciui
lis dicat ꝙ cōtrahentes se inuicē decipere p̄nt
enī in ecclia in contractib⁹ dolū facere non
ꝑmittit. Lex enī ciuilis vt scđs tho. dicit po
pulo data ē in quo sūt multi a virtute deficiē
tes ⁊ ea solū ꝓhibet q̄ hūanū modū viuēdi
destruere dinoscūt̄. Et iō dūtaxat magnos
excess⁹:vt cū q̄s ē decept⁹ vltra dimidiū. Lex
autē diuina q̄ nō mō data ē ꝓplo:sꝫ hoībus
virtuosis nichil impunitū relinq̄t qđ sit vir
tuti ꝯtrariū Hic ē ꝙ scđꝫ diuinā legē illicitū
reputat̄.si in emēdo vel vendēdo equalitas
nō seruatur lꝫ praua additio vel diminutio
ꝑcii eq̄litatē iusticie tollere nō videatur Et
de hoc in decretis.q.ii. M. hoc ius plen⁹ habe
tur. Glo.eñ ibi dicere videt̄ ꝙ si in vēditione
pluſꝗ̄ res valeat offeratur illud ecclia acci-
pe nō dꝫ Insup in his notādū ē ꝙ si res mi-
nus iusti ꝑcii.s.ꝑte dimidia ꝯparatur ī ꝑtāte
emptoris iustū supplere ꝑciū vel a cōtractu
recedere:vt extra de emptiōe ⁊ venditiōne ī
ca. Cū dilecti plen⁹ legit̄. Scđo mō scđm
scotū supra hmōi latitudo ꝯsuetudine inno
tescit:cui ꝯsuetudini a legibus aliquid de ri
gore dimittit̄ vt ꝯtrahētes ex ꝯsuetudine va
loris rerū mutuo sibi remittere possint:si tn̄
enormis cōsuetudo nō deficit a iusticia. Ter
tio mō pōt discretione.s.scđm tho.scđa scđe.
q.lxxvii. Cari⁹ vēdere ⁊ vilius emere ē illici
tū ⁊ iniustū:nisi res q̄ vendit̄ in detrimētū
cederet vēditoris:cū ea nimis indigeat. Tn̄
in tali casu iustū ꝑciū est:si nō solū inspicia
tur ad rē q̄ vēdit̄.sꝫ etiā ad dānū ꝙ ex vēdi
tione a vēdente recipit̄. Hinc licite rē pluſꝗ̄
valeat vēditor nō emat q̄ vult emere. Sed
hec ꝯn̄atio mala auarorū mercatorū ac solē-
ni ꝯsiliōe doctorū minime ꝯtēta. Obiicit nō-
nullis rōnib⁹ apparētib⁹ ad que petit signa
.i.ꝯsilia.suas ꝯsiliones oīno frāgētia Dicunt
enī primo hui⁹ praue ꝯn̄ationis filii Nobis
q̄dē in reb⁹ nr̄is preciū statuere: et sicut nul
lū ius nos cōpellit res nr̄as vēdere: ita nec
cōpellere dꝫ ꝑciū nō scđꝫ placitū nostrū ipis
statuere:qr̄ null⁹ emptor ꝯpellit̄ emere. Uul-
garit̄ enī dꝫ tn̄ res valet ꝗ̄tū vēdi pōt. Qui
bus obiici pōt breuiter ꝙ lꝫ q̄s nō cogat̄ res
suas vēdere.cogit̄ tn̄ in cōtractu vēdēdi iu-
ris ⁊ eq̄tatis regulā debite ꝯseruare Proīde
scđꝫ hostien. Licet aliq̄s cogi nō possit rē suā
vēdere:vel alienū emere:si tn̄ rē venalē ex-
ponit ⁊ ꝑciū offerat̄ ei iuste nō vult vēdere:
ꝑ iudicē cogi pōt:vt iusto ꝑcio vēdat:qr̄ īposi
tio ꝑcii nō īponitur rei tāꝗ̄ improuise:sꝫ ipi
quasi in alterū ꝯmutādo. Adhuc altera ꝯn̄a

tio precii sūbtrahit dicēdo: ergo tota cōmunitas vēdētiū et emētiū cōtra iusticiā peccat q̄ fertur oēs ville emere et care vēdē cupiūt. Cui dē q̄ ista cōmunitas auarorū et nō iustorū vile emere et care vēdere cupit. Fortius misceri vlterius dicūt. Reb⁹ vt dictū est punctualis taxatio nō pt imponi: ergo cōsensū vtriusq̄ partis lz rerum preciū estimari. His etiaz respondet: q̄ lz punctualis taxatio reb⁹ non possit imponi: nichilomin⁹ pōt et dz illud sub cōgruis limitib⁹ mēsurari: lz q̄ in his trib⁹ signis.i.exhisionib⁹ auari cōtēti nō sūt: sz sēp vlterius signa querunt: iō his benedicitur. Generatio mala et adultera. ec.q.d. hec praua generatio dictis sacrorū doctorū acquiescere nolunt: sed vlterius signa et exsa querūt sed signum nō dabit ei: nisi signū ione prophete: q̄ typū osidit xpi resurrectionis. q̄ ide venit ad iudicādū oēs viuos et mortuos: vbi de oī cōtractu vsurario ratione reddere obligabuntur: nec inuenient tūc argumenta sophistica: quib⁹ vsurā ei⁹ valeant defensare. Q̄z vt ber. ait. Iudex ille nō falletur verbis

¶ Feria quinta post primā dñicā quadragesime. Euangeliū S. matheum.xv.

IN illo tpe: Egress⁹ ies⁹ secessit ī partes tyri et sydonis Et ecce mulier chananea a finib⁹ illis egressa clamauit: dicēs ei. Miserere mei dñe fili dauid: filia mea male a demonio vexat. Qui nō respōdit ei verbū Et accedentes discipuli ei⁹: rogabāt eū dicētes Dimitte eā q̄z clamat post nos. Ipse aūt respōdens ait Nō sū miss⁹ nisi ad oues q̄ perierūt dom⁹ israel At illa venit: et adorauit eū dicens Dñe adiuua me Qui respōdēs ait. Nō ē bonū sumere panē filiorū: et mittere canibus. At illa dixit Etiā dñe Nā et catelli edūt de micis q̄ cadūt de mēsa dñorū suorū Tūc respō dens iesus: ait illi O mulier magna ē fides tua Fiat tibi: sicut vis Et sanata ē filia eius ex illa hora.

¶ Expositio litteralis.

ET egress⁹ ies⁹ inde secessit. ec) Reprobatio errore phariseorū: hic xpūs trāsit ad gētiles: vt ex deuotione gentilium osidat iusta reprobatio iudeorū. et hoc ē qd dz Egress⁹ ies⁹ īde secessit in ptes tyri et sydonis Tyrus et sydō sūt q̄dā ciuitates site in terra pmissionis ppe mōtē libani q̄ filii israel nō potuerūt totaliter expellere gentiles de terra sua Et ecce mulier chananea). s. natione. Chananei eñ hitauerūt in terra pmissiōis ante filios israel: nec potuerūt p eos totaliter extirpari. Vñ ista mulier ab illis q̄ remāserāt descenderat/ ista autez audierat miracula et famā iesu xpi et iō firmiter credebat q̄ filiam suā sanare poterat (a finib⁹ israel egressa) q̄z xpm sequebatur in via ad impetrandū sue filie sanationem. Marc⁹ tñ dicit. vii. c. vt venit ad iesuz intra domū et hoc est verū prio sed q̄z eā ibi nō exaudiuit secuta est in itinere clamās Miserere mei dñe filii dauid) audierat eñ xp̄z pmissū iudeis descendere de genere dd Qui nō respondit ei verbū nō pter indignationē: sed vt ex pseuerantia ei⁹ in prece ostēderetur fides ei⁹ et deuotio discipulis(Et accedētes discipuli ei⁹ ec) moti eñ erāt ad hoc videntes ei⁹ fidē et deuotionē Ipse aūt rñdens primo negatiue tamē sine improperio ait. Non sum missus. ec. quia christus erat prio et principaliter missus iudeis tanq̄ apostolus eorū: et ideo in ppria psona non predicauit nisi iudeis nec fecit miracula. nisi in casu et aliqua speciali causa: vt scilicet ostenderet ecclesiam in fide gentium esse. sicut habetur hic et iohan.iiii. capitulo vbi christ⁹ predicauit samaritanis deuote eum recipientibus. Post mortem autem xpi fides predicata est publice gentilibus: et hoc est quod dicit apostolus ad romanos. xv. Dico autem xpm ministrum fuisse circumcisionis. i. apostolū iudeorum propter veritatem dei ad cōfirmandas promissiones patrū: q̄ antiquis patribus iudeorū facta fuerat promissio de christo sicut abrahe et dauid: quia tñ iudei p maiori parte fidem xpi repulerunt: et gentiles eraut susceperūt: et ideo aplus subdit ibidem roma. xv. Gentes aūt sup mia honorare deum. ec. Sequitur. At illa venit et ado

cauit eū)adoratione latrie dicēs(Dñe adiu ua me)īfirmitatē eñ filie sue reputabat suā & p ꝯñs sanationē(Qui rñdēs)negatiue.s. et cū improperio ait(Nō est bonū sumere panē filiorum).i.doctrinā & miracula promissa iudeis tanq̄ spiritualib⁹ filiis propter cultū vniusdei(& mittere canib⁹).i.dare gētilib⁹ q̄ erant dediti cultui ydolorum:sicut canes circa cadauera aialiū defunctorū(At illa dixit Etiā).i.bonū est in casu(Nā et catelli.ꝛc.) q.d Sicut catelli aliqua modica:vt pote micas cadētes de cibo ꝯcesso filiis percipiūt:ita etiā gentiles debebāt aliquid saltem modicū ꝑcipere de bñficiis xp̄i ex quo patet q̄ nō est contrarietas i v̄bo xp̄i cū dicit.nō est bonū. ꝛc.et verbū hui⁹ mulieris dicētis immo bonū est:q2 verbū xp̄i est intelligendū q̄ non erat regulariter & vniuersalr̄ bonū cū xp̄us eēt ap̄ls iudeorum:vt dictū est Verbū aūt hui⁹ mulieris intelligēdū est in casu ꝑpter.s.p̄cedentis deuotionē:vt ostēderet ecclie gētiū futurā fūdationē(Tūc rñdēs iesus ait O mulier magna est fides tua)qd̄ p3 ex verbo & facto suo:q2 nō fuit retardata a feruore petendi.p2lo ꝑpter xp̄i taciturnitatē. Nec scd̄o ꝑpter improperiū adiūctū rñsioni negatiue. Et ideo subdit(Fiat tibi sicut vis)q.d.Fides tua hec meretur:qd̄ pt3 ex facto:cū subditur(Et sanata est filia eius)hoc pt3 etiā ex dictis q̄ tarditas xp̄i ad exaudiēdū ei⁹ petitionem nō ignorantis voluntate.s3 vt ex ꝑseuerantia mulieris ostenderetur fides eius et deuotio dignior exauditione.

¶ Expositio moralis.

Egressus inde iesus venit in partes tyri)Per mulierē chananeam cui dr̄ a dño(O mulier magna est fides tua)pōt rō superior intelligi:q̄ de legib⁹ eternis inspiciendis & cōsulēdis intēdit scd̄m Augu.xii.lib.de trinitate Per filiā ei⁹ ratio inferior.per demoniū aūt ip̄a sensualitas q̄ etiā p serpentē significat.vt dicit Augu.ibidē Hic igit filia mulieris chananee a demonio vexat:q̄n p sensualitatē inferior rō ad cōsensū pcti mortalis impellit:cui⁹ sanatio p matrē.i.superiorē rōnem a dño petit. Nā rō superior sp ad optima depcatur & sicut dñs distulit exaudire petitionem mulieris chananee vt ei⁹ fides clarius appereret. Sic et dñs aliqñ dimittit impulsū rōnis inferioris per sensualitatē diutius protrahi vt augeat meritū tentati:ꝑpter qd̄ paulo petēti stimulū carnis a se auferri dixit dñs.ii.ad Cor.xii. Uirtus in infirmitate ꝑficitur. ¶ Questio fratris Anthonii betōtini. Miserere mei dñe fili dauid.Mat.xv. In quibus verbis q̄ritur. ¶ Utrum scd̄m valorem vtilitatis emētiū possit p̄cium in mercantia taxari. Ad qd̄ breuissime dr̄ q̄ nō. Nā hoc mō preciū rei inestimabile esset cum ciph⁹ aq̄ hoi nisi aquā hēat morituro infiniti auri precii apud oēs vtentes rationibus esset. Quod esset p2lo nequissimum:Tum quia bonū proprium prepone retur bono cōmuni:ob quod mercatio instituta est. Tum quia hic onus importabile putaretur. Tum quia propter hoc onus mod⁹ pietatis euacueret. Secundo esset iniustissimum quia cum iusticia obseruet in emptionibus et venditionibus naturalē ordinē vtilium rerum scd̄m cōmunē opie & inopie cursū:mercatoris industriam & laborē & periculum omsa ista iustissima talis taxatio precii redderet incōgruissima Tertio in honestissimum q2 nulla curialitas posset esse inter amicum & amicum inter seruum & dñm inter patrem et filium. Et vt breuius loquar:si hoc esset ois modus vendendi et emendi redderetur in cōson⁹ & auaricia accomodat⁹. Ubi vero auaricia regnat quis dubitat quomō nulla mercatio licita sit? Et ideo mercator clamabit ad dñm & dicet. miserere mei dñe fili dauid filia mea.i.ꝯsciētia mea que carior omni primogenito esse debet:tali tentatione a demonio vexata:per tuam gratiam liberari desiderans.

Feria sexta post primā dñicā.xl.Euangeliū scd̄m Johannem.v.

In illo tp̄e Erat dies fest⁹ iudeorum & ascendit iesus hierosolimā. Est aūt hierosolimis ꝓbatica piscina q̄ cognominat hebraice bethsaida quinq3 porticus habēs In his iacebat multitudo magna lāguentium:cecorū claudorum aridorū expectantiū aque motū Angelus autē dñi scd̄m tp̄⁹ descēdebat i piscinā & mouebat aqua. Et q̄ prior descēdebat i piscinā post motionē aque:san⁹ fiebat a quacūq3 detinebat īfirmitate

Erat aūt quidā homo ibi trigi
ta ⁊ octo ānos habēs ī infirmi
tate sua Hūc ergo cū vidisset ie
sus iacentē: ⁊ agnouisset q̄ iā
multū tēpus haberet: dixit ei.
Uis sanus fieri Respōdit ei lan
guidus. Dñe hoīez nō habeo vt
cū turbata fuerit aqua: mittat
me ī piscinā Dū venio em̄ ego:
alius āte me descēdit. Dixit ei.
iesus Surge tolle grabatū tuū
⁊ ābula Et statī sanꝰ factꝰ ē hō
Et sustulit grabatū suū: ⁊ am-
bulabat Erat aūt sabbatū ī illa
die Dicebāt ergo iudei illi q̄ sa-
nus factꝰ fuerat Sabbatū est:
nō licet tibi tollē grabatū tuuz
Respōdit eis. qui me sanū fecit
ille michi dixit. Tolle grabatū
tuū ⁊ ābula. Interrogauerunt
ergo eū. Quis ē ille hō qui dixit
tibi tolle grabatū tuū ⁊ ābula.
Is aūt qui sanꝰ fuerat effectꝰ:
nesciebat quis esset. Jesus aūt
declinauit a turba ꝯstituta ī lo-
co postea inuenit eū iesus ī tēplo
⁊ dixit illi. Ecce sanꝰ factꝰ es iā
noli peccare ne deteriꝰ aliquid
tibi contingat Abiit ille homo
⁊ nūciauit iudeis. q̄ iesus esset
qui fecit eū sanum.

¶ Expositio litteralis.

Euangelista determinat in hoc euā-
gelio de beneficioꝝ ꝑtū ad genera
tionē spiritualem ꝯuenientiū ex-
hibitione. In generatiōe em̄ carnali filii hūt
a parte viꝝ nutrimētū et doctrinā. Ita eo
dē mō est in generatione spūali. Jō euange
lista p̄io describit vite collationē. scđo spūa
lē nutritionē. Circa p̄imū sciēdū ē q̄ modꝰ
naturalis cognitionis hūane est ex sēsibilibꝰ
ad intelligibilia deduci q̄ oīs nr̄a cognitio
oritur ex sēsu: ⁊ iō modꝰ istiꝰ euāgelii vt fre
quēter est p̄mittere signū sensibile ꝯueniēs
sequēti doctrine. et iō in hoc euāgelio ostēdit
signū sensibile in x̄po. s. potētia vite repara
tiua: et hoc dupliciter. P̄io ex miraculi ope
ratiōe. Scđo ex eiꝰ īpugnatōe ibi. Erat aūt
sabbatū. P̄ia ī duas: q̄ p̄io circūstātia mi
raculi p̄mittit. Scđo actꝰ miraculi describi
tur: ibi. Erat aūt q̄dā. Circa p̄imū ponitur
p̄io circūstātia tp̄is cū dr̄ (Erat dies festus
iudeoꝝ). s. festū pēthecostes (et ascēdit iesus
hierosolimā) q̄ viri tenebāt eē ibi in illo festo
q̄ ter in anno tenebātur masculi apparere
corā dño. s. paschate: penthecostes / ⁊ festo ta
bernaculoꝝ. Scđo describit ꝯditio loci cū
dr̄ (Est aūt hierosolimis ꝓbatica piscina)
in qua aq̄ pluuiales colligebātur. ⁊ ibi laua
bātur hostie p̄ori ⁊ postea in laterib' ī atrio
sacerdotū eūtibꝰ: iō dicebatur illa piscina
ꝓbatica a ꝓbaton qđ est ouis. ⁊ ē nomē gre
cū cuiꝰ interꝑtationē ponit in hebraico dī.
(q̄ cognominabat hebraice bethsaida) i. domꝰ
ouiū (q̄nq̄ porticꝰ hñs) vt p plura loca pos-
sent lauātes hostias descēdere ad aquā. In
his. s. porticibꝰ (iacebat multitudo lāguētiū
ꝛc. (⁊ subditur cā (Angelꝰ aūt dñi scđz tp̄s)
. i. in diuersis tp̄ibꝰ interpollatione tñ ſctā
(descēdebat in piscina ⁊ mouebatur aq̄) ex de
scēsu āgeli (Et q̄ p̄ior descēdisset in piscinā
post motionē aq̄ sanꝰ fiebat) Cū aūt descen
sus āgeli ⁊ huiꝰ miraculi assignatur a docto
ribꝰ dicētibꝰ q̄ appropinquāte euāgelii dita
te dñs voluit figurā expꝛssā baptismi in hac
piscina ostēdere: q̄ ꝯueniebat baptismo ī mū
dādo ⁊ sanādo ꝟtute dei occulta ad motionē
āgeli. Sicut baptismꝰ sub sēsibili elemēto
mūdat aīaz ꝟtute occulta diuī. ⁊ cū hoc aliq̄ñ
sanat corpꝰ miraculose. verūtñ q̄ figura de
ficit a figurato: iō illa piscina nō sanabat ni
si corpꝰ ⁊ vna vice tñ ⁊ nō sanabat nisi vnū
Baptismꝰ aūt perficit ad aīaz ⁊ sanabat oēs
q̄tq̄t veniūt ad ip̄m nisi ponāt īpedimētum
Alii aūt dicūt q̄ illa miracula ibi fiebāt ꝓp̄
p̄sentiam ligni dñice crucis. qđ ibi enatauit
appropinquāte x̄pi passione: ⁊ iō angelꝰ illuc
descēdebat ꝓpter ligni reuerētiā: et enarrat-
tp̄e ꝯueniēti per eiꝰ monitionē per hoc etiā
ostēdebatur q̄ natura hūana a morbo pctī p
lignū dñice crucis erat sanāda. Qualr̄ aūt
lignū illđ dñice crucis in loco illo fuerit po-

sitũ diuersimode dr̃. Dicitur enĩ in hystoria scolastica q̃ regina Saba vidit i domo salt⁹ libani salomonis. quoddã lignũ: de q̃ vidit in spũ: q̃ i illo pateret ille q̃ quẽ deficeret re- gnũ iudeo͡r. qđ cũ significasset salomoni ipse vo lẽs saluare durabilitate regni fecit poni illud lignũ in pfũdo terre iuxta tẽplũ: vbi postea insuꝑfici e terre factã ẽ illa piscina, ⁊ iõ postea illud lignũ apparuit mõ ꝑdicto In qdã vero hystoria sce crucis dr̃ q̃ seth fili⁹ ade ex pce- pto pr̃is iuit ad padisũ voluptatis vñ eiect⁹ fuerat: ⁊ petiit ab ãgelo custodiẽte locũ illuz de oleo mie: q̃ accepit trib⁹ granis arboris li gni vetiti dedit ea seth: ⁊ ipse plãtauit supra sepulchrũ pr̃is sui ade ⁊ inde orte sũt tres vir gule q̃ postea i vnã arborẽ sũt cõiũcte. postea tpe salomõis illa arbor fuit secta q̃ videbat edificationi tẽpli necessaria. Uerũtñ qñ ap- plicabat ad op⁹ sẽp erat nimis curta: vl' ni- mis lõga. ⁊ iõ tãq̃ inutilis ad hoc dimissa fuit iuxta tẽplũ in atrio quodã. hoĩes aũt veniẽ tes ad tẽplũ illi ligno ceperũt face quãdã re uerẽtiã istinctu diuino: de quo dolẽtes sacer dotes fecerũt illud proiici in piscinã: q̃ erat ꝓpe tẽplũ: qđ descẽdẽs ad fundũ ibi diu latuit: postea do iminẽte passione apparuit mõ ꝑ- dicto. Hec ãt scripsi sine aliq̃ assertõe (Erat aũt qdã) Hic pñter act⁹ ponit miraclũ cũ dr̃ (Erat aũt qdã hõ ibi triginta ⁊ octo annos hñs in ĩfirmitate sua (ex quo p3 q̃ diu puni- t⁹ fuerat. ⁊ illã enĩ ĩfirmitatẽ ꝓpt petĩ pce- dẽs incurrerat: vt patebit infra verũtñ. q2 penã patiẽter sustinuerat: ideo dignũ erat: vt ei subueniret ꝓpe hoc seq̃tur (Hũc cũ vi- disset ies⁹ iacẽtẽ ⁊ cognouisset: q2 iã multũ tps hẽret). s. in ĩfirmitate illa (dixit eis vis sa nus fieri) nõ petit quasi dubitãs de volũta te: s3 magis excitet ei⁹ desideriũ: q2 ꝑ hoc effi cit dignior accipe dei donũ. Rñdit ei lãgui- dus ostẽdẽs suũ desideriũ (Dñe hoiem nõ ha beo: vt cũ turbata fuerit aqua mittat me i pi scinã) q. d. mulũ desidero: s3 nõ hẽo hoiẽ q̃ portet me: ⁊ ego sũ ita debilis: q̃ non possuz ita cito venire sicut alii. vñ seq̃tur (Dũ enĩ venio ego alio ante me descẽdit) hoc aũt di cebat q2 videbat ie3ũ sctõ ⁊ aptũ ad portan dũ eũ et magnũ deputaret si in hoc ei seruĩ- re vellet: sed statĩ cõtulit ei mai⁹ bñficiũ: vt saluatẽ pfectã vñ seq̃tur (Dixit ei iesus sur- ge) restituit⁹ sanitati (Tolle grabatũ tuu3) restituit⁹ pristino vigori ⁊ ãbula (ad declara tionẽ diuini miraculi (Et statĩ san⁹ fact⁹ ẽ hõ) q2 diuina virt⁹ infinita est: ⁊ opat in istãti. Sanitas ei q̃ virtute nature restituit: in

tpe ⁊ nõ in instãti acq̃rit (Erat aũt sabba- tũ) Hic pñter ponit pdicti miraculi accusa- tio. ⁊ primo q̃tũ ad ipm sanatũ Scdo q̃tũ ad ipm mediũ: ibi Iterrogauerũt ergo. In pria pte dr̃ sic (Erat aũt sabbatũ) i illa die i quo nõ erat licitũ opa seruilia facere ꝓpter qđ se q̃tur (Dicebant ergo iudei illi q̃ san⁹ factus fuerat. Sabbatũ est nõ l3 tibi tollere graba tũ tuũ (isti falsũ dicebant q2 opa corporalia q̃ sunt ad dei honorẽ bñ pñt fieri in die sabba ti sicut sacerdotes in tẽplo corporalr̃ opabã tur: tẽplũ ornãdo: hostias imolãdo ⁊ lauãdo ⁊ consilia: vt dr̃ Mat. xii. Portatio aũt hui⁹ grabati erat ad magnificẽtiã diuini miracu li: sicut in mõ illi q̃ miraculose de carceribus vl' hmõi liberãtur: portãt compedes suos ad lo ca sctã ad magnificationẽ sue miraculose li- berationis. tñ aliq̃ se excusat ille sanat⁹ dicẽs (Qui me sanũ fecit ille michi dixit tolle gra bata tuum ⁊ ambula) q. d. ille q̃ me diuina virtute sanauit eadez virtute et auctoritate michi pcepit: ⁊ ꝑ ꝯñs teneor sibi obedire nec sũ transgressior (Interrogauerũt ergo) Hic ponit accusatio medici. Et primo in gñali añ cognitionẽ determinatũ de ipso. Scdo in spe ciali ipo cognito ibi postea. Q2 enĩ ꝑ sanan tem eũ ille sanatus conuenienter se excusa- bat. iõ q̃rebant de ipo sanante: vt ipsuz ꝓse querentur: ⁊ hoc est qđ sequitur (Interroga uerunt ergo eũ q̃s est ille hõ q̃ dixit tibi tol- le grabatũ tuũ ⁊ ambula (quasi diceret ma- lus hõ est qui pcipit talia (Is aũt q̃ sanatus fuerat effect⁹ nesciebat quis esset) q2 diu lã- guidus iacuerat ⁊ sic facta xp̃i et eius famã ignorabat (Jesus aũt declinauit a turba cõ stitutã in loco) dans exẽplũ aliq̃s fugiendi volentes calũniare ⁊ nolẽs se iactari de ope ratione miraculi (postea) Hic ponitur accu- satio medici in spali hita cognitione de eo. ⁊ hoc est quod dicitur (Postea inuenit eũ ies⁹ in tẽplo) q2 ad agendũ grãs de sanitate sibi collata frequentabat tẽplũ: qđ loc⁹ est oronis (⁊ dixit ei. Ecce san⁹ factus es: iam noli pec care) Ex quo p3 q̃ infirmitas illa fuerat sibi propter pctm̃ inflicta (ne deterius aliq̃d tibi ꝯtingat) incurrendo penã eternã q2 in reci- diuãte fiũt nouissima priora priorib⁹ (Abiit ille hõ ⁊ nunciauit iudeis. ⁊c.) Dicunt aliq̃ q̃ hoc fecit malitiose: sed hoc non est verum q2 illos dñs sanauit corpore sanauit et men te. Unde de isto dicitur infra. ix. ca. Totum hominez saluum fecit in sabbato. quod etiã exprimitur hic ex verbo xp̃i cũ dr̃. Jam noli peccare quasi dicat, precedens peccatum est

tibi dimissum. Et ideo dicendū ꝙ iste sana
tus fuit bona intentione ad publicandū vir
tutem xpi. Ille autē quibus hoc nunciauit
fecerunt hoc inde damnum suum:sicut et de
aliis christi virtutibus.

¶ Expositio moralis.

Erat dies festus iudeorum.ꝛc) Se
quitur. Est autem hierosolymis
probatica piscina)secundum docto
res catholicos piscina hec sanans infirmita
tes inuisibili virtute apparuit ante baptis
mum xpi ad significandū virtutem huius
baptismi:sicut dixi plenius in expositione lit
terali(Quinq̄ porticus habens) id est adi
tus per quos signatur. Lex prophete ꝛ agio
grapha euangelium ꝛ aplica doctrina. Hec
enim quinq̄ mentionē faciunt de xpi baptis
mate:quasi ad ipm prebentes aditum. Tria
prima figuratiue. Alia duo exhibitiue. Per
angelum descendente in piscinam.signatur
xps qui ysa.ix. secundū translationē.lxx. dr
magni consilii angelus. Ipse vero descēdēs
in iordane vim regeneratiuam dedit quis
tactu sue sacratissime carnis. Sed qm̄ diui
na virtus nō est alligata sacramētis: ideo ad
hoc significandum iste languidus qui dr hic
sanatus non fuit sanatus per descensū in pi
scinā:sed p xpi sermonem cū dixit.(Surge
tolle grabatum tuum. ꝛc.)per hoc autem ꝙ
vnus tantum sanatus fuit de multitudine
languidorū signatur ꝙ pauci saluantur de
Multitudine vocatorū. Per lectū aūt i quo
iacebat languidus:signat praua cōsuetudo p
quā iacet hō in pctō q̄ tollit per exercitiū in
opere bono:ꝛ iō subdit(Et sustulit grabatū
suum ꝛ ābulabat) p virtutē exercitiū: ppterea
seq̄bant iudei xpm: opus eius bonū puertētes
in malum. Et adhuc multos hn̄t sequaces
nuncios xpi ppt opus ꝯfessionis ꝛ pdicatio
nis molestātes(Iesus aūt rn̄dit. Pr meus vs
q̄ mō operat)vbi xps vnitatē opationis ostē
dit ꝛ nature in filio ꝛ in pr̄e:ꝛ hoc satis diffu
se. Nec occurrit michi moralitas hic ꝯueni
ens:nisi ꝙ q̄li xpianus q̄ dei filius ē adoptiuus
dz vniri sibi p caritatē mētis ꝛ ꝯformitatem
opationis scdm illḋ ad chor.vi. Qui adheret
deo vnus spūs ē. ¶ Questio fris anthonii te
tōtini. Surge tolle grabatū tuū ꝛ ambula.
Joh.v.c. Sup q̄bus v̄bis pōt q̄ri. ¶ Utrū
emēs agrū vl' vineā p̄cio quo valeat:sub ta
li ꝯditione ꝙ post q̄nq̄ annos:siue q̄ncunq̄
vēdit:si placuerit:pro eodē precio illū ei re
stituat. ¶ Circa hūc casum dicendū est:ꝙ si
emptor sub emptionis nole preciū agri mu

tare intēdit et ex illo mutuo fructus annos
agri lucrifacere vsura est:vt ab ecclia secūdū
arch.ex hec ꝯdēnari nō possit:sz si hoc nō fa
cit in fraudē licitus est ꝯtractus:scdz eūdē.huius
modi emptoris intētio tribus signis q̄s dolo
sa est ꝯphendi pōt. Primū signū est ꝙ precium
qḋ tūc dat respectu valoris rei modicū esti
matur. Scdm q̄n vltra receptā summā:in red
ditione aliq̄d soluit. vt vbi gra Res vendi
ta fuit cētū florenis. In pacto ponit ꝙ si vē
ditio rescindat.cxx.floreni soluentur. Terciū
signū est quando solet emptor vsuras exerce
re.precipue in consimili cōtractu. hec tria si
gna ab ipso.c. Ad nostram de emptione ꝛ vē
ditiōe.et ab illo ca. Illo vos.extra de pigno
ribus extrahuntur Quidam etiam addunt
vt Hosti.ꝛ Johannes andree in nouella:ꝙ
quādo fit contractus vēditionis cū pacto de
re vendēda infra decenniū:ita tn̄ ꝙ an̄ quin
quenniū instrumentū venditionis nequaq̄
facere teneatur:vsura est: sz i foro iudiciali
vt aliq̄ dicunt pauciora signa requiruntur.
Et omnibus istis summarie ꝯstringimus: ꝙ si
emptor intētiōe simplici aliq̄d emit: iustūq̄
soluit precium paratus sēper restituere ven
ditori non est ibi vsura. In foro autem con
scientie standū est in verbis cōtrahētis si pu
rā habuit voluntatē. Quia vt in cap. Cum
voluntate.extra de sentē.excō. dr Voluntas
et ppositū distingūt maleficia. Ad hanc sim
plicē voluntatē inducit nos dn̄s dicens qḋ
Mat.x.scriptū est Estote prudentes sicut co
lumbe. Que verba quomodo intelligenda
sint. Hiero.ad paulinū sic declarat. Habeto
simplicitatē colūbe.ne cuiq̄ machineris do
los et serpentis astutiam: ne aliorū supplā
teris insidiis. Non multum distat in vicio
vel decipere.s. aliquem emendo vel venden
do vel decipi posse alteri. scilicet faciēdi vsu
rā occasionē dando. hec verba.xvi q.i.si cu
pis a gratiano notantur.ꝛ.vi.q.i.c.et meri
to. Idem Eleuterius papa dicit. Habeant
omnes inq̄t simplicitatē columbe: ne cuiq̄
machinentur dolos in emendo.s.et venden
do vel aliquid aliud faciendo:et vt largius
loquar ꝛ serpētis astuciā:ne aliorū supplātē
tur insidiis. Hic auaro mercatori q̄.xxxviii.
annis in infirmitate iam stetit auaricie dn̄s
ait(Surge tolle grabatum tuum) graba
tum dico penultima syllaba producta/ id
est capitis reclinatorium:per quod morali
ter ꝛ ad nostrū propositū intelligere possu
mus prauitatem voluptatis in aqua velut in
lecto caput eius mercatoris auari.i. mentis

ratio recūbit egrota (ꝟ ūbula recta ſeꝫ intē-
tione emendo ꝟ vendendo.

¶ Sabbato post primā dñicā quadrage-
ſime. Euāgeliū ſcdm Mat. xvii.

In illo tpe. Aſſumpſit ie-
ſus petrum ⁊ iacobuꝫ ⁊
iohānē fratrē ei⁹ et duxit illos
i mōtē excelſū ſeorſū: ⁊ trāſfi-
guratꝰ eſt ante eos. Et reſplē-
duit facies eius ſicut ſol: veſti-
mēta autē ei⁹ facta ſūt alba ſi-
cut nix. Et ecce apparuerūt il-
lis moyſes et helias cum eo lo-
quētes. Reſpondens autē pe-
trus: dixit ad ieſū Domine bo-
nū eſt nos hic eſſe. Si vis faci-
amus hic tria tabernacula. Ti-
bi vnū moyſi vnū: ⁊ helye vnū
Adhuc aūt eo loquēte: ecce nu-
bes lucida obumbrauit eos. Et
ecce vox de nube dicens. Hic ē
filius meus dilectꝰ. in quo mi-
chi bene cōplacui ipſū audite.
Et audientes diſcipuli ceciderunt in faciē ſuā: ⁊ timuerunt
valde. Et acceſſit ieſus ⁊ tetigit
eos: dixitqꝫ eis Surgite ⁊ noli-
te timere. Leuātes aūt oculos
ſuos neminē viderūt niſi ſolū
ieſū. Et deſcendentibus illis de
monte precepit eis ieſus dicēs
Nomini dixeritis viſionē: do-
nec filius hoīs a morte reſurgat

¶ Expoſitio litteralis.

auguſtinus ſup epiſtolam ad galathas

In hac parte euangeliſta cōfirmat
fideles in eccl'ia [illegible] fundata in fi-
de oſtendens eis gl'iam future reſurrec-
tionis. Et diuidit in tres partes qꝛ p[illegible]
[illegible] ationē future reſurrectionis de[illegible]-
tur xp̄i trāſfiguratio. Secūdo ſubiungitur
huius transfigurationis teſtificatio: ibi. ⁊ ecce
apparuerūt. Tercio circa hoc ponitur diſci-
puloꝝ inſtructio: ibi ⁊ deſcendentibus illis.
Circa xp̄i transfigurationē euangeliſta no-
tat tria. Conſortium/locum/ ⁊ modū. Con-
ſortium aūt notatur cū dr (Aſſumpſit ieſus
Petrum Jacobum et Johannē) Iſti enim
tres ſunt aſſūpti ad videndū gloriā future
reſurrectionis: ꝓpt̄ ꝑrogatiuā eminentie
ſpecialis inter alios. Petrus eñ ꝓpter fer-
uoreꝫ fidei erat inter alios principalis: ꝓpt̄
quod ⁊ principaliter date ſūt ei claues eccle-
ſie vt patet precedenti capitulo. Johannes
autem excellebat in prerogatiua virginita-
tis ꝓpter qḋ erat inter alios xp̄i familiaris
Jacobus autem inter alios diſciplōs primꝰ
ſuſtinuit martyriuꝫ propter xp̄m vt habetur
Actu. xii. ca. Conſiderandum tamen ꝙ btūs
Ambroſius ſuper Lucā. et videt̄ur dicere ꝙ
Jacobus iſte q̄ fuit in transfiguratione: fuit
ille iacobus q̄ ꝑſo rexit eccleſiā hieroſolymi-
tanā: ⁊ ille nō fuit frater iohānis ⁊ filiꝰ zebe-
dei: ſed filius alphei. Sꝫ dicēdū ꝙ cū textus
expreſſe dicat iſtum fratrē iohānis: ꝑ ꝯñs
filium zebedei: qḋ augu. ⁊ ambro. nō loquun-
tur aſſerendo: ſed magis opinionē referēdo
ſi tñ loquerentur aſſertiue non eſſet curan-
dū de dictis eoꝝ qñ ſacra ſcriptura expreſſe
dicit cōtrariū. ſicut hic. Vñ augu. in ep'la ad
vincentiū donatiſtā dicit de doctrina ſanctoꝝ
q̄ eſt extra ſcripturā canonicā. Hoc genꝰ lit-
terarū ab illis q̄ canonice nominātur diſtin-
guendū eſt. Non eñ ex eis teſtimoniū ꝓfe-
rendū vt cōtrariū ſentire nō liceat: maxime
vbi aliter ſenſerūt q̄ꝫ veritas ſe habeat: nos
in illo genere ſumus vt nō dedignemur eti-
am nobis ab apl'o dictū ſuſcipere. Si quid aliter
ſapitis deꝰ illud reuelauit. Cōſequēter euā-
geliſta deſignat locuꝫ dicens (Et duxit illos
in montē excelſū) ad deſignandū ꝙ illi ſunt
apti ad cōtemplandū celeſtia q̄ eminēt in cō-
tēplatiua vita. ſubdit aūt (ſeorſū) ad denotan-
dum ꝙ cōtēplatiui debent eſſe a tumultu ſe-
cularium ſegregati. Conſequenter deſcribit
transfigurationis modū dicēs (⁊ trāſfigura-
tus eſt) nō ꝙ mutauerit lineamenta corpo-
ris: vel figurā ſed propter claritatis vultus
eiꝰ immenſitatem et hoc eſt quod ſubditur.
(Et reſplēduit facies eius ſicut ſol) Ad cuiꝰ
euidentiā conſiderādū ꝙ aīa xp̄i a principio
creationis fuit glorioſa propter apertā viſio-
nem: et perfectā fruitionē. veruntñ ex diuina
diſpoſitione fiebat. vt glia aīe non redunda-

rēt ad corpus vt sic corpus esset passibile et
mortale ad implēdū preciū redēptiōis hūa/
ne:et eodē mō ex diuina ordinatiōe actū est
vt glīa aie redūdaret ad corp⁹ in hora trās/
figurationis:vt ondēretur discipulis gloria
future resurrectionis nō tm̄ aie sz corporis
vt sic animarent ad sequēdū xp̄m in acerbi
tate passionis:ad qd̄ eos inuitauerat in alio
euangelio.et sic patet q̄ claritas illa in trās/
figuratiōe fuit claritas glorie q̄tū ad essen/
tiam:sz nō q̄tum ad modū:qz fuit eiusdē ra
tionis:cum illa claritate que est in corpori/
bus gloriosis:sed non fuit ibi ꝑ modū quali
tatis ꝑmanētis:sicut est in illis : s; ꝑ moduz
passionis transeuntis.⁊ ideo claritas nō de/
bet dici dos glīe:qz dos de sua ratione impor
tat qualitatē permanētē.et est simile de luie
eleuante aie pauli ad videndū in raptu di/
uinā essentiā qd̄ fuit eiusdem rationis cum
luie eleuāte aias btōꝝ.Uerūtn̄ qz nō fuit in
paulo ꝑ modum qualitatis ꝑmanētis:sz per
modū passiōis transeūtis ideo ex tali eleua/
tione siue visione nō fuit paul⁹ beatus : qz
btitudo importat ꝑmanētiā(Et ecce)Hic po
nitur transfigurationis testificatio.Et pri/
mo testificatio hūana:scd̄o diuia:ibi.Adhuc
eo loquēte.Prima in duas:qz primo ponit
testificatio eminētiū viroꝝ i veteri testamē
to.Scd̄o eminētiū in nouo:ibi.Rn̄dēs aūt
petrus.Dixit ergo prio q̄(moyses ⁊ helyas
apparuerūt illis)hoc ē ipsis discipulis(loquē
tes cū eo)de quo aūt loq̄rētur luc. exprimit.
ix.ca.dicēs.q̄ loquebātur cuz iesu de excessu
que expleturus erat in hierusalē: q̄ q̄daz ex/
cessus fuit in sua passiōe in qua sustinuit do
lorē excessiuū ⁊ ignominiā excessiuā propter
amorē excessiuum ad nos. Ratio aūt quare
moyses ⁊ helyas magis apparuerūt q̄ alius
fuit:qz moyses erat legislator/ ⁊ helyas ma
xim⁹ emulator ꝓ bono diuino.scd̄z qd̄ de eo
scribitur.iii.regū.xix.zelo zelat⁹ sū ꝓ dn̄o ex
ercituū : ⁊ ideo ꝑ testioniū istoꝝ apparuit q̄
xp̄s non erat dissolutor legis:vt imponebāt
sibi iudei:sed magis adimpletor . Simt nec
blasphemator diuini nominis:vt iponebāt
ei iudei:qz dicebat se filiū dei:sz magis cōfes
sor veritatis.Considerādū etiā q̄ moyses ⁊
helyas nō fuerūt ibi scd̄m apparentiā fanta
sticā:sz scd̄z veritatē:qz helyas fuit adduct⁹
ibi de loco quodā eminēti ad quē fuerat ra/
ptus vt habetur.iiii.regū.ii.ca. Et sic appa/
ruit ibi in anima ⁊ corpore. Moyses aūt ad
ductus fuit ibi de lymbo sanctoꝝ patrū:non
qz resurrexit:sz qz aīa apparuit ibi in quodā
corpore sibi adoptatos:sicut apparēt angeli
in corporibus assumptis ꝑ hoc etiam ondit
q̄ xp̄s erat dn̄s vite ⁊ mortis:qz hēbat testi/
monium ad helya qui erat adhuc viuus.⁊ a
moyse qui iam fuerat mortuus(Respōdēs
aūt petrus)Hic ponitur testimoniū aposto/
lorum qui fuerunt eminentes in nouo testa
mento.Ad cuius euidentiam sciēdū q̄ btitu
do essētialiter ꝯsistit in aspectu claro ipius
diuinitatis ⁊ ꝑfecta ei⁹ fruitione. Accidēta/
liter autem ꝯsistit in aspectu hūanitatis xp̄i
⁊ delectatione ꝯseq̄nte per quā sicut ꝑ instru
mētum ꝯiūctū diuinitati sūt scti adducti ad
glīam.Isti aūt apli q̄ admissi fuerūt ad vi/
dendū trāsfigurationē xp̄i: nō viderūt ipi⁹
diuinitatē:sicut Paulus in raptu: sz tm̄ ei⁹
hūanitatē in forma gloriosa.⁊ in eius aspe/
ctu fuerūt sic delectati:q̄ voluissent ibi ꝑpe/
tuo manere ꝓpter qd̄ dicit petrus(Dn̄e bo
nū est nos hic esse.Faciam⁹ hic tria taberna
cula)ad manēdū hic.s.ꝯtinue(tibi vnū)Nō
loq̄tur de tabernaculo faciendo ꝓ se ⁊ sociis
suis:qz volebat cū xp̄o esse in suo taberculo
socii sui cū aliis duobus . Lucas aūt dicit q̄
loq̄batur.Petrus nesciens quid diceret Si
cut eni ex magnitudine passiōis : vt timoris
vel amoris aliq̄s ꝓrūpit in aliqua verba si
ne ꝑmeditatione:ita similiter ex magnitudi
ne deuotionis ⁊ delectationis experte dixit
Petrus illa verba que tn̄ nō erāt rōnabilia
qz in solo aspectu hūanitatis xp̄i non ꝯsistit
btitudinis essentia vt iā dictū est:⁊ ideo illō
non debebat sufficere ꝓ finali btitudine(Ad
huc eo loquente)Hic ponitur testificatio di/
uina.sicut enim in baptismo xp̄i in quo con
sistit regeneratio ⁊ principiū vite spūalis ap/
paruit tota trinitas filius in carne:pater in
voce:⁊ spūssanctus in columbe specie. ita sibi
conueniens fuit q̄ appareret in transfigurati/
one:ꝑ quam ostensus est terminus seu perfe
ctio vite spūalis vz gloria future resurrecti/
onis:⁊ ideo sicut filius apparuit ibi in carne
decorare tn̄ claritate glīe: ita et spūssanctus
in lucida nube per quā significata est pleni/
tudo bītatis in xp̄i predicatione.propter qd̄
dictum est(ipsum audite)pater autem appa/
ruit in voce dicēs(Hic est filius meus).s.na
turalis.alii aūt sūt adoptaui(in quo michi
bn̄ cōplacuit).i. in quo diuinū bn̄placitū cō
plebitur de redēptione mūdi Sequitur(Et
audientes discipuli ceciderunt in faciē suā)
Hoc aūt factū est ad declarationē hūane fra
gilitatis iuxta excellentiam diuine maiesta/
tis(Et accessit iesus).s.ad consolanduz eos

(⁊ tetigit eos)familiariter et duxit eos con
solando Sequitur (Leuantes autem oclos
suos neminẽ viderũt ⁊c.Qꝫ moyses ⁊ helias
iã recesserãt:reducti volũtate dina ad loca
vñ fuerant adducti(Et descendẽtibus)hic
ponit disciꝑuloꝝ istructio de visione ꝓhabi
ta:qꝫ ꝓcepit eis iesus ne visionẽ ꝓdictã aliis
diuulgarent añ resurrectionẽ suã ne alii au
dientes xp̄m eis appruisse in forma gloriosa
scãdalizarent postea videntes ipsã patitam
ignominiose ⁊c.Origenes Sex dieb⁹ fact⁹ ẽ
visibilis mũd⁹:igit ꝗ trãscẽdit oẽs res mũ
di visibiles põt excelsũ mõtẽ trãscendere et
respicere gloriã verbi dei(Et ecce apparuert
eis moyses ⁊ helyas cũ eis loquẽtes Orige-
nes. Si ꝗs intelligit spũalẽ legẽ cõuenietẽ
sermonibus iesu ⁊ ꝗ in ꝓphetis absconditã
dei sapientiã ille vidit moysẽ ⁊ helyã i gl̃ia
cũ iesu(Bonũ est nos hic eẽ)scꝫ in contẽpla
tionis dulcedine(Faciamus hic tria taber-
nacula)ꝗ contẽplatiuus moralr facit qñ le-
gẽ ⁊ prophetas ⁊ euãgeliũ practice legendo
disponit.s.corde credendo:ore ꝯfitẽdo.⁊ ope
ad implendo.⁊ ecce nubes lucida)i.cognitio
verba Jõ subdit (Hic est filius me⁹ dilect⁹
⁊c.)Et ceciderũt discipuli i faciẽ suã.⁊c.Nã
illuiati viderant de. maiestatẽ(nemi dixeri
tis visionẽ ⁊c.)qꝫ dia misteria non sint sꝫ sꝫ
loco ⁊ tp̄e debitis publicanda. ¶ Questio
fr̄is Anthonii betõtini.suꝑ euãgeliũ Si vis
faciamus hic tria tabernãcula. Math.xvi.
¶ Utrũ alie circũstantie negociationẽ vel
mercãtiã ipedientes iueniant Ad qꝺ breui-
ter rñdet:ex multoꝝ sñia:ꝙ sꝫ ꝓprie ⁊ stricte
loq̄ndo alie circũstantie nõ inueniant ꝓter
istas scriptas:in questione suꝑ ep̄lam eiusdẽ
dñice.ꝗ mercantiã habeãt ipedire: tñ large
loq̄ndo de ipsi⁹ mercantie circũstantiis tres
alie signari pñt. Quaꝝ p̄ma ẽ liqua seꝑatio
qꝫ pleriqꝫ sunt:ꝗ negotiationi nimiũ inten
dẽtes sine vxoribus longã morã i longinꝗs
ꝑtibus trahũt tales aũt ꝗtis carnalitatib⁹
⁊ spurcitiis tã fidelibus ꝗ infidelibus iq̄nẽt
quis exprimere possent Et qꝺ deterius ẽ fre
quẽtius ꝗqꝫ vxoribus violãdi sacrũ matri-
moniũ cãs multiplices p̄stant:vt qꝫ in ca-
pitulo pñtia.extra desponsalibus ẽ mulie-
res sepius p̄o iuuenili etate seu fragilitate
carnali nequeunt ꝯtinẽ petentes aliis copu
lari Nã vt magister sniarũ di.xxvi.c.i.quar
ti voluminis ait. Qꝺ etiã ponit a Gratiano.
xxvii.q.ii.c.S.i.Matrimoniũ est viri ⁊ mu
lieris cõiunctio:indiuiduã vite cõsuetudinẽ reti
nens.Qꝫ vt Math.xix.c. Cũ pharisei tentã
tes dñm petissent ab eo dicentes:si licet hoi
dimittere vxorẽ suã:post alia verba audiert
quos de⁹ cõiunxit:hō nõ separet Hac eni in
tentione scḋm Goffredũ tranensem : vir et
mulier matrimonio iũgi debẽt:vt simul per
petuo maneãt:ꝗuis postꝗ ꝯtractum matri-
moniũ:ante carnalẽ copulã possit altero re-
ligionẽ intrare: tñ post ꝯsumationẽ non
nisi volente.Vñ alexander papa priori ⁊ fra
tribus sãcti iohãnis : sicut extra de cõuersa-
tione coniugatoꝝ capl̄o vxoratus habet sic
ait.Uxoratus sine licentia vxoris inter vos
nullatenus recipiatur Secḋo diuinoꝝ sacra
mentoꝝ ⁊ officioꝝ omissio.Multi eni iter isi
deles longã trahentes morã : vel etiã inter
fideles existẽtes tñ tp̄alib⁹ lucris inhiãt:vt
absqꝫ confessione ⁊ cõione : et aliquo signo
xp̄ianitatis tanꝗ alalia viuant . Proinde.
lxxx.distinctione decretoꝝ in capi.qm̄ non
cognoui . Augustinus ait. Merito dictũ est
negociũ:qꝫ negat ociũ:qꝺ malũ ẽ cũ nõ que
rat verã quietẽ que est deus . Et ecclesiastici.
xxvii.cap̄.scribitur. Difficile exuit negociãs
a negligentia scꝫ diuinorũ ⁊ non iustificabit
caupo a peccãtõ labioꝝ Tertia ꝗdẽ ẽ vltra sor
tẽ rerum vsuraria receptio :qꝫ vt Amb.ait.
⁊ Gratianus. xxiiii.q.iii.c.plerisqꝫ etiã ãno
tauit:ꝙ cũ sorti accidit:ꝗ sors scḋm legistas
ẽ debita ꝗtitas mutuate rei i materia occur
rente vsura ẽ. Vñ dñs Hosti.clarius vsurã
diffiniens ait.Usura est cuiuscũqꝫ solutiõis
rei mutuate acceptio ipsius rei vsus gratia
pactione interposita:vel hac intẽtione hita
in cõtractu:vel extractione hita ex primo fa
cto Et doctori refragabilis Alexã.de ales di
cit in.iii.volumie summe ꝙ hec vsuraria re-
ceptio reꝝ vltra sortem fieri possit dũtaxat
in illis que mutuantur sub certo numero: si
cut pecunia:⁊ sub certo põdere sicut auꝝ et
argentũ ⁊ similia ⁊ sub certa mensura sicut
grauũ vinũ oleũ ⁊ hmõi alia: qꝫ in his tñ ẽ
determinatus valor ab arte vel a natura.
Ab arti:vt in illis ꝗ nũerant.A natura vt i
illis ꝗ mẽsurant ⁊ põderant . ⁊ si vltra talẽ
valoris deteriationẽ vel artis inueniuntur
est ꝓpter indigentiã nr̄am :nõ ꝓpter ipsoꝝ
variationẽ i valore Tñ largius loq̄ volen-
tes in pñtiaꝝ i oĩ re negotiali eã locam⁹ Hic
Hiero.super Ezech.lib.vi.Qꝺ dictũ.xiiii.q.
iii.c.putauit i decreto describit sic Putant
ꝗdã vsuras tñ eẽ i pecunia:ꝙ ꝓuidens diui
na scriptura oĩs rei aufert supabũdãtiã:di
quid illꝺ est si ab eo ꝗ dederit plus accepit
vt plusꝗ dedisti nõ recipias ꝓ his tribus di

essistantiis in pñti dicere possumꝰ (Faciamꝰ hic tria tabernacula) i. faciamꝰ in finẽ tracta tus negotiationis mẽtionẽ de tribꝰ circũstã tiis: sz non pprẽis ad rẽ hanc tñ satis puenientibꝰ Quarũ vna detestet p xpm spõsũ suam ecclãz dilectã nõ relinquẽtẽ Altera p moysẽ legis officia diligẽtẽ. Altia p helyã nõ solũ vsurã sz etiã cũcta tẽpozalia olno spernẽtẽ.

¶ Dñica.ii.xl.euãgeliũ scḋm mat.xvii.ca. Assũpsit iesꝰ Petrũ iacobũ ꝛ iohãnẽ fratrẽ eiꝰ. Reqre supza i sabbõ pced.ꝛc.

¶ Feria.ii. post scḋam dñicã.xl.euangeliũ secundũ Johãnẽ.viii.ca.

In illo tpe. Dixit iesꝰ turbis iudeoꝝ. Ego vado et queretis me: ꝛ in pctõ vro moziemini: ꝛ quo ego vado vos nõ potestis venire Dicebant ergo iudei Nũqd interficiet semetipsũ qꝛ dixit Quo ego vado vos nõ potestis venire. Et dicebat eis Uos de deozsũ estis: ego de supiꝰ sũ Uos de hoc mũdo estis: ego nõ sũ de hoc mũdo Dixit ergo vobis qꝛ moziemini in pctis vris Si eni non credideritis qꝛ ego sũ moziemini i pctõ vestro. Dicebant ergo ei Tu qs es: Dixit eis iesus Principiũ q ꝛ loquoz vobis. Multa habeo de vobis loq ꝛ iudicare: sz q misit me verax est/ ꝛ ego q audiui ab eo hec loquoz i mundo ꝛ nõ cognouerũt: qꝛ patrẽ eius dicebat deũ. Dixit ergo eis iesꝰ Cũ exaltaueritis filiũ hois: tũc cognoscetis qꝛ ego sũ Et a meipso facio nihil. sed sicut docuit me pater/ et loquoz Et qui misit me: mecum est Et non reliquit me solum: qꝛ ego que placita sunt ei facio semper.

Hic euangelista docet q pctõzes obstinati nõ audiẽtes xpz nõ pñt seq xpm. sed in tenebzis manent Et diuidit in duas. qꝛ pzio oñdit eos qbꝰ loqbat hẽc huiꝰ lucis defectũ. Scḋõ subdit huiꝰ defectꝰ remediũ: ibi. Dicebant ergo. ¶ Circa primũ sciendũ q recedẽte sole visibili de nostro hemisperio causant ibi tenebze. ita similiter xpo q est sol iusticie ex hoc mũdo p mozte recedẽte: iudei p maiozi pte sunt obtenebzati tenebzis infidelitatis: et in eis obstinati: et hoc iusto iudicio dei. qꝛ viderũt signa i vita eiꝰ ꝛ in mozte: ppter qd gẽtiles legis et pphetarũ noticiã nõ hñtes crediderũt xpo Sicut patet de illo centurione q visis signis de mozte xpi dixit. Uere filiꝰ dei erat iste: vt hẽ math.xxvii. et idõ iudei q non solũ p miracula visa: sz etiã p ozacula pphetaꝝ pzedicta poterãt eũ cognoscere verũ xpz: ꝛ psequẽtes eũ merito sũt a deo dimissi ppt eozũ ingratitudinẽ: et sic excecati totaliter per obstinationẽ. Et hoc est qd dr (Dixit ergo iterũ eis iesus. Ego vado) s. ad patrẽ p moztẽ scḋz humanitatem a quo tñ non recessi scḋz diuinitatẽ (Et qritis) s. psequẽdo me i mẽbzis meis: qꝛ post moztẽ xpi iudei psecuti sunt apostolos. ꝛ alios xpifideles vsq ad moztem vt pz actu. viii. c. et in pctõ vestro moziemini) i. ppter pctm vrm/ qꝛ ppter psecutionẽ xpi ꝛ aploꝝ ciuitas hirlm destructa est. et tẽplũ cõbustũ/ ꝛ ppls occisꝰ ab exercitu romano vt fuerat a xpo pdictum expzessꝰ lu.xix. Hierusalẽ hierusalẽ q occidis pphetas. ꝛc (q ego vado vos nõ potestis venire) s. ad gĺiaz patris vestra infidelitate hoc impediente (dicebant ergo) Hic consequenter iesus docet remediũ. et diuiditur in duas ptes: qꝛ pzimo hmõi remediũ pponit. scḋo eiꝰ efficaciam ostendit: ibi. Dicebat ergo. ¶ Circa pzimũ sciendum q hoc remedium consistit in veniendo ad xpm p fidẽ q est vera lux. ideo diuidit in duas. qꝛ pzimo remediũ huiꝰ fidei oñditur. scḋo ad credendũ eos inducit. ibi dicebant ergo iudei. Pzima i duas. qꝛ pzimo ponitur iudeoꝝ iterrogatio. Scḋo subdit xpi rñsio in qua dat remediũ pzedictũ ibi. ꝛ dicebat. ¶ Circa primuz dicendũ q audierant iudei christũ volũtarie mozituꝝ: vt habetur p illud ysa.liiii. Tradidit in moztẽ aiaz suã q scriptura ꝛ totũ capitulũ exponit d christo ab antiqs doctozibꝰ hebzeoꝝ. et idõ iudei de-

risorie q̃rebant de iesu quẽ reputabãt falsũ
xp̃m (Nunq̃d interficiet semetip̃m: q2 dixit.
quo ego vado vos non potestis venire) si ei
seriose loq̃rentur de ipletione hui⁹ prophe-
tie dicerẽt sic. Nunq̃d ex simplici volũtate se
parabit aĩa a corpore: q̄d p3 ex eo q̄d subdit
quo ego vado vos non potestis venire. Ip̃i
eñ poterant seip̃os interficere sed nõ pote-
rant alam suã pro volũtate sua tradere. Si
cut fuit pphetatũ de xp̃o p ps̃a. ⁊ in iesu fuit
adimpletũ (Et dicebat) Hic ponitur xp̃i r̄ñ-
sio: in qua dat predicti v̄bi itellect⁹ di. Vos
de deorsũ estis) i. de massa corrupta pondere
originalis pc̃ti: ⁊ iõ h̄ẽtis debitũ mortis: ⁊ ne-
cessitatez moriendi ppter q̄d separatio aĩe a
corpore non subiacet simplici v̄re voluntati
(ego de superius sũ) q2 sc̃dm deitatẽ h3 eãdẽ
naturã cũ patre. sc̃dm humanitatẽ aĩa est a
deo imediate p creationẽ: et corpus confor-
matũ sp̃ũsancti virtute: ⁊ propter hoc h̄ẽbat
plenũ dñium corpus suũ separando aĩaz ab
ip̃o ⁊ reueniẽdo: sc̃dm q̄d di. infra. c. x. Ptãtẽ
habeo ponẽdi aĩam meam et ptãtem habeo
iterũ sumẽdi eã. Iõ sequitur (Vos de hoc mũ
do estis) corpore ⁊ affectu (ego nõ sũ de hoc
mũdo) q2 sc̃d3 q̄ de⁹ p̄cedit mũdũ vt cã effe
ctũ: nec est pars vniuersi: sc̃d3 aũt hũanita-
tẽ ppter virtutẽ formatiuã: eodẽ mõ est dicẽ
dum: q2 illa virt⁹ fuit virt⁹ spiritussc̃ti: q̄tũ
aũt ad aĩam ⁊ corp⁹ bñ est vniuersi: et sic est
de mũdo q̄tũ ad substantiaz nõ aũt quo ad
pc̃ti deordinationẽ: q̄ de ordinario noĩe mũ
di in sacra scriptura frequenter designatur:
vt p3 Ioh. i. c. Et hoc mõ iudei erãt de mũdo
ppter infidelitatis pc̃tm: propter hoc subdit
(Dixi ergo vobis q2 moriemini i pc̃tis v̄ris)
supra dixerat in pc̃tõ v̄ro in singulari: q2 p̄n
cipale pc̃tm eorũ erat psecutio xp̃i s3 ad hoc
sequebant multa alia pc̃tã: propter hoc re-
plicauit hic i plurali i pc̃tis v̄ris: ⁊ p̄ñter oñ
dit remediũ cõtra ista mala dicẽs (Si ei nõ
crediđritis) fide formata charitate (q2 ego sũ)
vobis in lege ⁊ pphetis pmissus moriemini
in pc̃tõ v̄ro (Dicebant ergo) Q̄ uo remedio
euadẽde mortis: q̄d est p fidẽ xp̃i. Hic p̄ñter
inducit eos ad credendũ sibi. Circa q̄d p̄mit
tit iudeorũ interrogatio dicẽs (Tu q̄s es?)
q. d. Vñ de nobis q̄ tu sis talis ⁊ tant⁹ q̄ de-
beat credi tibi (Dixit eis iesus pbando q̄ de
beat credi p hoc q̄d est oĩm creaturarũ p̄nci-
piũ primũ ⁊ p p̄ñs veritas pma in fallibilis
et hoc est q̄d subditur (Principiũ q̄ ⁊ loquor
vobis) ⁊ q2 primũ oĩm rerũ principiũ oĩa re
ducit in seip̃m cũ sit finis oĩũ: iõ p̄ñter oñdit
q̄ ad ip̃m ptinet oĩm iudiciũ: p q̄d oĩa redu-
cunt in ip̃m ⁊ hoc est q̄d dicit (Multa habeo
de vobis loqui ⁊ iudicare) nõ dicit vobis ad
vtilitatẽ vestrã s3 de vobis. s. ad malũ v̄rm
q̄d erit in iudicio futuro (Sed qui misit me
verax est) q2 adimpleuit promissũ de prima
missione filii q̄ nõ est ad cõdemnãdũ vel iu-
dicandũ mũdũ: sed magis ad saluandũ per
doctrinam. Iõ seq̃tur (Et ego que audiui ab
eo hec loquor in mundo) Dicit eñ se audire
a patre: q2 inq̄tũ de⁹ h3 p̄scientiã a patre cũ
de cũ ip̃o: sicut ⁊ essẽtiã: sed inq̄tũ hõ h3 sciaz
infusã ab eo (⁊ non cognouerũt: q2 patrẽ ei⁹
dicebat deũ) hoc addit euangelista: vt oñde
ret cecitatẽ eorũ. Verũtñ q2 multi iudeorũ in
morte xp̃i crediderũt vidẽtes miracula q̄ ac
ciderant i morte ei⁹. vt h̄ẽtur lu. xxiii. Silr
ad p̄dicationẽ aplõrũ multi iudeorũ credide-
rũt post mortẽ xp̃i: vt h̄r Actu. ii. ca. Iõ sub-
dit. Dixit ergo eis ies⁹. Cũ exaltaueritis fili
um hoĩs (. s. in cruce i qua fuit extens⁹ i aere
et ppter q̄ exaltat⁹ est a patre. sc̃d3 q̄d dicit
ad phil. ii. ca. humiliauit semetip̃3 fact⁹ obediẽs
vsq3 ad mortẽ: mortẽ aũt crucis: ppt q̄d de⁹
exaltauit illũ (Tu cognoscetis: q2 ego sũ). s.
vere xp̃s. vtit aũt tali mõ loquendi vt redu
cat eis ad memoriã illud. Exo. iii. ca. Ego sũ
q̄ sũ (⁊ a meip̃o facio nichil: q2 sc̃dm quod de
us h3 totã virtutẽ opatiuã a p̄re s3 eandẽ si-
cut dictũ est de scientia: sc̃d3 q̄ homo illa na
tura est organũ diuinitatis cõiunctũ iõ ni-
chil poterat opari nisi sc̃dm morẽ et regula
tionẽ ip̃ius dei. Ideo seq̃tur (s3 sicut docuit
me pater hec loquor ⁊ qui misit me mecũ est
q2 sc̃dm deitatẽ pater est in filio et ecõuerso
sc̃dm hũanitatẽ vero ipsa deitas est in hoĩe
xp̃o sp̃ali mõ: p realẽ. s. vnionẽ p quẽ modũ
non est in aliquo alio (et non reliquit me so
lum) q2 filius sc̃dm q̄d de⁹ non põt separi a
patre. sc̃dm vero q̄ homo põt separi de potẽ
tia absoluta. s3 de potentia ordinata natura
assumpta nũq̄ dimittet q2 q̄d semel assũpsit
nũq̄ deponet: vt dicit Dama. (q2 ego q̄ pla
cita sũt ei facio sp̃) inq̄tũ eñ de⁹ idẽ vult q̄d
facit p̄r: q2 eorũ est vna volũtas ⁊ operatio:
inq̄tũ vero hõ eius voluntas ⁊ operatio: re
gulãt absq3 aliq̄ obligatiõe a regula diuine
volũtatis. vt p3 ex p̄dic̄tis. Expositio moralis.

Dixit ergo eis iesus. Cũ exaltaue
ritis filium hoĩs (s. in cruce (Tũc
cognoscetis: q2 ego sum. ⁊c. post
mortem autem christi ⁊ eius ascẽsionez vna
die predicãte petro crediderũt simul ⁊ semel
de iudeis q̄nq3 milia ⁊ altera die tria milia

vt habetur Actuū.ti.a.iiii.ca. Hic eciā ē iter
hoīes q valor hoīs plus apparet ⁊ cōmēdat
post eius mortē ꝙ ante ❡ Questio fratris
anthonii betontini ❡ In pctō vestro morie
mini. Joh.viii.c. ❡ In quibus verbis me-
rito queritur. ❡ Utrū oīs malicia cōfundi ꝑ
aliquotiēs rōne veritatis: aut corrigit nūꝙ
maxime eorꝝ q̄ ꝓposito malo: ⁊ non ignorā-
cia peccarit. Hinc iohānes chry. Ecce ei iniq̄
vsurarii postꝙ audierūt vsurā omi lege dete
stari Nūquid cōpunxit eos timor pcī Nū-
quid compescuit eos vel liberalitatis cōside
ratio? Sed quid aiunt dicentes. Nichil nisi
pctm̄ lege ꝓhiberi debet Sed quod vtilita
tem primo cōfert culpa non esse videt Con
stat ei q res q̄ mutuo datur aliquā cōmodi
tatē ⁊ vtilitatē cōfert illicui ꝑstatur: ergo se
cundū eqtatē pōt hmōi cōmoditas estimari
ꝑcio: ⁊ merito cōpensari. ❡ Sz merito his
iniquis rn̄deri pōt q res mutuatio non con
fert cui facta est mutuatio vtilitatem ali-
quam a rei cōsūptione differentē nisi esset
ex industria recipiētis mutuū q̄ mutuantes
ꝓpria nō videt esse: ⁊ iō nō ē vendibilis alio
ꝑcio mutuanti rei Ad cuius euidētiā sciēdū
est: q sunt qdā res quarꝫ vsus ē ipsarꝫ rerꝫ cō
sūptio: sicut vinū ad potū cū vtēdo cōsumi
mus l q̄b⁹ vsus rei a re ipsa seorsū cōputari
non dꝫ: sꝫ cuicunqꝫ vnū ipsorum. conceditur
necesse est vt alterum concedebatur. Unde
in istis ꝑ mutuū trāsfertur dn̄iū. Si qs igr̄
seorsū vellet vēdere vinū ⁊ seorsū vsū eius
bis idē vēdere dinoscitur est vendendo qđ ē
cōtra iusticiā peccat. Quedā vero res sunt
quarꝫ vsus nō ē ipsarꝫ ꝯsūptio: sicut vs⁹ dom⁹
⁊ ihabitatio: ⁊ nō dissipatio l q̄b⁹ seorsū pōt
vtrūqꝫ ꝯcedi: puta cū qs ꝯcedit alteri vsū do
mus retēto sibi dn̄o vel econtra. Et ꝓpter
hoc ꝓ vsu dom⁹ liciti pōt recipi ꝑcium Res
igr̄ q̄ mutuo dantur in q̄b⁹ cōmitti pōt vsu
ra sūt de numero earꝫ rerꝫ quarꝫ rerꝫ est ipsa
rum cōsumptio sicut sunt q̄ mutuantur sub
certo numero vt pecunia. et sub pendere vt
aurꝫ et argentū. ⁊ certa mensura: vt granū
vinū ⁊ oleū: qꝫ i his scđm doc. ire fragabilē
ipositū ē preciū a natura preter illa q̄ mutu
antur q̄b⁹ ab arte preciū impositū est: ⁊ iō
ꝓ vsu taliū rerꝫ illicitū ē accipere preciū: qꝫ
dr̄ vsura: sufficit eīn accipe aqualēs illi⁹ rei
q̄ mutuātur: qꝫ oīa talia noīe pecunie intel-
ligi pn̄t. De qua exo.xxii.dr̄ Si pecuniā mu
tuū sez dederis pplo meo pauperi q̄ habitat
tecū nō vrgebis eū quasi exactor: nec vsuris
opprimes: sꝫ de omi re vltra sortez accipere
pctm̄ est Jō amb.l.i.de dauid. Et esca vsura
est. Et vestis vsura ē: ⁊ quodcunqꝫ sorti acci
dit vsura ē. Uñ contrariū defendentibus dr̄
(in pctō vr̄o moriemini.)

❡ Fer.iii.post.ii.do.xl. S.mat.xxiii.c.

IN illo tp̄e Locutus est ie
sus ad turbas ⁊ ad disci-
pulos suos dicens. Super ca-
thedrā moysi sederunt. scribe ⁊
pharisei Oīa ergo q̄cunqꝫ dixe
runt vobis seruite ⁊ facite secū
dū vero opera eorꝫ nolite facere
Dicunt eīn: ⁊ non faciunt. Alli
gant eni onera grauia ⁊ impor
tabilia ⁊ imponūt in humeros
hoīm: digito aūt suo nolunt ea
mouere. Omia vero opere sua
faciūt vt videant ab hominibus
Dilatant eīn philacteria sua: et
magnificant fimbrias Amant
aūt primos recubitus in cenis
⁊ primas cathedras in sinago-
gis/ ⁊ salutatione in foro/ ⁊ vo
cari ab hoībus rabbi. Uos aūt
nolite vocari rabbi Un⁹ ē eīn
magister vester. Oēs aūt vos
fratres estis: ⁊ patrē nolite vo-
care vobis super terrā Unus ē
enim pater vester qui in celis ē
Nec vocemini magistri: qꝫ ma
gister vester vnus est christus
Qui maior ē vestrū: erit mini-
ster vester Qui aūt se exaltaue
rit: humiliabitur. Et qui se hu-
miliauerit: exaltabitur.

❡ Expositio litteralis.

SUper cathedrā moysi. ⁊c) Hic ostē
ditur iudeos eē iuste reprobatos:
qꝫ fuerunt fictores bonitatis. Et

diuidit in duas partes: quia saluator primo
ponit in hac lectione huius fictiōis motiuū
scdo hoc motiuū excludit a discipul' suis ibi.
Uos aūt. Motiuū aūt fuit supbia pharise
orum ꝛ legisperitorū ꝛ hec supbia onditur ex
tribus. Primo ex abusu sue potestatis. Se/
cundo ex simulatione sctitatis: ibi Oia ergo
Tercio ex ambitione dignitatis: ibi Amant
aūt primos recubitus. Circa primū cōsyde/
randū: q a tpe Moysi fuerūt ɔstituti a deo
lxx. senes etate et scientia prouecti q̄ cū moy
se haberēt corā populi ꝛ dicebantur iudices
ordinarii qz ad ipos fiebat recurs' i dubiis
causis magne etiā cause nō tractabant sine
eis. et illud fuit obseruatū apd iudeos q̄diu
fuerūt in ptāte ꝛ hoc est qd dicit hic saluator
(Sup cathedrā moysi). i. auctoritate iudi/
candi pplm (sederūt scribe ꝛ pharisei) qz illi
q̄ videbantur eē magis in pplo periti ad hoc
eligebātur (Oia ergo q̄ dixerint vobis faci/
te) platis etiā malis est obediendū nisi i his
q̄ sunt manifeste ɔtra deū: et sunt hñdi in re
uerētia q̄diu tollerātur in officio suo: vt pz
p exemplū. Dauid q̄ venerabat saulē regez
lz sciret eū eē malū ꝛ a deo reprobatū (Opa
aūt eorū nolite facere) qz nō sūt imitandi in
malis: imo tm̄ in bonis (Alligant em̄ oner a
grauia ꝛ importabilia. ꝛc) qz supra legis pce
pta ɔstituerāt multa ex suis traditionib' si/
cut pz. c. xv. q̄ erāt subditis grauia et iporta/
bilia (digito aūt suo nolūt ea mouere) i. mo
dicū conatū ad agēdū talia nolūt apponere
Ex hoc pz q ille q̄ ɔstituit legē aliquā: lz nō
sit subdit' legi q̄tū ad hoc q puniat p hoiez
si cōtrariū faciat tm̄ obligat' est ad legē im
plendā: ꝛ graui' punieē a deo si cōtrariū fe
cerit: qz transgressio ei' grauior est propter
scandalū pp̄ter qd dicit sapiens. Patere le/
gem quā ipe tuleris: vt extra de ɔstitutioni/
bus. c. cū oēs. dz Qd q̄sq iuris in altero sta
tuit ipe eodē iure vti dz. pz etiaz ex p̄dicis q
illi q̄ statū ecclie in gñali seu in spāli onerāt
grauib' statutis sine magna ꝛ euidēti neces
sitate: abutunē sua ptāte: sicut faciebāt pha/
risei et scribe Uñ dicit augu. ad inq̄sitiōes
ianuarii loquēs de religione xp̄iana. Ipam
religionez nr̄az quā dñs nr̄ iesus xp̄s in pau
cissimis sacramentorū celebratiōib' voluit
esse liberā quidā seruilibus p̄munt oneribus
a deo vt tollerabilior sit cōditio iudeorū: qui
non hūanis p̄sūptionib' sed diuinis subii/
ciūtur institutis (Oia vero) Hic oñditur su
pbia phariseorū ex simulatione sctitatis: qz
hoc faciebāt vt essent in reuerētia et honore
in pplo: ꝛ hoc ē qd dicit (Oia vo opa sua fa/
ciūt: vt videantur ab hoibus). i. pp̄ter gliaz
humanā qz videri in bonis: pp̄ter gliaz diui
nā nō est malum sed magis meritoriū: vt di
ctū est. v. c. (Dilatant phylateria sua) Phila
teria scdm q dicit hiero. erant q̄dam charte
in quib' scribebat decalogus mandatorum
ꝛ ponebatur illa charta in capite ad modū
corone p hoc significabat q debebāt legē in
meōriā habere scdm qd dz. Deute. vi. c. Di/
cebant em̄ philateria a philare quod est ser
uare: ꝛ tora qd est lex: qz erant q̄dā signa ser
uande legis. Pharisei igitur vt viderentur
pre ceteris religiosi faciebāt sibi philateria
magis lata: ꝛ scribebāt in eis decalogum de
grossiori lr̄a: et eadē ratione faciebant fim/
brias maiores in palliis suis. Que aūt essēt
iste fimbrie dictū est supra. ix. c. sup illud ver
bū tetigit fimbriā vestimēti ei'. qd etiaz hic
declaratur. Christus em̄ portabat vestimen
tū suū scd modū iudeorū. Ad cui' euidentiā
sciēdū: q pplus iudaicus de q̄ xp̄s erat nasci
turus scdm carnē debebat pollere quadā sā/
tate spāli pre aliis pplis: ꝛ ab eis distingui ꝛ
iō data est eis circūcisio: vt quoddā signum
distinctiuum in carne. Silr data est eis lex
vt hērent quēdā specialē modū viuēdi Silr
p̄ceptum fuit eis in habitu distingui. vt pz
Nu. xv. ca. Loquere filiis isrl. faciāt sibi fim
brias p quattuor angulos palliorū ponētes
i eis vitas hyaccictinas vite ei hyatcinctine
que erant celestis coloris designabāt ꝛ debe
bant habere conuersationem eminētem pre
ceteris. scdm q paulus dicit ad Philippen/
ses. iii. ca. Nostra aūt cōuersatio in celis est.
Unde sequitur ibidē. Numeri. xv. Ut recor
dentur mādatorū dei: et sint sancti dño deo
suo. Talē ergo vestez portabant pharisei in
qua magnificabant fimbrias que est in an/
gulo pallii (Amant aūt) Hic ɔter oñditur
supbia eorū ex ābitione dignitatis cū dicitur
(Amant aūt primos recubit' in cenis) ꝛ hoc
duplici de causa. s. rōne gule: qz ibi ponūtur
fercula meliora et ratione superbie: qz ille ē
locus honorabilior (et primas cathedras in
synagogis (vbi cōueniebāt homines ad au/
diendum verbum dei (ꝛ salutationes in fo/
ro). i. loco patenti (ꝛ vocari ab hoibus rabbi
Desiderare em̄ scientiam et ocium docendi
non est malum sed meritoriū: sed desiderare
nomen tantum hoc est malū et superbie pec
catum. Si tamen desideretur nomen et au
ctoritas magisterii ad hoc q scientia iā habi
ta aliquis melius possit vti: non est malū: sz

est bonum qz bonus doctoz debet ea quere-
re que faciunt ad efficaciam sue doctrine. Ue
rūtū quia homo non est magister principa-
lis: sed solus de⁹. ideo (Unus est enim magi
ster vester) qz solus deus potest interius do
cere intellectum illuminando seu potest spe
ciem intelligibilē infundendo. Homo autē
docet tantum exterius aliqua proponendo
ex quibus formantur fantasmata debita: a
quibus intellectus agens facilius abstrahit
speciē intelligibilē: sicut in sanatione homi
nis natura agit tantum principaliter: medi
cus autem aliqua administrat: ex quibus na
tura iuvatur. (Oēs aūt fratres estis) quia fi-
lii dei per creatiōem et adoptionem gratie.
(Et patrem nolite vocare. ⁊c.) lz enī aliquis
possit vocari pater in terra ratione genera-
tionis doctrine siue etatis: tamen solus de⁹
est pater principalis quia ab eo solum habe
mus aīam intellectiuam q̄ ē forma hominis
ergo pater est ille qui dat formam (Nec vo-
cemini magistri. ⁊c. sicut iā supra expositum
est (Qui maior est vestrum). i. vult esse sedz
veritatē (erit minister vester). i. paratus ad
officia humilitatis secundū decentiaz sui sta
tus. propter hoc papa vocat se seruus seruo
rum dei. (Qui autē se exaltat) in presenti p
superbiā (humiliabit in futuro gehēne pena

¶ Expositio moralis.

Tunc locut⁹ ē iesus ad turbas. ⁊c)
Oīa ergo quecūqz dixerit vobis
seruate ⁊ facite. secūdū aūt opa eo-
rum nolite facere) Hoc generaliter intelligē
dum est de oībus bene docentibus ⁊ male vi
uentibus. Nā eoꝝ doctrina debet acceptari
et vita repudiari. (Alligant enim onera
grauia. ⁊c) Hiero. Hoc generaliter dz aduer
sus oēs magistros qui grandia iubent et mi
nora non faciunt. Chryso. Tales aūt sunt q̄
graue pondus venientibus ad penitentiam
imponūt. ⁊ sic dū pñs pena fugitur cōtenni
tur futura. Si enī fascē super humeros ado
lescētis quā nō pōt portare posueris necesse
habet vt aut fascē reiiciat: aut sub onere con
fringatur. Sic ⁊ homini cui graue pondus
pñie imponis: necesse est vt aut penitentiaz
reiiciat: aut suscipiens dum ferre non potest
scandalizatus amplius peccet. Deinde si er-
ram⁹ modicū penitentiam imponēdo: nōne
melius est propter mīam reddere rationem
q̄ ppter crudelitatem⁹ Ubi pater familias
largus est: dispensatoz non debet esse tenax.
(Oīa vero opera sua faciūt vt videātur ab
hominibus. ⁊c) Chryso. In omni re nascitur
quod eam exterminat sicut in ligno vermis
et in vestimento tinea. Unde sacerdotū mi-
steriū qui positi sunt ad edificationē sctita-
tis corrūpere dyabolus nitit ⁊ hoc ipm bo-
num: dū propter hoīes fiat malū (Amant
primos recubitus in cenis ⁊c.) Ista recipere
cū exhibētur ordinate non est malū: sed ipa
concupiscere (Et patrē nolite vocare super ter
rā) non excludit exhibitionē honoris debiti.
sed in debiti. s. vt propter adulationem vel
aliquid hmōi nō fiat ¶ Questio fratris an
thonii betontini scdm vero opera eoꝝ noli-
te facere. Math. xxiii. ¶ Super quib⁹ ver
bis q̄ri potest. ¶ Utrum simonia sit here-
sis Ad qd breuiter rñdetur scdm sententiaz
sancti tho. super di. xxv. iiii. lib. sen. ⁊ etiā. ii.
ii. q. centesima. Atqz scz doc. nostrum alex. et
durandum parte. iiii. lib. d. xi. q proprie ⁊ p
se loquendo symonia heresis non iudicetur
cum aliquam falsam opinionem in fide non
habeant: tñ oēs symoniaci propter similitu
dinē actus heretici nuncupantur: qz ita ope-
rantur ac si estimarent donū spūssancti. pe-
cunia possideri: q̄ estimatio est heretica Un
gre. in registro dicit. Cum omnis auaricia
sit ydolorum cultus quisquis hanc ecclesiasti
cis dignitatibus dandis non precauet vul-
gariter infidelitatis perditioni subiacebit:
etiam si tenere fidem quam negligit videa-
tur. Et. i. q. i. c. Eos: sic habetur. Tolerabi-
lior est macedoni et eorum que circa ipm spi
ritussancti impugnatorum impia heresis q̄
symonia. Illi enī heretici creaturam et ser-
uum patris ⁊ filii: ⁊ spiritum sanctum faten
tur delirando. Sed isti symoniaci eundem
spiritum sanctum efficiūt seruum. Et in ea-
dem loco decretoꝝū. q. vlti. pātet sic ⁊ scribi-
tur. Pater symoniacos velut primos ⁊ pre-
cipuos hereticos ab omnibus fidelibus esse
respuendos. Et infra. Omnia enim crimina
ad cōparationem simoniace heresis: quasi p
nichilo reputantur. Unde dñs noster phari
seos qui super cathedram moysi sedebant sy
moniacos esse consyderans ait oībus chri-
stianis. Secundū opera eorum nolite facere

¶ Feria. iiii. post secundam dominicam
quadragesime Euangelium secundum
Matheum. xx. ca.

In illo tp̄e. Ascendens ie-
sus hierosolimā. assūpsit
duodecī discipulos suos secreto
et ait illis Ecce ascēdim⁹ hiero

solimā/ ꝛ filius hoīs tradet p̄n
cipib⁹ sacerdotū ꝛ scribis: ꝛ cō
dēnabunt eū morte. Et tradēt
eū gētibus ad illudēdū ꝛ flagel
lādū ꝛ crucifigēdū: ꝛ tercia die
resurget. Tūc accessit ad eū ma
ter filiorū zebedei cū filiis suis
adorās ꝛ petens aliquid ab eo.
Qui dixit ei. Quid vis? Ait illi
Dic vt sedeant hi duo filii mei
vnus ad dexterā tuā: ꝛ alius ad
sinistrā tuā ī regno tuo. Respō
dens autē iesus dixit. Nescitis
q̄d petatis. Potestis bibere ca-
licē quē ego bibiturus sū? Dicūt
ei. Possumus. Ait illis. Calicē
quidē meū bibetis: sedere autē
ad dexterā meā ꝛ ad sinistram:
nō est meū dare vobis: sed qui-
bus paratū est a patre meo. Et
audientes decē: indignati sunt
de duobus fratribus. Jes⁹ aūt
vocauit eos ad se: ꝛ ait. Scitis
quia principes gentiū dominā
tur eorū: ꝛ qui maiores sūt pote
statē exercent ī eos Nā ita erit
inter vos. Sed q̄cūq; voluerit
īter vos maior fieri: sit vr̄ mini
ster Et qui voluerit int̄ vos pri
mus esse: erit vester seruus Si
cut filius hoīs non venit mini
strari sed ministrare: et dare
aīaz suā ī redēptionē p̄ multis

¶ Expositio litteralis.

Ascēdens iesus. ꝛc) Hic saluator
ondit q̄ ī p̄latis dz esse vigor ad
tollerandū martiriū si necesse sit
p̄ cōmissio sibi grege Et hoc dicet p̄ exm̄ sui

q̄ voluntarie venit ī hierl'm ad sustinēdū mor
tē p̄ salute mūdi. Unū btūs greg. exponēs illō
Joh.x. Ego sū pastor bon⁹ ꝛ aīaz meā pono
p̄ ouib⁹ meis. dicit de se ꝛ aliis p̄latis In
hoc ostēsa ē nobis via quā sequamur. ꝛ hoc ē
q̄d dicit Ascēdēs ies⁹ hierosolymā) q̄ respectu
toti⁹ terre p̄missiōis ē in alto sita. ꝛ ꝓpt̄ hoc
veniētes illuc ab aliis partib⁹ ibāt ascēden
do) assūpsit duodeci discipulos suos secreto)
ꝛ hoc duplici de causa vna ē q: secretū miste
riū sue passiōis futurū volebat apostolis cō
muniter p̄e aliis reuelare: ne vidētes eū p̄
stea mori ignominiose scandalizarent. Secū
da ē q: secreta misteria sūt tamē maioribus
reuelanda ꝛ detegēda. cuiusmōi erāt apl'i. se
q̄tur (filius hoīs tradetur principib⁹ sacer-
dotuz et scribis). i. legisperitis: q: eis p̄ iudā
fuit tradit⁹ ꝛ vendit⁹ (ꝛ ꝯdēnabunt eū mor
te) q: ipi iudicauerūt eum esse reum mortis
lz nō hērent p̄tātē interficiēdi: q: iudiciū san
guinis erat eis ablatū a romanis q̄ dn̄abant
tur eis: ideo sequitur (tradent eū gentibus)
vz pylato p̄sidi ꝛ suis militib⁹ ad perficiē
dū illō q̄d nō poterāt: vz xp̄i mortē. Et hoc
est q̄d subditur ad illudēdū ꝛ flagellādū: et
crucifigēdū (Jsta eni tria inflicta sūt xp̄o p̄
ordinē) vt videt̄ infra (ꝛ tercia die resurget)
Hoc aūt subdit xp̄s ne apl'i ei⁹ morte audi-
ta p̄e tristicia absorbarentur. Tūc accessit)
hic ondit tercio q̄ in p̄latis debet esse tenor
hūilitatis: q: n̄ debēt appetē p̄esse. Et diui
ditur in duas p̄tes. Pr̄io ponitur hui⁹ docu
menti occasio. Scd̄o subiūgitur hūilitatis
instructio ibi. ies⁹ aūt vocauit. ¶ Circa pri
mū aduertendum q̄ iudei estimabāt xp̄m p̄
prophetas p̄missum regnaturū tp̄aliter in
hierl'm q: scripturas de regno xp̄i carnalit̄ in
telligebāt: ꝛ iō regnū ablatū eis p̄ romanos
credebāt sibi restituēdū p̄ xp̄z ꝓpter q̄d apl'i
dicebant xp̄o. Actu. i. Dn̄e si in tp̄e hoc resti
tues regnū israel. Et hoc mō iacob⁹ ꝛ iohā-
nes filii zebedei ꝛ mater eorū audientes xp̄m
post mortē tercia die resurrecturū crediderūt
ip̄m immediate post resurrectionē regnatu
rū in hierl'm tp̄aliter. Et ideo cupientes ei eē
collaterales p̄e ceteris: q: erant ei⁹ cognati
germani informauerūt matrē suā de petitio
ne seq̄nti: ꝛ hoc est q̄d dz hic (Tūc) audita re
surrectōe xp̄i futura) accessit ad eū) i. ad xp̄z
(mater filiorū zebedei cū filiis suis) conscius
de petitione matris (adorās ꝛ petēs aliq̄d ab
eo) non petiit p̄io in speciali ꝛ determinate sed
tm̄ in gn̄ali: vt ꝯcessione facta in gn̄ali p̄io
minus posset postea denegari sibi in specia-

li(Qui dixit ei:quid vis) Nō petiit vt insci
us:sed vt petitio sua postea efficaciꝰ ostēda
tur irrōnabilis(Ait illi.dic vt sedeāt hi duo
filii mei.⁊c).i.sint tibi collaterales et maio⸗
res post te in regno tuo:qd quidē regnū cre
debāt tp̄ale:vt dictum est.Nec est mirum si
talia apli credebant ⁊ appetebant qꝫ adhuc
carnales erāt:⁊ nōdū illuiati pfecte:ne con
firmati p grām spūsancti(Rn̄s aūt iesꝰ di⸗
xit Nescitis qd petatis)Rn̄dit filiis ⁊ matri
qꝫ sciebat ip̄am missā a filiis: et informataꝫ
de petitione facienda pro eis(Potestis bibe
re calicē quē ego bibiturus suꝫ).i. sustinere
mortē ignominiosā ⁊ crudelē quā ego passu
rus sū:⁊ p quā debeo venire ad regnū nō tē
porale vt creditis:sed eternū(Dicūt ei possu
mus)loquūtur sicut inexpti ppꝛie fragilita
tis quod patuit p effectū : qꝫ in passione xp̄i
fugierūt p̄ timore mortis(Ait illis Calicem
quidē meū bibetis: qꝫ iacobꝫ ppter xp̄m ab
herode est occisus:vt hētur act.xii.Et iohan
nes in doliū feruentis olei ppter xp̄m missꝰ
est:⁊ sic ptꝫ q̄ habuit pꝛōptā volūtatē morie
di ppter xp̄m.Fuit etiam missꝰ in exiliū pro
pter xp̄m. Exiliū aūt est quedā mors ciuilis
(Sedere aūt ad dexterā meā vl' ad sinistraꝫ
non est meū dare vobis) in illo sup.statu in
quo estis.i nondum humilibus adhuc ⁊ car
nalibus(sed quibꝰ paratū est a patre meo)
i.vere humilibus ⁊ sp̄ualia sapiētibꝰ(Et au
dientes decē) s.apli(indignati sūt de duobꝰ
fribꝰ)aliqd hūanū passi:qꝫ adhuc erāt car⸗
nales sicut ⁊ illi:⁊ ideo indignati sūt q̄ excel
lentiā sup alios hr̄e voluerūt. (Jesus aūt)
Hic gn̄r instruit discipulos suos de hūilitate
ex p̄habita occasione:vt ambitionem iacobi
⁊ iohannis reprimeret: ⁊ indignationē alio
rum sedaret et ait(Scitis qꝫ principes gen⸗
tiū(q. d.maioritas in regno meo nō eodem
mō acquirit sicut in regno terreno:qꝫ in re⸗
gno terreno acqritur p ambitionē ⁊ potesta
tē.Sed in regno meo cōtrario mō acqritur
vꝫ p hūilitatē.ppter qd dicit(Quicūqꝫ vo⸗
luerit iter vos maior fieri:sit vester minister)
i.exerceat in obsequiis humilitatis.Et qꝫ in
maioribus magis mouent facta q̄ verba:iō
inducit seipsius exemplum dicēs(Sicut fi
liꝰ hoīs nō venit ministrari : sꝫ mīstrare.⁊c.

Expositio moralis.

Et ascēdēs iesꝰ hierosolimā(Hic.
Dn̄s crebro de passione sua disci⸗
pulis an̄ p̄dixit ne cū veniret pse⸗
cutio ⁊ crucis ignominia scādalizarētur(et
tercia die resurget)Chris. Nō qdē huiꝰ grā

dixit vt cū viderēt tristia resurrectionē expe
ctarēt(Tūc accessit ad eū mater filiorū zebe
dei)p illos q̄ p matrē petierūt a xp̄o p̄ ceteris
discipulis honorari:eo q̄ erāt eiꝰ consangui
nei significātur ambitiosi q̄ hn̄tes p̄latū cō⸗
sanguineū volunt per hoc in ecclesia pre ce
teris pmoueri:qbus bn̄ rn̄detur(nescitis qd
petatis)nā honores eccl'ie nō sūt dispēsandi
ex ppinqtate sanguinis.sꝫ ex idoneitate psona
rū ratione sciētie ⁊ virtutis iō subdit(Po⸗
testis bibere calicē.⁊c.)i.sustinere martyriū
propꝫ deuꝫ(⁊ audiētes decē indignati sūt de
duobꝰ fribꝰ)Chriso. Sicut duo carnaliter
petierūt ita ⁊ decem carnaliter cōtristati sūt
nō velle sup oēs eē vituperabile ē non susti
nere alterū sup se nimis ē gliosū(nō ita erit
inter vos.⁊c)Chryso.Principes mundi sūt
vt dominētur moribus ⁊ eos subiiciāt serui
tuti.principes aūt ecclesie fiūt vt seruiāt mi
noribꝰ suis ⁊ ministrent eis qcunqꝫ a xp̄o re
ceperūt ⁊ suas vtilitates negligāt ⁊ illorum
pcurēt ⁊ mori non recusent p salute inferio
rū. Questio fratris anthonii betōtini.Fi
lius hoīs tradet.⁊c.Mat.xx.Ex quibꝰ ībis
qritur. Utrum auaricia sit maximū pctō
rū:Et breuiter rn̄dendo.Ratione auctori⸗
tate/⁊ exemplo pars dubitationis affirma⸗
tiua tenetur . Primo enī auariciā esse oīm
peccatoꝝ maximū. Sctūs thomas scda scd e
q.cxviii.sic ratione demonstrat.Dē pctm ex
hoc ip̄o quod malū est in quadaꝫ corruptiōe
seu priuatione alicuiꝰ boni cōsistit:sed inq̄⸗
tū volūtariū est aliquod apparens bonū ex
inordinatione appetitꝰ eligit.Dupliciter
ergo ordo pctōrū potest ꝯsyderari. Uno mō
ex parte boni qd per pctm̄ cōtēnitur vel cor
rūpitur:qd q̄to maius est tanto grauius of
fēdit:qꝫ graue pctm̄ est cōtra res exteriores
auaricia. grauiꝰ cōtra hoīeꝫ cordis malicia:
grauissimū cōtra deū supbia. Alio modo ex
pte boni qd per pctm̄ eligitur cui appetitus
hūanis inordinate subdit: q̄ q̄ to minus est
tanto pctm̄ grauius atqꝫ deformius estimat
Et qꝫ iter oīa bona cōmutabilia minora sūt
ista tp̄alia circa q̄ magis p̄cipue cōsistit aua
ricia:iō huiꝰ respectu oībꝰ pctīs grauior est
auaricia . q̄ scdo grauior sit hoc pctm̄ aucto
ritate probatur . Ecclesi.x. scribitur. Aua⸗
ro nichil est scelestiꝰ:⁊ infra nichil est iniquius
q̄ amare pecuniā. Hic eīm et aīam suā vena
lē hꝫ:qm̄ in vita sua pieceꝫ itima sua. Et hie
ronimus ad heliodorū ait Apostoli disce sen
tentiam:qui ait. Hoc enim scitote intelligē⸗
tes:quia omnis fornicator/immundus/an

fraudator/aut maledicꝰ/aut auarus: qd ē
ydolorꝫ seruitꝰ nō hꝫ hereditatē ī regno xpi
ꝛ dei. Et quāuis generaliter aduersꝰ deum sa
piat quidquid diaboli ē: ꝛ qd diaboli ē ydo
latria sit cui ydola oīa mancipātur tn̄ ī alio
loco specialiter nominatimq; determinat
dicens Mortificate mēbra vr̄a que sūt sup
terrā: deponētes fornicationē/immūdiciā/
ꝯcupiscentiā malā/ꝛ cupiditatē/ꝛ auariciā
q̄ sunt ydolorꝫ seruitus ꝓpter q̄ venit ira dei
ī filios diffidētie. Qui igit negabit auaricia
oīm peccatorꝫ esse grauissimā: que ydolatria
ꝓprie indicat. Ad hoc etiā euāgelice lectiōis
hodierne īducit exemplū: ꝙ eam auariciam
ostēdit oīm peccatorꝫ esse grauissimā: qm̄ per
eā filius hominis a iuda tradit principibus
sacerdotuꝫ ꝛ scribis: sicut dr̄ mat. xx. Filius
hois tradetur principibꝰ sacerdotū.

¶ Feria. v. post secundā dn̄icam quadrage
sime. Euangeliū. Scd̄m lucā. xvi.

IN illo tp̄e. Dixit iesus di.
suis parabolā hanc. Ho
mo quidā erat diues: ꝛ īdueba
tur purpura ꝛ bisso: ꝛ epulaba
tur quotidie splendide Et erat
quidā mēdicus noīe lazarus q̄
iacebat ad ianuā eiꝰ vlceribus
plenus: cupiens saturari de mi
cis q̄ cadebant de mensa diui
tis Et nemo illi dabat: sed ꝛ ca
nis veniebāt ꝛ lingebant vlce
ra eius. Factū est aūt vt more
ret mendicus ꝛ portaretur ab
āgelis in sinu abrahe. Mortuꝰ
ē aūt ꝛ diues: ꝛ sepultus est in
inferno Eleuans autē oculos
suos cū esset in tormētis: vidit
abrahā a lōge lazarū ī sinu eius
Et ipse clamās dixit Pat abra
hā miserere mei ꝛ mitte lazarū
vt intīgat extremū digiti sui in
aquā: vt refrigeret linguā meā
qr crucior ī hac flāma Et dixit
illi abrahā Fili recordare quia
recepisti bona in vita tua: laza
rus similit mala. Nūc aūt hic
consolatur: tu vero cruciaris.
Et in his oībus īter nos ꝛ vos
chaos magnū firmatū ē: vt hi
q̄ volūt hinc trāsire ad vos nō
possint: neq; hīc trāsmeare Et
ait Rogo ergo te pat vt mittas
eū ī domo patris mei. Habeo eī
quinq; fratres vt testet illis ne ꝛ
ipse veniāt ī locū hūc tormen
torꝫ Et ait illi abrahā Habent
moysē ꝛ ꝓphetas. audiāt illos
At ille dixit Nō pr̄ abrahā Sed
si q̄s ex mortuis ierit ad eos: pe
nitētiā agēt Ait aūt illi Si moy
sē ꝛ ꝓphetas nō audiūt: neq; si
quis ex mortuis resurrexerit
credent.

¶ Expositio litteralis.

HOmo q̄dā erat diues.) Hic inducit
euāgelista xp̄m ad ꝓuocādū hoīes
ad opa mīe ex diuite dānato ꝓpter
defectū pietatis ꝛ mīe. Et nō dr̄ hic ꝙ sit pa
rabola: qr scd̄m doctores est narratio rei ge
ste Dicit ergo (Hō quidā scd̄z ꝙ dicit grego.
nō exprimitur nomen eius quia non erat a
deo cognitus per approbationē: scd̄m ꝙ di
cit saluator reprobatis Mathei. xxv. Nūq̄
noui vos discedite a me ꝛc. (Erat diues) ecce
superfluitas in censu (qui induebatur pur
pura (ecce excessus in vestitu. (et epulaba
tur quotidie splendide: excedens in victu.
(Et erat quidam mendicus nomine laza
rus) exprimitur autem eius nomen: qr erat
deo cognitus per approbationē. sicut ꝛ moy
si dixit. Exod. xxxiii. Noui te ex nomine: ꝛ ex
hoc dicit ambrosius. hic ꝙ est magis narra
tio quam parabola (Qui iacebat ad ianuā
eius vlceribus plenus) vt ex vicinitate ma
gis appareret duritia diuites ꝛ probaretur

patientia pauperis (cupiens saturari de micis non dicit de preciosis (que cadebant de mensa diuitis (in quo apparet maxima duricia: eo q perire permittebatur: vnde pauper poterat subleuari (et nemo illi dabat (quia tali domino talis familia etiam conformabatur in mentis duritia (Sed et canes veniebant: et lingebant vlcera eius) ecce brutalis pietas in lingendo vlcera pauperis arguit duritiam diuitis: quia curialiores erant canes pauperi quam eorum dominus. (Factum est autem vt moriretur mendicus.) in patientia que opus perfectum habere probatur (et portaretur ab angelis. ic) id est ad limbum sanctorum patrum vbi descendebant iusti morientes anteq impedimentum generale glorie p passione christi esset amotum. (Mortuus autem et diues) quia diuitie non possunt a morte saluare (et sepultus est in inferno) scilicet damnatorū quia erat dyaboli parochianus ei primitias reddens bona temporalia in illicitis consumendo: & horas eius audiendo: cantilenis dissolutis et malis verbis intendendo. (Eleuans autem oculos suos cum esset in tormentis) q2 eius oculi aperti erant per penam: qui ante fuerunt clausi per culpam. (Uidit abraham a longe) quia multum etiam ante apertionem ianue celestis distabat status electoruz a statu reprobatorum intantum q impossibilis erat transitus ab vno in alium: vt dicitur infra. Ex hoc autem loco dicit beatus gregorius super lucam. et ponitur quarto sententiarum in fine: q infideles in imo id est in inferno positi ante diez iudicii fideles super se in requie attendunt quorum gaudio post contemplari non possunt. ¶ Qualiter autem intelligendum sit dictum beati gregorii maiorum discretioni et iudicio dimitto. ¶ Sed q damnati vsq ad diem iudicii videant gloriam beatorum vt videntur eius verba sonare non habetur in hoc loco sufficiens argumentum quia saluator narrauit hic rem gestam: vt predictum est & per consequens factam ante christi passionē Ex quo sequitur q abraham & lazarus nondum erant in gloria celesti. sed in limbo sanctorum patrum (pater abraham) Hūc falso q nichilo vocat patrem: quem in operibus misericordie minime voluit imitari. Unde saluator. Johan. viii. dicit iudeis Uos ex patre dyabolo estis. &c. (Mitte lazarum) irrationabiliter petiit illum ad se iuuandū mitti cui micas panis noluit mittere esurienti.

(Ut refrigeret linguam meam): ibi plus cruciabatur. q2 per eam plus peccauerat secundum duo officia nature in quibus lingua deseruit. scilicet gustum et loquelam. vt habetur secundo de anima. Quod autem per linguam in officio gustus peccasset patet per illud quod supra dictum est Epulabatur quotidie splendide. Similiter in officio loquele: quia inter epulas splendidas maxime relaxatur lingua ad loquendū inepta. ¶ Notandum tamen hic q lingua et digitus methaphorice dicuntur in animabus separatis: quales erant anime lazari & diuitis. Sicut in deo qui spiritus est: manus dicitur virtus eius operatiua. & similiter in lazaro: hic per digitum intelligit virtus eius auxiliatiua: p linguā diuitis: status cōceptus mētis expressiua. Fili recordare q2 accepisti bona in vita tua) hoc dz ad augmētū sue pene: quia maximū infortunii genus fuisse felicē: vt dicit boetius primo de cōsolatione (Nūc autē hic cōsolatur). s. propter meritum patientie. (Tu vero cruciaris) propter defectum misericordie (& in his oībus inter nos & vos chaos magnū firmatū est) i. distātia magna meritoꝝ & statutum firmata est rigore iusticie diuine: vt impossibilis sit transitus ab vno statu in alium. iō subdi &c (vt hic q volunt hic transire. &c.) q2 aīe separate sunt extra statū meriti et demeriti. Quod aūt dānati vellēt venire ad locū electoruz: si esset possibile nō est dubium. Sed de electis q vellent ire ad locum damnatorum videtur falsum. Id qō dicendū q non vellent ire illuc manendum vellent tñ ire illuc si esset possibile ad propinquos suos liberandū. Istud tamen velle intelligitur scdm voluntatē naturalem: non aūt secundū voluntatē deliberatiuā in qua cōformantur simpliciter diuine iusticie (Rogo ergo te pater vt mittas eum in domo patris mei) Dixit hec non caritate ductus cuz illā nō haberet sed timore seruili ne ipsorum gloria eius pena augeretur: q2 fuerat eis occasio peccandi: tñ rōne diuitiaꝝ quas eis dimiserat ad abusū: tñ exēplo male vite quod eis dederat ad sequendū (Et ait illi. Habēt moysem qui docuit moralia agenda. (& prophetas) qui docuerunt mistica et credenda Et ista sufficiunt ad salutē. Ideo sequitur (audiāt illos (Ex hoc pz q iste diues & amici eius erāt de gēte iudeoruz q2 gētiles nō habebāt doctrinā moysi & prophetarū (Nō pater abraham: sed si quis ex mortuis. &c. moti ex nuncio: sic mirabiliter eis apparente (Si moy-

seni ⁊ ꝓphetas non audiunt: ⁊c) Hoc patuit ꝑ effectū. qꝫ lazaro resurgēti: ⁊ xp̄o testimoniū ꝓhibēti nō crediderūt sꝫ magis interficere eū voluerūt: vt hꝫ ioh. xii. Sic nec xp̄o resurgenti: sꝫ magis suaserunt falso ipm̄ non surrexisse: et corpus eius a discipulis suis furatū fuisse: vt hꝫ mat. vi.

¶ Expositio moralis.

HOmo quidā erat diues. ⁊c.) Hoc exposui litteraliter de diuitiis fortune qꝫ scd̄m doc. catholicos nō ponitur hic parabola: sed narrat res gesta. Nūc aūt exponi pōt de diuitiis nature predictis: ⁊ qꝫ cōiter est etiā diues in tēpalibus et superbus Jō subdit (Qui induebat purpura ⁊ bysso ⁊c. Ecce pōpa vestiū (⁊ epulabat q̄tidie splēdide) ꝑ excessū victualiū (Et erat q̄dā mēdicus) ꝑ quē significatur hō simplex et ignar⁹ indigēs ꝯsilio ei⁹ (vlcerib⁹ plen⁹) i. penitēs de suis facinoribus qđ significat ꝑ vlcera in q̄bus putredo erūpit ad exteriora (Cupiens saturari de micis). i. de ꝯsilii sui verbis: q̄ procedūt ex sua sicut mice de mēsa (⁊ nemo illi dabat) qꝫ talis cōtēnit pauperes ⁊ eos alloq̄ dedignat (Sꝫ ⁊ canes veniebāt ⁊ lingebāt vlcera ei⁹ (ꝑ canes lupos a gregib⁹ arcētes significat p̄dicatores ⁊ cōfessores: q̄ debēt tales dulciter ꝯsolari (Factū est aūt vt moreretur mēdic⁹. ⁊c.) qꝫ frequenter cōtingit ꝙ simplices et ignari saluant. Et hoies astuti ⁊ litterati dānant. Vñ aug. de paulo simplice dixit. Simplices et illitati rapiūt celū ⁊ noscū litis nos d̄trahimur ad īfernū (Pat abrahā miserere mei. ⁊c. ꝑ hoc significatur ꝙ dānati vellēt si fieri posset a btis admirari. Sed hoc impedit ꝑ dei sētētiā q̄ dicit (hic magnū chaos) impossibile pertransiri (firmatū est)

¶ Questio fratris anthonii betōtini Homo q̄dā erat diues q̄ induebatur purpura ⁊ bysso ⁊c. (Luce. xvi. Ex q̄b⁹ verbis merito q̄ritur ¶ Utrū hō diues ⁊ temporalia bona possit appetere sine peccato? Ad quod alexāder irrefragabilis doctor in secūda parte sūme q̄stione. clviii. taliter ind̄t. ſꝙ quicūq; diuitias ⁊ cuncta tēporalia bona appetit triplici intētione pōt appetere. Primo intentiōe vel ꝯsideratione necessitatis quod ⁊ laudatū est exemplo salomonis qui ꝓuer. xxx. ca. dño dixit Mēdicitatē ⁊ diuitias ne dederis michi: tribue tm̄ victui meo necessaria ne forte satiat⁹ illiciar ad negandū ⁊ dicā q̄s est dñs ⁊ egestate cōpulsus furer: ⁊ piurem nomē dei mei Licet q̄dam vt sanct⁹ tho. ait. secūda secūe q. cxviii. arti. vi. tēporalia desiderare ꝓuis nō principaliter: vt in eis finē cōstituam⁹: sed sicut quadā adminicula q̄bus ad tendēdū beatitudinē adiuuamur instrūtū. f. ꝑ ea vita corporalis sustentat: et instrūtū nobis ad actus virtutū organice deseruiūt vt dicit phūs. i. Ethico. Vñ augu. dicit. Ad sufficientiā vite non indecenter vult q̄sq; ea cuncta habere. ⁊c. Scdo intentiōe vel cōsideratione anxie superfluitatis qđ et malū est. Quia teste hiero. ad demetriadē: diuitiarū amor insentiabilis est expleri nescit honor cupido: celerit habiturē finē: sine fine q̄rūtur hec q̄dē anxietas hūdi supflua nō hoiem beatum. sed calamitosū facit. Vñ Sene. ad lucillū ait. Calamitosus ē anim⁹ futuri anxi⁹ ⁊ aū miserias miser. Vñ Dātes ca. ico. vii. Prime comedie dt vgiliū auaricie sic dixisse. Puoi siriuolse a quella enfiata labra. Et dice tace maledicto lupo. Cōsuma dētro te conta tua rabia. Tertio intentione vel cōsideratione voluptatis. qđ ⁊ peius est qꝫ petō auaricie addūtur petā gule luxurie sicut in diuite epulone conspicit q̄ ꝓpter diuitias plenus voluptatibus legitur in verbis istis. Homo q̄dā erat diues q̄ induebatur purpura ⁊ abysso: ⁊ epulabatur quotidie splendide.

¶ Feria sexta post scdam dñicam quadragesime. Euangelium scd̄m Matheum. xxi.

IN illo tempore: Dixit ie. di. suis ⁊ turbis iudeorū parabolā hanc. Hō quidā erat paterfamilias q̄ plantauit vineā: ⁊ sepem circūdedit ei Et fodit in ea torcular / ⁊ edificauit ī medio ei⁹ turrī / ⁊ locauit eam agricolis: ⁊ peregre profectus est. Cū aūt tp̄s fructuū appropiquasset: misit seruos suos ad agricolas vt accipēt fruct⁹ ei⁹ Et agricole apprehēsis seruis eius: Aliū ceciderunt / aliū occiderūt / aliū vero lapidauerunt Iterū misit alios seruos plures prioribus: ⁊ fecerūt illis similiter Nouissime aūt misit ad eos

filiū suū dicēs Verebūtur filiū meū Agricole aūt videntes filiū: dixerūt intra se Hic est heres venite occidamus eū: & habebimus hereditatē ei⁹ Et apprahensū eū: eiecerūt eū extra vineā & occiderūt. Cū ergo venerit dñs vineę: quid faciet agricolis illis? Aiūt illi Malos male perdet: & vineā suā locabit aliis agricolis: q̄ reddēt ei fructū tēpib⁹ suis Dixit illis ies⁹. Nūq̄ legistis in scripturis Lapidē quē reprobauerūt edificātes: hic factus ē i caput āguli. A dño factū ē istō & ē mirabile ī oculis nr̄is Jō dico vobis: q2 auferet a vobis regnū dei: & dabitur gēti facienti fructus ei⁹. & q̄ ceciderit sr̄ lapidē istū cōfriget. Sup quē vero ceciderit cōteret eū Et cū audissēt principes sacerdotū & pharisei parabolas ei⁹: cognouerūt q̄ de ipsis diceret. Et querētes eū tenere: timuerūt turbas. Q2 sicut prophetā: eū habebant.

¶ Expositio litteralis.

Euāgelista adducit parabolā r̄ gñr ostendit qualiter ipi īpugnauerūt xp̄m legislatorē ⁊ diuiditur ī duas q2 primo ad ostēdendū propositū proponit quandā parabolā. Scdo cōformat suū ppositū per scripturā ibi dicit illis ies⁹ nūq̄ legistis. Circa primā dic. sic. (Hō erat pater familias ⁊c.) Iste hō de⁹ est rōnib⁹ p̄dictis q̄ dr̄ pafa. q2 gubernat totā creaturā sicut paterfa. gubernat subditos ī domo (qui plantauit vineā) domū. s. israel scd̄z q̄ dr̄ Isa. v. Vinea dñi exercituū dom⁹ isr̄l est (⁊ sepē circūdedit ei) .s. clausurā legis ⁊ mādatorū (⁊ fodit in ea torc.) dādo doctrinā pphetarū ī qua exprimitur ⁊ magis declarat virtus legis (⁊ edificat virtus legis (⁊ edificauit turrim) .s. tēplū in hierusalē: qd̄ erat edificatū ad modū turris Vñ tēplū dr̄ turris. Mathee. iiii. ca. Et turris nebulosa ⁊c. (⁊ locauit eā agricolis) videlz sacerdotibus ⁊ principibus q̄ hn̄t officiū seruandi cultū diuinū: ⁊ iusticiam in hoib⁹ (⁊ peregre pfect⁹ est) non q2 mutet locū cū sit vbiq̄ pn̄s: sz q2 dimittit hoies agere scd̄m libertatem arbitrii. scz qd̄ dr̄ eccle. xv. De⁹ ab initio ↄstituit hoiem ⁊ reliq̄t eum ī manu ↄsilii sui. (Cū aūt tp̄s fructū appropinquasset) q2 post legem susceptā debebant facere fructū bonorū operū (misit seruos suos) .i. priores prophetas (ad agricolas) i. ad reges ⁊ sacerdotes principaliter ⁊ ad alios eis subiectos ↄñr (vt acciperēt fruct⁹) p p̄dicationē suā eos ad fructū bonorū operū reducēdo (Et agricole apprehēsis seruis) q2 reges m̄lti et sacerdotes pphetas sibi missos a dño turpiter cōprehēderunt ⁊ incarcerauerunt ac occiderunt. ⁊ hoc est qd̄ subditur. (Aliū occiderūt) sicut ysaiā q̄ serrat⁹ fuit cū serra ex precepto manasse regis iuda (Aliam ociderunt) sicut amos quē ozias vecte per timpa transfixit (Aliū lapidauerūt) vt zachariā quē ioas rex iuda lapidare iussit īter tēplū ⁊ altare (Iterū misit alios seruos plures prioribus) m̄ltiplicando. s. prophetas ad populi correctionē (⁊ fecerunt illis similiter) eos scz occidendo intātū q̄ impleuerūt hil'm sanguine prophetarū vsq2 ad os: vt dr̄ .iiii. regū. xxi. (Nouissime autē misit ad eos filium suū) p nobis incarnatū: dicens (Verebuntur forte filium meū) hoc nō dr̄ q̄ deus ignoraret contēptū: quē iudei facturi erant xp̄o: sz p hoc exprimitur quid deberet fieri: ac sic diceret (Verebuntur filium meū) .i. in reuerētia haberēt (Agricole aūt) .i. sacerdotes ⁊ legisperiti (videntes filiū) .i. dñm iesū opa diuinitatis faciētē: ⁊ oīa q̄ p̄dicta erant de ip̄o adimplentem (dixerūt intra se: Hic est heres) q2 de ip̄o verā noticiā habuerāt: vt iā dicet (Venite occidamus eū: ⁊ habebimus hereditatē eius) propter hoc tractauerunt de morte eius ne occasione xp̄i venirent romani ⁊ auferēt eis locū ⁊ gentē: vt habet iohan. xi. Et sic occiderunt eū. vt pacifice possiderent ciuitatē ⁊ tēplū Cōtrariū aūt accidit eis: q2 p hoc inuidictā mortis xp̄i locū ⁊ gentē perdiderunt. q2 per tytū ⁊ vespasianū destructa est ciuitas ⁊ in tēplum ⁊ populus occisus ⁊ captiuatus (⁊ apprehensū eū eiecerūt extra vineā et occiderunt) q2 xp̄s extra ciuitatem hierusalē

ꝯcrucifixus eſt(Cū ergo venerit dñs vinee qd
faciet agricolis illis)venit pñs ad iudicādū
ꝛ vĩdicādū illd factū qn ex ei⁹ ordīatõe venit
ꝯtra eos exercit⁹ romāoꝝ(Alıūt il. i Malos
male perdet.ꝛc.)Lucas vo iſta verba refert
qſi a xpo dicta: et ſacerdotes dixerūt contra
rium abſit:vt hꝫ lu.xx. Dicēdū ꝙ nõ eſt cõ
tradictio qꝛ in turba illa erāt aliq̄ q̄ ꝯſentie-
bāt doctrine xpi:ꝛ illi dixerūt. Malos male
ꝑdet:vt hic dicit mathe⁹ et hanc rñſionē qſi
approbādo tāq̄ verā xps repetit: vt dicit lu-
cas ꝛ tūc ꝯtͣ ſacerdotes qd erat dictū cõtra
eos dixerūt:abſit malos autem dñs ꝑdidit:
qn ciuitatē ꝛ tēplū ꝑ romāos deſtruxit Seq̄
tur(ꝛ vineam ſuā locabit aliis agricolis)qꝛ
xpus eccliam ſuaꝫ regendā tradidit apl'is et
aliis diſcipulis(q̄ reddent ei fructū tpibus
ſuis)qꝛ ad predicationē eoꝝ crediderūt mul-
te gētes(Dixit illis)Hic ꝯfirmat parabolā
ſuā ꝑ ſacrā ſcripturā(Nūq̄ legiſtis i ſcriptu
ris).i.in pñs.q.d.vos q̄ eſtis legiſꝑitis debe-
retis hoc ſcire.(Lapidē quē reprobauerunt
edificantes.ꝛc.)Ad lrām dꝛ de edificatione
templi ſalomonis q̄ qdē lapis pluries obla-
tus eſt in edificatione: ꝛ qꝛ non poterat con
uenientˢ collocari: iõ pluries reiect⁹ ē quaſi
reprobat⁹ ab edificantib⁹. vltio aūt poſit⁹
eſt in ꝯſūmatiõe anguli: vbi ꝯiungebantur
parietes tēpli.ꝛ de illo ſcribit in p̄(A dño fa
ctū eſt iſtud)qꝛ illd nõ fuit a caſu:ſed ex diui
na preordinatiõe qꝛ lapis figurabat xpm q̄
multotiēs et multipliciter reprobatus eſt a
principibus ſacerdotū: ꝛ tñ factus in caput
anguli ꝯiungēs iudeos ꝛ gētiles quaſi duos
parietes in vnā eccliam. ꝙ aut xps dicat la
pis i ſcripturis:hꝫ dan. ii. Lapis q̄ ꝑcuſſerat
ſtatuā fact⁹ eſt mõs magn⁹ꝛ ĩpleuit vniuer
ſā trā.ꝙ etiā ſit lapis āgularis:hꝫ yſa.xxviii.
Ecce ego mittā in fundamētis ſyon lapideꝫ
angularē ꝓbatū ꝓcioſum.ꝛc.ꝛ ex auctorita
te ꝯducit reprobatio iudeoꝝ(Ideo dico vo
bis)q̄ xpm reprobatis(auferetur a vobis re
gnū dei).i.regimē eccl'ie(ꝛ dabit gēti.ꝛc.) i.
apl'is ꝛ eoꝝ ſucceſſorib⁹(et q̄ ceciderit ſuper
lapidē.ꝛc)ille aūt cadit ſup lapidē q̄ credēs
peccat ꝑ lubricitatē carnis ſeu aliis pctis: et
ille ꝯfringet:ſed nõ ꝯminuit:qꝛ nõ peccat tā
grauiter:ſicut ille qui peccat pctõ infidelita
tis(Sup quē vero ceciderit cõteret eū)ſup
illū vero cadit lapis in quo inuenitur pctm
infidelitatis et ille conterit: qꝛ ex põdere di
uini iudicii grauiſſime punitur(Et cuꝫ au-
diſſent principes ſacerdotū)Hic ponitur ꝯ-
cluſio hui⁹ ca. vbi oſtenditur obſtinatio ſa-
cerdotum:qꝛ audientes doctrinā ei⁹ nõ fue
runt ꝯtriti:ſed magis ad occidendū eū inci-
tati(Et querentes eū tenere).ſ.ad occiden-
dū(timuerūt turbas)Ex quo pꝫ ꝙ ſolo timo
re retracti fuerunt ab eius morte. Queſtio.
¶ Occaſione dictoꝝ in hoc capitulo querit
Utrū iudei cognouerīt ieſū nazarenū eē xpꝫ
ſibi ꝓmiſſū.Et arguit primo ꝙ non ꝑ illud
quod dꝛ. i. Cor.ii. Si eñ cognouiſſet nūq̄
dñm glĩe crucifixiſſent. Itē Actu.iii.ca.dicit
Petrus loquens iudeis. Scio fratres ꝙ ꝑ
ignorantiaꝫ feciſtis ſicut et principes veſtri.
Itē lu.xxiii.dicebat ieſus in cruce. Pater di
mitte illis:qꝛ neſciūt quid faciunt. In cõtra
riū arguitur:ꝑ illd quod hꝫ.Johā.xv. Nūc
aūt viderūt ꝛ oderūt me ꝛ patrem meū : qd
aūt videt manifeſte cognoſcitur. Item ſup
illud qd dictū eſt in pñti ca. Agricole viden
tes filiū dixerunt intra ſe. hic eſt heres.dicit
Hiero.Manifeſte ꝓbat dñ. ꝛ his vbis iudeo
rum principes non ꝑ ignorātiā ſꝫ ꝑ inuidiā
dei filiū crucifixiſſe. Rñſio.dicēdū ꝙ in ꝑplo
iudeoꝝ aliq̄ erant maiores ſcientes ſcriptu-
ras legis ꝛ ꝓphetaꝝ.Aliq̄ aūt minores:ſicut
laici ꝛ vulgares tñmõ ſciētes illud qd eſt de
neceſſitate ſalutꝪ:vt ꝓcepta decalogi ꝛ hmõi
q̄ debēt ſciri ab oı̄b⁹ ꝛ ſubtilitateꝫ ſcriptura
rū ꝛ dicta ꝓphetarū ignorātes. Itē ꝙ xpus
erat ver⁹ hõ propheta ſctūs et de⁹ in vnita
te ſuppoſiti. Dicunt ergo aliqui ꝛ bñ q̄tum
ad hoc ꝙ minores populi iudeoꝝ nõ cogno
uerūt ieſū eē xpꝫ:nec q̄tū ad diuinitatē: nec
q̄tum ad humanitatē:qꝛ licet cognoſcerent
eū eſſe hoīem verū.tñ nõ cognoſcebāt illum
eſſe hoīem ſeu ꝓphetā q̄ erat a deo ꝓmiſſus
ſicut xps. Cui⁹ rõ eſt qꝛ ignorabant ſcriptu
ras q̄ loquūtur de xpi diuinitate: et illas q̄
loquūtur de determinatione tp̄is ꝛ de ſignis ſui
aduent⁹:ſed maiores cognouerunt eum eſſe
verū prophetā a deo ꝓmiſſū ꝛ miſſū: qꝛ ſcie
bant ſcripturas loquentes de tp̄e ſui aduen
tus ꝛ de ſignis q̄ oı̄a videbāt in eo impleri:
nõ tñ vt iſti dicūt cognouerūt ipm eſſe deū:
ꝛ ſcđm hoc loq̄tur apl's in auctoritate ꝓalle
gata:ꝙ ſi cognouiſſent nūq̄ dñm glorie cru
cifixiſſent quaſi diceret nūq̄ cognouerūt ei⁹
diuinitatē. Sed hoc nõ videt cõuenienter di
ctū: qꝛ ſicut ſcripture determinate loquūtur de
tp̄e ſui aduentus. Danielis.ix. in ebdomadi
b⁹ illis abbreuiatis:et de ſignis ſui aduent⁹
ſicut ꝛ tranſlatio regni vt hꝫ. Gene.xlix. Et
modus adueniendi eius in paupertate ꝛ hu
militate:vt hꝫtur zacha.ix. Ita expreſſe vel
expreſſius loquūtur ſcripture ꝓphetaruꝫ de

eiꝰ diuinitate. Jere.xxiii. Ecce dies veniūt
dixit dn̄s: ꝛ suscitabo verbū bonum quod lo
cutꝰ sū a domo israel et iuda in diebus illis
et germinare faciā dauid germen iustū ꝛ fa
ciet iudicium ꝛ iusticiā in terra: et hoc est no
men qđ vocabūt eū dn̄s iustꝰ nr̄. In hebrai
co.est.vt, hē hic dn̄s ponitur nomē dn̄i teras
grāmatō: qđ nullo mō pōt dici de aliquo ni
si de deo vero. cuȝ ergo ista auctoritas scđm
oēs doctores etiā hebraicos exposita sit de
xp̄o: sequitur ip̄m esse verū deū. Itē Isaie.ix.
bi. Paruulus natus ē nobis sequitur: et factꝰ
est principatus sup humerū eiꝰ: ꝛ vocabitur
nomen eiꝰ admirabilis ↄsiliariꝰ: deꝰ fortis
pater futuri seculi ꝑnceps pacis. Que etiā au
ctoritas scđm hebreos intelligit de xp̄o: ꝛ in
ea fit exp̄ssa mētio de eiꝰ diuinitate: sicut de
humanitate. Et multe alie auctoritates ↄsi
miles possūt ad hoc induci sȝ ꝓpter ꝓlixita
tem omitto. ꝛ iđ dicēdū ꝙ sicut maiores ꝓli
iudeoꝝ habuerūt noticiā de tp̄e ꝛ signis sui
aduentꝰ ita noticiaȝ p scripturas habuerūt
q̄tū ad eiꝰ diuinitatē. Cōsiderādū tn̄ qđ ali
qđ cognoscit i habitu. cuiꝰ tn̄ cognitio actua
lis impedit ꝓpter aliquā passionē vl' habitū
impedientē sicut dicit phūs.vii. Ethicoꝝ: ꝙ
incōtinēs differt ab intēpato p hoc ꝙ habet
estimationē verā: nō solū in vniuersali quā
etiā habet intēperatus vt ꝙ fornicari malū
cū nō peccet p ignorantiā: sȝ etiā hȝ estima
tionē verā in particulari. Et hoc incōtinēs
differt ab intēperato. ꝛ tn̄ adueniente passio
ne corrūpit estimatio ꝑticularis: qȝ passione
vniēcte iudicat nūc fornicandū: ita ꝙ passio
impedit actualem cōsiderationē verā in par
ticulari: et si passio sēper duraret sp sic iudi
caret. Eodē mō dicēdū est ꝙ iudei habuerūt
verā estimationē de xp̄o: et i habitu ꝛ i actu
in ꝑncipio: sȝ qñ incepit cōtra eos predicare
excitari fuerūt ↄtra eū passionibus ire: rācō
ris et inuidie q̄bꝰ passionibꝰ impediebātur
actuali cōsyderatōe veritatis p̄habite de xp̄o
ꝛ iđ machinati sunt in eiꝰ mortē: sicut ꝛ incō
tinens ꝓpter passionē concupiscibilis eligit
fornicari: qđ tamen alias refugeret. Cōside
randū tn̄ ꝙ illa noticia quē habuerūt de xp̄o
p scripturas ꝓphetaꝝ non erat certa certitu
dine euidentie: tū qȝ talis certitudo solū hē
tur p demonstrationē vel sensū: tum qȝ pro
phetie p̄nt aliqñ varie exponi. ꝛ iđ magis no
ticia probabilis ꝛ verisimilis cōiecture. Vel
scđm alios erat ibi certitudo adherētie: q̄ tn̄
pōt impediri in actu mō predicto. Per dicta
p̄nt salui argumēta ad vtrāq; partē, qȝ illa
argumēta q̄ ꝓbant ꝙ habuerūt noticiaȝ de
xp̄o: intelligenda sūt de noticia habituali p̄
dicto mō. Alie aūt auctoritates q̄ dicūt con
trariū: loquunt de actuali cognitione appli
cāte ad opus: que fuit impedita ꝓpter passio
nē inuidie ꝛ rancoris: vt dictum est.

Expositio moralis.

Homo erat paterfamilias qui plāta
uit vineam. ꝛc.) Scđm sensū alle
gorich hō iste xp̄s est q̄ plantauit ec
clesiā de suo latere formatā (et sepē circunde
dit ei). i. doctrinā euangelicā (et fodit in ea
torcular). i. martyrū paciētiā qua roborata
est ecclia (ꝛ edificauit turrim). i. contēplatio
nē ↄfessoꝝ ꝛ doctoꝝ (ꝛ locauit eā agricolis)
Raban. Moralit̄ hec vinea cuicūq; locatur cū
baptismi misteriū sibi datur: vt bn̄ operādo
in ea exerceat: mittitur seruus vnꝰ: alter ter
tius cū lex. p̄. ꝓphetia legit. sȝ missꝰ cedit ei
citur cū sermo contēnitur: vel quod plus est
blasphematur. heredē vero q̄tū in se est oc
cidit q̄ filiū dei cōculcauerit: ꝛ sp̄ui gratie cō
tumeliā fecerit: ꝑdito malo cultore vinea al
teri datur: cū donū grē qđ superbus sprceuit
humilis accipit. Et cum audissent principes
sacerdotū) Chryso. hec est differētia oīm bo
noꝝ ꝛ maloꝝ. Bonꝰ enī cōprehēsus in pctō
gemit. Malus aūt fremit: nō qȝ peccauit: sȝ
qȝ cōprehensus ē in pctō. Questio fratris
āthonii betontini. Hic est heres venite occi
damꝰ eū ꝛc. Mat.xxi. Ex q̄bꝰ verbis merito
q̄ritur. Utrū auaricia sit causa inuidie.
Ad qđ breuiter rn̄detur ex sacroꝝ theologoꝝ
snīa ꝙ sic. Unde prouerb.xxviii. scribi. Uir q̄
festinat ditari aliis inuidet. Et gre. Uir in
stus per hoc qđ in terris nichil apparet alie
nis fetibus inuidere nescit: tāto enī q̄sq; plꝰ
inuidet aliis bona p̄ntia: q̄to minꝰ ip̄e con
tēpserit ea. Et alanus de planctu nature di
cit. Si q̄s in torrente diuitiaꝝ natat in hūc
oēs suaꝝ detractionū aceruos expendit in
uidia. Difficile enim immo impossibile est:
cum auarꝰ quēpiā aut diuitiis aut aliis re
bus in quibꝰ oībus est inuidia magnū ꝛ po
tentem viderit ip̄sū illi non inuidere. Hinc
beatus hiero. in fine vite beati malchi tali
ter inquit. Semp virtutes insequtur inuidia
feriuntq; summos fulgura montes. Nec mi
ꝝ si hoc de oībus loquor: cuȝ ꝛ dn̄s noster pha
riseoꝝ zelo sit crucifixus: et oēs sc̄ti emulos
habuerint. Sed vt clarius pateat ꝙ aua
ricia sit efficax causa: et quasi totalis inui
die inducuntur verba euangelii hodierni.
Hic est heres. ꝛc. In quibus verbis de

notatur ꝙ agricole quibus locauerat vineā quā plantauerat. i. iudei ꝗbus dn̄s dederat legē: temporalia dona: sicut auari timentes amittere. Unde iohan. xi. ca. dicebāt quid facimus. qꝛ hic homo multa signa facit: si dimittimus eū sic venient romani ⁊ tollent locum nostrum ⁊ gentem ⁊ ex hoc inuidentes ipsi dn̄o trucidatis primo patrib9 ⁊ prophetis: qꝛ ab eis fructū boni operis requirebāt dixerunt adinuicē. Hic est heres: ipsū ostēdentes. venite occidamus eū ⁊c.

¶ Sabbato post secundam dominicam quadragesime. Euangelium Secundum lucam xv.

In illo tp̄e. Dixit iesus discipulis suis parabolam hanc. Hō quidam habuit duos filios: ⁊ dixit adolescentior ex illis patri. Pater da michi portionē substātie q̄ me contingit ⁊ diuisit illis substantiā Et nō post multos dies congregatis omnibus: adolescentior filius peregre profectus est in regionem longincā: ⁊ ibi dissipauit substantiā suā viuendo luxuriose. Et postq̄ consūmasset oīs facta est fames valida ī regiōe illa et ipse cepit egre. Et abiit ⁊ adhesit vni ciuium regionis illius ⁊ misit illum in villā suam vt pasceret porcos. Et cupiebat implere ventrem suū de siliquis quas porci manducabāt ⁊ nemo illi dabat Ipse aūt in se reuersus dixit. Quanti mercēnarii in domo patris mei abūdant panibus ego autē hic fame pereo: Surgā ⁊ ibo ad patrem meum ⁊ dicam illi Pater peccaui in celum ⁊ corā te: iā non sum dignus vocari filius tu9 fac me sicut vnum de mercennariis tuis. Et surgens venit ad paterem suū. Cū aūt adhuc longe esset vidit illū pr̄ ipsius ⁊ mīa motus est. Et accurrens cecidit super collū eius: ⁊ osculatus est eū. Dixitq3 ei fili9 Pater peccaui in celū ⁊ corā te iā non sum dign9 vocari filius tuus dixit autem pater ad seruos suos Cito proferte stolā primam ⁊ induite illū: ⁊ date ānulū in manu eius ⁊ calciamenta in pedibus eius ⁊ adducite vitulū saginatū ⁊ occidite vt mā ducemus ⁊ epulemur: qꝛ hic filius meus mortuus erat: ⁊ reuixit: perierat: ⁊ inuent9 ē. Et ceperūt epulari. Erat aūt fili9 ei9 senior in agro Et cū veniret ⁊ appropinquaret domui audiuit symphoniam ⁊ chorū ⁊ vocauit vnū de seruis: ⁊ interrogauit que hec essent. Isq3 dixit illi. Frater tuus venit ⁊ occidit pater tuus vitulū saginatū: qꝛ saluū illū recepit Indignatus est autē: ⁊ nolebat introire. Pater ergo illius egressus cepit rogare eū. At ille respōdens: dixit patri suo. Ecce tot ānis seruio tibi: ⁊ mandatum tuū nunq̄ dedisti michi edū vt cum amicis meis epularer. Sed postq̄ fili-

us tuus hic q̄ deuorauit substā
tiā suā cū meretricibus venit/
occidisti illi vitulū saginatū Ac
ipse dixit illi Fili tu sēper mecū
es et oīa mea tua sūt. Epulari
autem ⁊ gaudere oportebat:qꝛ
frater tuus hic mortuus erat ⁊
reuixit: perierat ⁊ inuent⁹ est.

¶ Expositio litteralis.

Hic describit ꝑ euāgelistā pctōꝝ cō
uersio ad iusticiā:⁊ qualiter sūt be
nigne suscipiendi vt pꝫ ꝑabolam)
Hō qda) Hic ponit̄ ꝑabola de filio ꝓdigo:ꝑ
quē designat̄ ppl's gētilis qui erat subditus
pctīs vel etiā q̄cunq̄ pctōꝛ singularis Dicit
ergo.(Hō q̄dā).i.ip̄e deus pro nobis hūana
tus(habuit duos filios).i.duos pplos.s.iu-
daicū ⁊ gentilem vel duos filios.i.iustos et
pctōres:qꝛ pctōres sūt filii dei:inq̄tū sūt ad
eius imaginē lꝫ sint non filii dei ꝑ grām(et
dixit adolescentior).i.gentilis ppl's vn̄ ppl's
iudaic⁹ vocat̄ fili⁹ dei primogenit⁹ Exo.iiii
Fili⁹ me⁹ primogenit⁹ isrl':vel pctōꝛ q̄ dicit̄
iuuenis morib⁹:⁊ iō dꝛ adolescētior filius(⁊
dimisit illis substātiā)qꝛ bona dei oīb⁹ lar-
giunt̄ lꝫ diuersimode. Adolescentior filius
ꝑegre ꝓfectus est) ꝓpter multiplicationem
pctōꝝ elōgando se a deo p̄re ⁊ a celesti ciui-
tate(⁊ ibi dissipauit substantiā suam)qꝛ per
pctā mortalia tollūtur bona grē:et peioran
tur bona nature(viuendo luxuriose)Luxu.
sp̄ūali q̄ est idolatria q̄tū ad gētilē pplm.et
luxuria corporali nō solū q̄tum ad gētilē:sed
etiā q̄tū ad pctōrē informē fidē habētē Facta
est fames valida)per defectū verbi diuini ⁊
scripture:qꝛ gētilibus nō est data lex vetus
neq̄ oracula ꝓphetaꝝ scd'ꝫ illud psal.cxlvii
Non fecit taliter oī nationi:⁊ iudicia sua nō
manifestauit eis. Pctōribus etiā iudeis in
tali statu lex ⁊ ꝓphētē non valebant ad salu-
tem iō subditur(⁊ ip̄e cepit egere)sp̄ūalibus
bonis ⁊ adhesit vni ciuiū regionis illius).s.
diabolo q̄ est ciuis in regione vmbre mor-
tis(⁊ misit illū in villā suā) ⁊ occupauit euꝫ
circa cupiditatē mūdanā:cuius ville dyabo
lus dꝛ dn̄s. Joh.xiiii. Veni princeps mundi
huius ⁊ in me non hꝫ q̄cq̄(vt pasceret por-
cos).i.vicia q̄ fetida sunt et imunda. Vnde
prime. Thimo.vi. Radix oīm maloꝝ est cu
piditas:qꝛ sicut radix ministrat nutrimentū
oībus arboris ramis:sic abundantia tp̄alīū
circa quā versat̄ mundana cupiditas admi-
nistrat materiā ⁊ fomētū oībus viciis(⁊ cu-
piebat implere ventrem suū ⁊c.)Qꝛ intentus
cōgregationi tp̄aliū q̄rit in talib⁹ sufficien-
tiā intendens eā hēre ꝑ talia:sed non asseq̄-
tur intētū:qꝛ talia non minuunt cupiditatē
sꝫ magis eā augēt:q̄to ei aliq̄s pl⁹ hꝫ de bo
nis tp̄alib⁹ tāto pl⁹ ad habenda maiora an
helat:scdm qđ dicit be.gre.⁊ hoc de cōi cursu
accidere videm⁹.⁊ iō subditur (⁊ nemo illi
dabat)qꝛ nō assequitur qđ intēdebat:⁊ qꝛ ꝯsi
deratio hui⁹ defect⁹ īducit aliq̄n ad pn̄iaꝫ iō
subditur(In se aūt reuers⁹ dixit)Hō ei pec-
cādo extra se egreditur:qꝛ limites recte rōis
transgreditur:⁊ ideo penitendo ad se reuer
titur(Quanti mercēnarii).i.seruiētes ꝓ mer
cede etna(in domo p̄ris mei).i.in eccl'ia seu
congregatiōe iustoꝝ(abundāt panib⁹).s.pa
ne sacre scripture per eruditionē.⁊ pane eu-
charistie.per sacr̄i receptionē(ego aūt hic fa
me pereo)qꝛ si ad pplm gētilē referatur hoc
dictū ptꝫ q̄ ei talia nō administrātur.si aūt ad
catholicū pctōrē ptꝫ q̄ talia nō ꝓficiunt hoī
q̄diu manet in mortali pctō(Surgā per in
fidelitatis vel pcti derelictionē(et ibo ad p̄rē
meū)per vite meliorationē(⁊ dicā ei p̄r.⁊c.)
per verā fidei ꝯfessionē q̄tum ad pplm gen-
tilē.scdꝫ illd.Ro.x.Corde creditur ad iusti-
tiā ore aūt ꝯfessio ad salutē q̄tū ad catholi-
cum pctōrē ꝑ integrā pctōꝝ ꝯtritionē ⁊ pu-
rā ꝯfessionē(Cū aūt adhuc lōge esset).i.mo
tus ad penitendū nō tn̄ perfecte ꝯtritus ad
quā requirit̄ grā diuina ꝓueniens.iō subdi
tur(vidit illū p̄r ipsius)oculo clementie. Se
q̄tur(Dixit aūt p̄r ad seruos suos).i.ad po-
pulos ⁊ eccl'ie ministros q̄bus p̄cepit p̄dica-
re non solum iudeis sꝫ etiā gētilib⁹.⁊ non
solū iustis:sꝫ etiā pctōrib⁹(Cito ꝓferte sto
lam primā).i.ꝓferēdā inocentiā ⁊ restituē
dam nūciate vere ꝯuersis ⁊ penitētibus(et
date anulū in manu ei⁹).i.predicate dāduꝫ
anulū fidei per charitatē operantis(calcia-
mēta in pedib⁹).i.sctōꝝ precedētiū exempla
qꝛ calciamēta fiūt de pellib⁹ aīaliū mortuo
ruꝫ(⁊ adducite vitulū saginatū).i.sacramē
tum eucharistie fidelibus administrate in q̄
imolatur christus q̄ est vitul⁹ saginat⁹ ꝑ ple
grē pinguedinē(⁊ manducem⁹)qꝛ in primi
tiua ecclesia non solum ministri ecclesie su-
mebant hoc sacramētū sꝫ etiā tot⁹ ppl's q̄ti-
die vt hētur. Actuū.ii. Et adhuc semel in an
no q̄lꝫ xp̄ianus tenetur refici hoc sacr̄o.refi-
citur etiā q̄tidie qꝛ sacerdotes nō solū sumūt

hoc factum ꝓ se: ſʒ etiã ꝓ pplo (qꝛ filiꝰ meus hic mortuus erat) morte culpe (ꝛ reuixit) vita gr̃e (Erat aũt filiꝰ ſenioꝛ i agro) qꝛ iudaicꝰ pplꝰ in cultu vniꝰ dei erat occupatꝰ (Et cũ veniret ⁊ appropinqret domui) .i. eccl̃ie (audiuit ſimphoniã: et chorũ) qꝛ cũ ſpũſſctũs de celo deſſet ſr̃ apl̃os alioſqꝫ diſciplos i die pẽthecoſtes ceperũt laudare deũ variis linguis: vt hr̃ Actu. ii. Et tũc iudei q̃ erãt in hiers̃ʒ audiẽtes vocẽ eoꝝ admirati ſũt: ⁊ ceperũt q̃rere vñ eẽt tanta gr̃a ⁊ exultatio. Jõ ſubdit (⁊ vocauit vnũ de ſeruis: et interrogauit q̃ hec eẽnt (qꝛ petrus ꝓ aliis rñdit oñdẽs ꝙ hoc erat ex dono ſpũſſcti ꝙ iuſtificat venientes ad fidẽ catholicã ſiue ſint iudei ſiue ſint gẽtiles. vñ ſimilis gr̃a ſpũſſcti data fuit gẽtibꝰ credẽtibꝰ ſicut ⁊ diſciplis xp̃i i die pẽthecoſtes data fuerat. vt hr̃ Actu. x. de cornelio. ⁊ aliis gẽtibꝰ q̃ erãt cũ eo (Et idignatꝰ nolebat itroire) qꝛ iudei ⁊ ad fidẽ ꝯuerſi fuerũt admirati: ꝙ gẽtiles quos ꝓ̇us deſpererãt cõmũicarentur vis i gr̃a dei: vt hẽtur act. x. Vñ cũ petrꝰ rediiſſʒ hierlm̃ illi q̃ erant ꝯuerſi ad fidẽ catholicam de iudaiſmo diſceptabãt aduerſꝰ illũ: eo ꝙ cõicauerat cũ illis: vt hr̃ actu. x (Pater ergo illiꝰ egreſſꝰ cepit rogare) qꝛ deꝰ ꝑ apl̃os: ⁊ ꝑ paulũ ſpãliter oñdit rõnabiliter ⁊ ꝑ ſcripturas ꝙ erãt gẽtiles nõ cõtẽnendi: ſʒ gaudẽter ad cõmunionẽ fideliũ recipiẽdi (Ecce tot annis ſeruio tibi) ſub lege moyſi (⁊ nũq̃ mãdatũ tuũ ꝑterini) .i. mãdatũ de cultu vniꝰ dei lʒ eñi multi de iudeis fuerũt ydolatre: tñ aliq̃ ſẽꝑ remãſerũt in fide ⁊ cultu vniꝰ dei ⁊ illi pñt dici pplꝰ iudaicus: ſicut ⁊ freq̃nter ꝑs nolat noie totiꝰ (⁊ nunq̃ dediſti michi hedũ) qꝛ toto tp̃e legis moſayce nũq̃ tm̃ bñficiũ datuʒ fuit pplo iudaico q̃ntũ datuʒ eſt tp̃e euãgelii gẽtili pplo ad fidẽ ꝯuerſo: ⁊ iõ oĩa bñficia illiꝰ tp̃is modica ſunt ⁊ quaſi nulliꝰ reputatiõis reſpectu bñficioꝝ noue legis. (Fili tu ſẽꝑ mecũ es) qꝛ ſẽꝑ aliq̃ de iudeis adheſerũt deo ꝑ fidẽ. Et multi ex eis receperũt fidẽ catholicã q̃ ſunt ꝑticipes bñficioꝝ noue legis. Jõ ſubdit (⁊ oĩa mea tua ſũt) Cetera patent ex ꝓdictis. Si aũt referatur iſta ꝑabola ad iuſtũ ⁊ petõrẽ reuertentẽ: ſic filius ſenioꝛ exñs in agro eſt hõ a iuuẽtute in opibꝰ virtuoſis exercitatꝰ. Junioꝛ aũt filiꝰ eſt petõꝛ penitẽs q̃ diu male vixit ⁊ aliqñ datur ſibi a deo maioꝛ gr̃a ⁊ ꝑ ꝯñs maioꝛ ⁊ gloria q̃ ille q̃ bñ vixit a iuuẽtute: ſicut patet de ſãcto bonifacio martyre nõ põtifice: qui inuentus in ſtupro penituit et paſſus eſt ſub diocleciano: cuiꝰ feſtum colit eccl̃ia romana .xii. ydus maii. De q̃ iuſti aliqñ admirantur: q̃ q̃dẽ admiratio põt dic q̃dã indignatio inq̃ntũ talis nõ videt dignꝰ tanto bono ſed deus pater pacificat hãc ingratitudinẽ qñ oñdit per eruditionẽ vel inſpirationẽ ꝙ hoc non ꝓuenit ex parte peccatoris penitentis: ſed ex infinita bonitate dei ꝯferentis ſecundum ſua vera iudicia facultatem humanã oĩno tranſcendentia. Et ad hanc intẽtionẽ põt de facili l̃ra applicari.

¶ Expoſitio moralis.

Homo q̃dã habuit duos filios) Homo ille xp̃s eſt eiꝰ aũt filii ſui oẽs xp̃iani ꝑ eiꝰ baptiſmũ regenerati: quoꝝ tñ aliq̃ ſũt iuſti ⁊ aliq̃ petõres (Et dixit adoleſcentioꝛ) ꝑ queʒ ſignificatur q̃libet petõꝛ: qꝛ iuuenis eſt moribus) Pater da michi portionẽ ſubſtãtie) ꝑ hoc ſignificat ꝙ peccatoꝛ recedit a dei patris lege: vt agat ꝓ libito volũtatis ſue. (Et diuiſit illis ſubſtãtiã) qꝛ deus permittit quẽlibet agere ſcd̃m arbitrii libertatẽ). Adoleſcentioꝛ filius peregre ꝓfectꝰ eſt) per multiplicationẽ peti elõgans ſe a patria celeſti. iõ ſubdit (Et ibi diſſipauit ſubſtantiã ſuã) .i. bona gratuita ꝑdendo: et naturalia peiorando (⁊ poſtq̃ ꝯſũmaſſet oĩa facta eſt fames valida in regiõe illa.) Nam in regione peti fit magnꝰ defectꝰ pabuli diuini (Et cepit egere) bono ſpũali (et adheſit vni ciuiũ regiõis illiꝰ) .i. diabolo q̃ ciuis eſt i regiõe vmbre mortis (Et miſit illũ in villã ſuã) .i. in petõꝝ ſocietatẽ in qua dñatur ſicut in propria villa (vt paſceret porcos). .i. imũdicie petã (⁊ cupiebat implere ventrẽ de cibo porcoꝝ) q̃ eſt carnalitas (⁊ nemo illi dabat) qꝛ nullꝰ vtens rõne ꝯcedit carnaliter viuere (Jn ſe aũt reuerſꝰ) .i. ad ꝓpriã ꝯſcientiaʒ ꝑ rationis dictamẽ a qua receſſerat ſcd̃m ſenſualitatẽ (dixit. Quãti mercẽnarii) .i. deo ſeruientes (abundant panibus (Vbi diuini ⁊ eucharîſtie ſacramẽti (ego aũt fame pereo) priuatus oĩ bono (Surgã) de luto culpe (et ibo ad prẽm) ꝑ conatũ operandi bñ (et dicã ei Pater peccaui) recognoſcendo culpã ⁊ petendo veniã (Cũ aũt adhuc lõge eẽt) attritꝰ ⁊ nõ perfecte ꝯtritus ad qd̃ req̃ritur gratia dei preueniens. iõ ſubdit (vidit illũ pr̃ ipiꝰ) oculo clementie (⁊ accurrens cecidit ſuꝑ collum eius: et oſculatus eſt eum) in ſignum reconciliationis perfecte (⁊ dixit ad ſeruos ſuos) .i. eccleſie miniſtros q̃bus xp̃s precepit benigne recipere penitentes et confitentes (Cito ꝓferte ſtolã primã) adminiſtrando ſibi eccleſie ſacramẽta: vt ſicut priꝰ ſpũaliter adornetur (et adducit vitulũ ſaginatũ) .i. eucha-

esstile sacramentũ xp̄i continens imolatũ:et
epulemur:q₃ pctōr vere penitens de pecca/
tis ad mensa xp̄i recipitur cu₃ aliis xp̄ianis.
(Erat aũt filius eius senioꝛ in agro) p quez
significat xp̄ianus pseuerans in iusticia:re/
misse tñ operādo.⁊ talis aliqñ miratur q de
us magis respicit pctōrē ↄuersũ:dādo ei vir
tutē foꝛti⁹ operando sicut dedit sancto Bo/
nifacio martiri:⁊ talis admiratio indigna/
tio dici pt large loq̄ndo:q₃ parabola est q̄dā
similitudo q̄ nō sp currit oīmode. Pater aũt
amouet hanc admirationē seu īdignationē
qñ deus per se vel p alium ostēdit iusto.q̄ q̄c
q̄d operatur iuste fit:l₃ hoībus aliqñ videt
aliter. ¶ Questio fr̄is āthonii dertōtini Fili
tu sepm mecũ es:⁊ oīa mea tua sunt. lu.xv.
¶ Sup q̄b⁹ merito est dubitādũ. ¶ Que
stio:an iustus fr̄ receptioni alterius fratris
pctōꝛis inuideat? Hoc et eñ monuit damas.
papā q̄ btō hieronimo ait. Si aũt vt aio.s.
de iusto ⁊ pctōꝛe voluerim⁹ esse parabolam
iusto mō nō poterit ↄuenire vt de salute al/
terius ⁊ fr̄is maxime contristet. Si eñ inui
dia diaboli moꝛs introiuit in oꝛbē terraꝝ
īmitantur eũ q̄ sunt parte eius nūq̄ ꝑsone
iusti tā inanis īuidia poterit coaptari vt foꝛ
tis steterit ⁊ clementissimo patri rigidus ob
stiterit:solusq₃ liuoꝛe cruciatus leticie dom⁹
interesse noluerit. Cui btūs hiero.respondit
dicens. Videamus quō super sancto ꝑnali/
ter ⁊ pctōre parabola ista possit itelligi ⁊ de
ceteris:quin iusto conueniat nō ābigimus.
Illud est in quo legentes scrupulus ↄmoue
tur. Cũ iustus saluti pctōꝛis inuideat:⁊ in
tantũ iracūdia repleat vt nec fr̄is mia:nec
pr̄is ꝑcib⁹:nec totius domus iocūditate su
peret. Ad q̄d bꝛeuiter r̄ndem⁹ oēm isti⁹ mū
di iusticiā ad dei cōparationē nō esse iusticiā
Quō ei ex petis hier̄lm sodoma iustificat:nō
quo ipa sit iusta:s₃ quo maioꝛibus delictis
fiūt minoꝛa delicta:ita ⁊ hoīm vniuersa in/
sticia nō est deo collata iusticia. Deniq₃ pau
lus q̄ dixerat q̄cūq̄ ergo ꝑfectũ hoc sapiam⁹
in alio loco ↄfitet ⁊ clamitat O ꝓfundũ diui
tiarũ sapientie ⁊ scie dei q̄ inscrutabilia sūt
iudicia ei⁹:⁊ inuestigabiles vie ei⁹. Et alibi.
Ex ꝑte cognoscimus:⁊ ex ꝑte ꝓphetamus
et nunc per speculũ videm⁹ ī enigmate. Et
ad romanos Miser ego hō:q̄s me liberabit
de coꝛpoꝛe moꝛtis hui⁹? Ex q̄bus oībus edo
cemur dei solius perfectā eē iusticiā:q̄ solem
suũ oꝛiri facit super iustos ⁊ iniustos:dat plu
uiā serotinā ⁊ matutinā merētibus pariter
⁊ nō merentibus:q̄ de vicis āgulis ⁊ plateis
inuitat ad nuptias. Et de intus quosdā ia₃
quasi securos expellet foꝛas. Et ouē que ad
exēplũ filii penitentis ipa redere non pote/
rat vel nolebat q̄rit ⁊ inuenit:⁊ inuentā suis
humeris repoꝛtat multũ eñ errando labo/
rauerat. Ut aũt doceamur in sanctos quoq₃
cadere posse inuidiam et soli deo purā clemē
tiā dereliqui.filioꝝ zebedei consideremꝰ exē
plum pꝛo quibus cum mater mota pietatis
affectu nimis grandia postulasset reliqui de
cem indignati sunt.

¶ Dñica.iii.xl. Euangeliũ scdm lucā.xi.

In illo tp̄e. Erat iesus eiici
ens demoniũ ⁊ illud erat
mutũ. Et cũ eiecisset demoniũ
locutus est mutus ⁊ admirate
sunt turbe. Quidam aũt ex eis
dixerūt. In beelzebub pꝛincipe
demonioꝝ eiicit demōia. Et alii
tētātes signũ de celo querebāt
ab eo. Ipse aũt vt vidit cogita/
tiōes eoꝝ dixit eis. Oē regnũ ī
seipsũ diuisũ desolabit:⁊ dom⁹
supꝛa domũ cadet. Si aũt ⁊ sa
thanas in seipsũ diuisus ē:quo
mō stabit regnũ ipsi⁹:q₃ dicitis
in beelzebub eiicere me demo/
nia. Si aũt ego ī beelzebub eii
cio demōia filii vr̄i in quo eiici
unt? Ideo ipi iudices vr̄i erūt.
Poꝛro si ī digito dei eiicio demo
nia:ꝑfecto ꝑuenit ī vos regnũ
dei. Cũ foꝛtis armatus custodit
atriũ suũ ī pace sūt oīa q̄ possi/
det. Si aũt foꝛtioꝛ illo supueni/
ēs vicerit eu₃:vniuersa arma
ei⁹ auferet ī q̄b⁹ ↄfidebat:⁊ spo/
lia ei⁹ distribuet. Qui nō ē me/
cũ aduersũ me est. Et qui nō col
ligit mecũ:dispergit. Cũ immũ

d⁹ spūs exierit ab hoīe: ābulat per loca arida ⁊ inaquosa/ q̄rēs requiē ⁊ nō inueniēs dicit Reuertar a domū meā vnde exiui Et cū venerit inuenit eā vacantē: scopis mūdatā ⁊ ornatā. Et tūc vadit ⁊ assumit secū septē alios spūs neq̄ores se. Et ingressi habitant ibi. Et fiūt nouissima hoīs illius peiora priorib⁹ Factū est aūt cū hec diceret Extollens vocē quedā mulier de turba: dixit illi Beat⁹ venter q̄ te portauit: ⁊ vbera q̄ suxisti At ille dixit Quīimmo Beati q̄ audiūt verbū dei: ⁊ custodiūt illud

¶ Expositio litteralis.

ERat ies⁹ eiiciens) Hic describitur ꝯfutatio emuloꝝ de praua affectione factā xp̄i ꝯuerse depranādo. Et pͦrio describit eoꝝ emulatio. Secūdo eoꝝ ꝯfutatio: ibi. Ip̄e aūt vt vidit. ¶ Circa primū sciēdū ꝙ hoīes emulātēs ⁊ pharisei adducūt hoīem mutū demoniū hn̄tē. dicitur demonium mutū nō formalr̄ sꝫ effectiue tm̄. Ad cui⁹ intellectū ꝯsiderandū ꝙ natura corporal' obedit spūali ad motū localē: voces autē significatiue formātur per motū lingue ⁊ labioꝝ et alioꝝ instrumētoꝝ naturaliū. Et iō q2 demō ꝓ volūtate sua pōt ista localiter mouere: pōt per linguā hoīs diuersa formare vba. Et sic arreptitii aliqñ loquūtur ydioma eis ignotū sicut puer⁹ laic⁹ latinā: ⁊ hoc est manifestū signū ꝙ sic loquēs sit demoniacus: q2 talis locutio non pōt ꝓcedere nisi ab aliquo intellectu et ideo cum non procedat ab intellectu hominis tale ydioma ignorantis seq̄tur ꝙ ꝓcedit ab intellectu angeli vel demonis linguā sic mouētis: et sicut demon pōt mouere linguā ad loquēdū ydioma incognitū: ita pōt ipedire linguā ne moueatur ad loquēdū ydioma cognitū: ⁊ sic reddit hoīeꝫ mutū (Et admirate sunt turbe) q2 admiratio ꝯsurgit ex inspectione rei insolite qd̄ fuit in ꝓposito. Quidā autē ex eis dicebāt (I beelzebub principe demonioꝝ) Circa qd̄ sciēdū ꝙ odiū ⁊ inuidia faciūt interpretari facta in deteriorem partē et peruerti iudicia. pharisei aūt audiebāt xp̄ꝫ: q2 acriē arguebat eoꝝ vicia vt pꝫ per euangelii decursū: ⁊ iō miraculis a xp̄o factis virtute diuina dupliciter detrahebāt. Primo mō illa esse acta arte magica. ⁊ eodē mō eiectionē demonū factā per christū dicebant fieri ɥtute cuiusdā superioris demonis cui inferiores obediebāt ad nutū de corporib⁹ exeundo sicut eīn in angelis sūt ordines: qm̄ alii sunt aliis superioribus sic i demonib⁹ cū in eis remāserūt naturalia integra scd̄m dyo. Dicebant eīn pharisei ꝙ xp̄s habebat aliquē demonē superiorē quē vocabāt beelzebub sibi familiarē ⁊ priuatū ⁊ sic demones inferiores de corporibus obsessis eiiciebat per illum. Sed illud rationabiliter reprobatur a christo i hac lectiōe euāgelica. Hec etiā oīa patent mat. ix. ⁊ xii. Alio mō detrahebāt miraculis xp̄i reputādo illa parua eo ꝙ erant circa inferiora cōiter vt puta circa sanitates corporum ⁊ hmōi ⁊ iō q̄rebant ab eo fieri signa circa corpora celestia sicut tempore iosue sol stetit imobilis ad spacium vni⁹ diei: vt hē iosue x. Et tp̄e ezechie. retrocessit sol decē gradib⁹ vt hē. ysa xxxviii Et hoc notatur: cum dꝫ (Et alii tentantes. Ipse autem) Hic cōsequenter describitur cōfutatio malignātiū p̄dictorū: et primo illoꝝ q̄ opera christi demoni attribuebāt. Et diuiditur in duas: q2 primo cōfutātur ɥbo christi eoꝝ maliciā arguētis: scd̄o mulieris deuote ɥtute christi cōfitētis ibi. Factū ē aūt Sn̄ia aūt prīe ptis hec est (Quidā). s. pharisei audientes turbas. s. cōfitentes ipsū esse xp̄m ꝓpter euidētiā facti (Dixerūt hic nō eiicit demones nisi (in beelzebub p̄ncipe demonioꝝ) q2 eīn factū mirabile negare nō poterāt: iō modū faciendi calūniabant dicentes ip̄m ꝑ aliquem demonem superiorem sibi familiarem ⁊ priuatum eiicere demones inferiores de corporibus obsessorum: sicut supra dictū est (Ipse aūt vt vidit cogitationes eorꝫ dixit eis) Hic ponitur calūnie ꝯfutatio ⁊ ostēdit ꝙ miracula que faciebat non poterant attribui spiritui maligno. Et diuiditur in duas q2 primo ostēdit ꝓpositum per rationes. scd̄o illoꝝ calūniātiū execrationē: ibi. Cum autē immūd⁹. Primo ostēdit quattuor rōnib⁹. Prima rō tal' ē q2 si ꝑ demonē aliquē eiiciebat alios seq̄tur ꝙ diuisio erat inter eos ⁊ sic nō posset stare diu ptās diaboli: ⁊ ex hoc seq̄tur aduētus xp̄i ꝑ quē ptās demonis erat auferenda: ⁊ hoc est qd̄ dꝫ (Oē regnū in seip̄m. ve

pz lcã. Scdã rõ ponit ibi(si aũt ego i beelze
bub eiicio demonia)qꝛ nõ solũ xp̃s eiiciebat
demones:sed etiã discipli xp̄i in noīe eiꝰ: et
nõ solũmõ discipli: sꝫ ẽt aliq̃ iudei q̃ nõ erãt
xp̄i discipli scḋz qḋ dꝫ. Mat.ix. Uidimꝰ quẽ
dã in noie tuo eiiciẽtẽ demonia q̃ nõ sequit
nos. Nõ poterãt aũt iudei dicẽ ꝙ apli face-
rent miracula ỽtute magica cũ eẽnt simpli
ces ⁊ illiterati. Et si diceret de aplis ꝙ xp̃s
docuit eosartem magicam tamẽ nõ poterat
dici de eis q̃ nõ erãt ei discipli. Cũ ergo eiice
rent demones in noie xp̄i vt dictũ est nõ po
terat hoc attribui spũi maligno vt visum est
silr nec p ꝯñs eiectio demonũ facta p xp̄m ⁊
hoc est qḋ dꝫ(Si aũt in beelzebub eiicio de-
monia filii vestri).i. apli q̃ erant de semine
iudeoꝝ vl' alii iudei q̃ nõ seq̃bant xp̄m(in q̃
eiiciũt(.q.d. Cũ nõ possit hec attribuere ni-
si virtuti diuine p ꝯñs nec eiectio facta p me
vt pz ex dictis(Jḋo ip̄i iudices vestri erũt)de
aplis pz ꝙ erũt iudices.i. assessores xp̄i in iu-
dicio. vt hẽ Mat.xix. Cuz venerit filiꝰ hois
in sede maiestatis sue sedebit ⁊ vos sẽ sedes
duodecim iudicãtes duodecim tribꝰ isrl'. Si
aũt accipit p iudeis nõ seq̃ntibꝰ xp̄z q̃ tñ eii
ciebãt demões i noie eiꝰ sic dicũtur iudices
alioꝝ nõ credẽtiũ:qꝛ ex facto eoꝝ alii oñdẽ-
tur ꝯdẽnabiles:qꝛ nõ crediderũt in xp̄z cuiꝰ
deitas declarata fuit per miracl'a in virtute
eius facta(Porro si in digito dei eiicio demo
nia)sicut conclusum est. ex p̄dictis(profecto
venit i vos regnũ dei).i. xp̃s cuiꝰ regnũ erat
a deo ꝓmissũ. Isa.ix. Et regni eiꝰ nõ erit fi-
nis ⁊ istud regnũ expectabãt iudei tñ in hoc
erant decepti: qꝛ credebãt istḋ regnũ tp̄ale:
quẽ errorẽ excludit xp̃s dicẽs. Jo.xviii. Re-
gnũ meũ nõ ẽ de hoc mũdo) Hic ponit tercia
ratio oñdẽs xp̄m nõ virtute demõis eiicere
demõia cũ dꝫ(Cũ fortis armatꝰ).i. diabolꝰ
(custodit atriũ suũ).i. hoiez pctõrẽ in q̃ habi
tat: vt i domo(In pace sũt oĩa) qꝛ nõ ẽ ptãs
maior sẽ terrã. vt scribit Job.xli. Nõ ẽ ptãs
sẽ terrã q̃ ei ꝯparet. Atriũ aũt eiꝰ ẽ hõ obses
sꝰ i q̃ hitat sicut in domo(Si aũt fortior illo
supueniẽs vicerit eũ: vniuersa arma eiꝰ au
fert in q̃bus ꝯfidebat) ⁊ spolia eiꝰ distribuet
(vniuersa arma eiꝰ.s. dyaboli sũt pctõres q̃
a xp̄o diripiũt qñ de ptãte demõis p ip̄z eri-
piunt. Ex quo ꝯcludit ꝙ ip̄e sit vere xp̃s:qꝛ i
aduẽtu xp̄i ptãs demõis erat diminuẽda et
arcẽda. Quartã rõnẽ ponit ibi (Qui nõ est
mecũ) et talis est volũtas eiꝰ q̃ obedit alicui
⁊ est cõformis volũtati illiꝰ cui obedit saltẽ
i facto: ⁊ iḋo si xp̃s in ỽtute demõis faceret mi

racula: seq̃ret ꝙ xp̃s ⁊ demõ essẽt ꝯcordes in
factis. Hoc aũt pz falsũ:qꝛ facta xp̄i ⁊ doctri
na erãt ad retrahẽdũ hoies a pctis. Fctã aũt
demõis sũt ad distrahẽdũ hoies ꝓ pctm. Ex q̃
seq̄tur ꝙ xp̃s homo nõ opabat in virtute de
monis: ⁊ hoc ẽ qḋ dicit(Qui nõ ẽ mecũ).s. p
ꝯcordiã in facto ⁊ volũtate(aduersũ me est)
et hmõi ẽ diabolꝰ vt pz ex dictis(Et q̃ non
colligit mecũ).s. infideles ad vnitatẽ fidei re
ducendo(dispgit) hic ẽ dyabolꝰ q̃ diuersas
sectas et hereses ⁊ scismata q̄tũ p̄t introdu-
cit. Cũ aũt imũdꝰ). Hic ponit eoꝝ excecatio
et possessio a diabolo. Ad cuiꝰ euidẽtiã sciẽ
dũ ꝙ ptãs diaboli fuit eiecta q̄dã mõ a pplo
iudaico p legis dationẽ q̃ excludebat cultuz
demonũ ⁊ inducebat ad colẽdũ vnũ deũ ve-
rũ: ⁊ sic eiectꝰ transiit ad possidẽdũ plenius
gẽtiles sine lege ⁊ ꝓphtãꝝ oraculis viuẽtes
⁊ iḋo eos tenebat in ydolatria subiectos sꝫ ad
ueniẽte xp̄i p̄dicatiõe ⁊ aploꝝ iudei ꝓ maio-
ri pte fuerũt increduli: gẽtiles aũt deuote fi
dẽ xp̄i ⁊ aploꝝ accepẽrũt: et sic diabolꝰ eiectus
ab eis xp̄i fide reuersꝰ est ad possidẽdũ pplz
iudaicũ errore excecatũ ⁊ sic fctã sũt nouissi-
ma hꝰ ppli iudaici peiora priorib⁹:qꝛ statꝰ
ppli peior est mõ q̄ fuerit a pricipio añ legez
datã hoc est ergo ꝙ dicit(Cũ aũt imũdꝰ sp̃s
exierit ab hoie.i. a pplo iudaico viuẽte sub le
ge nature. qꝛ eiectꝰ est p susceptionem legis
mosaice(ãbulat p loca arida ⁊c).i. ip̄is ꝑ
tuã mãsionẽ(⁊ nõ iueniẽs) qꝛ p̄dicãtibꝰ apo
stolis inde eiectꝰ fuit(dicit reuertar i domuz
meã).i. iudaicũ pplm. ⁊ veniẽs iuenit eã va
cantẽ).i. fide et bonis opibꝰ vacuam(scopis
mũdatã) qꝛ pplꝰ iudaicꝰ habebat quãdã ex
teriorẽ mundiciã ⁊ ornatũ ꝓpter legis appa
rentiã(Tũc vadit ⁊ assumit.⁊c.) p hoc qḋ di
cit septẽ alios intelligit vniuersitatẽ vicioꝝ
hoc est dictũ ꝙ añ legẽ datã fuerẽt pctõ irreti
ti ⁊ a dyaboḷo possessi: sed post aduẽtũ xp̄i in
pctõ suo obstinati sũt peiores facti::qꝛ ex in-
gratitudine pctã eoꝝ sũt quasi duplicata: et
hoc loquendo quasi de vno hoie dicit p simi
litudinez vt intelligat de toto pplo iudaico
(Factũ est aũt) Hic ponitur ꝯfutatio p̄dicto
rũ ỽbo mulieris.s. vtẽ xp̄i ꝯfitẽtis: cũ dꝫ(Fa-
ctũ ẽ aũt cũ hoc diceret).s. xp̃s rñdẽs blasphe
miis iudeoꝝ(Extollẽs vocẽ).i. ex corde ⁊ cõ
stanter alte ꝓferẽs laudẽ xp̄i ꝯtra vituperiũ
iudeoꝝ(q̄dã mulier) ista a scis doctoribꝰ dꝫ
fuisse sctã marcella famula btẽ marthe soro-
ris lazari(Beatꝰ vẽter q̃ te portauit) matrẽ
btificat ⁊ laudat ex filio ⁊ nõ econuerso qꝛ ab
illo ꝓuenit gratia ⁊ gl'ia principalr rõne dei

tatis ꝛ istraliter rōne hūanitatis: qꝫ hūani-
tas xp̄i est organū cōiūctū ipius deitatꝭ (At
ille dixit) cōmēdādo fidē ꝛ ꝯstātiā mulieris
ꝛ alioꝝ cōsimiliū (quinimo. bti q̄ audiunt)
Istud quinimo nō ē adūersatiue sꝫ cōcomi
tatiue.q.d.non solū illa q̄ me portauit btā ē
sꝫ etiā q̄ audiūt v̄bū dei corde credētes ꝛ ope
adiplētes Vn̄ dicit augu.lib.de v̄ginitate q̄
btā maria felicius ꝯcepit deū mēte p fidē q̄
corpore per carnis assumptionē.

¶ Expositio moralis.

E(T erat iesꝰ eiiciēs demoniū ꝛ illō
erat mutū).Effectiue tn̄ eo q̄ ob-
sessū ab eo fecerat mutū.hoc aūt fit
spūalit qn̄ gr̄az hn̄s p̄dicādi v̄l ecclīaz offici
andi cessat ab illis.instigāte diabolo q̄si mu
tus:sꝫ cū gr̄a dei visitatꝰ/eiicit demon ꝛ os
eiꝰ ad p̄dicādū ꝛ ad laudādū deū aperitur.
Per illos āt q̄ dicebant beelzebub ⁊c.signi-
ficātur maledici q̄ aufert alioꝝ bona (Et a-
lii tētātes signū de celo q̄rebāt) p istos signi
ficātur doctores ꝛ studētes nimis curiose scru
tātes dīna ꝓpter qd̄ opp̄mūt a gloria. (Oē
regnū) p qd̄ signat̄ oīs cōcordatio carens cō
cordia i qua sūt duo sathane:quoꝝ q̄libet ni
titur partē suā augmētare:vt sic possit alte-
ri p̄ualere.(Cū fortꝭ armatꝰ) Hoc litteraliter
exponitur de diabolo. Moraliter pōt expo-
ni d̄ pctōre obstinato q̄ defēdit pctm̄ suū cō
tra reprehēdentē. Sicut saul cōtra samuelē
.i.regū.xix.c. Sed aliq̄n tūlis dei adiutorio
vincitur (qꝛ aufert arma sua) rationes q̄bꝰ
defēdit pctā (ꝛ spolia distribuit) qn̄ eiꝰ actꝰ
ꝛ mēbra ad bonū ꝯuertit (Cū imūdꝰ spūs
exierit ab hoīe).i.peccati carnalis appetitus
q̄ exit p virtutē penitentie (ābulat per loca
arida).i.per corda hūana mollicie carētia:
in q̄bus fornicatiōis spūs requiē nō inuenit
(Et tunc ad pristinū locū redit qn̄ penitens
patitur residuū (Et tunc fiunt eius nouissi-
ma peiora prioribus) qꝛ propter ingratitu-
dinē doni penitētie p̄cedētis aggrauat pctm̄
(Extollens vocē q̄dā mulier) p quā signifi-
catur q̄libet persona btē virgini deuota (At
ille dixit.Quinimo ⁊c.) p q̄ significauit xp̄s
beatā virginē se ꝯcepisse felicius p fidē ꝛ de
notionē spūaliter q̄ corporaliter. Et hoc di
cit aug.in lib.de v̄ginitate ¶ Questio fra-
tris anthonii betōtini. In beelzebub prīcipe
demonio. In quibꝰ verbis q̄ritur. Utrū de-
tractio generale viciū appelletur. Alexā.no
ster antiquus in scḋo suo volumine ait q̄ lꝫ
sp̄a inuidie filia sit:tn̄ est ita periculosa q̄ fa
cit totū genꝰ hūanū periclitarī. Vn̄ glo.sup

illō Prouerb.xxiiii. Cū detractoribus ne cō
miscearis taliter lquit. Hoc specialiter vicio
periclitatur fere totū genꝰ humanū:ꝛ hoc iō
dicit:tū qꝛ pauci p viā salutis ābulāt : tū qꝛ
pauci vel nulli sūt q̄ nō aliq̄n ex animi leui-
tate aliq̄d dicāt.vn̄ i aliquo v̄l leuiter fama
alteriꝰ minoratur Idcirco hiero.ait. Ra
ro inuenies q̄ aliq̄s ita irreph̄ēsibilē velit ex
hibere vitā suā vt nō libēter rep̄hendat al-
ternā Vn̄ ꝛ iudei q̄uis legē se obseruare ost
derēt:q̄uis stupēda ꝛ sup naturā miracula
xp̄i viderēt:tn̄ sibi detractādo dicebant In
beelzebub principe demonioꝝ.⁊c.

¶ Feria.ii.post.iii.do.xl. S.lucā.iiii.c.

I(N illo tp̄e. Dixerūt pha-
risei ad iesū Quāta audi
uimꝰ fctā ī caphar naum fac ⁊
hic ī pr̄ia tua Ait aūt Amē dico
vobis:qꝛ nemo ꝓphete acceptꝰ
ē ī pr̄ia sua In veritate dico vo
bis:multe vidue erāt ī dieb'ꝰ he
lye ī israel qn̄ clausꝰ ē celū ānis
tribꝰ ⁊ mēsibꝰ sex Cū fctā esset
fames valida in oī terra/ ⁊ ad
nullā illaꝝ missꝰ ē helyas:nisi
ī sareptā sydonie ad mulierē vi
duā Et multi leprosi erant ī is
rael sub helyseo ꝓpheta: ⁊ nēo
eoꝝ mūdatꝰ ē nisi naamā syrus
Et repleti sūt oēs in synagoga
ira hec audiētes Et surrexe-
rūt ⁊ eiecerūt illū extra ciuitatē
⁊ duxerūt illū vsq; ad supcilium
mōtꝭ sup q̄ ciuitas eorum
erat edificata:vt p̄cipitarēt eū
ip̄e āt trāsiēs p mediū illoꝝ ibat

¶ Expositio litteralis.

H(Ic euāgelista adducit rationē pha
riseoꝝ ꝯtra ip̄z a minori ad maiꝰ di
cens sicut fecisti miracula in capha
naū:ꝛ nō tm̄ ibi sed alibi fac et hic in patria
tua.ꝛ adducunt similitudinē in hoc c. Medice
cura teip̄m sicut enī medicꝰ verꝰ citiꝰ ꝛ libē

eiꝰ seipm̄ curat ⁊ alios ad se ꝑtinētes ꝙ extraneos: ita dicebāt ei. Si tu faceres vera miracula citiꝰ faceres ea inter ꝓpinquos tuos ⁊ in ciuitate tua ꝙ īter extraneos ſꝫ ipse ꝯtra rn̄dit. Qꝛ nō dimittebat int̄ eos facē miracula ex ipotētia vel falsitate aliq̄ ſꝫ ex eoꝝ malicia et ad hoc inducit sacre scripture exēpla cū subdit (In veritate dico vobis. Multe vidue erāt in diebꝰ helye) in isrl' qñ clausū est celū ab oibꝰ helye. vt hꝫ. iii. Re. xvii. vbi ista hystoria diffuse tractat. ¶ Additio Que hic ꝓ declaratōe maiori ponit qm̄ achab filius amei fecerat malū in conspectu dn̄i sup oēs reges q̄ fuerūt ante eū. Jō deꝰ duxit in terrā illā sterilitatē: ⁊ hoc Helyas tesbites nūciauit Dixit helyas tesbites ad achab viuit dn̄s deꝰ israel in cuiꝰ conspectu sto: si erit annis his ros ⁊ pluuia nisi iuxta oris mei vba ⁊ factū est vbū dn̄i ad eū dicēs. Lad helyā. Recede hinc ⁊ vade cōtra orientē abscōdere ī torrēte carith q̄ ē ꝯtra iordanē: ⁊ ibi de torrēte bibes: coruisqꝫ precepi vt pascant te ibi. Abiit ergo et fecit iuxta vbū dn̄i. Cūqꝫ abiisset sedit in torrēte carith q̄ est ꝯtra iordanē. Corui qꝫ deferebāt ei panē et carnes mane similr panē ⁊ carnes vespi et bibebat de torrente. Post dies aūt aliquot siccatꝰ est torrēs non enī pluerat sup terrā. Factꝰ ē ergo sermo dn̄i ad helyā dicēs. Surge et vade in sareptā sidonioꝝ: ⁊ manebis ibi. Precepi enī mulieri vidue vt pascat te. Surrexit ⁊ abiit in sareptā sidonioꝝ. Cū venisset ad portā ciuitatis apparuit ei mulier vidua colligēs ligna: ⁊ vocauit eā dixitqꝫ ei. Da michi paululū aque ī vase vt bibam. Cūqꝫ illa pgeret vt afferret clamauit pꝰ tergū dicēs affer michi obsecro et bucellā panis ī manu tua/ q̄ rn̄dit. Viuit dn̄s deꝰ tuꝰ: qꝛ nō habeo panē nisi q̄tū pugillꝰ capere pōt farine in hidria ⁊ paululū olei in lechito. En colligo duo ligna vt ingrediar et faciā illud michi et filio meo vt comedamꝰ ⁊ moriamur. Ad quā helyas ait Noli timere ſꝫ vade ⁊ fac sicut dixi. Verūtn̄ michi primū fac de ipsa farinula subcinericiū panē paruulū: ⁊ affer ad me: tibi autē ⁊ filio tuo facies postea. Hoc aūt dicit dn̄s deꝰ israel. Hidria farine nō deficiet nec lechitꝰ olei minuetur vsqꝫ in diē in qua dn̄s daturꝰ est pluuiā sup faciē terre: q̄ abiit ⁊ fecit iuxta verbū helie Et comedit ipse ⁊ illa et domꝰ eiꝰ tota Et ex illa die hidria farine nō defecit. ⁊ lechitꝰ olei nō est minutꝰ iuxta vbū dn̄i qḋ locutus fuerat in manu helie. Factū ē aūt post vba hec egrotauit filius mulieris matrisfamilias et erat languor fortissimꝰ: ita vt non remaneret in eo halitꝰ. Dixit ergo ad helyā q̄d michi ⁊ tibi vir dei: ingressꝰ es ad me vt rememorentur iniq̄tates mee ⁊ interficeres filiū meū Et ait ad eam helyas. Da michi filiū tuum Tulitqꝫ eū de sinu eiꝰ ⁊ portauit in cenaculū vbi ipse manebat: et posuit sup lectū suū ⁊ clamauit ad dn̄m: et dixit. Dn̄s deꝰ meꝰ etiā ne viduā apud quā ego vtcūqꝫ sustētor afflixisti vt interficeres filiū eius et expādit se atqꝫ mensus est sup puerū tribus vicibꝰ et clamauit ad dn̄m ⁊ ait. Dn̄e deus meꝰ reuertat obsecro aīa pueri huiꝰ in viscera eiꝰ. Et exaudiuit deꝰ vocē helye: ⁊ reuersa est aīa pueri intra eū et reuixit. Tulitqꝫ helyas puerū ⁊ deposuit eū de cenaculo in inferiorē domū et tradidit matri sue: et ait illi. En viuit filius tuꝰ. Dixitqꝫ mulier ad heliam Nūc ī isto cognoui: qm̄ vir dei es tu: et verbum domini in ore tuo verum est.

¶ Expositio litteralis.

Et ad nullā illarū missus est helyas qꝛ non erant ita deuote: sicut illa mulier gētilis sareptana. Et qꝛ helyas ꝑsecutionē patiebatur in terra israel q̄ debuisset sibi esse grata (Et multi leprosi erāt in israel: et nemo illorum mundatus est) propter eorum ingratitudinem erga deum: quia regnum israel declinauerat ad ydolatriam colendo vitulos aureos quos fecerat hieroboam (Nisi naaman syrus) cuius hystoria ponitur. iiii. regum. v. capitulo. ¶ Additio. Et hic ponitur pro declaratione textus euāgelii apponitur que talis est Naaman princeps milicie regis syrie erat vir magnꝰ apd̄ dominum suum et honoratus. per illum enī dedit dominus salutem syrie. Erat autem vir fortis et diues sed leprosus porro de syria egressi fuerant latrunculi: et captiuam duxerant de terra israel puellam paruulam: que erat in obsequio vxoris naaman: que ait ad dominam suam vtinā fuisset dn̄s meus ad prophetam qui est in samaria profecto curasset eum a lepra quam habet. Ingressꝰ est itaqꝫ naamā ad dominū suū: et nunciauit ei dicens. Sic et sic locuta est puella de terra israel. Dixitqꝫ ei rex syrie Vade et mittam litteras ad regem israel qui cum profectus esset et tulisset secum decem talenta argenti: et sex milia aureos et decem mutatoria vestiū detulit litteras ad regem israel in hec verba. Cum acceperis epistolam hanc scito ꝙ miserim ad te naaman seruum meum: vt cures eum a lepra sua. Cūqꝫ legisset rex

israel lr̄as scidit vestimenta: ⁊ ait. Nunq̄d
deꝰ ego sū vt occidere possim ⁊ viuificare qꝫ
iste misit ad me. vt curez hoiem alepra sua:
Aiaduertite ⁊ videte quot accasiones querat
aduersū me: Qd cū audisset helyseꝰ vir dei
scidisse videlicz regem israel vestimenta sua
misit ad eū dicens. Quare scidisti vestimēta
tua: Veniat ad me ⁊ sciat esse ꝓphetā i israel
Venit ergo naaman cū eq̄s ⁊ curribꝰ suis ⁊
stetit ad hostiū domus helisei: misitq̄ʒ ad eū
heliseꝰ nūciū dicens. Uade ⁊ lauare septies
in iordane ⁊ recipiet sanitatē caro tua atqꝫ
mundaberis Iratus naamā recedebat dicēs
Putabā q̄ egrederetur ad me: ⁊ stās inuoca-
ret nomē dn̄i dei sui ⁊ tangeret manu sua lo
cū lepre ⁊ curaret me. Nunq̄d non meliores
sūt abana ⁊ pharfar fluuii damasci oibꝰ aq̄s
israel vt lauer i eis ⁊ mūder: Cū ergo vertis-
set se ⁊ abiret indignās accesserūt ad eū ser-
ui sui: ⁊ locuti sunt ei. Pater ⁊ si rē grandē
dixisset tibi ꝓphā certe facere debueras: q̄to
magis qꝫ nūc dixit tibi lauare ⁊ mūdaberis
Descendit et lauit septies in iordane iuxta
sermonē viri dei ⁊ restituta ē caro eius: sicut
caro pueri puuli ⁊ mūdatus est Reuersꝰ qꝫ
ad vir̄ dei cū vniuerso comitatu suo: venit
⁊ stetit corā eo ⁊ ait. vere scio q̄ non sit alius
deꝰ in vniuersa terra. nisi tm̄ i israel Obse-
cro itaqꝫ vt accipias bn̄dictionē a seruo tuo
At ille rn̄dit. viuit dn̄s an̄ quē sto: qꝫ nō ac-
cipiā. Cūqꝫ naamā Fiat vt vis. Sz obsecro
ꝯcede michi seruo tuo vt tollā onus duorū
burdonum de terra Nō ei faciet vltra seruꝰ
tuus olocaustū aut victimā dijs alienis nisi
dn̄o: hoc aūt solū est de quo dep̄ceris dn̄m ꝓ
seruo tuo qn̄ ingrediet dn̄s meꝰ tēplū rem
mō vt adoret ⁊ illo innitente super manum
meā: si adorauero i tēplo rēmon: adorāte eo
in eodē loco vt ignoscat michi dn̄s seruo tuo
ꝓ hac re. Qui dixit ei vade i pace Abiit ergo
ab eo electo tp̄e. ¶ Expositio litteralis.

Ubi describit bōitas eiꝰ an̄ cura
tionē: cū dr̄ ꝓ illū eni dedit deꝰ
salutē syrie: pꝰ curationem fuit
adhuc melior ⁊ valde gr̄ꝰ deo ⁊ heliseo. vt hr̄
ibidē (Et repleti sunt oēs i synagoga ira) qꝫ
preponebat eis gētiles quos abominabāt si
cut canes (⁊ eiecerūt illū extra ciuitatē) tāq̄
dignū morte vt illū interficerēt: vt pꝫ i lr̄a.
(Ipse aūt trāsiēs ꝑ mediū illor̄ ibat) Uirtute
diuinitatis q̄ poterat se sic seruare illesū qn̄ vo-
lebat. Dicit aūt beda q̄ cū dn̄s de manibus
eor̄ lapsus de vertice mōtis descēderet: ⁊ sub
rupe latere vellet: subito ad tactū dn̄ice ve-
stris saxū illud subter fugit: ⁊ instar cere solū
tū quēdā sinū effecit .i. cōcauitatē i quo dn̄i-
cū corpꝰ reciperet i quo loco oia liniamēta
⁊ ruge vestis ⁊ vestigia pedū in rupe aparēt
adhuc sicut testant q̄ viderunt.

¶ Expositio moralis.

Et repleti sūt oēs i synagoga ira.
⁊c.) Per istos signt̄ illi q̄ ꝑdicato-
res vitaꝫ ꝑsequuntur eo q̄ dicūt eis
displicētiā (Ipse aūt trāsiens ꝑ mediū illor̄
ibat) nō ꝑcutiēs illos aut ipelliēs nō aliquo
mō se vēdicās i hoc docēs ꝑdicatores euāg.
vt nō q̄rant vindictam de iniuriis factis sibi
¶ Questio frīs antonii betōtini. Ipe aūt
transiēs ꝑ mediū illor̄ ibat. Lu. iiii. ¶ In
q̄bꝰ v̄bis q̄rit vtrū nō resistere detractoribꝰ
sit mortale pctm̄. Ad qd irrefragabilis doc.
alē. de halis ait. q̄ si q̄s detractoribꝰ nō resi-
steret cū deberet hoc ē aūt rōe officii. āt rōne
iminētis piculi / āt rōne timoris hūani ꝓpt
q̄ cōtra dei p̄cepta facere nō lꝫ mortalr̄ deū
offēderet si faceret. Un̄ apo. xxi. scribit. Ti-
midis erit pars in stagno ardēti igne et sul-
phure. Uerū si quis hoc ex rōnabili cā p̄age
ret minime mortalr̄ peccaret: qꝫ teste hiero.
Frustra niti a nichil aliud q̄ odiū q̄rere: ex-
treme demētie est. xxiiii. q. iii. c. nō ip̄petuū.
Scribit. Et sūt v̄ba rabani de p̄lsuris ec-
clesiasticis q̄ taliter lquit. Multi sacerdotū
culpā zelo dei ꝑseq̄ se ꝓfitētur: sꝫ dū indiscre
te hoc agit: sacrilegii facinꝰ icurrūt: ⁊ dū p̄ci-
pites quasi ad emēdādū ruūt: ipsi quoqꝫ mul
to magis deteriꝰ cadūt Idcirco dn̄s audiēs
ciues suos. Nazareth ex inuidia hitatoribꝰ
fctā in capharnaū detrahentes atqꝫ dicētes.
Quāta audiuimꝰ facta in capharnaū fac et
hic in patria tua suisqꝫ iustis rn̄sionibꝰ non
mō eē coniunctos: sed ira turbatos: ⁊ ad sui
necē eē dispositos dōare volēs nobis exēplū
fugiēdi detractores atqꝫ maleficos transiēs
ꝑ mediū illor̄ ibat. i. abscōdit se in quo scdꝫ
chrm. ⁊ q̄ sūt hūanitatis ⁊ q̄ sunt diuinitatis
ondit. Stare eni in medio insidiantiū: ⁊ nō
apphendi diuinitatis eminētiā ondebat. Ab-
scōdi vero dispēsatiōis apparebat misteriū.
¶ Fe. iii. pꝰ. iii. do. xl. Euāge. scdꝫ mat. xviii.

In illo tp̄e: Respiciens ie
sus i discipulos suos dixit
symoni petro Si peccauerit in
te frater tuꝰ: vade ⁊ corripe eū
iter te ⁊ ipsū solū. Si te audie-

rit:lucrat⁹ erit fratrẽ tuum Si
aũt te nõ audiri:adhibe tecũ ad
huc vnũ vl' duos Vt i ore duorꝫ
vl' triũ testiũ:stet omẽ verbũ qđ
si nõ audierit eos : dic ecclesie.
Si aũt ecclesiã nõ audierit:sit
tibi sicut ethnic⁹ ⁊ publicanus
Amẽ dico vobis q̃cunqꝫ ligaue
ritis sup terrã:erũt ligata ⁊ i ce
lo Et q̃cũqꝫ solueritis sup terrã
erũt soluta ⁊ i celo . Iterũ dico
vobis qꝛ si duo ex vobis cõsẽse
rint sup terã:de omni re quãcũ
qꝫ petierit fiet illis a patre meo
q̃ i celis est Ubi eni sũt duo vel
tres ꝯgregati i nomĩe meo : ibi
sũ i medio eorꝫ ¶ Tũc accedẽs pe
trus ad eũ:dixit Dñe quotiens
peccauerit i me frater me⁹ ⁊ di
mittã ei vsqꝫ septies? Dixit illi
iesus. Nõ dico tibi vsqꝫ septies
sed vsqꝫ septuagesies septies.

¶ Expositio litteralis.

SI peccauerit.) Hic ꝯ̃ter oñdit q̃
debem⁹ esse bñfici primo ex parte
aie l affectu:⁊ hoc dupl'r. Pri̊o de
fect⁹ eorꝫ caritatiue corrigendo: et scđo offẽ
sam misericordie remittendo:ibi Iterũ dico
vobis. Ad primi euidẽtiã notãdũ q̃ duplex
est correptio. vna q̃ est ad peccãtis punitiõez
ꝓpter conuersationẽ iusticie : et ista non ordi
nat sẽper ad correctionẽ delinquẽtis: qꝛ ali
q̃n sibi infligit pena mortis et iđ principal'r
est ad conuersationẽ iusticie et ad terrorem
aliorũ:⁊ talis correptio non ꝑtinet ad singu
lares personas:sed ad iudicẽ ad quẽ ꝑtinet
ꝯseruare iusticiã inter hoĩes: ⁊ ꝓpter hoc ta
lis correptio est actus iusticie. Alia est corre
ptio q̃ ordinat ad frĩs peccantis emẽdatio
nẽ ⁊ hec est actus charitatis et ꝑtinet ad oẽs
qꝛ dꝫ in ecclastico vnicuiqꝫ mandauit de⁹ de
ꝓximo:et iđ sicut q̃lꝫ tenet primũ ex charita
te diligere.ita tenet defectus ei⁹ charitatiue
ad emendationẽ eius corrigere: si tñ ꝓbabi
liter credat:q̃ ex sua correptiõe debeat se emẽ
dare:⁊ de tali correptione loq̃tur hic saluã
tor nõ de prima q̃ est act⁹ iusticie. ¶ Tãgit aũt
debitũ modũ hui⁹ correctiõis dicẽs (Si pec
cauerit in te frater tuus) ⁊ intelligitur illud
in te dupl'r:vel qꝛ te solũ lesit. vel qꝛ te solo
sciẽte peccauit. Si eñi alios lederet vel corã
aliis peccaret tũc nõ hẽret locũ illud qđ sub
dit (vade et corripe eũ inter te et ipꝫ solũ qꝛ
petã publica sunt in publico arguẽda: scđm
qđ dꝫ prime ad Thi. v. Peccãtẽ corã oĩbus
argue vt ceteri timorẽ hẽant: sꝫ q̃n sũt secre
ta tũc hꝫ locuꝫ correctio fraterna q̃ est actus
charitatis.q̃ dꝫ fieri prio in secreto: cuius rõ
ẽ:sicut eñi medic⁹ corporalis si debito mõ ꝓ
cedatnitit iducere sanitatẽ cũ minori dispẽ
dio corporis vt sine mẽbri abscisiõe. ⁊ si non
possit tũc abscidit mẽbrũ min⁹ nobile: vt cõ
seruet magis nobile vel totũ corp⁹:sic ille q̃
fratrẽ peccãtem occulte corripit charitatiue
dꝫ tẽtare:si possit frẽm emẽdare absqꝫ detri
mento sue fame:qꝛ fama cõputatur int̃ ma
iora bõa hoĩs circa virtutes: ⁊ ideo corrigẽs
frẽm dꝫ q̃tũ põt ꝯseruare ei⁹ famã. Alia cã
est:qꝛ amissa fama vel lesa efficitur hõ inue
recũd⁹ ⁊ ꝑ ꝯñs min⁹ a petõ retrahet q̃ pri⁹
Est ergo debit⁹ ꝓcessus in correctiõe chari
ritatiua:vt homo corrigit fratrẽ suũ iter se
⁊ ipm solũ:vt sic possit eũ saluare cũ o:mo
da integritate sue fame. ⁊ hoc est q̃ sequitur
(Si te audierit lucrat⁹ eris fratrẽ tuuꝫ) eũ
f. cũ itegritate fame ad salutẽ reducẽdo (Si
aũt te nõ audierit) qꝛ eni fama min⁹ bonuꝫ
sit q̃ bona vita si nõ possit seruari bona vita
frĩs sine detrimẽto sue fame: tũc ꝓcedẽdũ ẽ
a salute bone vite: cũ aliq̃ lesione sue fame:
⁊ iđ adducẽd⁹ est vn⁹ alius vel duo ad sciẽ
dũ.f. frĩs delictũ: ⁊ vt corã eis arguat: ⁊ si nõ
correxerit tũc simpl'r cõtẽnenda est ei⁹ fama
vt cõseruet bona vita vl' saltẽ ordo iusticie
ad terrorẽ aliorꝫ: ⁊ hoc est qđ seq̃t (Qđ si eos
non audierit) se corrigendo (dic eccl'ie).i.pre
lato ꝑ denunciationẽ publicam ⁊ tunc sunt
testes inducti ad facti ꝓbationẽ q̃ prius fue
rant inducti ad fratris secretã correctionem
(Si aũt ecclia non audierit) p̃ceptũ p̃lati
ꝯtẽnendo (sit tibi sicut ethnicus ⁊ publican⁹
i. separetur ab aliis fidelibus ꝑ excõicationẽ
et censurã ecclesiasticã. ⁊ q̃ talia possint p̃
lati eccl'ie interre subditur. (Amẽ).i. fidelr
(dico vobis. q̃cuuqꝫ ligaueritis) qꝛ deus ta
lem punitionem approbat: si iudicium eccle
sie non errat. Consideraddum tñ circa p̃di

sta ꝙ si pctm̄ occultū frīs fuerit i p̄iudiciū cōitatis vt si aliq̇s tractaret secrete cū aliq̇bus ciuibus q̄lr ciuitas eēt hostib⁹ tradēda vl' si aliq̇s heretic⁹ i secreto corrūperet fideles: tūc secreta correctio vel admonitio non esset expetenda: sed statim esset p̄lato denūciandū: q̇ posset tali p̄iculo p̄cauere. Et idez iudiciū de ɔsilib⁹ casib⁹ ē h̄ndum (Iterū dico vobis) hic ɔ̄siter ostēdit ꝙ nō soluz debem⁹ frēz corripere: sꝫ etiā nobis illata remittere Et diuidit in duas ptes: q̄ primo facit ꝙ dictū est scḋo ostēdit quotiēs sit offensa frīs remittēda: ibi tūc accedēs dicit igr̄ p̄mo (si duo ex vobis ɔsenserint) in aīo. s. offensā sibi innitē remittēdo de oī re quācūq̧ petierit fiet illis) q̄ orō nō est accepta corā deo si teneat odiū ɔtra frēm i aīo ꝓpt qḋ subdit. Ubi eñ sunt duo vl' tres ɔgregati). i. charitati vniti (in medio eoꝝ sū) acq̇escēdo bone voluntati ꝛ petitioni eoꝝ: dū eñ illa orō hēat ɔditiones ɔuenientes q̄ ad hoc req̇rūtur. s. ꝙ aliq̇s orē p se pie ꝛ p̄seueranter his eñ cōcurrētib⁹ sp̄ orō exaudit. Et si aliq̄n differt tñ tpe ɔpetēti iplet. sicut h̄r. ca. vii Aduertēdū tñ ꝙ lꝫ offēsa sit sp̄ remittēda: nō tñ iniuria. Si eñ ex remissione iīurie ꝛ pene debite seq̇ret p̄ronitas in eo cui remittit ad facili⁹ peccandū nō esset bonū ei remittere sꝫ: si ex tali remissione eēt scādalū eoꝝ ꝛ omissio iusticie ꝛ sic ɔsilib⁹ casib⁹ (Tūc accedēs ad eū petr⁹) Hic ostēdit q̇tiēs sit frī remittēdū. Circa qḋ aduertendū ꝙ sicut frequēter dictū est. Petrus tanq̄ principalis aliq̄n loq̇batur p se ꝛ p aliis: ꝛ iō audito a saluatore ꝙ offēsa frīs peccātis eēt remittenda in te rogauit quotiens esset remittēda frī: et hoc petiit si sufficeret ad salutē dimittere septies: dixit illi ies⁹ ꝙ nō sufficeret ad salutē dimittere septies: sꝫ vsq̧ septuagesies septies: ꝛ ponit hic nūerus determinatus p indeterminato: ac si diceret totiens quotiens dicit augustinus.

¶ Expositio moralis.

SI aūt peccauerit i te frater tuus) i. te sciēte. Unū aug. Quid est in te peccauit nisi tu scis. quia peccauit (Uade et corripe eū inter te et ipsū solū) Hiero. Corripiend⁹ eñ est seorsū frater: ne si semel verecūdiā amiserit ꝑmaneat i pctō (Si te audierit lucrat⁹ eris fratrē tuū) Per salutē eñ alteri⁹ nobis quoq̧ acq̇ritur sal⁹ (Si aūt nō audierit adhibe tecū vnū vel duos) Glo. vt si dixerit nō esse pctm̄ ꝓbent illḋ esse peccatū (Quod si nō audierit eos dic ecclie) Chryso. i. his q̄ ecclie p̄sidēt (Si aūt ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnic⁹ ꝛ publican⁹) Aug. i. gētilis et pagan⁹ i nūero frātrū nō ɔputandus (Amen dico vobis q̄cūq̧ ligaueritis. ꝛc.) Aug. de verbis dn̄i mōte cepisti h̄re frēm tuū tanq̄ ethnicū et publicanū liga illū in terra: sed vt iuste liges eum vide nam iniusta vincula disrūpit iusticia (Iterū dico vobis: q̄ si duo ex vobis cōsenserint) subintelligendū est' si petierint pie ꝑseueranter ꝛ p se (Dn̄e quotiēs peccabit i me frater me⁹) subditur (vsq̧ septuagesies septies). i. quadringētis nonaginta vicib⁹. vel vt dicit augu. Omnino q̇tienscūq̧ peccauerit ignoscas. ¶ Questio frīs āthonii betōtini. Qui ecclesiam nō audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus. Mat. xviii. ¶ Sup q̄b⁹ vbis q̄ritur Utrū sine pctō vn⁹ hō possit iudicare et cōdēnare aliū hoiem? Ad qḋ breuiter r̄ndet scḋz astaxanū i summa sua lib. i. tit. xxxviii ꝙ vn⁹ iudicet aliū hoiez tripliciter potest itelligi. Unomō extēso vocabulo iudicādi ad arguere / corripere: ꝛ monere. et hoc circūstantiis obseruatis fieri pōt sine pctō. Nam arguere ꝓprie superioꝝ est respectu inferioꝝ. Unū apl's ad thimo. iiii. Argue / obsecra / increpa. Sꝫ modū rep̄hensionis in. ii. ca. explicat dicēs. Hec loq̇re ꝛ exhortare / et argue cū oī imperio. Iterū corripere est respectu pariū idcirco in euāgelio hodie h̄r. Si peccauerit in te frater tuus vade ꝛ corripe cuz inter te et ipm̄ solū. Monere vero est inferioꝝ respectu superioꝝ. Unū bern̄. ad eugeniū. Moneo te nō arguo. Alio q̇dē mō vnū hoiem aliam iudicare intelligi pōt temerarie qḋ vniuersaliter interdicit. vt. ii. q. i. ca. sup oīa scribit Primo sup oīa diligenter inq̇rite: vt cū iusticia ꝛ caritate diffiniatis: neminē cōdēnetis ante verū et iustū iudiciū: nullum iudicetis suspitiōis arbitrio: sꝫ primū ꝓbate ꝛ postea caritatiuā proferte sententiā: et qḋ vobis nō vultis fieri: alteri facere nolite Et si suspitio nob⁹ q̄s tentat: cū ꝓpheta. ꝑ. cxviii. clamare debet ad dn̄m dicens. Imputa opprobrium meū quod suspicat⁹ sum. i. paulus. i. ad cho. iiii. c. dicit. Nolite ante tp̄s iudicare. i. ante vniuersale iudicium qḋ filio dei proprie reseruat. Ultimo vnū hoiem aliū iudicare intelligi pōt scḋm ordinē ecclie q̄ dupl'r hoiem iudicat: iudicio. s. discretionis quod in manifestis et certis cuicunq̧ cōceditur eo mō quo superius dictum est. Et iudicio correctionis quod p̄latis solum competere dinoscitur. Quod glo. super illo verbo pauli p̄ime ad chor. v. Qui frater nominatur. ꝛc. tangit di

tens. Hoc inquit apostolus dicenda noluit hoiem ab hoie iudicari ex argumento suspi-tionis vel extraordinario vsurpatoq; iudi-cio: sed potius scdm legem dei ⁊ ordinē eccle sie. Cui inobediens motaliter peccat scdm math.xviii. Si ecclesiā nō audierit: sit tibi si cut ethnicus ⁊ publicanus: quia talis scdm doctorem nostrum. landulphum ex commu-nicatus est. ⁊ excommunicatio non est infli-gendā scdm rich. et doctorem subtilem: nisi pro pctō mortali ⁊ multū enormi: quia igit oē iudiciū rectum vel recte factū secundum hec dicta bonum est preter iudicium temera rium. ptz: quia sic vnusquisq; ordine posito alium iudicare valet preterq; iudicio teme-rario qd ex inuidia pcedit sicut ipsa detractio

¶ Feria.iiii.post.iii.dñicam quadragesime Euangeliũ. Scdm matheū.xv.

In illo tpe. Accesserūt ad iesū ab hierosolimis scri-be ⁊ pharisei dicentes. Quare discipuli tui trāsgrediūtur tra ditiones seniorū. Non eī lauāt man⁹ suas: cū panē māducant Ipse aūt respōdēs: ait illis Qua re ⁊ vos transgredimini man datū dei pter traditionē ve-strā: Nam deus dicit. Honora patrē tuū ⁊ matrez tuā et q̄ ma ledixerit patri vel matri: morte moriatur. Uos autem dicitis. Quicunq; dixerit patri vel ma tri munus quodcunq; est ex me tibi pderit: ⁊ non honorifica-uerit patrez suū aut matrē suā ⁊ irritum fecistis mandatū dei pter traditionē vestrā. Hypo crite bene pphetauit de vobis ysaias dicēs Popul⁹ hic labiis me honorat: cor aūt eor lon-ge est a me. Sine causa aūt co-lunt me: docentes doctrinas ⁊ mādata hoim Et cōuocatis ad se turbis dixit eis Audite ⁊ itel-ligite Non qd intrat in os coin quinat hominē: sed quod proce dit ex ore hoc coinquinat homi nē. Tunc accedentes discipu-li eius dixerūt ei Scis q2 phari sei audito hoc verbo: scandali-zato sūt. At ille respondens ait Oīs plantatio quam non plā-tauit pat me⁹ celestis eradica-bit Sinite illos: ceci sunt: ⁊ du ces cecor. Cec⁹ aūt si ceco duca tū pstet: ābo ī foueā cadūt. Re-spōdens aūt petr⁹ dixit ei Edis sere nobis parabolā istā: At ille dixit. Adhuc ⁊ vos sine itellectu estis: Nō itelligitis q2 omē qd ī os itrat ī vētrē vadit ⁊ in seces sū emittit Que aūt pcedūt de ore de corde exeunt ⁊ ea coinq̄-nāt hoiez. De corde enī exeunt cogitatiōes male homicidia: a-dulteria fornicatōes: furta: fal sa testimonia: blasphemie Hec sūt que inquinant hoiem Non lotis aūt manib⁹ manducare: non coinquinat hoiem.

¶ Expositio litteralis.

Hic exponitur vera promulgatio le gis euangelice a matheo ad genti-les reprobando iudeorum expo-sitionem falsam legis: et diuiditur in tres: q2 primo arguit iudeos de eo quod dictum est secundo de apparenti sanctitate: ibi ypo-crite. Tercio de vana superstitione: ibi. Au-dite ⁊ intelligite. Prima in duas: q2 primo ponitur iudeorū maligna interrogatio ad xpi deprehensionez. Scdo ponitur ei⁹ respō

sio vera ad coꝝ ꝯfutationē:ibi. Ipse aūt rñ-
dēs. Ad euidētiā prime ꝑtis aduertēdū ꝙ a
tpe moysi de voluntate dei ꝯstituti sūt septu
aginta senes etate ⁊ moribus maturi. et scia
ꝓditi ad regimen ipsius ppli: et moyses erat
sc̄e eos Ita ꝙ in vniuerso erant septuaginta
vt hē. Nu. xi. Et ex illo tpe statutū est: ꝙ tot
essent ad regimen ppli ordinati ⁊ isti dicebā
tur iudices ordinarii: qꝛ ꝑ impositionē ma-
nus instituebantur vt hē in glosis hebraicis
in multis locis et isti residebāt in hiers: ⁊ ad
eos fiebat recursus de ciuitatib⁹ in ābiguis
et difficilibus (et coꝝ determinatio hēbat ꝓ le-
ge firma: quā non licebat transgredi: vt hē.
Deute. xviii Isti etiā statuebāt aliqua que
ꝑtinebāt ad regimen ppli: ⁊ in statutis coꝝū
erant aliqua qua cadebāt sub ꝓcepto tanꝗ
necessitatis et aliqua sub monitione: tanꝗ
cuiusdā decētie ⁊ honestatis. De talib⁹ aūt
erat istud statutū qd̄ hic tangit: vz ꝙ accedē
tes ad mēsam prius lauarent manus suas.
Verūtñ pharisei ⁊ scribe intellectū hui⁹ mā
dati volebāt trahere ad quandā falsitatem:
vz ꝙ ꝑ hoc acquirerēt quedā mūdicia spūa-
lis: mouebātur aūt ad hoc: quia in lege aliq̄
īmūdicie ꝑ corporales ablutiones dicebātur
emūdari: ⁊ qꝛ discipuli xp̄i aliq̄ q̄ nō erāt ne
cessaria: sz magis cuiusdā supstitionis ꝯꝑtū
ītellect⁹ sic trahebatur nō obseruabāt. Xp̄m
in discipulis suis arguebant tāꝗ ꝯtēptorem
doctrine senioꝝ: vt sic redderent cū populo
odiosū. (Ipse aūt) Hic ponitur xp̄i rñsio ve
ra ad ipsoꝝ ꝯfutationē dicēs (Quare ⁊ vos
trāsgredimini mandatū dei (nō rñdet dicē-
do ꝙ lotio manuū q̄ faciebant ad honestatē
esset mala: vl' ꝙ apostoli ipsā omittēdo bñfa
cerent vt facit ad honestatē: sz benefacerent
omittēdo ꝓpter supstitionē: sz q̄si clauū cla
uo retūdēdo dicit eos deficere: qꝛ faciebant
trāsgredi mādatū dei ꝓpter mādatū hoim
qd̄ ꝓbat dicēs (Nā deus dixit) Exo. xx. Ho-
nora patrē tuū. Honor iste nō solūmō intel-
ligit reuerētia: sz ⁊ ministratio necessarioꝝū
Hanc aūt excludebant ꝑ suā doctrinā falsā
qꝛ sacerdotes q̄ erant cupidi: vt bona q̄ eēnt
administranda parentibus ꝯuerterent in lu
cra coꝝ: dicebant ꝙ melius esset illa deo of-
ferre. Tum qꝛ pater ꝓncipalis et spiritualis
Tum quia sz ꝑ temporalem oblationem pa
rentes sustinerent detrimentū corporale cō-
sequebantur tñ bonum spiritnale inꝗtum
illud qd̄ erat in eorum necessitatē conuertē
duz deo offerebatur: et ex hoc sequebatur ꝙ
preceptum honore parentū inꝗtum intelli-
gitur in hoc administratio necessarioꝝ: eua
cuabat ꝑ talem expositionē falsā: et hoc est
qd̄ dicit saluator. (Vos autē dicitis) falso. s.
exponendo mandatū dei (Quicunqꝫ dixerit
pr̄i vel matri mun⁹ qd̄cūqꝫ ex me est) deo cō
secratū. s. ⁊ oblatum (tibi ꝓderit) magis sꝫ.
ꝗ expēderes in necessitates tuas ⁊ est ꝯstru-
ctio defectiua: et est sens⁹ (q̄cūqꝫ dixerit. ⁊c.)
s. licite ⁊ bñ pōt dicere qd̄ dictū est: et īpleuit
ꝓceptū diuinū/ ⁊ est dignus vita eterna: qd̄
est falsū: qꝛ scd̄m veritatem est transgressor
ꝓcepti: ⁊ hoc est qd̄ subdit (et nō honorifica-
bit patrem. ⁊c.) Illud qd̄ erat sibi debitum
subtrahēdo (⁊ irritū fecistis) vos sacerdotes
et pharisei (mandatū dei. ⁊c.) Ad maiorē in-
tellectū considerādū ꝙ pater ꝑ se tenetur ꝓ
uidere filiis: qꝛ est cā coꝝ ꝗtū ad esse: ⁊ ideo
debet eis nutrimentum et documentum.
Fili⁹ aūt tenet ꝓuidere parentib⁹ de neces
sariis ꝑ accidēs. s. si idigeant: ⁊ ipse sit potēs
Et iō si pater iam i necessitate incurrerit bo
na de q̄b⁹ fili⁹ pōt sibi administrare iā sunt
sibi debita. De alieno aūt nullus pōt deo sa
crificiū facere ⁊ iō talia deo offerre nō est li-
citū: qꝛ hoc est transgredi ꝓceptū de honore
parētū: secus aūt eēt: si fili⁹ bona sua deo vo
uisset vel consecrasset anteꝗ parentes essent
in necessitate ꝓsiti: quia tūc nō esset licitum
de eis ꝓuidere parentibus qꝛ si esset deo vo
tū fcm̄ de aliquo immolaticio: nō posset im
molari. Si aūt de aliquo nō imolaticio: nō
poterat mutari nisi i redēptiōe. Ex dictis pꝫ
falsitas illi⁹ opiniōis q̄ dicit ꝙ fili⁹ ꝓ⁹ ꝓfessi
onē factā i regiōe tenet exire claustrū ꝓpter
necessitatē parētū: etiā cōtra volūtatē sui su
perioris: qꝛ per talē ꝓfessionē est deo iā con
secrat⁹: ⁊ iō ꝓpter necessitatē parentū nō dꝫ
cōtra votū tale facere Hoc etiā pꝫ alia rōne
qꝛ filius cū venerit ad etatē adultā sicut pōt
inuitis parētib⁹ licite matrimoniū ꝯtrahere
vel ad sacerdotiū ꝓmoueri: ita etiā religio-
nē ingredi cessante tūc necessitate parētū. sz
per sacerdotiū excusatur de hoc ꝙ nō tenet
sub ventre patri per vsū armoꝝ si ab hosti-
bus inuadat qꝛ iā nō est sibi licitū pugnare
corporaliter. Similiter ꝑ matrimoniū excu-
satur: ꝙ non tenetur manere cū patre: qꝛ est
obligat⁹ vxori: ergo multo forti⁹ ꝑ ꝓfessionē
factā in regione excusat ⁊ subueniendo pa-
rētib⁹: nisi scd̄m modū ꝯueniētē sue regule
⁊ per ꝯñs nō dꝫ ꝓpter hoc ꝯtra votū obediē
tie facere imo eēt iobediens hoc faciendo. ꝑ
hoc pꝫ solutio cuiusdam rōnis: que solet ad
oppositū iduci que tal' ē Votū fcm̄ de his q̄

sunt sũerogationis non ꝓiudicat illisq̃ sunt
de necessitate ꝓcepti:cũ ꝓceptũ iplere sit ne-
cessitatis. vouẽ aũt talia no:ſʒ votũ religio-
nis est de his que sunt sugerogatiõis subue
nire ãt parẽtib⁹ in necessitate ẽ de necessitate
ꝓcepti:ergo ꝑ votũ religionis ꝑ ꝓfessionem
solẽnizatũ nõ absoluit aliq̃s qui teneat ad-
ministrare parẽtib⁹ sicut añ: ergo ꝑ ꝯñs te-
neẽ exire claustrũ ꝓpter necessitatẽ parentũ
etiã cõtra volũtatẽ supiorũ. Dicendũ ꝙ per
ꝓfessionẽ nõ absoluit a ꝓcepto:bñ tñ absol
uitur aliq̃ mõ implẽdi ꝓceptũ: qʒ ꝓceptũ de
honore parentũ ẽ affirmatiuũ:ꝛ iõ non obli
gat ad sp:sed ꝓ loco ꝛ tpe ꝛ aliis debitis cir-
cumstantiis q̃ aliq̃ñ variant scdʒ ꝯditionem
ipius implẽtis ꝓceptũ; qʒ aliq̃s modus sub-
ueniẽdi pr̃i efficit incõueniẽs ꝛ illicit⁹ ipsi fi
li ꝑ assũptionẽ alicui⁹ stat⁹ liciti imo etiã ꝑ
fecti sicut subuenire pr̃i ꝑ defensionẽ armo-
rũ efficitur illicitũ ꝑ sacerdotii statũ tenetur
tñ ei subuenire aliis modis suo statui cõue-
nientib⁹ ita eodẽ mõ post votuʒ obedientie
subuenire patri cõtra volũtatẽ supioris effi
citur illicitũ ipi religioso tenetur tñ ei sub-
uenire mois cõueniẽtib⁹ ꝓfessioni sue (Hy-
po) hic redarguit saluat iudeos de falsa san
ctitatis simulatione: qʒ ad hoc ꝙ essẽt in re-
uerentia ppli ostẽdebãt sctitatẽ in verbis: et
in exteriori cõuersatione cũ tñ corrupti essẽt
in intentiõe sicut fuerat ꝓphetarũ ꝑ isaiam
xxix. ſʒ sub aliis ṽbis ponatur ꝙ hic ĩnia tñ
est eadẽ seq̃tur (Sine causa) i. frustra (colũt
me) Sicut ei medicina dr̃ sine cã vl' frustra
ꝓpinari:q̃ nõ ꝯfert sanitatẽ:sic cult⁹ diuin⁹
q̃ nõ ducit ad verã felicitatẽ. Seq̃tur docen
tes doctrinas ꝛ mandata hoĩʒ) qʒ ꝓpter suã
auariciã docebant trãsgredi mãdata dei ꝓ
pter traditionẽ suã vt visũ est in falsa expo
sitione ꝓcepti de honore parentũ: ꝛ hoc etiã
faciebãt ꝓpter suã supbiã: vt ꝓpter doctri-
ne auctoritatẽ ppls deferret eis maiorẽ reue
rentiã (Audite et intelligite) hic saluator ar
guit iudeos de vna supstitione:et diuiditur
in duaspartes:qʒ primo facit qð dictũ est in
gñali. Scðo magis explicat intentionẽ suaʒ
in ꝑticulari:ibi. rñdens aũt petrus. Prĩa in
duas:qʒ primo in gñali ponit suũ documen
tũ. scðo ex hoc subiũgit phariseorũ scãdalum
sibi tũc accedẽtes. Circa primũ aduertendũ
ꝙ sicut dictũ est lotio manuũ ante comestio
nẽ vel cibariorũ appositionẽ faciebat ad quã
dã honestatẽ ꝛ mũdiciã corporalem:ꝛ in hoc
erat bonũ. sed si omitteretur tenere ꝙ ex hoc
incurreret immũdicia spũalis:hoc est falsuʒ
ꝛ supstitiosũ. qʒ immũdicia spũalis ꝓuenit
ab interiori delectatione ꝛ ꝯsensu mẽtis non
ab ipis reb⁹ corporalib⁹. ꝛ hoc est qð dʒ hic
(Et cõuocatis ad se turbis reuocando eos a
falsa doctrina eorum (dixit eis Audite) aure
corporis (ꝛ intelligite) aure mẽtis (nõ qð in-
trat in os) i. cib⁹ corporalis (coinq̃nat hoĩeʒ)
spũalr̃. s. nisi inq̃tũ ꝑ delectationẽ male afficl
tur ad cibũ (sed qð ꝓcedit ex ore). i. verba q̃
sunt malicie interioris significatiua (hoc co-
inq̃nat hoĩm) Cõsiderandũ ꝙ xp̃s hic nõ di
cit cõtra legẽ. ſʒ cũ al.q̃ cibi in lege reputa-
rentur immũdi:vt caro porcina ꝛ hmõi. hoc
tñ non erat scðm eorũ doctrinã. qʒ oĩs crea-
tura dei bona est ꝑ ꝓie ad Thi.iiii.c. vñ Ge-
ne.i. Uidit de⁹ cũcta q̃ fecerat ꝛ erant valde
bona. Dicitur aũt porcus imũd⁹ ꝛ agn⁹ mũ
dus vt dicit aug. contra faustũ. qʒ per aĩalia
immunda scðm legẽ significant q̃daʒ vicia q̃
sunt euitãda:ꝛ iõ qʒ lex euãgelica q̃ spũalis
est inchoata fuit ꝑ xp̃m tũc et illa obseruatio
figuralis ciborũ nõ erat ampli⁹ obseruanda
(Tunc accedẽtes discipuli ei⁹) hic ex doctri
na xp̃i ponit phariseorũ scãdalizatio qʒ ꝑ do
ctrinã xp̃i videbãt eorũ simulationes ꝛ doctri
nã reprobatã. ꝛ nõ poterãt resistere ꝑ ratio-
nẽ vel ꝑ scripturã: iõ ex inuidia mouebãtur
cõtra xp̃m ad mouẽdũ seditionẽ. Et qʒ veri
tas vite iusticie et doctrine nõ est dimitten-
da ꝓpẽ scandalum aliorũ qʒ tale scãdalũ ꝓ-
cedit ex malicia ipius scandalizati. vñ dicit
btũs grego. Si de veritate scandalum orit
rectius oriri ꝑmittit:q̃ ꝙ veritas relinqua-
tur) iõ seq̃tur. (Oĩs plantatio. i. doctrina ab
hoĩe inuenta q̃ nõ est legi ipi⁹ dei cõsona (era
dicabitur) qʒ non hʒ firmũ fũdamẽtũ ꝛ radi
cẽ (Sinite illos). i. doctrinã eorũ euitate (ce-
ci sũt). i. carentes vero intellectu legis (ꝛ du
ces cecorũ) qʒ alios excecãt suo errore ꝛ ducũt
eos ad ꝓcipiciũ (Rñdens aũt petrus) hic a-
peritur ꝓdicte doctrine xp̃i intellect⁹ magis
in spũali:qʒ petrus pro se ꝛ ꝓ aliis q̃siuit itel
lectũ dictõ (Edissere nobis). i. expone (parabo
lã istã). i. sniam occultã (At ille dixit. Adhuc
ꝛ vos sine itellectu estis) q.d. tãdiu audistis
doctrinã meã:ꝙ staƚ deberetis itelligere ea
q̃ dicta sũt vñ seq̃tur (Nõ itelligitis:qʒ oẽ. ꝛc
Illud est verũ per sinodochẽ: qʒ aliqua pa
be oĩ cibo qð intrat in nos (In secessũ emit-
titur) qʒ in oĩ cibo q̃tũcũq; puro est aliq̃d i-
puritatis ꝛ a natura expellitur tanq̃ super-
fluũ:ꝛ aliq̃d retinetur tanq̃ ad nutritionẽʒ
necessariũ:et neutrũ istorũ coinq̃nat hoĩem
spũaliter loq̃ndo (Que aũt ꝓcedũt de ore)

vt verba (de corde exeūt) quia sunt ꝯceptus inīctis significatiua ⁊ ea coinquinant hoīem qn sūt male cogitationis significatiua. ⁊ hoc ē qd̄ sequit (De corde enī exeūt cogitatiōes male ⁊ ꝑ ꝯñs homicidia) .i.ꝯsilia ⁊ colloq̄a ad ꝑpetrādū hmōi vicia q̄ hic tāguntur ⁊ cōsimilia (Hec coinq̄nāt hoiez) spūalit (Nō lotis aūt manib⁹ ⁊c.) immūdicia spūali.

Expositio moralis.

Tunc accesserunt ad eū ⁊c.) ꝑ scribas ⁊ phariseos multū sollicitos de mūdicia exteriori ⁊ modicū de interiori significatur ypocrite false arguentes frequent alios de modicis. cū tn̄ sint infecti grauib⁹ peccatis ꝓpter qd̄ eis dr̄ supra mat. vii. Quō dicis fratri tuo: frater sine vt eiiciam festucā de oculo tuo ecce trabes est i oculo tuo (Quare ⁊ vos transgredimini mādatū dei) Simile fit hodie in multis locis i quibus maior sollicitudo habetur circa custodiā diuinoꝝ p̄ceptoꝝ: q2 grauius satis punitur transgrediens mandatū principis vel ꝑlati qd̄ tn̄ frequenter non est malū nisi q2 ꝓhibitū: q̄ transgrediens dei mādatū qd̄ ꝺ se semꝑ est illicitum (Popul⁹ hic labiis me honorat) Hoc pōt dici de doctoribus ⁊ ꝑdicatoribus q̄ docens bene ⁊ viuūt male. Cetera sūt ita morali ꝙ nō indigēt alia moralitate.

Questio fratris anthonii betōtini. Quare discipuli tui trāsgrediunt traditiones seniorū. Mat. xv. In q̄b⁹ verbis oritur q̄stio.

Utrū ꝑ leui cā mali q̄ apparet in opatione alicui⁹ possit fieri malū iudiciū sine pctō mortali. Ad qd̄ breuiter rn̄detur sc̄dm̄ doctrinā dn̄i alexandri de halis in suo sc̄do volumie ⁊ etiā sc̄dm̄ qd̄ habet ex vi. gl. sup. ca. Si q̄s de gradu extra de purga. cano. q̄ pro leui cā sine magno ⁊ letali crimie nemo iudicare temerarie pōt. Leuis enī cā mali est vt predicta glo. dicit qn̄ sūt plura signa boni ⁊ pauca mali Sicut cū mulier vl' iuuenis q̄dā dei verbū attēte ⁊ deuote frequētāt. Itē cū hō pctōz lz scelerib⁹ olim fuerit multis inuolutus ꝑdicationē frequētat ⁊ eā audit attente atq3 deuote. Ceterꝫ cū hō clare fame vite q3 bone ⁊ ꝯuersationis honeste in loco satis honesto ⁊ tp̄e nō incōgruo cū muliere deuota corꝑi ⁊ egrota q̄n q3 versatur. In his vtiq3 malū iudicare falsū ⁊ temerariū iudicium ē Idcirco in registro grego. ait. Graue est eis vt indicens: vt in redubia certa dicatur sententia. Et ber. super canticis sermone. xli. dicit. Si is qui de claustro est conuersatur in ꝑpulo interdum minus discrete: minus se circumspecte sese agere deprehenderit verbi gratia: in verbo / in cibo / in somno / in risu / in ira / in iudicio / non iudicandum confestim prosiliat: sz meminerit scriptū. Melior est iniquitas viri q̄ benefaciens mulier. Nā tu quidē in tua custodia vigilans benefacis: sz qui iuuat multo ⁊ melius facit ⁊ virilius. qd̄ si implere nō sufficit absq3 aliqua iniquitate. i. absq3 quadā inequalitate vite ⁊ ꝯuersationis sue memento q2 caritas operit multitudinem pctōꝝ. hec ille Nā qui tales iudicant similes simie esse noscūtur: qui grauatū pomum comedere cupit: sed q2 corticem sentit amarum: illud citissime proiicit Proinde isidorus in sinonimis ait. Nullū iudices suspitiōis arbitrio: ante proba: ⁊ sic iudica non enī qui acusatur sz qui conuincitur reus est. Si vtiq3 iudicauit pharise⁹: vt lu. vii. scribitur ipsum dominū qui se tangi a magdalena permisit: sic etiam iudicatus est dn̄s qn̄ cum muliere samaritana loquebatur: vt. iiii. ca. sui libri. iohannes ait. Sic in super eum scribe ⁊ pharisei iudicauerūt: quia discipuli sui manus non lauabant cum panem mādu cabant dicentes Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones senioꝝ. nō enī lauant manus. ⁊c.

Feria. v. post. iii. dn̄icam quadragesime. Euangeliū. Sc̄dm lucam. iiii.

In illo tp̄e. Surgens ies⁹ de synagoga: introiuit in domū symonis. Socrus autē symonis: tenebatur magnis febribus. Et rogauerunt illum: pro ea. Et stās sup illā imperauit febri: ⁊ dimisit illā. Et cōtinuo surgēs ministrabat illis Cū sol aūt occidisset: omnes q̄ habebant īfirmos variis languorib⁹: ducebant illos ad iesū. At illis singulis man⁹ īponēs curabat eos. Exibant aūt demonia a multis: clamantia ⁊ dicētia: q2 tu es filius dei. Et increpans nō sinebat ea loqui quia sciebāt ipm̄ esse. Facta aūt die

egressus ibat in desertū locū et turbe requirebāt eū: & venerūt vsq3 ad ipm. & detinebāt illū ne discederet ab eis: q̄b⁹ ille ait. Q2 & aliis ciuitatibus oportet me euāgelizare regnū dei q2 ad hoc missus sū. Et erat predicans ī synagogis galilee.

¶ Expositio litteralis.

Hic ponit̄ scd̄3 miraculū per rp̄zogatū. & diuidit̄ ī duas partes In principalē & in icidentalē Scd̄a ibi Cū aūt sol occidisset. ¶ Circa primū sciendū q synagoga erat locus vbi cōueniebant legispiti & cōis ppl's ad audiendū doctrinā legis maxime diebus sabbatorum in q̄b⁹ diuinis erat vacandū Ideo tali loco & tp̄e fuerat & docebat eos xp̄s: q2 erant ɔueniētia doctrine ei⁹ Sciendū scd̄o q cū xp̄s doceret ī sinagoga iudeos erat ibi hō ī spū imūdo: hoc ē obsess⁹ a demone: & exclamauit dolens de xp̄i doctrina q̄ erat aliorum salus & medicina: quē obsessū liberauit ī sinagoga & post liberationē ipi⁹ obsessi liberauit socrū simonis febricitātem qd̄ fuit scd̄m miraculum: et hoc est qd̄ dicit. Surgens ies⁹ de sinagoga) .i. post predicationē & eius cōfirmationē p expulsionē demōis (itroiuit ī domū simōis) vt ibi acciperet refectionē post laborē (Socr⁹ aūt symonis tenebatur magnis febribus) lz enim virtute nature febris curari possit non tñ in instanti. Xp̄s aūt sanauit eā hic subito & ita pfecti q illa mulier mīstrabat eis Et quo ondit ista curatio miraculosa ad discipl'orum ɔfirmationē. (Cū sol aūt occidisset) hic ponitur pars icidētalis. Occasiōe enī hui⁹ sanatiōis illi q̄ hēbāt ifirmos variis lāguorib⁹ adduxerunt eos ad xp̄m q̄rentes remediū: & hoc est qd̄ dr̄ (Cū sol aūt occidisset.) Dicit aūt theophilus expositor q adduxerunt ita tarde eos ad xp̄m: q2 illa dies erat sabbati & credebāt curationes nō eē licitas durante die sabbati que finiebantur ī vesp̄s illi⁹ dei (curabat eos) .i. oēs q̄ fuerunt ibi adducti erāt multi (vel curabat eos) .i. plures de adductis quorum fides & deuotio curationē merebantur Exibant autē demonia) .i. oīa vl' plīa eodē mō expoīēdo (a multis clamātia & dicentia q2 tu es fili⁹ dei) q2 xp̄s ad salutē hoīm erat missus. per prophetias enī de xp̄o dictas que determinauerant tp̄s locū & modū viniēdi ipius xp̄i. scd̄m q pleni⁹ declaratū est in questione de aduentu messie ɔpletas in eo & per alias circūstantias iudei sciebant ipm eē xp̄3 in lege promissum vt p3 hic per textum euāgelicum. & etiā. Mar. i. vbi p̄cepit xp̄s demoni dicens. Obmutesce verūtñ nesciebant ipm esse deum: hec per tētationem xp̄i in deserto diabolus potuit scire de christo vtrum esset dei filius per naturam nūero cū p̄re l3 ad hunc finē tripliciter eū tētauerit vt dictū fuit plenius. Mat. iiii. c. Si enī cognouissēt demōes ipm eē deū: nūq̄ induxissent iudeos ad ipm crucifigendum. scd̄m qd̄ dr̄. i. Co. ii. Si cognouissent nūq̄ glie dn̄m crucifixissēt Aliqui aūt doctores dicunt q non solum nō cognouerunt demones ipm eē deū. vt dictū est l3 nec etiam cognouerunt certitudinaliter ipm esse xp̄m in lege pmissū: l3 tñ hoc cognouerunt quadā cōiectura multū pbabili que in hoc loco & aliis locis euangelii pluribus noīe scientie exprimit̄: sed primū dictu3 magis videtur cōsonū textui & dictis scōrum. Non sinebat ea loqui) Compellebat eī xp̄s demōes ad tacendū de ipo: ne veris falsa miscerent: & ne videretur querere testioniū ab ipis: maxime q2 pharisei dicebāt ipz ī beelzebub principe demoniorum eiicere demonia: vt habēt. Mat. xii. vbi dictum phariseorum pleni⁹ excluditur: vt patuit supra per expositione3 ibid (Facta aūt die egressus ibat ī desertum locū) In hoc dans exēpliū: vt p̄dicator & mirabiliū diuinorum opator debeat fugere ppl'i applausū. p3 littera euange. de. se.

¶ Expositio moralis.

Socr⁹ aūt symonis tenebatur magnis febribus) per quam signatur psona iracundie calore aut concupiscentie laborans (super quam stat iesus) cum illas passiones mitigat et tunc ei deuote ministrat. (Cum autem sol occidisset per hoc significauit q passio sua in qua iusticie sol occidit futura erat medicina omnis spiritual' infirmitatis (Fac. autem die egres. ibat in deser. lo.) dans in hoc exemplum predicatoribus reuertendi ad solitudinem ɔtēplatiōis post laborē predicationis. & vt grās deo agāt. ¶ Que fr̄is Anto. betontini. Exibāt aūt demōia a multis clamātia &c. Lu. iiii. c. ¶ Super quibus q̄ritur. Utrum dolo loquens atq3 ignoranter contra proximum temerarie iudicet. Ad quod breuiter respondetur q sic. Nam iudex proprie dolo vel imprudentia contra quem sententiam fe-

rēs scḋz Ray. ī titulo de raptoribus.ꝛ hosti.
in sūmis ꝛ alexan.lib.i.titu.xxxviii. tenetur
leso ad oē interesse:vbi nō posset induci ille
ꝓ quo sniaꝫ tulit ad integrā restitutionē:et
hoc maxie dꝫ ī iudicio ꝑcie:ꝙ vō ſue sit vel
odio vel amicitia vel munere vel metu vel
quolꝫ modo iudiciū peruertere Aug. testať
dicēs Quicūqꝫ aūt cōsanguinitate:aut ami
citia:vel hostili odio vel īimicis ī iudicando
ducitur peruertit iudiciū xpi ꝗ est iusticia:
fructū illius vertit in dānationis amaritu/
dinē.vñ fit ꝙ si ꝗspiam dolo ꝛ ignorantia
loquatur:lꝫ veraqꝫ bonū dicat ꝛ illi de quo
fatur minime noceat nichilominꝰ temerarie
iudicat. Jdcirco.xi.q.iii.not.qḋ Aug.de ser/
mone dñi in monte ait Temerariū iquit iu
diciū plerūqꝫ nichil nocet ei de quo temerarie
iudicatur.ei autē ꝗ temere iudicat:ipa te/
meritas necesse ē vt noceat.ꝛ qꝛ demōia que
xpo ꝑcepto a multis exibant dolo atqꝫ igno
ranter clamabant Tu es filius dei.dolo.qꝛ
verbo laudabant ꝛ facto contradicebant et
officiū apostolicū scḋm Chriso. vsurpabāt
ꝛ misteriū xpi lingua feda publicabāt igno
rāter:qꝛ scḋꝫ Bedā suspicabantur eū eē xpꝫ
ꝛ.ii.q.i.c.i.super oia Nullū iudicetis suspi
tionis arbitrio Jdeo ipe xps icrepans non
sinebat ea loqui.

¶ Euāgeliū scḋm Johēm.iiii.c.

In illo tpe. Uenit iesus ī
ciuitatē samarie ꝗ dicitř
sichar iuxta prediū quod dedit
iacob ioseph filio suo Erat aūt
ibi fons iacob. Jesus ergo fati/
gatus ex itinere:sedebat sic sup
fontē. Hora aūt erat quasi sex/
ta. Uenit mulier de samaria
haurire aquam. Dixit ei iesus.
Da michi bibere Discipuli aūt
eius abierant in ciuitatem: vt
cibos emerēt. Dixit ergo ei mu
lier illa samaritana Quō tu iu
deus cū sis bibere a me poscis
qui sū mulier samaritana: Nō
eī coutūtur iudei samaritanis
Rñdit iesus et dixit illi. Si sci/
res domū dei et quis est qui di/
cit sibi da michi bibere:tu forsi
tan petisses ab eo/ ꝛ dedisses ti
bi aquam viuam. Dixit ei mu
lier. Dñe neqꝫ in quo haurias
hēs:ꝛ puteus altꝰ est. vñ ergo
habes aquā viuā: Nunquid tu
maior es pr̄e nostro iacob: qui
dedit nobis tunc puteum:ꝛ ipse
ex eo bibit ꝛ filii eius et pecora:
Rñdit iesus et dixit ei. Oīs qui
biberit ex hac aqua quā ego da
bo ei:non sitiet in eternū. Sed
aqua quam ego dabo ei: fiet in
eo fons aque salientis in vitaꝫ
eternam. Dixit ad eum mulier
Dñe da michi hanc aquam vt
non sitiam neqꝫ veniā huc hau
rire. Dixit ei iesus. Uade. Uoca
virum tuū: ꝛ veni huc. Rñdit
mulier:ꝛ dixit. Non hēo viruꝫ
Dixit ei iesus. Bene dixisti: qꝛ
non habeo virum. Quinqꝫ eni
viros habuisti:et hunc queꝫ ha
bes non est tuus vir. Hoc vere
dixisti dixit ei mulier. dñe video
qꝛ ꝓpheta es tu Patres nostri
in monte hoc adorauerunt: et
vos dicitis qꝛ hierosolimis est
locꝰ vbi adorare oportet. Dixit
ei iesus Mulier crede michi: qꝛ
veniet hora quando neqꝫ ī mō
te hoc neqꝫ in hierosolimis ado
rabitis patrem. Uos adoratis
quod nescitis. Nos adoramus

qd scimus: qꝛ salus ex iudeis est Sz venit hora ⁊ nūc est qn̄ veri adoratores adorabūt patrē in spū et veritate. Nā ⁊ pr̄ tales q̄rit q̄ adorēt eū Spūs ē de⁹ / ⁊ eos q̄ adorāt eū: i spū ⁊ veritate oportet adorare: dixit ei mulier: scio qꝛ messias venit q̄ dr̄ xp̄s Cū ergo venerit: ille nobis ānūciabit oīa: Dixit ei iesus. Ego sū q̄ loquor tecū Et cōtinuo venerūt discipuli ei⁹ ⁊ mirabātur: qꝛ cū muliere loq̄bat̄ Nemo tn̄ dixit q̄d q̄ris aut q̄d loq̄ris cū ea. Reliq̄t ergo hidriam suā mulier ⁊ abiit i ciuitatē: ⁊ dixit illis hoīb⁹ Uenite ⁊ videte hoīez q̄ dixit michi oīa q̄cūq̄ feci Nūq̄d ipse ē xp̄s Exierūt ergo de ciuitate: ⁊ veniebāt ad eū. Interea rogabāt eū discipuli eius: dicentes. Rabbi manduca Ille aūt dixit eis. Ego cibū habeo manducare quē vos nescitis Dicebāt ergo discipuli ei⁹ adiuicē. Nūq̄d aliq̄s attulit ei mādūcare? Dixit eis iesus. Me⁹ cib⁹ ē vt faciam volūtatē ei⁹ q̄ misit me: vt pficiā op⁹ eius. Nōne vos dicitis q̄ adhuc quattuor mēses sūt: ⁊ messis venit? Ecce dico vobis Leuate oculos vr̄os ⁊ videte regiōes: qꝛ albe sūt iā ad messem Et q̄ metit mercedē accipit: ⁊ cōgregat fructū i vitā eternā vt q̄ seminat simul gaudeat: ⁊ qui metit In hoc eni ē verbū verū qꝛ alius ē q̄ seiat ⁊ alius ē q̄ metit. Ego misi vos metere qd vos nō laborastis Alii aūt laborauerūt: ⁊ vos i labores eor̄ itroistis Ex ciuitate aūt illa multi crediderūt i eo samaritanor̄ pp̄ v̄bū mulieris testimōiū phibētis qꝛ dixit michi oīa q̄cūq̄ feci Cū venissēt ergo ad illū samaritani rogauerūt eū vt ibi maneret: ⁊ māsit ibi duos dies. Et multo plures crediderūt i eū: pp̄ sermones ei⁹ Et mulieri dicebāt Qꝛ iā nō pp̄ tuā loq̄lā credim⁹ Ipsi eni audiuim⁹ ⁊ scim⁹: qꝛ hic ē vere saluator mūdi.

¶ Expositio litteralis.

In hac lectiōe euāgelica determinat iohānes de deriuatione effect⁹ gratie xp̄ianū ad gētiles: ⁊ qꝛ xp̄i doctrina dupliciter deriuata ē ad credētes scz per ei⁹ doctrinā ⁊ p miracula: vt habet mar: vlt. sermonē cōfirmāte sequētib⁹ signis. iō pmo igitur hic de diriuatiōe ei⁹ p doctrinā. Scd̄o p miraculū ibi. Post duos dies. pma diuidit i tres. qꝛ pmo ponit doctrine xp̄i opportunitas Scd̄o ipi⁹ q̄litas: ibi Uenit mulier Tercio ꝯsitis vtilitas: ibi. Reliq̄t ergo hydriā. Pmū ondit̄ur ex eius accessu ibi. Uenit ergo. ¶ Circa qd̄ sciēdū q̄ xp̄o baptizato pmo et discipulis ei⁹ / xp̄ianis vt pz ex dictis i hoc pharisei cōmoti fuerunt cōtra eū inuidia: ⁊ iō volens dare patiētie exēplū iīn recessit ⁊ sic occasionē dicēdi gentiles habuit Pparisei eni ex iuidia ꝯsentiti sūt iohānē ⁊ pcurauerūt eū mitti i carcere . ppter qd̄ dr̄ math. xvii. de iohāne Helyas iā venit ⁊ fecerūt i eū q̄cūq̄z voluerūt Eodē mō xp̄m ꝯseq̄bātur ⁊ ei⁹ mortē tādē pcurauerūt Reliq̄t igitur iudeā: qꝛ ꝯseq̄bātur ei⁹ doctrinā: q̄uis ie[su]⁹ nō baptizaret tūc sz pmo baptizasset vt dictū est sz discipuli ei⁹. In hoc eni dedit xp̄s exēplū p̄latis ecclesie cōmittēdi ea q̄ possunt fieri cōmode p inferiores: vt ipsi liberius possint in altior

bus exerceri. Eo dē mō dꝫ de apostolis relin
quētib⁹ iudeā ꝓpt eoꝝ incredulitatē. Actu.
xiii. Nobis oportebat primū loq̄ vbū dei sed
qꝛ repulistis illō ⁊ idignos vos iudicastis et
ne vite: ecce ꝯuertimur ad gētes: sic ei p̄cepit
nobis de⁹. Venit ergo. Hic ondit ꝯuenictia do
ctrine xp̄i ⁊ oportunitas docēdi ex accessu. ⁊c.
Pro itelligētia hui⁹ ē aduertēdū q̄ xp̄s trā
siēs de iudea in galileā erat trāsitur⁹ p gēti
les q̄ in regno.x.tribuū hitabāt q̄ trāslati fue
rāt a rege assirioꝝ illuc captiuati inde.x.tri
bub⁹ sicut hētur.iiii. Reg.xvii. Cōueniebāt
tñ cū iudeis aliqualiter qꝛ cū primo fuerunt
trāslati i terrā.x.tribuū dñs misit leones eos
deuorantes: ⁊ iō rex assirioꝝ habito ꝯsilio sꝫ
hoc misit vnū de sacerdotib⁹ captiuis q̄ do-
ceret eos colere dñz. Verūtñ cū hi colebant
ydola: vt ibidē dꝫ nec recipiebāt oēs libros
veteris testamenti sꝫ tm̄ q̄nq꜄ libros moysi:
⁊ sic ptim erant gētiles: et ptim iudei. Xp̄us
veniēs de iudea i galileā hēba: trāsire p me
diā samariā. Erat igr̄ samaria ciuitas genti
liū. vñ intelligēdū q̄ tota ista regio dicebat
Samaria a noīe ciuitatis metropolis q̄ āti
q̄t⁹ dicebat samaria q̄uis em̄ tūc eēt destru
cta: tñ nomē remāserat in tra (Venit ergo)
hic ponit oportunitas docēdi ex accessu qꝛ ac
cessit ad locū delectabilē ⁊ quietū ⁊ doctrine
aptū. Tū ꝓpter amenitatē loci. tū ꝓpter fō-
tis. ibidē exnt ꝓprietatē: q̄ signt doctrinā xp̄i
⁊ grām. scdm qd dꝫ. Isa. xii. Haurietis aquas
in gaudio de fōtib⁹ saluatoris. ⁊c. ⁊ hoc ē qd
dꝫ (Venit ergo i ciuitatē samarie q̄ dꝫ sichar)
Antiqtus dicebat sichen. vt hr̄ Gene. xxxiii.
Iuxta prediū quod dedit iacob ioseph filio
suo) Jacob ei veniēs de mesopotamia emit
agrū ab emor principe ciuitatis sichen et ibi
hitauit ad tp̄s iuxta vrbē: vt ibidē dꝫ: sꝫ ꝓpt
raptū dine filie sue occisi sūt habitatores il-
lius ciuitatis a filiis iacob ⁊ sic cessit in pos-
sessionē ei⁹ ⁊ illū locū dedit iacob moriēs fi-
lio suo ioseph: vt hr̄ Gene. xlviii. (Erat autē
ibi fons ia.) i. puteus quē ip̄e foderat qñ ibi
hitauit (Jes⁹ aūt fati. ex itinere) ex quo appa
ret veritas hūane nature ex infirmitate (se-
debat sic sup fōtē) ꝓpter loci aptitudinē ad
q̄escēdū ⁊ docēdū (Hora aūt erat quasi sexta
hoc idē dꝫ ad ondēdū rōm fatigationis qꝛ p
magnū tp̄s ābulauerat p̄dicādo (Venit mu
lier) Posita oportunitate docēdi: hic ꝯñr po
nitur qualitas doctrine. Et diuidit in duas
ptes: qꝛ prio ponit in docēdo cōueniēs igres
sus. Scdo debit⁹ ꝓcess⁹: ibi rñdit ies⁹. Con
ueniēs ingressus fuit p hoc qd xp̄us petiit a
mulier potū corporalē volens sibi reddere
potū spūalē qꝛ mod⁹ instructionis hūane est
q̄ a sensibilib⁹ ad itelligibilia deducatur et
hoc est qd subdit (Venit mulier de samaria
haurire aquā) samaria hic nō ē nomē ciuita
tis sꝫ gētis vł regionis qꝛ illa mulier fuit de
ciuitate sichē. q̄ non erat metropolis sama-
ritanoꝝ vt dicit ioseph⁹. xi. li. antiq̄. Sama-
ria ei erat destructa ⁊ reedificata tñ noīe mu
tato ei⁹ qꝛ tūc sebaste dicebat vt hr̄. xiii. lib.
antiq̄ (Dixit ei ies⁹. Da michi bibere) causa
q̄re petiit a muliere subdit (Discipuli em̄ ei⁹
abierāt in ciuitatē) ⁊ iō nō fuerāt p̄ntes ad dā
dū sibi potū (vt cibos emerēt) qꝛ sup fōtē co-
medere volebāt sicut paupes nec ad magna
hospitia i villā declinabāt (Dixit ergo ei mu
lier illa samaritana quō tu iude⁹ cum sis co
gnouit ei p hitū quē ip̄e portabat cū eē iude
um qꝛ sicut erāt distincti ab aliis i cultu dei
⁊ in corporali circūcisione: ita etiā in veste.
ꝓpter qd Nu. xv. p̄cipit q̄ habeāt fimbrias
p angulos pallioꝝ (Bibere a me poscis. ⁊c.)
de hoc etiā mirabat cui⁹ cā subdit. (Nō em̄
coutūtur iudei samaritanis) lꝫ em̄ eēt iudeis
p̄ceptū ne iūgerēt fed⁹ ⁊ amicicias cuꝫ aliis
nationibus tñ spālr̄ abhoīabātur samarita
nos. Tū qꝛ terrā eoꝝ p pte occupauerāt. tū
quia multas molestias eis fecerāt in reedifi
catione templi ⁊ ciuitatis: vt ptꝫ ca. i. Esdre.
(Rñdit ies⁹) Hic ꝯñr ponit debit⁹ ꝓcess⁹ in
docēdo qꝛ prio docet xp̄s vbis. Scdo signis
ibi. dixit ei ies⁹ vade. Prima in duas qꝛ prio
ꝓponit itentū. Scdo remouet mulieris fal-
sū intellectū: ibi. Rñdit ies⁹. Habita ei⁹ occa
sione loquēdi de aqua spūali ex vbis mulie-
ris. Rñdit iesus ⁊ dixit ei (Si scires donum
dei) i. grām spūsancti in quo dono alia donā-
tur (Et quis est q̄ dicit tibi da michi bibere)
qꝛ potens est ⁊ patus grām spūsancti dare oī-
bus petētib⁹ eā fideliter et deuote (tu forsi-
tā) hoc dixit ꝓpter liberi arbitrii vertibilita
tē (petisses ab eo) qꝛ grā nō datur adultis de
cōi lege sine motu ꝓprio in deū (Et dedisset
tibi aquā viuā) i. spūsancti grām q̄ ab estu cō
cupiscētie refrigerat ⁊ p deuotōez humectat
Dicitur ergo aqua viua ad silitudinē aq̄ in
corporalib⁹ vbi dñr aq̄ viue q̄ ꝯtinuātur prin
cipio sue scaturiginis. Aque aūt mortue dñr
ille q̄ sunt collecte in lacub⁹ ⁊ cisternis. Grā
aūt spūs scti cū ip̄o ꝯtinuat qꝛ grā nō est in
aīa: nisi spūsanctus speciali mō habitet in ip̄a
et qꝛ mulier erat assueta corporalib⁹ intelle
xit vbū xp̄i de aqua corporali. iō seq̄tur (Di
xit ei mulier) Dñe neq꜄ in quo haurias hēs

et puteus altus ē)q.d.non potes michi dare
aquā viuā de isto puteo.qꝫ nō habes instru/
mētū ad hauriendū:et pute⁹ est ita ꝓfūdus
ꝙ non posses attingere manu(Vñ ergo hēs
aquā viuā).q.d.ſi ṗotes michi dare nisi tu fa
ceres hoc miraculoſe qḋ nō videt:qꝫ tunc tu
eēs maioꝛ pt̄iarcha iacob qḋ nō vʒ.⁊ hoc est
qḋ dꝫ(Nūqd tu maioꝛ es patre nr̄o iacob)
q̄ fuit ꝯtētus aq̄ hui⁹ putei. iō ſeqtur.(Qui
dedit nobis puteū) inq̄tū fodit ipm vt ṗdi/
ctū est qḋ nō feciſſet ſi aquā viuā ꝓ volunta
te ſua aliūde habere potuiſſet(Et ipe bibit
ex eo)⁊ filii ei⁹ ⁊ pecoꝛa ei⁹(Rñdit ieſ⁹)Hic
remouet fl̄m itellectū hui⁹ mulieris oñdēs
ꝙ nō loq̄batur de aqua materiali:ſed ſpūali
⁊ hoc est qḋ dꝫ(Rñdit ieſus ⁊ dixit Ois q̄ bi
bit ex aqua hac)ſ.materiali de qua tu intelli
gis(ſitiet iterū)qꝫ nō ſedat ſitim niſi ad tp̄s
(Qui aūt biberit ex aq̄.ꝛc).i. gr̄a ſpūſſcti(nō
ſitiet ineternū)Sꝫ cōtra hoc videt illḋ Ec/
cle.xxiiii.Qui bibūt me adhuc ſitiēt vbi loq̄
tur de aqua ſapie.Dicēdū ꝙ ſitis vno modo
accipit̄ ꝓ deſiderio alteri⁹ rei nō habite:⁊ ſic
res tp̄alis adepta magis generat ſitim q̄ tol
lat qꝫ cupiditatē augmētat. Silr̄ aqua coꝛ/
poꝛalis:qꝫ nō hꝫ effectū niſi ad tp̄s.Opoꝛtet
iterū ꝙ alia aqua nūero ſumatur ad ſedādū
ſitim:⁊ ſic fit interruptio. Alio mō accipitur
ſitis ꝓ deſiderio eiuſdē rei habite ad haben
dū eā ꝑfecti⁹:⁊ ſic hñtes deū ꝑ grām ſitiunt
habere ipm ꝑ gl̄iam.⁊ hoc mō loq̄tur aucto/
ritas.Eccle.ṗallegata.Tercio mō accipitur
ſitis ꝓ excluſione faſtidii a delectatione debi
ta:⁊ ſic dicūtur bti deū ſitire.Cū ergo dꝫ hic
(Nō ſitiet ineternū)intelligit̄ de ſiti pꝛimo
mō dicta qꝫ hñs gratiā dei habet deū.⁊ ideo
nō deſiderat aliq̄d qḋ nō hꝫ:ſꝫ deſiderat qḋ
hꝫ habere ꝑfectius.iō ſeq̄tur(ſꝫ aq̄ ꝛc.)fons
aqua ſalientis i vitā eternā qꝫ ꝑ gratiā ſpūſ/
ſctūs ihabitat mentē q̄ ē oꝛigo gr̄e facientis
hoiez ſalire i vitā eternā Naturale ē ei ꝙ a/
qua tm̄ aſcendere pōt:q̄tū deſcendit.⁊ iō ſi
cut aqua gr̄e a deo i nos deriuat̄:ꝑ ipſā aīa
a deo eleuat̄:qꝫ ꝑ ipſā ꝯſoꝛs dīne nature effi
citur vt dr̄.ii.pe.i ca.Magna ⁊ ṗcioſa dona
dōnauit vobis vt ꝑ hoc efficiamī diuine ꝯſoꝛ
tes nature(Dixit ad eū mulier da michi hāc
aquā)q̄uis ei ad plenū ñ itelligeret vba xp̄i
tn̄ audiens h⁹ aq̄ bonitatē petit eā ⁊ ſubdit
cāꝫ vt nō ſitiā neq̄ veniā huc haurire(i.vt li
berer a ſitis ardoꝛe:⁊ a laboꝛe veniendi huc
hauriendi ⁊ depoꝛtādi(Dixit ei ieſus)quia
adhuc non poterat capere hec mulier verba
xp̄i:iō ꝯñr ꝓcedit ad ſigna. Et diuiditur in
duas qꝫ pꝛimo inſtruit eā ꝑ reuelationē ſe/
creti Scḋo per ſolutionē dubii:ibi.Dixit ei
mulier.Secretuꝫ aūt iſtud erat:quia mulier
adulterū tenebat:qui tn̄ ab oībus hoib⁹ loci
illius credebatur eſſe maritus ei⁹:⁊ ideo per
hoc ꝙ xp̄s hoc ſecretū mulieri dixit.oſtendit
ſe ſcire pctā occlta.⁊ hoc eſt qḋ dr̄(Dixit ei ie
ſus Uade ⁊ voca vir tuū).ſ.putatiuū(⁊ ve/
ni huc)hoc dixit ieſus ad hoc non vt illa mu
lier cum adduceret ad ſe:ſꝫ vt ex rñſiōe eius
conuenientius ipſam argueret ſecretum re/
uelando vñ ſeq̄tur(Rñdit mulier ⁊ dixit.ñ
hēo vir).ſ.legitimū(Dixit ei ieſus)expone
do eius dctm̄(bñ dixiſti.qꝫ nō habeo vir)et
ſubdit(Quinq̄ ei viros habuiſti).ſ.legitīos
(⁊ hūc quē habes nō eſt tu⁹ vir)ſcḋm v̄itatē
iō ſeq̄t(Hoc v̄e dixiſti)q.d.illud qḋ alʒ dixi
ſti eū eē virū tuū mēdaciū eſt(Dixit ei mu/
lier)Hic ꝯñr inſtruit eā per ſolutionē dubii
Et diuiditur i duas:qꝫ pꝛio pōitur ipſi⁹ ieſu
inſtructō Scḋo mulieris rñſio:ibi Et dixit
ei mulier ſcio.Circa pꝛimā ptē ſciendum ꝙ
mulier ꝑcepit eū eē ꝓphetā ex hoc ꝙ eius ſe
cretū cognouerat.Jō ꝯuertit ſe ad interro/
gādū eū de q̄dā dubio:qḋ inter iudeos ⁊ ſa
maritanos v̄tebatur Et diuiditur i duas:qꝫ
pꝛio ṗonit̄ mulieris iterogatio Scḋo xp̄i rñ/
ſio:ibi.Dixit ei ieſus .Circa pꝛimū ſciēdū ꝙ
iudei reuertentes de captiuitate babilonica
noluerūt ſamaritanos aſſociari ſibi in edifi
catione tēpli:vt hr̄ eſdꝛe.iiii. Et iō fecerunt
ſibi locum adoꝛationis diuine in monte ga
riſiꝫ vt dicūt aliq̄ Joſeph⁹ aūt aſſignat aliā
rōnē dicens ꝙ q̄dā iudeus noīe.Manaſſes
accepit filiā pꝛincipis ſamaritanoꝝ:⁊ quia
apḋ iudeos ſūmum ſacerdotium erat valde
honoꝛificum rogauit ſocerū ſuum vt faceret
ſibi templū in gariſim:vt ibi ſacerdotio fū/
geretur:vt hr̄.xi.antiquitatū .Samaritani
igitur dicebant qꝫ loc⁹ iſte magis erat ꝯue/
niens oꝛōni q̄ tēplū hieroſolimitanū iudei
aūt cōtrariū dicebant.Et erāt rōes ad vtrā
q̄ partē:⁊ ideo mulier voluit audire a ieſu
circa hec ſuā ſnīam.⁊ hoc eſt quod dr̄(Dixit
ei mulier:dñe vt video)ꝑ effectum.ſ.ꝑ reue
lationem ſecreti(qꝫ ꝓpheta es tu.)Inſtrue
igitur me de loco oꝛōnis debite:⁊ arguit ꝙ
locus gariſim ſit ꝯuenientioꝛ per hoc ꝙ anti
qui pr̄es veteris teſtamenti ibi adoꝛauerūt
qꝫ filii iſrl̄ ingrediendo terrā ꝓmiſſionis i lo/
co illo benedixerunt deū:vt hr̄ deute.xxvii.
Silr̄.Jacob pr̄iarcha ⁊ filii eius ꝓpe illum
locū manſerūt.vt ſupꝛa dictum eſt.⁊ iō i illo
loco oꝛōes ⁊ ſacrificia fecerunt qꝫ ante edifi/

cationē templi iudei i mōtib⁹ adozabāt ⁊ sa
crificabāt vt ptz de Abzaham. Geñ.xxix.et
de Salomōe.iii.Reg.iii. ⁊ in alijs multis et
iō pbabile est q̄ iacob ⁊ filij ei⁹ in mōte gari
sim adozauerūt.⁊ hoc ē qd̄ dz (Pres nri.⁊c)
vocabāt ei samaritani pres veteris testamē
ti pres suos q̄z receperūt q̄nq̄z libzos moysi
⁊ in pte erant iudei. vt dictū est (et vos).s.
iudei (dicit) ecōtrario (q̄z hierosolimis.⁊c) q.
d.nō videt cōueniēs illō qd̄ dicitis ratiōe p
dicta. Sciendū tñ q̄ loc⁹ cōuenientioz erat
in hierlm q̄z erat a deo electus: vt esset locus
adozationis et sacrificij: vt hr̄.ii. Paral.vi.
(Dixit ei iesus) Hic ponit xp̄i rñsio Mulier
em̄ deuote petierat eum: q̄z cognoscēs eū p
phetā nō cōuertit se ad q̄rendū de curiosita
tibus vt de euentu futurozū ⁊ 9tīb⁹: sed de
mō vel loco colēdi deū: ideo istruit eā dicēs
(Mulier crede michi) q̄z adiscētē opz crede
re. Hebz.ix. ⁊ Jsa.ix. Nisi credideritis nō intel
ligetis scdm translationē.lxx. (veniet hoza)
i.tp̄s publicatiōis euāgelij (qn̄ neq̄z in mōte
hoc neq̄z in hierosolimis adozabitis patrem
q̄z cult⁹ gentiliū tūc cessabit: qm̄ tēplū diuina
dispositiōe destructū est.xlii.anno post passio
nē xp̄i. vt sic deuoti ppli currerent ad xp̄m. ⁊
ex gētib⁹ ⁊ iudeis fieret vn⁹ ppl's xp̄ianus:
subtracto eo q̄ impediebat hūc 9iunctionē ex
vtraq̄z pte: q̄z ydolatria gētiliū erat abhoia
bilis iudeis ⁊ onus cerimoniaꝝ legaliū erat
īpoztabile gētib⁹: ⁊ iō p xp̄m vtrūq̄z ē amo
tū p publicationē euāgelij iō ex iudeis ⁊ gē
tilib⁹ fact⁹ est vn⁹ ppl's xp̄ianus et sic ptz q̄
xp̄s eā instruxit de vero cultu diuino in pri
mo futuro: q̄z ydolatria gētiliū ⁊ cerimonie
iudeoꝝ 9uertēde erāt in spūalē noue legis
cultū diuinū. Uerūtñ q̄z añ publicationem
euāgelij cult⁹ iudeoꝝ erat licit⁹ ⁊ bon⁹ non
sic aūt cult⁹ gētiliū: iō subdit saluatoz (Uos
adozatis qd̄ nescitis) attribuere em̄ deo illō
qd̄ sibi nō 9uenit: vt q̄ sit corpozē⁹ vl' aliq̄d
hmōi: ē xp̄z nescire. Hoc aūt faciebāt gētiles
et maxime isti samaritani. Judei vero habe
bāt verā cognitionē de deo. vt dz psal.lxxv.
Notus in iudea: iō seq̄t (nos adozam⁹ qd̄ sci
m⁹) ⁊ q̄z vera recognitio dī p legē ⁊ pphtās
erat cōcessa pplo iudaico sicut et alia bñficia
spūalia ⁊ diuina. pp̄ter hoc q̄ xp̄s erat nasci
turus ex eis iō subdit (q̄z salus ⁊ iudeis est)
iō saluatoz ex eis spectat: ⁊ q̄z p ip̄m saluato
rē cultus cerimonialis legis 9uertēdus erat
in spūalē ritū noue legis vt dictū est: iō seq̄
tur (Sed venit hoza ⁊ nunc est) q̄z a tp̄e p̄di
cationis xp̄i incepit publicatio euāgelij per
quā ū introduct⁹ est ver⁹ ⁊ pfect⁹ diuin⁹ cul
tus vn̄ seq̄tur (qn̄ veri adozatozes.⁊c) p hoc
excluduntur figurales cerimonie legis (⁊ ve
ritate) per hoc excludit falsitas q̄ erat i cultu
gētilium: q̄z vtrūq̄z amotū est p xp̄m: ⁊ qd̄ ta
lis cult⁹ noue legis sit deo accept⁹ ondit di
uina acceptōe cū subditur (Nā ⁊ pater tales
q̄rit q̄ adozent eū) ex assimulatione ad eū
q̄ est spūalis natura: ⁊ iō ei magis cōfozma
tur p spūalia q̄ cozpozalia: ⁊ hoc est qd̄ dici
tur. (Spūs est deus et eos q̄ adozant eū in
spū et veritate opoztet adozare) quia oro est
ascens⁹ mentis in deū: ⁊ ideo requirit cōfoz
mitatē ad ip̄m: scdm qd̄ est possibile (. Dixit
ei mulier) Hic ponitur mulieris rñsio. Erat
em̄ opinio nō solū apud iudeos: sz etiā apud
samaritanos: q̄ in aduētu messie instruerentur
pfecte de oībus pertinentibus ad salutē
⁊ ideo mulier ad plenū nō capiēs v'ba xp̄i di
cit se et alios tp̄e messie de his ad plenū in
strui. ⁊ hoc ē qd̄ dz. Dixit mulier. Scio quia
messias venit).i.in pximo ventur⁹ est. sicut
enim dictū est: samaritani receperūt quinq̄z
libzos moysi. Et ge.xlix. datur signū aduēt⁹
xp̄i.s.translatio regni iudeoꝝ cū dz. Nō au
feretur sceptrū de iuda: et dux de femoze ei⁹
donec veniat q̄ mittend⁹ est. Ipsi aūt vide
bāt hoc eē 9pletū tp̄e herodis regis sub quo
nat⁹ est xp̄s. ⁊ ideo apd̄ eos erat fama cōmu
nis q̄ xp̄s erat ī pximo vēturus ⁊ iō sic loq̄
bat mulier q̄z ex fama cōi audierat (q̄ dz xp̄s
i. vnct⁹: q̄z xp̄s expectabatur rex ⁊ sacerdos ⁊
vtrūq̄z officiū p vnctionē accipiebatur cū er
go venerit ille ānūciabit nobis oīa) ad salu
tē necessaria q̄ nūc sūt occulta igr̄ iesus vi
dens ei⁹ deuotionē: cōuenientr ei se reuelat
dicēs (Ego sū q̄ loquoz tecū) q.d. mō est tp̄s
veritatis reuelande (Et cōtinuo) Hic ponit
fruct⁹ 9ūs ex doctrina xp̄i: q̄z hec mulier edo
cta a xp̄o statī iuit ad ciuitatē: ⁊ adduxit ad
iesū populi multitudinē ad credendū para
tā. Diuiditur ergo in duas: q̄z p̄rio ponitur
mulieris recessus. scdo ex hoc sequens popu
li access⁹: ibi. Exierūt. Recessit igitur mulier
a xp̄o: q̄z cessauit loq̄ cū ea venientibus disci
pulis de ciuitate. ⁊ hoc est quod dz (Et conti
nuo venerūt discipuli eius ⁊ mirabātur q̄z
cum muliere loq̄batur (nō pp̄ suspitionē ali
quā: sed mirū erat q̄ tant⁹ doctoz alloq̄ba
tur vnā solam mulierē paupculā ⁊ gentilē
q̄z videbatur eis pua: aut nulla vtilitas: cū
tñ esset magna: vt patebit ex sequētib⁹ (Ne
mo tñ dixit.⁊c. (Scientes q̄ eius locutio cū
muliere nō fuit inutilis ⁊ vacua: Quis hoc nō

viderent qđ pʒ ex sequẽti effectu: qꝛ mulier euocata a xp̃o ex feruore denũciãdi qđ audie-cat (Reliq̃t ergo hidriã suã mulier ⁊ abiit in ciuitatẽ) qꝛ oblita aqua necessaria ad vitam corporalẽ: currit ad denũciandũ aquã sapiẽtie q̃ est necessaria ad vitam sp̃ũalẽ. vñ seq̃-tur (⁊ dixit illis hoibꝰ). i. oibus exñtibꝰ in ciuitate (Uenite ⁊ videte hoiez. ⁊c.) Ex quo pʒ eius deuotio: qꝛ non veretur fateri turpitu-dinẽ suã: vt eos adducat ad xp̃i ꝓdicationẽ. (Nũq̃d ipse est xp̃s) q. d. sic videtur ꝑ effectũ (Exierũt.) Hic ꝯñter ponitur ppl'i accessꝰ ad xp̃m. Et diuidit in tres. p̃rio ꝙ euãgelista incipit primo describere hunc accessũ. Scđo interponit instructionẽ discipuloꝝ: ibi. In-terea. Tercio reuertitur ad ꝓpositũ: ibi. Ex ciuitate aũt. ¶ Circa primũ sciẽdũ ꝙ sama-ritani erãt in suspẽso de aduẽtu xp̃i de ꝓximo. Tũ ꝓpt̃ impletionẽ tp̃is: vt dictũ est. tũ ꝓpt̃ predicationẽ iohis ꝓdicãtis xp̃i aduẽtũ de ꝓximo: cuiꝰ ꝓdicatio tunc erat famosa ꝛ iõ faciliꝰ crediderũt ṽbo mulieris. ⁊ hoc est qđ dꝛ (Exierunt de ciuitate ⁊ veniebãt ad euꝫ) vt p̃ñtialiter audirẽt eũ (interea) Hic ponit̃ discipuloꝝ informatio qꝛ xp̃s videbat multitudinem gẽtium dispositã ad credendũ: ideo volebat excitare discipl'os ad predicãdũ. Excitat aũt eos dupl'r. p̃rio ꝓpt̃ salutẽ proximi. scđo ꝓpt̃ remũerationẽ ꝓmii: ibi. Et q̃ metit Circa primũ ostĩdit xp̃us ꝙ hõ dꝫ esse magis sollicitꝰ de salute sp̃ũali sui ꝓximi q̃ de ꝓ ꝓpa necessitate corporali: qꝛ cũ esset tẽpus comedendi: voluit tñ differre vt intẽderet ꝓdicationi. dãs exẽplũ aliis silr̃ faciẽdi ⁊ hoc ẽ qđ dꝛ (Interea). i. anteq̃ꝫ ꝯuenissent samaritani ad eũ (rogabãt eũ discipuli eiꝰ dicentes. Rabbi manduca) qꝛ iã erat hora. vi. vt ꝓdictũ est: ⁊ erat supra fontẽ vbi erat locꝰ aptꝰ ad comedẽdũ (Ille aũt dixit eis) habita occasione ex cibo corporali: ⁊ incepit loq̃ de cibo sp̃ũali. s. de ꝯuersione samaritanoꝝ: q̃ per eiꝰ ꝓdicationẽ sũt ei scorporati. vñ subditur (ego cibũ hẽo mãducare quẽ vos nescitis. q. d. aliꝰ cibus plꝰ me delectat. (Dicebãt ergo discipuli eiꝰ ad inuicẽ. Nũq̃d aliq̃s attulit ei mãducare?) Intellexẽrũt ei ṽbũ istđ de cibo corporali: ⁊ sciebãt qꝛ nichil portauerat in via comestibile: iõ q̃rebãt si hẽbat aliũ de. iõ xp̃s exponit se dicẽs (Meꝰ cibꝰ est vt faciaꝫ volũtatẽ eiꝰ q̃ misit me vt ꝑficiã opꝰ eiꝰ) in gẽtiliũ ꝯuersiõe. qꝛ scđm quod dꝛ. i. thim. ii. Uult oẽs hoies saluos fieri ⁊ ad agnitionez ṽitatis eiꝰ venire. Et ꝙ instat tp̃s hoc faciẽdi dicẽs. (Nõne vos dicitis ꝙ adhuc q̃ttuor menses sũt). q. d. tp̃s messis corporal' adhuc distat ꝑ tres mẽses: tñ tp̃s messis sp̃ũalis iaꝫ instat. Dꝛ aũt messis collectio frugum ⁊ ad silitudinẽ hmõi messis sp̃ũalr̃ dꝛ vocatio hominũ ad fidẽ ꝑ quã ꝯgregant̃ in dñi horreũ vñ seq̃tur (Ecce dico vobis leuate oclos ve-stros. ⁊c.) hoc dicebat ꝓpter samaritanos venientes (ad ip̃m dispositos ad credendũ (⁊ q̃ metit) Hic hortatur discipulos ad opus ꝓdicationis ex merito seq̃ẽtis premii. sicut enĩ samaritani iã erãt dispositi ad credẽdũ per ꝓdicationẽ xp̃i sic etĩ xp̃s videbat multitu-dinẽ gẽtiũ per totũ mundũ cito ꝯgregãdã ĩ horreũ eccle ꝑ ꝓdicationẽ apl'oꝝ / ex qua predicationẽ meruerũt ꝓmiũ vite eterne. ⁊ hoc est qđ dꝛ (⁊ q̃ metit mercedẽ accipit) in p̃ñti ei vita p̃ria messis ẽ ꝑ quã hoies adducũtur ad fidẽ: ⁊ in hac messe messores fuerũt apl'i. vltia vero messes erit ĩ iudicio qñ fideles colligentur intra horreũ glie: qꝛ tunc messores erunt angeli: vt hꝛ math. xiii. et iõ sequit̃ (et ꝯgregat fructum). i. multitudinẽ fideliũ re-ponẽtur ĩ horreo glorie ꝑ misteriũ angeloꝝ vt dictũ est. Et qꝛ locutus est de messe sp̃ũali ꝑ silitudinẽ messis corporalis iõ ostĩdit ĩ quo ẽ sile ⁊ ĩ quo ẽ dissimile. Ad cuiꝰ intellectũ sciẽdũ ꝙ apđ iudeos erat ꝓuerbiũ de hoc ꝙ qñ laborabat aliq̃s mltũ ĩ re aliqua / ⁊ alius reportabat fructũ / dicebatur ꝓuerbial'r: vnus sciat alius metit. q. d. vnus laborat et alius colligit. ⁊ sic aliqñ cõtigit de messe corpali q̃ aliqñ ab vno seminatur: ⁊ ab eius hoste irru-ente colligitur. De messe vero sp̃ũali est sic ꝙ alii seminauerũt ⁊ alii messuerũt: qꝛ patriarche ⁊ ꝓphete antiqui seminauerũt prima semina fidei: sꝫ apl'i messuerũt inq̃ꝫtũ ppl'z ad ꝑfectionẽ fidei reduxerunt: verũtñ vtriq̃ꝫ reportant gaudiuꝫ: qꝛ tam ꝓphẽ antiq̃ q̃ apl'i ꝓpter meritũ laboris sui recepti sunt ad ce-leste gaudiũ: ⁊ in hoc nõ tenet ꝓuerbium de messe corporali de quo nõ gaudet seminans si ab alio metatur. ⁊ hoc est qđ dꝛ (vt q̃ seminat sil' gaudeat. ⁊ q̃ metit) s. ꝓphã ⁊ apl'i (In hoc enim est verbũ veꝝ) i. ꝓuerbiũ cõe ꝑ tãto hꝫ locũ ĩ ꝓposito (qꝛ alius est qui sciat). s. ꝑiarche ⁊ ꝓphẽ (⁊ alius est q̃ metit). s. apl'i. iõ sequitur (Ego misi vos metere). i. ad perfectionem fidei adducere (qđ vos ñ labora-stis ꝓphẽ ei aduentũ xp̃i ⁊ arguendo infidelitatẽ ppl'i: ⁊ iõ sequitur (Alii laborauerunt ⁊ vos in labores eoꝝ introistis) qꝛ ꝓphetias ab aliis ꝓ nũciatas ꝯpletas predicabitis (ex ciuitate) supra euãgelista inchoauerat accessũ samaritanoruꝫ ad xp̃m: sed interposuit infor-

mationē discipulorū: io qe reuertit ad ꝓposi-
tū: ostēdens ꝙ corꝫ access⁹ fuit valde vtilis qꝫ
ꝑ verā fidē ꝯuersi sūt ad deū. ⁊ hoc ē qđ dꝫ.
(Ex ciuitate aūt illa) q̄ dꝫ Sichar vel sichen
vt dictū est (multi crediderūt in eū samarita
norꝫ propter verbū mulieris testim̄ ꝑhibētis
ꝛc.) Istud testimoniū videbat efficax ex duob⁹
qꝫ pꝛio dicebat cōtra honoꝛē suū ex zelo ve-
ritatis scđo qꝫ ostēdebat eū scire talia q̄ non po
terāt sciri via hūana. verūtn̄ qꝫ hoc testimo-
niū nō fuit nisi q̄dā persuasio ad credenduꝫ
qꝫ ꝑfectio fidei ipsorꝫ facta est ꝑ xpm̄: ideo se-
quit (Cū venissent ergo ad illuꝫ) qꝫ accepta
fide ꝑ eius doctrinā desiderabāt infoꝛmari
amplius ad suā cōfirmationē) et mansit ibi.
(duos dies) acq̄escēs petitioni eorꝫ q̄ erat ho-
nesta ⁊ deuota) ⁊ multo plures crediderūt in
eū) q̄ꝫ a pꝛincipio (⁊ mulieri dicebāt qꝫ iā nō
propter loq̄lā tuā credim⁹) qꝫ licet ex doctri-
na alicuius aliq̄s inducat ad credēdū: tamē
fides nitit diuine veritati scđꝫ se: iō seq̄tur.
(Ipi eni audiuim⁹) ab ipo q̄ est de⁹ ⁊ homo
ꝯcrendo (⁊ scim⁹) firmiter credendo: qꝫ in fide
maioꝛ est certitudo adherētie q̄ꝫ in sciā q̄uis
nō sit tanta certa certitudo euidētie ⁊ qꝫ nō
sufficit coꝛde credere sꝫ opꝫ oꝛe confiteri fidē
scđꝫ qđ dꝫ ad Ro. x. ideo fidē suā ꝯfitētur di-
cendo (qꝫ ipse est vere saluatoꝛ mūdi in quo
tria ꝯfitent de xpo. s. ei⁹ eminētiā singularē
hic est efficatiā salutarē vere saluatoꝛ. influ-
entiam generalem ibi mundi. ꝛc.

¶ Expositio moꝛalis

IEsus aūt fatigatus ex itinere sede-
bat. ꝛc.) Ista fatigatio fuit signum
passiōis xpi future tali hoꝛa. (Venit
mulier de samaria haurire aquā) ꝑ hāc mu-
lierē que gētilis erat pōt intelligi vniuersi-
tas studētiū in doctrina gētiliū (Dixit ei ies⁹
da michi bibere) ꝑ qđ signatur ꝙ intēdebat ali-
quos peritos in doctrina gētiliū sibi incoꝛ-
poꝛare ꝑ fidē. s. dyo. au. ⁊ amb. (Quō tu cuꝫ
iudeus sis. ꝛc.) hic admiratiue dꝫ: qꝫ qn̄ tales
sicut dyo. ⁊ ceteri ad fidē ꝯuertebant. alii de
gentilitate mirabantur (Rn̄dit ies⁹ ⁊ dixit:
si sci. ꝛc.) ac si dicat O tu gētilitas si scires dei
grām tibi ꝯcedēdā tu nō mirareris: sed etiam
peteres ꝑcib⁹ deuotis. ⁊ hec gētilitas ignoꝛā-
tia magis designat: cū subditur (Vñ ergo ha-
bes aquā viuā) qꝫ gentilitas ignoꝛabat xpi
potentiam. (Ois q̄ biberit ex aqua hac) .i. gē-
tiliū doctrina (sitiet iterꝫ) Nā philosophi de
felicitate loq̄ntes nō attigerūt ad aliq̄d quod
esset hūani desiderii q̄etatiuū qđ tn̄ est de rō-
ne felicitatis. Illi vero q̄ magis appropinq̄-
uerūt veritati ꝑsiluerunt felicitatē hoīs in spe-
culatiōe pꝛie cause q̄ tn̄ speculatio est ꝑ crea-
turas de qua certū est per experiētiā ꝙ hoīs
desiderium non quietat. (Qui autē biberit ex
aqua quam ego dabo ei nō sitiet ineternū)
qꝫ doctrina euangelica felicitatē perfectaꝫ q̄
consistit in visione dei ostēdit et grā q̄ datur
credētibus euangelio ad illā perducit. iō se-
quitur (Sed aqua quē ego dabo ei fiet in eo
fons aque salientis in vitā eternaꝫ. Dixit ei
mulier. Dn̄e da michi hāc aquā. ꝛc) Nā gen-
tilitas audita ꝑdicatione apostolorꝫ et alio-
rum discipuloꝛum deuote recipit fidem xpi
(Dixit ei iesus. Voca virum tuū) per quem
significatur intellectus q̄ ad capiēdū xpi do-
ctrinā est applicandus (Dn̄e vt video ꝓphe-
ta es tu. patres nr̄i. ꝛc) per hoc eni ꝙ hec mu-
lier ꝯsuluit a xpo debitū adoꝛatiōis moduꝫ si-
gnificatur ꝙ gentiles vnius veri dei cultum
receperūt: ⁊ ydolatriā abiecerūt (Et ꝯtinuo
venerūt discipuli ei⁹: ⁊ mirabātur ꝙ cū mu-
liere loq̄batur) ⁊ hoc significata fuit admira-
tio iudeorꝫ in ꝯuersiōe gētiliū. Sicut hētur
act. x. ꝙ iudei q̄ erāt cū petro fuerūt admira-
ti qn̄ viderūt grām spūssancti dari coꝛnelio
et aliis gētilibus exn̄tib⁹ cū eo (Reliq̄t ergo
hydꝛiā suā mulier et abiit in ciuitate. ꝛc.) ꝑ
quod signatur ꝙ multi doctoꝛes gentiliū re-
liquerūt doctrinā ꝯsuetā ꝓpter euangeliū: ⁊
discurrerūt ad docendū alios ⁊ fecerūt fru-
ctū magnū quod signatur per hoc quod dꝫ (Et
exierūt de ciuitate et veniebant ad eū) .s. ie-
sū. Interea rogabant eū discipuli ei⁹ dicen-
tes Rabbi manduca. ꝛc. per hoc aūt ꝙ distu-
lit refectionē coꝛpoꝛis accipere q̄uis iā esset
hoꝛa sexta: ⁊ ipe etiā esset fatigatus ex itine-
re volēs pri⁹ intendere ꝯuersioni samarita-
norꝫ: ostēdit verbo ⁊ facto q̄tū pꝛedicatoꝛ euā-
gelii debet esse sollicit⁹ de salute hoīm: ꝓpo-
ponere oēm aliud negociū. (Ex ciuitate aūt
multi crediderūt. ꝛc. qui lꝫ excitati fuerūt ꝑ mu-
lieris verbū tn̄ magis crediderūt per xpꝫ. iō
seq̄tur (iam nō ꝓpter loquelā tuā credimus
.ꝛc.) per qđ signat ꝙ lꝫ doctrina philosophica
fidei nr̄e sit in plurib⁹ accōmodata: tn̄ nō cre-
dim⁹ ꝓpt illā sꝫ ꝓpt sacrā scripturā ⁊ potissi-
me ꝓpt xpi doctrinā ¶ Questio fratris antho-
nii betōtini. Jesus aūt fatigat⁹ ex itinere se-
debat sup fontē Jo. iiii Super q̄bus verbis
oꝛit q̄stio. Utrū ociositas sit pctm̄. vel q̄n̄q̄
sit licita? Ad qđ breuiter rn̄detur ex intentio-
ne doctoꝛis irrefragabil' alexā. de halis ⁊ scđe
astexanū. li. ii. ti xx. ar. ii. ꝙ ociositas multipli-
citer dici pōt. Uno mō dꝫ ociositas vel ociuꝫ

scdm gr̄e.qd caret rōe iuste necessitatis vel
intuitione pietatis ⁊ sic est pctm̄ vel disposi-
tio ad ipm iuxta quē sensuz doꝫ mat.xii.ait.
De oī verbo ocioso quod locuti fuerint ho-
mines reddēt rationē ī die iudicii. Alio q̄dē
mō dr̄ ociositas ab eis q̄ sūt pp̄rie actiue vi-
te vacare.scdm illd.lu.x.c.qd scribitur. Ma
ria optimā ptē elegit q̄ non auferetur ab ea
qd ociū dr̄ ptēplatiōis ⁊ appellatur bonū qd
fit iusta de causa. Tercio modo dr̄ ociositas
indr̄ns:scdm q̄ vacare his q̄ pp̄rie sūt acti
ue vite fieri pōt bono vel malo fine. Qn̄ ve
ro malo fine fit: ⁊ est improba volūtas q̄fec
di ab opere iuste necessitatis vel pie vtilita-
tis pctm̄ ē ⁊ si est ītra deū veniale tenet. Si
aūt a dn̄o pp̄ortiōetur ⁊ sibi ex octo deroga
tur.vel cōtra debitā caritatē p̄ximi p̄latur
ē pctm̄ mortale: q̄ q̄dez ociositas accidia dici
p̄t:ad quā expellēdā scripturarū exēpla nos
p̄uocat. Vn̄ hie.ad rusticū monachū talr̄ iq̄t
Facito aliquid operis vt sp̄ te dyabolus iue
niat occupatum Si apostoli hn̄tes ptāte de
euāgelio viuere laborabant manibus suis
ne quē grauarēt ⁊ aliis tribuebāt refrigeria
p̄ quorꝫ sp̄ūalibus debebant metere t̄palia
Cur tu in vsus tuos successura nā p̄pares
vel fescellā texe iūco vel canistrū sentis ple
ctiꝰ viminibus.seratur humus areole: equo
limite diuidātur: i q̄bus cū olerꝫ iacta fuerit
semia vl' plāte p̄ ordinē posite ducāt irrigue
aq̄ vt pulcherrimorꝫ vsuū expectator assistas
Ecce supercilio cliuosi clamitis vndā Elicit
illa cadēs raucū p̄ leuia murmur. Saracie
seathedris q̄ arentie tētat arua. Inserātur
fructuose arbores vel gēmis vl' surculis. vt
paruo post t̄pe laboris tui dulcia poma d̄ cer
pas Apū fabrica alucaria ad aquas mittūt
te salomōis p̄uerbia Et monasteriū ordinē
⁊ regiā disciplinā in p̄uis disce corporibus:
texāt retia piscibꝰ Scribantur vel libri. vt ⁊
manꝰ operetur cibo: ⁊ animus lcōne saturet
i desideriis ē oīs ociosꝰ Egyptiorꝫ mōasteria
hūc morē tenēt vt nullū vbiqꝫ opis labore
suscipiāt n̄ tā p̄p victꝰ necessaria: q̄ p̄p aie sa
lutē: ne vagēt p̄niciosis cogitationibꝰ mētis
⁊ istar fornicantis hierlm oī trāseūti: diua-
ricet pedes suos. hec ille Dn̄s q̄qꝫ ac saluator
noster vsqꝫ ad sextā fatigatus horā. lꝫ sedeat
sup fontē: tn̄ intendit samaritane saluti.

Sabato post.iii.do.xl.Euāgeliū. Scdm
iohannē.viii.

In illo t̄pe Perrexit iesꝰ ī
mōtem oliueti ⁊ diluculo
iterū venit ī tēplū Et oīs populꝰ
venit ad eū: ⁊ sedēs docebat eos
Adducūt aūt scribe et pharisei
mulierē ī adulterio dep̄hēsā:
Et statuerūt eā ī medio ⁊ dixerūt
ei Magister/ hec mulier mō dep̄
hēsa ē in adulterio In lege aūt
moyses mādauit nobis huius-
modi lapidare. Tu ergo qd di-
cis: Hoc aūt dicebāt tētātes eū
vt possēt accusare eū Iesꝰ aūt ī
clinans se deorsū: digito scribe-
bat ī t'ra Cū aūt pseuerarēt iterū
rogātes eū: erexit se ⁊ dixit eis.
Qui sine pctō ē vr̄m: primꝰ ī il
lā lapidē mittat Et iterū se incli
nāt scribebat ī t'ra. Audientes
aūt hec vnꝰ post vnū exibāt. īci
piētes a seniorib꜄ Et remansit
solꝰ iesꝰ ⁊ mulier ī medio stans
Erigens aūt se iesus dixit Mu
lier vbi sūt q̄ te accusabāt: Ne-
mo te cōdēnauit Que dixit ei.
Nemo dn̄e Dixit aūt ei iesꝰ Nec
ego te cōdēnabo Vade ⁊ iā am
plius noli peccare.

Expositio litteralis.

In hac lectiōe euāgelica oñdit iohā
nes euāgelista doctrinā xp̄i iesu ip̄
sū ē illuminatiue Stuit p̄ xp̄m docē
tē Et diuidit ī duas.qꝫ p̄rio ponit doctrina
veritatis Scd̄o cōfutatio falsitatis: ibi. Addu
cūt aūt. Circa primū sciēdū q̄ debitꝰ modꝰ
docēdi veritatē fidei ē p̄rio haurire ī orōe ⁊
postea effundere pp̄lo ī p̄dicatione. Et iō
xp̄s volens dare exemplum p̄dicatoribus
ecclie aliqñ añ p̄dicationē sequestrabat se
ī orōe. ⁊ hoc est q̄ dr̄ (Iesus aūt p̄rexit ī mō-
tē oliueti) cū orādi: qꝫ domꝰ marthe in qua
hospitabatur erat prope montē illū (⁊ dilu-
culo iterū venit in tēplū) ad oñdēdū in eo re

i ū aiaꝝ (Et oīs ppls venit ad eū ⁊ sedens do cebat eos) de salute aiaꝝ. Quid aūt tūc dixe rit ꝑtermittit euāgelista: qꝛ ꝑncipaliter in tēdebat describere illa ex quibus eiꝰ deitas manifestabatur: et ꝗbus dissētio iudeoꝝ cō tra eū oriebatur (adducunt autem) Hic ↄ̄ūc ponitur ↄ̄ficatio falsitatis. Et diuiditur in duas ꝑtes qꝛ ꝑ͞mo pōītur iudeorū maligna īterrogatio. scđo subiūgitur xp̄i benigna rn̄ sio: ibi. Jesus aūt inclinans In p̄ma ergo ꝑ te dr̄ (Adducunt aūt scribe) i. illi ꝗ habebāt noticiā scripturaꝝ (⁊ pharisei) ꝗ videbantur p̄e aliis religiosi (mulierē in adulterio dep̄ hēsā) Si ꝗratur ꝗre nō adduxerūt adulteꝝ eiꝰ: cū scđꝫ legē erat eadē pena plectēdꝰ. Pōt dici ꝙ ꝑ hoc voluerūt ponere suspitionem i cordepopuli ꝙ fuisset aliꝗs discipulꝰ eius) ⁊ iō nō adduxissent eū ad eiꝰ iudiciū Uel aliꝗ forte adulter erat diues: et ideo de ꝑcio ip̄m liberauerūt. ꝓponūt ergo ꝗstionē bꝛigosā: qꝛ rn̄sio quālibꝫ ꝑtē videbatur eē ↄ̄tra xp̄ꝫ. Un̄ dr̄ (Magr̄ hec mulier) in quo allegāt p̄n̄tiā ꝑsone: ⁊ p̄n̄tiā facti: cū subditur (mō dep̄hēsa est in adulterio) et arguūt grauitatē criminis ex grauitate pene per legē īflicte: cū dr̄. (In lege āt moyses mādauit nobis hmōi lapida re) Leui. xx. Tu ergo ꝗd dicis? ⁊ subditur cā ꝗstionis (hoc aūt dicebant tētātes eū) ad ca piendū ipsū ex respōsione vt possent acusare eū. Uidebant enim tantā eius mansuetudi nem ⁊ miam ꝙ ꝓbabiliter credebant eū iu dicare ip̄am dimitti. ⁊ sic accusaretur ab eis: vt transgressoꝛ legis ꝓpter qđ reduxerūt le gē memoriā ne possꝫ excusari per legis obli uionē Si aūt ecōtrario diceret eā lapidādā videretur dicere ↄ̄tra alia sua dicta ⁊ facta ꝗ erāt de pietate ⁊ mia (Jesus aūt) Hic poni tur xp̄i benigna rn̄sio Et diuiditur i duo: qꝛ ꝑ͞mo ostēditur ꝙ in sua rn̄siōe iusticiā tenuit Scđo ꝙ a mia nō declinauit: ⁊ per hoc verā q̄ coꝝ cauillationē euitauit. Scđa ibi Eri gens aūt. Circa p̄mū sciendū ꝙ suā ↄ̄sen tiā scđm modū iudicialē ꝑ͞mo scripsit post ea ꝓtulit: ⁊ hoc est qđ dr̄ (Jesus aūt inclinās se deorsū digito scribebat i terra) Illud qđ po stea ꝓtulit ad maiorē certitudinē (Cū aūt ꝑ seuerarēt īterrogātes eum erexit se) ad eoꝝ īportunitatē reprimēdā (⁊ dixit ꝗ sine pctō. ⁊c.) q. d. puniatur peccatrix: sed non a pctōꝛi bus impleatur lex quā allegatis sꝫ nō a trās gressoꝛibꝰ legis. In inferēdo eni penā iustā dꝫ obseruari debitꝰ modꝰ (Et iteꝝ se iclinās scribebat) Dicūt aliꝗ ꝙ scribebat idē quod ꝑ͞mus ad ostēdendū maiorē firmitatem sue.

Alii dicunt et melius vt vr̄ ꝙ scribebat coꝝ pctā vt eos ostēderet ineptos ad accusationē huius femie. iō seꝗtur (vnꝰ post vnū exibāt) qꝛ grauioꝛibꝰ criminibꝰ irretiti erant. Sꝫ si ꝗratur quō scribebat? Dicendū ꝙ nō scri bebat ꝑ singula. sꝫ diuīa ꝟtute potuit facere ꝙ i aliꝗ figura ab eo peracta: quilꝫ eoꝝ vi deret sua ꝓꝑa pctā ⁊ nō aliena: nec ab aliis videbātur (⁊ remāsit solꝰ iesus) nō ē itelligē dū ꝙ xp̄s remāsit solꝰ simplr̄ cū illa muliere qꝛ remāserūt cū eo discipli ⁊ multitudo ꝑpli sꝫ remāsit solus a suis calūniatoꝛibus (Eri gens. Posito rigoꝛe iusticie. Hic xp̄s ip̄m tē perat dulcoꝛe mie: ⁊ hoc est qđ dr̄. Erigens aūt se iesus) cōfutatis calūniātibꝰ (dixit ei. mulier vbi sunt ꝗ te accusabant) in quo exa minat de accusatione (nemo te condēnauit) ⁊ subdit mulieꝝ rn̄sio (Nemo dn̄e) qꝛ recesse rant vt visū est. subdit xp̄i absolutio) Dixit aūt iesꝰ: nec ego te cōdēnabo) qꝛ veni pctō res saluare ⁊ non ↄ̄dēpnare (Uade) absolutā a culpa ⁊ a pena (⁊ iā āpliꝰ noli peccare) sal uando eā natura dānat culpā. Circa hoc sci endū ꝙ hoc factū xp̄i nō ē retrahēdū ad ↄ̄se quentiā imo debent sacerdotes in foro penitētiali imponere p̄n̄iam scđm ↄ̄ditionē peccātis et pctī qꝛ nō hn̄t talē ꝑtātē dimittendi. poterat etiā xp̄s illi mulieri tantā ↄ̄tritionē dare ꝙ sufficeret ad deletionē illius culpe ⁊ pene: et illā ↄ̄tritionē cognoscere: non sic aūt alius sacerdos qui non nouit coꝛ nec videt: qꝛ hō vident ꝗ patent: vt hr̄ ꝑ͞mi Reg. xvi. ca.

Expositio moꝛalis.

Perrexit iesus in mōteꝫ oliueti. ⁊c. (seꝗtur adducūt aūt scribe ⁊ pha risei mulieꝛē) ꝑ mulieꝛē istā i adul terio dep̄hensā signatur ꝗlibet ꝑsona xp̄o ꝑ fi dem despōsata scđm illō. ii. Coꝛ. xi. Despon di eñ vos vni viro ꝟginē castā exibere xp̄o sed postea ꝑ moꝛtale pctm̄ cū dyabolo adul terata. Per scribas ⁊ phariseos demones si gnificāt dr̄ hic scribe: q̄m n̄ra pctā retinēt memoꝛiē tanꝗ firmiē scriptū: ⁊ pharisei. i. di uisi recte dr̄ nā a xp̄o ⁊ sctōꝝ cōsoꝛtio sepa rantur Hi mulierē ad iudicium adducūt qꝛ dānationē hoīs sollicite ꝗrūt: sed qꝛ dn̄s non vult moꝛtē pctōꝛis: sed vt magis ↄ̄uertatur et viuat. Ezechi. xviii. iō dixit ei. (Uade ⁊ am pliꝰ noli peccare) qꝛ sibi sufficit vera p̄n̄ia de ꝑteritis. ⁊ cautella cōtra recidiuū ꝑ futuris

Questio sc̄tis āthonii betōtini. Magister hec mulier mō deprehensa est i adulterio. ⁊c. Jo. viii. Sup ꝗbus verbis mouet questio.

Utrū viro liceat ꝓpter adulteriū vxoꝛ

occidere? Ad qd breuiter respondetur scdz doctri nā dni Boñ. Richar. ꝛ alioꝝ theologoꝝ dist xx.xv.xxxvii.iiii.lib.sen. ꝙ vir vxorē adulte rā interficere tripliciť pt intelligi. Aut ex au ctoritate ꝓpria: aut ex lege ecclesiastica : aut ex lege ciuili et humana. Auctoritate ꝓpria nulli lz ꝓpter adulteriū vxorē occidere. Vñ magr. sen. di. supra notata inquit. Quicūqz ꝓpriam absqz lege ꝛ sine causa. s. iudiciali. i. absqz iudicio ꝛ certa ꝓbatione vxorē interfe cerit aliāqz duxerit: depositis armis puplicā agat pnīam. Et hec verba notantur. xxxiii. q. ii. ca. interfectores. Et lz in principio capi tuli dicatur interfectores suaꝝ coniugū sine iudicio: cum nō addit adulteraꝝ vel aliquid hmōi: quid aliud hñdi sunt ꝙ homicide. In ꝗbus verbis dici videtur: ꝙ si ꝗspiā vxorem adulterā interfecerit absqz iudicio nō repu tatur homicida: tñ ibi qñ dr. Cum nō addit adulteraꝝ. supplendū est maxime secundū glo. quia grauiores sunt homicide qui sine causa vxores suas interficiunt. Lege insup ec clesiastica non licet: quia eodem loco magi ster ait. Ecclesiastica disciplina spirituali gau dio non materiali criminosos feriri iubet. Et infra ibidem dicitur. Sed sancta dei ec clesia nunꝙ mundanis constringitur legib⁹ gladium non habet nisi spūalem. Lege autē ciuili et humana si scilicet vir procurat a in dice: et vxor sua occidatur adultera licitum est amore iusticie non vindicte libidine. Et hoc modo lex moysi leui. xx. c. dicit Si mecha tus quis fuerit cum vxore alterius et adulte riū perpetrauerit cum coniuge proximi sui morte moriatur. et mechus ꝛ adultera: qua lege et scribe et pharisei dicebant domino. Magister hec mulier modo deprehensa est in adulterio. ꝛc.

¶ Dñica. iiii. xl. Secundum iohannem. vi

IN illo tpe. Abiit ies⁹ trās mare galilee: qd est tybe riadis Et seqbat eū multitudo magna qr vidēbāt signa q̄ facie bat sup his ĩfirmabāt. Subiit ergo ĩ mōtē ies⁹ ꝛ ibi sedeb at cū discipls suis: Erat aūt primū pascha dies fest⁹ iudeoꝝ. Cū su bleuasset ergo oculos ies⁹ ꝛ vi disset qr multitudo maxima ve nit ad eū: dixit ad philippū Vñ ememus panes vt mãducēt hi. hoc aūt dicebat tētās eū. Ipse eñi sciebat: qd esset factur⁹ Re spōdit ei philipp⁹ Ducētoꝝ de narioꝝ panes nō sufficiūt eis: vt vnusqsqz modicū qd accipi at Dixit vn⁹ ex discipulis eius ādreas frater symonis petri Est puer vn⁹ hic: q̄ habet quiqz pa nes ordeaceos ꝛ duos pisces: sz hec qd sūt int tātos? Dixit ergo ies⁹. Facite hoies discumbere. Erat aūt fenū multū ĩ loco Di scūbuerūt ergo viri numero qua si qnqz milia. Accepit ergo ies⁹ pena: ꝛ cum gras egisset distri buit discūbētib⁹. Silr ꝛ ex pi scibus ꝙtū volebāt Vt aūt im pleti sunt: dixit discipulis suis. Colligite q̄ superauerūt fragmen ta. ne pereāt Collegerūt ergo ꝛ ĩpleuerūt duodeci cophinas fra gmentoꝝ ex qnqz panib⁹ ordea ceis: q̄ superfuerūt his q̄ mādu cauerāt Illi ergo hoies cū vidis sent qd fecerat signū ies⁹: dice bāt Qr hic est vere ꝓpheta: qui venturus est in mundū.

¶ Expositio litteralis.

IN hac lectiōe euāgelica tāgit iohā nes secretarius iesu xpi de nutrimē to corporali ĩ correspōdente nutri mēto spūali. Et ponit signū sensibile de colla tiōe cibi corporalis vt p hoc īducātur ad in telectū cibi spūalis. Et diuidit ĩ tres qr pmo ponitur miraculi tēpus ꝛ locus. Scdo mira culi actus cibi. Cū sublenasset Tercio conse quens fruct⁹ ibi. Illi ergo hoies. In prima

parte dicit sic (Abiit ies⁹ trãs mare galilee
Judei eni querebãt eũ interficere: ⁊ nõ erat
temp⁹ adhuc passionis sue. Ideo recedendo
dedit exemplũ cedendi ad tẽpus malicie hu
mane: ostendens φ aliqñ licitũ sit xpi fideli-
bus fugere in persecutione Qd est tyberia-
dis) Illud eni mare ẽ q̃dã lacus magnus per
quẽ transit iordanis fluui⁹ s3 vocatur mare
scd3 modũ loq̃ndi hebraicũ i quo ꝯgregatio
aquaꝝ vocatur mare. scz illd ge i. Cõgrega
tio aquaꝝ vocauit maria Uocatur ãt mare
galilee ⁊ ꝓuitia iuxta quã trãsit: ⁊ vocatur
mare tyberiadis ex noie ciuitatis edificate i
littore q̃ ãntiq̃t⁹ genesaret dicebatur: s3 ab he
rode tetrarcha fuit reedificata ⁊ ãpliata: et
tyberias vocata i honorẽ tyberii cesaris Uo
catur eciã mare illd aliis noibus: vt declarauit
sẽ mat. Et iõ illa dimitto (Et seq̃batur cum
multitudo magna) Quidã ex deuotione ab
eo curati: q̃dã maliciose volẽtes eũ capere in
sermõe vt pharisei ⁊ q̃dã ex desiderio adiscẽ
di ⁊ aliq̃ ex curiositate volẽtes miracula q̃ fa
ciebat videre. iõ subditur (q3 videbãt signa
q̃ faciebat sup his q̃ infirmabãtur) hoc addi
tur ad ostẽdendũ φ faciebat virtute diuina.
Magicis eni artibus bñ fiũt aliqua curiosa
⁊ inutilia sicut φ statue loquantur ⁊ cõsimi
lia: sed sanitates q̃ fiũt ad reducẽdũ hões i
deum fiunt tñmõ virtute diua. vt hẽ in iti-
nerario clementis. (Subiit ergo in mõtẽ q3
erat locus deuotioni ⁊ doctrine apt⁹. iõ seq̃
tur (et ibi sedebat cũ discipulis suis) docens
eos: ⁊ sic p3 locus in quo factũ est miraculu3
sequens tps ãũt in quo factũ est describitur
cũ dr (Erat aũt ꝓximũ pasca dies festus iu-
deoꝝ) Illud est festum paschale de quo iste
euangelista facit mentione3: ⁊ in isto pascha
ut non fuit iesus in hierlm. Quis eni xps legẽ
seruauerit: tñ in hac solemnitate nõ fuit: q3
illi q̃ habebant simicicias capitales erant ex
cusati a precepto legis qua ꝓcipitur oẽ ma
sculinũ apparere corã dño in solẽnitate pa-
scali. sic aũt erat de xpo q3 iudei q̃rebant eũ
interficere: Preterea xps seruãdo legẽ ostdit
se esse verũ hoiem de filiis isrl scdm carnẽ sic
aliqñ pretermittendo obseruationẽ eius ostẽ
debat se oẽ dñz supra legẽ (Cũ subleuasset)
Hic ponitur miraculi actus Et diuiditur in
tres q3 pmo ꝓmittitur miraculi necessitas.
Scdo describitur ei⁹ qualitas: ibi. Dixit er
go ies⁹. Tercio ostẽditur eius veritas: ibi. vt
autẽ ĩpleti sunt. Primũ ostẽditur tripl̃r. s. ex
ppli multitudine cũ dr (Cu3 subleuasset: q3
multitudo, maxima venit ad eum tñ eni de-
siderabant audire xpm φ omiserant appor-
tare secũ alimentũ ꝓpter qd necessariũ erat
fieri miraculũ Ostenditur eciã hec necessi-
tas defectu pecunie: cũ subditur (Uñ emem⁹
panes vt manducent hij) nõ petit ignorãs
φ deficeret eis preciũ: sed vt ex responsione
philippi appareret tercius miraculũ vñ sub
ditur (Hoc ãt dicebat tentans eũ) vt per hoc
defectus pecunie aliis ostẽditur. sicut Gene.
xxii. c. tẽtauit deus abrahã: vt eius obedien-
tia aliis manifestaretur nõ sibi ꝓpter qd se-
q̃tur (Ipse eni sciebat q̃d eẽt facturus) q3 inq̃n
tũ hõ habuit plenitudinẽ sciẽtie a principio
cõceptionis: ⁊ inq̃tũ deus oĩa nouit ab eter
no (Respondit philippus. cc. denariorum pa
nes non sufficiunt eis) q. d. pauperes sumus
et tantã pecuniã habere non possumus: et si
haberemus non sufficeret pro coꝝ refectione
⁊ ideo seq̃tur (vt vnusquisq3 modicũ quid ac
cipiat) iste eni philipp⁹ adhuc rudis existẽs
nõ aspiciebat ad eius virtutem qua de aqua
vinum fecerat: nec ad alia signa que frequẽ
ter fecerat. ostẽditur ꝯñr miraculi necessitas
ex cibi paucitate (Dixit ei vnus ex discipulis
eius andreas frater symonis petri.) Hic vi-
detur melius dispositus q̃ philippus: q3 i eã
sione sua videtur hẽre respectũ ad multipli
cationẽ panũ eo mõ quo factum ẽ p heliseũ.
iiii. Regũ. iiii. c. vñ subditur (Est puer vnus
hic q̃ h3 q̃nq3 panes ordeaceos ⁊ duos pisces
Sz hec q̃d sũt inter tãtos) q. d. etiam si multi
plicarentur eo mõ quo factũ est p heliseũ: q̃
de viginti panib⁹ multiplicatis nõ satiauit
nisi centũ viros in ista magna multitudie
hoc esset valde modicu3. (Dixit ergo iesus.)
Ostensa miraculi necessitate: hic ꝯñr descri-
bitur eius qualitas p multiplicationẽ panũ
virtute xpi. ⁊ hoc est qd dr (Facite homines
discũbere .i. ordinate sedere ad comedendũ
(Erat aũt fenũ multũ i loco) hoc interponit
ad ostẽdendũ φ locus erat aptus ad sedendũ
(Discubuerũt ergo viri nũero q̃si q̃nq3 milia
(scdm modũ hebraicũ soli viri hic numerã-
tur a viginti ãnis ⁊ supra vt habetur. Nu.
i. Mulieres aũt ⁊ paruuli hic tacentur (Ac-
cepit ergo iesus panes) q3 in manibus suis
multiplicati sũt (De mõ hui⁹ multiplicatiõis
hẽ. Mat. xiiii. qui etiã hic adducitur. ¶ De
mõ aũt hui⁹ multitudinis est dubitatio in-
ter doctores: q3 nõ determinãtur in lra. Di-
cũt eni aliqui φ hoc fuit sine additione ali-
cuius materie: sicut de costa Ade formatũ est
corpus mulieris: sicut eni de⁹ põt de nichilo
aliquid facere: ita modicũ corpus in magnũ

queriere sine adiectione materie. Alii aũt di
cunt q hoc fuit per conuersionem alicuius ma
terie preexistentis: v. aeris vel hmõi in substã
tias panis & piscis. & hoc videtur aug. sentire
sr iohãnẽ. vi. dicens Inde multiplicauit qnq
panes. vñ ex paucis granis creat segetes. Cer
tũ est eñ q segetes creãtur ex conuersione ma
terie preexñtis in segete. Sciendũ tñ q xps nõ
creauit panes de nouo: sz preexñtes multipli
cauit: vt miraculũ esset magis notũ: qz talis
multiplicatio ẽ magis perceptibilis q̃ creatio
(Et cũ grãs egisset distribuit discũbẽtibus)
i. p aplos distribui precepit. Sciẽdũ est etiã q
xps aliqñ fecit miracula iperando: vt ostẽde
ret se facere illa virtute ppria. aliqñ aũt orã
do: vt hic cũ dr (grãs egisset) vt ostẽderet q ta
lia nõ fiebãt ab eo p demones magica arte:
vt pharisei dicebãt (vt aũt ipleti sũt) hic ostẽ
ditur miraculi veritas. Si eñ multiplicatio
illa fuisset tñ sedz apparẽtiã hoĩes nõ fuissẽt
vere satiati: nec remansissẽt ibi relique sẽsibiles
Iõ ad maiorẽ declarationẽ miraculi & ei9 pu
blicationẽ subdit (dixit discipulis suis. Col
ligite q̃ supauerũt fragmẽtã ne pereant) qz per
fragmẽta portata aliis q nõ fuerãt ibi publi
catũ est miraculũ & approbatũ: qz vere & nõ
ficte reficiebãtur (Collegerũt ergo & impleue
rũt duodecĩ cophinos fragmẽtorũ) nõ a casu
sz ex diuina dispositiõe ipleti sũt. xii. cophini se
cũdũ numerũ. xii. aplorũ: vt p hoc designare
tur q fragmẽta vborũ xpi p aplos p mundũ
publicarẽtur. Sz si q̃rat vñ habuerũt illos
cophinos in mõte: põt dici q acceperũt in ali
qua villa ppinqua. vel q fuerũt ibi portati
vt vẽderẽtur multitudini venienti & põt dici
q nõ fuerãt ibi cophini sz tñ collegerunt de
fragmẽtis: q. xii cophini potuissẽt ipleri: vt
bñ alibi inuenitur talis mod9 loquẽdi (ex qnq
panib9) hoc etiã facit ad euidẽtiã miracu
li: qz plus remãsit q̃ a principio fuit (Illi er
go) Hic ponitur miraculi fructus q est ostẽsio
fidei cõfessiõe: cũ dr (hic ẽ vere ppheta) Circa qd
sciẽdũ q xps erat pmiss9 in lege tãq̃ pphe
ta ceteris excellentior: vt hr deute. xviii. Pro
phetã suscitabit: pter qd viso miraculo pdi
cto ppls cõfess9 est illũ esse de quo loquitur pdi
cta scriptura: & sic cõtebãtur eũ esse verũ xpm
et hoc est qd dr (Illi ergo hoĩes. &c. fecerat si
gnũ) aliis nõ auditũ: qz illa multiplicatio q̃ fa
cta fuit p heliseum fuit multum deficiens ab
ista vt pz p pdicta (dicebãt. &c. venturus est
in mundũ) ad ipm saluandũ sic aũt nõ vene
runt alii pphete: sed solum ad denunciandũ
istius aduentum.

Expositio moralis.

Abiit iesus transmare galilee. &c.
et sequebatur eũ multitudo magna
qz adhuc populares et pedestres
mag9 vadunt ad sermones & ad dei deuotio
nes q̃ diuites & equites (facite hoĩes discũbe
re) Theophilus. Quiescere fecit xps discipu
los suos: vt discãt ppositi q qui laborant in
opere & sermone requiẽ pmereãtur & q non
debent continue laborare (vnde emem9 pa
nes vt mãducẽt hi) Beda. Mistica declinat
a die turbas saluator reficit: qz cũ sol iusticie
pro nobis occubuit a spũali media sum9 sal
uati. Prouocat apostolos ad fractionem pa
nis: insinuãs q quoti die p eos sint corda no
stra pascenda corporalis litteris & exemplis. Per
qnq panes intelligũtur quinq libri moysi:
et p duo s pisces prophete et psalmi figuran
tur. xii. cophini sũt. xii. fructus spũssancti: qb
bus reficiamur in eucharistie sacramento.

Alia expositio moralis.

Subiit ergo iesus in mõtẽ) Mons
iste significat montẽ caluarie in
quo dedit nobis nutrimentũ salu
tis: sicut in hoc monte pauit multitudinem
copiosam: ita & ibi nobis cõtulit grãm suffi
cientem: vt dicunt theologi (Est puer vnus
hic.) Puer idem est q purus et mundus ab
oi malicia: quo significatur xps q fuit pur9
ab oi pctõ (habet quinq panes) sicut in hoc
puero in mõte sunt repti qnq panes. & sic in
xpo in monte caluarie sunt reperte quinq
plage. et sicut in hoc puero erant duo pisces
sic in xpo due nature. s. hũana et diuina. his
eñ saturauit. i. saluos fecit ascendẽtes in mõ
tem. i. volẽtes ascendere in celum. Cetera pa
tent in alia morali expõne: excepto q non su
perauerũt de piscib9 ex hoc qz eorũ semel as
sumpsit nichil vnq̃ dimisit: qz verus de9 et
verus homo regnat feliciter. Questio eius
dẽ nicholai de ly. Ad maiorẽ euidentiã eorũ
q̃ dicta sunt hic & alibi de miraculis xpi qri
tur. Utrũ xps fecerit miracula sola diuina
virtute: Et arguitur primo q sic. Dixit eñ
leo papa in epistola ad flauianũ. Cũ in xpo
sint due nature: vna earum est: scilicet diui
na que fulget miraculis. Altera scil3 est hũa
na que succumbit iniuriis. ergo sicut se ha
bet hũana natura ad succũbendũ iniuriis:
sic se hz diuina ad agẽdũ in operibus mira
culosis. sz sola natura hũana iniuriis succũbit
qz talia pati repugnat deitati ergo sola na
tura diuina agit in operib9 miraculosis. et

ꝯfirmat auctoritate psal.cxxxv.S.q facit miracula magna solus ergo sola diuinitas ẽ ꝓncipiũ agẽdi miracula. Itẽ opa miraclosa excedũt totã virtutẽ nature create natura aũt hũana in xp̄o creata est.ergo vt videt i nullo attingit opa miraculosa . Cõtra qȝ xp̄s p tactũ corporis sanabat miraculose: vt dȝ de muliere patientie fluxũ sanguinis Mat.vi. Quotq̄t aũt tãgebãt eũ salui fiebãt. Si ergo tal' tact⁹ nichil ageret in sanatõe ꝓdicta frustrat adhiberetur qđ nõ ꝯuenit xp̄o.s.aliqđ frustra agere:ergo ille tact⁹ aliqđ fiebat ⁊ certũ est q ptinebat ad hũanitatẽ:ergo.ꝛc Rñdeo In hac q̄stiõe sic ẽ ꝓcedẽdũ : qȝ primo videndũ est q̄liter viri scti viui vel defuncti q̄x miracula scripta sũt i illis opati fuerunt Scd̄o qualr̄ xp̄s inq̄tũ hõ opat⁹ fuerit. Circa primũ aliqđ est certũ vȝ q miracula non pñt fieri aliqua virtute tanq̄ ꝓncipalr̄ agẽte nisi diuia qȝ sicut dictũ est operatio miraculosa excedit totã facultatẽ ṽtuꝫ create. Siliꝛ certũ est q scti viri ad miracula possũt opari meritorie:qȝ frequenter est exptum miracl'a fc̄tã fuisse a deo ad p̄ces sctõꝝ. Sȝ dubiũ est vtrũ viri scti in miracl'is aliqñ opati sũt p aliquã virtutẽ in eis exñtẽ: non qȝ illa sit principalis rõ agendi: sȝ tñ instrumentalis vt sic de⁹ tanq̄ principalr̄ agẽs fecerit miracula p sctõs tãq̄ p q̄dã instrumẽta. Et hanc q̄stionẽ reliq̄t. Aug.xxii.lib.de ciuitate dei insolutã vbi enarratis multis miraculis martyꝝ dicit sic. Siue eñ deus p seip̄ȝ miro mõ q̄ tp̄ales operat etern⁹ siue p suos ministros ista faciat ⁊ eadẽ ip̄aq̄ p ministros facit : siue q̄dã faciat etiã p martyꝝ sp̄s:siue p hoies adhuc in corpore ꝯstitutos siue deus ista per angelos q̄b⁹ inuisibilr̄ imutabilr̄ incorporaliter operat opeꝛ: vt q̄ per martyres fieri dicãtur eis oꝛonib⁹ tñ impetrãtib⁹ nõ etiã operãtib⁹ fiãt:siue alia istis: siue alia illis mõis : q̄ nullo mõ cõprehendi a mortalibus pñt:⁊ tñ attestat fides her in q̄ carnis resurrectio predicatur. Btũs tñ Gre. hãc q̄stionẽ determiare videt in.ii.li. Dialogoꝝ:vbi dicit sic.Qui deuota mẽte deo adherent:cũ res nõ necessitas exposcit exhibere signa mõ vtroq̄ solent vt mira q̄q̄ aliqñ ex p̄ce faciãt . aliqñ ex potestate ꝯcessa illis a deo. Et hoc probat ꝯñr ratiõe ⁊ exẽplo. Rõ aũt talis est. Cui cõcedit illud qđ ẽ mai⁹ nõ est mirũ si aliqñ cõcedat qđ est min⁹ sȝ mai⁹ est ptãs filios dei fieri etiã p adoptionẽ:eũ hoc soliũ sctis ꝯceditur q̄ miracula operari qđ etiã aliqñ malis ꝯcedit:vt hr̄. Math.vii. Sȝ primũ ꝯceditur hoib⁹ sctis.scd̄m qđ dȝ. Joh.i. Quotq̄t autẽ receperũt eũ dedit eis ptãtẽ filios dei fieri Itẽ ꝓbat hoc exẽplo:qȝ petrus suscitauit thabitã orando vt hr̄. Act.ix. Ananiã vo et saphirã morti tradidit subito absq̄ oꝛone sȝ solũ culpã eoꝝ increpando Actu.v. Et sic videtur illud factũ fecisse ex aliqua ptãte sibi adeo cõcessa.tanq̄ instrumẽtũ diuine iusticie. Itez ad hoc videt facere q gr̄a dei diuidit p gr̄am gratis datã:⁊ p gr̄am gratũ facientẽ.⁊ licet aliqñ aliq̄b⁹ dictũ fuerit q gr̄a gratũ facie's nichil ponit in aĩatũ gr̄a gratis data ab oib⁹ ꝯcedit q aliqđ ponit in aĩata. ⁊ hoc pȝ manifeste de g̃tiis gratis datis q̄ vocant sermo sapiẽtie ⁊ sermo sciẽtie prime. Corinth. xii. Qȝ significãt quasdã eminẽtes cognitiones diuinoꝝ et hũanoꝝ q̄ ponũt aliqđ in aĩa siliꝛ fides: ꝓphetia.gñã linguaꝝ: ⁊ interpretatio sermonuꝫ. Et eadem ratione videtur q gr̄a sanitatũ ⁊ opatio virtutũ.i. miraculoꝝ que ponũtur gratie gratis date dicãt aliquã virtutẽ in aĩa exñtem. Dicunt tamẽ aliq̄ q ista ṽtus opantis miracula nõ est aliqua ṽtus mansiua p modũ passionis transeũtis:sicut ⁊ prophetia ꝓpter q tales non pñt facere miracula quotiẽscunq̄ volunt nec prophetare. Sȝ q̄cq̄d de ꝯclusione rõ tñ non valet:qȝ sicut dictũ est talis ṽtus opandi miracula nõ est principalis:sȝ tñ instrumentalis. Instrumentũ aũt opari nõ põt q̄uis sit perfectum per formã suã: nisi moueatur actualr̄ p manum artificis:sicut pȝ q securis non põt secare nisi p manũ artificis moueat. Et iõ dato q talis virtus sit mãsiua nõ põt tñ operari ad miracula absq̄ motione diuine virtutis principaliter agentis. Si tñ talis virtus sit mansiua vel p modũ passionis transeuntis solum:sicut est motio instrumenti cũ mouetur ab agente principali nichil dico modo Item ad conclusionez inducitur illud quod a sanctis et doctoribus catholicis dicitur de sacramentis noue legis videlicet q efficiunt quod figurant/ ita q tanq̄ quedam instrumenta diuine mĩe agunt ad inductionẽ gratie ipsam instrumentaliter attingendo : vel saltem aliquã dispositionẽ ad ip̄am: vt caracterẽ vel aliquid simile correspondens in sacramentis q̄ non imprimunt caracterem ita q in sacracramentis est aliqua virtus ad efficiendum modo predicto. Et tamen sacramenta ꝯsistunt in quibusdã rebus sensib⁹. ⁊ ideo multo fortius videtur q in aĩabus sanctoꝝ viroꝝ defunctorum vel viuẽtiuꝫ possit poni aliqua virtus diuinitus eis concessa in

operibus miraculosis per modū predictum. Ex dictis pȝ quid dicenduȝ sit de hūanitate xp̄i q̄ est organū seu instrumentū cōiūctum ipi⁹ deitatis: sicut man⁹ est instrumētū artificis: hoīes aūt alii q̄ntūcūq sancti nō sūt sic cōiūcti. ⁊ iō sūt quasi q̄dā instrumenta deitatis separata: ⁊ adhuc plus separata sūt ecclesie sacramēta. Instrumētū aūt cōiunctū magis participat efficaciā agētis principalis q̄ separatū: ⁊ ideo talis virtus operandi miracula efficacior inuenitur in humanitate xp̄i q̄ in q̄buscūq aliis. His dictis potest rūderi ad argumenta. Ad primū dicendū q̄ ille tenet q̄ntū ad hoc q̄ sicut hūanitas in xp̄o fuit ratio patiēdi: sic deitas est ratio ⁊ principiuȝ faciendi miracula pricipaliter: nō tamē q̄ntū ad scdm: qȝ non repugnat hūanitati xp̄i operari ad miracula per modū instrumēti: repugnat aūt deitati qualitercunq pati. Uerun tamen ratione identitatis suppositi idiomata cōmunicātur: quia sicut hec est vera: de⁹ passus est: ita hec vera demonstrato christo iste puer creauit stellas. Ad illud qd̄ inducitur de psal. Dic q̄ ly solus non excludit humanitatē tanq̄ instrumētaliter agentē: sed tanq̄ principaliter. et sic intelligendum est respectu aliorum sanctorum: q̄ solus de⁹ facit miracula scilicet tanq̄ princ pale agens. Ad scdm dicendū q̄ istrumētū in virtute pn̄cipalis agentis bene attingit ad aliquid qd̄ excedit facultatem propriā conuenientem ei secundum se sicut calor naturalis in virtute anime generat carnem: vt habetur secundo de anima. Argumenta autem in contrariuȝ concludunt tantuȝ q̄ humanitas christi agebat ad miracula sicut agens instrumentale et secundarium: quod conceditur. ⁊c.

¶ Feria.ii. post.iiii. dn̄icam quadragesime Euangelium Secundum iohannem.ii.

IN illo tp̄e Prope erat pascha iudeoꝝ: ascendit iesus hierosolimā. Et inuenit in tēplo vendētes oues ⁊ boues ⁊ colūbas. ⁊ nūmularios sedentes Et cū fecisset quasi flagelluȝ de funiculis: oēs eiecit de templo oues quoq et boues Et nūmulariorꝝ effudit es: ⁊ mensas subuertit Et his qui columbas vēdebant: dixit. Auferte ista hinc: ⁊ nolite facere domum patris mei domum nogociationis Recordati sunt vero discipuli ei⁹ qȝ scriptū est: zelus domus tue comedit me. Rūderūt ergo iudei: ⁊ dixerunt ei. Quod signū ostēdis nobis qȝ hec facis? Rūdit iesus ⁊ dixit eis Soluite templum hoc ⁊ in tribus diebus excitabo illud. Dixerunt ergo iudei Quadraginta ⁊ sex annos edificatū est tēplū hoc: ⁊ tu ī tribus dieb⁹ excitabis illud? Ille aūt dicebat de templo corporis sui Cū ergo resurrexisset a mortuis: recordati sūt discipuli ei⁹ qȝ hoc dicebat. Et crediderunt scripture ⁊ sermoni quē dixit iesus. Cū aūt esset hierosolimis ī pascha ī die festo multi crediderunt ī noīe ei⁹ videntes signa eius q̄ faciebat Ipse aūt ies⁹ nō credebat semetipȝ eis eo q̄ ipse nosset oēs Et qȝ op⁹ ei nō erat vt quis testimoniū phiberet de hoīe Ipse enim sciebat q̄d esset in homine.

¶ Expositio litteralis.

QUoniā scdm sniaȝ phi.iiii.methaphisice. ad tpȝ eē sequitur ipm operari cū oia sit determinata pp̄o ope: ideo hic euagelista declarat diuinitatē xp̄i in opa. s. opa diuina ⁊ miraculosa: q̄ sūt diuine virtutis manifestatiua qȝ transcēdūt v̄tutē toti⁹ nature create vt patz p̄nti euāgelio. Prope erat Poīt ergo hic occasio p̄nūciādi suā resurrectōez futurā: q̄ n̄ poterat fieri nisi v̄tute diuina qm̄ a p̄uatiōe ad hitū ipossibilē regressus scdȝ naturā hic āt p̄nūciatio sue future

resurrectiōis fiebat qz ascēdens iesus hierlm
eiecit de tēplo vēdētes et emētes qđ videba-
tur ptinere ad psonā sup ꝑplm auctoritatē
hñtē: ⁊ iō hui⁹ auctoritatis petierūt iudei si-
gnū ⁊ hec occasio fuit ꝑdicādi signū sue re-
surrectionis ⁊ h⁹ ē qđ dz (Prope erat pascha
iudeoꝝ) i trib⁹ eī solēnitatib⁹ in āno tenebā
tur ꝯuenire i hierlz. s. i solēnitate pasche pēthe
costes: ⁊ tabernaculoꝝ vt hr̄ Exo. xxiii. Et reū
tū de festo tabernaculoꝝ ⁊ pēthecostes aliqñ
dispēsabat cū illis q̄ erāt a remotis nō tñ de
solēnitate paschali. Xp̄s aūt vsqz ad passionē
suā voluit legē obseruare ⁊ ꝓ ꝯñs i solēnita
te paschali hierlm ascēdere: ⁊ hoc ē qđ subdit
(Et ascēdit iesus hierosolimā) Et hoc ꝯfuta
tur error manichei q̄ dicit vet⁹ testm̄ a dia-
bolo esse datū qz xp̄s nullo mō obseruasset
ipsm̄ (⁊ inuenit i tēplo) ꝓ noīe tēpli nō acci-
pit hic ipa dom⁹ dñi in q̄ erat altare thimia
matū ⁊ cādelabrū nec atriū sacerdotuz i quo
erat altare olocaustorū: sed qđdā atriū vbi
hoīes orabāt ⁊ doctores eīs dicebāt ibid̄ ⁊ etiā
vbi vēdebāt ea q̄ in tēplo offerebāt ⁊ h⁹ est
qđ dz (Uēdētes oues ⁊ boues ⁊ colūbas) et
qz talia ñ poterāt d̄ lōgiquo adduci iō sacer
dotes cupiditate ducti statuerāt hoīes talia
vbi vēdere vt veniētes de lōgiquo nō hērēt
excusationē de oblationib⁹ dimittēdis. Aliq̄
etiā coꝝ nō hēbāt pecunia: iō sacerdotes sta
tuerāt ibi cāpsores q̄ sub cautiōe tradebāt pe
cuniā ⁊ cū hoc vltra sortē aliq̄ munuscula re
cipiebāt: nō tñ pecuniā ne arguerētur ma-
nifeste facere ꝯtra legez. Deute. xxiii. vbi dz.
Nō dabis frī tuo ad vsurā pecuniā: ⁊ hoc ē
qđ dī (⁊ nūmularios sedētes) qz hoc erat illi
citū ꝓpt̄ cupiditatē sacerdotū: q̄ diuersis adi
nētionib⁹ depaupabāt ppl̄z vt pz ex ꝑdictis
⁊ qz fraus ⁊ tumult⁹ solēt ānecti mercatiōi-
ꝯ ꝯtrariū ꝯ orōni: iō seq̄tur (Et cū fecisset qua
si flagellū ⁊c. ⁊ pz lr̄a vsqz ibi. (Recordati
vo sūt discipli ei⁹: qz scriptū est) psal. lxviii. ꝯ
ꝯo (zel⁹ dom⁹ tue comedit me) ex facto enim
xp̄i recordati sūt scripture illi⁹ ⁊ ipletōis ei⁹
de xp̄o ¶ Querit hic Quare ñ resistebāt ei
cū ipi sol⁹ ⁊ pauꝑ adhuc reputar⁹. Dicēdū ꝙ
dīna vtus i illo factō opabat: q̄ apparebat in
effectu cū volebat sicut infra Jo. xviii. solo
vbo ꝓstrauit eos q̄ volebāt eū cape Corp⁹
eī xp̄i erat istrumētū diuinitati ꝯiunctū: ⁊ iō
ex oculis ei⁹ q̄dā fulgor exibat vtute dīna eos
deterrēs: ita ꝙ resistere nō audiebāt. sicut in
passione vox illa q̄ erat diuītas quodāmō in
strumentū ꝓstrauit magnā multitudinē ar
matoꝝ. Solet etiā q̄ri ab aliq̄b⁹. Quō fecit

flagellū de funiculis: qz nō vēdebant ibi fu
niculi: sed solū illa q̄ debebāt i tēplo offerri.
Et dicūt aliq̄ ꝙ ipe xp̄s vtebat funiculo pro
cingulo: et illū funiculū accepit de quo erat
precinct⁹: ⁊ ipsū duplicādo fecit quasi flagel
lū Quis hoc nō habeat expresse i textu tñ ꝓba
biliter pōt credi: qz nō oīa scripta sunt. vt dr̄
in fine huius euāgelii. (Rñderūt ergo) Hic
ponit sue resurrectōis prenūciatio: qz occasi-
one hui⁹ facti petierūt ab eo signū ipsi iudei
dicentes. (Quod signū ostēdis nobis. qz hec fa-
cis (Quāuis enī factū eēt bonū de se tñ non
ꝑtinebat ad quēlibet hoc facere sz solū ad eū
q̄ hēret auctoritatē corrigendi excessus sacer
dotū: qđ nō cōueniebat alicui de cōi ꝑplo: cū
sacerdotes eēnt in illo ꝑplo supiores: sed pro
phetis missis ad hoc spūaliter a deo: ⁊ iō pe-
tierūt signū missionis sue: ⁊ ipe dedit eis si-
gnū ꝑtātis dīne i suscitatione sui corporis pro
pria virtute. ⁊ hoc est qđ dr̄ (Rñdit iesus et
dixit eis. soluite tēplū hoc) Nō ē vbū īducti
uū ad hoc faciendū: cū fuerit simplr̄ malū ex ꝑ
te iudeoꝝ ad malū aūt xp̄s non poterat idu
cere: sz ē vbū denūciatiuū ei⁹ qđ erat ꝑ ipos
fiendū. q. d. soluite tēplū hoc). i. soluetis qz in
passione xp̄i aīa fuit soluta a corpe ⁊ sāguis
a carne: ⁊ ꝯtinuitas neruoꝝ in ꝯfixione cla-
uoꝝ ⁊ lāncee (⁊ i tribus dieb⁹ excitabo illud)
ñ dicit post tres dies qz xp̄s nō fuit mortuus
tribus diebus cōplete (Dixerūt ergo) Hic po-
nitur sue ꝓnunciatōis interpretatio Et di-
uiditur i duo qz pr̄io ponit interpretatio iu
deoꝝ falsa: scđo iterpretatio euangeliste ibi
ibi. Ille aūt. Circa primū sciendū ꝙ iudei pe
tierūt a xp̄o signū non ad credendū ⁊ vene-
rādū sed magis ad deridēdū ⁊ impugnāduz
qđ pz ex hoc ꝙ statim ipugnauerūt dictū suū
⁊ ideo nō fuerūt digni vt ꝑdiceret eis resur
rectionē corporis sui manifeste: sz occulte vo
cans corpus suū tēplū: ⁊ iō voluerūt: argue-
re dictū suū ꝑ materiale tēpluz et hoc est qđ
dz (Dixerūt ergo iudei: quadraginta sex an
nis edificatū est tēplū hoc. ⁊c.) hoc dicūt deri
dēdo q̄si esset ipossibile. multo plus derisissēt
si resurrectionē corporis sui ꝑdixisset mani-
feste: qz dificili⁹ est resuscitare mortuū ꝙ edi
ficare tale tēplū. Sciēdū etiā ꝙ nō loquunt
hic de tēplo facto ꝑ salomonem: qz illud fuit
edificatū in septē annis: vt hr̄. iii Reg. vi. et
ꝑterea qz fuit ꝑ nabuchodonosor destructū.
iiii. Reg. vlt. ca sz loquitur de tēplo reedifi
cato post captiuitatē babylonicam. A primo
eīm anno Ciri regis persarū in quo data est
ꝑplo licētia redeūdi et tēplū reedificandi vs

q3 ad sextum annū Darii:sub quo ꝯsūmatū
est tēpluū illud sinxerūt quadraginta sex an⸗
ni:q3 iudei impediebātur a nationibus in ex⸗
cutu coꝝ exitib⁹ i edificatiōe tēpli iste nūe
rus p3 per hoc:q3 Cirus regnauit.xxx.annis
Cābyses fili⁹ eius post eū.x.q3 nō cōputatur
tēpus quo regnauit cū patre post eū regna⸗
uerūt successiue duo magi:s3 tpe coꝝ dimit⸗
tis:q3 regnauerūt tm̄ septē mēsibus qb⁹ suc
cessit Darius in cuius sexto anno cōsūmatū
est tēpli opus.⁊ ideo de illo tēplo loquebātur
q3 illud stabat in coꝝ p̄ntia:⁊ illud ośdeba⸗
tur:vt p3 in lr̄a.hic aūt.xlvi annoꝝ acceptio
accipitur scd̄m expositores latinos ⁊ grecos
scd̄m hebreos oportet aliter accipere:sicut di
xi in principio libri Esdre.⁊.ix. Danielis.cū
de verificatione huius dicti.xlvi.annis edi⸗
ficatū est tēplū hoc nō est multū curandū:q3
nō est verbū xp̄i nec euāgeliste:nisi tm̄ refe⸗
rendo:s3 est verbū iudeoꝝ deridēdo xp̄3 con
tra quē multa falsa dixerunt:vt infra refert
euangelista(Ille aūt)hic ponitur interp̄ta⸗
tio vera:q3 loq̄batur de corpore suo noīe tē⸗
pli:q3 hūanitas xp̄i erat sp̄uale hītaculū ip̄i
us dei:⁊ hoc est qđ dicit euāgelista(Ille aūt
dicebat de tēplo corporis sui:hanc aūt inter
p̄tationē nō cognouerūt tunc apl̄i.qđ pt3 ex
hoc q̄ postea petrus audiens ab eo ei⁹ passio
nē futurā voluit eā impedire. Mat.xvi.sed
post resurrectionē xp̄i hāc iterp̄tationē intel
lexerūt qñ aperuit illis sensū:vt intelligerēt
scripturas.Luc.vlti.c.⁊ hoc est qđ dr̄(Cū er
go resurrexisset a mortuis recordati sūt.⁊c.s.
intelligendo de corpore suo(Et crediderunt
scripture).s.p̄phetaꝝ loquētiū de xp̄i resur⸗
ctiōe futura tercia die.Osee.vi. Uiuificabit
nos post duos dies:⁊ in die tercia suscitabit
nos hoc dixit p̄pheta:q3 resurrectio xp̄i fuit
causa resurrectionis nostre:et Jone.ii.dr̄ q3
ionas fuit tribus diebus et tribus noctibus
in vētre ceti i figura ip̄i⁹ xp̄i(⁊ sermoni quē
dixit ies⁹)q3 tūc peperūt impletionē3 verbi
illi⁹(Cū aūt esset)hic vltio ponitur fruct⁹
denūciationis ⁊ p̄dicatiōis xp̄i:q3 xp̄s exñs
hierosolimis in festo paschali p̄plm docuit ⁊
multa miracula fecit ad ꝯfirmationē sue do⸗
ctrine.ex quibus multi fuerūt moti ad credē
dū:⁊ hoc est qđ dr̄(Cū āt esset hierosolimis
in pascha in die festo)nō accipitur hic dies p̄
vna die naturali vel artificiali tm̄:s3 p̄ toto
tp̄e solēnitatis pasche q̄ durabat p̄ septē dies
cōtinuos(multi crediderūt in noīe ei⁹)credē
tes q̄ ip̄e eēt vere xp̄s(videntes signa ei⁹ q̄
faciebat.Sicut eñ sufficienter ośditur veri
tas subiacens facultati naturali intellectus
qñ reducitur i.d p̄ma p̄ncipia p̄ se nota:
ita veritas excedens facultatem intellectus
erat illa qñ ꝯfirmatur p̄ opa diua:q3 certu3
est q̄ de⁹ nō pōt esse testis falsitatis.⁊ iō qñ
ad cōfirmationē alicui⁹ doctrine inducitur
opus diuinū sufficiēter ośditur qđ dictū est
in illa esse verū.Uerūtñ q3 in illis credētib⁹
aliq̄ erāt adhuc ip̄fecti ⁊ aliq̄ fingebantur
eis q̄ erant tm̄mō ficti.iō xp̄s adhuc non re⸗
uelabat eis altiora mysteria catholice fidei.
q3 ficti indigni erant audire ⁊ ip̄fecti adhuc
nō poterāt capere.p̄pter qđ etiā ip̄is aposto
lis dixit iesus.Johā.xvi.c.Multa habeo vo
bis dicere:s3 nō potestis portare mō.⁊ hoc ē
qđ dr̄(Ip̄e aūt iesus nō credebat semetipsū
eis)altiora mysteria.s.fidei reuelādo:⁊ sub⸗
ditur cā(eo q̄ ip̄e nouet oēs).s.istoꝝ ip̄fectio
nē ⁊ illoꝝ fictionē.Modus p̄ quē cognosce⸗
bat:hic ośditur(⁊ q3 op⁹ ei nō erat).i.neces
se(vt q̄s testimoniū p̄hiberet de hoīe).i.vt mē
tē et statū cuiuslibet hominis cognosceret p̄
informationē alterius q3 hoc sciebat p̄fecte
per semetip̄m.p̄pter hoc sequitur(Ip̄e eñ scie
bat quid esset in hoīe).i.in mente ⁊ statu cu
iuslibet hoīs.Et ex hoc euangelista ostendit
ip̄3 eē deū cui⁹ p̄priū ē scire secreta cordiu3.

¶ Expositio moralis.

Et prope erat pascha iudeoru3.⁊c.)
Sequitur(et inuenit in tēplo vēdē⸗
tes oues.⁊c.)p̄ oues intelliguntur
ypocrite qui mentem lupinam habent sub
ouina pelle.Per boues qui sunt laboriosi si⸗
gnificantur illi qui magnos labores sustinēt
pro principibus ⁊ prelatis vt per hoc promo
ueantur in ecclesia:licet insufficientes sint
et indigni. Per vendentes columbas symo
niace promoti:omnes istos eiecit de templo
christus.Significant q̄ sunt exclusi de tem⸗
plo glorie sancto dei.(Soluite templu3 hoc.
⁊ cetera.quod intelligitur litteraliter de so⸗
lutione corporis xp̄i per mortem.vt dicitur
in littera.per quod significatum fuit q̄ iu⸗
dei post ascensionem christi conarentur sol⸗
uere corpus eius mysticum:sed in tribus die
bus fuit suscitatum:per quos dies significā⸗
tur doctrine miracula et exempla vite in a⸗
postolis aliisq3 discipulis per hec ecclesiam
illuminantibus/sicut sol et luna.(Ipse au⸗
tem Jesus non credebat semetipsum eis.)
id ē nō reuelabat altiora mysteria eis secun
dum sensum litteralem/quia aliqui erant
imperfecti non potentes capere ea.Et ali⸗
qui ficti querentes ea deridere/et in hoc in⸗

struit ꝑdicatores euāgelii:vt nō ꝓiciāt simplicibꝰ alta:sed crassa et captabilia: qꝛ sunt nutriendi lacte et non solido cibo: nec fieri⁹ fidei secreta mysteria ne derideāt ipa ꝓpter qđ dicit saluator math.vii. Nolite sctm̄ dare canibus neqꝫ mittatis margaritas ante porcos.ne forte conculcent eas pedibus suis

¶ Questio frīs anthonii betōtini. zelꝰ domꝰ tue comedit me Joh.i. Aug qbꝰ vbis q̄ritur. Utrū hō qn̄qꝫ possit turbari et irasci sine pctō: Ad qđ breuiter dr̄ ex sn̄ia durandi/ astexani/ ⁊ alexan. de halis in scđo volumine qꝛ triplici mō hoiem irasci siue turbari q̄nqꝫ cōtingit. Uno mō rōne nature:sicut plerisqꝫ sepius euenire solet: q̄ ꝓpter inclinationem nature ad passionē irascibilitatis subito cōturbantur. Hec q̄dē ira si vltra primos motus ꝓcedere nō cognoscitur. nullius culpe a doctoribus estimatur. Nā philosopho teste primi motus nō sūt in ptāte nr̄a. Aliomō ratione vindicte offēsionis hūane q̄ illis euenire contingit:q̄ ꝓpter aliquā offēsionē humani ꝓpriā vel alienam se vindicari ex indignatione appetūt:cū ex iniuria accenso sāguine circa cor irascūtur ⁊ ꝯturbātur. Et hi q̄dē si vindicta leui vindicari se vellent venialiter tm̄mō peccarēt. Uñ glo. sr̄ illō psal. Irascimini ⁊ nolite peccare:dicit. Uenialis est ira q̄ nō ꝑducit ad effectuz.i.ad graue proximi nocumentum Ultimo mō hoiem irasci et cōturbari cōtingit,ratione vindicte offensionis diuine:sicut iratus est moyses contra ydolatras:vt Exo.xxxii.legitur. Et helyas ꝯtra sacerdotes baal:vt in tercio volumine regū.xviii.ca.scribitur. Et hec ira que ꝓprie vocatur ira ꝑ zelū cū virtus sit nō ꝓhibetur si rōnis ordine ꝓcedere cognoscatur.s.vt nemo ad vindictā ꝓcedat:nisi sit talis q̄ iniuriam dei vīdicare ex officio sibi ꝯtingat. Nā xxiii.q.ii. In hoc capitlō in fine dicitur. Pena nulli inferenda est:nisi ꝑ iudicē. In duobus primis locis ira ex impatientia cognoscitur ꝓcedere In vltimo ex zelo ⁊ diuine caritatis amore. Uñ grego.in.v.lib.taliter inq̄t Alia est ira quam impatientia excitat. Alia est quam zelus format. Illa ex vicio : hec ex virtute generatur. Illa ꝑ viciū oculos mentis excecat. Ista per zelū turbat. Inde autē mens turbatur ne videat. Inde proficit:vt ad videndū verius clarescat: sicut infirmāti oclō cū colleriū immittitur lux primitꝰ negatur. Sed inde eā post paululū veraciter recipit. vñ hūc ad xp̄s salubriter amittit. Hāc q̄ꝫ iram per zelū xp̄s dn̄s noster habuit ho-

die:qñ facto flagello de funiculis:emētes et vendentes eiecit de tēplo.cū de eo scriptum esset zelus domus tue comedit me.

¶ Feria.iii.post quartā dn̄icam quadragesime. Euangelium scđm Johānem.vii.

IN illo tēpore: Jā de festo mediante:ascendit iesus ī templū ⁊ docebat Et mirabātur iudei dicentes. Quomodo hic litteras scit nō didicerit? Respondit eis iesus et dixit. Mea doctrina non est mea: sed eius qui misit me. Si quis voluerit voluntatē eius facere : cognoscet de doctrina mea verū ex deo sit:an ego a meipō loquar. Qui a semetipso loquitur : gloriam propriam querit. Qui aūt querit gloriam eius qui misit illuz hic verax est:⁊ iniusticia in illo non est. Nōne moyses dedit vobis legē ⁊ nemo ex vobis facit legē? Quid me queritis interficere? Respōdit turba:⁊ dixit. Demonium habes quis te q̄rit interficere? Respondit iesus ⁊ dixit eis Unū opus feci:⁊ oēs miramini. Propterea moyses dedit vobis circuncisionez:nō qꝛ ex moyse est sed ex patribus. Et in sabbato circunciditis hominem. Si circuncisionē accipit homo in sabbato vt nō soluatur lex moysi:michi indignamini quia totum hominem sanum feci in sabato? Nolite iudicare secūdū faciem: sed iustū iudicium iudicate. Dicebant

ergo q̄dā ex hierosolimis Nōne
hic est quē querūt iudei īterfice-
re. Ecce palā loquit̄ et nichil ei
dicunt. Nūquid vere cognoue-
rūt principes qꝫ hic est christꝰ:
Sed hūc scimꝰ vnde sit Christꝰ
aūt cū venerit nemo scit vñ sit
Clamabat ergo docēs in tēplo
iesꝰ dicēs Et me scitis ꝛ vñ sim
scitis Et a meipso nō veni: sꝫ ē
verꝰ q̄ misit me quē vos nesci-
tis. Ego scio eum Et dixero qꝫ
nescio eū: ero similis vobis mē-
dax. Sed scio eū qꝫ ab ipso sum
ꝛ ipse me misit Querebāt ergo
eū apprehendere ꝛ nemo misit
in illū manus qꝫ nōdum vene-
ret hora eiꝰ. De turba aūt mul-
ti crediderunt in eū.

¶ Expositio litteralis.

In hac lectōne euāgelista agit de ori-
gine xp̄i doctrine manifestando eā:
quare sicut predictū est: xp̄s debet fi-
liis nutrimentū ꝛ documentum: pͥmo igit̄
de manifesta origine doctrine christi ponit̄
occasio: scd̄o de origine doctrine christi sua
naturalis manifestatio. Secūda: ibi. Respō-
dit eis iesus. Mea doctrina ꝛc. Circa pͥmū
est sciendum ꝙ locꝰ aptus ad predictā mani-
festationē erat ciuitas hierosolimitana: vbi
ad diē festū veniebat populus: ꝛ ideo ad ma-
nifestationem talem ascēdit hierusalē (Jam
die festo) Hic ponitur occasio manifestatōis
q̄ est admiratio turbe in doctrina xp̄i. Et iō
debet ostendere vñ originaretur excellentia
sue doctrine: ꝛ hoc est qd̄ dē (Jā aūt die festo
mediante) Dies festus hic dē totū tp̄s illiꝰ
solennitatis q̄ durabat ꝑ septē dies. ꝛ sic me-
diū hꝰ festi erat in quarto die (ꝛ tūc ascēdit
iesus in tēplū ꝛ docebat) qꝫ ibi erat locꝰ aptꝰ
ꝛ cōis sane doctrine (Et mirabantur iudei)
pp̄ rē insolitā. Credebāt eni ip̄m filiū esse io-
seph: ꝛ per ꝯn̄s occupatū in labore corporali
sciebant etiā ip̄m nō esse exercitatū ī studio:
ꝛ tñ videbant eū excellentissime docēt̄ē le-
gis ꝛ ꝓphetaꝝ testimonia ꝓferentē. ꝛ iō me-
rito mirabātur vñ tāta excellentia doctrine
originabatur: ꝛ hoc est qd̄ dē (Quō hic l̄ras
scit cū non didicerit. Rn̄dit iesus.) Hic ꝯsr̄
exprimit̄ origo illius doctrine. ꝛ diuiditur ī
duas: qꝫ pͥo ost̄dit doctrine sue originem:
scd̄o inuitat ad ip̄sā: ibi. Nouissimo autem.
Pͥa ī duas: qꝫ pͥo ost̄ditur origo doctrine
scd̄o origo doctris: ibi. Dicebant ergo. Pͥa
ī tres qꝫ pͥo ꝓponit intentum: ꝛ scd̄o ꝓbat
ꝓpositū: ibi. Si q̄s voluerit: ꝛ tercio conclu-
dit: ibi. Nolite iudicare. In pͥa ergo pte ꝓ-
ponit ꝙ doctrina sua est a patre originaliter
dicēs (Mea doctrina nō est mea) q.d. ista do-
ctrina q̄ est mea approbatiue ꝛ subiectiue nō
est mea ꝑ exercitiū acq̄sitionis hūane (sꝫ eiꝰ
q̄ misit me) .i. data est michi a patre: qꝫ filiꝰ
scd̄m naturā diuinā. lꝫ hēat eādē scientiā cū
patre: tñ hꝫ eā ab ip̄o: vt superiꝰ frequēter di-
ctū est scd̄m vero naturā hūanā hꝫ aliā scie-
tiā. s. creaturā: nō tñ hꝫ eā ꝑ exercitiū acq̄sitā
sed ab instanti ꝯceptionis infusā: ꝛ sic soluta
est q̄stio qua q̄rebāt (Quō hic l̄ras scit cū nō
didicerit) Aliomō exponit aug. dicēs: ꝙ filiꝰ
est vbū pr̄is: ꝛ qꝫ verbū alicuiꝰ idē est ꝙ do-
ctrina sua: ideo seq̄tur ꝙ filiꝰ sit doctrina pa-
tris. Filiꝰ igitur est doctrina per idētitatem
nō tñ per originē: qꝫ a se non originatur: sed
a patre. Est igitur sensus scd̄m aug. (Mea
doctrina nō est mea) q.d. ego q̄ sū doctrina
patris: nō sū a meip̄o: sed a patre. Expositio
tñ pͥa magis cōcordat littere (Si q̄s.) Hic
ꝯsr̄ ꝓbat ꝓpositū. s. ꝙ sua doctrina sit a patre
sibi data. Et diuiditur in duas: qꝫ pͥo indu-
cit suā ꝓbationē. scd̄o remouet quādā obie-
ctionē ibi. Nōne moyses. Pͥa in duas: scd̄ꝫ
duas ꝓbationes q̄s inducit. scd̄a ibi. Qui a
semetip̄o. Prima ꝓbatio ꝓcedit ex alioꝝ iu-
dicio. Amor eni et odiū multū ꝯuertūt iudi-
ciū recte rōis: ꝛ ideo monet eos: vt amoueāt
odiū qd̄ cōtra ip̄m cōceperāt: ꝛ tūc poterunt
manifeste iudicare ꝙ eius doctrina sit a deo
patre eā ꝑ miracula testificante: qꝫ non pōt
esse testis falsitatis: vt supra dictū est ꝛ hoc)
est ꝙ dꝫ (Si q̄s voluerit volūtatē eiꝰ facere
.s. pr̄is celestis: ꝯuersā affectionē a se abiicien-
do (cognoscet .i. vere poterit iudicare: qꝫ pa-
ratus sū eiꝰ iudicio ꝯmittere (vtrū ex deo sit
an ego a meip̄o loquar) nō est ꝑ hoc itelligē-
dū ꝙ filiꝰ in aliquo possit a patre discorda-
re: qꝫ hoc est impossibile: sed loq̄tur eis scd̄m
eoꝝ opinionē qꝫ reputabāt eū puruꝫ hoīem
quare dicit (An ego a meip̄o loquar) q̄ iam

hũanã falso q̃rẽdo: vt vos ex ist latis. (Qui a
semetipo) Hic ꝯñr ꝓbat ꝓpositũ p̃roppꝛio racõ
qꝫ in doctrina sua q̃rebat gloꝛiã p tris cele
stis: ⁊ sic pꝫ ꝙ illa doctrina erat a deo Dẽ ei
qd̕ est ad dei gloꝛiã oꝛdinatũ ab ip̃o ẽ. ⁊ hoc
est qd̕ dꝛ. (Qui a semetipso loq̃t (falsa de se
fugiendo (gloꝛiã ꝓpꝛiã q̃rit) qꝫ supbia exci-
tat illũ ad sic loquẽdũ (Qui aũt q̃rit gloꝛiã
eius q̃ misit illũ) .i. dei patris (hic verax est)
in doctrina (⁊ iniusticia in illo nõ est) qꝫ irre
pꝛehẽsibilis est in vita. Hic aũt faciebat xp̃s
qꝫ statũ paupertatis ⁊ abiectõis elegit: ⁊ glo
riã dei in oĩbus q̃siuit: ⁊ pꝫ ꝓpositũ (Nõne
moyses) Hic remouet quandã obiectionẽ q̃
posset fieri in cõtrariũ: qꝫ possent dicere ⁊ de
facto dicebãt. Tua doctrina nõ est a deo qꝫ
legẽ dei datã moysi nõ custodis violãdo sab
batũ: hic em̃ eis iponebat. Hãc aũt obiectio
nẽ remouet dupliciter. Scd̕a. Rñdit iesus.
Pꝛĩo igitur remouet obiectionẽ p̃dictã per
hec. dato ꝙ eẽt trãsgressoꝛ legis: nõ tñ hẽbãt
titulũ arguendi xp̃ꝫ cũ eẽt transgressoꝛes le-
gis manifeste in maioꝛibus. Et hoc ẽ qd̕ dr.
(Nonne moyses dedit vobis legẽ) q.d. vos
estis obligati ad ei⁹ obseruationẽ magis q̃
ego: qꝫ scd̕ꝫ v̾itatẽ nõ erat obligat⁹ (⁊ nemo
ex vobis facit legẽ (qd̕ ꝓbat ꝑ effectũ dicẽs.
(q̃d q̃ritis me iterficere) lex eni ꝓhibet inter
fectionẽ innocẽtis: ⁊ qꝫ nõ poterãt rationa-
biliter rñdere: cõuerterũt se ad conuicia: vñ
sequit (Rñdit turba) i. hoĩes turbati. Demo
nium habes) qd̕ pꝫ manifeste falsũ: qꝫ demo
nia expellebat (q̃s te q̃rit iterficere) q.d. nos
nõ q̃rimus ⁊ in hoc mẽtiũtur sicut in pꝛimo
qꝫ q̃rebant moꝛtẽ eius vt pꝫ i pꝛincipio hui⁹
(Rñdit iesus) Hic alia mõ excludit obiectio
nẽ p̃dictã oñdens eã falsã Ex h⁹ ei dicebant
eũ trãsgressoꝛẽ legis ꝙ languidũ sanauerat
die sabbati: vt pꝫ Jo. v. ⁊ tñ in hoc non fuit
transgressoꝛ. Et hoc idẽ oñditur alio mõ. s. ꝑ
circũcisionẽ quã licite accipit hõ in sabbõ: et
hoc est qd̕ dr (Rñdit iesus ⁊ dixit eis) repꝛi-
mendo eoꝝ maliciã (vnũ opus feci) i. notum
vobis ⁊ oẽs miramini) .i. turbamini. q.d. q̃-
tũ turbaremini: si videretis oĩa facta mea
male interpꝛetantes ea (Propterea moyses
dedit vobis circũcisionẽ: i lege eã scribendo
(nõ qꝫ ex moyse est) s. pꝛĩo (sed ex patribus)
qꝫ data est the. Abꝛahe: vt pꝫ Gene. xvii. ⁊
sic pꝫ ꝙ circũcisio est maioꝛis auctoꝛitatis: qꝫ
data est ipi Abꝛahe: qui erat pater pꝛincipa
lis populi (⁊ in sabbato circũciditis hoĩem.
(Absq; legis transgressione qꝫ pꝛeceptum est
ꝙ octaua die circũcidet puer: et id̕ si octaua
dies sit in sabbato circũciditur puer. nec ali
qua trãsgressio reputatur. ex hoc arguit sal-
uatoꝛ (Si circũcisionẽ accipit hõ in sabba-
to: vt nõ soluatur lex moysi) vt pꝫ ꝑ pꝛedi-
cta (michi indignamini qꝫ totum hominem
sanum feci in sabbato). q.d. hoc est valde ir-
rõnabile: quia magis licita ⁊ melioꝛ sanatio
hoĩs i aĩa ⁊ coꝛpe q̃ sit ipa circũcisio ⁊ magis
ad gl̃iam dei (Nolite iudicare) Hic ex pꝛedi
ctis ꝯcludit intentuꝫ. s. ꝙ eius doctrina sit a
deo si recte consideret: ⁊ hoc est qd̕ dr (No-
lite iudicare scd̕m faciẽ) attendẽtes ad id qd̕
non ꝑtinet ad rem: qd̕ fit qñ amoꝛ vel odiũ
attenditur ꝓpter qd̕ aliter q̃ scd̕m veritatẽ
iudicatur (sed iustũ iudiciũ iudicate) i. d̕ do-
ctrina mea ⁊ de factis meis iudicate: scꝫ na-
turã rei in se: ⁊ tũc inuenietis qd̕ ẽ a deo scd̕ꝫ
v̾itatẽ (Dicebant ergo) Declarata oꝛigine
doctrine. hic oñditur oꝛigo doctoꝛis. Et di-
uidit i duas: qꝫ pꝛĩo circa hoc ponit ppl̃i du
bitatio: scd̕o xp̃i solutio: ibi. clamabat ergo.
¶ Circa pꝛimũ sciendũ ꝙ multi de ppl̃o scie
bãt pꝛincipes querere moꝛtẽ xp̃i: id̕ cũ arguẽtẽ
⁊ ip̃os non cõtradiceret crediderunt foꝛtius
ipsũ esse xp̃m trahentes argumentũ ex facto
pꝛincipiũ q̃ nõ capiebant eũ cũ tñ pꝛius ad
moꝛtẽ quererent eũ quasi ipsi de nouo habe
rent noticiã ꝙ ipse eẽt vere xp̃s eis ꝓmissus
⁊ ideo ab eius persecutione cessassent: ⁊ hoc ẽ
qd̕ dr (Dicebant ergo q̃dã ex hierosolimis)
Isti eñ melius sciebant malicias pꝛĩcipali q̃
alii: qꝫ manebant cũ eis in ciuitate (Nonne
hic est quẽ querũt iudei interficere) toto co-
natu suo (Ecce palã loq̃tur (cõtra eos: vt pꝫ
per pꝛedictã: qꝫ dixit nemo ex vobis facit le-
gem (⁊ nichil ei dicunt) i. ipsũ nõ capiunt. qꝫ
bene aliqua v̾ba ei dicebãt: vt pꝫ ex p̃dictis
(Nũquid vere cognauerunt) q.d. videtur ꝙ
sic eo ꝙ desistũt ab eius ꝑsecutione. verũ tñ
quia non habebant certitudinem: sꝫ tñ opio
nem: ideo etiam arguebant ad contrariũ di
centes (sed hũc scimus vnde sit) qꝫ patriam
et genus eius cognoscebant (Xp̃s aũt cũ ve
nerit nemo scit) .i. nemo sciet (vñ sit) Istud
aũt accipiebant ex scriptura Isa. liii. que ad
lr̃am itelligitur de xp̃o Generationem eius
quis enarrabit. Et Isaie. xlv. Uere tu es de⁹
absconditus saluatoꝛ isrl̃. (Clamabat) Po-
sita dubitatione ppl̃i circa oꝛiginẽ chꝛisti hic
ponitur pꝛedicte dubitationis solutio Et di
uiditur in duas. quia pꝛimo ponitur declara
tur xp̃i oꝛigo Scd̕o ex hoc oꝛitur turbe diui
sio ibi. Querebant In pꝛima ergo ostendi-
tur magnitudo sui effectus ad nostram in-

formationem (in tēplo docēs) vt oēs possent eū audire (& dicens) eoꝝ dubitationi rńdendo (& me scitis) q̄tum ad hūanitatem patriā & gen9 cognoscendo: sed q̄tum ad diuinitatem me nescitis: ꝓ sequitur (& a meipso non veni) sed a patre quez ignoratis (sed est verus qui me misit) quia in hoc impletur promissū de filii missione (quē vos nescitis) q3 deū nemo vidit vnq̄. vt p3 p̄ mo capitu. et ꝓinde non me cognoscetis: cum sim eius filius naturalis equalis in natura deitatis (Ego scio eū) q3 in q̄tū dei fili9 habet eandē scientiaz cum patre et sic eum cōprehendit scdm etiaz q̄ homo cū clare videt a principio: licet non comprehendat inquantum homo. & causa huius noticie subditur cum dicitur. q3 ab ipso sum et ip̄e me misit. Per hoc enim q̄ procedit a patre in natura diuina habet scientiaz primam que est scientia cōprehensionis. per hoc autem promissus est in natura humana ad salutem mundi habet in natura humana plenitudinem gratie & scientie que potest in natura creata recipi (Querebant ergo. Hic consequenter ponitur populi diuisio sequēs ad rńsionez xp̄i: quia ea audita maligni exarserunt in malicia: & boni fuerunt in fine solidati. & hoc est quod dicitur (Querebāt ergo eū apprehendere) ad occidendum malignantes (& nemo misit in illum manus) q3 nō poterant explere maliciam in effectu nisi q̄tuz permittebat. ideo sequitur (q3 nondum venerat hora eius) .i. ab eo ordinata de captione sua. (De turba autem multi crediderunt in eum) propter eius doctrinam & miracula.

¶ Expositio moralis

QUarta die festiuitatis) q̄ erat media eo q̄ septē diebus durabat festum (Ascendit iesus in tēpluz et docebat populum) q̄ diebus preteritis intētus fuerat sacrificiis & oblationibus ꝯsuetis per hoc docuit predicatores euangelii vt secundū sapientis verba. tempus tacendi ꝯsiderent et tempus loquendi. ¶ Questio fratris anthonii betontini. Quid me queritis interficere Joh. vii. Ex quibus verbis queritur. Quottuplex est vel potest esse homicidium? Ad quod ex epystola clementis rńdetur q̄ de penitentia dist. i. ca. Homicidiorū notatur: vbi dicitur. Homicidioꝝ vero tria genera esse dicebat beatus Petrus. et penam eoruz parilem fore dicebat. sicut enim homicidas interfectores fratrum. ita et detractores eorum eosq3 audientes homicidas esse manifestabat. quia & qui occidit et qui odit fratrem suum et qui ei detrahit pariter homicide esse demonstrātur. Et quibus verbis clare comprehenditur q̄ homicidiorum aliud est operis. quod interfectores hominum operantur. Aliud oris et aliud cordis. et de quolibet istorum in presentiarum minime dicendum esse constituo. sed tantum de homicidio operis propter concordiam lectionis euangelice in qua continetur q̄ iudei querebant interficere xp̄m. vnde dicebat eis/ quid me quaritis interficere?

¶ Feria.iiii.post.iiii.do.Qdragesime Euangelium Secundum Johannem.ix.

IN illo tp̄e: Preteriens ie-
sus: vidit homine3 cecū
a natiuitate. Et interrogaue-
runt eum discipuli eius Rabbi
quis peccauit hic: aut parētes
eius vt cecus nasceret? Rńdit
ies9. Neq3 hic peccauit neq3 pa
rentes ei9: s3 vt manifestentur
opera dei ī illo. Me oportet ope
rari opera eius qui misit me: do
nec dies ē. Venit nox quādo ne-
mo potest operari: q̄diu in mū
do sū lux sū mundi. Hec cū dixis
set: expuit in terrā: & fecit lutū
ex sputo/ & liniuit lutum super
los eius: & dixit ei. Vade lauare
in natatoria syloe: quod interp̄
tatur missus abiit ergo & lauit
& venit videns. Itaq3 vicini et
qui viderant eum prius quia
mendicus erat: dicebant. Nō-
ne hic est qui sedebat et mendi-
cabat? Alii dicebant: quia hic
est. Alii autem nequaq̄: sed si-
milis eius est. Ille vero dice-
bat: quia ego sum. Dicebant
ergo ei. Quomodo aperti sūt ti-

bi oculi? Respondit ille homo q dicitur iesus: lutū fecit & vnxit oculos meos & dixit michi Uade ad natatoria syloe: et laua. Et abii & laui & vidi Dixerūt ergo ei Ubi ē ille? Ait/ nescio. Adducūt eū ad phariseos: q cec⁹ fuerat. Erat aūt sabbatū quando lutū fecit iesus: & apperuit oculos ei⁹. Iterū ergo iterrogabāt eū pharisei quomodo vidisset? Ille aūt dixit eis Lutum michi posuit sup oculos: & laui et video Dicebant ergo ex phariseis qdā Nō ē hic hō a deo qui sabbatū nō custodit. Alii aūt dicebāt Quomodo potest homo pctōr hec signa facere Et scisma erat iter eos. Dicūt ergo ceco iterū. Tu qd dicis de eo q aperuit oculos tuos? Ille aūt dixit. Qr propheta ē Non crediderūt ergo iudei de illo q cec⁹ fuisset & vidisset donec vocauerūt parētes ei⁹ q viderat Et iterrogauerūt eos dicētes Hic ē fili⁹ vester quem vos dicitis q cec⁹ nat⁹ ē? Quomodo ergo nūc videt? Respōderūt ergo parētes ei⁹ & dixerunt Scimus q hic est filius noster & quia cec⁹ natus ē: quomō aūt nūc videat: nescim⁹: aut qs ei⁹ apuit oculos: nos nescim⁹ Ipm iterrogate. etatē habet Ipse de se loquatur. Hec dixerūt parētes ei⁹: q timebant iudeos. Iā eni ɔspirauerant iudei: vt si qs eū cōfiteretur xpm extra synagogā fieret Propterea parētes eius dixerūt: q etatē habet ipsū iterrogate Uocauerūt ergo rursū hoiez q fuerat cec⁹: & dixerūt ei Da gloriā deo Nos scim⁹ quia hic homo peccator ē Dixit ergo ille Si peccator est nescio: vnū scio q cec⁹ cū essē modo video. Dixerūt ergo illi. Quid fecit tibi Quomodo apuit tibi oculos. Rñdit eis Dixit vobis iā & audistis Quid iterū vultis audire? Nūqd & vos vultis discipuli ei⁹ fieri Maledixerūt ergo ei & dixerūt Tu discipul⁹ illius sis: nos aūt moysi discipuli sum⁹. Nos scim⁹ q moysi locut⁹ est deus. Hūc aūt nescim⁹ vñ sit Respōdit ille homo: & dixit eis. In hoc enī mirabile est: q vos nescitis vnde sit: & apuit oculos meos. Scimus aūt q peccatores de⁹ nō audit: sed si qs dei cultor est & volūtatē eius facit hūc exaudit. A seculo nō est auditū: quia aperuit quis oculos ceci nati. Nisi esset hic a deo: nō poterat facere quicq̄ Respōderūt & dixerūt ei. In peccatis nat⁹ es totus: & tu doces nos? Et eiecerūt eū foras. Audiuit iesus q eiecerūt eū foras: & cū inuenisset eū dixit ei Tu credis i filiū dei? Respōdit ille & dixit Quis ē dñe vt

credā ī eū. Et dixit ei iesus. Et vidisti eū ꝫ q̇ loquitur tecū ipse est. At ille ait. Credo dn̄e. Et ꝓcidens adorauit eū.

¶ Expositio litteralis.

Preteriens iesus Postꝙ xp̄s ostendit se habere virtutē illuīatiuam verbo. Hic ꝯsequenter hoc ostēdit sensibili signo. Et diuiditur ī duas: quia primo ponitur quedam miraculi ꝑfatio. Secundo miraculi operatio: ibi. ꝛ cum hic dixisset. Tercio miracli facti examinatio: ibi. Ita ꝗ vicini. Precedentia miraculum sunt duo. Scdm ponitur ibi. Respōdit iesus. Primū ꝙ fuit precedens ip̄m miraculum et eius occasio fuit discipuloꝝ interrogatio de ceco nato. ꝛ hoc est quod dicitur. (Et preteriens iesus) in exitu templi de quo dictum est in fine precedentis capli (vidit hoiem cecum a natiuitate) qꝛ ibi sedebat mendicans elemosinā ab ingredientibus templum: ꝛ diligenter intuitus est eum iesus. vt dicit Chry. quasi vellet aliquid agere circa eum: ꝛ ideo discipuli moti sunt ad querendum de causa cecitatis eius dicentes (Rabbi quis peccauit) Ex hoc eñ ꝙ supra dn̄s sanando languidū dixerat. Jam noli amplius peccare ne deterius tibi contingat ostendens ꝙ peccatū fuerat causa illius languoris: vt ibi dictū fuit: iō apostoli cōsimiliter crediderūt de isto ceco nato: ꝙ peccatū ipsius vel parentum esset causa huius cecitatis (Rn̄dit iesus) Hic ponitur secūdū preambulum ad miraculum. s. xp̄i respōsio. ex qua ostēditur ꝙ cecitas contigit vt virtus diuina in eius sanatōe declararetur. Et hoc est quod dꝫ (Neqꝫ hic peccauit: neqꝫ parētes eius: vt cecus nasceretur) Non negat simpliciter ip̄m peccasse vel parentes eius: sed solum illud de quo interrogat. q. d. Nec peccato proprio cecus nat⁹ est: qꝛ ante natiuitatē peccare non potuit: in q̄ apparet q̄stio apostoloꝝ ridiculosa q̄tum ad hanc partē. Nec mirū: quia adhuc rudes erant ante receptionē sancti sp̄us: neqꝫ peccato parentum contigit. lꝫ enim parentes pro peccatis suis aliquando puniantur in filiis monstruosis in q̄tum talia monstra ex diuina iusticia nascuntur: tamen frequentius fit sine peccato sꝫ ꝓpter indispositionem materie vel debilitatē virtutis q̄ est in semīe. veruntn̄ q̄uis talia sint a casu respectu nature create. sunt tn̄ ordinata respectu diuine prouidentie: et aliquando ordinantur ad declarationem diuine virtutis ī operib⁹ miraculosis ꝛ sic erat de isto. ideo sequitur (Sed vt manifestētur opere dei in illo) in eius mirabili illuminatione. vn̄ subdit (Me oportet operari (Istō nō importat coactionē voluntatis in xp̄o: sꝫ immobilitatem eius a diuina ordinatione. (opera eius qui misit me). s. patris: hoc dixit qꝛ miracula ipsa faciebat virtute diuina: et hūanitas xp̄i operabatur instrumentaliter. (donec dies est) i. q̄diu sum p̄ntialiter super terrā ī humanitate assumpta Sicut eñ p̄ntia solis super terram facit diē: sic p̄ntia xp̄i q̄ est sol iusticie in hūanitate assumpta facit quādam diē gratie spiritualē que dies durauit a xp̄i natiuitate vsqꝫ ad eius ascensionē: licet vsqꝫ ad mundi finē: ꝛ tunc. (Uenit nox qn̄ nemo pōt operari) qꝛ post iudicium nullus poterit mereri: vel a culpa ad gratiā reuerti. (Quādiu sum in mundo lux sū mundi) ipsū doctrina ꝛ miraculis instruēdo (Hec cū dixisset) Hic ꝯn̄r ponitur miraculi operatio: in qua duo exprimuntur q̄ in miraculis diuinis requiruntur. s. dei potentia operans: ꝛ sanati fides ꝛ obedientia disponens. ꝛ hoc ē qd̄ dē (Hec cum dixisset expuit ī terrā) saliua eñ fluit a capite. ꝛ ideo per hanc expuitionē ostēdit ꝙ virt⁹ sanatiua quodāmodo erat ab eius hūanitate in q̄tū est organū diuinitatis. Propter hoc dicitur lu. vi. Uirt⁹ de illo exibat ꝛ sanabat oēs. ꝛ fecit lutū ex sputo) vt ostenderet se esse illū qui formauit primum hoiem limo (ꝛ liniuit super oculos eius (Inter corpa aīaliū nobilius est corp⁹ hūanū: et in corpore hūano caput est pars nobilior: ꝛ ī capite oculus. ꝛ iō ex formatione partis nobilioris cepte in corporalib⁹ ostēdit xp̄s se esse formatorē corporis (ꝛ dixit ei. Uade ꝛ lauare in natatoria syloe) Hoc dixit vt cec⁹ transeundo sic ꝑ ciuitatē linitus luto a multis videretur: ꝛ ꝑ ꝯn̄s miraculū magis diuulgaretur ꝛ ꝯfirmaret (qd̄ interp̄tatur miss⁹) Hoc addit euāgelista volēs interpretari nomen hebraicū ad designandū misteriū xp̄i missi ad salutē hoim (Abiit ergo) in quo ptꝫ fides ceci (ꝛ lauit ꝛ venit vidēs) non virtute luti: alioq̄n vidisset statim cū impositum fuisset Et itēꝝ hoc ptꝫ: qꝛ nō vidit donec lutū amotum fuerit: nec virtute aq̄: qꝛ hoīes ibi frequētē se sanabāt. et idē cecus aliis de illa se lauerat qꝛ cōis erat: ꝛ tn̄ virtutē illuminatiuā nullus ibi expertus fuerat: ꝛ sic patet ꝙ illuīatio illa diuina virtute facta est (Itaqꝫ vicini Hic ꝯn̄s ponitur miraculi facti examinatio. et primo

a turbis.scd̄o a phariseis:ibi Adducūt antē
In p̄ria examinatione fit inq̄sitio de tribus
Primo de ip̄o illuiato:vtrū esset ille q̄ prius
dicebat cec⁹ nat⁹.⁊ hoc est qđ dr̄ (Itaq̄ vici
ni ⁊ q̄ viderāt eū prius)frequēter.cui⁹ causa
subditur(q2 mēdic⁹ erat)⁊ sic suā cecitatē fre
quēter eis exposuerat elemosynaꝫ petendo.
(Dicebāt. Nōne hic est qui sedebat et mēdi
cabat?)q.d.icāt sic p certo:q2 dictū eoꝝ erat
firmū p̄pter experientiā frequētē⁊(Alii aūt
volentes impugnare facta xp̄i dicebant(ne
quaq̄)sup.est ille cecus nat⁹) s3 silis eius ē)
Ex visu eñ fit hō maxime cognoscibilis.⁊ iō
restitutio visus ita mutauerat vultū eius ꝙ
vix poterat recognosci nisi a valde expertis q̄
les erant vicini q̄ freq̄nter euꝫ viderāt(Ille
vero dicebat:q2 ego suꝫ)⁊ i hoc excludit alio
rum dubiū. ⁊ sicut gratus cognoscit diuinū
bn̄ficiū:sed p̄nter q̄rūt de scd̄o.s. de mō illu
minationis dicentes(quō apti sunt tibi ocu
li?)R̄ndit ille hō q̄ dr̄ iesus)s3 eñ alias nō vi
disset cū esset cecus:tñ freq̄nter audiuerat no
men eius ⁊ p vocem ip̄m cognoscebat(lutuꝫ
fecit ⁊ vnxit oculos meos)asserit tñ illud qđ
fiebat.senserat eñ lutum positū sup oculos
suos p tactum et cū esset in loco sicco in quo
non erat lutū:p hoc sciuit ꝙ xp̄s illud lutuꝫ
fecerat:sed vtrū fecisset cū sputo vl' aqua hoc
non cognouit: ⁊ iō referendo nō dicit lutuꝫ
ex sputo:sed tñ fecit lutū.⁊c. Quesito de mō
illuminationis q̄ritur tercio de ip̄o illumi
nante dicētes(Vbi est ille?Ait nescio)q2 an
teq̄ esset reuersus de natatoria syloe videns
iesus a loco illo declinauerat(Adducūt)po
sita examinatione miraculi coraꝫ turbis:hic
p̄nter ponitur examinatio ei⁹ coram phari
seis. Et diuiditur in duas: q2 p̄rio examināt
miraculum. Scd̄o inducunt illuminatū ad
veritatē negandā ibi·Vocauerunt rursum.
Prima in duas. Quia primo examinant mi
raculū per ip̄m illuminatū. Scd̄o per paren
tes ip̄ius:ibi Nō crediderūt. Prima i duas
q2 primo ponitur illuminati interrogatio.
Scd̄o ex hoc audientiū diuersa opinio:ibi.
Dicebant ergo. In prima p̄te dr̄ sic(Addu
cunt eū ad phariseos q̄ cecus fuerat)hoc fece
runt malignantes cōtra ip̄m volentes ostē
re ꝙ fecit ille p̄tra legē p̄pter qđ subdit euāge
lista(Erat aūt sabbatū.⁊c) Pharisei enī ar
guebāt eū de violatione sabbati(Iteꝝ inter
rogabāt eū pharisei quō vidisset) Sciendū
ꝙ interrogauerūt eū ordinate de trib⁹ p̄di
ctis in p̄ria examinatione. S3 euangelista bre
uiter hoc recepit(Ille aūt dixit eis.⁊c)respō
dendo sicut prius(dicebant) Hic ponitur di
uersitas opinionum seq̄ntiū ex ei⁹ r̄nsione:
q2 q̄dam ex phariseis arguebāt xp̄m de vio
latione sabbati in hoc facto dicentes(Nō est
hic hō a deo q̄ sabbatū non custodit ip̄i falsū
dicebāt:q2 opera corporalia ad dei magnifi
centiaꝫ ordinata licite fiebant in sabbato si
cut dictum est supra.v.ca.(Alii aūt)econuer
so volentes factū xp̄i excusare ⁊ magnificare
(Dicebāt quō pōt hō peccator hec signa face
re)q.d.nullo mō. S3 p̄trariū videt mat.vii.
ca. vbi dicitur de malis hominibus. Domi
ne nonne in nomine tuo demonia eiecimus:
⁊ virtutes multas fecimus sequitur. Non co
gnoui vos Discedite a me operarii iniquita
tis.⁊c. Dicendū ꝙ miraculū est opus excedēs
oēm virtutē creatā ⁊ p p̄ns fit a solo deo. ta
lia aūt fiūt ab ip̄o ad testificādū aliq̄d quod
est supra hūanā cognitionē: ⁊ hoc dupliciter
Vno mō ad testificandū veritatē alicui⁹ do
ctrine existētis sup facultatē intellect⁹ nostri:
⁊ tunc oportet ꝙ illa doctrina sit vera: cum
de⁹ nō sit testis falsitatis:tñ nō oportet ꝙ ille
q̄ docet doctrinā illā sit bon⁹ q2 miraculū illō
nō fit ad testificandū ei⁹ bonitatē sed doctri
ne veritatē.⁊ hoc mō aliq̄n p malos hoīes p̄
dicātes fidē catholicā facta sūt miracula ad
p̄firmationē fidei catholice ⁊ sic intelligitur
illud v̄bū math.p̄allegatū. Alio mō fiūt mi
racula ad testificandū de bonitate ip̄ius docē
tis:et tūc oportet ꝙ bonitas sit in illo aliter
deus eēt testis falsitatis: ⁊ hoc mō fiebāt mi
racula xp̄i sicut dictū fuit supra.v.ca. Opera
q̄ ego facio testimoniū p̄hibēt de me. Et hoc
mō isti loq̄bantur dicētes. Nō pōt hō pecca
tor.⁊c(Et scisma erat inter eos)p̄pter quod
req̄ritur s̄nia illius illuīati cū dr̄(Tu q̄d di
cis de illo q̄ aperuit oculos tuos)Illud q̄si
tum nō fuit ab illis q̄ impugnabāt facta xp̄i
q2 p̄babile erat ꝙ r̄nderet p suo illuīatore:
s3 ab aliis.⁊ subdit ei⁹ r̄nsio cū dr̄.(Ille aūt
dixit q2 p̄pheta est)non est intelligēdū ꝙ cō
fiteret eū esse prophetam cōmuniter dictum
sicut fuit ysaias vel hieremias s3 prophetaꝫ
antonomatice dictū q̄ erat promissus ad sa
lutem hoīm scd̄ꝫ ꝙ dicit deute.xviii.ca. Pro
phetā suscitabit vobis deus. ⁊ sic cōfessus est
ip̄m esse veꝝ xp̄m(nō crediderūt.)Hic ponit
inquisitio miraculi per parentes ceci: et hoc
ex diuina ordinatione factū est ad maiorē fi
dei ⁊ miraculi declarationē Interrogauerūt
ergo parentes de tribus. Primo de p̄sona fi
lii cū dicitur(Hic est filius vester)intelligit
interrogatiue. Scd̄o de modo nascendi: cuꝫ

subditur (quē vos dicitis: q̄ natus est cec⁹)
i. fingitis ꝙuis forte non sit ita. Hec dicebāt
vt inducerent eos ad negandū q̄ parentes
solent occultare monstruositatē filiorū quā
trahunt a natiuitate: q̄ talis mōstruositas
magis ꝯueritur in confusionē parentū ꝙ si
post natiuitatē esset cōtracta ꝑ pueri defectū
(Tercio si natus sit cec⁹ querunt de mō vidē
di dicentes. (quō ergo nūc videt?) subdit rñ
sio ꝛ de duob⁹ p̄mis rñderūt assertiue dicē
tes (Scimus q̄ hic est filius noster: ꝛ q̄ cec⁹
nat⁹ est) magis volūt cōfiteri turpitudinem
suā ꝙ dicē falsitatē. De tercio aūt remittūt
ad filiū nō audētes veritatē dicere ꝛ causa
ponitur. ꝛ hoc est qō dr̄ (ip̄m interrogate: eta
tem hʒ) q. d. ipse melius pōt veritatē dicere
(ipse de se loquatur). i. in cā sua vt dictū suū
nobis non īputet. cuius cām subdit euāgeli
sta (Hec dixerūt parētes ei⁹ qm̄ timebāt iu
deos q̄ erant p̄ncipales in ꝑplo. (Iam em̄
conspirauerūt iudei vt si q̄s eū cōfiteret esse
xp̄m extra synagogā fieret. i. extra societatē
iudeoꝝ tanꝙ excōicatus ꝛ reprobat⁹ qō apō
iudeos erat maxime reprobatū (vocauerūt)
Hic inducitur illūiatus ad negādū facti ve
tatē. Et diuiditur in tres: q̄ p̄mo ponitur
dicta inductio. Scd̄o iniusta ꝯdemnatio: ibi
maledixerūt. Tercio ei⁹ a xp̄o receptio: ibi.
audiuit. Circa p̄mū sciendū ꝙ pharisei vi
dentes ꝙ factū negari nō poterat: iō volue
runt decipere ip̄m illūiatū. et hoc est qō dr̄.
Vocauerūt ergo. ꝛc. Da gl̄iam deo). i. cōfite
re veritatē. volebāt enī eū inducere ad dicē
dū ꝙ illūiatus fuisset magica arte: iō subdit
(Nos scim⁹ q̄ hic hō pctōr est) q. d. dicant diui
na virtute nō fecit iō subdit ip̄ius illumina
ti cōstantia: q̄ inter aduersarios xp̄i fortī⁹
ꝙ ante veritatē cōfitet dicens (Si pctōr est
nescio) hoc non dicit dubitans de xp̄i sancti
tate: sed irridendo eoꝝ maliciā. q. d. vos dici
tis: q̄ scitis eū esse pctōrē ꝛ ego nō dico hoc:
imo contrariū qō ꝓbat ꝯñr ꝑ factum (Vnū
scio: q̄ cecus cum essē mō video) ꝛ ex hoc ma
nifeste arguit eoꝝ maliciā ꝛ app̄robat ei⁹ sā
ctitatem: q̄ tale factum excedit oīno faculta
tē totius nature create: et per ꝯñs non fit a
magica arte. sed a deo solo qui nō facit aliqō
testimoniū bonitatis alicuius nisi in verita
te sit factū. cetera patent. (Maledixerunt.)
Hic ponitur eius iniusta cōdēnatio: cū dicit
(Maledixerūt ei) scd̄m suā reputationē. tñ
scd̄m veritatem magis erat benedictio. Vñ
dicit augu. Vtinā sup me veniret ista male
dictio (ꝛ dixerunt. tu discipulus illius sis). i.
illius malefici ꝛ transgressoris (Nos autem
moysi discipuli sumus) hoc erat verum tan
tum modo noīe non aūt re quia veri discipu
li moysi sūt: qui eius opera imitantur ꝛ eius
scripturas pie interp̄tantur. Isti aūt facie
bant contrarium ꝓpter quod saluator dixit
eis sup̄a. v. Si crederetis moysi crederetis
forsitan ꝛ michi (Nos scimus q̄ moysi locu
tus est deus) in hoc verum dicunt q̄ hoc ex
p̄sse in sacra scriptura continetur (Hūc au
tem nescimus vnde sit). i. nullius auctorita
tis ip̄m reputamus: nec a deo missū. Nō em̄
simpliciter loquendo nesciebant vnde esset:
q̄ patriam et genus eius cognoscebant. vñ
sup̄a dictum est. vii. ca. hūc scimus vnde sit
sed iste illūiatus eoꝝ maliciā et falsitatē con
futat dicens (In hoc em̄ mirabile ē. ꝛc) Ista
em̄ mirabilia dicūtur que sunt inconsueta.
Consuetum aūt erat iudeis signa querere:
vt hr̄ p̄me Coꝛ. i. Iudei em̄ signa petūt et
manifestis signis credere. sicut patet de moy
se faciente signa magna corā populo ꝓpter
qō crediderūt. vt hr̄ Exodi. iiii. Et iō incon
suetū erat et mirabile ꝙ non credebant xp̄o
facienti signū maxime in illūiatione huius
ceci: q̄ nec moyses vel ali⁹ ꝓpheta simile fe
cerat iō subditur (Scim⁹ aūt q̄ pctōres de⁹
non audit (faciendo miracula ad testimoni
um bonitatis eorum: vt p̄ʒ ex p̄dictis (Sʒ
si quis dei cultor est) per actum latrie debitū
(et voluntatem eius facit) per impletionem
mandatorum (hunc exaudit faciendo mira
cula ad declarationem sue bonitatis (A secu
lo non est auditum: quia quis apuit oculos
ceci nati) hoc em̄ non inuenitur in tota serie
veteris testamenti. ꝛ iō concludit ꝓpositū
(nisi esset hic a deo specialiter miss⁹) non po
terat facere quicꝙ de talib⁹ facultatem natu
re excedentibus: et quia mali homines et ob
stinati non recipiūt ꝑsuasionē: iō ex verita
te ostensa reddūt ei vituperationē dicentes
(in pctīs nat⁹ es totus. s. in aīa ꝛ corpore: vt
p̄ʒ in cecitate (ꝛ tu doces nos). q. d. nō decet
sed hoc est falsū: q̄ veritas a quocūq̄ dicat
recipienda est (Et eiecerunt eum foras) id ē
a societate aliorum hominum excōmunica
uerunt. (Audiuit iesus.) Hic ponitur eiecti
receptio. Et diuiditur in duas / quia p̄mo
ponitur eius in fide instructio. ¶ Secundo
fidei sue commendatio. ibi. Dixit iesus. In
p̄ma ergo parte dicitur sic. (Audiuit iesus
quia eiecerunt eum foras) licet omnia noue
rit anteꝙ fierent / tamen hec audiuit audi
tu corporali (ꝛ cum inuenisset eum) non a ca

su factũ est: sed ex sua volũtate ꝛ ordinatiõe (Dixit ei. Tu credis in filium dei) .i. parat⁹ es ꝛ credere in filium dei qui aperuit tibi oculos. ꝛ ille sicut valde paratus ad hoc respondet (Quis est dñe vt credã in eum) non enĩ cognoscebat iesum in facie: quia illum alias non viderat: vt supra dictum est: sed eũ desyderabat videre: ꝛ ideo dignum erat vt ei veritas reuelaretur: ideo sequitur. (Et dixit ei iesus: ꝛ vidisti eum) nunc in presenti. (Et qui loquitur tecũ ipse est) Et statim ipse credidit ꝛ fidem suam ore professus est dicens) Credo dñe) et opere (Et procidẽs adorauit eum) adoratione latrie credens eum deum ꝛ hominem.

¶ Exrpositio moralis.

E Et preteriens iesus vidit hominẽ cecum a natiuitate) Mistice cecus nascitur omnis habens peccatum originale quia priuatus est dei visione: hãc tamen priuationẽ non facit eius actuale peccatum: quod adhuc non habet nec etiam parentum suorũ immediatorum: ideo subditur (Neqꝫ hic peccauit neqꝫ parentes eius vt cecus nasceretur: sed vt manifestentur opera dei in illo (sic enim permissus est nasci iste cecus vt illuminaretur christi miraculo. Et similiter emũdatio peccati originalis est op⁹ diuine virtutis. Cuius modus significatur: cum dicitur (ꝛ fecit lutum ex sputo) per quod significat[ur] cathecism⁹ precedens baptismũ de quo subditur (Vade ꝛ lauare in natatoria syloe) id est christi missi a patre ꝓ salute mundi. (Abiit ergo ꝛ venit videns) per illuminationem fidei datam virtute baptismi. (Ille autem dicebat quia ego sum) Per hoc ostẽdens ꝙ quilibet tenetur cognoscere gratanter ꝛ constanter beneficium diuinum (Adducunt eũ ad phariseos qui interpretantur diuisi: propter quod per ipsos heretici significantur qui sunt ab ecclesia diuisi: quorũ aliq cerimonias legis obseruant scilicet nazarei et isti significantur per illos qui dicebant de christo (Nõ est hic homo a deo qui sabbatũ non custodit) Alii vero dicunt hominem nasci sine originali peccato: scilicet pelagiani: ꝛ isti significantur per illos de quibus subditur. (Non crediderunt ergo iudei de illo ꝙ cecus esset) .i. natus ĩ originali peccato. Per parentes autem ceci qui de modo sue illuminationis non responderunt timore ducti: significantur fideles infirmi qui tempore persecutionis fidem non audent confiteri. Per cecum vero confidenter veritatem confitentem significantur in fide firmi constanter veritatem fidei confitentes (Et eiecerunt eum foras) sed christus suscepit eum benigne. et per hoc significatur ꝙ obiecti ã societate malorum propter xp̃m ab eo recipiuntur gratiose. sicut dicit matheus quinto capitulo. Beati estis cum maledixerint vos. ꝛc. et eiecerint nomen vestrum tanꝙ malũ propter nomen meum. ꝛc. ¶ Questio fratris anthonii bettini. Maledixerunt ei et dixerunt. Tu discipulus illius sis / nos autem moysi discipuli sumus. Johannis. ix. capitulo. ¶ Super ĩs verbis mouetur questio que talis est. Utrum ista blasphemia sit maximum peccatorum? Et certe secunduꝫ mentem doctoris irrefragabilis alexandri in secundo suo volumine. Seraphici beati bonauẽture super distin. xliii. ii. lib. magistri sententiaruꝫ atqꝫ astaxani lib. ii. titu. xl. Blasphemia omnia in grauitate ꝛ nequitia peccata precellit cum ꝛ infidelitas sit radix tante malicie: ad quam infidelitateꝫ ipsa blasphemia pertinet. Quãtum enim putandum est ꝙ offendantur qui contra cognitam veritatem voluntate peruersa blasphemãt. profecto apostolus ad hebreos. x. capitulo. dicit. Voluntarie enim peccantibus nobis post acceptam noticiam veritatis iam non relinquitur hostia pro peccatis terribilis autem quedam expectatio iudicii et ignis emulatio / que consumptura est aduersarios et infra. Quanto magis putatis deteriora mereri supplicia: qui filium dei conculcauerit ꝛ sanguinem testamẽti pollutum duxerit: in quo sanctificatus est: vt spiritui gratie cõtumeliam fecerit sic ꝛ hi maledicti iudei fecerũt: qui ceco nato post modum illuminato credẽti maledicebãt et poti⁹ moysi: qui ꝙꝙ sanctus pura et simplex erat creatura que xp̃o creatori virtutem et doctrinaꝫ sanctam tribuebat. Idcirco blasphemantes maledixerũt ei. Ceco ꝛ dixerunt. Tu discipulus illi⁹ sis. Nos aũt discipuli moysi sum⁹.

¶ Feria quinta post quartam dominicam quadragesime Euangelium secundum Lucam. vii. capitulo.

In illo tp̃e. Ibat iesus in ciuitatem ꝙ vocat naym Et ibant cum illo discipuli ei⁹ turba copiosa. Cum autem appropinquaret porte ciuitatis ecce defunctus efferebatur fi

lius vnicus mr̄is sue Et hec vi
dua erat: et turba ciuitatis mul
ta cum illa. Quā cum vidisset
iesus misericordia motus sup
eā: dixit illi. Noli flere Et acces
sit et tetigit loculum. Hi aūt qui
portabant steterūt. Et ait. Ado
lescens tibi dico surge Et rese
dit qui erat mortuus et cepit lo
q̄ et dedit illū matri sue. Accepit
aūt oēs timor et magnificabāt
deum dicentes. Quia prophe
ta magnus surrexit in nobis.
Et qr̄ visitauit deus plebē suā.

¶ Expositio litteralis.

IN hac lectione euangelista Lucas ondit p signum sensibile confirmationem instructiōis xp̄i per suscitationē filii vnici vidue dicit ergo (Ibat iesus in ciuitatem q̄ vocatur. Naym) ciuitas parua est in galilea ppe montem thabor (et ibant cum eo discipuli eius et turba copiosa) hoc factum est: vt euidētius eēt miraculum corā multis factum (ecce defūctus efferebatur) ad sepeliendum: antiquitus loca sepulture erant extra ciuitates ne ex cadaueribus inficerentur habitatores ciuitatum (misericordia motus super eam) tum quia erat vidua: tum qr̄ nō habebat alium filium a quo posset i senectute sustētari (Noli flere q.d. cito consolata eris (et accessit et tetigit loculum) .i. pheretrum. Ad hoc enim tetigit vt ostenderet q corpus suum diuinitati vnitum erat instrumentum diuinitatis etiam in miraculis faciendis (et cepit loqui) vt manifeste appareret q erat vere suscitatus: et non apparenter tantum. vn̄ de symone mago legitur q apparentē resuscitauit quēdam mortuum: qui tamen loqui nō poterat: per quod apparuit illam resurrectionem fuisse tantum apparenter (Quia ppheta magnus surrexit in nobis) .i. ille magnus ppheta de quo dicitur. Deute.xviii.c. pphetam suscitabo eis de medio fratrū suorum. et qd̄ intelligitur de xp̄o in lege et prophetis p missio: et id subditur. Et quia deus visitauit plebem suam) mittendo eis saluatorem.

¶ Expositio moralis.

ECce defūct⁹ efferebatur) Per istū defūctū significat mortuus p mortale pctm̄. et⁹ mr̄ est eccl'ia portatores quius funerū sūt fetā vba fouētes hoiem in pctis. Porta p quā fertur mortuus ē exterior sēsus pcti manifestatiuus Isa.iii. Pctm̄ suū q̄si sodoma pdicauerūt nec absconderūt tamē lis āt mortuus p pctm̄ mortale suscitatur misericorditer a deo p pces eccl'ie. ¶ Questio frīs anthonii betōni. Ecce defūct⁹ efferebat fili⁹ vnicus matris sue. Lu.vii. ¶ Ex istis vbis nō desino mirari q̄ plures eē quos pato egrotos hoc mortali blasphemie vicio qr̄ plures eius venenosis poculis corrūpuntur cū hoc scelere illud ps.xiii. videat impletum. Oēs declinauerūt simul inutiles facti sūt: nō est q̄ faciat bonū: nō ē vsq ad vnū. Qr̄ sepulchrū patēs est guttur eorum linguis suis dolose agebāt venenū aspidū sub labiis eorū quorum os maledictione et amaritudine plenū est. Ex q̄bus pphete vbis cuidā tacite q̄stioni rn̄dere ti pōt. Nā et doctores et pres q̄rere solent. An omis maledictio vel blasphemia sit mortale pctm̄. Inter maledictionē etiā et blasphemiā scdm̄ quorūdā vulgaria. vt in Tuscia nulla dr̄a est sicut etiā p e. statuim⁹. ex de maledicis confirmat. Et ad hoc breuiter rn̄det ex sn̄ia bti tho.ii.ii.q.lxvi. Et doctoris nr̄i durandi q nō est dubitandū blasphemiā vel maledictionē eē mortale pctm̄ et maximū oim pctōrū. Quis enim non dubitat peccare mortaliter illum: s. qui contra caritatem deo vel proximo maledicit. Unde paulus.i.ad chor.vi.c. dicit. Neq maledicti neq rapaces regnum dei possidebunt. Et de blasphemis proprie scdm̄ vocabulū. Leui.xxiiii. scribitur. Qui blasphemauerit nomē dn̄i: morte moriatur. neq mors dāda ē alicui: nisi peccato mortali. Hoc tamen quandoq contingit ex triplici rōe blasphemiam vel maledictionem non esse ita graue vel mortale pctm̄. Primo ratione paruitatis: vt quando alteri quid modici mali aliquis imprecatur. Secundo rōne leuitatis: q̄n. s. ex ludo talia verba / et non ex malicia vel ex consuetudine mala loquendi pfert. Tercio rōne surreptionis: vt q̄n. s. aliquis in non ymaginata verba prorūpit nō considerans verborū significationem: quia pctā oris maxime ex affectu pēsantur. Unde in ca. Cum ex voluntate: extra de sen. excom. dicitur. Voluntas et propositum distinguunt maleficia: et doctor ambro. dulcis epystola paradisi in lib. de offi. ait. Iugū sit verbis tuis et statera atq mēsura vt sit grauitas in sēsu

i se rmone pōdus / atq; ī verbis modus Pzio
dicit venenū aspidū sub labiis coꝝ. et dein=
ceps adiūgit: quoꝝ os maledictione ⁊ amari
tudine plenū ē. qꝛ pzio mala ē intētio Scdo
ē vel'ē ⁊ prana locutio: iuxta illd hugo. lib. ii.
de aia Uanus sermo: vane cōsciencie ē index
mores hoīs lingua pādit ⁊ qualis sermo osten
dit talis anim⁹ appzobat: qm ex abundātia
cordis os loquit. Qua ex re obolescēs iste de
quo euāgelica lectio loquit pzius ī domo de
fūctus ē: qꝛ blasphemus ē per ipm significa
t ur pri⁹ in mēte p malā cogitationē mozit:
postea ad pozta ciuitatis p sepultura effert.
qꝛ post malā ⁊ venenosā cogitationem bla=
sphemando ⁊ maledicēdo ploquitur.

¶ Feria. vi. post. iiii. do. xl. Euangeliū Se
cundū iohannem. xi.

In illo tpe: Erat qdā lan
guens lazar⁹ a bethania
de castello marie ⁊ marthe sozo
rū eius Maria aūt erat q̄ vnxit
dnm vnguēto ⁊ extersit pedes
eius capillis suis: cuius frater
lazar⁹ infirmabat Miserūt er
go sozozes eius ad eū dicentes.
Dñe: ecce quē amas īfirmatur
Audiens aūt dixit eis. Infirmi
tas hec nō est ad mozte͞ sꝫ p glo
ria dei: vt glozificetur fili⁹ per
eū Diligebat aūt iesus marthā
⁊ sozozē eius mariā ⁊ lazaꝝ Ut
ergo audiuit qꝛ infozmabatur
tūc qdē māsit in eodē loco duo
bus dieb⁹ Deinde post hec dixit
discipulis suis Eam⁹ in iudeā
iterū. Dicūt ei discipuli Rabbi
nūc q̄rebāt te iudei lapidare / ⁊
iterū vadis illuc. Respōdit ies⁹
Nōne duodecī hoze sūt diei: Si
qs ābulauerit ī die nō offendit:
qꝛ lucē hui⁹ mūdi videt Si aūt
ābulauerit ī nocte offendit: qꝛ
lux nō est in eo. Hec ait. Et post
hec dixit eis Lazar⁹ amicus nr̄
dozmit: sꝫ vado vt a sōno excitē
eū Dixerunt ergo discipuli ei⁹.
Dñe si dozmit salu⁹ erit. Dixe
rat aūt ies⁹ de mozte ei⁹ Illi aūt
putauerūt: qꝛ de dozmitiōe sōni
diceret. Tūc ergo dixit eis iesus
manifeste. Lazar⁹ moztu⁹ est ⁊
gaudeo pp̄ter vos: vt credatis
qm nō erā ibi Sed eam⁹ ad eū.
Dixit ergo thomas q̄ dicitur di
dim⁹ ad cōdiscipulos Eam⁹ ⁊
nos: ⁊ moziamur cū eo. Uenit
itaqꝫ ies⁹: ⁊ inuenit eū quattuoz
dies iā ī monumēto hn̄tē Erat
autē bethania iuxta hierolimā
quasi stadiis quindecim Multi
autem ex iudeis venerant ad
a martham et mariam vt conso
larentur eas de fratre suo Mar
tha autē vt audiuit qꝛ venit ie
sus: occurrit illi Maria autem
domi sedebat. Dixit ergo mar
tha ad iesuz. Domine si fuisses
hic: frater me⁹ nō fuisset moz
tuus Sed ⁊ nunc scio quia que
cunqꝫ popósceris a deo: dabit ti
bi deus. Dixit illi ies⁹ Resurget
frater tuus. Dixit ei martha.
Scio quia resurget in resurre
ctione in nouissimo die. Dixit
ei iesus. Ego sum resurrectio
⁊ vita. Qui credit in me etiam
si moztuus fuerit: viuet Et oīs
qui viuit ⁊ credit in me nō mo

rietur in eternum Credis hoc. Dicit illi. Utiqȝ dn̄e. Ego credidi quia tu es christus filius dei vi ui qui in hunc mūdum venisti. Et cum hec dixisset: abiit ꝛ vocauit mariam sororem suam silentio dicens. Magister adest: ꝛ vocat te. Illa autem vt audiuit surrexit cito: ꝛ venit ad eū. Nondum enim venerat iesus in castellum: sed erat adhuc in illo loco vbi occurrerat ei martha Judei igitur qui erāt cū ea in domo ꝛ cōsolabantur ea: cū vidissent mariā quia cito surrexit ꝛ exiit. secuti sunt eam dicentes. Quia vadit ad monumētum vt ploret ibi Maria ergo cū venisset vbi erat iesus videns eum cecidit ad pedes eiꝰ. Et dixit ei Dn̄e si fuisses hic nō esset mortuus frater meus. Jesus ergo vt vidit eam plorantē ꝛ iudeos qui venerant cum ea plorātes: infremuit spiritu ꝛ turbauit semetipsū: ꝛ dixit Ubi posuistis eū: Dicunt ei. Dn̄e veni ꝛ vide. Et lachrimatus est iesꝰ Dixerūt ergo iudei. Ecce quomō amabat eū. Quidā aūt ex ipsis dixerūt. Nō poterat hic q̄ aperuit oculos ceci nati facere vt ꝛ hic nō moreretur: Jesꝰ ergo rursū fremēs in semetipso: venit ad monumētū Erat aūt spelūca ꝛ lapis supposit9 erat ei. Ait iesꝰ Tollite lapidem. Dixit ei martha soror eiꝰ q̄ mortuꝰ fuerat. Dn̄e iam fetet Quatriduanus enim est Dixit ei iesus Nōne dixi tibi quoniam si credideris videbis gloriā dei: Tulerunt ergo lapidē Jesus autē eleuatis sursū oculis dixit Pater gratias ago tibi. qm̄ audisti me Ego aūt sciebam: q2 sēp me audis Sed propter populū q̄ circunstat dixit vt credant: q2 tu me misisti Hec cū dixisset voce magna clamauit Lazare veni foras ꝛ statim prodiit qui fuerat mortuus ligatus pedes ꝛ manus institis: ꝛ facies illi sudario erat ligata Dixit eis iesꝰ Soluite eū: ꝛ sinite abire Multi ergo ex iudeis q̄ venerant ad mariā ꝛ marthā ꝛ viderāt q̄ fecit iesus crediderunt i eū.

Expositio litteralis.

Erat q̄dā lāguens) Hic euāgelista ostēdit i xp̄o virtutē viuificatiuā sensibili signo i mortuo virtute eius resuscitato Et diuidit in tres q2 primo describit īfirmitatē lazari īcurabilē Secūdo eius mortē īdubitabilē: ibi. vt ergo audiuit. Tercio eiꝰ suscitationē mirabilē: ibi. iesus aūt vt vidit. Prima i duas: q2 primo eiꝰ īfirmitas describit Secūdo xp̄o nunciat: ibi misert ergo. In prima pte dē sic. (Erat aūt q̄dā languēs) ex q̄ p; incurabilitas i firmitatis via nature: infirmitas enī curabilis n̄ dē p̄pe lāguor (lazarꝰ .s. noīe a bethania noīe cā ville in q̄ erat īfirmus (vel castello marie marthe sororꝰ eiꝰ) q2 in predicta ville erat illud castrū in quo manebant iste dn̄e cum lazaro eorū fratre: et quia multe mulieres vocabantur noīe maria: ideo ad distinguendū istam ab aliis subditur (maria autem erat que vnxit dn̄m vnguento) ¶ Utrū autem maria hec fuit illa

peccatrix de qua scribit.lu.vii.q̄ lauit pedes
dñi ⁊ vnxit vnguēto: sancti varie loquūtur
Hiero.āt ⁊ chry.dicūt istā fuisse aliā.Uñ illa
dr̄ peccatrix:hec sctā ⁊ honesta.Et p̄ hoc nomē
illi⁹ lu.vii.tacet.istius aūt nomē exprimitur
et tunc dicūc isti q̄ ambe mulieres fecerūt si-
mile:sed illa fecit hoc ex peccatoꝝ suoꝝ cōpū
ctione. Ista autē ex xp̄i deuotione. Grego.et
augu.de ꝯsensu euangelistaꝝ dicunt ꝯtrariū
Dicit tñ augu. q̄ ista maria vnxit bis dñm
ex hoc loco sumens argumētū.qꝛ hic dicit q̄
vnxit loquēdo de preterito.⁊ seq̄nti ca. Ubi
dixit q̄ vnxit caput dñi. Dicit igitur q̄ p̄ma
vnctio fuit ex cōtritiōe quā lucas narrat dif
fuse ⁊ hic breuiter repetitur. Scda āt fuit ex
deuotione q̄ sequēti c.describit. Consuetudo
etiā ecclesie tenet q̄ eadē mulier fuit de qua
narrat lucas tacito ei⁹ noīe: et q̄ hic dr̄ soror
lazari.nec mirū qꝛ officiū ecclesiasticū a scō
gre.ordinatū est q̄ fuit huius opiniōis(Mi-
serūt)Hic ꝯñr infirmitas lazari xp̄o denūci-
atur p̄ internūciū ⁊ hoc est qđ dr̄(Miserunt
ergo sorores) curationē eis desiderātes ad
eū dicētes(Dñe ecce quē amas infirmat)nō
dicūt veni qꝛ amati sufficit necessitatē nūci-
ate amici(Audiens autē iesus dixit eis)s.eis
dēdo p̄ nūciū(Infirmitas hec nō est ad mor
tē)nō est p̄ hoc intelligēdū q̄ lazarus nō fue
rit mortuus vt dixerūt aliq̄: qꝛ hoc esset de-
struere Ꝟitatē euāgelii cū īfra eo.c. dicat sal
uator:lazarus mortuus est s; p̄ tanto dr̄)hec
infirmitas non est ad mortē)qꝛ nō tendebat
ad mortē ibi sistendo:s; ꝓpt̄ resurrectionē se
quētē:vt inde glorificet de⁹ p̄ ostēsionem sue
virtutis:⁊ in xp̄o declaret Ꝟt⁹ deitatis.iō se-
quitur(s; p̄ glīa dei vt glorificetur filius dei
p̄ eū(Diligebat aūt ies⁹ marthā) hoc addit
ad ostēdēdū q̄re nō oportuit q̄ martha ⁊ ma-
ria irent ad ipm̄ p̄sonaliter sicut fecit regu-
lus:de quo supra dictū est.iiii.ca.Qꝛ xp̄s erat
familiaris lazaro ⁊ eius sororib⁹:⁊ ibi freq̄n
ter hospitabāt(Ut ergo audiuit)hic ꝯñr de-
scribit mors lazari. Et diuiditur in duas.qꝛ
p̄mo describit hui⁹ mortis expectatio.scđo expe
ctate denūciatio:ibi deinde post hec. Circa pri
mū sciendū q̄ xp̄s audita infirmitate lazari
nō statim iuit ad eū:ne a iudeis ei⁹ miracu-
la ipugnātibus ⁊ Ꝟtuti demonū ea īponētib⁹
poss; dici q̄ illa īfirmitas ⁊ mors seq̄ns fuis-
set tm̄ scđm apparētiā ⁊ illusionē factā a xp̄o
p̄ artē magicā. ⁊ hoc est qđ dr̄(Ut ergo audi-
uit qꝛ īfirmabat tūc q̄dē māsit in eodē loco)
transiordanē(duob⁹ dieb⁹ expectādo mor-
tē lazari:sic q̄ eēt quatriduan⁹ antq̄ illuc ve-
niret ad maiorē miraclī certitudinē(Deinde
post hec)Hic ꝯñter ponit mortꝭ lazari denū-
ciatio in qua denūciatōe saluator sic p̄cedit
qꝛ p̄mo ꝓpositū eūdi ī iudeā p̄dixit.scđo cau
sā subiūgit:ibi. hec ait. Tertio ad locū p̄ue-
nit:ibi. venit itaq; ies⁹. In p̄ma ergo p̄te dr̄
sic:(Deinde post hec).s.expectationē mor.la
zari p̄dictā(dixit.di.s.Eam⁹ ī iu.iterū)hoc āt
p̄dixit eis p̄ter ꝯsuetudinē qꝛ sciebat eos ide
terreri vt min⁹ iactā ferirēt:q̄ p̄uidentꝭ(dicūt
ei disci)timētes ī iudeā reuerti.(Rabbi nūc
q̄re.te in.la.)Hoc hītū ē c.p̄ce.(⁊ iterū va.il)
q.dicāt nō ē ē nec nobis securū(Rñdit iesus
eos assecurādo(Nōne.xii.hore sūt diei)q.d.
si volūtatē habēt tūc me lapidādi.nō tñ nō
faciēt:qꝛ mutato tēpore p̄t volūtas mutari.
Erat eñ ꝓuerbiū apud iudeos et adhuc est
apđ nos qđ loq̄ndo de mutatiōe ꝓpositi dr̄.
(Duodeci hore sūt diei)⁊ iō saluator vl⁹ fuit
tali mō loq̄ndi:⁊ ostēdit vlteri⁹ q̄ deberēt esse
securi dicēs(Si q̄s ābulauerit ī die)i.scītē et
iuste vel aliter in die.i.mecū q̄ sū lux mundi
faciēs diē diuine grē(nō offēdit).i.secur⁹ dr̄
eē(q̄ lucē hui⁹ mūdi videt)i.memetip̄; q̄ pos
sū eū saluare vl'alr lucē.i.iusticiā ad quā at
tendit(Si autē ābulauerit ī nocte).i.sine p̄
sentia mea vel sine iusticia(offēdit)i.sustine
re dr̄ penā offēse debitā(qꝛ lux nō est in eo)
i.iusticia vel ego q̄ sū lux.q.d.xp̄us q̄diu vo
biscū sū p̄ñtialr nō debetis timere iudeos: qꝛ
xp̄s etiā in captione sua suos saluauit disci-
pulos dicens. Sinite hos abire vt vꝫ infra.
xviii.c. s; post mortē meā p̄iculū erit vobis
inter iudeos ābulare(Hec ait)hic ꝯñr expo
nit cām q̄re volebat ire in iudeā.s.ꝓpt̄ lazari
suscitationē. Et diuidit ī duas qꝛ p̄mo denū
ciat mortē lazari:tñ occulte. Scđo exp̄mit eā
manifeste ibi. Tūc ergo dixit. Circa p̄mū dr̄
sic(Hec ait)q̄ īmediate p̄dicta sūt(Et p⁹ hec
dixit eis. lazarus amic⁹ nr̄ dormit)mortē ei⁹
vocat dormitionē qꝛ cito erat surrectur⁹(s;
vado ⁊ a sōno excitē eū) qꝛ tā facile imo faci
lius est xp̄o suscitare mortuum q̄ alteri dor
mientem. Hanc cām sui itineris dixit ad esse
curandum discipulos:quasi dicat nō debetis
timere:qꝛ nō vado ad disputandum cum iu
deis:sicut ante:sed ad lazarum suscitandum
(Dixerunt ergo discipuli eius.domine si dor
mit saluus erit.)quasi dicant ex quo dormit
signū est sue curationis:nec est necesse q̄ va
das illuc. Nōdū; eñ erant plene assecurati
per verba xp̄i. Nec mirum: qꝛ adhuc erāt in
firmi ⁊ imperfecti(Dixerat aūt iesus de mor
te eius)eā exprimens p̄ dormitionē rōne p̄r

dicta. Illi aūt putauerūt: qz de dormitiōe sō
ni diceret) Sed videtur mirabile ꝙ intelle-
xissent xp̄m ve. le ire tā longā viā ad excitā-
dū hoīem de sōno. Dicendū ꝙ adhuc rudes
erant ⁊ in timore positi vt ptz ex p̄dictis ⁊ iō
male capiebāt verba xp̄i. Uel dicēdū ꝙ xp̄s
ꝯsueuerat eis ꝑabolice loqui et iō nesciebāt
q̄d ꝑ excitationē a sōno intelligere suspican
tes ne forte parabolice loq̄retur (Tūc ergo)
Hic ꝯsiter exprimit mortē lazari manifeste
dicens (Lazarus mortuus est ⁊ gaudeo) non
de eiꝰ morte absolute: sed (ꝓpter vos) vt vi-
dentes eiꝰ resuscitationē in fide ꝯfirmemini
vel sic et gaudeo. s. qz non eraz ibi: nō ꝓpter
me: sz ꝓpter vos: qz ex p̄ntia mea mors eius
fuisset impedita cū mors hēt locū nō debeat
vbi est vita: ⁊ ꝑ ꝯn̄s eius resuscitatio nō eēt
q̄ tn̄ est vtilis vobis. (Dixit ergo thomas q̄
dr̄ didimꝰ) i. dubiꝰ ad ꝯdiscipulos suos (ea-
mus ⁊ nos moriamur cū eo) iste erat magis
timidus q̄ alii. q. d. exponamus nos ꝑiculo.
vel scd̄z alios dicebat hoc ex magna dilectio
ne. q. d. meliꝰ est nobis cū illo mori: q̄ sn̄ illo
viuere. (Uenit itaq̄ iesus.) Hic ꝯn̄r agit de
aduētu xp̄i ad lazarū: ⁊ diuiditur in duas: qz
primo agitur de eiꝰ peruentione. scd̄o de eius
susceptiōe ibi. Martha ergo. In prima ergo
parte dr̄ sic (Uenit iesus ⁊ inuenit eū q̄ttuor
dies. ⁊c) quattuor dicit ad certitudinē mortꝭ:
qz lz sint aliq̄ infirmitates latētes q̄bus ali-
quis videt mortuus ad t̄p̄s: hoc tn̄ nō durat
ꝑ quattuor dies. dicit etiā (in monumēto). s.
in terra reclusus. qz dato ꝙ fuisset ibi positꝰ
viuꝰ nichilominꝰ fuisset in tāto t̄p̄e mortuꝰ
(Erat aūt. ⁊c. q̄si stadiis quindecim) q̄ valēt
leuchā excepto vno stadio (Multi aūt ex iu-
deis venerāt: vt ꝯsolarent eas de frē suo: tū
qz erant nobiles dn̄e: tū qz locus erat satis
ꝓpe vt ptz ex dictis. (Martha ergo) hic agit
de xp̄i susceptiōe ⁊ p̄mo q̄ ad marthā. Scd̄o
quo ad mariā ibi. ⁊ cū hec dixisset. Prima in
duas: qz primo xp̄s a martha deuote suscipi
tur. Scd̄o frīs suscitatio ei promittitur ibi.
Dixit illis iesus. In p̄ma parte dr̄ sic (Mar-
tha ergo vt audiuit qz venit iesus) ip̄a enī
habebat curā domꝰ ⁊ iō primo aduētꝰ xp̄i ei
nūciatꝰ est ꝑ aliquē q̄ aduētū xp̄i p̄uenerat
(occurrit illi) reuerēter et deuote (Maria āt
domi sedebat) cū iudeis qui venerāt ad eas
(Dixit ergo martha ad iesum. dn̄e si fuisses
hic. ⁊c.) ex quo apparet ꝙ credebat ip̄m posse
p̄seruare frēm suū a morte tn̄ imꝑfecte crede
bat: qz videtur innuere ꝙ non pōt xp̄s tātū
absens q̄tū presens (Sz ⁊ nunc scio: qz q̄cū-
q̄ postulaueris videtur ꝑ hoc non fuisse edocta
plene de eiꝰ deitate: qz non dixisset q̄cūq̄ po
poscerꝭ sed dixisset q̄cunq̄ iusseris fiet (Di-
xit illi iesus) hic suscitatio frīs sui ei ꝓmitti-
tur cū dr̄ (Resurget frater tuus (sed illa itel
lexit hoc de resurrectione futura: iō subdit.
(Dixit ei martha scio quia resurget. ⁊c.) Ex
quo ptz ꝙ erat de secta phariseoꝝ q̄tum ad
hoc ꝙ ꝯfitetur resurrectionē futurā nō de se
cta saduceoꝝ q̄ hoc negāt (Dixit ei iesus) ex-
plicās intētionē suā de resurrectiōe frīs sui
ꝓpinqua (Ego sum resurrectio ⁊ vita) s. cau
saliter. Tū qz resurrectio xp̄i est cā nostre re
surrectionis. Tū qz resurrectio ḡnalis futu
ra fiet virtute xp̄i vocantis mortuos ad iu-
diciū ⁊ (vita) ꝑ essentiā: ꝓpter q̄d sū cā vite
oībꝰ viuentibus ⁊ possū dare vitaz mortuis
qz q̄d est tale ꝑ essētiā est causa oīm aliorum
q̄ sūt ꝑ participationē: vt hr̄. ii. metha. (q̄ cre
dit in me) sicut predestinatus (etiā si mortuꝰ
fuerit) ꝑ lapsū in pctm̄ mortale (viuet) fina-
liter vita ḡr̄e (Et oīs q̄ viuit ⁊ credit in me)
fide formata (non moriet in eternū) i. morte
eterna: lz moriat morte t̄p̄ali ad soluēdū de-
bitū nature (Credis hoc) non petiit hoc q̄si
ignorans: sed q̄rēs eius ꝯfessionē ad meritū
qz ore fit cōfessio ad salutem: vt hr̄ Roma. x.
Ait illi vtiq̄z dn̄e) qz per xp̄i verba erat in-
structa in fide plenius: q̄ ante: quod ptz eiꝰ
sequenti cōfessione: in qua primo expri mi-
tur xp̄i dignitas sacerdotalis ⁊ ḡr̄a cū dicitur
(Credidi: qz tu es xp̄s). i. vnctꝰ vnctio āt de
bebatur regibꝰ ⁊ sacerdotibꝰ. Scd̄o xp̄i di-
uinitas cū dr̄ (filius dei). s. naturalis. Ter-
cio incarnationis veritas cū subditur) q̄ in
hūc mūdū venisti) nō ꝑ loci mutationē sz ꝑ
carnis assūptionē (Et cū hec dixisset) hic agi
tur de susceptione xp̄i quo ad mariā: qz mar
tha a xp̄o edocta stati (abiit ⁊ vocauit mariā
sororē suā) vt audiret bonos rumorez quos
ip̄a a xp̄o audierat (silentio) propter iudeos
p̄ntes quoꝝ aliqui ꝯtra xp̄m machinabātur
dicens (Magister adest ⁊ vocat te) lz nō sit
supra exp̄ssū ꝙ xp̄s vocaret mariā tn̄ hoc est
credēdū: qz nō est ꝓbabile ꝙ martha in hoc
mētiretur. Sed ꝓpter breuitatē euāgelista
illud omisit: qz sufficit ex v̄bo marthe hoc ex
primere (Illa aūt vt audiuit resurrexit cito
⁊ venit ad eū) ex magna deuotione (Nōdum
enī venerat iesus in castellum) ostēdens ꝙ ad
miracula faciēda non se ingerebat: et vt ex
aduentu iudeoꝝ cū maria ad ip̄m magis ce
lebre ⁊ notoriū esset miraculū (Iudei ergo)
ptz lr̄a vsq̄ ibi. dicētes (qz vadit ad monumē

sũ:vt ploret ibi)cadebãt eñ eã ec subito mo tã cõpassione fr̃is sui: qz nõ audierãt ṽbum marthe: vt dictũ est(Maria.rc.)cecidit ad pe des ei⁹(qđ nõ fecerat martha. Ex quo pz ꝙ maria magis amabat iesũ ⁊ reuerebat(⁊ di xit ei:dñe si fuisses hic.rc.)exponitur sicut su pra(Jesus ergo) Hic cõseq̃nter agit de laza ri suscitatione ⁊ diuidit in duas:qz p̃io po nit suscitatões act⁹. Scd̃o seq̃ns effect⁹ ibi. multi ergo ex iudeis. P̃ia i tres.qz p̃io de scribitur affectio xp̃i ad lazarũ. Scd̃o seq̃ns inde murmuratio iudeoꝝ ibi.dixerunt ergo. Tercio xp̃s suscitat mortuũ ibi.ies⁹ ergo rur sũ. Affectio xp̃i ad lazaꝝ ondit.p̃io ex signo eũ dr̃(Jes⁹ergo vt vidit eã plorãtẽ:⁊ iudeos q̃ venerãt cũ ea plorãtes) ex morte amici(in fremuit spũ ⁊ turbauit seipm̃)fremit⁹ cõsur git ex indignatiõe.iste eñ xp̃i fremit⁹ p̃cede bat ex idignatõe ei⁹ ꝯtra diabolũ:p cui⁹ sug gestionẽ mors itrauit i mũdũ quez erat cito debellatur⁹.turbatio aũt illa p̃cedebat ex cõ passione lazari ⁊ soroꝝ ei⁹. Sciẽdũ tñ ꝙ iste passiones ⁊ siĩles nõ erãt in xp̃o viciose:sed magis ṽtuose:qz nõ erat p̃ueniens iudiciuz rõnis:sz magis seq̃ntes ⁊ p ipz excitate:sicut dicit phũs.iii.Ethi. ꝙ passio ire excitata per ṽtutẽ fortitudinis adiuuat ad actũ ei⁹ forti ter exeq̃ndũ. Scd̃o oñdit affectio xp̃i ex ṽbo cũ dicit(vbi posuisti eũ.rc.) Tercio ex facto cũ subditur(⁊ lachrimat⁹ est ies⁹) ex pietate vidẽs locũ sepulture.p hoc etiã oñdit ṽita tẽ hũane nature:parisci p̃iculi est discredere verã hũanitatẽ i xp̃o sicut ⁊ deitatẽ. Et ideo vbi xp̃s oñdit suã deitatẽ adiũgebat aliqua ad declarandũ suã hũanitatẽ:⁊ ecõuerso. et hoc pz in ei⁹ natiuitate qñ iacẽs in p̃sepio: vt hõ infirm⁹ stellã fecit radiare in celo. vt de⁹. Silr̃ in passione qñ ipo moriẽte ex na tura passibili sol obscurat⁹ est inuisibili ṽtu te dei:⁊ hic silr̃ in suscitatione lazari quatri duani qđ erat maxime virtutis: turbat⁹ est ⁊ fleuit ad declarãdũ ṽitatẽ hũanitatis(Di xerũt)Hic ex affectu xp̃i oñdit seq̃ns murmu ratio. Judei eñ viderũt xp̃m tristari:⁊ p ꝯñs arguebãt ꝙ mors illa ꝯtra voluñtatẽ xp̃i sim plr̃ accidisset. Qz tristicia est de his q̃ nobis nolẽtibus accidũt.vt dicit aug.xiiii de ciui tate dei.⁊ p ꝯseq̃ns ꝯcludebãt ꝙ nõ potuis set p̃seruasse lazaꝝ a morte. et hoc est qđ dr̃. (Dixerũt ergo iudei:ecce quõ amabat eũ)qz videbãt euidẽs signũ lachrimarũ p hoc ꝙ liben ter si posset p̃seruasset eũ a morte et ex hoc vlteri⁹ miraculũ de ceco nato illusato vole bãt annihilare:⁊ in aliũ retorquere dicẽtes (Nõ poterat hic q̃ aperuit oculos ceci nati fa cere:vt hic nõ moreret)quasi dicant: ex quo nõ põt hoc nec illud potuit nec fecit. Isti nõ expectabant sufficienter: sed iudicabat ante tp̃s.qz xp̃s pl⁹ fecit.plus eñ est mortuũ susci tare:ꝙ mortẽ infirmãtis ip̃edire(Jesus er go)hic ꝯñr ponit lazari suscitatio.⁊ ꝯponũtur hic q̃nqz p ordinẽ facientia admiraculi certi tudinẽ ⁊ magnificẽtiã:partes patebũt p se quẽdo. P̃rimuz est descriptio sepulchri quod erat spelunca cauata in rupe magna ⁊ p̃fũ data:ita ꝙ poterant poni plura ibi corpora. s. corpora coꝝ q̃ fuerũt eiusdẽ parẽtele. Vñ fre quẽter dr̃ in lib.regũ. Sepultus est in sepul chro patrũ suorũ. Hic igitur erat factum se pulchrũ lazari ⁊ desuper grandi lapide clau debatur. Ex quo patz vera mors lazari:qz si fuisset ibi positus viuus ⁊ sanus infra qua triduunm fuisset mortuus ex loci corruptione et hoc est qđ dr̃(Jesus ergo rursum fremẽs in semetipso(idignatus cõtra maliciã iudeo rũ de factis suis inique murmurãtiũ. ⁊ talis indignatio est virtuosa:qz sicut ad virtuosũ ꝑtinet applaudere bono: ita ex opposito ⁊ in dignari cõtra malũ(venit ad monumentũ) dicitur eñ sepultura monumẽtũ quasi mo nens mentẽ:qz monet viuẽtes:vt p̃cogitent mortem(Erat eñ speluñca.rc. mõ p̃dicto fa cta(Ait iesus.)Hic ponitur secundum.s.la pidis amotio.cum dicitur(Tollite lapidem rc. Dñe iã fetet)q d.licet aliquando suscita ti sint mortui recẽter:tamẽ qz iã quatriduã nus ex fetore solutus resuscitetur non est sic auditũ:⁊ hoc verbũ videtur processisse ex ad miratione marthe ⁊ ei⁹ ignorãtia:qz eiusdẽ virtutis est suscitare mortuũ vtroqȝ modo: ideo sequitur(Dicit ei iesus) corrigẽdo eius dictum(Nõne dixi tibi: qm̃ si credideris:vi debis gl'iam dei.i. gloriosã ei⁹ virtutẽ in su scitatione fratris tui(Tulerũt ergo lapidẽ) ad p̃ceptum xp̃i(Jes⁹ aũt) Hic ponitur ter tium.s.xp̃i oratio in lazari suscitatiõe quod facit ad declarationem miraculi: quia iudei christo imponebant ꝙ faciebat miracula vir tute demonis/ quod ostenditur falsum per hoc ꝙ faciendo orat deum. ⁊ hoc est quod di citur(Jesus autem eleuatis sursum oculis) vt ostenderet nobis formam orandi que est per eleuationem mẽtis in deum(Dixit. Pa ter gratias tibi ago.rc.) Deus autem pater celestis magnificentissimus est et ideo ex gra tiarum actione de preteritis ad prestanda be neficia sequentia prouocatur hoc enim pro prium magnifici:vt habetur.iiii.ethicorum.

(Ego sciebam.&c) In his enim que xp̄us ab
solute volebat deliberatiua voluntate con-
formabatur diuine voluntati: et sic exaudie
batur. Sciendum tamen q͛ orare patrem cō
uenit christo ratione humanitatis in qua est
minor patre: non autem ratione diuinitatis
in qua est ei equalis (sed propter populum
qui circunstat.&c.) Multi enim ex iudeis di-
cebant q͛ in beelzebub faciebat signa: quod
remouet conformando voluntatem suam cū
voluntate diuina (Hec cum dixisset) Hic po-
nitur quartum: scilicet lazari vocatio: cum di
citur (Hec cum dixisset voce magna clamauit
Lazare veni foras) Hoc fecit ad declaratio-
nem miraculi: quia si dixisset in silentio: pos-
sent dicere aduersarii q͛ verba magica dixis
set vel interposuisset Per hoc etiam tollitur
error eorum qui dicebant animas defuncto-
rum latitare in sepulchris: et ideo clamauit
iesus voce magna in suscitatione lazari qua
si animam reuocans a longinquo. id est ab
inferno: vt ad corpus rediret (Et statim) Hic
ponitur quintum scilicet lazari suscitatio cū
dicitur (Et statim prodiit qui fuerat mortu
us) quia virtus diuina operatur in instanti
(Ligatus manus et pedes institis: et facies
eius sudario erat ligata) Hic declaratur vir
tus diuina non solum suscitando mortuum
sed etiam faciens exire ligatum. per hoc etiā
apparet certitudo miraculi in q̄ntū exiuit la-
zarus eo modo quo fuerat in sepulchro posi
tus (Dixit eis iesus. Soluite eum) hoc prece
pit aliis: licet posset facere per seipsum: vt ac
cedentes de prope ꝛ tangentes ex visu et ta-
ctu essent testes mira uli efficatiores. sicut su
pra dictum est de amotione lapidis (et sinite
abire) vt ostendatur vere susc tatus et non
fantastice per opera vite cuiusmodi est am-
bulatio et comestio et consimilia ideo dicit
in sequenti capitulo q͛ lazarus erat vnus de
discumbentibus (Multi ergo) Hic ponitur su
scitationis effectus: et hoc q͛ viso predicto mi-
raculo multi eorum crediderunt christo: nec
mirum: quia illud signum fuit diuine virtu
tis manifeste ostensiuū: que nō potest adesse
ad testificandū aliquod falsum: Et hoc est qđ
dicitur. Multi ergo ex iudeis cetera patent.

Expositio moralis

Erat q̄dam languēs. p hunc lazarū
languentē pōt significari q̄lz pati-
ens grauem temtationem per eius
sorores significantur persone pro eius alle-
uiatiōe deuote xp̄m deprecantes que non sem
per exaudiuntur: sed talis patiens aliq̄n per
actū pc̄i mortalis mori pmittitur ab eo q̄ est
tante bonitatis ꝛ potētie q͛ scit ꝛ pōt bona de
malis elicere. Per iesum aūt q̄ salus interp
tatur p̄dicator vel cōfessor salutē aīar sitiēs
significatur: qui pctōrem non solū mortuū
reperit p culpam. sed etiā aliq̄n fetentē per
infamiā et sepultum sub lapide per obstina-
tionē: ꝛ tū deo principaliter operante sic per
bonā intētionē reducit eū ad vitā gratie: q͛
nō solū tollitur obstinatio et mors culpe: sed
etiā infamie fetor: ꝛ suauis odor reddit bo-
ne fame ¶ Questio fratris antonii terōt.iam
fetet quatriduanus est. Joh.xi. ¶ Ex quibus
v̄bis a doctoribus ꝛ patribus queritur. Nū
istor duor pctōr grauius esse decernitur ho
micidiū an blasphemia? Et profecto sicut
testimoniis fide dignis approbatur: multo
grauius multoq̄ horribilius ipso homicidio
peccatum blasphemie retinetur. Unde sanctus
thomas.ii.ii.q.iiii.super hoc talem rationē
assignat. Illud peccatum in se grauius atq̄
horribilius est: quod directe deū offēdit ꝛ p-
pōderat eo qđ nō directe in deū: sed in proxi
mum nocumentum ꝛ offensionem intendit
cū aūt blasphemia offendat proprie deū ꝛ ho
micidiū proximum sequitur valde bū q͛ blasphe
mia sit grauior ꝛ horribilior q̄ ipm homici-
diū. Alexander quoq̄ doctor irrefragabilis
in suo secundo dixit. Peccatum blasphemie
est contra preceptum prime tabule: peccatū
homicidii est contra preceptum scđe tabule
Sed maius pctm̄ qđ cōmittitur contra pri-
mā tabulā q̄ scđm. ergo maius pctm̄ est bla
sphemiā q̄ homicidium. Alia rō reddi pōt: q͛
homicidiū q̄nq̄ lz sicut iudici occidere delin
quentē Blasphemare aūt nunq̄ lz. vl. ratio
redditur: q͛ saltē spūs blasphemie est pctm̄
in spm̄ sctm̄: homicidium vero nō. His quat
tuor rōnibus mota hec deuotissima femina
martha ait ad iesum: fetet scilꝫ sua horribili
conditione blasphemans quatriduanus est
enim quia his quattuor rationibus peior ē
homicida.

¶ Sabbato post.iiii.do.xl.Euāgeliū. Scđz
iohannē.viii.

In illo tp̄e: Dicebat iesus
turbis iudeorum. Ego sum
lux mundi: q̄ sequit͛ me nō am-
bulat i tenebris: sed habebit lu
men vite. Dixerūt ergo ei pha-
risei. Tu de teipso testimonium

perhibes: testimoniũ tuũ nõ est
verũ. Respõdit ies⁹: & dixit eis.
Et si ego testimoniũ perhibeo
de meipso verũ est testimoniuz
meũ qꝛ scio vnde veni: aut quo
vado. Uos autẽ nescitis vnde
venio: aut quo vado. Uos aũt
secũdũ carnẽ iudicatis ego nõ
iudico quemq̃ Et si ego iudico
iudiciũ meũ verũ ẽ qꝛ solus nõ
suz sed ego et q̃ misit me pater.
Et in lege vestra scriptũ ẽ. Qꝛ
duoꝝ hominũ testimoniũ verũ
est Ego sũ q̃ testimoniũ ꝑhibeo
de meipso. Et testimoniuz per
hibet de me qui misit me pater
Dicebant ergo ei. Ubi ẽ pater
tu⁹: Respondit iesus. Neqꝫ me
scitis neqꝫ patrẽ meũ Si me sci
retis forsitã & patrẽ meũ scire-
tis. Hec verba locutus ẽ iesus ĩ
gazophilacio: docẽs ĩ tẽplo. Et
nemo apprehẽdit eũ: qꝛ nondũ
venerat hora eius.

Expositio litteralis.

Euangelista hic describit doctrinã
ipius xp̃i q̃tum ad doctrinã illumi
natiuã: & diuiditur in duas: qꝛ primo
preponit intentũ. Secũdo ꝓbatur. ibi. Dixe
rũt ergo pharisei. Circa primũ tria ponũtur
Primũ est ipi⁹ xp̃i sp̃ale priuilegiũ: cuz dꝫ)
Ego sũ lux mũdi) alii eñ nõ sũt lux: sed ab
hac luce illuiati: vt dicet postea. Non tñ sic
est intelligendum q̧ xp̃s sit sol iste visibilis
sicut intelligebãt manichei. Lux eñ magis
proprie dꝫ in sp̃ualib⁹ q̃ in corporalibus: qꝛ
lux hꝫ rationẽ manifestatiui qđ ꝓprie hꝫ lo
cum in cognitione itellectiua q̃ sũmũ tenet
gradũ: & iõ ipe deus solus est lux per essẽtiã
qꝛ ab ipo oĩs noticia deriuat. Scđo ꝓponi-
tur hui⁹ lucis bñficiũ cũ dꝫ (Qui sequit me)
per fidẽ formatã (non ambulat in tenebris)
ignorantie & culpe & per ɔ̃ñs non veniet ad
tenebras gehenne q̃ sunt termin⁹ p̃dictarũ
tenebrarũ ꝓpter hoc mat. viii. cã. dicũtur te
nebre exteriores. i. vltime. ꝑ xp̃m eñ facta ẽ
veritas cõtra tenebras ignorãtie: & grã con
tra tenebras culpe/. & glĩa dabit ab eo cõtra
tenebras gehẽne. Tercio ꝓponit hui⁹ lucis
fructus: cũ dꝫ (sed hẽbit lumẽ vite) qꝛ ꝑ irra
diationẽ hui⁹ lucis eleuabit intellect⁹ ad vi
dendũ deũ clare: & ꝑ ɔ̃ñs affect⁹ ad fruendũ
ipm ꝑfecte: in q̃bus ɔ̃sistit vita eterna (Di-
xerũt ergo) Hic ꝓbat ꝓpositũ. & diuiditur in
duas: qꝛ primo ponit iudeoꝝ obiectio Scđo
xp̃i r̃nsio ex qua ostẽditur primũ ꝓpositũ ibi.
Rñdit ies⁹. Obiectio aũt eoꝝ ꝓcedit non ex
pte dicti. qꝛ erat verissimũ: sed ex pte dicen-
tis: et hoc est qđ dꝫ. (Dixerũt ergo pharisei.
Tu de teipso testimoniũ ꝑhibes. Testioniũ
tuũ nõ est verũ. i. hñs firmitatẽ dato q̧ esset
verũ in se: qꝛ null⁹ põt ferre testimoniuz de
de seipso (Rñdit iesus.) Hic ponitur xp̃i rñ-
sio & excludit eoꝝ obiectionẽ dupliciter. Pri
mo ostẽdendo q̧ ɔ̃sequentia non tenet. Scđo
q̧ añs est falsũ ibi. Uos scđm carnem. Circa
primũ sciẽdũ q̧ testimoniũ hꝫ firmitatẽ & ve
ritatẽ ex certitudine cognitionis: et iõ hois
testimoniũ de se non est firmũ: qꝛ et si se co-
gnoscat tñ frequẽter inordinate afficitur ad
seipm. deus aũt ꝑfecte se & alios cognoscit. et
nõ põt esse distortio in ei⁹ affectu propter qđ
testimoniũ dei de seipso firmũ est. Testimo
niũ aũt hois de deo est inualidũ ꝓpter defe
ctũ cognitiõis. xp̃s aũt erat hõ & deus nec po
terat esse defect⁹ cognitiõis vel in ordinatio
affectioni in diuina natura vl' hũana ꝓpter
quod ei⁹ testimoniũ de se ipo erat firmũ ma
gis q̃ qđcũqꝫ aliud testimoniũ & sic ptꝫ defe
ctus ɔ̃sequẽtie. & hoc est qđ dꝫ (Rñdit iesus
et dixit eis: et si ego testimoniũ perhibeo. &c)
subditur cã. i. (qꝛ scio vnde veni aut quo va
do) i. ꝑfecte cognosco patrẽ a quo exiui ĩ mũ
dũ & ad quẽ reuertar et sic ptꝫ probatio pro
positi. s. q̧ xp̃s sit lux per essentiam qꝛ verbũ
est a patre progrediẽs: sicut lux a luce (Uos
aũt nescitis vñ venio aut quo vado (qꝛ eius
diuinitatẽ ignorabãt (Uos scđm carnẽ) Hic
ostẽdit xp̃s añs eorum esse falsum et diuidit
in duas: qꝛ primo ponitur xp̃i ꝓbatio Scđo
remouetur iudeoꝝ obiectio: ibi Dicebãt er-
go. Añs eoꝝ erat q̧ xp̃s esset solus qui de se
testimonium ꝑhiberet et hoc fl'm qꝛ filius di
ei non potest esse sine patre et sp̃ũsancto: qui
concorditer dant testimoniũ cuz eo: vt dꝫ. i.
ioh. v. ca. Tres sunt q̃ testimoniũ dant in ce

lo. rc. Tñ nõ fit hic mẽtio nisi de patre. ⁊ hoc est qd̃ dꝫ (Uos scḋm carnẽ iudicatis) .i. me esse solũ hoiẽ (Ego nõ iudico quẽq̃). s. ꝑ exteriora sicut vos: qꝛ de⁹ intuet cor (Et, si ego iudico: iudiciũ meũ verũ est) .i. firmũ (Qꝛ nõ sũ solus: vt supponitis) qꝛ nõ põt eẽ solitudo in diuinis: cum vna ꝑsona sit in alia ⁊ ecõuerso: iõ addit (sꝫ ego ⁊ q̃ misit me pr̃. rc) ex hoc arguit ad ꝓpositũ dicens (Et in lege vestra scriptũ ẽ) Deute. xix. (qꝛ duorũ hoiẽ testimoniũ verũ est) .i. dꝫ reputari verũ: qꝛ q̃uis duo homines ꝑnt mẽtiri sꝫ: tñ nõ ꝯtingit de facili. (Ego sũ q̃ testimoniũ ꝑhibeo de meipso) ecce vna ꝑsona (⁊ testimoniũ ꝑhibet de me q̃ misit me pater) ecce alia. argumẽtũ est a minori. Si enĩ duorũ hoim testimoniũ est firmũ q̃ hñt cognitionẽ ꝑuã: ⁊ ꝑnt hẽre affectionẽ distortã multo fortius testimoniũ patris et filii in diuinis: vbi nõ põt esse talis deffect⁹ dꝫ firmũ reputari (Dicebãt ergo) hic remouet iudeorũ obiectio. audientes enĩ ꝙ allegabat patrẽ suũ in testimoniũ statim obiecerũt (Ubi est pater tuus) q. dicãt nõ est talis ac tãtus ꝙ in hoc sit ei credendũ. Credebãt enim eũ esse hoiẽ purũ filiũ ioseph. Et iõ de ipso derisorie q̃rebãt. Rñdit ies⁹ obiectionẽ excludẽdo (neq₃ me scitis) scꝫ deitatẽ (neq₃ patrẽ meũ) ꝑ q̃ñs: qꝛ cognito vno correlatiuorũ cognoscit et reliquũ: iõ subdit. Si me sciretis) sꝫ enĩ iudei hẽrent maiorem noticiã q̃ gẽtiles scḋm qd̃ dꝫ. ꝑ. lrrv. Not⁹ i iudea de⁹ tñ nõ cognoscebãt eũ q̃tũ ad misteriũ trinitatis: qꝛ nõ erat adhuc plene reuelatũ. (Hec verba locut⁹ est iesus in gazophilatio) .i. loco vbi ponebant oblationes ꝓ edificiis tẽpli Hoc aũt addidit euãgelista ad ostendẽdũ ꝙ iesus erat i loco vbi poterat faciliter capi ab eis: q̃ q̃rebãt eũ occidere nisi fuissent repressi diuina virtute: iõ sequitur (Et nemo apphẽdit eũ: qꝛ nõdũ venerat hora ei⁹) .i. ab eo ordinata: qꝛ qñ voluit capt⁹ est ⁊ nõ ante. ¶ Expositio moralis sup euãgeliũ istud non fit.

¶ Questio fr̃is antonii betõtini. Tu de teipo testimoniũ ꝑhibes testimoniũ tuũ non est verũ. Joh. viii. Sup q̃bus sic q̃ritur. Contra legis ꝓceptũ maliciã suã blasphemia dirigit. Ad qd̃ irrefragabilis doctor Alerãder de ales in scḋo suo volumine inquit. Pctm̃ blasphemie cõtra illud prime tabule esse preceptũ. Non assumes nomen dei tui in vanũ qd̃. Erod. rr. ca. denotat. Profecto nomẽ dei in vanũ assumere: est diuine maiestati derogare aut sibi ⁊ seruis suis contumeliã inferendo aut a se aut a seruis suis debita ꝯuenientia denegãdo: qd̃ ꝓprie diffinitio blasphemie est. Propterea ambrosius ait. Blasphemia est cũ deo attribuit qd̃ ei nõ ꝯuenit vl cũ ab eo remouet qd̃ ei ꝯuenit: duo simil' pharisei fecerũt qñ dixerũt (Tu de teipso testioniũ ꝑhibes testioniũ tuũ nõ est verũ) Hic q̃de primo denegãt sibi qd̃ ex rõne ei ꝯuenit. sꝫ enĩ. Codice de testib⁹ lege oib⁹: dicat ꝙ in causa ꝓpria nemo põt esse testis tamen quia iesus purus homo nõ erat ⁊ sibimetipi vt hõ testioniũ nõ reddebat verũ de se poterat testimoniũ ꝑhibere. vñ augu. ait. Uerũ est testioniũ lucis. siue se ostẽdit: siue aliud Scḋo pharisei blasphemãtes rp̃o dño attribuũt ꝙ ei⁹ maiestati nõ ꝯuenit dicẽtes. (Testioniũ tuũ nõ ẽ verũ: ⁊ procul dubio false dicebãt: imo forte mẽdaciter: qꝛ bñ fortasse sciebãt oia fuisse i eo q̃ ad idoneũ testioniũ requirũtur. Tria enĩ sũt que testis dꝫ habere scḋm theologos. Primum in intellectu veritas: quia sicut cecus non põt de coloribus iudicare: sic q̃ ignorat nõ põt testimoniũ ꝑhibere. Scḋo in affectu bonitas: qm̃ scḋm aristo. in ethicis. Qualis est vnusq̃sq₃ talia loquitur. Amantes inquit ipse ⁊ odientes non pariter iudicamus Tercium in affatu pluralitas: nam cõmuniter vni testi secundum iura nõ adhibetur fides: sicut. ff. de testib⁹. l. vbi numer⁹ ⁊. iiii. q. iii. Is item in criminali describitur. Xp̃s igitur qui erat sũma veritas ⁊ sapientia ipo dicente hodie: scio vnde venio: ⁊ summa bonitas et clementia ipo etiam addente (Ego nõ iudico quemq̃.) scꝫ malo et falso iudicio: vt vos facitis. et summa potentia: quia neq₃ solus: sed vna cum patre ipo etiam confirmãte qui ait. Ego solus non sum sed ego ⁊ qui misit me pater. Uerũ profecto testimoniũ ꝑhibet: sꝫ oia preter illa reperirentur in eo et multo his plura q̃ apertius in iure describũtur dicunt enim isti ꝙ he conditiones requiruntur in teste. Conditio sexus. etas: discretio / fama. Et fortuna fides in testibus ista requires.

¶ Dominica in passione. Euangelium secundum Johannem. viii. ca.

In illo tp̃e. Dicebat iesus turbis iudeorũ ⁊ principibus sacerdotũ Quis ex vobis arguet me de peccato: Si veritatem dico quare non creditis michi Qui ex deo est verba dei

audit. Propterea vos nō auditis
q2 ex deo nō estis. Respōderūt ergo
iudei: & dixerūt ei Nōne bene di
cim9 nos q2 samaritanus es tu
& demoniū habes? Respōdit ies9
Ego demoniū nō habeo: sz ho
norifico patrē meū: & vos ī ho
noratis me Ego aūt nō q̄ro glo
riā meā: est q̄ querat & iudicet.
Amē amē dico vobis si q̄s ser
monē meū seruauerit: mortem
nō videbit ī eternū Dixerūt er
go iudei. Nūc cognouimus q2
demoniū habes abrahā mortu9
ē & pphete: & tu dicis. Si q̄s ser
monē meū seruauerit: mortem
nō gustabit ī eternū Nunq̄d tu
maior es patre nr̄o abrahā qui
mortu9 ē: & ppheta mortui sūt
Quē teipsū facis? Respōdit ie
s9 Si ego glorifico meipsū glr̄ia
mea nichil ē Et pater me9 q̄ glo
rificat me: quem vos dicitis q2
de9 vester ē/ & nō cognouistis eū
Ego aūt noui eū Et si dixero q2
nescio eū: ero similis vobis mē
dax Sz scio eū: & sermonē ei9 ser
uo Abrahā pat̄ vester exultauit
vt videret diē meū: vidit & ga
uisus ē Dixerūt ergo iudei ad eū
Quinquaginta ānos nōdū ha
bes: & abrahā vidisti? Dixit illis
iesus. Amē amē dico vobis: āte
q̄ abrahā fuerit ego sū Tulerūt
ergo lapides vt iacerēt ī eū. Je
s9 autem abscondit se: & exiuit
de templo.

¶ Expositio litteralis

Hic euangelista declarat pprietatē
iudeorū et phariseorū: q̄rū pprietas
eorū erat: recipere falsa & mendacia
& nō vera sed q2 possēt videre q̄ nō credim9
tibi: hoc non est propter odiū veritatis: sed
propter maliciā tuā: q2 malus homo es: ideo
dicit hoc remouens. (Quis ex vobis arguet
me de peccato). q. d. si habetis aliq̄d peccatū
q̄d possitis super me ostendere: paratus sum
audire et me rationabiliter purgare. et ideo
cū hoc nō possitis facere (Si veritatē dico)
si pro q2 (quare non creditis michi) & subdit
causā dicēs (Qui ex deo est verba dei audit)
q2 q̄libet audit doctrinā ad quā affectat9 est
quia est sibi connaturalis: et ideo concludit.
(Propterea vos nō auditis) i. recipitis ver
ba dei ex ore meo (q2 ex deo nō estis) & p 9ñs
seq̄tur q̄ estis ex diabolo: nō per creationē: sz
per imitationē Rñderūt ergo) ostēso patre
eorū pōitur eorū iniuriosa rñsio. diuiditur in
duas: q2 primo pōitur dicta rñsio Scd̄o ipsius
rñsionis mālueta declinatio: ibi. Rñdit ies9
Circa pmū sciēdū: q̄ modus hoim̄ q̄ nesciūt
rationabiliter rñdere est ad 9uicia iniurias
q2 se 9uertere & iō iudei nō habentes q̄d ra
tionabiliter rñderēt ad 9uicia se 9uerterūt
dicentes (Nōne bñ dicimus nos q2 samari
tanus es?) lz eni xp̄s esset genere iude9 & nō
samaritan9. tñ vocauit eū samaritanū du
plici de causa. Una est q2 vt dictū est. iiii. ca.
q̄uis samaritani eēt gentiles: tñ legē i par
te seruabant: & iō erat vulgare apud iudeos
q̄ ille q̄ in parte legē obseruabat: & in parte
legē soluebat: vocabatur samaritan9: q̄uis
esset iudeus ppter similitudinē ad iudeos:
sicut apd̄ xp̄ianos aliq̄s dr̄ iudeus vel sarra
cenus q̄ ritū catholice fidei in parte soluens
iudeis & sarracenis q̄tū ad aliquid assimilat
Alia causa est: q2 samaritani erant multum
infesti iudeis & odibiles eis vt supra dictū est
cap. iiii. & iō vulgare erat apud iudeos q̄ ho
mines malos & eis odibiles vocabant sama
ritanos q̄uis essent iudei. Talis erat autem
xp̄s sc̄dm reputationem eorū: ideo vocabant
eū samaritanū (& demoniū habes) hoc eīn in
dicabant de xp̄o ppter mirabilia q̄ faciebat:
& magicis artibus imputabant. Et q2 secre
ta eorū frequēter arguēdo dicebat. & q2 aliq̄n
q̄dā alta & subtilia loq̄batur q̄ non intellige
bāt: propter q̄d eū arreptitiū dicebāt. Sicut
& de saul dr̄. i. regū. xviii. q̄ arreptus a demo

nibus ꝓphetizabat in aula sua (Rñdit ies⁹) Hic ponit ipsius xp̄i mansueta declinatio: qꝫ cũ malediceretur nõ maledicebat vt hr̃. i. petri. ii. iõ mãsuete iniuriã declinat dicẽs (Ego demoniũ nõ hẽo) qđ ptꝫ qꝫ demones expellebat nec doctrinã malã habebat: sed sctissimã vt pꝫ intuenti. Si eñ aliq̄s hõ in nulla lege imbut⁹ vix tet xp̄i doctrinã statim ex sola rõne naturali iudicaret eã mũdissimã ꝛ honestissimã respectu cuiuscũq̄ alterius doctrine. Silr̃ miracula xp̄i nõ fiebãt virtute demonis: qđ patet ex hoc ꝙ faciebat multa nõ virtute demonis: sed virtutẽ cuiuscũq̄ creature trãscẽdẽtia sicut est suscitatio mortuoꝝ: illuminatio cecorum: et illustratio subita hoim simpliciũ ꝛ ydiota. ex hoc pꝫ ꝙ fiebãt virtute diuina. iõ sequitur (sed honorifico patrẽ meũ) declarãdo ei⁹ virtutẽ in miraculo (ꝛ vos inhonorastis me) attribuendo demoni qđ virtuti diuine deberet attribui ꝛ ne possꝫ dici ꝙ talia diceret ad iactãciã subdit (Ego aũt nõ q̃ro gl'iam meã) ¶ Sed q̃rit hic. Cũ xp̄s q̃reret gl'iam dei p̄ris ꝛ eadẽ sit gl'ia p̄ris et filii quõ põt dicere. Ego nõ q̃ro gl'iam meã? Dicẽdũ ꝙ dirigit ṽbũ ad intẽtionẽ coꝝ q̄b⁹ loq̄batur: q̄ reputabãt eũ q̃rere honorẽ mũdanũ. ꝛ ẽ sensus (Ego aũt nõ q̃ro gl'iam meã) q. diceret. Ego nõ q̃ro gl'iam ab honore dei patris deuiantẽ sicut vos creditis (est q̄ q̃rat ꝛ iudicet) q. d. illi q̄ q̃rũt gl'iam mũdi possũt manifeste iudicare et ꝓpendere ꝑ facta mea ꝙ ego talia non q̃ro: qꝫ vita xp̄i in pauꝑtate et ab eiectione existẽs gl'ie mũdane erat contraria. Aliter exponit̃. Ego aũt nõ q̃ro gl'iaꝫ meã. i. exaltationẽ meã pro nũc qꝫ ante passionẽ xp̄s q̃rebat abiectionẽ (est q̄ querat). s. de⁹ p̄r q̄ post humiliationẽ in cruce exaltauit eũ ꝛ dedit illi nomẽ qđ ẽ sup oẽ nomẽ: vt dꝫ ad phil'p. ii. (Et iudicet). s. de⁹ patre de illis q̄ me inhonorãt vindictã faciẽdo de ip̄is. qđ factũ est q̄ñ in vindictã mortis xp̄i destructa est ciuitas et tẽplũ: ꝛ pp̄l's occisus ꝛ captiuat⁹ est ꝑ romanos (Amẽ amẽ dico vobis) Hic ꝓbat terciũ supra ꝓpositũ. s. ꝙ sequẽs xp̄m lumen habeat vite Et diuidit in duas. qꝫ p̄mo ponit̃ xp̄i ꝓbatio Scḋo iudeoꝝ obiectio: ibi dixerũt ergo. In p̄ma parte dꝫ sic (Amẽ amẽ dico vobis) i. fideliter. et duplicatur ad maiorẽ affirmationẽ (si q̄s sermonẽ meũ seruauerit mortẽ nõ videbit ineternũ) Cuius rõ est. qꝫ semen est verbum dei. vt hr̃ Luc. viii. inq̄ñtũ vita eterna in ṽbo dei ꝯsistit: sicut in quodã principio seminali. qꝫ finaliter ꝓducit in vitam beatam. sicut virtute seminis ꝓducitur fructus ꝛ iõ sicut ille q̄ seruat semen a corruptione ꝑuenit ad fructum: sic seruãs verbũ diuinuꝫ peruenit ad beatitudinis statum q̄ b̃titudo designat. cũ dꝫ (Mortẽ nõ videbit) vita eñ b̃tã in visione ꝛ fruitione ꝯsistit: ꝛ iõ ꝑ exclusionẽ mort̃ gehẽne que huic visioni opponit̃: ꝯsecutio b̃titudinis intelligit̃: ꝛ sic pꝫ qđ supra fuit propositum. s. qđ sequens xp̄m habet lumen vite. qꝫ sequela xp̄i in obseruatione verbi ei⁹ ꝯsistit (Dixerũt) Hic ponitur iudeoꝝ obiectio in contrarium Et diuiditur in duas. qꝫ primo ponitur dicta obiectio. Scḋo xp̄i rñsio: ibi. respõdit iesus. Obiectio autem eorum incipit a conuicio. quia sicut homines irrationabiles ꝛ turbati statim dixerunt. (Nunc cognouim⁹: qꝫ demonium habes) q. d. prius tantum opinabamur te habere demoniuꝫ: sed modo sum⁹ certi: quia ita est ꝙ nulla falsitas a deo est. sed a diabolo q̄ est pater mẽdacii: vt tu dixisti. verbum autem tuum est manifestũ ꝛ apertum mendacium ad cuius probationem inducunt (Abraham mortuus est et prophete) qui tamen sermonem dei seruauerunt qui ẽ maioris virtutis q̃ sit sermo tuus ꝛ iõ patet falsum qđ tu dicis (Si q̄s sermonem meum seruauerit. ꝛc.) Ex quo patet ꝙ decipiantur in equiuoco ex quo christ⁹ dicebat de morte spirituali ipsi autem acceperũt de morte corporali: ꝛ ideo querunt derisorie duo. primuꝫ est. (Nunq̄d tu maior est patre nostro Abraham). q. dicant non secundum est. Quem te ipsum facis?). q. dicant manifeste patet ꝙ ad gloriam vanam de te falsa dicis. (Respondit iesus) Hic ponitur xp̄s responsio ꝑ primo ad scḋm. secundo ad primum: ibi. Abraham ꝛ qꝫ in vltimo quesito imponebant ei querere vanam gl'iam: ideo hoc excludit dicens. (Si ego glorifico meipsum). i. si ego quero gloriam meam preter rõnem veritatis diuine vt vos michi imponitis (gloria mea nichil est) i. falsa: quia falsum est non ens vel nichil. Sꝫ non est ita: quia gloria mea est a deo patre: a quo nullum falsum potest esse. et hoc est quod dicitur hic. (Et pater meus qui glorificat me.) per miraculorum operationem: et postea glorificabit per resurrectionis et ascẽsionis gloriã (quem vos dicitis: qꝫ deus vester est) per operum imitationem: sed hoc est falsũ quod ꝓbãt dicens (ꝛ non cognouistis eum) per fidem formatã in qua consistit dei filiatio per adoptionẽ (Ego autem noui eũ) sicut eius filius naturalis hñs eandẽ sciẽtiã

nõ ipo (Et si dixero qz nõ scio eũ: ero similis vo
bis mẽdax) sicut estis mẽdaces asserẽdo vos
eũ cognoscere cũ tñ eũ non cognoscatis: ita
essẽ mẽdax si assererẽ me eũ ignorare: cũ inq̃
tũ de⁹ habeã noticiã eãdẽ cũ eo / ꝛ inq̃tũ hõ
eũ clare videã: ꝛ iõ subdit (Sz scio eũ). Et p̃-
dicto mõ (ꝛ sermonẽ ei⁹ seruo) hoc addit: qz
vera cognitio p opa demõstratur. In note
eñ ope malo ẽ aliqua ignorantia. ꝓpter qd
dicit philoso. iii. ethi. Oĩs mal⁹ est ignorans
(Abrahã) Hic rñdet ad primũ. q̃sierãt ei pri
mo derisorie si ipe esset maior q̃ abrahã. et
rñdet q sic dicẽs (Abrahã pater vester exulta
uit vt videret diẽ meũ) Qz abrahã desidera
uit cognoscere tẽpus aduẽt⁹ xp̄i: qd est vide
re xp̄m in spũ: ꝛ sic patet q est maior abrahã
ꝓpter hoc eñ cognitionẽ hãc desiderabat qz
ab ipo sim gentiũ redemptionẽ expectabat
(vidit et gauis⁹ est) qñ. s. dictũ est ei: in semi
mine tuo bñdicẽtur oẽs gẽtes Gene. xxii. ca.
Et qñ in figura triũ ãgelorꝫ sibi apparentiũ
cognouit trinitatis mysteriũ Geñ. xviii. ꝛ in
oblatione ysaac ꝓpter qd locus ille dict⁹ est
Dñs videt vt hẽ geñ. xxii. qz dñs fecit videre
abraham occultum xp̄i mysteriũ Sed cõtra
hoc dictũ xp̄i veracissimuz arguũt dicentes.
(Quinquagita annos nõdũ habes ꝛ abrahã
vidisti). q. dicant hoc est ĩpossibile: qz a mor-
te abrahe vsqꝫ ad tẽpus xp̄i fluxerunt anni
circiter duo milia. ¶ Solet queri cũ xp̄s nõ
haberet vltra triginta tres ãnos: quõ iudei
assũpserũt tantã superfluitatẽ dicendo. q̃n-
quaginta annos. ꝛc. Dicendũ q ꝓpter labo
res ꝛ ieiunia videbat xp̄s lõge maioris eta-
tis q̃ esset. vel scd̃m alios ꝓpter reuerentiaz
ãni q̃nquagesimi q̃ erat iubileus. Iudei eñ
p ip̄m cõputabãtur. ꝛ est sens⁹ (quinquagin
ta ãnos. ꝛc) q. dicãt nõ vixisti adhuc vnũ iu-
bileũ (ꝛ abrahã vidisti) Ex mõ loquẽdi appa
ret ꝛ corꝫ falsitas ꝛ calũnia: qz xp̄s non dixit
vidi brahã sicut ipi petierũt: sz econtrario q
brahã viderat xp̄m: qz tñ corꝫ obiectio pce-
debat ex hoc q solũ in eo naturã hũanã ꝯsi-
derabãt iõ oñdit se naturã diuinã habere di
cens. Amẽ amen dicos vobis anteq̃ abrahã
fieret ego sũ) Ubi oñditur ei⁹ eternitas ꝯiũ
gendo verbũ p̄ñtis t̃pis ego sum: cũ v̄bo p̄-
teriti t̃pis: anteq̃ fieret: qz eternitas assistit oĩ
tẽpori: ꝛ qz iudei nesciebant verbis ei⁹ ꝯtra
dicere rõnabiliter loquendo. iõ ꝯtradixerũt
corporaliter ꝯspuendo: iõ subdit (Tulerũt la
pides: vt iacerẽt in eũ) sicut in blasphemũ: q̃
pꝫ manifeste q nõ mouebãtur amore iusticie
sz liuore inuidie: qz in lapidatione blasphe

mi reqritur debit⁹ pcess⁹ p accusationẽ corã
iudice: ꝛ testiũ depositionẽ (et iudicis sñiam
et tũc seqtur lapidatio extra ciuitatez: vt hẽ
leui. xxiiii. Ipi aũt volebãt eũ lapidare omis
so pcessu p̄dicto: ꝛ cũ hoc i loco sacro qd erat
illicitũ etiã de cõiũcto: ꝓpter qd ioiada põti
fex fecit athaliã trahi extra septa tẽpli anteq̃
occideretur: vt hẽ. iiii. regũ. xi. (Iesus abscõ
dit se) occultãdo retro parietẽ vl' aliqd hmõi
sz virtute diuinitatis se reddẽdo eis inuisibi-
lẽ: ꝛ in hoc nobis exẽpliũ patiẽtie dedit: ꝛ fide
lib⁹ suis materiã ꝯsolationis: qz aliqñ se ab
sũt erãt (ꝛ exiuit de tẽplo) p mediũ illorꝫ inu
sibiliter pgens sicut dꝫ de illis q voluerẽt eũ
p̄cipitare. Lu. iiii. Ies⁹ aũt trãsiẽs p mediũ
illorꝫ ibat. tñ a suis disc. videbat. qz secuti sũt
eũ.

¶ Expositio moralis.

Tulerũt ergo lapides vt iacerẽt in
eũ) Beda. Pĩsice aũt quot ma-
las cogitatiões q̃s assumit q̃si tot
lapides in iesũ mittit. ac deinde q̃tũ ad se pti
net si ad deliberationẽ trãsit iesũ abscondit
(Ies⁹ aũt abscõdit se) q̃d aũt abscõdendo se
dñs signt: nisi vt q eis ipa v̄itas abscondit q̃
ei⁹ v̄ba seq̃ cõtẽnũt. Eã quippe quã nõ iue-
nit huilẽ v̄itas fugit mẽtẽ. Quid aũt nobis
exẽplo loqtur nisi eũ eo etiã resistere possim⁹
irã superbiẽtiũ huiliter declinem⁹. Hec beda
¶ Questio fr̃is anthonii bertõtini. Quis ex
vobis. ꝛc. Io. viii. ¶ Super quibus verbis
mouet talis qõ. Utrũ ꝯfessio sit de necessita
te salutis. Rñdeo scd̃m sco. et tho. in. iiii. di.
xvii. q ꝯfessio est de necessitate salutis in illo
q̃ i pctm̃ mortale cecidit vel in re qñ hẽ opor
tunitas suscipiendi: vel in ꝓposito qñ articu
lus necessitatis excludit sacramẽtũ ꝛ nõ con-
tẽpt⁹ religionis. Cõfessio vero ꝑtinet ad sa
cramẽtũ institutũ ꝯtra morbũ pcti mortalis
iõ tenemur ꝯfiteri qz passio xp̄i sñ cui⁹ v̄tu-
te nec originale pctm̃ nec actuale dimittitur
in nobis opat p sacramẽtorꝫ receptionẽ q̃ ex
ipa efficaciã hñt. sicut igit baptism⁹ ẽ d̃ neces
tate ad delẽdũ originale pctm̃ ꝛ methapho-
rice dꝫ p̄ma tabula: qz sicut nauta naue fra-
cta adherẽdo alicui tabule euadit maris pi-
culũ: vt dicit astẽsis lib. vi. ti. i. arti. i. q. iii. ita
ꝛ postq̃ hũana natura in adã naufragauit ꝛ
ꝛ innocẽtiã pdidit p ei⁹ pctm̃ hõ picula hui⁹
mundi euadit p baptismum ꝛ p̄ñle sacramẽ
tum. Sed baptismus p̄ma tabula vocatur
ita cõfessio est de necessitate ad remissionem
culpe actualis que dꝫ a hieronimo ad deme-
triadẽ virginẽ. ꝛ ponitur extra de pe. di. i. aũ
ca. medicina. Secunda tabula post naufra-

giũ ẽ culpã simplr cõfiteri. p pmo eñi occurrit baptismi toti⁹ remediũ.scdo si cãritas si fuerit pdita.occurrit pnia ad euadẽdũ pcti naufragiũ/ ad puenie̅dũ ad salutis portũ.sicut etiã hẽ in lib.de maximis theologie regulis.Regula.xxiii.Et q̃uis scdm theologos in locis pallegatis cõfessio proprie loq̃ndo nõ sit de iure naturali:sed diuino ⁊ noue legis: ⁊ cõcordat scot⁹ ibidẽ dicẽs q cõfessio est de iure diuino positio pmulgato a xpo apostolis.Tũ q sit necessaria etiã habes de pnia di.i.fere p totã vbi est taciturnitas confessionis: nõ est speranda venia criminis.

¶ Feria.ii.post do de passio. S.io.viii.

IN illo tp̃e.miserũt pricipes ⁊ pharisei ministros vt apprehẽderent iesũ.Dixit ergo eis ies⁹.Adhuc modicũ tẽp⁹ vobiscũ sũ: ⁊ vado ad eũ q̃ me misit.Queretis me et nõ inuenietis: ⁊ vbi ego sũ vos non potestis venire.Dixerũt ergo iudei ad semetipsos.Quo hic itur⁹ ẽ q: nõ inueniem⁹ eũ: Nũquid ĩ dispersionẽ gentiũ itur⁹ ẽ ⁊ docturᵘ gẽtes: Quis ẽ hic sermo quẽ dicit Queretis me: ⁊ non inuenietis Et vbi ego sũ: vos nõ potestis venire In nouissimo aũt die magno festiuitatis stabat ies⁹ ⁊ clamabat dicẽs.Si q̃s sitit veniat ad me ⁊ bibat.Qui credit ĩ me sicut dicit scriptura flumina de vẽtre ei⁹ fluẽt aq̃ viue Hoc aũt dixit de spũ sctõ quẽ accepture erãt credẽtes in eũ.

¶ Expositio litteralis.

HIc ponit ab euãgelista iniq̃tas phariseorũ:q̃ inuidia obtenebrati audientes tanta bona de xpo doluerũt ⁊ procurauerũt ministros p pricipes ad capiẽdũ ipsũ ⁊ hoc est qd dr(Miserũt pncipes ⁊c. Dixit ergo eis ies⁹) postq̃ xps oñdit suã originẽ.Hic cõñr declarat terminũ ad quẽ tendebat.Et diuidit in duas: q: pmo oñdit ppositũ Scdo ex hoc seq̃tur admiratio turbarũ ibi.Dixerunt ergo.Terminus ad quẽ tendebat xps est ipse pr̃ ad quẽ p mortẽ rediit: inq̃tũ p hoc gloriã corporis ⁊ exaltationem accepit.⁊ hoc est qd dicit quasi respondendo intentioni q̃rẽtiũ ipm capere (Adhuc modicũ tp̃s vobiscũ sũ).q.d.nõ mõ implebitis qd vultis:q: adhuc modico tp̃e volo manere i populo ad docendũ ⁊ miracula faciendũ(et vado ad eũ q̃ me misit) p mortẽ eñi iuit ad patrẽ pactis tñ predictis.(Queretis me)q: post ascensionẽ eius in celũ iudei videntes signa per apostolos fieri pñtia ducti reuersi sunt ad fidẽ xpi dicentes ad apostolos quid faciemus:vt hẽ act.ii.(⁊ non inuenietis)scz scdm penitentiã corporalẽ: sz penitentes eũ inuenerunt scdm pniam spũalem.Aliter exponitur de penitentia corporali q: appropinquante destructione ciuitatis per romanos multi iudeorũ cognouerunt hanc miseriam eis euenire propter mortẽ xpi quẽ tunc libẽter voluissẽt habere pñtẽ ad sue liberationẽ sequitur(et vbi ego sũ vos non potestis venire)Quare non dixit :vbi ego vado:qd videtur conuenientius dicere: Dicendũ q sicut ire ad patrem conuenit ei scdm hũanitatẽ in qua non est idem cũ patre Ita esse semper apud patrem cõuenit ei p diuinitatẽ in qua est idem cũ patre in essentia: distinctus tñ in persona:⁊ ad hoc designãdũ dicit vbi ego sũ (Dixerunt ergo ei)Hic ex verbis xpi ponitur turbe admiratio. Ex hoc eni q xps dixerat:q̃retis me ⁊ non inuenietis quasi dubitanter arguebant q deberet a iudea recedere ⁊ ire ad predicandũ gentibus extra terram iudeorũ ⁊ sĩca pz:sed ex fine verbi arguũt cõtrariũ dicentes.) Quis est hic sermo quẽ dicit queretis me ⁊ nõ inuenietis:⁊ vbi ego sũ vos non potestis venire).q.d.ex hoc q dixit vbi ego sum:pz illud qd dicit q̃retis me ⁊ non inuenietis:non intelligitur per hoc recessus eius a iudea. q: dixisset vbi ero ⁊ non vbi sũ q: tunc erat in iudea cũ ptulit verbũ predictũ:⁊ sic pz eorũ dubiũ circa xpi verbum Hic eni debebat loqui obstinatis vt videntes non viderent.⁊ audientes nõ intelligerent prout erat eis pphetatũ Isaie.vi.(In nouissimo ⁊c.declarata origine doctrine xpi ostenso q erat a deo data ⁊ facta Hic consequẽter inuitat ad ipsã ⁊ dicit sic(In nouissimo autem die magno festiuitatis). id est in die septimo:quia primus dies ⁊ vltimus erant

solenniores intermedus. vel aliter (in nouissimo).i.in octauo: quia peractis septem diebus festiuitatis tabernaculorū in octauo die erat festū cetus vel collecte: et dicebatur illa dies sanctissima in lege. Cuius ratio est qz significabat congregationē sctōrum in superna felicitate: in illa ergo die magna et solēni. (Stabat iesus et clamabat) predicādo ex hoc inoleuit consuetudo vt turbis vulgaribus fiat sermo stādo. Religiosis aūt sedēdo: qz xps docebat discipulos suos sedēdo vt habetur. Mat.v. Et cū sedisset accesserunt ad eū discipuli eius: et apiens os suū docebat eos: et i aliis pluribus lo. is in euāgelio turba docebat stādo vt hic habetur. Quod aūt docebat: subdit (Si quis sitit) i. si quis desiderat doctrinā vite (veniat ad me) per fidē formatā (et bibat) aquam sapientie salutaris: et nō solū ad sufficiētiam: sed etiā redūdātiā: qz fides et bonitas vnius fidelis debet ad alios deriuari: qd ostēdit saluator per scripturā: cuius sentētia habetur Prouerbiorum v. Sed verba hic aliquantulū mutata. et hoc est qd dicitur. (Qui credit et c. flumina de ventre eius fluent) ad aliorum redūdantiā (aque viue) dicitur aūt sapiētia diuina aqua viua: qz continuat hoiem suo principio. s. deo. (Hoc aūt dixit de spū) hec sūt verba euāgeliste exponētis verbū xpi predictū de acceptione spūsācti i signo visibili: sicut acceperunt apli in die pēthecostes qz ex illa acceptione facta ē redūdātia fidei in predicatione euangelii per totū orbē (quē accepturi erāt credētes in eū) Quis eni apostoli haberent grāam spūsācti ante illam diē pentecostes nō tn̄ ita plene et propter hoc nō receperāt in signo visibili: qd denotat gratie plenitudinē.

Expositio moralis.

IN nouissimo aūt die magno festiuitatis stabat iesus et clamabat) Ex hoc inoleuit q turbis sit predicatio stādo magis clamose. claustralibus aūt et capitulis sedendo et magis remisse: eo q dicitur Mat.v. Et cū sedisset accesserūt ad eū discipuli eius et apiens os suū docebat eos. (Sz turba q nō nouit legē maledicti sūt) aug. in me sic est maledictio. Ita etiā nūc est i ecclia q simplices et laici sūt aliqn deuotiores. scdz illd Isa.i. Cognouit bos possessorē suū et asinus presepe dñi sui. Israel aūt me nō cognouit. ¶ Nō fratris āthonii betontini. Si quis sitit veniat ad me et bibat. Joh.vii. Super quibus verbis oritur qo. ¶ Utrū per scripturā confessio fieri debeat? Breuiter rn̄detur scdm sniam Bona. scil tho. et rich. et gnāliter olim theologorum q lz proprius actus sacramentalis cōfessionis sit ille quo magis cōsueuimus manifeste. s. proprio verbo: tn̄ non nulli modi in dicti sūt ad supplementū vt scripture interpretatio: signa et huiusmodi. Illi q loquela priuant aut natura: aut egritudine. aut idiomatis ignorantia: aut alio quouis mō tenentur vel scriptura vel signis: aut interprete sacerdoti cōfiteri si inde scdm rich. scandalū euenire nō posset precipue ex parte nūcii aut mali sacerdotis q penitentes scripto cōuincere possūt circa maliciā. Talis aūt obligatio adeo stricta tribus rōnibus. vt bona. dicit instituta ē. Prima dicitur sacre communionis reuerentia: qz sicut dz in pascha cōicare ita saltem semel in anno tenetur se ab oi defectu purgare: iuxta illud apli. i. ad Cor. xi. c. Probet seipm hō et sic de pane illo edat et de calice bibat. Alia ratio dz periculi euitantia ne. s. heretici gregē dñi deuorarēt. Ideo sacerdos et pastor dz super gregē vigilare et sui pecoris vultū. i. cōscientiā agnoscere. Unā cuilibet aiarum curam gerenti per sapientem. prouerb. xvii. dz. Diligenter agnosce vultū pecoris tui tuosqz greges cōsydera. Tercia ratio dicitur salutaris medicine indigentia scriptum est eniz eccle. iiii. ca. Non est que faciat bonū non est vsqz ad vnum. Item quilibet meliori modo quo potest debet in cōfessione peccata detegere ostēdens se diuina gratia indigere quam nisi per ipsam confessionem potest habere. Qua propter metaphorice hodie ipse proclamat dicens. Si quis sitit veniat ad me et bibat. Attamen qui impedimentum non habent proprio verbo confiteri tenentur. Unde augustinus in libro de pn̄i. inquit Quem penitet omnino peniteat et dolorem lachrymis ostēdat. et representet vitam suam deo per sacerdotem preueniat iudicium dei. per confessionem precepit dominus mundandis vt ostenderent ora sacerdotibus docens corporali presentia confitenda peccata non per nuncium non per scriptum manifestanda. et hec verba notantur a gratiano de pe. dist. i. Et in hac confessione q fit proprio verbo triplex error committi solet. Quorum primus dicitur preparationis. secundus verecundationis. tercius discretionis.

¶ Feria tercia post dominicam de passione Secundum Johannem. vii.

IN illo tempore. Ambulabat iesus in galileam. Nō

enim volebat iudeã ambulare quia querebant eum iudei interficere. Erat autem in proximo dies festus iudeorum cenophegia. Dixerunt autem ad eũ fratres eius. Transi hinc & vade in iudeam: vt discipuli tui videant opera tua que tu facis. Nemo quippe in occulto quicq̃ facit: & querit ipse in palam esse. Si hec facis manifesta teipm mundo. Neq; fratres eius credebant in eum. Dixit ergo eis iesus. Tẽpus meũ nondũ aduenit. Tps aũt vestrũ sẽper est paratum. Non potest mund⁹ odisse vos: me autem odit quia ego testmonium perhibeo de illo. q: opera eius mala sũt. Vos ascendite ad diem festum hunc Ego autẽ non ascendã ad diẽ festum istũ: q: tps meum nondum impletum est. Hec cum dixisset: ipse mansit in galilea Vt autem ascenderunt fratres ei⁹ tunc & ipse ascendit ad diem festum non manifeste: sed quasi in occulto. Judei ergo q̃rebant eũ in die festo: & dicebãt Ubi est ille? Et murmur multus de eo erat ĩ turba Quidã enĩ dicebãt q: bon⁹ ẽ Alii aũt dicebãt nõ: s; seducit turbas Nẽo tñ palã loq̃bat de illo ,ppt metũ iudeorũ.

Expositio litteralis.

In hac lectione euangelista agit de doctrina xpi iudeis collata: q: sicut p̃dictũ est pt̃ dz filius nutrimentũ & documẽtũ exhibere: & iõ hic tãgitur de origine doctrine xpi q̃tũ ad locũ seu aptitudinẽ loci. Circa qd sciendũ vt supra dictũ est q loc⁹ aptus ad predictã manifestationẽ erat ciuitas hierosolymitana: vbi ad diẽ festum conueniebat populus: & ideo ad manifestãdũ se in hoc loco inuitatur xps. & licet primo recuset: tamẽ fideliter consentit vt videtur. & hoc est quod dicitur (Ambulabat iesus in galileam) docẽdo in synagogis eoꝝ (Non enĩ volebat in iudeam ambulare) Licet enĩ posset esse inter eos sine nocumento. voluit tamen se aliqñ absẽtare ante tempus debitum passioni sue ostẽdendo in se veritatẽ humane nature. & q licitum erat fidelibus suis aliquãdo persecutionem fugere (Erat aũt. &c. cenophegia). i. festum tabernaculorum. Dicitur autem a cenos quod est vmbraculum: et phagin qd est comedere: quia septẽ dieb⁹ comedebãt iudei in vmbraculis (dixerunt autẽ ad eũ fratres eius) non q essent filii marie matris sue neq; ioseph vt alias dictũ est ĩ improbando errorẽ eluidii sup mat. in ca. Nec cognati sui qui erant ad apostolatum vocati q: de istis dz infra q fratres ei⁹ nondũ credebãt in eũ sed dz hic fratres q: erant de cognatiõe sua q̃ ex factis ei⁹ volebãt reportare gl'iam mũdanam scdm aug. vñ sequitur (Transi hinc & vade in iudeã) hoc est in hierl'm metropolim iudee (vt et discipuli tui videãt opera tua) Dubitabant enĩ de xpi miraculis vtrũ essent vera. ppt hoc sequitur (Neq; ei fr̃es ei⁹ credebãt in eum) q: et suggerebãt ei malũ. s. gloriã mũdanã q̃rere: iõ recusauit dicẽs (Tempus meũ nõdũ aduenit). i. tps gl'ie mee manifestande: q: post resurrectionẽ erat manifestãda (Tẽp⁹ aũt vestrũ sp est paratũ) q. di. tẽpus gl'ie mũdane quã q̃ritis nũc ẽ in principio huius solẽnitatis. q: iudei magis vocabant cõuiuiis & leticie in principio festi q̃ in fine qñ xps iuit ad festũ vt infra patebit (tẽpus aũt vestrũ. &c) q. d. vos potestis ire secure: nõ aũt ego in q̃tũ hõ q̃ inimicos capitales habeo. propter hoc sequitur. (Nõ põt mũd⁹ odisse vos) quasi dicat vos qui gloriam mundanã q̃ritis mũdanos aduersarios nõ hẽtis (Me aũt odit) q̃ q̃ro gl'iam dei: & p consequens arguo pctã mũdanoꝝ q̃ sũt ei cõtraria & hoc est qd dz (q: ego testimoniũ phibeo de illo) i. de mũdo & accipit hic mũdus nõ q̃tum ad creaturarũ substãtiã: sed q̃tum ad hoiꝝ maliciã sicut dictũ est ca. i. super illud. Et mundus eũ non cognouit Vos ascẽdite ad diem

festū hunc).i.ad principiū solēnitatis taber
naculoꝝ:qꝛ in principio magis vacabāt ho
mines epulis ⁊ leticie vt predictū est non ꝙ
inuitet eos ad talia:sꝫ ostēdēdo qđ ipi q̄rebāt
qꝛ q̄ mundana sunt adhuc sapiebāt tm̄ vt vi
su est.(Ego aūt nō ascēdā ad diem festū).i.
primū vt ꝙ postea venit in medio solēnita
tis in alia die non est incōtir⁹.⁊ subdit cā(qꝛ
tempus meū nō est īpletū)tēpus em̄ aptū do
ctrine veritatis ꝓpter quā venerat saluatoꝛ
non sic erat in principio solēnitatis ꝓpter p̄
dicta sicut circa finem(Hec cum dixisset ipse
mā̄sit in galilea)rōe p̄dicta(Ut aūt ascende
rūt fr̄es ei⁹ tunc ⁊ ipe ascēdit).i.ad diē festū
tabernaculoꝝ nō tm̄ cū fr̄ib⁹ suis.nec eadem
die:qꝛ ipi iuerūt ad primū diē illius festiui
tatis.ipe aūt venit illuc q̄rto die: vt patebit
infra.Sicut em̄ noluit esse in principio festi
uitatis ne fratribus suis malū ꝑsuadētibus
videtur fauere:sic non debuit se oīno subtra
here:ne a ppl'o doctrinā salutis subtraheret
quā venerat docere.Mod⁹ aūt veniēdi tan
git cū dꝫ(nō manifeste).i.cū magna comiti
ua ne daret iudeis occasionē maioris inuidie
(sed quasi in occulto)in hoc cōdescēdens infir
mis q̄ timore mortis occultādi erant(Iudei
ergo)Postq̄ euāgelista descripsit aptitudi
nē tēporis ad manifestādū originē sue doctri
ne.Hic ꝯñr describit occasionē manifestatio
nis dicte.Et diuidit in duas:scđm duas oc
casiones huiusmodi manifestationis.Secū
da ponitur ibi.Iā aūt die festo Prima occa
sio fuit inuestigatio iudeoꝝ xp̄m q̄rētiū.Quo
rū aliqui eum q̄rebant vt interficerent.Alii
aūt vt doctrinā ei⁹ deuote audirent et iđ de
buit apparere et docere/ vt ostēderet ꝙ mali
nocere non poterant nisi q̄tū permittebat :
sicut em̄ se occultando ostendit infirmita
tem humanitatis:ita confidenter inter ami
cos apparendo ⁊ existendo ostendit potētiā
deitatis. Debuit etiā apparere ꝓpter bonos
vt doctrinam originatā a deo ostēderet ⁊ attē
tius eum desiderarent.⁊ hoc est quod dicitur
Iudei ergo q̄rebant eum in die festo)dupli
ci de causa vt dictū ē(⁊ dicebāt.vbi est ille?)
qꝛ illi qui q̄rebant eū ex odio dedignabātur
eū noīare ꝓprio noīe. Illi aūt q̄ q̄rebant eū
ex deuotione:ita reputabāt eū famosū ⁊ au
tēticum:ꝙ non oportebat exprimere nomen
ꝓpriū. ⁊ ideo q̄tū ad eos sensus est(vbi est
ille?)q.d. vbi est ille q̄ tantus est talis est et
fecit tot miracula(Murmur multus erat in
turba de eo) ꝓpter contrarietatē opinionū
de eo:ideo sequitur.Quidā em̄ dicebāt:quia
bonus est approbando eius doctrinā ⁊ mira
cula(Alii aūt dicebant:non sed seducit tur
bas(ex hoc ꝙ isti malignā:es dicebāt t'bas)
eē seductas ab eo patet ꝙ maioꝛ pars scđm
numerū dicebāt cōtrariū qꝛ erāt principes
ppl'i illi q̄ dicebāt eū seductorē. Unde seq̄tur
(Nemo tm̄ palā loq̄batur de eo).i.in bonū
(propter metū iudeorū).i.illoꝝ de tribu iuda
lꝫ em̄ omnes de ppl'o aliq̄n noīarentur iudei
tm̄ sp̄ali mō sic noīantur illi de tribu iuda:⁊
isti grauius mouebātur contra xp̄m eo ꝙ in
scripturis xp̄s erat ꝓmissus de tribu eoꝝ ipi
aūt reputabāt istū galileū ⁊ ab eis extraneū
ꝓpter qđ etiā sacerdotes repudiabāt eū : vt
dꝫ in fine huius capituli.

¶ Expositio moralis.

AMbulabat iesus in galileā.ꝛc)p
hoc ostēdit xp̄s ꝙ aliq̄n dandus est
locus ire maxime q̄n ꝑsonalis est
persecutio:sicut videntur fuisse in ꝓposito:trā
si hinc ⁊ vade in iudeā.) Isti loq̄batur tanq̄
hūana gl'ia esset ꝑseq̄renda qđ est falsū:ꝓ
pter qđ xp̄s eis nō acq̄euit:vt daret nobis ex
emplū talē gl'iam non q̄rendi. Uerūtn̄ qꝛ p
pter hoꝝ verba doctrina salutis nō est omit
tenda.iiii.die festiuitatis q̄ erat media: eo ꝙ
septē dieb⁹ durabat festū ascēdit iesus in tē
plū ⁊ docebat ppl'm q̄ diebus p̄teritis inten
tus fuerat sacrificiis ⁊ oblationib⁹ cōsuetis
⁊ p hoc docuit predicatore euāgelii:vt scđm
dictū sapientis tp̄s tacendi ꝯsiderēt ⁊ tēpus
loq̄ndi.in seq̄ntib⁹ aūt nichil occurrit aliq̄d
misticū notabile. ¶ Questio fr̄is anthonii
betōtini.Tempus aūt vr̄m sp est paratum.
Ioh.vii.ca.In q̄bus vbis queritur.Utrum
absente sacerdote aliquis ad ꝯfessionē obli
getur.¶ Cui petitioni breuiter r̄ndetur: ꝙ
aliquē ad cōfessionē obligari tripliciť pōt in
telligi.Precepto.i.et ꝯsilio : atq; de cōgruo.
Precepto vero soli sacerdoti fienda est con
fessio.Unn̄ magister sen. distin.xvii. iiii.libri
taliter inquit.Sacerdotis examen req̄rēdū
est studiose:qꝛ sacerdotibus concessit de⁹ po
testatem ligādi atq; soluēdi:cū dn̄s io.xx.ca.
scribitur discipulis dixit. Accipite sp̄m sctm̄
quoꝝ remiseritis petā remittuntur eis: ⁊ quo
rū retinueritis:retēta sūt.Hinc aūt mat. viii.
ca scriptū est ꝙ leproso dn̄s ait. Uade ⁊ ostē
de te sacerdotib⁹. Ex quibus colligitur ꝙ abs
te sacerdote xp̄ianus ad cōfessionē ex necessi
tate nō obligatur.lꝫ q̄tū pōt eū diligēter re
q̄rere tenetur.Proinde magister sen. vbi s
pra.ca.Nunc prius.ait.Nec est vere humi

lis penitens: si non desiderat et requirit sa
cerdotis iudiciũ. Cõsilio aũt etiã laico xpia
nus confiteri tenetur. Ut ĥ de penitẽ. distin.
vi.ca. Qui cõfiteri. dꝫ. Tanta itaqꝫ est vis cõ
fessionis: vt si deest sacerdos confiteatur ꝓxi
mo. De congruo similiter hoc intelligitur.
Propterea magister sentẽ. vbi supra dicit. Si
defuerit sacerdos ꝓximo vel socio cõfessio est
faciẽda. Hoc aũt de ꝯgruitate nõ de necessita
te intelligi debet. s. vt quãdo richar. et doctoꝛ
subtilis dicunt: copia sacerdotis non hẽtur.
licet saluo melioꝛi iudicio vꝛgente periculo
moꝛtis hanc congruitatem per me et hoc cõ
siliũ non tenerẽ ꝓpter multa pericula atqꝫ
scandala que inde oꝛiri possunt. Sed qꝛ vos
hodie sacerdotũ copiã habetis: ideo dñs vo
bis ait. Tempus aũt vestrũ semꝑ est paratũ
scꝫ per confessionem in qua etiam triplex er
roꝛ sepius cõmitti solet. Et vnus eoꝝ dꝫ hu
miliationis / alter purificationis. Ultimus
vero secreti retentionis.

¶ Feria.iiii. post dominicam de passione
Euangelium. Secundũ iohannẽ. x ca.

In illo tp̃e Facta sũt ence
nia i hierosolimis ꝛ hiẽs
erat ꝛ ãbulabat ies' i tẽplo poꝛ
ticu salomonis Circũdederũt
ergo eũ iudei. ꝛ dicebãt ei Usqꝫ
quo animas nr̃as tollies? Si
tu es xp̃s dic nobꝫ palã. Respõ
dit eis ies'. Loquoꝛ vobis ꝛ nõ
creditis Opa q̃ ego facio i noĩe
p̃ris mei: hec testimoniũ ꝑhibẽt
de me. Sed vos nõ creditis: qꝛ
non estis ex ouib' meis. Oues
mee vocẽ meã audiũt: ꝛ ego co
gnosco eas ꝛ sequũt me Et ego
vitã eternã do eis: ꝛ nõ peribũt
i eternũ ꝛ nõ rapiet eas q̃sq̃ de
manu mea. Pater meus qd de
dit michi: maius oĩbus est. Et
nemo potest rapere de manu pa
tris mei. Ego ꝛ pater vnuꝫ su
mus Sustulerũt iudei lapides
vt lapidarent eũ. Respõdit eis
ies'. Multa bona opa ostẽdi vo
bis ex patre meo ꝓpter qd eoꝝ
op' me lapidatis? Respõderũt
ei iudei De bono opere nõ lapi
dam' te: sed de blasphemia. Et
qꝛ tu homo cũ sis facit teipsum
deũ. Respondit eis iesus Nõne
scriptũ est in lege vestra: qꝛ ego
dixi dii estis Si ergo illos dixit
deos ad quos sermo dei fact'
ẽ ꝛ nõ potest solui scriptura Quẽ
pater sãctificauit ꝛ misit i mũ
dũ vos dicitis qꝛ blaspemas: qꝛ
dixi fili' dei sũ. Si nõ facio opa
p̃ris mei nolite credere michi
Si aũt facio ꝛ si michi nõ vul
tis credere: operib' credite. Ut
cognoscatis ꝛ credatis: qꝛ i me
est pater: ꝛ ego i patre.

¶ Expositio litteralis.

Facta sũt aũt) Hic describit iudeoꝝ
malignitas xp̃m ꝑsequendo: ꝛ ꝑi
mo verbis Scdo factis. ibi Sustule
runt ergo lapides. Prima in duas. qꝛ primo
ponitur iudeoꝛuꝫ interrogatio maligna Se
cundo xp̄i rñsio vera: ibi. Respondit eis ie
sus. Circa primũ describit eoꝝ interrogatio
quantũ ad tẽpus ꝛ locuꝫ: ꝛ interrogãdi mo
dũ. Tẽpus tãgit cũ dꝫ (. Encenia facta sunt
in hierosolimis) i. est festũ dedicationis tẽpli
Encenia eñi ideꝫ est ꝙ innouationes. dꝫ ab
en ꝙ est in. et cenos nouũ qd fit qñ aliq̃ res
noua suo vsui applicatur in dedicatione aũt
tẽpliũ applicatur vsui. Sciendũ tñ ꝙ festuꝫ
non erat prime dedicationis q̃ facta est a sa
lomone: qꝛ illa facta est. x. die septẽbꝛis in au
tũno: vt hẽtur. iii Regũ. viii. c. Nec aũt scđe
dedicationis que facta est sub zoꝛobabel tem
plo reedificato: qꝛ illa facta est in martio tẽ
poꝛe vernali: sed fuit festum illius dedicatio
nis seu innouationis que facta est sub iuda
machabeo quando purificatum fuit templũ
ob anthioco epyphanie ꝓphanatuꝫ. vt ha

bet.i.Mach.iiii.c. que purificatio facta fuit
xxv.die noni mensis apud iudeos.vt habet.
i.Macha.iiii.que pro maiori parte cõmuni
ter concurrit cũ decẽbri apd nos.⁊ idõ ad hoc
denotandũ additur(Et hyems erat)⁊ sic pꝫ
temp⁹.Locus aũt designatur.cũ dꝫ(Et am-
bulabat iesus in templo in porticu salomo-
nis)noĩe templi intelligũtur atria ⁊ loca ad
domũ dñi ptinentia.Erat aũt ibi q̃dã locus
edificatus vbi salomõ stabat ad orãdũ qui
dicebatur regis oratoriũ.Sed cõtra hoc vi-
detur ꝙ oĩa q̃ edificauerat salomõ in templo
fuerunt cõbusta ꝑ caldeos:vt hẽ.iiii.Re.vlt
ca.Dicendum ꝙ alia porticus fuit recdifica
ta in templo ad similitudinẽ prioris:⁊ ideo
retinuit nomen precedentis sicut frequẽter
fit in edificiis reparatis.⁊ sic pꝫ interrogati
onis locus/subditur etiã interrogandi mo-
dus(Circũdederunt ergo eũ iudei)vt citius
eum in verbis caperẽt.(Et dicebãt ei)Quo
usq̃ aĩam nr̃am tollis)i.crucias dimittendo
nos in suspenso:ꝑ hoc inuẽtes ꝙ vellẽt eius
dicto stare et eum libenter sicut xp̃m recipe
re cũ tñ haberent contrariũ in corde.(Si tu
es xp̃s dic nobis palaꝫ non querunt si tu es
filius dei:qꝫ de hoc nõ curasset pylatus qui
erat gẽtilis apud quẽ intendebant eũ accu-
sare:sed querunt si tu es xp̃s id est vnctus q̃
vnctio debebatur regibus:⁊ per ↄ̃ns si respõ
disset se esse xp̃m statim accusassent eum p̄e
sidi.vt rebellare volentẽ contra imperatorẽ
romanũ cui subditi erãt iudei:⁊ aspirare ad
regnum.Eadem etiã de causa dixerunt(dic
nobis palam)vt possent contra eum habere
testimoniuꝫ(Respondit iesus)Hic ponitur
xp̃i vera responsio in qua primo ostenditur
iudeorum malignitas.Secundo discipulo-
rum xp̃i benignitas:ibi.Oues mee.In p̄ma
ergo parte dicitur sic(Loquor vobis⁊ nõ cre
ditis).q.d.Vos q̃ritis verba experimentia ꝙ
ego sim xp̃s non ad veritatẽ intelligenduꝫ:
sed magis ad calũniandũ qꝫ si illa dicerem
non crederetis:quod probat cõsequenter di
cẽs(Opera que ego facio in noĩe patris mei
⁊c)sicut pꝫ Ioh.iiii.c.Efficacissimũ argumẽ
tum ad probandũ veritatem excedenteꝫ na-
turalem facultatem intellectus sunt opera
miraculosa:⁊ tñ illis non credebant:cum tñ
fierent ad declarationẽ deitatis seu xp̃i.Cau
sa autem incredulitatis eorum subditur:cũ
dicitur.Sed vos non creditis:quia nõ estis
ex ouibus meis).i.innocentes et humiles:sꝫ
superbi et maligni.⁊ ideo dei iudicio exceca
ti.Considerãduꝫ ꝙ in hac reũsione xp̃s nõ

dixit expresse se esse xp̃m quẽ querebant:sed
dixit aliquid equiualens vel maius vt rñde
ret veritatem et excluderet calũnie maliciã
(Oues mee)Hic ↄ̃ᷓr ostẽdit discipulorum suorꝫ
benignitatem dicens(Oues mee)i.humiles
quibus reuelatur veritas.vt hẽ.math.xi.ca.
(vocem meam audiunt)credẽdo corde ⁊ obe
diendo opere(Et ego cognosco eas)non so-
lum noticia visionis:sed etiam approbatio-
nis ad vitã eternam(et sequũtur me)hic in
presenti ꝑ gratiam et in futuro per gloriam
ideo sequitur(⁊ ego vitam eternã do eis)lo-
quitur hic de illis que sunt oues eius non
solum secundum presentem iusticiam:sꝫ etiã
secundum predestinationem diuinã que fru
strari non potest et non rapiet eas quisq̃ de
manu mea)ꝑ violentiam quod probat tali
ratione(Pater meus quod dedit michi).i.
ipa deitas quam habeo a patre:qꝫ oĩa exce-
dit in infinitũ(et nemo potest rapere)cũ em̃
sit infinite potentie nichil potest ab eo aufer
ri per violentiam(Ego et pater vnũ sum⁹)
in virtute et potentia:sicut in deitate vt su-
pra dictuꝫ est(ergo nemo potest rapere oues
de manu mea.Notandum autem ꝙ ex hoc
verbo saluatoris(ego et pater vnum sum⁹)
excluduntur duo errores contrarii circa arti
culum sanctissime trinitatis.Sabellius em̃
posuit in deo vnitatẽ persone sicut et essen-
tie.⁊ hoc remouetur cum dicitur(Ego et pa
ter vnum sumus)Si enim pater et filius es
sent vna persona dixisset sum in singulari.
Arrius autem ecõtrario posuit diuersitateꝫ
essentiarum sicut ⁊ personarum.⁊ hoc exclu-
ditur per hoc cum dicitur.hic vnum.Si em̃
pater ⁊ filius hẽrent diuersas essentias non
diceret vnũ naturaliter:sed plura(Sustule
rũt ergo lapides)Hic ↄ̃ᷓr ostẽditur maligni-
tas iudeorꝫ in facto.Et diuiditur i duas:qꝫ
xp̃s primo refrenat eorꝫ seuiciã.Scḋo exclu
dit impositam sibi blasphemiã:ibi Rñderũt
iudei.In p̄ma igitur parte dicitur sic(Sustu
lerunt ergo lapides iudei vt lapidarẽt eum
moti liuore inuidie:nõ amore iusticie absq̃
legis ordine:vt supra dictũ fuit in casu simi
li.viii.c.(Rñdit eis iesus)dulciter eos repre
hendo(Multa opera bona ostẽdi.⁊c).s.veri
tatẽ docẽdo/infirmos curãdo ⁊ alia miracu
la faciendo(propter qd eorꝫ opus me lapida
tis)cũ tñ ex hoc me honorare deberetis(Rñ
derunt)Hic ↄ̃ᷓr excludit blasphemiaꝫ sibi
impositã.Et diuiditur in duas:qꝫ primo hu
iusmodi blasphemia ꝑponitur.Et scḋo exclu
ditur:ibi.Rñdit.In p̄ma ergo parte dicit

ste (Respõderũt ei iudei dicẽtes. (De bono opere nõ lapidam⁹ te:sz de blasphemia) In dictis eorũ patz cõtradictio:qz loquebantur sicut furiosi. Testificant enim eũ facere bona opera i miraculis:cũ dicũt (De bono opere). s. quod facis. et tñ dicũt hic eũ blasphemũ:cum dicũt (sed de blasphemia) Ista eñi sũt incõpatibilia:qz miracula xpi fiebant ad testimonium bonitatis ei⁹:et iõ cũ essent bona opera et diuina nõ poterãt fieri ad testificandũ aliqđ falsum:qđ tamẽ esset si ille esset blasphem⁹ ad cuius testimoniũ fierent. Ista aũt cecitas in eis pcedebat ex eo q solũ naturã humanã in xpo cõsyderabãt:iõ subdit (qz tu homo cum sis facis teipm deũ (Respondit eis). Hic cõsñr iesus excludit crimen blasphemie sibi impositũ. et hoc duplr. Primo excludit illud p scripturam. Secũdo p ratione:ibi. Si nõ facio Circa primũ sciendũ q sacra scriptura cũ sit a deo inspirata:nõ potest esse falsa Ipsa aũt attribuit dignitatem hominibus sanctis et prophetis:et ipi xpo aliter tamen:qz deitatẽ participatiue tantũ attribuit aliis a christo: sicut iudices locũ dei tenentes dicuntu rdii. Exodi.xxi.capitulo. Dominus dom⁹ applicabitur ad deos. et ibidem. Diis non detrahes ₇c. Christo autem attribuit deitatem pprie dictã. scdm quod habetur hiere.xxiii.ca. Ecce dies veniunt dicit dominus. et suscitabo dauid germen iustum. Sequitur postea Hoc est nomen quod vocabunt eum dominus iustus noster. et vbi habemus dominus ponitur nomen domini tetragramaton in hebreo:quod nullo mõ attribuit alicui nisi deo vero Iõ patz q sicut scriptura veteris testamenti attribui aliis a xpo deitatem pticipatiue dictã. Ita ipi xpo deitatez proprie dictã (Scdm hoc igitur exponenda est lrã. Respõdit eis iesus) declarando se non esse blasphemũ dicendo se esse deum vel dei filiũ naturalem qđ pbat per scripturã dicẽs (Nõne scriptuz est. ₇c. qz ego dixi dii estis) hoc hẽtur in psal. lxxxi. et đz de iudicib⁹ et pphetis: iõ subditur (Si illos dixit deos) participatiue (ad quos sermo dei factus est) sicut fuerũt prophete et iudices (et nõ põt solui scriptura). i. nõ põt dici q cõtineat falsũ (quez pater sanctificauit) id est meipm quẽ sanctificauit. i. sanctum generauit ab eterno scdm deitatem. vel scificauit. i. plenitudine grẽ adimpleuit xpm ad humanitatem (et misit in mundũ) ad saluãdũ ipm:sicut predictum erat per prophetam (vos dicitis quia blasphemas:quia dixit filius dei sum) q. d. irrationabiliter loquimini: quia scriptura sacra que solui nõ põt:expsse loquit de diuinitate mea:vt patet p pdicta. (Si non facio) Hic cõsñr excludit crimẽ blasphemie sibi impositũ p rõnẽ. Circa quod sciendũ qđ oĩa determinãtur pprio opere. vt hẽ.iiii. Metheoꝝ. iõ p propriã opationem certificamur de natura rei xps. aũt faciebat opera diuinitatis propria. s. miracula totaz facultatem creature transcendentia et etiaz virtute propria:qz non solum faciebat illa obsecrando diuinã potentiã:sed aliqñ imperando. ex quo cõcluditur q in eo vere erat natura diuina:et p cõñs non erat blasphem⁹ dicendo se esse deũ vel dei filiũ: et hoc est quod đz (Si nõ facio opera patris mei. ₇c.) iõ concludit ex operibus (vt cognoscatis et credatis qz pater in me est et ego in patre) inqñtum est vna natura amboꝝ sicut et vna operatio.

Expositio moralis.

Ego et pater vnũ sum⁹) aug. Utrũqz audi vnum et sum⁹ et a caribdi et scilla liberaberis. qđ dicit vnuz liberat te ab Arrio qđ dicis sum⁹ a sabellio (Sustulerũt ergo lapides iudei) Hilari⁹ nũc hereticoꝝ furoꝝ dño in celis sedente pari sibi delitate dictis nõ obedientes odiũ ipietatis exercent. verboꝝ lapides faciunt et si possent de throno suo in cruce detraherent. Questio fr̃is ãthonii betõtini. sup verbis Si nõ facio opa pr̃is mei nolite credere michi. Io. x. In qbus verbis queritur. Cui sacerdoti sit facienda cõfessio? Ad hoc breuit dico scdm doctoris nr̃i Durãdi sniam: q tria sũt necessaria cõfessori:cui facienda est cõfessio vt sufficienter possit penitentib⁹ puidere vita scz scientia:et auctoritas Primo igit cõfessori est necessaria vita honesta. s. et deuota qđ pbat vbi eñi de cõfessorib⁹ đz pme Petri.iiii. Sit boni dispẽsatores multiformis grẽ dei a deo:vt de ipis illđ apl'i ad Co.iiii. dicere valeant. Sic vos existimet hõ vt ministros xpi et dispensatores mistroꝝ dei Et augu. ait. sicut de pe. dist.vi.c.i. dicit. Sacerdos cui ois pctõz offertur:et añ quẽ statuet ois lãguor:i nullo eoꝝ iudicãdus sit:q̃ in aliis iudicare est prõptus Iudicans eni aliũ q̃ iudicandus est seipz cõdẽnat. Scdo necessaria est cõfessori scia. qđ sic pbat:qz null⁹ artẽ aliquã docere psumit nisi prius ipse didicerit. Difficilior autẽ ars nulla est vtiqz animarum regimine. Unde gre. li. pastora. ca. ait. Nulli ars doceri presumitur prius intẽta meditatione discatur Ab iperitis ergo pastorale magisteriũ qua temeritate suscipitur:ita et qñ est ars artiũ et

regimen alarꝝ quis cogitationū vulnera ma
iora esse nesciat vulnerib⁹ viscerū:tū sepe q
pcepta spūalia cordis nō nouerūt se medicos
pfiteri nō metuūt dūqꝫ pigmentorꝫ seu con
fectionū vim nesciūt videri medici corporis
nō erubescūt. Tercio necessaria etiā est con
fessori necessitas q possit absoluere penitētes
Et lꝫ hic ille text⁹ q.xxiii.di.c.ad.hoc a Gra
tiano denotat deduci posset. vbi dꝫ Ceteruꝫ
scismaticorꝫ et hereticorꝫ sacra qm extra eccle
siā sūt iuxta sctōrꝫ patrū traditiones.s.pela
gii grego.cypriani.aug.Hiero.formā qdam
sacramētorꝫ nō aūt virtutis effec.uꝫ habere
pfitemur in quorꝫ nūero scdm hosti.duplici
fornicarii ꝛ simoniaci:ꝛ eorꝫ scdm tho.media
tores numerant:pcipue cū symoniaci hodie
sint excōicati:tū qꝛ p ꝯsiliū cōstātiense statu
tum est:vt a quocūqꝫ sacerdote:dūmō ab ec
clesia tolleretur sacramēta recipiantur : oīa
hec pretermittere statui. Solū hoc sciendūꝫ
est ꝙ cū sacerdos nō soluit nisi ligādo ad ali
quid faciendū ille solus absoluere pōt vt di
ctū est. Nā sacerdotibus dūtaxat. Jo.ii dñs
ait. Quorꝫ remiseritis pctā remittuntur eis
ꝛ quorꝫ retinueritis retenta sunt. Et tñ non
oīs sacerdos sed pprius qꝛ lꝫ oībus sacerdo
tibus clauis auctoritatis in cōsecratione tri
buatur:nō tñ executio ei⁹. Proprius vero sa
cerdos:vt hꝫ ex sacris:ꝛ ex glosa sup cap̄.Illo
Oīs vtriusqꝫ sexus.ille est q illius habet curā
ordinariā:vt papa legatus:diocesan⁹ eṗus
et pſbiter parrochialis: et breuiter oīs ille q
ab istis hꝫ iurisdictionē delegatā.i.cui aliqs
pdictorꝫ cōmittit auctoritatē audiēdi ꝯfessio
nes absoluendi et penitentias iniūgēdi. Ex
qbus apparet ꝙ frēs minores ꝛ pdicatores q
a plerisqꝫ sūmis pōtificibus alexan. ꝛ clemē.
salīis auctoritatē hñt audiēdi ꝯfessiones ex
ꝯmissiōe xpi reqsitis prochialibus ꝛ etiam
cōtra velle eṗi:si ex malicia nō ꝯmitterent p
prii sacerdotes vocari debēt. Et iō est : quia
illud quod conuenit alicui ex ordinariam iu
risdictione:potest ipse committere alteri ha
benti ordinem conuenientem ad illud offici
um exequendum sicut a quo extra de conse.
eccle apte notat. Illi ergo q confitentur hñ
ti auctoritatem a papa etiam inuitis eṗis si
maliciose contradicere voluerint ꝛ ab eodē
absoluuntur vere sunt absoluti: nec eadem
peccata in numero tenetur suis parrochiali
b⁹ ꝯfiteri:hoc de pdicatorib⁹ ꝛ miorib⁹ pꝫ in
extrauag̃ti. Joh.q incipit. Uas electōis ꝛc.
¶ Feria.v.post dñicā de passione. Euange
lium secundum Lucam.vii.ca.

In illo tp̄e. Rogabat iesū
qdā phariseus vt mādu
caret cū illo. Et ingress⁹ domū
pharisei discubuit. Et ecce mu
lier q erat in ciuitate peccatrix
vt cognouit ꝙ ies⁹ accubuit ī do
mo pharisei : attulit alabastrū
vnguenti Et stans retro secus
pedes eius lachrimis cepit ri
gare pedes ⁊ capillis capitis sui
tergebat Et osculabat pedes ei⁹
⁊ vnguēto vngebat Uidēs aūt
phariseus q vocauerat eū:ait i
tra se dicens Hic si esset ppheta
sciret vtiqꝫ q ⁊ qualis est mulier
q tāgit eū qꝛ peccatrix est Et re
spōdēs iesus dixit ad eū Symō
habeo tibi aliqd dicē. At ille ait
Magister dic. Et respōdens ie
sus dixit Duo debitores erant
cuidā feneratori Un⁹ debebat
denarios quingentos : ⁊ alius
quinquaginta Nō habentibus
illis vñ redderet ēt donauit vtri
qꝫ Qui ergo eū plus diligit? Rñ
dens symō: Estimo qꝛ cui plus
donauit At ille dixit ei Recte iu
dicasti. Et cōuers⁹ ad mulierē:
Dixit simoni. Uides hāc mulie
rē? Intraui ī domū tuā aquā
pedib⁹ meis nō dedisti Hec aūt
lachrimis rigauit pedes meos
⁊ capillis suis tersit Osculum
michi nō dedisti:hec aūt ex quo
intraui nō cessauit osculari pe
des meos Oleo caput meū nō

vnxisti hec aūt vnguēto vnxit pedes meos. Propter qđ dico tibi Remittūt ei peccā multa qm dilexit multū. Cui aūt min⁹ dimittit minus diligit Dixit aūt ies⁹ ad illā Remittūtur tibi peccata tua Et ceperūt q̄ simul accūbebā dicere ītra se. Quis est hic etiā q̄ peccata dimittit: Dixit aūt ad mulierē Fides tua te saluā fecit: vade in pace.

¶ Expositio litteralis.

Descripta confirmatione doctrine xpi signo visibili in suscitando filiū vidue: vt supra dictū est. Hic ꝯñr eiusdē confirmatio describitur facto inuisibili: videlicet ꝑ remissionē peccōꝝ mulieris peccatricis vbi primo describitur locus: cum dr̄ (Et ingressus domū pharisei discubuit.) Legit aūt xp̄m māducasse cū peccatorib⁹ vt eos ad penitētiā ꝓuocaret: vt habet mat.ix. Itē cū amicis familiaribus. vt eoꝝ deuotionē nutriret: vt dr̄ io.xii. de martha ⁊ maria Itē cū cognatis pauperibus vt eorū inopiā suppleret: vt habet ioh.ii. de nuptiis: vbi deficiente vino xp̄s aquā vertit in vinū Item cū phariseis superbiētibus vt eoꝝ superbiā cōfutaret: ꝓut hic habet vt videbitur in ꝓsequendo (⁊ ecce mulier de peccatis suis plene ⁊ perfecte cōtrita (⁊ stās retro) qꝛ per verecūdia sui peccati non audebat se ātep̄onere (Lachrymis cepit rigare pedes eius) ex quo pꝫ magnitudo contritionis ex qua tm̄ fleuit q̄ poterant lauari pedes vnius hominis nudis pedibus incedētis (et capillis capitis sui tergebat) qbus ante ad compositionē vultus sui fuerat abusa (⁊ osculabatur pedes eius) vt totū deo seruiret in penitentia quicqđ ex se deū cōtempserat in culpa: scḋm quod dicit grego (⁊ vnguento vnguebat) ad refrigeriū caloris ⁊ mitigationē doloris ex labore itineris (Videntes aūt) Hic ꝯñr ponit pharisei indignatio. Vñ subditur (Ait intra se dicēs Hic si eēt ꝓpheta) ver⁹ sciēs occulta) sciret vtiq̄ q̄ ⁊ qualis sit mulier (et per ꝯñs nō ꝑmitteret se tāgi ab ea. Et r̄ndens ies⁹) ad cōfutationē illi⁹. ꝑ hoc ei q̄ r̄ndit ad eius cogitationē q̄ soli deo nota ē ostēdit se plusq̄ ꝓphetā (Duo debitores ⁊c.) Parabola est: vt cōueniēti⁹ concludat ꝯtra phariseū de r̄nsiōe qua subdit: cū dr̄ (R̄ndens symō ⁊c.) qꝛ amor ī hūanis plerūq̄ causat ex p̄cedentib⁹ donis: per ꝯñs maior amor ex maiorib⁹ donis. Hic ꝯñr xp̄s redarguit phariseum ex triplici defectu pietatis cū dr̄. (Cōuers⁹ ⁊c. seq̄tur. (Intraui in domū tuā. aquā pedibus meis nō dedisti) q̄ tn̄ erant fessi: ⁊ lētes ex labore itineris ꝯluto si seu puluerizati: eo q̄ sine calciamētis incedebat Scḋo redarguit eū ex defectu caritatis: cū dr̄ (Osculū michi non dedisti) qđ ē amicicie signū. Tercio ex defectu hilaritatis seu leticie q̄ noīe olei designat: vt dr̄. p̄.xliiii ꝓpterea vnxit te deus de⁹ tu⁹ ⁊c. Tria autē dicta req̄runtur in hospitalitate gratiosa. et ecōtra laudat mulierē de triplici ꝑfectiōe opposita vt pꝫ in lr̄a: ⁊ iō cōcludit (remittūtur ei peccā multa) videt aūt q̄ deberet dici ꝯtrariū: qꝛ p̄lo p̄dixerat donū esse causā amoris hic aūt ecōtrario infert amorē esse causā doni. Dicendū ad hoc q̄ primo in parabola loq̄bat mō hūano vbi amor ex dono causat: sꝫ in applicatiōe parabole ad ꝓpositū ꝯuertit se ad loquēdū de amore dei erga nos q̄ nō ꝓcedit ex bonis meritis nr̄is: sꝫ magis causat bonū in bonis: et iō ꝯueniēter ꝯcludit dicto mō. vel alit̄ pōt dici q̄ in peccō sūt duo remittēda. s. culpa et pena. Culpa aūt ex dei liberalitate remittit: cū ad nullū bonū meritoriū possit eē in nobis sine gr̄a qua nō hēm⁹ aū culpe remissionē: sꝫ habita gr̄a ⁊ culpa dimissa: adhuc remanet pena remittēda ad e⁹ remissionē facit bonū op⁹ nr̄m caritate iformatū. ⁊ de hac remissione loq̄tur dñs. vñ seq̄tur (Cui aūt min⁹ dimittitur min⁹ diligit Remissio aūt culpe: aut nulla ē. aut totalis sit: sꝫ remissio pene fit ꝑ ptes ⁊ nō tota sit̄ de cōi cursu. lꝫ aliqñ fiat tota sit̄ ꝓpter fauorem penitētis. ⁊ ex liberalitate dei ⁊ hoc fuit in ꝓposito in hac muliere: iō sequitur (Remittūtur tibi peccā) nō solū q̄tū ad culpā sꝫ ēt q̄tū ad penā ex vehemēti amore dei ⁊ horrore peccā p̄teriti (Quis ē hic) Hoc dicebāt: qꝛ videbāt tm̄ hūanitatē exteri⁹ apparētē: sꝫ ignorabāt deitatē interi⁹ latētē q̄ p̄t peccā dimittē (fides tua te saluā fecit) qꝛ illa fides fuit formata caritate: ⁊ iō fecit hūtem dignā vita eterna De ista muliere peccatrice dubitant aliq̄ doctores: vtrum fuerit mari soror lazari vel alia. De quo dictū est quid sentiant doctores Joh.xii. ibi eñ hoc posui: quia prius scripsi super iohannem q̄ super lucam.

Expositio moralis.

Rogabat aũt illũ quidã phariseus.rc.) p mulierẽ peccatricẽ ad dñi pedes accedentẽ significatur quelibet psona vere de peccatis penitens et cõtrita ad quod requirit q sicut deum offendit p culpam: ita seruiat ei per penitentiã. Ad roma. vi.c. Sicut exhibuistis membra vestra seruire immundicie: & iniquitati ad iniquitatẽ: ita exhibete nũc seruire iusticie in sanctificationem: et sic fecit mulier ista. vñ dicit grego. Omelia.xxv. Liquet fr̃es q illicitis actib⁹ prius mulier intẽta vnguentũ sibi pro odore sue carnis adhibuit: qd ergo sibi turpe exhibuerat: hoc iam deo laudabiliter offerebat. Oculis terrena cõcupierat: sed hos iam p pniam cõterẽs flebat. Capillos ad cõpositionẽ vultus exhibuerat: sz iã cũ capillis maculas tergebat. Ore superba dixerat: sed pedes dñi osculãs hoc i redẽptoris sui vestigia figebat. quot ergo in se habuit oblectamẽta: tot de se inuenit olocausta. Cõuertit ad virtutũ munera numerũ criminũ: vt totũ seruiret deo in penitentia quicquid ex se deũ cõtẽpserat in culpa. (Vidẽs autẽ phariseus.rc.) p istũ q xp̃m notauit de ignorantia: & mulierem de immũdicia significat ypocrita de sua falsa iusticia psumẽs & alios cõtẽnens. qz sicut dicit Johãnes os aureum. Vera iusticia cõpassionẽ hz: falsa vero indignationem. ppter qd iste phariseus arguit de pietatis omissione in modicis respectiue: & mulier cõmẽdatur de maioribus valde cũ dr. (Intraui in domũ tuã aquã pedib⁹ meis non dedisti. hec aũt lacrimis.rc. ppter qd sibi dr. Remittũtur tibi pctã tua. ¶ Questio fr̃is anthonii betõtini. Ecce mulier q erat i ciuitate peccatrix: vt cognouit q iesus accubuisset in domo pharisei attulit alabastrum vnguẽti: & stãs retro secus pedes eius: lachrymis cepit rigare pedes ei⁹. Lu. vii. ¶ Ex quibus oritur qstio q talis est. Utrũ ad pcti deletionem necessaria sit ipa cõtritio. Ad qd breuiter dr scdm durãdũ nr̃m: q cũ pctm sufficienter p actũ volũtatis possit nasci: sufficienter per eũdẽ actũ valet vtiq dissolui. Nã vt iohẽs Chry. ait & ponit extra de regu. iur. Unũ qd q qd per qualecunq cãm nascitur p easdẽ dissoluitur. Cũ igit p actũ volẽdi ad quẽ seqt delectatio pctm nascat p actũ nolẽdi ipsiusmet volũtatis ad quẽ sequitur tristicia: op; vt destruatur. Sz qz scdm btm aug. Nichil est magis in potestate hois q ipsa voluntas. deus aũt nõ reqrit ab hoie: nisi quod est i ei⁹ ptãte. Hinc Ecclesiastici.xv. scribitur. Ante hoiem vita & mors: bonũ & malũ: qd placuerit ei dabitur illi. Propterea vt doctor noster Frãciscus ait. Illud est simpliciter necessariũ sine quo finis vltim⁹ hẽri nõ põt: sicut medicina infirmis: vel apostematis incisio necessaria est: qz sine ipa sanitas nõ hr. Cũ felicitas igitur q finis vltimus & necessarius humani generis est: q p pctm amittitur: sine cõtritione hẽri nõ possit: nemi dubiũ esse dz q summe necessariũ eiusdẽ generis sit ad salutem. Quid enim vtilius sacramẽto baptismi: de q Joh.iii. scribitur Nisi qs renat⁹ fuerit ex aqua & spũsctõ nõ intrabit in regnũ celorum. & tñ in adultis sine cõtritione nõ valet: qz ficte baptizatur q de pctõ nõ dolet. vñ sacramẽtũ: & nõ rem sacramẽti suscipit q ficte ad eũ accedit. Nõ pterea necessaria est eucharistia. cũ Jo. vi. dicat. Nisi mãducaueritis carnẽ filii hois: & biberitis ei⁹ sanguinẽ nõ hẽbitis vitã i vobis & si qs sine cõtritione cõicaret: iudiciũ sibi mãducaret & biberet. Juxta illud apli ad Cor.xi.ca. Qui mãducat & bibit indigne iudiciũ sibi mãducat et bibit. Sup hec oia qd maius dicere possumus de passiõe dñi. de qua vt Jo.xi. scribitur cayphas dicit expedit: vt vnus hõ moriatur p pplo & nõ tota gẽs peat et Luce. vlti.ca. dz. Oportebat pati xp̃m. Et tñ sine cõtritione nõ pdest nã si oppositũ teneretur ita iudã sicut latronẽ saluari potuisse crederetur qd nõ tm̃ dicere sed etiã cogitare nephariũ est. Et ppterea cũ tantã virtutẽ habeat ipa cõtritio: sine ea pfecto nõ valet vlla cõfessio. Sepius enim sine cõfessione ad salutẽ pficit ipa cõtritio. vñ pphã. Dixi indicã Confitebor aduersũ me: & tu remisisti impietatem pcti mei. Et hiero. ait. O lachryma humilis tua est potentia tuum regnum: tribunal iudicis non vereris cunctorum tuorum peccatorum accusatoribus silentium imponis: non est q te vetet accedere: si sola intras vacua non redibis magis crucias diabolum q pena infernalis. Qui plura? vincis inuisibilem: ligas omnipotentem inclinas filium virginis. hec ille.

¶ Feria. vi post dominicã de passione. Euãgelium secundum iohannem. xi. ca.

In illo tẽpe Collegerũt põtifices & pharisei cõsiliũ aduersus iesũ: & dicebãt Quid facimus. qz hic hõ multa signa facit. Si dimittim⁹ eũ sic: oẽs credent i eũ. Et venient romani

& tollent nostrū locū & gentem
Unus aūt ex ipsis cayphas no
mine. cū esset pontifex āni illiꝰ
dixit illis. Uos nescitis quicq̄
nec cogitatis qꝛ expedit vobis
vt vnꝰ moriatur hō pro populo
& nō tota gens pereat. Hoc aūt
a semetipso nō dixit: sꝫ cuꝫ esset
pontifex anni illius propheta-
uit qꝛ iesus moriturus erat p
gente: & nō tm̄ pro gente / sed vt
filios dei q̄ erant dispersi cōgre
garet in vnū. Ab illo ergo die co
gitauerunt vt interficerent eū
Iesꝰ ergo nō in palā ābulabat
apd iudeos sed abiit in regionē
iuxta desertū in ciuitatē que di
citur effrē. Et ibi morabat cuꝫ
discipulis suis.

¶ Expositio litteralis.

Hic ponit effectus suscitationis la-
zari respectu absentiuꝫ a bethania
vt narrat euāgelista qꝛ audita su-
scitatiōe lazari ex ira & inuidia moti sūt pha
risei & scribe ad tractandū de morte xp̄i. Et
diuiditur in tres. qꝛ p̄io ponitur eoꝝ cōgre-
gatio. Secundo congregatoꝝ dubitatio: ibi.
Et dicebāt. Tercio dubii determinatio: ibi.
Unus ex ipsis. In prima ergo parte dicit sic
(Collegerunt ergo pōtifices) q̄ erāt maioris
auctoritatis & magis litterati (& pharisei) q̄
videbantur pre aliis religiosi ex q̄bus factū
eoꝝ grauius erat cōsiliū. (aduersus iesū) hoc
nō est ex textu: sed subintelligitur. Circa hoc
notādū q̄ pontifices erāt de tribu leui. Pha
risei aūt p magna parte erāt de tribu symeō
qꝛ ex illa tribu habuit ortū secta phariseoꝝ:
iō in figura huius fuit p̄dictū gen. penul ca.
Symeō & leui fratres vasa iniquitatis bel-
lantia in cōsiliū eoꝝ nō veniat aīa mea (& di
cebant) Hic ponitur eoꝝ dubitatio q̄d face-
rēt de iesu qꝛ habebant rōnes ad vtrāq̄ par
tē. Ex euidentia eñ miraculoꝝ cogebantur
dicere (qꝛ hic hō multa signa facit) et ex hoc
sequitur q̄ erat ei credendū magis q̄ moysi
qꝛ moyses nō tot nec tanta signa fecit: & ma-
xime qn̄ populus ei p̄io credidit: imo valde
pauca: vt pꝫ exo. iiii. c. & sic habebant argumē
tum ad ipꝫ recipiendū & honorādū tāq̄ verū
xp̄m. Sꝫ econuerso arguebant in contrariū
dicētes (Si dimittimus eū sic omnes credēt
in eū) sicut in xp̄m qꝛ xp̄o debebatur regimē
scd̄m scripturas quas male intelligebant de
t̄pali regno: iō ex hoc videbat seq̄ contra impe
ratorē romanū rebellio q̄ tunc t̄pis dn̄abat
eis: & hoc videbat ꝓpinqua occasio destructi
onis ciuitatis & templi p ptātem romani im
perii: q̄ tunc erat maxia: & iō ipi nō hēbāt aliq̄
quā virtutē resistēdi / & hoc ē qd̄ dꝫ (& venient
romani) in tanta fortitudine q̄ nō poterimꝰ
resistere (& tollent locū nostrū). i. ciuitatē et
t̄plū (et gētē) captiuādo p̄plm: & sic pꝫ q̄ pas
sio timoris subuertebat in eis iudiciū rōnis.
(Unꝰ aūt ex ipis) Hic ponit dubii dteriatio
& diuidit in tres: qꝛ primo dubiū deteriatur
Scd̄o deteriatio approbat: ibi. Ab illo aūt
die. Tercio a xp̄o euitatur: ibi. Iesꝰ aūt nō
palā. Prima in duas: qꝛ primo ponitur cay-
phe deteriatio. scd̄o huiꝰ deteriationis expo
sitio: ibi. hoc āt a semetipo. In prima igitur
pte dꝫ sic (Unꝰ aūt. ex ipis cayphas noie) nō
est de textu: sed intelligitur nomē eiꝰ ꝓpter
auctoritatē sui officii. vn̄ subditur (cuꝫ esset
pōtifex anni illiꝰ) dn̄s aūt preceperat esse tm̄
vnū sūmū sacerdotē & p totā vitā suaꝫ: quo
moriente aliꝰ sibi succederet: vnde & i morte
eius reuertebātur fugitiui. Sed ꝓpter cupi
ditatē & ambitionē suā statuerūt inter se illi
qui erāt de genere sacerdotali. vt quolꝫ āno
vnus esset qui illo officio fungeretur. Aliaꝫ
aūt rōnē assignat iosephꝰ dicens. a t̄pe hero
dis ascalonite q̄ auxilio romanoꝝ occupauit
regnum iudee sacerdotiū cōiter vēdebatur:
et sic ꝓpter maius lucrū temporale summus
sacerdos frequēter mutabatur (dixit eis) pro
pter auctoritatem officii sic locutꝰ est dicens.
(Uos nescitis quicq̄). q. d. prima facie quilꝫ
intelligens videre potest: q̄ ad mortem huiꝰ
hoīs debemꝰ laborare. Cuiꝰ rō est: qꝛ bonuꝫ
cōe magis est eligendum q̄ bonū pticulare.
Si autē homo iste dimittat bonū totiꝰ p̄pli
dissipabit: vt pꝫ p p̄dicta scd̄ꝫ eoꝝ estimatio-
nē. & sic ꝯcludit q̄ sit agēdū ad mortē xp̄i eti
am si ex pte eiꝰ inueniatur aliqua cā. & hoc ē
qd̄ dꝫ (Expedit vobis vt vnꝰ moriat hō) ēt
si esset bonꝰ & iustꝰ) p p̄plo). i. ꝯseruatōe p̄pli
(& nō tota gens pereat) sed maneat in vita hic
pꝫ manifeste q̄ passio inuidie & liuoris cōtra

xp̄m.⁊ passio timoris perdendi gētē ⁊ locum
subuertebant eis rōnis iudiciū: qꝫ in nullo
casu licitum est iterficere inocentē.ꝑ hoc eni
nō ꝓcurat bonū cōe:sꝫ magis destruit.ꝓpter
qḋ dei iudicio factū est ꝙ illud malū qḋ cre-
debant per mortē xp̄i euadē.s.destructionē
loci ⁊ gentis quā ꝑ mortē incurrerunt.qꝫ in
penā hui⁹ pc̄ti romani ꝑ Titū ⁊ vespasianū
locū ⁊ gētē destruxerūt.Anno quadragesimo
scd̄o post passionē xp̄i sicut fuerat a daniele
ꝓphetatū.ix.c.Et ciuitatē ⁊ santuariū dissi-
pabit ppl̄s cū duce ventur⁹ ⁊c.⁊ a saluatore
ꝑdictū.Lu.xix.Uidens ciuitatē sctām hiersꝫ
fleuit super illā(Hoc autē)Hic ponit ꝑdicte
deterīationis expositio ꝙ quidē expositio est
Johis euāgeliste ostēdentis qualit̄ cayphas
ꝑdictā deterīationē ꝓtulit ꝙuis ei eēt intē-
tio cayphe dare solū ꝯsiliū de xp̄i morte pro
tp̄al' ꝑiculi euasione circa ppl̄m iudeorū:tñ
verbū eius sic sonabat ꝙ xp̄s erat moritur⁹
ꝓ gēte ⁊ pplo ⁊ ꝙ sic fuit ꝓlatū:fuit ꝓphetia
quodāmō de futuro ꝙ xp̄s erat moritur⁹ ꝓ
salute sp̄uali:nō solū iudeoꝝ sꝫ etiā oīm gē-
tiū ꝗ credituri erant in ip̄m:⁊ hoc est qḋ dē
(Hoc aūt a semetip̄o ñ dixit).i.supradictum
verbū hoc non ꝓtulit:sꝫ per motionē alteri⁹
(sꝫ cū esset pontifex ãni illius ꝓphetauit)qꝫ
ip̄o ignorante dictū ꝓpheticū ꝓtulit:nō rōe
sui meriti:sed dignitatis officii(qꝫ iesꝰ erat
moriturus ꝓ gente).s.iudeoꝝ multi de iu-
deis saluati sunt per ip̄m(⁊ non tm̄ ꝓ gent e
sua:sed vt filios dei)non qꝫ adhuc eēnt filii
dei actu.sed in potentia ad actū reducenda:
qꝫ erant predestinati(qui erant dispersi)per
diuersos ritus gentiliū(Cōgregaret ī vnū)
.i.in vnā ecclīam ex iudeis ⁊ gentilibus con
stitutā:vt essent⁹ vnū ouile sicut est vnus pa
stor vt supra dictum est ꝓcedenti.c.ꝓpter
qḋ Gene.penul.c.dꝫ de xp̄o.Ip̄e erant expe
etatio gentium non solum iudeorūꝫ nec hoc
est ꝯtra illud qḋ dicit saluator.Mat.xv.Nō
sū missus nisi ad oues que perierant domus
isrl':qꝫ ibi saluator loquitur de sua missione
ad predicandum in persona propria.ꝓpter
qḋ ap̄ls dicit roma.xv.Dico ei dñm iesum
xp̄m ministrum fuisse circūcisionis(Ab illo)
Hic ponitur determinationis cayphe appro
batio ꝙuis eēt iniqua:qꝫ oēs alii erāt affecta
ti ad procurandū mortē xp̄i:sicut ip̄e:⁊ hoc
est qḋ dꝫ.(Ab illo ergo die cognouerunt: vt
interficerent iesū)sꝫ enī nō habuissent volū
tatē īterficiendi ip̄m.vt patuit ꝑ predicta.tū
ex ꝯsilio cayphe diffinierunt hoc adimplere
ꝙ citius possent(Jesus aūt)Hic ꝯsr̄ ponitur
huius determinationis declinatio.nō ei ad-
huc erat tp̄s passionis xp̄i a deo preordinatū
⁊ iudei querebant occidere eū vt visū est:iō
recessit ad tp̄s:⁊ hoc est qḋ dē(Jesus aūt nō
in palā ambulabat apud iudeos)ꝙuis ei in
ter eos existens posset eoꝝ impetū refrenare
tñ voluit ad tp̄s latere ⁊ se occultare rōnib⁹
predictis.c.viii.⁊.x.vbi similit̄ agitur de oc-
cultatione(sed abiit in regionem iuxta dese
tū)vbi pauci de iudeis erāt in ciuitatē ꝗ dꝫ
effrē ꝗ erat parua ⁊ paꝝ populata(⁊ ibi mo-
rabatur cum discipulis suis.)vsqꝫ ad tem-
pus ꝓpinquū sue passioni.¶ Super euan-
geliū illud nō hꝫ moralitas.¶ Questio fra
tris anthonii betōtini.Expedit vt vnus ho-
mo moriatur.Jo.xi.Super ꝗbus ꝗbis mo-
uetur dubitatio.¶ Utrū cōtritio sit ꝯgrui
sima ad deletionē culpe mortalis.Ad hoc rñ
det scd̄m Frā.ꝙ sic.⁊ rō talis est:qꝫ maxima
atqꝫ penosa egritudo cura maxima indiget.
Hic hie.ad matrem ⁊ filiā in galiis ꝯmoran
tes ait.Putride carnes ferro curātur ⁊ cau-
terio: venena serpētina curant antidoto qḋ
satis dolet'maiori dolore expellitur.Cū aūt
mortalis culpa ꝗ diuina maiestas offēditur
maxima sit egritudo sp̄ualis et oīm malorū
excessiua:pena maxia ⁊ dolorosissima ad ei⁹
expiationem debetur aliter profecto.diuina
iusticia nō seruaretur.Mēpe.in.xv.Deute.
scriptum est.ꝓ mensura pc̄i erit et plagarū
modus.Sed cōtritionis tristiciam esse oīm
penarū maximā:non modo ratione:sed au-
ctoritate et exemplo a doctoribus demōstra
tur:maxime igitur congruū est:vt mortalis
culpa deleatur ex cōtritiōis tristicia:ꝗ est do
lor in voluntate.i.displicentia pc̄i.pretерiti
sit oīm penaꝝ maxima:qꝫ cuꝫ mors philoso
pho teste sit vltimū terribilium ⁊ arduoꝝ ꝗ
tristicia sepius superari videtur:cū multi po
tius mortē eligant vt ip̄ā tristiciam fugiāt:
sicut in plerisqꝫ monstratum est quos augu-
stinus in lib.de ciui.dei hystoria lōga lataqꝫ
describit.ꝑfecto vt de multis aliquos rume
siores cōmemorē.Saul ⁊ samson mori citi⁹
voluere ꝙ tristiciam eos nimis affligentem
⁊ cruciātē longi⁹ sustinere quod etiā exēplo
demonstratur Nā vt augu.ait in eodē loco
Spūs ꝗ sūt ī purgatorio et ī inferno nulla
ꝓrinus afflicti sunt pena acriori tristicia.ex
hoc fit vt qui delectantur in culpa correspō
denti crucientur ⁊ ipsi pena propterea vt q
diximus:auctoritate probetur.Rich.de sc
victo.Si pena inferni cū amore posset ass
mi:pena non esset:sicut ⁊ in superna glo

felicitas minime tenetur: si a beatis cū tristicia possideretur.

¶ Sabbato post do. de passione. Jo. xii.

IN illo tpe cogitauerūt aūt principes sacerdotū vt lazarū interficerēt qz multi ppt illuz abibant ex iudeis & credebant i iesū. In crastinū aūt turba multa q̄ conuenerat ad diē festū cū audissent qz venit ies⁹ hierosolimā acceperūt ramos palmar & processerūt obuiā ei & clamabāt Osāna Benedict⁹ q̄ venit i noīe dn̄i rex israel. Et īuenit ies⁹ asellū & sedit sup eum Sicut scriptū ē Noli timere filia syon: ecce rex tuus venit sedēs sup pullū asine Hec nō cognouerūt discipuli ei⁹ primū: sz qn̄ glorificat⁹ ē ies⁹ tūc recordati sunt qz hec erāt scripta de eo. Et hec fecerūt ei Testimoniū ergo phibebat turba q̄ erat cū eo quādo lazarū vocauit de monumēto & suscitauit eū a mortuis Propterea & obuiā venit ei turba qz audierūt eū fecisse hoc signū. Pharisei ergo dixerūt ad semet ipsos Videtis qz nichil pficim⁹ Ecce mūd⁹ tot⁹ post eum abiit Erāt aūt gētiles q̄dā ex his qui ascēderāt: vt adorarent i die festo. Hi ergo accesserūt ad philippū q̄ erat a bethsaida galilee Et rogabāt eū dicētes. Dn̄e volumus iesuz videre Venit philipp⁹: & dixit ādree Andreas rursū & phil pp⁹ dixerūt iesu. Jes⁹ aūt respondit eis dicens Venit hora vt clarificet filī⁹ hominis Amē amē dico vobis Nisi granū frumēti cadēs i terrā mortuū fuerit: ipsū solū manet. Si aūt mortuū fuerit: multū fructū affert Qui amat aīam suā pdet eā Et q̄ odit aīaz suā i hoc mūdo i vitā eternā custodit eā Si quis michi ministrat: me sequatur Et vbi sū ego: illic & minister me⁹ erit Si q̄s michi ministrauerit: honorificabit eum pater me⁹ q̄ ē in celis. Nūc aīa mea turbata est: & q̄d dicā? Pater saluifica me ex hac hora Sz ppterea veni in horā hanc Pater clarifica nomen tuū Venit ergo vox de celo dicēs Et clarificaui: & iterū clarificabo Turba aūt q̄ stabat & audierat dicebat tonitruū factū eē Alii dicebāt Angel⁹ ei locut⁹ ē Respōdit ies⁹: & dixit Nō ppt me hec vox venit sed ppter vos Nūc iudiciū est mūdi nūc pricipes huius mūdi eiicief foras Et ego si exaltat⁹ fuero a terra oīa trahā ad meipsū Hoc aūt dicebat significās qua morte esset moritur⁹. Rn̄dit ei turba Nos audiuim⁹ ex lege: qz christ⁹ manet ī eternū & quomodo tu dicis oportet exaltari filiū hoīs? Quis est iste filius hominis? Dixit ergo eis

ies⁹ Adhuc modicũ lumẽ in vobis est. Ambulate dũ lucẽ habetis: vt tenebre vos nõ cõprehẽdant. Et q ambulat ĩ tenebris nescit quo vadat Dũ lucẽ habetis credite ĩ lucẽ vt filii lucis sitis Hec locutus est eis iesus Et abiit ꝛ abscõdit se ab eis.

¶ Expositio litteralis

P Ro declaratiõe h⁹ euãgelii ẽ itelligẽdũ p̄mo: q occasio cogitatiõis tamorti.i.lazari fuit inuidia iudeoꝝ ex fama ꝛ gloria xp̄i quoniã videntes pharisei q multi ex iudeis venerant de hierusalem: vt lazarꝝ viderent quem suscitauit a mortuis facta enim mirabilia libenter videntur. Mirabilissimum autem erat videre quatriduanum mortuum suscitatum comedentem ꝛ bibentem ꝛ alia opa facientẽ sperabãt etiã audire ipm referẽtẽ statũ alteri⁹ vite: quẽ oẽs scire desiderãt. ꝛ qꝫ ĩ hoc glia xp̄i manifestabatur de quo dolebant principes populi: ideo dicit (Cogitauerunt aũt principes sacerdotũ: vt ꝛ lazarꝝ interficerẽt) Ex quo pꝫ eoꝝ malignitas: qꝫ volebant interficere illũ quẽ de⁹ viuificauerat ad occultãdũ miraculũ ¶ Si aũt queratur. quare magis lazarũ persequebantur q̃ cecũ illuminatũ de quo dictuꝫ est.ix.c. ꝛ languidũ sanatũ de quo fuit dictum.v.c. Dicendũ q hoc erat qꝫ lazarus erat hõ nobilis ꝛ famosus. ꝛ ideo miraculum in ipo factum erat magis publicũ ꝛ famosũ. (In crastinũ) Hic describitur honor exhibitus xp̄o ĩ turbe obuiatione. Et diuiditur ĩ duas qꝫ p̄mo describitur ipa obuiatio Scdo subditur huius obuiationis ratio ibi. Testimonium ergo. In prima pte dicitur sic. (In crastinũ aũt turba multa que conuenerat ad diem festũ) qꝫ oẽs tenebantur venire in hierusalẽ ĩ solennitate pasche (cũ audissent: qꝫ iesus venit hierosolimã) Ista fuit quita die ante pascha. illa die accipiebatur agnus ꝛ seruabat vsq ad vesp̄am q̃rtedecie diei ꝛ tũc imolabatur vt habetur Exo.xii. ideo xp̄s illa die venit in hierlm: vbi erat immolandus tanq̃ ver⁹ agnus pro nobis: vt sic veritas rñderet figure (acceperunt ramos palmaꝝ) qđ diuina dispositione factum est ad designandũ victoriam quam xp̄s de hoste in proximo erat habitur⁹ Unde antiquitus dabatur ramus palme vitori in certaminibus (ꝛ processerunt obuiã ei) reuerẽter (ꝛ clamabant. Osanna).i. salua obsecro: qꝫ petebant ab eo salutẽ) benedict⁹ qui venit) In hoc laudant ꝛ ꝯfitent eius aduẽtũ Dicere enim hois non est suũ facere: sꝫ tm̃ fateri: ꝛ iõ qñ nos deũ benedicimus non ei bonũ facimus: sed tm̃mõ eius bonitatem fatemur ꝛ laudamus Dicere aũt dei: est suũ facere scdm qđ dř ps.xxxii. Dixit ꝛ facta sunt ꝛ ideo qñ deus hoĩ benedicit ei beneficiũ impendit (in noie dñi).i. sicut dñs. non sic antẽ venit moyses sed tm̃modo vt seruus: vt hř ad hebreos.iii. vel aliter (in noie dñi).i. a deo patre missus ad explendũ voluntatem eius (rex israel) in hoc confitentur eius potentiã tñ diminute: qꝫ credebant eum regnaturuꝫ temporaliter ꝛ liberaturũ eos a tributo. ipe autem venit ad regnandũ spũaliter ꝛ ad liberandum totum genus humanũ a diabolo qđ erat maius. propter hoc in ps.cxvii. vbi ista laus predicta fuit dř. Benedictus q venit in noie dñi de⁹ dñs ꝛ illuxit nobis ĩ quo exprimitur eius [illegible]initas ꝛ regnũ spũale. (Et inuenit iesus asellum ꝛ sedit super eũ) modũ autẽ et qualiter ꝛ per quem xp̄s hunc asellũ habuit. s. per missionem discipuloꝝ euangelista transit: qꝫ sufficienter fuit expressum ab aliis: scꝫ mat.xxi. ꝛ mar.xi. (sicut scriptũ est) zacharie.xi. (Nolite timere filia syõ ꝛc) Hoc fuit expositum mat xxi. (Hec non cognouerunt discipuli eius primum).s. p tunc: qꝫ adhuc erant simplices ꝛ illiterati (sed qñ glorificatus est iesus).i. per resurrectionẽ suã qñ fuit gloriosus simul in aĩa et corpore Tunc eñi aperuit illis sensũ: vt intelligerent scripturas: vt hř lu. vlti. (Testioniũ ergo) Hic ponitur dicte dubitatiõis ratio q fuit pmulgatio suscitationis lazari ipis turbis p illos q pñtes fuerãt in suscitatione. ꝛ hoc est qđ dꝫ (Testimoniũ ergo phibebat. ꝛc. Pharisei ergo) Hic ꝯñr ponitur phariseoꝝ zel⁹ siue emulatio cũ dꝫ (Pharisei ergo dixerũt ad semet ipo).i. intra se (videtis qꝫ nichil proficimus) Hoc exponitur dupliciter. Uno mõ de bono zelo qꝫ aliq de phariseis in eũ crediderãt: vt pꝫ io.iii. De nicodemo. Et isti volebãt alios retrahere a xp̄i psecutione. q. dicant q̃tũcunq laborauerimus ad eum impediẽdũ nichil tñ pfecimus: ꝛ iõ videtur q sit factum diuinum. Cui simile dictum fuit gamalielis retrahentis iudeos a persecutione apostoloꝝ vt hř act.v. Discedite ab oibus istis et sinite illos. qm̃ si ex hoibus ẽ consilium hoc op⁹ dissoluetur si aũt ex deo est nõ poteritis dis-

soluere:ne forte ⁊ deo repugnare videamini
Alio aūt mō exponitur de malo zelo ꝗtū ad
illos q̄ nō crediderāt xp̄o: et iō inuidia moti
talia dicebāt (Ecce mūdꝰ totꝰ post eū abiit)
Sermo iste est hiperbolicus ad exprimendū
ꝙ multi xp̄m seq̄bātur. Erāt aūt) Hic ostēdi
tur glorificatio christi a gētilibus.et diuidit
in duas:q2 p̄lo ponitur eorꝫ deuotio. Scdo
christi r̄nsio:ibi Jesꝰ āt rńdit. In p̄ma ergo
pte d2 sic (Erāt aūt q̄dā gētiles ex his q̄ ascē
derāt:vt adorarēt in die festo) Nā aliq̄ de gē
tilitate cōuertebātur ad ritū iudeorꝫ q̄ dicebā
tur p̄seliti:⁊ isti tenebātur esse in solēnitate
paschali:sicut ⁊ alii. Dicūtur eī hic gentiles
q2 remanebat eis nomē p̄stinū.Alio modo
exponitur hoc ⁊ melius de gētilibꝰ scdm ve
ritatē q2 tēplū p̄ sui scītate hēbatur in reue
rentia a gētilib2 q̄ erāt in circuitu iudeorꝫ vt
hē.ii.macha.iii.c.⁊ iō multi de eis ascēdebāt
adorare in hiersm:⁊ maxie ī solēnitate pascha
li nō tā admittebātur ad esū agni paschalis
nisi prius dimisso ritu gētilitatis cēnt circū
cisi:vt hē exo.xii. Isti igr̄ q2 audierāt christi
miracula iō volebāt eū videre ⁊ eius doctri
nā audire.iō subditur (Hic ergo accesserūt ad
philippū) q2 videbāt eū mansuetū ⁊ piū:⁊ iō
prius exposuerunt suū desideriū (venit phi
lippus ⁊ dixit andree) q2 ādreas principalior
erat ipso cū esset p̄mꝰ christi discipulus ⁊ p̄
eū fuerat cōuersus:vt dictū est supra ca.i. et
iō volebat circa hoc agere de eius consilio:⁊
maxime:q2 forte memor erat v̄bi christi dicē
tis apostolis. Mat.x. In viā gentiū ne abie
ritis p̄pter qd̄ ipse christo nolebat hoc nun
ciare p̄prio capite (Andreas rursū ⁊ philip
pus dixerūt iesu) Hoc diuina dispositione fa
ctū est ad prenosticādum ꝙ gētiles erant in
proximo adducendi ad fidē christi per predi
cationē aplorꝫ (Jesus aūt r̄ndit eis dicens)
Hic ponitur christi r̄nsio in qua p̄mo denū
ciat suā passionē. Scdo adhortatur ad imi
tationē ibi. Qui amat aīam Circa primum
sciendū ꝙ christus r̄ndēdo denūciationi sibi
facte de gentiliū deuotione:prenūciauit suaꝫ
passionē q2 imediate post illā gētiles erāt re
cipiēdi ad fideꝫ:⁊ hoc est qd̄ d2 (Uenit hora:
vt clarificetur filius hoīs) ī passione fuit cla
rificatus per signa ostensa in solis obfuscati
one:ī terremotu ⁊ sepulchrorꝫ apertōe:et ve
li tēpli scissione.fuit etiaꝫ clarificatus in sua
resurrectione ⁊ ascēsione scdm qd̄ d2 ad phi
lippē.ii. Humiliauit semetipsū factus p̄pter
qd̄ ⁊ deus exaltauit illū:⁊ dedit illi nomē qd̄
est super omne nomē. Fuit etiā clarificatus
in gētiliū cōuersione q̄ eius deitatē cōfitētur:
p̄pt qd̄ vbiq2 ibidē subditur (Et oīs lingua
cōfiteatur) Et q2 christus preuidebat ista fu
tura in primo:iō audiēs deuotionē gētiliuꝫ
q̄ iā erāt dispositi ad credendū dixit (Uenit
hora) sicut aliq̄s vidēs messes dispositas ad
collectionē dicit Uenit hora:vt mittātur fal
ces Uerūtā per cōgruū exēplū ostēdit ꝙ mors
eius debebat preuenire cōuersionē gētiliū di
cens (Nisi granū frumēti cadēs ī terrā mor
tuū fuerit ipsū solū manet) q2 non facit fru
ctus multiplicationē:nisi per suā precedēteꝫ
corruptionē:sic mortuo christo quo ad suam
hūanitatē multiplicata est fides in gētilibus
Unū sīlr̄ est ac si christus expresse dixisset Isti
gētiles q̄ mō volūt venire ad me post mortē
meā venient ad me p̄ fidē (q̄ amat aīam suaꝫ)
Hic hortatr̄ xp̄s ad sue mortis imitationē Ad
cuiꝰ itellectū sciēdū ꝙ amare aliquē ē ei velle
bonū ⁊ si bonū volitū sit vere ⁊ simplr̄ bonū ē
verꝰ amor ⁊ alr̄ nō Sūt āt q̄dā hoīs bona q̄ sūt
bona simpr̄ ⁊ vera q̄ sūt bona spūalia: q̄dā aūt
sunt bona scdm q̄d:vt tp̄alia bona:corpora
lia ⁊ mūdi delectabilia ⁊ scdm hoc aug.expo
nit dupliciē hāc litterā. Pri̇o sic (Qui amat
aīaꝫ) s. vere quo ad spūalia (p̄det eā) in p̄nti
nō formidans sustinere mala p̄ntis vite pro
xp̄o.vn̄ dicit. Si cupis vitā tenere cuꝫ xp̄o:
noli mortē timere p̄ xp̄o In morte eī dē quo
dāmō aīa p̄di quo ad p̄ntē vitaꝫ. q2 separatur
a corpore.Alio mō exponit ad sensū contra
riū (Qui amat aīam suā). s. non vere volen
do sibi delectabilia huiꝰ mūdi (p̄det eā) in fu
turo:q2 priuabitur vita btā Et scdm hūc sen
sū dicit augu. Noli amare.s.aīam in hac vi
ta ne perdas eā in vita eterna. Et hec vltia
expositio magis cōuenit textui : quia sequit̄
(Qui odit animā suā in hoc mundo in vitā
eternam custodit eaꝫ) Et ideo qn̄ p̄iꝰ dixit
(q̄ amat aīam suā) subītelligitur in hoc mū
do.⁊ qn̄ subditur (perdet eā:ītelligitur ī futu
ro.Et ꝙ debeamꝰ ipsū imitari ī passione ostē
dit p̄ rōnē dicēs (Si q̄s michi ministrat me
sequat̄ (q.d. rōnabile est ꝙ minister sequat̄
dn̄m.Et cū hoc ostēdit huius seq̄le p̄miuꝫ: ip
sā.s.btitudinē dicēs (Et vbi ego sū) q2 xp̄us
inq̄tū deꝰ essētialiter ipsa btitudo ē ⁊ ꝗtum
ad humanitatem erat actu beatus in anima
que est principalior pars hominis. ideo ipsa
anima aliquando nominatur homo vt ha
betur decimo ethicorum (Si quis michi mi
nistrauerit obediando mandatis meis ho
norificabit eum pater meus) Honor ei datur
homini ab aliis hominibꝰ ī vita p̄nti ī testi

moniū virtutis. sꝫ honoꝛ dat hoībus a deo
in glīa celesti i p̄miū v̄tutis (Nūc aīa mea)
Hic oñditur qualiter xp̄us gloꝛificatus est a
pr̄e. ⁊ diuidit in duas: qꝛ pꝛimo ponit huius
glīe petitio. Scd̄o subdit ipsius ꝯmissio: ibi
Venit ergo. Circa pꝛimū xp̄s p̄mittit sue pe
titioni ostēsionē affectionis naturalis ad de
clarationē vere humanitatis in ip̄o dicens.
Nūc aīa mea turbata est) Turbari em̄ ali-
qd̄ dꝛ qn̄ ꝯmouet. iō mare motū dꝛ turbatū
In ip̄o aūt ꝑs sēsitiua dimittebat agere qd̄
erat sibi pꝛopꝛiū. iō iminente passiōe affect⁹
sensitiu⁹ ꝯmouebatur timoꝛe ex hoꝛroꝛe na
turali. Et hoc qd̄ dꝛ hic aīe turbatio: tn̄ ista
turbatio nō erat cōtra rationē sꝫ magis con
ueniēs rōni ⁊ ꝑ rationē excitata ad oñdēdū
veritatē hūane nature dictū est. ⁊ ad meren
dū nr̄az redemptionē sicut et alie aflictiōes
xp̄i: et qꝛ dixerat alios imitari moꝛtē suā: ne
foꝛte aliqs diceret Secure potes moꝛtē subi
re: qꝛ nichil mali sentis. iō ꝯtrariū voluit oñ
dere ꝑ talē turbationē: ⁊ ꝑ ꝯñs non est rece-
dēdū ab ei⁹ imitatōe ꝓpt̄ naturalē hoꝛroꝛē
(Et quid dicā) q. d. scdꝫ appetituz sensitiuuz
faciā hāc petitionē (Pr̄ saluifica me ex hac)
liberando me a passione im nente. Verūtn̄
qꝛ scd̄m appetitū rōnalē q̄ dn̄abat i eo vole
bat pati ꝓpter obedientiā pr̄is: ⁊ ꝓpter hūa
ni generis salutē. iō aliter loqtur dicēs (Sꝫ
ꝓpter hoc veni in hoꝛā hāc) q. d. ad hoc veni
in mūdū: vt patiar propter p̄dicta: ideo oꝛā-
do dicit. (Pater clarifica nomen tuuz). i. fac
illud in quo relucet gloꝛia tui nōis. s. passio-
nem filii in qua ipse pater est clarificatus: ⁊
ꝑ ꝯñs fili⁹ q̄ est idē cū patre in substātia: qꝛ
ꝑ passionē filii diuulgatā ꝑ apostoloꝝ p̄dica
tionē noticia patris et filii ⁊ sp̄ūsscti diffusa
ē ꝑ totū oꝛbē (Venit ergo) Hic ponitur glīe
petite ꝯmissio. ⁊ diuiditur in tres: qꝛ pꝛimo
ponitur vox patris ip̄am glīam ꝯmittētis.
Scd̄o opinio turbe de illa voce sentiētis: ibi
Turbe ergo Tercio expō ꝑlate vocis: ibi. Rn̄
dit iesus. Circa pꝛimū sciēdū q illa vox fuit
foꝛmata a tota trinitate: cuꝫ eius opera sint
indiuisa. Verūtn̄ dꝛ vox pr̄is: qꝛ fuit foꝛma-
ta ad repn̄tandū ꝑsonā ei⁹: ⁊ hoc est qd̄ dicit
(Venit ergo vox d̄ celo) a deo pr̄e mō p̄dicto
(Et clarificaui) qꝛ xp̄s nō clarificauit semet
ip̄z: vt pōtifex fieret: vt dꝛ ad hebꝛeos. v. Sꝫ
pr̄ clarificauit eum pꝛīo in miraculis in vita
factis (⁊ iterū clarificabo) qꝛ postea clarifica
uit eū in moꝛte ꝑ signa diuinitatis ostēsa re
suscitādo eū ⁊ exaltando eū ad celū (Turba
ergo) Hic ponitur opinio diuersa de illa vo
ce. In illa em̄ turba aliqui erāt magis rudes
q̄ tm̄ sonū vocis ꝑceperant ⁊ non significa-
tionē. ⁊ q̄tum ad illos dꝛ (Turba ergo q̄ sta
bat ⁊ audierat dicebat tonitruū factū esse) i.
aliqd ꝑ modū soni cōfusi (Alii aūt magis ꝑ-
spicaces itellexerēt articulationē vocis: ⁊ illi
dicebāt Angelus ei locutus est) credebant ei
eū esse puꝝ hoīem: ⁊ iō dicebāt angelū ei loq
sicut aliqn̄ in scriptura dꝛ q angeli ꝓphetis
loqbātur (Rn̄dit ies⁹) Hic ponitur expositio
audite vocis ⁊ diuidit in tres: qꝛ pꝛīo ponit
xp̄i expositio. Scd̄o iudeoꝛuꝫ ꝯtradictio ibi.
Nos audiuim⁹. Tercio xp̄i rn̄sio: ibi Adhuc
modicum. In pꝛīa ꝑte oñdit xp̄s q non erat
tonitruū: nec son⁹ ꝯfusus sicut aliq credebāt
sed vox diua ꝓpter instructionē ppl̄i circun
stātis vt cognoscerent ip̄m esse veꝝ xp̄m cui
de celo dabat testimon. ū. ⁊ hoc ē qd̄ dꝛ (Nō
ꝓpter me venit hec vox) qꝛ vox fit ꝓpter in-
structionē alicuius. xp̄s aūt instructione nō
indigebat scd̄m qd̄ de⁹. silr̄ nec inq̄tū hō qꝛ
ab instanti ꝯceptionis oīa ꝑfecte cognouit q̄
cognoscit de⁹ sciā visionis. Iō vox illa non
est facta ꝓpter ei⁹ instructionē: qꝛ sciebat se
ꝑ passionē gloꝛificādū a pr̄e (sꝫ ꝓpt̄ vos. i. ꝓp
instructionē vr̄am (Nūc iudiciuz est mūdi)
iudiciū discretōis. qꝛ tp̄e passionis xp̄i discer
ti sūt fideles credētes ab obstinatis ꝑ infide
litatē. In futuro autē iudiciū cōdēnationis
infideliū et p̄miationis credentiū Vel aliter
(Nunc iudiciū est mundi) i. pꝛo mundo q̄-
tum ex diuina snīa mundus a p̄tāte diaboli
ereptus est in passione xp̄i. iō subdit (nūc p̄n
ceps mundi eiicietur foꝛas) Diabol⁹ ei hic d̄
mundi p̄nceps. nō q sit dn̄s substātie mūdi
sꝫ hoīm mūdialr̄ viuētiū inq̄tū se subiiciūt
ei ꝑ pctm̄. Vn̄ aūt eiect⁹ diabol⁹ ꝑ passionē
xp̄i ꝑ quā apta est ianua glīe: ⁊ sic diabolus
non pōt ipedire sctōs a ꝯsecutione glīe sicut
faciebat ān̄: tn̄ ꝑmittit tētare hoīes ad exer
citiū ⁊ meritū electoꝝ (Et ego si exaltat⁹ fue
ro a terra) s. i cruce: vbi exaltat⁹ est moꝛiēs
in aere debellando aereas potestates. Dicit
etiaꝫ in cruce exaltatus qꝛ ꝑ hoc meruit glo
rificationē ⁊ exaltationē sui coꝛpoꝛis: ⁊ sub-
iecta est sibi multitudo gētiū ꝑ fidē: vt hꝫ ad
Philip. ii. c. Propter qd̄ ⁊ de⁹ exaltauit illū
vt. sequtur ⁊ oīs lingua cōfiteat: qꝛ dn̄s iesus
xp̄s i glīa ē dei pr̄is (Oīa trahā ad meip̄z) q̄
amoꝛe em̄ in cruce oñso ad' gen⁹ hūanū h
vi attractiuā oīm mētiū. Hoc aūt dicebat si
gnās q̄ moꝛte esset moꝛiturus) illa sūt verba
euangeliste interp̄tātis quid xp̄us intellige
ret per illam exaltationeꝫ. s. suam crucifixio

nez.(Rñdit)hic ponitur iudeoꝝ ꝯtradictio
arguentiū ex eius morte audito ꝙ ipse nō eēt
xp̄s dicētiū(Nos audiuim⁹ ex lege ꝙ xp̄us
manet in eternū)noīe legis iudei aliqñ acci-
piūt totū vet⁹ testamētum:⁊ nō solū quinqꝫ li
bros moysi:q̄ a ꝓprietate dñr lex. In ꝓphetis
aūt firmatio de eternitate xp̄i vt pꝫ Isaie.ix.
Et vocabitur nomē eius admirabilis ꝯsilia
rius de⁹ fortis:pater futuri secli.princeps pacis
multiplicabit ei⁹ imperiū:⁊ pacis nō erit fi-
nis.Siml'r.Danl'.v.c.Potestas ei⁹ ptās eterna
⁊c.Michee.vi.c. Et tu bethleē ephrata ⁊c.se
quitur Ex te eñ egredietur q̄ sit dñator in isrl'
⁊ egressus ei⁹ ab initio a dieb⁹ eternitatis ta-
lis aūt ꝑmanētia videt cōtrariari morti . iō
sequitur(⁊ quō tu dicis opꝫ exaltari filiū ho
minis).i.mori in cruce.q.d.si tu loqueris de
teipso sequitur ꝙ tu nō sis xp̄s q̄ manet in eter
nū. Si aūt loqueris de alio:dic nobis q̄s est
iste filius hoīs.lꝫ ei xp̄s nō vocauerit se ī isto
loco filiū hoīs:tñ cōiter sic se vocabat.Et iō
iudei repetēdo v̄ba ei⁹ hoc addiderūt. Si āt
q̄ratur qualiter iudei intellexerūt ꝙ xp̄s suam
crucifixionē futurā vocaret exaltationē. Di
cēdū ꝙ ꝓuerbiū erat apd̄ iudeos ꝙ crucifixio
vocabat̄ exaltatio ⁊ adhuc hoīes tali mō lo-
quendi vtuntur.sicut cū aliq̄s imprecatur alteri
suspēsionē dicit ei:tu sis in altū eleuatus se
quitur. Dixit ergo eis iesus)Hic ponitur xp̄i
responsio:ī qua emēdat eos de aliquali cognitio
ne xp̄i ꝑ scripturas quātū ad ei⁹ eternitatē:
Sꝫ ostēdit eā īꝑfectā dicēs(Adhuc modicum
lumē in vobis est) qꝛ nō intelligebāt mortē
xp̄i et passionē ī hūanitate stare sil'cū deitatis
eternitate:tñ vtrūqꝫ ponit scriptura de xp̄o
determinate iam dictū.De eius passiōe scri-
bitur Isa.liii.c.Tanq̄ ouis ad occasionē du
cetur.⁊c.Et secd̄m antiquos doctores hebreo
rū totū illd̄ cap̄. de xp̄o ad l'ram intelligitur
ab illo loco qui ponitur capitulo precedenti.
Ecce intelliget seruus meus. ⁊c. Similiter
dan.ix.ca.expsse p̄dicitur passio xp̄i. Et post
ebdomadas septuagintaduas occiditur xp̄s
Et ideo monet eos ad querendū perfectam
cognitionem de xp̄o dicens(Ambulate).i.in
cognitione ꝓficite(dum lucem habetis) id ē
me presentialiter qui sum lux illuminans ꝑ
veritatē doctrine ⁊ lumen gratie(vt non te
nebre vos comprehendant).s.ignorantie et
culpe(Et qui ambulat in tenebris).s.predi-
ctis(nescit quo vadat)quia declinat a recti-
tudine vie(Dum lucē habetis credite in lu-
cem.id est in meipsum:vt filii lucis sitis)per
imitationē ⁊ gratie adoptionem.(Hec locu

tus est iesus et abiit.) quia non recipiebant
eius doctrinam (et abscōdit se ab eis)eo mo
do ⁊ eisdem causis sicut dictum est ca.viii.et
x.Sed non videtur verū quia supra se abscō
dit eo ꝙ vellent occidere. cum hic autem nō
dicitur hoc dicendum ꝙ ipse videbat cogita
tiones eorum ad hoc tendentes: licet adhuc
non prorupissēt in opere.Et ideo voluit eos
preuenire se abscondendo:quia nondum ve
nerat hora passionis sue.⁊c.

¶ Expositio moralis.

Cogitauerunt autem principes sa-
cerdotum:vt lazarum interficerēt
⁊c.)Aug.O ceca seuicia quasi dñs
suscitare potuerit mortuū: ⁊ non possit occi
sum.Ecce vtrumqꝫ fecit. Nam lazarum mor
tuum et seipm̄ occisum suscitauit(In crasti-
num aūt conuenerat)nam qñ aliquis inso-
lens ꝑfecte conuertitur ad deum alii plures
animari solent ad simile faciendū(Acceperūt ra-
mos oliuaꝝ)ꝑ quos significat̄ leticia:ꝓpter
quod ꝑ istos significātur illi q̄ gaudēt ⁊ deū
laudant de mutatione tali. Osanna clama-
re est salutē supernā a dño postulare.nā osā
na interpretatur obsecro salua. ꝑ asellum q̄
erat oneribus assuetus significatur iudea: q̄
legis oneribus erat subiecta de quo dicit pe-
trus act.xv.Quid tētatis imponere iugū su
per ceruicē discipulorū quod neqꝫ nos:neqꝫ
patres nostri portare potuim⁹(Erant gen-
tiles quidam) ⁊ sequitur(Domine volumus
iesū videre.⁊c)Aug.Ecce volunt eū iudei o c
cidere et gentiles videre:sed et illi ex iudeis
erant qui clamabāt.(Benedictus qui venit
in nomine dñi)Ecce isti ex circuncisiōe ⁊ illi
ex preputio velut duo parietes de diuerso ve
nientes et in vnam fidem christi parati oscu
lo concurrentes.Ideo sequitur(Uenit hora
vt clarificetur filius hominis) Clarificatus
est eñ in ecclesia ex iudeis et gentilibus col-
lecta.Quid sequitur morale ē vsqꝫ ibi(Et ego
si exaltat⁹ fuero a terra oīa trahā ad meipꝫ
⁊c.)Nam amore quo pro nobis passus ē tra
hit nos ad ipsum sicut magnes lapis trahit
ad se ferrum.⁊c. Hic omnia trahit ad se. Nā
homo dicitur omnis creatura . Mar.xvi.ca.
Predicate euangeliū omni creature.i.omni
homini:sicut fuit expositum ibi(Dicit ergo
eis iesus.Adhuc modicū lumen in vobis est
⁊c.)Moraliter attritus de peccatis modicū
lumem habet:propter quod vsqꝫ ad contri-
tionem perfectam debet procedere ne com-
prehendant eū tenebre per residuum morta-
lis culpe. Dilexerūt eñ magis gloriam ho-

minum ꝙ dei. ꝛc. Isti hodie multos habent sequaces. scilicet pro mundi gloria se ꝛ sua prodigaliter exponentes et parum aut nichil pro merenda dei gloriam facientes. ¶ Questio fratris anthonii betontini. Qui odit animã suã in hoc mũdo in vitam eternam custodit eam. Johannis. xii. ca. ¶ Ex quibus verbis queritur Utrũ post hanc vitã anime de peccatis contristantur. Ad quod breuiter rñdet ex sententia thome ꝛ astexani ꝙ in contritione tria sunt considerãda: ex quibus scilicet consequens quod est dolor / eius forma que est actus virtutis gratia informatus: eius efficacia: quia est actus meritorius ꝛ sacramentalis: ꝛ quodammodo satisfactorius. Post igitur hanc vitam anime que sunt beate cõtritionem habere non possunt: quia carent dolore propter gaudii plenitudinẽ. Que vero sunt in inferno carent contritione: etiam si dolorẽ habeant: quia deficit eis gratia dolorẽ informãs. Que sunt in purgatorio dolorem habẽt gratia informatũ sed nõ meritorium: quia nõ sũt in statu merendi. In hac autem vita omnia tria predicta inueniri possunt. Unde de pe. ni. distin. vii. dicitur. Tempus vero penitentie est vsque in vltimum articulũ vite. Et augu. in libro de penitentia dicit. Studeat quisque sic delicta sua corrigere: vt post mortẽ non oporteat tolerare. idcirco dñs ad petõres ait Qui odit aĩam suam in hoc mundo: in vitã eternam custodit eam.

¶ Dñica in palmis. Euan. scdm. math. xxi.

In illo tpe: Cuz appropinquasset iesus hierosolimis: ꝛ venisset betphage ad mõtem oliueti tunc misit duos discipulos dicens eis. Ite ĩ castelluz qd contra vos est: ꝛ stati inuenietis asinã alligatã ꝛ pullũ cuz ea. Soluite ꝛ adducite michi Et si qs aliqd dixerit: dicite quia dominus his opus habet Et cõfestim dimittet eos. hoc aũt totuz factuz est: vt impleretur qd dictuz est per prophetã dicẽtem Dicite filie syõ ecce rex tuus venit tibi mansuetus sedẽs super asinã ꝛ pulluz filium subiugalis Euntes aũt discipuli: fecerunt sicut pceperat illis iesus Et adduxerunt asinã ꝛ pulluz ꝛ ĩposuerunt sup eos vestimenta sua in via Alii autẽ cedebãt ramos de arboribus: ꝛ sternebãt ĩ via Turbe ãt q̃ pcedebãt et q̃ sequebantur clamabãt dicentes Osãna filio dauid Benedictus q̃ venit in nomine domini.

¶ Expositio litteralis.

Hic ponitur ab euangelista veritas adipletionis pphetie que ponebatur zacharie. ix. c. et hoc ostẽditur duplici signo. Scda ibi plurima autem turba. Circa qd sciendum ꝙ signum aduentus xpi in hierlm ad redẽptionẽ ppli fuerat pdictum et celebri fama diuulgatũ: zacha. ix. c. videlicet ꝙ xps venturus erat in hierlm in paupertate ꝛ humilitate sedens super asinã ꝛ pullũ eius ꝛ idõ legisperiti hoc videntes in ipso xpo ad implerũ ostẽdũt se cõtẽptores sue maiestatis: quia non receperũt eũ sed magis tanq̃ deceptorẽ persecuti sunt ꝛ hoc est qd dicitur (Et cũ appropinquasset hierosolimã). scilicet xps ꝛ discipuli eius. (ꝛ venisset bethphage ad mõtẽ oliueti mõs oliueti est ppe hierlm distans ab ea per vnum miliare quia dicitur Act. primo. quia distat tm̃ ab ea per iter sabbi qd cõtinet mille passus q̃ faciunt vnũ miliare. Bethphage est quedã parua villa in descensu montis oliueti versus hierlm: et erat villa sacerdotũ: quia li sacerdotes non hẽrent hereditates ad excollendũ: hẽbãt tñ domos ad aĩalia nutriendũ ꝛ ad manẽduz tpe quo non vacabant cultui diuino in hierlm ex loco illo) misit discipulos dicẽs. Ite in castellũ ꝛc) id est in hierlm: q̃ erat clausa triplici muro cũ propugnaculis ꝛ fortalitiis ad modũ castri. vt hẽ. iii. Reg. ꝛ idõ dicitur castellũ (ꝛ stati inuenietis asinã. ꝛc) Ista asina erat cõis pauperibus nõ hñtibus aĩalia. ꝛ q̃ operabat in ea dabat sibi pabulũ: ꝛ facto opere reducebat ad locuz deteriatum vt alius indigens posset reperire eã: ꝛ pullus eius nutriebatur cũ ea pro simili opere (Hoc aũt factũ est vt adimpleretur qd dictũ est per zacha. ix. Dicite filie syon. ꝛc.) hoc

est ciuitati hierl'm q̄ dicebatur filia syō: quia
in monte syon erat fortaliciū ciuitatis illius
& ꝓtegebatur ciuitas ab illa parte sicut filia
a matre. Cōsiderãdū etiã ꝙ hic accipitur cō
tinens ꝓ cōtento. s. ciuitas ꝓ habitantib⁹ in
ciuitate (Ecce rex tu⁹. ⁊c) i. xp̄s q꞉ hec aucto-
ritas a doctorib⁹ hebreis exponitur ad litterā
de xp̄o (sedēs sup asinā & pullū. ⁊c.) non q꞉ se
derit sup vtrūq simul sed successiue: q꞉ prio
sedit sup pullū q̄ tñ non erat domit⁹. q꞉ ad-
huc non fuerat applicatus hūanis vsibus:
vt hr̄. Math. xi. Et luc. xix. iō postea sedit su
per asinā hoc aūt factuz est in figura: q꞉ per
pullū significabatur ꝑplus gētilis: qui non
fuerat subiect⁹ iugo legis ꝑ asinā vero ꝑpl's
iudaicus q̄ laborauerat sub lege. ad hoc autē
veniebat xp̄s vt vtrūq ꝑplm subiugaret si-
bi ꝑ fidē catholicam (Plurima autē turba)
Hic ponitur scd̄m signū qd̄ dictū fuerat per
zacha. ꝙ xp̄o adueniēte sup asinam & pulluz
ciuitas hirosolima exultaret & letaretur: & hoc
factū fuit tūc vt dr̄ hic. & hoc pꝫ in tribus pri
mo ꝙ dr̄ hic (Plurima turba strauerūt vesti
menta in via) & hoc fuit in signū exultatiōis
et honoris: & ne asina & pullus offenderet ad
lapides. Scd̄o in eo qd̄ dr̄ (Alii aūt cedebāt
ramos de arboribus. ⁊c. Viriditas ramoruz
erat signū leticie & exultationis. Tercio ī eo
qd̄ dr̄ (clamabāt dicentes. Osanna filio da-
uid) Osanna est verbū hebraicū cōpositum
ex osi qd̄ est salua: & anna qd̄ est aduerbium
optandi et valet vtinam: vt dr̄ Osanna re-
mota vltima littera prime dictionis. vñ est
ibi ꝯpositio ex corrupto & integro: & iō tm̄ va
let osanna ꝙtū vtinā vel obsecro salua: & de
qua salute intelligatur: subditur (Bñdict⁹
qui venit in noīe dñi) q꞉ xp̄s veniebat ad dā
dū bñdictionem celestem et salutem eternā.

¶ Expositio moralis.

Et cuz appropinquasset hierosoly-
mam ⁊c) per asinaꝫ que erat oneri
assueta significatur iudea: q̄ legis
oneribus erat subiecta de quo petrus act. xv
c. Quid tentatis ponere iugū sup ceruicem
discipulorū ꝙ neq nos neqꝫ patres portare
potuimus / ꝑ pullū vero de quo dr̄ marci. xi.
ca. in quo nemo sedit significat populus gē-
tilis q̄ non erat subiectus onerib⁹ legis. xp̄s
aūt sup vtrūqꝫ sedit: q꞉ ex ābobus vnā eccle
siam sibi subiectā fecit (Et imposuerūt vesti
mēta sua. ⁊c. s. apostoli per quoꝝ vestimenta
significatur coꝝ doctrina qua recepta a iu-
deis / et gentilibus sedit in eis xp̄us (Pluria
autem turba strauerunt vestimenta sua. ⁊c)

Grego. ome. xxiiii. Quid sunt terrena oīa ni
si quedam corporis indumenta. vestimenta
igitur in via sternere est in via vite presen-
tis bona terrena pauperib⁹ erogare. Ramos
de arboribus cedere est sanctorum exēpla ac
cipere. Osanna clamare est salutem supernā
a dño postulare. Nā osanna interpretatur
obsecro salua. ¶ Questio fratris anthonii
betontini. Alii autem cedebant ramos de ar
boribus: & sternebāt in via. Math. xxi. c. Su
per quibus verbis queritur. Cur alma ma-
ter ecclesia hanc quolibet anno fiendaꝫ cele-
britatem voluit instituere? Ad quod breuis
tribus rationibus rñdetur. Primo ratione
confirmationis: qm̄ eniꝫ vt beatus iob. vii.
cap. dicit. Militia est vita hominis super ter
ram. Et precipue tempore penitentie quãdo
magis ac magis a demonibus impugnatur
vt igitur fortes manerem⁹ in prelio signum
voluit demonstrare victorie: cuz palmis eīs
victores coronabantur antiquitus adeo vt
sponsus xp̄us anime sue sponse illud canti-
corum. vii. dicere possit. Statura tua assimi
lata est palme: ratione rectitudinis. Scd̄o
ratione letificationis. Naꝫ qui in stadio cur
runt cum brauium tangere vel saltem aspi-
cere possunt profecto letantur. Cum igitur
palma vite eterne significet brauium cū nō
solum videre: sed etiaꝫ tenere nos ordinauit
ecclesia: quatenus fortius pugnantes in pñ-
ti cum inimicis fortius currentes ad bonum
brauium palmas portemus in gloria: & cum
sanctis portantibus palmam stemus in eter
na leticia. Et proinde apo. vii. scribitur. Vi-
di turbam magnam quam dinumerare ne-
mo poterat ex oībus gentibus et tribubus
& populis: et linguis stantes ante thronum
dei in conspectu agni amicti stolis albis et
palme in manibus corum. Ultimo ratione
nostre instructionis ꝑ hāc eīs solēnitatē pal
maꝝ instruimur quolibet anno vt iudeos xp̄ā
damus: q̄ hodie dñs clamauerunt. Osanna
in excelsis. Osanna scd̄m hiero. dictū est he-
braicū: et est cōpositū ex integro et corrupto
Osi enim apud hebreos idē sonat quod ob-
secro. et anna idem est quod salua. Unde osā
na quasi obsecro salua in excelsis. vnde de scē
disti. Sed & feria. vi. sequenti clamauerunt.
Crucifige crucifige eū: & iō ꝙꝙ non debeant
ad xp̄ianissimū cogi tamen debēt apud xp̄ia
nos confundi Cū vt ipse passionis non appa
reāt extra vel aperiant hostia vel fenestras
vt in ca. nullus. extra de iude. habetur. Cuz
vt deferant signata vestimenta. Cum vt

obseruãt nõnulla alia q̃ hic causa breuitatis omitto. ꝑ hãc etiã celebritatẽ instruimur: vt ꝓsperitatẽ mũdanaꝝ salubri exẽplo tẽperem⁹ xp̃s eñ tñ honorẽ suscipiẽs non in pallefre do/non in curru aureo vt Jo. chry. ait: sȝ su per asinã ⁊ pullũ sedere voluit: ⁊ videns ci uitatẽ hierꝉꝫ super eã amarissime fleuit. Vñ bern. ait. Discam⁹ in nulla leticia h⁹ scł'i fi duciã eẽ ponẽdã scientes q̃ extrema gaudii luct⁹ occupãt ꝑ hanc igit palmaꝝ festinatio nẽ instrumẽtũ q̃ magis ad ꝓpositũ est vt pa cẽ ⁊ cõcordiã inter nos hẽam⁹ q̃d eñ ꝑ pal mã nisi pax ⁊ ꝯcordia designat ꝓpterea de xp̃o Chry. ait. Nõ hȝ in circuitu splẽdẽtes gladi os aut certa ornamẽta terribiliũ armatorũ Sȝ q̃ ꝑ ramos frõdẽtes testimonia pacis ꝑ fecto oĩa elemẽta vel lĩe palme ad pacẽ xp̃ia nũ pp̃lm vocãt. Quid eñ ꝑ p. nisi q̃ ꝑsto re mittendũ ⁊ dimittendũ sit odiũ significatur teste dño. Math. v. sic dicente. Esto ꝯsentiẽs aduersario tuo cito. ⁊ q̃d ꝑ a. nisi q̃ cũ amo re benignitate ⁊ hylaritate diligẽd⁹ sit ini mic⁹ designat. Hic apl's ad Co. ix. dicit hyla rem ei datorẽ diligit deus. Et q̃d ꝑ l. nisi lõ geuitas dilectionis monstrat. Nẽpe nõ vere dimittit odiũ q̃ñ meõria docetur in futurũ. Proinde sapiẽs. Eccl'ia. x. c. dicit. Ois iniurie ꝓximi ne memineris. Et q̃d ꝑ m. nisi mła de notatur q̃ hoc totũ q̃ð diximꝰ ad finẽ ꝑduci tur. ꝓpterea ãbro. ait. Hinc causa ramũ oli ue portãt q̃ opera mĩe nõ amãt. Et iõ xp̃us hũiliter. ⁊ pacifice ad locũ passionis ad lími tos veniẽs cũ palmis voluit recipi vt eũ cũ pace sequẽtes sine odio debeam⁹ ꝯsiteri: hac de cã apl's ad philip. ii. inq̃t hoc eñ sentite in vobis q̃ð ⁊ in xp̃o iesu. Quid apl's in nobis sicut ⁊ xp̃o iesu sentire debem⁹ ꝑfecto ait ip̃e ostẽdẽs: hũilitatẽ: q̃ cũ in forma dei esset non rapinã arbitrat⁹ ẽ eẽ se equalẽ deo: sȝ semet ip̃m exinaniuit fact⁹ obediẽs vsq̃ ad mortẽ Quã obediẽtiã ap'le sctissime exẽplo hũilita tis xp̃i sequere obligamur. Hic hiero. Pau. cõ det dicens. Predilectissimi filii mei diligite vos inuicẽ. Non eñ accepi hoc ab hoĩe sed a saluatore hoc iquit est p̃ceptuȝ meũ: vt di ligatis inuicẽ. In sola eñ dilectione oĩa vir tutũ bona ꝯsistunt sicut ex vna radice multi exeũt rami: sic ex charitate oẽs ꝑpetrantur vir tes. Si linguis hoim loquar inq̃t apl's ⁊ an gelorũ. ⁊c. ⁊ sequitur. Si oẽm habuero ꝓphe tiã ⁊ nouerĩ oĩa misteria ⁊ oẽꝫ sciam: ⁊ si ha buero oẽm fidẽ: ita vt mõtes trãsferã chari tatẽ aũt nõ habeã nichil sũ. q̃ verã charitatẽ hȝ benign⁹ ẽ ⁊ patiẽs. Ille verã charitatẽ hȝ q̃ nõ tñ ꝓximos diligit ꝑ affectionẽ cogna tionis ⁊ carnis. sicut ethnici ⁊ publicani faci unt sȝ ita diligit inimicũ sicut amicũ: in hoc vero põt ꝑ̃õ cognoscere si manet in charita te si ip̃e ab eo dili git q̃ ab eo aduersat. Hec ille doctissimus hominum.

¶ Passio dñi nr̃i iesu xp̃i scðm math. xxvi.

IN illo tp̃e dixit ies⁹ disci pulis suis Scitis q̃r post biduũ pasca fiet ⁊ fili⁹ hoĩs tra det vt crucifigat. Tũc ꝯgregati sũt p̃ncipes sacerdotum ⁊ seni ores pp̃l'i ĩ atriũ p̃ncipis sacer dotũ q̃ dicebat cayphas: ⁊ ꝯsiliũ fecerũt vt iesũ dolo tenerẽt ⁊ oc ciderẽt Dicebãt aũt Nõ ĩ die fe sto: ne forte tumlt⁹ fieret ĩ pp̃l'o Cũ ãt eẽt ies⁹ ĩ bethania ĩ domo symonis leprosi: accessit ad eũ mulier: hñs alabastrũ vnguen ti p̃ciosi: et effudit super caput ipsi⁹ recũbẽtis Videtes aũt disci puli ĩdignati sũt dicẽtes Ut q̃d ꝑditio hec: Potuit eñ istð venũ dari mlt'o ⁊ dari paupib⁹ Sci ens aũt ies⁹ ait illis Quid mole sti estis huic mulieri: Op⁹ eñ bo nũ opata ẽ ĩ me Nã sẽper pau pes habetis vobiscũ/ me aũt nõ sẽper habebitis Mittẽs eñ hec vnguẽtũ hoc ĩ corp⁹ meũ: ad se peliẽdũ me fecit Amẽ dico vobis Vbicũq̃ p̃dicatũ fuerit hoc euã geliũ ĩ toto mũdo dr̃: ⁊ q̃ hec fe cit ĩ memoriã ei⁹ Tũc abiẽs vn⁹ d duodecĩ q̃ dicebat iudas sca rioth ad p̃ncipes sacerdotũ: et ait illis Quid vultis michi da re: ⁊ ego vobis eũ tradã: At illi cõ

stituerūt ei: triginta argēteos. Et
exinde q̄rebat opoꝛtunitatē: vt
eū traderet. Pꝛia āt die azimoꝝ
accesserūt ad iesū discipuli dicē-
tes Ubi vis paremꝰ tibi comedē
pascha: At iesꝰ dixit Jte i ciuita
tē ad quēdā: ꝛ dicite ei. Magi-
ster dicit Tp̄s meū ꝓpe ē apd te
facio pascha cū discipl'is meis
Et fecerūt discipl'i sicut ꝯstituit
illis iesꝰ: ꝛ parauerūt pascha Ue
spe āt facto: discūbebat cū duo
deci discipl'is suis Et edētibus
illis: Dixit Amē dico vobis: qꝛ
vnꝰ vestrū me traditurꝰ ē Et cō
tristati valde: ceperūt singuli di
cere Nūqd ego sū dñe: At ip̄e re
spōdēs ait Qui intigit mecū ma
nū i parapside: hic me tradet Fi
liꝰ qdē hoīs vadit: sicut scriptū
ē d illo. Ue āt hoī illi: p quē filiꝰ
hoīs tradet Bonū erat ei: si na-
tꝰ nō fuisset hō ille Rñdēs autē
iudas q̄ tradidit eū: dixit Nūqd
ego sū rabbi: At illi. Tu dixisti
Cenātibꝰ aūt eis: accepit iesus
panē ꝛ bñdixit ac fregit dedit-
q̄ discipl'is suis ꝛ ait Accipite ꝛ
cōedite. Hoc ē coꝛpꝰ meū Et ac
cipiēs calicē grās egit ꝛ dedit il
lis dicēs Bibite ex hoc oēs Hic
ē ei sāguis meꝰ noui testamē-
ti q̄ p mlt'is effūdet i remissionē
petōꝝ Dico aūt vobis Nō bibā
amodo de hoc genimine vitis vs
q̄ i diē illū cū illō bibā vobiscū
nouū i regno p̄ris mei Et hym
no dicto: exierūt i mōte oliueti.
Tunc dixit illis iesꝰ Oēs vos
scādalū patiemini i me i ista no-
cte Scriptū ē eni. Percutiā pa-
stoꝛē ꝛ dispgēt oues gregis Post
q̄ aūt resurrexero: p̄cedā vos i
galileā Rñdēs aūt petrꝰ: ait illi
Et si oēs scādalizati fuerit i te
ego nūq̄ scādaȥabor At illi iesꝰ
Amē dico tibi: qꝛ i hac nocte ā
teq̄ gallꝰ cātet: ter me negabis
Ait illi petrꝰ Etiā si opoꝛtuerit
me moꝛi tecū: nō te negabo Si
milit ꝛ oēs discipl'i dixerūt. tūc
venit iesꝰ cū ill'i villā q̄ dr geth
semani ꝛ ait discipulis suis Se
dete hic donec vadā illuc ꝛ oꝛē.
Et assūpto petro ꝛ duobꝰ filiis
zebedei cepit ꝯtristari ꝛ mestus
esse Tūc ait illis Tristis ē aīa
mea vsq̄ ad moꝛtē: sustinete hic
ꝛ vigilate mecū Et ꝓgressꝰ pu
sillū: ꝓcidit i faciē suā oꝛās ꝛ di
cēs Pr̄ mi: si possibile ē trāseat
a me calix iste Uerūtñ nō sicut
ego volo: sȝ sicut tu Et veīt ad
discipl'os suos: ꝛ iuenit eos doꝛ
mientes ꝛ dixit petro sic Nō po-
tuisti vna hoꝛa vigilare mecū:
Uigilate ꝛ orate vt nō itret's in
tētationē Sp̄s qdē p̄mptꝰ ē: ca
ro aūt ifirma: iterū scdo abiit ꝛ
oꝛauit dicēs pr̄ mi: si nō pōt hic
calix transire nisi bibā illū: fiat
volūtas tua: ꝛ veīt iterū: ꝛ iuenit

eos dormiētes Erāt ei ocli eorum grauati. et relictis illis: iterum abiit et orauit tcio eūdē sermonē dicēs Tūc venit ad discipl'os suos et dixit ill' dormite iā et requiescite Ecce appropinquabit hora et filius hois tradet i man9 pctōrum Surgite eam9 Ecce appropinquabit q me tradet Adhuc eo loquēte: ecce iudas vn9 d duodeci venit: et cū eo turba multa cū gladiis et fustib9 missi a principibus sacerdotū et seniorib9 ppli Qui āt tradidit eū dedit illis signū dicens Quēcūqz osculat9 fuero ipe ē tenete eū Et zfestī accedēs ad iesū dixit Aue rabbi Et osculat9 ē eū Dixitqz illi ies9 Amici ad qd venisti: Tūc accesserūt et man9 iniecerūt i iesū: et tenuerūt eū Et ecce vn9 ex his q erāt cū iesu: extendēs manū exemit gladiū suū et pcutiēs seruū principis sacerdotū: āputauit auriculā ei9. Tūc ait illi ies9 Cōuerte gladiū tuū i locū suū Oms eni q acceperit gladiū: gladio pibūt An putas qz n possū rogare patrē meū: et exhibebit michi mō plusqz duodeci legiōes āgelorum: Quō ergo īplebūt scripture: Qz sic oportet fieri. In illa hora: dixit ies9 turbis Tāqz ad latronē existis cū gladiis et fustib9 cōphēdere me Quotidie apd vos sedebā docēs i tēplo et n me tenuistis Hoc aūt totū factū ē: vt ipleret scripture pphetarum Tūc discipli oms relicto eo fugerūt At illi tenētes ipsū duxerūt eū ad cayphā principē sacerdotū vbi scribe et seniores zuenerāt Petr9 aūt seqbat eū a lōge vsqz i atriū pricipis sacerdotū Et igress9 itro sedebat cū ministris: vt videret finē Principes aūt sacerdotū et omē zsiliū qrebāt falsū testimoniū ztra iesū vt eū morti traderēt Et nō iuenerūt cū multi falsi testes accessissēt Nouissime āt venerūt duo falsi testes et dixerūt Hic dixit possū destruere tēplū dei: et post triduū reedificare illd. Et surgēs princeps sacerdotū ait illi. Nichil respōdes ad ea q isti aduersū te testificāt: Ies9 āt tacebat Et princeps sacerdotū ait illi Adiuro te p deū viuū vt dicas nobis si tu es xps fili9 dei Dixit illi ies9 Tu dixisti. Verūtn dico vobis amō videbitis filiū hois sedētē a dextris virtutis dei et venientē i nubibus celi Tūc princeps sacerdotū scidit vestimēta sua dicens. Blasphemauit. qd adhuc egem9 testib9 Ecce nūc audistis blasphemiā: qd vobis videt: At illi respōdētes dixerūt. Re9 ē mortis Tūc expuerūt i faciē eius et colaphis eū ceciderūt Alii āt palmas i faciē ei9 dederūt: dicētes. Prophetiza nobis xpe qs ē q te pcussit

sit Petr⁹ vero sedebat forꝭ ī a-
trio ⁊ accessit ad eū vna āxilla
dicēs Et tu cū iesu galileo eras
At ille negauit corā oīb⁹ dicēs.
Nescio qd dicis Exeūte aūt illo
ianuā vidit eū alia āxilla ⁊ ait
his q erāt ibi Et hic erat cū iesu
nazareno Et iterū negauit cū
iuramēto qꝛ nō noui hoīez. Et
post pusillū accesserūt q stabāt: ⁊
dixerūt petro. Uere tu ex illis es
nā ⁊ loq̄la tua manifestū te fa-
cit Tūc cepit detestari ⁊ iurare
qꝛ nō nouisset hoīez Et ꝯtinuo
gall⁹ cātauit Et recordat⁹ ē pe-
trus v̄bi iesu qd dixerat Priusq̄
gall⁹ cātet: ter me negabis Et
egress⁹ foras: fleuit amare Ma-
ne āt f̄cō ꝯsiliū īierūt oēs prīci-
pes sacerdotuz et seniores ppli
aduersꝰ iesū: vt eū morte trade-
rēt Et victū adduxerūt eū: ⁊ tra-
diderūt pōtio pilato p̄sidi. tūc vi-
dēs iudas q eū tradidit qꝛ dāna-
t⁹ eēt pnīa duct⁹ retulit trigin-
ta argēteos prīcipib⁹ sacerdotū
⁊ seniorib⁹ dicēs Peccaui tra-
dēs sāguinē iustū At illi dixerūt
qd ad nos: Tu videris Et piectis
argēteis ī tēplo recessit: ⁊ abiēs
laq̄o se suspēdit Prīcipes āt sa-
cerdotū acceptis argēteis dixerūt
Nō licet mittē eos ī corbanā qꝛ
p̄ciū sāguis ē Cōsilio autē īito
emerūt ex illis agrū figuli ī sepul-
turā pegrinorū Propt̄ hoc voca-
t⁹ ē ager ille acheldemach hoc ē
ager sāguis vsqꝫ ī hodiernū diē
Tūc īpletū ē qd dictū ē p hiere-
miā ,ppheta dicētē Et acceperūt
trigita argēteos p̄ciū ap̄p̄ciati
quē ap̄p̄ciauerūt a filiis israel
⁊ dederūt eos in agrū figuli sicut
cōstituit michi dñs Jes⁹ aūt ste-
tit ante p̄sidē ⁊ īterrogauit eū
p̄ses dicēs Tu es rex iudeorū Di-
xit ei ies⁹ Tu dicis Et cū accusa-
ret a prīcipib⁹ sacerdotū ⁊ seni-
orib⁹ nichil r̄ndit Tūc dixit illi
pilat⁹ Nō audis q̄ta aduersū te
dicūt testimonia: Et nō r̄ndit ei
ad vllū v̄bū: ita vt miraret̄ p̄ses
vehemēter Per diē aūt solēnē
ꝯsueuerat p̄ses dimittere pplo
vnū victū quē voluissēt Hēbat
autem tūc vnū victū īsignē q
dicebat̄ barabas q ,ppter sedi-
tionē miss⁹ fuerat ī carcerē Cō-
gregatis aūt illis: dixit pylatus.
Quē vultis dimittā vobis bara-
bā: an iesū q dr̄ xp̄s: Sciebat eī
qꝛ p īuidiā tradidissēt eū Sedē-
te āt illo p tribunali misit ad il-
lū vxor ei⁹ dicēs Nichil tibi ⁊ iu-
sto illi Multa eī passa sū hodie p
visū ,ppt̄ illū Prīcipes āt sacer-
dotū ⁊ seniores psuaserūt ppl'is
vt barabā dimitterēt: iesū ve-
ro pderēt R̄ndēs āt p̄ses: ait il-
lis Quē vultis vobis de duob⁹
dimitti: At ille dixerūt Barabā
Dixit illis pelat⁹ Quid igit̄ fa-

ciā de iesu q̇ dr̄ xp̄s: Dicūt oēs.
Crucifigat̄: At illis p̄ses Quid
eī mali fecit Ait illi magis cla-
mabāt dicētes Crucifigat̄ Ui-
dēs aūt pilat⁹ q2 nichil ꝓficeret
s3 magis tumlt⁹ fieret: accepta
aq̄ lauit man⁹ suas corā ppl'o
dicēs Innocēs ego sū a sāguie
iusti h⁹ vos videritꝫ Et r̄ndēs
vniuers⁹ ppl's dixit Sāguis ei⁹
sup nos: ꝛ sup filios nr̄os Tūc di
misit illis barabā: iesū aūt fla-
gellatū tradidit eis vt crucifi-
geret̄ Tūc milites p̄sidis susci
piētes iesū i p̄torio ꝯgregaueꝛt
ad eū vniuersā cohortē Et ex-
uētes eū: clamidē coccineā cir-
cūdedeꝛt ei Et plectētes coronā
de spinis: posueꝛt sup caput ei⁹
ꝛ arūdinē i dextera ei⁹ Et genu
flexo āte eū: illudebāt ei dicētes
Aue rex iudeoꝝ Et expuētes in
eū: acceperūt arūdinē/ ꝛ pcutie-
bāt caput ei⁹ Et postq̄ illuseꝛt
ei: exueꝛt eū i clamidē/ ꝛ īduerūt
eū vestimētꝫ ei⁹/ ꝛ duxeꝛt eū vt
crucifigerēt Exeūtes āt inuene-
rūt hoīe3 cyrē eū noīe symonē:
hūc āgariaueꝛt vt tolleret cru-
cē ei⁹ Et veneꝛt i locū q̇ dr̄ gol-
gotha: qđ ē caluarie loc⁹ Et de-
deꝛt ei vinū bibē: cū felle mixtū
Et cū gustasset: noluit bibere.
Postq̄ āt crucifixeꝛt eū diuise-
rūt vestimēta ei⁹ sortē mittētes
vt impleret̄ qđ dictū ē p ꝓphetā di

cētem Diuiseꝛt sibi vestimēta
mea: ꝛ sup vestē meā miserunt
sortē Et sedētes seruabāt eū Et
iposueꝛt sup caput ei⁹: cā3 ip̄i⁹
scriptā. Hic ē ies⁹ nazaren⁹ rex
iudeoꝝ Tūc crucifixi sūt cū eo
duo latrōes: vn⁹ a dextrꝫ: ꝛ vn⁹
a sinistrꝫ Pretereūtes āt blasphe-
mabāt eū: mouētes capita sua
ꝛ dicentes Uah q̇ destruis tēplū
dei: ꝛ i triduo illud reedificas.
Salua temetip̄3 Si fili⁹ dei es
descēde d̄ cruce Silr ꝛ p̄ncipes
sacerdotū illudētes cū scribꝫ ꝛ se
niorib⁹ dicebāt Alios saluos fe
cit: seipsū nō p̄t saluū facē. Si
rex israel ē: descēdat nūc d̄ cruce
ꝛ credim⁹ ei Cōfidit deo: liberet
nūc eū si vult Dixit em̄ q2 fili⁹
dei sū Idipsū āt ꝛ latrōes q̇ cru
cifixi erāt cū eo ip̄ropabāt ei A
sexta āt hora tn̄bre fc̄tē sūt sup
vniuersā t̄rā: vsq3 ad horā no-
nā. ꝛ circa horā nonā: exclama
uit ies⁹ voce magna dicēs Hely
hely lamazabachani: hoc ē de⁹
me⁹ de⁹ me⁹ vt q̇d dereliq̇sti me
Quidā aūt illic stātes ꝛ audiē
tes dicebāt Heliā vocat iste Et
ꝯtinuo currēs vn⁹ ex eis acce-
ptā spongiā impleuit aceto Et
imposuit arundini: ꝛ dabat ei
bibere. Ceteri vero dicebāt Si
videam⁹ an veniat helyas libe
rās eū Ies⁹ aūt eoꝝ clamās vo
ce magna: emisit sp̄3 Et ecce ve

lū tēpli scissū est ī duas partes a sūmo vsqz deorsū. Et terra mota est: & petre scisse sunt/ & monumēta apta sūt. Et multa corpora sctōꝝ qui dormierant surrexerūt. Et exeuntes de monumētis post resurrectionē eius venerūt ī sāctam ciuitatē & apparuerūt multis. Cēturio aūt & q̄ cū eo erāt custodiētes iesū: viso terre motu & his q̄ fiebant timuerūt valde dicentes. Uere filius dei erat iste. Erāt aūt ibi mulieres multe a lōge q̄ secuti erāt ipm a galilea ministrantes ei. Inter quas erat maria magdalene et maria iacobi: et ioseph mr̄ & mr̄ filioꝝ zebedei. Cū autē sero factū esset: venit quidā hō diues ab arimathia nomine ioseph: q̄ & ipē discipulus erat iesu. Hic accessit ad pylatū: & petiit corpus iesu. Tūc pylatus iussit reddi corpus. Et accepto corpore ioseph īuoluit illud in sindone munda: & posuit illud in monumento suo nouo: qd̄ exciderat in petra. Et aduoluit saxū magnum ad hostiū monumenti & abiit. Erant aūt ibi maria magdalene & altera maria sedētes cōtra sepulchrū. Altera aūt die q̄ ē post parasceuē: conuenerūt principes sacerdotū & pharisei ad pylatū dicētes. Dn̄e recordati sumus qz seductor ille dixit: adhuc viuens post tres dies resurgam. Iube ergo custodiri sepulchrū vsqz ī diē terciū: ne forte veniāt discipuli eius & furētur eū/ & dicant plebi/ surrexit a mortuis & erit nouissimus error peior priore. Ait pylatus. Habetis custodiā. Ite custodite sicut scitis. Illi aūt abeūtes muniereunt sepulchrū signātes lapidē cū custodibus.

¶ Expositio litteralis.

Dilcūs euāgelista in lcōnibus suis euāgelicis declarauit personā mediatoris & viciius legē euangelicā ab eo datā ad īstructionē hois trāsgressoris. Hic aūt describit ipsius mediatoris passionē p quā solutū ē ꝓciū nr̄e redēptionis. Et diuidit ī duas ptes. qz pmo ondit maligna xp̄i cōprehēsio p exploratione iudeoꝝ. Scdo ei9 īiusta cōdēnatio p executionē gētilium c.seq. Pma diuidit ī q̄ttuor ptes: qz pmo describit xp̄i venditio fctā nō ex ei9 ignorantia: sz magis ex prescia & volūtate. Scdo ipsius vēditi traditio: nō ex displicētia: sz ex charitate ibi. Prima aūt die azimoꝝ. Tercio ipius traditi cōprehensio: nō ex ipi9 īpotētia sed ex sua mā suetudie: ibi. Adhuc eo loquēte. Quarto cōphensi illusio: nō ex eius ininsticia: sed ex ei9 huilitate: ibi. Pricipes aūt sacerdotū. Circa primū quattuor per ordinationē ponantur. Primū est ipi9 venditibis ꝓnūciatio. Scdo venditibis cōsultatio: ibi. Tūc cōgregati sunt. Terciū vēditionis occasio: ibi. Cū aūt esset ies9. Quartū venditionis mod9 & ordo: ibi. Tūc abiit vnus &c. Circa primū cōsiderandū q ea q̄ ꝓdicta sunt. c.xxv. xp̄s ꝓdicauit feria. iii. ań passionē suā: & eadē die ꝓdixit discipulis suis passionē suā futurā p9 duos dies sicut postea fuit cōpletum. Ex q̄ pz q nō fuit ex ignorātia traditus: sz ex sua ꝓscia & volūtate vt dctm̄ est & hoc ē qd̄ dr̄ (Scitis qz post biduū pasca fiet. i. imolabit agni paschalis q̄ debebat imolari vespe fe. v. a quo icipiebat solēnitas sequentis diei (& fili9 hois tradet) qz eadē nocte tradit9 ē a iuda iudeis (vt crucifigat) qz vlteri9 iudei tradiderūt ipz pylato ad crucifigēdū (Tūc cōgregati sūt) Hic ponit

ipsius venditionis consultatio q̄ facta est fe.iiii. añ passionē: et tūc Jesus nō venit in hierlm. sicut fecerat aliis tribus diebus precedentib⁹: sȝ mansit i bethania vt daret iudeis locū tractandi liberius de morte sua et hoc est qd̄ dȝ hic. (Tūc). i. sequenti die postq̄ dixit iesus aplis verba pmissa (Cōgregati sunt pncipes sacerdotum) q̄ conceperant erga xp̄m rancorē ꝯ odiū vt prīcꝫ premissis ꝯ seniores ppl̄i. Isti erāt iudices ordinarii: de q̄bus supra dictū est. xv. c. in principio (in atriū pncipis sacerdotū q̄ dicebatur cayphas) iste est q̄ pri⁹ dederat iudeis ꝯsiliū de morte xp̄i vt hꝫ Joh. vi. c. (ꝯ cōsiliū fecerūt: vt iesū dolo tenerēt ꝯ occiderēt) pus eñ determinauerāt ipm interficere: sed ꝯsiliū q̄rebāt de mō faciēdi q̄liter possent facere occulte ꝯ sine ppl̄i seditiōe: ꝯ hoc est qd̄ subdit. (Dicebāt aūt nō in die festo) i. solēnitate paschali iminēte in p̄rimo: vt visū est (Ne forte tumultus fieret in pplo) multi eni ppter solēnitatē pasche venerāt in hierlm ꝯ qꝫ aliq̄ reputabant iesum verū xp̄m: alii aūt seducti a sacerdotib⁹ reputabāt eū magū ꝯ iō si occideretur durāte solēnitate pascali: timebant periculosā seditionē ppl̄i. ppter qd̄ ꝯsulebāt mortē ei⁹ vsq̄ post festū differri: tñ illud cōsiliū postea mutauerūt: qꝫ inuenerūt oportunitatē eū capiēdi p iudā: vt dicet̄ infra (Cū aūt eēt iesus) Hic ponit̄ vēditiōis xp̄i occasio. Judas eñ cupidus mot⁹ fuit ad xp̄i vēditionē vt posset recuperare p hoc valorē vngnenti sup caput ei⁹ effusi ꝯ hoc est qd̄ dȝ (Cū aūt eēt iesus in bethania) Istud fuit factū sexta die añ passionē xp̄i. vt hꝫ Joh. xii. Sȝ hoc recolit a Matheo: qꝫ fuit occasio vēditiōis xp̄i vt dictū est iā (i domo symonis leprosi) Iste eñ nō erat lepros⁹ qꝫ iā fuerat curat⁹ a xp̄o retinuerat tñ nomē leprosi: sicut Matheus post vocationē ad statū aplōꝝ adhuc vocabat̄ publican⁹ vt dictū est supra. x. c (accessit ad eū mulier) Ista fuit maria soror lazari: vt dicit̄. Jo. xii. (hñs alabastrū) i. vasculū factū de alabastro qd̄ est gen⁹ marmoris candidi qꝫ tale vasculū optime ꝯseruat vnguēta in terra illa: ꝯ hoc est qd̄ dꝫ (vnguēti p̄ciosi) i. cōtentiui vnguēti. Aduertēdū tñ q̄ vnguētū hic vocat̄ lachryma fluēs de arborib⁹ q̄ est multū p̄ciosa in terra illa: qꝫ valet ad multa medicinalia (ꝯ effudit sup caput ipsi⁹) sicut effūdit̄ aqua rosea ppter refrigeriū et odorē (recūbētis) i. residētis in mēsa: qꝫ faciebat magnū festū xp̄o ꝯ discipulis ei⁹. ꝯ lazarus q̄ fuerat resuscitat⁹ ab eo erat vn⁹ de discūbētib⁹. sicut hꝫ ioh. xii. (Videntes aūt discipuli ei⁹ indignati sūt.) Hic ponitur plurale p singulari scđm eūdem modū loquēdi: qꝫ qd̄ vn⁹ de aliqua societate facit tota societas dȝ facere. Solus eñ iudas murmurauit: vt hꝫ expressius io. xii. Vel si forte aliq̄ cū eo murmurauerūt fuerūt ab eo incitati (dicētes Vt qd̄ pditio hec) Putabat eñ iudas vnguētū pditū ppt qd̄ nō hēbat apd̄ se p̄ciū (Potuit eñ venūdari multo) Istud expressius ponitur io. xii. vbi dȝ q̄ poterat vēdi p trecētis denariis (ꝯ dari pauperib⁹.) nō dicebat iudas vt cōpatiēs paupibus. vt hꝫ io. xii sȝ qꝫ dolebat q̄ vnguētum non fuerat sibi traditū vt eius p̄ciū sibi retineret ꝯ furaret̄ (Sciens aūt iesus) cogitationē malignā inde (ait illis Quid molesti estis huic mulieri) q. d. sine cā. cui⁹ rō subdit̄ (Opus eñ bonū operata ē in me Nā paupes sp̄ habebitis vobiscū) q. d. sp̄ poteritis recuperare ad faciēndū illis elemosynā (me aūt nō sp̄ habebitis) Sȝ ꝯtrariū videt̄ mat. vl. vbi dicit discipulis suis. Ecce vobiscū sum vsq̄ ad ꝯsūmationē seculi. Sȝ hoc intelligitur de eē cū hoib⁹ p grām ꝯ etiā sacramētaliter in sacramento altaris. sȝ istis modis nō ptꝫ sibi corpalia obsequia exhiberi. sequitur (Mittēs eñ hec vnguētū hoc in corp⁹ meū ad sepeliēdū me fecit (q. d. in hoc facto p̄figurauit sepulturā meā futurā de ppinquo Vñ io. xii. dȝ q̄ precepit ptē vnguēti ad sepulturā suā reseruari. Vñ credēdū est q̄ hec mulier hoc fecit edocta sp̄ūscō. sequitur. (Amē dico vobis vbicūq̄ p̄dicatū fuerit hoc euangeliū in toto mundo) hoc est factū hui⁹ mulieris ptinens ad euāgeliū xp̄i (dicet̄ et q̄ hec fecit in memoriā ei⁹). i. ad laudē ei⁹ recitabitur tanq̄ factū virtuosū: ꝯ hoc ptꝫ adimpletum. (Tunc abiit vn⁹) Hic ꝯsequenter describitur vēditiōis xp̄i mod⁹ ꝯ ordo. et p̄lo q̄tū ad tp̄s: cū dȝ (Tūc. i. feria. iiii. qñ principes sacerdotum fuerūt ꝯgregati ad tractādū de morte xp̄i: vt dictū est (Abiit vnus ex duodecim). i. principalib⁹ discipulis xp̄i (q̄ dicebatur iudas scarioth) Hoc dr̄ ad drīam alterius iude: q̄ fuit frater iacob minoris. Et notādū q̄ scarioth est nomē ville: de qua erat oriūdus iudas ppter qd̄ inde cognominabatur (ad principes sacerdotū) quos audierat esse ꝯgregatos ad tractandū de morte xp̄i (Quid vultis michi dare et ego eū vobis tradā) occulte. s. sine strepitu: ppter qd̄ mutauerūt ꝯsiliū predictū (At illi ꝯstituerūt ei) i. ex pacto firmiter pmiserūt (triginta argēteos) Argēte⁹ nūm⁹ valebat decē nūmos vsuales. ꝯ p ꝯsequens triginta argentei valebūt trecētos de nūmis vsualib⁹

bus: vt pꝫ manifeste si multiplicent̄. triginta
ꝑ decē: ⁊ sic in vēditione xp̄i recuperauit va
lorē ꝑdicti vnguenti (Et exinde q̄rebat oppor
tunitatē) s. tp̄is ⁊ loci) vt eū traderet) s. occul
te: qđ adimpleuit in nocte diei sequētis vt infra
patebit (Prima aūt die azimorū) Hic cōsequenter de-
scribitur ipsi⁹ xp̄i venditi traditio. vbi quat
tuor tangūtur. q2 primo ꝑmittit paschale cōui
niū ad ꝑditoris reuocationē. Scđo instituit
eucharistie sacrm̄ ad fideliū refectionē: ibi (Ce
nātib⁹ aūt. Tercio predicit discipulorꝫ scan
dalū ad ipsorꝫ ꝑmunitionē: ibi. Tunc dixit il
lis. Quarto indicat xp̄i desideriū ad nr̄am
redēptionē. ibi. Tūc venit iesus Dixit ergo
sic (Prima aūt die azimorꝫ) dies ista fuit feria
.v. q̄ erat vigilia pasche i q̄ imolabat̄ agnus
paschalis ad vesperā illius diei q̄ erat dies.
xiiii. primi mēsis: ⁊ tūc tenebāt̄ vesci panib⁹
azimis vsq̄ ad vesperā vigesime prime diei
eiusđ mēsis: vt hr̄ exo. xii. Aduertendū tn̄ q̄
greci dicūt xp̄m cenasse cū discipulis suis an
passionē suā. xiii. die primi mēsis ita q̄ antici-
pauit imolationē agni paschal' ꝑ vnā diem
q2 ꝑuidebat se passuruꝫ i crastinū: qn̄ debe-
bat agn⁹ imolari scđm legē. hoc aūt ꝓbāt ex
euāgelio io. xviii. vbi dr̄ q̄ iudei ducētes xp̄m
ad pylatū nō intrauerūt i ꝓtorium vt nō cōta
minarētur: sꝫ vt māducarēt pascha: ex q̄ cōclu
dūt q̄ eadē die pass⁹ ē i qua imolabāt agnū
pascalē q̄ ē. xiiii. dies mēsis primi ⁊ ꝑ cōseq̄ns
die. xiii. cenauit cū ap̄lis Ex q̄ vlteri⁹ cōclu-
dūt q̄ xp̄s cōfecit corp⁹ suū i pane fermēto: q2
iudei nō vescebāt̄ azimis an̄ vesperā. xiiii.
diei Ex quo vlteri⁹ i tātā insanie p̄rūpūt q̄
dicūt mat. mar. ⁊ lu. falsū scripsisse: q2 descri
būt xp̄m cenasse cū ap̄lis prima die azimorꝫ i q̄
agn⁹ paschalis imolabatur. ꝓpt qđ dicunt
vlterius q̄ Jo. q̄ scripsit posterior i hoc cor
rexit eos. xii. c. dicens Añ diē festū pasche. ⁊c.
vbi cōr agitur quō lauit pedes discipulorū
suorꝫ: ⁊ eadē nocte traditus est Sꝫ ista sunt
falsa ⁊ erronea Dicere eni q̄ in scriptura ca
nonica sit aliqđ falsū ē erroneum. cū sit tra
dita a sp̄u sctō: ⁊ iterꝫ si cōcedāt eē falsā ali-
quo loco ꝑ cōñs nō pōt habere aliqđ firmita
tis i aliis locis: vt arguit aug. i ep̄la ad hier.
Itē q̄ dicūt xp̄m cōfecisse i fermentato hoc
est cōtra Crꝫ. q̄ fuit doctor grec⁹: q̄ dicit sup
Mat. Aptissime dn̄s demonstrauit: q2 a pri
cipio circūcisionis sue vsq̄ ad diē pasche ex-
tremū nō erat cōtrari⁹ diuinarꝫ legū. In lege
aūt ꝑcipiebatur q̄ carnis agni paschal' cōe-
derēt cū panib⁹ azimis. ergo illa cēa vltia
q̄ cōfecit corp⁹ suū erāt panes azimi ⁊ ꝓpter
hoc bene scribit. Mat. q̄ scribit prima die az
imorꝫ ⁊c. Qđ āt arguunt de Jo. q̄ dicit q̄ iu
dei non introierunt ꝓtoriū ne impedirentur
a manducatione pasche. Dicendū q̄ pascha
accipitur nō ꝓ agno paschali q̄ fuerat imola
tus nocte precedente: sꝫ pro azimis panib⁹ q̄b⁹
vtebātur septē dieb⁹: ad quorꝫ comestionē
requirebatur q̄ hō esset mūd⁹ Ad scđm q̄ argu
unt de euāgelio Jo. xiii. Ante diē festū ⁊c. Di
cendū q̄. v. dies mēsis primi illa erat dies fe
stiuitatis paschalis: q̄ eni festiuitas icipiebat
a vespe diei ꝑcedentis: ⁊ ꝓpter hoc illa eađ
die icipiebant cōedere panes azimos i vespe
vt pꝫ ex predictis Ex quo pꝫ q̄ iohēs non cō
tradicit aliis: sꝫ magis cōuenit cū eis sequitur
(Vbi vis paremus tibi comedere pascha) s.
agnū paschalem (At iesus dixit Ite in ciui-
tatē ad quemdā. Mat. hic loquitur gn̄alr: q2
xp̄s non expressit illis nomē illius ad quē de
bebāt ire: tn̄ dedit eis signū ꝑ qđ poterat de
terminate cognoscere. scđm qđ hr̄ Mar. xiiii.
vbi dr̄ Occurret vobis hō lagenā aque baiu
lans sequimini eū: ⁊ quocūq̄ introierit dicite
dn̄o dom⁹ ⁊c. (Tp̄s meū) s. patiendi) ꝓpe
est: apđ te facio pascha cū discip̄lis meis. q. d.
prouide michi de loco et cibo. vnde creditur
q̄ ille erat discip̄lis ip̄i: occultus tn̄ pꝫ etiaꝫ
q̄ xp̄s ita pauꝑ erat q̄ nec domiciliū hēbat:
nec vn̄ posset cibū paschalem emere sequit̄.
(Vespere āt fctō) q2 illa erat hora comedēdi
agnum paschalē (discūbebat cum duodecim
discipulis suis.) Ex quo pꝫ q̄ntū erat in se re
uocabat ꝓditorem. primo amore cū esse vn⁹
ex duodecim ⁊ tn̄ illū nō repulit a conuiuio
agni paschalis lꝫ eius proditio nō lateret ei
(Et edentibus illis) Hic scđo reuocat prodi
torē dolorē predicendo corā eo passionē suā
que debebat esse discip̄lis suis pena doloris
⁊ hoc est qđ dr̄ (Amē dico vobis: q2 vn⁹ vrꝫ
id est duodecim discip̄lorꝫ principaliū me tra
diturus est. ⁊ cōtristati valde ⁊c) nō solū ꝓp̄
mortē magr̄i sui futurā cōtristati sūt sed q2
q̄lꝫ timebat de se esset ille qui deberet eū tra
dere propter quod (Ceperunt singuli dicere
Nūquid ego sū dn̄e) q2 q̄libet dꝫ sibi timere
de pctō futuro quantūcūq̄ sit sctūs (At ille
rn̄dens ait. qui intingit mecū ⁊c) ꝑ hoc n̄ pote
rant ꝑpendere q̄ esset determinate q2 om̄s
comedebant in eodē vase in quo erāt carnes
agni paschalis posite (Filius q̄dē hōis va-
dit) ad passionem scꝫ (sicut scriptū est de illo
Isa. liii. c. vbi dr̄ sic. Tāq̄ oues ad occisionē
ducetur. Et Dani. ix. ca. Post ebdomadas
lxxii. occidetur xp̄s: ⁊ in pluribus aliis locis

sibi hctur: (Ve aut) Hic tercio reuocatio ꝓdi
toꝛē timoꝛe ꝑ dicēdo ei penā dānationis sue
dicēs (Ve aut hoi illi ꝑ quē filius hois trade
tur. Bonū erat ei si natus nō fuisset. ꝛc.) Ꝯsi
mus eni malū hic accipitur ꝓ bono. min⁹ aūt
malū est nō esse simpliciter ꝙ esse dānatum
qꝫ ꝛ si non sit minus malū rōne pene adiun
cte: q̄ non pꝛiuat totū esse creatū: minus tn̄
malū est ratio culpe moꝛtalis q̄ inseparabi
liter adheret dānatis et ipa non solū pꝛiuat
qddam esse creatū sicut pena: sꝫ etiā pꝛiuat
bonū infinitū. s. diuinū: pꝛopter qd esse mise
rū miseria culpe moꝛtalis eternaliter: hoc est
peius ꝙ sit nō eē simplr (Rn̄dēs aut iudas)
Hic quarto reuocat ꝓditoꝛē pudoꝛe: qꝫ illi
onñdit se suā ꝓditionē cognoscere: et hoc ē qd
dr (Rn̄dēs aūt iudas q̄ tradidit eū. Nunqd
ego sū rabbi) Si enim iudas aliis de hoc q̄
rentibus tacuisset reddidisset se aliis suspe
ctū ait illi (Tu dixisti) ꝛ in hoc delictū suum
aliis non publicauit: sed conscientie iude si
gnificauit se eius delictū scire poterat ei per
hoc verbum mentē iude sic mouere ꝙ alios
latebat (Cenantibus) Hic instituit euchari
stie sacramentū ꝛ dn̄ice passionis recoꝛdatio
nē. Et diuiditur in tres partes: qꝫ pꝛimo de
scribitur huius sacramēti institutio. Secun
do pꝛedicatur immoꝛtalis vite inchoatio:
ibi. Dico aūt vobis. Tercio ꝓ vtroqꝫ reddi
tur grãꝝ actio: ibi. Et hymno dicto. ¶ Cir
ca pꝛimū aduertēdū ꝙ illud sacramētū sub
duplici specie institutum est. s. panis et vini:
qꝫ panis ꝯuertitur in xp̄i coꝛpus: ꝛ vinuꝫ in
sanguinem. ꝛ iste ꝯuersiōes fiunt separatim
qꝫ xp̄i sanguis fuit separatus a coꝛpoꝛe vl' a
carne in passione. hoc autē sacramentum vt
dictum est institutum est quasi quoddā me
moꝛiale illius passionis: ꝛ iō consecratio car
nis et sanguinis fit sub speciebus distinctis.
Considerandū etiā ꝙ sub vtraqꝫ specie est
totus xp̄s: qꝫ sub specie panis est tantum coꝛ
pus ex vi ꝯuersionis vel sacramenti. sāguis
aūt ꝛ aīa ꝛ diuinitas sunt ibi ex cōcomitãtia
naturali et inseparabili. Similiter sub spe
cie vini sanguis tantum ē ibi ex vi sacramē
ti. Cetera aūt ex concomitantia vt diffusius
tractatur. iiii. sen. Dixit ergo (Cenātib⁹ aūt
illis) .i. postꝙ comederant carnes agni pa
schalis anteꝙ surgerent de cena (Accepit ie
sus panē) qꝫ vbi terminatur figura ibi debet
incipere veritas. agnus aūt paschalis erat fi
gura huius sacramenti. ꝛ ideo institutuꝫ est
post comestionem agni (ꝛ bn̄dixit) in hoc de
dit nobis exemplum ante sūptionem huius
sacramenti dꝫ mens eleuari in deum (ac fre
git dedit qꝫ discipulis suis) inter quos erat iu
das: vt dicunt sancti cōiter: licet hylarius di
cat cōtrariū. Nō aūt quare xp̄us dedit ei coꝛ
p⁹ suū fuit: qꝫ petm̄ eius erat discipulis aliis
occultū: et ꝓpter hoc in ecclia obseruatur ꝙ
peccatoꝛi occulto eucharistia nō negatur (et
ait. Accipite ꝛ comedite hoc est coꝛp⁹ meum)
Si eni verbuꝫ xp̄i tante est virtutis ꝙ fecit
de nichilo oēꝫ creaturā: nō est mirū si vnam
creaturam cōuertit in aliā (Et accipiens ca
licem) separatim cōsecrabat sanguinē a coꝛ
poꝛe ratione pꝛedicta (gratias egit) eadē rō
ne sicut in consecratione coꝛpoꝛis dictū est.
Sequitur (Hic ē sanguis meus noui testamēti)
i. ad confirmationem noui testamenti. quia
sicut vetus testamentū confirmatū est in sā
guine aīaliū immolatoꝛū vt hꝫ exo. xxiiii. ita
nouū testamētū sanguine xp̄i cōfirmatū est
in quo apparet excellentia noui testamenti
respectu veteris: ꝛ arguit apostolus ad he. ix
(q̄ ꝓ multis effundet in remissionem petōꝝ)
dicit aūt ꝓ multis / qꝫ sanguis ꝓ omnibus
effusus fuit ꝙtum ad sufficientiam: ꝙtuꝫ ad
efficaciam non fuit effusus pꝛo oibus (Dic
autem) Hic ſcḋo pꝛedicitur eterne vite incho
atio: qꝫ perceptio huius sacramenti dat vita
eternā scḋm qd dicit saluatoꝛ io. vi. Qui m
ducat meā carnē ꝛ bibit meum sanguinē h
bet vitā eternā. Dicit ergo (Dico autem v
bis non bibā amodo) hoc est ab hoꝛa qua i
stituit hoc sacramentū (de hoc genimine v
tis) hoc est de vino qd generat in vite) vsq
in diem illū cū illud bibā vobiscum nou
i. nouo mō. hoc fuit impletum qn̄ post resu
rectionem suam comeditur ꝛ bibit cum a
stolis: ad dclarationē sue resurrectōis: vt l
lu. vl. ꝛ tunc bibit nouo modo qꝫ coꝛp⁹ su
non erat tūc passibile ꝛ moꝛtale: sed gloꝛio
non indigēs cibo et potu sꝫ solū comedit a
declarandū veritatem sue resurrectionis
dictū est (i regno patris mei) .i. ego tūc er
in regno patris mei bibā tunc vobiscum
ꝓdicto lꝫ eni xp̄s fuerit btūs ex pte aīe ab
stāti sue ꝯceptionis: ex parte tn̄ coꝛpoꝛis e
viatoꝛ ꝛ passibilis ante resurrectionem s
sed completa resurrectione fuit beatus i a
et coꝛpoꝛe (Et hymno dicto.) Hic ſcḋo po
ꝓ pꝛedictis grãꝝ actio. Dicit ergo. Et hy
no .i. cantico diuine laudis (dicto) ꝓ sac
menti institutiōe et noue vite denūciatio
s. in loco vbi ista erant facta (exierūt in m
tē oliueti) hoc est vers⁹ mōtē oliueti: qꝫ l
ad quē xp̄s exiuit ꝛ i quo fuit capt⁹ erat sit

pede mõtis oliueti. vt dictũ est. (Tũc dixit il-
lis) Hic pdicitur scãdalũ discipulorũ ad eorũ
cõmunitionẽ. ⁊ primo pdicitur in generali re-
spectu omniũ. Scdo i spẽali respectu petri ibi
Rñdens. Dicitur igr̃ (Oẽs vos scandalũ pa
tiemini) .i. ruinã in petrũ (i me). i. recedẽtes
a me ppter timorẽ hũanũ (in ista nocte) Fu
tura enĩ ztingentia pdixit eis certitudinaľr
⁊ determinato tp̃e vt cognoscãt ipm̃ esse deũ
q põt talia cognoscere ppria virtute (Scri-
ptum est enĩ) zacha. xiii. c (Percutiã pastorẽ)
i. xp̃m (et dispergentur oues gregis) .i. disci-
puli ex timore fugientes. Aduertendũ tñ q
zacha. xiii. c. mutãtur ṽba: licet sit eadẽ sñia
qz ponitur prophetia ac si pphẽta loquatur
ad dñz dicentẽ (Percute pastorẽ ⁊c) hic aũt
ponitur ac si dñs loquař dicẽs: pcutiam pa-
storẽ. ⁊c. qz idẽ est ṽbũ dñi ⁊ pphẽ: sz diuersi
mode: qz ipi⁹ dñi principaliter: ⁊ ipius pphẽ
istrumẽtaľr (Postq̃ aũt resurrexero) hoc ad
dit ad zsolationẽ eorũ: vt q audita ei⁹ morte
erant desolati: audita eius futura resurrecti
one eẽnt aliqľr zsolati (precedã vos in gali-
leã) nõ solũ pmittit eis visionẽ suã in breui
dine ⁊ i loco multũ destãti: sz in ppinqua re-
gione. i. in galilea (Rñdẽs aũt) Hic spẽaľr p-
di. scãdalũ petri (Rñdens aũt petr⁹) qz erat
ceteris feruẽtior (ait illi: ⁊ si oẽs scãdali. fue
rint in te. ⁊c.) In hoc nõ mẽtiebař: qz sic hẽ-
bat i mẽte sz psũptuose loqbatur ñ zsiderãs
debilitatẽ fragilitatis sue ppter qd grauius
ceteris pmissus ẽ cadere. Et iterũ: qz futurus
erat pastor ecclesie. vt ex suo casu sciret alũs
zdescẽdere) Ait illi ies⁹. Amẽ dico tibi: qz añ
q̃ gall⁹ cãtet ter me negabis.) Mar. xiiii. dz
expsi⁹. Añq̃ gallus bis vocẽ dederit ter me
es negaturus. aug. lib. de zcordia euãgelista
rũ dicit. q tercia negatio petri fuit inchoata
etiã ante primũ cantũ galli: añq̃ tñ esset cõ-
sũmata gallus cantauit: qz negatio scd̃m to
talitatẽ suã accepta hz aliquẽ tractũ tp̃is In
hoc ẽi includiř ṽbuz illorũ q dicebant petro
tu ex illis es. ⁊ argumẽtũ qd adducebãt ex lo
qla ei⁹ ⁊ negatio petri seqñs. ⁊ sic patet q bñ
potuit inchoari illa negatio añq̃ gall⁹ primo
cãtaret: ⁊ post terciaz Mathe⁹ ergo Lucas ⁊
Johẽs: q dicũt petruz ter negasse xp̃m ante
primũ galli cãtũ loquũtur habẽdo respectum
ad negationis inchoationez. Marcus aũt q
dicit terciã negationẽ petri ẽẽ post primũ gal
li cantũ ⁊ ante scd̃m: loqtur hñdo respectuz
ad negationis zsũmationez (Ait illi petrus
et si oportuerit. ⁊c) Petr⁹ ⁊ alii discipuli hoc
dicendo nõ dixerũt mẽdaciũ qz sic cogitabãt

forte dixerunt tñ falsũ: qz contrarium accidit
(Tũc venit iesus) Hic zñr oñditur xp̃i desi
deriũ ad nr̃am redemptionẽ qd oñdit tripľr
Primo anxiando. Scdo orando ibi ⁊ pgress⁹
pusillũ. Tercio proditori occurrendo ibi. ec-
ce appropinquabit. ¶ Circa primũ aduertẽ
dũ q anxietas aĩe est passio cãta ex apphensio
ne magni mali de proximo iminẽtis impossibi
liľ ad euadẽdũ xp̃s aũt videbat mortẽ acer-
bissimã sibi de proximo iminẽtẽ: ⁊ nõ euasibi-
lem: qz sciebat hoc esse determinatũ a deo patre
a cuius determinatiõe nõ poterat declinare:
cũ nõ posset peccare ista tñ necessitas liberta
tẽ arbitrii non tollebat. igitur ex tali morte
sic iminẽte xp̃s hẽbat materiã maxĩe ãxieta-
tis. Itẽ ps sensitiua non alleuiabatur a tali
anxietate ex cõtẽplatione diuine essentie seu
prõptitudine voluntatis q erat in superiori
pte aĩe: qz dña virtute fiebat: vt ex superiori
parte aĩe nõ fieret influentia in inferiorẽ m:
vt sic esset ibi dolor ptis sensitiue maximus
ad nr̃am redẽptionẽ ex quo ergo ex tali an-
xietate xp̃s nõ fugiebat: sed magis venit ad
locũ vbi zditorẽ venturũ sciebat: oñdit desi
deriũ ad nr̃am redẽptionem ⁊ hoc est qd dz.
(Tũc venit iesus cum illis) .i. discipulis su-
is (i villã q dz gethsemani) illa enĩ villa erat
in pede montis oliueti: ⁊ ppť hoc dz. Lu. xxii.
q venit in montẽ oliuarũ. In fine etiã illius
ville erat qdã ortus ztẽplationi apt⁹ ⁊ illuc
intrauit iesus: vt dz Joh. xviii. c. et est vltra
torrentẽ cedron: vt dz ibidem qz vallis iosa
phat est inter media inter montẽ oliueti ⁊ ci
uitatẽ hierusalez. Torrẽs aũt cedron currit
per mediũ illius vallis: ⁊ sic ptz q euãgeliste
zcordãt de loco: sz ipz diuersimode nominẽt
(⁊ dixit discipľis suis sedete hic) hic dixit octo
apľis qz iudas nõ erat ibi: ⁊ tres secũ duxit:
vñ sequitur (Et assũpto petro ⁊ duobus filiis
zebedei) Isti ei tres erant magis familiares
ipi xp̃o ⁊ ad ei⁹ secreta magis admittebãtur
q̃ alii. vt aũt facta est supra. xvi. c. (cepit con
tristari ⁊ mestus esse) hoc fuit ad ostendendũ
veritatẽ humane nature. ⁊ q ista tristicia fue
rit maxia subditur (Tristis est aĩa mea vsq
ad mortẽ) et pt ly vsq accipi dupľr Uno mo
do intensiue quia tantuz intensiua erat q̃ta
poterat esse: vt visum est. Alio mõ extensiue
quia durauit vsq ad horam mortis. (Susti
nete hic et vigilate mecũ) tanq̃ amici specia
les q dñt in angustiis amicis assistere (Et p-
gressus) Hic oñditur xp̃i desideriũ ad nostrã
redemptionem: quia per orationem offere-
bat spiũ deo patri pro nobis: que quidẽ orat-

tio oñdit pfecta qz solitaria: cū dz (Et pgres
sus pusillū) recedēs aliq̄ntulū a pdictis trib⁹
apostolis: qz oratio est eleuatio mētis in deū
qd melius fit qñ hō est sequestratus ab aliis
Scdo qz humilis qd notat cū dz (pcidit in fa
ciē suā) Tercio qz deuota: cū dz (Pater mi)
Quarto qz recta. qz noluit ɔtrariē pdestina
tiōi diuine qd notat cuz dz (Si possibile est
transeat a me. ꝛc.) sz volūtate suā supponit
volūtate diuine dicēs) Uerūtñ nō sicut ego
volo. sz sicut tu) Quinto caritatiua: qz i ago
nia mortis posit⁹ dulciter suos discipulos vi
sitabat. Uñ sequitur (ꝛ venit ad discipulos su
os: ꝛ dixit petro sic) q. d. nō oñdis tm feruorē
facto q̄ntū vbo. sequitur (Uigilate et orate: vt
nō intretis in tētationē) i. vt nō supemini a
tentatiōe de primo iminētez: sicut fuerūt post
ea superati (Spūs q̄dē prōpt⁹ est) ad dicen
dū: sz ꝙ estis parati p me mori: vt pz ex pce
dētib⁹ (caro aūt infirma) ad sustinēdū imi
nētē tentationē hoc aūt dixit xp̄s: qz apli di
xerant ex magno spū prius mortez subire q̄
ip̄m negare cui⁹ tñ ɔtrariū fecerūt impulsu
carnali (Iterū scdo abiit ꝛ orauit. ꝛc) vbi ite
rat orōnē oñdēs ꝙ oratio dz eē ɔtinua. Si
mil' iterat visitationē discipulorꝫ suorꝫ: qz
opera caritatis dñt esse ɔiuncta orōni (Et re
lictis illis iterū abiit ꝛ orauit. ꝛc.) ter oratio
nem replicat sicut ter fuerat tentatus vt su
pra patuit. iiii. c. vt liberet nos. prio a malis
pteritis p veniā. scdo a pñtib⁹ p tutelā. ter
cio a futuris p cautelā (Tunc venit ad disci
pulos suos) ter discipulos visitat: sicut ter orat
rōne pdicta (ꝛ dixit illis) q̄si ɔpatiēs eis ppt
tētationē eis de primo minētē (Dormite iā
et requiescite) q. d. pax poteritis hoc facere.
(Ecce appropinquabit.) Hic tercio oñditur
xp̄i desideriū ad nr̄am redēptionem: qz non
solū pditorē cuz turba venientē expectauit
sed etiā occurrit eis: vt hz ioh. xviii. ꝛ hoc est
qd dz hic (Ecce appropinquabit hora) Post
q̄ eniz dixerat discipulis suis. Dormite iam
et requiescite: vt predictum est dimisit eos
aliquātulū q̄escere: postea cū sciebat iudā ap
propinquātē dixit eis. Sufficit: vt hz mar.
xiiii. Et tunc euigilauit eos di (Ecce appro
pinquabit hora. ꝛc. Surgite eam⁹ obuiā in
de). s. pditori (Adhuc eo loquente) Hec ē ter
cia pars pncipalis hui⁹ capituli. vbi descri
bitur ip̄i⁹ xp̄i tradicio ɔprehēsio: vbi tria de
scribunt p ordinē. Primū est ipsi⁹ iude frau
dulētia. Scdm ē christi patiētia: ibi. Et ecce
vn⁹. Terciū discipulorꝫ ignauia: ibi. Tunc
discipuli. Circa primū dicitur sic (Adhuc eo

loquēte) sc̄ xp̄o cū discipulis suis (ecce iudas
vnus de duodecim) i. de principalibus xp̄i di
scipulis (venit ꝛ cū eo turba multa. ꝛc) Ta
lē aūt turbā adduxit: ne forte alii credentes
in xp̄m: ip̄m vellēt eripere. sequitur (Qui aūt
tradidit eū dedit eis signū. ꝛc) Hoc aūt fecit
ne loco xp̄i caperēt iacobū minorē q̄ erat si
milis xp̄o in facie ppter qd dicebatur sp̄alit
frater dñi. sequitur (Et osculatus ē eū) in quo
apparet magna xp̄i māsuetudo q̄ nō negauit
osculū pditori suo (Dixitq; illi iesus) Amice
ad q̄d venisti) q. d. tu oñdis amiciciā signo ꝛ
agis pditionē de facto: qd pz ex hoc qd seqt
(Tūc accesserūt.) illi. s. q̄ erant in comitatiua
iude (ꝛ manus iniecerūt in iesū) violētas q̄ntū
erat ex parte ip̄orꝫ (ꝛ tenuerūt eū) qñ eñi vo
luit tent⁹ est ꝛ nō añ (ꝛ ecce vn⁹) Hic descri
bitur ip̄i⁹ xp̄i patiētia. ꝛ hoc dupliciter. Pri
mo fcō scdo vbo: ibi. In illa hora pacientia
aūt xp̄i facto oñditur i hoc ꝙ discipulos suos
phibuit a defēsiōe ei⁹. ꝛ hoc ē qd dz (Et ecce
vnus ex his q̄ erant cū iesu. Iste fuit petrus
vt hz io. xviii. (extēdēs manū exemit gladiū
suū) habebāt eñi duos gladios. vt hz luc. xxii.
Quos credo fuisse duos cultellos magnos
q̄bus vsi fuerāt in decisione agni pascalis (ꝛ
pcutiēs seruū. ꝛc) quē tñ sanauit xp̄us tactu
suo vt hz lu. xxii. ꝛ in hoc adipleuit xp̄s qd p
dixerat mat. v. Bñfacite his q̄ oderunt vos.
(Tunc ait illi iesus. Cōuerte gladiū tuū in
locū suū) phibēdo defensionē armorꝫ. Et ad
hoc inducit multiplicē rationē. Prima ratio
tangit ibi (Ois eñi q̄ gladio. ꝛc.) gladiū eñi
accipit q̄ eo vtit ad vindictā ppria auctori
tate: ꝛ hoc est illicitū. gladio aūt vtit sibi tra
dito: q̄ eo vtitur ad punitionē malorꝫ zelo
iusticie: sicut principes q̄ auctoritatē hñt a deo
qz in hoc principes minister dei est: vt dicit
paulus aplus: ꝛ sic ministri ad hoc a princi
pibus ɔstituti. Scdam rōnem assignat cū di.
An putas: qz nō possū. ꝛc) q. d. p aliā viā pos
sū euadere si vellē (ꝛ exhibebit michi modo
plusq̄ duodecī legiones angelorꝫ) Legio aūt
vna ɔtinet sex milia sexcentos sexaginta sex
Aduertēdū tñ ꝙ xp̄s nō dixit hoc ppter hoc
ꝙ indigeret auxilio āgelorꝫ: sed magis econ
uerso ip̄i indigēt suo auxilio: sed vt oñdat ꝙ
pluribus modis poterat euadere. Terciam
rationē assignat cū dicit (Quō ergo iplebun
tur scripture) Scripture eñi diuinitus reue
late loquūtur expresse de passione xp̄i vt pz
Isa. liii. dan. ix. ꝛ in plurib⁹ aliis locis q̄ nō
implerētur nisi xp̄s pateret: qd est inconueni
ens cū sint deriuate a prima veritate ppter

qđ subdit (qꝛ sic oportet fieri) qꝛ ex quo ali-
qđ ẽ sc̃dm p̃destinationẽ a deo ꝓdictũ opꝫ il-
lud impleri. ibi tñ nõ est necessitas ↄ̃tie nõ tñ
ↄ̃ntis qꝛ diuina ꝓordinatio nõ tollit ↄtingẽ
tiã a reb⁹) In illa hora) Hic ostẽditur xp̃i pa
tiẽtia v̓bo: qꝛ ñ ĩpatiẽter sꝫ rõnabiliter allo
cut⁹ est turbã ip̃m cõp̃hendẽtẽ (Tanꝙ ad la
tronẽ exijstis. ꝛc. q. d. sñ cã fecistis hoc cui⁹ rõ
nẽ assignat dicẽs. (Quotidie). i. freq̃nt (apđ
vos). i. in loco ĩ quo hẽtis ꝑtãtẽ (sedebã) pa-
cifice ꝛ sine armis. q. d. tũc potuistis me cõp̃re-
hẽdere. sequitur (Hoc aũt totũ factũ est) qꝛ scri
ptũ erat đ eo ꝙ tractaretur sicut malefactor
et latro. Isa liii. Cũ sceleratis reputat⁹ est.
(Tũc discipuli.) Hic describitur discipulorũ
xp̃i ignauia. Prio ei in ḡnali cũ dꝛ (Tũc di-
scipuli oẽs relicto eo). i. xp̃o magistro suo (fu
gerũt) timore ꝑterriti ꝛ dimiserũt magistrũ
suũ sicut latronẽ deduci ꝓpt qđ sequitur (At il
li tenẽtes iesũ duxerũt eũ ad cayphã) lꝫ p̃rio
fuerit duct⁹ ad annã vt dꝛ ioh. xiiii Tñ ma-
theus de hoc nõ facit mẽtionẽ qꝛ nõ fuit ibi
duct⁹: nisi ꝓpter quãdã reuerẽtiã: qꝛ erat so-
cer cayphe: vt ibidẽ dꝛ (vbi scribe) i. legisꝑiti
(ꝛ seniores populi) i. iudices ordinarii vt s̃
visũ est. xv. c. (cõuenerãt) ad examinandũ et
iudicãdũ xp̃m (Petrus aũt) Hic ponit igna
uia petri in sp̃ali cũ dꝛ. (seq̃batur eũ a lõge)
qꝛ timebat ne ꝑciperetur eẽ discipul⁹ sequitur
(Et ingress⁹ intro) qualr̃ aũt ingressus fue-
rit: dꝛ io. xviii. c. ꝑ impationẽ alteri⁹ discipu
li q̃ erat not⁹ pontifici (vt videret finẽ) lꝫ ãt
nõ auderet xp̃m ↄfiteri seu defẽdere: tñ vole
bat videre q̃d finaliter fieret de eo (Princeps)
Hec ẽ quarta ps p̃ncipalis h⁹ ca. ĩ qua descri
bitur ipsi⁹ xp̃i app̃hẽsi illusio vbi quattuor
tãgũtur ꝑ ordinẽ. Primum est ei⁹ accusatio
maligna ꝑ falsos testes Hic dꝛ accusati iniusta
ↄdẽnat⁹ ꝑ malos iudices ibi. Et surgẽs Ter
tiũ ↄdẽnati vituperatio ꝑ malignos appari
tores ibi. Tũc expuerũt. Quartũ petri nega-
tio ꝑ tres vices ibi. Petr⁹ aũt sedebat. Circa
primũ dꝛ hic (Principes aũt sacerdotũ ꝛ oẽ
ↄsiliũ q̃rebãt falsũ testimoniũ) qꝛ vero nõ po
terãt inuenire (vt eũ morti traderẽt) ꝑ pylatũ
p̃sidẽ: qꝛ ipsi nõ hẽbãt aliã iusticiã (ꝛ nõ inue
nerũt) vñ possẽt eũ accusare tãꝙ dignũ mor-
te corã pylato (Cũ multi falsi testes accessis-
sent) ad id qđ dictũ est ꝓcurãdũ (Nouissime
aũt venerũt duo falsi testes. ꝛc. (Sꝫ queritꝛ
quã isti dicũtur falsi testes: qꝛ io. ii. ca. scribit
ꝙ xp̃s dixit iudeis. Soluite tẽplũ hoc ꝛ ĩ tri
bus diebus excitabo illud. qđ videt idẽ esse
cũ eo qđ hic dꝛ. Dicẽdũ ꝙ illa verba q̃ dixit

xp̃s io. ii. intelligũtur de templo corporis sui
vt ibidẽ dꝛ. Et hoc sonant verba ibidẽ posi-
ta qꝛ dixit ibi. Soluite tẽplũ hoc: nõ p̃cipien
do eis. sꝫ p̃cipiendo eis qđ ẽent facti dissol-
uendo corp⁹ ei⁹ qđ erat tẽplũ sp̃uale dei. vñ
sens⁹ est. Soluite. i. solueritis corpus meũ per
mortẽ ꝙ michi infereritis: vñ sequitur ibidẽ. ꝛ in
tribus diebus excitabo illud. Excitare enim
est a somno mortis reuocare: quod non cõpetit
templo materiali: sed templo spirituali. scili
cet suo corpori. Isti autem testes loquebant
ac si de templo materiali xp̃s intellexisset: cũ
dicebat (in tribus diebus reedificabo illud)
quia reedificare proprie respicit tẽplũ mate
riale. Item non dixit destruam vel possum
destruere: vt ipsi imponunt sed dixit (Solui
te) i. solueritis michi inferendo p̃dicens mor
tem suam ꝛ resurrectionẽ: vt patet ex p̃di-
ctis. et sic patet ꝙ isti testes mutauerunt ver
ba eius et sententiam in quo apparet falsi-
tas eorum dato etiã ꝙ bene repetissent ver-
ba eius et sententiam: tamẽ possunt dici fal-
si testes alia ratione. s. ex falsa intentiõe: qꝛ
intendebãt procurare mortem innocentis.
(Et surgens) Hic ↄ̃ter ostẽditur qualiter xp̃s
ↄdẽnatus ẽ ꝑ malos iudices. Dicit ergo sic.
(Et surgẽs p̃nceps sacerdotũ) ex impatiẽtia
surrexit de tribunali: qꝛ nõ inueniebat vnde
posset xp̃s iuste ↄdẽnari (ait illi nichil r̃ñ des
ꝛc.) qꝛ ea qua ↄtra xp̃m dicebãtur erãt falsa ꝛ
r̃ñsione ĩdigna iõ nolebat r̃ñdere. Itẽ qꝛ vo
lebat adimplere illđ qđ de ipso scriptũ erat.
ps̃a. liii. c. Quasi agn⁹ corã tõdẽte se obmutu
isset ꝛ nõ aperuit os suũ. sequitur (Adiuro te ꝑ
deũ viuũ) ad hoc aũt r̃ñdet xp̃s propter reue
rentiã diuini nõis inuocati dicens (Tu dixi
sti) sup. veritatẽ quod pꝫ ex sequẽtib⁹ (Verũ
tñ dico vobis ãmodo videbitis filiũ hõis se-
dentem a dextris virtutis dei: qꝛ ĩ iudicio ex
tremo sic videbitur ab illis qui eum iniuste
condẽnauerũt. dicit igitur (amodo) qꝛ a tẽp̃e
passionis eum vlterius non viderunt (Tũc
princeps sacerdotum scidit vestimenta sua)
Iste erat modus iudeorũ scindere vestimen
ta in signum doloris quãdo audiebant blas-
phemiam diuini nõis. hoc autem imponebat
princeps sacerdotum xp̃o ꝓpter quod subdit
(blasphemauit) propter qđ ipse et alii assistẽ
tes iudicauerunt eũ dignũ morte cũ tñ dice
ret veritatem: vt patet multipliciter ex p̃e-
dictis in hoc euangelio. (Tunc expuerunt)
Hic ↄ̃ter ostenditur qualiter xp̃s fuit tripli-
ter vituperatus per malignos apparitores
et hoc dupliciter. Primo facto cũ dicitur ex-

puerũt in faciẽ eius tanq̃ in hoiem pestiferũ
et dignũ morte. Mos eñ erat iudeoꝝ super
tales ꝯspuere in cõtẽptũ (ꝛ colaphis eũ ceci-
derũt) sine causa percutiendo ꝛ vituperãdo
eũ. Scdo ṽbo dicentes (Prophetiza nobis.
ꝛc.) q. dicerent: tu es falsus ꝓpheta (Petrus
vero) hic ondit qualr xp̄s fuit negat⁹ a suo
discipulo p tres vices. Primo simplici ṽbo
Scdo cũ iuramẽto. Tercio p detestationeꝫ
cũ iuramẽto. i. p execrationẽ qđ est qñ aliqs
nõ solũ iurat p deũ. sꝫ etiã imprecatur sibimet
aliqđ malũ: nisi id qđ dicit verũ dicit igitur
(Petrus ṽo sedebat foris in atrio) nõ eñ pe-
trus erat simpliciter extra domũ: vt iã dictũ
est: sed erat extra locũ vbi xp̄s illudebat in
quodã atrio in quo erat ignis accensus i me-
dio scdm qđ dꝫ. Luc. xxii (accessit ad eũ vna
ancilla) de istis negationibus petri videntur
euangeliste diuersimode scribere: maxime de
secunda et tercia: qꝛ de scda dꝫ hic: ꝙ fuit ad
vocem ancille. Lucas autem dicit ꝙ fuit ad
vocem hominis. Johãnes autem ꝙ fuit ad
vocẽ plurium. Silr de tercia dicit Johãnes
ꝙ fuit ad vnius q̃ erat cognatus illius cuius
petrus abscidit auriculã. Matheus autẽ hic
dicit ꝙ fuit ad vocem illoꝝ qui astabant. Di-
cendũ igitur ꝙ principalis intentio euange-
listaꝝ erat negationem trinaꝫ petri exprime-
re. ꝛ in hoc conueniunt oẽs euangeliste. Ex-
primere autem personas accusantes petruꝫ
non erat principalis intentio coꝝ: sed tantũ
ex accidenti tñ non contrariantur in hoc: qꝛ
verisimile est ꝙ multi ad illa verba cõcurre-
bant circa petrũ et cõsimilia ṽba proferebant
ipm accusando. Et sic vnus euangelista vnã
personã noiat. alius aliã vnã vl plures: nec
est ibi falsitas ratione dicta. Videtur aũt scd-
cundũ veritatẽ hystorie ꝙ prima negatio sit
facta ad vocẽ hostiarie principaliter. Scda
ad vocẽ illoꝝ q̃ stabant ad ignẽ fuerit tñ exci-
tati ab alia ancilla ꝓpter quod Mathe⁹ illã
exprimit hic ꝛ de aliis tacet quod aũt hic dꝫ ꝙ
dictã est petro exeũte ianuã intelligendũ est
sic. i. se disponente ad exitũ qꝛ adhuc erat ꝓ-
pe ignẽ: vt dicit Johẽs sed timẽs ne perciperé-
tur volebat exire. Tercia negatio autẽ facta
est multis eũ accusantib⁹: inter quos princi-
palis erat cognatus illius cuius abscidit pe-
trus auriculã ꝓpter quod exprimit illũ Jo-
hãnes de aliis tacẽdo. His dictis littera patꝫ
vsq ad illũ locũ (nã ꝛ loquela tua manifestũ
te facit) licet eñ lingua hebrea sit vna tñ aliq̃
modo variabant scdm diuersitatẽ ꝓuincia-
rũ: ꝛ iđ illi de galilea aliter loquebantur ali-
quo modo: q̃ illi qui erant de hierlm sicut lin-
gua gallica est vna: ꝛ tñ aliter loquũtur illi
qui sunt de picardia: q̃ illi q̃ habitant parisius
ꝛ p talẽ veritatẽ potest percipi. vnde aliqs sit
oriundus vñ sequitur (Tunc cepit detesta-
ri et iurare) in hoc significatur iuramentuꝫ
p execrationẽ (Et recordatus ẽ petr⁹.) Dñs
eñ respexit petrum: vt dꝫ Lu. xxii. c. Et ex hoc
petrus recordatus est de verbo xp̄i qđ dixe-
rat eũ negaturũ: ꝛ ad penitentiã reduct⁹ est
(Et egressus foras fleuit amare) ꝛ extunc pe-
trus traxit incõsuetudinem: vt a primo gal-
loꝝ cãtu vsq ad horã matutinã staret in ora-
tione flendo pro ista negatione: vt hr in ite-
neratio clementis (Mane aũt facto) Osten-
so qualr passio xp̄i fuit p iudeos inchoata: hic
onditur qualr fuit p gẽtiles ꝯsũmata. Et di-
uidit in duas partes: qꝛ prio describitur ipi⁹
xp̄i crudelis occisio. Scdo ei⁹ fidelis ꝛ deuo-
ta tumulatio: ibi Cũ sero factũ esset. Prima
adhuc in duas: qꝛ primo describit ipius xp̄i
iniqua cõdẽnatio. Scdo ipius sentẽtie iniq̃
executio ibi: Et postq̃ illuserũt ei. Prima in
quattuor: qꝛ primo describit ipius xp̄i coraꝫ
preside pñtatio. Scdo ipi⁹ pñtati diligẽs iter-
rogatio ibi. p dic aut solẽnẽ Quarto innocẽ-
tis ꝯdẽnatio: ibi. Videns aũt pilat⁹. Prima
adhuc in duas: qꝛ primo describitur ipi⁹ xp̄i
pñtatio vt dictũ est. Scdo icidentaliter sub-
ditur iude desperatio: ibi. Tunc videns. Cir-
ca primum dꝫ sic (Mane aũt facto) qꝛ a me-
dia nocte vsq ad illam horam illuserũt euꝫ
ꝯspuendo ꝛ palmis cedendo vt visũ est (Con-
siliũ inierũt oẽs principes. ꝛc) nõ eñ ex testio-
niis prehabitis hẽbant aliquid vnde posset
accusari corã pylato sicut reus mortis: ꝛ ideo
vlterius ꝯsulebãt qualiter eũ sicut dignum
morte accusarent: vt patebit infra: sequitur (ꝛ
vinctũ adduxerũt) illi eñ q̃ reputabãtur di-
gni morte ducebãtur corã iudice ligati. (Et
tradiderũt poncio pylato psidi) Aliq̃ dicunt
ꝙ pylatus erat ꝓpriũ nomẽ ei⁹ ꝯpositum ex
noie matris q̃ dicebatur pila ꝛ patre q̃ dice-
batur atus. Pöcius aũt cognomẽ ei⁹ q̃ fue-
rat iudex missus a romanis ad insulã põcia-
nã. hoc aũt diffuse hr in quadam legenda q̃
vocatur aurea: sꝫ qꝛ ibi multa dicũtur de hoc
q̃ videntur prima facie falsa q̃ ꝓpter ꝓlixita-
tẽ omitto. iđ aliẽ dicendũ ꝙ põci⁹ erat ꝓpri-
um nomen ei⁹. qđ patꝫ ex duobus. Primo qꝛ
postponitur cognomẽ et nõ preponitur ꝓprio
nomini: saltẽ de cursu cõi. Scdo qꝛ hoc no-
men satis cõe est in burgundia: vñ iste pyla-
tus erat oriundus. erat enim lugdunensis:

vt dicit magister in hystoriis. ⁊ idem dicit iosephus lib. antiquitatū. Pylat⁹ aūt erat ei⁹ cognomen. p̄ses aūt erat nomē officii sui: et dr̄ a p̄sidendo qꝛ in iudea p̄sidebat iudeis: ibi dē missus a romanis (Tunc videns) Hic incidentaliter subditur iude desperatio cum dr̄. (Videns iudas q̄ dānat⁹ esset) hec aūt desperatio ꝓcedit ex duob⁹ Primo ex magnitudine sceleris tradendo ad mortē illū cui⁹ tantā sāctitatē expertus fuerat. Scdo qꝛ dānationem suā audierat a xp̄o vt dictuꝫ est ca. p̄cedenti quē sciebat ꝓphetā verissimum (penitentia ductus) infructuosa tñ qꝛ erat sine spe venie sicut de his que sunt in inferno dicitur sapiētie. v. Dicentes intra se penitentiam agētes (retulit triginta argenteos. ⁊c) Ex quo pꝫ q̄ cupiditas sua nichil valuit sibi sequitur (At illi dixerunt quid ad nos) q. dicerent nō curamus: si peccasti vel nō (tu videris) i. ad te ꝑtinet videre factū tuū (Et abiēs laqueo se suspendit) ex desperatione ⁊ in hoc plus peccauit q̄ in tradendo xp̄m vt dicit hieronim⁹ cuius rō est: qꝛ in traditiōe xp̄i peccauit cōtra eius hūanitatē directe: sꝫ in desperatiōe illa peccauit directe ꝯtra ei⁹ diuinitatē: qꝛ ꝯtra infinitatē diuine mīe. sequit (Non lꝫ eos mittere in corbanā) Corba hebraice, idē est qd̄ oblatio. Corbana aūt erat locus ad ponēdū oblatiōes factas i tēplo ꝓ reparatiōe tēpli ⁊ aliis necessariis magna igr̄ apparet sacerdotū excecatio q̄ occisionē xp̄i reputabāt sibi licitaꝫ imo tanq̄ sacrificiū deo facerēt: ⁊ tñ preciuꝫ venditiōis eius reputabāt nephariū ⁊ indignū applicari ad vs⁹ tēpli (Cōsilio aūt inito emerūt ex illis agrū figuli) qꝛ ille cuius ille ager erat figulus fuit: iō sic vocabatur vl' for te: qꝛ ibi erat terra apta ad faciendū vasa fictilia (in sepulturā peregrinoꝝ) q̄ non hēbāt ꝓpriū sepulchrū. Propter hoc vocatus est ager ille acheldemach. ⁊c) Hoc ex dei ordinatione factū est ad memoriā ꝓditionis iude ⁊ passionis xp̄i (Tūc impletū est quod dictum est ꝑ hiere.) qꝛ scd̄m qd̄ dicit hieronim⁹ licet auctoritas sequens non sit in libro hieremie quē habemus: tamen hieronim⁹ vidit auctoritatē istā de verbo ad verbum in quodā libro hebraico q̄ dicebatur esse hieremie ꝓphete. multi eīn libri ꝓphetarū non hn̄tur. Vel aliter ly hieremiam non est de textu vt dicit hieronim⁹: nec etiā in antiq̄s libris ē: ⁊ tūc qd̄ dr̄ ꝑ ꝓphetā intelligere debem⁹ zachariā qꝛ zacha. xi. c. hr̄ ista sn̄ia lꝫ v̄ba aliquātuluꝫ sint mutata (Et acceperūt trigīta argēteos p̄cīū appreciati) i. p̄ci⁹ xp̄i (quē appreciauerūt a filiis isrl') qꝛ illud p̄ciū fuit ꝯstitutū iter iudā et sacerdotes qui erāt de filiis isrl' (⁊ dederunt eos i agrū figuli) i. ꝓ agro figuli (sicut ꝯstituit michi dn̄s) hoc est additū ab euāgelista qꝛ ista p̄dicta erāt a deo preordinata (Jesus aūt stetit) Hic ponit ip̄i⁹ p̄ntati interrogatio. Ad cui⁹ euidētiā ꝯsiderandū q̄ iudei accusauerūt xp̄m corā pylato de trib⁹: vt hr̄ Lu. xxiii. Primū fuit q̄ subuertebat gētē iudeoꝝ a cultu legis scd̄m q̄ aduertebat pp̄lm a reditione tributi impatori romano. Tercium q̄ dicebat se esse regē: sic volebat sibi superare regnū. De primo non curauit pylatus qꝛ erat hō gētilis ⁊ iō nō curabat de obseruatione seu violatione iudaice legis Scd̄z sciebat eē falsum qꝛ audierat a xp̄o rn̄suꝫ fuisse iudeis. Reddite q̄ sunt cesaris cesari. ⁊c. vt hr̄ mathei co. xxii. De tercio aūt interrogauit ip̄m xp̄m: qꝛ cōtra imperatorē videbat eē directe q̄ aliq̄s diceret se eē regē iudeoꝝ q̄ seruiebat īpatori romano sub tributo ꝓpter q̄ romani abstulerāt a iudeis nomē regiū tp̄e pōpeii ⁊ hoc ē qd̄ dr̄ hic. Et interrogauit eū p̄ses dicēs. Tu rex es iudeoꝝ. Dixit iesus illi. tu dicis) scꝫ veritatē: qꝛ nō negauit se esse regem: sꝫ magis ꝯsensit. Verūtñ exposuit dictū suū dicens (Regnū meū nō est de hoc mūdo) vt hr̄. Joh. xviii. Et in hoc sati fecit pilato qꝛ regnū impatoris nō p̄t esse nisi hoc mūdo ⁊ sic regnū xp̄i nō erat ꝯtrariū impatori. (Et cuꝫ accusaret a p̄ncipibus sacerdotū ⁊ seniorib⁹) de aliis q̄ dicta sunt q̄ expressius tanguntur. Lu. xxiii. (nichil rn̄dit) tū qꝛ manifeste falsa erant ⁊ rn̄sionē indigna: qꝛ volebat implere illō qd̄ erat scriptum de eo. Isa. liii. c. Sicut agnus corā tōdente se obmutescet ⁊ nō aperuit os suū (Tūc dixit illis pylatus. ⁊c) eadē rōne nō rn̄dit ei ⁊ iteꝝ: qꝛ nolebat impedire passionē suā sequitur (ita vt miraret p̄ses vehementer) de xp̄i paciētia sic tacendo: cū oīa q̄ cōtra eū dicebātur possꝫ excufflare vno v̄bo (Per diem aūt) Hic ꝯsr̄ ponitur innocētie xp̄i declaratio ⁊ primo ostēditur ei⁹ innocentia Scdo iudeoꝝ resistētia ibi principe. aūt prīa in duas: qꝛ inocētia xp̄i primo declaratur de v̄bo iudeis. Scdo ex testimonio sue vxoris ibi. sedēte aūt Ad euidētiā prime ptis aduertendū q̄ in fauorē iudeoꝝ ꝯcessū erat a romanis vt in solennitate paschali dimitteretur. incarceratus scd̄z volūtatē eoꝝ in memoriā liberationis eoꝝ de egypto qꝛ in solēnitate paschali fiebat memoriā illius bn̄ficii. Pylatus āt sciebat eos cupidos de obseruāda illa ꝯsuetudine ex altera pte volebat xp̄m libera

re:iõ ꝓposuit eis opinionē dicēs q liberaret
eis iesū vel barabā ⁊ nullū aliū ꝑ hoc subti
liter credebat xp̄z liberare de ↄsensu eoꝝ: qꝛ
nõ credebat aliquomõ q peterēt liberatiõez
barabe: qꝛ erat homicida: ⁊ sediciosꝰ ⁊ ꝓfessusꝰ
vt hꝫ lu. xxiii. ⁊ iõ credebat q ꝓeligerēt libe
rationē iesu. ⁊ hoc ē qḋ dꝛ (Per diē aūt solē
nem) nõ quēcūqꝫ: sꝫ in solēnitate paschali vt
dictū est (ↄsueuerat preses dimittē ꝑplo vnū
vinctū) rõ dicta ē (Hēbat aūt tūc vinctū vnū
insignē) dꝛ aūt hic insignis nõ nobilitate ge
neris: sꝫ ex famositate sui criminis qꝛ etiā bo-
nū ad mala trāsferimꝰ vt dꝛ. v. Metha. sicut
aliqs dꝛ bonꝰ latro: ita pōt dici īsignis. seqꝛ
(Quē vultis dimittā vobis barabā an iesuz)
q. d. nullū aliū hētis. ⁊ ꝑ hoc credebat libera
re iesū: vt dictū est cuius ratio subdit (Scie
bat ei q ꝑ inuidiā tradidissēt eū) qꝛ publice
arguebat vicia sacerdotū ⁊ phariseoꝝ (sedē
te) Hic declarat innocentia xp̄i ꝑ testimoniū
vxoris pylati. Ad cuiꝰ euidētiā sciēdū q dya
bolus ꝑ captionē xp̄i ꝓcurauerat ꝑ iudeos ꝑ
aliqua signa ꝑpendit ꝙ ipse esset vere xp̄s: ⁊
ꝑ ↄñs q ꝑ eiꝰ mortē spoliaretur infernꝰ. hāc
aūt ꝑpendit ꝑ eiꝰ patientiā ⁊ ꝑ scripturarū
īpletionē ⁊ forte ꝑ sāctoꝝ patrū in limbo exi
stētiū exultationē. Et iõ mortē xp̄i impedire
volebat ꝑ vxorē pylati cuiꝰ ꝓceres efficaces
credebat in ↄspectu viri sui. ⁊ hoc ē qḋ dꝛ hic
(Sedēte aūt eo ꝓ tribunali) iudicādo. s. xp̄z
misit ad eū vxor eiꝰ dicēs Nichil tibi ⁊ iusto
illi. q. d. nullo mõ ↄdēnes eū: sꝫ magis eū di-
mitte (Multa eñ passasū. ⁊c.) qꝛ diabolꝰ ap-
paruerat ei minēs eā terroribꝫ ad liberatio
nē xp̄i. ¶ Utrū aūt talis apparitio fuerit ei
factā in somno vel vigilia expresse non hētur
hic videt tñ q fuerat in sōno. ꝑ hoc q dꝛ per
vnū. xp̄s eñ fuit p̄ntatus pylato valde ma-
ne: vt dictū est in ꝓncipio huius ca. ⁊ iõ ꝓba
bile est q vxor eiꝰ iacebat adhuc in lecto: qꝛ
dñe non solēt ita mane surgere sicut viri sui
Principes Descripta xp̄i innocētia Hic sub
iūgit iudeoꝝ resistētia intñ eñ odiebāt eū
q ꝓelegerūt liberare hoīem pestiferū ne xp̄s
liberaret. ⁊ hoc est qḋ subdit hic (Principes
aūt sacerdotū ⁊ seniores ꝑsuaserūt ꝑplo) fal
sas rationes inducēdo (vt peterēt barabā. ⁊c)
⁊ ptꝫ vsqꝫ ibi (Quid eñ mali fecit) q. d. non
allegatis cām sufficientem sue mortis (At il
li magis clamabant) ꝑ clamorē aūt ⁊ tumul
tum populi voluerūt obtinere qḋ non pote
rant per rationē hēr dicētes (Crucifigatur)
i. morte turpissima et acerbissima moriatur.
(Uidens aūt pylatus) Declarata xp̄i inno-
centia: vt visū est. Hic ponitur ipsius innocē
tis iniusta ↄdēnatio: q̄ ꝓcessit ex parte pylati
ex timore: ne si dimitteret eū cōtra clamorē
ꝑpli accusaretur ꝑostea ad cesarē. ⁊ hoc est qḋ
dꝛ hic. (Uidēs aūt pylatꝰ q nichil ꝓficeret)
ostēdendo xp̄i innocētiā ad eius liberationez
(sed magis tumultus fieret) populi. s. clamā
tis ad ↄtrariū ꝑ seductionē sacerdotū vt vi-
sū est (accepta aqua lauit. ⁊c.) ad hoc vt inde
totū pctm̄ sup se acciperēt ⁊ ipse imunis esset
a pctō Sꝫ hoc non sufficit ad omnimodā eiꝰ
excusationē: qꝛ cū esset iudex tenebatur ex of
ficio seruare iusticiā: et iõ grauiter peccauit
faciēdo cōtra eā ad hūdū ꝑpli fauorē: minꝰ
tñ peccauit ꝙ iudei qꝛ eiꝰ motiuū fuit minꝰ
malū. Iudei eñ ad occidēdū xp̄m moti sunt
ꝑ rancorē ⁊ odiū. Pylatꝰ ꝓpter timorē cesa
ris ⁊ fauorē iudeoꝝ habendū (Tunc dimisit
illis barabā) facta remissione a iudeis q totum
pctm̄ receperēt sup se ⁊ filios suos.) Iesū aūt
flagellatuz tradidit. ⁊c. lꝫ ista flagellatio xp̄i
ponatur hic post sniam iudicis: tñ fuit ante
facta vt hꝫ io. xix. qm̄ hac intentiõe eū ꝓcepit
pylatus flagellari ⁊ illudi: vt iudei eēnt sa-
tiati sanguine eius vidētes eū sic punitū eti
am contra ↄdignū: ⁊ iõ ponitur hic quasi ꝑ
recapitulationē (Tūc milites). i. post flagel
lationē imediate et añ sniaz (suscipientes ie
sum in pretorio) vt magis illi illuderēt in lo
co patenti ⁊ corā multitudine (exuentes eū)
scꝫ vestimentis suis (clamidē coccineā). i. ru
beam in similitudinē purpure qua vtunt re
ges (circūdederūt illi) ipm vestiendo (et ple-
ctentes coronā de spinis) i. ibcis marinis ad
modū spinarū acutis: ⁊ ego q̄ scripsi hec au-
diui a quodā q̄ fuerat vltra mare cū sctō lu
douico rege francie q in littore maris sense
rat puncturas iūcoꝝ ꝑ sotulares intermedi
os (posuerēt sup caput eiꝰ ꝓ silitudīe corone
regie (⁊ arūdinē in dextera eiꝰ) ꝓ sceptro re
gio (⁊ genu flexo añ eū) et sic (illudebant ei)
facto siue ⁊ vbo. vñ seqtur (dicētes. Aue rex
iudeoꝝ) q. dicerent voluisti regnare ⁊ nõ po
tuisti: ⁊ sic eoꝝ illusio accusationi iudeorum
corrñdebat (Et expuētes in eū) tanꝙ in ꝑsonā
cōtēptibile ⁊ vilē (acceperēt arūdinē) de ma-
nu eiꝰ (⁊ ꝑcutiebant caput eiꝰ) ⁊ rõne cōtē-
ptꝰ: ⁊ rõne doloris īnfligēdi: qꝛ ex tali ꝑcus-
sione aculei corone intrabāt caput eius (Et
postꝙ descripta est ipius xp̄i cōdēnatio iniu
sta: hic ponitur iniqͥ snīe executio: ⁊ ꝓplo po-
nitur ipsiꝰ xp̄i iudicati crucifixio. Medo cru
cifixi illusio ibi A sexta autem hora. Circa
xp̄i crucifixionem quattuor tanguntur. Po

el vilites. Judeoꝝ crudelitas:ibi. Et dederūt
Militū cupiditas ibi. Postq̄ aūt. Latronū
societas:ibi. Tunc crucifixi sunt. Circa pri⸗
mum dicit sic (Postq̄ illuserūt ei exuerūt eum
clamidē) q̄ʒ clamidē illā coccineā iposuerūt
sibi solū ad deridendū eū sicut falsū regem
(⁊ induerūt eū vestimētis eius) q̄bus spolia
uerūt eū:vt predictū est. ⁊ hoc fecerūt: vt du
ctus ad mortē magis cognosceretur ī ꝓpria
veste q̄ aliena (Exeūtes aūt inuenerūt hoīeʒ
ꝛc) hoc nō est ꝯtra id qd̄ dʒ io.xix. Et baiulās
sibi crucē.ꝛc. Ipe eñ primo portauit cruceʒ
suā q̄ñ exiuit de domo pylati vt dicit iohēs
sʒ q̄ʒ erat fatigat⁹ ex ꝑcedēti labore ieiuniis
⁊ vigiliis: iō milites coegerūt symonē ad por
tandū ei⁹ crucē: vt citi⁹ possent ꝑuenire ad
locū crucifixionis vt dʒ hic (Et venerunt in
locū q̄ dʒ golgotha:qd̄ est caluarie loc⁹. Ille
loc⁹ nō est sic noiat⁹ a caluaria ade ibi sepul
ti:vt dicūt aliqui:q̄ʒ adā fuit sepult⁹ in ebrō
dicebat āntiq̄t⁹ cariatharbe.i.ciuitas quattu
or:q̄ʒ quattuor magni patriarche sūt sepulti
cū vxorib⁹ suis.s. Adā et Eua Abrahā ⁊ Sa
ra Isaac ⁊ Rebecca Jacob et Lia. dʒ ergo
caluarie loc⁹ q̄ʒ locus ille erat plen⁹ capiti⸗
bus mortuoꝝ q̄ ibi decollabantur q̄ʒ ibi ma
lefactores puniabantur ⁊ sic patet loci vili⸗
tas in quo Christus crucifixus est. (Et dede
runt.) Hic consequenter ponitur iudeorum
crudelitas cum dicitur (et dederunt ei vinū
cum felle mixtum. ¶ Johannes autem di⸗
cit q̄ dederunt ei acetum. Ad euidentiam hu
ius considerandum q̄ aliqui dicunt hoc esse
factum:vt citius moreretur:et sic milites de
eius custodi ꝛ citius expedirentur: quia debe⸗
bant eum custodire quousq̄ expirasset. Di⸗
cunt enim q̄ existentes in tormento si poten
tur aceto citius moriuntur. Sed hoc non vi
detur multum probabile / quia acetum est
frigidum:et per consequens videtur magis
mortem talium differre propter quod aliter
dicendum est. ¶ Scribitur enim in quodā
libro hebraico qui apud eos intitulatur li⸗
ber iudicum ordinariorum illud quod salo⸗
mon dixerat. Prouerbiorum.xxxi. capitulo.
Date siceram.id est potum inebriatiuuʒ me
rentibus:et vinum his: qui amaro sunt ani
mo:vt bibant et obliuiscantur egestatis sue
et doloris sui non recordētur amplius Ideo
ex occasione huius verbi seniores iudeorum
statuerant/vt condemnatis ad mortem da⸗
retur vinum aromaticum ad bibendum:vt
facilius tolerarent passionem. In hierusalē
autem matrone erant deuote et compassiue

que hoc vinum dabant ex deuotione. Judei
igitur ex nimia crudelitate moti:tale vinum
datum pro Christo et aliis duobus cum eo
crucifixis acceperunt sibi secundum quod di
ctum erat. Amos secundo capitulo. Vinum
damnatorum bibebant:et loco eius posuerūt
acetum cum felle mixtum (Et cum gustasset
noluit bibere) Marci.xi. (et nō accepit) quia
non accepit ad bibendum:sed solum ad gu⸗
standum modicum / vt sic impleretur in eo
quod scriptum est in psal. Dederunt in escā
meam fel.et in siti mea potauerunt me aceto
(Postq̄ autem crucifixerunt eum) Hic poni
tur multum crucifigentiuʒ cupiditas in hoc
q̄ abstulerunt sibi vestimenta sua omnia /
cum tamen dānatis ad mortem dimittatur
aliquod vestimentū ad carnis sue opertimen
tū. ⁊ hoc ē quod dʒ (diuiserunt sibi vestimen
ta ei⁹ in quattuor ꝑtes) secundū quod dʒ io.
xix.ca.quia quattuor erant milites ip̄m cru⸗
cifigentes (sortem mittentes.) Ista sors fuit
missa super tunicam dn̄i inconsutilē que erat
facta quasi reticulato opere:et ideo non po⸗
terat bene diuidi cū nō hēret aliquam sutu⸗
ram et ideo miserunt sortes quis haberet eā
integrā (vt impleretur qd̄ dictuʒ est ꝑ ꝓphe
tam. Diuiserūt sibi vestimēta.ꝛc.) Sʒ scd̄m
hiero. Istud nō est de textu Mat. nec est in
antiquis libris:sed tantū in euāgelio. Joh.
Expositio tamen huius auctoritatis pʒ ex ꝑ
dictis (Et sedentes seruabant eum) ne aliq̄s
raperet eum de cruce anteq̄ esset mortuus.
(Et imposuerunt super caput eius causam
ipsius scriptam (Iste erat modus iudeorum
q̄ super caput crucifixorum ponebatur cā cō
demnationis ipsorū. Ipse autem accusatus
fuerat q̄ sibi volebat vsurpare regnum iu⸗
deorum:vt visum est ꝛc. Tunc crucifixi sunt
cum eo ꝛc) hic describitur latronum societas
ad hoc enim crucifixi sūt cum xp̄o ex inten⸗
tione iudeorum vt xp̄s videretur particeps
et magister in malefactis eorum sed ex intē⸗
tione dei hoc per mittentis factum est vt im
pleretur quod de xp̄o scriptum erat Isa.liii.
Et cum sceleratis reputatus est. (Pretere⸗
untes.) Hic describitur ipsius xp̄i crucifixi
derisio:quia primo fuit derisus a pretereun
tibus hoc est a vulgaribus et plebeis homi⸗
nibus circa locū crucis ꝯcurrētibus dicētib⁹
(Vah) interiectio ē insultantis seu deriden
tis (q̄ destruis templum dei ꝛc.imponebāt si
bi q̄ hoc dixerat:sed hoc falsum erat vt visū
est ca.ꝑcedēti (Salua temetip̄m) q.d.nō po⸗
tes:ex quo pʒ falsitas tua. Scdo fuit derisus

a sacerdotibus.⁊ hoc est ꝙ dr̄(Simil̄r ⁊ princi pes sacerdotū ⁊c)i.legisperiti. (⁊ seniorib⁹) .i.iudicib⁹ ordinariis dicebāt Alios saluos fecit)q.d.nō est verū si posset talia facere sal uaret semetipm (Si rex israel est)nō ꝯsequēs: sꝫ messias ꝓmissus in lege) descēdat nūc de cruce)qꝛ alii reges si possēt talia facere,(vere dimus ei)falsū dixerūt qꝛ maiora fecit q̄ȝ la zaꝝ suscitauit.⁊ q̄ȝ post mortē de sepulchro surrexit:⁊ tñ nō crediderūt ei. Tercio fuit de risus a latronibus:⁊ hoc est qđ dr̄(Idipsū) .i.verba ꝑmissa)⁊latrones iproperabant cō trariū Luc.xxiii.c.vbi dicitur ꝙ vn⁹ increpa bat eū:alter aūt rogabat eū dicēs.Domine memento mei dū veneris in regnū tuū Di cendū ꝙ Math.loquitur scḋm illū modū lo quendi quo societas dr̄ aliqđ facere q̄ȝ vn⁹ de societate hoc facit vl' aliter dicēdū ꝙ vter qꝫ improperauit primo xp̄o sed alter vidēs postea patientiā xp̄i penituit:⁊ mīam petiit.⁊ sic in uenit(A sexta aūt)hic ꝯsequēter describitur ip̄i⁹ xp̄i crucifixi ⁊ derisi expiratio.vbi primo nota tur ꝑturbatio elemētoꝝ q̄si xp̄o morienti cō patiētiū.scḋo cōfessio assistētiū:ibi.Cēturio aūt Prīa ī duas:qꝛ primo describit ꝑturbatio corporū superioꝝ. Scḋo inferioꝝ:ibi.Et ec ce velū Circa primū dr̄ sic(A sexta aūt hora tenebre facte sūt ⁊c.)Hiero.dicit sup istū lo cū ꝙ iste tenebre fuerunt facte ꝑ retractionē radioꝝ solis diuina virtute.Origenes autē dicit ꝙ hoc factū est ꝑ iterpositionē nubiū dē sarū. Sꝫ in hoc magis credendū est dyonisio q̄ dicit in epystola ad policarpū hoc fuisse ꝑ iterpositionē lune iter terrā ⁊ solē:sicut sit ī eclipsi solis. Et ibidē dicit ꝙ ipse hoc vidit tūc exn̄s ī egypto vbi ē aeris puritas:qꝛ ra rissime fiunt ibi nubes ⁊ pluuie:ꝓpter ꝙ ta lia potuit tūc magis ꝑpēdere.vidit ergo ⁊ di xit lunā ab oriente ascēdere versus meridiē ⁊ supponētē se soli Hiero.aūt ⁊ orige.nō lo quūt illa eclipsi asserendo ꝙ sic fuerit vt di cunt.sꝫ ꝙ potuit sic fieri. Ex dictis pꝫ ꝙ illa eclipsis non potuit naturalis esse.sꝫ miracu losa:⁊ hoc multipliciter.primo:qꝛ luna erat quintadecima: vt patuit.c.ꝓce.et tunc luna distat a sole per diametrū celi.eclipsis aūt so lis nō pōt fieri naturaliter:nisi ī ꝯiūctiōib⁹ solis ⁊ lune:ꝓpt̄ qđ dicit dyoni.ꝙ mirabat̄: qꝛ non erat tp̄s ꝯueniens ad talē cōiūctionē Scḋm miraculū fuit ibi:qꝛ trāsacta eclipsi luna rediit ad orientē.ita ꝙ in vespere fuit ī oriente sole exn̄te in occidēte:⁊ sic orbes coꝝ fuerunt ad pristinū statum restituti Terciū miraculū fuit ibi qꝛ pars orientalis solis primo

fuit obscurata ⁊ et iteꝝ vltimo illuminata.c terario aūt mō fit in eclipsi naturali(sup vni uersam terrā)hic accipit̄ pars ꝓ toto. Ecli psis eīm solis non pōt esse vniuersalis:⁊ pro pter hoc q̄ȝ dr̄.Sup vniuersā terrā.intelli gendū est de terra iudee(vsqꝫ ad horā nonā (ex quo pꝫ ꝙ luna fuit imobilis sub sole per tres horas: et in hoc fuit quartū miraculū il lius eclipsis:qꝛ in naturali eclipsi luna cōti nue mouetur sub sole(Et circa horam nonā clamauit iesus voce magna dicens.Hely he ly lamazabathani)Et in hebreo idem est qđ de⁹/iota lr̄a hebraica adiūcta facit signare cū hoc me⁹.⁊ iō hely idē est qđ de⁹ me⁹. Lama est vna dictio per se:⁊ idē valet ꝙ quare in la tino.zabatani non est vna littera qꝛ nō sign idem qđ reliquisti me:sed dꝫ preponi ibi qđā lr̄a q̄ vocatur ayn.⁊ sonat sicut a/ formatu in gutture.vn̄ dꝫ sic scribi Azabathani.tunc sigt̄ idem quod dereliquisti me:sꝫ ꝑ ignorātia scriptoꝝ corrupta est lr̄a in latinis libris Di cit aūt xp̄s se derelictū a deo patre:qꝛ dimit tebat eū in manibus occidētiū(Quidā aūt illic stātes).s.milites ipm custodientes qui erāt gētiles:ꝓpter qđ linguā hebraicā igno rabant.Dicebant(Helyā vocat iste)Cetera patent vsqꝫ ibi(Jesus aūt iterū clamans vo ce magna emisit spm̄)Ex quo patet illa vox nō fuit naturalis sed miraculosa: qꝛ hō ma gno cruciatu ei longo afflictus:⁊ ex tali affli ctione morti si primus nō posset sic clamar ꝟtute nature(Et ecce velū)hic scḋo declara tur ꝑturbatio elementoꝝ inferiorum: qꝛ a motū terre et aeris velū tēpli scissū est. Illu aūt velū erat scḋm aliquos in introitu tēpli ꝓhibēs aspectū coꝝ q̄ erāt ita tēpluī.⁊ iō pr talē scissionē declarata est impletio veritati in morte christi q̄ latebat in figuris veteri testamenti. Scḋm alios vero non fuit velū quod erat in introitu tēpli:sed velū qđ erat intra templū inter sanctū ⁊ sanctū sanctoꝝ ⁊ scissio eius idē signat quod prius dictū est. hoc dicūt cōmuniter doctores.de vtroqꝫ velo dictū fuit plenius exo. xxv.ca. (et terra mota est) quasi non potens sustinere mort xp̄i(⁊ petre scisse sunt)in signum hui⁹ ꝙ cor da ꝯtūcūqꝫ dura deberēt xp̄o morienti cōpa ti(⁊ monumēta aperta sūt)ex terremotu ad denotandū ꝙ resurrectio xp̄i ꝓpinqua erat et alioꝝ cū ip̄o resurgentiū(Et multa cor pora sanctorū qui dormierant surrexerūt)n tunc q̄ȝ monumēta aperta sunt.s.hora mor tis xp̄i: sed postea q̄ȝ resurrexit:qꝛ cū eo sur rexerūt tanq̄ȝ testes sue resurrectionis.⁊ ho

est quod subditur (Et exeûtes de monumen
tis post resurrectionez ei⁹).i. xp̃i venerût in
sanctã ciuitatẽ hierlz) q̃ dicebatur sctã ꝓpter
tẽplũ diuino cultui deputatũ qḋ erat ibi (et
apparuerût mł̃tis) ad declarationẽ dñice re
surrectionis (Cẽturio) Hic ponit̃ assistentiũ
cõfessio Et ꝑ͛mo cẽturionis ⁊ sue societatis q̃
vidẽtes signa p̃dicta in mortẽ xp̃i ꝯfessi sunt
veritatẽ sue diuinitatis dicẽtes. Uere filius
dei erat iste) ⁊ ꝑ ꝯñs eiusdẽ nature cũ eo) Se
cũdo ponitur ꝯfessio mulierũ deuotarum q̃ ꝯtri
stebantur eũ facto: in ĩstẽti assistebât ipi mori
enti qḋ nõ audebât facẽ apl̃i: qꝫ sol⁹ Johẽs
legit ibi stetisse: ⁊ hoc est qḋ dr̃ (Erât aũt ibi
mulieres multe alõge. Cõtrariũ videt̃ Jo.
xix: vbi dr̃ ꝙ astabât iuxta crucẽ. Dicẽdũ ꝙ
erant lõge respectu multũ xp̃m crucifigẽtiũ
⁊ custodiẽtiũ: sꝫ ꝓpe erât respectu alioꝝ astã
tiũ nõ erât eñ lõge q̃n possẽt eũ loquẽtẽ au
dire qñ dixit matri sue. Mulier ecce fili⁹ tu⁹
⁊c.) q̃ secute erât iesũ a galilea) ex deuotione
quã hẽbant ad audiẽdũ vbũ ei⁹ (ministran
tes ei (necessaria vite sue de facultatib⁹ suis
Iste eñ erat mos iudeoꝝ ꝙ necessaria vite
admĩstrabât doctorib⁹ (inter quas erat Ma
ria magdalene sic noĩata a magdalo castel
lo (⁊ maria iacobi ⁊ ioseph mat̃) ista erat so
roꝝ marie mr̃is xp̃i (et mr̃ filiorũ zebedei).s.
iacobi ⁊ iohĩs (Cui aũt sero factũ esset) Hic
describit̃ ipsi⁹ xp̃i mortui deuota tumulatio
vbi duo ponunt̃. Primũ est sepeliẽtiũ deuo
tio. Scḋm iudeoꝝ malignãtiũ machinatio.
Altera aũt die. Circa primũ aduertẽdũ ꝙ lꝫ
mors xp̃i fuerit ignominiosa: vt pꝫ ex p̃dict̃
sepultura tñ ei⁹ fuit nobilis ⁊ sũptuosa cui⁹
rõ ẽ: qꝫ passibilitatẽ ⁊ hũanitatẽ assũpsit xp̃s
ꝓpt̃ nr̃am redẽptionẽ: ⁊ iõ ipa cõpleta i sua
morte p̃dicta debuerût cessare ⁊ ea q̃ seq̃bãn
tur quodãmõ ad gl̃iaz sue resurrectiõis ꝑti
nere. vtrũqꝫ aũt fuerat predictũ ꝑ Jsa. ꝓphe
tã de turpitudine mortis ei⁹. Jsa.liii. Tãq̃
ouis ad occisionẽ ducet̃ ⁊c. Et seq̃tur ibidem
Cũ sceleratis deputatus ẽ. De nobilitate se
pulture ei⁹ dr̃. Jsa.xi.c. Radix iesse q̃ stat in
signũ ꝑploꝝ ipsũz gẽtes depcabũtur ⁊ erit
sepulchrũ ei⁹ gloriosũ. hoc ergo qḋ dr̃ hic (Cũ
sero factũ esset) qꝫ circa vesperã ferie sexte de
posit⁹ est de cruce (venit q̃dã hõ diues) ⁊ ꝓpt̃
hoc potuit de facili accedere ad pylatũ: et qꝫ
erat nobilis ⁊ vnus de curia vt hẽ. Luc.xxiii.
ca. (ab arimathia.) Jsta est ciuitas q̃ primo.
Regũ dr̃ Ramata de qua fuit oriundus sa
muel (noĩe ioseph) nomẽ aũt ei⁹ exprimit̃: qꝫ
erat hõ famos⁹ (q̃ ⁊ ipe discipulus erat iesu)
occulte tñ ne expelleret̃ de synagoga: qꝫ sc̃dz
qḋ dr̃. Jo.xii.c. ex p̃ncipib⁹ multi crediderũt
i iesũ. sꝫ ꝓpter pharisceos nõ ꝯfitebãtur ne
de synagoga eiicerẽtur (Hic accessit ad pyla
tũ) de ꝑ̃sitio eñ timore ꝯfidẽter. petiit corp⁹
iesu ad sepeliendũ honorifice (Tũc pylatus
iussit reddi corp⁹) tũ qꝫ ioseph erat hõ valẽs
⁊ nobilis propt̃ quod pylat⁹ petitiõi ei⁹ vo
luit acq̃escere tũ qꝫ sciebat xp̃z crucifixũ sin
ꝯ (Et accepto corpore ioseph inuoluit illud
i syndone mũda) hoc ẽ in pãno lineo mũdo
ꝓpt̃ qḋ corp⁹ nõ ꝯsecrat i altari ſꝫ pãnũ sꝫ
cũ ſꝫ lineũ: qꝫ corp⁹ christi i sepulchro tali pã
no fuerat inuolutũ (⁊ posuit i monumẽto suo
quod erat sũptuose factuz (nouo) qꝫ si aliq̃s
fuissꝫ ibi añ sepult⁹ calũniari posset a iudeis
ꝙ ille resurrexisset ⁊ nõ christ⁹ (quod excide
rat i petra) eadez rõe factũ ẽ hoc: ne si christ⁹
fuissꝫ sepult⁹ in t̃ra diceret̃ a iudeis ꝙ disci
puli rapuissẽt corp⁹ ei⁹ fodiẽtes in t̃ra de sub
t⁹ ꝑ viã subterraneã. Et aduoluit saxũ ma
gnũ quod nõ possꝫ de facili amoueri ne aliq̃s
veniẽs possꝫ rape corp⁹ christi (ad ostiũ mo
numẽti) monumẽtũ illud factũ erat ad modũ
cuiusdã domũcle i cui⁹ medio erat sepulchrũ
⁊ i domũcla erat q̃ddã ostiolũ ad hñdũ illuc
igressũ (Erat aũt ibi. Maria magdalena et
altera maria) assistẽtes sepeliẽtib⁹ christũ ex
deuotiõe ⁊ ad vidẽdũ q̃lr̃ possent reuerti ad
ipsũ ungẽdũ (Altera aũt) Hic ponit̃ iudeorũ
machĩatio: qꝫ ĩpetrauerũt custodiri sepulchrũ
ne discipli christi raperẽt corp⁹ ei⁹ ⁊ diuulga
rẽt eũ resurrexisse: sꝫ qꝫ nõ ẽ ꝯsiliũ ꝯtra dñm
vt dr̃. Prouerb.xxi.c. iõ factũ iudeoꝝ magis
fecit ad oppositũ. s. ad certitudinẽ dñice resur
rectiõis: qꝫ ab ipsis custodib⁹ testificata ẽ: vt
hẽ seq̃nti ca. ⁊ hoc ẽ magnũ. s. hẽre testimoniũ
ab aduersariis dicit ergo (Altera die q̃ ẽ post
parasceuẽ). i. sabbato: qꝫ fer̃ sexta in q̃ passus
est christ⁹ dicta est parasceues. i. preparatio
qꝫ illa die preparabant cibaria ꝓ seq̃nti die
in crastino igr̃ dñice passionis (ꝯuenerũt p̃n
cipes sacerdotũ ⁊ pharisei ad pylatũ dicẽtes
Dñe recordati ⁊c. Et pꝫ l̃ra vsqꝫ ibi (Ait illis
pylatus: habetis custodiam) i. concedo ꝙ ac
cipiatis milites ad custodiendum cũ pro vo
luntate vestra (Illi aũt abeuntes munierũt
sepulchrum) militibus armatis (signãtes la
pidem (sigillo suo: ne aliquis posset ingredi
sine scitu eorum et cetera.

¶ Expositio moralis.

Mane autem facto. ⁊c.) Sequitur
(tunc videns Judas ꝙ dãnatus
esset. ⁊c.) Orige. Si autem locuz

pnie requisisset ⁊ xp̄s pnie obseruasset forsi-
tan inuenisset eum qui dicit. Nolo mortem
peccatoris:sed magis vt cōuertatur ⁊ viuat
(Emerant ex illis agrum figuli in sepultu-
ram peregrinorum) augu. Peregrinis:quia
sine domo patria ⁊ toto orbe exules iactan-
tur requies xp̄i sanguine prouidetur. Istos
autē peregrinos dicimus esse deuotissimos
xp̄ianos qui renunciantes scdo ⁊ nichil possi
dentes in mundo in xp̄i sāguine requiescūt
(Jesus autem stetit ante presidem ⁊c.) sed-
tur (Et non rn̄dit ei ad vllū verbum) eo di
cta est ca. precedenti scdm aug. ⁊ hiero. Uel
ꝺ nichil rn̄dit ne crimen diluens dimittere
a preside ⁊ crucis vtilitas differretur (Prin
cipes autē sacerdotū ⁊ seniores persuaserūt
pplis ⁊c Orige. Est ⁊ nunc videre quō ppls
iudeorū a senioribus suis ⁊ iudaice culture do
ctoribus suadetur ⁊ excitatur aduersus iesū
vt perdant eū. Et hodie in locis pluribus sit
sidem aduersus (Innocens ego sū a sanguie
iusti huius) Leo papa. Excessit ergo pylati
culpā facinus iudeorū sꝫ nec ipe euasit reatū
qui reliquit proprium iudicium ⁊ in crimen
trāsit alienū (Tūc dimisit eis barabam ⁊c)
pyla. In quo archanum infidelitatis future
ondit. s. antixp̄m xp̄o preferendū (Tūc mili
tes presidis suscipientes iesū ⁊c) Chry. Que
igitur erit nobis cura de cetero si contume-
lias ab aliquo patiamur:postq̄ xp̄s hoc pas
sus est. etenim qō fiebat in xp̄o vltim⁹ con-
tumelie terminus erat:nec vna pticula tm̄:
sed vniuersum corpus patiebatur iniurias.
Caput per coronam ⁊ arūdinem: ⁊ colaphis
facies:qꝫ conspuebantur gene ⁊ alapis cede
bantur Corpus totū per flagella denudatū
⁊ circūdationem clamidis ad fictā adoratio
nem. Manus per arūdinē quā dederunt p
sceptro:acsi timerēt ne pt̄ermitterēt aliquid
turpissime pdiptionis Moraliter Rabbanus
Caput xp̄i deus igit calamo xp̄i caput pcu-
tiunt q̄ diuinitati eius ↄtradicentes errorē
suū auctoritate sacre scripture q̄ calamo scri
bit firmare conant Spuūt in faciē ei⁹ q̄ pn̄
tiā gr̄e sue ↄbis execrādis respuūt ⁊ eū i car-
ne venisse denegāt falso aūt illū adorāt q̄ eū
credūt:sed peruersis actib⁹ despiciunt. (Et
duxerūt eū vt crucifigerēt) extra ciuitatē vt
p h⁹ ondēret q̄ p toti⁹ mundi salute patie-
bat. Hebre. xiii. ca. Jesus vt sctificaret ppl̄m
suū extra portā passus est (Exeūtes aūt inue-
nerūt hoiem cireneū ⁊c.) hiero. Mistice crucē
suscipiūt nationes ⁊ pegrin⁹ obediēs portat
ignominiā saluatoris (Et dederūt ei bibere

vinū cū felle mixtū ⁊c.) hoc moraliter faciūt
q̄ mēbra eius amaritudinibus affligūt (Di
uiserūt vestimēta ei⁹ ⁊c.) hoc nequiter attē-
tant qui ecclias spoliāt (Tūc crucifixi sūt cū
eo ⁊c) Remigi⁹. Per istos duos latrones de
signant oēs q̄ artioris vite continētiā apps
hēdūt. quicūq̄ enī itentione placendi deo hoc
faciūt designātur p illū qui a dextris xp̄i cru
cifix⁹ est. q̄ vero p appetitu laudis hūane. vl̄
aliq̄ min⁹ digna itentione. p illū q̄ a sinistris
(Pretereūtes aūt blasphemabāt ⁊c.) sic ⁊ mō
q̄ viā pretergrediuntur iusticie nō cessāt illū
blasphemare (Si filius dei es descēde de cru
ce) Raban⁹. Si aūt tūc de cruce descēderet
ꝟtutē patientie nō demōstraret:sꝫ expecta-
uit paululū:irrisionē sustinuit et q̄ de cruce
descendere noluit de sepulchro resurrexit (A
sexta aūt hora ⁊c. Origenes. Sicut moyse ex
tēdēte manus in celū secute sunt tenebre p
egyptios:sic ⁊ xp̄o hora sexta man⁹ extēdēte
in cruce ad celū sup pplm q̄ clamauerat cru
cifige eū facte sūt tenebre ⁊ olim lumine pri-
uati sunt i signū futurarū tenebrarū:q̄ appre
hēsure erāt iudaicā gētē (Deus me⁹ vt quid
dereliquisti me) Glosa Subtraxit captionē
sed nō soluit vnionē. Sic martyres in ma-
nibus carnificū dereliqt̄ quos tn̄ charitate
firmissima sibi iūxit. (Jesus aūt clamās voce
magna emisit spm̄) Ostēdēs ex clamore sup
naturali ꝑer maxima charitate tradidit nr̄e
salutis (Et ecce velum tēpli scissū est ⁊c) Dei
tēplū ē fidelis aīa pme Cor. iii. c. Tēplū dei
spm̄ est:qō estis vos. Cui⁹ velū scindit quā
do velamen ypocrisis dissipatur terra moue
tur quando terrenū desyderiū in amorē ce-
lestiū cōmutatur: ⁊ petre scinduntur quando
duricia cordis per pietatē emollitur: ⁊ mor-
tui resurgunt quando sōnus pigricie ad bo-
ni operis exercitium excitatur (Cū sero factū
esset ⁊c. Sequitur ⁊ petiit corpus iesu (ille cor-
pus postulat qui p digna receptione eucha-
ristie deū suppliciter exorat (⁊ inuoluit syndo
ne munda) pū recepit mente pura (⁊ posuit
in monumento nono) i. in corde per gratiā
renouato (⁊ aduoluit saxum magnū ad ho-
stiū) quando potuit diligens obstaculū con-
tra peccati recidiuū) cū anime deuote consy-
derant passionis xp̄i misterium (Altera aūt
die ⁊c.) Sequitur. (Jube ergo custodiri se-
pulchrū ⁊c.) Notandū q̄ volētes impedire
diuinam puidētiā cōtra suā itētionē pmo-
uēt illā sicut fratres ioseph vendiderūt ipm
ne adorarēt eū: ⁊ per hoc cōpulsi sint eū ado
rare secundum ordinem prouidentie diuine

sic principes iudeorũ volentes impedire celebritatẽ nois christi fuerunt valde diligentes de custodia sepulchri: & per hoc celebrata est fama de veritate sue resurrectionis. & per cõsequens sui nominis (Et erit nouissimus error peior priore) veritatẽ ignoranter dixerũt sicut & cayphas. nã error eorum quo milites pecunia corruperunt vt furatum corpus xpi mentirentur. peior fuit errore quo petinerũt custodiam sepulchri ne discipuli corpus christi furarentur &c.

Feria.ii.post do.palmar. S.ioh.xii.ca.

In illo tpe. Ante sex dies pasche venit iesus bethaniam vbi fuerat lazarus mortuus quem suscitauit iesus Fecerũt aũt ei cenã ibi: & martha ministrabat Lazarꝰ vero vnꝰ erat ex discũbẽtibus cũ eo. Maria ergo accepit librã vnguẽti nardi pistici ꝑciosi: & vnxit pedes iesu Et extersit capillis suis pedes eius. & domus impleta est ex odore vnguenti. Dixit ergo vnus ex discipulis eius iudas scariothis q̃ erat eũ traditurꝰ Quare hoc vnguẽtũ nõ venit trecẽtis denariis & datũ est egenis: Dixit aũt hoc nõ qr de egenis pertinebat ad eũ: sed qr fur erat & loculos habens: ea q̃ mittebantur portabat. Dixit ergo iesus Sinite illã: vt ĩ die sepulture me seruet illud. pauperes eni sẽper habebitis vobiscum: me aũt nõ sẽper habebitis. Cognouit ergo turba multa ex iudeis qr illic esset Et venerũt nõ ꝓpter iesũ tantũ: sꝫ vt lazarũ videret: quẽ suscitauit a mortuis

Expositio litteralis.

Pro declaratione huiꝰ lectiõis euãgelice est itelligẽdũ: q̃ occasio mortis xpi fuit inuidia iudeorũ ex fama & gloria xpi Diuiditur hec lectio euangelica in duas: qr primo ponitur glorificatio xpi ab amicis familiaribus. Secundo a turbis vulgaribus ibi. Cognouit ergo turba. Prima adhuc i duas. quia primo ponitur ob. equiũ xpi factum ab amicis in generali. Secundo a maria in speciali: ibi. Maria ergo In prima parte dicit sic (Ante sex dies pasche) Immediate enim post suscitationẽ lazari iudei diffinierunt occidere xpm / vt dictum est: et ideo recesserat quousq̃ appropinquaret pascha in quo immolabatur agnus paschalis: vt sic xpus qui est agnus verus immolaretur pro nobis. immediate post immolationẽ agni paschalis figuralis: vt veritas figure succederet (venit bethaniã) que ẽ prope hierusalẽ ad duo miliaria) vbi lazarus fuerat mortuus: quem suscitauit iesus) Illuc enim venit vt ex memoria miraculi ibidem facti turba populi moueretur ad eum honorifice recipiendũ in hierusalem ante passionem suam sicut fuerat predictum per zachariam ꝓphetam. ix. capitulo. Exulta filia syon iubila filia hierusalem. Ecce rex tuus venit. &c. Fecerunt autem ei cenam ibi.) homines illius loci: et fuit hec cena in domo symonis leprosi: vt communiter tenent doctores. fuerat tamen prius a christo curatus sed nomẽ remãserat ad memoriam miraculi. Origenes autem dicit q̃ illa cena fuerat in domo marthe quod probat ex eo quod subditur.) et Martha ministrabat.) Sed potest dici q̃ iste symon erat vicinus marthe: et propter hoc ipsa ministrabat in domo eius sicut homines solent facere in domibus amicorum suorũ: et maxime ꝓpter reuerentiã ipsius xpi comedẽtis ibidẽ (Lazarꝰ vero vnꝰ erat ex discũbentibꝰ cũ eo) inuitatꝰ a symone. Hoc aũt factũ est ad declarationẽ veri miraculi de eius suscitatione (Maria aũt) Hic describitur obsequiũ xpo impensum a maria in spẽali. Et diuiditur in tres, qr primo ponitur marie deuotio. Scđo iude idignatio: ibi Dixit ergo vnꝰ Tercio eiꝰ reprehensio. ibi Dixit ergo iesus In prima parte dẽ sic. (Maria ergo soror lazari (accepit libram) in quo notatur quãtitas vnguẽtis nõ esse vocesimile q̃ esset aliquid grosse materie: sicut vnguenta cõiter dicta q̃ indecẽs esset tale quid ponere super caput hois sedentis in mensa. Maria aũt nõ solũ

vnxit pedes dñi ſ; etiã caput: vt Matheus exprimit .xxvi.c. ⁊ Mar.xiiii. lʒ hic omittatur. Et iõ dicendũ ꝙ hic vocat vnguentũ liquoꝛ pciosꝰ de aromatica herba expꝛessꝰ sicut aq̃ rosacea de rosis expꝛimitur. Alr̃ dr̃ ꝙ fuit lachrima fluẽs naturaliter de arboꝛe aromatica (nardi) nomẽ ẽ herbe nigre aromatice hñtis spicas ꝓpt hoc dicit Marci.xiiii.c. Nardi spicati. q̃d ex ill' spicis extrahebat liquoꝛ pꝛedictꝰ ꝑ artificiũ vl' naturã. scḋʒ alios (pistici) scḋm aug. nomẽ est loci vbi crescit herba vñ talis liquoꝛ exprimit' sed meliꝰ dr̃ pistici .i. fidelis pistis enĩ grece fides ẽ latine. ⁊ hoc est dictũ ꝙ ille liquoꝛ erat purus ⁊ verꝰ nõ habẽs aliq̃d aliũ admixtũ nec sophisticatꝰ (pꝛeciosi) qꝛ valebat trecentos denarios: vt habetur Marci.xiiii.c.i. trecentos nũmos vsuales erat enĩ liquoꝛ ille refrigeratiuus ⁊ confoꝛtatiuus membꝛoꝝ ⁊ consolidatiuus ⁊ valde odoꝛiferus / ⁊ vnxit pedes iesu et extersit capillis suis) pedes eius. Oꝛdine cõuerso factũ fuit ꝙ hic scribatur. qꝛ pꝛimo lauit pedes eius ⁊ extersit ⁊ postea vnxit (Et domus impleta est ex odoꝛe vnguenti) Ex quo pꝫ pꝛeciositas vnguenti ⁊ deuotio marie expendẽtis rem tam pꝛeciosam ĩ obsequiũ dñi. Utrũ autem ista fuit mulier de qua narrat Lucas dictum fuit ca. pꝛecedenti. (Dixit ergo) Hic ponitur iude murmuratio. cum dr̃ (vnus ex discipulis eiꝰ iudas scharioth{is}) hoc dicitur ad drñam alterius iude (qui erat eũ traditurus) licet eñ pꝛimo fuerit bonus quãdo vocatus fuit ad aplatum: vt supꝛadictũ est: tamen postea lapsus est in pctm̃. ꝙ autem dñs ĩn sua societate tolerauit euʒ dedit nobis exemplũ tolerandi malos. (Quare hoc vnguẽtum non venit trecentis denariis) id est vẽditur. vnde versus. De re que venit gratia nulla venit. habet enim sensum passiui sub voce actiua ⁊ datum est egenis) hoc dixit simulans pietatem ad operiendum suam cupiditatem. propter quod subdit euangelista (Dixit aũt hoc non qꝛ de egenis pertinebat ad eũ) .i. de illis non curabat: licet ei poꝛtaret ea que dabantur xp̃o ad dandum pauperibus: non tamẽ faciebat: sed retinebat sibi. ideo subditur (sed quia fur erat ⁊ loculos habens) in quibus abscõdebat ea que debebãt in alios vsus expẽdi. vnde subditur (ea que mittebantur) id est chꝛisto dabantur ad subueniendum necessitatibus chꝛisti ⁊ discipuloꝛum eius ad dandum pauperibus (poꝛtabat) id est officium poꝛtãdi ⁊ seruandi habebat ad istos vsus licet hoc infideliter ageret

ex hoc patet ꝙ chꝛistus ⁊ discipuli eius de elemosinis viuebant. Sciendum etiam ꝙ ista poꝛtatio pecunie in via non pertinet ad perfectionem: sed xp̃s hoc faciendo suscepit personam infirmoꝛum eis condescendens: sicut fecit se abscondendo a iudeis: vt supꝛa dictũ est. viii. ⁊ x. ca. Et hoc habetur extra de verboꝛum significatione. lib. vi. capitulo Exiit qui seminat ⁊ pꝛopter hoc male arguunt illi qui ex hoc loco dicunt ꝙ habere aliqua mobilia in communi ad perfectionem pertineãt.

¶ Postea autem hic queri. Quare xp̃s permisit iudam poꝛtare pecuniam relictam cuʒ sciret eum latronem. Dicendum ꝙ a pꝛincipio quando fuit sibi traditum poꝛtandi officium latro non erat: et q̃uis xp̃s sciret eum futurum latronem: tamen tradidit sibi istud officiũ: quia minoꝛ erat inter apostolos aliis: pꝛopter quod vltimus inter eos nominatur: vt patet mat. x. et mar. iii. Talibus autem tempoꝛalia sunt tradenda. maioꝛes aũt debent circa doctrinam ⁊ spũalia apostoli septẽ dyachones oꝛdinauerunt sub eis ad tp̃alia administranda: vt ipsi apostoli liberius possent intendere oꝛationi ⁊ pꝛedicationi vt habetur act. vi. (Dixit ergo.) Hic ponitur iude repꝛehensio: cum dr̃ (Sinite illam). q. d. non habetis causam sufficientem murmurãdi: qꝛ egit opus bonum: vnde patet ꝙ iudas non solum murmurauit: sed etiam alii discipuli: vt habetur mat. xxvi. ⁊ mar. xiiii. Uerũ tamen quia fuerunt incitati per iudã: ⁊ iteꝝ moti pietate iudas aũt cupiditate. ideo iohãnem solum noĩauit iudã (vt in diem sepulture mee seruet illud) nõ loquitur de hoc ꝙ iã erat effusũ: sed de alio simili. q. d. illud quod sepulture mee ꝑparauit illud reseruabit ꝙ non poterit illud in me expendere pꝛeuenta acceleratione resurrectionis mee: quia quãdo venit ad monumentum ad vngendum coꝛpus domini cum xp̃s iam resurrexerit: vt patet infra. c. xx. Mat. autem hoc expꝛessiꝰ dicit pꝛeuenit vngere coꝛpus meum in sepulturam. ⁊ ideo expꝛimitur hic obscurius cum dr̃ (Sinite illam vt in diem sepulture mee) q. d. dimitenda est nunc facere qđ tunc faceret si posset: et illud vnguentum tunc seruabit in loco istius nunc in me expensi: ⁊ qꝛ iudas ita murmurãdo ⁊ alios ad hoc incitãdo causã pietatis pꝛetenderat: iõ hanc excludit dicens (Pauperes enĩ sẽp habebitis vobiscum) q. d. pot' recuperare ad benefaciendum pauperibus: sed nõ poterat recuperare ad inungendum me coꝛpoꝛaliter: pꝛopter qđ sequit'.

(me aũt nõ sp habeb.tis).s.pñtia corporali ad hab.tãdũ in carne passibili q idiget tali vnctiõe p hoc pz q aliqd op⁹ min..s necessariũ põt pponi magis necessario qñ iminet casus q illud min⁹ necessariũ nõ põt alias recuperari (Cognouit ergo turba) Hic oñdit qñliter xps fuit honorat⁹ a turbis visitãdo eũ cũ dr (Cognouit ergo turba multa ex iudeis q illuc essent) Bethania eñ erat prope hierusalẽ ad vnã leucã: ⁊ iõ de facili poterãt hoc cognoscere (⁊ venerunt nõ pp̃ iesũ tñ) ĩ hoc innuit duplex causa: vna pp ipm iesũ reuerẽter visitandũ. Alia q subdit (sz vt lazarũ viderẽt quẽ suscitauit a mortuis) facta eñ mirabilia libẽter vidẽt: mirabilissimũ autẽ erat videre quatriduanũ mortuũ suscitatũ cõedentẽ ⁊ bibẽtẽ ⁊ alia opa facientẽ. spabãt etiã audire ipm referentẽ stati alterius vite quẽ oẽs scire desiderãt.

¶ Expositio moralis.

I Es⁹ ergo añ sex dies pasche) Alien/ ius. Misticẽ q añ sex dies venit bethaniã sigt q ille q sex dieb⁹ oĩa fecerat ⁊ sexto die hoiem creauerat ipse sexta mundi etate sexta feria sexta hora redimere mũdũ venerat (maria ergo accepit librã vnguẽti ⁊c) Exponat sicut s̃ mat.xxvi.mar.xiiii. Ista aũt ẽ expositio marci (Sinite illã) eius approbãdo opationẽ ⁊c. Aliã expositionẽ.s. math non inueni. ¶ Nõ fratris anthonii betõtini. Dom⁹ impleta ẽ ex odore vnguẽti Jo.xv. Sup quib⁹ verbis q̃rit a docto. Qñ .s. iterãda sit ɔfessio. Ad qd scđũs boñ.rich. ⁊ aste.li.v.t.xviii. dicũt q in pluribus casibus iterãda ẽ. Et pmo si sacerdos non potuit absoluere argumẽtũ ẽ.c. Et hoc.xxxiii.q.ii.c.latorẽ Scđo si instituit discernere: ⁊ iõ q̃rẽd⁹ ẽ socerdos sciẽs ligare ⁊ soluere: vt aug. ait lib de pe.di.vi.c.q vult.vbi dz. Qui vult cõfiteri pctã sua vt inueniat gr̃am q̃rat sacerdotẽ scientem ligare et soluere: cũ negligens contra se extiterit negligat⁹ ab eo q eum misericorditer monet et petit ne amlo in foueã cadant. Tercio si contempsit vel neglexerit satisfacere et oblitus est satisfactionẽ iniũctã nã si sciret eã ⁊ iplere vellet cõfessionẽ iterare tenetur: q cõfessus est non cõtrit⁹ exñs in pposito nõ dezerendi pctñ. Sũt alii duo casus. Vn⁹ ẽ ppter pctĩ obliti recordationẽ. Ali⁹ ppter recidiuationẽ: in quibus sanũ ɔsiliũz esset q penitens oĩa iteraret qñ sacerdotem mutat vel qñ reuertitur ad eũdẽ qui ppter diuturnitatẽ peccati eius est oblit⁹ nõ credo tñ q teneatur nisi in generali alia pctã narrare. vt si dicat vel se peccasse ⁊ cõfessũ fuisse ⁊ sibi talẽ pniam iniũctã fuisse: ⁊ sic satis poterit eius conditio ⁊ ingratitudo eñ addit se nup hoc cõmisisse pctñ vel recordatũ esse. Ultimo iteranda est cõfessio si non fuit integra qz scienter penitens tacuit aliquod mortale pctñ: qz tunc nõ ɔtritus apparet: et ideo iteranda est cõfessio. vt paulo ante dictum est.

¶ Feria.iii. post palmarum. Passio domini nostri iesu xp̃i scđm marcũ.xiiii.

I N illo tp̃e Erat pascha ⁊ asima post biduũ: ⁊ q̃rebant sũmi sacerdotes et scribe quomodo iesũ dolo tenerent ⁊ occiderent. Dicebant eñ Non in die festo: ne forte tumultus fieret ĩ pplo. Et cũ esset iesus bethanie ĩ domo symonis leprosi ⁊ recũberet venit mulier habẽs alabastrũ vnguẽti nardi spicati preciosi Et fracto alabastro: effudit super caput eius. Erant aũt quidã indigne ferẽtes intra semetipsos ⁊ dicentes Ut quid perditio ista vnguẽti facta est? Poterat eñ vnguẽtũ istud venũdari plusq̃ trecẽtis denariis ⁊ dari pauperib⁹ Et fremebãt ĩ eã. Jes⁹ aũt dixit. Sinite eam. Quid illi molesti estis? Bonũ opus operata est in me. Sẽper eñ pauperes habetis vobiscũ ⁊ cũ volueritis potestis illis benefacere: me aũt nõ sẽper habebitis Qđ habuit hec fecit. puenit vngere corp⁹ meũ ĩ sepulturã. Amẽ dico vobis: vbicũq3 predicatũ fuerit euangeliũ istud ĩ vniuerso mundo ⁊ qđ hec fecit

narrabit̄ ī memoriā eius Et iu
das scarioth vnꝰ d̄ duodecī abiit
ad sūmos sacerdotes: vt ꝓderet
cū illis Qui audiētes gauisi sūt
⁊ ꝑmiserūt ei pecuniā se datu-
ros: ⁊ q̄rebat quō illū oportune
traderet Et p̄ria die azimorꝝ q̄n
pascha immolabāt: dicūt ei di-
scipuli. Quo vis eamꝰ ⁊ pare-
mꝰ tibi vt manduces pascha:
Et mittit duos ex discipul' suis
⁊ dixit eis Ite ī ciuitatē ⁊ occur-
ret vob; hō lagenā aq̄ baiulās
Sequimini eū: ⁊ quocunqꝫ in-
troierit dicite dn̄o domꝰ/ q2 ma
gister dicit. Ubi ē refectio mea
vbi pascha cū discipulis meis
māducē: Et ipse vobis demon
strabit cenaculū grādē stratū ⁊
⁊ illic parate nobis Et abierūt
discipuli eius ⁊ venerūt ī ciui-
tatē/ ⁊ īuenerūt sicut dixerat ill'
⁊ parauerūt pascha Uespe aūt
facto: venit cū duodecī: ⁊ discū
bentibꝰ eis ⁊ māducātibꝰ: ait
iesus. Amē dico vobis q2 vnus
ex vobis me tradet q̇ māducat
mecū At illi ceperūt cōtristari ⁊
dicere ei sigillatī. Nunq̇d ego.
Qui ait illis Unus ex duodecī
q̇ intingit mecū manū ī catino
Et filius q̇dē hoīs vadit sicut
scriptū ē de eo Ue aūt hoī illi p
quē filiꝰ hoīs tradet̄ Bonū erat
ei si natꝰ nō eēt hō ille Et man-
ducātibꝰ illis accepit iesꝰ panē
⁊ bn̄dicēs fregit ⁊ dedit eis ⁊ ait
Sumite Hoc ē corpꝰ meū Et ac
cepto calice gr̄as agēs dedit eis
Et biberūt ex illo omēs. ⁊ ait ill'
Hic ē sāguis meꝰ noui testamē
q̇ ꝓ multis effūdet̄ Amen dico
vobis: q2 iā nō bibā de genimīe
vitis vsqꝫ ī diē illū. cū illō bibā
vobiscū nouū in regno dei. Et
hymno dicto exierūt ī mōtē oli
uarꝝ: ⁊ ait ill' iesꝰ Oēs vos scan
dalizabimini ī me ī nocte ista:
q2 scriptū ē Percutiā pastorē:
⁊ dispergent̄ oues gregis Sed
postq̄ resurrexero: p̄cedā vos ī
galileā Petrus aūt ait illi Et si
oēs scādalizati fuerīt: s3 nō ego
Et ait illi iesꝰ Amē dico tibi: q2
tu hodie ī nocte hac priusq̄ bis
gallꝰ vocē dederit: ter me es ne
gaturꝰ At ille āplius loq̄batur.
Et si oportuerit me simul cōmo
ri tibi: nō te negabo Silr' aūt ⁊
oēs dicebāt Et veniūt ī prediū
cui nomē gethsemani: ⁊ ait di-
scipulis suis Sedete his: donec
orē Et assūpsit secū petrū ⁊ ia-
cobū ⁊ iohannē ⁊ cepit pauere
⁊ tedere: ⁊ ait illis Tristis ē aīa
mea vsqꝫ ad mortē: sustinete hic
⁊ vigilate Et cū ꝓcessisse paulu
lū ꝓcidit sup terrā ⁊ orabat vt
si fieri posset trāsiret ad eo ho-
ra ⁊ dixit Abba pat̄ oīa tibi pos
sibilia sūt trāsfer calicē hunc a
me sed nō q̄d ego volo: sed q̄d tu

Et venit et invenit eos dormiẽtes Et ait petro Symõ dormis Nõ potuisti vna hora vigilare mecũ? Uigilate et orate: vt non intretis i tẽtationẽ Spũs qdẽ promptꝰ ẽ: caro aũt ĩfirma Et iterũ abiẽs orauit eundẽ sermonẽ dicẽs. Et reuersꝰ denuo: inuenit eos dormiẽtes Erãt eni ocli eorũ grauati Et ignorabãt qd respõderẽt ei Et venit tercio et ait illꝰ Dormite iã et reqescite Sufficit: venit hora Ecce tradet̃ filiꝰ hoĩs ĩ manus peccõrũ Surgite eamꝰ Ecce q̃ me tradet: ppe est Et adhuc eo loqñte venit iudas scarioth vnꝰ de duodecĩ et cũ eo turba multa cũ gladiis et lignis missi a sũmis sacerdotibꝰ et scribis et senioribꝰ Dederat aũt traditor eis signũ dicẽs Quẽcũqꝫ osculatꝰ fuero ipse ẽ: tenete eũ et ducite caute Et cũ venisset statĩ accedẽs ad eũ ait. Aue rabbi Et osculatꝰ ẽ eũ At illi manus iniecerũt ĩ iesũ: et tenuerunt eũ Unꝰ aũt de circũstãtibꝰ educẽs gladiũ pcussit seruũ sũmi sacerdotis: et ãputauit illi auriculã. Et rñdẽs iesꝰ ait illꝰ Tãq̃ ad latronẽ existis cũ gladiis et lignis cõphendere me. Quotidie erã apd vos ĩ tẽplo docẽs: et nõ me tenuisti Sz vt ipleãt̃ scripture Tunc discipuli eiꝰ relinquẽtes eũ: oẽs fugerũt Adolescens aũt qdã sequebatur eũ: amictꝰ syndone sup nudo: et tenuerunt eũ At ille reiecta syndone nudꝰ pfugit ab eis Et adduxerũt iesũ ad sũmũ sacerdotẽ: et cõuenerunt oẽs sacerdotes et scribe: et oẽs seniores. Petrꝰ aũt a lõge secutꝰ est eum vsqꝫ intro in atriũ sũmi sacerdotis et sedebat cũ ministris ad ignẽ: et calefaciebat se Sũmi vero sacerdotes et oẽ cõsiliũ q̃rebant aduersus iesũ testimoniũ vt eum morti traderent: nec inueniebant Multi eñ falsũ testimoniũ dicebãt aduersus eũ: et conuenientia testimonia nõ erant Et quidã surgentes testimoniũ ferebãt aduersus eũ dicentes Qm̃ nos audiuimus eũ dicẽtẽ. Ego dissoluã tẽplũ hoc manu factũ et post triduũ aliud nõ manufactũ reedificabo Et nõ erat ꝯueniẽs testioniũ illorũ exurgẽs aũt sũmꝰ sacerdos in mediũ: ĩterrogauit iesũ dicens Nõ rñdes q̃cq̃ ad ea q̃ tibi obiiciũtur ab his? Jesꝰ aũt tacebat et nichil rñdit Rursũ sũmis sacerdos interrogabat eũ et dixit ei Tu es xp̃s filius dei bñdicti? Jesus aũt dixit illi ego sũ et videbitis filiũ hominis sedentem a dextris virtutis dei et venientẽ cũ nubibus celi Sũmus aũt sacerdos scĩdẽs vestimẽta sua ait Quid adhuc desideramꝰ testes

Audistis blasphemiã Quid vo
bis videtur: Qui oẽs condẽna
uerũt eũ reũ esse mortis: ⁊ cepe
rũt quidã cõspuere eũ/ ⁊ velare
faciẽ eius ⁊ colaphis eũ cedere
⁊ dicere ei. Prophetiza ⁊ ministri
alapis eũ sedebãt. ⁊ cũ esset pe-
trus i atrio deorsũ: venit vna ex
ãcillis sũmi sacerdotis. ⁊ cũ vi
disset petrũ calefaciẽtẽ se: aspi
ciẽs illũ ait. Et tu cũ iesu naza-
reno eras: At ille negauit dicẽs
Neq; scio neq; noui q̇d dicas. ⁊
exiit foras ante atriũ/ ⁊ gallus
cãtauit. Rursus aũt cũ vidisset
eũ alia ancilla: cepit dicere cir-
cunstãtibꝰ Q; hic ex illis est At
ille iterũ negauit. ⁊ post pusillũ
rursus q̇ astabãt dicebãt petro
Uere ex illis es: nã ⁊ galileꝰ es.
Ille aũt cepit anathematizare
⁊ iurare q; nescio hoiez istũ quẽ
dicitis Et stati gallꝰ cãtauit. ⁊
recordatus est petrꝰ verbi q̇d di
xerat ei iesus: priusq̃ gallus cã
tet bis ter me negabis. et cepit
flere. ⁊ cõfesti mane cõsiliũ faciẽ
tes sũmi sacerdotes cũ seniori-
bus ⁊ scribis ⁊ vniuerso cõsilio
vincientes iesũ duxerũt ⁊ tradi-
derũt pylato. ⁊ interrogauit eũ
pylatꝰ Tu es rex iudeorũ: At ille
rñdẽs ait illi Tu dicis. ⁊ accusa
bãt eũ sũmi sacerdotes i multis
Pylatꝰ autẽ rursũ iterrogauit
eũ dicẽs Nõ rñdes q̇cq̃. Uide i
quãtis te accusãt: Iesꝰ aũt am
plius nichil rñdit: ita vt mira-
retur pylatꝰ. Per diẽ aũt festũ
solebat illis dimittere vnuz ex
vinctis quẽcunq; petissẽt: erat
aũt q̇ dicebatur barabas q̇ cuz
seditiosis erat vinctꝰ q̇ i seditiõe
fecerat homicidiũ. ⁊ cũ ascẽdis
set turba: cepit rogare sicut sẽp
faciebat illis Pylatꝰ aũt rñdit
eis: ⁊ dixit vultis dimittã vobis
regẽ iudeorũ: Sciebat eni q; per
iuidiã tradidissẽt eum sũmi sa
cerdotes. Põtifices aũt cõcita
uerũt turbã: vt magis barabã
dimitteret eis. Pylatꝰ aũt iter
rñdẽs: ait illis Quid ergo vul
tis faciã regi iudeorũ: At illi ite
rũ clamauerũt Crucifige eũ Py
latꝰ autẽ dicebat eis Quid eni
mali fecit: At illi magis clama
bãt. Crucifige eũ. Pylatꝰ autẽ
dicebat eis Quid ei mali fecit:
At illi magis clamabãt. Cruci-
fige eũ. Pylatꝰ aũt volẽs pplo
satisfacere dimisit illis barabã
⁊ tradidit iesũ flagellis cesũ vt
crucifigeretur. Milites aũt duxe
rũt eũ intro in atriũ pretorii et
cõuocãt totã cohortẽ. ⁊ induũt
eũ purpura ⁊ imponunt ei ple
ctentes spineã coronã: ⁊ ceper
salutare eũ. Aue rex iudeorũ. ⁊ p
cutiebant caput eiꝰ arũdine et
cõspuebãt eũ ⁊ ponẽtes genu
adorabãt eũ. Et postq̃ illuserũ

ei exuerunt eum purpura: et induerunt eum vestimentis suis: et educunt illum vt crucifigerent eum Et angariauerunt pretereuntem quempiam symonem cyrzeneum venientem de villa: patrem alexandri et ruffi vt tolleret crucem eius. Et perducunt eum in golgotha locum qd' est interpretatum caluarie locus Et dabant ei bibere mirrhatum vinum: et non accepit Et crucifigentes eum diuiserunt vestimenta eius mittentes sortem super eis. quis quid tolleret Erat autem hora tercia: et crucifixerunt eum Et erat titulus cause eius inscriptus rex iudeorum Et cum eo crucifixerunt duos latrones vnum a dextris eius: et alium a sinistris Et impleta est scriptura que dicit. Et cum iniquis reputatus est Et pretereuntes blasphemabant eum mouentes capita sua: et dicentes. Vah qui destruis templum dei: et in tribus diebus reedificas. Saluum fac temetipsum: descendens de cruce Similiter et summi sacerdotes illudentes ad alterutrum cum senioribus et scribis dicebant Alios saluos fecit: seipsum non potest saluum facere Cristus rex israel descendat nunc de cruce: vt videamus et credamus. Et qui cum eo crucifixi erant: conuiciabantur ei Et facta hora sexta tenebre facte sunt super totam terram vsque ad horam nonam Et hora nona exclamauit iesus voce magna dicens Heloy heloy lamazabathani Quod est interpretatum. Deus meus deus meus: vt quid dereliquisti me. Et quidam de circumstantibus audientes: dicebant. Ecce helyam vocat Currens autem vnus et implens spongiam aceto circumponensque calamo: potum dabat ei dicens Sinite videamus si veniat helyas ad deponendum eum. Jesus autem emissa voce magna: expirauit Et velum templi scissum est in duo: a summo vsque deorsum Uidens autem centurio qui ex aduerso stabat: quia sic clamans expirasset ait. Uere hic homo filius dei erat Erant autem et mulieres de longe aspicientes Inter quas erat maria magdalene et maria iacobi minoris: et ioseph mater et salome. Et cum esset in galilea sequebantur eum et ministrabant ei et alie multe que simul cum eo ascenderant hierolimam. ¶ Et cum iam sero esset factum quia erat parasceue qd' est ante sabbatum venit ioseph ab arimathia: nobilis decurio qui et ipse erat expectans regnum dei Et audacter introiuit ad pylatum: et petiit corpus iesu Pylatus autem mirabatur si iam obiisset Et accersito centurione interrogauit eum si iam mortuus esset Et cum cognouisset a centurione: donauit corpus ioseph. Joseph autem mercatus syndonem et deponens

eũ iuoluit syndone: et deposuit
eũ ĩ monumẽto: qđ erat excisũ
de petra Et aduoluit lapidẽ ab
hostiũ monumenti.

¶ Expositio litteralis.

Erat aũt pasca) Postq̃ descripta ẽ
reductio pctõꝛis i deũ ꝑ mediatoꝛ
ꝑdicationẽ hic ꝯñr describit eadẽ
reductio per passionis sue redemptionẽ: ⁊ qꝛ
superius ꝑdixit passionẽ suã ꝑ iudeos ichoã
dũ ⁊ ꝑ gentiles ꝯsũmãdũ ad quos tũc perti-
nebat iudiciũ sanguinis et hierusalẽ. io p̱ᷓo
describit ei⁹ passio ꝑ iudeos ichoato. Scđo
ꝑ gẽtiles ꝯsũmata. c. seq̃n. Circa p̱ᷓimũ quat
tuoꝛ ꝑ oꝛdinẽ describuntur Pꝛimũ ẽ ipsius
xp̄i vẽditio nõ ex eius ignoꝛantia: sed ex ei⁹
ꝑsciẽtia ⁊ voluntate. Scđo vẽditi traditio
nõ ex ei⁹ displicẽtia. s. caritate: ibi. Et p̱ᷓia
die azimoꝝ. Tercio tradita cõpꝛehẽsio non
ex sua impotẽtia sꝫ imittate: ibi. Et adhuc eo
loquẽte. Quarto cõphẽsi ꝯdẽnatio nõ ex sua
iniusticia sꝫ humilitate: ibi. Sũmi vere sacer
dotes Et circa p̱ᷓimã partẽ ꝑmittitur vendi
tionis occasio q̃ fuit duplex. Pꝛia sacerdotũ
inuidia. ⁊ hoc ponit in pꝛincipio. Scđa fuit
iude auaricia q̃ voluit recupare ꝑcium vn-
guenti effusi: q̃ ponitur ibi Et cũ esset betha
nie. Tercio ponitur ipsa vẽditio: ibi. Et iu-
das schariothis. Scđa pars pꝛincipalis inci
pit ibi. Et pꝛima die azimoꝝ: vt dictũ est Et
diuiditur in quattuoꝛ: qꝛ p̱ᷓo põit paschale
ꝯuiuiũ ad ꝓditoꝛis reuocationẽ. Scđo insti
tuitur eucharistie sacramentũ ad caritatis
vnionẽ, ibi. Et manducantibus illis Tercio
ꝑdicit discipuloꝝ scãdalũ ad coꝝ cõfirmatio
nẽ. ibi. Et ait illis iesus Oẽs vos scãdaliza-
bimini. Quarto describitur xp̄i desideriũ ad
nram redẽptionẽ ibi. Et veniũt i ꝑdiũ. Ter
cia pars pꝛincipalis hui⁹ ca. q̃ incipit ibi. Et
adhuc eo loquente diuidit in tres: qꝛ p̱ᷓo de
scribit iude fraudulentia Scđo xp̄i patien-
tia. ibi. Unus aũt de circũstantibus Tercio
discipuloꝝ ignauia: ibi. Tũc discipuli relicto
eo fugerũt. Quarta pars pꝛicipalis q̃ incipit
ibi. Sũmi vero sacerdotes Diuiditur ĩ quat
tuoꝛ: qꝛ p̱ᷓo describit accusatio xp̄i ꝑ falsos
testes. Scđo eius cõdemnatio ꝑ iniustos iu
dices: ibi. Exurgens aũt sũm⁹ sacerdos Ter
cio condẽnati vituꝑatio ꝑ malignos satelli-
tes: ibi ⁊ ceperunt quidam ꝯspu. eũ. Quarto
negatio petri per tres vices: ibi. Et cum esset
petrus. Sententia autem huius totius ca.

pꝫ ex dictis mat. xxvi. ibi ista sũt exposita eo-
dẽ oꝛdine quo hic ponuntur: ⁊ sub eisdẽ ver
bis p̱ᷓo magno pte: ⁊ restãt pauca exponẽda
q̃ discurrentur. In pꝛima pte pꝛincipali dẽ.
(Erat aũt pascha ⁊ azima post biduu) So-
lẽnitas aũt paschalis iudeoꝝ celebꝛabatur.
xv. die pꝛimi mensis: vt habetur leui. iii. ca.
Het solẽnitas icipiebat a vespe. xiiii. diei: qñ
immolabatur agnus: ⁊ tunc vescebãtur azi-
mis vsq; ad septimũ diẽ (alabastrũ vnguen
ti nardi spicati. Dicunt aliqui q̓ nardus est
herba faciens spicas in cacumine d̃ q̃bus ex-
trahitur liquoꝛ optimus sicut aqua rosacea
de rosis. ⁊ talis liquoꝛ vocatur hic vnguen-
tũ. Alii dicunt q̓ est frutex vel arboꝛ paruula
⁊ inde fluit vel extrahitur liquoꝛ modo pꝛe-
dicto. (Et pꝛima die azimoꝝ) De ista die est
cõtrouersia inter grecos ⁊ latinos: q̃ plenius
tractata est mat. xxvi. c. ⁊ ioh. xiii. (occurret
vobis hõ lagenam aqua baiulans) Istud si
gnũ dedit ad inueniendũ locũ p̱ᷓo cena. cre
ditur q̓ dñs illius domus eẽt discipulus xp̄i
occultus (vbi est refectio mea) i. agn⁹ pascha
lis qꝛ dñs illius domus nõ solũ pꝛouidit de
loco. sed ⁊ de agno (vobis demonstrabit ce-
naculũ) In illo cenaculo pascha comederũt
⁊ in illo post resurrectionẽ latuerunt disci-
puli ꝓpter metũ iudeoꝝ ⁊ i illo spiritũ scẽm
receperunt in die penthecostes: vt hẽ ac. ii. c.
(Qui intigit mecum manum in catino) vas
est fictile ad refrigerandum vinum: ⁊ in illo
erat ius lactucarum agrestiũ cũ quo carnes
agni debebant comedi: vt hẽ exo. xii. (Abba
pater) Abba et pater idem significant: tamẽ
vnũ est grecũ et aliud latinum. ¶ Additio.
Abba est pꝛopꝛium nomen syꝛum, scđm chal
daicum et frequenter habetur in translatiõe
chaldaica In tercia parte pꝛincipali dꝛ (⁊ du
cite eũ caute ne foꝛte rapiat de manib⁹ vrĩs
quia populus cõmunis habebat deuotionẽ
ad eum (Adolescens autem quidã) qꝛ iste nõ
nominatur hic dicunt aliqui quod fuit iaco-
bus frater dñi. Alii aũt q̓ fuit iohannes euã
gelista q̃ iunioꝛ erat inter apostolos Alii aũt
dicunt q̓ fuit quidam iuuenis de illa domo
in qua comederũt pascha (amictus syndone)
i. veste linea (super nudo). s. coꝛpoꝛe: qꝛ non
habebat aliam vestem (In quarta parte ꝑn
cipali dẽ (audiuimus eum dicentem. Dissol
uã templum hoc manu factum. ⁊c.) falsũ eni
imposuerunt ei: quia hoc non dixerat: vt ha
betur Joh. ii. sed sic dixerat Soluite templũ
hoc. ⁊c. ꝑdicens moꝛtem suam in qua coꝛpus
eius: quod erat templum deitatis solutũ est

et si de materiali templo intelligatur:adhuc
falsum imposuerunt quod absolute dixerit:
quod tñ ꝯditionate dixerat.et ideo bñ subdi
tur(Et non erat cõueniens testimoniũ illo-
rum.Jesus aũt dixit illi.ego sũ) Interroga
tus de veritate diuinoꝝ respondet:qui prius
in aliis tacuerat:qꝛ de diuinis non debet ita
taceri veritas si interrogetur:sicut de huma
nis.In quarta parte minusprincipali dꝫ sic
(Nã et galileus es(licet eñ esset vna lingua
oĩm hebreoꝝ . tñ scdm varias partes iudee
variabatur in aliqua pprietate:sicut lingua
gallica in picardia ⁊ normãnia : per quã per
pitur in loquela de qua natiõe sit aliquis(ce
pit anathematizare)id est maledicere sibiipsi
si cognouisset iesũ. vnde anathematizatio si
gnat iurationem q̃ est p execrationẽ.s.qñ ali
quis imprecatur sibimetipsi malũ pene : si ita
sit sicut imponitur ei(Et cõfestim mane fa-
cto)Hic ꝯñr describitur xpi passio per genti
les cõsummata . Et primo describitur ipsius
xpi crudelis occisio. Scdo ei⁹ fidelis ⁊ deuo
ta tumulatio ibi.⁊ cũ sero esset factũ.Prima
in duas . quia primo describitur xpi iniqua
ꝯdẽnatio. Secundo inique sententie execu-
tio:ibi.Et postq̃ illuserũt ei. Prima in quat
tuor qꝛ primo xps gẽtili iudici pñtatur.scdo
ab eo examinatur:ibi.Et interrogauit eum
pylatus.Tercio eius innocentia declaratur
ibi. Per diem autẽ festum.quarto iniq̃ cõdẽ-
natur:ibi. Pylatus aũt volẽs satisfacere po
pulo.sentẽtia istaꝝ ptiũ pꝫ ex dictis. Math.
xxvii. vbi ista ponũf eodẽ ordine a principio
illius capituli vsq; ppe mediũ.tñ aliqua sũt
ibi interposita que hic omittuntur qꝛ Mar-
cus breuitati studebat(Postq̃ illuserũt) Hic
ꝯñr describitur iniq̃ snie late in xpm execu-
tio.Ubi primo ponitur ipsi⁹ xpi iudicati cru
cifixio. Scdo crucifixi illusio.ibi ⁊ pretereũ-
tes blasphemabant. Tercio illusi expiratio:
ibi.Et facta hora sexta Sententia istaꝝ par
tium patet ex dictis. Math.xxvii.exceptis q̃
sequuntur(patrẽ alexandri ⁊ rufi)Hic dicit
hieronimus q̄ nomen istius symonis hic ex
ponitur rõne filioꝝ suoꝝ qui erãt discipuli
xpi(⁊ dabant ei bibere myrrhatũ vinũ) Di
cũt aliqui q̄ istud vinum dꝫ myrrha tũ ex p
prietate mirrhe que est valde amara. ista tñ
amaritudo causabat ex admixtiõe fellis.Alii
aũt dicũt q̄ nõ solũ fuit ibi mixtio fellis:sed
etiam myrrhe(non accepit. Contrariũ tñ vi
detur Joh xix.c.vbi dꝫ. Cũ accepisset ies⁹ ace
tũ. Ad qđ dicendũ q̄ aliquid accepit ad gu-
standum:modicũ tñ ppter impletionem p-
phetie dictis. In siti mea potauerũt me ace
to ⁊ qꝛ illud qđ modicũ est quasi nichil repu
tatur:iõ hic dr q̄ non accepit.s.ad perfecte bi
bendum(Erat aũt hora tercia ⁊ crucifixerũt
eũ) Jo.xix.c.dꝫ Erat aũt hora quasi sexta.'se
cundum veritatẽ erat hora media inter sex-
tam et terciam.mediũ vero denotat ab vtro
q; extremoꝝ:⁊ ideo ab euangelistis aliqñ de
noĩatur tercia aliqñ sexta) Uidens aũt cẽtu
rio qui ex aduerso stabat: qꝛ sic clamans ex-
pirasset.⁊c.)videbat eñ q̄ illa vox non pote
erat naturaliter formari ab homine sic ppin
quo morti:⁊ iõ conclusit q̄ esset formata vir
tute dei dicẽs(Uere hic homo filius dei erat
Et cũ iam sero factũ esset) hic describitur ip
sius xpi deuota tumulatio ⁊ patet sententia
ex dictis Math.xxv. exceptis que sequuntur
(quod erat parasceue)i.preparatio quia tũc
erat feria sexta in qua preparabãtur ea que
debebant comedi die sequenti venit ioseph
ad sepeliendum xpm anteq̃ intraret sabba-
tum in quo non erat licitum facere talia(ab
arimathia)que antiquit⁹ dicta est ramatha
de qua fuit Samuel:vt hꝫ pmo Regũ. decu
rio.id est vnus de curialib⁹. Decuriones ei
dicuntur q̃ sunt de curia alicuius magni pn
cipis. Dicuntur etiã curiones qui accipiunt
curam plebis(et audacter introiuit ad pyla
tum ⁊c)prius enim erat discipulus xpi occul
tus propter metum iudeorum : sed exemplo
mortis xpi animatus ostendit se publice esse
xpi discipulum petendo eius sepulturam: et
exequendo(et aduoluit lapidem ab hostiũ
monumenti)Circa enim sepulchrum erat q̃
dam clausura ad hostiũ illius clausure fuit
positus lapis magnus non a solo ioseph:sed
etiam ab aliis q̃ fuerũt cũ eo in sepultura xpi

¶ Expositio moralis. Marci.xiiii.

ERat autẽ pascha.⁊c. Theophilus.
Uoluit enim dominus in pascha-
te crucifigi : quia ipse erat verum
pascha.(Et querebant summi sacerdotes.⁊c
Adhuc aliqui de istis xpm persequuntur in
membris suis(Et cum esset in domo symo-
nis leprosi (per hoc ostendit q̄ predicatores
non debent abhorrere peccatores. (Uenit
mulier habens alabastrum.et cetera. mu-
lier ista rationalis est anima:que frangit a-
labastrum cum rationabiliter domat corp⁹
proprium:⁊ quoniam hoc cedit ad honorem
dei:effundit super caput xpi. Prime ad cho-
rinthios.xi. Caput christus de⁹(Erãt aũt
quidam indigne ferentes) Isti sũt similes il

lis q grauius potuit expendas decē solidoꝝ pro xpo: q quinquaginta vel cētū p mūdo: nō sequitur (Sinite eā) eius approbādo operationē (Et iudas scharioth.ꝛc.) Beda. Multa hodie scelus iude. s. q dnz ac magistrū deūq; suū pecuniā vendiderit: veluti imane ac nephariū abhorrent: nec tñ cauēt. nā cū p muneribus caritatis ꝛ veritatis ignūt: deū q veritas ꝛ vita est. pdūt (Et pmo die azimoꝝ) sequitur (ꝛ mittit duos ex discipulis suis. ꝛc.) .i. petrū ꝛ iohānē vt dr lu. xxii. Per petrū significatur actio bona. p iohānē ɔtēplatio deuota q preparāt pascha. i. disponūtur ad xpi corpus debite sumēdū. pparant aūt in cenaculo. i. in hoie per oronē in deū eleuato: grandi lōgitudine lōganimitatis. Lato latitudine caritatis. strato varietate virtutis (Uespere aūt. ꝛc.) p hoc aūt q xps in mēsa denūciauit suū pditorem designauit q multi pditores veniūt ad mēsā suā. Hiero. Dic sacerdos dic clerice quō eisdē labiis deoscularis filiū virginis qbus deosculatus es filiā meretricis. O iuda osculo filiū hois tradis. Et mūducantibz illis accepit iesus panē. ꝛc.) p iesū q salus interpretatur: intelligitur bonus platus xpi vicarius: et de sua subditoꝝ q suoꝝ salute sollicitus. hic accipit panē cū diligēter studet sacrā scripturā: ꝛ bndicit qñ deo attribuit eius negligētiā. Frāgit aūt ꝛ dat deuote pdicando. Ecōtra de ignorante dr treno. iiii. Paruuli petierūt panē ꝛ nō fuit q frāgeret eis (Et accepto calice ꝛc) p quē pcussio designat in scriptura. hic calix sumit patiēter tolerādo ꝛ datur aliis ad sile exhortando (ꝛ hymno dicto exierūt in mōtē) p hoc ostēdens q ascēdēs ad vitā artiorē primo dz iplorare clemētiā diuinā (Et ait illis iesus. Oēs vos scandalizabimini. ꝛc.) Chryso. Carnale est cadere sz diabolicū est iacere Petrus aūt ait illi. Et si oēs scādalizati. ꝛc.) Cōiter accidit q illi q aliis in virtute se pferūt turpius aliis cadūt. iō subdit (Amē dico tibi ꝛc. Et veniūt i pdiū qd dr gethsemani) qd interptatur vallis pinguedinis. iō significat humilitatē gratiosā. p hoc igit q xpus orauit ibi humiliter signat q oratio humiliantis se veraciter deo ē accepta. Eccle. xxxv. Oratio humiliantis se nubes penetrat. Per hoc āt q dr dñs hic ter orasse: docuit nos orare pfecte qz pfectio ɔsistit in tribus. s. principio medio ꝛ fine (Quēcūq; osculatus fuero. ꝛc. Amicicie signis proditores vtūtur vt eoꝝ dolus latētius pagatur (Et āputauit auriculā. ꝛc.) Hoc signū fuit de mētis aure eoꝝ amputāda: sicut pz per effectū: qz nichil audire volūt de salute sua (At ille relicta syndone nudus profugit ab eis) Beda. Qui vult fugere manus iniquorū relinquēs mēte q mundi sunt fugiat post xpm: sicut ioseph relicto pallio fugit de dñe manibus impudice (Petrus aūt a loge sequebat ē eū) Beda. Merito a lōge seqbatur qui erat de primo negaturus. nō eni negare posset si po primus adhesisset (et sedebat cū ministris) Hiero. Atriū sacerdotis ē circuitus secularis ministri demonia cū qbus qui sedet nō pt flere peta. Ignis aūt desideriū est carnis (Sūmi vero sacerdotes ꝛ oē ɔsiliū qrebāt aduersus iesū testimoniū) Modus aūt iniquoꝝ est aduersus innocētes qrere testimonia: ꝛ recipere falsa (Sūmus aūt sacerdos scindēs vestimēta. ꝛc.) in hoc fuit significatū q pscindēdū erat sacerdotiū iudeoꝝ sicut et stabilitas sacerdotii xpi: p hoc q eius tunica eū a crucifigētibus cū nō fuit scissa (Et ceperūt quidā cōsuere eū. ꝛc.) Hiero. Ut sputaminibus suscēptis faciē anime nre lauaret: ꝛ velamine faciei sue velamē cordiū nroꝝ auferret. Et colaphis qbus in capite pcussus est caput hūani generis quod est adā sanaret. ꝛ a lapis quibz expalmatus est laus eius maria manibz nostris labiisq; plauderet vt dz Oēs gētes plaudite manibus (ꝛ statim iterū gallus cantauit. ꝛc) Hiero. Gallus lucis qd est nisi spūs sctūs. cuius voce in prophetis ꝛ apostolis de trina negatiōe excitamur ad amarissimos post lapsū flet qui male de deo cogitamus ꝛ male locuti sumus pximo ꝛ male facimus ad nosipsos. (Et interrogauit eū pylatus. ꝛc.) Iuste traditi sunt romano exercitui qui saluatorē tradiderunt romanoꝝ psidi. Ita vt miraretur pylatus). s. de eius patiētia quē audierat pritū in lege ꝛ potētē ad oia rñdere (Pontifices aūt ɔcitauerūt turbā. ꝛc) Adhuc hodie aliqui magis nitūtur saluare et etiā pmouere malos hoies q bonos (Pylatus aūt volens satisfacere pplo. ꝛc.) sic faciunt mali iudices p fauore hūano iusticiā subuertētes (ꝛ experunt eū salutare) Ista faciūt multi in ecclia deuote salutantes eū in apparentia sz eū expoliant bonis et affligūt ꝛ pcutiunt in mēbris suis (Et angariauerunt quēpiā. ꝛc. Hic multi portāt hodie in angaria crucē xpi (Et dabant ei vinū mirrhatū bibere. ꝛc.) Similiter hodie multi dant xpo bibere potum amarum. Et diuidunt sibi vestimenta sua rapiētes bona simplicium xpianorum (Et cum iniquis deputatus est) sic fit hodie ipsius membris per iusticie subuersionem in multis locis. (Et pretereuntes blasphemabant eum.

&c) Hoc similiter faciūt detractores bona fa
cta mēbrorū xpi denigrātes (Deus me⁹ vt
quid dereliquisti me propter qd nō dz xpian⁹
mirari si a deo pmittitur p malos tribulari
qz sic suo capiti cōformantur (Et velū tēpli
scissum est) prie Cor.iii.c.dz Tēplū dei sctm
est qd estis vos. & id velū hui⁹ tēpli scinditur
qn p cpassionē mortis xpi fidelis ab ol terre
nor in ordinato amore sepat (Videns autē
centurio. &c. (p hoc q iste gētilis cfitebat in
xpo veritatē deitatis significata fuit illumi
natio futura gentiū: & excecatio iudeorū. Ve-
nit ioseph ab arimathia (sequitur. Et petiit
corpus iesu. &c) Moraliter iosep q interpre-
tatur accrescens: corpus iesu petiit qn psona
crescens in virtutibus eucharistiam sumit.
(Et inuoluit in syndone) qn deuotionē suā
abscōdit ab hūana laude: et ponit in monu-
mēto qn libenter cogitat de ipo: qz monumē
tum dz quasi monens mētem. Per hoc autē
q sancte mulieres aspiciebant vbi ponerēt
significatū fuit q religiose psone que sūt in
mundo mortue debent cum eo p cōpassionē
sepeliri: vt resurrectionis eius participes fie
ri mereantur. ¶ Questio fratris anthonii
betontini. Sumite hoc est enim corpus meū
et accepta calice grās agens dedit eis. Mar
ci.xiiii.ca. Ex qbus verbis queritur Quid. s.
in hostia cōsecrata: quid ve in mero existen-
te calice consecrato esse credere debemus? Ad
quod breuiter rndetur: quia scdm grego. in
omelia paschali: in hoc sacramento aliud est
quod videt: & aliud quod intelligitur et aliō
quod cernitur ē species panis in hostia et vi
ni in calice: sed illud quod creditur est veri-
tas carnis & sāguinis iesu christi. Intelligē-
dum tamen q sub panis specie que videtur
in hostia quattuor esse creduntur. Primo cre-
ditur quidē ibi esse corpus xpi ex vi verborū
qz verba consecrationis de solo corpore fa-
ciunt mentionem secūdo est ibi sanguis xpi
ex cōcomitantia propinqua: qz lz aia non vi
uificat corpus nisi sanguine mediante: tamē
pertinet ad eandē naturā: et ideo cōcomita-
tur ipm. Tercio creditur ibi esse aia ex cōco-
mitantia ppinqua: qz pertinet ad eandē na
turam humanam. Quarto est ibi deitas ver
bi ex cōcomitantia remota que diuinitas lz
cum tribus precedentibus faciat suppositum
vnum: tamen non pertinet ad vnam natu-
ram. Hec etiam eadem quattuor in calice eē
creduntur. Primo quidaz est ibi sanguis ex
virtute verborū eo q verba consecrationis
calicis de solo sanguine faciūt mētionē scdo

creditur ibi esse corpus xpi ex cōcomitantia
immediata: qz corpus est sanguinis imedia-
tum receptaculuz. tercio creditur ibi esse aia
ex cōcomitantia ppinqua: qz ptinent ad eā-
dem naturam hūanā quarto creditur ibi di
uinitas ex cōcomitantia remota: qz non pti-
net ad eandem naturā q̄uis bn ad idē suppo
situz. Quod aūt ista in hoc dignissimo sacro
sint pbatur p btm amb. in lib. de sacra. q ait
Illa q fuerunt in vtero virginis inueniunt
in hoc dignissimo sacramēto. Ista quattuor
insuper ibi esse saluator ondit Jo. vi. c. dicēs
Ego sum panis viuus q de celo descendi. p
hoc eni q dicit panis dat intelligere corpus
vnde ait. Caro mea vere est cibus. per hoc q
dicit viuus dat intelligere animā p quā cor-
pus viuificatur. Et qz anima sine sanguine
corpus viuificare non potest. ideo subintelli
gitur sanguis. idcirco infert Sanguis meus
vere est potus. Dicit aūt qui de celo descen-
di ppter diuinitatē. Ex qbus omnibus tria
pñt elici documenta: scdz tres catholicas ve
ritates. Primū documētū est cū in primitia
eccl̄ia sacrm̄ hoc sub vtraq specie toti popu-
lo ministraretur: rationalis fuit institutio mo
derna: vt sub specie panis tantum populus
cōmunicaretur propter multa pericula q ac-
ciderūt. qz non est sicut heretici ymaginātur
vt sit tm̄ corpus i hostia & sāguinis in calice:
imo corp⁹ ē in calice & sāguis i hostia. Scdz
documentū ē: qz ex quo scdz gre. aliud est qd
cernitur & aliud est qd creditur In hoc sacra
mento adoratio non est dirigenda ad illud
quod cernitur. s. ad species: sz ad id quod cre
ditur tantū: qz illud est dignuz dānatiōe qd
adorari non debet: nisi prius adoretur vl' ele
uetur a sacerdote propter periculum ydola-
trie ex quo verba consecratiōis merito secre
te proferuntur. Terciū documentū est q lz p
prie in hoc sacramento non videatur xpus:
quia scdm grego. aliō est qd cernitur: & aliō
quod creditur. Nam ibi accidentia cernun-
tur q non sunt in corpore xpi sicut in subie-
cto: tamen non errant fideles: qui dicunt in
sacerdotis manib⁹ se vidisse deum: quia nul
lus errat cuius verba possunt verificari: co
modo verificatur diuina scriptura in qua di
citur q aliqui viderunt deuz oculo corpora
li: sicut moyses vidit deum corporaliter cer-
nendo rubum: sicut exo. iii. cap. scriptum est:
non q ibi diuinitatez videret: sed quia diui
nitas ibi assistebat in illo rubo. ita corp⁹ xpi
suo modo speciebus assistit que in hoc sacra-
mento cernuntur: & quia ista abscondita erāt

ab oculis eorum hoim. Ideo saluator hodie dicit vt habetur mat. xxiiii. c. Sumite hoc est corpus meum: et accepto calice ec.

¶ Feria quarta post do palmarum. Passio dñi nostri iesu xpi secundum lucam. xxiii.

In illo tpe Appropinquabat autem dies festus azimorum: q̄ dicitur pascha Et q̄rebant principes sacerdotum et scribe quomodo iesum interficerent: timebāt vero plebē. Intrauit autē sathanas in iudā: qui cognominabatur scarioth vnus de duodecim Et abiit et locutus est cū principibus sacerdotum et magistratibus: quēadmodum illū traderet eis Et gauisi sūt: et pacti sūt pecuniā illi dare/ et spopondit Et querebat oportunitatē: vt traderet illum sine turbis. Uenit autē dies azimorum in qua necesse erat occidi pascha: et misit petrū et iohannē dicēs Euntes parate nobis pascha: vt mādūcemus At illi dixerūt. Ubi vis paremus? Et dixit ad eos Ecce introeūtibus vobis ī ciuitatē occurret vobis homo amphorā aque portans: sequimini eū ī domū in quā intrat/ et dicetis patrifamilias domus. Dicit ibi magister Ubi est diuersorium vbi pascha cū discipulis meis manducem? Et ipse vobis ostendet cenaculum magnum stratum: et ibi parate. Euntes autē inuenerunt sicut dixit illis iesus: et parauerunt pascha Et cū facta esset hora discubuit: et duodecim apostoli cū eo Et ait illis Desyderio desyderaui hoc pasca manducare vobiscū anteq̄ patiar. Dico enī vobis: quia ex hoc nō manducabo illud: donec impleatur in regno dei. Et accepto calice gratias egit et dixit Accipite: et diuidite īter vos Dico enim vobis q̄ nō bibā de generatiōe vitis: donec regnū dei veniat Et accepto pane gratias egit et fregit et dedit eis dicens Hoc est corpus meū quod pro vobis tradetur hoc facite ī meam cōmemorationē Similiter et calicem postq̄ cenauit dicens. Hic est calix nouum testamentum sanguine meo: q̄ pro vobis effundetur Uerūtamen ecce manus tradentis me mecū est ī mensa Et quidē filius hoīs scd̄m q̄ diffinitū est vadit Uerūtamē ve homini illi per quē tradetur Et ipsi ceperunt q̄rere inter se: quis esset ex eis q̄ hoc facturus esset Facta est autē et cōtentio inter eos: quis eorum videretur esse maior Dixit autē eis Reges gentiū dominātur eorum et q̄ potestatē habent super eos benefici vocantur Uos autē nō sic Sed q̄ maior est ī vobis fiat sicut minor Et q̄ precessor ē sicut ministrator. Nā quis maior est qui recūbit: an q̄ ministrat? Nōne q̄ recūbit? Ego

sũt i medio vestrũ sũ: sicut q̃ mi
nistrat Uos aũt estis q̃ permã-
sistis mecum in tentationibus
meis Et ego dispono vobis si-
cut disposuit michi pater meᵘ
regnũ: vt edatis ⁊ bibatis sup
mensã meã in regno meo ⁊ se-
deatis sup thronos iudicantes
duodecĩ tribᵘ israel Ait aũt dñs
symoni. Symõ ecce sathanas
expetiuit vos: vt cribraret si-
cut triticũ Ego aũt rogaui ꝑ te
vt nõ deficiat fides tua: ⁊ tu ali
qñ cõuersus confirma fratres
tuos. qui dixit ei Dñe tecũ para
tᵘ sũ: ⁊ i carcerẽ ⁊ in mortẽ ire.
Et ille dixit Dico tibi petre Nõ
cãtabit hodie gallus: donec ter
abneges nosse me Et dixit eis.
Qñ misit vos sine sacculo ⁊ pe
ra ⁊ calciamẽtis: nũq̃d al'q̃d de
fuit vob̃? At illi dixerũt Nichil
Dixit ergo eis Sȝ nũc q̃ habet
sacculũ tollat silr̃ ⁊ perã. Et q̃
nõ habet vendat tunicã suã et
emat gladiũ Dico eñ vobis: q̃m
adhuc hoc q̃d scriptũ ẽ oportet
impleri i me Et cũ iniq̃s depu-
tatus ẽ Etenĩ ea q̃ sũt de me fi-
nẽ habẽt At ille dixerũt Dñe ecce
duo gladii hic. At ille dixit eis.
Satis ẽ. Et egressᵘ ibat scd̃ȝ cõ
suetudinẽ in mõtẽ oliuaꝝ. Se-
cuti sunt aũt illũ ⁊ discipuli eiᵘ
Et cũ puenisset ad locũ: dixit il
lis Orate ne itretis i tẽtacionẽ
Et ipse auulsᵘ ẽ ab eis q̃tũ iactᵘ
ẽ lapidis Et positis genibᵘ ora
uit dicens. Pater si vis: trans-
fer calicẽ istũ a me. Uerũtñ nõ
mea volũtas: sȝ tua fiat Appa-
ruit aũt illi ãgelᵘ de celo cõfor-
tãs eũ Et factᵘ i agonia ꝓlixius
orabat Et factᵘ ẽ sudor eiᵘ sicut
gutte sanguinis decurrentis i
terrã Et cũ surrexisset ab orati
one ⁊ venisset ad discipulos su
os iuenit eos dormiẽtes pre tri
sticia Et ait illis Q̃d dormitis?
Surgite ⁊ orate ne intretis in
tentationẽ. Adhuc eo loquente
ecce turba ⁊ qui vocabat iudas
vnᵘ de duodecim antecedebat
eos ⁊ appropinquauit iesu vt
oscularetur eũ Jesus aũt dixit
illi Judas osculo filiũ hoĩs tra
dis? Uidentes aũt hi qui circa
ipsũ erant q̃d futuꝝ erat dixerũt
ei. Dñe si ꝑcutimus in gladio?
Et ꝑcussit vnus ex ill' seruũ pri
cipes sacerdotum. et amputa-
uit auriculam eius dextram.
Respondens autem iesus ait.
Sinite vsq; huc Et cũ tetigisset
auriculam eius sanauit eũ Di-
xit autem iesus ad eos qui vene
rant ad se principes sacerdotũ
⁊ magistratus tẽpli et seniores
Quasi ad latronẽ existis cũ gla
diis ⁊ fustibus: cũ quotidie vo
biscũ fuerim in tẽplo/ ⁊ non ex
tendistis i me manᵘ. Sed hec ẽ

hoꝛa vestra ⁊ potestas tñbꝛaꝝ
Cōpꝛehendentes aũt eũ duxe-
rũt ad domũ pꝛincipis sacerdo
tũ. Petrꝰ vero sequebatur eũ a
longe. Accẽso aũt igne ĩ medio
atrii ⁊ circũsedẽtibus illis erat
petrꝰ ĩ medio eoꝝ Quẽ cũ vidis
set ãcilla quedã sedẽtẽ ad lumẽ
⁊ eũ fuisset ĩtuita dixit Et cũ hic
illo erat At ille negauit eũ dicẽs
Mulier: nõ noui illũ Et post pu-
sillum alius vidẽs eũ: dixit. Et
tu de illis es: Petrꝰ vero ait O
homo nõ sũ. Et interuallo facto
quasi hoꝛe vniꝰ: alius quidem.
affirmabat dicẽs Uere ⁊ hic cũ
illo erat: nã ⁊ galileus ẽ. Et ait
petrus. Homo nescio qd dicis.
Et cōtinuo adhuc illo loquẽte
cãtauit gallꝰ Et cōuersus dñs
respexit petrũ Et recoꝛdatus ẽ
petrus verbi dñi sicut dixerat:
qꝛ priusq̃ gallꝰ cãtet ter me ne-
gabis Et egressꝰ foꝛas petrus:
fleuit amare Et viri q̃ tenebãt
iesũ illudebant ei: cedentes eũ.
Et velauerũt eũ: ⁊ percutiebãt
faciẽ eius Et interrogauerunt
eũ dicentes. Pꝛophetiza quis
est q̃ te percussit. Et alia multa
blasphemãtes: dicebant in eũ.
Et vt factus est dies cōuenerũt
senioꝛes plebis ⁊ pꝛincipes sa-
cerdotũ ⁊ scribe ⁊ duxerũt illũ
in consilium suũ dicẽtes Si tu
es christꝰ dic nobis: Et ait illis
Si nobis dixero nõ credetis mi
chi: si aũt ⁊ ĩterrogauero nõ re
spõdebitis michi neq̨ dimittetis
Ex hoc aũt erit filiꝰ hominis se
dẽs a dextris virtutis dei Dixe
rũt aũt omnes Tu ergo es filiꝰ
dei: Qui ait Uos dicitis: qꝛ ego
sũ. Ait illi dixerũt. Quid adhuc
desyderamꝰ testimoniũ: Ipsi eñ
audiuimꝰ de oꝛe eiꝰ Et surgens
oĩs multitudo eoꝝ duxerũt eũ ad
pylatũ. Ceperũt aũt illũ accu-
sare dicẽtes Hũc inuenimus sub
uertentẽ gentẽ nostrã ⁊ pꝛohibẽ
tẽ tributa dari cesari: ⁊ dicentẽ
se chꝛistũ regẽ esse. Pylatus au
tem ĩterrogauit eũ dicens Tu
es rex iudeoꝝ: At ille respõdens
ait. Tu dicis. Ait autẽ pylatus
ad pꝛincipes sacerdotũ et tur-
bas Nichil inuenio cause in hoc
hoĩe At illi conualescebant di-
cẽtes Cōmouit populũ docens
per vniuersã iudeã incipiens
a galilea vsq̨ adhuc. Pylatus
aũt audiens galileã. interroga
uit si hõ galileꝰ eẽt Et vt cogno
uit q̄ de herodis potestate esset
remisit eũ ad herodẽ q̃ ⁊ ipse hie
rosolimis erat illis diebꝰ Hero-
des aũt viso iesu gauisus ẽ val
de Erat eñ ex multo tempoꝛe cu
piens videre eũ eo q̄ audierat
mlta de illo Et sperabat signũ
aliqd videre ab eo fieri. ĩterroga
bat aũt illũ multis sermonibus

At ipse nichil illi rndebat Sta-bant aut principes sacerdotu et scri be costanter accusantes eu Spre uit aut illu herodes cu exercitu suo: et illusit indutu veste alba: et remisit ad pylatu Et facti sunt amici herodes et pylatus in ipa die Na antea inimici erant adinuicem. Pylatus aut couocatis princip-bus sacerdotu et magistratibus et plebe: dixit ad illos. Obtulistis michi huc hoiem quasi auertente ppl'm Ecce ego cora vobis inter rogans nulla causa inuenio in hoie isto ex his in qbus eu accusatis: sz neqz herodes Na remisit illu ad nos: et ecce nichil dignu morte actu e ei Emedatu ergo illu di-mitta. Necesse aut habebat di-mittere eis p die festu vnu Ex-clamauit aute simul vniuersa turba dicens Tolle huc et dimit-te nobis barabam: q erat pter se ditione quanda facta in ciuitate et homicidiu missus in carcerem Iteru at pylatus locutus e ad illos volens dimittere iesu At illi suc-clamabant dicentes. Crucifige crucifige eu Ille at tertio dixit ad illos Quid eni mali fecit iste? Nulla causa mortis inuenio in eo Corripia ergo illu et dimitta At illi instabant vocibus magnis: po-stulantes vt crucifigeret Et inua lescebant voces eor Et pylatus adiudicauit fieri petitione eor

Dimisit aut illis eu q pter ho micidiu et seditione missus fue rat in carcere que petebant: iesu vero tradidit volutati eor. Et cu ducerent eu apphenderunt sy-mone queda cirenente venien-te de villa: et iposuerunt illi cruce portare post iesu Seqbatur aut illu multa turba ppli et mulier q plangebant et lamentabantur eu. Couersus aut ad illas iesus: dixit Filie hierusale nolite flere sup me: sz sup vosmetipsas flete et sup filios vestros Qm ecce ve nient dies in qbus dicent Beate ste riles et ventres q no genuerunt: et vbera q no lactauerunt Tunc inci pient dicere montibus cadite super nos: et collibus operite nos Qz si in viridi ligno hoc faciunt: in arido qd fiet? Ducebant aut et alii duo nequam cu eo vt interficerentur Et postq venerunt in locu q vocatur caluarie ibi crucifixerunt eu Et latrones vnu a dextris: et aliu a sinistris Iesus aut dicebat Pater dimitte illis: no eni sciunt qd fa ciunt Diuidentes vero vestimen-ta eius miserunt sortes Et stabat po pulus expectans: et deridebant illu principes cu eis dicentes Alios sal uos fecit seipm saluu faciat: si hic e xps dei electus Illudebant aut ei et milites accedentes: et ace tu offerentes dicentes illi Si tu es rex iudeor: saluu te fac Erat at

et sup scriptio scripta super eũ litteris grecis et latinis et hebraicis. Hic est rex iudeorum. Unus aũt de his q̃ pendebãt latronibus blasphemabat eũ dicẽs. Si tu es xp̃s saluũ fac temetipsũ et nos. Rñdẽs ãt alter increpabat eũ dicẽs. Neq₃ tu times deũ q̃ i eadẽ dãnatione es. Et nos q̃dẽ iuste. Nã digna factis recipimus. Hic vero nichil mali gessit. Et dicebat ad iesũ. Dñe memento mei: dũ veneris i regnũ tuũ. Et dixit illi iesus. Amẽ dico tibi: hodie mecũ eris i paradiso. Erat aũt fere hora sexta. Et tenebre facte sunt in vniuersã terrã vsq₃ ad horã nonã. Et obscuratus ẽ sol. et velũ tẽpli scissũ ẽ mediũ. Et clamãs iesus voce magna ait. Pater i manus tuas cõmẽdo spm̃ meũ. Et hec dicens expirauit. Uidẽs aũt cẽturio qd̃ factũ fuerat glorificauit eũ dicẽs. Uere hic hõ iustus erat. Et oĩs turba eorum q̃ simul aderant ad spectaculũ istud et videbant q̃ fiebãt percutiẽtes pectora sua reuertebãtur. Stabãt aũt oĩs noti eius a longe: et mulieres q̃ secute fuerãt a galilea hec viderẽs. Et ecce vir noĩe ioseph qui erat decurio vir bonus et iustus. Hic nõ cõsenserat cõsilio et actibus eorũ ab arimathia ciuitate iudee: q̃ expectabat et ipse regnum dei. Hic accessit ad pylatũ et petiit corpus iesu. Et depositũ inuoluit in syndone: et posuit eũ i monumẽto exciso in quo nõdũ quisq̃ positus erat.

¶ Expositio litteralis.

Appropinquabat) Postq̃ euãgelista descripsit xp̃i predicationem hic cõsequẽter describit ipsius passionẽ p quã solutũ est preciũ nr̃e redẽptionis. Et diuiditur in duas ptes. Primo describitur maligna xp̃i cõprehẽsio p exploratione iudeorum. Scd'o eius cõdẽnatio iniusta p executionẽ gẽtiliũ. c. sequenti. Prima diuiditur in quattuor partes. Primo describit xp̃i vẽditio facta non ex eius ignorãtia: s₃ magis ex presciẽtia et volũtate. Scd'o ipsius venditi traditio nõ ex eius displicẽtia: s₃ charitate. tercio traditi cõprehẽsio: nõ ex xp̃i ipotẽtia: sed ex sua mitigate. quarto cõprehẽsi illusio: non ex sua sinisticia s₃ hũilitate. Scd'a ibi. Uenit autẽ dies azimorũ. tercia ibi. cõprehẽdẽtes aũt eũ. quarta ibi. Et viri q̃ tenebant eũ illudebãt ei. Circa primũ dr̃. Appropinquabat aũt dies festus). i. solennitas paschalis q̃ celebratur primo mẽse. xv. die mensis: vt hr̃. Leuitici xxiii. Incipiebãt tñ a vespere pcedẽtis diei (Azimorũ) q₃ fermẽtũ et fermẽtatũ nõ debebãt apparere i domibus iudeorum septẽ diebus huius solẽnitatis vt hr̃. Exo. xii (q̃ dr̃ pascha) i. transitus: q₃ tũc transiuit angelus dñi per egyptũ interficiens primogenita egyptiorum: et hebreos saluans (et querebãt principes sacerdotũ. etc. moti inuidia cõtra xp̃m (quo eũ interficerent) s₃ eũ hoc s[?]me deliberarẽt: tñ erat eis difficile ppter fauorem ppli ad xp̃m. ideo subdit. Timebãt vero plebẽ ne cõtra eos insurgeret: s₃ in xp̃m manus mitterẽt (Intrauit aũt sathanas in iudã). i. aĩam iude: non p illapsũ: q₃ hoc est deo ppriũ s₃ p effectũ vẽditionẽ xp̃i ei suggerẽdo) et abiit et locutus est cũ principibus sacerdotũ. etc.) motiuũ aũt iude hic tacet sed exprimitur. Mat. xxvi. et Jo. xii. s. vt recuperaret valorẽ vnguẽti pciosi effusi sup xp̃m a maria sorore lazari (et quesiti sũt) q₃ ille modus capiendi xp̃m p suũ discipulum videbat magis possibilis et secretus (Uenit ãt dies azimorum) Hic cõsequẽter describit ipsius xp̃i vẽditi traditio et primo traditio pnũciat. scd'o executioni dat ibi. Et egressus ibat. Pronũciatio dicte traditionis facta est a xp̃o cũ cenaret cũ discipulis et ideo primo describitur paschale cõuiuiũ. Scd'o in-

stituitur eucharistie sacrm ibi. accepto pane. tercio ponitur dicte traditiōis pnūciatio ibi verūtn. quarto discipulorum informatio. ibi fa cta est cōtētio. Circa prīmū dr (Venit autē dies azimorum) Ista erat .xiiii. dies mēsis primi in cuius vespere debebāt comedere agnū pa schalē cū azimis panib⁹ (in qua necesse erat occidi pascha) et accipitur hic pascha non pro die solēni sicut supra: sed pro agno paschali q̄ in illo vespere debebat occidi (Ecce intro eūtibus vobis in ciuitate) .i. hierusalem (oc curret vobis homo .etc.) In hoc dedit eis signum directiuū in preparatione conuiuii paschalis (et dicetis patrifamilias dom⁹ .etc. Hic aūt creditur fuisse xpi discipulus: et ideo puidit de loco et de agno et aliis necessariis ad celebrationē agni paschalis: vt dictū fuit ple nius mar. xiiii. Desiderio desideraui .i. valde desiderauí (hoc pascha mādúcare) qz tūc fini uit vet⁹ testamētū et inchoauit nouū quod erat sibi in desideriū (Dico eīm vobis: qz ex hoc non manducabo illud donec impleatur in regno dei .etc.) qz post illā cenā nō comedit nec bibit: nisi post resurrectionē suā in qua impletum est regnum dei: qz tunc aperta est ianua: et xps resurrexit ad vitam immortalē et xpus cum multis comedit et bibit ad pro bandum sue resurrectionis veritatem: vt ha betur infra .xxiiii c. nō bibā de generatiōe vi tis) generationem vitis vocat vinum: quia exprimitur de fructu vitis (Et accepto pane Hic pñr instituitur eucharistie sacramentum post legale conuiuiū: cum dr (Et accepto pa ne gratias egit) per hoc ostēdit q in cōsecratio ne hui⁹ sacramēti prerequiritur deuotio et ora tio (et fregit et dedit eis dicēs. Hoc est corpus meū .etc.) non est sic intelligendū q prius frā geret et daret discipulis: postea diceret verba consecrationis: sed magis econuerso: qz xps de dit apostolis suis corpus suū cōsecratum: et iō prius dixit verba cōsecratiōis q̄ sunt. Hoc est corpus meum: qz verba consecrationis ef ficiunt quod figurant. postea fregit et dixit. (Hoc facite in meam cōmemorationē) quia eucharistie cōsecratio ē quedam dñice passionis rememoratio: et propter hoc cōsecratur corpus separatim a sanguine: qz in passiōe sanguis fuit separatus a corpore: et ideo subditur (Si militer et calicē .etc.) Cetera aūt q̄ ad illud sa cramētū pertinēt tractanda sūt in quarto sē tenciarum (Verūtn̄) Hic pñr xps pnunciat tra ditionem suam dicens (Ecce manus tradē tis me mecū est i mensa) Ex quo pz maxima ingratitudo et pditio iude qui ingerebat se

comestioni cū xpo quē nō latebat sua pditio (Et quidē filius hois) qz licz sit de⁹ et hō: nō tn̄ tradebatur et patiebatur scdm diuinitatē in qua impassibilis est: sed tn̄ scdm humanita tē: scdm qd diffinitum est in prouidētia dei p salute mundi (Verūtn̄ ve hoi illi p quē tra detur .etc.) qz licz iudas post fac. si penituerit hoc tn̄ fuit inutiliter: qz per desperationem se su spendit. vt hr mat. xxvii. ca. (Et ipi ceperunt querere inter se) .i. apostoli (qs esset ex eis q̄ hoc facturus esset) tn̄ nescierūt: qz hoc xps nō re uelauit manifeste sz tn̄ iohāni secrete. vt hr ioh. xiii. (Facta est cōtentio) Hic aūt ponit in formatio discipulorum. et prio ostēditur qual sit apt⁹ ad officiū plationis. Scdo qd foret eis licitū tpe persecutionis ibi. Et dixit eis Ad huc primo ponitur informatio discipulorum in generali. Scdo ipi⁹ petri in speciali ibi. Ait aūt dñs symoni. Adhuc primo informat disci pulos de plationis aptitudine. Scdo de pre mii magnitudine: ibi. Vos aūt Circa primū sciendū q cū apli audierunt xpm predicantē traditionē suam ad mortem crediderunt si militer hoc esse futurum: et iō ceperunt quere re inter se qs inter apostolis esset conuenien tior ad tenendū xpi locum. et hoc est quod dr (Facta est autem inter eos contentio) .i. dis putatio (qs eorum videretur esse maior) .i. aptior ad presidendū aliis loco xpi: et iō xps de hoc eos docuit. videlicet q ille esset ad hoc aptior q̄ esset vere humilior: per contrarium ad terrē nā dñationē et ad hoc inducit exemplum su ū dicens (Quis maior est q̄ recūbit an q̄ ministrat nōne q̄ recūbit?) q.d. sic scdm iudiciū hūanū et infert (Ego autē in medio vestrum sum si cut qui ministrat) hoc iam ostenderat in lo tione pedū suorū discipulorum: et ex hoc in tēdit cōcludere q ille est aptus ad succedēdū sibi in regimine ecclesie q̄ est fundatus in ve ra humilitate (Vos aūt) Postq̄ ostēdit apti tudinē prelati: hic consequenter ostēdit ma gnitudinē pmii dicēs (Vos aūt q̄ pmāsistis mecū) iā eī iudas exierat de societate eorum accepto pane intincto: vt habetur Iohā. xiii. (In tentationibus meis) quia imminebat agonia sue passionis (Et ego dispono vobis regnum) quod intelligitur dupliciter. Uno modo de regno militantis ecclesie: cuius re gimen xps tradidit apostolis. Aliomodo de regno triumphantis ecclesie ad quod erant apostoli assumendi post laborem vite presen tis (vt edatis et bibatis). Hoc dupliciter in telligitur. Unomodo de sacramento eucha ristie cuius consecrationem. acceptionem: et

dispẽsationẽ xp̄s tradidit ap̄lis. Alio mõ de fruitione glĩe ad quã ap̄li erant predestinati (et sedeatis super thronos) q̄z ĩ iudicio extremo erũt assessores xp̄i iudicãtis (Ait aũt) Posita informatione discipulorum ĩ gñali. hic ponit̃ iformatio Petri ĩ spāli de fragilitate hũana ↄsiderãda et de cõstãtia ex diẽ adiutorio habenda cũ deo. (Symon ecce sathanas expetiuit vos) i. studiose q̄siuit p tẽtatiões subuertere: q̄z multũ nitit̃ ad subuertionem sctõrum illos ei pulsare negligit quos quasi iure quieto possidere se sentit: vt dicit grego (vt cribraret). i. tẽtationũ impulsum ↄcuteret. et sicut ĩ tali ↄcussione remanet palea trãsit farina: sic iudas remãsit diabolo ad penã eternã. Alii v̄o ap̄li trãsiert ad gloriã. (Ego aũt rogaui p te: vt non deficiat fides tua). i. finaliter. non ei rogauit q̄ petrus non caderet sed vt in casu non remaneret. iõ seq̄tur. (Et tu aliqñ ↄuersus). i. de petõ ad gr̃am (cõfirma fr̄es tuos) hoc dr̃ ei: q̄z ecclia erat sibi ↄmittẽda. vt h̃r ioh. vlt. ca. vbi ter dr̃ ei a xp̄o Pasche agnos meos. Et hoc etiã ptz p fidez deficere non vsq̄ ad finẽ mũdi potissime in ecclesia romana q̄ a petro post xp̄m fundata est (Dñe tecũ paratus sũ et ĩ carcerẽ et in mortẽ ire) hoc dicit ex feruore et confidens de sua constantia et virtute. Ideo ↄtr̃ p̄dicitur sibi sua fragilitas (non cãtabit hodie gallus donec ter abneges nosse me post binam aũt negationẽ petri gallus cantauit: sed petrus nõ aduertit: sed post terciam cuz iterum gallus cantauit pront fuit expositũ plenius Mar. xiiii. (Et dicit eis) Hic ↄtr̃ ostendit quid foret apostolis licitum tempore persecutionis: quia cum primo xp̄s misit eos ad p̄dicãdũ dedit eis formã incedendi. vt sine pecunia et prouisione alia necessariorum incederent: vt dictum fuit supra. x. c. Et ideo forte crederẽt q̄ tempore persecutionis que imminebat non liceret eis talia portare quod remouet dicẽs (Sed nunc qui habet saccum) ad portandũ pecuniã p prouisione necessariorũ (Tollat) i. portet (similiter et perã) i. repositoriũ victu alium et quia non solum erat ab eis licitum talia portare. sz etiã seipsos a psecutorib⁹ moderate defẽdere saltẽ p tunc. iõ subdit (Et q̄ nõ hz). i. gladiũ (vẽdat tunicã suã et emat) p hoc innuens q̄ licita esset eis defẽsio moderata tp̄e persecutionis. iõ subdit (Dico enĩ vobis qm̄ adhuc hoc quod scriptũ est opz ĩpleri in me). i. mortẽ acerbissimã et cõtemptibilissimã per iudeorum psecutionem (et cũ iniq̄s deputatus est) hoc scribitur Isa. liii. ca. Et eni ea q̄ sũt de me scripta) s. p. p ↄphetas (finem hñt) i. sunt ppe cõplementum (Dñe ecce duo gladii hic) non curauerũt ap̄li loqui de sacculis vel peris: sed tm̄ de gladiis: q̄z erãt dispositi ad defẽsionẽ sui magistri lz postea fugerẽt timore hũano pculsi. Dicit autem chrys. q̄ illi duo gladii erãt duo magni cultelli ad scindẽdũ carnes agni (Satis est) q̄z vn⁹ euanginãdus sufficienter ostẽdit licẽtiã se defẽdendi et audaciã petri ad defẽdẽdũ suũ magistrũ et voluntariã passionẽ xp̄i: q̄ cũ haberet q̄ p eo pugnaret: ipse tñ hoc p̄hibuit alius nõ euanginatus ostẽdit ap̄los nõ fuisse pmissos facere q̄tũ poterãt ad defensionẽ sui magistri: vt p hoc ostẽderet q̄ pfectior ẽ patiẽtia q̄ defensio etiã licita (Et egressus ibat) hic ponitur traditionis xp̄i executio. Et primo ex parte xp̄i se voluntarie offerentis. Scd̄o ex parte iude eũ pditorie tradentis. ibi. Adhuc eo loquẽte. Circa primũ dr̃ (Et egress⁹) de loco cene p̄dicte (ibat scd̄m cõsuetudinẽ) q̄z assuetus erat illuc exire de nocte cã orõnis (in mõtẽ oliuarũ) vbi sciebat traditorẽ venturuz (orate ne intretis in tẽtationẽ) orõ eñi scd̄m damascenũ est eleuatio mẽtis in deum. Quãto aũt mẽs eleuatur in deũ tanto facilius tentatio ab eo separatur (Et ideo auulsus est ab eis) quia ab eis q̄z orõ dz esse solitaria (Et positis genibus orabãt) q̄z dẽ esse reuerens et deuota. (Pater si vis transfer. etc.) q̄z debet esse discreta submittẽdo propriã voluntatẽ voluntati diuine (Apparuit aũt illi angel⁹ (visione corporali in specie hũana (confortans eũ) p modũ seruientis: quod factum fuit ad confirmãdũ fidẽ discipulorũ q̄ xp̄s sit maior angelis ratione deitatis. Per hoc etiã ostẽdebatur q̄ in eo vera humanitas erat q̄ confortabatur contra tristiciãinsurgentẽ in parte sensitiua ex apprehensione mortis imminentis (Et factus in agonia) erat enim illa agonia reluctatio sensualitatis mortẽ horrentis et rationis ipsam acceptantis: quia virtute diuina quelibet pars pmittebat agere et pati quod erat sibi propriũ (prolixus orabat) ostẽdens q̄ in maiori necessitate magis dz homo orationi insistere (Et factus est sudor ei⁹ sicut gutte sanguinis) ex vehementi eñi anxietate sensualitatis que pmittebatur agere et pati q̄d erat sibi propriũ vt dictum est: fiebat vt nõ solum humores exirẽt per sudorem. sz eũ hoc aliq̄d de sanguine sudorẽ tingente: scd̄m v̄o alios supernaturaliter factum est vt sãguis pro sudore exiret: vt sic xp̄s iaz suũ sanguinẽ pro salute nostra effundere inciperet (Iuenit

eos dormientes pre tristicia(tristicia ei ē pas
sio causata ex malo p̄nti qđ nō pōt repelli:⁊
sic causat aggrauationē al quasi de p̄lli pōde
re mali p̄ntis:qđ nō pōt amoueri:⁊sic p̄ gn̄s
impedit vlteri⁹ motū spirituū a corde ad or
gana sēsuū exteriorꝫ:sꝫ qꝛ hmōi sp̄ūs causāt
opera vigilie:inde est ꝙ tristicia impediēs ta
le motū spirituū causat aggrauationē sēsuū
⁊ cessationē ab actib⁹ proprijs: sicut fit in sō
no ꝓprie dicto q̄ causatur ex vaporatione hu
morꝫ ex cibis ⁊ potibus ascendēte versus ce
rebrū:q̄ humores ibidē ingrossati ex frigidi
tate cerebri descēdūt vers⁹ organa sensuum
opilātes meatus p̄ quos sp̄ūs ꝓgrediētes a
corde debent ad organa sensuū trāsire: et sic
cessant sensus ab actibus vigilie.(Adhuc eo
loquēte)Hic gn̄ter ponit executio traditōis
ex pte iude tradentis:cū dꝛ(Judas vnus de
duodecīꝫ antecedebat eos)tanꝗ̄ ductor illo
rū q̄ volebāt ꝯphendere iesū(⁊ appropinqua
uit iesu vt oscularetur eū)dederat eñ iudas
cōprehensoribus istud signū: ne p̄ iesu cape
rēt iacobū fratrē dn̄i q̄ fuit ei valde similis:
vt dictū fuit mat.xxvi(Juda osculo filiū ho
minis tradis).i.i signo caritatis ꝓditionem
homicidii facis ex quo factū iude aggrauaba
tur valde(Uidētes aūt hi q̄ circa ip̄m erāt)
i.xp̄i discipuli qđ futurū erat)s.captionē ma
gistri sui vt duceretur ad mortē.(Dixerunt
ei. Dn̄e si ꝑcutim⁹ in gladio:⁊ ꝑcussit vnus
⁊c) Aliis discip̄lis licētiā petētib⁹ ꝑcutiendi
ad mḡri sui defēsionē Petr⁹ q̄ erat audacior
ceteris ⁊ feruētior nō petiuit licētiā nec expe
ctauit r̄nsionē:sꝫ amputauit vni⁹ auriculā
intendēs eū interficere vl' grauiter vulnera
re(Sinite vsq̄ huc)q.d. nō moueat vos qđ
est futurū:qꝛ ꝑmittēdi sūt vt me ꝯp̄hēdāt
vt impleātur ea q̄ de me scripta sunt(Et cū
tetigisset auriculā ei⁹ sanauit eū)in quo ap
paret maria xp̄i caritas sanando illū q̄ vene
rat ad ꝯp̄hēdēdū ip̄m)Dixit aūt iesus ad
eos q̄ venerant ad se principes sacerdotum
⁊c.)Cōtrariū videt mat.xxvi. vbi dici vide
tur ꝙ p̄ncipes sacerdotū nō fuerūt in captio
ne iesu: sꝫ ductus fuit ad eos p̄ cōprehēsores
ad locū vbi cōuenerāt. ad qđ r̄ndetur dupl'r
Uno mō ꝙ lꝫ nō ꝯuenerit ad cōprehendēdū
iesū i ꝓprijs ꝑsonis:venerūt tñ in virtute in
ministris ab eis missis. Alio modo ꝙ aliq̄ de
principib⁹ sacerdotū venerūt cū ministris ad
ꝯp̄hēdēdū iesū vt diligēti⁹ fieret negociū
plures tñ expectabāt in domo:vt dicit mat.
Quasi ad latronē existis cū gladiis ⁊ fustib⁹
cū quotidie vobiscū fuerim in templo) q.d.
tunc non cepistis me:qꝛ nolebā:nec mō cape
retis nisi p̄ mitterē.iō sequitur(Sꝫ hec est ho
ra)vobis cōcessa ad me cōprehendēdū(⁊ po
testas tenebrarꝫ)qꝛ diabolus tenebrarꝫ prin
ceps eos ad hoc incitabat.(Cōprehendentes
aūt)Hic gn̄r ponitur xp̄i traditi cōprehēsio.
⁊ subditur petri negatio:cū dī(Petr vero)
de negatione eñ petri varie loquūtur euan
geliste:q̄ varietas exposita fuit ⁊ concordata
mat.xxvi.)Hic gn̄r describitur xp̄i cōprehēsi
illusio cū dī(Prophetiza nobis xp̄e ⁊c.)per
hoc eñi designabant ꝙ esset falsus ꝓpheta:⁊
ignoraret q̄s eū ꝑcuteret.⁊nō solū illudebāt
sed etiā calūniose interrogabāt)si tu es xp̄s
dic nobis)qꝛ si r̄ndisset sic statim imposuissēt
ꝙ voluisset sibi vsurpare dignitatē regiā:cō
tra cesaris ordinationē:q̄ dignitatē regiam
a iudeis abstulerat sicut dī.iii.ca. Si autem
dixisset non:obiecissent contra eū de redar
gutione:qꝛ pluries ʋbis ⁊ factis dixerat se eē
xp̄m Uñ io.x.dicentibus ei iudeis. Si tu es
xp̄s dic nobis palā. R̄ndit eis iesus loquor
vobis:⁊ non creditis:opera que ego facio in
nōie patris mei hec testioniū perhibēt de me
iō sequitur(Si dixero vobis nō credit michi)
sicut ⁊ alias nō credidistis :nec verbis meis
nec factis(Si autē interrogauero non r̄nde
bitis(sicut eū aliis petiuerant de xp̄o quō sit
filius dauid nō r̄nderūt: ⁊ in pluribus aliis
eius q̄stionibus simile inuenit(neqꝫ dimit
tetis)qꝛ obstinationē sciebat eorꝫ(Ex hoc
autem).i. post passionē meā ⁊ resurrectionē
(erit filius hois sedens a dextris ʋtutis dei)
impletū est in ascentione xp̄i.sedꝫ qđ dicitur
Mat.vlt. Et dn̄s q̄dē iesus postꝗ̄ locutus
est eis assumptus est in celū ⁊ sedet a dextris
dei(Dixerunt autē oēs ⁊c.) Mat.xxvi.dī ꝙ
sūmus sacerdos hoc dixit:dicendū ꝙ ille di
xit primo ⁊ principaliter.⁊ iō Mat.ip̄sū solū
exprimit.Alii aūt gn̄r idem dixerunt volen
tes ex hoc ꝯcludere condēnationem xp̄i fore
iustam(Tu ergo es filius dei)hoc non seque
batur ex dicto precedenti:quia dixerat filius
hois:verūtñ qꝛ hoc erat verꝫ noluit negare
nec etiaꝫ affirmare:ne apiret locum calūnie
sed r̄ndit(Uos dicitis:qꝛ ego sum)qđ verbū
erat verum taliter ꝓlatum ꝙ calumniam
non haberet scđm veritatem:sed tñ scđm iu
deorū maliciam:ex qua conclusierūt(Quid
adhuc desideramus testimonium) quasi dī.
conuictus est proprio verbo vnde subditur
(Ipsi enim audiuimus de ore eius(Et sur
gens oīs multitudo)postꝗ̄ descripta ē xp̄i cō
prehensio per maliciam iudeorum. Hic gn̄s

describit eiꝰ occisio ꝑ executionē gētiliū. vbi primo describit sollicita examinatio. Scd̓o iniqua ꝯdēnatio: ibi. pylatꝰ aūt. Tercio ipsa occisio: ibi. Et cū ducerēt eū. Quarto deuota tumulatio ibi. Et ecce vir noīe ioseph. Circa primū: primo describitur examinatio corā pylato preside. Scd̓o corā herode: ibi pylatus aūt. Circa primū dr̄ (Et surgens oīs multitudo eoꝝ duxerūt illū ad pylatū q̄ erat ibi preses loco romanorū) Ceperūt aūt accusare illū (Et hoc de tribus. Primo de auersione ppl'i a lege moysi seruanda: cū dr̄. Hūc inuenimꝰ subuertentē gentē nostrā. Scd̓o qꝫ ꝑ doctrinā suā impediret reddere cesari tributū. et hoc notat cū dr̄ (ꝛ ꝓhibētē) Tercio qꝫ volebat sibi vsurpare regnū iudeorū. Ideo sequitur (ꝛ dicentē se xp̄m regē esse) Primū autē erat manifeste falsū: qꝛ non venit soluere legem: sꝫ adimplere. vt hr̄. Math. v. c. Et legē moysi vsqꝫ ad mortē seruauit. vt declaratū fuit ibidē. Similiter scd̓m: qꝛ iudeis q̄rentibus: sꝫ nobis cēsum dare cesari an nō. r̄ndit. Reddite q̄ sunt cesaris cesari. vt hr̄ Math. xxii. Silr̄ terciū: qꝛ cū xp̄s sciret turbas venturas: vt eū raperēt ꝛ facerent super se regē fugit: vt hr̄ Jo. vi. Pylatꝰ aūt de primo nō curauit qꝛ gentilis erat. Et iō de lege moysi nō curabat. Scd̓m reputabat falsū qꝛ r̄nsionē xp̄i audierat ꝑ relationē de tributo cesari reddēdo vt p̄dictū est. Sꝫ de tercio indignauit: qꝛ videbatur esse cōtra dn̄m suū. vn̄ ꝛ iudei corā eo dixerūt: nō hēmus regē nisi cesarē. Jo. xix. Et ibidē dr̄. Oīs enī qui se regē facit cōtradicit cesari. Christus aūt se regē esse nō negauit neqꝫ affirmauit. sꝫ medio mō r̄ndit dicēs (Tu dicis) verū tn̄ expressit qꝫ si eēt rex: regnū eius non erat de hoc mūdo. vt hr̄ Jo. xviii. c. Et qꝛ pylatꝰ ꝛ imperator dn̄s suꝰ non curabant nisi de regno terreno: iō pylatus habuit iesum excusatū dicens (nichil inuenio cause) s. criminis vl' mortis (in hoc hoīe) At illi inualescebāt. vt clamoribꝰ obtinerēt qd̓ rōe nō poterāt (Cōmouit ppl'm). q. d. turbauit pacē cōmunē (incipiēs a galilea (volebant enī eum notare qꝫ esset similis iude galileo q̄ tp̄e natiuitatis xp̄i īducebat ppl'm ad rebellandū īperatori romano dicēs eē illicitū iudeis ꝯfiteri aliquē dn̄m terrenū sed solū deū: vt hr̄ Act. v. Ante hos dies extitit iesꝰ galileus q̄ auertit ppl'm in die ꝓfessionis: sꝫ pylatus hoc falsū reputauit eo qꝫ audierat xp̄m dixisse Reddite q̄ sunt cesaris cesari ꝛ q̄ sunt dei deo ꝑ hoc ostēdens qꝫ poterāt esse subiecti nō solū deo: sꝫ etiā tp̄ali dn̄o (pylatꝰ autem) Hic ꝯñr ponitur examinatio xp̄i corā herode (Pylatꝰ aūt audiēs qꝫ iesꝰ eēt de galilea remisit eū ad herodē. Cum vt herodi deferret: tū qꝛ credebat qꝫ libenter liberaret hoiem qui esset de terra sua ꝛ maxime innocentē. Sciēdū etiā qꝫ lꝫ xp̄s fuerit in bethleē natꝰ. vt dictū est. ii. ca. tn̄ dr̄ hic de galilea: qꝛ fuit ibi nutritus ꝛ conuersatus (q̄ ꝛ ip̄e hierosolimis erat his diebus) scꝫ pascalibꝰ ppl'i solēnitatē: qꝛ iudeus erat. Pater ei suꝰ fecit se circūcidi transiens ad ritū iudaismi scd̓m qd̓ dicit iosephus (Herodes autē viso. Jesu gauisus est) nō propter deuotionē sed ꝓpter curiositatē. iō subditur (eo qꝫ audierat multa de eo). i. de miraculis eiꝰ et doctrina (ꝛ sperabat signū aliquod). i. mirabile factū (videre ab eo fieri) sperabat etiā ab eo audire q̄dam curiosa ꝛ īsolita. iō subditur (Interrogabat aūt eū multis sermonibꝰ) Jesus aūt in conspectu eius noluit aliqd̓ signū facere. Tum qꝛ herodes erat indignꝰ cū moueretur ex curiositate: vt dictū est. Tū qꝛ iesꝰ voluit ostēdere qꝫ predicator vbi diuini nō dꝫ corā p̄ncipibꝰ ostētationē suā q̄rere: et eisdem rationibꝰ nō r̄ndit eius interrogationibꝰ (Spreuit aūt illū herodes reputās eū idiotā et fatuū) ꝛ illusit indutū veste alba) sic enī illudebatur sicut fatuus (ꝛ remisit ad pylatum (vt eū honoraret: sicut ꝛ pylatus ei detulerat) ꝛ facti sunt amici) propter mutuā reuerentiā factā: vt dictū est ꝛ ideo sequitur (Nā antea inimici erāt adinuicē) ꝓpter galileos quos pylatus occiderat: miscēs sanguinē eoꝝ cū sacrificiis: vt dictū est supra. xiii (Pylatꝰ aūt) Hic ꝯñr describitur xp̄i ꝯdēnatio iniusta. vbi primo declaratur xp̄i innocētia ex triplici cōfessione iudicis causā examinātis: ꝛ etiam ex allegatione herodis q̄ ip̄m non ꝯdēnauerat Judei aūt ecōtrario cōtra verba iudicis terre clamauerunt: vt obtinerent ꝑ importunitatem clamoris: qd̓ nō poterāt via rationis ꝓpter qd̓ pylatus finaliter declinauit a iusticia cōdēnans ad mortem innocentē iesū: inclinatus ad hoc ex populi fauore quē querebat. ꝛ cesaris timore cuius indignationē formidabat: eo qꝫ dixerant iudei in cōspectu suo. Si hunc dimittis nō es amicus cesaris: vt habetur iohānis. xix. Et ex dictis pꝫ littera paucis exceptis que exponentur (Nam remisit illum ad nos) id est ad nostrum iudicium libri antiqui et correcti sic habent (Nā remisi vos ad illum). s. ad herodem: vt patebit ex dictis et littera sequens consonat: cū dicitur (Et ecce nichil dignum morte actum

est e)scilicet coram herode(Emendatum er
go)id est verberatum(illum dimittam)libe
rum a morte. Sed contra hoc videtur.quia
pylatus sciebat ipm esse innocentem quomo
do igitur volebat ipm iniuste verberare? Di
cendu q volebat facere: vt iudei videntes hanc
flagellationem satiarentur hac pena: et cessarent
a morte iesu querenda(Necesse autem hebat
dimittere eis.&c.)Quia in nocte pasche an-
gelus domini saluauit hebreos: et percussit pri
mogenita egyptiorum: et ideo in memoriam
huius beneficii in solennitate paschali salua-
bat vnum propinquum morti. Et aliquos
condemnatos ad mortem interficiebant ad
representandum saluationem hebreorum et
interfectionem egyptiorum. et istam consue-
tudinem eis obseruari impetrauerunt ab im
peratore romanorum: sicut fuerat obseruata
ta antequam iudea esset romanis subiecta: et hoc
est quod dicitur) Necesse autem habebat &c.
quia tenebatur obseruare illud quod erat
concessum ab imperatore. Pylatus sciens ie
sum innocentem volebat eum liberare per
hanc viam proponens q non expediret eis
dimittere nisi iesum aut barabam: cuius li-
berationem credebat iudeos nullo modo
preeligere propter nimiam ipsius maliciam
sed ipsi nimio odio moti contra xpm preele-
gerunt barabam liberare petentes iesum cru
cifigi eo q erat modus mortis asperior et du
rior(Et cum ducerent eum) Hic consequen
ter ponitur xpi impia occisio: cum dicitur (Et
cum ducerent eum ad crucifigendum appre
henderunt symonem &c.)quia coegerunt eum
ad portandum crucem: vt citius venirent ad
locum crucifixionis quia iesus videbatur ni
mis debilitatus ex afflictione precedenti: et
ideo quamuis iesus primo portasset crucem suam.
tamen illi qui eum ducebant acceperunt eam
et posuerunt supra symonem ratione predi
cta: ille autem inuite portabat. Tum quia i
hoc erat turpe: tum quia forsitan erat disci-
pulus iesu occultus tamen (sequebatur au-
tem illum &c.)quia aliqui sequebantur eum
ad ipsum crucifigendum: aliqui ad deriden
dum eum/et aliqui ad videndum spectacu-
lum: et aliqui ad plangendum/specialiter mu
lieres deuote quibus dixit(Filie hierusalem
&c.)quia non solum alique de galilea secute
fuerat ipsum: sed etiam alique de hierusa-
lem sibi adheserant per deuotionem(nolite
flere.&c.) Non prohibet compassionem: sed
predicit aliam luctus causam in obsidione
hierusalem futuram per titum et vespasia-
num. Ideo subditur(quoniam ecce dies ve
nient.) scilicet.xlii.anno post passionem xpi
in quo fuit dicta obsidio(Beate steriles) quia
agiliores erunt ad fugiendum quam grauide.
(et ventres que non genuerunt)quia mulie
res habentes pueros in obsidione fuerunt
anxiate non solum pro se: sed etiam pro pue
ris suis: et alique pre tanta anxietate proprios
pueros comederunt.secundum q dicit Iose
phus lib.de iudaico bello (Tunc incipient di
cere montibus &c.)quia aliqui pre horrore mi-
serie que tunc fuit in populo iudeorum. dicebant
ad montes cadite super nos(Quia si in viridi
ligno hec faciunt &c.)Christus hic dicitur lignum
viride faciens fructum: et per consequens indignum
abscisione per mortem.populus autem iudaicus hic dicitur
lignum aridum infructiferum: et per consequens dignum
abscisione per mortem et combustionem gehenne: que
est pena extrema maxima. (Pater dimitte
illis quia nesciunt quid faciunt)erant enim ibi aliqui
simplices et illitterati a sacerdotibus iudeorum
decepti: qui persequebantur xpm zelo legis et
pro istis orauit xps Alii autem erant litterati qui
ipm probabiliter esse xpm nouerant seu cogno
scere debuerant: sed ex odio et inuidia fuerunt
excecati et ipm persecuti sunt vsque ad mortem
et pro illis non orauit(Erat autem superscriptio
scripta super eum litteris grecis latinis: et he
braicis.)quia iste erant tres lingue principales
vt omnes possent legere) Neque tu times deum qui
in eadem damnatione es(.q.d.licet homines non timueris
tamen deberes deum timere: maxime in articulo
mortis in quo tu es.ideo subditur(qui in eadem damna
tione es).s. mortis Memento mei domine)ma-
gna fides huius latronis: quia nec propter acerbi-
tatem pene quam sustinebat nec propter infirmi
tatem carnis quam in xpo videbat confessionem
vere fidei omisit. (Dum veneris in regnum
tuum manifeste p q non loquebatur de regno
temporali sed eterno.ideo subditur hodie mecum eris
in paradiso(non accipitur hic paradisus pro
horto voluptatis: nec pro celo empireo: sed pro
fruitione beata quam habuerunt sancti pa-
tres in morte xpi qui erant in lymbo deten-
ti.statim cum eius anima descendit ad eos: et
eadem die illuc descendit anima illius latronis
facta particeps beate fruitionis(In manus
tuas commendo spiritum meum)ostendens q in ar
ticulo mortis maxime debemus recurrere
ad deum.(Videns autem centurio(qui erat con
stitutus ad custodiendum xpm in cruce quousque
expirasset(quod factum fuerat). scilicet miracu-
la in xpi passione facta vt pote terremotus
scissio petrarum: obscuritas solis supernatu

talis: et q cū clamore magno expirasset. qd n
poterat fieri virtutem nature glorificauit
deū fidei confessione dicens (Vere hic homo
iust⁹ erat) Mat. xxvii. (dē vere filius dei erat
iste. Dicendū q vtrūq dixit cēturio: sz Mat.
expressit vnū Lucas aliud de altero tacendo
(percutientes pectora sua penitentes et dolē
tes de xpi psecutione: et illi fuerunt qui ape
titis decepti fuerant vt predictum est (Sta
bant aūt oēs noti eius a longe) contrarium
videtur Jo. xix. vbi dicitur. Stabant iuxta
crucē iesu mater eius et soror matris eius et c.
Rñdēt augu. q nō erant imediate iuxta illā
ppter turbā cōprimentē: nec ita longe quin
possent eū videre ideo pñt dici fuisse longe et
prope diuersis respectibus (et ecce vir) hic de
scribitur deuota xpi tumulatio q fuit solen
nis et preciosa licet mors fuerat ignominiosa
prout de vtroqz fuerat prophetizatū p Isaiā
sicut plenius fuit declaratū. Mat. xxvii. (de
curio id est existens de curia .i. presidis vel
imperatoris. (Hic non consenserat consilio
et actibus eoꝝ). s. aliorū iudeoꝝ xpm persequē
tiū (ab arimathia) Ista est ciuitas que voca
ta est ramata: de qua fuit helchana pat Sa
muelis: vt habetur primi Regū. i. ca. q et ipse
expectabat regnū dei) non tpale et terrenū:
sed celeste et eternū. (Hic accessit ad pylatū)
erat enī de curia: et propter hoc habebat ma
iorē accessū (et depositū inuoluit in syndone)
i. in pāno lineo: et ex hoc ordinatū est q corp⁹
xpi non ɔsecratur: nisi sup pannū lineum (et
posuit eum in monumento exciso). i. in vno
lapide concauato scdm quantitatez hominis
ne si ex plurib⁹ lapidib⁹ eēt factū: posset dici
a iudeis q suffossum fuisset sepulchrū: et cor
pus inde sublatum (in quo nondum qsq̄ po
situs fuerat) ne posset dici q ille q prius ibi
fuisset sepultus resurrexisset et nō xps.

¶ Expositio moralis. Lu. xxi. ca.

Appropinquabat autē dies fest⁹
iudeorum. et c. Exponatur sicut su
pra Mat. xxvi. et mar. xiiii. (In
trauit autē sathanas in iudā. et c.) Jam ante
intrauerat cum esset fur et loculos hñs vt dr
Johannis. xii. Sed tunc intrauit ad ipsum
amplius possidendum. Ex quo pz q oi pecca
to mortali dyabol⁹ intrat hoiem vt ipm de
nouo possideat: vl' amplius q ante (Et abiit
et locutus est cum principib⁹ sacerdotuz. et c)
Exponatur sicut supra. Mat. xxvi. mar. xiiii.
Et ait ill'. desiderio desideraui hoc pasca man
ducare vobiscū. et c.) hoc est eucharistie sacra
mentum. quod nos per fidem spūaliter man

ducamus: et ipse manducat nobiscum incor
porando nos sibi per istud sacrm. Quod al
loquens aug. di. Cibus est grandiū nō muta
beris in me sed tu me mutabis in te. Cetera
moraliter sunt exposita mat. xxvi. (Facta est
et cōtētio iter eos: qs eoꝝ videret esse maior
et c.) Similis cōtētio frequenter fit in eccl'ia
pro dignitatibus obtinendis: et non solū in
ter seculares: sed etiam inter regulares diui
tias habentes: sicut canes cōtendūt ad obti
nendū os carnib⁹ et medullis repletuz) pp
qd viliores canib⁹ videtur: et religiosi men
dicantes q p officiis psidēdi cōtēdunt: qd n
chil annexū hñt: nisi miseriā et laborē. ppte
quod ad repellendū talē ābitionē subdit sa
uator. Sz q maior est in vobis. et c. (vos aū
estis q pmansistis mecū. et c.) pmanentib⁹
firmiter in tribulationibus cuz ipso disponi
fruitionem beatam in celesti regno (Ait aū
dñs symon Ecce sathanas expetiuit vos. et c
Per hoc ptz q diabolus fideles tētare nō p
nisi ex dei licētia. sicut de sctō iob dr iob. i. c
Ut cribraret sicut triticū. Ex hoc hētur q d
abolus homines sanctos magis satagit cōc
tere tentationibus q alios. Unde refert gr
go. in dyalogo: q ille dyabolus qui per ma
gnū tempus andream epz tentando de qu
dā muliere ipz ad hoc induxerat: q illi⁹ mu
lieris tergū blandiendo manu pcusserat pl
fuit a suo principe ɔmēdatus. q ille q proc
rauerat homicidiū et alia multa mala (Eg
aūt rogaui p te vt nō deficiat fides tua) C
so. Non autem dixit rogaui vt non neges
sed vt fidem non deseras. Nam et si paululu
agitandus sis habes tamen recōditum sem
fidei (Et tu aliquando conuersus confirm
fratres tuos) Nam illi q cōsecuti sunt a de
bonū misericordie debent q̄tum possunt i
no ceteros corroborare (Qui dixit ei. dñe
cum paratus sū) Exponatur vt supra ma
xvi. et mar. xiiii. (Et dixit eis: qn misi vos s
ne sacculo. et c. qn missi fuerūt apostoli ad p
dicandum sine prouisione aliqua necessari
eum fuit diuinitus eis laute prouisum: qz n
chil eis defuit: vt dr in textu. qn vero relax
tum fuit illis sibi prouidere de necessariis i
via: passi fuerunt penurias multas: vt ptz i
actibus apl'orum et in legendis eoꝝ. hoc aū
fuit ad dandum fiduciam pauperibus p dis
toribus exequēdi ɔstanter officium predic
di (Vendat tunicā suā vt emat gladiū) Gl
dius ipsius est dei verbum in sacra scriptur
contentū pro quo emendo in sacre scriptur
studio vendenda est tunica. i. exteriora bon

sunt exponenda: hec est illa margarita ꝓ cu
ius ēptiōe oia sūt vēdenda: vt dz.mat.xiii.⁊
sapiē.viii.Dē aurū in cōparatōe illiꝰ arena
est exigua:⁊ tanꝗ lutū estimat argētū in cō
paratione illiꝰ. Sacra vero scriptura cōtine
tur in duobꝰ testamētis. Ideo subditur(Ec
ce duo gladii hic)⁊ qm̄ sufficiūt ad oēm falsi
tatē fidei ꝯtrariā destruēdā.seqtur(Nat est.
Et egressꝰ ibat.⁊c).s. ad locū vbi sciebat tra
ditorem venturū ⁊ obtulit ꝓ illo spm̄ ꝑ feruo
rem oronis: iō subditur(Et factus est sudor
eius sicut gutte sanguinis decurrētis in ter
ram)ex feruore orandi.⁊ex apphensione immi
nētis tormēti(Et cū surrexisset ab orōe.⁊c)
exponat sicut math.xxvi.⁊ mar.xiiii. vsqꝫ ibi
(Et cū tetigisset auriculā eius sanauit euz)
sicut pcisio auricule serui pōtificis significa
uit inobedientiā iudaici ppli ad xp̄m:sic eiꝰ
sanatio significat eiꝰ obediētiā circa finē mū
di:qz tūc tanget xp̄s sua clementia corda iu
deoꝝ(Cōphendētes aūt eū.⁊c.)Exponatur
sicut mat.xxvi.⁊ mar.xiiii. vsqꝫ ibi(Et vt fa
ctus est dies.⁊c)Exponat sicut mat. xxvi. et
mar.xiiii. Et ait illis. Si dixero vobis non
credetis michi.⁊c) Hoies eī in malis obstina
ti veritatē dicētibꝰ nō credūt:nec interroga
ti de veritate rñdēt: nec ad bonā ꝑsuasionez
a neqtia sua.cessāt:⁊ tales erāt isti. Residuū
hꝰ ca.exponat sicut mat.xxvi. ⁊ mar.xiiii.ca.

¶ Alia expositio moralis. Luce.xxii.

ET surgens multitudo eoꝝ.⁊c)seq
tur(Hūc inuenimꝰ subuertētē gē
tē nrām.⁊c.) Ista cōtra xp̄m ꝓpo
sita erant simplr̄ falsa ꝑ quod(pylatꝰ rñdit
nichil inuenio cause in hoc hoie)sꝫ hic est mo
dus inimicoꝝ ꝙ ꝑ mendacia qrūt ꝯdēnatio
nē iustorū. Ex hoc etiā pꝫ ꝙ aliqñ iustiꝰ agi
tur in curia laicali ꝗ̄ clericali. Pncipes eniz
sacerdotū xp̄z ꝯdēnauerūt tanꝗ mortis reū
quē pylatꝰ ꝓnūciat inocentē ⁊ iustū ⁊ sic ho
die fit in pluribꝰ locis ꝙ homicidie notorii q
ꝑ seculare iudicē suspēderētur ꝑ ecclesiasticū
iudicē in magnū populi scādalū liberantur
At illi inualescebāt.⁊c.)sic faciūt maligni q
rentes obtinere ꝑ clamorē qd̄ nō pñt ꝑ rōnē
(Herodes aūt viso iesu gauisus est.⁊c)ꝑ hoc
aūt ꝙ xp̄s herode incestuoso ⁊ homicida no
luit facere miraculū:nec suis interrogationi
bus rñdere:significāt ꝙ tales digni nō sunt
opa videre diuina nec eius hr̄e rñsa(Spre
uit aūt illū herodes.⁊c.)sicut hodie sectato
tores xp̄i a malis hoibꝰ spnūtur: ⁊ ab eis fa
tui reputātur.(Et facti sūt amici herodis et
pylatꝰ.⁊c)hoc fuit signuz ꝙ iudeoꝝ pncipes
⁊ romanoꝝ ꝯuenirēt in ꝑsecutione xp̄ianoꝝ
Cetera exponūtur sicut mat.xxvii.⁊ mar.xv
vsqꝫ ibi.(Filie hierusalē nolite flere sup me:
sed sup vos.⁊c.) Scdm̄ sensū lr̄alē fletꝰ ad
quē induxit xp̄s mulieres fuit propter mise
riā ꝑ romanos sup iudeos vēturā:⁊ illa mi
seria figura fuit miserie sup incredulos ven
ture ꝑ spūs malignos:ꝓ cuius euasiōe flēdū
est:⁊orādū ante terminū huiꝰ vite(Ducebā
tur aūt ⁊ alii duo nequā cū illo.⁊c) hoc autē
ad lr̄am ꝓcuratū fuit ꝑ principes iudeorum
vt a vulgaribꝰ xp̄s ꝑticipasse videretur in cri
minibꝰ eoꝝ ⁊ sic ipi viderētur iuste mortem
eiꝰ ꝓcurasse ⁊ sic frequēter faciūt maligni q
rentes cooperire suā neqtiā ꝑ infamiā iusti.
(Et postꝗ venerūt in locū q vocatur calua
rie.⁊c.)Exponat sicut mat.xxvii.⁊ mar.xv.)
Jesus autē dicebat Pater dimitte illis.⁊c.)
Be. Neqꝫ putādū est eū hoc frustra orasse: sꝫ
in eis q post eiꝰ passionē crediderūt ꝙ orabat
impetrasse. Notandū sane ꝙ non ꝓ eis orat
q quē filiū dei intellixerūt magis crucifigere
ꝗ̄ ꝯfiteri maluerūt: sed ꝓ eis q nesciebāt ꝙ fe
cerūt zelū dei hn̄tes sꝫ nō scdm̄ scientiaz. vñ
subdit(Non eīm sciūt qd̄ faciūt)Cetera exp
nāt sicut mat.xxvii.⁊ mar.xv.vsqꝫ ibi.(Vnꝰ
aūt de his q pendebāt latronibꝰ. ⁊c.)ꝑ istos
duos significātur illi q ꝓ peccatis suis expiā
dis cū xp̄o crucifigūtur ꝑ ꝓfessionē in religi
one factam. sꝫ aliqui reuertūtur actu ⁊ si nō
habitu ad vitā secularez: de qbꝰ dz ad ro.ii.
ca. Nomen dei ꝑ quos blasphematur inter
gentes:qz scandalizant seculares:⁊ isti signi
ficātur per latronem blasphemantē. Alii ꝓ
ꝓfessi crucem penitentie ꝑ patientiā deuote
sustinent. ⁊ isti significantur ꝑ latronē xp̄m
ꝯfitentē et eiꝰ grām postulantē. ꝓpt̄ qd̄ sibi
dz(Hodie mecū eris in paradiso)qz tales iā
xp̄i sūt ꝑ grāz:⁊ erūt ꝑ gl'iaz in futuro(Erat
aūt fere hora sexta.⁊c(Exponatur sicut mat.
xxvii.⁊ mar.xv.(Pater in manꝰ tuas cōmē
do spm̄ meū)In hoc eīm docuit nos sp deo cō
mendare spūs nr̄os quoꝝ corpora quotidie
tendūt ad mortem:et horaz penitus ignora
mus(Videns aūt cēturio quod factū fuerat
⁊c.)ꝑ hoc autez ꝙ ille gentilis confessus fuit
xp̄m tam clare significata fuit gloriosa con
fessio gentiliū eoꝝ ꝯuersione ⁊ duricia iudeo
rum in infidelitate. Amb. Duriora saxis pe
ctora iudeorū:iudex arguit:credit minister
proditor scelus suū morte ꝯdēnat:elementa
fugiūt/terra concutitur/monumenta rese
rantur/iudeorum tñ auaricia imobilis atqꝫ
duricia manent orbe concusso.(Et ecce vir

noi e Joseph.rc.) Exponatur v:s math.xv. ¶ Questio fris anthonii betõtini. Calcaui eos in furore meo ⁊ zculcaui eos in ira mea Isa.lxiii. Super qbus verbis qritur. Utrũ petõr sumẽs corp⁹ dñi cũ cõscientia peti mortalis sumat corp⁹ dñi dãnabiliter? Ad qd rñdetur scdm alxerãnũ ꝙ nemini dubiũ esse dz q̃ zscientia peti mortalis suscipit corpus xpi peccet mortaliter et in suã dãnatione cõicet. Proinde aplꝰ.i.ad cho.xi.dicit. Qui manducat ⁊ bibit indigne iudiciũ sibi mãducat ⁊ bibit.s.zdenationis. Quidã tñ doctores de cõscientia distingũt dicẽtes ꝙ aliq hñt zsciam scrupulosã sicut illi q̃ fãtastice ⁊ sine a liqua rõne timẽt de leui delectatione ꝙ fuerit culpa mortalis: ⁊ hi cõmunicãdo nõ peccant: qꝛ talis zsciẽtia scdm petruz de tarẽtasio tanꝙ vana ⁊ erronea abiici dz. De his enĩ scriptũ est. Illic trepidauerũt timore vbi nõ erat timor. Tñ verant procul dubio tales timore nocturno. de q̃ pppheta dicit. Nõ timebis a timore nocturno. De nocte timet magis hõ errare q̃ de diezo ꝙ sepe rupes ⁊ arbores creduntur hostes sic ⁊ talis zscia timet ea q̃ non sũt timẽda. Uñ in psona hui⁹ pppheta dicit. Collocauit me in obscuris sicut mortuos seculi: i.sicut in seculo mortaliter peccãt: ⁊ anxiat⁹ est sup me spũs me⁹ in me turbatum est cor meũ.s.timore iani. Aliqui hñt zsciam dubiosam.s.timẽt pbabili rõne morosã delectationem habuisse mortalẽ consensũ.hi cõicando scdm eundẽ doctorẽ mortaliter peccant qꝛ a contrario sensu non trepidauerũt timore vbi erat timor. Aliqui hñt cõsciam illuminosam i.cecã qꝛ hñt pctm mortale ⁊ non aduertunt vt zscientias non discurrant. Uñ sciendũ ꝙ duplex est cõsciẽtie examinatio.s.sufficiens ⁊ deficiens. Nã pzio ñt qs cõicaturus diligẽtissime cõsciam suam examinauit consulendo peritos ⁊ sic cõmunicando non peccat: sed remissionẽ petõx etiam si qua latent accipit et meretur. Aut probabilia examinauit ⁊ zfessus est: ⁊ sic etiam meretur: licet non tñ aut virtute sacramenti oblita peccata ad memoriam reducit: aut ista negligenter facit ⁊ cũ negligẽtia se pzeparauit ⁊ sic mortaliter peccat ⁊ demeretur. Facit enĩ cõtra dictũ apostoli ad Cor.xi.c.dicentis probet seipsuz homo scz diligenter ⁊ sic de pane illo edat. Sed forte aliquis cõtradiceret.quia Ecclesiastici.i.c. scriptuz est. Nescit homo an amore vel odio dignus sit. Et ps.dicitur. Delicta quis intelligit. Ad quod dicitur ꝙ non requiritur ad peccati periculum pzecauendum conscientie certitudo: sz pbabilis coniectura: cuius sunt quattuor signa scdm beti. Primum est pzeteritorum peccatorum zritio. Secundũ est abstinendi ppositũ. Tertium bene operãdi pzõptitas: ⁊ Quartum diuini verbi deuota auditio. Aliqui preterea videntur habere conscientiam fatuosam qꝛ contriti ⁊ non cõfessi ad sacram cõmunionẽ accedunt. Circa quod aduertendum est: ꝙ tales aut habent copiaz sacerdotis et confitendi tempus ad liberam loquelam: ⁊ tunc mortaliter peccant sine confessione cõmunicando quia ad hoc sacramentum secundũ iudicium ecclesie requiritur ipsius ecclesie reconsiliatio. Proinde hugo de sancto victore lib.de potestate ligandi ⁊ soluendi.ca.xxi.dicit. Si absꝗ sacerdotis absolutione criminosus ad cõmunionẽ corporis xpi accedit pro certo iudiciũ sibi manducat ⁊ bibit: etiam si eũ ante multum peniteat: etiã si vehemen er doleat et ingemiscat. Aut vero predicta non habet: et tunc distinguendũ est: quia aut imminet aliqua necessitas celebrandi ⁊ communicandi: timendo scandalũ psone proprie.s.populi vel iam ceperunt sacrum misterium. vel amiserunt loquelam: et tunc non peccant cõmunicando contriti cuz proposito confitendi aut non iminet necessitas: et tunc peccant. Hec secundum richardũ petrum.et scotum. Et sciendum est secundũ eundem doctorem subtilem distin.ix. quarti sen. volumus ꝙ similiter est intelligendũ de alio communicaturo: qui cõstitutus ante sacerdotem cum aliis cõmunicandis recordat mortal.s criminis non confessi potest contritus communicare cum proposito confitendi Aliqui habent conscientiam prauosam ⁊ dãnosam seu temerariam scienter sumentes corpus domini in peccato mortali: qui propter indignitatem incurrũt duodecim maledictiones. Prima dicitur Illaqueationis. Secũda retributionis. Tertia scandalizationis. Quarta excecationis. Quinta incuruatiõis Sexta irritationis. Septima conturbationis. Octaua abbreuiationis. Nona priuationis. Decima multiplicationis. Undecima induratiõis. Duodecima dãnationis Quas omnes maledictiões pppheta psal.lxviii.tãgit dicens. Fiat mensa eox corã ipsis in laqueuz et in retributionẽ et in scandalũ. Obscurentur oculi eorum ne videant: et deorsum eox semper incurua. Effunde super eos iram tuam: et furor ire tue comprehendat eos. Fiat habitatio eorum deserta: et in tabernaculis eorum non sit qui inhabitet. Quoniam quẽ

tu percussisti persecuti sunt: et super dolorem vulnerū meorꝝ addiderunt Appone iniquitatem super iniquitatē eorꝝ: ꝛ nō intrent in iusticiā tuā. Deleantur de libro viuentiū: ꝛ cū iustis non scribantur.

¶ Feria. v. in cena domini. Euāgelium scdm Johannem. xiii. ca.

IN illo tpe. Ante diem festum pasche sciens iesus qz venit hora vt trāseat ex hoc mūdo ad patrem cum dilexisset suos qui erant in mundo in finem dilexit eos. Et cena facta cum diabolus iam misisset in cor vt traderet eū iudas symonis scariothis Sciens qz omīa dedit ei pater in manus Et qz a deo exiuit ꝛ ad eū vadit: surgit a cena ꝛ ponit vestimenta sua. Et cū accepisset lintheū: pcinxit se Deinde misit aquā ī peluī ꝛ cepit lauare pedes discipulorꝝ suorum ꝛ extergere lintheo quo erat precinctus. Venit ergo ad symonē petrum. ꝛ dixit ei petrꝰ Dñe tu michi lauas pedes? Respondit iesus: ꝛ dixit ei. Quod ego facio tu nescis modo: scies aūt postea Dixit ei petrus. Nō lauabis michi pedes in eternū: Rñdit iesus. Si non lauero te: nō hēbis partē mecū Dixit ei symō petrus Dñe nō tm̄ pedes meos: sꝫ a manꝰ ꝛ caput Dixit ei iesꝰ Qui lotꝰ ē nō īdiget nisi vt pedes lauet: sꝫ ē mūdus totꝰ Et vos mūdi estis: sed nō oēs. Sciebat eīm q̄ suā esset q̄ traderet eū. Propterea dixit nō estis mūdi oēs Postq̄ ergo lauit pedes eorꝝ: accepit vestimēta sua Et cū recubuisset: iterꝝ dixit eis Scitis qd fecerim vobis? Vos vocatis me magister ꝛ dñe: ꝛ bn̄ dicitis Sū etenī Si ergo ego laui pedes vros dñs ꝛ magister. ꝛ vos debetis alter alterꝰ lauare pedes. Exemplū enī dedi vobis. vt quēadmodū ego feci vobis: ita ꝛ vos faciatis.

¶ Expositio litteralis.

HIc euangelista incipit describere mortem xpi qualiter morte sua imminente animos discipulorꝝ confortauit ꝛ hoc exemplis Et diuiditur in tres: qz primo factum describitur. Secūdo eius vtilitas ostenditur: ibi. Venit ergo ad symonem Tercio facti imitatio discipulus inducitur: ibi. Postq̄ ergo. Prima in duas Primo premittitur affectus xpi ad discipulos. Secundo per factum instruit ipsos: ibi. Et cena facta. Circa primum sciendum q affectꝰ xpi ad discipulos premittitur vt eiꝰ factum magis gratum ostendatur: ꝛ discipuli eius libentiꝰ imitētur. Dicit ergo sic (Ante diem festum) .s. xiiii. luna in cuius vespera immolabatur agnus ꝛ incipiebat solennitas paschalis que celebratur luna. xv. ꝛ scdm hunc modum in ecclesia solennitates incipiunt a vespere precedentis diei (Sciens iesus) ex quo patet q ignorans nec inuoluntarius venit ad passionem. sed voluntarie obediens deo patri. qz venit hora eius) non fatalis: sed a deo patre determinata. ꝛ hoc conuenienter: vt immolatio agni qui tollit pctā mundi immediate post immolationem agni figuralis sequeretur: ꝛ sic veritas figure rñderet (vt transeat ex hoc mundo ad patrem) Dicebatur enim pascha iudeorꝝ transitus: eo q tunc angelus transiuit per egyptū interficiens primogenita egyptiorꝝ: ꝛ filios israel seruans: ꝛ similiter pascha xpianorꝝ dicit transitus in xp̄m filius dei trāsiit per mortē ad patrē: non per loci mutationē: sꝫ sicut dicitur a patre venisse assumendo nostram naturā mortalem: ita dꝫ ad patrem redisse faciendo ipsā īmortalē pa

terne glīe p i mortalitatē in sua resurrectiō e (cū dilexisset suos) In quo ōndit eius dile-
ctio gratuita: qz prior dilexit suos. ōndit dis
creta: qz ista dilectio spālis ñ fuit ad oēs: sz
a d sibi familiares: cuiusmōi erāt apli q̄ erāt
i mūdo ōnditur hec dilectio necessaria quia
apli remanētes i picło mūd iīdigebāt ɔsola-
tione diuina (i finē dilexit eos) .i. i morte spa
lia signa dilectiōis ōndit: vel aliter (in finē)
.i. ɔfectā aīam suā p eis ponēdo (Et cena fa
cta.) Hic describitur mirabile factū. s. lotio
pedū discipulorū suorū. vbi premittitur tem-
pus ⁊ modus hui⁹ lotiōis dū dē. (Et cena fa
cta. Non est intelligendū q̄ eēt totaliter cō
pleta: qz p⁹ ea dr. ⁊ cū recubuisset: sz erat fctā
q̄tū ad hoc qñ comederant agnū paschalē: ⁊
tūc surrexit ad lauādū pedes discipulorū suo
rū anq̄ daret eis sui corporis sacramētū ad
designandū q̄ spūalis mūdicia reqrītur ad
ɔcipiendū ipm (cū diabol⁹ iā misisset in cor
vt traderet eū iudas symonis scariothis) die
eni p̄cedēti cū cū vēdiderat suggestione dia
boli hāc ꝓditionē in cor ipi⁹ mittentis (sciēs
iesus qz oīa dedit ei pater in manus) ex quo
pz i xp̄o plenitudo scientie ⁊ ptātis (Et qz a
deo exiuit ⁊ ad deū vadit hoc iā supra expo-
sitū ē qualiter dē fili⁹ a patre exisse ⁊ ad deū
redire (Surgit a cena) qz mīstrare volebat.
(⁊ pōit vestimenta sua). i. deponit vt conue
nienti⁹ hoc ministeriū exhiberet (Et cū acce
pisset lintheū precinxit se) ⁊ sic ad lauandū
se optime disponit nichil omittens de his q̄
ad illud officiū reqrūtur. ⁊ sequitur simplex
hūlitatis misteriū cū dr (Deinde misit aquā
i pelum) ꝓpriis manib⁹ nō p misteriū aliorū
(Et cepit lauare pedes discipulorū suorū) lu-
tosos: qz discalciati incedebāt (et extergere li
theo quo erat p̄cinctus) vt impleret hūlita-
tis officiū (Venit ergo) Hic ōnditur hui⁹ fa
cti vtilitas: ⁊ ōnditur ex quadā concertatiōe
petri ⁊ xp̄i: per qd̄ ostenditur factū esse misti
cū dicit ergo (Venit ergo ad symonē petrū)
scdm ordinē lotis aliis discipulis venit vlti
mo ad petrū qz cepit lauare a minoribus ex
hoc sumens argumētū qd̄ dr (Cepit lauare
pedes discipulorū suorū) ⁊ postea subdit (venit
ergo ad symonē) p hoc ōndens q̄ alii iā erāt
loti sz non videtur verisimile si transisset p
oēs alios qn aliq̄s eorū vel plures recusasset
hanc lotionē sicut ⁊ petrus. ⁊ iō alii doctores
dicūt q̄ primo venit ad petrum ꝓpter q̄ alii
discipuli audita reꝑhensione petri de hoc q̄
recusauerat eius lotionē non fuerūt ausi eā
vltra recusare. q̄ ergo dicit euāgelista (cepit
lauare) ⁊ postea subdit (Venit ergo ad symo
nem) non est per hoc intelligendu q̄ alios la
uerit ante ipm: sed euangelista prius factuz
in generali explicat postea modū in particu-
lari, incipiens a petro (⁊ dixit ei petrus. Dñe
tu michi lauas pedes) i. vis lauare michi pec
catori tu qui es filius dei. q. d. nullomō decet
simile verbū dixit in principio sue cōuersio-
nis Luce. v. Exi a me dñe qz hō pctōr ego sū
Rūdit iesus et dixit ei qd̄ ego facio tu nescis
modo) q. d. non solum hoc facio ꝓpter pedū
corporaliū emūdationē: sz ꝓpter humilitatis
eruditionē vt postea exposuit ideo subdit (sci
ens aūt post ea) p hoc aūt designauit mūdi-
ciam pedū spūaliū. q̄ sūt affectus mētis q̄ re-
quiritur in eucharistie perceptione (Dixit ei
petrus. nō lauabis michi pedes in eternum)
i. nunq̄ lauabis: acsi diceret ego nullomō su
stinerem licet aūt petrus faceret hoc bono ze
lo tñ indiscrete hoc faciebat: qz cū xp̄us non
posset errare non debebat volūtati eius ali-
quo modo resistere. ideo sequitur (Rñdit ei ies⁹
si non lauero; ⁊c.) Si hoc intelligatur de lo-
tione interioris macule: littera est plana qz
nullus potest hēre partē cū xp̄o in glīa celesti
nisi lotus fuerit a macula peccati. scdz qd̄ scri
bitur. Apocalip. xxi. c. Nichil coinquinatum
intrabit in illam. Si autem intelligatur de
lotione corporali pedum ipsi⁹ petri eodē mo
do est dicendum: sicut enim aliquid est illici
tum non ex natura sua: sed tñ ꝓhibitum vt
patet de esu ligni vetiti primo parenti. ita si
militer aliquid est necessarium ad salutē nō
ex natura sui: sed propter p̄ceptū dei vel p̄la
ti: ⁊ sic erat in proposito. Ex quo eñ xp̄s vo-
lebat: simpliciter hoc facere petr⁹ de necessi-
tate salutis tenebatur sustinere (Dixit ei sy
mon petrus. dñe non tñ pedes meos: sed et
manus ⁊ caput) Pedes sunt ps corporis infe
rior: manus media: caput superior ⁊ iō p ex-
pressionem istam partiū intelligit totū cor-
pus. Est igitur sensus (Dñe nō tñ ⁊c.) q. d.
prius sustinerem a te totuz corp⁹ lauari: q̄ a
te separari: qz q̄uis esset durum petro susti-
nere seruitium magistri: tamē grauius erat
ei ab ipso separari. Unde dicitur in itinera-
rio clementis q̄ quādocunq; petrus memor
erat dulcissime societatis xp̄i: resoluebatur i
lachrymas. ita q̄ facies eius adusta videba-
tur ex frequenti lachrymarum fluxu (Dixit
ei iesus. qui lot⁹ est (per baptismū. ex quo ac
cipitur q̄ apostoli fuerūt baptisati a xp̄o: vt
dictum est. iii. cap̄ (non indiget nisi vt pedes
lauet: sed est mundus totus si enim aliquis

baptizatus statim moriatur euolat ad patri
am nec indiget aliqua alia latione tamen
si superuiuat etiã sanctus indiget lotione pe
dum spūalium. i. affectionū mentis qz ex cō
ditione mortalis vite affectus ei⁹ aliqñ ali
quas maculas contrahit ex tpalibus sed nõ
indiget lauare caput. i. partẽ cõtemplatiuã
que intendit superioribus et eternis: nec ma
nus. i. vite actiue opa q̃ in eo sunt facta. Ta
lis aũt erat petrus ⁊ etiã alii apostoli excepto
iuda proditore. ppter qd̃ sequitur (Et vos mū
di estis: sz nõ oẽs: Postq̃ ergo) ondẽa facti vti
litate in p̃dicta lotiõe: hic int..cit discipulos
ad imitãdū in opere. Et diuiditur in duas:
qz primo ppositū declarat Scdo ɔfirmat ibi
Exẽplū eñi dedi: dicit ergo (Postq̃ ergo la
uit pedes eoꝝ) In hoc ondit cõuenientẽ mo
dū docendi In maiorib⁹ eñi magis mouent
facta q̃ verba: vt poni haberi ex. x. ethi. et iõ
xp̃s docẽs de hũilitate p̃misit humilitatis fa
ctū (accepit vestimenta sua) sicut eñi ad mini
strandū congrue debent vestimenta deponi
ita ad docendū honeste debent assumi propẽ
quod magistri solẽt legere in habitu. ad hoc
disposito et ordinato scdm dispositionem fa
cultatis sue (Et cū recubuisset iterum) qz se
dendo dz doctor docere doctrina eñi non capi
tur nisi in quiete. ppt q̃ dz in. vii. phi. Se
dẽdo et q̃escendo fit aĩa sciens ⁊ prudẽs seq
tur doctrina (Dicit eis. Scitis q̃d fecerim vo
bis (q. d. vos debetis hoc scire: ⁊ in hoc reddit
eos attentos (Uos vocatis. ⁊c. bene dicitis sum
etenĩ) Aliq̃d eñi dz bñ dictū qñ congruit di
cẽti ⁊ rei dicte. Congruit aũt rei dicte qñ sic
est in re sicut dz. Cõgruit aũt dicẽti qñ dicẽs
talẽ se ondit fctõ qualẽ verbo. vtroq̃ mõ apo
stoli bñ dicebãt: qz sic erat in re ex parte xp̃i
q̃ superior erat: similiter ex parte apostoloꝝ
qui facto se ei subiiciebant sicut et vbo. ppt
qd̃ contra discipulos solo verbo dz mat. vii.
Multi dicẽt michi in illa die. dñe dñe nõne
in nõie tuo pphetauim⁹: ⁊ tũc ɔfitebor illis
qz nũq̃ noui vos. ⁊c. Ex p̃dictis cõcludit sal
uator intentuz dicens. (Si ergo ego laui pe
des. ⁊c) multo fortius (Debetis alter alteri⁹
lauare pedes) p hoc intelligit quodlz pietatis
⁊ humanitatis officiū primo impensum ad
quod impendendum quilibet tenetur in ca
su necessitatis. extra aũt talẽ casuz tenet debi
to honestatis ⁊ ɔgruitatis (Exẽm) Hic confir
mat conclusionem predictam exemplo dicẽs
Exẽplū eñi dedi vobis. ⁊c) q. d. ad hoc feci vt
ostenderem vos ad hoc teneri.

¶ Expositio moralis.

ANte diẽ festū pasche. ⁊c) Pascha
i. transit⁹: ⁊ nos hoc festuz debite
celebramus cū a viciis ad virtutes
vel a minorib⁹ ad maiora transim⁹ (in finẽ
dilexit eos) p iesū q̃ salus iterpretatur bon⁹
plat⁹ signatur. finis aũt vltim⁹ est btitudo. sa
q̃ ɔsistit in clara dei visione et fruitione pfe
cta. sz aũt oĩs hõ debeat ad hũc finẽ pximuz
diligere: plat⁹ tamẽ q̃ est xp̃i vicari⁹ tenet
erga suos subditos hoc facere (Et factã cena)
i. pparata scdm sensū litteralẽ: nõ ei erat ter
minata cū xp̃s a cena surrexit ad lauãdū pe
des discipuloꝝ: vt dz infra eodẽ. pz ergo q̃ iu
das cū aliis cenauit: et corporaliter lot⁹ fuit
sic igit exẽplo xp̃i bon⁹ plat⁹ subditis etiam
malis dz exhibere bñficia: vt q̃tū i. se est eos
a sua reuocet vita mala. (Uenit ergo ad sy
monẽ petrū). s. prio: vt dictū fuit in expositio
ne lr̃ali. ⁊ in hoc xp̃s dedit exẽm superioribus
illos inter subditos p̃ncipaliter honorare: q̃
primi sũt etate vel dignitate (Dñe tu michi
lauas pedes) q. d hoc indecẽs est: ⁊ nullo mõ
sustinẽdū. ⁊ in hoc petrus sigt discipulū igno
rantẽ indiscrete loquentẽ de facto superioris
sui cuius ignorat rõnẽ. freq̃nter eñi ɔtingit
q̃ illud iudicatur irrõnabilissimū ab ignorã
te cũm qd̃ tñ rõnabilissimū est scdm veritatẽ
hoc aũt contingit in hoc casu petro: ppter qd̃
dixit ei ies⁹ (Qd̃ ego facio tu nescis mõ) ⁊ in
hoc docemur bñ iudicare ⁊ loq̃ d̃ factis supe
rioris boni nisi de eo qui ɔmittẽte deo erra
ret manifeste (Si nõ lauero te non habebis
ptẽ mecū) xp̃s eñi nõ lauat pedes discipuloꝝ
p corporali mũdatione. sz p exẽplo hũilitatis
docende ppter qd̃ dixit eis (Exẽm ei dedi vo
bis. ⁊c.) q̃ ergo dixit petre si nõ lauero te nõ
habebis ptẽ mecū. Idẽ ac si dixisset ptẽ me
cū nõ habebis nisi a me receperis exẽm hũil
tatis: ⁊ in hoc facto xp̃o dedit superiorib⁹ et
prelatis exẽm vere hũilitatis (Postq̃ ergo la
uit pedes eoꝝ) p hoc ondens q̃ superior post
actū hũilitatis dz resumere debitum exerci
tiũ auctoritatis. ¶ Questio fr̃is anthonii de
tontini. Qui lotus est non indiget nisi vt pe
des lauet. ⁊c. Jo. xiii. ca. Sup q̃bus vbis q̃ri
tur ¶ Utrū hoc sacramẽtū eucharistie inter
cetera sublimius hẽatur. Ad qd̃ breuiter eñi
detur ex snia illuiati doctoris frãcisci de ma
ronis. q̃ hoc sacrm̃ nõ tñ est ceteris sublimi
us: sed etiã celebrius atq̃ dignius oib⁹ sacra
mentis noui testamẽti. Primo in q̃tũ ẽ oibus
sublimi⁹ respectu cause efficiẽtis: qz efficitur
⁊ ɔsecrat ab ordine sacerdotali q̃ est digni
or oibus ordinibus. sz dionisius ponat episco

patũ: vt includat sacerdotiũ: tamẽ sacerdotiũ p se acceptuz. vt distinguit ꝯtra epatũ est in cõparabiliter dignius ipo: qꝫ plus est ꝯsecrare ꝙ̄ quecunqꝫ alius actus. Nobilissim⁹ aũt est act⁹ epalis inq̄tũ talis ꝯferre ordines in qb⁹ hoĩe cõsecrant. In hoc vero sacramẽto cõsecrat ille q̄ est ver⁹ de⁹. vñ btũs Franciscus admirat⁹ istã excellẽtem dignitatẽ monuit pbr̃os cũctis reuereri: ⁊ ex tãti ordĩs reuerẽtia renuit esse sacerdos. Scdo est sublimius respectu cause materialis: qꝫ sicut cetera sacramẽta v̄sãtur circa corp⁹ xp̄i misticũ. Ita istud imediate circa corp⁹ xp̄i verũ: qꝫ hoc cõsecrat. ⁊ iõ sicut corp⁹ xp̄i verũ est dignissimũ vltra misticũ: ita et hoc sacr̃m quẽadmoduz theologia p̄fertur ceteris disciplinis qꝫ circa dignius subiectũ versat. Tercio ẽ sublimi⁹ respectu cãe formalis: qꝫ illa forma in q̄ excedit nobilissimã creaturã: opꝫ ꝙ sit nobilissĩa sicut hõ excedit bruta ⁊ p illud solũ in q̄ natura hũana est nobilissima. sꝫ p istud solũ sacramẽtũ hoĩes p̄cellunt angelos scd̃m aplm ad heb. xiii. dicẽtẽ. Habem⁹ altare de q̄ edere nõ hñt p̃tãtem nisi q̄ tabernaculo deseruiũt. Quarto ẽ sublimi⁹ respectu cause finalis: qꝫ cũ finis sit sp melior his que sũt ad finẽ. istõ sacramẽtũ scd̃m dyonisiuz ca. iii. de angelica ierarchia est finis oĩm spũaliũ ꝑfectionũ est etiã hoc sacramentũ celeberrimũ sup oĩa sacramẽta. vñ ei⁹ officiuz celebratio vocatur. In quo officio ecctia militãs imitat ecctiaz triũphãtem. Nam sicut in celesti ierarchia ad ministrandũ in xp̄o instituti sũt sex ordines angelorũ qꝫ tres sũt assistẽtes ita in hac vita instituti sunt tres ordines ad ministrãdũ sacerdoti. Scd pmo ẽ ibi p̄ns dũ hoc sacr̃m cõsecratur tota trinitas rõe tãti miraculi: que nõ põt effici nisi a tribus ꝑsonis mõ miraculi: qꝫ sicut pr̃ ⁊ fili⁹ sũt vnũ p̄cipiũ spũssãcti. Ita pr̃ ⁊ filius ⁊ spũssctũs vnũ principiũ crẽ extra de sũma trinit. ⁊ fide catho. c. i. Scdo ẽ ibi p̄ntia sanctorũ ãgelorũ. Vñ de ꝯsecra. dist. ii. c. Quid sit. Et sũt verba grego. in omelia paschali. Quis inquit fidelium hẽe dubium possit: vt in ipa imolationis hora ad sacerdotis vocem celos apiri. ⁊ in illo iesu xp̄i misterio angelorũ choros adesse. Tercio ẽ ibi p̄ntia sanctarũ aĩarũ. Vñ hie. ꝯtra vigilantium sanctorũ reliq̄as reprobãtẽ. Hic inquit sanctorũ in hoc comitat xp̄m quocũqꝫ ierit. Iuxta illõ. xiiii. c. Hi sequũtur agnũ q̄cũqꝫ ierit. Quarto est ibi p̄ntia mr̃is xp̄i: q̄ est regina virginũ atqꝫ virtutũ. Nã cũ scdꝫ hieronimũ. officiuz associandi xp̄m sit officiũ virginũ. iuxta illõ Apocalip. Virgines eñ sunt et ꝙ mr̃ dei sit virgo virginũ. sequitur ꝙ ipa i hoc sit spũalissima ⁊ principalis. Et insuper hoc sacramẽtũ est dignius oĩbus sacramentis respectu q̄tuor p̄uilegiorũ: quorũ p̄mũ dꝫ grãe: qꝫ ꝯfert maiorem grãm ꝙ cetera sacramenta. Vñ dionisi⁹ de ãgelica ierarchia ca. iii. dicit. Eucharistia est ꝯfectio ꝑfectionũ spũaliũ ⁊ non est vltra ipm laudãdũ aliqd sacr̃m. Aliud p̄uilegium dꝫ veritatis nã in ceteris sacramentis inuenitur sacr̃m freq̄nter sine re sacramẽti: vt cũ q̄s ad sacramentũ fictus accedit. hic aũt res sacramenti sp est cũ sacramẽto q̄ltũcũqꝫ fict⁹ ꝯficiat: qꝫ sp est ibi et vere corpus xp̄i. Aliud p̄uilegiũ dꝫ durabilitatis qꝫ oĩa ecctie sacramenta hñt naturã successiuam cũ transeant cũ vsu. Istud aũt sacramẽtũ est ꝑmanẽs cũ tandiu maneat sacramẽtũ istud vt notatur in. iiii. senten. quandiu sp̃es durare possunt. Aliud p̄uilegiũ dicitur glorificationis. quia sacramenta ordinantur ad grãm quã recte figurant. Istud aũt sacramẽtum ordinatur ad gliam. qꝫ dicit btũs dyonisi⁹ de angelica ierarchia c. i. Sicut noticia diuinarũ scripturarũ est nobis imitatio future contẽplatiõis i prima ita sũptio diuine eucharistie est imitatio illi⁹ fruitions beatifice: qꝫ satiabuntur scti cũ apparuerint in gloria ei⁹ et ideo dicit saluator. Lu. xxii ca. Non manducabo illud donec impleatur in regno dei. Sꝫ ad maiorem veritatẽ habendã dici potest ꝙ lꝫ baptismus excedat alia sacramenta ratione efficacie. Unde ambro. dicit in libro de sacra. Per aquã baptismi trãsit⁹ est de terrenis ad celestia. sicut notat de conse. dist. iiii. c. Per aquã. Et licet confirmatio excedat rõe conferentis quia a solo episcopo cõfertur. vt habetur de conse. distin. v. cap. Manus. Et licet etiam matrimonium excedat ratione signi quo significat coniunctionem christi ad ecclesiam per vnionem diuine et humane nature. extra de bigamia cap. Debitum. tamen excedit eucharistia ratione dignitatis et sanctitatis vt his rationibus responsum est. Unde de consecra. distin. ii. cap. Nichil. sic dicitur Nichil in sacrificiis maius esse potest ꝙ̄ corpus ⁊ sanguis xp̄i nec vlla oblatio hac potior est sed hec omnes precellit. Unde saluator ipse paulo te stante in epystola hodierna etiã ait vbi dicit. Hoc facite in meam cõmemorationem: scilicet glorie mee.

¶ In die veneris sancta:

¶ Passio domini nostri iesu xp̄i secundum iohannem. xviii. ca.

IN illo tp̄e: Egress⁹ est ie-
sus cū discipl'is suis trās
torrentē cedrō vbi erat ortus i
quē itroiuit ipse ⁊ discipuli ei⁹
Sciebat aūt ⁊ iudas q̄ tradebat
eū locū qꝛ frequenter iesus cō-
uenerat illuc cū discipulis suis
Judas ergo cum accepisset co-
hortē: ⁊ a pontificibus ⁊ phari
seis ministros: venit illuc cū la-
ter nis ⁊ facib⁹ ⁊ armis Jesus
itaqꝫ sciens oīa q̄ ventura erāt
sup eū ꝓcessit ⁊ dixit eis. Quē
queritis: Rn̄derūt ei. Jesū na-
zarenū. Dixit eis iesus. Ego sū
Stabat aūt iudas q̄ tradebat
eū cū ip̄is. Ut ergo dixit eis ego
sū: abierūt retrorsū ⁊ ceciderūt
in terrā Iterū ergo interroga-
uit eos Quē queritis: Illi autē
dixerūt Jesū nazarenū. Rn̄dit
iesus. Dixi vobis: qꝛ ego sū. Si
ergo me q̄ritis: sinite hos abire
Ut impleret sermo quē dixit Qꝛ
quos dedisti michi: nō ꝑdidi ex
eis quēq̄. Symon ergo petrus
habens gladiū eduxit eū: ⁊ per-
cussit pontificis seruū ⁊ absci-
dit auriculā ei⁹ dextrā Erat au
tē nomē seruo malchus. Dixit
ergo iesus petro. Mitte gladiū
tuū i vaginā. Calicē quē dedit
michi pater: non vis vt bibam
illū: Cohors ergo ⁊ tribunus ⁊
ministri iudeorū cōprehēderūt
iesū ⁊ ligauerūt eū: ⁊ adduxerūt
eū ad annam primū Erat autē
socer caypphe: qui erat pontifex
anni illius Erat autē caypphas
q̄ consiliū dederat iudeis: quia
expedit vnū hominē mori pro
populo Sequebatur autē iesū
symō petrus ⁊ alius discipulus
Discipulus autem ille erat no
tus pōtifici: ⁊ introiuit cum ie-
su in atriū pontificis. Petr⁹ au
tē stabat ad hostiū foris Exiuit
ergo discipulus alius qui erat
notus pontifici: ⁊ dixit hostia-
rie ⁊ introduxit petrū Dixit er-
go petro ancilla hostiaria. Nū
quid ⁊ tu ex discipulis es homi
nis istius: Dixit ille Nō sū Sta
bāt aūt serui ⁊ ministri ad pru-
nas: qꝛ frigus erat/ ⁊ calefacie
bant se. Erat aūt cū eis petrus
stās ⁊ calefaciēs se. Pōtifex er-
go iterrogauit iesū de discipl'is
suis ⁊ de doctrina eius. Rn̄dit
ei iesus. Ego palā locut⁹ sū mū
do. ego sp̄ docui i synagoga ⁊ in
tēplo quo oēs iudei cōueniunt: ⁊
i occulto locut⁹ sū nichil Quid
me iterrogas: Interroga eos q̄
audierūt q̄d locut⁹ sū ipsis: ecce
sciunt q̄d dixeri ego Hec autem
cū dixisset: vnus assistēs mini-
strorū dedit alapā iesu dicens
Sic rn̄des pontifici: Rn̄dit ie-
sus Si male locutus sū testimo-
niū perhibe de malo. Si autem
bene: q̄d me cedis: Et misit eū

ānas ligatū ad cayphā pōtifi-
cē Erat aūt symō petr⁹ stās et
calefaciens se Dixerūt ergo ei.
Nūqd ⁊ tu ex discipulis ei⁹ es:
Negauit ille ⁊ dixit Nō sū Dixit
vn⁹ ex seruis pōtificis cognat⁹
ei⁹: cui⁹ abscidit petr⁹ auriculā
Nōne ego te vidi ī orto cū illo:
Iter ergo negauit Adducūt er
go iesū a caypha ī ptoriū. Erat
aūt mane: ⁊ ipsi nō itroierūt in
ptoriū vt nō cōtaminarēt̄ sʒ mā
ducarēt pascha Exiuit ergo py
lat⁹ ad eos foras: ⁊ dixit. Quā
accusationē affertꝭ aduers⁹ ho
minē hūc Rn̄derūt ⁊ dixerūt ei Si
nō eēt hic malefactor nō tibi tra
didissem⁹ eū Dixit ergo eis py-
lat⁹ Accipite eū vos ⁊ scdʒ legē
vr̄am iudicate eū. Dixerūt ergo
ei iudei Nobis nō lʒ īterficere
quēq̄ Ut sermo iesu ipleret̄ quē
dixit: significās qua morte eēt
moritur⁹ Introiuit ergo iter ī
ptoriū pylat⁹ ⁊ vocauit iesū ⁊ di
xit ei Tu es rex iudeorū: Rn̄dit
ies⁹ A temetipso hoc dicis an a-
lii dixerūt de me. Rn̄dit pylat⁹
Nūqd ego iude⁹ sū Gēs tua et
pontifices tradiderūt te michi.
Quid fecisti. Rn̄dit ies⁹ Regnū
meū nō ē de hoc mūdo Si ex hoc
mundo esset regnū meū ministri
me vtiqʒ decertarent vt nō tra
derer iudeis Nūc āt regnū meū
nō est hinc Dixit itaqʒ ei pylat⁹
Ergo rex es tu: Rn̄dit ies⁹ Tu
dicis: qꝛ rex sū ego Ego ī hoc na
t⁹ sū: ⁊ ad hoc veni ī mūdū vt te
stimoniū phibeā veritati Oīs
q̄ ē ex veritate audit vocē meā.
Dixit ei pylat⁹ Quid est vitas:
Et cū hoc dixisset iter exiuit ad
iudeos: ⁊ dixit eis Ego nullā in
uenio ī eo causā Est aūt ꝯsuetu
do vobis vt vnū dimittā vobꝭ
ī pascha Vultꝭ ergo dimittā vo
bis regē iudeorū: Clamauerūt
rursū oēs dicētes Nō hūc: sʒ ba
rabā Erat aūt barabas latro.
Tūc ergo apprehēdit pylat⁹ ie
sū: ⁊ flagellauit Et milites ple-
ctētes coronā de spinis iposue
rūt capiti ei⁹ ⁊ veste purpurea
circūdederūt eū: ⁊ veniebāt ad
eū ⁊ dicebant Aue rex iudeorū Et
dabāt ei alapas Exiit iter pyla
tus foras ⁊ dixit eis Ecce addu-
co vobis eū foras vt cognosca-
tis qꝛ in eo nullā causā iuenio.
Exiit ergo ies⁹ portans spineā
coronā: purpureū vestimētū: ⁊
dixit eis Ecce hō. Cū ergo vidis
sēt eū pōtifices ⁊ ministri clama-
bāt dicētes. Crucifige: crucifi-
ge eū Dixit eis pilatus Accipite
eū vos ⁊ crucifigite Ego eni nō
iuenio ī eo causā Rn̄derūt ei iu
dei. Nos legē hēmus ⁊ scdm le-
gē debet mori qꝛ filiū dei se fecit
Cū ergo audisset pylat⁹ hūc ser
monē magis timuit Et igress⁹

ē ptoriū iterū ⁊ dixit ad iesū Uñ
es tu: Ies⁹ autē respōsū nō dedit
ei Dixit ergo ei pilat⁹ Michi nō
loq̄ris: Nescis q2 ptātē hēo cru
cifigere te ⁊ potestatē habeo di
mittere te: Rūdit ies⁹ Nō habe
res ptātē aduersū me vllā: nisi
tibi datū eēt de sup: Propterea
q̄ me tradidit tibi. maius pctm̄
habet Et exīde q̄rebat pylatus
dimittere eū Iudei āt clamabāt
dicētes Si hūc dimittis non es
amic⁹ cesaris. oīs ei q̄ se regē fa
cit. cōtradicit cesari Pylat⁹ er
go cū audisset hos sermōes ad
duxit foras iesū ⁊ sedit p tribu
nali ī loco q̄ dicit licostratos he
braice aūt gabata Erat aūt pa
rasceue pasche hora quasi sexta
⁊ dixit iudeis Ecce rex vr̄. Illi
aūt clamabāt Tolle tolle cruci
fige eū Dixit eis pylat⁹ Regem
vr̄m crucifigā: Rūderūt pōtifi
ces Nō hēmus regē nisi cesarē
Tunc ergo tradidit eis illū: vt
crucifigeret Susceperūt āt ie
sū ⁊ eduxerūt eū Et baiulās sibi
crucē exiuit ī eū q̄ dr̄ caluarie lo
cū hebraice āt golgotha vbi eū
crucifixerūt Et cū eo alios duos
hinc ⁊ hinc: mediū āt iesū Scri
psit āt ⁊ titulū pilat⁹: et posuit
sup crucē Erat āt scriptū Ies⁹
nazaren⁹ rex iudeorū Hūc ergo
titulū multi legerūt iudeorū: q2
ppe ciuitatē erat loc⁹ vbi cru
cifix⁹ ē ies⁹. Et erat scriptū he
braice grece ⁊ latine Dicebāt er
go pilato pōtifices iudeorū Noli
scribere rex iudeorū: sz q2 ipse di
xit rex sū iudeorū Rūdit pylat⁹.
Qđ scripsi scripsi. Milites er
go cū crucifixissēt eū acceperūt ve
stimēta ei⁹ Et fecerūt quattuor
partes vnicuiq3 militi partē et
tunicam Erat aūt tunica incō
sutilis desup cōtexta p totū Di
xerūt ergo ad iuicē Nō scidam⁹
eā: sz sortiamur de illa cui⁹ sit.
Ut scriptura īpleret dicēs Par
titi sūt vestimēta mea sibi: ⁊ in
vestē meā miserūt sortē Et mili
tes q̄dē hic fecerūt Stabāt aūt
iuxta crucē iesu mat̄ ei⁹ ⁊ soror
mr̄is ei⁹ maria cleophe ⁊ maria
magdalene Cū vidisset ergo ie
sus matrē ⁊ discipulū stātē quē
diligebat dixit matri sue. Mu
lier ecce fili⁹ tu⁹ Deinde dixit di
scipulo Ecce mr̄ tua. Et ex illa
hora accepit eū discipul⁹ ī suā.
Postea sciēs ies⁹ q2 iā oīa cōsū
matā sūt: vt ɔsūmaret scriptu
ra dixit Sitio Uas ergo positū
erat aceto plenū. Illi āt spōgiā
plenā aceto ysopo circūponen
tes obtulerūt ori ei⁹ Cū ergo ac
accepisset ies⁹ acetū dixit Cōsū
matū ē Et īclinato capite tra
didit spm̄ Iudei ergo qm̄ para
sceue erat vt n̄ remanerēt ī cru
ce corpora sabbato Erat eī ma

gn⁹ dies ille sabbati: rogauerūt
pylatū: vt frāgerēt eoꝝ crura
ꝫ tollerētur. Uenerūt ergo mili
tes ꝫ primi quidē fregerūt crura
ꝫ alterius q̄ crucifixus est cū eo.
Ad iesū aūt cū venissent vt vi
derūt eū iā mortuū nō fregerūt
ei⁹ crura: sed vn⁹ militū lācea
latus ei⁹ apuit ꝫ cōtinuo exiuit
sanguis ꝫ aqua. Et q̄ vidit testi
moniū phibuit ꝫ verū est testi
moniū eius: Et ille scit q᷑ vera
dixit vt ꝫ vos credatis. Facta
sūt ei hec vt scriptura impleret.
Os nō cōminuetis ex eo. Et ite
rū alia scriptura dicit. Uidebūt
i quē transfixerūt. Post hec aūt
rogauit pylatum ioseph ab ari
mathia: eo q̄ esset discipul⁹ iesu
occult⁹ āt ppt metū iudeoꝝ: vt
tolleret corp⁹ iesu. Et pmisit py
lat⁹. Uenit ergo ꝫ tulit corp⁹ ie
su. Uenit aūt ꝫ nichodem⁹ q̄ ve
nerat ad iesū nocte primū ferens
mixturā mirre ꝫ aloes quasi li
bras cētū. Acceperūt ergo corp⁹
iesu: ꝫ ligauerūt cū lintheis cū aro
matib⁹: sicut mos ē iudeis sepe
lire. Erat āt i loco vbi crucifix⁹
ē ortꝰ ꝫ i orto monumētū nouū
i quo nōdū q̄sq̄ positus fuerat.
Ibi ergo propter parasceuē iu
deoꝝ: q᷑ iuxta erat monumen
tum: posuerūt iesum.

¶ Expositio litteralis.

Egressus ē iesus. Hic incipit euā
gelista describē xp̄i passionē ꝫ mor
tē. ipa aūt fuit per iudeos inchoata: ꝫ p gen
tiles cō͂ūmata. scd͡z qd̄ xp̄s predixerat mat.
xx. Filius hominis tradetur principibus sa
cerdotū ꝫ scribis ꝫ cōdēnabunt eū morte: et
tradent eū gētibus ad illudendū et flagellā
dū ꝫ crucifigendū. Et iō euāgelista prlo ostē
dit q̄d xp̄s a iudeis sit passus. Secūdo q̄d a
gētibus sequēti. ca. ibi. Tūc ergo appzehen
dit. Prima in tres: q᷑ prlo describit euāgeli
sta qualiter xp̄s a ministris iudeoꝝ fuit capt⁹.
Secundo qualiter a ministris fuit pontifici
bus traditus: ibi. Cohors quoq;. Tercio qua
liter a pontificib⁹ corā pylato est accusatus.
ibi. Adducunt ergo. Circa primū euangeli
sta tria describit primo pditiōis locū. Scd͡o
pditoris apparatū. ibi. Judas ergo. Tercio
animū xp̄i ad sustinendū preparatū. ibi. Je
sus itaq; sciēs. Circa primū sciendum q̄ xp̄s
iuit ad locū extra ciuitatē ad quē sciebat ve
turū proditorē: vt ostenderet se volūtarie su
bire mortē: ꝫ hoc est qd̄ dr̄ (Egress⁹ ꝛc. trās
torrentē cedron) nomē est torrentis inter ci
uitatē hierusalē ꝫ mōtē oliueti per vallā io
saphat q̄ est intermedia: ꝫ dicebatur ille tor
rens cedron eo q̄ i ripa illi⁹ fluminis siue il
lius torrētis nascebantur multi cedri. Hinc
eciā fluuius appellabatur torrens p eo q̄ ad
modū torrentis quādoq; habebat aquas quādoq;
nō (vbi erat ortus) ꝫ sic erat locus claus⁹ cō
ueniēs ad capiendū illos qui essēt intra ip̄m
(in quē introiuit ipse ꝫ discipuli ei⁹) offerēs
se captioni (Sciebat aūt ꝫ iudas qui trade
bat eum locū) Ex quo pz aptitudo loci ad ca
piendū xp̄m ex tribus. Primo q᷑ erat a ciui
tate remotus: et ipsi querebant eum capere
sine strepitu turbaꝝ: vt habetur mat. xxii. ca.
Secundo quia erat clausus. Tercio q᷑ pro
ditori cognitus (Judas ergo) Hic describi
tur proditoris apparatus: quia iudas de tri
bus se muniuit. Primo de magna societa
ꝫ forti et autentica. et ideo dicitur (cum acce
pisset cohortē) .i. multā a preside assignatā
vt sic si multitudo populi superueniret non
auderet impedire eius proditionem propter
iusticie publice timorem (et a pontificibus ꝫ
phariseis ministros) vt haberet fulcimen
tum ab vtraq; curia scilicet pontifices et im
peratoris. Secundo muniuit se iudas de lu
mine contra noctis tenebras quod notatur
cum dr̄ (Uenit illic cum laternis ꝫ facibus)
Tercio muniuit se de armis. (Jesus itaq;)
Hic ostenditur promptitudo xp̄o ad patien
dum: ꝫ hoc dupliciter. Primo q᷑ xp̄s se non
occultauit. Secundo q᷑ defensionem pro

buit ibi. Symon ergo. In prima igitur par
te dr̄ sic (Iesus itaq3 sciens oīa q̄ ventura erāt
sup eū ꝓcessit ꝫ dixit eis Quē q̄ritis) Ex quo
manifeste apparet ꝙ sua volūtate captus est
q2 cū sciret oīa futura vt declaratū fuit.i.ca.
non se occultauit:sed magis querentib⁹ eu3
obuiam iuit (Rn̄derūt ei. Iesū.ꝛc.) Uirtute
ei diuinitatis factū est ꝙ venientes ad capiē
dum eum primo non cognoscerent eum ꝫ iā
suus discipulus qui venerat ad tradēdū eū
vnde subdit (Stabat aūt ꝫ iudas q̄ tradebat
eū cū ipsis) vt ꝑ hoc scđo ostenderetur ꝙ de
volūtate sua caperent:q2 ex quo erat eis in
cognitus poterat ab eis recedere ꝫ non solū
potuit hec ꝑ p2edicta:sed etiā manifestius ꝑ
hoc quod subditur. Ut ergo dixit eis Ego sū
abierunt retrorsū ꝫ ceciderūt in terrā) Si ei
vno verbo oēs ꝓstrauit: de facili poterat ab
eis euadere. Oīa eīn facta sunt ex diuina or
dinatione vt declaret virtus diuinitatis ei⁹
per predicta sicut fragilitas humanitatis ꝑ
captionem ei⁹ sequētē et passionē. Iterū er
go interrogauit eos (Quē queritis) hoc fuit
facto interuallo a prima interrogatiōe:quia
q̄diu iacuerūt p2ostrati non mouit se de lo
co:vt magis declararetur sua voluntaria ca
ptio. (Illi aūt dixerunt iesum nazarenū) nō
enim cognoscere poterant eū:nec capere do
nec ipe vellet ꝓpter hoc subdit (Dixi vobis
quia ego sum) et tunc habuerunt ipsius no
ticiam et capiendi eum licentiam. ꝓpter qđ
subditur (Si ergo me queritis sinite hos abi
re).q.d. si do vobis potestatem me capiendi:
tamen meis discipulis non facietis aliq̄d ma
li (Ut impleretur sermo quem dixit) p2ece.c.
(quia quos dedisti michi non perdidi ex eis
quēq̄) Istud eīn verbum dixerat iesus non
tantum de salute sp̄uali suorum discipulorū
sed etiā de salute corporali eoꝝ qđ p3 ex hoc
ꝙ inde excepit iudam qui ꝑdit⁹ est ꝫ sp̄ualr̄
et corporalr̄ q2 ex desperatiōe se suspēdit. ꝫ iō
euāgelista applicās verbū p̄dictū ad ꝑditio
nē corꝑalē nō discedit ab intētione lr̄e (Sy
mō ergo) Hic ostēditur p2ōptitudo xp̄i ad pa
tiendū ex hoc ꝙ defēsionē ꝓhibuit. et hoc est
qđ dr̄ (Symō ergo petr⁹ hn̄s gladiū eduxit
eū) Dicūt hic aliq̄ ꝙ discipuli emerāt gladi
os de p̄cepto dn̄i.scđm qđ h̄etur. Lu xxii.ca.
Ubi dr̄ sic. Et q̄ nō habet vēdat tunicā suā ꝫ
emat gladiū Sed nō est verisimile:quia ibi
dem dr̄ ꝙ apostoli statim rn̄derūt. Ecce duo
gladii hic:ꝫ xp̄s dixit. Sufficit ex quo p3 ꝙ
ante illos gladios habebant. Dicendu3 igit̄
ꝙ apostoli fuerunt piscatores: in piscatione
aūt op3 aliq̄n̄ retia cū pa[illegible]illis affigere et cū
perticis nauiculas dirigere. Et ideo i talib⁹
ꝫ consimilibus vsus magnoꝝ cultelloꝝ3 est
necessarius et p2obabile est ꝙ aliqui de apo
stolis illos cultellos sibi retinuerant ad scin
dendū cibaria. vñ etiā cu3 illis carnes agni
paschalis cōsciderūt. Petr⁹ aūt ex illis vnū
retinuerat apud se:q2 erat magis p2ōpt⁹ ad
defensionē sui mgr̄i ꝙ alii (ꝫ ꝑcussit pontifi
cis seruū) q̄ magis de ꝓpe se ingerebat ad xp̄m
capiēdū (ꝫ abscidit auriculā ei⁹ dexterā) cre
didit magis eū ledere vel forte caput eius ꝑ
cutere vel etiā āputare:s3 diuina ordinatiōe
ictus declinauit et accepit solū illius auricu
lā. iō seq̄tur (Erat aūt nomē seruo malch⁹)
hoc addit euangelista ad ostēdendū certitudi
nē rei geste exprimēdo ꝓpria noīa (Dixit er
go ies⁹ petro. Mitte gladiū tuū in vaginā)
q.d. noli vti ad defēsionē meā. ꝫ subditur cā
(Calicem quem dedit michi pater nō vis:vt
bibā illū) q.d. passionē quē ordinauit pr̄ ce
lestis ad salutē hūanis generis debeo patien
ter tolerare. ꝫ nō est locus defensionis ꝫ resi
stentie s3 magis patientie (Cohors autē.ꝛc)
Hic ostēditur qualiter xp̄s a ministris cōp2ehen
sus pōtificib⁹ p2esentat. Et diuiditur i duas
q2 p2io describitur ipsius p2esentatio anne.
secundo cayphe:ibi. Et misit eū annas. Pri
ma in duas:q2 primo ponitur xp̄i p̄ntatio. se
cūdo eius examinatio ibi pontifex ergo p2ia
adhuc in duas q2 p2io describit p2edicta p̄n
tatio. secūdo incidentaliter ponitur petri pri
ma negatio ibi. Seq̄batur aūt Dicitur ergo
primo sic (Cohors autē). i. militum ꝫ tribu3
nus qui eis p2eerant:ꝫ illi erant gentiles (et
ministri iudeorū) isti erāt iudei (comp2ehēde
rūt iesū) ex quo p3 obstinatio eoꝝ: q2 nō fue
rūt auersi a suo malo visis p̄dictis signis s3
magis attribuebant artibus magicis) ꝫ liga
uerunt eum quasi morte dignū. illi eni3 qui
reputabātur morte digni iudicib⁹ p2esenta
bant ligati (ꝫ adduxerūt eūt ad annā primū
. i. p2io cuius causa subditur (Erat eni3 socer
cayphe) ꝫ q2 eundo ad domum cayphe habe
bant transire ante domum illius anne: ideo
introierunt domū ei⁹ propter eius reuerētiā
Alia autē ratio fuit: quia pontificatus tunc
singulis annis vendebatur: et isti duo. scilicet an
nas et cayphas quasi alternatim erant pon
tifices: propter quod quasi pontifex habeba
tur q2 anno p̄cedenti fuerat. Tercia ratio ē
vt xp̄s corā iudicib⁹ pluribus cōdēnatus vi
deretur magis dignus morte (q̄ erat ponti
fex anni.ꝛc.) Ista sunt exposita supra.xi.ca.

(Seq̄bat̄) Hic interponitur pria negatio
petri:cū dī. Seq̄batur iesū symō petrus et
alius discipulus) scʒ iohānes. lʒ em̄ isti sicut ꝛ
alii fugissēt prio:tñ postea secuti sūt iesū:qꝛ
feruētiores erāt aliis (Discipulus āt ille erat
notꝰ pōtifici) Dicūt aliq̄ ꝙ iohēs erat peri-
tus in lege:ꝛ pp hoc habebat noticiā cū pōti
fice:sʒ hoc nō est verisimile:qꝛ piscator erat:
ꝛ de naui a xp̄o vocatus fuerat:vt hē. math.
iiii. vnde dicit hiero. in epystola sua ad pauli
num Johēs rusticus piscator indoctꝰ.ꝛc. Et
iō alia fuit causa sue noticie cū pōtifice:quia
forte missus a patre suo pluries portauerat
pisces ad domū pōtificis:vl forte:qꝛ aliq̄s de
cognatione eius ibidē seruiebat. vel aliqua
alia cā quā aliqui assignāt: qꝛ descēderat de
dauid ꝛ sacerdotes hēbant istas genealogias
(ꝛ introiuit cū iesu in atriū pōtificis pp noti
ciā predictā ꝑmissꝰ est intrare (Petrꝰ aūt sta
bat ad hostiū foris) tanq̄ incognitꝰ. tñ ꝑpt
iohānē ꝑmissus est intrare. Dixit ergo petro
ancilla hostiaria. Nunq̄d et tu ex discipulis
es hois istiꝰ?) q.d. videt ꝙ sic vidit eū timi
de intrantē:ꝛ sic habuit de eo suspitionē (Di
xit ille Nō sū) Ex quo patet fragilitas petri
qꝛ ita cito negauit ad vocē vniꝰ mulieris q̄
nō loquebatur acriter. nō eī dicebat ei. es tu
de familia huius ꝓditoris vl aliq̄d hmōi: sʒ
hois istiꝰ quasi ꝯpassiue loquēdo. (Stabant
aūt serui ꝛ ministri ad prunas:qꝛ frigꝰ erat)
qꝛ solet esse in martio post mediā noctē. (Et
calefaciebant se.ꝛc. Pōtifex ergo) Hic ponit
xp̄i examinatio:et diuidit in tres:qꝛ primo ꝓ
nitur dicta examinatio. Scdo xp̄i rñsio:ibi.
Dixit ei iesus. Tercio rephensionis reprobatio:ibi.
Hec cū dixisset. Circa primū sciēduʒ
ꝙ xp̄s reputabatur a iudeis seductor holm ꝛ
doctor false doctrine. iō examiatꝰ fuit de vtro
q̄. ꝛ hoc est qd̄ dī (Pōtifex ergo interrogauit
iesū) dī aūt annas pontifex:non qꝛ esset actu
sʒ qꝛ añ fuerat:et qꝛ socer erat pontificis: vt
dictū est (de discipulis suis) vt videret si pos
set eū reprehendere ꝙ fuissent ab eo seducti
(ꝛ de doctrina eiꝰ) ad vidēdū si possent ibi in
uenire falsitatē vel calūniā ꝛ aliq̄d dictū cō-
tra legē (Rñdit eis iesus) Hic ponitur xp̄i rñ
sio. De discipul' aūt suis nichil boni poterat
pro tunc bñ rñdere:qꝛ principaliorē iter eos
statim audierat ip̄ʒ in sua p̄ñtia negasse. Sʒ
de doctrina sua rñdit:ostēdens ꝙ nō erat ma-
la vel suspecta:sed sana:qd̄ declarat ex duo
bꝰ:primo ex loco:cū dī. (Ego palā locutꝰ sum
mūdo.ꝛc.) doctrina suspecta in angulis. ꝛ late
bris docet:nō in loco publico ꝛ sacro. Scdo

ex auditorꝫ testimonio dicēs (interroga eos
q̄ audierūt.ꝛc.) q.d. paratꝰ sū testimoniū eorꝫ
subire qd̄ est tibi magis credibile q̄ meū di-
ctū. cuius scd̄m veritatē deberet eē ꝯtrariuʒ.
(Hec cū dixisset) Hic ponitur hꝰ rñsionis re
probatio:ꝛ hoc dupliciter:primo ꝑ factū cū dī. (vnꝰ
assistens ministrorꝫ dedit alapā iesu) Scdo
ꝑ verbū cū subdit (Sic rñdes pōtifici) Ille
eī minister sceleris accepit rñsionē iesu q̄si
notasset pontificē de stulta interrogatione.
(Rñdit iesꝰ) humiliter veritatē ostēdendo (Si
male locutꝰ sū testimoniū ꝑhibe de malo) i.
potes perhibere. (Si aūt bñ q̄d me cedis) et
nō me iniuste ꝑcutere. Sʒ hic videt ꝙ xp̄s fe
cit ꝯtra doctrinā suā:qꝛ mat. v. ca. Si q̄s per
cusserit te in maxillā dexterā ꝑbe ei ꝛ alterā
ip̄e aūt hoc nō fecit:sʒ magis ꝑcutientē se cor
rexit. Dicēdū ꝙ illud xp̄i ꝑceptū ꝛ plura alia
q̄ ibi ponūtur n̄ dātur absolute:sedʒ qd̄ dicit
aug. sʒ magis scd̄m ꝑparationē animi:qꝛ hō
dʒ hēre aīm suū ꝑparatū ad hoc faciēdū vbi
videre hoc expedire ad honorē dei ꝛ vtilita-
tem ecclie:alias aūt nō:imo aliq̄n expedit in
iuriantibus rñdere ad ip̄orꝫ ꝛ aliorꝫ instru-
ctionē sicut fecit hic xp̄s. ꝛ aliq̄n etiā facto re
sistere ne detur occasio malis male agendi.
(Et misit) Hic ostēditur qualiter xp̄s p̄ñtatꝰ
est cayphe. et diuiditur i duas:qꝛ primo descri
bit dicta p̄ñtatio. Secūdo subdit scda ꝛ ter-
cia petri negatio ibi. Erat aūt. In prima igi
tur parte dī sic (Et misit eū annas ligatum
quasi morte dignū:ꝛ iā corā eo ꝯdēnatū (ad
caypham pontificē) Tū qꝛ ad ip̄ʒ ꝑtinebat
principaliter xp̄i examinatio. Tum vt vide
retur xp̄s magis morte dignꝰ q̄ fuisset corā
iudicibꝰ pluribꝰ ꝯdēnatꝰ. Sciēdū tñ iohēs
hic tacet qualiter Cayphas euʒ examinauit
ꝛ qualiter cayphas vestimenta sua scidit: et
q̄liter xp̄s in domo eiꝰ illusꝰ fuit:qꝛ alii euā-
geliste hoc sufficienter expresserant (Erat au
tem) Hic reuertitur euangelista ad narran-
dū de negatione petri. ꝛ iō quasi eadē verba
q̄ dixerat in fine prime negationis reassumit
dicēs (Erat aūt symon petrus stans ꝛ calefa
ciens se) Ille eī q̄ narrat hystoriā aliquam
quando occurrūt aliqua incidentia narran-
da:interrūpit principale ad illud incidēs nar
randū quo facto reuertitur ad propositū: et
sic facit hic iohannes vt dictū est (Dixerunt
ergo ei ministri ad ignem stātes (Nunq̄d ꝛ
tu ex discipulis eiꝰ es) q̄si dicant sic:quia illi
videbāt eū timidū et pauiduʒ (Negauit ille
et dixit. Non sum) de ista secunda negatione
petri videtur Mat. ꝯtradicere Johāni prio

quo ad personam: qꝫ dicit iꝫ in scdo negasse ad vocē alteriꝰ ancille. Mat.xxvi. Johēs āt hic dicit: ꝙ fuit ad vocē ministroꝝ ad ignem stantiū. Secdo quo ad locuꝫ: qꝫ Mat. dicit ꝙ scdo negauit ī exitu ianue: hic aūt dꝫ ꝙ stās ad ignē. Propter qd̄ sciendū ꝙ principalis intentio euangelistaꝝ erat exprimere trinā petri negationē: et in hoc oēs cōueniūt. De ꝑsonis aūt accusantibꝰ seu denegationis loco non erat eoꝝ principalis intentio. ꝛ ꝓbabile est. ꝙ multi ad verba petri cōcurrebāt circa eū ꝛ cōsimilia verba dicebant improperādo ei magistrum suū: ꝛ iō vnꝰ euāgelistaꝝ exprimit verā personā accusantē: ꝛ alius aliā: et vterqꝫ dicit verū. vn̄ scd'm veritatē hystorie videt̄ ꝙ prima negatio sit facta ad vocē ancille hostiarie petro domū intrante. Scda aūt negatio facta est in domo: qꝫ post primā negationē petrus timuit diu stare inter iudeos ꝓpter ꝙ voluit exire et tunc ancilla videns eū timidū accusauit eū et simul ad hoc cōcurrerūt illi q̄ ad ignē stabant: ꝛ idem dicebant cum illa ancilla. ꝓpter qd̄. Mat. di. ꝙ ad vocem ancille alterius negauit. Johēs aūt ministros cōcomitātes exprimit. Itē mat. dicit ꝙ negauit ipso exeunte ianuā. i. volēte exire ad hoc se ꝑparante ꝓpter timorē: vt dictū est qꝫ tn̄ adhuc erat in domo: nec ab igne longe recesserat. iō dicit iohēs ꝙ ꝓpe ignem facta est illa negatio. Tercia aūt negatio facta est multis eū accusantibꝰ ꝛ concurrentibus ꝓpter dicta tantū. inter illos erat principalis vnus seruus pōtificis: propter qd̄ iohēs illū exprimit tacendo de aliis. iō subdit (Dixit ei vnꝰ ex seruis pontificis cognatꝰ eius cuiꝰ petrus abscidit auriculā ꝛ iō acrius ceteris eū accusabat: ꝛ in accusatiōis sue assertionē adduxit factū precedens: cū dicit (Nōne ego te vidi in horto cū illo) q. d. sic) Iterū ergo negauit) aliq̄ aūt volētes excusare petrū dicūt qd̄ nō negauit eū ex timore mortis: sed amore nolēs ab eo separari sꝫ sp̄ eū seq̄. Sciebat em̄ ꝙ si diceret se eē discipulū eiꝰ stati ab eo separet̄. sed hoc est ꝯtra v̄ba dn̄i supra habita. xiii. vbi exprobrauit petro dicēs. Aīaꝫ tuā ꝓ me pones qd̄ fuit dictū negatiue sicut fuit ibidē expositū ꝛ iō pꝫ ꝙ peterꝰ negauit timēs aīam suā exponere ꝓ xp̄o iō subdit (Et stati gallus cātauit). s. scda vice qꝫ post primā negationē semel cantauit gallꝰ sed petrus tiore ꝯturbatꝰ nō ꝑcepit scd'm ꝙ fuit expositū Mat. xxvi (Adducūt ergo iesū. ꝛc) Hic ostēditur q̄liter xp̄s a iudeis corā pylato accusatur et diuiditur in tres. qꝫ p̄io describit xp̄i presentatio. Secdo p̄ntati examiatio ibi. Exiuit ergo. Tercio inocētie xp̄i declaratio ibi. ꝛ cū hec dixisset. In p̄ia pte dꝫ sic (Adducūt ergo iesū a cayypha in p̄toriū. i. a domo cayphe pōtificis ad domū pylati p̄sidis ad queꝫ ꝑtinebat iudiciū in cā sanguinis ꝛ locꝰ vbi iudicabat p̄toriū vocabat̄. Aliq̄ aūt libri male hn̄t (ad cayphā qꝫ in domo cayphe iā erat xp̄us. nullꝰ aūt adducit ad locū ī quo est. Preterea iohēs scripsit in greco hoc euangeliū: ꝛ iō ꝓ veritate textꝰ hn̄da: recurrēdū est ad grecū ī greco aūt ponit a caypha. ꝛ iō seq̄tur (Erat aūt mane) hoc addit euāgelista ad ostēdēduꝫ quātū iudei sitiebant sanguinē iesu xp̄i q̄ sūmo mane q̄rebant sniam de eiꝰ morte dari. (Et ipsi non introierunt in pretoriū: vt non cōtaminarentur) ex ingressu domꝰ hoīs gētilis: et tn̄ non timebant inquinari ex ꝓcuratione mortis innocētis: ex quo pꝫ eoꝝ supsticio vana (sꝫ vt mādicarēt pascha). i. azimos panes q̄ a iudeis comedebātur in pascha per septē dies. non em̄ erat licitū illos comedere nisi ꝑsonis mūdis: ꝛ iō per paschatis māducationē nō intelligitur hic comestio agni paschalis: vt male dicūt greci: qꝫ illū comedebāt die p̄cedenti. seq̄tur (Exiuit ergo) Hic ponit xp̄i examinatio ꝛ hoc dupliciter: qꝫ primo examinat̄ corā iudeis. Secdo ad partē sine ipsis ibi. Introiuit iteꝝ. In prima pte dꝫ sic (Exiuit ergo pylatus ad eos foras) iudei ei nō audebāt domū eiꝰ ingredi: ne suas obseruationes violarent: iō volēs eis deferre exiuit ad eos (ꝛ dixit. Quā accusationē affertis aduersus hoīem hūc?) videbat em̄ ligatū in signū dānationis: iō q̄rebat de cā: qꝫ non erat consuetudo romanis cōdēnare aliquē: nisi priꝰ audirent accusationē suā ꝛ haberet locuꝫ se defendendi: vt hꝫ actu. xxv. ca. Et iō pylatus q̄ erat iudex ab impatore romano illuc missꝰ voluit modū romanoꝝ tenere (Rn̄derunt ꝛ dixerunt ei. Si non esset hic malefactor. ꝛc.) q. dicāt nos eiꝰ factū diligēter examinauimꝰ ꝛ inuenimꝰ eū dignū morte: acsi dicerēt: non oportet aliā examinationē facere (Dixit ergo pylatus) quasi indignatꝰ ex eoꝝ rn̄sione qꝫ sciebat eos ip̄m ꝑ inuidiā tradidisse. vt hꝫ mat. xxvii. (Accipite eū vos ꝛ scd'z legē vr̄aꝫ iudicate) q. diceret. si sufficit vestra examinatio: sufficiat ꝛ vestra sentētia. Sciēdū em̄ ꝙ romani aliqua minora iudicanda dimiserāt iudeis: sꝫ non poterāt ꝓ talibus inferre penā mortis: qꝫ romani retinuerūt sibi causā sanguinis. ꝛ ideo per hanc rn̄sionem inhibebāt inferre xp̄o mortem. Ipsi autē non poterant

vitā ei⁹ sustinere.ↄ iō renuerūt hoc accipere
dicentes(Nobis nō licet interficere quēq̄.)
si eni potuissent dare mortis sententiā liben-
ter iudiciū accepissent(Ut sermo iesu imple-
retur quē dixit ⁊c.)Christus eñ pdicēs mor
tē suā apostolis mat.xx.ca.dixit ꝙ a principi
bus sacerdotū traderetur gētib⁹ ad illuden
dū ↄ crucifigendū ↄ hoc fuit impletū ꝑ hoc ꝙ
renuerunt iudiciū ↄ dimiserunt xp̄m pylato
q̄ erat gentilis iudicandū ↄ sententie execu-
tionem suis militibus(Introiuit ergo)Hic
pōitur examinatio xp̄i in secreto:ↄ diuiditur
in tres:qꝫ pmo pōit pylati iterogatio. Scdo
xp̄i rñsio:ibi.Rñdit iesus Tercio pylati ob
iectio:ibi. Dixit itaq̄ Circa pmū sciēdum
ꝙ iudei cū tumultu irrationabili petebant
mortē xp̄i:ꝑpter qđ xp̄s ñ rñdebat scdꝫ illđ
ecclesiastici.xxxii.Ubi nō est auditus nō effū
das sermonē:ↄ ꝑpter hoc mat.ↄ mar.dicunt
ꝙ cū accusaretur a principibus sacerdotū ni
chil rñdit.propter qđ pylatus intrauit preto
riuꝫ qđ erat in domo sua:vt ibi xp̄m magis
pacifice examinaret extra tumultū iudeoꝝ
qui non audebant itrare ꝑtoriū:vt dictū est
xp̄s autem de tribus fuerat accusatus coraꝫ
eo:vt habet lu.xxiii.hūc inuenimus subuer
tentē gentem nostrā:ↄ prohibentem tributa
dari cesari ↄ dicentē se xp̄m regem esse. Py-
latus autē de duobus primis non curauit i-
quirere:qꝫ de pmo scꝫ subuersionē obserua-
tionē legaliū nō curauit:vtrū esset verꝫ vel
falsū qꝫ nō erat iudeus sꝫ gentilis Scdm co
gnouit esse falsū per famā publicā:qꝫ audie
rat xp̄i rñsionē:qua iudeis de hac materia
responderat Mat.xxii.Reddite q̄ sūt cesa-
ris cesari ⁊c.Sꝫ de tercio qđ videbatur esse cō
tra honorem īperatoris inq̄siuit.s.de regno
qꝫ īperatores romani nomē regū a iudeis ab
stulerant vt frangerent eoꝝ superbiā:ↄ tolle
rent rebellandi occasionē.ↄ iō quesiuit a xp̄o
(Tu es rex iudeoꝝ)q.d.est hoc verū qđ tibi
imponitur.s.ꝙ velis tibi vsurpare regnum
Respōdit iesus.Hic ponitur xp̄i rñsio:i qua
pmo examinauit pylati iterrogationē dicēs.
(A temetipso hoc dicis:an alii.⁊c.)q.d.ↄce-
pisti hanc opinionē de me ꝑ te ipsum(Respō
dit pylatus.Nūquid ego iude⁹ sū)q.d.ex me
nō cōcepi:qꝫ nō sū iudeus:ↄ sic nō possū inue
stigare ex libris iudaicis quis debeat esse rex
eoꝝ:sꝫ hoc ad peritos legis pertinet.iō subdi
tur(gens tua ↄ pontifices tradiderunt te mi
chi)accusantes te super hoc.(Quid fecisti)
q.d.videtur ꝙ tu sis in aliquo culpabilis:ex
quo illi qui sunt de gente tua ↄ tante aucto-
ritatis:sicut sūt pōtifices te accusant(Rñdit
iesus)Examinata interrogatione pilati:ie-
sus pmo rñdit ad q̄stionē pmo factā de vsur-
patione regni tpalis.(Regnū meū nō est de
hoc mundo)nō eni negat se esse regē:sed ma
gis concedit:qꝫ scdꝫ veritatē ipse erat rex re-
gū.Uerūtñ ad tollēdū occasionē calūnie tē-
perat suā rñsionē dicēs ꝙ nō querit hui⁹ mū
di tēpora dñationē quod probat ↄñr dicēs.
(si ex hoc mūdo esset regnū meū ministri mei.
⁊c.)Omne eni regnū tpale hꝫ firmitatē non
solū ab ipso rege cū sit vnus solus hō:sꝫ etiā
a ministris ↄtra aduersarios ꝑ ipso pugnan
tibus:qđ nō q̄rebat xp̄s et sic pꝫ ꝙ satisfecit
ad q̄stionē ostēdo ꝙ nō q̄rebat īter iudeos
tpalē dñationē verūtñ qꝫ concesserat se esse
regē:ideo ↄcedit(Nūc aūt regnū meū nō est
hinc).i.tantum ad tpalia ista querēda. Sꝫ cō
tra hoc videt qđ dē psal.xlvi.Rex oīs terre
deus.ipse aūt est verus de⁹ sicut verus hō:
ergo regnū eius est de hoc mūdo. Dicēdū ꝙ
scdm veritatē diuinitatis oīa sūt subiecta xp̄o
tñ q̄tū ad hūanitatē in primo aduentu suo
nō venit ad dñandū tpaliter sꝫ magis ad ser
uiandū et patiendū. Et sic patet ꝙ sufficien
ter exclusit illđ qđ sibi imponat de vsurpa-
tione regni iudee:qꝫ nō fiebat q̄stio de ipso:
nec inq̄rtuꝫ hō pro statu presenti in quo erat
q̄ ad primū eius aduentū pertinebat(Dixit
itaq̄)hic ponitur pylati obiectio. sicut enim
vnū est ꝙ xp̄s in sua rñsione ↄcesserat se esse
regē sed dixerat regnū suū non est hinc ideo
pylatus ad plenū verba eius non intelligēs
accepit ꝑ hoc ip̄m esse regē alicuius regni de
quo intromitterent se romani:sed ꝙ xp̄s per
hoc intelligeret regnū celeste et spūale nō in
tellexit:ↄ iō voluit scire magis determinate
cōcludens ex verbis xp̄i predictis(Ergo rex
es tu)q.d.ex quo ↄcedis te esse regē regni [illegible]
manentis ad dominium imperatoris decla-
ra magis quod sit illud regnū(Rñdit ies⁹)
primo conclusionem factam concedendo di-
cens(Tu dicis quia rex sum ego)et ita est [illegible]
cundum veritatem/sed ↄñr declarat huius
regni conditionem dicens(Et in hoc natus
sum)temporaliter(ↄ ad hoc veni in mundū)
per carnis assumptionem.(vt testimonium
perhibeam veritati)docendo et radicando
veritatem de diuinis in cordibus fideliu[m]
(Omnis qui est ex veritate)prima que deus
est non solum per creationē sed per imitatio-
nem et subiectionem(audit vocem meā)[illegible]
de credendo ↄ opere obediendo:ↄ per ↄñs [illegible]
tale regnū in nullo impediebat imperato[rem]

Romani dñium. de quo querebat pylatus. Dixit ei pylatus. Quid est veritas) non q̄ri diffinitionem veritatis: sed querit que est illa veritas cuius virtute et ꝑticipatione homines efficiuntur de regno xpi. Intellexit ei per hoc in quodam generali aliquid diuinū existens extra ꝯmunem modum hoim: ⁊ hoc verū si intelligatur determinate et magis in particulari: qꝛ veritas diuina filio appꝛopꝛiatur. Ueritas per quam homies in pꝛesenti efficiuntur de regno xpi est quedā impꝛessio et participatio veritatis diuine. huius autē q̄stionis pylatus non expectauit respōsionez duplici de causa. Una ē: qꝛ erat de regno spirituali: vt visum est ipse aūt nō hēbat se intromittere nisi de tp̄alibus: ⁊ ideo hoc aduertens dimisit illius questionis pꝛosecutionez alia causa fuit quia iam perceperat xpi innocentiam: et iudeoꝛum maliciam sciens ꝙ tradidissent eum per inuidiā igitur pꝛetermissa questione pꝛedicta voluit pꝛocedere ad eius liberationem: vt statim patebit (Et cum hoc dixisset) Hic ꝯñr ponitur innocentie xpi declaratio. cū eñ pylatus vellet eum liberare vt dic. um est occurrit eius memoꝛie modus conueniens liberationis sue: vꝫ de consuetudine iudeoꝛum qua dabatur eis a pꝛeside in solennitate paschali vnus vinctus in memoriam liberatiōis filioꝝ israel de terra egypti: ⁊ ꝓpter hoc voluit xp̄m liberare per hūc modū. Et pꝛimo ad hoc faciendū allegat xpi innocentiā dicens (Ego nullā in eo inuenio causam) s. dignā moꝛte. Scđo allegat ꝯsuetudinē: de cuius obseruatiōe sciebat eos esse cupidos dicens (Est aūt ꝯsuetudo. ⁊c. vultis ergo dimittam vobis regē iudeoꝝ) q. d. vos debetis hoc velle. Ad cuius itellectū sciendū ꝙ pylat⁹ volens xp̄m liberare posuit eis sub distinctione deliberatione xpi vel barabe et de nullo alio: vt magis expꝛimitur. Math. xxvii. Sciebat ei ꝙ ꝯsuetudinē suā nullomō dimitterēt. ex altera parte barabas erat ita pessimus ppl̄o odios⁹ ꝙ firmiter credebat ei⁹ liberationē nullo mō vellent ⁊ sic ꝑ ꝯñs liberationi xpi ꝯsentirent. sꝫ sacerdotes deceperunt populum inducentes eū ad petendum liberationem barabe ⁊ non xpi. et hoc est qđ subdit (Clamauerūt rursū. ⁊c. sꝫ barabā dimitte nobis (Erat autem barabas latro) sꝫ publicus ⁊ famosus hoc addit euāgelista ad ostendendū eoꝝ maliciā quid ad pꝛocurandū moꝛtem xpi petierūt latronis publici liberationem contra bonū publicū ⁊ contra iusticiam (Tunc ergo apphēdit pylatus (Hic ꝯñr euangelista describit quid passus sit xp̄s a gētibus. Passus est aūt tria ab eis. s. flagellationē / illusionē / ⁊ crucifixionē. scđm qđ pꝛedixerat saluatoꝛ mat. xx. c. Tradēt illū gentibꝫ ad illudēdū ⁊ flagellandū ⁊ crucifigēdū. Et iđ euangelista pꝛimo agit de illusione ⁊ flagellatione. Scđo de crucifixiōe ibi. Tūc ergo tradidit. Pꝛima in duas qꝛ pꝛīo describit xpi flagellatio ⁊ illusio: Scđo circa hoc ondit̄ pylati intentio: ibi. Exiuit iterū. Circa pꝛimū sciendū ꝙ pylat⁹ vidit ex clamoꝛe eoꝝ ꝙ nullo mō poterat dimittere iesū oīno liberū cū pace ipoꝝ. Ex altera parte durū erat sibi innocētē interficere. Et ideo ad satisfaciendū eis fecit xp̄m flagellari ⁊ illudi. ⁊ hoc ē qđ dꝫ (Tūc ergo appꝛehēdit pylatus iesū et flagellauit) nō ꝑ seipm imediate: sed ꝑ mādītes suos et ministros (Et milites plectentes coꝛonam de spinis) i. de iūcis marinis ad modū spinarū duris et acutis (imposuerunt capiti eius) tanq̄ volenti regnare et non potēti: quod fecerunt vt coꝛum illusio rñderet iudeoꝝ accusationi (⁊ veste purpurea circundederūt eū) Tali eñ veste vtebantur reges (⁊ veniebant ad eū ⁊ dicebant. ⁊c) Hoc totū factū est in illusionē. vñ seq̄tur (⁊ dabant ei alapas) vt illuderent factis sicut illuserāt signis ⁊ verbis (Exiuit iterū) Hic ondit̄ circa pꝛedicta pylati intētio q̄ erat bona q̄tū ad hoc: qꝛ pꝛedicta iusserat fieri vt iudei tali afflictionē xpi essēt satiati. ⁊ sic ꝯsentirēt in ei⁹ liberationē sine moꝛte. tñ per hoc non excusatur a peccō qꝛ cū esset iudex sup eos non debebat ei quem sciebat innocentem etiam minimam penā inferre. Igitur euangelista circa sequentia sic pꝛocedit: qꝛ pꝛimo declarat conatū pylati ad xpi liberationem. scđo iudeoꝝ resistentiā ad ei⁹ cōdēnationē ibi Cū ergo vidissēt. In pꝛīa igit̄ ꝑte dī sic (Exiuit iterū pylatus foꝛas) vbi iudei stabant: qꝛ domū eius ingredi non audebat: vt s̄ dictū est (⁊ dixit eis) pꝛimo allegans xpi innocētiā (Ecce adduco eū vobis foꝛas) postq̄ diligenter examinaui eum et flagellaui ad vobis satisfaciendū (vt cognoscatis qꝛ in eo nullam inuenio causam) Scđo ostēdit ipius punitionē iā factā vltra cōdignū. cū dī (Exiuit ergo iesus) ex pꝛecepto pylati (poꝛtans spineā coꝛonam. ⁊c) Uolebat eñ pylat⁹ vt sensibiliter viderent qualiter fuisset illus⁹ ⁊ fragellat⁹: vt sic mouerentur ad cōpassionem (et dixit eis. Ecce homo) q. d. et si in aliquo male egisset tñ vltra cōdignū pugnitus est. Et iđ deberet vobis sufficere (Cū ergo vidissēt) Hic ponit̄

iudeoꝝ recidentia. Et hoc dupliciter. pꝛimo ꝑ irrōnabilē clamoꝛē: scḋo ꝑ rōnē ibi. Rñderūt iudei In pꝛia pte dr̄ (Cū ergo vidissent eū pōtifices ⁊ ministri) sic flagellatū ⁊ illusū ⁊ cognoscerēt ꝙ pylat⁹ sic volebat dimittere ipm (clamabant) tumultuose ⁊ alios ad clamādū excitabant dicentes (Crucifige crucifige eū) q. d. hec pena nullo mō nobis sufficit sꝫ penit⁹ ꝙ moꝛiat (Dixit eis pylatus. Accipite ⁊c.) derisoꝛie ⁊ indignanter hoc dicit: qꝛ nō habebant ptātē iudicādi aliquē ad moꝛtē: vt s̄ dictū ē. ⁊ est similis modus loquendi ac si diceret. Si haberetꝭ potestatē dare moꝛtis sniam: cito ⁊ sine cā faceretis: sꝫ ego hoc agere nolo iō seqtur (Ego eni nō inuenio in eo cām) dandi talē sniam (Rñderūt) videntes iudei ꝙ pylat⁹ nō acqesceret eoꝝ clamoꝛi (inceperūt allegare rōes alias ꝗ̄s allegauerant. nō eni illas audebant reiterare: qꝛ pylat⁹ iā illas euacuauerat: ⁊ iō hic aliud allegant Et pꝛio allegant ipm fecisse ꝯtra legem dei. Scḋo cōtra legē īperatoꝛis romani: ibi. Exinde qrebat. In pꝛia igit pte allegant sic iudei (Nos legē habem⁹) s. a deo datā in mōte synay (⁊ scḋm legem dꝫ moꝛi) qꝛ leui. xxiiii. p̄cipitur ꝙ blasphemo occidantur: ⁊ tale crimē imponebāt ei. Vñ seqtur (qꝛ filiū dei se fecit) Verūtñ xp̄s hoc dicendo ñ blasphemauit: sꝫ veritatē dixit: ⁊ ꝑ scripturā habitā: vt s̄ ꝓbatū est. ca. x. (Cū ergo audisset pylatus hūc sermonē magis timuit) non ꝓpter legē iudeoꝝ nō obseruabat (sꝫ ne vexasset vt ies⁹ sibi oblat⁹ esset vere dei filius: ⁊ sic factum enoꝛme fecisset ipsū flagellando: ⁊ iō de hoc voluit certi⁹ inqrere. Vñ seqtur (Et ingressus est in p̄toꝛiū iterꝝ) vt veritatē magis posset cognoscere extra tumultū iudeoꝝ (⁊ dixit ad iesū. vñ es tu?) ꝑ hoc querēs si esset ex oꝛigine diuina scḋm veritatē (Jesus aūt responsū nō dedit ei) Pꝛio: qꝛ hō erat gētilis ⁊ ydolatra: ⁊ generationē filii ī diuinis capere nō posset. Scḋo qꝛ nolebat passionē suā īpedire. Tercio qꝛ ꝓphetatū erat de eo isa. liii. ca. Et sicut agn⁹ corā tōdēte se obmutescet ⁊c. et iō volebat illud ꝓpheticū īplere (Dixit ergo pylatus. michi nō loq̄ris) Mirabatur de ei⁹ taciturnitate cū esset in pūcto liberationis vel cōdēnationis sue. Seqtur (Nescis qꝛ ptātē habeo crucifigere ⁊c.) q. d. michi saltē deberes rñdere (Rñdit iesus) nō ad impediendū suā passionē: sꝫ ad repꝛimēdū pylati iactātiā (Nō haberes potestatē aduersū me vllam nisi tibi datū esset desuper) .i. a pꝛincipibus romanoꝝ: ⁊ vlterius ꝑmissū a deo ꝗ est potestas superioꝛ: ⁊ ex hoc arguit ei⁹ pctm̄ qꝛ nō acceperat potestatē a cesare ⁊ a deo cōdēnandi innoxios: sꝫ magis liberandi eos: ⁊ cū hoc ondit pctm̄ iude ⁊ iudeoꝝ esse maius ꝗ̄ pctm̄ ipsius pylati qꝛ ad occisionē xp̄i iudas fuit motus cupiditate: iudai aūt inuidia ⁊ rācoꝛe Sed pylatus fuit motus humano timoꝛe vt magis patebit. ⁊ hoc ē qḋ dr̄ (Pꝛopterea ꝗ me tradidit tibi maius pctm̄ hꝫ) in quo includitur pctm̄ pylati: qꝛ maius non dr̄ nisi ꝑ ꝯparationē ad min⁹ (Exinde) Hic ꝯ̄tr allegant iudei xp̄m fecisse cōtra legē imperatoris. qꝛ videbāt ꝙ pylatus parꝝ erat mot⁹ de eoꝝ p̄dicta allegatione: sꝫ volebat iesū oīno dimittere. ⁊ hoc est qḋ dr̄ (exinde q̄rebat pylat⁹ dimittere eū) Viderat eni pylatus tāq̄ hō astut⁹ ꝙ xp̄s rōnabiliter cōuicerat eū de pctō si eū innocētē cōdēnaret ⁊ iō q̄rebat occasionē dimittendi eū: qḋ videntes iudei clamabant (Si hūc dimittis non es amicus cesaris) .i. nō zelas ꝑ honoꝛe ⁊ statuto dñi tui custodiendo: quod arguūt ꝯ̄tr dicētes (Omis ei ꝗ se regē facit ꝯtradicit cesari) Imperatores ei romani abstulerant a iudeis regiā dignitatem ne haberēt rebellādi occasionē Et iō ꝗcūq; inter iudeos dicebat se regē qualitcūq; videbatur ꝯtra oꝛdinationē īperatoꝛis facere. Xp̄s aūt cōcesserat se regē esse: vt patꝫ ex p̄dictis Et iō ꝗ̄uis scḋm veritatem hoc regnū nō esset ꝯtra dñiū imperatoꝛis: vt supꝛa dictū est: tñ hoc arguebāt apparenter. Pylatus aūt nō audebat etiā scḋm minimā apparentiā facere cōtra īpatoꝛis honoꝛē iō seqt. (Pylat⁹ aūt cū audisset adduxit foꝛas iesū) vt corā iudeis euidētius de facto īq̄reret et eoꝝ dictū falsū ondere (⁊ sedit ꝓtribunali) .i. ī loco sedis iudiciarie (in loco ꝗ dr̄ licostratos) .i. lapidē stratura: ⁊ dr̄ alichos qḋ ē lapis ⁊ stratos qḋ est pauimentū sine statura: ⁊ est nomē grecū (hebꝛaice aūt gabbata) qꝛ hic nomē hebꝛaicū idem significat sicut grecū Ille eni loc⁹ erat añ domū pylati. añ eni domos magnatoꝝ solet esse locus de lapidibus ꝯpꝛat⁹ (Erat aūt parasceue) qꝛ erat feria sexta ⁊ pꝛia die solēnitatis paschalis. Dicebatur autē feria sexta parasceue .i. p̄paratio qꝛ illa die pꝛeparabat iudei cibaria ꝑ die sabbati quo nō erat licitū aliqḋ decoq̄: vt hr̄ exo. xvi. (hoꝛa quasi sexta) Cōtrariū videtur mar. xv. vbi dr̄ Erat aūt hoꝛa tercia: ⁊ crucifixerunt eū pꝛius aūt fuit iudicatus ꝗ̄ crucifix⁹ ⁊c. Dicendū ꝙ scḋm veritatē erat tp̄s mediū inter terciā ⁊ sextā: mediū aūt ab vtroq; extremo pōt denominari. Et iō mar. expꝛessit

illud ḡps mediū p horā terciā Johānes vero p sextā (Et dixit iudeis) allegās pro xpi liberatione (Ecce rex vester) q.d. mirū est q hunc hoiem abiectū ꝛ flagellatū dicitis sibi velle vsurpare regnū (Illi aūt clamabāt) sicut furibundi. (Tolle: crucifige eū) q.d. non possumus videre eū (Dixit eis pylatus) allegans in crucifixione xpi eoꝝ verecūdiā dicēs (Regē vēm crucifigā) q.d. ex quo eū regnare formidatis: ꝛ iā de hoc fuit fama magna: erit vobis verecūdia: si morte moriatur sic abiecta vā ꝛ postea pylatus scripsit titulū crucis ad eoꝝ verecūdiā. Jes⁹ nazaren⁹ rex iudeoꝝ. (Rūderūt pōtifices. Nō hēm⁹ regē nisi cesarē) ex quo pꝫ q extūc ppetue subiectiōi romanoꝝ se obligauerūt renūciātes oī alteri regie dignitati. pꝫ etiā eoꝝ obstinatio ad pcurandā xpi mortē: cū p ei⁹ pcuratōe cōfessi sūt in ppetuū seipsos subiectos seruituti (Tūc ergo) Hic incipit agere euangelista de crucifixione xpi. Et diuiditur i tres qꝛ pmo agit de crucifixione. Scdo de morte ibi. Postea sciens iesus. Tercio de sepultura: ibi. Post hec aūt rogauit. Pma in duas. qꝛ pmo describit ipam crucifixionē. Scdo agit de consequētibus ad ipam: ibi. Scripsit aūt ꝛ titulū. Circa primū sciēdū q pylat⁹ vidēs q ppt nomē xpi obligant se iudei ppetue seruituti romanoꝝ: timuit: si hoc refutaret ne accusaret apud cesarē. Et iō mot⁹ timore īperatoris: ꝛ fauore iudaici ppli cui fferat ꝛ a qb⁹ pecunias lauate spabat cōtra iusticiaꝫ dedit sniam de morte inocētis. ꝛ hoc est qḋ dꝫ (Tūc ergo tradidit eis illū) p sentētiā diffinitiuā (Ut crucifigeretur) tn̄ prius lauit man⁹ suas ipnēs petm̄ de morte xpi iudeis ipis hoc recipientib⁹. vt hr. Mat. xxvii. Quis nō eēt p hoc excusat⁹ scd̄m veritatē (Et baiulās sibi crucem) pmo eñ portauit eā: vt hic dꝫ. tn̄ postea inueniētes symonē cerenensē fecerūt sibi portare crucē vt citi⁹ venirēt ad locū passionis: quia xp̄s p totā noctē pcedētē afflict⁹ fuerat. ꝛ iō lēto gradu incedebat (exiuit in eū q dꝫ caluarie locū) Iste loc⁹ erat ppe ciuitatē hierlm. ꝛ dicūt aliq q dꝫ loc⁹ caluarie a caluaria ade ibi sepulti. Sed hoc ē falsū: qꝛ sepultus fuerat in ebron: vt dꝫ Josue. xiiii. sꝫ sic noiat locus caluarie qꝛ in illo loco malefactores decapitabātur ꝛ sic pꝫ mortis xpi turpitudo ex cōditione loci: ꝛ ex mō mortis: cū dꝫ (vbi crucifixerūt eū) Crucifixio eñ erat turpissimuꝫ genus morti (ꝛ cū eo alios duos hinc et hinc mediū aūt iesū) ex quo appet turpitudo mortis xpi rōe societatis qꝛ inter duos malefactores fuit crucifixus hoc aūt factū est ex iudeorū intentiōe: ꝛ diuina ordinatione: tn̄ diuersimode: qꝛ iudei p hoc intēdebāt inducere suspitionē pplo q iesus esset pnceps ꝛ principalis in eoꝝ malefactis. Ex ordinatione aūt diuina factum est hoc: vt impleretur scriptura Esa. liii. Et cū iniqs deputat⁹ est. (Scripsit aūt) Hic ponūtur qdā ꝯña ad xpi crucifixionē: ꝛ sūt tria. qꝛ primū ptinet ad pylatū. Secūdo ad milites crucifigētes iesū. Terciuꝫ ad parentes xpi existētes ppe eū. Scd̄m ponit ibi. Milites aūt. Terciū ibi. Stabāt autem Circa primū sciendū q mod⁹ romanoꝝ erat scribere causā mortis crucifixorū sup lignuꝫ crucis: iudei aūt ꝯtra volūtatē pylati petierūt xpm crucifigi: vt pꝫ ex pdictis. ꝛ iō p talē modū scripsit titulū: vt redūdaret in verecūdiā eoꝝ ꝛ hoc est qḋ dꝫ (Scripsit aūt et titulum pylatus in quadā quarta tabule affixa) ꝛ posuit sup crucē) illā tabulā (Erat aūt scriptū iesus) i quo exprimit nomē propriū (nazarenus) quo ad patriā: qꝛ ibi fuit nutrit⁹ vt dictū est (rex iudeoꝝ) in quo exprimitur causa mortis (Hūc ergo titulū multi iudeorū legerunt) rōē subdit qꝛ prope ciuitatē erat locus vbi crucifixus est iesus) ꝛ multi de ciuitate poterant de facili illuc venire (Et erat scriptuꝫ hebraice grece et latine) vt oēs q de diuersis ptibus orbis ad festū paschale venerant possent illum legere. Uenerūt eñ ibi aliqui gētiles vt supra dictū est. c. xii. Et iō titul⁹ fuit scriptus in tribus linguis principalib⁹ (Dicebāt aūt pylato pōtifices iudeoꝝ noli scribere. rex iudeoꝝ) qꝛ videbāt q talis modus scribendi redūdabat in verecūdiā eoꝝ: ꝛ maxime ppter gētiles q hoc verbū erant reportaturi ad diuersas partes orbis. Et iō voluerūt titulū sic corrigere (sꝫ qꝛ ipse dixit rex suꝫ iudeoꝝ) hoc eñ mō nō sonaret in eoꝝ verecundiā (Rñdit pilatus: qḋ scripsi scripsi) qḋ scripserat cōfirmando nec fortuitu factū est hoc: sed diuina pordinatione: qꝛ hoc erat añ prophetatū. propter qḋ ps. lviii. q loqtur de passione xpi duo psal. pcedētes sic intitulantur: nec corrūpas tituli inscriptionē. ꝛ iō titulus crucis xpi tripliciter descriptus nō fuit mutat⁹ sꝫ magis cōfirmatus (Milites aūt) Hic ponitur scd̄m ꝯñs ad xpi crucifixionē: ꝛ ptinet ad milites q crucifixo xp̄o diuiserunt sibi vestes suas. ꝛ hoc ē qḋ dꝫ (Milites ergo cū crucifixissent eū acceperūt vestimēta ei⁹. Ex quo apparent duo primū est xpi passionis ignominia: in hoc q nudū eū crucifixerunt quod non fit nisi abiectis ꝛ vilibus psonis. Scdꝫ

est crucifigentiũ auaricia qꝫ xp̄i vestes q̄uis
essent paꝝ valẽtes tñ sibi rapuerũt (Et fecerũt
quattuoꝛ ptes. ꝛc.) qꝫ erãt quattuoꝛ milites
ip̄m crucifigẽtes (Et tunicã). s. circa ptes p̄/
dictas quã nõ diuiserũt: eo φ erat inepta di/
uisioni: qd̄ pꝫ ex eo qd̄ subdit (Erat aũt tu/
nica incõsutilis). i. sine sutura (desup cõtexa
p totũ. Et hoc dicũt aliq̄ φ xp̄s p̄ciosis vesti
b9 vtebatur. Sꝫ chꝛy. dicit ꝯtrariũ. s. φ in pa
lestina pauperes induebant talib9 indumẽ/
tis reticulato ope factis ad modũ ciliciorum
ꝛ hoc videt veri9 qꝫ xp̄s cõmẽdauit vilitatẽ
vestimẽtoꝝ in iohãne baptista. Mat. xi. ca. di
cẽs. Quid existis in desertũ videre hoiẽꝫ mol
libus vestitũ. q. d. nõ. Et p̄ciositatẽ ibidẽ re/
probauit dicẽs. Ecce qui mollib9 vestiũtur
in domib9 regũ sũt. ꝛc. Jesus aũt cepit face/
re et docere. vt hꝫ act. i. Et iõ nõ est verisil̄r
φ vsus fuerat preciosis vestibus (Dixerunt
ergo adinuicẽ. Non scindamus illã) qꝫ ptes
nichil valuissent (sed soꝛtiamur de illa cuius
sit) Vñ pꝫ φ super solã tunicã miserũt soꝛtẽ.
Sꝫ ꝯtrariũ videt mar. xv c. vbi dꝫ. Diuise
rũt sibi vestimenta ei9 mittẽtes soꝛteꝫ super
eis q̄d quis tolleret. Dicẽdũ φ dictũ mar. dꝫ
diuisiue sic intelligi. Diuiserũt sibi vestimẽ/
ta eius. s. alia a tunica: postea seq̄tur. mitten
tes soꝛtẽ super eis: qd̄ p synodochem dꝫ intel
ligi sup eis. i. sup aliqd̄ eoꝝ. i. sup tunicaꝫ q̄d
q̄s tolleret illã tunicã. sequitur (vt scriptura
impleret) q̄ dicit. p̄s. xxi. Partiti sũt vestimen
ta mea sibi. i. alia a tunica inconsutili (Et in
vestẽ meã miserũt soꝛtẽ). i. sup illã tunicã in
cõsutilẽ Ex quo etiã patet φ xp̄s p̄prie hẽbat plu
ra vestimẽta. (Et milites quidẽ hec fecerũt)
scꝫ sicut erat scriptũ. p̄s. p̄dicto hoc addidit
euãgelista vt ondat pphetiã impletã p factũ
eoꝝ pꝫ etiã p p̄dicta falsitas iudeoꝝ expone/
tiũ p̄s. p̄dictũ de psecutione quã habuerũt iu/
dei per amã dicentes φ mardocheus fecit p̄s/
dictum p̄s. quia titulus psal. ondit cõtrarium
qꝫ illo p̄s. intitulatur a dauid ꝛ non a mardo
cheo. Itẽ in principio p̄s i. dicit. longe a salute
mea v̄ba rugit9 mei scd̄m veritatẽ hebꝛaicã
ꝛ translationem hiero. qd̄ verificatum est in
passiõe xp̄i q̄ nõ fuit liberat9 a passione q̄uis
ꝺ hoc clamaret ad p̄rẽ sicut supꝛa dictũ ẽ. xii.
ca. Pater saluifica me ex hac hoꝛa. Tempo/
re autem mardochei iudei fuerunt liberati ce
leriter post oꝛationem eoꝝ qꝫ p̄ius fuerũt li
berati q̄ veniret tp̄s statutuꝫ interfectionis
eoꝛum. Item ibidem subditur. Foderũt ma
nus meas ꝛ pedes meos: quod non est imple
tuꝫ in mardocheo nec in aliquo iudeo illius
tẽpoꝛis. Sed magis econuerso ip̄i iudei amã
et filios eius crucifixerũt (Stabat) Hic ponit
terciũ consequens ad xp̄i crucifixiõeꝫ: ꝛ ptinet
ad eius parentes. qꝫ xp̄s in cruce posit9 ante
q̄ moꝛeret voluit matri sue de custodia ꝛ mi
nisterio puidere dãs exẽplũ aliis vt ipsi sint
solliciti ipẽdere debitũ obsequiũ parẽtib9 su
is. ꝛ hoc hoc qd̄ dꝫ (Stabant aũt iuxta crucẽ
iesu. ꝛc.) Cõtrarium aũt videt lu. xxiii. vbi
dꝫ. Stabãt aũt oẽs noti ei9 a longe. Dicẽdũ
φ p̄mũ fuerũt pp̄e vt hic dꝫ: ꝛ tũc xp̄us hec
verba dixit: sed p̄redẽte passione pp̄ter tur/
bã cõpꝛimenteꝫ se detraxerant scd̄m qd̄ dicit
lucas Uel foꝛte iste psone hic noiate tãq̄ ma
gis feruentes in amoꝛe xp̄i pp̄inquus stabant
sicut dicit iohãnes. Alie aũt mixte psone erãt
xp̄o note q̄ p̄re timoꝛe a longe stabant: ꝛ de il
lis loq̄tur lucas. Dicit tamen φ oẽs noti ei9
stabãt a longe: qꝫ multoplures erant stantes
a lõge q̄ a pp̄e (Cũ vidisset ꝛc. quem dilige/
bat). s. iohãnẽ q̄ scripsit hoc euãgeliũ ꝛ pꝛopt
hoc de se loquitur tanq̄ de quodã altero. vtã
dictum est (dixit matri sue. Mulier ecce fili9
tuus) q. d. vsq̄ nũc fui tibi ad obsequiũ: de ce
tero iste erit loco mei. Et nota φ loquẽs ma
tri sue de cruce: nõ dixit ei mater, sed mulier
vocãs eã cõi noie ne ex teneritudie nois ma/
terni si expꝛimeretur aggꝛauaret anim9 vgi
nis vidẽtis passionẽ filii (Deinde dixit disci
pulo. Ecce mr̄ tua). q. d. deputo te ad ei9 ob/
sequiũ (Et ex illa hoꝛa accepit eã discipulus
in suã). s. curã diligẽtiã. (Postea sciens) Hic
agit euãgelista de xp̄i moꝛte. Et diuiditur in
duas: qꝫ p̄imo ponit xp̄i ꝯsũmatio p moꝛtẽ
Scd̄o ei9 lanceatio post ip̄am: ibi. Iudei er
go. Circa p̄imũ sciendũ φ ꝯsũmatio nostre
salutis cõsũmãda erat p venerabilẽ moꝛtem
xp̄i: vt declarat apostolus ad hebꝛeos secun
do ꝛ hoc est quod hic dicitur (Postea) supple
que dicta sunt (sciens iesus qꝫ oĩa cõsũmata
sũt). s. que scripta erãt de xp̄o passuro: qꝫ pau
ca restabant ante moꝛtem eius implenda. s.
eius potatio que in pꝛomptu erat. Unde seq̄
tur (vt consummaretur scriptura (p̄s. lxviii.
In siti mea potauerunt me aceto. et ideo ad
illud residuũ implendũ (dixit Sitio) tantuꝫ
laboꝛauerat ꝛ de sanguine emiserat φ coꝛp9
eius erat desiccatum ꝛ adustum: ꝛ pp̄ter hoc
sitiebat supꝛa modum: et talis sitis est maxi/
mum toꝛmentum. Uas autẽ erat positũ ple
num) illud enĩ poꝛtauerant milites vt darẽt
crucifixi ad bibendũ: vt per hoc citi9 moꝛere/
turꝫ sic de custodia eoꝝ in cruce expedirent/
tur talis enĩ potatio aceto moꝛtem accelerat

crucifixi vt dicũt aliqui.aliã autẽ cãm hui⁹
aceti:tetigit mat.xxvii. q̃ videtur probabili-
or ista:ꝛ est ibidẽ satis diffusis posita propter
quod hic omitto(Illi aũt spongiã plenã ace
to ysopo).i. ligno ysopi(circũponẽtes obtu-
lerunt ori eius)erat enĩ eleuatus a terra:ita
ꝙ sola manu non poterant attingere ad os
eius.(Cũ ergo accepisset iesus acetũ) Cõtra
rium videtur.Mat.xxvii. vbi dr. Noluit bi
bere. Dicẽdũ ꝙ illud qd est modicum quasi
nichil reputat. vt dr.ii.Phisi.et ideo qꝛ pax
de illo aceto accepit.vt dicit Joh.Mat.dicit
Noluit bibere ꝑ talẽ etiam modũ loquendi
dicimus cõiter de parum bibere ꝙ non vult
bibere(Dicit cõsũmatũ est).i.q̃cq̃d erat scri
ptum de me vel aliter(consũmatũ est)opus
redẽptionis hũane(Et inclinato capite tra-
didit spm̃)ostẽdens ex modo moriendi ꝙ mo
riebat ex obedientia patris:et non inuolũ
rie sicut supra dixerat.c.x. Nemo tollit a me
aĩam meã:sed ego pono eã.Judei ergo Hic
describitur vulneratio xpi mortui. Et diui-
ditur in tres partes.quia primo ponitur vul
nerationis occasio.Scdo ipa vulneratio.ibi
Venerũt ergo milites.Tercio dicti certifica
tio:ibi.Et q̃ vidit. ¶ Circa primũ sciendum
ꝙ occasio vulnerationis xpi mortui fuit : qꝛ
iudei volebant cadauera de cruce deponere
propter solennitatẽ crastinam imminentẽ q̃
incipiebat a vespera illi⁹ diei ĩ quo xps fuit
crucifixus. Licet enĩ fuerit crucifixus prima
die pasche q̃ erat solennis apud iudeos:tñ se
cunda dies ꝑ tunc fuit solennior rõe sabbati
apud iudeos dies enĩ sabbati occurrẽs infra
octauã pasche erat dies solẽnior:qꝛ tũc festũ
duplicabat.ꝛ hoc est qd dicitur)Judei ergo
qm̃ parasceue erat).i. ipe dies veneris in cu
ius vespera incipit solemnitas sabbati sequẽ
tis(vt nõ remanerẽt corpora in cruce sabba
to)erat enĩ hoc indecens in tanta solẽnitate
vnde sequitur.Erat enĩ magn⁹ dies ille sabba
ti(qꝛ sicut dictũ est solẽnitas ei⁹ duplicabat
ꝓpter octauã pasche ꝯcurrẽtẽ(Rogauerunt
pylatũ vt frangerentur eorũ crura)ne aliq̃
mõ euadere possent:ꝛ tollerentur de patibu
lis(Venerunt ergo milites ꝛ primi q̃dem.ꝛc
Sz videt ꝙ debuerũt venisse ad iesũ anteq̃
fregerũt crura scdi:qꝛ ies⁹ erat in medio am
borũ. Dicendũ ꝙ duo milites frangebant et
vnus fregit crura vni⁹ latronis ex vna pte
ꝛ alter crura alterius ex altera pte.ꝛ sic ãbo
venerũt hinc inde ad iesũ q̃ erat in medio.et
hoc est quod dicitur(Ad iesum aũt cũ venis-
sent:vt viderũt eũ iã mortuũ non fregerũt
eius crura)qꝛ hoc nõ fiebat nisi ad hoc ꝙ eua
dere non possent depositi de patibulis.(sed
vnus militum lancea latus eius aperuit(vt
certificaretur de morte eius(Et cõtinuo exi
uit sanguis ꝛ aqua. Sanguis ad nostrã re
demptionem.Aqua ad peccatorum ablutio-
nem. Sciendum tamen ꝙ ista aqua miracu
lose exiuit: qꝛ non fuit humor phlegmaticus
vt dicunt aliqui:sed aqua pura ad ostenden
dum ꝙ corpus xpi ex veris elementis ẽ com
positum contra errorem eorum qui dixerũt
eum habere corpus celeste. sicut dicit valen-
tinus et sequaces sui et eorũ qui dixerunt eũ
habere corpus fantasticũ sicut manichei(Et
qui vidit)Hic ponitur certificatio:qꝛ ipe io-
hannes qui scripsit hoc euangelium psñtiali
ter existens vidit hoc factum. et iõ eius testi-
monium est efficax ad credendũ.ꝛ hoc est qd
dr.(Et q̃ vidit).i.ego ipse.loq̃tur enĩ de se ꝑ
modum alterius sicut supra dictum est testi-
monium perhibuit ꝛc)pꝫ lr̃a ꝑ predicta.Se
q̃tur(Facta sunt enĩ hec:vt scriptura iplere
tur)Exo.xii.c(Os nõ ꝯminuetis ex eo) Agn⁹
ei paschalis fuit figura expressiua passionis
xpi:iõ ordinatione diuina ꝯstitutũ ẽ:vt ossa
agni paschalis non frangerentur:vt sic figu
rat ꝛ veritas correspõderẽt:qꝛ veri agni ossa nõ
sũt fracta in cruce vt ꝓdictũ est(Et iterũ alia
scriptura dicit)de eius transfixione.zacharie
xii.ca.Videbũt in quem transfixerũt)lr̃a Hie
ronimi hꝫ.Aspicient ad me quẽ cõfixerũt. pro
pheta enĩ loq̃tur in persona xpi loquens in
prima persona sed euãgelista refert illud ad
christum loquens in tercia persona.ꝛ eadem
est sententia. Illa autem transfixio proprie
fuit in lancee vulneratione. Sed hoc videbi
tur a iudeis ĩ iudicio futuro: quia cicatrices
vulnerum reseruate sunt in corpore xpi re-
surgente : non solum ad certificationem sue
resurrectiõis ostendendo illas cicatrices aplis
Sꝫ etiã ad ꝯuincẽdum iudeos in futuro iudi
cio de pctõ sue mortis.ꝛc.(Post hec aũt)Hic
agitur ꝯsñe de xpi sepultura que fuit gloriosa
scdm quod erat ꝓdictũ. Isa.xi.Et erit sepul
chrũ eius gloriosum : q̃uis precedens mors
fuit ignominiosa:et hoc est qđ dicitur(Post
hec autem rogauit Pylatum Joseph) Erat
enim ei familiaris cum esset nobilis decurio
vt dicitur Mar.xv.et ideo securius eum ro-
gauit(ab arimathia(oriundus eadem est ci
uitas q̃.i.regũ dr̃ ramatha de qua fuit samu
el(eo ꝙ discipulus esset Jesu)id est fideliter
credens eius doctrine: occult⁹ autẽ ꝓpt metũ
tũ iudeorũ)aũ enĩ passionẽ ex impfectiõe ti-

timebat de synagoga expelli q̄d erat ignominiosū si ꝯfiteret xp̄m: tm̄ post passionē feruētior fact⁹ exēplo xp̄i aiat⁹ manifestauit se; volens xp̄m honorifice sepelire: ⁊c. iō sequitur (vt tolleret corp⁹ iesu) ad sepeliendū (Et pmisit pylatus) Cū ppt reuerētiā petētis Tū ppt innocētiā xp̄i passi: quē ipse cognouerat (Uenit ergo ⁊ tulit. ⁊c.) de cruce Corpora em̄ dānatorū nō poterāt sepeliri: nisi de licētia p̄sidis (Uenit autē et nichodem⁹ q̄ venerat ad iesū nocte) vt s̄ dictū est. iii. c. (ferēs mixturā mirre ⁊ aloes quasi libras cētū) Iste etiā nichodem⁹ ante passionē xp̄i sicut ioseph erat xp̄i discipulus occult⁹: sȝ post passionē ex feruore se manifestauit: sicut et ioseph. Sciēdū etiā q̄ lȝ ex deuotiōe istā vnctionē faceret. videt tn̄ q̄ plenā noticiā de xp̄i resurrectiōe nō hēret qȝ de eo erat scriptū. p̄. xv. Non dabis sctm̄ tuū videre corruptionē. ppt q̄ nō indigebat vnctione ꝯseruante cōtra putrefactionē (Acceperūt ergo corpus iesu. ⁊c.) .i. pānis lineis inuoluerūt ppt q̄d statutū est q̄ corporalia sup q̄ ꝯficitur corpus xp̄i nō fiāt de pāno serico: sȝ tm̄ de lineo: vt hētur de ꝯse. di. i. ex ꝯsultu oim) Erat aūt in loco vbi crucifixus. ⁊c.) i. ppe locū crucifixionis (Et in orto monumētū nouū in quo nōduȝ q̄sq̄. ⁊c.) hoc aūt factū est pp̄ certitudinē dn̄ice resurrectionis qȝ si fuisset sepult⁹ i monumēto vbi iā alii fuissēt sepulti posset resurrectio dn̄ica a iudeis alteri iputari (Ibi ergo ppt parasceuē iudeorȝ: qȝ iuxta erat monumētū posuerūt iesū) Hoc est dictū. qȝ feria. vi. in qua licituȝ erat opari ⁊ corpora sepeliri iam declinabat ad vesperā. ⁊ ideo sepelierūt iesū i loco ppinquo: qȝ nō poterāt lōge portare ppter solennitatem sabbati de ppinquo imminentem.

¶ Expositio moralis. Jo. xviii. ca.

EGressus est iesus cū discipulis suis trans torrētē cedron) q̄ interpretatur tristis meror. p hoc igit̄ q̄ xp̄us fuit illuc iminente sua passione significatur q̄ xp̄ian⁹ ire volēs ad martyriū dȝ iminens suppliciū p̄cogitare: ⁊ p patientiā se armare Un̄ dicit greg. ome. xiii. Min⁹ ei feriūt iacula q̄ p̄uidētur ⁊ nos tolerabilius mala mūdi suscipim⁹ si cōtra hec p p̄uidētie clipeū munimur (Sciebat aūt ⁊ iudas q̄ tradebat eū locū qȝ frequenter iesus cōuenerat illuc cū discipulis suis) inter quos erat iudas: vt xp̄m traderet: sicut sathā fuit int̄ filios dei vt sctm̄ iob afflictionibus molestaret. (Jes⁹ āt sciēs oīa q̄ ventura erāt sup eū pcessit ⁊c.) q̄situs aūt a turbis vt facerēt eū regem: fugit solus in mōtē. docēs i hoc fugere mūdanos honores: ⁊ p̄ptū esse ad labores. (Ut ergo dixit eis. ego sū abierunt retrorsū. ⁊c.) Ille q̄ cadit retrorsū nō videt in casus piculū: sic etiā labētes in culpā: nō vidēt sui lapsus miseriam (Sinite hos abire) p hoc ondit̄ q̄ superiores debent suos subditos fideliter adiuuare ⁊ se mortis piculo exponere p ipsorȝ defēsiōe (Symon aūt petr⁹ hn̄s gladiū. ⁊c.) Exponatur sicut supra mat. xxvi. ⁊ mar. xiiii. ⁊ lu. xxii. (Erat aūt nomē seruo malchus) q̄ interptatur rex eorȝ. ⁊ iō p abscisionē auricule sue signata fuit obscisio regalis ⁊ pōtificalis eminentie iudeorȝ (Et adduxerūt eū ad annā primū) q̄rētes ei placere: qȝ eū cayphā fuerat in ꝯsilio de xp̄i morte. sic multi faciūt querētes de malis placere hominibus p merūs (Ego palā locutus sū mūdo) tāq̄ hn̄s sanā doctrinā cōtra hereticos q̄ magis docent i occulto (Nūq̄d ⁊ tu ex discipulis es hoīs istius. Dixit ille Nō sū) Exponatur. vt s̄. mat. xxvii. et marci. xiiii. ⁊ lu. xxii (Adducūt ergo iesū a cayphā in pretoriū) .s. pylati (⁊ ipi nō introierūt vt nō ꝯtaminarētur. ⁊c. Isti sūt similes illis q̄ faciūt ꝯsciam magnā de minimis ⁊ multo grauiora ꝯmittūt sicut isti timebāt ꝯtaminari p igressū pylati q̄ gētilis erat: ⁊ tn̄ toto conatu pcurabant mortē xp̄i q̄ innocentissim⁹ erat (Si non eēt hic malefactor nō tibi tradidissem⁹ eū) q. d. nos su⁹ tāte v̄itatis ⁊ iusticie q̄ nobis deberet credi simplici v̄bo sine alia discussione: ⁊ sic hoīes maliciosi se iustificant corā iudicibus vt magis nocere valeāt inocēti) Nobis nō lȝ interficere quēq̄) Sic dicūt mali clerici de corporali morte laici: ⁊ tn̄ hūt p modico multos interficere suo malo exemplo morte sp̄uali q̄ peior ē interfectiōe corporali (Rn̄dit iesus regnū meū nō est de hoc mūdo) Multi p̄lati q̄ tn̄ sūt ei⁹ vicarii ꝯtrariū videntur dicē factō in pōpis equātes se p̄ncipibus t̄renis vel etiā excedētes (Oīs q̄ ē ex veritate audit vocē meā) quā nō audiūt multi doc. ⁊ scolares theologi: qui neglecta sacra scriptura circa curiosa ⁊ inutilia se intēti (Quid est v̄itas) p hoc aūt q̄ nō expectauit xp̄i r̄nsū signata fuit ei⁹ instabilitas q̄ timore cesaris ⁊ fauore iudeorȝ a v̄itate declinauit dādo snīaȝ ꝯtra xp̄ȝ: ⁊ sic hodie faciūt multi iudices timore vel fauore a v̄itate iudicii declinātes. (Clamauerūt ergo rursus oēs ⁊c.) Exponat̄ sicut mat. xxvii. ⁊ mar. xv. Luc. xxiii.

¶ Expositio moralis eiusdem pas. Jo. xix.

TUnc ergo apprehēdit pylatus iesū et flagellauit ⁊ milites plectētes coroni

ec)Be.Et Huis milites hoc illudēdo facerēt nobis tñ operabant misteria.nā p spineam corōnā nrōꝝ d'signat susceptio pctōꝝ q̄ sicut spinas terra nostri corporis germinat in vestimēto purpureo:caro ei⁹ passionis obiecta sistitur. Purpura etiā vestit cum de triūphis sctōꝝ martyꝝ gloriat(Aue rex iudeoꝝ)sic faciunt illi q̄ in ecclesiis deuotōis ostēdūt signa cito post iniurias xp̄o graues in mēbris suis faciūt(Clamabāt dicentes crucifige cru.ec) Nā obstinata neq̄tia nō emolit mia(Rñderūt pōtifices non hēm⁹ regē nisi cesarē)Hoc facto clamabāt nr̄i pōtifices ⁊ curati q̄ suas eccl'ias dimittentes ingerūt se negociis tpalib⁹ pncipatus vel regni(Et baiulās sibi crucē.ec.)p hoc nos inducēs ad sui sequelā sicut dixerat.Mat.xvi. Si quis vult post me venire abneget seipm ⁊ tollat crucē suā ⁊ seq̄tur me(Et cum eo alios duos.ec. Exponatur sicut mat.xxvii.⁊mar.xv.⁊ luc.xxiii(Quod scripsi)per hoc autem iudeis petentibus pylat⁹ delere titulum qui sonabat confusionem iudeorum noluit sed magis ipm confirmauit significatum fuit q̄ xp̄i mors ad confusionē eoꝝ erat futura per exercitū romanoꝝ ⁊ ad regni xp̄i exaltationē ppter seq̄ntē resurrectionem ppter quod tunc dixit mat. vlti.ca. Data est michi omīs ptās in celo et in terra milites ergo cū crucifixissent eū acce.ve.ei⁹ ec.Exponat sicut mat. xxvii.et mar.xv. Cū ergo vidisset iesus matrem.ec.Per hoc autē q̄ positus in tanto tormento matri sue prouidit de ministro:docuit nos in quocūq̄ statu simus honorare parentes debemus q̄ntum potest fieri bono mō(Et inclinato capite tradidit spm̄)Theo. Tradidit autem domin⁹ spm̄ deo patri ostendens q̄ nequaq̄ sanctoꝝ anime conuersantur in tumulis:sed deueniunt ad manus patris olim pctōribus ad locū penarū delatis:videlicet in infernū(Sz vn⁹ militū lancea lat⁹ ei⁹ aperuit.ec.Theo. Ut iudeis placeant lanceant xp̄m circa corpus et aie contumelias inferentes. Isti aūt sunt similes illis qui mortuos psequuntur(Et cōtinuo exiuit sanguis et aqua) ex quibus hñt efficaciam sacra(Post hoc autem rogauit ioseph pylatū.ec.)Exponatur sicut mat.xxvii. et mar.xv.(venit autem nichodemus.ec.)

Sequitur(ferens mixturam mirrhe ⁊ aloes ec. per ipm signat doctor bon⁹ ferēs mixturam.i. doctrinam ex auctoritatib⁹ sacre scripture confectam ad vngendū corpus xp̄i misticum et eius salutem.ec.

¶Sabbato sctō.Euā.scdm Mat.xxvii.ca.

VEspere āt sabbati q̄ lucescit i pria sabbati venit maria magdalene ⁊ altera maria videre sepulchrū.Et ecce terremot⁹ fact⁹ ē magn⁹.āgel⁹ aūt domini descendit de celo.⁊ accedens reuoluit lapidē/⁊ sedebat sup eū erat aūt aspect⁹ eius sicut fulgur:⁊ vestimenta eius sicut nix.Pre timore aūt eius exterriti sūt custodes:⁊ facti sunt velut mortui Respōdēs aūt angel⁹ dixit mulierib⁹. Nolite timere vos.Scio eī q̄ iesū q̄ crucifix⁹ ē queritis.Nō ē hic.Surrexit eī sicut dixit:venite ⁊ videte locū vbi posit⁹ erat dñs. Et cito euntes dicite discipulis ei⁹ ⁊ petro q̄r surrexit.⁊ ecce precedit vos in galileā. Ibi eū videbitis:ecce predixit vobis.

¶Expositio litteralis.

VEspere autē)postq̄ euangelista descripsit xp̄i passionē ⁊ sepulturam:hic ꝯñter describit ipsius resurrectionem.Et primo describitur dñice resurrectionis manifestatio p angelū descrētē Circa qd̄ sunt tria notāda. Primo mulierū deuoti. Scdo angeloꝝ apparitio:ibi.Et ecce terremotus. Tercio resurrectionis manifestatio ibi. Scio eīn. Ad euidētiā primi ꝯsiderādū q̄ denoīatio fit a meliori:ideo apud iudeos oēs dies ebdomade denominabātur a sabbato:ita q̄ dies immediate seq̄ēs sabbatū dicebatur prima sabbati.i.prima dies sabbati.alia scdā sabbati ⁊ sic ꝯñr. Ad illa autē hora qua xp̄s fuerat sepult⁹ nō poterāt mulieres emere aromata ad inungendū xp̄m vsq̄ ad vesperam diei sequentis:q̄r solennitas sabbati incepta erat ab hora sepulture i qua non licebat aliq̄d emere vsq̄ ad vesperā sequentis diei.s.sabbati.Et tūc.s.vespere sabbati emerunt aromata ⁊ pparauerunt se ad

ueniendū. tñ nō venerāt ꝓpter noctē et ꝑiculū iminentē: sȝ in mane sequēti venerūt in prima hora diei sequētis: q̄ dicebat̄ prima sabbati. sic ergo ↄstruenda est lr̄a (Uespere aūt sabbati q̄) i. vespera (lucescit in prima sabbati) i. incipit illucere in principio diei sequētis (venit maria. ⁊c.) premittit aūt ibi vespere sabbati nō q̄ illa hora venerit ad monumētū. vt dictū est sȝ q̄ tūc se ꝑparauerāt ad veniēdū (videre sepulchrū) i. qualiter possent ingredi ad vngēdū xp̄m (Et ecce terremot⁹) hic describit angelica apparitio: nō ad hoc q̄ āgel⁹ ꝑpareret exitū de sepulchro dño resurgenti q̄ xp̄us exiuit clauso sepulchro ⁊ intrauit ad discipulos ianuis clausis: sȝ vt ostēderet sepulchrum vacuū ⁊ resurrexisse dñm. hoc ē ergo qḋ dr̄. (Et ecce terremot⁹ factus ē magn⁹) cui⁹ cā subditur (Angelus aūt dñi descēdit de celo) i. virtute ei⁹ fact⁹ est ille terremot⁹: q̄ corporalia obediunt angelis ad nutū q̄tū ad motū localē (Et accedens reuoluit lapidem) vt ostēderet xp̄i resurrectionē cōpletā. (Erat aūt aspect⁹ eius sicut fulgur (ad incutiēdū terrorē custodibus vestimenta ei⁹ sicut nix) ad dandū cōsolationē mulierib⁹. ꝓpter qḋ subdit. (Pre timore aūt ei⁹. ⁊c.) Et illud qḋ sequitur (Respondens aūt angel⁹ dixit mulierib⁹: nolite timere vos. Scio eñ) Hic ponit dominice resurrectionis manifestatio: q̄ dicē resurrectio primo manifestatur mulierib⁹ ipsū deuote q̄rētibus. ⁊ hoc est qḋ dr̄. (Scio eñ q̄ iesu q̄ crucifixus est) hoc addit ad differentiā alioꝝ: q̄ multi erāt q̄ vocabātur noīe iesu (q̄ritis) in sepulchro sicut mortuū (nō est hic. Surrexit eñ sicut dixit) hoc aūt addit āgelus vt reduceret ad memoriā verba xp̄i dicta ante passionē suā: vt sic magis crederēt resurrectionē ei⁹ factā (Uenite ⁊ videte locū) vacuū. s. (vbi positus erat) ⁊ post lr̄a. sequitur (Precedet vos i galileā ibi eū videbitis) non solū in beatitudine: sȝ in ꝓpinquo tpe ⁊ ꝓpinqua regione antequā ascendat in celum.

¶ Expositio moralis.

Uespere aūt sabbati) sequitur Et ecce terremot⁹. ⁊c.) Beda. Qḋ terremot⁹ resurgēte dño sicut et ipso moriēte i cruce fact⁹ est magn⁹ signat terreno prius corda per fidē passionis ac resurrectionis eius ad penitentiā cōcutienda salubri famore cōmota (Angelus eñ dñi descendit de celo) Angelus iste significat bonū prelatū de quo dr̄ mala. ii. ca. (Angelus dñi exercituum est qui descendit de latitudine cōtemplatōis diuine ꝓpter reuelationem necessitatis fratne ⁊ reuoluit lapidē) impedimētū tollēs accedendi ad xp̄i monumētū: q̄ monet mētes subditoꝝ. ad consyderationē mortis xp̄i per cōpassionem et resurrectionis eius p celestium amorem (aspectus eius sicut fulgur) nā obstinatos terret. (⁊ vestimēta ei⁹ sicut nix) q̄ penitētes demulcet: in signum huius subditur (pre timore autē eius exterriti sūt custodes. ⁊ mulierib⁹ dixit. Nolite timere vos venite ⁊ videte locū. ⁊c.) p diligentē meditationē ꝑdictoꝝ (et cito euntes) i. alios inducentes ad simile bonū (precedet vos in galileā ⁊c.) q̄ transmigratio interpretatur q̄ xp̄s trāsmigrans ad celestia precessit ad preparandum electis suis loca (ibi eū videbitis) facie ad faciē in glīa. ¶ Questio fr̄is anthonii beton. Scio eñ q̄ iesū q̄ crucifixus est q̄ritis. Mat. xxviii. Aug qb⁹ vbis q̄rit. ¶ Utrū si ↄtingat aliquē ex ignorātia sacrm̄ sumere cū mortali petō peccet mortalr̄. Ad qḋ breuiter dr̄ q̄ hui⁹ ignorātie cā duplex eē pōt. Prima negligētia: q̄ hō vel negligit audire doctoris verbū vnde possit illuiari de malis cōmissis ⁊ de bonis omissis vel negligit q̄rere recta cōsilia ⁊ ↄfessorē peritū q̄ eū erudiat ⁊ examinet de predictis: vel q̄ negligit examinare ↄsciētiā suā. sȝ ipperpate ⁊ i tricate: atq̄ q̄dā in ani leuitate ⁊ ꝯtritiosa tarditate eligit i fine q̄dragesime cōfiteri ꝑpt q̄ oia petā ⁊ coꝝ circūstātias nō cognoscit vl' recolit. ⁊ p ↄñs nō plene cōfitetur ex culpa sua. Et q̄ scḋz doctorē subtilē hec est ignorātia crassa ⁊ affectata taliter suscipiēs corp⁹ xp̄i mortalr̄ peccat: q̄ facit ↄtra illud. Apli. i. ad Cor. xi. c. Probet aūt seipm hō: ⁊ sic de pane illo edat: ⁊ de calice bibat q̄ māducat et bibit indigne iudiciū sibi māducat ⁊ bibit nō diiudicās corp⁹ dñi Secḋo si ignorat culpā. nā lȝ sufficientē examinauerit ↄsciam suā ⁊ q̄sierit ↄfessorem pitū et discreta ↄsilia ac plene q̄tū valuit doluit de cōmissis. tñ q̄nq̄ remanet in eo mortalis culpa cui⁹ oino nō recordat vel forte nō plene ↄtritus est: ⁊ talis in sufficiētia excusabilis ē q̄ hō d̄ cōi lege cert⁹ eē nō pōt vtrū peniteat digne iuxta illḋ qḋ Eccl. ix. scriptū est Nemo scit vtrū odio vel amore dignus sit. Et ꝓpheta in ꝑ. dicit. Delicta q̄s itelligit ab occultis meis mūda me dñe: ⁊ ab alienis parce seruo tuo. Hoc igit mō vsq̄ ad sacramēti cōionē accedere dr̄: vt iuxta vba. Pauli ad Colo. iii. Que sursū fuerūt voluit disponere: q̄rat. Ad qḋ exequēdū: nouē ꝑparatiōes req̄runtur. vȝ ↄscientie examinatio. Petoꝝ ↄtritio. Eorum vera ↄfessio. Ois īmūdicie extirpatio. Omis

neglige̅tie excussio. Discreta ꝓmeditatio De notat hullis ocᷓo. Charitatis feruēsq; deuotio

¶ Dominica in resurrectiōe domini. Euā gelium secundum Marcum.xvi.ca.

In illo tp̄e Maria magdalene ⁊ maria iacobi ⁊ salome emerūt aromata vt venientes vngerent iesū. Et valde mane vna sabbatoꝝ veniūt ad monumentū: orto iā sole Et dicebāt adinuicē Quis reuoluit nobis lapidem ab ostio monumēti? Et respicientes viderūt reuolutū lapidē Erat quippe magnus valde Et introeūtes ī monumētū viderūt iuuenē sedentē ī dextris coopertū stola candida ⁊ obstupuerunt. Qui dixit illis Nolite expauescere Jesū q̄ritis nazarenū crucifixū. Surrexit nō est hic Ecce locus vbi posuerūt eū Sed ite dicite discipulis eius ⁊ petro: quia precedet vos in galileam Ibi eum videbitis sicut dixit vobis.

¶ Expositio litteralis.

Et cū trāsisset sabbatū (Postq̄ descripta est reductio peccatoris ī deū per xp̄i ꝑdicationē ⁊ sue passionis redemptionē. Hic ꝯñr. describitur dicta reductio per manifestam resurrectionē quod dupliciter factū est primo per mulieres scḋo ꝑ āgelos ibi Et introeuntes Circa primum partē describitur aduentus mulierū ex deuotione ad sepulchrū: vbi audierūt ab angelo resurrexisse dñm. ⁊ hoc est qḋ dr (Cum transisset sabbatū) q̄diu em̄ durauerat sabbatū non erat eis licitum aliquid emere: sed in vespere eiusdem diei terminabatur solennitas et tunc emerunt aromata vt in crastino bene mane venirent ad sepulchrum. ideo sequitur. (Et valde mane vna sabbatorum) .i. prima dies illius ebdomade post sabbatum. sicut dicitur. Gene.i. Et factum est vespere ⁊ mane dies vnus.i. primus. Sciendū etiā q̄ oēs dies illius ebdomade vocabantur sabbata p̄ tanto: quia erant feriate eo q̄ solennitas paschalis durabat septē dieb⁹. p̄ma tamē dies et septima erant celebriores intermediis ita q̄ in illis poterant emi aromata illa (orto iaꝫ sole) i. ad ortum appropinquante. Sol enim potest intelligi oriri. dupliciter. Uno modo perfecte qñ primo egreditur ⁊ apparet super terram: et sic non accipitur hic. Alio mō quādo lux eius incipit apparere. i. in aurora. ⁊ sic accipitur hic ortus solis. ⁊ iō Jo.xx.ca. dr Ad huc tenebre erant: q: aurora media est inter tenebras noctis ⁊ lucem ꝑfectam diei ⁊ ideo ab vtroq; pōt nōiari: sicut medium ab extremis. q: ꝑticipat naturam vtriusq; extremi. (Quis reuoluet nobis lapideꝫ) q.d. nō possumus reuoluere ꝑ nosipsas: q: erat magnus valde: et postea subditur. (Uiderunt reuolutum lapidem) per angelum qui venerat ad manifestandum xp̄i resurrectionem factam. (Et introeuntes in monumentū) Hic est secunda pars manifestationis resurrectionis scꝫ per angelos: ⁊ iō dr (Et introeūtes in monumentuꝫ) .i. intra clausurā q̃ erat circa monumentū. Dr aūt monumentū quasi monēs mentem. i. illius q̃ aspicit: vt oret pro aīa sepulti vt precogitet de morte propria (viderūt iuuenē) Lu.xxiiii. dr. Ecce duo viri astiterūt secus illas in veste fulgenti. i. duo angeli in specie virorum propter hoc dicit augu. q̄ ibi apparuerunt tres angeli. Unus extra monumentum intra tū ꝑdictam clausuram sedens super lapidem reuolutum. Sed intra monumentum apparuerunt duo. vnus ad caput alius ad pedes vbi positum fuerat corpus iesu: vt dr Jo.xx. (dicite discipulis eius ⁊ petro) spāliter nominat petrum aliter nō fuisset ausus venire ad presentiam domini quem negauerat.

¶ Expositio moralis.

Et cum transisset sabbatū. (sequitur vt venientes vngerent iesū) ⁊c. Nos autem eū qui mortuus ē credentes si odore virtutum refecti cum opinione bonoꝝ operꝝ deum querimus ad monumentū ipsius cū aromatibus venimus (⁊ viderunt reuolutū lapidē) ꝑ hoc aūt reseratio misterioꝝ xp̄i significatur q̃ velamine legis in lapide scripta tegebantur (Precedet vos in galileā ⁊c.) q̃ transmigratio interpretatur: propter quod qui vult eū videre dꝫ de viciis ad virtutes transmigrare ⁊c. ¶ Questio alterā dri de ales in terrioꝝ finiaꝝ. Surrexit nō est

hic. Mat.xvi. Sup q̇bus v̄bis q̇ritur. Utrū
resurrectio xp̄i sit cā iustificationis aiaꝝ: et
quō ⁊ vtrū sit ī gn̄e cāe eff̄ciētis: Ad hoc sic
p̄io arguitur Ro.iiii. Resurrexit ꝓpter iu-
stificationē nr̄am glo. Utraq̧ mors xp̄i ⁊ re-
surrectio iustificāt. Cōtra resurrectio xp̄i or-
dinatur ad futurā gl'iaꝫ iustificatio ad p̄n̄tē
grām: ergo nulla ē causalitas resurrectiōis
respectu iustificationis. Ad qd̄ dicēdū q̧ re-
surrectio xp̄i pōt duplr̄ ↄsiderari vt est in re
vel vt est ī aīa ↄsiderationē scḋz q̧ cōsidera-
tur ī re. sic se hꝫ duob⁹ mōis ad nostrā iustifi-
cationē; s. p modū dispōnis: et p modū exēpla-
ris p modū dispōnis: qꝛ tota hūana natura
ordinat̄ ad naturā hūanā ī xp̄o. Un̄ cū vnit̄
ī xp̄o deitas tota sublimatur ita vt sit ī maio-
ri pticipatiōe deitatis. hic ē qd̄ hr̄ ī reuerētia
a sctis āgel: vt dr̄ Apoc.xix. ⁊ hoc pꝫ qꝛ diabo-
lus q̇ añ incarnationē adorabat̄ ab hoīe: iā
ñ adoratur et a barbaris natiōib⁹ Dispōit
ergo magis p icarnationē ⁊ passionē: ⁊ et p
resurrectionem ad maiorē grāz. vn̄ ps. Re-
spice in faciē xp̄i tui glo. Fac xp̄m inotescere
oibus vt possim⁹ ire de v̄tute ī virtutē. Itez
se hꝫ p modū exēplaris ad nr̄am iustificatio-
nē. scḋz qd̄ dr̄. Ro.vi. Quēadmodū xp̄s sur-
rexit ita nos in nouitate ābulem⁹. ⁊ isto mō
se hꝫ ad iustificationē nr̄am p̄n̄tem. Duplex
est eiñ iustificatio Nā iustificatio est rectitu-
do a curuitate ī rectitudinē Iustificatio ī p̄n̄-
ti ē a curuitate culpe ad rectitudinē grē. Fu-
tura vero iustificatio erit a curuitate miserie
ad oimodā rectitudinē: ⁊ sic iustificatiōis fu-
ture ē exēplar seu cā exēplaris: ⁊ sic se hꝫ scḋm
q̧ cōsiderat̄ in re. scḋz aūt q̧ ↄsiderat ī aīa: vt
credita et amata iustificat ⁊ ī gl'ia ↄsūmatur
Ad illō qd̄ obiicit̄ q̧ vtraq̧ mors xp̄i. s. ⁊ re-
surrectio iustificant: Dicēdū q̧ verꝫ est q̄tū
credūtur ⁊ amantur: sed hoc est disponendo
Resurrectio eī credita ⁊ amata disponit ad
iustificationē. Resurrectio vero signū est et
cā iustificationis solum. Passio āt cā est scḋz
q̧ dicit glo. Bede. Et iō magis attribuit̄ iu-
stificatio resurrectioni q̄ passioni: qꝛ signum
et causa est complementum.

¶ Ferī.ii. post pascha. Euā. scḋm: Lu.xxiiii.

In illo tp̄e Duo ex discipu-
lis iesu ibant ip̄a die ī ca-
stellū qd̄ erat in spacio stadioꝝ
sexagita ab hierusalē: nomine
emaus Et ipse loquebant̄ ad in-
uicē: de his omnib⁹ que accide-
rant. Et factū est dū fabularē-
tur & secū quererent: & ipse ies⁹
appropinquans ibat cum illis
oculi aūt illoꝝ tenebantur: ne
eū agnoscerent. Et ait ad illos
Qui sūt hi sermones quos cō-
fertis ad inuicē ambulantes: &
estis tristes? Et respōdens vn⁹
cui nomē cleophas: dixit ei Tu
sol⁹ peregrin⁹ es ī hierusalē: et
nō cognouisti q̇ facta sūt in illa
his dieb⁹? Quib⁹ ille dixit Que
Et dixerūt ei. De iesu nazareno
q̇ fuit vir ꝓpheta potēs ī opere
sermone corā deo & oī pplo. Et
quō tradiderūt eū sūmi sacerdo-
tes & prīcipes nostri: ī dānatio-
nē mortis/ & crucifixerūt eum.
Nos aūt sperabam⁹: qꝛ ipē eēt
redēpturus israel Et nūc super
oīa tercia dies ē hodie: quo hec
facta sūt Sz & mulieres q̄dā ex
nostris terruerūt nos q̄ āte lucē
fuerūt ad monumētū: & nō inuē-
to corpore eius venerūt dicen-
tes se etiā visionē āgeloꝝ vidis-
se: q̇ dicūt eū viuere Et abierūt
q̄dā ex nostris de monumētū: &
ita īuenerūt sicut mulieres dixe-
rūt. ipsū vero nō īuenerūt Et ipē
dixit ad eos O stulti & tardi cor-
de ad credēdū ī oīb⁹ q̇ locuti sūt
ꝓphete Nōne hec oportuit xp̄z
pati: & ita intrare ī gloriā suā?
Et icipiēs a moyse & oībus pro

phetis: interpretabatur illis in oībus scripturis q̄ de ipso erāt. Et appropinquauerūt castello quo ibāt: et ipse finxit se lōgius ire Et coegerūt illū dicētes Mane nobiscū qm̄ ad vesperascit et īclinata ē iā dies Et intrauit cū illis. Et factū ē dū recūberet cū ill' accepit panē et bn̄dixit ac fregit: et porrigebat ill' Et stati apti sūt oculi eorū: et cognouerūt eū Et ipē euanuit ab oculis eorū. Et dixerūt adiuicē Nōne cor nostrū ardēs erat i nob' dū loq̄ret i via et aperiret nob' scripturas Et surgētes eadem hora egressi sūt ī hierusalē: et inuenerūt cōgregatos vndeci: et eos q̄ cū ipsis erāt dicentes q̄ surrexit dn̄s vere et apparuit symoni Et ipsi narrabant que gesta erant in via: et quomodo cognouerunt eum ī fractione panis.

¶ Expositio litteralis

Duo ex discipulis iesu. hic p̄ter describit̄ apparitio facta duob' discipulis itinerantibus. et p̄mo describitur ista apparitio. Secundo apparentis cognitio: ibi. Et factum est. Tercio cognitionis relatio: ibi. Et surgētes. Circa primū dicitur (Duo ex illis) sez ex septuaginta discipulis: quor' vn' vocabatur cleophas: vt ifra h̄r. Alius dr̄ fuisse lucas euāgelista. pp̄ter qd̄ et nomen suū tacuit (ibant ipsa die) s. die resurrectionis (in castellū qd̄ erat. ꝛc.) Sedecī stadia faciūt vnā leucā Ex quo p̄z q̄ nō distabat ab hierusalem per quattuor leucas integre: s; deficiūt quattuor stadia (Et factum est dū fabularentur) non dr̄ hic fabulari a fabula: sed a for faris q̄ nō loq̄bantur de vanis: sed de operib' iesu et morte eius. et iō seq̄tur (Oculi aūt eorū tenebātur) q̄ incredulitas eorū et dubietas detinebatur xp̄i: q̄ cognitionē sui corporis ab eis retardaret seq̄tur. (Qui sunt hi sermones) non q̄rit ex ignorātia: s; vt ex eorū r̄nsione incredulitas eorū cōuenientius arguat (Tu solus peregrin' es in hierlm. ꝛc.) ly. solus nō facit exclusiōe aliorū pegrinorū cū multi valde pegrini et de diuersis partibus venissent in hierlm ad dié festū pasche: vt h̄r Joh. xii. s; notat exclusiōne cognitionis ab illo sic apparēte. s. noticia mortis iesu: vt sit sensus cum multi pegrini his diebus venerūt in hierusalē: mirū est q̄ tu solus inter alios pegrinos ignores ea q̄ sūt nota aliis oīb' (Quibus ille dixit. Que) non q̄rit ex ignorātia sicut prius dictū est (De iesu nazareno q̄ fuit p̄ph̄e potēs in opere). s. miraculorū (et sermone p̄dicationis et doctrine Et quomodo tradiderūt eū. ꝛc.) q̄ procurauerūt ei' captionē et p̄suaserūt pp̄lis vt coronarētur pylato petierūt ei' crucifixione et barabe dimissionē: vt h̄r. Mat. xxvii. (Nos aūt sperabamus. ꝛc) q. dicat. Iā euanuit spes nr̄a. cui' subdit cā (et nūc sup hec oīa tercia dies ē hodie) qua p̄dixit se resurgere et tn̄ adhuc nō apparuit discipulis: s; tercia dies sit p̄pe finem sicut dr̄ ifra aduesperascit: et inclinata est iā dies (Sed et mulieres q̄dā ex nr̄is: terruerunt nos) nō de resurrectione xp̄i quā nūciabant s; de oblatiōe corporis ei' quā discipuli timebāt (Dicētes se etiā. ꝛc) Sz discipuli nō credebāt plene timētes ne tanq̄ mulieres de facili fuissent delusi (Et abierūt q̄dam. ꝛc) s. petrus et iohānes: vt supra dictum ē (et ita inuenerūt sicut. ꝛc) nō q̄tū ad visionē angelorū seu auditionē v̄borū ab ipsis: s; q̄ inuenerūt sepulchrū vacuū corpore: et sola lintheamina remāsisse. iō subdit (ipm vero nō inuenerūt) Et ipē dixit ad eos ex r̄nsiōe eorū arguēs eos (O stulti) pp̄ter cecitatē intellect' (et tardi corde) pp̄ tarditatē affect' ad credēdū in oībus de xp̄i morte et resurrectiōe q̄s scriptura debebāt intelligere maxime q̄ fuerant cū xp̄o q̄ discipulis d̄ talib' loq̄batur (nōne hec oportuit pati xp̄m. ꝛc Tū propter patris preordinationē. Tū etiā pp̄ter xp̄i exaltationē Tū pp̄ hūanā redēptionē. Tum propter scripturarū impletionē. iō subditur (Et incipiens a moyse et omnibus prophetis interpretabatur illis in oībus scripturis) non q̄ oēs scripturas q̄ de xp̄o sunt explicaret quia tam breui tp̄e non fieret: sed explicauit tm̄ q̄tum sufficiebat ad propositū ostendendū. et iō ly. oībus non facit distributionē pro singulis generum sed pro generibus singulorum sicut dicitur

om̄ia et oĩal fuit in archa noe q2 de qualꝫ spe/
cie aialiũ fuerunt ibi aliqua indiuidua:⁊ sic
xp̄s in proposito de lege ⁊ ꝓphetis ⁊ agio/
graphis induxit aliqua testimonia (Et ipse
finxit se longius ire) non fuit ibi aliqua fal/
sitas: q2 fuit talis fictio ad designandum ve
ritatē scꝫ distantiā eius a cordibꝰ eoꝝ ꝓpter
fidei defectum: tales enim apparitiones vt
communiter fiunt scd̄m dispositionē interio
rem illoꝝ quibus fiunt. (Et coegerūt illū) i.
obnixe rogauerunt desiderantes adhuc au/
dire illū (Et intrauit cum illis.) q2 per deuotũ
desideriũ disponebātur ad fidei cōplemētũ
(Et factuꝫ est) Hic ꝑ̄ūr describitur xp̄i appa
rentis cognitio: cū dr̄ (accepit panem ⁊ bn̄di
xit ac fregit ⁊ porrigebat illis) sicut consue/
uerat facere ante passionem sic enim frange
bat panem acsi scinderet cum cultello. (Et
aperti sunt ocl̄i eoꝝ) q2 voluntarie se eis ostē
dit in effigie qua erat cognoscibilis ab eis ⁊
cū hoc cognouerunt eū ꝑ modū fractiōis pa
nis (Et ip̄e euanuit ab ocl̄is eoꝝ (ostēdēs di/
scipulis ꝙ hēbat corpus gl'iosū qđ subito pōt
disparari per dotē agilitatis. ⁊ ideo sequitur
(Et surgentes eadē hora regressi sunt ĩ hie/
rusalem) Quāuis enī iam esset tarde: vt pꝫ
ex ꝑdictis: tn̄ ex fidei feruore ⁊ remisso iudeo
rū timore statim regressi sunt in hier'lm ad il
los discipulos q̄ erant inclusi ꝓpter metū iu
deoꝝ: vt hr̄ Joh. xx. ad nunciandum eis xp̄i
resurrectionem: ĩō subditur (⁊ inuenerūt cō/
gregatos vndecī) q2 adhuc thomas erat cuꝫ
aliis decē (dicentes quia surrexit dn̄s vere: ⁊
apparuit symoni) Qn̄ autem ista apparitio
fuerit non legitur exp̄sse sed tūc credit fuisse
factā. qn̄ petrus cucurrerat ad monumentū ⁊
viderat linteamia posita abiit mirans secū
qđ factū fuerat: vt dictū ē supra (Et ipsi nar
rabāt) appitionē eis factā: ꝓut descripta ē ꝑ
ordinē: tn̄ nec illis nec aliis thomas credidit
sꝫ per aliqđ spaciū ab aliis discessit.

Expositio moralis.

Duo ex discipulis) ꝑ quos signifi/
cat bonꝰ actiuꝰ ⁊ contēplatiuus
(Ibant ipsa die ⁊c) Nā ipsa die
resurrectiōis aperta fuit via beatitudinis q̄
ꝑ emaus significat eo ꝙ mater dulcedinis
interp̄tatur ⁊ extūc xp̄i discipuli per viā con
sequende beatitudinis gradiūtur (Et ip̄e lo
q̄bantur adinuicē de his oībus q̄ acciderūt)
scꝫ de iesu cōuersatione ⁊ eiꝰ morte prout pꝫ
ex līa sequenti (Et iesu appropinquans ibat
cū illis (Nā ipse dicit mat. xviii. ca. Ubi sunt
duo vel tres congregati in nomine meo in
medio eoꝝ sū: ꝓpter qđ istoꝝ exēplo cuꝫ per
viā incedimus ꝯbinati de salutiferis loq̄ de
bemus: vt xp̄m nobiscū pergentē habeamꝰ:
⁊ non solū pergentem: sed etiā nos docentē:
sicut illis duobus discipulis cū quibus ibat
scripturas ꝓphetaꝝ aperiebat: sꝫ qm̄ audito
res legis nō iustific̄atur: sꝫ factores. Ideo eo
rū oculi nō fuerūt aperti audiendo scriptu/
ras: sed opera pietatis faciendo ipm̄ in spē
peregrini trahēdo ad hospitiū et apponēdo
cibū. ideo sequitur (Et aperti sunt oculi eorū)
scꝫ cordis ⁊ corporis ad cognoscendum ipm̄
(Et surgentes eadē hora ⁊c.) Nā ea q̄ sunt
ad cōmunē salutē nō sūt tacēda sed reuelan
da. Thob. xii. ca. Opera autē dei reuelare et
cōfiteri honorificū ē. ideo subditur (Ipsi nar
rabant ⁊c.) Questio alexandri de halis.
in. iii. sen. Oportuit xp̄m pati. ⁊ ita intrare in
gl'iaꝫ suā. Lu. xxiiii. Sup q̄bus vbis mouet
q̄stio tal'. Utrū resurrectio xp̄i se hēat ad
resurrectionē nr̄am: vt causa cōiuncta vel ⁊
remota. ⁊ sic efficiat mō in sctis resurrectiōeꝫ
corpoꝝ Et arguitꝰ p'mo ꝙ sic. Nā ambro. inq̄t
Gaudiū ꝑ patrisfamilias fideliū sibi leticia
comitatur: vt quem obsecuti sunt similitudi
ne passionis comitātur gloria resurrectiōis
scd̄ꝫ qđ dr̄. ii. ad cho. i c. (Si socii fuerimꝰ pas
sionū. ⁊c.) ergo videt ꝙ resurrectio eiꝰ sit cū
ꝯiuncta. Cōtra. ꝑ. Ad vesperꝫ demorabit fle
tus ⁊c. glo Fletꝰ est miseria originalis culpe
q̄ demorabitur vsq̄ ad diē dn̄i: quo resurre/
ctio nostra est: ergo nō sumꝰ resurrecturi vs/
q̄ ad diem dn̄i. Rn̄sio. Dicendū scd̄m augu
stinū ad paulinū. Alii sūt hūani limites re/
surrectionis. Alii diuinaꝝ signa virtutum.
Aliaq̄ mirabiliter fiūt. Dicēdū ergo ꝙ scd̄ꝫ
cursū nature nō debet esse resurrectio an̄ in/
nouationē mundi. Per passionē igr̄ xp̄i fuit
meritū ⁊ uēe iustificatiōis ⁊ glorie quo a cor
pus ⁊ quo ad aiam. Un̄ per sufficientiā resti
tuetur hō ꝑ illā p̄stinā dignitatē: sed adhuc
nō erat effectꝰ ꝓductꝰ: q2 duplex erat adhuc
tentio. s. aiaꝝ in lymbo ⁊ corpoꝝ in incinera
tione: ad soluēdū tentationē aiaꝝ apparuit
verbū in aia apđ inferos: similiter ad soluē/
dū tentionē corporū oportet ꝙ verbum cum
aia a corpore appareat vniuersaliter: quod
fiet post innouationem primi effectus scilicet
liberationis animarum factū est statim post
passionem reliquum fiet post innouationem
mundi: vt dictum est. Proportionabilia enī
sunt locus ⁊ locatum. ideo ad gloriam corpo
rum exigitur innouatio locorum. Secundū
ergo limites rerum non debet esse resurre/

ctio corporum: nisi cum apparebit in iudicio innoto mundo. Innouatio autem non debet esse nisi completa mortali generatione: sed secundum diuina signa virtutum non est negandum quia aliorum resurrectio sit secundum hiero. qui non est ausus negare resurrectionē beate virginis Dicendū ergo ad illō amb. q̄ gaudium patrisfamilias. ꝛc. q̄ est resurrectio in merito et i re. Unde ambro. Est plane proprietas: quia si non resurrexerunt corpore: resurrexerūt iam mēte. vnde amb. intelligit de merito non de re.

¶ Feria.iiii.post pascha. Euā. S. Lu. xxiiii.

In illo tp̄e Stetit iesus in medio discipulorum suorum & dixit eis: pax vobis Ego sū: nolite timere Cōturbati vero & cōterriti existimabāt se spiritū videre Et dixit eis Quid turbati estis: & cogitationes ascendunt in corda vestra Uidete manus meas et pedes meos: qz ego ip̄z se os: qz ego ip̄e sū Palpate & videte qz sp̄ūs carnē & ossa nō hz sicut me videtis habere. Et cū hoc dixisset ostēdit eis manꝰ & pedes Adhuc autem illis non credentibꝰ & mirātibꝰ pre gaudio dixit Habetis hic aliqd qd manducet? At illi obtulerūt ei partē piscis assi: & fauū mellis. Et cū mādicasset corā eis sumēs reliq̄as dedit eis dixit ad eos. Hec sunt verba que locutus sum ad vos cum adhuc essem vobiscū quoniam necesse ē impleri oīa que scripta sunt in lege moysi & prophetis & psalmis de me Tūc aperuit illis sensum: vt intelligerent scripturas. Et dixit eis. Quoniam sic scriptum est. Et sic oportebat pati xp̄m et resurgere a mortuis tercia die. Et predicare in nomine eius penitentiam et remissionem pctō̄r in omnes gentes.

¶ Expositio litteralis.

Quia euangelista descripsit ingressum xp̄i in mundum per suam incarnationem: et eius progressum p̄ suam predicationem et egressū de mundo p̄ suam passionē. hic vlti. describit eius egressum ad patrem per suam resurrectionem. Circa quo duo facit: primo describitur xp̄i resuscitati vera apparitio. Secūdo resurrectionis approbatio ibi. Conturbati vero. Circa primum intelligendum q̄ xp̄s post resurrectionem primo apparuit mulieribus Secūdo discipulis itinerantibus. Tercio oībus discipulis simul existentibus preter thomā. Agitur hic igitur de tercia apparitione per quam manifestatur vera xp̄i resurrectio ꝛ primo manifestatur vera xp̄i resurrectio q̄tum ad humanitatem. Secundo q̄tum ad diuinitatē. Secunda ibi Tunc apparuit. Circa primum dz sic (Stetit iesus ꝛc) subito enī inter discipulos apparuit quia ad eos ianuis clausis intrauit vt hē. Jo. xx. c. (Ego sum) non res fantastica seu illusio diabolica. (Cōturbati vero) hic consequenter describitur resurrectionis p̄batio per hoc ostendit se verum hoīem ꝛ verum deum et secundum humanitatem vere suscitatum vt patebit prosequendo (Existimabant se spiritum videre diuina enim prouidentia permissi sunt dubitare ad maiorem certificationem fidei de dominica resurrectione. Et ideo sequitur (videte manus meas ꝛ pedes) per cicatrices clauorum ibi remanentes. ostendit q̄ erat idem corpus nūero (Palpate et videte) per hoc enim ostendebatur habere corpus verum et non fantasticum (Habetis hic aliquid quod manducetur) per comestionem enim ostende se habere corpus viuum anima vegetatiua animatum. (Hec sunt v̄ba) p̄ hoc q̄ loquebatur sensibiliter ꝛ etiam rationabiliter reducens ad memoriā que eis dixerat ante mortem suam ostēdens se habere corpus animatum aīa sensitiua et intellectiua ꝛ eadē sicut prius. (Tūc aperuit illis sensū. ꝛc.) sicut per precedentia p̄bauit veritatem sue resurrectionis q̄tū ad huma-

nitatem.sic per hoc illam pꝛobauit ꝙ̃tum ad deitatē:qꝛ illuīare mentes ignoꝛantiū intellectu sacre scripture ⁊ subito est ipsius deitatis pꝛopꝛium.⁊ ideo subditur(Sic opoꝛtebat xp̄m pati et resurgere:qꝛ sicut ante passionē declarauit se esse verū deū ⁊ verū hoīem ita etiam post resurrectionem suaʒ.Resurrectio eñ vera est eiusdē in numero iterato resurrectio(⁊ pꝛedicare in noīe ei⁹ penitētiaʒ ⁊ remissionem petōꝝ in oēs gentes)incipiendo a hierosolima i.hierusalē eñ est in medio terre habitabilis qꝛ est ī quarto climate ⁊ ideo ab illo loco conuenienter incipit pꝛedicatio euāgelii:vt per aplos xp̄i aliosq̃ discipulos circūquaq̃ per oꝛbem dispersos in oēm terram exiret sonus pꝛedicationis eoꝝ scd'ʒ ꝙ fuerat pꝛ edictum psal.xviii..

℄ Expositio moꝛalis.

ET dixit illis pax vobis. ex quo ptʒ ꝙ illi sunt pacifici:qui vere sunt discipuli xp̄i.⁊ dixit eis. Quid turbati estis.⁊c.) scd'm sensum litteralem certificauit eos de sua resurrectione per tria: scʒ per visum dicens(Uidete manus meas ⁊ pedes meos)et per tactū dicēs.(Palpate ⁊ videte: qꝛ sp̄us carnē ⁊ ossa nō hʒ) Et per gustuʒ ibi cū dixit.Habetis aliq̃d q̄d mādūcet.⁊c. Mistice vero xp̄m resurrexisse vident qui resurrectionis eius gloꝛiam meditantur. Ipsum vero tangunt ⁊ palpant qui sibi per caritatē copulantur.i.iohan.iiii.ca.Qui manet in caritate:in deo manet et deus in eo. Piscē assū offerunt ei qui patientiam igne tribulationis decoctam habent pꝛo nomine xp̄i:sed illi offerunt fauum mellis:qui membꝛis suis exhibent opera pietatis. de q̃bus dicitur mat. xxv.Esuriui ⁊ dedistis michi mādūcare(tūc aperuit illis sensum:vt intelligerent scripturas) Ex quo patet ꝙ sacre scripture non possunt sufficienter intelligi nisi ille aperiat qui habet clauem dauid.qui aperit ⁊ nemo claudit. ℄ Questio alexandꝛi de halis in tercio sentenciarum. Uidete manus meas ⁊ pedes meos:quia egoipse sum.Lu.xxiiii. Super q̃bus verbis queritur. Utrum cicatrices que xp̄us seruauit quando ostendit eas discipulis suis remanserint in xp̄o tantum ad tempus vel mansure sint semper et in perpetuū Et pꝛimo arguitur ꝙ remanserint ad tēpus Dicit eñ damas. ꝙ tantum secundū dispensationem fuerunt in ipso:sed quod est secundum dispensationem est tempoꝛale. Sed cōtra Beda in fine glose super lucam vltimo . Ostendit eis man⁹ et pedes inquit. Non ex impotentia curandi cicatrices seruauit: sed vt in perpetuum victoꝛie sue circumferat triumphum.Responsio de hoc neutrum diffinimus:sed tamen de hoc dicit augustinus de ciuitate dei ꝙ si ad decentiam sunt martyꝛii: indicia remanebunt semper ad decentiam:⁊ ad ostendendum signa victoꝛie semper.

℄ Sunt ⁊ si alie cause que determinantur illa glosa bede scilicet ad fidem resurrectionis astruēdam:et vt pꝛo nobis patri supplicans quale genus moꝛtis pꝛo homine pertulerit semper ostendat:⁊ vt sua moꝛte redempti ꝙ̃ misericoꝛditer sint adiuti pꝛopositis eiusdē moꝛtis insinnaret indiciis et vt in iudicio ꝙ̃ iuste damnetur impii denuncient ostensa . quas ab illis accepit cicatrices tempoꝛales sint.ista tamen est perpetua scilicet vltima. Ad illud ergo quod dicit damascenus ꝙ secundum dispensationem fuerunt in ipso:dicimus ꝙ si ad hec ita est dispensatio : tamen ista non opponuntur veritati nature et perpetuitati sed dicitur dispēsatio respectu aliorum hominum in quibus non esset ita conueniens seruari cicatrices sicut ī ipso ad circunferendum perpetuum victoꝛie triumphū et redemptionis titulum : quia nos per ista vulnera redemit :quod nullus alioꝛum sanctoꝛum fecit.

℄ Feria quarta post pascha.Euangeliū Secundum iohannem.xxi.

IN illo t̄p̄e. Manifestauit se iterum ies⁹ discipulis suis ad mare tyberiadis:manifestauit aūt sic Erāt aūt simul symō petr⁹ ⁊ thomas q̇ dicitur didimus : ⁊ nathanael q̇ erat a chana galilee et filii zebedei et alii ex discipulis ei⁹ duo . Dixit eis symō petrus. Uado piscari Dicūt ei Uenim⁹ ⁊ nos tecum. Et exierūt ⁊ ascenderūt in naui ⁊ illa nocte nichil pꝛēdiderunt Mane aūt facto stetit iesus in littoꝛe. nō tamē cognouerunt discipuli quia iesus est Dixit ergo iesus . Pueri nunquid pul-

mētariũ habetis? Respōderũt ei. Nō Et dixit eis Mittite ī dexterā nauigii rethe: et inuenietis. Miserũt ergo: ⁊ iā nō volebāt illd trahere p̄ multitudine piscī. Dixit ergo discipulus ille quē diligebat iesus petro Dñs ē Symō ergo petrꝰ cū audisset q̄ dñs est: tunica succinxit se. Erat enī nudus: ⁊ misit se ī mare. Alii aũt discipuli nauigio venerũt. Nō enī lōge erāt a terra sꝫ quasi cubitis ducētis/ trahētes rete pisciũ Ut ergo descenderũt ī terrā: viderũt prunas positas: ⁊ piscē suppositũ et panē. Dixit ei iesus Afferte de piscibꝰ quos prēdidistis nūc Ascēdit symon petrꝰ ⁊ traxit rethe ī terrā plenũ magnis piscibꝰ: cētũ qnquaginta tribꝰ. Et cū tāti essēt nō ē scissũ rethe Dixit eis iesus Uenite ⁊ prādete. Et nemo audebat discūbētiũ iterrogare eū tu q̇s es: sciētes q̄ dñs ē Et venit iesus ⁊ accepit panē: ⁊ dedit eis ⁊ piscē silr Hoc iā tercio manifestatꝰ ē iesꝰ discipulis suis: cū surrexisset a mortuis.

Postilla.

¶ In illo tp̄e. Manifestauit se iterū iesus Johānis.xxiiii. Historia huiꝰ euā. facta est post dies octo festi pasche anno xp̄i quo supra. Ante initiũ illius euangelii scribit sctus iohānes in eo ca. q̄ iesus dixit thomas. Q̄ vidisti me credidisti beati q̄ non viderũt ⁊ crediderunt. Tūc post modũ sequit euange. hodier. Manifestauit se iterū iesus) tho. supradicte manifestationes xp̄i facte sũt ī iudea: hec aũt in galilea. illa intus: ista foris q̄ magnā partē timor̄ ꝯ discipuli post poinerant ideo ī domo conclusi nō erant vt prius sed in galileā iuerũt vbi illa apparitio facta ē dicit ergo. Postea aũt manifestauit se iterū iesus) Lyra. facto interuallo tēporis q̄ non manebat cōtinue cū apostolis nec conuersabatur continue cū eis vt ostenderet se reintrasse ad vitā immortalē ab hominibꝰ huiꝰ mundi separatā (ad mare tyberiadis) qđ est stagnũ genezareth alio nomine dicitur mare galilee. ex quibꝰ manifeste apparet q̄ illa apparitio facta est in galilea vbi est illd mare. Manifestauit se autem sic) id est per modum qui sequitur. (Erant aũt simul symon petrus ista duo nomina euangelista Johannes simul cōiungit. q̄ symon fuit nomen eiꝰ Primũ petrus erat nomē sibi de nouo a xp̄o impositũ et hoc propter fidelē xp̄i cōfessionē qua dixit. Tu es xp̄s filius dei viui (et thomas q̄ dr̄ didimus ⁊ nathanael q̄ erat in chana galilee ⁊ filii zebedei: ⁊ alii ex discipulꝰ eiꝰ duo) thomas. ⁊ ita erant septē ad isinuandũ q̄ illi sunt diuina visione ⁊ allocutiōe: q̄ septē donis spũsscti sũt ornati (dicit eis symon petrus vado piscari. Dicũt ei venimus et nos tecũ) Ly. erant enī pauperes. ⁊ iō ad procurandū necessaria vite licite poterant redire ad exercendũ negociũ qđ sũ petō poterat exerceri ꝓpter qđ paulus artē scenofactoriā didicit: quē antea non sciuit: vt cum necessitas occurreret vl' vtilitas eccl'e de labore suo viueret: vt hr̄ Actu.xx.) ⁊ exierunt ⁊ ascenderũt nauim: ⁊ illa nocte nichil prēdiderũt) Ly. hoc factũ est: vt captio sequens manifeste miraculosa appareret. Mane aũt facto stetit iesꝰ in littore) nō apparuit sup aquam sicut ante passionē fecit qñ viderũt ipsũ sup mare ambulantem: sed in littore. i. in terra solida ad ostendendũ q̄ amplius non erat in fluctibꝰ vite corruptibilis: sed magis transeat ad statũ vite imortalis nō tñ discipli cognouerũt q̄ iesus esset. vñ chry. Non mox ondit seipsũ vt per miraculum quod facturus erat cum cognoscerent: ergo locutus ē eis tanq̄ extraneus d'cens (pueri nunquid pulmentarium habetis) pulmentum est quodcunq̄ panis cōdimentum siue piscis sit siue aliud quod nō communiter dicimus pulmentum (Responderunt ei non) Ly. cre debāt eũ eum esse aliquem mercatorem q̄ vellet pisces emere (dixit eis. Mittite in dexteram nauigii rethe ⁊ inuenietis) Ly. predicit certitudinaliter esse ꝑtum futurum: vt ad sequencia habeant ani

situm magis atten: um (Miserunt ergo ⁊ iã
non valebant illud trahere pre multitudine
pisciũ) Ly. ex quo pz q pisces illi fuerunt ibi
miraculose adducti vel virtute diuina de nouo
formati; quia tota ibi nocte quesierant: ⁊ ni-
chil inuenerant (dixit ergo discipul⁹ ille quẽ
diligebat iesus) .i. iohãnes (petro) Erat eñ
sibi familiaris. Thomas. Notandum q hic
notantur proprietates illoꝝ duoꝝ aplõꝝ scz
petri ⁊ iohis. Primus enim fuit feructioꝝ: iõ
primus ad iesum venit iohannes accutio. iõ
prim⁹ eum agnouit (dominus est) sic enim vo
cabant christum ante passionem. Lyra. Puri
tas mentis ⁊ corporis maxime disposuit ho-
minem ad cognitionem dei. Et ideo iohan-
nes qui ceteris purioꝝ erat tanq̃ virgo: citi⁹
aliis cognouit xp̄m (symon petrus cum au-
disset: quia dominus est: tunica succinxit se)
Lyra. vt cum maiori reuerentia accederet ad
xp̄m (erat enim nudus) .i. parum vestitus si
cut solent piscatores esse in aqua vt sint ex-
peditiores ad piscationis opus (⁊ misit se in
mare. Hic notatur feruens dilectio petri in
hoc q non potuit se cõtinere quin statim cur
reret ad xp̄m iesum: ergo misit se mare: vt ci
tius veniret ad xp̄m ex deuotione: quia pe-
trus memoꝝ fuit pristine ambulationis sup
aquas quando ad xp̄m venerat: et habetur
math. xiiii. Domine si tu es iube me ad te ve
nire (alii autem discipuli nauigio venerũt)
quia non erant ita feruentes non audentes
mare intrare. Et alia ratio est (quia nõ erãt
longe a terra) ⁊ ideo etiam cito venire pote-
rant. (sed quasi cubitis ducentis trahentes
rete pis- ium. Ut ergo descenderũt in terrã)
.i. de naui ad littus (viderunt prunas) .i. car
bones (positas: et piscem superpositum ⁊ pa
nem) .i. non super prunas sed ibi paratum
pro refectione eorum. Unde chryso. Ista eñ
omnia diuina virtute fuerunt de nouo for-
mata ad maiorem discipulorum confirma-
tionem in fide resurrectionis xp̄i (Dixit eis
iesus) Nunc familiariter loquitur tanq̃ di-
scipulis (afferte de piscibus quos prendidi-
stis nunc. Unde chryso. Ne credant fantas-
ma esse quod videbant panem ⁊ piscem. Iu
bet etiam de piscibus captis afferri: vt etiã
coquantur et comedantur (ascendit symon
petrus) vt magistri iussionem impleret. (et
traxit etiã aliis adiuuantibus (rete in terrã
plenũ magnis piscibus centũquinquaginta
tribus) Et scdm aliquos apostoli ceperunt
ibi ex omni genere piscium: quia scdm isido.
oĩm piscium que i aqua natant. cliii. genera
philosophi enunciant (Et cũ tanti essent) nu
mero ⁊ q̃titate. qz multi magni (non ẽ scissũ
rete. Dixit eis iesus. Uenite ⁊ prandete) Ly.
Hic notatur dei benignitas: qz inuitat eos
dulciter ad comedendum secũ qz cũ eis tunc
comedit ad declarandũ sue resurrectionis
veritatẽ. Unñ luc. vlti (Cũ manducasset) in-
quit coram eis sumẽs reliquias dedit eis. (⁊
nemo audebat discũbentiũ interrogare euz
tu quis es (Et propter cognitionis certitudi
nem quaz de ipso habebant (scientes qz dñs
est) ⁊ ideo frustra fecissent de hoc questionez
(⁊ ven: t iesus) .i. accessit ad mensam) et acce-
pit panẽ) quẽ de nouo sua oĩpotenti virtute
creauerat (⁊ dabat eis: ⁊ piscem similiter) co
modo diuidebat eis et distribuebat sicut an
te passionem: ad declarandam suaz resurre-
ctionem. Dicunt eni aliqui doctores ⁊ satis
probabiliter q sic diuidebat cibaria sola ma
nu sicut alius cum cultello: et in hoc discipu-
li cognouerunt eum (Hoc iam tercio manife
status est iesus discipulis suis cũ resurrexissz
a mortuis) Certum est q iam pluries mani
festauerat seipsũ: cum in ipsa die resurrectio
nis quinquies apparuit. ergo ista apparitio
dicitur tercia: non in numero apparitionũz
sed in ordine dierum: vt primo dicitur mani
festat⁹ in die resurrectionis. Scdo in octa-
ua pasche et tercio hic. Unde circa presens
euangeliũ vbi dz. Manifestauit se iterũ ie-
sus discipulis suis ad mare galilee. Chrisosto
mus dicit q euangelista nominat hic locum
vbi hec manifestatio est facta: quia illic ⁊ ap
stoli iuerũt: in quo ostẽditur q iam magnam
partem timoris eoꝝ xp̄s abstulerat vt aude-
rent manifeste exire de domo non enim vl-
tra in domo reclusi erãt. Unde hic queritur
Cur iam et non prius iuerunt piscari. Re-
spondeo secundum augustinũ q iam magi-
stro recedente non habebant vnde viuerent
quam penuriam etiam xp̄s induxit: vt in pi
scatione eũ agnoscerent. Secundo queritur
cur petrus ad piscationem redit quaz semel
reliquit. Respõdet grego. quia licita ars nu-
triendi se per artem piscandi. igitur. ⁊c. Sã-
ctus matheus ad tholoneum non vltra rese
di: ; qz fit vix sine peccato. Queritur tercio
vnde receperunt n: mim et ebetia que resi-
gnauerunt. Respondet Chrysostomus Mu
tuauerunt a propinquis. Quarto queritur
cur nichil potuerũt capere? Rñdetur q de⁹
ita disposuit: vt per miraculum doceret eos
christum agnoscere.

¶ Feria. v. post pascha. Scdm iohannẽ. xx.

IN illo tpe. Maria stabat
ad monumētū foris plo
rās Dū ergo fleret īclinauit se:
& prospexit ī monumētū. Et vi
dit duos āgelos ī albis sedētes
vnū ad caput/et vnū ad pedes
vbi positū fuerat corp⁹ iesu Di
cūt ei illi Mulier qd ploras: Di
xit eis Q2 tulerunt dnm meū &
nescio vbi posuerūt eū. Hec cū
dixisset: conuersa ē retrorsū Et
vidit iesū stantē: & nesciebat q2
iesus est. Dixit ei iesus Mulier
qd ploras: Quem queris: Illa
existimans q2 ortolanus esset:
dixit ei. Dñe si tu sustulisti euz
dicito michi vbi posuisti euz: et
ego eū tollā. Dixit ei iesus. Ma
ria Conuersa illa dixit ei. Rab
boni: qd dicitur magister Dixit
ei iesus Noli me tāgere. nundū
enī ascendi ad patrē meū Uade
autē ad fratres meos: & dic eis
Ascendo ad patrē meū & patrē
vestrū deū meū & deū vestrum
Uenit autē maria magdalene
annuncians discipulis q2 vidi
dnm & hec dixit michi.

Postilla.

¶ In illo tēpore Maria stabat
ad monumentum ꝛc.) Postq̄ in precedenti
capitulo iohannes euāgelista scripsit christi
crucifixionē & mortem: in hoc capitulo descri
bit eius resurrectionem. Et diuiditur istud
capitulū in duas partes: q2 primo describit
manifestatio huius resurrectionis facta mu
lieribus deuotis. Secunda eiusdē manife
statio facta apostolis: scilicet in fine eius ca
pituli. Sz ista pars non ponitur in hoc euā
gelio. Prima pars diuiditur scdm q̄ mulieres
gradatim peruenerūt ad cognoscendū hanc
resurrectionē. Nā primo euāgelista ostēdit
qualiter eā cognouerūt p sepulchri euacua
tionē. & scdo per angelicā visionē. Euāgeliū
aūt presens solū continet istā secundā partē
Nā prima pars ponitur in pncipio huius ca
pituli qd nō ē de psenti euāgelio Dicit igit.
(Maria stabat ꝛc.) Postq̄ petrus & iohānes
qui venerant ad sepulchrū & ipm repperierāt
vacuū corpore xpi abierant ad alios discipu
los: maria non abiit cū eis: sed stabat ex fer
uore & cōstantia: & q2 nō imminebat sibi tan
tum periculum: q2 erat mulier sicut aposto
lis predictis qui erant viri (ad monumentū
foris plorās) licet eū intrasset clausurā orti
ī quo erat domuncula sepulchri et cisa in ru
pe: tñ illā domunculam non intrauit Uerū
tamen quia illa orti clausura tota aliqñ se
pulchrū nominatur: inde est q̄ maria aliqñ
dicitur intrasse monumentū: vt habet mar.
& luc. vlti. Similiter aliqñ foras legitur ste
tisse: quod est idem: vt patz ex predictis (Dū
ergo fleret) propter absentiam corporis xpi.
(inclinauit se et prospexit in monumētum)
Quia secundū grego. vis amoris intētionē
multiplicat inquisitionis. Et iō nō sufficie
bat sibi semel respexisse. Preterea lz vidisset
abesse corpus christi: tamen volebat adhuc
videre si aliquod eius vestigium posset per
cipere. (Et vidit duos angelos) Ex feruore
enī deuotionis illā visionē meruerat (ī albis
sedētes) ad designandum dominice resurre
ctionis gaudium. Apparitiones ei angelice
fiunt ad instructionē hominum: et solent ap
parere per illū modū qui cōpetit rei de quā
debent instruere candor autē vestis splendo
rem denunciat solēnitatis. Et ideo in albis
vestibus apparuerunt ad denotandū gau
dium dñice resurrectionis (vnū ad caput et
vnū ad pedes vbi positū erat corpus iesu.)
Tum ad solēnius denunciandū resurrectio
nem: cū solēnius denūciatur per duos q̄ per
vnū: tū propter reuerentiā loci cōsecrati ex
tactu corporis dñici. (Dicunt ei illi. Mulier
quid ploras) q. dicant. non habes causā flen
di sed magis gaudendi ex resurrectione xpi
(dixit eis ꝛc.) Tulerunt dnm meū de monu
mento. Timebat ei ne iudei corp⁹ xpi aspor
tassent vt ei ignominiam facerēt (hec cū di
xissz ꝛc) Hic ostēditur dñatur aparitio facta
marie: cum dicitur (hec cum dixisset conuer
sa illa est retrorsum et vidit iesum stantem)
Sed solet hic queri quare conuertit se re

trorsum: qz āgelos sibi loquentes cognouit
esse bonos vel saltem estimauit valētes vi-
ros. Et ideo videtur q magis debuisset ver
tere faciē ad ipsos. Dicendū q illi angeli se
debant supra sepulchrum xpi: et vidit illos
assurgentes ꝓpter reuerentiā xpi apparen-
tis extra sepulchrū. Et ideo illa conuertit se
retrorsum ad videndū cui tantā reuerentiā
faciebant (Et non cognouit q iesus esset) ip
sa eñ nōdū hēbat fidem resurrectionis chri-
sti: vt patet ex predictis: ꝫ i xo talis apparuit
i corpore: qualis erat apd eā in mente in ptā
te eñ hois hñt s corpus gloriosū est sic appa
rere q cognoscatur vel nō cognoscatur: qz il
lud est oīno subiectū aie. Et eodem mō facta
est appitio duob⁹ discipulis eūtib⁹ i amaus
vt hētur Lu. vi. (Dixit ei ies⁹ Mulier qd plo
ras) nō petit quasi ignorās sz vt ex ei⁹ respō
sione conuenientius eā instruat (Illa existi-
mans qz hortolan⁹ esset) Sciebat eñ q mi
lites de sepulchro fugerant: ꝫ ideo neminem
credebat aduenisse: nisi illū cui icūbebat cu
rā horti seruādi in quo erat monumētū (Di
xit ei. Dñe si tu sustulisti eū) Non dixit si tu
sustulisti iesū crucifixū loquēdo determiate sed
eū in generali: q̄ modus est feruenter aman
tiū. s. extimare q oēs cogitēt de eo qd hñt cor
di (dicito michi. vbi posuisti eū et ego eū tol-
lam (Ex virtute eñ amoris credebat se pos-
se portare tantū corpus etiā mortuū qz fer-
uenter amāti nichil videtur difficile (Dixit
ei iesus Maria vocat eam ꝓprio noīe vt eā
magis intentā faciat: ꝫ nūc talē se ei exhibet
vt cognoscatur. (Cōuersa illa). s. oculis mē-
tis sicut ꝫ oculis corporis (Dixit ei rabboni.
Sic eñ cōsueuerat eū appellare ante passi-
onē: qz doctores apud iudeos vocantur ma-
gistri (Dixit ei iesus. Noli me tangere) illa
eñ ex deuotione voluit statim osculari pedes
eius: sz ꝓhibita est scdm augu: qz erat idigna
propter fidei defectū: iō subdit (Nondū eñ
ascendi ad patrē meū). i. in corde tuo nō cre
dis me peruenisse ad equalitatē pris. Aliter ex
ponitur scdz chrysostomū ꝫ meli⁹ vt videtur
Ad cui⁹ intellectū sciēdū q apparuit marie
in cōsimili corpore scdm apparētiaz qualem
hēbat ante passionē et nō i illa claritate que
est ꝓprietas corporis gliosi. Et iō maria cre
debat eū resurrexisse ad vitā cōmunē cū disci
pulis ducēdā sicut ante. ꝫ iō volebat eū fami
liariter tangere sicut pri⁹. hāc aūt opinionē
voluit ab ea dāsremouere dicens (Noli me
tangere) q. d. Non credas me inter vos ha-
bitaturū sicut prius. Et hoc est qd subditur.

(Nondū eñ ascendi ad patrem meū) Est assi
gnatio cause quare apparebat in simili cor-
pore sicut ꝫ ante passionē ꝫ nō i claritate cor
poris gloriosi: qd fuit ad probandū veritatē
dñice resurrectiōis inquātū sic apparuit di-
scipulis p dies quadraginta instruēs eos de
regno dei ante suā ascensionē propter qd se-
quitur (Uade aūt ad fratres meos). i. ad ap
stolos quos vocat fratres ꝓpter similitudi-
nē nature humane et specialitatem amicitie
ad ipsos. Et dic eis. Ascendo) id est ascendā
ad patrem meū per naturā (ꝫ patrē vestrū)
per adoptionis gratiam (deū meum) inquā
tū sum homo sic enim loquebatur in propo
sito: vt pz ex hoc q imediate vocauerat apo
stolos fratres propter similitudinē nature ꝫ
specialitatē amicitie ad ipsos. Et eodē modo
loqtur cū dicit. (Ascendo ad patrē meuz) qz
ascendere nō cōpetit ei scdm diuinā naturā
q̄ ē altissia p hoc igr q xps hic suā ascēsionē
denūciat apostolis per mariā insinuat q eis
ante ascensionē illā apparebat ad eoꝝ istru
ctionē sicut expressius dicūt alii euangeliste
(Uenit maria ꝛc) Et de se patēs littera vsq
in finē huius euangelii.

¶ Feria. vi. ebdomada pasche secundum Mathe vlti ca.

IN illo tpe. Undeci disci-
puli abierunt in galileā:
in montē vbi constituerat illis
iesus. Et videntes eū adorauē
runt: quidā autē dubitauerūt.
Et accedens iesus: locut⁹ ē eis
dicens Data ē michi omnis po
testas in celo ꝫ in terra Euntes
ergo docete omnes gētes bapti
zantes eos in nomine patris ꝫ
filii ꝫ spiritus sancti Docētes eos
seruare oīa quecūqz mandaui
vobis Ecce ego vobiscum sum
omnibus dieb⁹: vsqz ad consū
mationem seculi.

Postilla

¶ In illo tēpore. Undecim di-
scipuli abierunt ꝛc. In hoc euangelio poni
tur resurrectiōis christi iā manifestate diuul
gatio. Et primo qntum ad christi discipulos

Secundo q̄tum ad omnes ppl'os ibi. Eūtes
ergo ꝛc. In prima ergo parte dicit sic (Unde
cim discipuli) Undecim dicit quia iudas erat
mortuus vt patet ex precedētibus (Abierūt
in galileam) secundum mandatum xp̄i ꝛ an
geli (in montem). f. thabor in quo trāsfigura-
tus fuit coram iacobo petro et iohanne. vt ha
betur Mt.xvii.capit. Ibi eñ paucis ostēde
rat gl'iam sue resurrectionis. Et iō ibi resur
rectionem cōpletam manifestauit omnibꝰ di
scipulis suis. Unde probabiliter creditur ꝙ
illa manifestatio fuit de qua scribit apostolꝰ
prime ad cor.xv.ca. Deinde visus est plus q̄
quingentis fratribus simul. Hic tamē nō ex-
primuntur nisi vndecim discipuli: qui erant
p̄ncipales xp̄i discipli. priꝰ tñ visꝰ est septies
p̄sonis specialibus. Primo marie magdale-
ne manenti iuxta sepulchrum aliis recedenti
bus: vt dicitur iohānis.xx. ꝛ mar.xvi. Secūdo
ipsi marie magdalene cū aliis mulieribꝰ a se
pulchro reuertentibus qꝫ post q̄ viderat xp̄z
secuta est alias ꝛ inuenit eas in itinere: ꝛ tūc
apparuit eis xp̄s. Tercio petro: scḋꝫ qḋ hꝫ lu.
vlt. licet non habeat expresse ex euāgelia q̄n
facta ē ista apparitio. Probabile tñ est ꝙ hoc
fuit quando ipse ꝛ iohannes cucurrerunt ad
monumentū ꝛ nō inuento corpore xp̄i abiit
petrus iurans secum quod factum fuerat: vt
dicitur luce vltimo. Et ideo duz esset in tali
admiratione solitarius creditur xp̄s sibi ap-
paruisse. Quarto apparuit duobus discipul'
euntibus in emaus vt habetur luce vltimo
Quinto apparuit decem apostolis absente
thoma: vt habetur iohannis.xx. Et iste quin
q̄ apparitiōes facte sunt ipsa die resurrectio
nis: vt patet euangelia intuenti. Sexto ap-
paruit vndecim apostolis existēte ibi thoma
vt habetur iohan.xx. et fuit octaua die post
resurrectionem vt hꝫ ibidez. Septimo appa
ruit petro et sociis suis ad mare tyberiadis:
vt hꝫ ioh. vltimo. Et octauo ī monte thabor
vt hic dꝫ apparuit apostolis ꝛ multis aliis. Et
iterum bis apparuit discipulis in die ascēsio
nis: semel hierusalem ipsis cōuescentibus: et
semel in monte oliueti hora sue ascensionis
vt habetur mar. vlti. et lu. vlti. ꝛ etiam actu.
primo. Sequitur (Et videntes eum adora-
uerunt) adoratione latrie (Quidam aūt du
bitauerunt) Ex quo patet ꝙ ibi erant alii q̄
apostoli qui iam erāt certificati de eius resur
rectione. Etiam thomas qui inter alios fuit
magis incredulus. Et hec patent ex precedē
tibus (Et accedens iesus locutꝰ est eis). scꝫ
ad certificandū eos qui de sua dubitāt resur

rectione dicens (Data est michi ōis potestas
ꝛc) qꝫ lꝫ xp̄s q̄tū ad diuinitatē ab eterno ha
beret hanc potestatē. Et in q̄tum hō ab instā
ti sue cōceptionis haberet potestatem in celo
ꝛ in terra auctoritatiue: tñ executiue non ha
buit ante resurrectionem suā: sed voluit esse
passibilitati subiectus ppt̄ nr̄az redēptionē
(Eūtes ergo. ꝛc.) Hic ponitur diuulgatio dñi
ce resurrectionis quantum ad omnes popu-
los que facta est per predicationem apostolo
rum per vniuersum orbem. Et hoc est quod
dicitur (Docete omnes gentes) scilicet serua
re omnia quecunq̄ mandaui vobis videli-
cet sacramenta a christo instituta ꝛ alia ad fi
dem catholicam pertinentia (Et ecce ego vo
biscum sum omnibus diebus) et hoc duplici
ter. Uno modo assistendo eis in operibus mi
raculosis ad confirmationem doctrine. Alio
modo existendo in sacramēto eucharistie vbi
est totus Christus vt patet ex scriptis super
ista materia (vsq̄ ad consummationem secu
li) Ex quo patet ꝙ fides catholica non defi-
ciet vsq̄ ad finem mundi quantumcunq̄ tri
bulationibus agitetur. Aduertendum etiaz
ꝙ licet deus non assistat continue doctoribꝰ
ecclesie per operationez miraculorum: quia
non est necesse / cum fides catholica sit suffi-
cienter confirmata per miracula facta in pri
mitiua ecclesia: tamen aliquando modo assi
stit ecclesie faciendo miracula aliqua ad con
solationem fidelium. Assistit etiā ecclesie se-
per (?) eam dirigendo per occultos instinctus
sp̄ussancti: vt sic non deficiat fides petri.

¶ Sabbato In albis secundum Io
hannem.xx.capitulo.

In illo tp̄e. Una sabbati
maria magdalene venit
cū adhuc tenebre essent ad mo-
numentū: ꝛ vidit lapidē subla-
tū a monumento. Cucurrit er-
go ꝛ venit ad symonem petrū.
et ad aliū discipulū quē dilige-
bat iesus: ꝛ dixit eis. Tulerunt
dñm de monumēto: ꝛ nescimꝰ
vbi posuerunt eū. Exiit ergo pe
trus ꝛ ille alius discipulus: ꝛ ve
nerunt ad monumētū. Curre-

bant autẽ duo semel: ⁊ ille ali⁹ discipulus p̄cucurrit citi⁹ petro: ⁊ venit p̄im⁹ ad monumẽtum. Et cuz se inclinasset vidit lintheamina posita non tamẽ introiuit. Venit ergo symon petrus sequens eũ: et introiuit in monumentũ Et vidit lintheamina posita: ⁊ sudariũ qḋ fuerat super caput ei⁹ nõ cũ lĩtheaminib⁹ positũ: sed separatum ĩuolutũ ĩ vnũ locũ Tũc ergo introiuit ⁊ ille discipulus q̄ venerat p̄imus ad monumentũ: et vidit ⁊ credidit. nõdũ eñi sciebant scripturas: qꝛ oportebat eũ a mortuis resurgere.

Postilla.

In illo tp̄e Una sabbati maria Magdalene ⁊c.) Titulus huius euangelii vna cum diuisione posita sunt in p̄ncipio euangelii immediate p̄cedentis. qꝛ tam hoc euangelium ponitur in p̄incipio ipsius capituli. Dicit ergo. (Una sabbati) id est p̄ima die post sabbatũ. sic enim apḋ iudeos nominãtur dies ebdomade: qꝛ sabbatum sic nominatur absolute propter reuerentiam illi⁹ diei ⁊ ab illa denominãtur alii dies: ita q̄ sequens immediate dicitur p̄ia sabbati et sic consequenter. Et propter hoc Matheus et. Marcus vocant dñicam resurrectionis p̄mã diẽ sabbati. Johãnes aũt vnã sabbati: quia hoc nomẽ vnũ frequenter accipitur p̄o p̄io Et hoc patet Genesis p̄io Factũ est vespere ⁊ mane dies vnus id est p̄imus. Unde ⁊ consequenter dicitur. Factũ est vespere ⁊ mane dies secundus. Et postea tercius et sic consequenter (Maria magdalene venit mane cũ adhuc tenebre essent ad monumentũ) id est anteq̄ esset clara dies. dimisit tamen diem sabbati transire qꝛ non erat licitum aliquid operari illa die. Sciẽdũ etiã q̄ cũ ea fuerũt alie due mulieres scḋm q̄ dicũt alii euangeliste sꝫ ioh. istã solã exp̄imit qꝛ erat alii feruẽcior ⁊ p̄incipalior (Et vidit lapidẽ sublatum a monumento (Angelus ei dñi eũ amouerat ñ ad hoc q̄ xp̄s de sepulchro surgeret qꝛ clauso sepulchro surrexit ⁊ exiit: sicut clauso vtero virginis natus est. hoc tamẽ fuit aliter: qꝛ ĩ resurrectõe habuit corpus gloriosũ cui nõ resistit al. q̄d. Sꝫ exitus de vtero virginis fuit miraculosus. Remouit igitur lapidẽ angelus solũ ad manifestandũ xp̄i resurrectionẽ iã cõpletã (Cucurret ⁊c.) Hic describitur rei vise denunciatio. cuz dr̄ (Cucurrit ergo ad symonẽ petrũ et aliũ discipulũ quẽ diligebat iesus) i. ⁊ iohãnẽ. Isti eñ p̄ceteris xp̄m amabãt: ⁊ inuicẽ se tenebãt sicut familiares: alii aũt sicut dispersi fugerant: p̄opter qḋ in pluribus locis leguntur isti duo apostoli simul cõbinati: vt dr̄ io. xviii. in sequendo xp̄m captũ. ⁊ act. iii. simul ascendendo in tẽplũ. ⁊ octauo simul missi sũt ad samaritanos vt darent eis sp̄m sanctũ. (Et dixit eis. Tulerunt dñm meũ de monumẽto ⁊c.) Timebat ei ne iudei corpus xp̄i asportassẽt vt ei ignominiam facerẽt (Exiit ergo petr⁹ ⁊c.) Hic ponit rei nũciate inq̄sitio. cũ dicitur (Exiit ergo petr⁹ ⁊ ille alius discipulus ⁊ venerũt ad monumẽtũ (vt viderẽt factũ. Modus aũt veniendi ostenditur: cũ dr̄ (Currebant duo simul) ex desyderio videndi (⁊ ille alius discipul⁹ p̄cucurrit citius petro ⁊c.) qꝛ erat iunior ⁊ agilior (Et cũ se iclinasset) ad vidẽdũ per hostiũ illi⁹ edificii intra qḋ corpus xp̄i erat sepultũ: qꝛ sepulchrũ erat factũ instar cuiusdẽ domũcule lapidee intra quaꝫ erat sepulchrũ xp̄i positũ. Et ideo erat ibi qḋdã hostiolũ p̄ qḋ erat ingress⁹ ad illũ locum Hic eñ fiebãt sepulchra iudeorꝫ antiq̄t⁹: et maxime magnarũ p̄sonarꝫ: vt eorũ filii possent ibi sepeliri propter hoc dꝫ frequẽter tercio ⁊. iiii. reg. de regibus iuda Sepult⁹ est in sepulchro dauid (Uidit posita lintheamina) i. disposita et plicata ad ostendendũ q̄ corp⁹ nõ fuerat sublatũ: qꝛ simul fuissent lintheamina asportata. Et maxime qꝛ erãt fortiter adherentia corpori propter vnctionẽ. Et iõ p̄pt̃ hoc appebat q̄ xp̄s vere surrexerat (Nõ tñ introiuit) p̄pter petri reuerentiam quem expectauit: qꝛ erat senior ipso ⁊ inter aplos p̄ncipalior (Ueit ergo. ⁊c) Et pꝫ lr̃a vsqꝫ ibi (Et sudariũ qḋ fuerat sr̃ caput ei⁹) nõ cũ lintheaminib⁹ positũ: sꝫ cõfuse ⁊ indistincte (sꝫ separatim inuolutũ) i. bene plicatuꝫ (In vnũ locũ) hoc est factũ ad ostẽdẽdũ resurrectionẽ factã. Sequitur (Et vidit et credidit) Hoc exponitur dupliciter. Uno mõ sic (vidit) s. ea q̄ dicta sunt a maria (⁊ credidit) esse verũ. s. q̄

corpus xpi esset sublatū de monumēto: ⁊ nō co
gitauerūt de xpi resurrectiōe (Et ideo subdit
(Nōdū eñ sciebāt scripturā) q3 oportuit eū
a mortuis resurgere. Alio modo ex ponit sic.
(vidit). Lintheamina ⁊ sudariū sic disposita
et plicata vt dictū est (⁊ credidit) resurrectio
nē xpi iā factā. Et subditur causa quare añ
nō credebāt cū d3 (Nōdū eñ sciebāt scriptu
rā. ⁊c.) Et ideo nō ex scriptura s3 ex signis vi
sis credebāt resurrectionē xpi iā factā (Abie
rūt ergo. ⁊c) Hic ostēditur qualr maria puenit
ad angelicā visionē: cū dicitur (Abierūt ergo
discipuli). s. petrus et iohannes nō audētes
diu manere iuxta sepulchrum ꝓpter metū
iudeorū (ad semetipsos) id ē ad locū vbi pri
us latitabāt ⁊ vñ ad sepulchrum venerant.

¶ In octauas pasche. Euangelium. Secū
dum Iohannem. xx.

In illo tpe Cum esset sero
die illo vna sabatorū: et
fores essēt clause vbi erāt disci
puli cōgregati ꝓpter metū iu
deorū: venit ies⁹ ⁊ stetit ī medio
eorū ⁊ dixit eis. Pax vobis. Et cū
hoc dixisset: ostēdit eis man⁹ et
lat⁹. Gauisi sūt ergo discipuli:
viso dño. Dixit ergo eis iterū.
Pax vobis. Sicut misit me pa
ter ⁊ ego mitto vos. Hec cū di
xisset: insufflauit ⁊ dixit eis Acci
pite spiritū sctm̄ Quorū remise
ritis pcc̄a remittūt eis: ⁊ quorū
retinueritis retēta sūt Thomas
āt vn⁹ de duodecī q̄ dr̄ didim⁹
nō erat cū eis qñ venit ies⁹. Di
xerūt ergo ei alii discipuli. Vidi
m⁹ dñm Ille āt dixit eis Nisi vi
dero ī manib⁹ ei⁹ fixurā clauorū
⁊ mittā digitū meū ī locum cla
uorū ⁊ mittā manū meā in lat⁹
eius nō credā Et post dies octo
iterū erant discipul eius intus
⁊ thomas cum eis. Venit iesus
ianuis clausis ⁊ stetit in medio
⁊ dixit eis. Pax vobis. Deinde
dixit thome Infer digitum tuū
huc ⁊ vide manus meas: ⁊ affer
manū tuā ⁊ mitte in latus meū
⁊ noli esse incredulus sed fide
lis. Respondit thomas: ⁊ dixit
ei. Dñs meus ⁊ deus meus Di
xit ei iesus. Q2 vidisti me credi
disti. beati qui non viderunt et
crediderunt Multa quidam ⁊
alia signa fecit iesus in conspe
ctu discipulorum suorum q̄ nō
sunt scripta in libro hoc Hec āt
scripta sūt vt credatis: q2 iesus
est fili⁹ dei ⁊ vt credentes vitā
hēatis in nomine eius.

Postilla.

¶ In illo tpe. Cum ergo esset
sero die illo. Io. xx. Luce. xxiiii. Historia hui⁹
euāgelii fctā ē ipso resurrectiōis dñi die pro
pria pte ꝓ scdā aūt pte ī octaua pasche. Ante
initiū illi⁹ euāgelii, scripsit sctūs iohānes in
eodē caplo q̄ ies⁹ dixit marie magdalene: va
de ad fr̄es meos ⁊ dic eis. Ascēdo ad patrem
meū ⁊ patrē vestrū deū meū ⁊ deū vr̄m Ve
nit maria magdalene āñūciās discipulis: q2
vidi dñm et hec dixit michi. Tunc statim se
quitur euangelium hodiernum) Cum ergo
sero esset) Lyra. In die apli erant dispersi ꝓ
pter metum iudeorum: sed in sero conueniē
bant ad locū vnum ⁊ iō tali hora christus eis
apparuit (die illo) scilicet dñice resurrectiōis
(vna sabbatorum id est prima die post sab
batum. Sed quare xpus ad vesperā distulit
Respondeo secundū chrysostomū vt omnes
simul inueniret in domo: ⁊ nisi in sero nō in
uenisset eos simul congregatos. Itē in sero
solent homines magis timere ⁊ illa hora vo
luit eos cōsolari sua apparitiōe (⁊ fores essēt
clause vbi discipuli erant cōgregati propter
metū iudeorū) quod ex diuina ordinatione
factū est vt iesus intrās ad discipulos ianuis

clausis oñderet se hr̃e corpus glorificatū (ve
niricesus ⁊ stetit in medio eoꝝ vt p3 Math.
xviii. Ubi duo vel tres cōgregati fuerint in
noīe meo: ibi sum in medio eoꝝ (et dixit eis.
Pax vobis) Tho. q. d. non turbemini nec ti
meatis: ego sum qui pacē vobis pmisi: ⁊ pa
cē vobis pdicaui: ⁊ ideo ex auditu salutatiōis
poteŝtis me agnoscere. (Et cū hoc dixisset oñ
dit eis manus ⁊ latus) vt non solum auditu
sed etiā visu certificarent. (Gauisi sunt disci
puli viso dño. Tho. Contristati fuerāt in eiꝰ
morte letant de resurrectiōe: ⁊ sic socii passio
nis fiūt pticipes ɔsolationis. (Dixit ergo eis
iterū. Pax vobis) iterat oblationē3 pacis: vt
mōstret ppter suū aduentū esse pacificata ⁊
q̄ in celis: ⁊ q̄ in terra sunt (sicut misit me pa
ter). s. ad veritatē fidei nūciandā in iudea (⁊
ego mitto vos) ad eandē publicandā p vni
uersū mūdū. In signū huius dixit eis in die
ascensionis. Ite in mūdū vniuersū pdicate
euangeliū oī creature. Unū in p̄. xviii. In oē3
terrā exiuit sonus eoꝝ. Et q3 executio huius
officii non pōt ɔuenienter fieri sine grā spūs
sctī. iō sequitur (Cum hec dixisset: insufflauit
⁊ dixit eis accipite spm̄ sctm̄) Tho. oñdens p
hoc q sicut flatus procedebat de ore ipsius ie
su xp̄i sic spūs sctūs q̄ dabatur in flatu proce
dit ab ip̄o filio iesu xp̄o: sicut procedit a patre
quod est ɔtra grecos: q̄ negāt spm̄ sctm̄ proce
dere a filio quoꝝ remiseritis pctā: remittunt
eis). i. quoꝝ solueritis soluti sunt (⁊ quoꝝ re
tinueritis: retēta sunt: id est quos ligaueritis
ligati sunt. vt patet. Mat. xv. capitu. Que
cūq3 ligaueritis sup terrā erūt ligata ⁊ in ce
lis et q̄cunq3 solueritis sup terrā erunt solu
ta ⁊ in celis. Goꝝ. Ista potestas intelligenda
est claue nō errante. Tūc aūt errat qū sacer
dos soluit illū quē deꝰ nō soluit vel qū ligat
quē deus nō ligat (Thomas aūt vnꝰ ex duo
decim q̄ d3 didimus). i. dubius (non erat cū
eis qū venit iesꝰ) Ly. Ip̄e eñ inter alios di
scipulos videtur fuisse magis didimꝰ. vt p3
ioh. xi. ⁊ iō tardius venit ad locū vbi cōgre
gabantur discipuli. Et iō propter tarditatē3
suā priuatꝰ est illa visione xp̄i. hoc aūt factū
est diuina ordinatione ppter nr̃am ɔfirma
tionē. Unde grego. Dū ille ad fidem palpā
do reducitur nostra mens omni dubitatione
postposita in fide solidatur (Dixerunt ergo
ei alii discipuli) q3 boni rumores cito nunciā
tur (vidimus dñm) sic eñ eū ante passionē3
nominabant (Ille autem dixit eis. Nisi vi
dero in manibus eiꝰ fixuram clauoꝝū). s. vt
pbē visu (⁊ mittam digitum in locū clauoꝝ

⁊ mittam manum meā in latus eiꝰ) vt pbē
tactu. Iste eñ sunt duo sensus q̄ minus pñt
decipi. s. visus et tactus. (Et post dies octo it
rum erant discipuli eiꝰ intus: ⁊ thomas cum
eis) Ly. facto internallo xp̄us apparebat di
scipulis: q3 non ɔuersabat quotidie vel ɔti
nue cū eis: vt oñderet se resurrexisse ad vitā
tam immortalē ab hoib9 ⁊ huius mundi se
paratam (venit iesus ianuis clausis) vt oñ
deret corpus glorificatū (⁊ stetit in medio eo
rū) vt posset ab oībus videri (⁊ dixit eis Pax
vobis) q3 sic salutare ɔsueuerat discipulos
suos ⁊ etiam si docuerat discipulos salutare
alios hoīes: vt p3 mat. x. In quācūq3 domū
intraueritis pmū dicite pax huic domui (De
inde venit thome. Infer digitū3 tuū huc) vt
pbes per tactum (⁊ vide manus meas) vt p
bes per visum (⁊ affer). i. applica (manū tuā
⁊ mitte in latus meū ⁊ noli esse incredulus
sed fidelis) q. d. ppter tuā dubitationē sanā
dam ostendo tibi vulnera mea. Unde aug.
in libro de trinitate dicit q thomas palpauit
cicatrices xp̄i. (Respōdit thomas et dixit ei)
Dñs meꝰ ⁊ deus meꝰ) Tho. Ecce pfecta fi
des q3 cōfitetur hūanitatē ⁊ deitatē xp̄i dñs
q̄tum ad humanitatē qua nos redemit. deus
q̄tum ad deitatē qua nos creauit. (Dixit ei
iesꝰ: quia vidisti me) s. hominē (⁊ credidisti)
sc3 deum Ly. Nā thomas aliud vidit ⁊ aliud
credidit: q3 humanitatē vidit: et deitatē que
in presenti videri non potest credidit (beati
qui non viderunt ⁊ crediderunt) Ly. in hoc
stat consolatio nostra qui xp̄m non vidimus
tñ credimus ip̄m veraciter esse sub specie pa
nis in sacramento. (Multa quidem ⁊ alia si
gna fecit iesus in cōspectu discipuloꝝ suoꝝ:
que non sunt scripta i hoc libro) Johannes
vero euangelista pauciora signa narrauit q̄
alii euangeliste: quia vltimo scripsit ⁊ signa
que alii scripserūt omisit. (Hec autem scripta
sunt vt credatis quia xp̄s est filius dei) s. na
turalis in potentia: sibi per omia equalis: ⁊
p consequens idem in diuinitate: q3 natura
diuina est indiuisibilis (⁊ vt credentes) q3 i
sus incarnatus: passus / mortuus sepultꝰ re
gressus ab inferis: celū ascēdēs: verus est de
filius (vitā3 habeatis). s. eternam. in qua cla
re videbitur. quod nunc creditur (in nomi
ne eius). i. per fidē noīs eiꝰ: quia dicitur act. iiii.
Nec aliud est nomen sub celo datum homi
nibus in q̄ oportrat nos saluos fieri. ¶ Un
de circa presens euangelium vbi d3. Accipite
spm̄ sanctum quoꝝū remiseritis pctā. ⁊c. Ui
detur q nisi sacerdos habeat spm̄ sanctū ni

pōt absoluere: quia dicit primo accipite spm̄
sctm̄: et postea subdit. quorū remiseritis pctā
remittuntur eis. Rn̄detur q̄ sacerdos absol
uit ex officio et nō ex vite merito. Et sic sacer
dos bonus et malus in virtute spūssancti re
mittit pctm̄: qz in virtute caracteris ordinis
q̄ datur a spū sancto: qui operatur in sacra=
mentis. Glo. quorum remiseritis. i. quos di=
gnos remissione iudicaueritis duabus claui
bus. s. potestatis et discretiōis remittunt̄ eis
i. tunc dn̄s approbabit remissionez pctōꝝ. et
quoꝝ nō remiseritis deus non approbabit.
Chryso. Sicut rex principem mittens dat ei
ptātem mittere in carcerem et emittere. Ex q̄
pz q̄ sacerdos ē minister et istrumētū aīaꝝ dei

¶ Dn̄ica.ii.post pascha. Euāgelium. Secū
dum Johannem.x.ca.

In illo tp̄e: Dixit iesus di=
scipul' suis Ego sū pastor
bon⁹ Bon⁹ pastor aīaz suā dat
p ouib⁹ suis Mercēnarius āt
et q̄ nō ē pastor cui⁹ nō sūt oues
proprie videt lupū veniētē: et di=
mittit oues et fugit Et lup⁹ ra=
pit et dispgit oues. Mercēnari⁹
aūt fugit qz mercēnari⁹ ē et nō
ptinet ad eū de ouib⁹ Ego sū pa
stor bon⁹ et cognosco meas et co
gnoscunt me mee Sicut nouit
me pater et ego agnosco patrē et
aīaz meā pono p ouib⁹ meis Et
alias oues habeo q̄ n̄ sūt ex hoc
ouili et illas oportet me adducere
et vocē meā audiēt. Et fiet vnū
ouile et vn⁹ pastor.

Postilla.

¶ In illo tp̄e Ego sū pastor bo=
nus. Jo.x. Hystoria hui⁹ euāgelii fctā est an
no xpi.xxxii.vi.kal.octobris in sabbato luna
xii. inditione.v. Ante initiū illius euangelii
scribit sctūs ioh. in eodē ca. q̄ xp̄s dixit disci=
pulis suis. Ego sū ostiū. p me si q̄s introierit
saluabit: ingredietur et egredietur et pascua
inueniet. Tunc postmodū sequit̄ euāgeliūz
hodiernū (Ego sū pastor bonus) Ly. in p̄nti
euāgelio ponit euāgelista cōditiōes boni pa
storis et etiā mercēnarii. qz bonus pastor dz
hr̄e affectionē ad gregē intm̄ q̄ p eo si neces
se est sustinere mortē ergo dicit (bon⁹ pastor
aīaz suā). i. vitā corporalē (dat) sponte et vo=
luntarie (pro ouibus suis) impleuit hoc ipse
xp̄s: qz aīam suam preciosissimā dedit pro sa
lute mūdi: vt pz prime. Jo.iii. xp̄s aīam suā
p nobis posuit: et nos debemus p fratribus
aīas ponere (Mercēnari⁹ aūt et qui non est
pastor) Hic tangit cōditiones mali pastoris
scz mercēnarii q̄ in officio prelatiōis attendit
cōmodū rei tēporalis et honorē seculi. Un̄ au
gu. Sūt in ecclesia q̄dā ppositi nō dn̄m q̄rē=
tes sz tēporalia cōmoda sectātes: honores ab
hoibus appetentes q̄lis q̄s talis est mercēnari⁹
(cui⁹ nō sūt oues proprie). s. reputat eas q̄si
alienas (videt lupū venientē. s. hereticū: cū
falsa doctrina eos corrūpentem (et dimittit
oues et fugit). s. nō resistendo p suā doctrinā
heretice prauitati (et lupus rapit) ad malum
trahendo (et dispergit oues) ab vnitate ecclie
separando (Mercēnarius aūt fugit). i. auxi=
liū debitū subtrahit (qz mercēnari⁹ est) i. cu=
rans solū de lana et lacte. i. de cōmodis tp̄ali
bus (et nō ptinet ad eū de ouib⁹) i. qz non cu=
rat de salute et vtilitate ouiū: qz nō hz affectū
debite ordinatū ad eas Ego sū pastor bon⁹)
sollicitudinē habens et curā de ouibus (et co
gnosco oues meas. s. cognitione affectiua: qz
diligo salutē et bonū earꝝ (et cognoscunt me
mee) Lyra. qz veri fideles cognoscunt bene=
ficia xp̄i (Sicut nouit me pater et ego agno=
sco patrē) Un̄ augu. Ea dilectione qua pa=
ter me diligit diligo patrem (Et aīam meā
pono pro ouibus meis.) Thomas hic ōndit
q̄ passio sua fuit ad gregis redemptionem.
ergo dicit (et aīaz meā pono pro ouib⁹ meis)
saluandis Lyra. qz oīa xp̄i pro fidelibus fuit
separata a corpore: et oblata deo patri cū di=
xit ps.xxx. In man⁹ tuas cōmēdo spm̄ meū
Jere.xv. Reliqui domum meā dimisi heredi
tatē meā dedi dilectā aīam meā in manus
inimicoꝝ meoꝝ (et alias oues habeo que nō
sunt ex hoc ouili). i. de synagoga iudeoꝝ. sed
de pplo gentili et illas opꝫ me adducere) q̄d
factū est per predicationē aplōꝝ (et vocē meā
audient.) Lyra. qz iudeis repellentibus fidē
xp̄i gentiles eam deuote receperunt ad predi
catiōes aplōꝝ (et fiet vnū ouile). i. vna eccle
sia ex iudeis et gentilibus collecta. Est enim
ecclesia vnum ouile propter vnionem fidei
et charitatis (et vnus pastor). i. xp̄s. Illi autē

pastores ecclesie nõ sũt nisi vicarii istius pa
storis. ¶ Unde circa presens euangeliũ vbi
dicit. Ego sũ pastor bonus: querit vtrũ pru
dens ꝛ virtuosus possit appetere sine pecca
to gradus eminẽtiã.i.prelaturã vñ ñdeo scd̃z
hugonem de prato. posito ꝙ talis sit dignus
gradus quem appetit: talis põt appetere du
pliciter. Uno modo propter status altitudi-
nẽ ad quem sequitur honor et reuerentia et
sufficientia temporalium: et hoc modo ẽ pec
catum mortale: ꝛ pertinet ad cupiditatem et
ambitiosam. Alio modo potest intelligi vt
appetat vt possit proximis prodesse. et si hoc
laudabile sit nichilominus tamen sic appete
re presumptuosũ est. Et cõsequenter cum p̃-
sumptio sit filia superbie ꝛ detestabis. Hinc
est ꝙ talis gradus non potest sine peccato ap
peti ꝛ ad hoc sunt dicta doctorũ vnde augu.
li.ix.de ciuitate dei dicit ꝙ loc⁹ superior et si
administretur vt decet indecenter tamen ap
petitur. Et bernar. Quotiens holbus pesse
desidero: deum meũ preire contendo: etiã nõ
sapio que dei sunt. ꝛc. vnde etiaz chry. super
Mat. et allegatur in decre. distin. iiii. Quicũ
ꝙ desideraverit primatũ in terra inueniet cõ
fusionem in celo. Nec inter seruos xp̃i cõpu-
tabitur qui de primatu detractauerit: et ad
hoc exemplum xp̃i qui fugit quando eum re
gem facere voluerunt: vt habetur Johã. vi.
Unde apostolus ad hebreos. v. c. Nemo assu
mat sibi honorẽ nisi qui vocatus fuerit: sicut
aaron. immo sancti quando electi fuerũt ren
nuerunt et restiterũt vt patet in beato nicho
lao/martino/gregorio ꝛ in aliis multis sctis
¶ Dominica tertia post pascha Euangeliũ
Secundum Johannem.xvi.

In illo tẽpore Dixit iesus
discipulis suis. Modicũ
et iam non videbitis me: ꝛ iterũ
modicum et videbitis me: quia
vado ad patrem. Dixerũt ergo
ex discipulis eius adinuicem.
Quid est hoc ꝙ dicit nobis mo
dicũ et videbitis me: ꝛ iterũ mo-
dicum et videbitis me quia va
do ad patrem. Dicebant ergo.
Quid est hoc ꝙ dicit vobis mo
dicum: Nescimus quid loqui-
tur. Cognouit autem iesus ꝙ
volebant eum interrogare: et
dixit eis. De hoc queritis inter
vos quia dixit modicum et non
videbitis me: ꝛ iterum modicũ
et videbitis me. Amen amen di
co vobis: quia plorabitis et flebi
tis vos: mundus autem gaude
bit Uos autem cõtristabimini:
sed tristicia vestra vertetur in
gaudium. Mulier cũ parit tri-
sticiam habet: quia venit hora
eius Cum autem pepererit puerũ
iam non meminit pressure pro
pter gaudium: qꝛ nat⁹ ẽ homo
in mundum Et vos igitur nũc
quidem tristiciã habetis Iterũ
autẽ videbo vos et gaudebit cor
vestrum: ꝛ gaudium vestrum
nemo tollet a vobis.

Postilla.

¶ In illo tp̃e. Dixit iesus disci
pulis suis. Modicuz ꝛ iã non videbitis me)
Joh. xvi. Hystoria huius euãgelii facta ẽ an
no xp̃i. xxxiii. ix. kal. aprilis feria. v. videlicet
cene domini. luna. xiiii. inditione. vi. Ante i
tium illius euãgelii scribit sanctus Johan-
nes in eo capitulo ꝙ xp̃s post cenã dixit disci
pulis suis. Adhuc multa habeo vobis dicere
sed non potestis portare modo. Cũ aũt vene
rit ille spũs veritatis docebit vos omnem ve
ritatẽ. Tunc postmodũ sequitur euangeliũ
hodiernũ (Modicũ ꝛ iã non videbitis me) se
cundũ chryso. Modicũ ꝛ iam non videbitis
intelligitur tempus ab hora mortis vsq; ad
resurrectionem. s. quando per triduuz iacuit
i sepulchro tunc nõ viderunt eũ (iterum mo
dicum ꝛ videbis me) intelligitur tempus ab
hora resurrectionis vsq; ad ascensionem in
quo apparuit eis loquens de regno dei: vt
hẽ actu. i. Et illud tempus modicũ respectu
tẽporis sequẽtis vsq; ad finẽ mũdi. Ideo sub
ditur (quia vado ad patrem). s. quãdo celum

ascendã ⁊ tunc non videbitis me cõmuniter loquẽdo.nisi i gñali resurrectiõe Propt̃ hoc dr̃ Actu.i. Viri galilei qd statis aspicientes in celum:hic iesus qui assũptus est a vobis in celũ sic veniet quẽadmodũ vidistis eũ euntẽ in celũ.q.d.Amplius non videbitur in terra p̃ñtia corporali:vsq̃quo veniet ad iudiciũ ꝙ em̃ aliquib᷒ sanctis postea apparuit vel adhuc apparere possit:hoc ex speciali grã fuit sicut apparuit iohanni euãgeliste ante mortem suã:vocans eũ ad celestẽ gratiã. Similiter beato petro exeũti romam a facie neronis apparuit xp̃s cui petrus dixit. Dñe quo vadis? Rñdit xp̃s. Vado romam iterũ crucifigi. Similiter apparuit btõ paulo apostolo quando fuit prostratus de celo: vt hr̃ actu.i. (Dixerunt ergo discipuli adinuicẽ. Quid ẽ ꝙ dicit nobis: modicũ et iam non videbitis me ⁊ iterũ modicũ ⁊ videbitis me) Predicta verba xp̃i erant discipulis obscura anteq̃ essent opere cõpleta:q2 videbatur eis ꝙ in xp̃i verbis esset quedã cõtrarietas cũ dixit(modicũ et iã non videbetis me:⁊ iterũ modicuz et videbitis me) q2 non sciuerũt illa referre ad diuersa tp̃a. Dixerũt ergo. Quid est hoc ꝙ dicit nobis modicũ nescimus quid loq̃tur (Cognouit ergo iesus ꝙ volebãt eum interrogare) Hoc cognouit diuina virtute: cuius proprium est cognoscere secreta cordiuz(Et dixit eis. De hoc queritis inter vos quia dixi modicum et non videbitis me: et iteruz modicũ et videbitis me.) Hic rñdendo preuenit eoꝝ interrogationẽ:vt ostẽderet se scire mentis eoꝝ intentionẽ(Amen amẽ dico vobis:q2 plorabitis) Tho. Dolebitis interius in mẽte de morte et passione mea(et flebitis) exterius scz interiorem mentis tristiciam signis exterioribus ostẽdetis(mundus autem gaudebit).i.iudei mũdi amatores. Ly. quia in triduo mortis xp̃i iudei mundialiter viuẽtes gauisi sunt credentes se christum totaliter extinxisse et nomẽ suũ totaliter deleuisse (Vos autem contristabimini.sed tristicia vestra vertetur in gaudium) Hoc impletuz est in resurrectione xp̃i quando gauisi sunt discipuli viso dño. Et in ascensione qñ videntibus illis eleuatus est in celũ(Mulier cum parit tristiciam hz)propter dolorem quẽ sentit. Gene.iii. In dolore paries (quia venit hora eius)s.hora pariendi(Cum aũt peperit puerum:iam nõ meminit pressure)precedentis propter gaudiũ: q2 nat᷒ est homo in mũdũ. Ly.q2 in natiuitate pueri gaudiũ superueniens absorbet precedentẽ tristiciam (⁊ vos igitur nunc quidẽ tristiciam habetis).s.mee passionis ⁊ mortis(Iteruz aũt videbo vos) scz post resurrectione meã (Et gaudebit cor vestrũ)de visione mea(Et gaudiũ vestrum nemo tollet a vobis) Gor. q2 xp̃us iesus qui erat ipsoꝝ gaudiũ resurgens a mortuis iam non moritur. Ad ro.vi. Istud vero gaudiuz apostoloꝝ de xp̃i visione fuit inchoatum post resurrectionem xp̃i:post consummatũ in gloria in celo. Circa presens euangelium vbi dicitur. Vos autem contristabimini. Notandum ꝙ nemo in hac vita potest diu esse sine tristicia. Vñ iob.xiii. Homo natus de muliere breui viuẽs tp̃e. Sz queritur cur deus sic ordinauit? Respondetur primo: vt sciamus nos esse hic non ciues sed aduenas et peregrinos q̃diu in mũdo sumus:qui vallis lachrymarũ dr̃ q̃ est locus medius inter celum vbi est summum gaudiũ:et infernum vbi est summa pena. Secũdo vt stimulemur penis quasi calcaribus ad currendum in via mandatorum dei. Tercio vt pungamur igne tribulationum:ne in purgatorio lauemur. Quarto fugiamus infernum vbi omnes pene in summo sunt. Quinto vt plus de gaudio mereamur.nam virtus est circa difficile secundum philosophum.et actu.xiiii. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnuz celorum. Item notandum ꝙ due passiones necant q̃nq3 hominem.scz tristicia et leticia Tristicia occidit:sed tarde. Nam in tristicia primo retrahitur calor naturalis ad interiora:et postea exalat ad exteriora:⁊ talis exalatio caloris prohibet nutrimẽtum mẽbris et operatur consumptionem in illis. Vñ prouerb.ix. Spiritus tristis exiccat ossa Leticia autem nimia cito occidit:quia tunc cor magis dilatatur et calor naturalis ad exteriora transit a corde recedit:⁊ mors interuenit. Unde prouerb.i. Prosperitas stultorũ perdet illos. Vtrunq3 etiam occidit animam tam vita prospera q̃ aduersa:sed magis prospera. Unde augustinus Multi res aduersas timent:prospera non timent. Periculosior est tamen anime res prospera q̃ aduersa. Item patet in dauid qui in diuersis que passus est a saul non cecidit:sed in prosperis iam in regno positus cum bersabee peccando cecidit.

¶ Dominica quarta post pascha Euangeliũ secũn Johannẽ.xvi.

In illo tp̃e. Dixit iesus discipulis suis Vado ad eũ

qui me misit: et nemo ex vobis interrogat me quo vadis. Sed qz hec locut⁹ sũ vobis tristicia impleuit coꝛ vestrũ Sed ego veritatẽ dico vobis: expedit vobis vt ego vadã. Si enĩ nõ abiero paraclitus non veniet ad vos. Si aũt abiero: mittã eũ ad vos Cũ venerit ille arguet mũdũ de peccato: et de iusticia et de iudicio. De peccato quidẽ qz nõ crediderũt in me. De iusticia vero qz ad patrẽ vado: et iã nõ videbitis me De iudicio aũt qz pꝛinceps mũdi huius iã iudicatus est. Adhuc multa habeo vobis dicere: sz nõ potestis poꝛtare modo Cũ aũt venerit ille spiritus veritatis docebit vos omnẽ veritatẽ Nõ enĩ loquetur a semetipso: sz q̃cũqz audiet loquet et q̃ ventura sũt ãnũciabit vobis Ille me clarificabit: qz de meo accipiet: et annunciabit vobis.

Postilla.

In illo tp̄e. Uado ad eum qui me misit. Jo.xvi.c. Ante initiũ illi⁹ euãgelii xp̄s p̄dixit aplis ꝑsecutionẽ quã passuri essent sic q eiiciendi erant de synagoga et q̃cũqz eos occideret crederet se obsequiũ p̄stare deo. Et postea subiunxit de recessu suo cũ dixit in euãgelio hodierno. (Uado ad eũ). i. in p̄prio ascẽdo ad patrẽ (qui me misit) Ly. qz impleui officiũ p̄dicationis mee ad qd̄ missus sũ (Et nemo ex vobis interrogat me. i. me interrogabit q. d. ita aperte ascẽdã ad patrẽ: qz nullus vestrũ interrogabit quo vadã: qz certi eritis q vado ad gl̃am patris (Sed qz hec locutus sũ vobis) scz de recessu meo (tristicia impleuit coꝛ vestrũ i. vehemẽter facti estis tristes Ly. apl̄i tristabantur de recessu xp̄i: de cuius p̄sentia cõsueuebant in tribulationibus suis consolari (Sed ego veritatẽ dico vobis: expedit vobis vt ego vadã) id est subtrahatur aspectui vestro p̄sentia mea coꝛpoꝛalis. Et ideo subditur (Si enĩ nõ abiero paraclitus nõ veniet ad vos) Ly. qz plenitudo sp̄ussancti non erat danda nisi post ascentionẽ xp̄i: vñ Crys. Apostoli nimis coꝛpoꝛalẽ p̄sentiam xp̄i diligebant et ideo ad susceptionẽ sp̄ussanti minus idonei erant. Sciendum tñ scd̄m tho. de aquino super iohannẽ q ille amoꝛ quo discipuli diligebant coꝛpoꝛalem p̄sentiam xp̄i nõ erat peccatum: reddebantur tñ ex hoc minus idonei ad perceptionẽ spiritussancti. Habita enĩ vna consolatione non queritur alia. Uñ qz delectabantur in p̄ntia xp̄i non petebant adventum hoĩs nisi vocatus vnde. Sapi. vi. c. Optaui et datus est michi sensus: vocaui et venit in me spiritus sapientie. (Et cũ venerit ille arguet mundum de pctõ) Tho. sp̄ussãcto attribuitur coꝛrectio qz coꝛrectio debet procedere ex charitate (de peccato) Tho. qd̄ habet vel fecit (et de iusticia) quam nõ habet (et de iudicio) qd̄ nõ timet (de peccato quidẽ qz non credidẽt in me) Tho. Judei peccabãt in xp̄m qz non credebant eum esse xp̄m vel messiam (de iusticia). s. xp̄i quam nõ acceptauerunt homines mundani nec imitari voluerũt (qz vado ad patrem (Ly. per hoc enĩ q xp̄s resurrexit et ad celum ascendit declarata est eius iusticia qz soli iusti intrant celũ: vñ ps. cxvii. Hec poꝛta dñi iusti intrabunt in eam (et iam non videbitis me (p̄ntia coꝛpoꝛali habitãtem vobiscũ: qz post ascentionẽ apostoli amplius nõ viderunt in terris xp̄m (de iudicio) scilicet futuro quod mũdus non timuit: opoꝛtebat tñ timere (qz p̄nceps h⁹ mundi iã iudicatus est). s. cõdemnatus diuina sapientia tãq̃ obstinatus et per consequens oẽs eis adherentes eodẽ iudicio ostenduntur condẽnabiles. Sicut enĩ deus angelis peccantib⁹ non pepercit: nec hoĩb⁹ parcet. (Adhuc multa habeo vobis dicere: sed non potestis poꝛtare modo) scilicet propter vestram imperfectionem et illoꝛum dicendoꝛum de altissimis fidei arduitatem et pꝛofunditatem (Cũ aũt venerit ille spiritus veritatis) Ly. i. sp̄ussanctus qui est veritas per assentiam et effectiue docendo eam (ille docebit vos oẽm veritatẽ Ly. s. necessariam ad salutem: non solum p personis vestris: sed etiam q regimen ecclesie et fidelium instructionem (Non enim loquitur a semetipso) Ly. quia sicut non est a se

metipso: sed a patre ꝛ filio: nec a se loquetur (sed quecunq̃ audiet) a me ꝛ a patre: q2 suū audire est ab eis pcedere (loquetur). s. vobis ꝛ q̃ futura sunt annūciabit vobis) Lu. x. Multa enī de futuris p spūm sctm̄ reuelata fuerunt apostolis: sicut apostolo iohãni reuelat⁹ est pcessus ecclesie vsq̃ ad finē mūdi in apoca. Et petro suū martyriū. scḋm qḋ ipsemet dicit. ii petri. i. Scio q2 velox est depositio tabernaculi mei. Et paulo reuelatū est q̃ in nouissimis dieb⁹ discedēt q̃dã a fide vt hẽ i. ad thi. iiii. (Ille me clarificabit) Tho. q2 ad inuocationē noīs mei facietis opera mirabilia (q2 de meo accipiet). i. scientiā ꝛ cognitionem habebit a patre sicut et ego (ꝛ annūciabit vobis)

¶ Do. v. post pascha. S. iohannē. xvi.

IN illo tp̄r: Dixit iesus discipulis suis Amē amen dico vobis Si quid petieritis patrem in nomine meo: dabit vobis. Usq̃ modo nō petistis q̃cq̃ in nomine meo. Petite et accipietis: vt gaudium vestrum sit plenum. Hec ī prouerbiis locutus sum vobis. Uenit hora cū iam non in prouerbiis loquar vobis: sꝫ palam de patre annūciabo vobis. In illo die in nomine meo petetis Et non dico vobis: quia ego rogabo patrē de vobis/ ipse enim pater amat vos q2 vos me amastis: ꝛ credidistis: q2 a deo exiui Exiui a prē ꝛ ego veni in mundū. Iterum relinquo mundum: ꝛ vado ad patrem. Dicunt ei discipuli ei⁹ Ecce nunc palā loqueris: ꝛ prouerbiū nullū dicis Nunc scim⁹ quia scis omnia ꝛ non opus est tibi vt quis te interroget: ī hoc credimus q2 a deo existi.

Postilla.

¶ In illo tēpore. Dixit iesus discipulis. s. Amen amen dico vobis. Si quid ꝛc. Joh. xvi. Historia huius euangelii facta ē anno xp̄i. xxxiii. ix. ka. aprilis. fe. v. i cena dñi Lu. xiiii. inditione. vi. Ante initiū illius euāgelii scribit sanctus iohãnes in eodē capitulo q̃ xp̄s post cenā dixit discipulis suis. Nūc q̃de tristiciā habetis. I. ex aūt videbo vos: ꝛ gaudebit cor vr̄m: ꝛ gaudiū vestrū nemo tollet a vobis. Tūc postmodū legitur euangeliū hoc. (Amen amen dico vobis) Gor. hic dñs ies⁹ ꝯsolatur discipulos expetitionū suarū exauditione. Et iuramētū pmittit vt homo nō hesitet de petitione dicens (Amen amē dico vobis. Si qḋ petieritis patrē in noīe meo) i. ptinēs ad salutē: q2 iesus qḋ est nomen xp̄i saluator interptatur (dabit vobis) Et si non statim: finaliter dabit illud qḋ petitis vel eo melius (vsq̃ mō nō petistis quicq̃ in nomine meo) q2 nō erat tp̄s opportunū: q2 dñs iesus erat cū eis presentialiter q̃ oīa dabat. Unde chryso. q̃d peterēt q̃ oīa bona secū haberent (petite ꝛ accipietis: vt gaudiū vr̄ꝫ plenū sit) Tho. q2 oīs petitio ad illḋ gaudiū referri dꝫ hoc gaudiū cōsistit in dotibus aīe ꝛ corporis et erit plenū gaudiū in btis. Unū dꝫ in p̄. xvi. Satiabor cū apparuerit gloria tua. (hec in pūerbiis locutus sū in vobis). s. Ego sū vitis vera ꝛ vos palmites Itē ibi. Mulier q̃ parit tristiciā hꝫ q2 venit hora ei⁹ (venit hora cuꝫ iā nō in pūerbiis loquar vobis: sꝫ palam de patre meo annunciabo vobis) chrysosto. hoc fuit tempore resurrectionis quia tunc omia manifeste eos docuit Nam per quadraginta dies apparuit eis post resurrectionem suam loquens eis de regno dei Actu. i. Lyr. xp̄us p⁹ resurrectionem clarius ꝛ expssius docuit apostolos de regno dei q̃ ante. Ipsi enim erant magis capaces: quia habebant sensum apertum ad intellectum scripturarū vt hẽ Lu. vlti. (in die illos). s. penthecostes (in noīe meo petetis). i. petendo nomen meū inuocabitis quia post ascensionem ꝛ post missionē spūs sancti apostoli magis virtutem nominis iesu xp̄i sentiebant q̃ ante. Et ideo petitiones suas in nomine iesu formabant. ꝛ propt̄ hoc orationes ecclesie in fine formantur in noīe xp̄i dicendo. Per dominum nostrum iesum xp̄m. ꝛc. (Et nūc dico vobis: quia rogabo patrem d vobis) Thomas quasi dicat ad exaudiendum vestras petitiones apud patrē nō erit necessaria oratio mea quia solus amor

quo diligitis me sufficit patrocinari (ipse enim pater amat vos) amans facile dat amãti (qz vos me amastis) vt patet Jo.xiiii.ca. Qui diligit me diligetur a patre meo (& credidistis quia a deo exiui. Exiui a patre) per eternam generationem (& veni in mundum) per carnis assũpcionẽ (iterum relinquo mundum) per passionẽ & corporalẽ ꝑñtiam (& vado ad patrẽ) per ascentionem qua exaltatus est vsqz ad dexteram dei patris. (Dicunt ei discipuli eius: ecce nũc palã loqueris: & prouerbiũ nullũ dicis) Ly.clarius loquebatur de processu eius a patre: & de aductu eius in mundũ per carnis assũptionem ꝙ fuerat ante. (Nũc scimus qz scis oĩa) Ly.ex doctrina enim eius & miraculis plenius eius deitatem cognoscebãt (& nõ est opus: vt quis te interroget) sepe enĩ dicit Glo. volentes ab eo q̃rere audiebãt solutionẽ anteq̃ ꝓponerent q̃stionẽ & sic prius eis rñdit anteq̃ crederent (in hoc credimus qz a deo existi) ihõ quasi dicãt itelligentia oĩm occultorũ facit nos credere ꝙ tu sis naturalis filius dei in quo sunt oẽs thesauri sapientie et scientie dei absconditi. Unde circa presẽs euangeliũ vbi dꝫ petite & accipietis. Notandũ scdꝫ aug. ꝙ triplicia sunt bona in genere infima media: et summa. Infima bona sunt temporalia: q̃ quasi nichil sunt. vnde Hiere. iiii. Aspexi terram: & ecce quasi vacua erat et nichil. Et talia sub conditione peti possunt moderate videlicet si placet da sanitatẽ temporalia et vitam.&c. Et ratio est quia aliquibus bona tẽporalia vt scilꝫ. in honores & amici diuicie & similia q̃uis sunt occasio peccãdi aliis occasio merẽdi. Quibus prosunt & quibus obsunt solus deus scit: ideo sibi committenda sunt. Alia sunt bona media.s. virtutes que nulli obesse possunt: et illa feruenter sũt petenda. Alia sunt optima. vt beatitudo celestis: & illa bona petenda sunt feruẽtissime. Sed queritur cur de⁹ non statim dat quod petitur? Respõdetur primo: quia tunc homo minus meritum haberet non iterando orationem. Secundo quia vilipenderetur vel minus curaretur illud quod cum modico labore acquireretur. Tercio vt desiderium augeatur: vt patet in muliere chananea. Quarto vt humilietur: vt patet in eadem chananea que se canem fatebatur. Quinto quia melius interdum dare vult tempore oportuno: vt quando ipsi homini fuerit vtile.

¶ Feria secunda et tercia in letaniis maioribus Luc.xi.capitulo.

In illo tp̃e: Dixit iesus discipulis suis. Quis vestrũ habebit amicũ & ibit ad illũ media nocte: & dicet illi Amice commoda michi tres panes qm̃ amic⁹ me⁹ venit de via ad me & nõ habeo qd̃ ponã ãte illũ. Et ille deint⁹ rñdẽs dicat. Noli michi molest⁹ eẽ: iã hostiũ clausũ ẽ: & pueri mei mecũ sũt ĩ cubili: nõ possũ surgere & dare tibi. Et ille si pseuerauerit pulsãs. dico vobꝫ & si nõ dabit illi surgẽs eo ꝙ amic⁹ ei⁹ sit, ꝓpter ĩprobitatem tñ ei⁹ surget. & dabit illi quotquot habet necessarios. Et ego dico vobis petite & dabitur vobꝫ q̃rite & inuenietꝫ: pulsate & aperietẽ vobis. Oĩs eñ q̃ petit accipit. & q̃ q̃rit ĩuenit: & pulsanti aperietur. Quis aũt ex vobis patrẽ petit panẽ: nunquid lapidẽ dabit illi? Aut piscẽ nũquid ꝓ pisce serpẽtẽ dabit illi? Aut si petierit ouũ nũquid porriget ei scorpionẽ? Si ergo vos cũ sitis mali nostꝫ bona data dare filiis vestris q̃to magis pater vester celestis dabit spm̃ bonũ petẽtibus se.

Postilla.

¶ In illo tp̃e. Dixit iesus discipulis suis.) Quis vestrũ habebit &c.) In principio hui⁹ capituli xp̃s docuit discipulos suos orare In hoc aũt euãgelio docet eos orationẽ cõtinuare Primo per exẽplũ eius q̃ non solũ ab amico impetrat illũ qd̃ est sibi necessariũ ꝓpter amiciciã sed etiã propter petendi continuationem Moraliter aũt iste amicus intelligitur ipse de⁹ a quo prouenit nobis omi

bonū: tñ aliqñ differt dare illud qd dare intēdit: vt qd nobis ē necessariū ipetrem⁹ a deo p orationis instāciā. ⁊ tale ē qd ptinet ad salutē. qñ tñ ista tria cōcurrūt videlicet q aliqs petit pie. i. de ptinētib⁹ ad salutē p se ⁊ pseuerāter seu continue: sēper impetratur qd petitur a deo non tñ sēper statim datur: sed aliqñ differtur: vt cōgruo tpe detur. Si aūt aliqs petat de impertinentibus ad salutē non sēper exauditur: qz frequenter sibi nō expedit exaudiri. Similiter si petat de pertinentibus ad salutē p alio aliqñ nō exaudit ppt defectū illi⁹ p quo petit. Itē si petat pie ⁊ p se nō tñ perseuerāter: impeditur effect⁹ pp ex defectū orationis Jō subditur (petite) pseuerāter (⁊ dabit vobis) trib⁹ pdictis cōditionib⁹ cōcurrētib⁹: vt pz pleni⁹ mat. vii. c.

¶ In vigilia ascentionis dñi. S. ioh. xvii. c.

IN illo tpe. Subleuatis oculis in celū iesus: dixit Pat͛ venit hora clarifica filiū tuū: vt fili⁹ tu⁹ clarificet te Sicut dedisti ei potestatē oīs carnis vt oē qd dedisti ei: det eis vitā eternā Hec ē āt vita etna: vt cognoscāt te solū verū deū ⁊ quē misisti iesū xpz Ego te clarificaui sup terrā: op⁹ cōsūmaui qd dedisti michi vt faciā Et nūc clarifica me tu pat͛ apud te meipz claritate quā habui priusq̄ mūd⁹ eēt apd te Manifestaui nomē tuū hoībus quos dedisti michi d mūdo Tui erāt ⁊ michi eos dedisti ⁊ sermonē tuū seruauerūt Et nūc cognouerūt qz oīa q̄ dedisti michi abs te sūt qz verba q̄ dedisti michi dedi eis: ⁊ ipsi acceperūt ⁊ cognouerūt vere qz a te exiui/ ⁊ crediderūt qz tu me misisti Ego p eis rogo. Nō p mūdo rogo: sed p his quos dedisti michi: qz tui sūt. Et omīa mea tua sūt: ⁊ tua mea sūt ⁊ clarificatus sū ī eis. Et iā nō sū in mundo Et hi ī mūdo sūt et ego ad te venio. Postilla.

¶ In illo tpe Subleuatis oculis ⁊c.) In capitulo precedenti xps confortauit discipulos suos per doctrine bñficiū. Hic cōsequēter eos cōsolatur p orationis suffragiū. Circa qd notandum q oratio est petitio decentium a deo scđm damas. lib. iii. Et ideo orare non conuenit xpo scđm diuinitatē. sed magis orari: qz sic est equalis deo pri. Scđz humanitatem aūt in qua minor est patre cōuenit ei orare ⁊ pro aliis ⁊ pro se. Diuiditur ergo hoc euangeliū in tres partes: qz primo xps orat pseipso. Secundo p apostolorz collegio: ibi. Manifestaui. ⁊c. Et tercio p toto fideli populo ibi. Non pro eis tm̄. ⁊c. Ista tñ tercia pars non ponitur in hoc euangelio licet ponatur in capitulo. Circa quod sciendū q xps non tantū orauit ad aliquid impetrādum sed etiam ad dandum orandi nobis exemplum. Et ideo oratio sua hic describitur optimis circumstantiis disposita. Primo respectu precedentiū: cuz dicit. In principio huius capituli et ante initium huius euangelii hec locut⁹ est iesus) qz post discipulorz instructionem conuertit se ad orationē: ad ostendendū q cōplementū boni operis est a deo requirendū scđo respectu pñtiū cū dz (Et subleuatis oculis in celum) inter alias partes corporis dispositio interior mentis maxime relucet in oculis: in orōne aūt mens dz ī deū eleuari. qz scđm damas. orō est ascensus mētis in deū. Et iđ ad hoc notandū saluator orando pñtialiter oclos leuauit ad celuz. Tercio respectu sequentiū Imminēte ei tribulatōe dz hō recurrere ad deū. Et iđ xpus in principio sue orōnis (exprimit tps sue passiōis iminēs dicens (Pr̄ venit hora). s. passionis mee (Clarifica filium tuuz) In passione eñ clarificatus est a patre primo p signa diuinitus ostēsa que fuerūt solis obscuratio: terremotus veli templi scissio ⁊ hmōi. Quib⁹ vis. ⁊ cēturio q erat gētilis dixit vere filius dei erat iste. Secūdo per passionez fuit clarificatus inqñtū p ipm meruit corporis sui gloriam ⁊ exaltationē Tercio qz p hoc venit in toti⁹ mūdi noticiā per gentiū credulitatē. Granum eñ frumēti mortuū attulit huiusc multiplicē fructū: hanc

figit triplicē clarificationē petit hic iesus verūtn̄ q̄ gl'ia filii redūdat in gl'iam pr̄is, iō subdit) ꝯ fili⁹ tu⁹ clarificet te) Et nō solū redūdat in prēm: sȝ in oib⁹ adherētib⁹ xp̄o ꝑ fidē: qꝛ bonū capitis ad mēbra deriuatur. iō subdit (Sicut ddisti ei ꝑtestatē oīs carnis) i. oīs hūane nature (vt oē qđ dedisti ei) ꝑ adherētiā fidei (det eis vitā eternā) qꝛ ꝑ meritū xp̄i hēm⁹ introitū ad gl'iam quā amiseram⁹ ꝑ adā (Hec est aūt ꝛc) Hic remouet quādam dubitationē. Possent eīn aliq̄ credere q̄ ista vita eterna ꝑ cū fidelib⁹ dāda in carnalib⁹ bonis ꝯsisteret sicut dicūt saraceni: q̄ expectāt in alia vita in voluptatib⁹ carnalib⁹ ꝛ diuitiis ꝛ ꝯsilib⁹ pmiari. scd̄m q̄ dr̄ in alcorana machomete. Que tn̄ vita scd̄m phm̄ dr̄ vita pecudū. ꝑlo ethico. ꝓpt qđ ip̄e auicēna hoc ꝯsiderās dicit q̄ ꝓpheā quē vocāt machometā ꝓmittit eis talē felicitatē in p̄miū quā multi sapientes nō attenderunt. Sic̄ iudei resurrectionem futurā expectāt ad vitā carnalē. Et ideo felicitatē vite future credūt in bonorū tēporaliū plenitudine et pacis tranquillitate. Hoc aūt remouet saluator dicēs (hec est aūt vita eterna vt cognoscāt te. ꝛc.) Vita eīn eterna siue btītudo ꝯsistit eēntialiter in aspectu claro ip̄ius diuinitatis ꝓut tn̄ hȝ adiūctā fruitionē q̄ est ꝯpletiua felicitatis. Ex ꝯñti vero ꝯsistit in aspectu humanitatis xp̄i q̄ est instrumētū nos introducēs ad btītudinē ꝑncipalē. Btītudo aūt hoīs ꝯsistit in ꝯiūctione ad vltimū ꝛ optimū. Et iō nō pōt ꝯsistere in cōiunctione ad aliquod bonū tp̄ale vl' corporale vt dicūt rudes saraceni ꝛ iudei sed in adeptione ip̄i⁹ p̄mi ꝛ sūmi boni per apertā visionē et fruitionē. Cōsiderāđū etiā q̄ cū dicit filius loquēs ad patrem (hec est vita eterna vt cognoscant te solū deū) ꝑ hoc ei nō hr̄ q̄ solus pr̄ sit deus: et fili⁹ sit creatura: vt dicebat arri⁹. Qꝛ hec dictio exclusiua sol⁹ nō determinat ly te: vt sit sensus. q̄ solus pr̄ sit deus sȝ determinat ly deū. Et est sēsus q̄ illa ē sola deitas vera q̄ est in patre: ꝛ sic ab ea nō excludit filius: sȝ magis includitur: qꝛ vna est deitas in vtroq;: sed excluditur vera deitas ab his q̄ a gentib⁹ celebrātur. s. ioue saturno ꝛ ꝯsimilib⁹. Dato etiā q̄ hec dictio solus determinet ly te. ꝛ sit sēsus: q̄ solus pr̄ sit de⁹ nō tn̄ ꝑ hoc excluditur filius a deitate sȝ magis includitur: qꝛ scd̄m phm̄ sol⁹ est idē qđ nō cū alio. Et iō tn̄ nō excludit illud qđ alienitatē dicit. fili⁹ aūt nō est aliō a pr̄e in eēntia sȝ tn̄ ꝑsonaliter. iō q̄n hec dictio sol⁹ addit vni ꝑsone respectu termini eēntialis sicut est in ꝓposito: nō excludit aliā ꝑsonā sȝ magis includit. Et hoc pȝ ꝑ auctoritatē saluatoris. Mat. xi. vbi dicit Nemo nouit filium nisi pr̄ neq; patrē q̄s nouit nisi filius. Si eīn hec dictio nisi addita vni ꝑsone respectu termini essētialis excluderet se: sȝ tn̄ filius nec filius cognosceret aliā: seq̄ret q̄ pr̄ non cognosceret se: sed tn̄ pr̄ qđ est absurdū dicere (Ego te clarificaui sup terrā) Hic subdit rōnē q̄re sua orō debeat exaudiri: videlicet qꝛ fuit ꝑfecte obediens deo patri carnem assumendo ꝛ veritatem fidei inter hoīes docendo. Et hoc est qđ dr̄ (Ego te clarificaui super terram) Et non solū est exaudibilis propter predicta sed etiā quia ad cōsummationē misterii sue incarnationis mortem constanter sustinebat: iō subdit. (Opus cōsūmaui quod dedisti michi: vt faciam) dicit consummaui: qꝛ iam eius passio incipiebat. qua per acta dixit. ꝯsummatū est (Et nunc clarifica me pater apud temet ipsum claritate. ꝛc.) i. illius glorie quam habeo eternaliter tecum scd̄m diuinitatem fa participem naturam mortalem quam assum psi propter hoīm salutem (Manifestaui. ꝛc.) Hic consequenter orat pro colegio apostolorum dicens (Manifestaui nomen tuum hominibus quos dedisti michi de mundo) quia apostoli fuerunt specialiter cōiuncti ip̄i xp̄o de mundo: qꝛ ante vocationē suā ap̄li erant mundane viuentes: sicut et ceteri homines. Et quia in vocatione fuerūt etiam deincep xp̄o obediētes. iō dicitur (Tui erant) secūd eternam predestinationē (et michi eos dedisti) vocando temporaliter ad fidem ꝛ ad apostolicā dignitatē (Et sermonem tuum seruauerūt) corde. s. ꝛ opere (Nunc cognouerunt quia oīa. ꝛc. abs te sunt) i. a te procedentia quia verba que dedisti michi dedi eis quia plenitudine scientie xp̄i facta ē redūdātia apostolis. Et ipsi acceperunt doctrinam recipiendo. Et cognouerunt vere: quia a exiui hoc enim cognouerunt per doctrina xp̄i ꝛ per miracula. Verūtamen quia talis gnitio est fidei. iō subdit (Et crediderūt qu tu me misisti. Ego pro eis rogo non pro m do) Hoc dicit qꝛ efficatia sue orōis tm̄ m se extendit ad electos. Quis eīn sit efficax omnibus: tn̄ mali ponunt sibi impedimen ne sint participes ipsius. ideo subdit (Sed eis quos dedisti michi rogo (quo ad efficac (quia tui sunt) secūdū eternā predestinati nē (Et mea oīa tua sunt) qꝛ propter insep bilem vnionē deitatis ꝛ humanitatis in fit idiomatum cōmunicatio attribuendo

q̃ sũ hois xp̃i deo: ⁊ econuerso. Sicut cũ demõ
strato xp̃o hec ꝓpositio ē vera. iste hõ crea-
uit stellas: ita hec ꝓpositio ē vera. de⁹ mor-
tu⁹ ē: qꝛ ꝓpter vnitatē suppositi oĩa q̃ sunt
dei cõmunicãtur homini: ⁊ econuerso mõ ꝓdi-
cto (Et clarificatus sũ in eis) hoc dicit qꝛ apo-
stoli gliam eius iã partim cognoscebãt et de
ꝓpinquo pl⁹ cognoscituri erãt Et qꝛ xp̃s ci-
to recessur⁹ erat ab eis: sicut⁹ corporali p̃ñtia
erãt delectati ⁊ ꝯfortati: iõ ꝑ tũc indigebant
specialiter deo patri ꝑ orationē xp̃i ꝯmēdari
Et hoc est qđ dr̃. (Et iã nõ sũ in mũdo). i. sũ
in ꝓpinquo recessur⁹ ab eis (Et hi in mũdo
sũt). i. remanẽtes i tribulationib⁹ mũdanis
(Et ego ad te venio) q.d. xp̃e hoc ꝓ eis oro.

¶ In die ascensionis. S. Marcũ. xvi. ca.

IN illo tp̃e. Recũbentib⁹
vndecim discipul' appa-
ruit illis iesus: ⁊ exprobrauit in-
credulitatē illorũ: ⁊ duriciã cor-
dis. Qꝛ his q̃ viderãt eũ resur-
rexisse: nõ crediderant Et dixit
eis Euntes in mundũ vniuer-
suꝫ predicate euãgelium omni
creature. Qui crediderit ⁊ ba-
ptizat⁹ fuerit salu⁹ erit Qui ve-
ro nõ crediderit cõdẽnabit. Si-
gna aũt eos q̃ crediderint hec se-
quẽtur In noĩe meo demonia
eicient liguis loquẽtur nouis
serpẽtes tollẽt. Et si mortiferũ
q̃d biberint: nõ eis nocebit Su-
per egros man⁹ īponẽt ⁊ bene
habebũt Et dñs q̃dē ies⁹ postq̃
locutus est eis: assũptus est ĩ ce-
lũ/ et sedet a dextris dei Illi aũt
profecti predicauerunt vbiq̃
domino cooperante ⁊ sermonē
cõfirmante: sequentib⁹ signis.

Postilla.

¶ In illo tp̃e. Recũbẽtib⁹ vn-
decĩ discipulis. Mar. xvi. Hystoria hui⁹ euan
gelii facta est anno xp̃i. xxxiiii. iii. nonas iunii.
luna. xxvii. feria. v. videlꝫ ipso die ascẽtiõis
indictõe. vi. Ante initiũ illi⁹ euãgelii scribit
sctũs lucas ꝙ xp̃s dixit discipulis suis. Uos
estis testes horꝫ. s. ꝑ. i. passionis ⁊ resurrectio
nis. Et ego mittã ꝓmissũ pr̃is in vos. i. sp̃m
sctũ. Uos aũt sedete in ciuitate quousq̃ in-
duamini ꝟtute ex alto. Tũc postmodũ seq̃t
euãgeliũ hodiernũ (Recũbẽtib⁹ vndecim di
scipulis.) Dñs nr̄ iesus xp̃s cũ in his quadra
ginta diebus per multas apparitiones disci
pulis factas resurrectionē suã approbasset.
Hodie in die ascensiõis his ip̃is voluit appa
rere. s. in mensa dũ prãdebãt Nã vt dicit ma
gister i hystoria scolastica. Oẽs tã apl'i q̃ alii
discipuli ⁊ mulieres hitabãt in ista parte in
hierlm q̃ dr̃ mellos in monte syon vbi dauid
cõstruxerat sibi palatiũ. Et ibi erat illud cena
culum grande stratũ: in quo p̃cepit dñs sibi
parare pascha: ⁊ in cenaculo illo habitabant
tunc vndecim apostoli. Ceteri vero discipu-
li ⁊ mulieres habitabant circũq̃q̃ ꝑ diuersa
hospicia. Et vt dr̃ in principio hodierni euã
gelii (Recũbẽtib⁹ (. i. comedẽtib⁹ (vndecim
discipulis). s. in cenaculo hodierna die (appa
ruit illis iesus et exprobrauit incredulitatē
illorꝫ ⁊ duriciam cordis) i. ꝑ. q̃ nõ tũc erat in
eis: sꝫ ante fuerat in discipulis (Qꝛ his q̃ vi-
derãt eũ resurrexisse nõ crediderãt) vt patet
de thoma q̃ non credidit aliis discipulis. Et
silr alii discipuli nõ crediderũt marie magda
lene ⁊ aliis mulierib⁹. et comedit cũ eis. Uñ
act. i. Conuescens p̃cepit eis ab hierosolimis
ne discederẽt: sꝫ expectarẽt ꝓmissionē patris
i. aduentum sp̃ussancti a patre ꝑ xp̃m promis-
sum. Et scd'm magistrũ in hystoriis. Hoc di-
cto precepit eis: vt egrederentur de ciuita
te ⁊ sic statim euanuit ab oculis eorꝫ. Et im-
mediate post comessionē vndecim apostoli
et alii discipuli ⁊ mulieres vnanimiter de ci
uitate egressi venerunt ad montem oliueti
et ibi dominus iesus secũdario hodierna die
apparuit: vt ait magister in historiis. hanc
ꝓcessionem apostolorꝫ qua vnanimiter de
ciuitate sunt egressi representat ecclesia sin-
gulis diebus dñicis ꝓcessionē faciens: egre-
diendo extra ecclesiam p̃ferendo crucē ãte pro
cessionē. Nã ꝑ crucē q̃ p̃fertur representatur
dñs noster iesus xp̃us qui nos p̃cessit: et suo
exẽplo nobis viã ad celũ ostendit. Et ꝙ or-
dinate vnus post alium crucē sequitur vsq̃
ad ecclesiam significat ꝙ oẽs xp̃iani vitam ⁊
mores et doctrinam christi semper pre oculis

habere debuit: z suā vitā exemplo xpi confor
mare z sic pficere de virtute in virtutē tran
seundo: donec intrēt celestē ecclesiam .i. patriaz
eternā vbi videāt facie ad faciē diuinā natu
rā. scḋm illud ps. lxxxiii. Ibunt de virtute in
virtutem sic videbitur deus deorum in syō.
Post hoc cōmisit dn̄s iesus apostolis officiū
pdicationis dicēs (Euntes in mundū vni
uersum predicate euangeliū) Hugo. Nō phi
losophorū vanitates. aut certe pprias fictio
nes. Ad ro. i. Nō erubesco euangeliū (ol cre
ature) L. y. Oi hoi: qui habet conuenientiam
cum omni creatura. Per esse enī cōuenit cū
inanimatis: per viuere cū vegetabilibus et
plantis: per sentire cū aīalibus per intellige
re cū angelis. iō designat noīe omnis creatu
re (qui crediderit z baptizat᷒ fuerit) L. y. Nō
enī sufficit fides sine baptismo p quē quis in
corporat xpo si assit facultas recipiēdi baptis
mum fluminis. Qui autem non sit facultas:
sufficit baptismus sanguinis vt in martyri
bus qui pro xpo interfecti sunt: anteq̄ essent
baptizati vel baptismo flaminis: sicut est in
habentibus fidē xpi et desyderant baptismū
sed pueniūtur morte anteq̄ pssit impleri (sal
uus erit) .i. salute eterna: si saltē operib᷒ te
nent. Ia. ii. Fides sine operib᷒ mortua est.
(Qui vero non crediderit: cōdēnabit᷒) .i. eter
na dānatione (Signa aūt eosqui crediderit
hec sequentur) L. y. in primitiua enī eccl̄ia fi
des erat nutrienda et firmanda miraculis.
Ideo gratia miraculorum dabat᷒ non solum
apostolis xpi: sz multis aliis credētib᷒: vt pz
in epl̄is z in legendis scōr̄ (in noīe meo)
.i. in virtute noīs mei (demonia eiicient) hec
oīa ad lr̄am impleta sūt. Sepe enim aposto
li z alii fideles demones eiecerūt: sicut beat᷒
bartholomeus et sic de aliis (linguis loquē
tur nouis) L. y. Hoc est factū in apl̄is z i aliis
credentibus q̄ erant cū eis q̄n per grām sp̄s
sancti in die penthecostes receperunt donuz
linguarū. vt pz actu. ii. Loq̄bantur variis
linguis apl̄i (serpentes) Hoc pz in paulo
act. xviii. Qui percussus a vipera in nullo le
sus fuit: sz viperā pēdētē z manū ei᷒ in ignē
excussit. Et iacobus apostolus duos ingētes
drachones emisit in desertū: quos hermoge
nes z philetus concitauerāt contra eum (Et
si mortiferū quid biberint non eis nocebit.)
Hoc ad lr̄am impletū in iohanne euangeli
sta: qui venenū bibit: qḋ ei non nocuit (Su
per egros manus imponent z bene habebūt)
Quia multi infirmi a diuersis langoribus
sunt curati ex impositione manuū apostolo
rum et ex tactu vestimētor̄ immo quod etiā
plus est ex vmbra petri apostoli sanabantur
infirmi: vt hr̄ Actu. ii. z v. Item per manus
apostolor̄ fiebant signa z prodigia magna
in populo z non solū infirmos curabant: sz
per impositionē manuum ipsorum dabatur
spiritus sanct᷒. vn̄ habetur Actuū. viii. Tūc
imponebant manus super illos: et accipie
bant spiritū sanctū (Et dominus quidē iesꝰ
postq̄ locutus est eis) .i. hec omnia verba ia
pdicta z plura alia que habent᷒ Actuum. i.
(assumptus est in celuz) L. y. virtute propria
et cum gratulatione totius familie celestis
vnde. Luce. xxiiii. Et eleuatis manibus fere
batur in celum z benedixit eis id est aposto
et aliis fidelibus. Ex hoc loco in consuetudi
nem ducit ecclesia: vt sicut dn̄s iesus postq̄
omnibus per actis ascendere voluit in celuz
benedixit fidelibus suis. q̄ sic episcopi et sa
cerdotes presbiteri peracto diuino officio volen
tes iam ab altari recedere: dant super popu
lum benedictionē signantes eos signo san
cte crucis: z imp̄cantes eis bona in noīe scē
trinitatis (et sedet a dextris dei) .i. conregnās
patri in omni qualitate scḋz deitatem. (Illi
autē) L. y. ra. i. apostoli z xpi discipuli (pfecti)
scz ad mandatum domini nr̄i iesu xpi (pdica
uerunt vbiq̄) vnde in psal. xviii. ca. In oēm
terraz exiuit sonus eorum. zc (domino coope
rante) dirigendo et confirmando (et sermo
nem confirmante: sequentibus signis) Hu
go super marcum. Opera miraculor̄ in ex
ordio ecclesie necessaria fuerunt vt fides mi
raculis nutriretur. modo non sunt necessa
ria: quia fides ecclesie confirmata est. Circa
presens euangelium et super illa verba. Eū
tes in mundum vniuersum predicate euan
geliū omni creature. zc. Notādū q̄ scḋz tho
mā de aquino. Maximū miraculū xpi in ter
ris fuit q̄ per simplices mundū subiecit fidei
q̄ apostoli fuerunt simplices scḋm mundū
et pauperes mechanici scz piscatores. zc. Et
nullus nobilis fuit nisi sanct᷒ bartholome᷒
vnde hic q̄ritur. Quare non elegit xp̄us pru
dentes huius seculi scribas qui fuerunt do
cti in lege: nec diuites nec potentes? Respon
detur propter certitudinem fidei: quia si sa
pientes seculi elegisset et misisset ad predicā
dum fidē xpianā: tunc perfidi et inimici fidei
dixissent q̄ fidem finxissent cum prudētia et
astu tia. Si diuites tunc dixissent q̄ per do
na et munera homines duxissent ad fidē illā
Si autem potentes z nobiles: tunc dixissent
q̄ per potentiā et coactionem homines indu

uissent ad fidem. Sed vt nullum illoꝝ gl'iã allegare possent. igit. ⁊c. Unde hic notandũ ꝙ xp̃s inter oẽs sapientes huius mundi nisi vnũ cõuertit. s. gamalielẽ legiſ doctorem. Et inter omnes diuites solũ zacheũ. Et de oĩb⁹ nobilib⁹ nisi tres Nichodemũ. Centurionẽ ⁊ regulũ. Sed de pauperibus ⁊ simplicibus et ignobilib⁹ multos cõuertit: quia xp̃iani a pauperibus ⁊ simplicib⁹ ortũ habuerũt. vñ apls. Uidete vocationẽ vestram frẽs: qꝛ non multi sapiẽtes scd̃m carnẽ non multi potentes: sed infima mundi elegit deus.

¶ Dñica infra oc. ascen. Euan. scd̃i. Jo. xv.

In illo tp̃e: Dixit iesus discipulis suis Cũ venerit paraclitus quẽ ego mittã vob' a patre spiritũ veritatis / qui a patre procedit: ille testimoniũ perhibebitis: qꝛ ab ĩitio mecuꝫ estis. Hec locutus sũ vobis: vt non scandalizamini Absq; synagogis facient vos. Sed venit hora vt oĩs q̃ interficit vos arbitretur obsequiũ se prestare deo: Et hec facient vobis qꝛ nõ nouerũt patrẽ neq; me. Sꝫ hec locutus sũ vobis vt cũ venerit hora eoꝝ reminiscamini qꝛ ego dixi vobis.

Postilla.

¶ In illo tp̃: Cũ venerit paraclit⁹ Jo. xv. Hystoria. hui⁹ euãg. fctã ẽ ãno xp̃i xxxiii. ix. kal. aprilis luna. xiiii. Feria. v. scꝫ in cena dñi: inditione. vi. Ante iitiũ huius euãgelii scribit sctũs iohãnes ĩ eodẽ capitulo ꝙ xp̃s dixit discipulis suis. Si opera nõ fecissẽ in eis que nemo alius fecit pctm̃ nõ haberẽt nũc aũt viderũt ⁊ oderũt me ⁊ patrẽ meũ: sꝫ vt impleatur sermo q̃ in lege eoꝝ scriptus est Quia odio habuerunt me gratis. Tunc statim sequitur euangelium hodierum. (Cum venerit paraclitus) Postq̃ xp̃s dixerat apl'is de iudeis. Si me persequuntur ⁊ vos persequentur: ne desperent ⁊ nimium turbentur pmisit eis spm̃sctm̃ mittere: quo confortati omnes psecutiões vincerẽt ⁊ tolerarẽt. ergo dicit (Cum autem venerit paraclitus) L. ẏra i. consolator. Bernar. dicit spũs. i. mercenariꝰ cõsolator (quẽ ego mittã vobis a patre) L. y. in hoc ostendit spm̃ sanctum a se pcedere in spum dixit se mittere (spiritũ veritatis) qꝛ docet vos omnem veritatem: sed econtrario spũs malignus docet omne mendaciuꝫ (qui a patre procedit) Tho. ex hoc arguunt greci spm̃ sctm̃ tantum procedere a patre ⁊ non a filio: sed hoc non est veꝝ: qꝛ quidq̃d de patre dicit conuenit filio. ergo xp̃iani tenent credere ꝙ spũssanctus pcedit a patre ⁊ filio (ille testimonium perhibebit de me) Jtã spũssanctus testimonium perhibuit xp̃o ĩ hoc ꝙ apostolos tales fecit ꝙ sciuerunt et audebant predicare euangelium ⁊ fidem xp̃i corã oĩbus et intrepide ꝙ erã homines prius illiterati et simplices de profunditate scripturaꝝ subito plene loquebãtur ⁊ in omnibus linguis fuit maximũ signũ ad confirmandã fidem xp̃i (⁊ vos testimonium perhibebitis). s. predicãdo oĩbus populis (qꝛ ab initio mecuꝫ estis) L. y. Non intelligendũ ꝙ fuerunt cuꝫ eo in principio vite eius sed ab initio predicatiõis sue quãdo incepit docere ⁊ miracula facere (Hec locutus sum vobis) ad confortationem vestram contra futuras tribulationes (vt non scandalizemini: scꝫ cadendo per impatientiã quando euenient vobis (absq; synagogis facient vos) iam enim iudei cõspirauerãt ꝙ si quis confessus esset xp̃m extra synagogaꝫ eiiceretur. et talis eiectio de synagoga reputabatur magna: sicut apud xp̃ianos eiectio de ecclesia p maiorem excommunicationem Ergo ipsa excommunicatio valde timenda est cuilibet christiano: quia separat a deo ⁊ a sanctis et a sacramentis / et a communione fidelium: et ipse excommunicatus est quasi palmes abscisus a vite: vt patet Johannis. decimoquinto. Ego sum vitis vera et vos palmites (Sed venit hora) Scꝫ hora. Hora ista fuit tempus predicationis apostolorum (vt omnis qui interficit vos arbitretur se obsequium prestare deo.) Omnis enim iudeus occidens christi predicatores putat se obsequium prestare deo credens ꝙ desereret deum israel quicunq; conuerteretur ad christum: ita fuerunt iudei excecati et ignorantes. Sꝫ illa ignorantia non excusabat eos: quia illa procedat ex odio et inuidia contra christũ et contra doctrinam eius. (Hec facient vobis: quia non nouerunt patrem neq; me) Hoc dixit eis consolando eos quasi dicat secun-

dum chryso. sufficit in consolationē hoc pati
propter patrē ꝛ propter me. (Sed hec locu-
tus sū vobis: vt cū venerit hora eorum remi
niscamini: qꝛ ego dixi vobis) L. y. ista cū p̄e
dixit xp̄s apostolis: vt prouiderent sibi de pa
tientia: qꝛ minus feriūt iacula preuisa: vt di-
cit grego. ¶ Circa presens euāgeliū vbi di
citur. Uos testimoniū perhibetis. Notandū
ꝙ hugo de prato dicit ꝙ xp̄s habuit testimo-
nium de omni loco ꝛ ab omni creatura. Nā
omnia testificata sunt xp̄m sum auctorē esse
nam de celo habuit testimoniū patris ꝛ spi-
ritussancti. Luce. iii. Descendit spiritussāctꝰ
corporali specie sicut columba in ipsum. Et
vox patris de celo audita ē. Hic est filiꝰ meꝰ
dilectus. Mat. iiii. Item testimoniū angelo
rū: vt patet luce. ii. Euangelizo vobis gau-
dium magnum: qꝛ natus est vobis saluator
Item celi: dū ipso orante aperti sūt super eū
omēs protestati sunt ipsum esse verum deū
Lu. iii. Item de paradiso et de lymbo patrū
habuit testimonium moysi ꝛ helye: vt patet
mat. xvii. Apparuerunt ei moyses ꝛ helyas.
Ita corpora sanctorū surrexerunt: vt patet
math. xxvii. Item demones ei testimonium
reddiderunt: vt pꝫ lu. iiii. Exibant demonia
a multis clamantia ꝛ dicentia: qꝛ tu es xp̄s
filius dei viui. Item de mundo habuit testi
moniū xii. apostoloꝝ. lxxii. discipuloꝝ ꝛ mul
toꝝ aliorum vt patꝫ act. iiii. Uirtute magna
reddebant apostoli testimoniū iesu xp̄i. Itē
habuit testimoniū ab omni creatura nā stel
la noua in sua nouitate testificata est vt pꝫ
Mat. ii. Uidimus stellā eius in oriente. Itē
sol obscuratus est in morte eius ꝛ ꝓtestatus
est eū esse deū. Lu. xxiii. Itē mare dū se soli-
dū prebuit ip̄m confessus est Luc. vi. Itē in-
fernus dū quos tenebat reddidit ipsum au-
ctorē vite esse ꝓtestatus est psalmo. xxiii. Itē
terra dū ip̄o moriente ꝛ resurgente tremuit
Itē panes ꝛ pisces dū ad eiꝰ imperium multi-
plicati sunt ip̄m esse deū demonstrabant: vt
pꝫ Joh. vi. Opera q̄ ego facio ipsa sūt q̄ testi
nium phibent de me Et breuiter oīs creatu
ra preter petōrē qui ipsū negat factis testi-
moniū xp̄o reddit Unde aplꝰ ad Tytum. i.
Cōfitentur se nosse deum factis aūt negant
petōr qsiꝗ ꝑ vno denario negat xp̄m eū in
noīe eius scienter periurat. Sequitur hic in
euangelio p̄nti. absqꝫ sinagogis facient vos
Ubi notādū ꝙ excōmunicatio maior valde
timenda est ꝓpter tria. Primo qꝛ excōmunica
tus separat a deo ꝛ ab oībus xp̄i fidelibus tā
i vita ꝙ i morte sicut palmes a vite: vt patet
iohis. xv. Ego sū vitis vera ꝛ vos palmites
Et sicut palmes abscisa nichil valet āplius
nisi ad ignē: sic excōicatꝰ maiori excōicatiōe
Scdo qꝛ excōicatꝰ p̄uat merito passiōis xp̄i
ꝛ oim sctōꝝ ꝛ etiā oībꝰ missis. oronibꝰ elemo
synis: ꝛ oībꝰ suffragiis ꝛ indulgētiis ꝛ oībꝰ bo-
nis ecclesie: ꝛ oīno ꝛ totaliter remanet nudꝰ ꝛ
miser: ꝛ miserabilis: ꝛ paup ꝛ cecꝰ. Et ꝓpterea
dixit augu. Nichil debet christianꝰ sic formi
dare sicut separari a corpore xp̄i. i. ꝑ excōica
tionē maiorē. Tercio qꝛ excōicatꝰ multos in
ficit: qꝛ oēs q̄ participant ei scienter public
denūciatio vñ dr̄ i decretis. Cōmunicans c
cōicato indebite excōicationē icurrit. xi. q. iii.
p̄cipue ꝛ ca. si episcopꝰ Unā est morbus cōta-
giosus sicut lepra: ꝛ iō ab oībus sicut lepra de-
bet vitari. Nā magna infamia est ꝛ vitupe
riū ab ecclesia expelli vel vitari ab oībus si-
cut leprosus. Unā excōicatus est magis infa-
mis ꝙ iudeꝰ vel cerracenus: qꝛ cū illis hab
plus loqui ꝙ cū excōicato Unā dr̄ decretis p
gano plus lꝫ cōmunicare ꝙ excōmunicato
xi. q. iii. ad mēsā Ex istis dictis pꝫ ꝙ periculos
ē cōicare excōmunicato. sꝫ petīs nr̄is exigen
tibꝰ de excōicatiōe maiori hodie curat mo
eū sꝫ de participatiōe cū excōicatis q̄si nich
curatur. Unā de hoc exēplū legitur ꝙ demo-
niacus iterrogatus a quodam an excōicati
vel peccatū plus placet diabolo. R̄ndet ex
municatio maior qꝛ ꝑ illā plures ificiuntu
ꝛ q̄sqꝫ excōicatꝰ ducentos inficit vno die. s
cut in cōuiuiis in locis: ꝛ sic de aliis.

¶ In vigilia pēthecostes. scd̄m. Jo. xiii. c.

IN illo tp̄e. Dixit iesus di
scipulis Si diligitis me
mādata mea seruate. Ego eg
rogabo patrem: ⁊ alium para
clitum dabit vobis: vt manea
vobiscum in eternum spiritum
veritatis quē mūdus non po
test accipere qꝛ nō videt eū ne
scit eū Uos aūt cognoscetis e
qꝛ apud vos manebit ⁊ in vo
erit Nō relinquam vos orph
nos: veniā ad vos. Adhuc m
dicum: ⁊ mundus iam me no
videt Uos autem videbitis m

q3 ego viuo/ & vos viuetis. In
illo die vos cognoscetis q3 ego
sū i patre meo & vos i me & ego
i vob3 Qui habet mādata mea
& seruat ea: ille est q diligit me.
Qui aūt diligit me diliget a pa
tre meo: & ego diligā eū: & mani
festabo ei meipsū.

Postilla.

¶ In illo tēpore. Dixit iesus di
scipulis suis Si diligitis me &c) In principio
hui⁹ c. xp̄s ꝯsolat discipulos de sua morte cōui
b⁹ sūpti ex pte discipulor3 remanentiū & deīde
cōuib⁹ sūptis ex pte xp̄i dimittētis eor3 ꝯsor
tiū. Prīa ps i duas. prio ꝯsolat discipulos re
manētes pmittēdo eis ascēsū ad prēm p ip3
Et iste ptes ponūt i principio ca. & āte nostrū
p̄ns euangeliū. Scdo consolatur discipulos
promittendo eis spiritussancti donū: ibi, Si
diligitis me. Et ista pars continet in nostro
presenti euangelio. Unde sciendū q xp̄s in
capitulis p̄cedentib⁹ p̄dixerat discipulis suis
iude pditionē & petri negationē: & sui absē
tiā & mortē: que oīa erāt eis turbationis ma
teria: & iō multipliciter cōsolatur eos. Dicit
ergo (Si diligitis me mādata mea seruate)
amor enī & obedientia ad deū est dispositio
ad habendū plenius spm̄ sctm̄: q3 scd3 augu.
caritas meretur augeri vt aucta mereatur &
perfici. Ideo subditur. (Et ego rogabo pa
trē) hoc cōuenit xp̄o inq̄ itū hō & aduocatus
noster est (Et aliū paraclitū dabit vobis) .i.
consolatorē. Dicit aūt aliū ad ostendendu3
distinctionē filii & spiritussancti in persona
vt maneat vobiscū in eternū) q.d. ille conso
lator non auferetur a vobis sicut subtrahit
humanitas mea p mortē: s3 eternaliter erit
vobiscū: hic p grām: et in futuro p gloriam
(spm̄ veritatis) tū quia ē ēntialiter ipa ve
ritas: tū q3 docet veritatē (quē mundus non
p̄t accipere) i. hoīes mundiales affectū in ter
renis ponentes q3 non sunt ad hoc dispositi
Ideo sequitur (q3 non videt eū) .i. dirigit intē
tionem ad ipm̄ nec scit eū) .i. cognoscit. q3 so
la tm̄a sensibilia sunt hoībus mundialibus
no: a. scd3 qd d3 prime ad chor. ii. Animalis
aūt hō nō pcipit ea q sunt spūs dei. &c. (Uos
aūt cognoscetis eū) per specialē reuelationē
et p sensibile signū: q3 spūssanct⁹ sup apłos
in linguis igneis apparuit (Q3 apd vos ma
nebit) q3 non receperūt eū p modū passionis
transeuntis. sed habitus firmiter pmanentis
inq̄ itū fuerūt in grā cōformati (Et in vobis
erit) Hoc dicit ad denotandū familiaritate3
spūssancti erga ipos discipulos (Non relin
quā vos. &c) Hic consolatur eos pmittendo
eis suū reditū: q3 de hoc dono spūssancti qd
ad hoc ignorabant parū erant cōsolati. Di
cit ergo (Non relinquā vos orphanos) or
phanus d3 priuatus patre carnali. Qui eni3
vult a deo in filiū adoptari oportet cum car
nalem affectū ad parētes relinqre inq̄ itū est
ꝯtra deū scdm qd dicit saluator lu. xiiii. Qui
non odit patrē & matrē. &c. Sequitur non pōt
me⁹ eē discipul⁹ Apli aūt talia oīa reliqrant
iō quodāmō orphani erāt respectu parentu3
carnaliū: & sic erant filii dei p adoptionē: p
pter q xp̄s gerebat curā de eis sicut de filiis
ppter quod subditur (veniā ad vos) nō solū
spūalr ꝯsolādo: sed etiā corporalr visitando
& in fide confirmādo. Nā fecit xp̄s post resur
rectionē suā apparēs apostolis p quadragin
ta dies & loquēs eis de regno dei ante suam
ascentionē: vt hr̄. act. i. (Adhuc modicū & mū
dus me iā nō videt) q3 modicū iā tēporis erit
vsq ad tēpus sue mortis p quā aspectus sue
hūanitatis subtrahēdus erat apostolis (vos
aūt videbitis me) post resurrectionē eīn nō
fuit vis⁹ oībus sicut ante: sed solū apostolis
& aliis discipulis: vt hr̄. ioh. xxiiii. Et subdit
cā sue resurrectionis cū d3 (Quia viuo ego)
q.d. licet moriar ex infirmitate carnis: tamē
resurgā virtute deitatis q semper viuit (Et
vos viuetis) hoc dicit assecurando eos: q3 ti
mebant mori cū xp̄o. Uñ iohan. xi. ca. Tho.
hoc timens dixit. Eamus & moriamur cū ipo
(in illo die vos cognoscetis q3. &c.) Post re
surrectionē eīn habuerunt pleniorē noticiā
de misterio trinitatis q ante: vt patet in plu
ribus locis. (Et vos in me et ego in vobis.)
non per essentie vnitatem sicut pater est in
filio & econuerso: sed per mutuā delectationē
sicut amans est in amato: & econuerso. (Qui
habet mandata. &c) In aure ad audiendū. &
in corde ad medicandum in ore ad docendū
(et seruat ea) adimplendo opere (ille est q di
ligit me) quia probatio dilectionis exhibitio
est operis secundū grego. (diligetur a patre
meo: et ego diligā eum) quia vnus est amor
patris & filii (et manifestabo ei meipsum) sc3
post resurrectionem in humanitate gloriosa
Et sic manifestauit se xp̄s suis discipulis: q3
habebant conditiones predictas Manifestat

se etiam talibus per apertam visionem dei-
tatis in gloria celesti ad quā ipse nos perdu
cere dignetur.

¶ In die sancto pēthecō. S. iohan. xiiii.

In illo tpe. Dixit iesus di
scipl'is suis Si q̇s diligit
me sermonē meū seruabit. Et
pater meus diliget eū: ⁊ ad eum
veniemus: ⁊ māsionē apud eū
faciem⁹ Qui nō diligit me ser-
mones meos nō seruat. Et ser-
monē quē audistis non est me⁹
sed eius q̄ misit me patris. Hec
locutus sū vobis apud vos ma
nens Paraclitus aūt spirit⁹ sā
ct⁹ quē mittet pater in nomine
meo: ille vos docebit omnia et
suggeret vobis omnia q̄cunq̄
dixero vobis. Pacē relinquo vo
bis pacē meā do vobis Nō quo
modo mundus dat ego do vo-
bis. Non turbetur cor vestrū
neq̄ formidet. Audistis q2 ego
dixi vobis vado ⁊ venio ad vos
Si diligeretis me: gauderetis
vtiq̄ q2 vado ad patrē: q2 pater
maior me est Et nūc dixi vobis
priusq̄ fiat vt cum factū fue-
rit credatis. Jam nō multa lo-
quar vobiscū Venit enim prin
ceps mundi huius: ⁊ in me non
habet quicq̄: sed vt cognoscat
mund⁹ q2 diligo patrē Et sicut
mādatum dedit michi pat̄: sic
facio.

Postilla.

¶ In illo tpe. Dixit iesus disci
pulis suis (Si quis diligit me sermonē meū
seruabit) Jo. xiiii. Hoc euāgeliū locutus est
dn̄s ad discipulos suos anno eius. xxxiii. ix.
kal. aprilis lu. xiiii. v. feria cene dn̄i inditiōe.
vi. Ante initiū illius euangelii scribit sāctus
iohannes in eodem ca. q̄ xp̄s dixit discipulis
suis. Qui habet mandata mea ⁊ seruat ea il
le est q̄ diligit me q̄ autem diligit me diliget
a patre meo: ⁊ ego diligā eū ⁊ manifestabo ei
meipm̄ Tūc sequitur euāgeliū hodiernum
(Si q̄s diligit me) Guil. Hodie recolit eccle
sia illā supabūdantē ⁊ excellētē donationē
spūssctī que facta ē discipulis q̄nquagesima
die a resurrectione qn̄ repleti sūt oēs spūsctō
sed q2 spūssāctus q̄ est amor p̄ris ⁊ filii hodie
mittitur idcirco hodie legē euāgeliū in quo
agit de dilectione quā de⁹ nobis infundit p
spm̄ sctm̄. (Si q̄s diligit me). s. affectu: hoc
ōn̄dit effectu: q2 vz (sermonē meū seruabit: ⁊
p̄r meus diliget eū p qd ōn̄dit se vnū cū p̄re
in essētia (⁊ ad eū veniem⁹) Guil. Ego ⁊ p̄r
⁊ spūssāctus (⁊ mansionē apd eū faciem⁹) in
p̄nti p gratiā ⁊ in futuro p gl'iam (Qui non
diligit me sermonē meū nō seruat (Ly. tales
sūt mūdani hoīes ⁊ puersi) Et sermonē quē
audistis nō est me⁹) sup. tm̄ (sed eius q̄ misit
me patris. Hec locut⁹ sū vobis apd vos ma
nens scz p̄ntia corpali (Paraclitus aūt spūs
sāct⁹ quē mittit p̄r i noīe meo) Tho. ad lau
dē et gl'iam noīs mei (ille vos docebit oīa)
Ly. i. faciet vos intelligere oīa q̄ dico vobis
Apl'i adhuc erāt rudes ⁊ in timore positi ex au
ditu passionis xp̄i: iō ad v̄ba xp̄i nō diligēter
attēdebāt: ⁊ p z̄ñs nō capiebāt ea ad plenū
ppter qd̄ dz gr̄a spūssācti postea supplere istū
defectū (⁊ suggeret vobis oīa q̄cūq̄ dixero vo
bis). i. ad memoriā vobis reducet oblita. q2
apl'i multa de ill' q̄ xp̄s dicebat obliti sūt timo
re passionis cōcussi (Pacē relinquo vobis)
i. iturus ad patrē relinquo vobis pacē pecto
ris in p̄nti (et pacē meam do vobis). i. eterni
tas in futuro (nō quō mūdus dat ego do vo
bis) q. d. non do vobis pacē mūdanam q̄ est
breuis. i. ad Thessa. v. Cū eñ dixerit pax et
securitas tūc repentinus eis superueniet inte-
ritus (Non turbetur cor vestrū) Ly. i. turba
ri debetis de recessu meo. i. de morte mea (ne
q̄ formidet) Lyra. hoc addit eos assecurando
quia timebant mori cū eo (Audistis q2 ego
dixi vobis vado) tho. s. p passionē vt parē vo
bis locū (⁊ venio ad vos post resurrectionē
meam vt vos illuc introducā: vt p3 Jo. xiiii
Si abiero preparauero vobis locū: iterū ve-
nio ⁊ accipiā vos ad meipm̄: vt vbi ego sum
⁊ vos sitis (Si diligeretis me). s. pura ⁊ sin-
cera dilectione ab oī carnali abstracta (gau-

deretis vtiq3 qz vado).s.scdm q̄ hō(ad p̄rez meū).s.ei⁹ gl'iam(qz pater maioz me est)h.p ra nō scdm deitatē in qua fili⁹ eius equalis patri est:sed scdm hūanitatē in qua filius est minoz patre(⁊ nunc)Tho.exūs vobiscū pas sibilis ⁊ moztalis(dixit vobis).s.p passionez vado ad patrē(p̄riusq̄ fiat:vt cū factū fuerit credatis)h.p.s.q̄ nō tm̄ sum hō s3 etiā de⁹:q̄ certitudinaliter p̄dico futura contingentia qd est ꝓ p̄riū ipi⁹ dei scdm qd d3 Isa.xli. Annūciate nobis q̄ futura sunt et dicem⁹ q̄ dii estis(iā nō multa loquar vobiscuz).i. in hoc moztali cozpoze exūs:qz tēpus sue captionis erat ꝓpinquū(Uenit enī princeps mūdi huius)Tho.i.diabolus q̄ principatur amatozibus hui⁹ mūdi:⁊ regit eos q̄ sponte p peccatū se ei subiiciūt.venit enī in ministris meis ad me capiendū ⁊ ducendū ad moztē(⁊ i me nō h3 q̄cq̄).i.nullū peccatū. ⁊ p ꝯñs nullam moztis causaz:qz mozs intrauit mūdū p peccatū.Ad roma.v.ca.(sed vt cognoscat mundus).i.humanū genus(qz diligo patrez) q̄li dicat nō moziar:qz habeā culpā:sed vt ipleaz p̄tis obedientiam:cuius voluntas est vt p̄fiatur redēptio humani generis q̄ non p̄t compleri ex dei ozdinatione :nisi per moztē meā (Et sicut mandatū dedit michi pater sic facio)i.ex obediētia patris libenter subeo moztem.Circa p̄ns euangelium vbi d3.Ad eum veniemus.ꝛc. Notandū q̄ hugo de prato dicit q̄ apostoli fuerūt pleni spū sancto ostēdit quadruplici signo. Primū est in tribulationibus et in infirmitatibus non murmuraue runt.Nā vas plenum nō resonat:qñ tangitur.sed vacuū:sic apostoli in infirmitatibus nō murmurauerūt:vt patet luce.x.Ecce ego mitto vos sicut agnos in medio luporum immo apostoli non solum non murmurauerūt in persecutionibus et tribulationibus: sed ⁊ gaudebant.vt p3 act.v.Ibant apostoli gaudentes a conspectu consilii : quoniam digni habiti sunt p nomine iesu cōtumeliā pati. Ūn apostolus ad roma.v.c. Sed ⁊ gloziamur in tribulationibus. Secūm est firmiter ꝯsistere Nam res plena stat firma.sic apostoli postq̄ spm̄ sctm̄ receperunt in fide ⁊ bonis operib⁹ firme steterunt. Nā nec reges nec principes mūdi cum tozmentis:nec caro p̄pria cū oblecta mentis nec demones cum tentamentis potuerunt ipsos mouere: vt patet ad romanos.viii. Quis nos separabit a caritate. dei quasi dicat nullus. Terciū est de plenitudine effundere . Nam fons plenus effundit aquam sic apostoli tanq̄ plenus fons et superexcrescens totum mundum gratiis et donis spiritualibus repleuerunt. vt patet hester. x. Fons paruus creuit in fluuium maximum : in aquas plurimas redundauit. Quartum est nichil plus recipere. Nam vas plenuz nichil plus recipit.sic apostoli nichil terrenum et a spiritu sancto alienum receperunt.vnde nec diuitias nec honozes nec delicias cozporis amplius recipere voluerunt: vt patet mathei.xix. dixit petrus apostolus. Ecce nos relinquimus omnia et secuti sumus te. Unde etiam apostolus paulus ad philippen. iii. Omnia arbitratus sum vt stercoza: vt chzistum lucrifacerem.ꝛc. Si autē quis vult scire an spiritu sancto plenus sit predicta quattuoz in se consyderet: et sic bonam spem habeat q̄ hodie receperit spiritum sanctum cū apostolis.

¶ Feria secunda post penthe. Euangelium Secundum Johannem.iii.ca.

IN illo tp̄e. Dixit iesus discipulis suis Sic deus dilexit mundū vt filiū suū vnigenitū daret: vt omnis qui credit in illum non pereat sed habeat vitā eternam. Non enim misit deus filiū suū in mundū vt iudicet mundū:sed vt saluet mūdus per ipsum. Qui credit i eū non iudicatur. Qui autem nō credit iā iudicatus est:quia nō credit in nomine vnigeniti filii dei. Hoc autē iudiciū:qz lux venit in mundum et dilexerūt homines magis tenebzas q̄ lucez Erant enim cozū mala opera. Omnis enī qui male agit odit lucē et non venit ad lucē vt nō arguantur opera ei⁹. Qui aūt facit veritatem venit ad lucē: vt manifestētur opera eius:qz in deo sunt facta.

Postilla.

¶ In illo tpe. Dixit iesus discipulis suis. Sic deus dilexit mūdū. Johā.iii. Myst.h⁹ euāge. cōpleta est anno xpi.xxxii.ix. kal.apri.feria.vi.inditione.vi.Luce.xv. sed dn̄s hec locutus est āno eius.xxxii.vi. nonas M iii.sab . Lu.xiii.inditione.v.Ante initiū illius euangelii scribit sctūs ioh.in eo cap.q xps dixit discipulis suis. Sicut moyses exaltauit serpētez in deserto: ita exaltari opoztet filiū hois: vt omis q̄ credit in ipsū nō pereat sed habeat vitam eternā. Tūc statim seqtur euāgeliū hodiernū (Sic deus dilexit mūdū i hoiem (vt filiū suū vnigenitū daret) Lyra q̄ est bonū infinituz. Ex quo apparet maxia dei dilectio: vt ptz Romanos.viii. Qui ꝓpo filio suo nō pepercit: sꝫ pro nobis olbus tradidit illū (daret) Tho.nō vt vēderet: sed daret gratis et liberabilit nullis meritis nr̄is exigentibus est incarnatus et crucifixus (vt ois qui credit in eū) Thomas fide ꝑ dilectionē operante ⁊ vsqꝫ in finem ꝑseuerante (nō pereat: sed habeat vitam eternā) Tho.mod̄o in spe: sed tunc in re (Non eni misit deus).s. pater (filiū suum in mundū vt iudicet mundum) Ly.s.in primo aduentu suo tunc enim non venit iudicare: sed magis iudicari pro mundi salute. Ideo sequitur (sꝫ vt saluetur mundus per ipsum) vt patet Johā.iii. Non veni vt iudicē mundum: sed vt saluificē mūdum (qui credit in eum) Lyra tenendo eum per charitatem (non iudicatur).i.non habet causam vnde condēnetur (Qui autē nō credit iam iudicatus est) Ly.i.habet in se causā manifeste sue ꝯdēnationis (qꝛ nō credit i nomine vnigeniti filii dei) qui venit pro salute mundi. Nā ad salutē peruenitur per nomen vnigeniti filii dei (Hoc est aūt iudiciū).i. cā dānationis (qꝛ lux) Ly.i.xpus q̄ est lux vera venit in mundū).s.carnem assumendo: ⁊ in ea apparens salutem humani generis operādo (⁊ dilexerunt hoies magis tenebras) tho. i.delicias carnis ⁊ diuitias mūdi. (q̄ lucē).i. agtā ꝑdicationē xpi arguētē pctā (erāt enim opera eoꝝ mala) tho.q̄ a luce discordātes tenebras querunt: ⁊ iō dicuntur opera tenebraꝝ (Omnis eni q̄ male agit id est malis operibꝫ delectatur (odit lucem que tamen naturalit omnibus est amabilis (⁊ non venit ad lucez vt non arguantur opera eius) Tho.omnis eni qui delectatur in malis operib⁹ subter fugit lucem ꝑdicationis ⁊ veritatis: ⁊ odit eos qui mala sua manifestant et reprehendunt. (qui autem facit veritatem).i. opera conformia volūtati dei (venit ad lucē).i. in palam (vt manifestent opera eius) tho.s. alioꝝ exempli edificationē (quia in deo sunt facta).i.ad gloriam dei. Circa p̄ns euāgeliū: vbi dz. Sic deus dilexit mūdum dicit. Hugo.de prato q maxima charitas dei patris ad hoiem q̄tuz ad quattuor demonstratur. Primo qꝛ filiuz suum hoiem ⁊ naturā humanā tanq̄ in sponsam sibi accepit: vt cātatur hodie celesti sponso iūcta est ecclia. Ecce mirabilis amor q imperator diues potens ⁊ pulcher sapiēs ⁊ eternus: accepit pauperculā: inualidā: insipientē: ⁊ morte condēnatā. ad hebre.ii. Nusq̄ angelos apprehendit: sꝫ semen abrahe. Scd̄o i eo q eūdē filiū post carnē assumpsit fecit.xxxiii. annis seruire hominem erudiēdo ⁊ informādo ⁊ tandem pro ipso redimēndo constituit cū mori. Tercio in eo q homīes sibi in filios adoptauit et fratres xpi eē voluit. Vn̄.i. Jo. iii. Videte qualem dilectionē dedit nobis deus vt filii dei nominemur et simus. Quarto q homines sic redēptos et in filios adoptatos heredes regni sui fecit cum filio suo iesu xpo. ad Ro.viii. Filii dei sumus. Si aūt filii ⁊ heredes: heredes quidem dei: coheredes autem christi.

¶ Feria tercia post penthecostes. Euāgeliū. Secundum Johannem.

IN illo tēpore Dixit iesus phariseis. Amen amē dico vobis: q̄ nō itrat per hostiū in ouile ouiū: sꝫ ascēdit aliūde: ille fur est ⁊ latro Qui aūt intrat per hostiū pastor ē ouiū: hinc hostiari⁹ aperit: ⁊ oues vocē ei⁹ audiūt Et ꝓprias oues vocat nominatī: ⁊ educit eas. Et cū proprias oues emiserit: āte eas vadit Et oues illū sequūt: qꝛ sciūt vocē ei⁹. Alienū aūt nō sequūt sꝫ fugiūt ab eo: qꝛ nō nouerunt vocē alienoꝝ. Hoc puerbiū dixit eis iesus Illi aūt nō cognouerūt: q̄d loqueretur eis. Dixit ergo eis iterꝝ iesus Amen amen

dico vob; q2 ego sũ hostiũ ouiũ Oẽs quotquot venerũt ante me fures sũt et latrones Sz nõ audierũt eos oues Ego sũ hostiũ p me si qs itroierit saluabitur: et igredietur et egredietur: et pascua inueniet. Fur nõ venit nisi vt furetur: et mactet et pdat Ego veni vt vitã habeãt: et abũdãtius habeant.

Postilla.

¶ In illo tp̃e. Dixit ies9 phariseis. Amẽ amen dico vobis q.rc) Joh.x. Hystoria hui9 euãg. fctã est anno xp̃i.xxxii. vi.kal. octo. sab. inditione. v. lũa. xiiii In initiũ istius euãg. scribit sctũs iohẽs in pcedẽti ca. q xp̃s dixit. In modicũ ego in hũc mũduz veni: vt q nõ vidẽt videãt et q vidẽt ceci fiãt. Et audierunt qdã ex phariseis q cũ ipo erãt: et dixerũt ei. Nũqd et nos ceci sum9? Dixit eis ies9 Si ceci essetis: nõ hẽretis pctm. Ly. q2 si non vidissent opera xp̃i hẽrẽt aliquã excusationẽ de hoc q nõ crediderũt. nũc vo dicit: q2 videm9 pctm vr̃m manet. i. aggrauat. Tũc statim sequitur euã. hodi. (Amẽ amẽ dico vobis) Tho. i. i veritate dico vobis (Qui nõ intrat p hostiũ). i. p me humilẽ et pauperem (in ouile ouiũ). i. i ggregationẽ fideliũ: et i ecclesiã dei in qua grex diuinitus ptinetur (sz ascẽdit aliunde) siue p pecuniã: siue p falsã iusticiam: siue p violẽtiã (ille fur est) rapiẽdo qd non est suũ (et latro) retinendo q rapuit. Ly. hoc faciũt mali hoies statũ plationis indebite assequẽtes (Qui aũt intrat p ostiũ). i. p xp̃m (pastor est ouiũ. huic ostiarius apit). i. sps sctũs reuelat veritatẽ vt sciat oues pastore (et oues vocẽ ei9 audiũt) Ly. i. doctrinã recipiũt (et ppas oues vocat noiatim) i. certissime nouit dñs q sunt ei9. et vocat eas nõ solũ voce exterioris pdicationis: sz interne inspirationis (et educit eas) Ly. de tenebris ignorãtie (Et cũ pprias oues emiserit ante eas vadit) p exẽpla bonoꝝ operũ (et oues illũ sequũtur). s. exempla et vestigia sui pastoris (q2 sciũt vocem eius) p inspirationes diuinas alienũ aũt nõ sequũtur. s. q alicui9 a deo vita et doctrina: sicut est hereticus et qlz puersus doctor (sz fugiunt ab eo: q2 nõ nouerũt vocẽ alienoꝝ) i. nõ approbãt nec sequũtur Gor. Isti alieni sunt pseudo pphete. de qb9 dz Mat. vii. Attendite a falsis pphetis q veniunt ad vos in vestimentis ouiũ. intrinsecus aũt sunt lupi rapaces (Hoc pverbiũ dixit eis iesus. Illi aũt nõ cognouerũt qd loqretur eis.) Thomas. i. nõ intellexerũt qs esset pastor: qs fur: et q oues. (Dixit ergo eis iteꝝ iesus. Amẽ amẽ dico vobis: q2 ego sũ ostiũ ouiũ) p qd intrãt oues ad fidẽ. (Oẽs quotqt venerũt an me) Tho. s. ex se nõ missi vel nõ inspirati a deo (fures sũt) reꝝ et dignitatũ (et latrones) aiaꝝ q2 eas occidũt p falsã doctrinã (Ego sũ ostiũ: p me si qs introierit). s. in ecclesiaz et societatẽ fideliũ (saluabitur) p grãm (et ingredietur). s. ad ptẽplationẽ deitatis (et egredietur) s. ad psideratiõnẽ gliose hũanitatis in xp̃o (et pascua inueniet) q2 vtraqz psideratio erit delectabilis et iocunda vt p3 Isa. xxxiii. Regẽ in decore suo videbũt (fur). i. qcũqz p me non igredit (nõ venit nisi vt furet). i. vt sibi vsurpet dñatũ et honorem in plebe) et mactet per falsam doctrinam (et pdat). i. mittat in dãnationẽ eternã (Ego veni vt vitã habeant) Tho. in pñti p grãm (et abũdantius habeant in futuro) p gloriaz Vñ apl's. i. Cor. ii. Oculus nõ vidit / nec auris audiuit / nec in cor hois ascẽdit / q preparauit de9 his q diligũt eũ. Circa pñs euãgeliũ vbi dz. Per me si quis introierit. Notandũ q hugo de prato dicit q xp̃s dei filius pp̃ nostrã salutẽ quattuor itinera pegit. Primũ fuit de celo in terram veniẽdo qñ carnẽ assũpsit de gloriosa virgine maria Joh. vi. Exiui a patre et veni in mundũ. Et hoc iter fuit penosuz q2 penalitates humane nature assumpsit: vt p3. Isa. liii. Vere langores nostros ipse tulit: et dolores nr̃os ipe portauit. q2 hic in mundo triginta tribus ãnis vixit et nunq risit. Scdm iter fuit de mũdo ad inferos descendẽdo qñ sedẽtes in tenebris visitauit: et hoc fuit iter victoriosũ: q2 portas inferni pfregit. Terciũ fuit de inferno ad mũduz redeũdo qñ pfractis iferis cuz magna pda a mortuis resurrexit. Quartũ fuit d mũdo ad celũ ascẽdẽdo: qñ in die ascẽsiõis videntibus aplis eleuat9 est: et nubes suscepit eũ ab oculis coꝝ. et hoc iter fuit valde gaudiosũ. vñ ps Ascẽdit de9 in iubilatione: et dñs i voce tube.

¶ Feria iiii. post penthe. Euãg. S. ioh. vi.

In illo tp̃e Dixit iesus turbis iudeoruz. Nemo põt venire ad me nisi pr̃ q misit me traxerit eũ Et ego resuscitabo

eū ĩ nouissimo die Et scriptū in prophetis. Et erūt oēs docibiles dei. Oīs q̄ audiuit a prē & didicit venit ad me. Nō qȝ patrē vidit q̄sq̄ nisi is q̄ ē a deo hic videt patrē Amē amē dico vobis q̄ credit in me habet vitā eternā. Ego sū panis vite Pr̄es vr̄i māducauerūt mānā in deserto: et mortui sūt Hic est panis de celo descēdēs Ut si q̄s ex ipso māducauerit: nō morietᷣ Ego sū panis viuꝰ: q̄ de celo descēdi Si q̄s māducauerit ex hoc pane. viuet ĩ eternū Et panis quē ego dabo caro mea ē pro mūdi vita.

Postilla.

¶ In illo tp̄e. Dixit iesꝰ turbis iudeorū Nēō pōt venire ad me Joh.vi. Hystoria hꝰ euāg.lectā ē āno xp̄i.xxxii.xviii.kal. maii.feria.iii.luna.xxiiii.Inditione.v. Ante initiū istiꝰ euāgelˀ.scribit sctūs iohēs i eod̄ ca. q̄ iudei murmurauerūt de illo verbo qđ xp̄s dixit. Ego sū panis viuꝰ q̄ de celo descēdi.& dicebāt Nōne hic est iesus filiꝰ ioseph: cuius nos nouimꝰ patrē & matrē. quō ergo dicit hic qȝ de celo descēdi. Rn̄dit ergo iesꝰ & dixit eis Nolite murmurare inuicē (Nemo pōt venire ad me) Tho. ꝓpter fidē credēdo & amādo (nisi pater meꝰ traxerit eū) .i. adiuuet eū ꝑ grāz suā Notādū ē ergo scḋz tho. q̄ p̄r̄ oīs trahit: qȝ oībꝰ offert grāz nō tn̄ oēs trahunt vel veniūt ad xp̄z: qȝ & si oībꝰ offeratur grā: nōtn̄ eā oēs accipiūt (& ego resuscitabo eū in nouissimo die) Ly.qȝ nō est aīa ad plenū btā donec fuerit corpori reunita. (Scriptum est i ꝓphetis Erūt oēs docibiles dei) Tho.i. capaces diuine doctrine. (Oīs q̄ audiuit a p̄r̄e) .i. diuinas īspiratiōes ꝑcipiendo (& didicit) eas sequēdo (venit ad me) ꝑ fidē formatā i p̄n̄ti: & per gloriā i futuro (nō qȝ patrē vidit q̄sq̄ nisi is q̄ est a deo) scȝ filius q̄ naturalr̄ procedit a p̄r̄e (Amē amē dico vobis: q̄ credit ī me hȝ vitā eternā) Tho.i. meipsū q̄ sū vita eter-

na) Ego sum panis vite) qȝ ille est verus panis q̄ pōt ꝓseruari a morte & dare vitā eternā. talis panis est xp̄s (Pr̄es vr̄i māducauerūt māna ī deserto) ꝑ.xl.annos. vt habetur. Exo.xvi. Deut.viii. (& mortui sūt) oēs corporali morte (Hic ē panis d̄ celo descendēs) ꝑ incarnationē quā prefigurabat manna (vt si q̄s ex ipso māducauerit) .i. digne (non morietur) Tho. in p̄n̄ti ꝑ culpā & in futuro ꝑ eternam penā (Ego sū panis viuus) .i. viuificās comedentē (qui de celo descēdi (vt essē panis hoīm q̄ erā panis angelorū (Si quis manducauerit ex hoc pane viuet ineternū) qȝ iste panis in māducantē nō conuertit: sed eū in se cōuertit. scḋm qđ dictū est a beato Aug. Nec tu me mutabis in te sicut cibū carnis tue. sed tu mutaberis in me (& panis quem ego dabo caro mea est) ipa eīn caro dn̄i nostri iesu xp̄i & ipse totus christꝰ ibi veraciter continetur scḋm deitatē corpus & animam.

¶ Feria.v.post penthe. scḋm Lucā.ix.ca.

In illo tp̄e Cōuocatis iesꝰ duodecim apostolis: dedit illis virtutē & potestatē sup omnia demonia & vt lāguores curarent. Et misit illos predicare regnum dei: & sanare infirmos. Et ait ad illos. Nichil tuleritis in via neqȝ virgam neqȝ perā: neqȝ pecuniā: neqȝ panē: neqȝ duas tunicas habeatis Et in quancunqȝ domum intraueritis: ibi manete: & inde non exeatis. Et quicunqȝ non receperint vos: exeūtes de ciuitate illa etiā puluerē pedū vestrorū excutite in testimonium supra illos Egressi aūt circuibāt ꝑ castella euāgelizātes & curātes vbiqȝ.

Postilla.

¶ In illo tp̄e. Conuocatis iesꝰ duodecī apostolis ⁊c) Descripta predicatiōe christi in precedentibus capitulis per seipsū: hic: scḋo describitur predicatio facta ꝑ missio-

nẽ discipulorũ. Et q2 predicator verbi diui-
ni post descensũ per p̄dicationẽ ad proximũ
debet per orationẽ descẽdere in deũ. sicut et
in scala iacob angeli descendebãt ⁊ ascende-
bãt: vt habetur Gene. xxviii. Ideo saluator
primo mittit discipulos predicare. Scdo do
cet eos orare. Sed hoc nõ est in presenti ca.
sed in ca. ix. Adhuc circa primũ premittitur
missio aplor̄. Scdo subditur missio. lxxii. di-
scipulorũ sed hoc est in ca. x. Circa primam
partẽ que cõtinetur in hoc euangelio datur
auctoritas apostolis predicandi et potestas
miracula faciendi ad confirmationẽ sue do-
ctrine. ⁊ sic mittuntur predicare. ⁊ est huius
partis de se patens sententia ex littera. Et si
quis ampliori modo velut videre hanc ma-
teriã: videat Matheũ super. x. ca.

¶ Feria. vi. post penthe scdm Lucã. v. ca.

In illo tp̄e. Factũ ẽ ĩ vna
die rũ: ⁊ iesus sedebat do
cens. Et erant pharisei seden
tes ⁊ legisdoctores qui venerãt
ex oĩ castello galilee et iudee et
hierusalẽ: ⁊ virtus dñi erat ad
sanãdũ eos Et ecce viri portã
tes ĩ lecto hoĩez q̃ erat para
litic⁹: ⁊ q̃rebãt eũ ĩferre ⁊ pone
re ãte eũ Et nõ ĩuenientes qua
parte illũ ĩferrẽt p̃ turba: ascẽ
derunt supra tectũ ⁊ p tegulas
submiserũt illũ. cũ lecto ĩ medio
ante iesũ. Quorũ fidẽ vt vidit
dixit. Hõ remittũtur tibi pecca
ta tua Et ceperũt cogitare scri
be ⁊ pharisei dicẽtes Quis ẽ hic
q̃ loq̃t blasphemias: Quis põt
dimittere peccata nisi sol⁹ de⁹:
Ut cognouit ãt ies⁹ cogitatiões
eorũ: respondens dixit ad illos.
Quid cogitatis mala in cordi
b⁹ vestris: Quid ẽ facili⁹ dice
re dimittũtur tibi peccata tua
an dicere surge ⁊ ambula: Ut
sciatis ãt q2 fili⁹ hoĩs habet po
testatẽ ĩ terra dimittẽdi pecca
ta: ait paralitico Tibi dico sur
ge: tolle lectũ tuũ ⁊ vade ĩ domũ
tuã Et ɔfestĩ surgẽs corã ill' tu
lit lectũ in quo iacebat et abiit
ĩ domũ suã magnificans deũ.
Et stupor app̄hẽdit oẽs: ⁊ ma
gnificabãt deũ Et repleti sunt
timore dicẽtes: q2 vidim⁹ mira
bilia hodie. Postilla.

¶ In illo tp̄e. Factũ est in vna
dier̄ ⁊ iesus sedebat docẽs ⁊c. Descripta in
capitulo precedẽti predicatiõe xp̄i et ei⁹ cõfir-
matiõe euãgelista lucas describit in princi-
pio huius capituli aliquor̄ aplor̄ cõuersio
nẽ ad ipm. Et diuidit capitulũ in duas ptes
In prima nãq3 describit vocator̄ cõuersio
Et hoc in pria pte hui⁹ capituli: q̃ nõ ponit.
in hoc euãgelio. In scd̄a ponit cõuersor̄ cõ-
firmatio p opa miraculosa. ⁊ de hac sola pte
hic d̄r q̄ postq̄ vocati fuerũt ⁊ cõuersi simon
petr⁹ / iacob⁹ ⁊ iohẽs filii zebedei ppter mł-
titudinẽ piscũ quã receperãt per verbũ xp̄i
secuti sũt xp̄m oĩb⁹ relictis. Et viso deide mi
raculo de leproso mũdato: sequit p̄ns euan-
geliũ in q̃ describit aplor̄. vocator̄ ⁊ cõuer-
sor̄ cõfirmatio p aliud op⁹ miraculosum de
paralitico: quẽ q̃rebãt viri cũ portãtes ifer-
re ⁊ ponere añ iesũ. ⁊ cũ nõ possẽt ppt gẽtiũ
multitudinẽ submiserũt ĩfirmũ cũ lecto suo
in mediũ añ iesũ cũ firma fide: vt q̃ proximuz
videret ab eo misa mot⁹ sanaret eũ Quẽ vi-
dẽs ies⁹ dixit ei. Hõ remittunt tibi pctã tua
Et q2 ex illis verbis xp̄i ceperũt scribe ⁊ pha
risei murmurare: vt pz in lr̄a. Rñdit iesus
ad eor̄ cogitatiões. Et deide ĩfirmũ ab ĩfir-
mitate sua corporali oĩno curauit Ubi notan
dũ q̄ cũ plerũq3 infirmitas corporis pcedat
ex infirmitate anime: id est ab aliquo vicio:
inde est q̄ christ⁹ nunq̄ aliquem curauit cor
poraliter quin illũ prius curauerit spiritua
liter vt patet de isto et de pluribus aliis. Et
est de se patens littera per totum istud euã-
gelium.

¶ Sabbô scdm Lucam. iiii. ca.

In illo tp̄e Surgēs iesus de synagoga: introiuit i domū symonis: socrꝰ āt symonis tenebat magnis febribꝰ. ⁊ rogauerūt illū pro ea Et stās sup illā īperauit febri: ⁊ dimisit illā Et cōtinuo surgēs: ⁊ ministrabat ill'. Cū sol āt occidisset: oēs q̇ habebāt īfirmos varijs languoribꝰ / ducebāt illos ad iesū At ille singulis manꝰ īponens curabat eos Exibāt aūt demonia a multis clamātia ⁊ dicētia qꝛ tu es filiꝰ dei. Et increpās nō sinebat ea loq̇: qꝛ sciebāt ipsum esse christū Facta aūt die. egressus ibat ī desertū locū ⁊ turbe req̇rebāt eū Et venerūt vsq₃ ad ipsū: ⁊ detinebāt eū ne discederet ab eis. Quibꝰ ille ait. Qꝛ ⁊ alijs ciuitatibꝰ oportet me euāgelizare regnū dei: quia ad hoc missꝰ sū Et erat p̄dicās: i sinagogis galilee.

Postilla.

¶ In illo tp̄e. Surgens iesꝰ de synagoga. ⁊c.) In capitulis precedētibus sit mentio de predicatione precursoris i sequentibꝰ vero de p̄dicatiōe saluatoris. Et qꝛ ydoneitas predicatoris in tribus cōsistit. s. in corporis maceratione p ieiuniū p qđ carnis incentiū reprimit. scđm qđ dicit Paulꝰ prime ad Corinth. ix. Castigo corpꝰ meū ⁊ in seruitutē redigo. ⁊c. Secūdo infernore orationis in loco solitudinis vbi diuina sapiētia hauritur: que postea p predicationē effunditur. Vñ paulus anteq̄ mitteretur ad predicandū in oratione fuit illustratus: scđm qđ habetur Actuū. ix. Ecce ei orat. Et postea subditur. Vas electiōis est michi iste. vt portet nomen meū. ⁊c. Ad que sequitur tercium qđ est victoria tētationis. nō eni est idoneꝰ ad predicandum qui sucumbit tentationibus Ideo his tribus completis in xp̄o. vt patet in p̄ncipio huius ca. vsq₃ ad p̄nsēs euāg. quod ponitur in fine ipsius capi. in quo ponunt plura miracula p i p̄m facta post victoriā quā habuit de dyabolo et eius tentationibus. Dixit ergo in presenti euangelio q̄ postq̄ exiuit miraculose de medio illoꝝ q̄ propter inuidiam qꝛ reprehendebat eos publice de vicijs eoꝝ / voluerūt eū precipitare de supercilio mōtis descendit in capharnaū ciuitatē galilee: ibiq̄ docebat eos ⁊ stupebāt in doctrina eius. Et ibi curauit demoniacū quēdā. s. in synagoga (Surgens aūt iesus de synagoga). s. postq̄ docuerat populū ⁊ curauerat demoniacū p̄dictū (introiuit in domū symonis. s. petri vt ibi acciperet refectionē post laborē. Et est de se patens littera vsq₃ ibi (Cū aūt sol occidisset oēs q̄ hēbant infirmos ⁊c) vbi pōt colligi q̄ tanta ⁊ in tam magno numero miracula fecit q̄ euangelista nō potuit illa in speciali declarare seu ascribere. Et est de se patens littera vsq₃ in finem euāgelii. Sꝫ circa curatione febris apud socrum symonis est aduertendū: q̄ lꝫ virtute nature febris possit curari: ⁊ sic de multis alijs infirmitatibꝰ nō tñ in instanti. xp̄s aūt sanauit eā hic subdito: et ita p̄fecte q̄ illa mulier ministrabat eis. Et quo ōndit̄ ista curatio miraculosa ad discipulorum ꝯfirmationē. Circa aūt istud miraculū ⁊ alia posita in littera est notandū q̄ sicut illa quorum cognitio subest naturali facultati intellectus confirmantur esse vera per reductionem ad prima principia. Sic veritas illorum que transcendunt naturalem facultatem intellectus de quibꝰ erat doctrina xp̄i confirmantur per operationem miralulorum que a solo deo possunt fieri. Et ideo cū inducuntur ad confirmationem alicuius doctrine ostenduntuntur esse vera: cum deus testis esse non poterit alicuius falsitatis. Igit ad hoc inducuntur miracula prius dicta.

¶ Dominica prima post pentheco. Euangelium Secundum Lucam. vi. capitulo.

In illo tp̄e Dixit iesus discipulis suis Estote misericordes sicut ⁊ pater vester misericors est. Nolite iudicare ⁊ non iudicabimini. Nolite cōdemnare: ⁊ non condemnabimini. Dimitte: ⁊ dimittabimini

ni. Date & dabitur vobis. Men
surā bonā & cōfortam & coagi-
tatā & supereffluentem dabunt
in sinum vestrū. Eadē quippe
mensura qua mensi fueritis re
metietur vobis. Dicebat aūt il
lis & similitudinē. Nūquid po-
test cecus cecum ducere? Nōne
ambo in foueā cadunt? Nō est
discipulus super magistrum?
Perfectus aūt omnis erit: si sit
sicut magister eius. Quid autē
vides festucam in oculo fratris
tui: trabem autem que in oculo
tuo est non cōsideras? Aut quo
mō poteris dicere fratri tuo:
frater sine eiciā festucā de ocu
lo tuo: ipse in oculo tuo trabem
nō vides. Hypocrita eiice pri-
mū trabē de oculo tuo: & tūc p-
spicies vt educas festuca de ocu
lo fratris tui.

Postilla:

¶ In illo tēpore. Dixit iesus di
scipulis suis. Estote misericordes sicut ⁊ pat
vester misericors ē. etc. Lu. vi. Mat. vii. Mar
ci. iiii. Hysto. h⁹ euang. dixit dñs iesus anno
ei⁹. xxxii. idus iulii. Feria. v. indictiōe. iiii. lu-
na. vi. Añ initiū isti⁹ euāgelii scribit sanct⁹
lucas q̄ xp̄s dixit. Mutuum datē nichil inde
sperātes: ⁊ erit merces multa. ⁊ eritis filii al
tissimi: q̄z ipse benignus est super ingratos ⁊
malos. Tunc statim sequitur euangel. hodier
nū (Estote misericordes) In hoc euāgelio do
cet nos iesus xp̄s misericordes esse ad paupe
res: ponēs p̄rem celestē in e remplūteuz dicit
(Estote misericordes) Gor. nō dicit estote po
tentes sicut pater ē: vel sapiētes sicut filius
dei est (sed estote misericordes: sicut pater ve
ster misericors est) Ly. deus enī reuelat mi-
serias n̄ras pp̄ter suā bonitatē: sic et homo
debet mouere ad reuelandā miseriam proxi-
mi pp̄ter amorem bonitatis diuini (Nolite
iudicare) scz temerarie de proximo (⁊ nō iudi-
cabimini). La deo (nolite cōdēnare ⁊ nō cōdē
nabimini) quasi dicat ⁊ si forte ex fragilitate
humana contingat vos suspiciose iudicare:
nolite tñ condemnare. i. aliquē dignum condē
natione cōdemnate diffinite: q̄z aliquis est
hodie malus q̄ fortassis cras erit bonus. Exē
plum in paulo: vt patet. Actuum ix. ⁊ i publi
cano: vt patet Luce. xviii. (dimitte) scilicet
iniurias vobis illatas a proximo (⁊ dimitte-
tur vobis) scilicet peccatum vestrū a deo cui
frequenter iniuriati fuistis (date. s. tempora-
lia (⁊ dabitur vobis.) Glosa interlinearis vi
ta eterna. Guil. danti pauperibus non soluz
dantur spiritualia in presenti ⁊ celestia in fu
turo: imo etiam tēporalia et naturalia bona
ei multiplicantur. ergo dicit (mensurā bonā)
quantū ad bona fortune. que aliquādo cōfe
runtur propter opera pietatis (⁊ confertaz)
quantuz ad bona nature: sicut sanitas et hu
iusmodi. que etiā aliquando conferūtur pro
pter opera pietatis (⁊ coagitatam (quātū ad
bona gratie (⁊ supereffluentē dabunt in si-
gnum vestrū) quantū ad bona glorie. Et id
dicit apostol⁹. i. ad. Thimoth. iiii. Pietas ad
omnia valet ad p̄missionē vite que nūc ē ha
bens: et future (Eadem quippe mēsura qua
mensi fueritis: remetietur vobis Ly. q̄z secū
dum q̄ opera pietatis sunt maiora erit ⁊ re-
tributio maior Ista tamen maioritas est at
tendenda semper secunduz magnitudinē in
terioris affectus. vnde ⁊ mathei. xii. vidua q̄
misit duo minuta in gazophilatium secun-
dum testimoniū saluatoris dicit plus misisse
q̄ multi diuites qui magna dona miserant.
vnde. Hiero. Que offeruntur non suo pondere
sed offerentis voluntate pensantur (dicebat
autem ⁊ illis) scilicet discipulis suis ⁊ turbis
(similitudinē. Nunquid potest cecus) id ē ca-
rens sapientia ⁊ sciētia (cecum ducere) id est
ignorantē docere ⁊ dirigere. quasi dicat non
(nōne ambo in foueam cadunt) id est in per
ditionē. Primo enī cadunt in foueam culpe
secundo in foueam gehenne. vñ. Gregorius
in pastorali. Cum pastor per abrupta gradi
tur: consequēs est: vt grex ad p̄cipiciū sequat
Unde etiam. Ecclesi. x. Qualis rector ciui-
tatis: tales ⁊ qui habitant in ea (Nō est disci
pulus super magistrum. Ly. ⁊ ideo nō ē mi-
rum si ipsum sequitur. Unde subditur (perfe
ctus autem omnis erit si sit sicut magister
eius: quia si assimiletur bono magistro: erit
perfectus secundum veritatem (non est disci
pulus super magistrū) Gor. de quo magistro
dicitur. Math. xxiii. Magister vester vnus

est xps. Item iohannis.xiii. Vos vocatis me magister et domine: et bene dicitis. sum etenim. (Perfectus autē omnis erit si sit sicut magister eius) Nam huius magistri .i. xpi imitatio est humana perfectio. Unde Augustinus. Summa perfectio xpiane religionis est imitari quē colis. (quid autem vides festucam) id est peccatum: videlicet minus (in oculo fratris tui) id est in conversatione et conscientia eius (et trabem) id est maius peccatum (qui est in oculo tuo) id est in teipso (non consideras) ut patet ad Roma. ii. Qui alium doces: teipsum non doces (aut quomodo potes dicere fratri tuo frater sine) id est permitte (eiciam festucam) .i. culpam modicam (de oculo tuo. ipse trabem in oculo tuo non vides. hypocrite) Gor. quia si hec facis ex simulatione non ex dilectione iusticie: scz q̄ arguis et ponderas peccata aliena: ut lateāt tua (eiice primo trabem de oculo tuo) Ly. quia hic est ordo charitatis q̄ a seipso incipiat: ut ptz Proverbiorū xviii. Iustus prior est accusator sui. Sed in oppositum multi sunt qui alios corrigunt et seipsos negligunt (et tunc perspicies: ut educas festucam) .i. parvuz defectum (de oculo fratris tui) s. postq̄ emendasti tuos magnos defectus. Circa pns euāg. ubi dz. Estote misericordes notandū est q̄ duo tenemur proximo scz compassionem cordis: et beneficium operis si assit facultas. A primo nullus excusatur: quia omnis homo debet compati proximo afflicto: et in necessitate constituto. A secundo scz beneficio operis excusantur multi. s. quando facultas deest: sed si facultas adest: tūc in necessitate proximo quilibet tenetur subvenire. Unde .i. iohannis. iii. Si q̄s habuerit substantiam huius mundi: et viderit fratrē suū necesse habere: et clauserit viscera sua ab eo: quomodo caritas dei manet in eo? quasi dicat nullo mō: ergo signū est q̄ caritas dei nō est in illo homine. Unde ex iam dictis ptz q̄ non dare elemosynam cū non habet non est signum q̄ caritas dei non sit in tali homine sed non compati pauperibus et tribulatis est signum q̄ charitas dei nō est in eo. Unde elemosyna interior. s. compassio cordis est maior elemosyna q̄ datio nutrimēti. Sequitur in evangelio. Nolite iudicare. Unde hic queritur utrum oīa dubia sint in meliorem partē interpretanda? Respondeo secundum Thomā q̄ qui habet malam opinionez de aliquo sine causa legitima iniuriatur eidem: ideo q̄libet in omni causa dubia debet factum vel dictum proximi in melius interpretare Et melius ē q̄ aliq̄s frequenter fallatur habens opinionem de aliquo malo: q̄ q̄ rarius fallatur habens malam opinionem de aliquo bono quia ex hoc fit iniuria alicui: nō autem ex primo. hec ille. Sequitur nūc. Date et dabitur vobis. Unde hic queritur utruz dare elemosynam sit in precepto? Rn̄deo scdm Thomā ubi supra. quia cum dilectio proximi sit in precepto necesse est omnia illa cadere sub precepto sine quibus dilectio proximi non servatur. Ad dilectionem autem proximi pertinet: ut ei non solum velimus bonum: sed etiam operemur bonum scdm illud .i. Iohānis. iii. ca. Non diligamus verbo neq̄ lingua: sed opere et veritate. Et ideo elemosynaruz largitio est sub precepto debitis circumstantiis observatis q̄ in dante sit superfluum et in recipiente necessitas alia est in consilio et nō in precepto.

¶ In festo corporis christi. Euangeliū Secundum Iohannem. vi. ca.

In illo tpe. Dixit iesus discipulis suis: et turbis iudeorum. Caro mea vere est cibus: et sanguis meus vere est potus. Qui manducat meā carnem: et bibit meum sanguinem in me manet: et ego in illo. Sicut misit me vivens pater: et ego vivo propter patrem. Et q̄ mādučat me: et ipse vivet propter me. Hic est panis qui de celo descendit. Non sicut manducaverunt patres vestri māna: et mortui sūt. Qui manducat hunc panē vivet in eternum.

Postilla.

¶ In illo tpe. Dixit iesus discipulis suis et turbis iudeorū. Caro mea vere est cibus: et sanguis meus vere est potus. Ioh. vi. Hystoria huius euā: facta est anno xpi. xxxii. viii. kal. Maii. Feria. iii. indictione. v. Luna. xxiiii. Ante initiū istius euāgelii scribit sctūs ioh. in eodē ca. q̄ xps dixit turbis iudeorum. Amen amen dico vobis: nisi manducaveritis

carnẽ filii hois: ⁊ biberitis eius sanguinẽ nõ hẽbitis vitã in vobis. Tũc post modũ sequitur euãg. hodi. (Caro mea vere est cib⁹) Hic xp̃s loquitur de sacramento eucharistie: ĩ quo sacramẽto ꝯtinetur vera caro xp̃i crucifixi in cruce: ⁊ sanguis ei⁹ effusus ĩ passione: dicẽs. Caro mea vere est cibus: ⁊ sanguis meus vere est potus) Ly. Caro eñ ⁊ sanguis xp̃i reficiunt aiam q̃ immortalis est. Cib⁹ aũt corporalis reficit tm̃ corpus: quod est corruptibile Uñ aug. Cũ in cibo ⁊ potu hoies id appetãt vt oĩno nõ esuriant neq̃ sitiant. hoc veracitẽ non prestat nisi iste cibus ⁊ potus q̃ eos a quibus sumit ĩmortales ⁊ in corruptibiles reddit et facit socios sanctorꝫ: vbi pax erit ⁊ vnitas (qui mãducat meã carnẽ) sp̃uali mãducatione (et bibit meũ sanguinẽ) ꝑ dilectionem (in me manet: et ego in eo) Tho. In iam dictis vbis dat xp̃s intelligere differentiã isti⁹ cibi ad alios carnales cibos. Alii eñ cibi cõuertunt in manducãtẽ: iste cib⁹ manducãtẽ in se conuertit: vt dictũ est a sancto aug. Nõ tu me mutabis in te sicut cibũ carnis tue: sed tu mutaberis ĩ me (sicut misit me viuẽs pr̃) Tho. i. hoiem fecit (sic ego viuo propẽ prẽꝫ) referendo totã vitã meã ad ip̃m (Et q̃ mãducat me ⁊ ip̃e viuet ꝓpter me) q2 vnimur deo ꝑ fidẽ ⁊ dilectionẽ in ꝑceptione sacri (Hic est panis q̃ de celo descẽdit). i. de sinu p̃ris. Anselm. Ut panẽ angelorꝫ manducaret hõ: rex angelorꝫ fact⁹ est hõ (nõ sicut mãducauerũt patres vestri mãna ĩ deserto: ⁊ mortui sũt) Ly. Et ideo nõ fuit vere cib⁹ celestis: sed tm̃ figura ei⁹: q2 vitã sp̃ualẽ nõ cõferebat / sꝫ eandẽ dari in hoc sacramẽto p̃figurabat. Sicut ei mãna deuotis et gratis dabat oim ciborꝫ delectamẽtũ. Malis aũt erat insipidũ: sicut dr̃ Nume. xxi. Aia nostra nauseat sup cibo isto leuissimo. sic eucharistia digne sumẽtibus est vite sp̃ualis solatiũ: ⁊ indigne sumẽtib⁹ iudiciũ (q̃ manducat hũc panẽ) Ly. digne (viuet in eternũ) Uñ Aug. q2 ex nobis vitã eternã hẽre non possumus panẽ celi⁹ mãducare debemus / vt viuam⁹: vñ Remig. Cuꝫ ois salus corporis et aie est in corporis et sanguinis susceptione. honorem⁹ xp̃m in hoc sacramẽto: vt mediante hoc sacramẽto: vt mediãte hoc sacratissimo sacramẽto ad eternã salutẽ puenire mereamur. Unde circa p̃ns euang. vbi dicitur. Qui manducat hũc panẽ. Notandũ q̃ panis et vinũ inter consueta nutrimenta maxime corpus nutriũt ⁊ sustẽtãt. Instituit ergo dñs iesus christus sub his speciebus: vt intelligeremur q̃ ꝑ hoc q̃ sicut panis ⁊ vinũ maxime nutriũt corpus ⁊ sustẽtant sicut contentũ sub istis speciebus maxie sustentat nutrit ⁊ reficit aiam. Hoc eñ sacramentũ digne sũptũ inter oia alia sacramenta plus efficit et auget caritatẽ: ⁊ ꝯñr oẽs virtutes: ⁊ maxime valet ad diminutionẽ oĩꝫ pctõꝫ ⁊c. Unde etiam magister sniaꝫ libro. iiii. dist. xi. dicit: q̃ sub huiusmodi specieb⁹ panis ⁊ vini p⁹ cõsecrationẽ sunt oia q̃ sunt in xp̃o in sua existẽtia naturali: q2 ibi est purissima caro xp̃i siue corpus ei⁹. qđ fabricante sp̃ũ scõ tractũ fuit de suo benedicto vtero virginis gloriose: et qđ nũc glificatũ est in celo. Secũdo q2 caro xp̃i nõ viui: sine sanguine: iõ est etiã ibi sanguis iste p̃ciosus q̃ emanauit abundanter ꝑ multiplicia vulnera dñi nr̃i iesu xp̃i. Tercio q2 nõ est verus hõ sine aĩa rõnali: ꝓpter qđ etiã ẽ ibi aĩa xp̃i: cui dat⁹ ẽ sp̃ualis nõ ad mẽsurã. Quarto q2 xp̃s est verus de⁹: ideo ꝯñr est ibi ꝑsona filii dei sue humanitati vnita in vnitate suppositi. Et sicut hec quattuor sũt q̃ qõlꝫ corꝫ est veraciter sub specie panis ita ⁊ oia simul ⁊ qõlꝫ in calice sub specie vini cõtinetur. nec plus specie panis q̃ in calice sub specie vini continetur aut econuerso: sed idẽ per omnia et eodem modo. ⁊c. Item notandum q̃ xp̃iani non adorant in hoc sacramẽto panem: cum ex fide sciunt illum ibi non esse: sed substantialiter versum in christi verũ corpus. Nec adorant species sacramentales vt deum et accidentia que remanserunt: sed adorant christum dominum deum verum ⁊ hominem sub istis speciebus inuisibiliter existentem et realiter presentem. Sic similiter in calice post consecrationem non adorant vinum cum non sit ibi: sed est substãcialiter versum in sanguine christi. Nec adorant species vini vt deum sed adorant christum dominum verum deum et hominem sub istis speciebus sic inuisibiliter existentem et realiter presentem. ¶ Item notandum q̃ non debet quisq̃ credere q̃ in diuisione hostie diuidat in lacceretur corpus Christi. Aut q̃ in hostie sumptione corpus christi conteratur dentibus. aut q̃ corpus christi digeratur et in corpus sumentis conuertatur sicut et alii cibi: sed sole species franguntur et atterun tur quibus ꝯsumptis desinit ibi eẽ corpus Christi: et remanet in anima solus sacramẽti effectus: qui est anime refectio per augmẽtum gratie et virtutum. Unde etiam Damascenus dicit. Dum species sentitur sacramẽtum est: dum autẽ desinit sentiri sacramẽtuꝫ non est. ⁊c. Item sciendum q̃ tota ecclesia ca

tholica isto sacramēto reficitur. Unde greg. Offertur eīn p glia btōꝝ/ p salute viuoꝝ ꝛ p subita liberatiōe i purgatorio detentoꝝ Ad qđ designādū hostia frangit in tres ptes ꝛ xp̄s integralit est in qualibet. Uñ de hoc dꝫ in decreta In qualibet parte hostie totus et integer ē xp̄s deus.xv.q̄sti.ii. Singuli. vñ etiā Grego. ꝑticula in calice missa significat beatos i patria: q vino eterne dulcedinis iebriātur. Alie vero due ꝑticule q dentibus atterūtur signāt illos q vel in p̄nti vita vel etiā in purgatorio in penis transitoriis affliguntur

¶ Dñica.ii.post penthe. Euan. S. luc.xiiii.

In illo tp̄e Dixit ies9 discipul' suis parabolam hāc Hō q̇dā fecit cenā magnā ꝛ vocauit mltos Et misit seruū suū hora cena dicere inuitat' vt venirēt: qꝫ iā pata sūt oīa Et ceperūt oēs simul excusare Prim9 dixit Uillā emi: ꝛ necesse habeo exire ꝛ videre illā Rogo te: habe me excusatū Et alt' dixit Juga boū emi quīqꝫ: ꝛ eo ꝓbare illa rogo te habe me excusatum Et ali9 dixit. Uxorem duxi: ꝛ iō nō possū venire Et reuers9 seruus nūciauit hec dño suo. Tūc irat9 pr̄ familias: dixit seruo suo. Exi cito i plateas ꝛ vicos ciuitatis: ꝛ pauperes ac debiles cecos ꝛ claudos itroduc huc Et ait seru9 Dñe factū est ita: vt iperasti ꝛ adhuc loc9 ē Et ait dñs seruo Exi i vias ꝛ sepes: ꝛ cōpelle intrare vt ipleatur dom9 mea Dico aūt vobꝫ q nēo virorū illoꝝ q vocati sūt: gustabit cenā meā

Postilla.

¶ In illo tp̄e Hō q̇dā fecit cenā magnā. Luc.xiiii. Math.xx. Hyst. hui9 euāg. facta ē āno xp̄i.xxxii. v.kal.octo. Dñica sdīctiōe. v.lūa.xiii. Ante iniciū h9 euā. scribit scūs luc. i eodē c. q xp̄s dixit ad q̄ndā q eū ꝛ etiā alios inuitauerat. Cū facis prandiū aut cenā noli vocare amicos tuos neqꝫ cognatos neqꝫ vicinos neqꝫ dites: ne forte ꝛ ipi te reinuitēt ꝛ fiet tibi retributio. Sꝫ cū facis cōuiuiū voca paupes debiles ꝛ cecos ꝛ claudos et btūs eris: qꝛ nō hñt vñ retribuāt tibi. retribuetur enī tibi i retributiōe iustoꝝ. Hec cū audisset q̄dā de sil' discūbētib9 dixit illi. Btūs q mādūcat panem in regno dei. Et ipe dixit (hō q̄dā) .i. xp̄s ver9 hō ꝛ verus de9 (fecit cenam magnā) Ly.i. statuit celestē btitudinē: q vocatur cena: eo q est refectio vltima greg. Hec cena magna est satietas iterne dulcedīs quā nobis de9 ꝑparauit (ꝛ vocauit mltos) qꝛ vult oēs hoies saluos fieri.i. Thim.ii. ꝛ misit seruū suū) scdm Grego. p seruū intelligere debem9 quelꝫ ꝑdicatorē q tūc hoies ad cenā dñi vocat qñ aliq̄d in eoꝝ edificatōez loquit (hora cene (finis est seculi.i. vltia etas i qua nos sum9. vñ aplūs. Nos sum9 in quos fines seculoꝝ deuenerūt dicere inuitatis vt venirēt) Nā de9 nos in oī tp̄e vocat ad cenā suā: aut p inspirationē: aut p ꝑdicationē: aut p ꝓsperitatē: aut per flagellationē: ꝛ sic d' aliis (qꝛ parata sūt oīa) xp̄o in cruce imolato apt9 ē introit9 in regnū celoꝝ. In signū hui9 xp̄s pēdēs in cruce dixit. Consūmatū est. ꝛc (Et ceperūt oēs sil' excusare) Ly.i. p mala opera se retrahere Et accipit oēs p maiori pte: qꝛ pauci saluantur respectu dānatoꝝ: vt pꝫ Mat.xx. Multi sunt vocati: pauci vero electi (Et prim9 dixit Uillā emi ꝛ necesse habeo exire ꝛ videre illā Ly. hic notant supbi per dñꝫ ville: qꝛ supbi cupiūt aliis dñari (rogo te habe me excusatū vñ Grego. Hūilitas sonat in voce. Sꝫ supbia est in actiōe dū venire ꝯtēnit (ꝛ alt' dixit. Juga boū emi q̄nqꝫ: et eo ꝓbare illa) Ly. p hoc intelligūtur cupidi terrenis nimis intenti: finem suum ibi cōstituētes: ꝛ q̄rqꝫ sens9 nimium circa tp̄alia occupātes (rogo te habe me excusatum. Et alius dixit. Uxorem duxi: ꝛ iō non possum venire) Per hoc intelligunt luxuriosi. Quis enīꝫ omnia vicia mortalia impediāt venire ad cenam refectiōis eterne: tñ ille tria petā. scꝫ superbia/ auaricia/ luxuria precipue ipediunt venire ad cenam celestem Queritur quare luxurios9 nō rogauit seruū de excusatione sua/ sicut ꝛ alii duo r'ñ. Gorꝛ q lꝫ multa alia petā sunt grauiora q̄ luxuria tñ luxuria fortius ligat et magis impedit a bonis operibus (Et reuersus seru9 nūciauit

het dño suo) Guil. pdicatores verbi dei dum
pficiūt. ad deū redeūt grās agēdo. Sz cū ob
stacula īueniūt: quasi ei nūciāt pplū ⁊ auxi-
liū ei⁹ īplorāto (tūc irat⁹ pr̄ familias) Guil.
Euāgelista hic loquit̄ de deo more hoīs irat ī
in quē tñ mot⁹ ire nō cadit: sed dr̄ irasci qñ
facit opa q̄ congruunt irato (dixit seruo suo.
Exi cito ī plateas ⁊ vicos ciuitatis ⁊ paupes
ac debiles: cecos et claudos introduc huc.)
Omps ⁊ misericors de⁹ quos mūdus abīci
ipse misericordit̄ recipit. vñ Greg. Paupes
ac debiles: ceci ⁊ claudi vocātur ⁊ veniūt: qz
īfirmi quiq; atq; in mundo despecti plerūq;
tāto celeri⁹ vocē dei audiūt quāto ī hoc mū
do nō hñt vñ delectātur (⁊ ait seru⁹. dñe fa-
ctū est: vt imperasti: ⁊ adhuc locus est. Et ait
dñs seruo. Exi in vias ⁊ sepes) per vocatos
de plateis ītelliguntur publice petōres. Per
vocatos de vicis ītelligūtur occulti petōres
q̄ saltē erubescūt petōres videri. Per voca-
tos de viis ītelligūtur petōres q̄ parati sunt
cuerti de facili. Per vocatos de sepibus in-
telliguntur petōres q̄ de petīs suis iā dolere
incipiūt ⁊ cpugūtur (⁊ cōpelle ītrare) Guil:
hāc cōpulsionē facit aduersitas. Vñ Greg.
Mala q̄ nos hic premūt ad deū nos ire cpel
lūt. Guil. Nōne xp̄s cōpellit paulū q̄ pstra-
tus ⁊ visu amisso cuersus est: vt pz Actu. ix.
Itē filiū pdigum q̄ fame cōpulsus rediit ad
prēm suū: vt pz Lu. xv. Aug. Felix necessitas
que cōpellit ad meliora / vt ipleatur dom⁹)
Glo. itersi. numerus pdicato⁊ fideliū qui nu
mer⁹ ī explectus nō remanebit (dico aūt vo
bis q̄ nemo viro⁊ illo⁊ q̄ vocati sūt) Guil.
se excusātiū: ⁊ nolentiū venire (gustabit ce-
nā meā) O q̄ grauis et dura puatio excludi
a visione dei ⁊ societate marie ⁊ oīm sāctor
⁊ qd̄ grauī⁹ ē q̄ sic exclus⁹ erat ī inferno selu
s⁹ vbi velit vel nolit gustabit cenā dyaboli.
¶ Dñica. iii. p⁹ pēth. Euā. S. Lu. xv.

In illo tp̄e. Erāt appropī
quātes ad iesū publicani
⁊ peccatores audirent illū. Et
murmurbant pharisei ⁊ scribe
dicētes. Qz hic peccatores reci
pit ⁊ māducat cū illis. Et ait ad
illos pa rabolā istā dicēs. Quis
et vobi s hō q̄ habet centū oues
⁊ si perd iderit vnā ex illis nōne
dimittit nonaginta nouē in de
serto: ⁊ vadit ad illā q̄ perierat
donec inueniat illā? Et cū in-
uenerit eā: imponit ī humeros
suos gaudens: ⁊ veniēs domū
conuocat amicos ⁊ vicinos di
cēs illis. Cōgratulamini michi
qz ineni ouē meā que perierat
Dico vobis q̄ ita gaudiū erit ī
celo super vno peccatore peni-
tentiā agente: q̄ sup nonagīta
nouē iustis q̄ nō indigent peni
tentia. Aut que mulier habens
dragmas decem: ⁊ si perdiderit
dragmā vnā nōne accendit lu
cernā ⁊ euertit domū ⁊ q̄rit dili
gēter donec inueniat: ⁊ cū inuene
rit cōuocat amicas ⁊ vicinas
dicēs. Cōgratulamini michi: qz
inueni dragmā quā pdiderā. Ita
dico vob: gaudiū erit ī celo co-
rā āgel' dei sr̄ vno petōre pniaz
agente. Postilla.

¶ In illo tp̄e Erant appropin
quātes ad iesū. Lu. xv. Mat. xviii. Mar. ii.
Hystoria hui⁹ euange. facta ē āno xp̄i. xxxii.
vi. kal. septēbris. fe. v. inditione. v. luna. xii.
Ante litiū hui⁹ euāg. scribit sāct⁹ lucas ī pre
cedēti ca. q̄ xp̄s dixit discipulis suis. Qui nō
baiulat crucē suam ⁊ venit post me: non pōt
me⁹ esse discipul⁹. Tūc postmodū sequitur
euāg. hodiernū (Erāt appropinquātes ad ie
sū publicani ⁊ petōres) Ly. ex pposito emen
dationis vite publicani dicūt petōres notorii
petōres vero occulti (vt audiūt illū) Ly. pa-
rati ei obedire (⁊ murmurabāt scribe ⁊ pha
risei) Gor. scribe dicūt pemīnētes ī sciā. pha-
risei pemīnētes in vita (dicētes. Qz hic petō
res recipit: ⁊ manducat cū eis) Ly. notantes
xp̄m de mala vita: eo q̄ talib⁹ amicabilē se
prebebat. Et ait ad illos parabolam istam di.
(Quis ex vobis hō q̄ hz centum oues) Gor.

Iste hō est iesus xps:q̄ hz centū oues.i. ange
los ꝛ hoies(ꝛ si ꝑdiderit vnā ex illis)Goz.qd
fctū fuit qñ hō pascua vite reliq̄t:ꝛ ouis vna.i
i.hūana natura totalr ꝑ rdita fuit:q2 oēs in
adā peccauerūt:vt ptz ad Rom.v.(Nōne di
mittit nonagintanouē in deserto:ꝛ vadit ad
illā q̄ perierat donec inueniat(Goz.hoc eiū fe
cit xps iesus qñ deserēs nouē ordines ange-
loꝝ venit ad q̄rendū hoiem ꝑditū.i. qñ car-
nē assūpsit:ꝛ eū q̄siuit ꝑ penitentiā ꝑdican-
do ꝛ miracula faciendo(ꝛ inuenit).i.qñ aliq̄
pctōres ꝯuersi ad eū pñiam agūt(ꝛ cū inue-
nerit eā ponit in hūeros suos) vñ Amb.hoc
iesus fecit qñ penā pctōꝝ in corpore suo sup
lignū crucis portaui.:vt pz Isa.liii. Uere la
guores nrōs ipe portauit(gaudēs)de hūani
gñis liberatione ꝛ veniēs domū).Celū em-
pireū.s.in die ascēsionis(cōuocat amicos et
vicinos)Guil.i.nouē choros angeloꝝ q̄ ami
ci ei⁹ sūt:q2 volūtatē ei⁹ ꝯtinue faciūt vicin.
quoqꝫ ei⁹ sūt q2 claritate visiōis ei⁹ assidue
ꝑfruunt.Math.xviii. Angeli eoꝝ sp vident
faciē pr̄is mei q̄ in celis ē(Dico vobis q2 ita
gaudiū erit in celo sup vno pctōre penitētiā
agēte:q̄ sup nonagintanouē iustis q̄ nō indi
gēt pnia)Guil.hoc intelligit de penitēte fer
uēti ꝛ de iustis negligētib⁹ ꝛ non feruētibus
Nō aūt āgeli dei magis gaudēt de pctōrib⁹
ꝯuersis:q̄ de iustis stātib⁹ nō est ꝓpter pctm̄
ꝯmissū:sꝫ ex hoc q2 ex pctis ꝯmissis sepe melio
res efficiunt ꝛ sctiores ꝛ in bono feruētiores
sicut sctūs Greg.exponit i omelia hodierna.
Magis inq̄t de pctōre cōuerso q̄ de stāte iu-
sto gaudiū fit in celis.q2 ꝛ dux in ꝓlio magis
illū militē diligit q̄ post fugā reuers⁹ hostem
fortit ꝑmit q̄ illū q̄ nūq̄ terga ꝓbuit:ꝛ nū
q̄ aliq̄d fortit fecit. Sic etiā agricola āplius
illā terrā amat q̄ post spinas vberes fruges
ꝑfert q̄ eā q̄ nūq̄ spinas habuit ꝛ nūq̄ ferti
lē messē ꝓduxit. Itē Guil.ꝛ sicut mr̄ hñs de-
cē pueros:si decimus fortiter egrotet magis
est sollicita de eo q̄ de aliis nouē:ꝛ si sanita-
tē recuperet magis gaudet de sanitate eius
recuperata q̄ de sanitate i aliis nouē ꝯserua
ta. Ita magis gaudiū est in celo sup vno pec
catore ꝯuerso q̄ de multis iustis(Aut q̄ mu-
lier hñs dragmas decē ꝛ si ꝑdiderit dragmā
vnā)Ly.mulier ista est sapia diuina hñs no
uē ordines angeloꝝ quasi dragmas nouē:et
decima dragma est hūana natura ad ymagi
nē dei facta:ꝛ capax ipsius ꝑ cognitionē ꝛ a-
morē.ista dragma decima fuit ꝑdita ꝑ pctm̄
ꝑmi ꝑarētū)nōne accēdit lucernā(Lucer
na est lux vera.i.xps q̄ illuiat oēm hoiē v e-
nientē in hūc mūdū.Joh.i.Et lucerna tunc
fuit accēsa qñ deitas hūanitati fuit vnita:n
lucerna tunc luxit qñ xps inter hoies ꝯuers
ꝯuersatione claruit:vt exēplariter vixit. vñ
Aug.de vera religione Quicq̄d xps gessit in
terris doctrina moꝝ fuit(ꝛ euertit domum)
Goz. qñ ꝯsciencias hoīm ꝑdicando de reatu
suo ꝯturbauit ꝛ purgauit(et q̄rit diligēter)
.s.nichil de illis q̄ pertinent ad redēptionem
nr̄am dimittendo. scḋm illud Isa.v. Quid
est qd vltra debui facere vinee mee ꝛ non fe
ci(ꝛ cū inuenerit dragmā)vñ dragma inuen
tur cū in hoiem similitudo ꝯditoris repara
hoc aūt fit ꝑ grām q̄ est ymago recreationis
Unde psal.iiii. Signatū est sup nos lumen
vultus tui dñe(ꝛ cōuocat amicas ꝛ vicinas)
i.angelicas ꝓeces q̄ de proximis deū ꝛ ꝯtem
plātur ꝛ amicabiliter famulātur(dicēs.)C
gratulamini michi:q2 inueni dragmā quam
ꝑdiderā)Et notāter dicit ꝯgratulamini mi
chi:ꝛ non dragme:ad ostēdendū suā libera
litatē q2 gaudiū suū vult oibus cōmunicare
(Ita dico vobis gaudiū erit corā āgelis de
sup vno pctōre penitentiā agente)Et nota
ter dicit penitētiā agēte:ꝛ non dicit cogitan
te solū:aut dicente:aut ostendente:vt hypo
crite:sed agente.s.realiter et veraciter. Pro
quo sciendū q2 maius est gaudiū angelis de
cōuersione vni⁹ pctōris q2 si filius alicuius
mortuis resuscitaretur:vel si filius alicuius
in imperatorē vel papā eligeretur. Vñ circa
pñs euangeliū vbi dr̄.Qui hz centū oues et
sciendū q2 ouis est aial de sua natura inocē
cetera aūt aialia aut mordent dentib⁹.vt ca
nis ꝛ lupus. aut pungūt vel īpungunt corni
bus:vt aries ꝛ thaurus.aut ꝑcutiunt pedib⁹
vt equus ꝛ mulus. aut dilaniant vnguibus
vt leo ꝛ vrsus.ouis aūt nichil hoꝝ facit. Qui
autē xpi sciat se nō esse:qui vel mordet denti
bus detrahendo:vel impungit cornib⁹ alios
violenter opprimendo:aut pede percutit ꝑ
ximo irascendo:aut dilaniat vnguibus alie
na rapiendo.

Dominica quarta post penthecosten. Euan
gelium Secundum Lucam.v.ca.

In illo tpe. Cū turbe irrue
rēt i iesū vt audirent ver
bū dei ꝛ ipse stabat sec⁹ stagnū
genezareth Et vidit duas na-
ues stātes sec⁹ stagnū Piscato
res aūt descēderāt ꝛ lauabant

rethia. Ascẽdãs aũt in vnam nauim q̃ erat symonis rogauit eũ vt a terra reduceret pusillũ. Et sedẽs docebat de nauicula turbas. Ut cessauit aũt loq̃ dixit ad symonẽ. Duc i altũ ⁊ laxate rethia vr̃a i capturã. Et respondẽs symõ dixit illi. Preceptor p totã noctẽ laborantes nichil cepim⁹: ĩ verbo aũt tuo laxabo rethe. Et cũ hoc fecissẽt concluserunt pisciũ multitudinẽ copiosã. Rũpebatur aũt rethe eorum ⁊ annuerunt sociis q̃ erãt alia naui vt venirent ⁊ adiuuarent eos. Et venerũt ⁊ impleuerunt ambas nauiculas: ita vt pene mergerẽt. Qd̃ cũ videret symõ petr⁹ procidit ad genua iesu dicẽs. Exi a me q: hõ peccator suz dñe. Stupor eñ circũdederat eũ ⁊ oẽs q̃ cũ illo erãt ĩ captura pisciũ quã ceperãt. Silr̃ aũt iacobũ ⁊ iohannẽ: ⁊ filios zebedei q̃ erãt socii symonis. Et ait ad symonẽ ies⁹. Noli timere ex hoc iã hoĩes eris capiẽs. Et subductis ad terrã nauib⁹. ⁊ relictis oĩb⁹ secuti sũt eũ.

Postilla.

¶ In illo tp̃e. Cũ turbe irruerẽt in iesũ. Luce. v. Hystoria hui⁹ euãgelii facta est ãno christi. xxxi. viii. kal. Maii. Fe. iiii. idictione quarta. luna. xv. Ante initiũ illius euãgelii scribit sãctus Lucas q̃ oẽs qui habebãt infirmos variis languoribus ducebãt illos ad iesũ: at ille singulis man⁹ imponens curabat oẽs. Post hoc seq̃t euãgeliũ hodiernũ scz. Cũ turbe irruerẽt i iesũ. Gor. ecce turbaꝝ deuotio nunq̃ legit tm̃ scribaꝝ. ⁊ phariseoꝝ ad xp̃m concursus ꝑpter verbũ dei. Dulcedine eni ĩuã deus abscondit a sapiẽtib⁹ ⁊ prudentib⁹: ⁊ reuelat eã paruulis: vt pz Math. xi. (vt audirent) eum: quia esuriebãt audire (verbum dei) iõ irruerunt in eũ ꝑe nimia deuotione audiendi ipm̃. (⁊ ipse stabat secus stagnũ genezareth.) Ly. est lacus magnus ꝑ quẽ transit iordan⁹. Et aliqñ vocatur mare galilee: q: transit per medium galilee. (⁊ vidit duas naues sec⁹ stagnũ). i. ad litt⁹ stagni (piscatores aũt descenderant). s. de nauibus ad littus. (⁊ lauabant rethia) scz amouentes immundicias. vt rethia plicarent. (ascendẽtes aũt in vnam nauim que erat symonis). i. petri. (Rogauit eum a terra reducere pusilluz) Ly. vt de naui ꝑplm sedentẽ in littore ꝯuenientius doceret. (⁊ sedens) tanq̃ doctoris auctoritate vtẽs. (de nauicula docebat turbas. Ut aũt cessauit loq̃). i. postq̃ finiuit sermonẽ suum (Dixit ad symonẽ) i. ad petrũ. (Duc in altũ) Ly. hoc est ad locũ aque magis profundũ qui est conuenientior ad piscandum (laxate rethia vr̃a in capturã) scz pisciũ. (Et respondens petrus dixit. Preceptor per totã noctẽ laborantes nichil cepim⁹) Ly. q: quãuis diligentiam magnã adhibuerimus (in verbo autẽ tuo) Gor. i. in obediendo verbo (laxabo rethe. Et cũ hoc fecissent). i. cũ laxassent rethia in v̾bo dñi (cõcluserũt pisciũ multitudinẽ copiosã) Gor. obediebant pisces xp̃o cui subiecta sunt omnia volucres celi et pisces maris. psal. viii. Rumpebatur autem rethe eoꝝ) Ly. ex quo patet duplex miraculuz. Primum q̃ ceperunt magnam multitudinẽ pisciũ supra modũ insolitum ⁊ impossibilẽ ꝑ viam hũanã. Scd̃o q̃ illa magna multitudo pisciũ tenebatur in rethi rupto. (⁊ annuerũt sociis qui fuerunt in alia naui: vt venirent et adiuuarent eos: et venerũt et ipleuerunt ambas nauiculas: ita vt pene mergerentur. (Qd̃ cũ videret symon petrus) Gor. s. q̃ ad primũ verbũ dñi cepissent tã ineffabilẽ multitudinem piscium (procidit ad genua iesu) tanq̃ dñm suuz cognoscẽs. dicens. Exi a me dñe). i. recede. (q: hõ peccãtor sum.) Ly. reputabat eñ se indignũ ꝑñtia xp̃i. Simili modo dixit centurio Math. viii. Dñe non sum dignus: vt intres sub tectum meuz. (Stupor eñ circũdederat eũ). i. admiratio magna ꝑpter facta xp̃i insolita. (⁊ oẽs qui cũ eo erant in captura piscium quã ceperant. Similiter aũt stupor circũdederat iacobũ ⁊ iohannez filios zebedei qui erant socii symonis.) Isti filii zebedei erant in alia naui ⁊ erant ꝑlane

guinei xpi .s. filii sororis btē ma. virg. (Et ait ad symonē ies⁹). s. ipm ɔsolando (Noli time re ex hoc) .i. de cetero (eris hoīs capiēs) p sanā doctrinā trahēs ad vitā eternā. Hoc postmo dū ostēsū est. vt hr Act. ii. vbi petr⁹ i vno ser mone ɔuertit tria milia iudeoꝝ. (Et subdu ctis ad terrā nauib⁹: relictis oībus) .s. in na uib⁹ manuū instrumētis (secuti sūt eū) .s. sy mon petr⁹ ⁊ alii q̄ erāt cū eo. Circa pñs euā geliū vbi dr. Irruerēt in iesū vt eū audirēt. Hugo de prato dicit q tripharie hoies diui duntur circa verbū dei. Quidā audiūt ⁊ non faciūt: ⁊ isti sūt mali ⁊ acriter verberant. vñ Lu. xii. Seru⁹ sciēs volūtatē dñi ⁊ nō faciēs plagis vapulabit multis. Quidā nec audiūt nec faciūt: ⁊ isti sūt pessimi qꝛ ɔtēnūt ⁊ audi re ⁊ facere: ⁊ qlꝫ istoꝝ pōt eē pctm̄ mortale qꝛ q̄uis aliqua ignorātia excuset scdꝫ illō. i. ad Thi. i. Jō miam consecut⁹ sū: qꝛ ignorās feci incredulitate. Tñ ignorātia crassa ⁊ su pina ⁊ affectata nō excusat imo de se pōt esse mortale cū separet a regno xpi. i. Chor. xiiii. Qui ignorat ignorabit. Quidā audiūt vbū dei ⁊ faciūt: ⁊ isti sūt beati: vt ptꝫ Lu. xi. Bea ti q̄ audiant verbum dei ⁊ custodiunt illud.

¶ Dominica. v. post penthecō. Euangeliuꝫ Secundum math. v. ca.

In illo tpe. Dixit ies⁹ di scipul is suis Amen dico vobis: qꝛ nisi abūdauerit iusti cia vr̄a plusq̄ scribarū ⁊ phari seoꝝ nō itrabitis i regnū celoꝝ. Audistis qꝛ dictū est āti q̄s. Nō occides. Qui āt occiderit: reus erit iudicio. Ego āt dico vobis qꝛ oīs q̄ irascit frī suo: reus erit iudicio. Qui aūt dixerit frī suo racha: reus erit cōsilio. Qui au tē dixerit fatuie: re⁹ erit gehēne ignis. Si ergo offers mun⁹ tuū ad altare ⁊ ibi recordat⁹ fueris qꝛ frater tu⁹ habet aliqd aduer sū te: relinque ibi mun⁹ tuū āte altare: ⁊ vado prius recōsiliari fratri tuo. Et tūc veniens offe res munus tuū.

Postilla.

¶ In illo tempore: Dixit iesus di. s. Amē dico vobis: nisi abūdauerit iusticia vr̄a. Math. v. Hyst. h⁹ euā. fctā est āno xpi. xxi. idus Julii. fe. v. luna. xvi. inditione. iiii. Jn initiū illi⁹ euāgelii scribit sctūs mathe⁹ q xp̄s dixit dis. s. Sic luceat lux vestra coraꝫ hoib⁹: vt videāt opa vestra bona et glorifi cēt prēm vr̄m q̄ in celis ē. Nol te putare qꝛ veni soluere legē aut pphtās: non veni solue re: sꝫ adiplere. Amē dico vobis donec trāseat celū ⁊ terra iota vnū aut vnus apex nō pte ribit a lege donec oīa fiāt. Jtē apex masculini gñis dr sūmitas a pedib⁹ remota: ⁊ q̄nq̧ apex dr lucerna. ⁊ pprie dicūtur apices lrē ille al te q̄ in frontispiciis muroꝝ scribūtur. Fron tispiciū dr frōtis spaciū: ⁊ qlꝫ lrā dr q̄nq̧ apex. Jtē scdꝫ aug. sr̄ illud Mat. v. Jota vnū aut vnus apex. ɿc. Jota ē minor de ceteris / apex in sūmitate ipi⁹ ɔticula. Tūc postmodū seq tur euāg. hodi. (Nisi abūdauerit iusticia ve stra plusq̄ scribaꝝ ⁊ phariseoꝝ: nō intrabitis in regnū celoꝝ) Sciendū q iusticia scribaꝝ ⁊ phariseoꝝ erat falsa: qꝛ solū cauebāt sibi a malis opib⁹: ⁊ nō a mal' volūtatib⁹: putātes pcepta dei phibitiua eē solū p mala opa ex teriora q̄b⁹ vn⁹ alteri nocet: et nō phibitos eē actus iteriores. s. rācores: odia malas vo lūtates ⁊ desideria nocēdi. Ly. ⁊ eodē mō di cebāt de hoc pcepto (nō occides) q hoc phibe tur occidēdi fctm̄ ⁊ nō occidēdi ppositū. Et hoc est q xp̄s dicit (Audistis qꝛ dictū est anti q̄s. Nō occides) .s. hoiem (Qui aūt occiderit) actualr̄ ⁊ iniuste (re⁹ erit iudicio) Ly. i. testiū accusatione vt legis iudicio puniat .i. morte corporali: qꝛ lex punit scdꝫ taliōnē. Vñ Gen ix. Quicūq̧ effuderit hūanū sanguinē: fūde tur sanguis ei⁹. Jtē exo. xxi. Oculuꝫ p oculo dentē p dente. (Ego aūt dico vobis) Go. i. pl⁹ ipono vobis (oīs q̄ irascit) motu interio ris odii (fratri suo) s. ɔ psone ⁊ nō ɔ vicio: vt sit irā p viciū nō p zelū (re⁹ erit iudicio) i. dign⁹ accusatione apd̄ deū (Qui aūt dixerit frī suo racha) scdm̄ aug. hier. chryso. Racha ē qdā vox prorūpens ex ira signū ɔuīpēdionē vel vi lipensionē: vel etiā vox iteriectiua q̄ orit ex idignatiōe ɔtra aliquē: quēadmodū ah: heu: ⁊ ɔsilr̄a: q̄ ostēdūt motū idignātis animi (re⁹ erit ɔsilio) .i. ɔsensu iudiciū eē dandā sniam ɔtra eū ⁊ dictandū sibi penā: qꝛ pctm̄ ei⁹ ve nit in noticiā hoīm p exterius signū idignā tis al (Qui āt dixerit fatue) .i. q̄ vsq̧ ad vba ɔtumeliosa pcesserit (re⁹ erit gehēne ignis)

q̄ est certa dãnatio et eterna(Si offers munus tuũ ad altare).i.si offerre pponis mun⁹ boni op̄is xp̄o(ꝛ ibi recordatus fueris q꞉ frater tu⁹.i.quẽ lesisti(hꝫ aliq̄d aduersũ te)ꝓ illa iniuria)relinq̄ ibi mun⁹ tuũ añ altare(sine corã deo. Nõ dicit reporta꞉q꞉ de⁹ nõ min⁹ repellit꞉sꝫ caritatẽ primi q̄rit(ꝛ vade prius recõsiliari fr̄i tuo)Ly.hoc p̄t intelligi dupl̄r Uno mõ pedib⁹ corp̄is.ꝛ hoc dꝫ fieri sicõmode possit h̄re ip̄i⁹ fr̄is offensi p̄ñtia.Si autẽ nõ possit꞉sufficit ad eũ ire pedib⁹ mẽtis꞉ qd fit qñ hꝫ ꝓpositũ satisfaciẽdi loco ꝛ t̄pe ꝯpetenti꞉ꝛ hoc mõ vtit̄ eccl̄ia.Romana qñ cum ꝯfitentẽ absoluit꞉ꝛ sibi satisfactionẽ leso fiendã imponit(recõsilia ei fratri tuo)Go.si leseris satisfaciendo vel veniã petendo.si oderis rancorẽ deponendo.si te oderit ad amiciciam reuocãdo.Uñ etiã Chryso.Si cogitatu offendisti꞉cogitatu recõsiliare.si verbis/ v̄bis.si factis/factis(ꝛ tunc)post reconsiliationem(veniens offeres mun⁹ tuũ) Grego. Munus non accipit : nisi ante discordia ab animo repellatur.

¶ Dñica.vi.post penthecostes.Euangeliũ Secundum Marcum.viii.ca.

In illo t̄pe. Cum turba multa esset cuꝫ iesu꞉nec haberent qd mãducarẽt꞉cõuocatis discipulis ait illis Misereor sup turbã꞉q꞉ ecce iam triduo sustinẽt me : nec habẽt qd mãducẽt Et si dimisero eos ieiunos ĩ domũ suã꞉ deficient in via. Quidã ei ex eis delõge venerunt. Et respõderũt ei discipuli sui Uñ istos poterit q̄s hic saturare panib⁹ ĩ solitudine? Et īterrogauit eos. Quot panes habetꝫ? Qui dixerũt. Septẽ Et p̄cepit turbe discũbere sup terrã Et accipiẽs septẽ panes gr̄as agẽs fregit꞉ ꝛ dabat discipulis suis vt apponerẽt Et apposuerũt turbe Et habebãt pisciculos paucos꞉ ꝛ ip̄os benedixit ꝛ iussit apponi. Et mãducauerũt꞉ꝛ saturati sũt Et sustulerũt qd superauerat de fragmẽtis꞉ septẽ sportas Erãt aũt q̄ mãducauerat quasi quattuor milia꞉ ꝛ dimisit eos. Postilla.

¶ In illo t̄pe. Cũ turba multa eẽt cu iesu ꝛc)Marc.viii.Mat.xv.Lu.ix Jo.vi.Hyst.huius euãg.facta ẽ anno xp̄i.xxxii.xii.kal'.iulii.sabbato.luna.x.ii.indi.tione.v. Ante initiũ isti⁹ euãgelii.scribitur Mat.xv q̄ accesserũt ad iesũ turbe multe hñtes secũ multos claudos/cecos/debiles ꝛ alios infirmos multos꞉piecerũt eos ad pedes eius ꝛ curauit eos.ita vt turbe mirarentur. Uidẽtes aũt mutos loq̄ntes/claudos ambulantes/ꝛ cecos videntes magnificabãt deũ israel.Ergo dicit euãg.hodi.(Cũ turba multa esset cũ iesu nec haberẽt qd mãducarẽt.) Hec turba seq̄b it dñm iesũ ꝓpter v̄bor suor dulcedinẽ꞉ꝛ ꝓpter infirmor sanationẽ(ꝯuocatis discipulis ait.Misereor sup turbã)Ly.hoc p̄dixit discip̄lis vt ip̄sos induceret ad pietatẽ (q꞉ ecce iã triduo sustinẽt me)Ly.q꞉ tñ afficiebantur ad doctrinã xp̄i audiendã ꝛ videndũ eius miracula q꞉ ꝑ tres dies nõ redierãt ad loca ꝓpria manẽtes cũ xp̄o in loco deserto ꝛ sub diuo Ex quo pꝫ cor deuotio(nec habẽt qd mãducẽt)Ly.q꞉ cibaria q̄ de domib⁹ suis asportabãt iã erãt ꝯsũpta꞉idõ nec p̄ma die nec scd̄a die hoc miraculũ fecit꞉tũ q꞉ alimẽta hẽbant tũ q꞉ magis tunc apparuit hoc miraculũ qñ eis vict⁹ oĩno definit(et si dimisero eos ieiunos in domũ suã deficiẽt in via q̄dã eñ ex eis delonge venerũt Jacob. Illi delõge veniũt q̄ de peccis se ad deũ ꝯuertũt. Uñ ps.cxviii.Longe a peccatorib⁹ salus ꝛc. Et r̄ñderũt ei discipuli sui. Uñ illos poterit hic quis saturare panib⁹ in solitudine.q.d.loc⁹ iste desertus est꞉ꝛ ville multũ distant꞉ idõ nõ possumus h̄re ad satiandũ tãtam multitudinẽ ppl̄i ꝛ tã famelicam(Et interrogauit eos Quot panes hẽtis?Qui dixerũt septẽ quod erãt quasi nichil respectu tãte multitudinis Remig. Nõ interrogat dñs quasi nesciens q̄t panes hẽrent꞉sed ad hoc vt cũ r̄ñderẽt septẽ quo pauciores dicerent panes eo magis miraculũ diffamaretur et notius fieret.(Et p̄cepit turbe discumbere super terrã꞉ et ac

tiplicẽs septẽ panes grãs agẽs fregit) Multi-tiplicauit aũt xp̃s panes p̃rio bñdicendo. p q̃ instruimur q̃ cibũ bñdicere debemus. Secũdo frangẽdo: ad inuẽdũ q̃ nr̃is cõuiuiis pauperib⁹ panẽ frãgere debem⁹. Tercio grãs agẽdo: ad inuẽdũ q̃ in nr̃is refectionib⁹ grãs agere debem⁹. vñ Remig. sr̃ math. In eo q̃ grãs agit nobis relinquit exemplũ: vt de oĩb⁹ donis celitus collatis grãs referam⁹ (et dabat discipulis suis. vt apponerẽt apposuerunt turbe) Unde Beda q̃ dñs discipulis dedit panes vt apponerẽt turbe: designat q̃ spiritualis sciẽtie dona tribuit aplis: ⁊ p eoꝝ ministeriũ voluit ecclie vite cibaria distribui. (Et hẽbant paucos pisciculos quos sit̃r bñ-dixit: et iussit apponi) Ubi notãdũ q̃ dñs dedit eis panes: et panis est cibus quo sustentatur vita: ⁊ significat ṽbũ dei. Et dedit eis pisces ad cõdimẽtũ cibi. p quos signãtur exempla. ⁊ ita dñs designauit q̃ pani. i. verbo dei addẽdũ est p̃dimentũ boni exẽpli. Magis enim suadent exẽpla q̃ verba (Et sustulerũt qđ superauerat de fragmentis septẽ sportas) Iaco. Uoluit aũt xp̃s vt colligerẽt fragmẽta primo p̃pter exẽplũ In hoc datur nobis exẽplũ vt ea q̃ nobis supsunt vel etiã q̃ nobis ieiunãda subtrahim⁹ paupib⁹ erogemus. Unde aug. De tuo ieiunio fames pauperũ satietur Scd̃o p̃pter documentũ. vt hic instruãtur q̃ illis q̃ sunt misericordes paupib⁹ tẽporalia multiplicant. Hoc ptz. iii. Reg. xviii. i vidua q̃ Helyam pauit cui dñs farinã multiplicauit et oleũ (Erant autẽ q̃ manducauerũt q̃si quattuor milia). s. viri exceptis mulierib⁹ et paruulis q̃ in lege non numerabant (⁊ dimisit eos). s. redire ad p̃pria. Circa p̃ns euange. vbidr̃. Accepit iesus septẽ panes: ẽ diligẽter notandũ: q̃ hec refectio differt ab illa de q̃nq; panibus ordeaceis ⁊ duob⁹ piscib⁹ quã ponit Johẽs in euang. suo. cap̃li. ad sex. Primo q̃ ibi fuerũt q̃nq; panes: hic ṽo septẽ. Scd̃o q̃ ibi fuerũt ordeacei hi vero triticei. Tercio q̃ ibi fuerũt duo pisces solũ: hic vero plures licet pauci ⁊ parui. Quarto q̃ ibi sederũt super fenũ: hic vero sup terrã. Quinto q̃ ibi fuerũt q̃nq; milia hoĩ ad mãducãdũ. hic ṽo. iiii. milia. Sexto q̃ de illis. xii. cophini fragmẽtoꝝ fuerunt eleuati: hic autem septem sporte fuerunt eleuate plene.

¶ Dominica. vii. post penthe. Euangelium Secundum Matheum. vii. ca.

In illo tp̃e. Dixit ies⁹ discipulis suis. Attẽdite a falsis p̃phetis q̃ veniũt ad vos in vestimẽtis ouiũ: itrinsec⁹ aũt sũt lupi rapaces. A fructibus eoꝝ cognoscetis eos. Nunq̃d colligũt de spinis vuas: aut de tribulis fic⁹. Sic oĩs arbor bona fructus bonos facit. Mala aũt arbor: fruct⁹ malos facit. Nõ põt arbor bona fruct⁹ malos facere Neq; arbor mala fruct⁹ bonos facere. Oĩs arbor q̃ nõ facit fructũ bonũ excidetur ⁊ i ignẽ mittet. Igitur ex fructibus eoꝝ cognoscetis eos Non oĩs q̃ dicit michi dñe dñe: itrabit i regnũ celorũ. Sed q̃ facit voluntatẽ patris mei q̃ i celis est ipse itrabit i regnũ celorũ.

Postilla.

¶ In illo tp̃e Dixit ies⁹ discipulis suis. Attendite a falsis p̃phetis. Mat. vii Lu. vi. Hystoria hui⁹ euang. facta est anno xp̃i. xxxi. ii. Idus iuliĩ fe. v. luna. xvi. inditione quarta Añ initiũ p̃ntis euãg⁹ scribit sanct⁹ mathe⁹ in eodẽ cap. q̃ xp̃s dixit discipulis suis Oĩa quecũq; vultis vt faciãt vobis homines vt vos facite eis similiter: hec est eñ lex ⁊ prophetie. Intrate per angustã portam: q̃ lata est porta et spaciosa via que ducit ad perditionem ⁊ multi sũt qui itrant per illã q̃ angusta porta et arta via que ducit ad vitam ⁊ pauci sunt qui inueniunt eam. Et postmodum statim sequitur euangelium hodiernũ (Attendite a falsis prophetis) In hoc euangelio docet domin⁹ fideles suos sibi diligẽter cauere a falsis prophetis et peruersis christianis qui verbis confitentur deum et factis negant ergo dicit (Attendite id est diligenter cauete a falsis prophetis Gor. i. deceptorib⁹ hereticis hypocritis, ⁊ a falsis xp̃ianis ⁊ hmõi Et hoc iõ ne tales corrupta via sua ⁊ malis morib⁹ alliciãt ad mala ⁊ singl̃riter ãmonet eos cauere sibi ab hypocritis dicens (qui veniunt ad vos in vestimentis ouium. i. sub si-

mulatione exteriozis sanctitatis (intrinsec⁹
autẽ sunt lupi rapaces) qꝫ interi⁹ sunt pleni
malo simulates exterioze sctitatẽ ppt inanẽ
gl'am ꝛ mundanã laudẽ. aut ppt tpalia ali=
qua cũ alioꝝ dãno (a fructib⁹ eoꝝ) i. operib⁹
cognoscetis eos). s. finalit qꝫ hypocrite ꝛ here
tici diu latere nõ pnt qn erũpant in aliquo si
gno p quod se pbant qꝫ sicut nũq̃ vel vix pt
ignis abscõdi q fumũ nõ emittat: sic simula
toꝛ vix põt diu latere qn signo vel verbo vl
opere seip̃ʒ ondat (Nũq̃d colligũt de spinis
vuas). i. opera iusticie (aut de tribulis ficus)
scꝫ nullis cõuersat. onis ad deũ (sic ois arboꝛ
bona). i. hõ hñs bonam volũtatẽ (bonos fru
ctus facit) N. y. qꝫ talis: vt sic semp facit ope=
ra bona. vnde Origenes. Arboꝛ bona ẽ bon⁹
homo hñs bonã volũtatẽ: radices sunt cogi
tationes: folia vba: fructus opera. Notandũ
q hõ bonus põ: bonã volũtatẽ deserere: ꝛ sic
mala arboꝛ fieri. Verbi gratia. Judas q̃diu
in vocatione aplica pmãsit bona arboꝛ fuit
ꝛ postmodũ malũ fructũ obtulit qñ xpm tra
didit. Magdalena in pzimis mala arboꝛ fuit
qñ peccauit: ꝛ postmodũ bona arboꝛ qn peni=
tuit ꝛ sic tunc bonũ fructũ ptulit (Ois arboꝛ
q̃ nõ facit fructũ excidetur) Ã coꝛ. a consoꝛtio
oim beatoꝝ: qd est grauissimũ in dãnatis sup
pliciũ (et in ignẽ mittet). s. gehenne. Chꝛiso.
Due sunt pene: excidi: ꝛ in ignẽ mitti (Jgi
ex fructibus eoꝝ cognoscetis eos). s. in futu=
ro q̃uis heretici ꝛ hypocrite ꝛ falsi xpiani in
hoc seculo qñq nõ plene cognoscant: tñ pa=
cto pñti seculo (ex fructib⁹). i. ex finalib⁹ eoꝝ
pꝛemiis ꝛ retributionibus manifeste cogno=
scentur quales fuerunt (Nõ ois q dicit michi
dñe dñe: intrabit in regnũ celoꝝ) semel dicit
q credit coꝛde. his q ꝛ iã fidẽ cõfitẽtur oꝛe: sꝫ
non opere. et talis nõ intrabit in regnũ celo
rum (sed q facit voluntatem patris mei qui
in celis est). i. q hꝫ verã fidem xpi in coꝛde et
eandẽ cõfitet oꝛe. ꝛ cũ hoc opatur opera ad eã
pertinẽtia: et maxime q seruat mandata dei
Talis dicit ter dñe: et talis facit voluntatẽ
dei: ꝛ sic ↄsequẽter (ipe intrabit in regnũ ce=
loꝝ) vt pꝫ. Math. xix. Si vis ad vitã ingre=
di serua mãdata. Circa pñs euãgeliũ: vbi dꝫ
Ois arboꝛ bona bonos fructus facit. Notã=
dũ q hugo de pꝛato dicit q opus vtutis dꝫ
bonũ ppt qnq. Pꝛimo qꝛ est a bono. s. a deo
Hoc pꝫ: qꝛ ipe est optimũ ꝛ sũmũ bonũ: vt pꝫ
Jsa. xxvi. Oia opera nostra operatus es in
nobis dñe. Opera mala sunt a dyabolo insti
gante ꝛ a mala volantate operantis: vt pꝫ
Joh. viii. Mendax est et pater eius. Secũdo
qꝛ pcedit de loco bono. s. de celo. vt pꝫ Jaco
i. Omne datũ optimũ ꝛ oẽ donũ perfectũ
desursũ. ꝛc. Itẽ pcedit de coꝛde bono: vt pꝫ
mat. xii. Bon⁹ hom⁹ de thesauro bono: vt pꝫ
mat. xii. Bonus homo de thesauro bono coꝛ=
dis sui pꝛofert bonum. malum autem opus
de malo pcedit scilicet de regione demonum
concupiscentia carnis ꝛ malicia mundi: vt
patet. i. Joh. v. Totus mundus in maligno
positus est. Tercio qꝛ facit. Nichil eni est qd
facit hoiẽ bonũ nisi opus virtutis: neq dig=
nitas. neq diuitie: neq scientia: neqꝫ aliqd
aliud. vnde Aristo. ii. Ethico. Virtus est que
habentem bonum facit: et opus eius lauda=
bile reddit. Malum autem opus hominem
malum facit qui tamen naturaliter bonus
est. vt patet Osee. ix. Facti sunt abominabi=
les sicut ea que dilexerunt. Quarto bonum
opus omnibus placet et sapit habentibus re
ctum et non infectum gustum. Nam bonuꝫ
est quod omnes homines appetũt. Unde boe
tius de consolatione philosophie. Omnib⁹
hominum naturaliter inserta est cupiditas
veri boni. ꝛc. Etiam ipsis malis bonum opus
videtur bonum q̃uis interdum pꝛopter coꝛ
ruptionem gustus non sapiat ipsis malis.
Unde patet q bonum opus deo et homini=
bus placet vt patet Ecclesiastici. xlv. Dile=
ctus deo et hominibus moyses / quia scilicet
bonus erat. ꝛc. Malum autem quasi omni=
bus displicet / et etiam ipsis malis quando
scilicet ratione vtuntur et redeunt ad seip=
sos. Quinto quia ad locum bonum ducit: sci
licet ad celum qui est locus beatoꝛum. vt pa=
tet Mathei decimo quinto. Venite benedi
cti patris mei possidet. ꝛc. Mala aũt opera ad
malum locum ducunt scilicet ad infernum:
vt patet. Luce. xvi. Moꝛtuus est diues et se=
pultus est i inferno. Unde etiaꝫ Mathei. xxv
Ite maledicti in ignem eternum. ꝛc.

¶ Dominica. octaua post pẽthecostes. Euã
gelium secundum lucam. xvi. capitulo.

IN illo tempoꝛe. Di=
xit iesus discipulis
sui parabolam hãc
Homo quidam erat
diues qui habebat
villicum: et hic dif
famatus est apud illum quasi
dissipasset bona ipsi⁹. Et voca

uit illũ. ꝛ ait illi. Quid hoc au-
dio de te? Redde ratione villi-
catiõis tue: iã ei nõ poteris vil-
licare. Ait aũt villicus intra se
Quid faciã: qꝛ dñs me⁹ aufert
a me villicationẽ? Fodere non
valeo / mendicare erubesco.
Scio qd faciã: vt cũ amot⁹ fue-
ro a villicatiõe: recipiãt me ĩ
domos suas Cõuocatis itaq; si-
gulis debitorib⁹ dñi sui dicebat
p̄rio Quantũ debes dño meo:
At ille dixit. Centũ cados olei.
Dixitq; illi Accipe cautionẽ tuã
ꝛ sede cito: ꝛ scribe quiquagita
Deide alio dixit. Tu vero quã-
tũ debes? Qui ait. Cẽtũ choros
tritici. Ait illi. Accipe litteras
tuas ꝛ scribe octoginta. Et lau-
dauit dñs villicũ iniq̃tatis qꝛ
prudẽter fecisset qꝛ filii hui⁹ se-
culi prudẽtiores filiis lucis in
generatione sũt Et ego dico vo-
bis Facite vob; amicos de mã-
mona iniq̃tatis: vt cũ defeceri-
tis recipiãt vos ĩ eterna taber-
nacula.

Postilla.

In illo tẽpore. Dixit iesus di-
scipulis suis parabolã hãc Homo quidã erat
diues. Luc. xvi. Hystoria hui⁹ euãgelii facta
est anno xp̄i. xxxii. quinto kalend. octobris.
dñica luna. xiii. indictione. v. Ante initiũ isti-
us euãgelii scribit sctũs Lucas de filio pro-
digo qui dissipauit oẽm substantiã suã viuẽ-
do luxuriose: ꝛ postmodum cepit egere ꝛ cu-
piebat implere ventrẽ suũ de siliq̃s quas por-
ci manducabãt: ꝛ nemo illi dabat. Qui sur-
gens venit ad patrem suũ dicẽs. Pater pec-
caui in celũ et corã te. non sũ dignus vocari
filius tuus Quo audito pater cũ gaudio su-
scepit et fecit cõuiuium solenne di. Hic filius
meus mortu⁹ erat et reuixit: perierat ꝛ inuẽ-
tus est. Hoc euãg. legit ĩ quadragesima sab-
bato ante dñicã Oculi mei. Tunc postmo-
dũ sequit euãg. hodier. Hõ quidã. s. xp̄i. ipse
deus p nobis hũanatus erat diues qꝛ ipsius
sunt celũ ꝛ terra: et oĩa in eis cõtenta vñ ps.
xxiii. Dñi est terra ꝛ plenitudo ei⁹ orbis ter-
rarum ꝛ vniuersi qui h̃itant in eo. (q̃ hẽbat vil-
licũ) s. xp̄i. dispensatorẽ cui tradidit bõa sua
ad dispensãdũ. ꝛ sic q̃libet hõ est villic⁹ dei:
eo q̃ de⁹ cuilz hoi ꝯmittit gubernandas, ad
voluntatem dñi sui ꝛ dispẽsandas triplices
res. s. tp̄ales corp⁹ ꝛ aiam. et hoc ẽ cõtra illos
q̃ dicũt: ego sũ dñs oim facultatũ mearũ vñ
Ambro. Bona hoĩs nõ sũt q̃ secũ ferre non
põt (et hic diffamat⁹ est apud illũ quasi dis-
sipasset bona illi⁹) quod freq̃nter ꝯtigit quã-
do q̃s male vtit de his q̃ ei a deo ꝯmissa sunt
. s. expẽdẽdo ĩ supbia / ĩ crapula / in luxuria /
et sic de aliis: vel vires sui corp̄is in p̄ais cõ-
sumit (ꝛ vocauit illũ) Gor. vocat dñs quẽlibz
hoĩem ĩspiratiõib⁹ interius: p̄dicatiõib⁹ exte-
rius / bñficiis / flagellis ꝛ incutiẽdo terrorez
extremi iudicii ꝛ timorẽ eterne dãnatiõis (ꝛ
ait illi q̃d hoc audio de te. q. d. est ne hoc verũ
dissipasti tp̄alia. ĩquinasti corp⁹ ꝛ aiam ĩ pec-
catis tuis occidisti (redde rõnẽ villicationis
tue) quod erit ĩ morte hoĩs Tũc eñ oꝫ hoĩez
reddere rõnẽ de oĩb⁹ sibi cõmissis vsq; ad vl-
timũ quadrãtẽ (ait aũt villic⁹ itra se. q̃d faci-
am) sic petõr itra se cogitare dꝫ q̃d faciã: vt
eternã dãnationẽ euadã (qꝛ dñs me⁹ aufert
a me villicationẽ. i. dispẽsationẽ oim regmi-
hi ꝯmissaꝝ: qꝛ tũc ãpli⁹ nõ erit tp̄s merendi:
neq; penitẽdi (fodere ñ valeo mẽdicare eru-
besco) Cõsiderãdũ q̃ in alia vita hõ non põt
bona opari quib⁹ mereat ꝛ iuuet ad gl̃iam:
nec põt mẽdicare. i. orãdo obtinere tũc veni-
am petõr: aut augmẽtũ gl̃ie: qꝛ tp̄s p̄ñtis vi-
te cõpat ad estati. Alia vero vita. s. futura est
similis hyemi. qꝛ q̃ hõ hic semiat ibi ꝛ metet
(Scio q̃d faciã vt cũ amot⁹ fuero a villicatõe)
. i. cũ p mortẽ subtract⁹ fuero a p̄ñti vita in q̃
põt hõ mereri vel demereri (recipiãt me ĩ do-
mos suas). i. p eorũ suffragia ꝛ merita reci-
piãt ĩ vitã btãm ĩ regnũ celoꝝ q̃ domus pau-
peꝝ est: vt pꝫ Math. v. Bti paupes spũ qm
ipsorum est regnũ celoꝝ. Conuocatis singu-
lis. Gor. i. singulatim (debitoribus dñi sui)
singulatim alloquebatur vt quilibet reputa-
ret sibi factum beneficium spẽale nesciens
q̃ alii etiã facta esset relaxatio. Secũdo ne
indignaretur aliquis ipsoꝝ: qꝛ plus remit-

tent alii ꝙ sibi:nec relaxat totũ vt magis la tent dñz suũ.dicebat pzio.Quãtũ debes dño meo?at ille dixit.centũ cados olei)Beda ca dos grece ẽ ãphoza latine ꝯtinẽs tres vꝛnas (Dixit illi.accipe cautionẽ tuã) Goz.cautio est instrumẽtũ qδ ad cautelã de cõtractu de biti ꝓpꝛia manu scriptũ est : qδ alio noĩe dꝫ cyꝛagraphũ(⁊ sede cito scribe ꝗnquaginta) ⁊ sic dimidiã ꝑtẽ annaliũ reddituũ ei dimisit (Deinde alio dixit.Tu ꝗtũ debes?Qui ait centũ choꝛos tritici)Goz. Choꝛ⁹ trigita mo diis ĩplet ⁊ choꝛ⁹ est mensura aridoꝝ:cados liqdoꝝ(Ait illi Accipe lrãs tuas ⁊ sede ⁊ scri be octoginta)Goz.⁊ sic ꝗntã ꝑtẽ debitoꝝ di misit ei. Pꝛecioſi⁹ ẽ aũt oleũ ꝙ triticũ sustẽ tamentum:ideo pꝛeponit debitoꝛem ei debi toꝛi tritici(laudauit aũt dñs villicũ iniqta tis).i.villicum iniquuz.Villic⁹ fuit iniquus duplici iniqtate. Pꝛio qꝫ bona dñi sui dissi pauit.Scδo qꝫ residuũ furat⁹ est.Laudauit eũ nõ simplr:sꝫ scδm qd: qꝫ vt dicit glo.non laudauit eũ de fraude:sed de pꝛudẽtia: qꝫ si bi ꝓuidit ĩ posterũ(qꝫ filii h⁹ scli Ly.i.hoĩes tꝑalib⁹ intẽti(pꝛudẽtioꝛes).i.magis astuti ⁊ feruidi sũt ĩ tꝑalib⁹ negociis agẽdis) ꝙ filii lucis).i.hoĩes spũalibus deputati sicut in ne gociis spũalib⁹ ⁊ hoc videm⁹ ad sensũ freqn ter accidẽ.Cuius vna rõ ẽ coꝛruptio nature ꝓpter quã hõ ꝓnioꝛ ẽ ad malũ ꝙ ad bonum. Alia rõ est:qꝫ bona tẽpoꝛalia sunt pñtia ⁊ iõ foꝛti⁹ mouẽt aĩm:qꝫ scδm arist. pñs obiectũ mouet sensũ(Et ego dico vobis) hic dñs pa rabolã istaz adaptat ad nr̃am eruditionẽ et salutẽ:et elemosinaꝝ largitionẽ(Facite vo bis amicos).i.paupes ⁊ bonos hoĩes ⁊ etiaz sctõs ãgelos(de mãmona iniqtatis) Mãmo nẽ demõ tẽtãs de diuitiis male acqrẽdis.Di cũtur aũt diuitie mãmona iniqtatis:qꝫ freqn ter ad iniqtatẽ inducũt:qꝫ faciũt hoĩez suꝑbi re:iebꝛiari:luxuriari.:ludere ⁊c.vñ aug.Dis diues aut ẽ iniquus aut heres iniq. Itẽ qꝫ raro sine pctõ acqrũtur.vñ apls Qui volũt diui tes fieri icidũt in laqos dyaboli.Itẽ qꝫ iĉqli ter possidẽtur ab hoĩb⁹ nã vn⁹ in ipis abũ dat:⁊ ali⁹ paꝝ aut nichil de ipis hꝫ(vt cũ de feceritis Lu.i.in vita ꝑ moꝛtẽ(recipiãt vos in eterna tabernacla)i.ꝑ sua merita ⁊ suffra gia ĩpetrẽt apδ deũ vos finalr̃ recipi in vitã etnã.Vñ circa pñs euãgeliuz vbi dꝫ. Facite vobis amicos de mãmona iniqtatis. Notan dũ ꝙ quattuoꝛ modis possum⁹ nobis facere amicos cũ reb⁹ tꝑalib⁹. Pꝛio cuz integre re stituitur heredib⁹ ea q̃ ꝑ rapinã vel furtum male hita sũt.Et sĩlr̃ petit remissio de iniuria eis illata differendo restitutionẽ.Secũdo cũ ignoꝛat cui restituat:⁊ tunc de ꝯsilio ꝯfesso ris paupib⁹ eroget. tercio cũ aliqs cõtra isti tutionẽ eccl̃ie lucrat:vel laboꝛando dieb⁹ fe stis vel alr̃ ita tñ ꝙ nõ tenet ad restitutionẽ vt est lucrũ de iure meretricio:tũc ei faciẽda ẽ medicina vñ facta sũt vulnera:⁊ dãda est de hoc elemosyna paupib⁹.qrto faciẽdi sũt ami ci de diuitiis q̃ iniq̃ seruãtur cũ nimia tena citate . Põt ei qs dãnari eo ꝙ nõ dat sua vt pꝫ Mat.xxv.Discedite a me maledicti ĩ ignẽ eternũ.Esuriui ⁊ nõ dedistis michi mãduca re.Vñ diues e ꝓplo dãnat⁹ est qꝫ nõ dedit sua vt patet Lu.xvi.

¶ Dominica.ix.scδm Lucam.xix.

IN illo tp̃e. Cũ appꝛopinquaret ies⁹ hierusalẽ vi dens ciuitatẽ fleuit super illaz dicens. Qꝛ si cognouisses ⁊ tu Et qdem in hac die tua que ad pacẽ tibi: nũc aũt abscõdita sũt ab oculis tuis. Qꝛ veniẽt dies ĩ te: ⁊ circũdabũt te inimici tui vallo. Et circundabũt te ⁊ coã gustabũt te vndiqꝫ: ⁊ ad terraz pꝛosternent te ⁊ filios tuos qui ĩ te sũt. Et nõ relinquẽt in te la pidẽ sup lapidẽ: eo ꝙ nõ cogno ueris tempus visitationis tue. Et ĩgressus in tẽplũ.cepit eiice re vendẽtes ⁊ emẽtes in illo di cẽs illis. Scriptũ est : qꝛ dom⁹ mea domus oꝛationis est Uos aũt fecistis illã speluncã latro nũ.Et erat docẽs quotidie in tẽ plo.

Postilla.

¶ In illo tp̃e:Cũ appꝛopĩqua ret iesus.Lu.xix.Hyst.h⁹ euãge.facta est ãno xp̃i.xxxiii. viii.kal.apꝛilis dñica palmaꝝ.lu na.x.inditione.vi.Añ initiũ h⁹ euãg. scribit sctũs lucas in eodẽ ca.ꝙ dñs ies⁹ in die pal maꝝ cũ appꝛopinqret ad descẽsũ mõtis oli ueti:cepert turbe descẽdẽtiũ gaudẽtes lau

dare deū. voce magna sr̄ oib⁹ quas viderāt
virtutib⁹ dicētes. Bñdict⁹ q̄ venit rex in no
mine dñi pax in celo ⁊ glīa in excelsis. Et q̄
dā phariseoꝝ de turbis dixerūt ad illū. Ma
gister icrepa discipłos tuos. Quib⁹ ipse ait.
Dico vobis qꝛ si hi tacuerit lapides clama
būt. Tūc seqꝛtur euang. hodi. (Cū appropin
quaret iesus hierlm) L. y. nō solū corporis gres
su: sed etiā cōpassionis affectu (vides ciuita
tē). s. hierusalē in qua diu viguerat cult⁹ di
uinus (fleuit sup illā) L. y. s. fletu cōpassionis
tū ꝓpter mala culpe q̄ ibi multiplicata fuerāt
tum ꝓpter mala pene q̄ futura imminebāt.
Notandū ꝙ xp̄s quater fleuit. Primo in nati
uitate. vt ꝑꝫ Sapien. vii. Primā vocē simi
lē oib⁹ emisit plorās vñ etiā canit Uagit in
fās inter arta posit⁹ ꝑsepia. Scd̄o in lazari
suscitatione. Tercio sr̄ ciuitatē hierlm Quar
to in sua passione: vt ꝑꝫ Heb. v. ca. Cum cla
more valido ⁊ lachrymis exauditus est (qꝛ si
cognouisses) Gor. s. ruinā ⁊ subuersionē q̄ ti
bi eminet (⁊ tu) sup. fleres. (Et quidē in hac
die tua). s. ꝓspera in qua facis voluntatē tu
am (q̄ ad pacē tibi). s. modico tp̄e duraturā:
⁊ iō nunc gaudes: qꝛ iminētia nō vides (nūc
aūt abscondita sūt ab oculis tuis). s. mala q̄
futura sunt tibi) qꝛ venient dies in te ⁊ circū
dabūt te inimici tui) Gor. Principes roma
ni cum exercitu valde forti (vallo) ad lr̄am:
qꝛ tres aggeres dr̄ romani fecisse circa hie
rusalē capiendā (⁊ coangustabūt te vndiqꝫ)
scꝫ ꝯcludendo ⁊ ꝓhibēdo introitū: ⁊ exitū et
introductionē victualiū ⁊ armorū vñ Jose
phus dicit ꝙ p̄e angustia famis mulieres ꝓ
prios pueros comederēt (⁊ ad terrā ꝓsternēt
te) Capta eñ ciuitate turres ⁊ muros dirue
rūt: ⁊ cuncta edificia eiecerūt ad terrā (⁊ fili
os tuos q̄ in te sūt) Gor. i. hītatores tuos ali
quos occidendo: aliquos captiuādo (⁊ nō re
linquēt in te lapidē sup lapidē). s. funditus
euertēdo. hoc iā ꝑꝫ ad oculū qꝛ sepulchrū xp̄i
qđ olim erat extra ciuitatē: iam est in medio
ciuitatis (eo ꝙ nō cognoueris tēpus visitati
onis tue). s. quo creator olim ꝑ incarnationis
mysteriū ⁊ ꝑ ꝓdicatiōis officiū te visitare di
gnat⁹ est: quē nō recepisti: sed vsqꝫ ad mortē
ꝓsecut⁹ fuisti. Secūdū ꝙ misericors de⁹ non
statim punit hoīes cum peccant: sꝫ ꝓlongat
eis vitā ꝓpter emēdam. Sicut hō cū videt
foramē in sotularib⁹ vel in vestimētis suis
nō statim eos ꝓiicit: sed facit eos refici quousqꝫ
nō sit ampli⁹ spes de reparatione ipsorū
Sic dñs iesus xp̄s nō statim punit hierlm: sꝫ
ꝑ quadraginta duos annos protraxit: sed qꝛ
inuenit eā incorrigibilē tūc ꝑmisit eā destrui
a Romanis principib⁹. s. Tyto ⁊ Uespasia
no (Et ingressus teplū) ⁊ hoc ꝓpter nostram
instructionē. Vñ chriso. Tu xp̄i imitator fa
ct⁹ cū ingress⁹ fueris aliquā ciuitatē: ante om
nē actū ad eccl'iam curras. qꝛ boni ꝓprium filii
est vt veniēs primo currat ad domū p̄ris (ce
pit eiicere vendentes ⁊ emētes) Nā sacerdo
tes ꝓpter cupiditatē et auariciā suā i primo
atrio tēpli fecerūt tria loca venalia vt adue
nientes si nō hērent q̄d offerrēt inuenirēt ibi
ad emendū ⁊ si aliq̄ no hērent vñ emerēt po
suerūt ibi nūmularios a q̄bus acciperēt mu
tuo pecuniā. Sꝫ queritur hic quare nō resti
terūt xp̄o? R̄ndet L. y. q̄ ex oculis eius et fa
cie exibat quidā fulgor terrens eos ita ꝙ nō
audebāt resistere. sicut etiam in voce sua ter
ruit eos q̄ veniebāt ad capiendū eū. cū audi
rēt ipm dicētē. ego sū / abierūt retrorsū ⁊ ce
ciderūt in terrā. vt hētur Joh. xviii. In vo
luntate xp̄i erat oñdere sue humanitatē assūptā
et etiā sue diuinitatis virtutem (dicēs illis.
Scriptū est eñ) Isa. lvi (Domus mea) Gor
i. meo cultui dedicata in q̄b⁹ verbis oñdit se
esse deū: qꝛ tēplū solius dei domus orationis
ē nō domus negociatiōis. nō vane locutiōis
nō spectaculoꝝ. Et ideo dicit augustinus in
regula. in oratorio nemo aliq̄d agat nisi ad
qđ factū est: vñ ⁊ nomē accepit) Uos aūt fe
cistis illā speluncā latronū qꝛ ipi nō curabāt
de cultu dei: sꝫ de excoriatiōe ꝓpli ꝑ astutias
acq̄sitas. Speluca aūt latronū dr̄ esse locus
vbi spolia q̄ rapiūtur ponunt: et hoc fecerūt
sacerdotes de tēplo. vt iā dictū est (⁊ erat do
cens quo. id: e in tēplo) Vñ gregorius. Redē
ptor nr̄ nec indignis nec ingratis ꝓdicatiōis
verba subtraxit. In hoc dat nobis exēplum
ꝓdicādi. Notādū ꝙ illi ad quos ꝑtinet vt ꝓ
dicēt freq̄nter debēt ꝓdicare: vt q̄ hoc negli
gūt mĺtas cōminatiōes q̄ hn̄tur in sacris scri
pturis scd̄m Guil. incurrūt. Vñ ezechie. xxxiii.
Si dicente me ad impiū ipie morte morieris
⁊ nō annūciaueris nec locut⁹ fueris vt se cu
stodiat impius a via sua ipse impius in iniquita
te sua morietur: sanguinē ei⁹ de manu tua re
quirā. Vñ Isa. vi. Ue michi qꝛ tacui quia vir
pollutus labiis ego sum. Itē prime ad corin.
ix. Ue michi si nō euāgelizauero vobis. Cir
ca p̄ns euāge. vbi dr̄: vidēs ciuitatē fleuit su
per illam. Notandum ꝙ ex scriptura haberi
pōt quadruplex esse flet⁹ xp̄i: qui signat qua
druplicem fletum quem in hac vita habere
debemus. Primus est flet⁹ infantie: sicut de
xp̄o canitur. Uagit infans inter arta posit⁹

p̄sepia. Vñ sapien. vii. Simi.lē vocē vibus
emisi plorās: q̄ significat fletū quē debemus
habere p incolatu p̄ntis miserie. Vñ augu.
Puer q̄ nascitur a plorātu incipit nec ridere
pōt statim natus plorat pphetā sue calami-
tatis. Scd̄s est fletus quo fleuit sup lazaruz
ad vitā eū reuocādo: qui significat fletū quē
habere debemus pro patrie dilatione. Unde
psal.cxix. Heu michi q2 incolatus meus plon
gatus est. Tercio est fletus quo fleuit sup ci
uitatem hierusalem in die palmarum qui si-
gnificat fletum quem habere debemus p cō-
passione miserorū vt p3 Hiere.ix. Quis da-
bit capiti meo aquam ꝛ oculis meis fontem
lachrymarum et plorabo die ac nocte inter-
fectos filie populi mei. Vñ etiā.ii. Corin.xi.
Quis infirmatur et ego non infirmor: quis
scandalizatur et ego non vror: Quarto ē fle
tus quo fleuit in cruce: vt patet ad Hebre.v.
Cum clamore valido et lachrymis offerens
exauditus est pro sua reuerentia qui signifi-
cat fletum quem habere debem9 in cruce pe
nitentie ex compunctione pctōrum. Vñ psal
vi. Lauabo per singulas noctes lectum meū
i. cor meū ꝛ faciē anime mee. sic fleuit ꝛ lauit
magdalena ꝛ mūdata est. Luce.vii. sic fleuit
ꝛ lauit petrus peccatum suum. vt p3 Lu.xxii
Egressus foras fleuit amare.

¶ Dominica.x.post.penthe. Euangelium.
Secundum Lucam.xviii.ca.

IN illo tpe Dixit iesus ad
quosdā q̄ in se cōfidebāt
tanq̄ iusti: & aspernabātur ce-
teros parabolam istam. Duo
hoīes ascenderunt in tēplū: vt
orarent: vnus phariseus & al-
ter publicanus. Pharise9 stās
hec apd̄ se orabat. De9 grās ti-
bi ago: q2 non sū sicut ceteri ho
minū/raptores/iniusti/adulte-
ri velut etiam hic publicanus.
Jeiuno bis ī sabbato. decimas
do oīm q̄ possideo. Et puplica-
n9 a lōge stās nolebat nec ocu-
los ad celū leuare: s3 pcutiebat
pect9 suū dicēs Deus ppicius
esto michi peccatori. Amen di-
co vobis descendit hic iustifica-
tus in domū suā ab illo. Quia
oīs q̄ se exaltat humiliabitur: &
se humiliat exaltabitur.

Postilla.

¶ In illo tpe. Dixit iesus ad
quosdā q̄.ꝛc. Lu.xviii. Hystō.h9 euāge. dixit
dñs anno eius.xxxiii. kal.apr. dñica. luna.x.in
dictione.vi. ante initiū p̄ntis euange. scribit
tercius lucas in eodē cap. q̄ xps dixit aūt para
bolā istā. Judex q̄dam erat in quadā ciuita-
te qui deū nō timebat: ꝛ hoīem nō verebatur
Uidua autē quedā in ciuitate illa veniebat
ad eū dicens. Uindica me de aduersario meo
et nolebat per multum tempus. Post hoc di
xit intra se. Et si deū non timeo nec hoīe3 re
uereor: tn̄ quia molesta est michi hec vidua
vindicabo illā. s. faciendo ei iusticiā: ne in no
uissimo veniēs sugillet me id est suffocet me
tediosis clamoribus Lucanus. Item sugilla
re id est suffocare/strangulare/cōdemnare.
¶ Tunc postmodū seq̄tur euang. hodi. (Dixit
iesus ad quosdā q̄ in se ɔfidebāt). i. suis me-
ritis (tanq̄ iusti) cū tn̄ iniusti: q2 humilitatē
nō habebant sine qua nullus est iustus (ꝛ a-
spernabant ceteros) quia non attēdebāt illud
Isa.xxxiii. Ve q̄ spernis nonne ꝛ ipse sperne
ris (duo hoīes ascēdebant in tēplū) Ly. q2
ad litterā tēplū erat in alto situm scilicet in
mōte moria: vt habetur.ii. Parali.ii. vt (ora
rēt) non ad cōfabulandū: nō ad mulieres vi
dendū (vnus phariseus) Gor. id est apparēs
iustus. Pharisei eñ distinguebant ab aliis
in habitu: in obseruātiis et cultu religionis
propter quod dicti sunt pharisei id est diuisi
ab aliis hominib9 (ꝛ alter publicanus) id est
publicis negociis intentus: q̄ de cōmuni cur
su implicāt ad pctm̄. Phariseus stans. Gor.
ecce superbia cum tamen flectere genua vel
aliquo alio mō se inclinare debuit (hec apud
se orabat) Ly. iste phariseus pprie nō orauit
sed magis se iactabat dicens (Deus gratias
ago tibi. Gor. male incepit pharise9 iste orō
nē suam. Debuit enim incipere in sui accusa
tionem secundu3 illud Prouer.xviii. Just9
in principio accusator est sui. In medio sub-
plicare ꝛ orare ꝛ ī fine grās agere sicut facit
sacerdos in missa sua. Primo ei gñali ɔfessiōe
dādo. Confiteor. Secundo deū supplicet de

precat ne multiplici ocone. Et vltimo deo te gratias in gratiarum actione cū dicit. Ite missa ē. vel Bñdicamus dño. deo gratias qz nō sum sicut ceteri hoim quasi di. solus iustus sū oēs ceteri petores (raptores / iniusti / adulteri.) Raptores enim sunt ꝗ proximorum suorum substantiā rapiūt. Iniusti qui persōas eorum ledunt et cōprimūt. Adulteri qui vxores primorum polluūt (velut etiā hic publican⁹) quē iudicat ⁊ condēnat. Post hoc enumerat bona sua dicens (Jeiuno bis in sabbato) ebdomada: que apud iudeos tota denominabitur a sabbato tanꝗ̄ a digniori (Decimas do oim ꝗ possideo) Ly. pharisei de multis decimas⁹ dabāt vt de menta de aneto ⁊ de cymino vt pz Math. xxiii. ad quod nō tenebant: vt ceteris iustiores apparerēt. sed publicanus alōge. Ly. ecce dei timor quasi nō esset dign⁹ ad altare appropinquare (nolebat nec oculos ad celū leuare) Ecce pudor propter petū sua nō audebat celū respicere / sed percutiebat pect⁹ suū. Ecce dolor de petis cōmissis dicēs Deus ppici⁹ esto mihi petori. Ecce vera ⁊ pura cōfessio. Et ista iā dicta sufficiūt ad remissionē petorum. Jō sequit Amen. i. veraciter dico vobis descendit hic. s. de templo dei quod erat in mōte iustificat⁹. s. de impio factus iustus per gratiam et miam dei: qz de⁹ hūilibus dat gratiam in domū suā ab illo. s. phariseo superbo cui⁹ supbia corrūpebat oia bona opa eius vñ Augu. Superbia etiā bonis opibus insidiatur vt pereāt. qz ois qui se exaltat. Ly. p superbiam humiliabitur per penā: et qui se humiliat p verā cōfessionem petorum exaltabitur in gloria per remunerationē. Sicut eñi in statera materiali vna parte depssa. altera eleuatur ⁊ ecōuerso. sic in statera diuine iusticie decretū est vt ꝗ eleuatur per superbiā i vita pñti deprimātur per penā cōfusibilē in vita futura. Et econuerso qui sponte hūiliant in pñti propter deū in futuro ad gloriā eleuabuntur. Circa pñs euangelium vbi dicit Deus ppicius esto mihi petori. notādū ꝙ ꝗlibet petor debet p se laborare vt penitentiā veram agat in pñti vita. Primo ppter acerbitatem ignis purgatorii: qz ignis ille est idē cū igne infernali scḋm Thomā de aquino. Unde etiā sctus Greg. in. iiii. dyalog. ca. xlv. In eodem igne purgatur electus ⁊ detinetur dampnatus. Uñ magister sñiar. lib. iiii. distinctione. xliiii. ca. vi. Illa pena est grauior omnibus aliis. Excedit eñi oēm penā vite pñtis: etiam quam passi sunt martires. Scḋo ratione diuersitatis penarum qz ibi sunt pene diuerse scḋm diuersitatem pecc atorum. Est ibi et penarum modus. Nam pro mensura peccati erit et plagarum modus. Deutero. xxv. Tercio ratione diuturnitatis. qz ibi annus pro die cōputatur. Unde ezechielis. iiii. diem pro anno dedi tibi. diem. s. in futuro. Quarto ratione infructuositatis: qz illa pena non valet ad meritū: sed solum ad satisfactionē. et est inuoluntaria. Prima autē in vita presenti est voluntaria et meritoria. Quinto ratiōe dānositatis: qz ꝙdiu anima est in pena caret gloria: modo retardari a gloria excedit omnem penā vite presentis et presertim in talibus qui nisi esset adhuc pena illi persoluenda: statim deū viderent qz tales in gratia moriuntur ⁊ nihil impedit quādo quis in gratia dei ab hac vita decedit. nisi solutio pene pro petis pro quibus hic non plene satisfecit ⁊c. Unde home. Nunꝗ̄ eñi a ꝗ ꝙ dei facies videbitur donec per penā vel alii petorum quadrās minimus persoluatur.

¶ Dñica. xi. post pentheco. Euangelium secundum Marcum. vii. capitulo.

In illo tpe Exiens ies⁹ de finib⁹ tyri / venit p sydonē ad mare galilee īter medios fines decapoleos: ⁊ adducūt ei surdū ⁊ mutū. Et deprecabātur eū vt imponat illi manū. Et apprehendēs eū de turba seorsū: misit digitos suos ī auriculas eius: ⁊ expuens tetigit linguā ei⁹. Et suspiciens in celū ingemuit. ⁊ ait illi. Effeta qḋ est adaperire. Et statim aperti sunt aures eius ⁊ solutū est vinculū lingue ei⁹ ⁊ loquebat recte. Et precepit illis ne cui dicerent. Quāto aūt eis pcipiebat: tāto magis plus pdicabāt: ⁊ eo amplius admirabantur dicentes Bene oia fecit: et surdos fecit audire ⁊ mutos loq. Postilla.

¶ In illo tpe. Exiens iesus d

finibus tyri ⁊c. Mar.vii. Math.xv. Hoc si-
gnũ fecit iesus xp̄s anno eius. xxxi.xii. kal.
decemb.fer.v.luna xvii.inditiõe.iiii. Vñ ini
tium p̄ñtis euãg. scribit sctũs marcus ca.vi
q̄ vbicũq; dñs iesus īroibat in vicos vel in
villas/aut in ciuitates/in plateis ponebãt
infirmos ⁊ dep̄recabant eũ vt vel fimbriam
vestimẽti eius tãgerẽt: ⁊ quotquot tangebãt
eũ salui fiebãt Postmodũ sequtur euãg. ho-
dier. Exiẽs iesus de finibꝰ tyri venit ꝑ sydo
nẽ ad mare galilee. Ly. Tyrus ⁊ sydon sũt q̄
dã ciuitates site in terra ꝓmissiõis ꝓpe mõ-
tem libani. Mare galilee est q̄dã lacꝰ ꝑ quẽ
transit iordanis int̃ medios fines decapole-
os. Vñ Jaco. Decapoleos ẽ regio decẽ vrbi
um trans iordanẽ ad orientẽ Et cũ venisset
iesus xp̄s ad locũ illũ adducũt ei surdũ ⁊ mu
tũ nõ erat talis a natiuitate nec ab infirmi-
tate superueniẽte sȝ a demõe ip̄m obsidẽte eiꝰ
auditũ impediẽte ⁊ loquelã. (⁊ dep̄cabãtur
eũ: vt impõat illi manũ) .l. vt ip̄m sic cura-
ret: per qd̄ datur intelligi q̄ aliq̄ñ p̄cibꝰ san
ctoꝝ ⁊ etiã bonoꝝ hoim salus alicui īpetrat
Et apprehẽdẽs eũ de turba seorsũ. vñ Jac.
per qd̄ datur intelligi q̄ ille qui saluari de-
siderat malas societates dimittat (misit di-
gitos suos in auriculas eiꝰ) Ly. per digitos
intelligit g̃ra sp̄us sancti quã infudit xp̄us in
cor peccõris ⁊ expuẽs ī terrã tetigit linguã eiꝰ
per saliuã sapia diuina intelligit. Tho. Oia q̄
in xp̄i corpe fuerũt facta et diuina fuerũt siue
vestimenta eiꝰ siue digiti eius siue sputũ eiꝰ
Et iõ aliq̄ñ curabat per tactũ vestimentorũ
aliq̄ñ per digitũ. aliq̄ñ per sputũ. sicut patet
hic in euãg. ⁊ suspiciens in celũ per qd̄ docet
nos vt sepe ad celũ respiciamꝰ q̄ȝ ibi ẽ amicꝰ
noster/auxiliũ nr̃m ⁊ hereditas nostra ī ge-
muit quod facere voluit vt ostenderet hũane
nature veritatẽ. Itẽ vt oñderet peccõribus
gemendi necessitatẽ q̄ȝ qui sanari vult a pec
catis p̄riusq; īgemere vt pȝ Ezech.xviii. In
quacũq; hora ingemuerit peccõr ⁊c. ⁊ ait Ef-
feta: quod est adaperire Ly. oñdens se verũ
deũ curãdo per imp̄iũ ⁊ statim aperte sũt au
res eius: et solutũ est vinculũ lingue eiꝰ ⁊ lo-
quebat recte. Jacobꝰ Vinculum lingue tũc
solutũ est q̄ñ hõ lingua vtit ad honorẽ. ad p̄-
ximi edificationẽ ⁊ informationẽ ad pcti cõ-
fessionẽ: ⁊ ad dei laudẽ. ⁊ p̄recepit illis ne cui
dicerẽt vt vanã gloriam fugiẽdã esse doce-
ret. Quanto autẽ eis p̄cipiebat tãto ampliꝰ
predicabãt Vñ Augu. Per hoc xp̄s volebat
pigris ostendere q̄ñ studio feruore p̄redicare de
bent. quibus iubet vt predicent q̄ñ illi q̄ p̄ro
hibent tacere nõ poterãt. Ly. Beneficiatus
de bñficiis acceptis debet gratum ostendere
se et benefactorem laudare q̄uis benefactor
hoc non querat (et eo amplius ammirabã
tur) Ly. de tanta humilitate dicentes bñ om
nia fecit ⁊ surdos fecit audire ⁊ mutos loq̄
Circa presens euangelium. vbi dicit Su-
spiciens in celũ Notandũ q̄ Hugo de prato
dicit q̄ quater legimus iesum oculos suble-
uasse. Primo passurus. vt patet Johan.vi.
Cũ subleuasset oculos iesus ⁊c. Secũdo re-
sponsum legisperito daturus vt pȝ Luce.x.
Tercio surdum et mutum sanaturus: sicut
patet in verbis premissis Suspiciens in celũ
⁊c. Quarto lazarũ suscitaturus vt patet Jo
han.xi. Vñ sciendũ q̄ oculus mentis nostre
celum respicere debemus et ad ipsum anhe-
lare. Et hoc propter tria. Primo q̄ȝ ciuitas
nostra est vbi perpetuo manere debemus pȝ
Hebre.xiii. Non habemꝰ hic ciuitatẽ manẽ
tem: sed futurã inquirimus Exemplum de il
lis qui in aliena patria demorantur quomõ
cor ad terrã suã ponunt si illuc redire inten
dunt: alias non hñt ibi cor suum si in terra
in qua habitant edificant: et de patria sua
amplius non cogitant. Secũdo q̄ȝ ibi est pa
ter noster et mater nostra/⁊ fratres/⁊ soro-
res/⁊ amici nostri. s. xp̄s et beata virgo ⁊ a-
lii sancti. qui amplius nos diligunt q̄ parẽ-
tes carnales pueros suos. Sperare etiã de-
bemus q̄ ibi sunt aie predecessoꝝ nostroꝝ q̄
in fide xp̄i mortui sunt. Oia ista trahunt de-
siderĩu hois ad celũ Tercio q̄ȝ ibi est thesau
rus noster: scȝ merces operum nostrorum: et
etiam meritum xp̄i ⁊ beate virginis marie:
oim electorum in celo existentiũ qui est the-
saurus indeficiens omnem sufficientiam ha
bens: q̄ȝ nec auferri nec corrũpi potest. Ma
gnus autem et preciosus thesaurus multuȝ
trahit cor homĩs. vt patet Math.vi. Vbi est
thesaurus tuus: ibi est et cor tuum.

¶ Dominica duodecima post penthe. Euã
gelium secundum Lucam. decimo capitulo.

In illo tp̄e. Dixit iesus di
scipulis suis Beati oculi
q̄ vident que vos videtis Dico
enim vobis q̄ multi p̄phete ⁊
reges voluerũt videre q̄ vos vi
detis ⁊ nõ viderunt: ⁊ audire q̄
auditis ⁊ nõ audierũt. Et ecce

quidã legisperitus surrexit tẽ-
tans illũ dicens. Magister qd
faciendo vitã eternã possidebo
At ille dixit ad eũ. In lege quid
scriptũ ẽ: Quomodo legis. At
ille rñdens. Diliges dñm deũ
tuũ ex toto corde tuo: ⁊ ex tota
aĩa tua. ⁊ ex oĩbus virib⁹ tuis:
⁊ ex oĩ mẽte tua. ⁊ proximũ tuũ
sicut teipsũ Dixit illi. Recte re-
spondisti. Hoc fac ⁊ viues. Ille
aũt volẽs iustificare seipsũ: di
xit ad iesũ. Hõ quidã descẽdebat
ab hierusalem in hierico. ⁊ in
cidit in latrones Qui etiam di
spoliauerunt eum ⁊ plagis im
positis abierunt semiuiuo reli
cto. Accidit autem vt sacerdos
quidaz descenderet eadem via
et viso illo preteriit. Similiter
et leuita cum esset secus locum
⁊ videret eum. pertransiit. Sa
maritan⁹ autem quidam iter
faciens venit secus eum. Et vi
dens eum: misericordia motus
est. Et appropinquans alliga-
uit vulnera eius: infundens
oleum et vinum Et imponens
illum in iumentum suum duxit
in stabulum. et curam ei⁹ egit.
Et altera die protulit duos de-
narios: et dedit stabulario ⁊ ait
Curam illius habe et quodcun
qz supererogaueris ego cum
rediero reddam tibi. Quis ho-
rum triũ videtur tibi proxim⁹
fuisse illi qui incidit in latro-
nes: At ille dixit. Qui fecit mi-
sericordiam in illum. Et ait illi
iesus. Uade ⁊ tu fac similiter.

Postilla.

¶ In illo tpe Dixit ies⁹ discipu
lis suis. Beati oculi qui vident: que vos vide-
tis ⁊c. Luc. x. Mathei. xiii. Ante initiũ istius
euange. scribit letũs Lucas q̃ xp̃s dixit disci
pulis suis Qui vos audit me audit. ⁊ qui vos
spernit me spernit. Et conuersus ad discipu
los suos dixit. Beati oculi qui vident. scz nõ
solũ humanitatẽ xpi ⁊ facta exteriora cõspi-
ciendo: sed virtutẽ diuinitatis latentẽ intel-
ligendo (que vos videtis) Gor. Videbãt eñi
apostoli gratiosam presentiã dñi nostri iesu
xpi in assumpta humanitate et crediderunt
eum verum deum et hominẽ: ergo dicti sunt
beati. Sed iudei/pharisei/cayphas/ hero-
des et pilatus solum viderunt corpus xpi hũa
nitatem: sed non cognouerunt eius deitatez
ergo non sunt dicti beati. Unde Hieronim⁹ i
omelia Illorum oculos beatos dixit qui ho
minem videntes deum crediderũt. Ubi notã
dum q̃ si beati fuerunt oculi qui viderũt xp̃z
et crediderunt eum deum. multum beatio-
res sunt qui non viderunt christum in hũa
nitate: et tamen crediderũt ipm verũ deuz in
sacramento eucharistie. Uñ Joh. xx. Qz vi-
disti me Thoma et credidisti: beati qui non
viderũt ⁊ crediderũt. Dico eñi vobis q̃ multi p
phete et reges voluerũt videre que vos vide
tis. sicut Isa. lxiiii. qui dixit Utinã dirumpe
res celos et descenderes. Itẽ sicut Agge⁹ qui
dixit Aggei. ii. Ueniat desideratus cũctis gẽ
tibus. Item sicut moyses qui dixit. Mitte
dñe quẽ missurus es Itẽ ⁊ ppheta dauid ps.
cxliii. qui dixit. Inclina dñe celos tuos ⁊ de-
scende. Et plures alii (et nõ viderũt.) Gor. s.
eo mõ quo vos videtis viderũt eũ ipm spũalr
sed isti corporalr ⁊ psntialiter habẽtes eũ vnde
eo que volebant interrogantes. Et ecce qui
dã legisperitus. s. peritia litterali nõ intelli-
gentia spũali. vñ Amb. sup lucã quidã legis
peritus verba legis tenẽs et verba legis igno
rans surrexit. s. vt melius audiret tẽtans eũ
et dicens magister Gor. magrm vocabat cu-
ius discipulus esse nolebat quid faciendo vi-
tam eternã possidebo. Gor. videt eñi quere-
re humilit cũ dixit magister. sapienter cũ di
xit quid faciẽdo. vtiliter cũ addit. vitam eter

nam possidebo. At ille dixit ad eũ. In lege quid scriptũ est.s.in lege diuina que lex legũ est. Quõ legis.i.quomodo doces discipulos tuos:qui adhuc nescis per quid perueniatur ad vitã eternã. At ille respondẽs dixit. Diliges dñm deũ tuum ex toto corde tuo. (secũm Bern.id est sapienter ex tota aia).i.dulciter ex tota mente.i.fortiter ⁊ primum tuũ sicut teipsum.i.ad qđ teipm.s.ad gřam in pñti:et ad gřiam in futuro. vel eo ordine quo teipm .s.infra deum ⁊ super oia tpalia. Dixit illi.s. iesus phariseo et legisperito Recte respõdisti:non autẽ recte fecisti:qz vt dicit glosa xps laudauit eius responsũ non eius factũ: hoc fac ⁊ viues quasi dicat hoc dicis et nõ facis: iõ ad vitã eternã non vadis. Ille aũt.s.phariseus et legisperitus volens iustificare seipsũ id est demonstrare iustum dixit ad iesum: et quis est meus proximus. Gor.forsitan putabat ꝙ xpm dixisset iudeus est proximus tuus et tunc responderet oẽm iudeum dilige et sic appareret iustus. Suspiciens autem iesus dixit Homo quidam descendebat ab hierusalem in iherico que distat a hierusalẽ ad vnaz dietã et incidit in latrones. qui etiã spoliauerunt eũ:et plagis impositis abierũt semiuiuo relicto. Erat eñ ad lr̃am inter iherusalez et hierico solitudo vel desertũ in quo spoliabant aliquando hoies transeũtes a latronibus et occidebant.in qua solitudine captꝰ fuit sedechias rex fugiẽs de iherusalẽ a satellitibus regis babilõis. vt habet Hiere. vl. Lyr. Moraliter tñ exponit de peccatore descendente a statu iusticie in pctm mortale: q̃ spoliatur a demonibus et relinquitur semiuiuꝰ qz tollitur ab eo vita gratie remanente vita nature. Mistice etiam per hominem istuz secunum Gor.intelligitur adam: vel omne genus humanũ.ergo dicit. Homo quidã. s. adã vel genus hũanum. descendebat ab iherusalẽ).i.de paradiso ⁊ statu immortalitatis in iherico.i.in miserias ⁊ defectus vite presẽtis.et incidit in latrones.i.in demonũ potestates qui dispoliauerunt eum.s.indumenta gře immortalitatis.innocẽtie auferendo.vt pz Gen.iii. Primi parẽtes post pctm: cognouerunt se esse nudos ⁊ plagis impositis. id ẽ naturalibus vulneratis ⁊ debilitatis p peccatũ abierunt seminiuo relicto. Homo semiuiuus relinquitur qñ remanẽte vita nature priuatur vita gře. Accidit autem vt sacerdos quidam descenderet eadem via et viso illo preteriit. similiter et leuita sacerdos legem significat que data est per moysẽ.leuita prophetas significat qui descenderunt post moysem:qui vix erunt genus humanum sanitatis quia per legem cognitio peccati:sed non potuerunt sanare genus humanum. Samaritanus autem quidam scilicet qui custos interpretabatur:id est christus qui est custos verꝰ iter faciens.i.de celo descendens in hunc mũdum propter nostram salutem videns eum scilicet oculo misericordie (mia motus est) scilicet ex compassione et appropians alligauit vulnera eius:scilicet in baptismo peccata eius remittendo infundens oleum et vinum Oleum infundit in vulnera cum spem penitentibus tribuit vinum infundit cũ terrorem mortis eterne et penas inferni ⁊ diez iudicii homini incutit et imponens illum in iumentum suum vade Greg. Jumentum caro ipsius est in quo vulneratum posuit qñ peccata nostra ipse portauit super lignuz in corpore suo vt patet Isa.liii. Uere lãguores nostros ipse portauit. duxit in stabulum: id est presentem ecclesiam et curã eius egit: qz circa egrotum sollicitus fuit sicut bonus ⁊ fidelis medicus. Altera die. Prima dies fuit dies passionis:altera dies resurrectionis: et hec est immortalitatis protulit duos denarios.id est duo testamenta et dedit stabulario id est summo pontifici .s. petro et aliis apostolis quibus aperuit sensum: vt intelligerent scripturas veteris et noui testamenti et ait Curam illius habe supple corporis ⁊ anime. Ego dixi primo stabulario scilicet Petro. Pasce oues meas quodcũq supererogaueris supple preceptis meis: scilicet consilia superaddendo:et cum subditis et fidelibus laborãdo ⁊ ego cũ rediero.s.in iudicio extremo vt pz Actuũ.i Sic veniet quemadmodũ vidistis eũ euntez in celum reddam tibi: qz dñs iesus reddet vnicuiq iuxta opera sua. Quis hor triũ videtur tibi proximus fuisse illi q̃ incidit in latrões. At ille dixit Qui fecit miam in illũ. Ubi notãdũ ꝙ opinio iudeorũ erat ꝙ nõ quilibet hõ primus est: sed tñ iudeꝰ ergo dicũt iudeũ primũ suũ ⁊ oẽz aliũ hoiez alienũ Ergo xps oñdit in pñti euang. oẽm hoiem eẽ prim oĩ hoĩ q̃ facit ei miaz vñ Amb. Cognatio nõ facit primũ sed mia. vñ etiã Augu. de doctrina xpiana. Propinquitas gñis nõ facit primũ sed opꝰ mie impensum. Ex quo pz ꝙ quilibz ẽ primꝰ nr qui hic viuit:qz cuilibet põt a nobis impendi misericordia:vel nobis impendere. Ait illi iesus Uade ⁊ tu fac similiẽ. s. vt oẽz hoiem eẽ amicum ⁊ primũ reputes. ⁊ ei miam impendas

affectu et effectu sicut samaritanus illi iudeo fecit. Unde circa presens euangelium vbi dicitur. Beati oculi q̄ vident. queritur in quo consistit beatitudo? Respondetur ꝙ quidaꝫ posuerunt beatitudinem in bonis corporis vt epicurii. Quidaꝫ in bonis mundi: scilicet diuitiis/honore/potētia et sic de aliis. Quidā in virtutib⁹ moralib⁹ ⁊ cognitione creaturaꝝ: ⁊ maxime substantiaꝝ separatarū. vt peripatetici. Xp̄s autē veniēs in mūdū q̄ ad hoc natus est: vt testimoniū phiberet veritati ostēdit ꝙ in oīb⁹ supradictis vera beatitudo nō consistit: sꝫ in visione ⁊ cognitione dei dicēs. Beati oculi.ꝛc. Itē q̄ritur hic beatitudo cuius sit. an anime vel corporis? Ad qd̄ respōdet hugo de prato ꝙ beatitudo cōsistit principaliter in cognoscendo et amando ⁊ possidēdo deū. Et beatitudo erit pricipaliter in aīa que deum p essentiā cognoscet ⁊ nō p aliquē similitudinē: ⁊ ipm pfecte possidebit in se tāꝙ propriū ⁊ intrinsecū bonū. Corpus autē habebit quattuor dotes suas q̄ sūt agilitas: vt subito feratur quocūq; aīa volet. Impassibilitas: vt a nulla re possit lesi vl' pati. Subtilitas: ita vt montes penetret. Et claritas: ita ꝙ i ipsa claritate corporis/claritas ⁊ gloria anime cognoscetur: quia aīa magis beata clarius corpus hēbit: et oīa predicta hēbit corpus ex redūdātia glorie anime in corpus. Econtrario de corporibus impioꝝ erit. quia erūt grossa: grauia: passibilia: ⁊ obscura. Hec ille. ¶ Dñica.xiii. post penthecostes Euāgelium secundum Lucam.xvii. ca.

IN illo tēpore. Cū iret ies⁹ i hierusalē transibat per mediā samariā ⁊ galileā Et cū ingrederetur quoddā castellū: occurrūt ei decem viri leprosi. Qui steterūt a longe: ⁊ leuauerūt vocē dicētes Jesu p̄ceptor: miserere nr̄i quos vt vidit: dixit Ite ostendite vos sacerdotib⁹ ⁊ factū est dū irent mundati sunt. Un⁹ āt ex illis vt vidit qꝛ mūdatus est: regressus est cuꝫ magna voce magnificans deū Et cecidit i faciē ante pedes ei⁹ gratias agēs. Et hic erat samaritanus. Rñdens aūt ies⁹ dixit. Nōne decē mūdati sūt: ⁊ nouē vbi sūt? Nō est inuentus q̄ rediret ⁊ daret gloriam deo nisi hic alienigena. Et ait illi. Surge ⁊ vade: qꝛ fides tua te saluū fecit

Postilla.

¶ In illo tp̄e. Cuꝫ iret iesus in hierusalem transibat.ꝛc. Luce.xvi. Hystoria huius euangelii facta est anno christi. xxxiii. ii. idus Martii. Feria secunda. Luna.iiii. indictione.vi Ante initium istius euangelii scribit sanctus Lucas ꝙ christus dixit discipulis suis. Cum omnia feceritis que precepta sunt vobis: dicite serui inutiles sumus quod debuimus facere fecimus. (Et factum est dum iret Jesus in hierusalem.) scilicet ad locum sue passionis: in quo ostendit se sponte passurum (transibat per mediam samariam ⁊ galileam) samaria erat terra gentiliuꝫ: galilea iudeorum: ergo vtraq; pertransibat, qui ad saluandos gentiles et iudeos venerat (et cū ingrederetur quoddam castellum: occurrerunt ei decem viri leprosi) Lyra. quia audierunt famā de miraculis christi (qui steterunt a longe) Lyra tamen propter christi reuerentiam: tum quia non debebant appropinquare sanis hominibus: ne eos inficerent (et leuauerunt vocem suam) Lyra ex magno desiderio sanitatis dicētes (Jesu preceptor miserere nostri. id est solo verbo potes nos curare (quos vt vidit dixit. ite ostendite vos sacerdotibus hoc iussit christus propter legis impletionem. Lex enim precepit. Leuitici.xiiii. vt mundetus a lepra sacerdotib⁹ se offerret Et hoc duplici de causa. Una causa: quia sacerdotes debebant iudicare vtrum talis esset vere curatus. ¶ Secunda causa: quia p sua emundatione tenebatur offerre sacrificium determinatum in lege Item vt daret nobis exemplum honorandi sacerdotes. Item vt per hoc sacramentum confessionis exprimeret. Dicit enim christus omnibus peccatoribus. Ite quasi dicat. Non expectetis ꝙ cogamini vigente infirmitate quando oportet sacerdotes ad se vocari sꝫ ite dum sani estis ostendite non palliate vos non alios: quia alie psone non sūt noiande in ꝯfessiōe sacer

dotibus quibus data est potestas a xp̄o ligā-
di ꝛ soluendi: vt pꝫ Joh.xx. Accipite spūm san
ctū quoꝝ remiseritis pctā remittunt eis. Et
factū est dū irēt mūdati sūt. in hoc ōndit ꝙ
in vera cōtritiōe pctā dimittunt peccatori a
deo: etiā añꝙ perueniat ad cōfessionē. vnde
psal.xxxi. Dixi cōfitebor supple in futuro: et
tu remisisti impietatē pcī mei: Quis postea
teneat cōfiteri sacerdoti loco dei. Unus ergo
ex illis: vt vidit qꝫ mūdatus est: regressus est
cū magna voce magnificās deū. Glo. magni
tudo vocis dat intelligere magnitudinē fidei
et deuotiōis ꝛ cecidit in faciē añ pedes eius
in quo notatur eius magna humilitas gratias
agēs. Est aūt deo valde acceptabilis gratia
rum actio. Uñ august. ad aurelianū. Quid
melius aīo gerimus auctore ꝓbamus: aut ca-
lamo exprimimus ꝙ vt deo gratias agamus nec
dici breuius nec agi fructuosius potest. et hic
erat samaritanus. Lyr. in hoc innuit ꝙ alii
nouē erāt iudei nec reuersi sūt ad grās agē.
dū: qꝫ iudei semꝑ fuerūt in grām in veteri
ꝙ in nouo testamēto de bñficiis dei. Respō
dens aūt iesus dixit. Nonne decem mūdati
sunt: et nouē vbi sūt? quasi dicat multi mū-
dantur et baptisant: tñ pauci saluantur. vt
pꝫ Math.xx. Multi sunt vocati: pauci vero
electi. Nō est inuentus qui rediret et daret
gloriā deo. nisi hic alienigena. Lyr. in hoc fi-
guratū fuit ꝙ gentiles erāt deuote ad fidē
xp̄i iudeis remanētibus in suo errore ꝛ ait il
li. Surge ꝛ vade noluit eū surgere nisi iussus
qꝫ fides tua te saluum fecit: in hoc innuit ꝙ
magnū est meritū fidei. qꝫ per fidē pctōr mū
datur. Item per fidē homo iustificatur. ad
Roma.v. Justificati igr̄ ex fide pacē habea
mus ad deū ꝑ dñm nostrū iesū xp̄m. Item
per fidē hō filius dei efficitur. vt pꝫ Johā.i.
Dedit eis potestatē filios dei fieri. ꝛc. Item
per fidē homo saluatur. Ergo hic christus di
xit samaritano. Fides tua saluū te fecit. Uñ
circa pñs euang. vbi dr̄ Ite/ ostendite vos
sacerdotibus. et dū irent mundati sunt. vnde
hic queritur: si peccator in ipsius cordis contri
tione absoluitur anꝙ perueniat ad sacerdo
tem vt hic innuitur. qꝫ dum irēt mūdati sūt
quid facit postmodū sacerdos: ꝛ a quo soluit
eum. Respondeo ꝙ solus deus absoluit pec
catorem a culpa in ipsa cordis contritiōe. vt
pꝫ Isa.xliii. Ego sum qui deleo iniquitates
tuas ꝑpter me. Sacerdos aūt ministerialiter
et instrumentaliter pctōrem a pctō absoluit
et non solū ostendit absolutū. Est eñ sacer
dos minister dei. et eius instrumentū alaꝝ:
et hoc optime ostendit xp̄s in lazari resusci-
tatione per quē peccator rediēs ad dei grāz
designatur: quē xp̄s solus a mortuis reuoca
uit: sed aplīs mandauit vt eū soluerent: sic
pꝫ ꝙ fuit a xp̄o resuscitatus: et ab apostolis
resolutus. Simile est in iustificatiōe pecca-
toris: quē solus resuscitat a morte culpe red
dens ei grām suā: sed sacerdos soluit eum a
cathenis peccatoꝝ quibus pro talibus culpis
ligatus tenebatur. Exemplū. Rex vel pote-
stas in cōsilio absoluit malefactorem qui te
tenetur in carcere cathenis ligatus et mini-
stri regis vadunt ad carcerē ꝛ ex parte regis
absoluunt eū a carcere et cathenis. et mini-
stri regis vadunt ad domū eius ꝛ reddunt ei
oīa bona sua prius perdita. Sic facit sacer-
dos qui tanꝙ minister dei absoluit pctōrem
a cathenis peccatoꝝ. et reducit eū in ecclesiā
dei: reddit et oīa bona sua que ante peccatū
fecerat: et facit eū participē oīm bonoꝝ que
fiunt in ecclesia dei: et dat ei cibū vite mādu
care. s. corpus xp̄i. et docet quō debeat viuere
et in via dei ambulare ꝛ nō stare/ qꝫ stare re
gredi est. Hic pꝫ ꝙ sacerdos habet magna fa
cere in iustificatione pctōris: non solū eū ostē
dere absolutum. Unde iterꝝ hic queritur que
sit forma absolutiōis a peccatis. Respondeo
scḋm sanctum Thomā de aquino ꝙ de sub-
stantia forme est. Ego absoluo te a peccatis
tuis. sed pꝛmittitur orō. s. Misereatur tui
oīps deus. ꝛc. ne effectus sacramēti impediat
ex parte penitentis. Et cōmuniter apponit.
In noīe patris ꝛ filii et spūssancti. Item que
ritur an impositio manus sup caput cōfiten
tis requiratur. Rñdetur scḋm Thomā de
aquino ꝙ non: qꝫ hoc sacramentū nō ordia-
tur ad consequendū aliquā excellentiā grē:
sed ad remissionē pctōꝝ. Magis aūt in hoc
sacramento cōpetit cruci signatio ꝙ manus
impositio in signum ꝙ per sanguinē crucis
christi remittūtur peccata: ꝛ non est de neces
sitate sacramēti. ꝛc. Item Thomas dicit ꝙ
qui impetrat absolutionē a [redacted] vel a lega
to caute facit si faciat se absolui ab omnibus
excommunicationibus et a pctīs de quibus nō
tenetur iterꝝ absolutionē petere ab excõica-
tione. lꝫ de pctō si sit mortale teneat ꝯfiteri.

¶ Dñica.xiiii.post penthe. Euangelium
scḋm matheum.vi.capitulo.

In illo tp̄e Dixit iesus di-
scipulis suis. Nemo pōt
duobus dominis seruire. Aut eñ

vnũ odio habebat ⁊ alterũ dili
get: aut vnũ sustinebit ⁊ alterũ
cõtemnet. Nõ potestis deo ser
uire ⁊ mãmone. Jdeo dico vobis
ne solliciti sitis anime vestre qd
mãducetis: neq; corpori vestro
qd induamini. Nõne aĩa plus
est q̃ esca: ⁊ corpus plusq̃ vesti
mẽtũ? Respicite volatilia celi:
quoniã nõ serunt neq; metunt
neq; congregãt in horrea: ⁊ pa
ter vester celestis pascit illa. Nõ
ne vos magis pluris estis illis?
Quis aũt vestrũ cogitans põt
adiicere ad staturã suã cubitũ
vnũ? Et de vestimẽto qd sollici
ti estis? Considerate lilia agri
quõ crescũt. Nõ laborant neq;
nẽt. Dico aũt vobis qm̃ nec salo
mõ ĩ oĩ glĩa sua coopt⁹ est sicut
vnũ ex istis. Si aũt fenũ agri qd
hodie ẽ ⁊ cras ĩ clibanũ mittit
deus sic vestit: q̃to magis vos
minime fidei? Nolite ergo solli
citi esse dicentes qd mãducabi
m⁹ aut qd bibem⁹ aut quo ope
riemur. Hec enĩ oĩa gẽtes inq̃rũt.
Scit enĩ pat vester q; his oĩb⁹
ĩdigetis. Querite ergo primum
regnũ dei ⁊ iusticiã ei⁹: ⁊ hec oĩa
adiicient vobis.

Postilla.

In illo t̃pe Nemo põt duob⁹
dñis seruire. Mathei.vi. Luce.xvi. Hec ver
ba euãg. locutus ẽ iesus anno etatis.xxxiii. id⁹
Julii. Fer.v. luna.xvi. inditiõe.iiii. Ad literã
pñtis euãg. scribit sanct⁹ mathe⁹ in eodẽ ca
pitulo q̃ xp̃us dixit discipulis Nolite thesauri
zare vobis thesauros in terra vbi erugo et
tinea demolitur: ⁊ vbi fures effodiũt ⁊ furã
tur. Thesaurisate vobis thesauros ĩ celo vbi
nec erugo nec tinea demolit̃ et vbi fures nõ
effodiũt nec furant. Vbi enĩ est thesaur⁹ tu⁹
ibi est et cor tuũ. Tunc postmodũ sequit̃ euã
gelium hodiernũ. (Nemo põt duobus dñis
seruire) Glo. contrariis inter se dñantibus: et
contraria precipientibus. Et quilz hoim hab;
vnũ illoꝝ duoꝝ. Hoc sic ꝓbatur. q; oĩs hõ
aut est in grã aut est in pctõ mortali. Si aũt
est in grã tunc hꝫ pro dño deũ. Si aũt est in
pctõ mortali tũ hꝫ dyabolũ ꝑ dño. aut vnuꝫ
odio habebit. Glo. s. dyabolũ (et alteꝝ dili
get). s. deum (aut vnũ sustinebit). s. dyabolũ
quẽ homo peccãdo patitur: sed nõ diligit (et
alteꝝ contẽnet). s. deum quẽ homo peccãdo
mortaliter cõtẽnit. Sed deũ nemo põt odi
re: q; summũ ⁊ infinitũ bonũ est. Nec dya
bolũ quisq̃ diligit: sed peccãdo se ei subiicit.
Non potestis deo et mãmone. i. diuiniis. Ly.
nõ dixit xp̃s non potestis habere: sed nõ pote
stis seruire licite enĩ possunt haberi q̃n bene
dispensant̃: sicut ille qui in piis operibus diui
tias expendit nõ seruit diuitiis: sed magis di
uitie seruiũt sibi: q; eis vtitur sicuti instru
mentis ad opera virtutũ. Vñ Ambro. super
Lucã. Sicut diuitie sunt impedimẽta impro
bis: ita probis sũt adiuuamẽta virtutis. Et
talis simul põt seruire deo et vti ipsis. Jdeo
dico vobis ne solliciti sitis. s. sollicitudine ni
mia. Notandũ q̃ xp̃s hic non ꝓhibet labo
rem: q; homo ad laborẽ nascitur: ⁊ sicut auis
ad volandũ: sed ꝓhibꝫ sollicitudinẽ superflu
am ⁊ inordinatã per quã postponunt̃ bona
spiritualia et etiã eterna aĩe vestre. i. aĩali vi
te quo cibo sustentat̃ (qd mãducetis neq; cor
pori vestro qd induamini. Nõne aĩa pl⁹ est
q̃ esca). q. d. longe plus est ⁊ corp⁹ q̃ vestimẽ
tũ quasi dicat si deus dedit vobis maiora. s.
corpus ⁊ aĩam cõseq̃nter etiã dabit minora:
s. escã et vestimentũ (Respicite volatilia celi:
q̃m nõ serũt neq; metunt neq; congregãt in
horrea: ⁊ tñ pater vẽ celestis pascit ea. Vnde
psal. cxlvi. Qui dat iumẽtis escã ipsorũ. ⁊ pul
lis coruorũ: ⁊c. multo fortius hoĩem sufficiẽ
ter pascet: Vñ Rab. Qui rex militibus de
uotis debitã non procurat alimoniã quis dñs
ministris suis non ministrat cibaria quis pt̃
non dat filiis alimenta. ⁊ cetera (Nonne vos
magis pluris estis illis) quasi dicat multo ma
ioris precii estis. Ly. natura hũana maioris
ponderis est corã deo: q; alie creature [illegible]
sunt propter hominẽ: suis autẽ nobilior est

multo fortius de nobis curā hʒ. Quis autē vestrū pōt adiicere ad staturā suā cubitū vnū quasi dicat null⁹. Ergo deus q̄ dat hoi incremētū q̄titatē staturē: per ꝯns etiā dabit nutrimentū cōueniens nature prout viderit expedire et de vestimētis quid solliciti estis: considerate lilia agri quomodo crescunt scilicet tam preciosis colorib⁹ induta cū nō laborant.s.ad ornandū (neq̄ nent) .i.filāt ad faciendū sibi vestimentū: et tū optime vestiuntur.sic q̄ regalia vestimenta excedūt. (Dico autē vobis q̄ neq̄ salamon) qui fuit ditissimus sapientissim⁹ potentissimus inter alios reges i n oī gloria sua coopertus est.id est vestitus et ornatus tā pulchre (sicut vnum ex istis. Gor. q: in salomone fuerūt vestes aliene In illo autē pronuīe. Item ille ab arte iste a natura: et iō oēs tinctores pannoꝝ nō possunt facere colorem viridē sicut natura i terra nascentibus. Vñ Hiero. Quid rubet vt rosa quid cādet vt liliū (Si eñi fenum agri qd̄ hodie est) .i.in tpe pñti ꝛ cras in clibanū mittitur.i.in futura ponet (deus sic vestit) .i.sic pul. hre sic opile sin sollicitudine (q̄to magis vos modice fidei) Ly. vocat autē eos qui nimis sollicitant de tpalib⁹ modice fidei q: ex defectu fidei pcedit talis sollicitudo supflua. Nolite ergo solliciti esse dicentes: quid manducabimus aut quid bibemus hoc pertinet ad alimentū: aut quo operiemur hoc pertinet ad vestimentum (Hec eñi oīa gentes inquirunt) Gor. q: infideles sunt/ ꝛ de eternorum pmissione nō cōfidunt Ly. gentiles diuinam prouidentiam circa actus humanos negant. Scit eñi pater vester celestis q: his oībus indigetis Gor. non est pater pinsqui non tribuit necessaria filiis quoꝝ nouit indigentiā. sed deus est pater vester ergo seruientibus sibi tpalia sufficienter ministrabit. Querite ergo primū.i.precipue (regnū dei) de quo dr̄ Math.xiii. Fulgebunt iusti sicut sol in regno pr̄is mei. Quis hoc regnum nō desiderat vbi omnes erunt reges ꝛ regine ergo feruenter et diligenter hoc regnum est querendū (et iusticiā eius) q: iusti in perpetuum viuent.et apud dñm est merces eoꝝ Sapie.v. (et hec oīa) .s.temporalia (adiicient vobis) Vñ ps.liiii. Iacta cogitatū in dño. ꝛ ipse te enutriet. Item in ps.xxxvi. Nunq̄ vidi iustum derelictū. Circa hoc presens euangelium vbi dicitur. Primum querite regnū dei et iustitiam eius. Notandū q̄ peccator q̄rit regnum dei non primo sed vltimo scilicet his que sunt ad finem. Si ergo de illis cura t in morte. Quando enim peccator nō potest plus viuere vel quando credit sibi mortē imminere tunc querit regnum dei: et accipit exemplum a latrone in cruce sed non a iohanne baptista qui a cunabulis quesiuit regnum dei. Similiter sanct⁹ nicholaus epūs q̄ quarta et sexta feria semel suggebat vbera. Similiter dñicus pater noster q̄ a pueritia sua domino nostro seruire studuit et sic de aliis pluribus sanctis. Contra quos nota exemplum de quinq̄ virginibus fatuis. que petierunt oleum in media nocte in vasis suis. id est in vicinitate mortis et non obtinuerunt: sic lampades earum sunt extincte/ et ipse excluse sunt a regno celorum. vnde Augustin⁹ Legi et perlegi sacram scripturam et non inueni in quinq̄ milibus annorum saluatum in fine nisi solū latronē. vnde etiā Albertus magnus Rarum est q̄ aliquis ex amore in fine vite sue vere peniteat. Item peccator q̄rit regnum dei: sed non iustitiam eius. Omnis enim homo vult esse beatus: quia vt dicit Boetius de consolatione philosophie. Mentibus hominū naturaliter summi boni cupido inserta est: sed opera beatitudinis non curat facere. Tota die peccator fabricat sibi domum in inferno. et intendit post hanc vitam quiescere et habitare in celo ꝛc.

¶ Dñica.xv.post penthecostes. Euangelium secundum Lucam.vii.capitulo.

In illo tēpore. Ibat iesus i ciuitatē q̄ vocat naym. Et ibant cū illo discipuli eius: ꝛ turba copiosa. Cū aūt appropinquaret porte ciuitatis: ecce defunctus efferebat fili⁹ vnicus matris sue. Et hec vidua erat: ꝛ turba ciuitatis multa cū illa. Quā cū vidisset iesus: mīa mot⁹ sup eā: dixit illi. Noli flere Et accessit ꝛ tetigit loculū. Hi aūt q̄ portabāt steterūt Et ait Adolescēs tibi dico surge Et resedit q̄ erat mortu⁹: ꝛ cepit loq̄. Et dedit illū matri sue Accepit aūt oēs timor: ꝛ magnificabāt deū dicē

ces. Qr propheta magnꝰ surre
xit i nobis: & qr deus visitauit
plebẽ suã.

Postilla.

¶ In illo tpe: Ibat iesus in ci
uitatẽ q̃ vocatur naym. Lu. vii. Hoc miracu
lũ fecit dñs iesꝰ ãno eiꝰ. xxx. ..iii. kal. augu.
dñica. luna. xxii indictione. iiii. Ante hoc euan
geliũ sanauit dñs seruũ centurionis q̃ acces
sit ad iesum rogans eũ dicẽs Dñe puer meꝰ
iacet in domo paraliticus & male torquetur.
Et ait illi iesus. Ego veniã & curabo eũ. Et
rñdens centurio ait. Dñe nõ sũ dignꝰ vt in
tres sub tectũ meũ: sed tm̃ dic verbo & sana
bitur puer meus. Et dixit iesus centurioni.
Uade & sicut credidisti fiat tibi / & sanatus ẽ
puer in illa hora. Et factũ est deinceps (Ibat
iesus in ciuitatẽ q̃ dr naym. Naym est ciui
tas parua in galilea ꝓpe montẽ thabor: que
distat a hierusalem ad duas dietas (et ibant
cũ eo discipuli eius & turba copiosa) Ly. tur
ba multa cũ dño: turba multa cũ vidua. Hoc
factũ est. vt euidẽtiꝰ esset miraculũ corã mul
tis factũ est: vt viso miraculo multi fierent
laudatores dei et testes (& cũ appropinqua
ret porte ciuitatis ecce defunctus efferebatur)
s. ad sepeliendum (filius vnicꝰ matris sue: et
hec vidua erat) Ly. antiquitus loca sepulture
erãt extra ciuitatẽ: ne ex cadaueribꝰ inficerẽ
tur habitatores ciuitatis (Quã cũ vidisset iesꝰ
mĩa motus sup eã) qr erat vidua: tũ qr non
habebat aliũ filiuz a quo posset in senectute
sustentari (dixit illi. Noli flere. q. d. cito cõso
laberis (& accessit & tetigit loculũ) Ly. i. fere
trum. Ad hoc enim tetigit vt ostenderet q̃
corpꝰ suũ deitati vnitũ erat instrumẽtũ dei
tatis etiã in miraculis faciẽdis (hi aũt q̃ por
tabant steterũt: & ait (Adolescens tibi dico.)
Gor i. ꝓpria virtute impero (surge) s. a lecto
mortis (et resedit qui erat mortuus). s. ꝓpius
qr statim rediit vita p xp̃m (& cepit loqui) Ly.
vt manifeste appareret qd erat vere resusci
tatus et dedit illũ matri sue ꝓpiꝰ eũ dederat
in acceptiõe (accepit aũt oẽs timor) Gor. s. ad
mirantiõis de tam mirabili suscitatione. Legi
tur in euangeliis dñm tres mortuos suscitas
se. s. puellã in domo. vt pz Math. ix. Adolescẽ
tẽ in porta. vt in euãgelio hodierno. Lazaꝝ
in sepulchro. vt hẽ Joh. xi. et magnificabant
deũ). i. magnũ ꝑdicabãt. Hoc est enĩ magni
ficare deũ de ipo magna credere & dicere di
centes: qr propheta magnus surrexit nobis)
in lege & ꝓphetis ꝓmissus (& qr deus visita
uit plebẽ suã) Ly. mittendo eis saluatorem.
¶ Circa hoc euangeliũ vbi dr noli flere. Que
ritur vtrũ de amici morte aliquis licite possit
legere. Rñdet q̃ sic: sed moderate. Sic mar
tha & maria magdalena fleuerũt sup lazaꝝ
frẽm suũ defũctũ quẽ postmodũ xp̃s a mort
suscitauit. Scdo q̃ritur vtrũ magis flẽdum
sit p morte aie q̃ corporis. Rñdetur q̃ sic q̃
quãto aĩa est nobilior corpore: tanto magis
est dolẽdũ de morte aie q̃ de morte corpori
Un̄ aug. Maius est dãnũ de amissione vni
aie q̃ mille corpoꝝ. Un̄ bern. Totus mũdꝰ
ꝑciũ vniꝰ aie estimare nõ pt. Sz vt dicit A
gu. Mirabilis miseria in hoibus apparet: q̃
cũ moritur homo scdm corpus oẽs amici c
ueniunt et plorant: sz cum moritur scdz aia
nullus plorat. A corpore mortuo nõ recedũ
donec sepulture tradat. Aie do mortue nullꝰ a
sistit: nullus curat eam ad vitã reducere: v
rũ tot facerẽt amici p aĩa resuscitanda qu
facerẽt si possent amicũ mortuũ ad vitã re
care. Tercio queritur q̃ debent nos consol
ri sup morte pueroꝝ & ↄsãguineoꝝ. Rñde
q̃ ad hoc valẽt q̃tuor ↄsideratões q̃s fere o
tangit btũs hiero. in quadã epla. Pria ẽ
sideratio diuine voluntatis cui debemꝰ n
in oibꝰ ↄformare. vñ Seneca in epla ad l
ciliũ Placeant hoi q̃cq̃d deo placent In sig
huiꝰ quotidie oramus. Fiat volũtas tua
cut in celo et in terra. nam credere debem
q̃ deus in meliori statu hoiem reuocat. S
bonus est ne malus fiat: si malus ne peior
ficiatur. Secunda ↄsideratio est diuine eq
tis: qr licitũ est vnicuiq̃ qd suũ est repeter
Deus enim hz ius et potestatẽ repetẽdi p
ros & consanguineos tuos: qr ipsius sunt
psal. Ipse fecit nos & non ipi nos. Insup t
nemur deo soluere debitũ morti: qr oẽs sum
ad mortẽ astricti: vt patet Geñ. ii. ca. Qu
q̃ die comederis ex eo morte morieminĩ
Heb. ix. Statutũ est hoibus semel mori. T
cia cõsideratio est diuine dispositionis: q̃
uit q̃diu expediat homini hic viuere: qũ
ri. Un̄ Aug. in libro soliloquioꝝ De sal
corporis mei q̃diu michi sit vtile nescio.
dñe hoc cõmitto. Sic etiã btũs martinu
cit dicẽs. Dñe si adhuc populo tuo sum ne
carius nõ recuso laborẽ: fiat voluntas tu
O homo attende diligẽter quomodo tu
mundus plenus est tribulatiõibꝰ & miser
Hoc patet: qr nunc frigus: nũc estus: fa
et sitis: sanus & infirmus letus et tristis
et fletus: diues & pauper viuus: & mortu
pz Job. xiiii. Nũq̃ i eodẽ statu ꝑmanet

Job. xiiii. Homo nat⁹ de muliere breui viuēs
tpe repletur multis miseriis. vñ refert. So-
linus de barbaris: q₃ qñ pueri nascunt̄ tunc
magnū planctū faciūt. & qñ moriunt̄ magnū
festū. Et beatus Hiero. refert de quadam ter-
ra vbi vxores cum maritis sepeliūtur: eligē-
tes poti⁹ mori ꝙ̄ miseria viuere. Quarta cō-
sideratio est inutilitatis et dānificationis: q₃
luctus et tristicia dānificāt hoīem in corpore
et ī aīa scđm illud Eccle. xxx. ca. Multos occi-
dit tristicia ⁊ non est vtilitas in ea. vñ Pro-
uer. xxv. Sicut tinea vestimentorū vermis li-
gno: ita tristicia nocet cordi Etiam nocet aīe
defuncte: q₃ tales propter nimiam tristiciam
erunt indeuoti ⁊ indispositi ad orandū ⁊ suf-
fragandū aīabus. Et sic aīe puerorū ⁊ cōsan-
guineorū retardant̄. Exēplū de hoc quere in
promtuario exēplorū discipuli. xcviii. P. Qui-
ta ɔsideratio est future resurrectionis in qua
lete ad vitam reducetur ꝙ̄ hic deplangitur.
Unde prime ad Thessa. iiii. ca. Nolum⁹ vos
ignorare de dormientib⁹ vt nō ɔtristemini si-
cut ceteri q̄ spem non hñt. Nam ꝗlibet xp̄ia-
nus credere debet resurrectionē Et si hic cha-
rus ⁊ fidelis tibi fuit millesies tibi charior e-
rit in celo. Et si hic tibi vtilis fuit: millesies
tibi vtilior erit in celo q₃ oīa merita tecū cō-
diuidet. Unde Anselmus. Unusquisq₃ tantū
gaudet de alterius merito: sicut de suo ꝓprio

¶ Dominica. xvi. post penthe. Euangelium
Secundum Lucam. xiiii.

IN illo tēpe. Cū intraret ie-
sus in domū cuiusdā prī-
cipis phariseorū sabbato mā-
ducare panē: ⁊ ipsi obseruabāt
eū. Et ecce hō quidā idropicus
erat ante illū Et respōdens ie-
sus dixit ad legisperitos ⁊ pha-
riseos. Si licet sabbato curare
At illi tacuerūt Ipse vero ap-
prehensū; sanauit eū ac dimisit Et
respondens ad illos dixit Cui⁹
vēm asinus aut bos ī puteum
cadet: ⁊ nō cōtinuo extrahet il-
lū die sabbi? Et nō poterāt ad
hoc respondere illi. Dicebat āt
ad inuitatos parabolā intendēs
quomodo primos accubit⁹ eli-
gerēt: dicens ad illos. Cū inui-
tatus fueris ad nuptias nō di-
scūbas in prīo loco: ne forte ho-
noratior te sit inuitatus ab eo.
⁊ veniēs q̄ te ⁊ illū vocauit di-
cat tibi. Da huic locū Et tūc in-
cipias cū rubore nouissimū lo-
cū tenere. Sz cū vocat⁹ fueris
vade et recūbe nouissimo loco
vt cū venerit q̄ te inuitauit dicat
tibi. Amice: ascende superius.
Tūc erit tibi gloria corā simul
discūbētib⁹ Qr oīs q̄ se exaltat
humiliabit: ⁊ q̄ se humiliat exal-
tabitur.

Postilla.

¶ In illo tēpore. Cū intraret ie-
s⁹ in domū cuiusdā. Lu. xiiii. Mat. xii. Hoc si-
gnū ⁊ hāc phariseorū increpationē fecit dñs ie-
s⁹ ãno ei⁹: xxxii. sab. v. nonas octob. lūa. xiii.
indictiōe. v. Ad initiū h⁹ euāg. scribit sctūs lu-
cas in pre. ca. q quidā dixit ad iesū Dñe si pau-
ci sunt q̄ saluāt. Ipse aūt dixit ad illos. Cōte-
dite intrare p angustā portā: q₃ multi dico vo-
bis q̄rent intrare ⁊ nō poterūt. Cū aūt intra-
uerit paterfamilias ⁊ clauserit hostiū incipie-
tis foris stare ⁊ pulsare ad hostiū dicētes Dñe
aperi nobis Et ridēs dicet vobis. nescio vos
vñ sitis. Tūc incipietis dicere māducauimus
corā te ⁊ bibim⁹ ⁊ ī plateis nr̄is docuisti: ⁊ di-
cet, vobis: nescio vos: vñ sitis. discedite a me
operarii iniquitatis. ibi erit flet⁹ ⁊ stridor dētiū. Et
tūc postmodū sequitur euāg. hodi. (Cū intraret
ies⁹ ī domū cuiusdā p̄ncipis phariseorū) Scđz
ī domo p̄ncipis phariseorū ⁊ aliorū aduersari-
orū suorū comedit xp̄s ⁊ hoc ꝓpter eorū edifi-
cationē ⁊ et ꝓpt ɔferre caritatē ostēsionē q̄ ē di-
ligere inimicos vt p₃ Luc. vi. Diligite inimi-
cos vrōs. ⁊c (sab. māducare panē) Scđz nole
panis vite necessaria designant Intrauit āt
ad comedēdū nō fercula voluptatis: sz panē
necessitatis. L.y. Iste p̄nceps phariseorū inuita-
uit xp̄m maliciose et non deuotiōe vñ subdit
(⁊ ipsi obseruabāt eū) L.y. attendentes si iter

epulas aliq̄d diceret aut faceret vñ eu possēt accusare. (et ecce hõ q̄dã ydropicus) Ly. ydropicus dr̄ ab ydros qđ est aqua: q2 ydropicus hꝫ aquã inter carnẽ et cutẽ. et hoc est ꝓpriũ ydropici ꝙ quanto plus bibit tãto plus sitit (erat ante illũ) Cirillus dicit ꝙ ille non petiuit a xp̄o sanari timore phariseorũ et inuerecũdie: sꝫ solũ se oñdebat: vt xp̄s videns eũ eius misereret. (et r̃ndẽs xp̄s ad legisꝑitos et phariseos) Ly. nõ r̃ndit ipis ad vba. q2 q̄stio nõ ꝓponebat. sꝫ ad cogitatões eorũ respõdit. vñ Beda. Per hoc oñdit se esse verũ deũ q̄ solus nouit corda hoim. (si lꝫ sabbato curare) Gl'. i. si lꝫ opera pietatis et mie facere sine sabbati violatione cuiusmodi opus est infirmũ curare. (at illi tacuerũt) Beda. Merito tacẽt q̄ contra se dictũ q̄cq̄d dixerint vidẽt. Si eñi lꝫ sabbato curare cur ipsũ obseruãt. si nõ licet cur pecora curãt. (Ipe vero apphensum sanauit eũ) Ly. q2 ꝑ impositionẽ manus ipꝫ curauit et postmodũ manũ retraxit. (ac dimisit) s. abire corporalr̄ sanatũ. (et r̃ndens ad illos dixit cui' vestrũ asin' aut bos in puteũ cadet et nõ ꝯtinuo extrahet illũ in die sabbati.) Glo. q. d. si sabbatũ nõ frãgitis subueniẽdo pecoribꝫ q̄to mĩ' frãgo ipꝫ subueniẽdo hoibꝫ. (et nõ poterãt ad hec r̃ndere illi) Ly. tãq̄ ꝯfusi euĩdẽti rõne. Sꝫ notandũ ꝙ magna fuit phariseorũ malicia: q2 pl' curabãt de aĩalibꝫ q̄ de hoibꝫ. Sic et multi plebani et ꝑlati maiorẽ curã hñt de rebꝫ tp̄alibꝫ q̄ de aĩabꝫ. vñ Criso. Cadit asina et eã q̄s subleuet ꝑit aĩa et nõ est q̄ recogitet. (Dicebat aũt ad inuitatos parabolã istã) Ly. ꝯfutãdo eos de supbia et ãbitione indebita. (intẽdẽs quõ ꝑrios accubit' eligerent) Glo. i. quo de ꝑmis accubitis obtinẽdis laborarẽt. (cũ inuitat' fueris ad nuptias) Cirill' ad nuptias celestes: de q̄bꝫ dr̄ Apoc. xix. Bt̄i q̄ ad cenã agni nuptiarũ vocati sunt (nõ discũbas in ꝑmo loco.) Ille in ꝑmo loco discũbit: q̄ se in corde ꝑfert aliis sicut phariseus q̄ dixit. Nõ sũ sicut ceteri hoĩs. Scđo dignitatẽ seu ꝑlaturã indebite ãbiendo: sicut lucifer. vñ Isa. xiiii. Ero similis altissimo. (ne forte honoratior te sit inuitat' ab eo: et veniens is q̄ te et illũ inuitauit dicat tibi. da huic locũ: et tũc incipias cũ rubore). i. cũ ꝯfusione nouissimũ locũ tenere. sꝫ cũ vocat' fueris ad nuptias vade et recũbe i nouissimo loco) s. minorẽ te aliis reputãdo. sicut aplũs fecit q̄ dixit Ego sũ mĩn' aplõrũ. (vt cũ venerit q̄ te inuitauit dicat tibi. Amice ascẽde superi'). s. in p̄nti ꝑ grãz et i futuro ꝑ gl'iaz (et tũc erit tibi gloria corã sĩl' discũbẽtibꝫ). i. in eadẽ btĩtudine

q̄scẽtibꝫ (q2 oĩs q̄ se exaltat) s. supbiendo (humiliabit̃) necessario hic vł i futuro. Vñ puer. xv. Supbũ seq̄tur humilitas (et q̄ se humiliat) voluntarie ex corde (exaltabit) hic vel in futuro: sicut oñdit btũs Greg. quadruplici exẽplo dicens. Pupilla oculi q̄to est nigrior tanto lucidior: candela q̄to magis inclinat: tãto maiori luce ꝑfũdit. Arbor q̄to ꝑfũdius radicat tãto alti' crescit. Aqua q̄to magis descẽdit deorsũ tãtomagis ascẽdit sursũ. Sic hõ q̄to magis vilescit sibi et inclinat ꝑ humilitatẽ tantomagis luĩe grẽ et glĩe replet. Et q̄tomagis descẽdit humiliando se tantomagis ascẽdit ad deũ. Vñ circa p̄ns euãg. vbi dr̄ Et ipi obseruabãt eũ q̄rit an hic xp̄s debuit tenere vitã solitariã aut socialẽ: R̃ndeo ꝙ ꝯsideratio fine ad quẽ venerat. tũc magis decuit eũ tenere vitã socialẽ q̄ solitariã. Venerat eñi ꝑmo ad oñdendũ se verũ deũ et hoiem: qđ oportebat operibꝫ approbare: et sic vitã socialẽ tenere. Scđo venerat ad nos informandũ moribus et exẽplis q̄ nõ potuisset solitarie sp̄ stando: quare decuit eũ vitã socialẽ tenere. Tercio venerat ad liberãdũ nos tã ab infirmitatibꝫ corporalibꝫ q̄ sp̃ualibꝫ quare decuit eũ talẽ vitam tenere / vt se domesticũ hoibꝫ oñdendo eos attraheret ad bonũ verbo exẽplo et ꝯsideratione: et sic eũ fecisse oñdũt euãgeliste dicẽtes ꝙ ibat de ciuitate in ciuitatẽ: et in castella: et in villas: et de iudea i galileã et ecõuerso et multũ laborabat ꝑdicãdo: infirmos sanãdo: et miracula faciendo: vt daret posteꝭ intelligere se talẽ vitã elegisse q̄ esset nobis magis vtilis et melior et vtilior et tutior: q2 frater q̄ iuuat a frẽ ẽ vt ciuitas munita et firma et ve hoi soli q2 si ceciderit nõ hꝫ subleuãtẽ se

¶ Dñica. xvii. post penthecostes. Euange. secundum Mathe. xxii. cap.

In illo tp̄e. Pharisei audientes ꝙ iesus silẽtiũ imposuisset saduceis: cõuenerũt i vnum Et interrogauit eũ vn' ex eis legisdoctor tẽtãs eũ Magister qđ est mandatũ magnũ i lege: Ait illi ies' Diliges dñm deũ tuũ ex toto corde tuo: et ex tota anima tua: et ex tota mente tua. Hoc ẽ maximũ et primum mandatũ. Scđm aũt simile est

huic Diliges proximū tuū sicut
teipsū In his duobꝰ mandatis
vniuersa lex pendet & prophete
Cōgregatis aūt phariseis.inter
rogauit eos iesus dicens Quid
vobis videtur de xp̄o cuius filiꝰ
est: Dicunt ei.Dauid. Ait illis
Quomodo ergo dauid ī spiritu
vocat eū dn̄m dicēs.Dixit dn̄s
dn̄o meo sede a dextris meis:do
nec ponā inimicos tuos scabel
lū pedū tuorū. Si ergo dauid
vocat eum dn̄m: quomodo fi/
lius eius est: Et nemo poterat
ei respondere verbū neq̄ ausus
fuit quisq̄ ex illa die āpliꝰ eū inter
rogare. Postilla.

¶ In illo tp̄e. Pharisei audiē/
tes ꝙ iesus.&c. Mathei.xxii. Mar.xii. Lu.xx.
Hanc disputationē cū phariseis fecit dn̄s ie/
sus āno eiꝰ.xxxiii.xi.kal.aprilis.Fer.iii.lūa.
xii.inditione.vi.Ly. ꝑ intellectu illiꝰ euāge
lii notādū ꝙ inter iudeos q̄dā erāt qui voca
bantur saducei:q̄ recipiebāt tm̄ q̄nq̄ libros
moysi.& dicebāt aīam hoīs esse mortalē: & ꝑ
ꝯñs negabāt resurrectionē corporꝫ. Et isti sa
ducei accesserūt ad iesū:& interrogauerūt euz
dicētes. Nume.xxii. Moyses dicit. Si quis
mortuus fuerit nō hn̄s filiū ducat frr̄ vxorē
eius vt suscitet semen fratris sui. Erāt autē
apud nos septē frēs:& primꝰ vxore ducta de/
fūctꝰ est:& nō hn̄s semē reliq̄t vxorē frī suo.
Similr̄ scd̄s & terciꝰ vsq̄ ad septimū. Nouissi
me aūt oīm mulier defuncta est. In resurre/
ctione ergo cuiꝰ erit de septē vxor:oēs ei ha/
buerūt eā. Scriptū est eñ Deut.xxv. Qn̄ ha
bitauerūt frēs simul & vnꝰ ex eis absq̄ liberis
mortuus fuerit vxor defūcti nō nubet alteri
sz accipiet eā frater eius & suscitabit semē fra
tris sui Et primogenitū ex ea filiū noīe illiꝰ
appellabit.vt nō deleat nomē eiꝰ ex isrl̄. Cū
aūt noluerit accipere vxorē frīs sui q̄ ei lege
debet:perget mulier ad portā ciuitatis:& īterpella
bit maiores natū:dicetq̄. Nō vult frater vi
ri mei suscitare semē frīs sui in isrl̄:nec me in
coniugiū sumere. Statī accersiri eū facient & in
terrogabūt.si rn̄derit/ nolo eā accipē in vxo
rē:accedat mulier ad eū corā seniorībꝰ & tol/
lat calciamētū de pede eius:spuetq̄ in faciē
illiꝰ & dicet. Si fiet hoī q̄ non edificat domū
frīs sui: et vocabit nomē illiꝰ in isrl̄ domus
discalciati. Rn̄dens aūt iesꝰ ait illi. Erratis
nescientes scripturas neq̄ v̄tutē dei. In resur
rectiōe eñ neq̄ nubēt.Ly.i. viri nō accipient
vxores:neq̄ nubētur.i.mulieres nō accipiēt
a viris sz sunt sicut angeli dei.i.incorruptibi
les imortales.Gor.ī hoc seculo morimur er/
go nascūtur:sz in futura vita nullꝰ moritr̄:er
go nullꝰ nascitr̄:iō post resurrectionē gn̄alez
hoīes nō nubēt neq̄ nubētur. Et audientes
turbe mirabātur ī doctrina eiꝰ.s. ꝙ ita prudē
ter rn̄deret. Tūc statī sequitr̄ euangeliū hodi
ernū.(Pharisei aūt audiētes ꝙ iesus silen/
tiū imposuisset saduceis)Lyr.lz eñ pharisei
contrarii essent saduceis in opinione de aīe
immortalitate & de mortuorum resurrectiōe
tamen conueniebāt cū eis in christi persecu/
tione. Et ideo audiētes ꝙ silentiū īposuisset
eis(conuenerunt in vnum)Ly.ad inueniendum
dum xp̄m. & venerūt ad ip̄m in magna mul
titudine:ad magis eum terrendū/ & interro
gauit eum vnus ex eis legis doctor(Ly.ideo
vnus vt si confusus esset solus videretur cō/
fundi.si autē vinceret omnes viderent ꝑ ip
sū vicisse:scd̄m dicit Chriso(tentans eum)i.
capere in sermone(Magister: qd̄ est manda
tū magnū in lege)Vñ Chriso. Magistrum
vocat cuiꝰ non vult esse discipulus(Ait illi
iesus Diliges dn̄m deum tuum ex toto corde
tuo)ꝑsido.ex toto corde vt oēs cogitatōes in
deuz reflectas(in tota aīa)vt omnes affecti/
ones in deū conuertas:& in tota mente tua)
vt omnes quinq̄ sensus xp̄o vacant. Unde
Bernar. Toto corde.i.sapienter:tota aīa.i.
dulciter:tota mente.i.fortiter(hoc est maxi/
mum & primū mandatuz).s.in dignitate: qz
caritas est maior & dignior oībꝰ virtutibꝰ.)
Scd̄m aūt simile est huic. Diliges proximū tuū
sicut teip̄z) Ly.i.in eādē beatitudinē ad quā
diligis te) In his ei duobꝰ mādatis vniuer/
sa lex pendet et prophete) Ly. quia oīa prece/
pta ordinātur ad dilectionē dei et proximi:
qz tria precepta prime tabule pertinēt ad di
lectionē dei:et precepta secūde tabule perti/
nent ad dilectionez proximi vt dr̄ Chrisosto.
Non pōt hoīem odire qui deū amat: nec po
test deum amare qui hoīem odit. Magister
in scd̄a distincti.xxix. Qui deum diligit non
potest eum contēnere quē deus precepit di/

ligit: et qui diligit proximū quid in eo dili
git nisi deū: igitur vera ꝛc. Cōgregatis autē
phariseis Gor.i.qui ad tentādum venerant
interrogauit eos iesus dicens. Quid vobis
videtur de xp̄o.i.de messia i lege p̄missio cui⁹
filius ē Dicūt ei.dauid sicut dē in p̄s.cxxxi.
De fructu ventris tui ponā super sedē tuā
Ait illis. Quomō ergo dauid in spū.i.spiri
tusancto inspiratus vocat eū dn̄m dicens in
p̄s.cix. Dixit dn̄s dn̄o meo.i.filio suo sede a
dextris meis.i.in equalitate meo scd̄m deᵘ
Uel in potioribᵘ bonis sp̄ oībus creaturis do
nec ponā inimicos tuos scabellū pedū tuor
Ly.istud cōplebitur in iudicio qn̄ oīa perfe
cte subiicient iesu xp̄o. Si aūt Dauid vocat
eū dn̄m suum quomō filius eiᵘ est Gor. Est
enī xp̄s filius dauid et etiā dn̄s dauid. Filiᵘ
dauid fuit scd̄m carnē: et dn̄s dauid secūdū
deitatem: ꝛ sic restat q xp̄s est deus ꝛ homo:
ꝛ nemo potuit ei r̄ndere verbū Non inme
rito cum seruo christi.i.sancto stephano di
putantibus iudeis ꝛ phariseis nō poterāt re
sistere: nec cōtradicere spūi qui in eo loq̄bat
Multo minus christo q est fons sapie vl' gr̄e
nec ausus fuit quisq̄ ex illa die eū āpliᵘ inter
rogare p̄pter timorem similis confutatiōis.
Unde hieroñ. Confutati sermonibᵘ vltra
non interrogant. Ex his ostenditur q nō ex
desiderio dicendi: sed ex malicia tentandi eū
interrogabant. Circa p̄ns euangeliū vbi dī
Diliges primum tuū sicut teipsum. dicit hu
go de prato q ordo caritatis est: vt deus sup
oīa diligatur. Secūdo aīa propria. Tercio:
anima primi: ꝛ magis q̄ vita propria Unde
hic queritur vtrum mori p salute primi sit
de necessitate salutis: Respondet Hugo de
prato q mori p proximo ē perfecte caritatis
que non requiritur de necessitate salutis: s
solū ī viris p̄fectis. Hoc multi doctores tenēt
Unde Hugo Non tenemur ita perfectam ha
bere caritatē sicut christus habuit: nec consi
lia que xp̄s obseruauit tenemur obseruare.
Sed hoc est maius ꝛ perfectᵘ q vnus alter
possit facere.i.mori p ipso. Unde Johā.xvᵒ
Maiorē caritatē nēo hꝫ q̄ vt aīam suā pōat.
q̄s p amicis suis. vn̄ Aug. p̄fectā ista charitas
est vt parat⁹ sit q̄s mori pro fratribus suis.

¶ Feria.iiii.quatuor tempor septembris Euangelium Secūdū Marcū.ix.capitulo.

In illo tp̄e. Respondens vnus de turba: dixit ad iesū Magister tuli filiū meū ad te habentē spiritū mutū. Qui vbicūq̄ eū apprehenderit: allidit eū: ꝛ spumat ꝛ stridet dentibus ꝛ arescit Et dixi discipulis tuis vt eicerent eū ꝛ nō potuerūt Qui respondens dixit eis. O generatio incredula q̄diu apud vos ero q̄diu vos patiar Afferte illū ad me. Et attulerūt eū. Et cū vidisset illū stati spūs cōturbauit eū ꝛ elisus in terra volutabatur spumans. Et interrogauit patrē eiᵘ. Quantū tēporis est ex quo ei hoc accidit Et ille ait ei. Ab infātia. Et frequenter eū in ignē ꝛ in aquam misit: vt eū perderet. Sed si qd potest adiuua nos misertus nostri Jesus aūt ait illi. Si potes credere: oīa sūt possibilia credenti. Et cōtinuo exclamās pater pueri cū lachrimis aiebat. Credo dn̄e adiuua incredulitatem meā Et cū videret iesus cōcurrentē turbā: cōminatus est spiritui immundo. dicens illi. Surde ꝛ mute spiritus ego tibi p̄cipio exi ab eo: ꝛ āplius ne introeas in eū. Et clamās ꝛ multū discerpēs eū: exiuit ab eo. Et factus est sicut mortuus: ita vt multi dicerent: qꝛ mortuus est Jesᵘ aūt tenens manū eius eleuauit illū ꝛ surrexit. Et cū itroisset in domū: discipuli eius secreto interrogabāt eū. Quare

nos nõ potuim⁹ eiicere illũ? Et dixit ill'. Hoc gen⁹ in nullo põt exire: nisi ĩ oꝛation: et ieiunio.

Postilla.

¶ In illo tp̄e. Respõdens vn⁹ de turba dixit ad iesũ.ꝛc. In p̄ncipio hui⁹ capituli tractat de transfiguratiõe dñi ad quã assumpserat xp̄s tm̄ petrũ et iacobũ ꝛ iohẽm relictis in pede mõtis aliis ap̄lis ꝛ discipulis q̄bus ill'c stantib⁹ cũ xp̄s dedisset eis ptãtez vt demones ab obsessis eiicerent ꝛ infirmos sanarẽt. Et cũ oblat⁹ fuisset eis vnus demoniacus hñs sp̄m mutũ vt curaret. nõ potuerũt. qd̄ videntes scribe et pharisei deridebant ap̄los ꝛ discipulos xp̄i. Et de ista derisiõe cõtrebãtur discipuli. Descẽdẽs aũt ies⁹ de mõte cũ trib⁹ ap̄lis quos secũ duxerat. audiens discip'los ꝯtrĩstes pp̄ p̄dictã derisionẽ. interrogauit eos dicẽs. Quid iter vos ꝯqueritis? Et ad p̄dictã xp̄i interrogationẽ sequit' p̄ns euãgel'. in quo r̄ndet p̄r demoniaci. dicit ergo in euãge. (Rñdens aũt vn⁹ de turba) s. p̄r demoniaci muti (dixit Magister / attuli filium meũ ad te.ꝛc. ꝛ est littera patẽs (Allidit illũ) id est terrã ꝓiicit (ꝛ spumat / ꝛ stridet dentibus.ꝛc) ad ostendendum vehementiam passionis. Et cum vidisset eum statim sp̄ũs côturbauit illum videns enim sp̄ũs malus se cito eiiciendum faciebat peius quod poterat (Et interrogauit iesus p̄rem eius) non ex ignorãtia: s; vt ex responsione patris appareret oĩbus diuturnitas passionis et difficultas curationis. vt ex his miraculum esset euidens. (Si quid potes). Ex quo patet q̄ pater erat dubius in fide et dubitans de xp̄i potestate. (Omnia possibilia sunt credenti) Fides eñ credentis meretur de congruo vt ei detur beneficium ꝑ dei omipotentiam (Credo dñe adiuua incredulitatẽ meã) dixit credo Non eñ erat oĩno incredulus: sed vocauit incredulitatem suam fidei sue imperfectionem quã petebat a xp̄o suppleri et perfici (Surde et mute sp̄ũs) non foꝛmaliter sed effectiue quia in puero obsesso auditum ip̄ediebat et loquelã. (Et factus est sicut moꝛtuus) vt per hoc magis declararetur xp̄i virtus / q; ad tactuz xp̄i surrexit perfecte curatus (Hoc genus in nullo potest exire nisi in oꝛatione ꝛ ieiunio) Demones enim non sunt equales in virtute naturali. Et ideo vnus alio potest difficilius expelli. Ad expulsionem autem istius requirebatur in expellente subiectio carnis ad spiritum que fit per ieiunium. Et inde requirebatur magna eleuatio sp̄ũs in deum: que fit ꝑ oꝛationem. Talia autez adhuc non erant in apostolis: quia p̄o tempoꝛe illo non cõpetebat eis ieiunare. vt patet Marci.ii.cap̄. Nec erant adhuc in deũ perfecte eleuati: quia fuerunt rudes ꝛ imperfecti vsq; quo receperunt post xp̄i passionem plenioꝛem gratiam sp̄ũs sancti. Mathei autez.xvii. dicitur q̄ due cause erant quare non potuerunt apostoli et discipuli xp̄i curare hunc infirmum quarũ p̄ma fuit inuidia apostoloꝛum et discipuloꝛu; qui remanserunt in pede montis: quando tãtum duxit iesus tres apostolos p̄us dictos secum in montẽ vbi transfiguratus est. Nã ex hoc inuidia moti indignati sunt oĩes alii in illos tres. Et hec fuit p̄ma causa eoꝛum impotentie ad p̄dictam curationem faciendam. Secũda vero causa fuit hesitatio p̄ris infirmi. q; nõ erat firm⁹ ĩ fide. vt p; ex dictis.

¶ Feria.vi. secundum lucam.vii.cap̄.

In illo tp̄e Rogabat iesũ quidã phariseus.ꝛc. Istud euangelium cuz sua postilla require sup̄a feria.v. post dominicam in passione.

¶ Sabbato secundum Lucam.xiii.ca.

In illo tp̄e. Dicebat iesus turbis similitudinẽ hãc. Arboꝛẽ fici habebat q̇dam plãtatã ĩ vinea sua: & venit q̄rens fructũ ĩ illa / & nõ inuenit. Dixit aũt ad cultoꝛẽ vinee. Ecce anni tres sũt ex quo venio querens fructũ ĩ ficulnea hac & nõ ĩuenio. Succide ergo illã: vt q̇d etiã terram occupat? At ille respõdens: dixit illi: Dñe dimitte illã & hoc anno: vsq; dũ fodiã circa illã & mittaz stercoꝛa. Et si q̇dẽ fecerit fructũ: sin autem ĩ futurũ succides eã. Erat aũt docens in synagoga eoꝝ sabbatis Et ecce mulier que habebat

spiritum infirmitatis ānis de-cem & octo & erat inclinata nec omnino poterat sursum respi-cere. Quā cū videret iesus vo-cauit eā ad se & ait illi. Mulier dimissa es ab infirmitate tua Et imposuit illi manus & confe-stim erecta ē: & glorificabat deū Respōdens aūt archisynago-gus indignans qz sabbato cu-rasset iesus: dicebat turbe. Sex dies sūt ī q̄bus oportet operari In his ergo venite & curamini & nō in die sabbati. Rn̄dēs aūt iesus ad illum dixit Hypocrite vnusq̄sqz vestrū sabbato nō sol-uit bouē suū aut asinū a p̄sepio & ducit adaquare? Hāc aūt filiā abrahe quā alligauit sathanas ecce decē & octo annis nonne oportuit solui a vinculo isto die sabbati? Et cū hec diceret eru-bescebant oēs aduersarii eius Et oīs popul⁹ gaudebat ī vni-uersis: q̄ gloriose fiebant ab eo.

Postilla.

¶ In illo tp̄e Dicebat ies⁹ tur-bis similitudinē hanc. &c. Postq̄ saluator in precedēti ca. induxit discipulos suos ad fidei ꝯstantiā: hic inducit pctōres ad penitētiā Et hoc dupliciē. p̄mo p exēplū & hoc a principio hui⁹ capituli: vsqz ad p̄ns euāgeliū. Scdo p rationē sūptā ex parabola in qua dr̄ (Arbo-rē fici hēbat quidā plantatā in vinea sua. &c. arborē fici). i. gentē iudaicā (hēbat q̄dam). i. ip̄e deus: cui⁹ ꝯfectio & ꝓprietas nō pōt a no-bis exprimi aliquo ꝯteriato noīe. sedz quod dr̄. vi. ꝓpositōe de causis. Cāusa p̄ma superior est omni narratione: iō dicit quidā indeter-minate (plantatā in vinea sua). i. iudea que speciali modo dicebatur hereditas dei (dixit aūt ad cultorē vinee) i. ad angelū custodē ꝑ-ꝑpositū (illi gēti q̄ tunc erat michael vt ha-bet Dan. xiii. (Ecce anni tres sunt). i. tria tē-pora. i. tēpus leg. s/ tēpus ꝓphetar/ & tēpus ꝑdicationis xp̄i: in q̄bus deus q̄siuit fructū bonoꝝ operū a iudeis & non inuenit: nisi in paucis valde. qui quasi nichil cōputant re-spectu tante multitudinis: vt ptz ꝑdicta tp̄a cōsideranti (Succide ergo illā) in quo ōndit q̄ iā meruerant occidi & de terra illa eiici. Qd̄ factū est postea per Tytū et vespasianum q̄ multos de illis occiderūt & alios captiuos de terra eiecerūt (Dn̄e dimitte illā) qz angeli ꝑ illis quos custodiūt interpellāt apud diui-nā clemētiā. vn̄ & destructio ciuitatis & ꝓpli dilata ē p. xlii. annos post passionē xp̄i (Vsqz dū fodiā circa illā) inmittēdo eis terrorē diuino-rū iudicioꝝ (Et mittā stercora) ōndendo eis feditatē & abominationē pctōꝝ eoꝝ p que so-lent penitere de peccatis suis (Et si q̄dem fe-cerit fructū) qz in illis. xlii. annis dicte dila-tionis multi ex iudeis penituerūt: & ꝯuersi ad fidē fructū bonoꝝ opeꝝ fecerūt: vt ptz Actu. ii. & in pluribꝰ locis (Sin autē in futurū suc-cides eā) qz ipenitētes & in sua ꝑfidia rema-nētes fuerūt occisi et captiuati p Tytū & ve-spasianū (Erat aūt. &c) Hic ꝯn̄r ponitur do-ctrine xp̄i ꝯfirmatio per sequēs miraculū: vbi primo notat loc⁹: cū dr̄ (Erat āt docēs in sy-nagoga eoꝝ) in loco. s. ī vbi ꝯueniebāt iudei Et tp̄s: cū dr̄ (sabbatis) ī q̄b⁹ hoīes debebāt intēdere diuino cultui et ad audiēdū verbū dei (Et ecce mulier q̄ habebat sp̄m infirmi-tatis). i. q̄ habebat īfirmitatē a sp̄u maligno inflictā vel causatā. Quod ptz ex hoc qd̄ in-fra subdit hanc aūt filiā abrahe quā alligauit sathanas). i. vinculū īfirmitatis (ānis. xviii) Ex quo pz īfirmitatis diuturnitas. (Et erat inclinata: nec. &c) In quo apparet infirmita-tis grauitas & deformitas/ & ista exprimunt vt miraculū sequēs maius & euidēti⁹ ōndat vnde subditur (Et confestim erecta est) licet enim per naturam et artem possit alique in-firmitates curari: non tamē in instanti (Re-spondens autem archisynagog⁹) id est prin-ceps synagoge. (Sex sunt dies in q̄bus ope-rari oportet.) Hoc intelligitur de operibus seruilibus: sed operatio miraculorum q̄ ordi-natur ad gloriam dei et videntium deuotio-nem excitandum poterat fieri in die sabbati et conuenientius in illa die q̄ in aliis: eo q̄ ista dies erat ordinata cultui diuino & deuo-tioni populi. Et hoc ostendit xp̄us exemplo sensibili: cum dicitur (Hypocrite vnusquisqz

vestrũ.ꝛc.Et est patens de se lr̃a.(Et cũ hec diceret erubescãt.ꝛc).i.ↄfusi oĩs sua rõnabili rãtione:cui non poterant cõtradicere.Circa qḋ ↄsiderandũ ẽ ꝙ xp̃s cõfundebat aduersarios suo aliqñ exẽpl is sicut hic.aliqñ miraculis sicut Lu.v ca.vbi hꝫ.Ut autem sciatis ꝙ filius hoĩs hꝫ potestatẽ in terra dimittẽdi pctã ait paralitico.dico tibi surge.ꝛc.aliquã do scripturis:sicut Math.xxi.Nũꝗd legistis quia ex oꝛe infantium ꝛ lactẽtiũ ꝑfecisti laudem.ꝛc.aliqñ rationib⁹ certis : sicut Math.xxii.Cuius est ymago hec ꝛ superscriptio.ꝛc.aliqñ testimoniis:vt iohis.v.cap.Uos misistis ad iohẽm ꝛ testimoniũ ꝑhibuit veritati.

¶ Dominica.xviii.post penthecostes Euãgelium secundum matheum.ix.ca.

In illo tp̃e. Ascendẽs ies⁹ ĩ nauiculã:trãsfretauit/ ꝛ venit in ciuitatẽ suã.Et ecce offerebãt ei paraliticũ in lecto iacentẽ Et vidẽs ies⁹ fidẽ illoꝝ dixit paralitico.Confide fili:remittũtur tibi peccata tua.Et ecce quidã de scribis:dixerunt intra se.Hic blasphemat.Et cuꝫ vidisset iesus cogitationes eoꝝ dixit.Ut qḋ cogitatis mala in coꝛdib⁹ vestris:Quid est facili⁹ dicere dimittũtur tibi peccata tua:an dicere:surge ꝛ ambula:Ut aũt sciatis quoniã fili⁹ hoĩs habet potestatẽ in terra dimittendi peccata:tũc ait paralytico.Surge tolle lectũ tuũ et vade in domũ tuã.Et surrexit ꝛ abiit in domũ suã.Uidentes aũt turbe:timuerũt.Et gloꝛificauerũt deũ:ꝗ dedit potestatẽ talẽ hominibus.

Postilla.

¶ In illo tp̃e Ascendens iesus in nauiculã.ꝛc.Math.ix.Lu.v.c.Hoc signũ fecit dñs ies⁹ anno ei⁹.xxxi.xii.kalen. ep.ĉb feria.v.luna.xxiiii.indictione.iiii.Añ initium hu⁹ euan.scribit sctũ matheus ꝙ xp̃o venient in regionẽ gerazenoꝝ occurrit ei homo hñs multos sp̃us imũdos ꝗ sepius ↄpedib⁹ ꝛ cathenis vinct⁹:disrupit cathenas:ꝛ compedes cõminuit ꝛ nemo potuit eũ domare. Et sẽp nocte ac die in monumẽtis ꝛ mõtib⁹ erat clamãs ꝛ concidẽs se lapidib⁹.Uidẽs aũt iesuꝫ alonge cucurrit ꝛ adoꝛauit eũ.Et interrogabat eũ iesus.Quod tibi nomẽ est:Et dixit ei Legio michi nomẽ ẽ.quia multi sum⁹.Erat ibi circa montẽ grex poꝛcoꝝũ magn⁹ pascens in agris:et depꝛecabant euꝫ sp̃us dicẽtes Mitte nos hic mitte nos in poꝛcos vt introeamus in eos.Et cõcessit eis iesus stati.Et exeuntes sp̃us immũdi : introierunt in poꝛcos. Et magno impetu grex pꝛecipitatus est ĩ mare ad duo milia poꝛcoꝛuꝫ: ꝛ suffocati sunt in mari. Pastoꝛes autem fugerunt et nunciauerunt in ciuitatem ꝛ ĩ agros. Et egressi sũt videre quid esset facti. Et viderunt eum ꝗ a demonio vexabatur sedentem vestitum ꝛ sane mẽtis.Et rogabat iesum vt trãsiret a finibus eoꝝ(Et ascendẽs iesus in nauiculã) Ly. ea.vt per nauigiũ de terra gerazenoꝝ rediret in galileaꝫ vnde illuc venerat(Et venit in ciuitatẽ suam) i.capharnaũ ꝗ fuit metropolis galilee ꝛ dꝛ ciuitas sua:qꝛ frequẽter ibi habitabat. Et in pꝛincipio ꝑdicatõis sue multa miracula ibi fecit:sicut ꝛ bethleẽ fuit sua: qꝛ in ea annũciat⁹ est ꝛ nutrit⁹ fuit(ꝛ ecce offerebãt ei paraliticũ) modus aũt offerẽdi describit .Marci.ii.qꝛ non potẽtes intrare ad xp̃i pꝛesentiam pꝛopter turbam circũstanteꝫ de tecto domus submiserunt eum in lecto.et hoc fuit magnũ signũ fidei ipsoꝛum pꝛopter quod sequitur(Uidens aũt iesus fidem illoꝛum) Ly.sꝫ paralitici ꝛ offerentium(ait paralitico. Confide fili. remittunt tibi peccata tua) Lyꝛ.ad modum boni medici qui pꝛimo remouet causam moꝛbi:et tunc postmodum intẽdit curationi. Infirmitas autꝫ hec fuit inflicta paralitico pꝛopt pctm̃ ꝛ iõ xp̃us pꝛimo remouet causã dicẽs (Remittuntur tibi pctã tua) Ad maioꝛẽ pꝛedictoꝛum intelligẽtiam sciendũ ꝙ infirmitas coꝛpoꝛalis infligunt alicui a deo multis de causis. Pꝛimo pꝛopter pꝛobationem patientie sicut in Job ꝛ thobia exercato:vnde Thobie.ii.Hãc temptationem ideo ꝑmisit deus euenire illi.vt posteris daretur exemplũ patientie eius Secũdo pꝛopter humiliationem alicui⁹ ne in supbia

eleuetur sicut in paulo ap'o.vt p3.ii.Corin.
xii. Ne magnitudo reuelationũ extollat me
datus ẽ mihi stimul⁹ carnis sue angelus sa
thane q̃ me collaphizet. Tercio ad gl'iam dei
manifestandã: sicut i ceco nato dr̃ Johã.ix.
Neq3 hic peccauit.neq3 parẽtes ei⁹.s.vt cec⁹
nasceret: sed vt manifestarẽtur opa dei in il
lo. Quarto infligit ꝓpter pcti ꝯmissi purga
tionẽ: sicut p3 in maria sorore moysi murmu
rãte contra moysẽ q̃ fuit facta ꝓpter hoc ad
tp̃s leprosa: z in paralitico isto de quo fit mẽ
tio in euãg.hodier. Quĩto ꝓpter punitionẽ
pctõr: sic q̃ deus incipit pctõrẽ in hoc mundo
punire: vt ineternũ puniatur vt p3 in antio
cho inveteri testamẽto: et etiã in herode in
nouo testamẽto quos ambo diua vltio tali
morbo percussit: vt putrescerẽt.et viscera de
ipsis fluerẽt: qui morte mirabili mortui sũt
z in p̃nti incepit cor infernus et durabit in p
petuũ. Jere.xvii. Duplici cõ tritiõe contere
eos dñe. z ecce quidã de scribis.i.legisperiti
dicebãt intra se.i.cogitabãt: q3 verbis hec ex
primere nõ audebãt propter ppl'm. Hic blas
phemat.i.quod dei est sibi vsurpat. Blasphe
mare est cre atura attribuere illud qđ est ꝓ
priũ dei dimittere aũt peccata soli deo conue
nit. Per hoc igitur q̃ christo blasphemiã im
ponebãt.q3 peccata dimittebat p̃ꝯ negabãt
xp̃m esse deũ dicẽtes ip̃m eẽ purũ hoĩem z cũ
vidisset iesus cogitationes eor super inimici
tias quas habebãt cõtra eũ q̃ eũ iponebãt sibi
blasphemiã dixit Ut quid cogitatis mala in
cordib⁹ vr̃is et in hoc ostẽdit xp̃s se esse deũ vñ
Chriso. Solius dei est cognoscere cogitatio
nes hoĩm (quid est facilius dicere dimittun
tur tibi pctã tua).i.solo verbo efficere. vt di
mittãtur tibi pctã tua an dicere surge z ãbu
la.i.in verbo efficere: vt aliquis paraliticus
surgat sanus z ãbulet Ut aũt sciatis vos pha
risei q̃ filius hoĩs.i.Xp̃s h3 ptãtẽ dimittendi
pctã in terra.i.y.vt de reũo vt pur⁹ hõ tunc
ait paralitico surge/tolle lectũ tuũ z vade i
domũ tuã.qui statim surrexit ad imperiũ ie
su christi: et abiit in domum suã.l.y.i signũ
perfecte curatiõis Uidentes aũt turbe.s.mi
raculũ factũ in paralitico.timuerũt.l.y.impo
nere blasphemiã et glorificauerũt deũ q̃ dedit
ptãtẽ talẽ.i.xp̃3 qui est vicari⁹ dei patris hoĩb⁹
i.ad salutẽ hoĩm. Uñ circa p̃hs euange. vbi
dr̃ Dimittuntur tibi pctã tua. Notandũ q̃
Hugo de prato dicit q̃ deus misericordit re
cipit pctõres de hoc habem⁹ exemplũ in mul
tis: vñ petrus cũ iuramento negauit xp̃m et
postea fleuit: et xp̃s misericordit sibi indul
sit et in gradũ p̃ristinũ eũ restituit: vt p3 Jo
han.xxi. Pasce oues meas Item maria mag
dalena cũ multis fornicata est: z postea acces
sit cũ v erecundia z magna cõtritione z fide
ad xp̃m z saluata est: vt p3 Lu.vii. Fides tua
te saluũ fecit. Item paul⁹ ap'ls persecutus est
ecclesiam dei z stephanũ iuuit lapidare z post
ea dixit. Dñe quid me vis facere Actuũ.ix.
et postmodũ factus est doctor gentiũ z lumẽ
ecclesie. Item latro in cruce antea multa la
trocinia et scelera commisit: et postea dixit.
Memento mei dum veneris in regnũ tuũ.
Luc.xxiii. Et xp̃s plus ei dedit q̃ petiuit. Ho
die inquit mecum eris in paradiso. Charissi
mi imittemur istos: z non simus sicut iudas
qui de dei m̃ia desperauit et laqueo se suspẽ
dit. Mat.xxvii.in quo deũ grauius offendit
q̃ q̃ xp̃m pro triginta denariis vendidit vñ
de hoc dr̃ in decret. Judas magis peccauit
desperãdo q̃ xp̃m tradendo.xxiii.q.iiii. Sed
non l3 nõ etiã sicut cayn qui ait. Maior est
iniquitas mea q̃ vt veniã merear. Geñ.iiii.
Bern. Mentiris cayn maior est dei pietas
q̃ quevis iniquitas. Sequitur in euãgelio
Quidã de scribis dixerũt intra se. Hic blas
phemat Ubi notandũ q̃ tribus modis blas
phematur deus Primo dum quid attribuit
deo vel imputatur ei quod sibi nõ conuenit:
vt q̃ sit malus iniustus maledict⁹ zc. Secun
do cũ quis a deo quod ei cõuenit negat dicẽ
do q̃ non sit oĩpotens misericors et iustus: z
cetera talia. Tercio cũ quis sibi ipsi attribu
it quod est ꝓprium dei.s.pctã dimittere z cu
rare: z isto tercio mõ dicebant illi q̃ xp̃s blas
phemabat: q3 quod erat ꝓpriũ dei scz pecca
ta dimittere sibi attribuebat dicens. Dimit
tuntur tibi peccata tua. Hec ille.

¶ Dominica.xix.post pentheco Euange
lium Secundum Matheum.xii.ca.

In illo tp̃e Loq̃batur ies⁹
principib⁹ sacerdotũ et
phariseis i parabolis dicẽs Si
mile factũ est regnũ celorũ hoi
regi: qui fecit nuptias filio suo
Et misit seruos suos vocare i
uitatos ad nuptias: z nolebant
venire Iterũ misit alios seruos
dicẽs Dicite inuitatis Ecce prã
diũ meũ paraui: thauri mei z al

cilia occisa sūt ⁊ oīa parata: venite ad nuptias Jlli aūt neglexerūt. Et abierūt alius in villā suā. ali⁹ vero ad negotiationē suā. Reliq̄ vero tenuerunt seruos eius ⁊ cōtumeliis affectos occiderūt. Rex aūt cū audisset iratus ē ⁊ missis exercitib⁹ suis perdidit homicidas illos ⁊ ciuitatē illorū succendit. Tunc ait rex seruis suis Nuptie q̄dē parate sūt: sed q̄ inuitati erāt nō fuerūt digni Jte ergo ad exit⁹ viarū ⁊ quoscūq̄ inueneritis vocate ad nuptias. Et egressi serui ei⁹ ī vias: cōgregauerūt oēs quos inuenerunt bonos ⁊ malos ⁊ īplete sunt nupte discūbentiū. Jntrauit aūt rex vt videret discūbētes ⁊ vidit ibi hoīez nō vestitum veste nuptiali et ait illi. Amice quō huc intrasti nō hñs vestē nuptialem? At ille obmutuit Tūc dixit rex ministris. Ligatis manibus ei⁹ ⁊ pedib⁹ mittite eū ī tenebras exteriores Jbi erit flet⁹ ⁊ stridor dentiū Multi eī sūt vocati: pauci vero electi.

Postilla.

In illo tp̄e Simile factū est regnū celorum ⁊c. Math.xxii. Lu.xiiii. Hāc hystoriā dixit dñs anno eius xxxiii.xi. kalē. aprilis feria.iii.luna.xii.inditiōe.xi. Ante initium illius euangelii scribit sanct⁹ matheus in precedēti ca. q̄ xp̄s dixit principibus sacerdotum et senioribus iudeorū Quid vobis videtur? homo quidam habebat duos filios ⁊ accedens ad primū dixit. Fili vade hodie in vineā meam. Jlle autē respondēs ait. Nolo Postea penitentia motus abiit. Accedēs aūt ad alterū dixit similiter. Et ille respondens ait. Eo dñe et non iuit. Quis ex duobus fecit volūtatē patris D.cūt ei Primus. Dixit illis iesus Amē dico vobis: q̄ publicani ⁊ meretrices precedēt vos in regno dei. Uenit ei ad vos iohēs in via iusticie ⁊ nō credidistis ei: ⁊ publicani ⁊ meretrices crediderūt ei. Uos aūt videntes nec pniam hūistis postea: vt crederetis ei ⁊c. Tūc postmodū seq̄tur euang. ho. Simile factū ē regnū celorū. Lr.i. stat⁹ eccl'ie militātis hoī regi qui fecit nuptias filio suo. Tūc eīn de⁹ p̄r fecit nuptias filio suo qñ naturā hūanā copulauit diuine in vno supposito. Que quidē nuptie celebrate sūt in vtero virginali. de quo xp̄s exiit tanq̄ spōsus procedens de thalamo suo et misit seruos suos. Gor.i. prophetas p̄redicētes (vocare inuitatos) i. iudeos ad nuptias.i. ad fidez incarnatiōis xp̄i p̄missa in patriarchis figuratiue in lege p̄dicta a p̄phetis p̄nūciatā (⁊ nolebat venire) Lr. credēdo scripturis: q̄ nolebāt v̄bis prophetarū credere ⁊ obedire Jterū misit alios seruos.i. ap̄los: quos misit in oēz ciuitatē ⁊ locū quo ip̄e ventur⁹ erat vt h̄etur L.u.x. dicēs. Dicite inuitatis: ecce prādiū meū paraui. Lr. Uidel; sacramēta eccl'ie ⁊ doctrinā fidei ⁊ sacre scripture ex q̄b⁹ reficit aīa: ⁊ potissime in sacramento eucharistie in quo dat nobis caro xp̄i ī cibū: ⁊ sāguis ei⁹ ī potū (thauri mei) i. p̄res veteris testamēti (altilia) .i. p̄res noui testamēti pinguedine caritatis saginati (occisa sūt ⁊ oīa parata) .L. quicq̄d req̄ritur ad salutem hoīm locis cib⁹ ⁊ vestes venite ad nuptias credēdo. diligēdo. op̄ando (Jlli aūt neglexerūt q̄ nō timuerūt deū Qui eī timet deū nichil negligit q̄ hic q̄rit v̄rū negligētia sit petm̄ mortale? R̄ñdeo secūdū Tho. q̄ negligētia si puenit ex quadā remissione volūtatis ⁊ nō p̄ticipāt ea q̄ debēt si omittēt q̄ sūt de necessitate salutis: siue sit act⁹ siue sit circūstātia: erit petm̄ mortale. vl' si volūtas sit intm̄ remissa vt totaliter a dei caritate deficiat: talis etiaz negligētia ē petm̄ mortale. ⁊ hoc ē p̄cipue qñ sequit ex cōtēptu. Omissio vero circa ea que nō sūt de necessitate salutis ob defectū feruoris nō ē mortale s; veniale ⁊ abierūt alius in villā suā) .i. ad laborē ⁊ etiā occupationē corporalē circa terrenarū acq̄sitionē ali⁹ ad negociationē suā. p negociationē intelligit nimia occupatio mētalis circa t̄palia ip̄edičōdīna. (Reliqui vero tenuerūt seruos ei⁹: ⁊ p̄tumelia affectos occiderūt) .L. post ascensionez xp̄i

iudei flagellauerũt aplos vocatos: et postmodũ stephanũ lapidauerũt. Act.vii. ⁊ Jacobũ fratrẽ iohis occiderũt. Act.xiii. Rex autẽ cũ audisset iratus ẽ ⁊ missis exercitib⁹ suis .i.y. Exercitũ romanorũ sub pricipib⁹ tyto ⁊ vespasiano qui ex diuina ordinatiõe venerũt contra hierusalẽ.xlii.anno post xp̃i passionẽ (pdidit homicidas illos) qz in vindicta sanguinis xp̃i ⁊ suorũ discipulorũ ab exercitu romanorũ sũt trucidati et captiuati de iudeis vsq ad decies centũ milia vt dicit iosephus i lib. de iudaico bello (et ciuitatẽ illorũ succẽdit) qz tũc hierlz succensa est: ⁊ tẽplũ in ea. (Tũc ait rex seruis suis) ⁊ sequacib⁹ eorũ per diuinã reuelationẽ. Nuptie quidẽ parate sũt) sacrãm incarnationis paratũ est vt natiuitatis pdicatio passio xp̃i. et introit⁹ regni apert⁹ est p passionem xp̃i: q̃ añ clausus fuit (sed q̃ inuitati fuerãt) .i. iudei non fuerũt digni. .i.y. pter suã incredulitatẽ. Jte ergo ad exitus viarũ .i. ad gẽtes que nõ erãt in via mãdatorũ dei: ⁊ sine lege viuẽtes: et legẽ ignorãtes. Ad alias ei gẽtes iuerũt apli iudeis nolẽtib⁹ fidẽ xp̃ianã recipe sicut hẽtur Act.xiii. dicentib⁹ paulo et barnaba ad iudeos Uobis oportebat primo loqui verbũ dei: sz qm repulistis illud ⁊ indignos vos iudicastis eterne vite ecce cõuertimur ad gẽtes. sic em̃ pcepit nobis deus. ⁊ quoscũq inueneritis vocate ad nuptias: qz nulli⁹ volẽs fidẽ catholicã recipe repellẽdus ẽ: et egressi serui eius .i. de iudea in. vias .i. in terras gẽtiliũ (cõgregauerũt oẽs quoscũq inuenerũt bonos et malos.) .i.y. qz in ecclia militanti admixti sunt boni cũ malis: ⁊ implete sũt nuptie discũbentiũ. .i.y. qz fides catholica diffusa est p orbẽ vniuersũ. Jntrauit aũt rex vt videret discũbentes. .i.y. intrat aũt xp̃s dupliciter. Primo spẽliter in morte cuiuslibet hominis. Scdo gñaliter in iudicio futuro discernẽdo merita ⁊ demerita cuiuslibet hois (⁊ vidit ibi hoiem nõ vestitũ veste nuptiali) .i. habentẽ fidẽ sine caritate. Nã vestis nuptialis est caritas. que diuidit int filios regni ⁊ pditionis: vt dicit augu. (⁊ ait illi amice) .i.y. vocat aũt pctõr amic⁹ pter naturã quã deus creauit q̃ bona ẽ: ⁊ q̃ ad imaginẽ dei facta est (quõ huc itrasti) .i. sacramẽta ecclie suscipiendo. fidẽ ecclie cõfitẽdo (nõ hñs vestẽ nuptialẽ. .i. in caritate ⁊ bona opa̽tiõe pficẽ. Uestes nuptiales sũt decẽ pcepta q̃ includunt in caritate dei et pximi. (At ille obmutuit. .i.y. qz in extremo iudicio ppria arguẽte cõsciẽtia hõ pctõr cõuictus mut⁹ efficiẽ. tunc dixit rex ministris .i.y.i. angelis executorib⁹

dine iusticie (ligatis manib⁹ ⁊ pedibus) .i.y. qz post mortẽ nõ põt pctõr bonũ opari: nec ad salutẽ reuerti mittite eũ in tenebras exteriores pctõr in hac vita ẽ in tenebris interiorib⁹: qz adhuc ẽ in spe venie: in inferno autẽ erit in tenebris exteriorib⁹ qz erit extra ambitũ diuine mie ⁊ sine oĩ spe eterne glie. vnde Uer: Jn inferno nulla est redẽptio. nec dolorũ mitigatio: (ibi erit fletus) .i. or. ex vehementia ardoris (⁊ stridor dentiũ) ex vehemẽtia frigoris. vt pz Job.xxiiii. Trãsibunt ad aquas niuiũ in calorẽ nimiũ. Multi em̃ sunt vocati .i.y. ad fidẽ catholicã (pauci vero electi) ad gl̃iam. Circa pñs euang. vbi dr̃ Simile est regnũ celorũ. Hugo de prato dicit .i. ecclesia pñs qz sicut de⁹ habitat in celis p gloriã: ita hĩtat i pñti ecclia in sacramẽto eucharistie vt pz Mat.xxviii. Ecce ego vobiscũ sum oĩbus diebus vsq ad cõsummationẽ seculi. Jtem sicut in celo sũt q̃dã corpa magis ⁊ minus clara ⁊ vnũ illustrat aliud: et quedã sũt illuminantes: ⁊ quedã illuiati. ⁊ quedã magis lucent: et quedã min⁹: vt pz Dañ.xii. Qui aũt docti fuerẽt fulgebũt quasi splẽdor firmamẽti: et ceteri minus lucẽtes Et qui ad iusticiã erudiũt multos quasi stelle in ppetuas eternitates: ecce magis lucẽtes. Sequit̃ homi regi. xp̃s em̃ est verus rex ⁊ potẽs rex in oĩbus: ⁊ oẽs reges excedit: qz regnat in celo: in mũdo et in inferno vt pz ad Philip.ii. Donauit illi nomẽ quod est sup oẽ nomẽ vt in noĩe iesu oẽ genu flectat. celestiũ terrestriũ ⁊ infernorũ. Jn celo em̃ regnat per totalẽ ⁊ vniuersalem btõrũ subiectionẽ: qz ei oẽs scti et angeli ad nutũ obediũt. et ei in oĩbus subiiciunt qd ẽt quotidie in nobis petim⁹ fieri dicẽtes. Fiat voluntas tua sicut in celo ⁊ in terra: vt pz Mat.vi. Regnat in celo per sue glorie ostẽsionem et beatã visionẽ: qz ibi eius maiestas et gloria demonstrat vñ psal. Ostẽde nobis faciẽ tuã et salui erimus. vñ Fulgenti⁹. Dei faciẽ si oẽs in carcere inferni inclusi viderẽt nullã penã: nullũ dolorẽ: nullã tristitiã sentirẽt. Jtẽ rex nr̃ iesus xp̃s regnat in mũdo p patientiã ⁊ miam. Nã in magna patiẽtia et mia regnat sup pctõres. Patiẽter em̃ expectat eos: vt cõuertant et misericordit recipit eos si cõuertant vt pz Jsa.xxx. Propterea expectat dñs vt misereat nr̃i. vñ etiã Hiere.iii. Tu aũt fornicata es cum amatoribus multis: tñ reuertere ad me ⁊ ego suscipiã te. Sed multi miseri pctõres penitentiã ⁊ miam eius cõtẽnũt ⁊ eo ipso magis peccãt vñ Eccl.viii. Qz nõ cito pfert̃ cõtra malos snĩa. filii

holm absq3 vllo timore perpetrãt mala. Jtẽ sup iustos regnat in magnificẽtia gratiis spiritualib' hitans i eis ⁊ ipsos dirigẽs ⁊ ptegẽs et gubernãs. Ipsi enĩ sunt tẽplũ dei spũale ⁊ spũs sctũs hitat in eis. vt dr̃.i. Corin.iii. Tẽplũ dei sanctũ est: quod estis vos. Ipsi etiam sunt regnũ dei q̃ p honore dei ⁊ ppria salute quotidie certant cõtra dyabolũ: mũdũ: et ppriã carnẽ ⁊ sic de illis hostib' triũphant. vñ Mat.xi. Regnũ celorũ vim patit ⁊ violẽti.i. cũ violẽtia pręliãtes rapiũt illud. Itẽ in inferno regnat p iusticie executionẽ. qr effectũ iusticie.i. punitionẽ ⁊ vindictã in dãnatos ibi exercet: vt p3 Deutero.xxxiii. Reddam vltionẽ hostibus. vñ ex hoc sequit q' in inferno cognoscunt ipsi xp̃m eẽ regẽ oĩpotẽtẽ qui hic noluerũt ei cognoscere regem misericordẽ. Sequit hic. ligatis manibus ⁊ pedibus. Ubi notandũ q' peccator strict' ligat q̃ alalia ligant. Nam ligatur memoria ne recolat beneficia dei: ligatur voluntas ne desideret verba bõa: ligatur cor ne penas inferni et mortẽ cogitet: ⁊ mala que fuerit i statu peccati manens ⁊ simile est de oĩbus potẽtiis aĩe interius et exteri' que oẽs fortiter alligantur ⁊ sicut pctõr fuit ligatus in culpa: sic digne erit ligatus in pena ⁊c.

¶ Dñica.xx.post penthe. Euangelium Secundum Johannem.iiii. capi.

In illo tp̃e. Erat quidã regulus cui' fili' infirmabat capharnaũ. Hec cũ audisset qr ies' veniret a iudea ⁊ galileã abiit ad eũ ⁊ rogabat eũ vt descẽderet. ⁊ sanaret filium eius. Incipiebat enĩ mori. Dixit ergo ies' ad eũ Nisi signa ⁊ prodigia videritis: nõ creditis. Dixit ad eũ regulus. Dñe: descende priusq̃ moriatur fili' me'. Dixit ei ies' Uade filius tu' viuit. Credidit hõ sermoni quẽ dixit ei iesus: ⁊ ibat. Jã aũt eo descendẽte serui occurrerũt ei ⁊ nũciauerũt ei dicẽtes: qr fili' eius viueret. Interrogabat ergo horã ab eis i qua melius habuerat. Et dixerũt ei. Qr here hora septima reliquit eũ febris. Cognouit ergo pater qr illa hora erat in qua dixerat ei ies' fili' tuus viuit. Et credidit ipse: ⁊ dom' eius tota.

Postilla.

¶ In illo tp̃e. Erat qdã regul' ⁊c. Johannis.iiii. Mat.viii. Luc.vii. Miraculu hoc fecit xp̃s ãno ei'.xxxvi. vi. kal. no. Fer.ii. luna.xix. inditiõe.v. Jã initiũ h' euã. scribit sctũs Joha. in eodẽ capi. quõ christus sedẽs loq̃batur mulieri: ⁊ postmodũ exierũt samaritani de ciuitate: et rogauerũt eũ vt ibi maneret ⁊ mansit ibi p duos dies. ⁊ multi ex samaritanorũ ciuitate crediderunt in eum: dicẽtes/ qr hic est vere saluator mũdi. Et p' duos dies exiit inde ⁊ abiit in galileã Ipe eñ iesus testimoniũ phibuit qr propheta in sua patria honorẽ non haberet. Cũ ergo venisset in galileã acceperunt eũ galilei cũ oĩa vidissent q̃ fecerat hierosolymis(die festo. Uenit ergo iterũ iesus in chana galilee vbi fecit ex aqua vinũ. Et quidã regulus) Ly. non accipitur hic regul' p paruo rege vt videt nõ sonare: qr romani volentes frangere iudeorũ superbiã abstulerũt ab eis regiã dignitatẽ: regnũ in et in quattuor tetrachias diuidẽtes cauere volentes eorũ rebellionẽ. Uñ pro illo tempo e null' rex erat i iudea. Dẽ ergo iste regul': qr erat officialis imperatoris deputatus ad custodiã galilee. ppt qđ manebat i capharnaũ q̃ erat metropolis illi' ẽre ⁊ distat trib' dietis a iherlm. Notãdũ q' sicut dĩ Th. iste regul' interfuit miraculo facto in nuptiis qñ xp̃s aquã in vinũ mutauit: qr tũc credidit: sed tñ xp̃i diuinitatẽ nõ perfecte agnouit: et ad hoc innuendũ euãgelista illud miraculũ rememorat dĩ. Uenit iterũ iesus in chana galilee vbi vinũ ex aqua fecit(⁊ erat q̃dã regul' cuius filius infirmabat capharnaũ) Ly. et licet esset gentilis: visis et auditis miraculis xp̃i sperauit ab eo sanitatẽ impetrare filio suo: ideo sequitur.(Hic cũ audisset) per famam que precurrebat aduentum eius in omnem regionẽ galilee(qr ies' veniret a iudea in galileã: abiit ad eũ et rogabat eũ instanter ⁊ hũiliter flexis genibus: cõplosis

in anxibus pluribus lachrymis (vt descenderet) qz capharnaũ erat in valle sita respectu cha na galilee in qua erat xp̃s et sanaret filium eius (icipiebat eñ mori) .i. signa vicine mor tis in eo apparebãt euidẽter (Dixit ergo ies⁹ ad eũ.nisi signa ⁊ pdigia videritis nõ credi tis. Nõ eñ reprehendit eũ de petitione salu tis filii sui: sz defectu fidei: qz nõ credidit ple ne: sed semiplene. Credidit eñ in xp̃o esse vir tutẽ .s. ad sanandũ filiũ. sz non credidit in eo esse diuinitatẽ p quã est vbiq;: ⁊ vbiq; potest sanare. vnde fides fuit quando petiit salutẽ sed defect⁹ fidei qñ requirebat pñsentiã xp̃i corporalẽ. Ex quo pz q non credidit xp̃z eẽ verũ deũ: qz si credidissent q deus vbiq; pñs esset p pñsentiã maiestatis sue nõ dixisset de scende: sed dixisset cũ centurione. Dic verbo et sanabit puer me⁹ (Dixit autẽ ad eũ regu lus. Dñe descende priusq̃ moriatur fili⁹ me⁹ Tho. Manifestat igit regulus hic incredu litatẽ suã: rogat eñ vt descẽdat priusq̃ fili⁹ ei⁹ moriat: quasi xp̃s posset sanare infirmũ sz non suscitare defunctũ. Ly. verũtñ qz ex de uotione repetit petitionẽ suã dicẽs (Dñe de scende) iõ exauditur a xp̃o. vñ sequitur (Dixit ei iesus. vade) ler⁹ in domũ tuã: qz (filius tu⁹ viuit) .i. pfecte sanitati restitut⁹ ẽ de ianuis mortis: qz incipiebat mori Vñ chriso. Xp̃us ad domũ reguli ire noluit. sed absens sana uit filiũ ei⁹: vt p hoc magis declararet diuini tatẽ suã: ⁊ sic regulũ illuiaret ad verã fidem (Credidit homo sermoni quẽ dixit ei iesus ⁊ ibat) Ly. qz fides requirit ad obtinẽdũ dei be neficia (Iã aũt eo descẽdente serui occurrerũt ei ⁊ nũciauerũt dicẽtes: qz filius ei⁹ viueret) .s. cõgaudẽtes ipi. (Interrogauit autẽ horam ab eis i qua meli⁹ habuerat (hoc fecit ad cer tificationẽ miraculi respectu sui .i. ⁊ vt etiã ser ui ⁊ astãtes agnoscerẽt ṽtutẽ xp̃i (⁊ dixerũt ei qz heri hora .vii. reliq̃t eũ febris) Vñ Chriso. repẽte dimisit eũ febris totalr: vt appereat ñ eẽ naturaliũ ꝯualescẽtia. Ex hoc etiã sensibz ip̃i⁹ reguli suscitauit ad fidẽ qz subito viderũt eũ ꝯualuisse qd natura facere ñ poterat (Co gnouit ergo pr̃ qz illa hora i qua dixit ei ies⁹ filius tu⁹ viuit) referẽs verbũ suũ ad verbũ xp̃i ⁊ horã imperãtis ad horã recepte sanita tis (Et credidit ipse ⁊ dom⁹ eius tota) Ly. ad hoc eñ factũ est illud miraculũ: vt iste regu l⁹ p̃tr̃ius cũ familia sua crederet i xp̃z. Tho. Xp̃s nõ solũ sanauit filiũ reguli ab ĩfirmita te sua: sz ip̃m regulũ ⁊ totã ei⁹ familiã ab in fidelitate qz credidit ip̃e ⁊ domus eius tota.

¶ Do. xxi. post pẽt. Euãg. S. Mat. xviii. c.

In illo tp̃e. Dixit iesus di scipulis suis parabolã hanc. Simile est regnũ celoꝝ homini regi: q̃ voluit rationẽ ponere cũ seruis suis Et cũ ce pisset rationẽ ponere oblatus est ei vn⁹ q̃ debebat decẽ milia talenta. Cũ aũt nõ haberet vn de redderet iussit eũ domin⁹ ei⁹ venundari ⁊ vxorem eius et fi lios ⁊ omnia que habebat ⁊ red di. Procidẽs aũt seruus ille ro gabat eũ dicens Patientiã ha be in me. ⁊ oĩa reddã tibi Miser tus aũt dominus illius dimisit eũ: ⁊ debitũ dimisit ei. Egress⁹ aũt seruus ille inuenit vnũ de conseruis suis q̃ debebat ei cen tũ denarios: ⁊ tenens suffoca bat eũ dicens. Redde qđ debes. Et procidens conseruus eius rogabat eũ dicens. Patientiã habe in me ⁊ omnia reddã tibi. Ille autem noluit: sed abiit et misit eũ in carcerem donec red deret debitũ. Videntes aũt con serui eius que fiebant: cõtrista ti sunt valde Et venerũt ⁊ nar rauerũt dño suo oĩa que facta fuerant. Tũc vocauit illũ dñs suus: ⁊ ait illi. Serue neq̃ oĩe debitum dimisi tibi qm̃ rogasti me Nõne ergo oportuit ⁊ te mi sereri cõserui tui: sicut ⁊ ego tui miser⁹ sũ Et irat⁹ dñs ei⁹ tradi dit eũ tortorib⁹: quousq; redde

ret vniuersũ debitũ. Sic et pater meus celestis faciet vobis: si non remiseritis vnusquisqz fratri suo de cordibus vestris.

Postilla.

¶ In illo tpe. Dixit iesus discipulis suis. Similis ẽ regnũ celoꝝ hoi regi ꝛc. Math. xviii. Hystoria hui⁹ euan. facta est anno xpi. xxxii. vi. kal. septẽ. luna. b. k. v. feria. v. Ante initiũ huius euãg. dixit petrus ad iesum Dñe quotiẽs peccabit in me frater me⁹ et dimittam ei vsqz septies. Dixit illi iesus. non dico tibi vsqz septies: sed vsqz septuagies septies: iõ assimulatũ est regnũ celorum. L.y.i. status eccl'ie militantis hoi regi.i. xpo q̃ est ver⁹ hõ ꝛ verus deus rex regũ et dñs dñantium. qui voluit rationẽ ponere cũ seruis suis.i. rõnem exigere de factis hũanis. Et cum cepisset rationẽ ponere: oblatus ẽ ei vnus q̃ debebat decẽ milia talenta. L.y.i. obligatus ad magnã penã ꝑpter multa peccata. Cum aũt nõ hẽret vnde redderet) Gor.i. cum viribus suis satisfacere nõ valeret. Hõ eñ per se põt ruere: sed nõ per se resurgere: (Iussit eũ dñs venundari) q̃tũ ad aiam ꝛ vxorẽ q̃tum ad corpus ꝛ filios q̃tũ ad opa: et oĩa que habebat q̃tũ ad tpalia. et reddi. Nã oĩa ista venũdant: ur.i. per peccatũ mortale amittũtur. Procidẽs aũt seruus ille: rogabat eũ dicẽs. patientiã habe in me dãdo locũ ꝛ tẽpus penitentie: ꝛ oĩa reddã tibi per opa penitentie satisfaciẽdo iuxta posse. Misertus aũt dñs serui illius qꝛ misericors ꝛ miserator dñs dimisit eũ Gor. liberũ a captiuitate culpe: ꝛ debitũ dimisit ei. vñ Chriso. Laudens miaꝫ dei petierat dilationẽ accepit oĩm pctõꝝ remissionẽ. Egressus aũt seruus ille.s. a facie dñi sui per recidiuũ pcti inuenit vnũ de ꝯseruis suis L.y.i. de hoibus qui sunt serui dei cũ ipso qui debebat ei centũ denarios.i. modicũ euꝫ offenderat: qꝛ offensa in hoiem modica ẽ respectu offense cõmisse in deũ: et tenẽs suffocabat eũ. L.y.i. strangulabat dicẽs. redde qđ debes. L.y. ostenditur austeritas in repetẽdo vindictã a ꝓxio (ꝛ ꝓ fide ꝯseruauerit) Gor. iõ debuit misereri: qꝛ ꝑdidit: et qꝛ seruus eiusdem dei fuit: rogauit eũ dicẽs Patientiã habe in me ꝛ oĩa reddã: L.y.i. quasi dicat paratus sum scđm possibilitatẽ meaꝫ satisfacere tibi. Ille noluit: sed abiit ꝛ misit eũ in carcerem donec redderet debitũ. L.y. in quo notatur crudelitas in modo repetendi vindictã. Videntes aũt cõseruí eius. Glosa interli. id est angeli qui referunt ad deu gesta hoim vt pꝫ apo. xxii. ꝛ. cõseruus tu⁹ ꝛ fratrũ tuoꝝ que fiebãt oĩa cũ opa que ag. in⁹ ꝛ supplicia que patiũtur videntes cõtristati sunt valde. Glosa ꝑpter afflictionẽ xpiani. Notandũ q̃ angeli contristant ad culpã: ꝛ letantur ad penitentiam vt pꝫ Luce. xv. Gaudiũ est angelis dei super vno peccatore penitentiã ꝛc. et venerũt et narrauerũt dño suo oĩa que facta fuerãt.s. querimoniã de persecutoribus ꝓponendã. Tunc vocauit eũ dñs iesus. L.y.i. ista vocatio fit in morte vbi de oĩbus reddimus rõnem. Serue neq̃ oẽ debitũ dimisi tibi. L.y.i. magnã offensam in me cõmissam: qm̃ rogasti me. Nonne ergo oportuit et te misereri conserui tui paruũ remittendo: sicut et ego tui misertus sum. Et iratus dñs eius tradidit eũ tortoribus L.y.i. demonib⁹ qui in hoc executores sunt diuine iusticie (donec redderet vniuersum debitũ) Gor.i. in perpetuũ qꝛ ibi nõ est locus redẽptionis vel satisfactiõis: sꝫ condemnatiõis. Sic et pater me⁹ celestis faciet vobis si nõ dimiseritis vnusquisqꝫ fratri suo vnde Hie. Formidosa snĩa si parua fratri nõ dimittimus magna nobis a deo nõ dimittũtur. vñ Gre. Constat ex iã dictis q̃ si hoc qđ in nos delinquitur et corde nõ dimitimus illud a nobis per penitentiã dimissũ fuisse nõ gaudeamus ex cordibus vr̃is: qꝛ nõ sufficit ore dimittere solũ: sed et corde. Vñ Hay. sup Math. Nihil prodest ore dimittere: qui seruat iracũdiã in mente. Vñ circa pñs euang. vbi dr̃ Misertus aũt dñs serui illius dimisit eum et debitũ dimisit ei. Queritur vtrum deus sit magis misericors q̃ iustus vel econuerso. Respondet q̃ deus sicut est misericors sic est iustus ꝛ econuerso: tñ mie effectus pl⁹ in nobis relucet q̃ iusticie. Et iõ qꝛ de⁹ parcit ipse peccantib⁹: ꝛ mia ei⁹ a progenie in ꝓgenies: et qꝛ effectus mie magis relucet q̃ iusticie: iõ deus dicit nobis magis misericors q̃ iustus ꝛc. Nec mirũ si deus modo sit misericors. Habet enim triplex forum vnum est in presenti vita totius mie: qꝛ modo mia audit causas et iusticia facit ferias. vnde Isa. xvi. Preparabitur in mia solium eius. Ideo omnes causas iusticie mittit ad thronum gratie Vnde ad Heb. quarto Adeamus cum fiducia ad thronũ gratie eius vt fiducia consequamur. Aliud forum erit in iudicio extremo qđ erit pure iusticie vbi iusticia audit causas: ꝛ mia facit ferias et iõ mia oẽs causas deserẽs

remittit ad solidũ iusticie. vnde Isa.ix. cap. Super solium dauid super regnũ eius sedebit vt confirmet illud ⁊ corroboret i iudicio: et iusticia amodo ⁊ vsq; in sempiternũ. Et ercicium eorum erit in [illegible] qd est eorum in [illegible]: ibi erit iusticia que penã infliget ⁊ mia que gl'iam dabit. Vñ psal. lxxxviii. Misericordia ⁊ veritas precedet faciẽ tuã. Et ibi exsistens dicere põt illud psal. Misericordiam et iudicium cãtabo tibi dñe. ⁊c. Et duo hec audiui. qz potestas dei est. ⁊ tibi dñe mia qz tu reddes vnicuiq; iuxta opa sua: ⁊c. Sequit. Donec redderet vniuersũ debitũ. Ubi notandum q duplíciter dicunt peccata redire. Primo q nõ redeãt q̃tũ ad maculã vel reatũ. sed q̃tũ a ingratitudinẽ. Qui em̃ post acceptam remissionẽ ad peccatũ vadit grauius delinqt qz ingratus tanto bñficio existit. ⁊ ita ingratitudo pctm̃ recidiuantis aggrauat q penã pctõꝝ preteritoꝝ videt secũ reducere. Unde dicit in decre. Iteratio culpe iducit aggrauationẽ pene. ii. q. viii. hi q̃. Secũdo dicunt redire q̃tũ ad penã substantialẽ. Sicut em̃ in celo est vnus denari⁹. ita vna beatitudo substãcialis. lz vnus magis altero participat. Vñ de hoc dicit apls. Sicut stella differt a stella in claritate ⁊c. Unde etiã magr̃ sniaꝝ lib. iiii. distin. xlix. dicit. Electus ab electo differt in claritate mentis ⁊ corporis. Vñ etiaz Ioh. xiiii. In domo patris mei multe mansiões sunt. ⁊c. Sicut in inferno est vna pena substantialis p modum damni: scz carentia visiõis dne: alia per modũ sensus. s. vermis et ignis ⁊ vtraq; pena debetur p quolibz peccato mortali. s. scdm plus vel minus. Dicuntur ergo pctã redire. qz recidiuanti eadẽ pena debetur genere que prius licet sit maior. sicut dicit beatus Iacobus. ii. ca. Qui in vno offendit factus est oĩm reus.

¶ Dñica. xxii. post penthecos. Euangelium Secundum matheum. xxii. capitulo.

IN illo tpe. Abeũtes phariseí cõsiliũ inierunt vt caperẽt iesũ i sermone Et mictũt ei discipulos suos cũ herodianis dicentes. Magister scim⁹ qz verax es: ⁊ viã dei in veritate doces. ⁊ nõ est tibi cura de aliquo. Nõ eñ respicis psonã hoĩz Dic ergo nobis qd tibi. Licet censũ dari cesari an non? Cognita aũt ies⁹ nequicia eoꝝ ait Quid me tẽtatis hypocrite? Ostẽdite michi nũmisma cẽsus At illi obtulerũt ei denariũ. Et ait illis iesus. Cui⁹ est imago hec ⁊ sup̃scriptio? Dicũt ei Cesaris. Tũc ait illis. Reddite ergo que sunt cesaris cesari: et que sunt dei deo.

Postilla.

¶ In illo tpe. Abeũtes pharisei consiliũ inierũt Mat. xxii. Mar. xii. Lu. xx. Hanc hystoriã dixit dñs anno eius. xxxiii xii. kal. april. Feria. iii. luna. xii. indictiõe. vi. Ante initiũ illius euangelii scribit sanctus Matheus in precedenti cap. q christus loquebatur principibus iudeoꝝ et phariseis parabolam istã dicens. homo paterfamilias plãtauit vineã: et locauit eã agricolis Cũ aũt tempus fructuum appropinquasset misit seruos suos ad agricolas: vt acciperent fructus eius et agricole apprehensis seruis eius aliũ ceciderunt: alium occiderunt: alium vero lapidauerunt. Nouissime misit ad eos filium suum dicens. verebuntur forsitan filiũ meum. Agricole vero apprehensum eũ eiecerũt extra vineam et occiderunt. Et cum audissent principes sacerdotũ parabolã istã cognouerunt qz de ipsis diceret. Et querentes eum tenere timuerunt turbas qz sicut prophetam eum habebant. et relicto eo (Abeuntes pharisei.) Christo. ab ipso xpo consiliũ inierunt vt caperent iesum in sermone. Ly. qz non poterant eum capere in malo opere. et qz facilius capitur hõ in verbis q in factis. et mittunt ei discipulos suos. Ly. quasi hñtes sibi incognitos scdm estimationem eoꝝ. vt coram ipsis audacius loqueretur et laxaret linguam ad aliquid dicendum vnde posset capi in verbis cum herodianis. Ly. isti herodiani erant milites herodis qui interfecit iohannẽ baptistã et venerant ad diem festũ in hierlm: qz ista q̃stio fuit facta feria. iii. ante passionem christi. Et de herode legitur q ipse erat pro tunc in therusalem in die passionis christi qz venerat in therusalẽ propter solennitatẽ paschalem. Hic ergo milites herodis missi sunt cũ

discipulis phariseoꝝ vt discipuli phariseoꝝ possent eũ capere in sermõe: ⁊ milites herodis statĩ caperẽt eũ vt punirẽt in corꝑe. Hic ergo pꝫ q̃re maliciose agebãt cõtra eũ sibi adulãdo vt facilius inducerẽt eũ ad dicẽdũ aliq̃d cõtra potestatẽ cesaris dicentes. Magister scimus q꞉ verax es ⁊ viã dei in veritate doces. Ly. s. in sana doctrina ⁊ nõ est tibi cura de aliquo. nõ em̃ respicis personã hoim̃ q̃si dicant nõ dimittis timoꝛe cuiuscũq; hoĩs: etiã iꝑatoꝛis dicere veritatẽ. Dic ergo nobis quid tibi videt̃ scꝫ cẽsũ dari cesari an nõ. Beda in omel. p̃ntis euãg. discussio erat in ꝑplo iudeoꝝ. Aliqui dicebãt illicitũ esse iudeis q̃ sibi recognoscerẽt hẽre aliquẽ dñm in terris sed solũ deũ qui est ĩ celis idcirco non esse licitũ dare censũ cesari, q̃ dãt victimas decimas ⁊ oblatiões deo celi. E cõtrario aũt alii asserebãt q̃ erat licitũ dare tributuꝫ romanis q꞉ ꝓ defensiõe patrie et terre militabãt ⁊ ab hostib⁹ ⁊ latronib⁹ defendebãt ⁊ pacem inter hoies ꝯseruabãt Hãc autẽ questionẽ maliciose ꝓponebant xp̃o. Cogitauerunt em̃ inter se: aut respondebit ꝓ nobis: aut ꝓ cesare aut oĩo tacebit. Si respondeat ꝓ nobis q̃ nõ debemus soluere tributũ: tunc icurret indignationẽ cesaris: et statim milites herodis capient eũ vt puniatur Si respõdeat ꝓ cesare q̃ debem⁹ soluere tributũ tũc icurret indignationẽ ꝑpli. Si oĩo taceat tũc dicemus q꞉ veritatẽ timet dicere ꝓpter timoꝛem hoim̃ vel hũanũ. Cognita aũt iesus nequitia eoꝝ dixit Quid me tẽtatis hyppocrite? Ly. quasi dicat nõ queritis veritatẽ addiscere: sed verbis me cape ostendite mihi numisma census. i. nũmũ qui datur ꝓ censu ãnuo imperatoꝛi. At illi obtulerũt ei denariũ Ly. q꞉ iste nũmus qui debebatur ꝓ annuo censu a quolibet capitaneo domus valebat decẽ nũmos vsuales: ⁊ iõ vocabatur denarius et erat argenteus; et ait illis iesus. Cuius est imago hec ⁊ superscriptio? Ly. q꞉ imago cesaris erat impressa in illo: et nomen eius in circuitu Dicunt ei. cesaris vnde hieronim⁹ Tyberii sub quo pass⁹ ẽ dñs Tunc ait illis. Reddite q̃ sũt cesaris cesari. Goꝛ. sicut tributũ ⁊ pecunias: ꝑ quas cõstituemini vos eẽ subiectos illi et que sunt dei deo id est decimas. ꝓmitias oblationes atq; victimas: sicut fecit xp̃s qui reddi dit tributa cesari pro se ⁊ ꝓ petro. et deo reddidit que dei patris sunt. faciens voluntatem eius semper.

¶ Dominica .xxiii. post penthecostes Euãgelium. Secundum Matheum. ix. ca.

In illo tp̃e. Loquẽte iesu ad turbas ecce p̃ceps vn⁹ accessit ⁊ adoꝛauit eũ dicẽs Dñe filia mea mõ defũcta ẽ: sꝫ veni ⁊ ipone. manũ tuã sup eã ⁊ viuet Et surgens iesus sequebat eũ: ⁊ discip̃li ei⁹ Et ecce mulier q̃ sãguis fluxũ patiebatur duodecĩ ãnis: accessit retro ⁊ tetigit fimbꝛiã vestimẽti ei⁹. Dicebat enĩ ĩtra se Si tetigero tãtũ vestimẽtũ eius salua ero At iesus cõuers⁹ ⁊ videns eã: dixit Cõfide filia: fides tua te saluã fecit. Et salua facta est mulier ex illa hoꝛa. Et cũ venisset ies⁹ in domũ p̃cipis ⁊ vidisset tibicines ⁊ turbam tumultuãtem dicebat. Recedite: nõ enĩ moꝛtua puella sed doꝛmit Et deridebãt eũ. Et cũ eiecta esset turba: intrauit ⁊ tenuit manũ ei⁹ ⁊ surrexit puella. Et exiit fama hec ĩ vniuersã terrã illã. Po.

¶ In illo tp̃e Loquente iesu ad turbas. Ecce pꝛinceps ⁊c. Mat. ix. Marc. v. Lu. viii. Hystoꝛia huius euangelii facta est anno xp̃i. xxxi. iiii. idus nouembꝛis fe. iii. lũa vii. inditione. iiii. Ante initiũ hui⁹ euange. scribit sanctus mathe⁹ in eodẽ capi. q̃ discipuli scti iohãnis baptiste accesserũt ad iesum dicẽtes Quare nos ⁊ pharisei ieiunam⁹ frequẽter discip̃li aũt tui nõ ieiunãt? Ait illis iesus. Nũq̃d pñt filii spõsi lugere q̃diu cũ illis ẽ spõs⁹? veniẽt aũt dies cũ ab eis auferet spõs⁹: et tũc ieiunabũt. Tũc sequit euã. ho. Loquẽte iesu ad tbas. ecce p̃ceps vn⁹ accessit. Ly. q̃s aũt fuit p̃nceps iste ñ exp̃mit hic: sꝫ hẽ Mar. v. ⁊ Lu. viii. vbi dẽ q̃ erat pꝛinceps synagoge noie iayrus. Iudei em̃ hẽbant tm̃ vnũ templum vbi poterant offerre et immolare: scꝫ ĩ hierusalẽ. sed ĩ aliis ciuitatib⁹ ⁊ villis habe

bant loca deserta in qbus ɔueniebat ꝑplꝫ
ad orandũ ⁊ ad audiendum verbũ dei: ⁊ ad
tranctādũ de his q̄ ɔtinebāt ad cōmunē vti
litatē populi. Et ille q̄ preerat cui⁹ auctorita
te ɔgregatio fiebat dicebat̄ princeps synago
ge. Et talis erat iste q̄ accessit ad iesũ (⁊ ado-
rabat eũ) humiliter: qꝛ cecidit ad pedes eius
scꝫ faciēdo sibi reuerentiā debitā, (dicēs Dñe
filia mea modo defuncta est. sed veni ipone
manũ tuā sup eā ⁊ viuet) Marci. v. dicitur.
ꝙ dicit eā esse in extremis. Luce. viii. dꝛ ꝙ mo
riebatur: ⁊ hoc ē verꝫ qñ pater ab ea recessit:
sed anteꝙ̄ venit ad iesũ mortua est proptē qđ
nuncii venerunt de domo qui dixerunt. No
li vexare magistrũ: qꝛ defuncta est filia tua:
credētes ꝙ xp̄s non posset suscitare eā a mor
tuis: sꝫ posset eam sanare (et surgens iesus se
quebatur eum et discipuli eius) Ly. pergens
iesus ad domum eius propter fidei sue meri
tum (Et ecce mulier que sanguinis fluxũ pa
tiebatur duodecim annis) Lu. viii. dꝛ ꝙ ĩ me
dicos erogauerat omnem substantiā suā nec
ab vllo potuit curare (accessit retro) qꝛ xp̄s eñ
erat in turba magna que eum comprimebat
vt dꝛ Mar. v. ⁊ ideo de facili non potuit ha-
bere accessũ ad eũ (et tetigit fimbriam vesti-
menti eius) Gor. Indignam se reputabat tā
gere pedes dñi: vel etiā plenitudinē vestimē
ti. habebat eñ xp̄s fimbrias iuxta consuetu
dines iudeoꝝ secūm preceptum legis: vt pꝫ
Numeri. xv (Dicebat eñ intra se) s. firmiter
credendo (si tetigero tantum vestimentũ ei⁹
salua ero) s. ab hac īfirmitate. Magna fides
mulieris que credidit tantam virtutē esse in
vestimentis xp̄i: ꝙ a tactu sanaretꝫ q̄ ꝑ medi-
cos sanari non poterat: ꝑ qbus tantũ expen
dit ꝙ depauperata fuit: vt dꝛ Luc. viii. (⁊ ie-
sus conuersus ⁊ videns eā dixit Confide fi-
lia fides tua te saluam fecit) Gor. Non dixit
ego sanaui te: sed fides tua te saluā fecit: vt
vitandā ostentationē doceat et meritũ fidei
extollat (Et salua facta est mulier ex illa ho-
ra) et Ambrosius videtur velle ꝙ hec mulier
erat martha virgo: soror btē marie magdale
ne ⁊ scti lazari. Notandũ ꝙ in via eūdo ad fi
liam principis archisynagogi sanauit mulie-
rem istā ꝑ tactũ vestis sue vt sic princeps ille
in fide solidaretur (⁊ cũ venisset iesus in do
mum principis ⁊ vidisset tibicines) s. carmē
lugubre canentes. Antiquitus eñ tales ad ce
nas vocabant vt suo carmine alios ꝓuoca-
rent ad luctum (et turbā tumultuantē) s. la
chrymantē et eiulantē (dicebat. Recedite no
lite flere) vt hꝫ Lu. viii. per hoc ꝙ dicit noli-

te flere: docet nos ꝙ mortuos nostros nō de-
bemus excessiue deflere ꝓsertim cũ fuerint bo
ni hoīe: qꝛ sꝫ moriantur mūdo: viuūt tñ deo
Ipsos eñ non amittim⁹: sꝫ ꝓmittimus vt di
cit augustin⁹ In veteri testamēto triste fuit
mori et terribile: qꝛ tūc oēs in infernũ desce
derunt. Job. xvii. Infernus domus mea est
et in tenebris straui lectulũ meũ. Vñ Isid.
lib. xv. de sūmo bono. Illi plorandi sunt in
morte quos miseros infernus recepit ex hac
vita: nō quos celestis aula letificās includit
(Nō eñ est mortua puella sed dormit) Ly. pꝛ
hoc dixerat qꝛ poterat eā ita faciliter suscita
re a morte sicut hō ꝑt aliq̄ hoiem a sōno exci
tare (⁊ deridebāt eũ) ecce deridetur dñs iesus
xp̄s nec irascitur nec arguit eos (Et cũ eiecta
esset turba) lamentātiũ tumultuātiũ et deri
dentiũ: qꝛ ex quo erāt increduli et derisores
xp̄i nō erant digni videre miraculũ (intrauit)
scꝫ ad locũ vbi puella iacebat cũ patre ⁊ ma
tre eius Petro Jacobo ⁊ Johē vt hꝫ Mar.
v. Ad hoc vt essent testes miraculi (et tenuit
manum eius ⁊ dixit) clamādo. vt hꝫ Mar. v
Thabitacum qđ īterpretatur. (Puella dic
tibi surge). s. ex lecto mortis) et cōfestim sur-
rexit puella et ābulabat ⁊ iussit illi dare man
ducare) ⁊ hoc signum vere resurrectionis: et
stupuerunt parentes eius qbus ꝑcepit ne ali
cui dicerent qđ factũ erat. Vt hꝫ Lu. viii. scꝫ
ad insinuādũ huilitatē (⁊ exiit fama hec) scꝫ
tante potentie (in vniuersā terrā illā) Nota
circa pñs euangeliũ vbi dꝛ. Cōfide filia fides
tua. ⁊c. Notādũ ꝙ fides xp̄iana ē firma ⁊ ħ
hoc pꝫ primo ex miraculoꝝ factiōe. In nul
la eñ alia fide facta sūt miracula. nisi in ista
fide q̄ ab initio mundi fuit miraculis confir
mata: vꝫ tpe ꝓphetaꝝ q̄ eā ꝓphetabāt ⁊ ɔfir
mabant. Itē in nouo testamento tpe xp̄i ⁊ tē
pore aplōꝝ q̄ eam predicabāt ⁊ ĩ cordib⁹ ho-
minũ plātabāt. Similiē et sctī q̄ post aplōs
predicauerūt fidē. sicut patet in legēdis scō
rũ. Itē etiā sarraceni confitentē ꝙ machomet
nullũ miraculũ fecit. Scđo pꝫ ex tyrannoꝝ
ꝑsecutione. Oē enim regnũ videtꝫ esse ɔsum
ptum qñqꝫ ab inimicis ꝓpter eoꝝ potētiā.
Exēplũ de regno assyrioꝝ ⁊ grecoꝝ ⁊ roma
noꝝ. ⁊ sic de aliis. Fideles aūt ꝓpter fidē xp̄i
quā tenebant ⁊ defendebāt maximas ⁊ grā
les persecutiones multo tpe ab īperatoribus
a regibus: a principib⁹: a iudicib⁹: ⁊ potenti
b⁹ mundi passi sūt: vt dicit beatus augusti-
nus ⁊ non potuerūt ipam fidē xp̄ianā extir-
pare: sed quotidie crescebat ⁊ augmentabat
Itē notādũ hic ꝙ qñ hoīe infūdit fidem: tūc d

infundit oēs alie virtutes ⁊ iō opoztet vt ho
mo agat scđm f dem ⁊ alias virtutes q̄s rece
pit:alias in eo fides ⁊ virtutes essent frustra
⁊ melius esset fidē nō hēe q̄ eā malis operi⸗
bus impugnare ⁊ negare. Vñ apls Cōfitent
se nosse deū factis aūt negāt. Ubi diligenter
est notādū q̄ mali xp̄iani peiores sūt sarace
nis q̄tū ad quatuoꝛ. Pꝛimo q2 saraceni xp̄z
negāt verbo:sed isti facto. Peiꝰ eñ est factū
q̄ verbū. Tales eñ sūt similes militātibus
pylati:q̄.genua flectebāt corā iesu dicentes.
Aue rex iudeoꝝ. Et pcutiebāt eū palmis Ta
les etiā sūt significati per illā ficū hñtē soluz
folia cui xp̄s maledixit:q̄ statim aruit. Secū
do:q2 saraceni ex ignoꝛantia xp̄m negāt. nō
eī credūt ip̄m esse verū deū ⁊ dñz suū. si eñ
scirent/multi eoꝝ saluarent ꝓ eoꝝ bona opa
q̄ faciūt Xp̄iani aūt sciūt ⁊ firmiter credūt ie
sū xp̄m eē dñm suū. ⁊ tñ ei negāt debitū obse
quiū qđ maius malū videt esse. Exemplū si
duo hoies negarēt debitū obsequiū regi:ita
q̄ vnꝰ diceret:dñe nescio q̄ debeā vobis ob
sequiū hoc exhibere: si eñ scirē libenter exhi
berem. Alter vero diceret:scio q̄ hoc obsequi
um vobis debeo:sz nolo vobis exhibere ma
nifestū est q̄ magis offenderet regē. Tercio
q2 saraceni legē suā obseruāt. talles aūt nul
liꝰ legis esse vident:q2 nec saraceī nec xp̄iāi
sunt:⁊ iō tales sine lege peribūt. Quarto q2
tales vidētur esse a potestate a fide q̄tū ad rē
fidei. Videntur etiaz periuri coꝝ q̄ in baptis
mate pꝛomiserāt:sez renunciare dyabolo ⁊ pō
pis eius Et ideo malo xp̄iano fides erit ei ad
cumuluz dānationis eius q2 grauius peccat
xp̄ianus foꝛnicando ⁊ alia q̄ pꝛohibentur in
lege ⁊ euangelio transgrediēdo q̄ paganus
etiam plus punietur et pꝛofundius damna⸗
bitur. vnde hoc dz in decretis. Fidelis malꝰ
peioꝛ est infideli:⁊ grauius peccat et grauioꝛ
pena sibi debetur. i.q.i. Moni.

¶ Dñica.xxiiii.post pēth.scđm mat . xxiiii.

IN illo tp̄e. Dixit iesꝰ disci
pulis suis. Cū videritis
abomiātionē desolationis que
dicta est a daniele ꝓpheta stāte
in loco sancto q̄ legit itelligat.
Tūc q̄ in iudea sūt fugiant ad
montes:⁊ q̄ in tecto nō descen⸗
dant tollere alq̄d de domo sua.
Et q̄ agro:nō reuertātur tolle⸗
re tunicā suā. Ve aūt pꝛegnāti
bus ⁊ nutrientibus in illis die
bus oꝛate aūt vt non fiat fuga
vestra hyeme:vl' sabbato Erit
enī tūc tribulatio magna qua⸗
lis nō fuit ab initio mundi vsq̄
modo/neq̄ fiet. Et nisi bꝛeuita
ti fuissēt dies illi:nō fieret sal⸗
ua oīs caro. Sed ꝓpter electos
bꝛeuiabūtur dies illi Tūc si q̄s
vobis dixerit ecce hic est chꝛistꝰ
aut illic :nolite credere Surgēt
enī pseudo chꝛisti ⁊ pseudo pꝛo
phete ⁊ dabūt signa magna ⁊ ꝓ
digia:ita vt ī erroꝛē inducātur
si fieri pōt etiā electi. Ecce pꝛe⸗
dixi vobis Si ergo dixerint vo
bis ecce ī deserto ē:nolite exire.
Ecce in penetralibꝰ:nolite cre
dere Sicut eī fulgur exit ab oꝛi
ente ⁊ apparet vsq̄ ad occiden
tē:ita erit aduentꝰ filii homīs.
Ubicūq̄ fuerit coꝛpꝰ:ibi cōgre
gabūtur ⁊ aq̄le. Stati post tri⸗
bulationē dieꝝ illoꝛū sol obscu⸗
rabitur : ⁊ luna nō dabit lumē
suū Et stelle cadēt de celo:⁊ vir
tutes celoꝝ cōmouebuntur Et
tūc apparebit signū filii hoīs ī
celo Et tunc plangēt oēs tribꝰ
terre Et videbunt filiū hoīs ve
nientem ī nubibus celi:cū vir
tute multa ⁊ maiestate. Et mit
tet āgelos suos cū tuba:⁊ voce
magna Et cōgregabunt electos
eius a quattuoꝛ ventis a sum⸗

mis celorum vsqz ad terminos
eorum Ab arbore autem fici di
scite parabolam. Cum iam ra
mus ei⁹ tener fuerit et folia na
ta: scitis qz prope est estas. Ita
et vos cum videritis hec oīa sci
tote quia prope est in ianuis.
Amen dico vobis quia non pre
teribit generatio hec donec oīa
fiant. Celum et terra transibūt
verba aūt mea non preteribūt

Postilla.

In illo tpe. Dixit iesus disci
pulis suis. Cum videritis abominationem
rc) In hoc euangelio; describit excidium ciui
tatis quātū ad eius exterminum. Et ponun
tur ibi duo. Primum est prophetie impletio
que hr Dan.ix. vbi dicit. q destructa ciuita
te et templo ponetur abominatio in desolatio
nem.i.idolum quod nomine abominationis
intelligitur in veteri testamento debebat po
ni in templo desolato. vt aūt impletū est qñ
helius adrianus imaginem suā fecit statui
vbi steterat archa testamenti: vt scribitur in
scolastica hystoria et hoc est quod dicit (Cum
ergo videritis.rc. (Sequitur) Qui legit in
telligat.q.d. q legit ppheciā Dan. intelligat
eā eē dictā de hoc facto. nā scdm qd ibi ponit
fuit ibi iudeoꝝ captiuatio et pfecta eoꝝ disp
sio. Cū dr. (Tūc q in iudea sūt fugiāt ad mon
tes) q.d. ex tūc iudei non habitabūt in iudea
plus. qz lz pdictus Helius adrianus hieroso
lymā reedificauerit. pcepit tñ ne aliqs iude⁹
haberet licentiā intrandi illic. Aliter aūt ex
ponit ab aliquib⁹ de tpe qd fuit ante destru
ctionē ciuitatis imediate qz fideles qui erāt
in hierlm ammoniti sūt p angelū vt fugerēt
i regnū agrippe vltra iordanē: qz rex agrip
pe erat confederatus romanis. Et ideo ibi fi
deles saluati sūt vt scribit in ecclesiastica hy
storia. Sequitur (Et qui in tecto nō descen
dat aliqd tollere.rc.q. d. melius est q saluet
vitā suā q̄ rē possessā (Veh aūt pgnantibus
et nutrientib⁹ in illis diebus) qz pgnātes nō
pñt bñ fugē aggrauate pōdere, nec sic nutri
entes ppter curā circa pueros (Orate āt.rc)
hic soluit qōnē q posset fieri ad ꝯsūmatio
nem scli. Et diuidit in tres partes: qz circa ꝯ
sūmationē seculi. Primo ondit tribulationis
magnitudinē. Scdo tpis incertitudinē: ibi.
De die aūt et hora.rc. Et tercio excitat nrāꝫ
solicitudinē: ibi. Vigilate itaqz. Sz pñs euan
ge. nō ꝯtinet primā ptē. Circa quā aduerten
dū q qz predixerat tribulationem iudeoꝝ ex
destructiōe ciuitatis hierosolymitane: vt pz
ex pdictis in principio hui⁹ ca. q nō ponit in
pñti euāgelio. Et nūc pdicit tribulationē fi
liū futurā sub antixpo maiorē: iō cōuertit se
ad discipulos suos: in qb⁹ āmonet fideles pro
illo tpe futuros. dicēs (Orate aūt vt nō fiat
fuga vrā in hyeme) .i. tpe incōpetenti ex ae
ris īportunitate (vel sabbato) .i. tpe incōpete
ti ad fugā ex quacūqz alia causa qz tunc non
erat sabbtm obseruandū i quo nō erat iudeis
licitū ambulare vltra passus. Per sabbtm er
go intelligit tps incōueniēs ad fugā mō pre
dicto. Et subiūgit: rō: cū dr) Erit eñ tūc) .i.
tpe antixpi (tribulatio magna qualis nunq̄
fuit.rc.) de preterito (Neqz fiet) de futuro. Ex
quo pz q loqtur hic de tribulatione antixpi
q ab oib⁹ doctorib⁹ dr maxia (et nisi breuia
ti fuissēt dies illi) Nō est intelligēdū q dies
sint breuiores tpe antixpi q̄ sint mō qz q̄ti
tas diei causat ex motu solis q est vniformis
Sz dies hic accipiuntur pro tpe. qz tps illi⁹
tribulationis erit breue qz nō durabit vltra
tres ānos cū dimidio: vt hr. Dan.xii. vbi dr
q durabit p tps et tpa et dimidiū tpis. Cau
sa aūt hui⁹ breuitatis subdit: cū dr (Nec fie
ret salua oīs caro) Caro aūt hic accipit p ho
mie. scdm qd hr Gen.vi. Nō pmanebit sps
me⁹ in hoīe in eternū qz caro est: sensus ergo
est iste. Oīs caro non fieret salua.i. null⁹ hō
fieret saluus si esset longū predicte tribulati
nis tps Negatio ei postposita huic signo vni
uersali oīs facit spm eqpollere signo vniuer
sali negatiuo: qz oīs nō valet nullus ppter
qd subdit (Sz propē electos breuiabūtur di
es illi. Tūc si qs vobis dixerit) hic ōñr ondit
magnitudo tribulatiōis ex vehemētia sedu
ctionis: qz multi discipli antixpi venient ad
seducendū pplm dicendo q ipse sit ver⁹ xps
in lege et in pphetis pmiss⁹. et iō hoc predicit
ne fideles tūc decipiātur (Tūc: .i. in tpe anti
xpi (si qs vobis dixerit: ecce xps hic aut illic
nolite credē) Et qz nō solūmō hēbūt vba ad
decipiēdū: sed etiā signa hoc est difficili⁹ ad
ad euadendū. iō subdit (Surgēte eñ pseudo
xpi.rc) p hoc intelligit antixpm et discipulos
ei⁹ q sunt mēbra ipsius (Et dabūt signa.rc)
qz virtute demonū pñt mīta mirabilia fieri

qñ ꝑmittitur a deo(ita vt in errorē indu
cantur si fieri potest:etiā electi) hoc dicit : qꝫ
lꝫ ꝑdestinatio sit certa / tñ nō tollit libertā
tē arbitrii.ista eñ ꝓpositio ꝑdestinatus pōt
dāri falsa est in sensu cōposito:tñ in sensu di
uiso vera est. sicut diffu. ius declaratur ꝑ̄io
senteñ.(Ecce ꝑdixi vobis)q.d.ad hoc ista ꝑ̄
dico nūc vt caueatis ꝓ tūc: qꝫ minus iacula
feriūt q̄ ꝑuidenē.sedꝫ qd dicit Greg. Si er
go dixerint vobis.Ecce in deserto ē xp̄s(sup
ple tanq̄ religiosus i loco deserto exñs. No
lite exire ad videndū).s.eum ne seducamini
(Et si dixerint.ecce in penetralib᷒)id ē locis
occultis(nolite credere) rō autem subditur.
(Sicut: eñ fulgur exit ab oriēte. ⁊c. qꝫ lꝫ ad
uentus xp̄i carnē fuerit occultus tamē aduē
tus eius ad iudiciū erit ita manifestus q̄ nō
poterit aliquem latere. ꝓpter quod subditur
(vbicūq̄ fuerit corpus).i.xp̄s in humanita
te.qꝫ sicut frequēter dicitur i sacra scriptura
iudicabit i forma humana/gl'iosa tñ(Illuc
cōgregabuntur aquile).i.sancti:occurrentes
obuiam xp̄o v. nienti ad iudiciū.scdm qd dꝫ
ꝑ̄me. Thessa.iiii.ca.(Stati aūt.⁊c) Descri
pta tribulatione q̄ futura est ꝑ antixp̄m de
scribit aduentū xp̄i ad iudiciū. Et diuiditur
in duas.qꝫ ꝑ̄mo describit quedā iudiciū ꝑ̄
cedentia. Scdo describit iudicis aduentum
ibi et tunc apparebit. Circa ꝑ̄mū aduerten
dum q̄ ꝑut dicunt doctores et sancti post tri
bulationem antichristi antequā appareant
manifesta iudicii erit tempus breue in quo
poterunt illi qui fuerunt decepti per anti
xp̄m penitere. Et hoc signatur . Apoca. viii.
Factum est silentium in celo quasi media ho
ra. Illud enim tempus non durabit vt di
cunt nisi per.xl.dies vel circiter. Et hoc ē qd
dicitur(Statim autem.⁊c). i.paruo tempo
re elapso post tribulationem antixp̄i appa
rebūt signa manifesta ꝓpinqui iudicii:⁊ hoc
est quod subditur(Sol obscurabitur) nō ꝑ
ꝑ̄uationē sui luminis cum sit ei naturalis
Corpora autē celestia tūc manebunt in sua
natura integra:sed ista obscuritas erit respe
ctu nostri per interpositionē alicuius corpo
ris opaci:quēadmodū fit i eclypsi(Et luna
non dabit lumen suū) qd pōt dupliciē intel
ligi. Uno mō qꝫ erit interposita inter terrā
⁊ solē :sic pars lune q̄ est vers᷒ terrā obscu
rabitur:cū nō hēat lumē nisi a sole. Aliomō
ꝑ īterpositionē nubiū obscurarū(Et stelle ca
dent de celo)non q̄tum ad earū substantiā:
cū sint incorruptibiles / sed q̄tū ad apparen
tiam:qꝫ vere stelle abscōdentur ꝑ nubiū dē

sitate:et de nubibus versus terrā descendēt
exaltationes ignite q̄ dñr stelle cadentes(et
virtutes celorum cōmouebuntur) Per vir
tutes hic accipiuntur angeli: q̄ sūt de medio
ordine scde hierarchie:ad quorū officium spe
ctat cooperari aliquo mō ad miracula scdm
qd dicit beatus dionisius. Et ipsi frequenti
us tunc solito mouebuntur ex diuina volun
tate ad faciendum miraculosas transmutati
ones in elementis ad incutiendum hoib᷒ ter
rorem iudicii venientis(Et tunc apparebit
⁊c.) Hic scribitur aduentus Dicit ergo(Tūc
immediate post signa ꝑ̄dicta(apparebit si
gnū filii hominis in celo).i. crux claui et lan
cea que sunt passionis xp̄i instrumenta. Uel
aliter(signum. i. cicatrices q̄ apparebunt in
xp̄i corpore. Ista aūt apparebūt in celo.i.in
aere qui frequēter vocatur celum in scriptu
ra(Et tunc plāgent oēs trib᷒ ⁊c).i.aliqd de
omnibus tribubus ⁊ natiōib᷒ in qb᷒ sunt aliq̄
mali q̄bus aduentus iudicii erit tristabilis .
(et videbūt filiū hois)qꝫ sicut dictū est in for
ma hois iudicabit venientem in nubibus ce
li)sicut in nube ascendit in celū ꝑ̄ntib᷒ apo
stolis et discipulis: propter qd dꝫ Actuum.i.
Iesus qui assumptus est a vobis sic veniet.
(Cum virtute multa.) Quia ꝑ̄mus eius
aduent᷒ fuit in infirmitate. secūdus erit in
virtute ⁊ maiestate qꝫ veniet vt dñs q̄ ꝑ̄mo
venit vt seruus. Et mittet angelos suos: qꝫ
ministerio angelorū colligent cineres mortuo
rum cū tuba.sicut eñ in datiōe legis audi
tus est sonitus terribilis:vt hētur Exod.xix.
Ita audietur tūc sonitus cōsimilis virtute a
gelorū fact᷒ in elemētis(Voce magna) Illa
vox erit vox xp̄i vocātis mortuos ad iudiciū
ex cuius virtute suscitabunt Et ꝯgregabūt
electos eius Licet eñ oēs adducant ad iudi
ciū:tñ electi specialr̄ adducētur ministerio
sanctorū angelorū:qꝫ erunt cōciues eorū(a
quattuor ventis)id est a quattuor partib᷒ mū
di vñ oriunt ꝑ̄ncipales venti. Et ꝑ hoc intel
liguntur alie partes orbis minus ꝑ̄ncipa
les a summis celorū vsq̄ ad terminos eorū
Iste modus loquēdi est scdm apparentiam
quia summū celi videtur esse super cenith ca
pitis nostri. Terminus autem celi videt vbi
terminatur aspectus noster qꝫ ibi videtur ce
lum coniungi terre:licet secundum veritatē
equaliter distet a terra vndiq̄. Est ergo sen
sus a summis celorū ⁊c.i.ab oī loco q̄ sub ce
lo est adducētur electi ad locū ꝑ̄dictorū ad
ducitur exemplū qꝫ sicut viriditas arboris
ē signū estatis ꝓpinquī:ita signa ꝑdictā ext'

gna ipsius iudicii immediate venientis. Et hoc est qd dicit. (Ab arbore fici dr discite parabolā) .i. similitudinem ad ppositum congruam. et patet littera. Sequit. Amen dico vobis qz non preteribit gn̄atio hec: id est cōgregatio fideliū (donec oīa fiāt) qz q̄tūcūqz fideles opprimātur t̄pe āntichristi: tn̄ aliqui permanebūt in fide stabiles vsqz ad finē mūdi. (Celum et terra transibūt) non qz corrūpantur scd̄z substantiā suam: sed qz cessabit motus celi ⁊ transmutatio in elementis. Ista eīn ordinata sunt ad cōplendū nūerum electoꝝ. Et iō ipso completo in iudicio cessabunt sicut ea que sunt ad finem habito fine (verba aūt mea non preteribunt) per verbū enim dei factus est mundus. Et ideo verbū eius est ipso mundo stabilius.

¶ Finis postillarum super Euangelia de tempore per annum m

¶ Incipit vlterius postilla sup epystolas de sanctis per anni circulū. vnacū ferialib⁹ eorundem nouiter impressis. Et primo in vigilia sancti Andree apostoli Epystola libri Ecclesiastici. xliiii. et. xlv. capitulis.

Benedictio dñi super caput iusti. Ideo dedit illi dñs hereditatē ⁊ diuisit ei partē i tribub⁹ duodecim: et īuenit gratiā ī cōspectu oīs carnis: ⁊ magnificauit eū ī timore inimicoꝝ ⁊ ī verbis suis monstra placauit: Glorificauit eū ī cōspectu regū ⁊ ostēdit illi gloriā suā. In fide ⁊ leuitate ipsi⁹ sanctū fecit illū: ⁊ elegit eū ex omni carne. Et dedit illi cor ad p̄cepta ⁊ legē vite ⁊ disciplīne: et excelsū fecit illū statuit ei testamētū eternū ⁊ circūcinxit eū zona iusticie Et induit eum dñs corona glorie. Postilla.

¶ Fratres Benedictio dñi sup caput iusti ⁊c. Ista lcā q̄tū ad sui originem loquit de pr̄ibus veteris testamēti. s. abrahā isaac moyse ⁊ sic de aliis. Sz ī nouo testamēto pōt coaptari aplis seu cuilibz aploꝝ. Nā q̄ de patriarchis veteris testamēti dr̄ aplis noui testamēti coaptat. dicit ergo Bn̄dictio dñi sup caput iusti. Ita q̄ quēadmodū deus dedit abrahā oīm gentiū bn̄dictionez in eo q̄ xp̄s nat⁹ est de seīe suo scd̄m carnē ī quo bn̄dicte sūt oēs gētes terre ita ⁊ in seīe verbi diuini qd̄ fuit euangeliū p̄dicatū p̄ ipos apostolos in oībus partib⁹ mūdi. Et iō dicit Bn̄dictio dñi sup caput iusti. qz per sciētiā ⁊ doctrinā iusti manifestata est lex xp̄i (iō dedit illi dñs hereditatē.). Nā sicut dñs dedit abrahe et aliis patriarchis et iudeis ab illis descēdētib⁹ terrā iudee in hereditatē q̄diu seruauerunt legem eis datā: ita dedit et dat xp̄s iustis nō solū hereditatē in terrenis: sed ī gaudiis celestibus. Et diuisit ei partē in tribub⁹ duodeci) Nā sicut t̄pe iosue terra iudee diuisa est ī partes duodecim. scd̄m duodecim tribus israel. ita t̄pe primitiue eccl'ie: ⁊ post missionem sp̄ūssancti duodecim apl'i xp̄i diuiserunt sibi totū mūdū vt quilibz eoꝝ iunctis aliquibus discipulis iret ad p̄dicādū legē xp̄i (Et inuenit gr̄am in conspectu oīs carnis.) Nā sicut ioseph cū p̄re et fratribus suis inuenit gr̄am coram pharaōez rege egypti: ita ⁊ apostoli cū discipulis deo disponēte inuenerūt aliquos p̄ncipes ⁊ magnates cōstati sibi adherētes quoꝝ auxilio nolētib⁹ ⁊ cōtradicētib⁹ tēploꝝ pōtificib⁹ xp̄i nomē inter gētes diuulgatū est ⁊ xp̄ianoꝝ eccl'ia tandē triūphāte tēpla ydoloꝝ tēpore cōstātini magni clausa sūt (Et magnificauit eū in timore inimicoꝝ) Nā sicut de⁹ moysē magnificauit erga egyptios ita ⁊ in nouo testamēto magnificauit sactos aplos ⁊ martyres: q̄ fortiores fuerūt dū torquerentur q̄ fuerint tyrāni dū torquerēt vl' torquere iuberēt (Et in v'bis suis monstra placuit.) nam sicut tempore moysi plage egypti mōstruose ad orōnem ipius moysi cessauerūt: vt p̄z Exo. vi. vii. ⁊ viii. Ita ⁊ in nouo testamēto plage ydolatraꝝ cessauerūt in aduētu aploꝝ/discipuloꝝ ⁊ alioꝝ legē xp̄i p̄dicantiū: vt p̄z de scto geor. q̄ interfecit drachonem deuastantē vnā totā p̄uinciā: ⁊ sic de multis aliis (Glorificauit illū in cōspectu regū) nā sicut in ve. testo de⁹ glificauit moysē erga reges egypti scd̄ regē amorreoꝝ: et plres alios ita etiā glorificauit aplos suos discip'los/et oēs euāgeliū nūciātes ⁊ predicātes: ⁊ adhuc glorificare nō cessat (⁊ ondit illi gloriā suā)

sicut fecit aplo / stephano prothomartyri et pluribus aliis (in fide) sine qua ipossibile est placere deo (et leuitate. i. verbi dulcedine et ꝑdicatõe ipi⁹ sctissimi fecit illũ) i. mũdũ et firmũ egit cũ ex ol carne) naz sicut de⁹ ele (et elegit moysẽ ad educẽdũ filios isrt'l d egypto ita sili'r elegit aplos et discipl'os ad educẽdũ gẽtiles et iudeos de erroze eoꝝ et induci ad verũ xpi fidẽ (Et dedit illi coz ad ꝑcepta) dei. i. iplẽda opa et deinde aliis implenda docere. Nam predi catozis officium est primũ facere deinde docere. vñ Actu. i. Cepit iesus facere et docere. (et excelsũ fecit illũ) litaliter illud dr de aarõ q laudatur in sacerdotio qñtũ ad electionẽ cõsecrationẽ et promisionez. q oĩa pñt intelligi de quolibet sctõ noui testamenti (Statuit ei testamẽtũ eternũ (i. pactũ sacerdotũ qd dr eternũ in veteri lege inqñtũ figurabat sacerdotiũ xpi qd est eternũ in nouo testamẽto (et circũ cinxit eũ zona iusticie) i. baltero diuersis colozibus facto q dr zona iusticie: qz restringebat vestes sacerdotales: sicut iusticia legis restringit modos inozdinatos (Et induit eum dñs corona glie) i. oznamẽtis virtutis ad expugnationẽ viciorũ in se: deinde in alios per ꝑdicationẽ et legis xpi enunciationem

¶ In fe. scti andree apli Epy. Ad roꝫ.

Fratres. Corde ei credit ad iusticiã oze aũt cõfessio fit ad salutẽ Dicit ei scriptura: oĩs q credit i illũ nõ cõfũdet Nõ eñi est distinctio iudei et greci Nã idẽ dñs omniũ diues in oẽs q inuocãt illũ Oĩs eñi qcũqz inuocauerit nomẽ dñi saluus erit Quõ ergo iuocabũt i quẽ nõ crediderũt: Aut quõ aũt audient sine ꝑdicante: Quõ vero ꝑdicabũt nisi mittãtur: Sicut scriptũ ẽ. Quã preciosi pedes euãgelizãtiũ pacẽ: euãgelizantiũ bona. Sz nõ omẽs obediũt euãgelio. Isayas eni dicit Dñe qs credidit auditui nostro: Ergo fides ex auditu. Audic⁹ aũt ꝑ verbũ christi. Sz dico Nũqd nõ audierũt: Et qdẽ i oẽm terrã exiuit son⁹ eoꝝ et in fines orbis terre verba eorũ.

Postilla.

¶ Fratres. Corde ei credit ad iusticiã. &c) Ad initiuz hui⁹ eple scribit sctũs paul⁹ i eod c. di. Si cõfitearis in oze tuo dñz iesũ et in corde tuo credideris q de⁹ illũ excitauit a mortuis salu⁹ erit Tũc statĩ seqtur pñs eplã. (Fres: corde ei credit ad iusticiã.) Goz. i. ad iustificationẽ hñdã (oze ãt cõfessio fit ad salutẽ) i. ad ꝑfectionẽ salut necesse ẽ ei fidẽ cõfiteri ꝑ loco et tpe. In signuz hui⁹ recipit hõ sacrm cõfirmatiõis in frõte. vñ dr in decretis. Cõfirmatio iõ in frõte ponit vt a recipiẽte fides sñ erubescẽtia puliceт d cõse. di. v. Nouissime. vñ Lu. xii. Qui me cõfess⁹ fuerit corã hoĩb⁹ cõfitebor et ego eũ corã pñe meo (Dicit ei scriptura) sacra veracit (Oĩs q credit i illũ nõ cõfũdet) sup. eternalr (nõ ei ẽ distinctio iudei et greci) Ly. qñtũ ad iusticiã q ẽ ꝑ fidẽ xpi (nã idẽ dñs oĩz) i. iudeoꝝ et gẽtiliũ (diues in oẽs) Goz. i. ditãs oẽs q inuocãt illũ) s. fide et ope (oĩs eñi qcũqz inuocauerit) nõ verbotenus: sz corde intimo (nomẽ dñi) i. filiũ pñis in quo sicut ꝑ noĩe ẽ notificatio pñis (salu⁹ erit) ab eterno supplicio (Quõ ergo inuocabũt i quẽ nõ crediderũt) Ly. q. d. nullo mõ qz oꝫo supponit fidẽ ozãtis (aut quõ credẽt ei quẽ nõ audierũt qz fides ꝑsupponit auditũ vel a deo int⁹ per inspirationẽ vl' ab hoĩe exteri⁹ ꝑ ꝑdicationẽ (Quõ aũt audiẽt sine ꝑdicãte) Act⁹ aũt ꝑdicãdi ꝑsupponit auctoritatẽ officii. iõ dr (quõ vo predicabũt nisi mittant) s. a deo sicut oliꝫ ꝓphẽ vl' apli ei⁹ locũ tenẽtes sicut ꝑdicatores alii. Goz. alr aũt nõ est ꝑdicãdũ sicut nec ipe xps fili⁹ dei predicare voluit nisi miss⁹ a pñe vt pz Lu. iiii. Opz me etiã aliis ciuitatib⁹ euãgelizare regnũ dei qz ad hoc miss⁹ sũ: Scriptũ est Isa. lii (Quã spõsi) i. bñ formati sũt (pedes euãgelizãtiũ pacẽ) i. recõsiliationẽ hoĩs ad deũ (euãgelizãtiũ bona) s. futura (Sz nõ oẽs obediũt euãgelio) Goz. q. d Oẽs qdẽ audiũt: sz ñ oẽs obediũt euãgelio ꝑdicationẽ ei⁹ recipiẽdo: qz gẽtiles et iudei et heretici nõ obediũt: sz solũ boni xpiani (Isayas eñ di.) vt hẽ. isay. liii. (Dñe qs credidit auditui nostro) Goz. qd a nobis audiuit: qd ad te audiuim⁹. q. d: aliqs credit sz ñ oẽs (ergo fides ex auditu) Goz. et si de⁹ int⁹ doceat tñ ꝑdicator

exterius nūciat (Audit⁹ aūt p vbū xp̄i) loq̄n
tes in aplis vt pz Math. x. Nō ei estis vos q̄
loquimi: sz sp̄s pris, vri q̄ loq̄t in vobis. Itē
luce. x. Qui vos audit me audit. ꝛc. (Nūq̄d dico
nunq̄d nō audierūt) L y. i. hūt ne excusatione
sue infidelitatis ꝑpt defectuz publicationis
q. d. nō. Ad quod īducit auctoritatē ꝓphē dd
q̄ hē in ps. xviii (Et q̄dē) Gr. i. certe (in oēm
terrā (ꝑ: ū ad terras medias (exiuit son⁹) . i.
fama (eorum ꝛ in fines orbis terre) i. terras
extremas (vba eoꝝ) . i. ꝑdicatio vel auditus
predicationis eorum.

¶ In festo sc̄ti nicholai epi: ꝛ confessoris.

Ecce sacerdos magn⁹ q̄ i
dieb⁹ suis placuit deo et
inuentus. ꝛc.

Quare infra in cōi sanctorum de ꝯfessorib⁹

¶ In fe. ꝯcep. gl'iose virg ma. Prouer. viii.

Dominus possedit me in
initio viaꝝ suaꝝ: āteq̄
q̄cq̄ faceret a p̄ncipio. Ab eter
no ordinata sū: ꝛ ex antiq̄s āte
q̄ terra fieret. Necdum erant
abyssi ꝛ ego iā concepta eram
Necdū fōtes aquarū erupērāt
necdū mōtes graui mole cōsti
tuerāt ante oēs colles ego par
turiebar. Adhuc terrā nō fece
rat ꝛ flumina: ꝛ cardines orbis
terre. Quādo ꝑparabat celos
deram quando certa lege ꝛ gy
ro vallabat abissos. Quando
ethera firmabat sursū ꝛ libra
bat fontes aquarū. Quādo cir
cūdabat mare terminū suū: ꝛ le
gē ponebat aq̄s: ne trāsirēt fi
nes suos. Quando appēdebat
fūdamēta terre cū eo erā cūcta
cōponēs. Et delectabar p sigu
los dies: ludēs corā eo oī tp̄e: lu
dens ī orbē terrarum: ꝛ delicie
mee esse cū filiis hominū. Nūc
ergo filii audite me. Beati q̄ cu
stodiūt vias meas. Audite disci
plinā ꝛ ego te sapiētes ꝛ nolite
abiicē eā. Btūs vir q̄ audit me ꝛ
q̄ vigilat ad fores meas quoti
die: et obseruat ad postes ostii
mei. Qui me inuenerit inuenit vi
tā: ꝛ hauriet salutē a dn̄o.

Postilla.

¶ Fratres. Dn̄s possedit me i
initio. ꝛc) In festo ꝯcep. btē ma. virg. ꝓ epl'a
p̄ns lectio scd̄m seculares legit q̄ lectio prin
cipaliter exponit de eterna sapiētia q̄ xp̄s est
fili⁹ marie vir. Honor aūt filii est honor ma
tris et ecōuerso: honor matris est honor filii
vn̄ Bern. ome. iiii. sup Missus est dicit. Nō
est dubium quicquid in laudibus matris ꝓ
ferimus ad filium pertinere: ꝛ rursum cū fili
um honoramus a laudib⁹ m̄ris ne recedim⁹
Unde dicit eterna sapientia (Dn̄s possedit
me in initio viarum suarū) L y. i. operū suo
rum (anteq̄ quicq̄ faceret a principio) . i. an
omnē creationē (ab eterno ordinata sū. Nec
dū erant abyssi: ꝛ ego iam concepta erā Nec
dum fontes aquarū eruperāt) i. de locis sub
terraneis (Necdum montes graui mole con
stiterāt) . i. super terrā plenā eleuati (Aū oēs
colles ego parturiebar) . i. ꝑcedebā a fecūdi
tate paterna (adhuc terrā nō fecerat ꝛ flumi
na. i. creaturā visibilē (ꝛ cardies orbis terre)
i. partes mūdi principales q̄ sūt oriens ꝛ occi
dens austrū ꝛ aquilo (Qn̄ preparabat celos
aderā.) Indiuisa eni sūt opa trinitatis. ꝛ io
fili⁹ qui est sapientia genita semp operat cū
p̄re vt pz Johan. v. Pater me⁹ vsq̄ mō ope
ratur et ego operor (quādo certa lege ꝛ gyro
vallabat abyssos) . i. ꝯcauitates vbi cōgre
gate sūt aque: vt appareret arida habitatiōi
hoim ꝛ aīaliū terrestriū apta (qn̄ ethera fir
mabat sursū) . i. sphera ignis q̄ naturalr sur
sū fertur. Illa eni pars elemētoꝝ q̄ cōtigua
est sphere lune ether vocat (Et librabat fon
tes aquaꝝ) cōstituēs eos in pondere: in nūe
ro ꝛ in mēsura (qn̄ circūdabat mari terminū
suū) ne effluerent ꝛ operiret aridā (qn̄ appēde
bat fundamenta terre) . i. ptes inferiores ter
re citra centrū: q̄ sunt q̄dam fūdamēta supio
ra superioꝝ partiū (cū eo erā cuncta cōponens
q̄ indiuisa sunt opera trinitatis (et delecta
bar per singulos dies) . i. Eternaliter gaude

bam cū patre et spū sctō, ludēs corā eo oī tpe
& ludens in orbe terrarū). i. ludū faciens de
orbe terrarꝝ qui similis ē ludo pile ꝗ de vno
transfertur ad aliū scdm quādā reuolutio
nem. qꝫ regna terre transfert atqꝫ ꝯstituit de
gēte in gentē. Et delicie mee esse cū filiis ho
minū). i. ꝑ grām. Nūc ergo filii). i. ꝑ adoptio
nē, audite me). i. ꝑ debitā attentionē. Beati
ꝗ custodiunt vias meas). i. viam mandatoꝝ
& viaꝫ ꝯsilioꝝ. Audite disciplinā) de morib⁹
humanis, & estote sapientes) in diuinis, & no
lite obiicere eam. Beatus homo ꝗ audit me
scꝫ michi obediendo, et qui vigilat ad fores
meas quotidie) i. in loco diuini cult⁹ deuo-
te orando, et obseruat ad postes hostii mei. ꝗ
me inuenerit) per grām, inueniet vitā) eter-
nā, et hauriet salutē a dño) ꝗ est fons salutꝭ.

¶ In festo sancto thome apostoli.

¶ Jam non estis hospites. &c.

Quare infra in cōmuni apostolorum.

¶ In conuersione sancti Pauli apostoli
Actuum. ix. capitulo.

In dieb⁹ illis. Saul⁹ autē
adhuc spirās minarum
& cedis ī discipulos dñi accessit
ad principē sacerdotū & petiit
ab eo epistolas in damascū ad
synagogas: vt si quos inueni-
ret hui⁹ vie viros ac mulieres
vinctos perduceret ī hierusalē.
Et cū iter faceret cōtigit vt ap
propinquaret damasco Et subi
to circūfulsit eū lux de celo. & ca
dens ī terra audiuit vocē dicē-
tē sibi. Saule saule ꝗd me pse-
queris? Qui dixit Quis es dñe
Et ille. Ego sū iesus nazaren⁹
quē tu psequeris Durū ē tibi cō
tra stimulum calcitrare Et tre
mens ac stupens dixit. Dñe ꝗd
me vis facere? Et dñs ad eum
Surge & īgredere ciuitatē: & dī
tibi ꝗd oporteat facere Viri āt
illi ꝗ comitabāt cū illo stabant
stupefacti: audiētes ꝗdē vocē:
neminē āt videntes Surrexit āt
saul⁹ d̄ tra: apertisqꝫ oculos nihil
videbat. Ad man⁹ āt illū trahē
tes: ītroduxerūt damascū: & erat
ibi trib⁹ dieb⁹ nō vidēs: & nō mā
ducauit neqꝫ bibit Erat āt ꝗdā
discipl's damasci: noīe anani-
as Et dixit ad illum ī visu dñs.
Anania At ille ait Ecce ego dñe
Et dñs ad illū. Surge & vade ī
vicū ꝗ vocat rect⁹: & ꝗre ī domū
iude saulū noīe tarsensē. Ecce
eī orat. Et vidit virū ananiam
noīe introeūtes & iponētē sibi
man⁹ vt visū recipiat. Rñdit
āt ananias. Dñe audiui a mul-
tis de viro hoc quāta mala sā-
ctis tuis fecerit ī hierusalē. Et
hic habet potestatē a pricipib⁹
sacerdotū: aligādi oēs ꝗ inuocant
nomē tuū. Dixit āt ad eū dñs.
Vade qm̄ vas electiōis ē michi
iste: vt portet nomē meū corā
gētibus & regib⁹ & filiis israel.
Ego eī ostēdā illi quāta opor-
teat eū ꝑ noīe meo pati. Et abiit
ananias / & ītroiuit in domū: &
iponēs ei manum dixit. Saule
frat dñs ies⁹ misit me: ꝗ appa-
ruit tibi ī via / quas veniebas vt
videas & īplearis spū sctō. Et
cōfestī ceciderūt ab oculis eius
tanꝗ squame & visū recepit Et
surgens baptizat⁹ ē Et cū acce

pisset cibũ cõfortatus est. Fuit
aũt cũ discipulis q̄ erant dama
sci p dies aliquot. Et cõtinuo in
gressus in synagogas predica/
bat illis iesũ quoniã hic est fili⁹
dei. Stupebãt aũt oẽs q̄ eũ au/
diebãt ⁊ dicebãt. Nonne hic ex
pugnabat i hierusalẽ eos q̄ in/
uocabãt nomẽ istud: Et hic ad
hoc venit: vt vinctos illos per
duceret ad principis sacerdotũ.
Saulus autẽ multomagis cõ/
ualescebat ⁊ cõfũdebat iudeos
q̄ habitabãt damasci: affirmãs
quoniã hic est christus.

Postilla.

In dieb⁹ illis. Saulus autẽ
adhuc spirans minar ⁊c. Ante initiũ, illi⁹ epy
stole scribit sanct⁹ lucas q̄ discipuli qui erãt
dispersi post lapidationẽ scti stephãi pertrã
sibãt euangelisantes verbũ dei: philippus aũt
descendẽs in ciuitatẽ samarie p̄dicabat illis
xp̄m. Intẽdebãt aũt turbe his q̄ a philippo
dicebant vnanimiter audiẽtes ⁊ videntes si/
gna q̄ faciebat multi eñ eorũ qui hẽbãt spũs
imũdos. i. dyabolos clamantes voce magna
exibãt. multi eñ paralitici claudi curati sũt.
Factũ est ergo magnũ gaudiũ in illa ciuita
te. Tunc postmodũ sequitur epl'a hod. (Sal
uus aũt adhuc spirãs) Lyr. i. vestimenti spũ
ignẽ persecutiõis in se accẽdens ⁊ in aliis cõ/
tra ecclesiam (minar) in verbis iniuriosis (⁊ ce
dis. i. verberib⁹ ⁊ flagellis (i discipulos dñi)
i. cõtra credẽtes in xp̄m q̄ tũc dicebãt discipli
q̄z nũdũ noĩabãtur xp̄iani (accessit ad princi/
pẽ sacerdotũ) Ly. nõ vocatus. s; se igerẽs vo
lũtate nocẽdi iflãmat⁹ (⁊ petiit ab eo epl'as)
vt ⁊ eius auctoritate magis poss; nocere fide
lib⁹ (⁊ in damascũ ad synagogas) Ly. vt ibi
p̄seq̄retur credẽtes sicut fecerat in hierl'm (vt
si quos inueniret hui⁹ vie viros ac mulieres
victos p̄duceret in hierl'm. Et cũ iter faceret:
cõtingit vt appropiquaret damasco ⁊ subito
circũfulsit eũ lux de celo) Lyr. sicut sol; fieri i
chorusatiõe et fulgure (et cadẽs in terrã) p̄

stupore et admiratiõe (audiuit vocẽ. s. audi/
tor corpis ⁊ mẽtis dicentẽ sibi saule (hec du
plicatio fit ad mouendã eius attẽtionẽ; (q̄d
me persequeris. s. in mẽbris meis: que p̄seq̄ba
tur saul⁹ ⁊ nõ xp̄m in p̄pria psona: q̄z iã sede
bat ad patris dexterã gl'iosus (q̄ dixit q̄s es
dñe ⁊c. durũ ẽ tibi cõtra stimulũ calcitrare)
i. potentiori te incõparabilr' resistere Et tre
mẽs ac stupẽs) Ly. de cognita xp̄i ptãte quã
aũ nõ credebat in celo regnare sed magis vt
falsũ p̄phã n cũ dãnatis eẽ dixit. (Dñe quid
me vis facẽ). q. d. ex nũc parat⁹ sũ tibi in oĩb⁹
obed ⁊c. (⁊ dñs ad eũ Surge et ingredere ci
uitatẽ: et dicẽ tibi quid te oporteat facere)
in hoc oñdit xp̄s q̄ vult q̄ vnus hõ informet
ab alio. (Uiri aũt illi q̄ comittebãtur cu; eo
stabant stupefacti. audiẽtes quidẽ vocẽ) .s;
pauli nõ aũt xp̄i: q̄z audiebãt paulũ dicẽtem
Quis es dñe: quid me vis facere (Nemine;
aũt vidẽtes) q̄z nõ videbãt aliquã persona;
ad quã dirigeret sermonẽ; iõ stabãt stupefa/
cti: (surrexit aũt saulus de terra apertisq; o
culis nichil videbat ⁊c.) Ly. s. visu corporali.
videbat aũt visu mentali: q̄z sedm doctores
cõiter in illo triduo fuit raptus vsq; ad celu;
terciũ. (et nõ mãducauit neq; bibit) Ly. susti
tatus illa visiõe sicut et moyses quadragin/
ta diebus in mõte synai. (Erat aũt quidã di
scipulus damasci noĩe ananias.) Ly. qui de
iudaismo ad fidẽ xp̄i cõuersus fuit scientia et
vita famosus (⁊ dixit ad illũ in visu dñs ana
nia. At ille ait. ecce ego dñe. ⁊c.) Lyr. hospes
eñ pauli iudas vocabatur (saluũ noĩe thar
sensem. i. de tharso oriundũ (Ecce eñ orat.)
Est eñ orõ eleuatio mentis in deũ vt indi
q̄ Hu. i de orone (Fuerat ãt vsq; ad terciũ celũ
raptus: ⁊ ex illo raptu egress⁹ deo gr̃as age/
bat) et vidit in reuelationẽ dñi (vir ananiã
noĩe) ita q̄ reuelatio fuit sibi facta nõ solum
de persona sed etiã de p̄prio noĩe (introeun
tem ⁊ imponentẽ sibi manus vt visũ recipi/
at) Ly. hec aũt impositio erat ad curatione;
corporalẽ: sicut de btõ laurẽtio legit̃ q̄ pone
bat manus sup cecorũ oculos ⁊ illuminaban
tur. (Rñdit aũt ananias) Ly. se excusando:
eo q̄ saulus erat famosus in persecutiõe cre
dentiũ in xp̄m. (Dñe audiui a multis de vi/
ro hoc q̄nta mala sctis tuis fecerit i hierl'z ⁊c.)
i. spũalr' vas electũ gratie et sciẽtie cõtẽtiuũ
(vt portet nomẽ meũ (. s. voce ⁊ p̄dicatiõe (co
rã gentib⁹ et regib⁹ israel. Ego eñ ostendã
illi. s. p effectũ (q̄nta oporteat eũ pati p noĩe
meo) q̄z per multas tribulatiões o; nos in/
trare in regnũ celorũ. (Et abiit ananias) ad

exequēdū dñi mandatū (et introiuit i domū et imponēs ei man⁹ dixit. Saule frater dñs misit me iesus qui apparuit tibi in via qua veniebas: vt videas ꝛ implearis spūsctō. et confestim ceciderūt ab oculis ei⁹ tanq̄ squame (Ly.i. macule albe ꝛ dure sicut sūt squame piscium: que causate fuerūt in eo a luce excessiuo ipm excecāte (Et visuz recepit ꝛ surgens baptisatus ē).s. in noīe iesu xpi (Et cū accepisset cibū ꝯfortatus est) duplici ꝯfortatione.s. spū ꝛ corpe. (Fuit aūt cū discipłis q̄ erāt damasci per dies aliquot ꝛ cōtinuo ingressus synagogā predicabat iesū: q̄m hic est filius dei) statim post baptismū Ex illo pz q̄ doctrinam euangelicā non habuit ab homīe: sed a deo. (Stupebāt autem oēs qui eum audiebāt) de tāta subita mutatiōe per quā atrocissimus fidei persecutor factus fuerat cōstātissimus eius pdicator (et dicebant. Nonne hic est qui expugnabat in ihrlm eos qui inuocabāt nomē istud: ꝛ huc ad hoc venit vt vinctos illos duceret ad principes sacerdotum. Saulus aūt multomagis cōualescebat) .s. procedēs semp de bono in melius (ꝛ cōfundebat iudeos qui habitabāt damasci: affirmās q̄m hic est christus.) Ly.i. iesus nazarenus ē vere christus i lege ꝛ pphis pmissus quod declarabat per scripturas veteris testamenti quas prius didicerat a gamaliele: ꝛ postea multo perfectius a deo illustrante.

¶ In festo purifi. virgīs. Malach. iii. cap.

HEc dicit dñs deus Ecce ego mitto angelū meū ꝛ preparabit viā ante faciē meā ꝛ stati veniet ad tēplū sanctuz suū dñator quē vos queritis: ꝛ āgel⁹ testamēti quē vos vultis Ecce venit dñs exercituū. Et q̄s poterit cogitare diē aduēt⁹ ei⁹: Aut q̄s stabit ad vidēdū eū Ipse eñ quasi ignis cōflans: ꝛ quasi herba fullonū Et sedebit cōflans ꝛ emūdans argentū: ꝛ purgabit filios leui Et cōflabit eos quasi aurū ꝛ argētū ꝛ erūt dño offerētes sacrificia i iusticia Et placebit dño sacrificiū iuda ꝛ hierusalē sicut dies seculi / ꝛ sicut anni antiq̄ / dicit dñs oīpotens. Postilla.

¶ Hec dicit dominus deus. ꝛc. In p̄nti epl'a nunciat vterq̄ aduent⁹ christi .s. in carne ꝛ in iudiciū. Et prio denūciatur primus aduēt⁹ in carnē cū dī (Hec dicit dñs de⁹).s. pr̄ (Ecce ego mitto āgelū meū) Ly.i. iohānē bap. qui magis duxit in terris vitā āgelicā q̄ hūanā q̄ eñ hec scriptura itelligat de iohanne bap. hoc pz Mat. xi. vbi christus dixit de iohāne Hic est de quo scriptū est (Ecce ego mitto angelū meū: ꝛ preparabit viaz añ faciē meā).i. ante filiū meū: q̄z predicatio et baptism⁹ iohānis fuerūt quedā preparationes ad baptismū ꝛ predicationē christi (ꝛ statim veniet ad tēplū sanctū suū). i. in ihrlm: q̄z ibi christus hodie fuit oblat⁹ a mr̄e ꝛ receptus a symone: et postmodū ibi plures predicauit: et ibidē multa miracula fecit (dominator quē vos queritis).i. quē vos desideratis (ꝛ angel⁹ testamenti).i. christus q̄ fuit nuncius noui testamēti (quem vos vultis) videlz iesus christus desiderat⁹ a sctis pr̄ibus ꝛ prophetis. Scdo denūciatur hic aductus christi ad iudiciū cū dī. (Ecce veniet dicit dñs exercituū (Ly.i. venit certitudinal'r ad iudicium. (Et quis poterit cogitare diē aduent⁹ ei⁹:) q.d. nullus vñ mat. xxiiii Diē illā et horā nemo scit neq̄ angeli celoꝝ nisi solus pr̄. (Et q̄s stabit).i. poterit stare (ad vidēdum eum) Ly. q̄z sicut prim⁹ aductus fuit in humilitate et mās̄uetudine. ita ꝛ scd̄s erit in ptāte et terrore (Ipse ei quasi ignis ꝯflās ꝛ quasi herba fullonū) ista referunt ad primū ꝛ ad scd̄m aductū. Cū eñ dī ipse eñ quasi ignis cōflans ad scd̄m aduentū pertinet. ꝛ quasi herba fullonū ad primū Nā herba fullonū qua vtuntur fullones ad purificandū vestes ꝛ faciendū eas nitidas mitius et suauius lauat sordes p̄ minoꝝ Ignis aūt cū magna violentia purgat metallū. Sic in primo aduentu xp̄s cū magna mās̄uetudine ꝛ quadā suauitate penitentie purgabit pctōres. In scd̄o aduentu purgabit per ignē. et sedebit dñs.s. in iudicio cōflās et emundās argentū quia sicut argentū conflatur in igne vt purgetur emūdatū aūt in thesauros reponitur. sic fiet in die iudicii. Nam igne purgabuntur electi qui nondū plene sunt purgati in purga-

torio quatenus purgati transeāt in thesau-
ros dn̄i: vt sint ibi quasi aurū et argētum et
purgabit filios leui i) per leui hic intelligitur
sacerdotalis dignitas: purgādi ergo sūt mi-
nistri sacerdotalis officij. et cōflabit eos quasi
aurū et argētū) ad perfectā mundiciā dedu-
cendo. et erūt offerētes dn̄o sacrificia in iusti
cia. i. opere. et placebit deo sacrificiū) scz ob-
latū p iuda et ihr̃lm. i. pro hoibus actiuis q
intelligunt per iudā: et cōtemplatiuis q in-
telligunt p ihr̃lm) sicut dies seculi et anni ā
tiqui). i. sicut placuit sacrificiū abel melchi-
sedech et abrahā: et aliorū sctōrū pr̄m i sctis p-
teritis et annis antiquis dicit dn̄s oīpotēs.

¶ In cathedra. s. Petri. apl̃i. Petri. i. capi.

Petr⁹ apostolus iesu xpi:
electis aduenis dispersi
onis ponti galatie capadocie/
asye/ et bithenie scdm pscietiam
dei pris in sctificationē spūs: in
obedientiā et aspsionē sāguīs ie
su xpi gr̃a vobis et pax multipli
cet. Bn̄dict⁹ de⁹ et pr̄ dn̄i nr̄i ie
su xpi q scdm suā magnā mise-
ricordiā regenuit nos in spem
viuā p resurrectionē iesu chri-
sti ex mortuis in hereditatē in
corruptibilē et incōtaminatā et
immarcessibilē cōseruatā in ce
lis in vobis q in virtute dei cu-
stodimini p fidē in salutē para
tā reuelari i tēpore nouissimo.
In quo exultabit modicū nūc
si oportet cōtristari varijs tēta
tionib⁹ vt pbatio vr̄e fidei mlto
pciosior sit auro qd p ignem
purgat Inueniat i laudē et gl̃iaz
et honorē i reuelatione iesu chri
sti dn̄i nr̄i. Postilla.

¶ Petr⁹ apostol⁹ iesu christi etc.
¶ Notandū q symon petrus fili⁹ iohānis
prouincie galilee vico de bethsaida: frater an
dree apl̃i. discipulus saluatoris scribit hanc
eplam pselitis. i. his qui prio de gētilitate ad
iudaismū: et postmodū de iudaismo ad xpm
cōuersi erant q p fide christi patiebant et di-
spersi erāt post lapidationē scti stephani illis
scribit a roma tēpore claudij cesaris. vn̄ hic
dicit (Petr⁹) s. p. primo enī vocat⁹ fuit symō
sed postea a xpo a quo noiatus est petr⁹ a pe
tra q est xps ppter fidei firmitatē (apl̃s iesu
xpi. i. missus a iesu xpo Glo. ecce nomē offi-
cij nobile officiū est esse nunciū siue legatū
christi (electis). i. a deo ad fidē catho. (adue-
nis). s. qui de gētilitate venerāt ad iudaismū
et de iudaismo ad fidē xpi. Dispersionis. i. q
sunt de dispsiōe et extra terraz iudee et illis
vn̄ btūs petr⁹ spālr scribere: qd pz ex hoc qd
subdit (pōthi) Glo. puincia grecie est iuxta
mare (galathie) alia puincia ē a qua gala-
the dicte sūt (asie) minoris. s. in qua pdicauit
iohēs euāgelista. Alia vo maior media pars
orbis (bithinie) alia puincia. Et oēs iste p-
uincie sunt grecorū: in puincijs dispsi erant
scdm pscīam dei pris) s. p. et accipit hic pscīa
p predestinatiōe in sctificationē spūs) s. pz. talis
sctificatio approbat spūsanctō (in obedientiā)
s. p inobedientiā (et aspersionē sanguis ie-
su xpi) qz fuit obediēs vsqz ad mortē: mortē aūt
crucis. Philip. ij. Ab hac aūt passiōe hn̄t effi-
caciā oīa sacra noue legis q sūt instrumēta
nr̄e sctificatiōis gr̃a vobis in p̄nti (et pax) in
futuro (multiplicet) qz tūc quietabitur to-
tus hois appetit⁹ (Bn̄dictus de⁹) s. p. q̄tū ad e-
tā trinitatē (et pr̄ dn̄i nr̄i iesu xpi q scdm ma
gnā miām) s. p. et nō scdz merita nr̄a (regene-
rauit nos). s. in sacro baptismi p qd efficimur
filij dei adoptiui (in spē viuā). i. certā (p resur
rectionē iesu xpi ex mortuis) p quā hēm⁹ cer-
titudinē future glorificatiōis. qz cū esset ī-
passibilis sicut et nos ad vitē imortalē resur-
rexit. Et qz filij adoptiui hn̄t ius in heredi-
tatē) Glo. in futuro hn̄dā (incorruptibilem)
s. p. nā hereditas celestis nūqz deficiet (incō-
taminata) qz nihil imūdū recipit (et imarces
sibilē) nā suū decorē nūqz minuit (cōseruatā
in celis.) Beda Nō in p̄nti dandā: sz tpe fi-
nito reddēdā (i vobis). i. per illud qd i vobis
est p gr̃am et liberū arbitriū: et per bōa me-
rita vr̄a (q custodimini in virtute dei) nō vi-
stra. vn̄ ps. cxxvi. Nisi dn̄s custodierit ciui
tatē (per fidē) que facit hoies fortes ad perse
uerandum (in salutē) s. p. cōsequendā (para
tā reuelari) et ostēdi et dari que modo latet
(in tpe nouissimo). s. p. i. in finali iudicio. nā

porsus quo) scilicet tpe nouissimo (exultabi tis) scz eternaliter (modicũ nunc si oz contri stari) .L.y.i. temporaliter (in varijs tẽtatiõib⁹) Goz tã interiorib⁹ quo ad ipaꝝ multiplici- tatẽ. vñ ps. xxxiii. Multe tribulatiões iusto- rũ. et Actu. xiiii. Per multas tribulatiões oz nos intrare in regnũ celoꝝ (vt probatio fi- dei. vestre multo pciosior sit auro quod per ignẽ probatur) .L.y. sicut aurũ in fornace p- iectũ inde nõ deteriorat. sed purius et meli us efficitur: sic ꝛc. (inueniat) Goz. id ẽ cedat (in laudẽ hominum.) (et gloriam) angelo- rũ (et honorẽ) dei in reuelatione iesu xpi dñi nostri. in tempore iudicij quo christus mani festabit gloriam electorum.

¶ In festo scti Mathie apostoli.
Epystola. Actuum. i.

In diebus illis. Exurgẽs petr⁹ ĩ medio fratrũ dixit (Erat aũt turba hoĩm simul fe re cẽtũ vinginti) Uiri fratres oportet impleri scripturã quã pdixit spũs sctũs p os dauid de iuda q̃ erat dux eoꝝ q̃ cõprehen derũt iesũ q̃ cõnumerat⁹ erat ĩ nobis ꝛ sortit⁹ ẽ sortẽ ministe- rij hui⁹ Et q̃dẽ possedit agrũ de mercede iniq̃tatis ꝛ suspensus crepuit medius: ꝛ diffusa sunt omnia viscera eius Et notum factũ ẽ oĩb⁹ habitantib⁹ hieru- salẽ: ita vt appellaret ager ille lingua eorũ acheldemach: hoc est ager sanguinis Scriptũ est eñi in libro palmarũ. Fiat habi- tatio ei⁹ deserta: ꝛ nõ sit q̃ inha bitet ĩ ea ꝛ episcopatũ ei⁹ acci- piat alter Oportet ergo ex his viris q̃ nobiscũ sũt cõgregati ĩoĩ tpe quo intrauit ꝛ exiuit ĩt nos dñs iesus ĩcipiẽs a baptismate io his vsq; ĩ diẽ quo assũpt⁹ ẽ a no bis testẽ resurrectiõis ei⁹ nobis cũ fieri vnũ ex istis Et statuerũt duos: ioseph q̃ vocabat barsa- bas q̃ cognominat⁹ ẽ iust⁹ ꝛ ma thiã: ꝛ orãtes dixerũt. Tu dñe q̃ corda nosti oĩm ostẽde quẽ ele- geris ex his duobus vnũ accipe re locũ ministerij hui⁹ ꝛ apostola t⁹ de quo puaricat⁹ ẽ iudas vt abiret in locũ suũ Et dederũt sor tes eis: ꝛ cecidit sors super ma- thiã Et ãnumerat⁹ ẽ cũ vndeci apostolis.

Postilla.

¶ Exurgẽs petrus ĩ medio. ꝛc.

¶ Ante initiũ isti⁹ eple scribit sctũs Lucas in eodẽ cap. di. q̃ postq̃ xps in die ascẽsionis vidẽtib⁹ discipulis eleuatus est ĩ celũ Tũc oẽs illi reuersi sũt hierosolimã a mõte q̃ vocatur oliueti qui ẽ iuxta hierosolimã sabbati hñs iter. L.y.i. mille passus qz non licet iudeis in sabbato vltra tale spacium ãbulare (Et cuz introissent in cena ulũ ascendebãt petrus ꝛ iohannes et iacobus: andreas: philippus: et thomas: bartholomeus: ꝛ matheus: iacobus alphei. s. filius hoc dicitur ad dr̃am alteri⁹ iacobi qui fuit filius zebedei: ꝛ simon zelo- tes et iudas iacobi: hoc dicitur ad dr̃am iu- de pditoris. Hi oẽs erant perseuerantes vna nimiter in oꝛõne cũ mulierib⁹). L.y. deuotis que erant secute iesũ a galilea. Et maria ma ter iesu ꝛ fratribus eius. i. alijs de cognatio- ne iesu quorum erant ibi. ꝛc. Tunc statim se q̃tur pñs epla In dieb⁹ illis. L.y.i. tpe medio inter ascẽsionẽ dñi ꝛ pẽthecostes (Exurgẽs petr⁹) tãq̃ pncipalis (erat aũt turba hoĩz sil' fere centũ viginti Uiri frẽs oz ipleri scriptu rã quã pdixit spũs sctũs p os dd. Cui⁹ vbũ nõ põt eẽ fcm (de iuda qui fuit dux eorũ cõ- prehenderũt iesũ: q̃ cõnumeratus erat in no bis) L.y.i. vnus de duodecim apl'is (ꝛ sortit⁹ est sortem ministerij huius) L.y.a. i. dignita- tem apostolicã habuit per christi electionẽ: sicut dr̃ Joh. vi. Nõne duodecim vos elegi: et vnus ex vobis dyabol⁹ est. sors eñi aliq̃ñ accipitur p parte: sic accipitur hic: qz in par tẽ aplõꝝ vocat⁹ ẽ (ꝛ hic q̃dẽ possedit agrũ de mercede iniquitatis) L.y.i. possideri fecit

ab aliis qz triginta denarios qb⁹ iniq̃ xp̃z vẽ-
diderat in tẽplũ ꝓiecit: ex qb⁹ p̃ncipes sacer
dotũ emerũt agro ꝑ sepulturo ꝑegrinorũ: vt
hr̃ Mat xxvii. ⁊ etiã alii q̃ dicũt ꝙ iudas fuit
ibi sepult⁹. ⁊ sic possedit agrũ illũ(⁊ suspẽs⁹
crepuit medi⁹. Et diffusa sũt oĩa viscera ei⁹
Ly. vt pena rñderet culpe. Iustũ ei erat vt vi
scera q̃ tantã ꝓditionẽ cõceperãt enormiter
de vẽtre caderẽt(⁊ notũ factũ est). s. enorme
factũ inde(oib⁹ hitãtib⁹ hirlm ita vt appella
ret ager ille) s. empt⁹ de ꝑcio sanguis xp̃i(li-
gua eorꝫ) i. ꝑncipũ sacerdotũ q̃ emerũt agrꝫ il-
lũ(acheldemach hoc est ager sanguis. Scri-
ptũ est eñi i lib. ꝓorꝫ fiat cõmoratio. i. hitatio
(eorꝫ deserta: et nõ sit q̃ inhabitet in ea) Hoc
scribit in p. lxvii. In q̃ ꝑdixit dd̃ penã sacer
dotũ xp̃i mortẽ ꝓcurantiũ. In pena ei mortis
xp̃i tẽplũ et ciuitas hirlm fuerũt cõbusta ꝑ ro
manos ⁊ sacerdotes ꝑtim interfecti ⁊ ꝑtim ca-
ptiui(⁊ epyscopatũ ei⁹ accipiat alter(hoc hr̃
ꝑ. cviii. in quo dd̃ ꝑdixit penã iude ꝓditoris
q̃ xp̃z vẽdidit ꝑncipib⁹ sacerdotũ. Isto ei iu
iuda ꝑ suspẽsionẽ mortuo: mathias successit
ei. i. i aplat⁹ vl' epat⁹ dr̃ vñ iã epi successores
sũt aplorꝫ: vt dz in de. Et hoc est qđ dz hic: et
epatũ ei⁹ accipiat alr̃ sz sctũs Mathias(opz
ergo) ad reintegrãdũ nũerꝫ aplicũ(ex his vi
ris q̃ nobiscũ sũt ꝯgregati in oĩ tp̃e quo intra
uit ⁊ exiuit inter nos dñs ies⁹) Ly. s. q̃ ꝑ expe
rientiã nouerũt ꝯuersationeꝫ ei⁹ iesu xp̃i(inci
piẽs a baptismate Iohãnis vsq̧ in diẽ q̃ assũ
pt⁹ est a nobis) Ly. Nõ eñi legit iesũ docuis
se publice ⁊ miracula fecisse nisi postq̃ bapti-
zatus fuit a iohẽ(testẽ resurrectõis ei⁹ nobis
cum fieri vnũ ex istis: ⁊ statuerũt duos) Ly.
magis notabiles(Ioseph q̃ vocat⁹ est barsa
bas q̃ cognominat⁹ est iust⁹: ⁊ mathiã) Ly.
lz ei istos duos elegissẽt: vt notabiliores aliis
tñ ignorabãt q̃s eorꝫ eẽt dignior ad aplatuꝫ
ꝓpterea sup hoc implorauerũt diuinũ iudi-
ciũ(⁊ orãtes dixerũt. Tu dñe nosti corda oĩz
ostẽde quẽ legeris ex his duob⁹ vnũ accipere lo
cũ ministerii hui⁹ ⁊ aplat⁹ de quo ꝑuarica
tus est iudas: vt abiret locum suum: et dede-
rũt sortes eis) Beda super actus aplorꝫ. Ma
thias ante pentecostes ordinãdus sortẽ que-
ritur: quia nondum plenitudo spũssancti in
ecclesia effusa est. Septem aũt dyaconi post
ea non sorte: sed electione apostolorum sunt
ordinati: propter hoc prohibetur rationabili
ter tal' electio: extra de sor. c. vl. tñ si peccaue-
runt apostoli eligendo mathiaꝫ per sortem:
quia nondum erat prohibitum. Et quia hoc
fecerunt familiari consilio spiritussancti qđ
est trahendum ad ꝯñam(⁊ cecidit super ma
thiam) Ly. Iste ioseph fuit cognat⁹ xp̃i. ⁊ ti
sibi preposuit mathiam per hoc ostẽdens ꝙ ad
officia ecclesiastica non sunt homines ex con
sanguinitate promouendi(⁊ annumeratus
est cum vndecim apostolis

¶ In festo annunciationis beate marie vir-
ginis. Esaye xi. ca

EGredietur virga de radi-
ce iesse: ⁊ flos de radice
ei⁹ ascẽdet ⁊ reqescet sup eũ spi-
ritus dñi. spiritus sapiẽtie ⁊ in-
tellectus spiritus cõsilii ⁊ forti-
tudinis. spũs scientie ⁊ pieta-
tis: ⁊ replebit eũ spũs timoris
dñi. Nõ scdz visionẽ oculorꝫ iu-
dicabit: neq̧ scdz auditũ auriũ
arguet: sz iudicabit in iusticia
pauperes. ⁊ arguet ĩ eq̃tate ꝓmi
suetis terre. Et ꝑcutiet terrã vir-
ga oris sui: ⁊ spũ labiorꝫ suorꝫ
iterficiet ip̃iũ. Et erit iusticia
cĩgulũ lũborꝫ ei⁹: ⁊ fides cĩcto-
riũ renũ eius. Postilla

¶ Egredietur virga de radice iesse
Sciendũ ꝙ ista prophetia exponitur ad lra
de xp̃o a doctorib⁹ catholicis: iudei tñ adhuc
expectãt futureꝫ qđ nos xp̃iani dicimus ad
impletũ in xp̃o iesu. Et scdm hoc dz hic(hec
dicit dñs. Egredietur virga de radice iesse
Lyra. i. virgo maria q̃ dz virga gracilis ꝑ pa
ꝑtate ⁊ humilitate: flexibilis pietate(⁊ flos de
radice eius ascendet) i. xp̃s q̃ dz flos ratione
puritatis: qm̃ nullũ pctm̃ actuale seu origi
nãle habuit in eo locũ. i. Pe. ii Qui pctm̃ nõ
fecit: nec inuẽtus est dolus in ore eius. Et
ꝓtulit fructũ nostre salutis. Et dz ascẽdere de
radice iesse qz pater dauid vocatus fuit ille
et iesse: xp̃s aũt descendit de dauid(et requie
scet super eum spiritus dñi) Ly. qz in bapti
smo eius apparuit spũs sctũs in spẽ columbe
per eum. Mat. iii. ad designandũ plenitudi
nẽ oĩs grẽe in eo(spũs sapiẽtie) Lyra. i. doctrĩ
sapie vl' spũs q̃ ẽ sapia(⁊ itellect⁹. spũs ꝯsilii
fortitudis: spũs scie ⁊ pietat: ⁊ replebit eũ spũs
timoris dñi) Ly. ista oĩa dona ꝑfectissime fuer

aia xp̄i que fuit p̄fectissima in oībus donis ⁊ charismatis spūssancti (nō secūdm visionē oculoꝝ) corporalium iudicabit: qꝛ xp̄s per sciaꝫ suam cognoscit oīa que sūt fuerūt vel erūt q̄ tuncūqꝫ sunt occulta: qꝛ hō videt ea que patent deus aūt intuetur coꝛ: neqꝫ secūdm auditum auriū arguet. L.y.i.nō indigebit edoceri de veritate ab aliquo: qꝛ per ipꝫ cognoscit. Vñ Joh.ii. Opus ei nō erat vt quis testimonium phiberet de hoīe. Ipse eī sciebat q̄d esset in hoīe (sed iudicabit in iusticia pauperes).s.euangelicos iudicās eos diuitiis celestibus dignos. vñ Mat.v. Beati paupes spiritu: qm̄ ipsoꝝ ē regnū celoꝝ (⁊ arguet in equitate p mansuetis terre) L.y. quod fuit ipletū qñ phariseos arguit p apl'isquos notabant false de transgressiōe sabbati.s.qñ euellebāt spicas manibus in die sabbati (⁊ pcutiet terram).i.hoīes terrenos (virga oꝛis sui).i.doctrina sua arguendo eoꝝ pctā ⁊ spū labioꝝ suoꝝ interficiet impiū. L.y.i.antichristū scḋꝫ q̄ dr̄.ii ad Thesso.ii. Et tunc reuelabit ille iniquus quem dñs iesus interficiet spū oꝛis sui: ⁊ destruet illustratione aduentus sui. Et erit iusticia cingulū lumboꝝ eius: ⁊ fides cinctoꝝ renū eius. L.y.i.iusti et fideles adherebunt sibi sicut cingulū ⁊ lūbare adherēt homini.et hoc patet impletum in apostolis aliisqꝫ discipulis et fidelibus sibi per fidem ⁊ caritatem adherentibus.

¶ Item in eodē festo. Isa.vii.cap.

IN diebus illis Locut⁹ ē dñs ad achā dicens. Pete tibi signū a dño deo tuo in pfūdū īferni siue ī excelsū supꝛa. Et dixit achaz. Nō petā ⁊ non tētabo dñm Et dixit Audite ergo dom⁹ dauid Nunq̇d parum vobis ē molestos esse hoīb⁹ qꝛ molesti estis ⁊ deo meo: Propt hoc dabit dñs ipse vobis signū Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filiū: ⁊ vocabit nomē ei⁹ ēmanuel Butyꝛū ⁊ mel comedet vt sciat repꝛobare malū ⁊ eligere bonū. Postilla.

¶ In dieb⁹ illis. Locut⁹ ē dñs Ista scriptura Isa: pphetie loquit de dño iesu xp̄o vñ dr̄ (In dieb⁹ illis).s. qñ Isa. pphetizauit Locut⁹ est dñs p isa. pphetā ad achā q̄ fuit ydolatra pessimus ⁊ regnauit.xvi.annis ī ihelm. cui Isa.prophā p̄dixit liberationē populi ⁊ potētiā duoꝝ regū.s. regis syrie et regis samarie p quā liberationē figurabatur vera liberatio gn̄is hūani de ptāte hostis antiqui. Verūtñ qꝛ achā credere noluit Tūc dixit isa. Pete tibi signū liberatiōis tue ⁊ populi tui ab hostib⁹ (a dño deo tuo) L.y. vñ ab ydolisque tu colis (in pfundū inferni) scꝫ vt aliqs reducat ab inferis ⁊ annūciet tibi sicut factū fuit ī trāsfiguratiōe dñi: qñ venit moyses ab inferis ⁊ apparuit cū helya q̄ adhuc est in paradiso siue in excelsū supꝛa ac si dicat. Si vis hēre signū de celo sicut hūit Ezechias rex qñ sol decē ligneis retrogress⁹ est: et ipse iosue qñ sol et luna steterāt in bello gabaon Et dixit achā nō petā. Siquidē achā signuꝫ petere renuit ne in signo gloꝛificaret dñs: et vilipenderetur ydola q̄ colebat. et iō dixit nō petā ⁊ vt excusationē hēret nō petēdi subiunxit (⁊ nō tētabo dñm) ac si diceret. Si peterē signū tentarē deū ⁊ facerē cōtra legē q̄ dixit Deut.iiii. Nō tētabis dñm deū tuū Sꝫ ecōtra iussus fuit petere debuissꝫ. Tñ alia translatio hꝫ Nō petā: et nō exaltabo dñm.q.d. Nolo vt dato signo exaltetur de⁹ ppter qḋ Isa. pphā intulit di. Et dixit Audite ergo dom⁹ q.d. Rex nō vult audire.audiatis dom⁹ israel. Nūq̇d paꝛ vobis ē molestos esse hoībus.i.pphetis quos sepe molestabāt deridēdo/affligendo/⁊ occidēdo. vt pꝫ.iiii. Regum.⁊.ii. Parali.in plibus locis: qꝛ molesti estis ⁊ deo meo.s.signū ab eo oblatū renuēdo ne nomē ei⁹ glificetur (Propter hoc).s.ad declarationē nō solū p̄cipalr (dabit dñs ipse vobis signū.s liberatiōis vr̄e: q̄uis sitis ingrati: qꝛ deus multa bona fecit iniustis: et ingratis: vt dr̄ Mat.v. Pater vester celestis solē suū oꝛiri facit sup bonos et malos ⁊c. Ecce virgo cōcipiet et pa fi. L.y. B'tā virgo maria xp̄i bis deū nūciata q̄ cōcepit ⁊ pepit manēs v'go (Et vocabitur nomē eius ēmanuel) q̄d est iterptatū nobiscū de⁹ (Butyꝛū ⁊ mel comedet) L.y. hoc dr̄ ad denotādū verā ei⁹ hūanitateꝫ: qꝛ talibus nutritur hō maxīe in pueritia: (vt sciat repꝛobare malū ⁊ eligere bonū (Nā ipsius xp̄i infantia nō minuit eius sapientiaꝫ: nec plus sciuit adultus q̄ paruul⁹: sed pl⁹ ostendit sapientiam suam adultus q̄ paruulus.

¶ In festis aploꝝ philip. ⁊ Iac. Sap. v. ca.

Stabūt iusti in magna ꝯstancia aduersus eos q̄ se angustiauerūt: ⁊ q̄ abstulerūt labores eoꝝ Uidētes turbabunt timore horribili ⁊ mirabunt i subitatiōe isperate salutis dicentes intra se penitentiā agētes: ⁊ pre angustia spūs gemētes. Hi sūt quos aliquando habuim⁹ i derisū: ⁊ i similitudinē improperii Nos insēsati: vitā illoꝝ estimabam⁹ insaniā ⁊ finē illoꝝ sine honore Ecce quō cōputati sunt inter filios dei: ⁊ inter sanctos sors illorū est.

Postilla.

¶ Stabūt iusti i magna cōstātia ⁊c. A.y. s. tp̄e iudicii (in magna cōstātia:) q꞉ ꝯfecte iudicabūt (aduersus eos q̄ se angustiauerunt) A.y. inferēdo nocumētū eis in gehēnis (⁊ qui abstulerūt labores eorū) eis nocendo in rebus tēporalib⁹ (Uidentes autē turbabūtur timore horribili: et mirabuntur in subitatiōe isperate salutis dicētes) A.y. q꞉ videbunt iustos gl'iosos in cor̄pe ⁊ aīa qḋ nō crediderūt futurū ⁊ pre āgustia spūs gemētes intra se pn̄iam agētes: q꞉ sine fructu tūc q꞉ sūt extra statū meriti ⁊ demeriti: tū q꞉ nō dolent ꝓpter offensā dei: sed ꝓpt penas inferni (Hi sūt quos aliqñ hūim⁹ in derisū .s. in pn̄ti vita ⁊ in silitudinē iproperii) A.y. q꞉ iproperātes aliq̄bus ponebāt xp̄ianos in exemplū dicētes. ita miser fiat. sicut talis xp̄ianus vel iust⁹ (Nos insēsati) A.y. p ignorantiā futuroꝝ bonoꝝ vitā illorū estimabam⁹ insaniā eo q̄ cōtēnebāt t̄palē felicitatē ⁊ ꝓsperitatē. ⁊ finē illoꝝ sine honore q꞉ moriebant in ꝯtēptu pn̄tis quō cōputati sūt int̄ filios dei. i. inter angelos et inter sanctos sors illoꝝ est ad quorum consortiū tunc erunt assumendi cum corpore et anima.

¶ In inuētiōe sc̄tē crucis Ad philip. ii. cap.

Fratres. Hoc sētite i vobis ⁊c.

Require supra in dn̄ica in ramis palmarum.

¶ In vigilia sc̄ti Io. bap. lec. ie. prophē. i. c.

In diebus illis. Factū est verbū dn̄i ad me dicens. Priusq̄ te formarē vtero noui te: ⁊ anteq̄ exires de ventre sāctificaui te: ⁊ prophetā i gētib⁹ dedi te. Et dixi. A a a dn̄e deus ecce nescio loq̄ q꞉ puer ego sum Et dixit dn̄s ad me Noli dicere q꞉ puer ego sū: quoniā ad oīa q̄ mittā te ibis ⁊ vniuersa quecū q꞉ mandauero ibi loqueris. Ne timeas a facie eorū: q꞉ ego tecū sū: vt eruā te dicit dn̄s Et misit dn̄s manū suā ⁊ tetigit os meū ⁊ dixit dn̄s ad me Ecce dedi verba mea i ore tuo. Ecce cōstitui te sup gentes ⁊ super regna: vt euellas ⁊ destruas ⁊ disperdas ⁊ dissipes et edifices ⁊ plantes dixit dn̄s oīpotēs.

Postilla.

¶ In dieb⁹ illis Factū ē verbū dn̄i ⁊c. Notādū q̄ lz hec epl'a ꝓ̄tū ad l'ām sit de hie. ꝓphā. tn̄ pōt adaptari cuilz alii ꝓphe ⁊ q꞉ io. ba. nō solū fuit ꝓphā: sz pl⁹ q̄ ꝓphā. iō pn̄t intelligi oīa q̄ hic dn̄r de ip̄o io baptista dicit ergo q̄ priusq̄ te formarē i vtero noui te. s. notitia p̄destinatiōis q̄ est ab etno ⁊ anteq̄ exires de vulua sc̄tificaui te purgādo ab originali pctō i vtē° m̄ris ꝑ gr̄am sc̄tificātē ⁊ ꝓphām i gētib⁹ dedi te. nūc tibi offm̄ ꝓphetādi iponēdo: ⁊ q꞉ officiū est magnū. iō subdit excusatio hie. Et dixi a a a dn̄e de⁹. ⁊ dicūt aliqui expositores q̄ hic ter ponit a. q꞉ hic ē se excusat a tāto offō ꝓp triplicē d̄fectū. s. etatis scie ⁊ eloq̄ntie q꞉ adhuc erat iuuēis. Sz hec expō ꝓcedit ex ignorātia hebraici sermonis. vbi ponit hic vna dcō vbi dē aha. ꝯposita ex tribus lr̄is. s. aleph he. ⁊ he q꞉ bis ponit hec lr̄a ei he aliqñ sonat in hebreo sicut i latino et ē ista dcō iteriectio dolētis vel admirātis Sz q꞉ de⁹ pōt supplere oēm defectū iō subdit noli dicere puer sū ⁊c. q. d. potēs sū oēm tuū defectū supplere te ab expugnatiōib⁹ eorū quos tu formidas ꝓtegere Scriebat aūt hie

remias q̄ pphē q̄ añ eū fuerāt ꝑsecutiōes vl ad morte sustinuerant maxīe tp̄e manasse regis vt hꝫ. iiii. reg. Et subdit instructio offi- cii cū dr (Et misit r dn̄s manuz suā et tetigit os meū) Uidit eñ ymaginaria visiōe quasi ī similitudinē hoīs dei represētantis os hier. ma nu sua tāgētē. ⁊ itellexit q̄ p hoc designabat colla. io pphetie sibi a deo date. iō subdit Et ee dedi verba mea ⁊c. Et qꝫ hiere. nō solū p- phetauit cōtra regnū iude. sed etiā alia plu: vt pꝫ intuēti oēs suas pphetias. iō subdit Ecce cōstitui te ⁊c. vt euellas. i. euellendo tenē tes inde trāsferēdos hītatores (Et destruas) q̄tū ad occidēdos (⁊ disperdas) q̄tū ad fugi entes per diuersas vias (⁊ dissipes) q̄tuz ad morientes in fuga vel captiuitate os reedifi- candos ⁊ plātandos in terra sua q̄d impletū fuit tp̄e cyri qui dedit pplo licētiā redeūdi ī terrā suā ⁊ reedificandi tēplū Et etiā tp̄e ar thaxerxis q̄ dedit licentiā neemie reedificā ī di ciuitatē hierlm: vt hꝫ. i. esd. i. ca. ⁊ neemie. i.

¶ In festo sctī Joh. bap. Isa. xlix.

HEc dicit dn̄s de⁹. Audite insule: ⁊ attendite populi delōge. Dn̄s ab vtero vocauit me: de vētre matris mee recor- dat⁹ est noīs mei. Et posuit os meū quasi gladiū acutum: sub vmbra man⁹ sue ꝓtexit me et posuit me sicut sagittā electā. In pharetra sua abscōdit me: ⁊ dixit michi Seru⁹ meus es tu israel: qꝛ ī te gloriabor. Et nūc hec dicit dn̄s formās me ex vte ro seruū sibi: dedi te ī lucē gētiū vt sis sal⁹ mea vsqꝫ ad extremū terre Reges vidēbūt ⁊ cōsurgēt principes et adorabūt dn̄z deū tuū ⁊ sāctū israel q̄ elegit te.

Postilla.

¶ Hec dicit dn̄s deus. Audite insule et attendite populi delōge ⁊c. Añ ini- tium huius prophetie hētur q̄ eū educere dn̄s filios israel de egypto aquā de petra p dixit e. s. i deserto: scidit petrā et fluxerūt aq̄ Nō est pax impiis dicit dn̄s. Tūc statim seq̄ tur presens lectoque pncipale exponit de xp̄o (Hec dicit dn̄s deus Audite insule) Glo. or. sub insularꝫ noie. alloquitur dn̄s de⁹ in per sona filii ecclias de gentib⁹ collectas (⁊ atten dite populi delōge). i. ab extremis terre (Dn̄s ab vtero vocauit me: de vētre matris mee re cordat⁹ est noīs mei) Ly. hoc dicit in perso- christi hoīs: de quo adhuc exñte ī vtero matris dixit dn̄s per angelū suū ad ioseph. Mat. i. Uocabis nomē ei⁹ iesū. Ipse eñ saluū faciet pplm suū a pctīs eoꝝ (et posuit os meuz q̄si gladiū acutū) Lyꝛ. in quo notatur efficacia verbi xp̄i ad extirpādū vicia (in vmbra ma- nus sue) i. d est ꝓtectiõe sue (ꝓtexit me) n̄ eñ fuit captus a iudeis. nisi q̄ñ voluit se sponte obtulit vt pꝫ Johā. xviii. Dixi vobis qꝛ ego sum: si ergo me queritis: sinite hos abire (et posuit me sicut sagittā electā) in hebre habe tur clarā. i. limatā per hoc intelligit puritas et claritas doctrine ip̄i: (in pharetra sua). i. in sua ꝓuidētia (abscondit me). i. vsqꝫ ad tp̄s reuelatiōis mee et dixit michi. Seruus meus es tu rōne hūanitatis in q̄ ua accepit formā serui: vt pꝫ Philip. ii. Semetipm exi nanit formā serui accipiens (israel) sic noia- tur xp̄s qꝛ de pplo isrłn ortus (qꝛ in te glori abor) per miracula diuine ptātis excellentie demonstratiua (et nunc dicit dn̄s formans me ex vtero seruum sibi) Ly. qꝛ ab instanti ī incarnatione fuit diuinitus corpus xp̄i for- matū et animatum. sic extunc perfectus fuit xp̄s in oībus scientiis et carismatibus (dedi te in lucē gentiū) Ly. et hoc per susceptionez luminis fidei (vt sis salus mea) id est a me missa et data (vsqꝫ ad extremū terre) Ly. ⁊ hoc modo dicit xp̄s apostolis Actuum primo Eri tis michi testes in hierusalē: ⁊ in omni iudea et samaria: et vsqꝫ ad vltimum terre. (Re- ges videbunt) Ly mirabilia in virtutem dīs xp̄i fienda per apostolos et eorū successores (⁊ ꝯsurgēt pncipes) ad statū fidei xp̄iane q̄d maxie paruit tp̄e cōstātini (⁊ adorabūt dn̄m deū tuū ⁊ sctm isrł. s. deuz pxm (q̄ elegit te) Ly. s. xp̄m hoiem ad op⁹ redēptiōis hūane.

¶ In vigilia apostolorum petri ⁊ pauli Le ctio actuum apostolorum. iii. capitulo.

IN diebus illis. Petr⁹ ⁊ io hānes ascendebant ī tē- plū ad horā orationis nonam. Et q̄dam vir q̄ erat claudus ex

vtero m̄ris sue baiulabat quē quotidie ponebāt ad portā tē- pli que dr̄ speciosa: vt peteret elemosinā ab introeuntibus ī tēplum Is cū vidisset petrū et iohannē incipientes itroire in tēplum: rogabat vt elemosynā acciperet. ītuens aūt ī eū petr⁹ cū iohāne: dixit Respice in nos At ille intēdebat ī eos sperans se aliq̄d accepturū ab eis. Pe- trus aūt dixit. Argentū ⁊ aurū nō est michi. qd̄ aūt habeo hoc tibi do. In nomīe iesu xp̄i naza- reni surge ⁊ āmbula Et apprehē- sa manu eius dextera alleuauit eū Et ꝑtinus cōsolidate sūt ba- ses ei⁹ ⁊ plāte ⁊ exiliēs stetit ⁊ ā- bulabat Et intrauit cū illis ī tē- plū āmbulans ⁊ exiliens ⁊ laudās deū Et oīs popul⁹ vidit eū ābu- lantē ⁊ laudantē deū Cognosce- bant aūt illū qm̄ ipse erat q̄ ad elymosynā sedebat ad speciosā portā tēpli. Et repleti sunt oēs stupore ⁊ extasi: ī eo qd̄ contige- rat illi.

Postilla.

¶ In dieb⁹ illis Petr⁹ ⁊ iohā- nes ascendebant in templū. ⁊c. In hoc capi. ponitur petri apl'i predicatio adiuncto mi- raculo. Et diuiditur p̄ns epl'a in duas ptes q̄m in prima ponitur operatio miraculi. In scd̄a vero petri predicatio. Circa primū no- atur hora: cū dr̄ (Petr⁹ aūt et iohānes ascē- debāt in tēplū) .i. in atrium mūdoꝝ: qd̄ erat orationis locus (Ad horā orationis nonam) Tribus eīm horis in die orabāt iudei. vn̄ dr̄ Dan̄. vi. q̄ daniel trib⁹ tp̄ibus in die orabat cōtra hierusalē. s. mane: hora nona: ⁊ vespere (Et q̄dā vir q̄ erat claudus ex vtero matris sue) ex quo miraculum fuit euidēti⁹ q̄ si fuis- set claudus ex aliquo accidente (baiulabat) q2 nō solū erat claudus: sed etiā sic cōtract⁹ q2 nō poterat incedere (quē ponebāt quoti- die ad portā tēpli que dr̄ speciosa) Ista vt di- cūt aliqui est illa porta sublimis quam edi- ficauit ioathā rex iuda. ii. Para. xii. Sz si in- telligerent de porta eadē numero quā edifi- cauit ioathā nō est verū. nā illa fuit cōbusta per chaldeos. iiii. Reg. vl. Potuit tamē alia in eodē loco reedificari ad similitudinē prio- ris et retinuit nomē antique (vt peteret ele- mosynā ab introeūtibus) sicut cōsuetū est ta- libus q̄ non p̄nt lucrari victū suū. Cetera pa- tent vsq3 ibi (Respice in nos) i. ꝯsidera nos pauperes nichil tibi dare valētes vt dicunt aliqui. Et videtur hoc glosa interlinearis dicere: sed saluo iudicio meliori videtur ali- ter dicendū. Si eīm petrus sic ei r̄ndisset spē recipiendi aliq̄d ab eis sibi non dedisset: sed magis contrariū: ⁊ tn̄ subditur. (At ille intē- dēs in eos sperās se aliq̄d accepturū ab eis) Ideo dicēdū q̄ petrus et iohānes q̄ erāt val- de misericordes respexerūt eū clemētib⁹ ocu- lis cogitātibus sibi melius dare q̄ȝ petebat. Ideo dixit ei petrus (Respice in nos) nō no- stra. ꝑpter quod subditur (Argentum ⁊ au- non est michi) Memor illius precepti. Nolite possidere aurū et argētū. ⁊c. vt dicit glo (Qd̄ autē habeo hoc tibi do) Quod eīm p amicos possumus quodāmō p nosipsos possum⁹. iii. Eth. Sanitatē āt illā poterat petus dare vir- tute dn̄i sui ⁊ amici iesu xp̄i Idō subditur (In noīe iesu xp̄i) .i. in virtute eius (surge ⁊ am- bula (neutrum eīm illoꝝ ante poterat facere (Et protinus cōsolidate sunt bases eius) .i. crura ⁊ tibie quibus innitit corporis pond⁹ ⁊ plante) .i. pedes vsq3 ad vltimam superficiem (Et exiliēs stetit ⁊ ambulabat) in quo ostēdi- tur curatio perfecta: quia in instanti: quā so- lus de⁹ pōt facere (Et intrauit cū illis in tē- plū) vt redderet deo grās de tanto bn̄ficio. Cetera patēt ex l'ra ipa vsq3 ī finē epl'e p̄ntis

¶ In festo beatorum petri et pauli aposto- lorum. Actuum. xii ca.

In dieb⁹ illis Misit hero- des rex man⁹: vt affligē- ret quosdā de ecclesia Occidit aūt iacobū fratrē iohānis gla- dio Uidens aūt q2 placeret iu- deis: apposuit apprehendere et petrū (Erant autē dies azimo-

rū) Mux cū apphēdisset: misit
i carcerē (Tradēsq3 quaternioi
b9 militū custodiendū: volens
post pascha pducere eū ppl'o.
Et petr9 qdē seruabatur in car
cere: oratio aūt fiebat sine inter
missiōe ab ecclesia ad deū p eo.
Cū aūt pduceret9 eū esset hero
des in ipsa nocte erat petr9 dor
miens inter duos milites vin
ct9 cathenis duab9: & custodes
āte ostiū custodiebant carcerē
Et ecce angel9 dñi astitit et lu
men refulsit in habitaculo car
ceris. pcussoq3 latere petri exci
tauit eū dicēs Surge velociter
Et ceciderūt cathene de manib9
eius. Dixit aūt āgelus ad eum
Precingere & calcia te caligas
tuas Et fecit sic Et dixit illi Cir
cūda tibi vestimētū tuū & seque
re me Et exiens sequebatur eū
et nesciebat q2 verū ē qd fiebat
p āgelū Extimabat aūt se visū
videre. (Trāseūtes aūt primā &
secūdā custodiā venerūt ad por
tā ferreā q ducit ad ciuitatē: q
vltro aperta est eis Et exeūtes
pcesserūt vicū vnū: & cōtinuo
discessit āgel9 ab eo. Et petrus
ad se reuersus dixit. Nunc scio
vere quia misit dñs āgelū suū
& eripuit me de manu herodis:
et de omni expectatione plebis
iudeorum.

Postilla.

Misit herodes rex man9 &c. āte
initium huius lectionis scribit sanct9 Lucas
q sanctus paulus & sanctus barnabas pdica
uerūt in anthiochia per integrū annū & do-
cuerūt multā turbā: ita vt cognominarent
primū anthiochie discipuli xpiani. Ly2. ante
eñ credentes in xpm vocabant tm discipuli
s3 tūc ceperūt nominari xpiani a xpo. In his āt
diebus superuenerūt hierosolymis pphetie an
thiochiā & surgēs vnus ex eis noīe agabus si
gnificabat p spm sctm famem magnam futu-
ram in vniuerso orbe terrarum Que facta est
sub claudio cesare. Discipuli aūt put quisq3
hēbat pposuerunt singuli in ministeriū con
mittere hītantib9 in iudea fratribus. Ly. fue
rant eñ bonis tpalib9 spoliati in psecutione
q mota fuit in morte stephani pper qd indi
gebant ab aliis credentib9 auxiliari maxime
tpe famis. Qd & fecerunt mittētes ad senio-
res. s. curā multitudinis hītes p man9 barn.
& pauli. Tunc statim sequitur pñs lectio.) In
dieb9 illis. Misit herodes rex) Pro intelle-
ctu lr̄e sciendū q tres fuerūt herodes i iudea
de qbus scriptura facit mentionē Prim9 fuit
herodes ascalonita: & iste fuit institut9 rex iu
dee a romanis cuius pr̄ fu it idumeus. & tēpo
re istius herodis nat9 est xpus. & iste herodes
occidit pueros innocētes: vt hē Math. ii. Se
cūdus vocatus fuit herodes antipas: & iste de
collauit sctm iohānē baptistā. Terci9 voca-
t9 fuit aggrippa. & iste l3 i pncipio fuerit pau
per tm postea fauentib9 sibi duob9 imperato
ribus romanis. s. gayo & claudio fuit eleuat9
ad regnū. Et iste de roma veniēs in iudeam
honorifice valde fuit receptus a iudeis ppē
qd in fauorē eorum occidit Jacobū frēm iohis
et incarcerauit petrū. vñ versus. Ascalonita
necat pueros: ātipas iohēm Aggrippa iaco-
bū claudēs in carcere petrū. Et hoc est qd dr̄
in principio pñtis lectionis (In diebus illis
Misit herodes rex manus). s. ptātem suā (vt
affligeret quosdā de ecclia) sup. credētiū (oc-
cidit aūt iacobū fratrē iohīs gladio) nō solum
xpianos afflixit: sed etiā occidit (vidēs aūt q2
placeret iudeis). s. occisio iacobi (apposuit ap
prehēdere et petrū) Glo. or. q2 plus placeret
iudeis si princeps occideret (erat aūt dies azi
mor) Ly. q̄n apprehēdit petrū et hoc additur
ad significandū causā quare nō statī occidit
petrum sicut fecerat de iacobo valebat enim
expectare trāsitū solēnitatis paschalis i qua
iudei septē dieb9 vescunt panibus azimorum
& etiā q2 non licebat in pascha quēq3 occidere

(qū ō eū apprehendisset misit in carcerē) Ly. ne possz effugē) tradēs eū q̄ttuoz quaternio/ nibꝰ militū custodiendū: hz autē quaternio q̄ hz quattuoz milites sub se: sicut cēturio q̄ hz cētū (volēs post pascha pducere euz pplo). i. exponē morti p volūtate ppli (ꝯ petrꝰ q̄dam seruabat in carcē. Oro āt fiebat sine intermis siōe ab ecclia ad deū p eo) Ly. vt xp̄s adhuc in vita seruaret suū vicariū (cū aūt pducturus eū eēt herodes). s. de carcere vt occideret (in ip̄a nocte imediate pcedēte) erat petrus dormiēs inter duos milites vinctꝰ cathenis duabꝰ ꝯ custodes añ ostiū custodiebāt carce/ rē) Ly. Petrꝰ ita custoditꝰ fuit q̄ nō patebat ei euasio via hūana: sz q2 deficiēte hūano sub sidio solet adesse diuinū: iō subdit (ꝯ ecce an gelꝰ dn̄i astitit) ad petri liberationē (ꝯ lumē refulsit i habitaculo carceris). i. ad eiꝰ ꝯsolatio nē (pcussoq2 latere petri (excitauit eū) dicēs. Surge velocit/ ꝯ ceciderūt cathene de mani bꝰ eiꝰ. dixit aūt āgelꝰ ad eū precingere) Ly. vt sis aptus ad ābulādū. Resolnerat eñ petrꝰ cīgulū suū vt vestis posset pedes cooperire cō tra frigiditatē carceris (ꝯ calcia te caligas tu as) Ly. est aūt caliga genꝰ calciamēti nō hñs coriū sup pedes) ꝯ fecit sic: ꝯ dixit illi circūda tibi vestimentū tuū ꝯ sequere me: et exiēs se q̄batur eū ꝯ nesciebat q2 verū est q̄ fiebat per angelū estimabat autē se visionē videre) Ly fortitudo eñ carceris ꝯ diligens custodia fe/ cerāt sibi imaginationē de euadendi ipoten tia: ppter q̄d rē gestā somniū estimabat (trā seuntes aūt primā. Glo. oz. primū quaternio nē cū suis (ꝯ scdam custodiā) i. scdm quater/ nionē cū suis: q̄ oēs erāt oppssi sōno (venerūt ad portā ferreā) Ly. erat exterior porta ciuitatis (q̄ ducit ad ciuitatez q̄ vltro apta est eis) virtute diuina vel angelica (Et exeūtes pro/ cesserūt vicū vnū) ad maiorē petri assecura/ tionē (ꝯ ꝯtinuo discessit ab eo angelꝰ) subito disparēdo (ꝯ petrꝰ ad se reuersꝰ dixit: nūc scio vere q2 misit dn̄s angelū suū ꝯ eripuit me de manu herodis: ꝯ de oī expectatione plebis iu deorum) Ly. Tunc enim pcepit q̄ nō erat sō niū sed res gesta.

¶ In festo visitationis virg. ma. Cāti. ii. ca.

Ecce iste venit saliens in montibꝰ trāsiliēs colles Similis est dilectus meus ca/ pree/ hinnuloq2 ceruorum. En ipse stat post parietē nr̄m respi ciēs p fenestras/ pspiciēs p cā cellos. En dilectꝰ meꝰ loq̄t mi chi Surge ppera amica mea. colūba mea formosa mea ꝯ ve ni Jā enī hyems trāsiit ymber abiit ꝯ recessit: flores apparue rūt i terra nr̄a. tēpꝰ putatiōis ad uenit Uox turtur' audita ē i ter ra nostra. Ficꝰ ptulit grossos suos. vinee florētes dedert odo rē suum. Surge ppera amica mea: speciosa mea ꝯ veni colū ba mea, i foraminibꝰ petre i ca uerna macerie, ostēde michi fa ciē tuā: sonet vox tua i auribus meis. Uox eī tua dulcis: ꝯ faci es tua decora. Postilla.

¶ Ecce iste venit saliēs i mōti bus. ꝯc. Ante initiū huiꝰ lectiōis hē in eodē ca. Leua eius sub capite meo: et dextera illiꝰ amplexabitur me. Tūc seq̄tur p̄ns epl'a (Ec ce iste venit sali. ꝯc.) Glo. de sinu p̄ris in vte rum virginis. de vtero virginis in p̄sepium de presepio in mundum. de mundo in patibu lum. de patibulo in sepulchrum. de sepulchro in infernum. de inferno iterum in mundum de mūdo a patris dexteraz (similis est dilectꝰ meꝰ capree) ppter visum acutum: q2 tm̄ acu men hz in videndo q̄ a remotis videt vena/ torez venientē ꝯ loca alta ascendit: ꝯ a vena tore nō videtur: sz venatorē videt. Sic sp̄ua liter deus cūcta videt vt hē heb. iiii. Oia nu/ da sūt ꝯ aperta oclis eius (hinuloq2 ceruorū) .i. fetui cerui vel capree propter velocitatem. Hinulus se cornibꝰ non potest defendere. et ideo fugit insequentes q̄diu pōt (En ip̄e stat post parietem nostrum). i. carnem assumēdo Diuinitas enim latet in humanitate (respi/ ciens per fenestras) i. per apostolos illuminā tes ecclīam. Sicut per fenestram radiꝰ solis illuiat domū: sic xp̄us per apostolos ecclesiā illuminauit (prospiciens). i. de longe aspiciēs (per cancellos). i. per patriarchas ecclīam il/ luminando. Sicut per foramen magnū trā sit magnum lumen. et per paruum foramen

paruum lumen transit.: sed per apostolos sicut per fenestras magnas magnu lumen in ecclesia luxit. ꝑ patriarchas paruum lumen de lumine transit per parua foramina q̄ cancelli dnr. Sunt ei cancelli parua foramina in fenestra virgulata ꝑ fenestras cancellatas per quas modicū de luce transit. (En dilectꝰ meꝰ) id est xps. (loqtur michi. Surge). i. ab ocio. (ꝓpera) q2 via in qua cogitatiosa est. (amica mea) per caritatis latitudinē. (colūba mea) ꝑ intētionis rectitudinem. (formosa mea) per morū honestatē. (et veni). i. in tuā recreationē. (Iam enī hyems transiit). i. ꝯgelatio paganorum nolētiū fidem recipere. (ymber abiit ꝛ recessit). i. tyrānorū persecutio. (flores apparuerunt). i. odores bonorum operū in terra nr̄a .i. in ecclesia. (tps putatōis aduenit). i. tps ad resecādū vicia. (vox turturis) i. spūsancti. (audita ē in terra nr̄a) i. in cordibꝰ electoꝝ: q2 sicut turtur in occulto cātat et in cātu gemit: spūsanctꝰ occulta reuelat et aīam in qua hītat gemere facit ꝑ pniam (ficꝰ ꝓtulit grossos suos) Ficus enī p̄ꝰano fert fructꝰ inutiles: scdo vero vtiles ꝛ maturos: sic sīlr synagoga p̄rio protulit fructus imaturos ꝛ inutiles. Deinde xp̄m et aplos tanq̄ fructus maturos ꝛ vtiles nobis ministrauit. (vinee florētes). i. ecclesie particulares ꝟtutibꝰ suis. (dederūt odorē suū. Surge ꝓpera amica mea: sponsa mea ꝛ veni. colūba mea in foraminibꝰ petre) i. xp̄i vulneribꝫ (in cauerna macerie). i. lateris vulnere. (ostēde michi faciē tuā). i. ꝯuersationē tuā non alienā sicut hypocryte. (sonet vox tua). i. p̄dicatio tua (i auribꝰ meis) s. honorē meū. (vox ei tua dulcis). i. p̄dicatio tua (ꝛ facies tua decora) s. qn̄ predicationi correspōdet vita.

Mulierē fortē q̄s iueniet Procul ꝛ de vltimis finibꝰ p̄ciū eiꝰ Cōfidit i ea cor viri sui: ꝛ spoliis non indigebit. Reddet ei bonū ꝛ nō malū oībꝰ diebꝰ vite sue Quesiuit lanā et linū ꝛ opata ē cōsilio manuum suaꝝ Facta est quasi nauis istitoris: de lōge portās panē suū. De nocte surrexit: deditq3 p̄dē domesticis suis: ꝛ cibaria ancillis suis Cōsiderauit agrū ꝛ emit eū: de fructu manuū suaꝝ plātauit vineā Accīxit fortitudine lūbos suos ꝛ roborauit brachiū suū Gustauit ꝛ vidit q2 bona ē negociatio eiꝰ nō extinguetur i nocte lucerna eiꝰ Manū suam misit ad fortia: ꝛ digiti eius apprehenderūt fusū. Manū suā aperuit inopi: ꝛ palmas suas extendit ad pauperē Nō timebit domui sue a frigoribꝰ niuis: oēs ei domestici eiꝰ vestiti sūt duplicibꝰ. Stragulatā vestē fecit sibi byssꝰ ꝛ purpura idumētū eiꝰ nobilis i portis vir eiꝰ: q̄n sederit cū senatoribꝰ tre. Syndonē fecit et vendidit: ꝛ cingulū tradidit chananeo Fortitudo ꝛ decor indumētū eiꝰ: ꝛ ridebit in die nouissimo. Os suū apperuit sapientie: ꝛ lex clemētie i lingua eiꝰ Cōsiderauit semitas domꝰ sue ꝛ panē ociosa nō cōedit Surrexerūt filii eiꝰ ꝛ btīssimā p̄dicauerūt: ꝛ vir eiꝰ laudauit eā Multe filie cōgregauerūt diuitias tu supgressa es vniuersas Fallax grā ꝛ vana ē pulchritudo: mulier timēs deū ipsa laudabit. Date ei de fructu manuū suarū/ ꝛ laudent eā i portis opera eius.

Postilla.

¶ Mulierē fortē q̄s iueniet. ꝛc. Ante initiū huiꝰ lectionis locutus est spūsanctꝰ eius per salomonem di. Aperi os tuū; discerne quod iustum est et iudica pauperem. Ly. id est exequere iusticiā pro pauperibꝰ qn̄ hn̄t iustā causā. Tunc sequitur epl'a p̄ns Mulierē

fortē quis inueniet? In ista epl'a ponit ꝯmē-
datio fortis mulieris. Et doctor catho. cōi-
ter dicūt ꝙ per mulierē fortē intelligē sacra
scriptura ꝛ hāc expōem ꝯsequit Ni. de ly. su
per p̄sentem epl'az di. (Mulierē fortē). i. sacrā
scripturā q̄ cōtinet s̄niam ꝛ inuiolabilē vita
tem (q̄s inueniet. q. d. pauci attingūt ad ple-
nā notitiā (pcul ꝛ de vltimis finib⁹ p̄ciū ei⁹
Cōfidit in ea cor viri sui.) .i. de bono p̄mio
recipiēdo et d̄r hic vir ei⁹ doctor bon⁹: i. cui⁹
p̄sona d̄r sapi. viii. Hāc amaui ꝛ exquisiui a
iuuētute mea: et q̄siui spōsaz assumere (ꝛ spo
liis nō indigebit) qz in p̄mio duplicē stolā
hēbit. i. stolā corporis ꝛ aīe (reddet ei). i. spō-
so tali (bonū ꝛ n̄ malū oīb̄ dieb⁹ vite sue) i.
bonū grē in p̄sn̄ti: ꝛ glīe in futuro: (quesiuit
lanā ꝛ linū: ꝛ opta est ꝯsilio manuū suarū) p
lanā ꝛ linū hic intelligunt dicta scōꝝ docto-
rū per declarationē veritatis sacre scripture
(facta est quasi nauis institoris de lōge portās
panē suū) L. y. sicut eñ in naui institoris por-
tantur diuersa vite hūane necessaria: sic i. sa-
cra scri. cōtinent oīa necessaria ad salutē (de
nocte surrexit) i. surgere fecit. Amor eñ sacre
scri. inducit do. bonos ꝛ discipulos ad surgē-
dū de nocte p studio et orone (deditq̄ p̄dā
domesticis suis ꝛ cibaria ancillis suis) In he
breo h̄r annonā qz sacra scri. reficit oēs stu-
dentes in ea fideliter ꝛ diligēter ꝯsiderauit a
grū. ager iste est disciplina studii celestis. vt
di. Greg. Ome. xxxvii. (ꝛ emit eū). i. emi fecit
a studētib⁹ p domationē carnis redigendo
eā in obsequiū sp̄ūs (de fructu manuū suarū
plātauit vineā) .i. exēplo vite ꝛ verbo doctrie
scri. fideliū mltiplicationē qui sūt palmites
vinee dn̄i: vt di. Greg. ome. vii. (accinxit for-
titudīe lumbos suos) .i. accingi fecit lumbos
studiosoꝝ cingulo castitatis (ꝛ roborauit bra
chiū suū) p multiplicationē boni operis (gu
stauit et vidit qz bona est negociatio ei⁹) L. y.
p experientiā dulcedinis ex studio sacre scri.
resultantis (nō extinguet in nocte) .i. in mor
te (lucerna ei⁹) .i. claritas sue notitie: sed ma
gis augebit (manū suā misit ad fortia) in he
breo h̄r ad vertebrū qd est quidā circulus ali
q̄tulū ponderosus in inferiori parte fuse posi
tus vt recte ꝛ ordiate ꝛ expedite vertat ꝛ huic
dicto ꝯsonat qd subdī (ꝛ digiti eius app̄hen
derūt fusum) p vertebrū hic intelligē recta i
tentio opus dirigēs (manū suā aperuit inopi
et palmas suas extēdit ad pauperē) L. y. scri.
eñ sacra quasi vbiq̄ inducit ad opa mie (n̄
timebit domui sue a frigorib⁹ niuis) .i. a pe-
na gehēne scđm quod di. ea. sa. allegās illud

Job. xxiiii. ad aquis niuiū transiet ad calorē
nimiū: ꝛ loq̄tur ibi de hoīe dānato (oēs eñ
domestici eius) .i. boni doctores et discipuli
vestiti sūt duplicib⁹) .i. virtutibus itellectua
libus et moralibus que sūt vestes anime (stra
gulatā vestem) .i. diuersis coloribus intextaz
(fecit sibi) qz sacra scriptura de oī gn̄e virtu
tū et donoꝝ tractat et ad ea inducit (byss⁹)
i. castitatis et purpura caritatis (indumētuz
eius .i. vere studentiū in ea scīa pariter ꝛ vi-
ta (nobilis in portis vir eius) .i. doctor bon⁹
q̄ d̄r nobilis in portis .i. inter sapiētes anti-
quus sedētes ad reddendū veritatis iudiciuz:
iō subditur (qñ sederit cū senatoribus terre
i. cū sapiētib⁹ q̄ h̄nt regere terram ꝛ iudicare
syndonē fecit et vēdidit ꝛ cingulū tradidit
chananeo) in hebreo h̄r mercatori. per synd
nē que est vestis linea et mūda intelligit pu
ritas mentis p cingulū vero castitas corporis:
vn̄ di. Greg. ome. xiii. lumbos eñ p̄cingi-
mus cū carnis luxuria p cōtinētiā coartam⁹
d̄r aūt sa. scri. ista facere eo qd ad ea inducit
(fortitudo) .i. cōstantia mētis (et decor) exte
rioris honestatis (indumētū ei⁹ ꝛ ridebit)
i. ridere faciet studētes in ea fidelē in die no
uissimo (qñ audiēt vocē dn̄i dicētis. Venite
bn̄dicti p̄ris mei ꝛc. (os suū aperuit sapie) qz
sacra scriptura docet sapiam desursū descen
dentē (ꝛ lex clementie in lingua ei⁹) qz tā in
nouo q̄ in veteri testamēto sacra scri. ad cle-
mentiā inducit (cōsiderauit) .i. considerare
fecit (semitas dom⁹ sue) .i. ꝯscie secreta stud-
tiū in ea. ꝛ qz hic labor est optim⁹: ꝛ iō sequit
ꝛ panē ociosa nō cōedit (Surrexerūt filii ei⁹
i. discipuli studiosi (ꝛ btīssimā p̄dicauerūt) qz
sacrā scri. sup oēm aliā extollūt) vir ei⁹ ꝛ lau
dauit eā) L. y. doc. bon⁹ q̄ doctrinā suā incipit
a ꝯmēdatiōe sacre scri. (multe filie. i. phoꝝ ꝛ sa
pientiū scripture (cōgregauerūt diuitias) .i.
multa cognitiōes vitatis (tu supergressa es
vniuersas) qz sacra scriptura mlto plēs veri
tates tradidit q̄ alie scripture. Et etiā prio-
res qz in ea nulla falsitas admiscetur eū ime
diate emanat a p̄ria veritate. Scriture vo
hūanit⁹ adinuēte: ꝛ si cōtinuāt multas vita
tes: tñ h̄nt admixtas multas falsitates (sicut
p̄z i scriptur Ari. ꝛ alioꝝ phoꝝ q̄ negāt crea-
tionē mūdi. ꝛc (Fallax grā ꝛ vanā ē pulchri-
tudo) .i. verboꝝ rhetoricoꝝ i hūanis scriptu
ris ꝛ maxime poeticis i q̄bus sub ornatu vbis
latēt mlte falsitates (mulier timēs deū) .i. sa
cra scri. q̄ quasi vbiq̄ iducit ad reuerētiā dei
et timorē (ip̄a laudabit) .i. p̄ ceteris scri. (da
te ei de fructu⁹ gliosus (ꝛ laudent eā in portis

opera ei⁹) .i. sapiētes in portis sedētes cū iudicibus: et isti sapiētes dsūr opere sacre scrip. īmꝯtum per eius studiū sapiam ꝯsequitur.

¶ Item de eodem festo. Ro. v.

SIcut vni⁹ delictū ī oēs hoīes in condēnationē sic ꝯ p vni⁹ iusticiā ī oēs hoīes ī iustificationē vite. Sicut enī per inobediētiā vni⁹ hoīs pctō res cōstituti sunt multi: ita per vni⁹ obedientiam iusti cōstituentur multi. Lex aūt subintrauit vt abūdaret delictū Ubi āt abūdauit delictū: superabūdauit ꝯ grā: vt sicut regnauit peccatū ī mortē: ita ꝯ grā regnat p iusticiā ī vitā eternā p iesum christū dn̄m nr̄m. Postilla.

¶ Sicut p vnius delictum. ꝯc. Ante initiū illi⁹ epl'e scribit sctūs paulus in eodē ca. di. Si enī vni⁹ delicto mors regnauit p vnū: multomagis abūdantiā grē ꝯ dōationis ꝯ iusticie accipientes in vita .s. btā regnabūt p vnū .s. p iesū xp̄m. Tūc sequtur p̄ns epl'a (Fr̄es sicut p vnius delictum) .s. ade (oēs hoīes in ꝯdēnationē) scz .i. sīr aīe ꝯ corporis dānationē (sic ꝯ per vni⁹ hoīs iusticiā .s. xp̄i (oēs hoīes in iustificationē vite) .i. sicut p delictū ade p ppagatiōem et originale pctm oēs hoīes incurrerūt dānationē sīr aīe ꝯ corporis: sic p vni⁹ hoīs .s. xp̄i passione oēs sūt liberati ab eterna dānatione (Sicut enī p Iobediētiā vnius hominis .s. christi obediētiam (iusti instituentur multi) .i. quia sicut p inobediētiā ade cōedētis lignū vetitū posteri facti sūt iniusti: sic p obediētiā xp̄i ī ligno crucis passi oēs sūt iustificati qtū ad sufficiētiā. Si q' p grām xp̄i nō oēs iustificātur hoc nō prouenit ex defectu grē: sz ex defectu hoīm ea repelletiū (lex aūt subintrauit) p⁹ culpam vel legē naturalē (vt abūdaret delictū) .i. abūdāti⁹ cognosceretur delictū. Multa enī erāt pctā ante legē q̄ nō credebātur esse pctā vel nō esse tanta. Ro. vii. per legē cognitio pctī (vbi autem abundauit delictum) per legem. (superabundauit et grā) per xp̄m peccatoribus veniam conferendo (vt sicut regnauit pctm in mortē) .i. p̄ .i. potētiā habuit decipiendi ad mortem eternam (ita ꝯ gratia regnat per iusticiam in vitā eternā (potēter nos inducēdo ad vitā eternā (per iesum xp̄m dn̄m nostrū) qui est mediator dei et hominum.

¶ Ig festo sancti iacobi apostoli.

¶ Iam non estis hospites ꝯc.

Hanc eplām quere infra in cōi sctōꝝ de apo.

¶ In vincula sancti petri apostoli.

¶ Misit herodes rex man⁹. ꝯc.

Hanc eplām quere ante in festo sanctorum petri et pauli apostolorum.

¶ In vigilia beati laurentii epistola.

¶ Confitebor tibi dn̄e rex. ꝯc.

Require in communi virginum.

¶ In festo scti laurentii mar ii. Cor. ix.

FRatres Qui parce seminat parce ꝯ metet Et q̄ seminat in benedictionib⁹: de benedictionib⁹ ꝯ metet Unusq̄sq; prout destinauit ī corde suo Nō ex tristicia aut ex necessitate. Hylarē eī datorē diligit de⁹ Potēs est aūt deus omnē gratiā abundare facere ī vob; : vt in oībus sēper oēm sufficiētiā habentes abūdetis ī omne op⁹ bonū Sicut scriptū est Dispersit dedit pauperib⁹. iusticia ei⁹ manet in seculū seculi. Qui āt administrat semen seminanti ꝯ panē ad mādūcandū prestabit. Et multiplicabit semen vestrū: ꝯ augebit incrementa frugū iusticie vestre. Postilla.

¶ Fratres Qui parce seminat ꝯc. Ante initiū huius epl'e scribit sctūs paul⁹ di. Prouideamus ei bona nō solū corā deo ꝯ sed etiā corā hoībus. Tūc sequitur p̄ns epl'a (Fratres. Qui parce seminat) .s. dādo paruā elemosynā (parce et metet) .i. minus in p̄mio recipiet (ꝯ qui seminat in benedictionib; .s. largiter dando (de benedictionibus et me

tet).i.largam retributionem in pmio hēbit (vnusquisq; sup. det(prout destinauit in cor de suo).i.ordinauit propria volūtate(nō ex tristitia(Glo.q̄ em̄ dat vt careat tedio inter pellantis non vt reficiat viscera indigētis ꝛ meritū ꝛ rem pdit(aut ex necessitate). i.coa= ct⁹:sed spōte ꝛ liberalit(Hylarē em̄ datorē diligit de⁹).i.approbat ꝛ remunerat:qꝫ facit actū virtuosū(potens est aūt de⁹ oēꝫ gratiā Gor.non solū hāc gratiā largitionis elemo= sinarū:sed etiā quācūq; aliā(abūdare facere in vobis.Ly.vt sic non doleatis de facto:sed magis gaudeatis(vt in oib⁹).i.tēalib⁹ ꝛ spi ritualib⁹(ex oēm sufficientiā hn̄tes)tā in vo luntate supiori q̄ȝ in facultate exteriori(abū detis in omne opus bonum).i.in datiōe ele= mosinarū:et in aliis bonis opibus virtutum (sicut scriptū est)in ps.cxi(dispsit)Ly.nā ele mosyne plurib⁹ est facienda(dedit pauperi= bus)nō hystrionib⁹ ꝛ aliis psonis indignis (iustitia ei⁹)qui sic dat elemosinā(manet in sclm scli).i.eternalr:qꝫ merces iusticie est co= rona eterna(qui aūt administrat semen semi= nanti)Ly.i. de⁹ q̄ dat facultatē ꝛ voluntatē dandi elemosynā(et panem ad manducādū prestabit).i.necessaria vict⁹hoc em̄ videtur cōiter accidere q̄ȝ dantes elemosynas magis abundāt in tēalibus q̄ȝ elemosynas paupe= ribus indigētibus denegātes. Et si aliqn̄ cō tingit eos depauperari deus hoc ordinat ad maius bonū ipor̄ spūale(ꝛ multiplicabit se men vestrū.)Ly.i.volūtatē ꝛ facultatē ele= mosynas faciendi(ꝛ augebit incrementa fru gū iusticie vestre)Ly.i.mercedem que ex hoc in patria colligetur.

¶ In vigilia assumptionis beate Marie. Lectio libri Sapientie.xxiiii.ca.

EGo quasi vitis fructifi caui suauitatē odoris:& flores mee fruct⁹ honoris & ho nestatis. Ego mater pulchre dilectionis & timoris:& magni tudinis & sācte spei In me gra tia oīs vie & veritatis in me oīs spes vite & virtutis. Trāsite ad me oēs q̄ cōcupiscitis me: et a generatiōibus meis īplemini. Spiritus enī me⁹ sup mel dul cis:& hereditas sup mel & fauū Memoria mea in generatione seculor̄:q̄ edūt me adhuc esuri ent & q̄ bibūt adhuc sitiet. Qui audit me nō cōfūdetur:& q̄ ope rantur ī me nō peccabūt Qui elucidāt me. vitā eternā habe būt.

Postilla.

¶ Ego quasi vitis fructificaui suauitatē.ꝛc. In natiuitate b.m.vg.legit p epla lectio illa supra de.Eccl.xxiiii.q̄ pncipa liter exponit de xpo filio btē vgis. Honor de filii ē honor mr̄is:ꝛ ecōuerso honor mr̄is est honor filii. Vn̄ dicit btā vgo(Ego si q̄ vit. Hic cōparat btā vgo se viti. Pro ppter vm brā. Nā sicut vitis gratā vmbrā facit)sic be ata vgo obūbrādo nos ptegit.Vn̄ ps. Sub vmbra alar̄ tuar̄ ptege nos. Scđo propter florē. Flos siquidē vit̄ odore serpētes fugat demones(fructificaui suauitatē odoris)qꝫ si cut sine lesione vitis de vite pcedit odoris sua uitas:ꝛ idē odor longe lateq; diffūdit:sic de virgine maria sine lesione pudoris pcessit fi li⁹ cui⁹ ptās ꝛ bonitas replet orbē terrarum (ꝛ flores mei fructus honoris ꝛ honestatis.i. abūdātie ꝛ opulē.ie(ego mr̄ pulchre dilectio nis)Hec est charitas qua dilexit dn̄z quā nō maculauit aliquod pct̄ī ꝯtagiuz(et timoris) In timore signat hūilitas. Naz ex hūilitate extimuit ad excellētiā salutationis angelice. Vn̄ angel⁹ ad eā. Ne timeas maria(et agni tionis)In agnitiōe fides intelligit. Nā per fidē agnouit qđ credidit Vn̄ helizabeth dixit ad eā. Btā q̄ credidisti: qm̄ pficiēt ea q̄ dicta sunt tibi a dn̄o(ꝛ sctē spei: in me grā oīs vie et veritat̄(ac si dicat. In me est ille p carnis assumptionē a quo est vita et veritas(in me omnis spes vite ꝛ virtutis. Transite ad me oēs q̄ ꝯcupiscitis me)ac si dicat:oēs q̄ vidēdo tis me hēre fautricē et ad tutricē(transite ad me).i.ad similitudinē ꝛ cōformitatē meā vt sitis imitatores hūilitat̄ mee castitatis ꝛ pau ptatis(ꝛ a generatiōib⁹ meis īplemini.)He sunt ille gnatiōes de qb⁹ dr̄. Emissiones tue paradisus malorum punicor̄.ꝛc.) Sequēs clausula ill⁹ eple exponit de filio vginis ma rie(Sponsus em̄ meus). i.spūsctūs q̄ cōiter p cedit a pr̄e ꝛ filio:ꝛ q̄ hic dat in via p inspira tionē grar̄(sup mel dulcis et hereditas mea

sup mel et fauum).i. incõparabiliter.(Me͂o ria mea in generatione seclo͛ꝝ) q꜡ sapientiam dei hoĩes ⁊ angeli sine fine laudabunt.(Qui edunt me adhuc esuriẽt:⁊ q̃ bibũt me adhuc sitient) edam⁹ ergo͂ dei sapiam ⁊ bibamus: q꜡ in ip̃a est plena et ꝑfecta refectio sic͂ũt in corporalibus cib⁹ appetitus placet:experientia displicet. Sed spiritualis delectatio tãto pl⁹ a comedente esuritur q̃to plus ab esuriente comeditur. Eterna ei satietas auget desideriũ. Econtrario mundana refectio desideriũ extinguit:⁊ tediũ facit. Vñ de angelis dictũ est. Fruũtur nec fastidiunt:sed magis frui sitiunt (q̃ audit me obediendo mãdatis meis(nõ cõfundet) s꜡ eterna mercede corõnabit(⁊ q̃ operantur in me).i. sic opantur vt maneãt ĩ me et ego in eis(nõ peccabũt) Qui eñi manet in deo nõ peccat mortaliter(q̃ elucidãt me).i. ꝑ dicando verbo ⁊ exẽplo(vitã eternã hẽbunt Q꜡ sicut d꜡ Dañ. xii. Qui aũt docti fuerunt fulgebũt quasi splendor firmamẽti:⁊ q̃ ad iusticiam erudiũt multos quasi stelle in ppetuas eternitates.

¶ In festo assumptio. b. virg. m. Eccl'. xxiiii.

IN oĩb⁹ requiẽ q̃siui:⁊ in hereditate dñi morabor Tũc ꝑcepit ⁊ dixit michi creator oĩm:⁊ q̃ creauit me reqeuit ĩ tabernaculo meo. ⁊ dixit michi In iacob ĩhita ⁊ ĩ isrl' hereditare ⁊ ĩ elect꜡ meis mitte radices Et sic in syõ firmata sũ. ⁊ in ciuitate sctificata ⁊ ĩ hierusalẽ ptãs mea. Et radicaui ĩ populo honorificato:⁊ in partes dei mei hereditas illi⁹:⁊ in plenitu sctoꝝ detentio mea Quasi cedr⁹ exaltata sũ ĩ libano:⁊ quasi cypss⁹ in monte syõ quasi palma exaltata sum ĩ cades ⁊ quasi plãtatio rose ĩ hierico Quasi oliua speciosa in cãpis:⁊ quasi platan⁹ exaltata sũ iuxta aquã ĩ plateis. Sicut cynamomũ et balsamũ aromatizãs odorẽ dedi. Quasi myrrha electa dedi suauitatẽ odoris. Postilla.

¶ In oibus requiẽ quesiui. ⁊c. Hodie btã virgo celos ascẽdẽs requiẽ quã q̃siuit inuenit:hodie super oĩs ãgeloꝝ choros fideliter exaltata pacẽ et requiẽ q̃siuit et qd quesiuit inuenit. ergo dicit(In oib⁹ requiez q̃siui) ac si dicat. Inter oĩa ⁊ in oĩ desiderio ⁊ opere q̃siui requiẽ ⁊ pacẽ.i. tp̃is pectoris et eternitatis. Et datũ est michi ꝙ(in hereditate dñi morabor) vbi sũma pax et requies Et q꜡ mẽtis desiderio hec q̃siui(Tũc) tp̃e a deo patre ꝑfinito:ip̃e pr̃ oĩp̃s(ꝑcepit) gabrieli(et) ꝑ gabrielẽ(dixit michi creator oĩm) salutationem angelicã. Cui⁹ effect⁹ subdit(⁊ q̃ creauit me requieuit ĩ tabernaculo meo) creator eñi hui⁹ ỽginis de⁹ est q̃ requieuit in vtero ei⁹ nouẽ mẽsib⁹ ⁊ sex dieb⁹: in quo vtero sicut similes ĩ tabernaculo armaturã nr̃e hũanitatis accepit ꝯtra dyabolũ pugnaturus(⁊ dixit michi).i. verbo sp̃uali ĩpressit michi duplicẽ actiue ⁊ cõtẽplatiue vite ꝯseruationem: qd appet cũ d꜡(in iacob inhita ⁊ in israel hereditare:⁊ in electis meis mitte radices(ac si di. vtriusq꜡ vite exẽm electis meis ⁊ ꝑdestinatis meis tribuo. Exẽm eñi ꝯpatur radici:nã sicut ex radice ꝓcedit virgo et de virga fruct⁹ sic de exẽplo ꝯcipitur affectio:⁊ ex affectiõe ꝓcedit opus(⁊ sic in syõ firmata sũ).i. in vita speculatiua(⁊ in ciuitate sctificata).i. ĩ vita actiua(simil' requieui) pace pectoris(⁊ in hiersm ptestas mea).i. in visione pacis. Notãdũ ꝙ hic ꝑ ciuitatẽ intelligit vita actiua q̃ in cõi hoĩꝫ hitatione gerit:ꝑ syon ⁊ hiersm ꝯtẽplatiua demõstrat(⁊ radicaui).i. radices misi(in pplo honorificato:⁊ in ptes dei mei hereditas illi⁹).i. ꝑ fructũ in radicibus illis ꝓcedẽtẽ erit hereditas illi⁹ ppl'i(⁊ in plenitudine sctõꝝ m detentio mea).i. mora et ꝯseuerãtia mea erit in plenitudine sctõꝝ quasi cedrus exaltata sũ in libano:⁊ q̃si cypress⁹ ĩ mõte syõ) In libano q̃ interp̃tat cãdor signt cãdor ỽginitat. Libanus etiam est arbor thuris de qua procedit th⁹:qd cremat ĩ sacrificio ĩ suauitate odoris: ⁊ tal' arbor btã ỽgo ẽ cui⁹ fili⁹ q̃si th⁹ ĩ igne passiõis cremat⁹ est in h⁹ hostie fragrãtia delectat⁹ est de⁹ oĩp̃s. Itẽ cedrus odore serpẽtes fugat bene ergo conuenit matri xp̃i. q꜡ odore nois sui demones expellit. Cypressus est arbor in medẽdis apta corporibus. Syon interpretatur speculum bonũ quia reddit ima

ginem suã. d eformatus eni hõ erat p pctm. sed p btãm virginẽ q̃ fons ẽ grẽ reddit ima go hoĩ quã ipa ipetrat pctõri a filio suo iesu xp̄o (quasi palma exaltata sũ in cades ⁊ qua si plãtatio rose in hierico) palma in floribus angusta dilatãdo ascẽdit ad superiora. Cades interp̄tat trãslatio. vñ btẽ virgis trãslatio ẽ eius assumptio. sicut hodierna die exaltata ẽ sicut palma: sicut salomon di. Que est ista q̃ pcedit sicut aurora cõsurgens pulchra vt lu na / electa vt sol / hec em̃ in vtero sctificata in natiuitate suã claruit vt aurora. in conce ptiõe filii per grãm cõfirmata claruit vt lu na hodie assumpta in celum clarescit vt sol. Hierico interp̄tatur lũa: ⁊ i rosa signat mar tyriũ.. Rosa igit̃ in lũa est martyriũ mẽtis i carne lucida. vñ Symeõ senex dixit ad bea tam virginẽ. Tuã ipsi⁹ aĩam pertrãsibit gla dius doloris Passa est igr̃ btã virgo martyri um in aĩa (quasi oliua spõ'a in cãpis) .i. fõs mie illis pctõrib⁹ qui ãbulãt in cãpo .i. in la ta via q̃ ducit ad vitã (⁊ quasi platan⁹ exalta ta sũ iuxta aquã in plateis.) Platanus latis foliis vmbrã faciẽs refrigerat exterius ⁊ inte rius. Hõ aũt estuat dupl'r: exterius i tribula tionibus: interi⁹ in tẽtatiõib⁹ Ut ergo i vir gine plene oñdat refrigeriũ: dr̃ platan⁹ iux ta aquã in plateis: q2 ɔtra estũ interioris tẽ tatiõis incẽdiũ p̄stat remediũ (Sicut cyna monũ et balsamũ aromatizãs odorẽ dedi.) Cynamomũ q̃to gracilius tãto meli⁹ ⁊ odo ratius: sic btã virgo gracilis et extenuata p abstinẽtiã: ⁊ acceptior deo ⁊ mũdo odoratio ne fuit. sil'r et in balsamo designatur opso citatis (quasi mirrha electa dedi suauitatẽ odoris) Illa mirrha ẽ electa que manat ab arbore mĩme vulnerata. Illa aũt mĩmi est p ciosa q̃ de arboribus vulnere manat. Per mirrha significatur amara mortificatio q̃ si ex aĩa pctõris vulnerata manat: minus est p ciosa: si autem absq̀ vulnere peccati deo ob lata fuerit gratior erit deo: odore suauior.

¶ In natiuitate btẽ marie virgis Epl'a.

¶ Dñs possedit me i iitio. ⁊c.
Require supra in festo conceptiõis.

¶ In exaltatione sancte crucis. Epystola.

¶ Hoc eñi sẽtite i vobis q̃d. ⁊c.
Illã eplam que re. ante in dñica palmarum.

¶ In vigilia .s. math. apo. ⁊ euã. Pro. iiii.

¶ Beat⁹ homo qui inuenit. ⁊c.
Require in cõi vnius martyris.

¶ In festo eiusdem lec. Ezechie. pph'e .i.

¶ Similitudo vult⁹ quattuor ⁊c.
Require in communi euangelistarum.

¶ In fe. s. mich. ⁊ oĩm angelo⁊ Apoca. i.

In dieb⁹ illis. Significa uit de⁹ q̃ oportet fieri ci to: loquẽs per ãgelũ suũ seruo suo iohanni: q̃ testimoniũ per hibuit verbo dei: ⁊ testimoniũ iesu christi quecũq̀ vidit Bea tus q̇ legit ⁊ q̇ audiet verba pro phetie hui⁹ ⁊ seruat ea que i ea scripta sũt: tẽpus enĩ prope est Johãnes septẽ ecclesiis que sũt i asia: gratia vobis ⁊ pax ab eo q̇ est ⁊ q̇ erat: ⁊ q̇ venturus est. Et a septẽ spiritib⁹ / q̇ in cõspe ctu throni ei⁹ sũt. Et iesu chri sto q̇ est testis fidelis primogeni tus mortuo⁊: ⁊ pñceps regũ terre. Qui dilexit nos ⁊ lauit nos a peccatis nostris i sangui ne suo. Postilla.

¶ In dieb⁹ illis: Significauit deus que oz fieri ⁊c.) Ante initiũ illius epl'e scribit sctũs Jo. in principio illi⁹ lib. Apoc. iesu xp̄i quã illi de⁹ pater palã facere seruis suis q̃ oz facere cito. Tunc statim p̄ñs epl'a. (In diebus illis significauit de⁹ q̃ oz fieri ci to) Ex quo hodie peragr̃ festũ oĩm angelo⁊ tunc in illa lctõe que hodie in missa pro epl'a legitur oñditur qualr̃ dñs ministerio ange lorũ sua reuelat mysteria ⁊ secreta. Et qualr̃ ad btm̃ Joh. euãg. quẽ xp̄s specialr̃ dilexit p angelũ reuelatio p̄uenit. Dixit itaq̀ beatus iohẽs. (Significauit de⁹ q̃ oz fieri cito) i. ea que sue ecc'ie futura erãt siue p̄spera siue ad uersa (loquẽs per angelũ suũ seruo suo iohã ni. Angel⁹ em̃ apparebat in similitudine ho minis loquẽs iohãni q̃ testimoniũ p̄hibuit verbo dei. In principio sui euãgelii cũ dixit. In pñcipio erat verbũ (testimoniũ iesu xp̄i) .i. de iesu xp̄o cũ dixit Et verbũ caro factũ est et hitauit in nobis (quecũq̀ vidit) oculis cor

poralib⁹ in ei⁹ cōuersatiōe: miraculoꝝ opa-
tiōe: morte ⁊ resurrectiōe sicut pz in euange
lio qḋ ipse iohēs scripsit. (Btūsq legit) sibi
vel aliis (⁊ qui audit) aure mētis (verba pro
phecie huius ⁊ seruat ea). i. in ope) que in ea
scripta sunt) non em̄ auditores: sed factores
iustificabunt apud deū (tp̄s em̄ ppe est.) Lyr.
.i. cito transiēs. q. d. labor patiētie breuis est:
et pmiū btitudis eternū iō aduersa nō debēt
nos frāgere nec psp̄a leuare. Johēs septē ec
clesiis q̄ sunt in asia) sibi spūalr̄ cōmissis ⁊ ab
ip̄o spālr̄ dilectis (grā vobis). i. in p̄ntivita ⁊
pax in futuro) Nā ibi q̄etabit totalr̄ appeti
tus hūanus (ab eo). i. xp̄o (q̄ est) essentialiter
coetern⁹ deo pr̄i) ⁊ q̄ erat). i. cū deo p̄re i crea
tiōe mūdi (⁊ q̄ vētur⁹ ē). i. in gl'ia p̄ris in die
iudicii (⁊ a septem spiritib⁹) Lyr. i. vniuersi-
tate angelorum qui sunt ministri nostre sa-
lutis (q̄ in conspectu throni ei⁹ sunt) parati
exequi eius volūtatē (⁊ a iesu xp̄o q̄ est testis
fidelis) paterne glorie ⁊ maiestatis (primoge
nit⁹ mortuorū). i. prim⁹ inter resurgentes a
mortuis. Lz em̄ an̄ ip̄m lazarus ⁊ plures alii
fuerīt a morte resuscitati. hoc tn̄ fuit ad vitā
mortalē: qz post resurrectionē iterū mortui
sunt. Sz xp̄s resurrexit ad vitā imortalem: qz
mors illi vltra non dn̄abitur. Ro. vi. (⁊ prin
ceps regū terre) ppt qḋ dixit post suam resur
rectionē. Data est michi modo oīs ptās in ce
lo ⁊ in terra. vt pz Mat. vlt. (q̄ dilexit nos) i.
sola dilectione sua: ⁊ nō meritis nr̄is (⁊ lauit
nos a pctis nostris) Lyr. originalib⁹ ⁊ actua-
lib⁹ (in sanguie suo) qz sacrm̄ baptismi ⁊ etiā
sacrm̄ penitentie q̄bus delet̄ originale ⁊ etiā
actuale pctm̄ efficaciā hz a passione xp̄i

In festo apostoloꝝ symonis ⁊ iude.

Scim⁹ qm̄ dilig̃imus deū. ⁊c

Istam eplam q̄re infra in cōi apostolorum.

In vigilia oim sanctorum Lec. li.
Apoca. v.

Ecce ego iohānes vidi in
medio throni ⁊ quattu-
or animalia ⁊ i medio seniorū
agnū stātē tanq̄ occisū haben
tē cornua septē ⁊ oculos septē
q̄ sūt septē sp̄us dei missi i oēm
terrā Et vēit ⁊ accepit librū de
dextera sedētis i throno Et cū
aperuisset librū: quattuor aīa-
lia ⁊ viginti quattuor seniores
ceciderūt corā agno habētes sin
guli citharas ⁊ phialas aureas
plenas odoramētoꝝ: q̄ sūt ora-
tiones sanctoꝝ. Et cātabāt cā
ticū nouū dicētes Dign⁹ es dn̄e
accipere librū ⁊ soluere signa-
cula ei⁹: qm̄ occis⁹ es ⁊ redemi
sti nos deo i sanguine tuo: ex oī
tribu ⁊ lingua ⁊ pp'lo ⁊ natiōe
Et fecisti nos deo nr̄o regnū ⁊
sacerdotes/ ⁊ regabim⁹ super
terrā. Et vidi ⁊ audiui vocem
āgeloꝝ multorū i circuitu thro
ni ⁊ senioꝝ ⁊ quattuor aīalium
Et erat numer⁹ eoꝝ milia mi-
liū voce magna dicētiū Dign⁹
ē agn⁹ q̄ occis⁹ ē accipere virtu
tē ⁊ diuinitatē. ⁊ sapiētiā ⁊ for
titudinē: ⁊ honorē ⁊ gloriā ⁊ be
nedictionē i secula seculorum
amen.

Postilla.

In dieb⁹ illis Ecce ego iohā
nes vidi) visiōe miraculosa (in medio thrōi)
.i. in medio diuie sedis (agnū stātē ⁊c.). i. xp̄z
in medio eccliaꝝ per totū orbē in noie eius
cōstitutaꝝ sicut ipse dic. Mat. vlti. Ecce ego
vobiscū sū oībus dieb⁹ vsq ad cōsūmationē
seculi: q̄ sicut dictus ē leo rōe resurrectionis
ita dr̄ agnus rōe imolatiōis. pter qḋ etiā
dr̄ stans: qz resurrexit ad vitā imortalē. Ro.
.vi. Xp̄s resurgēs ex mortuis iā nō moritur.
Et tanq̄ occisus qz quotidie in ecclia imola
tur: nō scḋm carnē qz resurrexit ad vitā im-
mortalē: sed scḋm effectū ⁊ rep̄ntationē: qz
per oblationē eucharistie cōicet̄ nobis effe-
ctus sue passionis Ipa etiā est similitudo re
p̄ntatiua ipi⁹ scḋm qḋ dr̄ Lu. xxii. Hoc faci-
te in meā cōmemorationē. Illud em̄ qḋ rep̄n
tat aliq̄d nolat̄ noie ipi⁹: sicut ymago petri
nolatur petr⁹. ⁊ eadē rōe eucharistie agnus
immolat⁹. Et ad hoc designandū nō dr̄ hic

agnus occisus simplici: sꝫ tñ ꝗ̃ occis⁹ habentē cornu a septē).i. ptãtes septē. Et idez designat p septē spũs. Qꝛ septē dõa sctĩ spũs sũt quasi septē cornua siue ptãtes ad reprimendũ inimici ptãtem (missi in oẽm terrã) quia xp̃s parat⁹ est dare dõa spũssctĩ oĩ hoĩ ad ea se debite disponẽti (Et vẽit ꝛ acce. li. ꝛc.) Nõ est p hoc intelligendũ ꝙ xp̃s tũc accepit notitiã de pcessu eccl'ie. Nã aĩa xp̃i ab instãti sue creatiõis diuinitati cõiũcta hũit notitiã oĩm q̃ deus cognoscit sciã visiõis inter q̃ est pcessus eccl'ie. ꝛ iõ per hoc iohẽs vidit accipe eũ librũ designat acceptio notitie a pꝛĩcipio creatiõis aĩe xp̃i: sed de nouo iohĩ reuelãde ꝛ p eũ vniuersali eccl'ie (Et cũ apcruisset ꝛc.) Hic ꝯsequen t describitur assistentiũ xp̃o iocũditas. Et pꝛimo sibi assistentiũ in eccl'ia militãte: ꝛ deinde in triũphãte. (Et cũ aperuisset librũ s. ad reuelandũ eccl'ie pcessum quattuoꝛ aĩalia).i. eccl'ie pꝛiarchas. iiii (Et quattuoꝛ seniores.i. vniuerse cathedꝛales eccl'ie per oꝛbez diffuse ꝛ per hoc intelligũtur alie ab eis ꝯstitute. (Ceciderũt coꝛã agno) Nã ex hoc habuerũt materiã venerãdi ipm (hñtes singuli cytharas ꝛc.) quod exponit eũ subditur) q̃ sunt oõnes sctõꝝ) methaphoꝛice. Et per hoc ꝛ similia aperit aliquo mõ via ad exponenduz sequẽtia (Et cãtabant canticũ nouuz).i. pertinens ad nouũ testamẽtũ (Dign⁹ es dñe ꝛc. et est snia patẽs ex supꝛadictis. (Qm̃ occisus es.) Nã meritum pꝛecedit illud quod cadit sub merito propter quod acceptio notitie pcessus eccl'ie q̃ pcessit moꝛtē xp̃i non cecidit sub merito ip̃ius: sicut nec glĩa anĩe xp̃i: sed gloꝛia coꝛpoꝛis q̃ secuta est sub merito bene cecidit: meruit eñ sui coꝛpoꝛis gloꝛificationē et exaltationē. Et eodē mõ põt dici de reuelatiõe dicti pcessus facta iohãni ꝛ per eum vniuersali eccl'ie ad declarationē bonitatis et maiestatis xp̃i. Nã hec reuelatio facta est post passionē. (Ex oĩ tribu. ꝛc.) Nam eccl'ia xp̃ianoꝝ est ex oĩbus gentibus collecta.) Et fecit vostro nostro regnũ) .i. regni ei⁹ participes (et sacerdotes hostias laudis deo offerẽtes Et regnabim⁹ sup terrã) nõ dr̃ in terra vbi sctĩ ꝯculcãtur: sed sup terrã.i. in celo vbi sctĩ cũ xp̃o dñant (Et vidi) hic ꝯñr ponit iocũditas assistentiũ in xp̃o in eccl'ia triũphante cũ dr̃. (Et vidi ꝛ audiui vocē angeloꝝ multoꝝ ꝛc.) in hoc notat ipsoꝝ multitudo maxima: sc̃ᵒ m illud Job. xxv. Nunq̃d est numerus militũ ei⁹: Et idē designat in hoc quod subditur (ꝛ erat nũerus eoꝝ milia miliũ. s. celestia coꝛpa celestia totã regionē elemẽtariam excedũt quasi incõparabiliter in q̃titate cõtinua sic angeli oĩa coꝛpoꝛalia in q̃titate discreta accipiendo q̃titatē discretã pro q̃libet multitudine nũerabili vel nũerata (Dignus est agnus q̃ occisus est accipe virtutez: et diuinitatē ꝛc. Oĩa ista habuit vl' saltē plura ante passionē quod dico ꝓpter gloꝛiã coꝛpoꝛis et hm̃õi q̃ secuta sũt. Et iõ acceptio taliũm hic accipit pꝛo manifestatiõe eoꝛuz ad laudē ꝛ honoꝛē noĩs xp̃i. Et ꝯsequent ponitur laus xp̃i in oĩbus creaturis scd̃m dš (Et oẽz creaturã que in celo est) q̃tũ ad eã hũanam creaturã que iã est in patria (Et super terrã q̃tũ ad exñtes adhuc in via (Et subtus terrã ꝛc. Nã oẽs creature ꝛ irratiõales ꝛ vita carẽtes dicunt laudare xp̃m in q̃tũ sunt materia ꝛ occasio laudandi ipsum. qꝛ intellectuales creature per eas ascendunt ad cognoscendũ deum et per ꝯsequẽs ad ipsum laudanduz et gloꝛificandum. Cetera oĩa patent.

¶ In festo oĩm sanctoꝛum. Apoca. vii. capi.

Ecce ego iohãnes vidi alterũ ãgelũ ascẽdentē ab oꝛtu solis: habẽtē signũ dei viui: ꝛ clamauit voce magna q̃ttuoꝛ ãgelis q̃b⁹ datũ ē nocere terre ꝛ mari dicens Nolite nocere terre ꝛ mari neqꝫ arboꝛib⁹: quoadusqꝫ signem⁹ seruos dei nostri in frontib⁹ eoꝝ Et audiui numeꝝ signatoꝝ cẽtũ quadꝛaginta quattuoꝛ milia signati. ex oĩ tribu filioꝝ israel Ex tribu iuda: duodecĩ milia signati. Ex tribu rubē. duodecĩ milia signati Ex tribu gad. duodecĩ milia signati Ex tribu neptalĩ duodecĩ milia signati. ex tribu manasse duodecĩ milia signati: ex tribu symeõ: duodecĩ milia signati. ex tribu leui duodecĩ milia sygnati. Ex tribu ysachar: duodecĩ milia signati. Ex zabu

lō duodecī milia signati: ex tri-
bu ioseph duodecī milia signati
Ex tribu bēiamin duodecī mi-
lia signati Post hic vidi turbā
magnā quā dinumerare nemo
poterat ex oib⁹ gētib⁹ ⁊ tribub⁹
⁊ popul' ⁊ liguis stātes āte thro
nū i ↄspectu agni amicti stolis
albis ⁊ palme i manib⁹ coꝝ Et
clamabāt voce magna dicētes
Sal⁹ deo nřo. q̄ sedet sup thro-
nū ⁊ agno. Et oms āgeli sta-
bāt i circuitu throni ⁊ senioꝝ ⁊
quattuoꝛ aīaliū Et ceciderūt i cō
spectu throni in facies suas: ⁊
adoꝛauerūt deū dicētes amē Bñ
dictio ⁊ claritas ⁊ sapiētia ⁊ grā
rū actio. Honoꝛ virt⁹ ⁊ foꝛtitudo
deo nřo i scl'a scl'oꝝ amē. Po.

¶ Ecce ego iohānes vidi alteꝝ
angelū Lectio ista legit in festo oim sctōꝛuz
p eo q in ipa agit de innumerositate sctoꝛū
et etiā de grāꝝ actiōe quā scti reddūt dño q̄
est f. tūs sctōꝝ. Dicit ergo sctūs iohēs (Ecce
ego iohēs vidi alteꝝ angelū). i. iesū xpm quē
dicit angelū tāq a deo patre missū (ascēdē-
tem ab oꝛtu solis). i. de sinu pris (hñtē signū
dei viui) per hoc apparet q ipe sit de⁹ verus
Hoꝛ aūt signū est potētia patris equalis: et
immunitas peti (⁊ clamauit). i. angelus iste vo
ce magna. i. cū magno impio (quattuoꝛ āge-
lis. i. vniuersis malignis spiritib⁹ qui p quat
tuoꝛ mūdi ptes impedire nitunt salutē hoīz
(quib⁹ datū est). i. permissū est nocere terre
et mari dicēs. nolite nocere terre. i. illis q̄ ter
renis sunt deditii: sicut auari (⁊ mari). i. illis
qui voluptatib⁹ carnis viuunt sicut luxurio
si et crapulosi (neq arboribus). i. illis qui se
extollūt sup alios sicut superbi. Hec em phi-
bitio est refrenatio qua dñs malignos spūs
refrenat ne noceāt qūtū cupiūt iustis vel pec
catoꝛib⁹ pdestiatis ad vitā eternā (quoadus-
q signem⁹). i. ego interi⁹ ⁊ ministri mei exte-
ri⁹ (seruos dei nostri). i. signo crucis i fron
tibus eoꝝ. i. ita eos signem⁹ signo fidei: q ip
sa fides i ↄfessiōe manifeste appareat. Et po
nitur ibi qadusq p nūq: q2 nūq nocebunt
maligni spūs electis dei qm oīa coopant i bo
nū Ro. viii. Qui si cadūt fortioꝛes resurgūt
vt ait Amb. Certus sū q de⁹ nullū electoꝝ suo
ꝛū cadere pmitteret si eū melioꝛē a cāu suo
resurrecturꝝ nō sciuiss3 (⁊ ego iohēs audiui)
. i. intellexi nūeꝝ signatoꝝ centū quadragin
ta quattuoꝛ milia signati ex oī tribu filiorū
israel. i. ex oib⁹ gētib⁹ fidē iacob imitantib⁹
huic aūt nūeꝝ p duodeci sequēs scriptura di
uidit et vnicuiq tribui assignat duodeci mi-
lia. Itē attendēdū q hic iudas pponitur ru
bē pꝛimogenito pꝛopter dignitatē q2 de tribu
iuda natus est xps Et hic pꝛetermittit dan-
de quo nascitur antichꝛistus. Et loco istius
ponitur hic manasses qui fuit fili⁹ ioseph quē
fratres sui vēdiderūt: ⁊ ductus fuit i egyptū
et ibi genuit duos filios effraim ⁊ manasses
⁊ effraim nō ponitur: qd iō fit q2 de effraī na
tus est roboā q̄ fecit scisma ⁊ diuisionē in is-
rael per quod ondītur q scismatici ⁊ heretī-
ci a nūero sctōꝝ sunt penitus alieni. (Post
hec vidi turbā magnā quā denūerare nemo
poterat ex oibus gētibus. i. barbaris natio-
nib⁹ (et tribub⁹). i. vnius gētis: scz filiorū
israel et pplis singularū vrbiū et linguis q̄
in vna gente qūq2 diuerse sunt et erant stan
tes ante thꝛonū quasi parati obedire deo (i
conspectu agni). i. vt cōcupiscerent ab agno
i. iesu chꝛisto (amictis stolis candidis) i. deal
beati per baptismū ⁊ pniam in hac vita pꝛe
senti (⁊ palme). i. gloꝛia triumphalis (in ma-
nibus coꝝ. i. opibus coꝝ: qd ad statū futurū
pertinet (⁊ clamabant voce magna) redden
tes pꝛo salute sua dño grāꝝ actiōes (dicen-
tes salus deo nostro) scz deo patri (q̄ sedet sup
thꝛonū). i. super sctōs suos in quib⁹ iudicat
et ascribitur (agno). i. filio dei (⁊ oms angeli
stabant) tanq deo obedire parati (in circui-
tu thꝛoni ⁊ senioꝝ ⁊ quattuoꝛ aīaliū) i. epoꝝ
et patriarchaꝝ iā in celo regnantiū et ceci-
derunt in conspectu thꝛoni in facies suas et
adoꝛauerūt deū) scilicet humiliantes se coꝛā
deo dicentes amen.) Istud amen est confir-
matio huius laudis (benedictio) id est laus
(⁊ claritas) id est impassibilitas (⁊ sapiētia)
que nouit omnia (et honoꝛ) id est reuerentia
et gratiarum actio) pꝛo collatis beneficiis;
(et virtus) id est potentia operandi et foꝛti-
tudo). id est effectus virtutis superne poten
tie (deo nostro in secula seculoꝛum Amen.)

¶ In festo sancti martini epi Epystola.

Ecce sacerdo magnꝰ q̇ i dieb. ⁊c.
Hanc epistolam q̄re infra in communi san-
ctorum confessorum.

¶ Item de sancta helizabeth.

¶ Mulierē fortē q̇s iueniet ⁊c.
Hac eplam quere in festo marie magdalene

¶ In festo scē katherine virg. ⁊ mar. epla.

¶ Qui glat i dño glorietur ⁊c.
Hanc eplam q̄re infra in cõmuni virginuȝ.

¶ Incipit vlterius postilla super eplas de
cõi sctoꝝ. Et primo de apostolis. Rom. viii.

FRatres. Scimus qm̄ di-
ligentibꝰ deū oīa coope-
rātur i bonū: his q̇ secūdū pro-
positū vocati sūt sancti. Nam
quos presciuit ⁊ predestinauit
conformēs fieri imaginis filii
sui: vt sit ipse primogenitꝰ i mul-
tis fribꝰ Quos aūt p̄destinauit
hos ⁊ vocauit Et quos vocauit
hos ⁊ iustificauit Quos aūt iu-
stificauit: illos ⁊ magnificauit
Quid ergo dicemꝰ ad hec. Si
deꝰ pro nobꝫ q̇s cõtra nos Qui
etiā pprio filio suo nõ pepercit
sed p nobis oībus tradidit illū
quō ergo nono etiā cū illo oīa
nobꝫ dōauit? Quis accusabit
aduersus electos dei? Deꝰ q̇ iu-
stificat Quis ē q̇ cōdēnet? xp̄s
iesꝰ q̇ mortuꝰ ē īmo q̇ resurre-
xit. q̇ est ad dexterā dei. q̇ etiā in-
terpellat pro nobis Quis ergo
nos separabit a caritate christi
Tribulatio an āgustia an pse-
cutio: an fames: an nuditas: ā
piculū: ā gladiꝰ. Sicut scriptū
ē Qr pp̄ te mortificamus tota
estimati sumꝰ sicut oues occisi-
onis Sȝ i his oībꝰ superamus
ppt eū q̇ dilexit nos Certꝰ sū ei
qr neq̃ mors neq̃ vita: neq̃ ā-
geli. neq̃ pricipatꝰ neq̃ v̄tutes
neq̃ istātia. neq̃ futura. neq̃
fortitudo. neq̃ altitudo. neq̃ p-
fūdū. neq̃ creatura alia pote-
rit nos separare a caritate dei
In xp̄o iesu dño nr̄o. Postilla.

¶ Fratres Scimꝰ qm̄ diligēti-
bꝰ deū ⁊c. Añ initiū huiꝰ eple scri. sācꝰ pau-
lus in eodē ca. Non sūt ꝯdigne passiones hu-
ius tp̄is ad futurā gliaȝ que reuelabit in no-
bis. Tūc sequitur p̄ns epla (Fratres scimꝰ qm̄
diligētibꝰ deū) Glo. i. caritatē dei hn̄tibus p̄mi ha-
bentes (oīa cooperantur in bonū) s. p sancti-
tate psp̄era q̄ aduersa. E cōtrario malis oīa
cooperātur in malū: his qui scdm propositū
Ly. i. predestinationem (vocati sūt scti: scȝ in
p̄nti per gratiam. Istis etiā peccata propria
in bonū prouenīūt: qr fortiores et cautiores
resurgūt. Et etiā in gloriā ad bonū eorū fa-
cit pctōꝝ memoria: sicut cicatrices vulnerū
ad gloriā militis qui in bello finaliter triū-
phauit. Nam quos p̄sciuit. i. anteq̄ essent co-
gnouit et gloriā in futuro p̄parauit. cōformes
fieri imaginis filii sui. Ly. qr filiatio dei ado-
ptiua. est quedā sīlitudo filiatiōis naturalis
diuine (vt sit primogenitus in multis fratri-
bus) i. inter multos fratres. s. oēs fideles. vt
Hebr. ii. Non confunditur fr̄es eos vocan
dicens. Narrabo nomen tuū fratribꝰ meis
(quos aūt p̄destinauit.) Glo. i. ab eterno ad
gloriā elegit (hos ⁊ vocauit) fidē adducendo
et hoc vel exterius p predicationē: vel interi-
us p inspirationem (⁊ quos vocauit hos ⁊ iu-
stificauit (Pctōꝝ remissione ⁊ bona opatiōe
quos aūt iustificauit) pctā remittendo (illos
et magnificauit) in virtutibus amplificando
vel in gloria exaltando (Quid ergo dicemus
ad hec: si deus pro nobis) scȝ nos adiuuāsi
hic accipitur pro quia deus est pro el ctis (qs
contra nos) q. d. nullꝰ pōt resistere pr̄ati diui-
ne (qui etiam proprio filio suo) scȝ naturali
(non pepcit. sed p nobis). s. pctōribus (oībus
tradidit illum) ⁊ maxia dilectione ad electos
(Quō ergo nō etiā cum illo). s. nobis dona-

to (oĩa nobis dõauit). s. ad salutẽ necessaria gr̃am in p̃nti: ⁊ gl̃iam in futuro (quis accu‑sabit aduersus electos dei) s. in iudicio eina li. q. d nullꝰ: et cõsubditur (deus qui iustifi‑cat) seu sentẽtiãdo ꝓ electis. iõ pars aduer‑sa demonũ nõ audebit mutire (quis ẽ q̃ cõ‑demnet) q. d. nullus qui mortuus ẽ) Cor. ꝓ nobis reconsiliãdꝰ (imo q̃ ⁊ resurrexit) ꝓ no bis resuscitãdis (qui est ad dexterã dei) ꝓ no bis in celũ eleuandis qui etiã interpellat ꝓ nobis.) Ly. apud p̃rẽ ostendendo latꝰ ⁊ vulne‑ra. Et sic tollitur oĩs cõdẽnatiõis cã. vñ Ber. Mater ostẽdit filio pectꝰ ⁊ vbera. Filius ostẽ‑dit p̃ri latꝰ ⁊ vulnera. nulla põt esse repulsa vbi sũt tot amoris insignia (q̃s ergo nos se parabit a charitate xp̃i). q. d. nullꝰ. Nihil ei potest hoĩm a deo separare. nisi pctm̃ morta le. (Tribulatio: an angustia: an ꝑsecutio: an fames: an nuditas: an periculũ: an gladius Nũq̃d ergo separabunt nos ista a charitate xp̃i) nõ: (q꞉ charitas oĩa suffert oĩa sustiet) i. Corin. xiii. (Sicut scriptũ est) in ꝑs. xliii. Q꞉ ꝓp̃t te mortificamur tota die) .i. variis tormẽtis ducimur ad mortẽ quasi cõtinue: si cut patuit in ap̃lis ⁊ martiribꝰ (existimati su mus sicut oues occisiõis) Ly. quaꝝ occisio re putatur vtilis sic tyranni bõa martyꝝ capie‑bãt ⁊ cũ hoc obsequiũ se prestare deo reputa bãt vt p꞉ Joh. xv. Uẽit hora vt oĩs. qui inter ficit vos arbitretur obsequiũ se prestare deo. (Sed in his oĩbus). s. positi (supamus). i. vi cimꝰ ꝓpter eũ). i. eius virtutẽ (q̃ dilexit nos. Certus sũ em̃ q꞉ neq꞉ mors) Ly. i. timor mor tis neq꞉ vita). i. amor vite (neq꞉ angeli). s. in‑ferni (neq꞉ p̃ncipatꝰ. i. medii (neq꞉ virtus te) i. supremi. s. ꝑme hierarchie quorũ est facere miracula. Et ꝑ oẽs istã intelliguntur alii, su‑p̃riores illis (neq꞉ instãtia). i. p̃ntia mala vl̃ bõa. (neq꞉ futura mala vl̃ bõa) neq꞉ fortitudo. i. fortũe (neq꞉ p̃fũdũ). i. aduersitas (neq꞉ crea tura alia) a predictis (poterit nos separe a cha alteriꝰ violẽtia (neq꞉ altitudo). i. ꝓsperitas ritate dei) qua deũ diligimꝰ (que est in xp̃o Iesu dñõ nostro). s. nobis ostensa. Qr maio rem caritatem nemo h꞉. ⁊c. Joh. v. cap.

¶ Itẽ alia ep̃la de ap̃lis Ephe. ii. cap.

Fratres. Jã non estis ho spites ⁊ aduene: s꞉ estis ciues sctõꝝ ⁊ domestici dei sup edificati sup̃a fũdamentũ apo stoloꝝ ꝓphãꝝ. Ip̃o sũmo ãgu‑lari lapide ip̃o iesu: i quo oĩs edi ficatio cõstructa crescit in tẽplũ sãctũ i dñõ. In quo ⁊ vos coedi‑ficami i hñitaculũ dei: i sp̃ũ sctõ.

Postilla.

Fratres. Jã nõ estis hospites ⁊ aduene ⁊c. Añ initiũ illiꝰ ep̃le scri. sctũs pau lus in eodẽ cap. di. Deus qui diues est i mia ꝓpter nimiã caritatẽ qua dilexit nos: cũ esse mus mortui pctis cõuiuificauit nos in xp̃o: cuius gratia estis saluati. Postmodũ seq̃tur ip̃a ep̃la post pauca. Fratres iã non estis ho spites et aduene. Ly. a deo et a sanctis eius: sed estis ciues sanctorũ: id ẽ de numero eoꝝ et domestici dei. i. in eius eccl̃ia recepti supe‑dificati id est instructi super fundamẽtũ apo stoloꝝ ⁊ ꝓphetarum). i. super doctrinã noui et veteris testamenti ip̃o sũmo angulari la‑pide xp̃o iesu.) Ly. in edificatiõe templi salo‑monis: vt dr̃ fuit quidã lapis pl̃ies reiectus ab edificãtibꝰ eo q̃ nõ ꝯueniebat loco cui ap plicabatur final. ter optime sedꝫ in sũmitate edificii in angulo duos parietes cõiũgendo: et fuit figũa christi iudeos ⁊ gẽtiles tanq̃ du os parietes i vnã ecclesiã cõiũgẽtis. Uñ dr̃ in ꝑs. cxvii. Lapidẽ quẽ reprobauerũt edifican tes. hic factus est in caput anguli: ⁊ a dño fa‑ctũ est istud. Et istã figurã ponit hic ap̃s vt dictũ est (in quo oĩs edificatio cõstructa) tam a iudeis q̃ a gẽtilibus crescit. s. per augmen tũ virtutũ. s. in tẽplũ sctm̃ in dño. i. quousq꞉ sit templum domini sanctum in quo et vos coedificamini: cum aliis fidelibus: in habita culum dei in spiritu sancto. i. ip̃o cooperante sine quo nullum opus est acceptum deo.

¶ Sequitur nũc ep̃la de euãgelistis Ec. xv

Qui timet deũ faciet bona ⁊ q̃ cõtinẽs ẽ iusticie ap p̃hẽdet illã ⁊ obuiabit illi qua si mater honorificata. Cibauit illũ pane vite ĩtellectꝰ: ⁊ aqua sapientie salutaris potauit illũ ⁊ firmabitur ĩ illo ⁊ non flecte tur ⁊ continebit illũ ⁊ nõ confũ detur: ⁊ exaltabit illũ apud pro ximos suos. Et in medio eccl̃ie

aperiet os ei⁹: & implebit illum spũ sapie & itellect⁹/ & stola glo rie vestiet eũ. Jocũditatẽ & exul tationẽ thesaurizabit sup eũ et noĩe eterno hereditabit illũ dñs de⁹ nr̃.

Postilla.

¶ Qui timet deũ faciet bona. &c. An̄ initiũ hui⁹ lec. hr̃ i p̄cedẽti capitulo Beatꝰ vir qui in sapia morabit et qui i iusti- cia meditabitur et in sensu cogitabat circum spectionẽ dei. Tũc postmodũ sequit̃ p̄ns le- ctio (Qui timet deũ) Ly. .i. timore filiali (fa- ciet bona) sup oia (& qui cõtinẽs est iusticie.) Ly. .i. tenẽs ea in corde simul & ope (app̄hẽdz illã) .i. sapiaz diuinã (& obuiabit illi) nã p̄oc cupat eos q̄ se cõcupiscunt vel illis prior se ostendit Sap. vi. quasi mr̃ honorificata.) Ly. oi honore digna (cibauit illũ pane vite) i. verbo sacre scripture vñ Mat. iiii. Nõ i so lo pane viuit hõ: sed i verbo quod p̄cedit ex ore dei (et aqua sapie sa lutaris potauit illũ) i. spũsancti de qua dr̃ Joh. iiii. Qui biberit ex aqua quã ego dabo ei fiet in eo fons aq̄ sali entis in vitã eternã (& firmabitur i illo) Ly. deo firmit̃ adherẽdo (& nõ flectet̃ (a rectitudi ne iusticie (& cõtinebit eũ secũ p̄seuerãtẽ i bo no (et nõ ɔfundet̃) cũ reprobis sed honora- bitur cũ electis. iõ sequit̃ (exultabit illũ ap̄ꝫ proximos suos) Ly. i. apud sctõs suos q̄ sunt deo p̄pinq̄: & q2 talis nõ solũ p̄ficit ad salutẽ sed etiã aliis: iõ sequitur (& in medio eccl'ie ape riet os eius) .i. ad docendũ p̄plm (et iplebit eũ dñs spũ sapie. ad degustãdũ diuina & itelle ctus ad p̄ponendũ ea lucide in eccl'ia et stola glie (.i. corpis & aie (induit eũ) qd semp̄ fit perseuerãtib⁹ in exẽplari vita & salutari do- ctrina iocunditatẽ & exultationẽ thesauriza- bit sup eũ. i. multiplicauit: & qm̃ hec glia nõ est trãsitoria: iõ subdit̃ (& noĩe eterno here- ditabit illũ dominus deus noster.

¶ Item alia epistola ꝑ euangel. stis. Ezechiel. i.

Similitudo vult⁹ quattu or aĩaliũ: facies hoĩs & fa cies leõis a dextris ip̃orũ quat tuor Facies ãt bouis a sinistris ip̃oꝝ quattuor Et facies aq̄le de sup ip̃oꝝ quattuor Et facies eo rũ & pẽne eoꝝ extẽte desup Due pẽne singuloꝝ iũgebãt̃: & due te gebãt corpora eoꝝ Et vnũqdq3 eoꝝ: corã facie sua ambulabat. Ubi erat ipetus spũs: illuc gra diebãt̃ nec reuertebãt̃ cũ ãbula rẽt Et similitudo aĩaliũ & aspe ct⁹ eoꝝ quasi carbonũ ignis ar dẽtiũ: & quasi aspect⁹ lapadaꝝ Hec erat visio discurrẽs in me dio aĩaliũ. Splendor ignis & de igne fulgur egrediẽs Et aĩalia ibãt & reuertebãt̃ in silr̃itudinẽ fulguris choruscantis.

Postilla.

¶ Silr̃itudo vult⁹ quattuor &c. hic describit quedã ymaginaria visio ad de signandũ diuine p̄uidẽtie modũ cui⁹ significa- tionẽ ezechiel intellexit. nam aliter nõ fuiss; propheta (Similitudo aũt vultus eoꝝ facies hois) Ista facies p̄rio poni: q2 est facies aia lis notabilioris. .i. rõnalis. In eadẽ tñ linea fa cies leonis erat p̄ria. hois scda: bouis tercia: et aquile quarta: (facies hois & facies leonis a dextris. &c.) q2 scdm descriptionẽ latinorũ facies hois erat in latere opposito aspectui p̄phẽ: facies aũt leonis in latere dextro ill⁹ aialis: & facies bouis in latere sinistro. Et fa cies aquile desuper ipsorum quattuor) q2 se cundũ descriptionẽ p̄dictã facies aquile erat in parte posteriori: q2 tamẽ aquila hab; collũ lon guz facies aquile eleuabatur sup alias tres (Et facies eorum & penne eoꝝ ext̃e te desuper) q2 facies videbantur respicere su periora: et penne extente ad volandũ simil̃ extendebant versus supiora. (Due pẽne sin guloꝝ iungebantur. .s. in extremitatibus (et due tegebãt corpora eorum.) Et iste nõ erãt extente ad volandũ: sed demisse inferius ad tegendũ corpus (Et vnumquodq3 eoꝝ corã facie sua ambulabat) .i. sine conuersiõe corpo ris (Ubi erat impet⁹ spũs (.s. venti turbinis de quo dr̃ an initiũ hui⁹ lectiõis (Nec reuer tebãtur. .i. corpa eoꝝ nõ conuertebantur cũ ãbularẽt ad p̄tes oppositas nõ sic: sed successi ue. Et similitudo &c. (Corpa aialiũ videbã- tur fulgentia sicut ignis & lampades accẽse. (Hec erat visio discurrens i medio aialiũ &c.

q̃z ignis et fulgur videbãtur ꝓgredi ab eis. (Et aīalia ibãt ꝛ reuertebãtur) q̃z ad parte oppositas poterãt ire et hoc dr̃ hic reuerti, hoc tñ erat sine corporis cõuersiõe: vt dictuz est (In similitudine fulguris choruscãtis (quia incessus eorũ videbatur valde velox ꝛ terri-bilis. Unde est notandũ ꝙ per istas ꝑdictas quattuor facies pñt itelligi quattuor regna tenẽtia monarchiã. s. regnũ chaldeorum: regnũ persarum: regnũ grecorum: et regnũ romanorũ. per faciẽ leõis q̃ prima est scdm̃ descriptionem hebreorum intelligẽ regnũ chaldeorum seu babi lonioꝝ: vnde Hiere. iiii. Ascẽdit leo de cubili suo ꝛc. per faciẽ hoĩs intelligẽ regnũ persarum et medorum quod successit regno chaldeorum: q̃z istud regnũ hũanius tractauit pp̃lm iudeo-rũ q̃ alia: vt pꝫ de cyro rege. ꝑ faciẽ bouis re-gnũ grecorũ: nã istud regnũ molestauit po-pulũ iudeoꝝ ꝛ maxime tp̃e anthiochi illustrꝫ. Per faciẽ aũt aquile intelligẽ regnũ roma-norum. Uñ et aquila est signũ siue vexillũ rõa-num imperii. Per sedentem in throno sup firmamẽtũ itelligitur ipse de⁹ ꝓuidẽs oĩ crea ture celesti ꝛ terrestri ad cuius nutũ oĩa dis-ponunt. Sunt etiaꝫ multa particularia in hac visiõe contenta que sanctis euangelistis seu euangelii ꝓdicatorib⁹ ꝓprie coaptantur put Grego. subtili indagine de qualibꝫ par ticula tractat: vt cũ dr̃ de aĩalib⁹ ꝙ facies et pennas per quattuor partes habebant iun-cteq̃z erãt pẽne eoꝝ alterius ad alterꝝ. ꝑ hoc docet intelligendũ ꝙ oĩs euangelioꝝ seu ꝓ-dicatorum euangelii virtus sapia qua ceteri hoĩes cõtemplatiõis sue volatu transcendũt vicissim sibi ĩ pace atq̃z vnanimitate cõiũgũ tur. Et si aliqñ diuersa inẽ se euãgeliste scri psisse videãt. nũq̃ tñ ꝯtraria dixisse reperiũt intellectus igitur bonus omnib⁹ facientib⁹ eum.

¶ Item epistola de vno martyre Eccl. xxxi.

Beatus vir qui inuent⁹ ẽ sine macula: ꝛ qui post aurum non abiit: nec sperauit in pecunie thesauris. Quis est hic ꝛ laudabimus eum? Fecit enim mirabilia ĩ vita sua Qui probatus est in illo ꝛ perfectus inuentus est. ꝛ erit illi gl'ia eter na Qui potuit transgredi ꝛ nõ est transgressus: et facere ma la et non fecit. Ideo stabilata sunt bona illius in domino et elemosynas illius enarrabit omnis ecclesia sãctoꝝ.

Postilla.

¶ Beat⁹ vir q̃ iuentus est sine macula ꝛc. Añ initiũ illius lectõis habetur. Qui aurum diligit non iustificatur. Tunc post hoc sequitur presens lectio (Beatus vir) scilicet diues in acquisitiõe scilicet iusta qui inuentus est sine macula) scilicet cupidita-tis et auaricie (et qui post aurum non abiit Extra per concupiscentiam malam: sed ma-gis aurum secutũ est eum cui⁹ obsequio vs⁹ est in operibus piis et honestis (nec sperauit in pecunie thesauris) ibi constituendo fineꝫ suum (quis est hic et laudabimus eum (qua si dicat rarus est et laude dignus (fecit eñ mirabilia in vita sua). Illa enim que rara homines mirantur (qui probant⁹ ẽ in illo:) scilicet auro et perfectus inuentus est in ope ribus liberalitatis et misericordie et erit illi Mathei vicesimo quinto. Uenite benedicti patris mei ꝛc. qui potuit transgredi nam di-uitie dant oportunitatem faciendi mala: et non fecit per stabilitatem voluntatis eius ĩ bono ideo stabilita sunt bona illius in do-mino. Nam pro temporalibus recipit eter-na et elemosynas illius enarrabit omnis ec clesia sanctorum scilicet ad informationem aliorum.

¶ Item alia epistola de vno martyre Prouerbiorum quarto.

Beatus homo qui inue-nit sapientiam: ꝛ qui af-fluit prudentia. Melior est ac-quisitio eius: negociatiõe auri ꝛ argẽti: primi et purissimi fru ctus ei⁹ Preciosior est cũctis o-pibus: ꝛ omnia que desideran-tur huic non valent compara-ri. Longitudo dierum in dexte

ra eius: ⁊ in sinistra illi⁹ diuitie ⁊ gloria. Uie eius vie pulchre: ⁊ oēs semite illi⁹ pacifice. Lignū vite ē his q̄ apprehenderint eā: ⁊ q̄ tenuerit eā beatus. Dn̄s sapiētia fūdauit terrā stabiliuit celos prudentia. Sapiētia illi⁹ eruperunt abyssi: ⁊ nubes roze cōcrescūt.

Postilla.

¶ Beat⁹ homo q̄ inuenit sapientiam. ⁊c. Añ initiū hui⁹ lectionis hr̄. Quē eīn diligit deus corripit: et quasi pater in filio cōplacet sibi. ¶ Tunc statim sequit̄ p̄ns lectio (Beatus hō q̄ inuenit sapiētiā) Ly. i. noticiā de diuinis (et q̄ affluit prudentia) in agibilibus hūan: s (melior est acquisitio eius negociatione auri et argenti (q̄nto meliora sunt sp̄ualia bona corporalib⁹ (primi ⁊ purissimi fructus ei⁹) Et notāter dixit primi qz nullū opus bonū est nisi virtute prudētie dirigat̄ et purissimi: qz bona sp̄ualia non hn̄t aliqd̄ malū ad mixtū sicut frequenter habent corporalia: sicut aurū et argētū ⁊ silia hn̄t annexā sollicitudinē eleuationē mētis ad deū impedientē. vñ subdit (preciosior est cūctis opibus) sapia (et oīa q̄ desiderant̄ huic nō valēt comparari (longitudo dierū in dextera ei⁹) qz talis primo et principaliter hēt aspectū ad celestia et eterna (⁊ i sinistra illi⁹ diuitie et glia) qz scd̄ario et ex ꝯsequenti hn̄t aspectū ad tp̄alia bene administranda (vie ei⁹ vie pulchre et oēs semite ei⁹ pacifice (qz nullā turpitudinē admittit: ad decorē virtutū inducit: ⁊ sic hominē pacificatū reddit redigendo vires inferiores obsequiū rōis (lignū vite est his q̄ apprehēderūt eā) Ly. sicut eīn p lignū vite continuebat vita. sic ⁊ hō manēs in statu innocentie de vita nature transisset ad vitā glorie sine morte media. Sic ⁊ sapia (d vita grē ducit hoiem ad vitā glorie sine morte mortalis culpe itermedia: dū tñ hic in ea pseueret (⁊ q̄ tenuerit eā bea) qz certitudinaliter ad beatitudinē deducet (dn̄s fundauit terrā p sapientiā suā. stabiliuit celos prudentia) qz fuit scō rupti sūt a sapientia (sapientia illi⁹ erupert abyssi) et hoc tp̄e diluuii: vt hr̄ Gen. vii. Rupti sunt oēs fōtes abyssi magne (et nubes roze concrescunt) quia calore solis eleuantur exaltationes humide et condensantur in nubes.

¶ Itē alia epl'a de vno mar. Eccle. xiiii.

Beat⁹ vir q̄ i sapiētia m[…] rabitur ⁊ q̄ i iustcia m[…] ditabitur: ⁊ i sēsu cogitabit c[…] cūspectionē dei. Cibauit illū p[…] ne vite ⁊ itellect⁹: ⁊ aqua sapi[…] tia salutaris potauit illū. Et fir[…] mabit̄ i illo ⁊ nō flectat̄: ⁊ cōti[…] nebit illū: nō cōfūdetur: ⁊ exal[…] tabit illū apud proximos suos. Et noīe eterno hereditabit illū dn̄s de⁹ nr̄.

Postilla.

¶ Beat⁹ vir q̄ in sapientia. ⁊c. Ante initiū illi⁹ lec. hr̄ in eodē ca. Beat⁹ v[…] q̄ non est laps⁹ v̄bo ex ore suo. Tūc post h[…] sequit̄ p̄ns lectio nō pōt pauca (Beat⁹ vir in sapia morabit̄) Ly. meditando diuia qu[…] rū cognitio ppriē dr̄ sapiētia q̄si sapida scien[…] tia (⁊ q̄ in iusticia meditabit̄ (reddēdo deo [d]bitū cultū: ⁊ primo suo amorē fraternū (⁊ i[n] sensu cogitabit circumspectionē dei). i. q̄ de⁹ circūspexit oīa ⁊ vbiqz. vñ Hebr. iiii. Oīa nu[…] da ⁊ aperta sunt occulis ei⁹ (Cibauit illū p[a] ne vite). i. verbo sacre scripture (⁊ intellectu[s] et aque sapiētie salutaris potauit illū) i. gr[a] tia sp̄us scī (⁊ firmabit̄ in illo) Ly. deo firm[i]ter adherēdo (⁊ nō flectetur). s. a rectitudin[e] iusticie (⁊ cōtinebit illū ⁊ non confundetur) scz cū reprobis: sed honorabit eū electis (⁊ ex[-] altabit illū apd̄ primos suos) i. apd̄ sanctos suos qui sunt deo propinqui noīe eterno hereditabit illū dn̄s deus noster.

¶ Itē alia epl'a de vno mar. Eccle. xxxix.

Iust⁹ cor suū tradidit ad vigilādū diluculo ad dominū q̄ fecit illū ⁊ i cōspectu altissimi deprecabitur. Aperiet os suū i oratione: p peccatis ⁊ delictis suis deprecabitur si enim dn̄s magn⁹ voluerit spiritu intelligentie replebit illū ⁊ ipse tā q̄ ymbres mittet eloq̄a sapiētie sue: ⁊ i oratiōe cōfitebitur dn̄o

& ipse dirige consilium eius ad disciplinã & ĩ absconditis suis cõsiliabit Ipse palã faciet disciplinã doctrine sue: & ĩ lege testa mẽti dñi gloriabitur Collauda bũt multi sapientiã ei⁹: & vsqȝ ĩ seculũ non delebitur. Non re cedet memoria ei⁹: & nomẽ ei⁹ reqret a generatiõe ĩ gñationẽ

Postilla.

¶ Iust⁹ cor suũ tradidit ad &c. Ante initiũ illius lcõnis hẽ in eodẽ ca. Sapientiã oĩm antiquoꝝ exqret sapiens. Et narrationẽ viroꝝ noĩatorũ conseruabit. Nũc se qtur pñs lcõ siue ep'la post pauca. (Iust⁹ cor suũ tradidit) .i. ꝑ. voluntarie (ad vigilãdũ di luclo) .i. a iuuẽtute (ad do. q fe. il) .s. ad ipꝫ in tẽtionẽ dirigẽs deuote, & attẽte (& ĩ ꝯspectu al tissimi deꝑcabit) ꝓ ĩpetratiõe sapie (apiet os suũ in orone ꝓ pctis & delictis suis) .s. emẽdã dis deꝑcabitur) vt sic ad receptionẽ diue sapientie disponat (si eĩ dñs magn⁹ voluit spũ intelligẽ. reple. illũ: & ipe) spũ intelligẽtie re plet⁹ (tanq̃ ĩbres) .i. abũdãter mittet (eloqa sapie sue) ad docẽdũ ignorantes (& in orone cõfitebit dño (totuꝫ effectũ attribuẽs hono ri diuino (& ipe) .s. de⁹ (diriget ꝯsiliũ ei⁹) ĩ agẽdis (& in abscõditis suis ꝯsiliabit) .s. obscu ra clarius sibi reuelãdo (& ipe) .s. a deo illuia tus palã faciet disciplinã doctrine sue) sibi re uelata aliis ꝓpalandi (& ĩ lege testamẽti dñi gl'iabitur). Hec eñi est gl'ia sapientis in lege dñi meditari) collaudabũt multi sapiẽtiam eius (nõ dicit oẽs. qꝛ hoĩes mũdani ipm repu tãt ĩpzudẽtẽ eo ꝙ querit sciam lucratiuaꝫ (et vsqȝ in sclm nõ delebit scꝫ doctrina sapie ei⁹ vt ptꝫ Mat. xxiiii. Celum & terra trãsibũt. & non recedet meõria ei⁹) .s. sapientis (& nomen eius requiretur a generatione in generatio nẽ) qꝛ ꝑ doctrinã ab eo scriptã remanebit no mẽ ei⁹ inter hoĩes q vtunt illis scriptis ad ꝑ fectum suum: & ad salutem aiarum suarum.

¶ Epistola de pluribus martyribus Sapientie. iii. capitu.

Iustoꝝ aĩe ĩ manu dei sũt & nõ tãget illos tormẽtũ mortis Visi sũt oculis insipientiũ mori: & extimata ẽ afflictio exitus illoꝝ Et ab itinere iusto abierũt ĩ exterminiũ: & qd a no bis ẽ iter exterminii: illi aũt sũt ĩ pace. Et corã hoĩbus tormen ta passi sũt: spes illoꝝ ĩmortali tate plena est in paucis vexati ĩ multis bene disponent Quoniã de⁹ tentauit eos: & inuenit illos dignos se Tanq̃ auꝝ for nace ꝓbabit illos: & quasi olo causta hostie accepit illos: & in tpe erit respect⁹ illoꝝ Fulgebũt iusti tanq̃ scintille ĩ arũdineto discurrẽt Iudicabũt sctĩ natio nes & dñabũtur pp'lis: & regna bit dñs illoꝝ ĩ ꝑpetuũ. Po.

Iustorũ aĩe ĩ manu dei sũt &c. Añ initiũ h⁹ lec. hẽ sic. Inuidia dyaboli mors introiuit in orbẽ terrarũ. Imitãtur aũt illũ q sunt ex parte ei⁹. Tũc seqtur pñs lectio siue ep'la (Iustoꝝ aĩe in manu dei sunt.) ꝑ. sũt eñi aĩe iustoꝝ ĩmortales & separate a corporibus ꝑ mortẽ: & sunt in manu diue mĩe ꝑ securitatẽ gl'ie ꝓsecuritatẽ ꝯsequẽde. Nam a tpe passionis xpi postq̃ aperta est ianua gl'ie si nõ hñt aliqd ad purgãdũ statiꝫ euolãt ad gl'iam. si aũt hñt aliqd ad purgandũ detinẽtur in manu diuine iusticie in pena purgatorii ad tps. sũt tñ secure sua btitu die cõseqnẽda: ergo dixit hic. Iustoꝝ aĩe ĩ manu dei sũt & nõ tanget illos tormẽtũ mortis) .s. tormentũ gehẽne (visi sũt oculis insipiẽtiũ mori) totaliter in aĩa & corpore (& estimata ẽ afflictio exit⁹ illoꝝ: & ab itinere iusto abierũt in exterminiũ: de hoc mũdo reputata ẽ mera afflictio ab illis qui aliã vitã hoĩs nõ credunt post hãc vitam (& qd a nobis est iter exterminii) scdm errorẽ illoꝝ q dicũt hoĩes recedentes a nobis ꝑ mortẽ totaliter exterminari (illi aũt) .s. iusti (sũt in pace. Et si corã hoĩbus tormẽta passi sunt: spes illoꝝ ĩmortalite plena est) qꝛ nõ põt amitti. Immortalitas vero ade non fuit plena: qꝛ amitti poterat & fuit amissa in paucis vexati) .s. tribulati (in multis bñ dis

pōnētur) p gl'iam aīe ⁊ corporis (qm̄ de⁹ ten
tauit eos).s. vt virtus patiētie eoꝝ nota fie-
ret aliis ad exēplū imitatiōis (⁊ inuenit eos
dignos se. tanq̄ auꝝ in fornace pbauit illos
s. qd nō deteriorat: sed melioꝛat (⁊ in tp̄e) re-
tributiōis (erit respect⁹ illoꝝ) nō solū q̄tū ad
aīaz sʒ ēt q̄tū ad corp⁹ qd resurget gl'iosū (ful
gebūt iusti) p dotē claritatis (⁊ tanq̄ scintille
in arūdineto discurrēt) p dotē agilitatis (iu-
dicabūt natiōes) nā pfecti iudicabūt cū xp̄o
in iudicio finali (et dn̄abūt pplis et regnabit
dn̄s illoꝝ in perpetuū. Alia epl'a d' m̄. Sap. v.

Iusti aūt in ppetuū viuēt
⁊ apd dn̄m ē merces eoꝝ
⁊ cogitatio illoꝝ apd altissimū
Ideo accipient regnū decoris ⁊
dyadema spēi de manu dn̄i: q̄m
dextera sua teget eos: ⁊ brachio
sancto suo defēdet illos. Et ac-
cipiet armaturā zel⁹ illius: ⁊ ar
mabit creaturā inimicoꝝ. In
duet pro thorace iusticiā ⁊ acci-
piet p galea iudiciū certū. Su-
met scutū i expugnabile eq̄tatē
ibūt directe emissiones fulguꝝ
⁊ ad certū locum deducet illos
dn̄s de⁹ noster. Postilla.

Iusti aūt i ppetuū viuēt ⁊c.
An initiū h⁹ lec. hr̄ in eod ca. q̄ dānati i in-
ferno quotidie clamant. Quid nobis pfuit
superbia: aut diuitiaꝝ iactātia qd ptulit no
bis: trāsierūt oīa illa tanq̄ vmbra. Tunc se-
q̄tur pn̄s lectio q̄ hodie p epl'a in missa legit
in qua demōstrat q̄ sit merces martyꝝ qua-
liter a dn̄o ptecti: qualiter a dn̄o armati ad
pugnā ɔtra inimicos fidei pcesserūt ⁊ sic ad eter
nā btitudinē puenerūt. ergo hic dr̄) Iusti aūt
i ppetuū viuēt).s. vita glorie (⁊ apud dn̄m est
merces eoꝝ).s. a quo sperāt pmiari nō a mū
do (⁊ cogitatio illoꝝ apd altissimū) ad cuius
honorē ordinant facta sua (Ideo accipiēt re
gnū decoris: ⁊ dyadema speciei de manu dn̄i
.s. celestē gl'iam: vbi nichil est turpe (q̄m dex
tera sua teget eos) reponendo eos in btitudi
ne q̄ per dexterā intelligit (⁊ brachio sctō suo
defēdet illos) In hoc designat securitas bea-
titudinis q̄ a nullo pōt auferri. Post hec de-
scribit miseriā iniquoꝝ dicēs (Et accipiet ar
maturā zelus illi⁹) Nā a zelo iusticie pcce-
dit ad turbationē maloꝝ (et armabit creatu
ram ad vltionē inimicoꝝ) Ly. nā oībus crea
turis vtetur ad afflictionē reproboꝝ. Sicut
ɔ cōuerso oēs creature cedent ad gl'iam electo
rū (induet p thorace iusticiā) a qua nō pote-
rit deflecti: cū ip̄e sit regl'a iusticie (⁊ accipiet
p galea iudicium certum) naz iudicādo non
pōt deficere (sumet scutū in expugnabile eq̄ta
tē) que ita erit euidens q̄ nullus eaz poterit
impugnare (et ibunt directe emissiones ful-
guꝝ) ad afflictionē maloꝝ (⁊ ad certū locū
deducet illos dn̄s deus nr̄) nam scd̄m q̄ dn̄s
pordinauit de ip̄is: ita ⁊ ip̄i predicationis et
passionis certa loca abierunt.

Itē alia epl'a de plib⁹ mar. Sapie. x.

Reddet de⁹ oēm mercedē
laboꝝ sāctoꝝ suoꝝ ⁊ dedu
cet illos i via mirabili: ⁊ fuit il-
lis in velamēto diei ⁊ i luce stel
laꝝ nocte. Transtulit illos per
mare rubꝝū: ⁊ trāsuexit illos p
aquā nimiā. Inimicos aūt illo
rū dimersit in mare: ⁊ ab altitu
dine īferoꝝ deduxit illos. Idō iusti
tulerūt spolia ip̄ioꝝ: ⁊ decātaue
rūt dn̄e sāctū nomē tuū ⁊ victri
cē manū tuā laudauerūt pari
ter dn̄e de⁹ noster. Postilla.

Reddet deus oēm mercedē. ⁊c.
Ante initiū huius lec. hr̄ in eod ca. Sapien-
tia eterna vēditū iustū.s. ioseph quē fratres
sui vendiderunt non dereliquit: sed a pecca-
toribus liberauit eū. descenditq̄ cum illo in
foueam: et in vinculis non dereliquit illum
⁊ mendaces ostēdit q̄ maculauerūt eū: ⁊ dedit
illi claritatem eternā. Tūc seq̄tur pn̄s lectio
siue epl'a (Reddet deus scilicet iustus omnē
mercedē laboꝝ sanctorum suorum.) Ly. naz
de mandato dn̄i filii israel recedentes spolia
uerunt egyptuz scʒ mutuo a vicinis vasa au
rea ⁊ argentea accommodando: et hoc in re-
compensatione laborum q̄bus iniuste aggra
uauerant eos egyptii. vt habetur Exod. i. xii
Et deducet eos in via mirabili: et fuit illis

in velamento diei:et in luce stellaruz nocte)
nam colūna nubis per diē: et ignis ꝑ noctē)
transtulit illos ꝑ mare rubꝛuz et transuexit
illos per aquā magnam:inimicos illoꝛuz di-
mersit in mare:et ab altitudine inferoꝝ). i.
de fundo maris eduxit illos. idō iusti tulerūt
spolia impioꝛum) viderūt eñ egyptios moꝛ-
tuos super littus maris. Exo. xiiii. Et spolia
uerunt eos armis preciosis: ⁊ scdm hebꝛeos
ista pꝛeda fuit maioꝛ ꝙ ista qua pꝛius spolia
uerant egyptuz vasis aureis et argenteis ⁊
de cantauerunt dñe sctm nomen tuum) dicē
tes illud canticum. Cantemus dño gl'iose et
honoꝛificatus est:equum et ascensoꝛem deie-
cit in mare (⁊ victricē manum tuam). i. potē
tiam tuam egyptios submergentem (lauda-
uerunt pariter domine deus noster.)

¶ Item alia eplā de plib⁹ mar. ꝓuer. xv. ca

Lingua sapiētuz oꝛnat
sciencia: os fatuoꝝ ebu
lit stulticiā Jn oī loco oculi dñi
contēplantur bonos ⁊ malos:
ligua placabilis lignū vite: q̄
aūt immoderata est cōteret spi
ritū. Domus iuste plurima foꝛ
titudo: ⁊ in fructib⁹ impii con-
turbatio Labia sapientiū disse
minabūt sapientiā: coꝛ stultoꝝ
dissimile erit Uictime īpioꝛum
abominabiles dño: vota iusto-
rū placabalia. q̄ seq̄tur iusticiā
diligetur a dño. Postilla.

Ligua sapiētū oꝛnat sciam ⁊c.
Ante initiū hui⁹ lec. hr in eod ca. Responsio
mollis frangit iram. sermo durus suscitat fu
roꝛem. Tunc statim seq̄tur pñs lectio. (Lin-
gua sapientū oꝛnat scientiam) qꝛ debito tpe
⁊ loco: ⁊ gratiose pꝛoponit eam (os fatuoꝛuz
ebulit stulticiam) qꝛ impetuose pꝛofert eam.
(in omni loco. ocli dñi ꝯtēplant bonos ⁊ ma
los. lingua placabil(is) i. suauis eloquio erga
ꝓxim ⁊ obdi lēcta erga deū ad ipm placādū
lignū vite) qꝛ sicut ꝑ lignū vite ꝯtinuabit vi-
ta coꝛpal' ita ꝑ talē linguā vita spual' (Que āt
īmoderata est). i. ad loquendū (cōteret spiri)
qꝛ in multiloquio non deerit petm (Domus
iusti plurima foꝛtitudo.) quia dñs pꝛoteget
eam (⁊ in fructibus). i. ī operib⁹: quia malus
non potest habere pacem ad pꝛoximum / nec
etiam ad seipsum (labia sapientum dissemi-
nabunt scientiam). i. populū docēdo) coꝛ stul
toꝛum dissimile erit). i. coꝛdi sapientis ⁊ etiā
sibiipsi: qꝛ diuersis et variis cogitationibus
agitat⁹ (victime impioꝝ abominabiles dño)
sicut oblatio cayn qꝛ fuit de alieno vel mala
voluntate (vota iustoꝝ placabilia) sicut patz
de abel: quia ad abel respexit dñs et ad mūe
ra eius (q̄ sequitur iusticiam) secundum eam
operando (diligetur a domino) qui est regu-
la iusticie.

¶ Itē alia eplā de plibus mar. ꝓuer. x. c.

Expectatio iustoꝝ leticia:
spes aūt impioꝝ peribit
Foꝛtitudo sīplicis via domini
⁊ pauoꝛ his q̄ operāt malū. Ju
stus ī eternū nō cōmouebitur:
impii āt nō habitabunt sup ter
rā Os iusti parturiet sapiētiā:
ligua pꝛauoꝝ peribit Labia iu
sti cōsiderāt placita: ⁊ os īpioꝝ
ꝑuersa. Sīplicitas iustoꝝ diri-
get eos: ⁊ supplantatio peruer-
soꝝ vastabit illos Nō pꝛoderūt
diuitie ī die vltiōis: iusticia aūt
liberabit a moꝛte. Justia sīpli-
cis diriget viā eius: ⁊ in impie-
tate sua coꝛruet impi⁹ Justicia
rectoꝝ liberabit eos: ⁊ in insidi
is suis capientur iniqui. Just⁹
de angustia liberatus est: ⁊ tra-
detur impi⁹ ab eo. Simulatoꝛ
oꝛe decipit amicū suū: iusti aūt
liberabūnt sciencia Jn bonis
iustoꝛum exaltabitur ciuitas: ⁊
in perditione impioꝛū erit lau
datio. Jn benedictione iustoꝛū
exaltabitur ciuitas. Postilla.

¶ Expectatio iustor leticia ꝛc.
Ante initiū illius lectiōis habet in eodē ca.
xic. Timor dn̄i apponet dies: et anni impior
breuiabunt. ¶ Tunc statim sequitur p̄ns ep'la
(Expectatio iustor letitia) .i. btitudo eterna
que h; annexā letitiā (spes aūt impior peri-
bit. Q; presumūt hēc beatitudinē sine meri
tis dicentes. Deus nō fecit nos ad dānandū
sed ad saluandū fortitudo simplicis via dn̄i.
i. eius iusticia simplices ꝛ rectos premiando:
(et pauor his q̄ operant malū) .s. impios pu
niendo. (Iustus in eternū nō ꝯmouebitur)
.s. a stabilitate virtutis (impii aūt nō habita
būt sup terrā) .s. viuentiu; (os iusti parturi-
et sapiam) .s. alios docēdo (lingua prauoru;
peribit.) Vn̄ diues epulo inferno c̄rās ma
gis cruciabatur in lingua q̄ in aliis mēbris:
vt p; Luc. xvi. Labia iusti cōsiderāt placita)
.s. deo et hoibus (et os impior peruersa) id ē
blasphemias cōtra deū ꝛ iniurias ꝯtra prim
(Simplicitas iustor) .s. qua pcedūt in tact
suis sine plica dolositatis (diriget eos) ad be
atitudinē (ꝛ supplātatio peruersor (qua de
cipiūt simplices vastabit illos) in pena infer
ni: ꝛ etiā aliqn̄ ꝑpter hoc destruitur in vita
p̄nti (iusticia rector liberabit eos) .s. a mor-
te gehenne (ꝛ in insidiis suis capiētur iniqui)
Sicut iniqui iudices insidiātes susanne fue
runt adiudicati morti (Iustus de angustia li
beratus est vt traderetur impi⁹ pro eo) quod
patet de dauid iusto: qui fuit in regno resti-
tutus: et impi⁹ absalon cū tribus lāceis trās
fossus: vt p; .ii. re gū. xviii. (Simulator) id ē
hypo. qui simulat sctitatem (ore decipit ami
cū suū) .i. illū a quo sperat ꝓmoueri cui adu
latur: (iusti aūt liberabūtur) .s. ab ista dece-
ptiōe scia) .s. qua discernitur int̄ sanctitate;
verā ꝛ fictā (in bonis iustor exaltabitur ci-
uitas) .s. a deo sicut ezechias orōnibus et la-
chrymis suis saluauit ciuitatem iherusalem
a sennacherib: vt patet .iiii. Regū. xix. Simi
liter sanctus Basilius in nouo testamento
oratione sua ciuitatem a Iuliano apostata.
¶ Itē ep'la de pluribus marty. Hebre. xi.

Fratres. Sācti per fidē
vicerūt regna: operati
sūt iusticiā adepti sūt repromis
siones Obturauerūt ora leonū
extinxerūt impetū ignis effuga-
runt aciē gladii. Conualuerūt
de infirmitate fortes facti sūt
i bello. Castra verterūt exteror
acceperūt mulieres de resurre
ctione mortuos suos. Alii aūt di
stenti sūt nō suscipientes redē
ptionē: vt meliorē inuenirent
resurrectionē. Alii vo ludibria
ꝛ verbera experti: insuper vin
cula ꝛ carcere. Lapidati sūt: se
cte sūt: tētati sunt: in occisione
gladii mortui sūt. Circuierunt
i melotis: ꝛ in pellib⁹ caprinis.
egentes: angustiati. afflicti: q̄
bus dign⁹ nō erat mūd⁹. In so
litudinib⁹ errātes: ꝛ in mōtib⁹
ꝛ i speluncis et i cauernis terre.
Et hi oēs testimonio fidei pro
bati inuēti sūt. In xp̄o iesu dn̄o
nostro. Postilla.

¶ Fratres. Sancti p fidē vice
runt ꝛc. In hac ep'la commemorat apl's pa-
tientiā et passiōes ꝛ victorias per fidē sctor
martyrū cuius virtute patiētes fuerūt ꝛ victo
res extiterūt di. (Sancti per fidem vicerūt
regna) sicut p; in martyribus qui vicerūt re-
ges ꝛ presides (operati sunt iusticia; : adepti
sunt repromissiōes) .s. ꝑ gratia in vita ꝛ glīe
in patria. (Obturauerūt ora leonū) sicut le-
gitur de daniele misso in lacū leonū: ꝛ de pl'i
bus martyribus ꝛ virginibus. Legit in legē
dis sctor q̄ fuerūt proiecti aī leōes ꝛ vrsos: et
māserūt illesi extinxerūt impetum ignis) sicut
trespueri missi a nabuchodonosor in forna-
cem ignis. quib⁹ ignis nō nocuit nec eos ali
quo cōtristauit. Simile etiā legit de pl'ibus
sctis martyrib⁹ ꝛ virginib⁹ in nouo testamē
to (effugarūt faciē gladii) .i. exercitū accictū
gladiis: vt dauid ꝛ multi alii reges et prin-
cipes diuino adiutorio vicerūt exercitus ma
gnos ꝛ fortes in veteri et etiā in nouo testa-
mento (conualuerunt de infirmitate) p orō
nem et penitentiam vt ezechias. iob. ꝛ thobi
as ꝛc. Simile legitur de sanctis noui testa-

si ꝙ multi infirmi sūt curati ꝑ orōes sctōꝝ
⁊ ꝑ pniaꝫ (Fortes facti sunt in bello) sicut io
sue ⁊ iudas machabeus cū filiis suis: q̄ forti-
ter bellādo obtinuerūt terras ⁊ ciuitates (Ca
stra verterūt exteroꝝ). i. inimicoꝝ: quos verte-
rūt in fugā (acceperūt mulieres). i. matres (de
resurrectione mortuos suos). i. pueros suos
resuscitatos: sicut ꝑ helyā ⁊ helyseū in vete-
ri testamēto: ⁊ etiā multi defūcti in no. testō
resuscitati sūt ꝑ xp̄m ⁊ aplos ⁊ alios sctōs si-
cut pꝫ in legendis sctōꝝ. (Alii aūt distēti sūt
s. equuleo ⁊ aliis tormētis propt̄ fidē vni⁹ ve
ri dei (nō suscipiētes redēptionē). i. nō accipi
entes liberationē: sicut sctūs ādreas q̄ de cru
ce deponi noluit. ⁊ sic de aliis (vt meliorē inue
nirēt resurrectōēꝫ) vt q̄to grauiora sustinue
rūt ꝑ xp̄o tāto gloriosi⁹ coronarent. Alii vo
ludibria ⁊ vbera experti. insup ⁊ vincula et car
ceres. lapidati sūt (vt hieremias ⁊ zacharias
fili⁹ ioyade (secti sūt) vt isayas serra lignea ex
iussu regis manasse (tētati sūt). s. ꝑ missiōib⁹
ꝑsecutoꝝ ⁊ blādimētis muneꝝ vt ad ydola-
triā inclinarētur (i occisiōe gladii mortui sūt
qꝫ multi in ve. testō nolētes ꝯsētire in ydola
triā gladio ꝑcussi sūt: ⁊ oīa iā enūerata etiaꝫ
in nouo testō sctis martyrib⁹ ⁊ etiā v̄ginib⁹
ꝯtigerūt ꝓpt̄ fidē dn̄i nr̄i iesu xp̄i Post hec de
scēdit ad hieremiā ⁊ sctō q̄ nō effuderūt san-
guinē suū ꝓpt̄ fidē catholicā dicēs (Circuie-
rūt) ꝑ desertate multa mūdi loca (in melotis)
Ubi notādū ꝙ melota est aīal cui⁹ pellis est
hispida: sicut pellis hericii (⁊ in pellib⁹ capri
nis) Nā illis pellicib⁹ tegebant) scti. i. hoīes
illustres viuētes in desertis locis: sicut hely
as. ⁊ sctūs Johannes baptista: et sic de aliis
(egentes scꝫ necessariis (angustiati) scꝫ anxie
tatibus) afflicti) scꝫ laboribus et pressuris q̄-
bus) i. quorum conuersatione et habitatione
(dignus non erat mundus) id est amatores
mundi non erant digni tantorum virorum
presentia (in solitudinibus errātes: ⁊ in mō
tibus et speluncis et in cauernis terre) spelū
ce natura facte sūt. cauerne arte vel casu fa-
cte sunt. Talia enim loca inhabitabāt āti q̄
patres vt essent in loco apto diuine contem-
plationi (et hi oēs) scilicet predicti sancti (te-
stimonio fidei). i. in fide eorum attestante (p
bati). i. probabiles (inuenti sunt in xp̄o iesu
domino nostro.

Sequitur nunc epl'a de vno confessore ⁊
pontifice. Ecclesia. xliiii.

Ecce sacerdos magn⁹ q̄ i diebus suis placuit deo ⁊ inuent⁹ est iustus ⁊ in tēpore iracundie fact⁹ est recōsiliatio Nō est inuent⁹ similis illi: q̄ cōseruaret legē excelsi Ideo iureiurando fecit illū dn̄s crescere in plebē suā. Bn̄dictionē oīm gentiū dedit illi: ⁊ testamentū suū confirmauit sup caput ei⁹ Cognouit eum i bn̄dictionib⁹ suis. ꝯseruauit illi miam suā: ⁊ iuenit grāꝫ coram oculis dn̄i. Magnificauit eū i ꝯspectu re-gū: ⁊ dedit illi coronā gl'ie. Statuit illi testamētū sēpit'nū: ⁊ dedit illi sacerdotiū magnū. ⁊ btificauit illū i gl'ia Fūgi sacerdotio habere laudē i noīe ipsi⁹ Et offerre illi i sēsū dignū: i odorē suauitatis.

Postilla.

Ecce sacerdos magn⁹ q̄ i die bus suis. ⁊c. Ante initiū hui⁹ lectionis hr̄ sic Enoch placuit deo et trāslatus est in paradi sū viuus. Ubi sciendū ꝙ hic sub noīe Enoch designatur laus istius magni sacerdotis et ep̄i cuius festum hodie in ecclesia peragitur. (Ecce sacerdos magnus qui in diebus suis placuit deo et inuentus est iustus: et in tēpo re iracūdie fact⁹ est recōsiliatio) i. causa recō siliationis diuine (⁊ non est inuent⁹ similis illi) in gloria. s. in opere virtuoso (q̄ conseruaret legē excelsi). s. legem naturalem mēti hu mane impressam) ideo iureiurando fecit illū dominus crescere in plebem suam) Lꝫ. hoc proprie dictum est de Abraham vt habetur Gen̄. xxii. Per memet ipꝫ iuraui dici dn̄s qꝛ fecisti hanc rem et non pepercisti vnigenito tuo propter me benedicā tibi ⁊ multiplicabo semē tuū sicut stellas celi: et sicut arenā q̄ est in littore maris. ⁊c. Sed hoc attribuitur illi sancto confessori cuius festū hodie paginius (benedictionē omnium gentium dedit illi) s. dn̄s gratiosū eū fecit in cōspectu oīm gentiū inter quas habitauit (⁊ testm̄ suū). i. pactum (confirmauit super caput eius. Cognouit eū

in benedictionibus suis).i.approbauit tanq̄ dignū suis bn̄dictionib⁹(⁊conseruauit illi miaꝫ suā et inuenit grām corā oculis dn̄i. Magnificauit eū in cōspectu regū ⁊ dedit illi coronā glie. Statuit illi testamētū sempiternū ⁊ dedit illi sacerdotiū magnū) i.princip̄e sacerdotū(⁊ beatificauit illum in glia. Fungi sacerdotio:⁊ hēc laudē in noīe ip̄ius:et offerre illi incensum dignum in odorem suauitatis)

¶ Item alia epl'a de vno confessore. Ec.xlv

Dilect⁹ deo ⁊ hominib⁹ cui⁹ memoria ī bn̄dictione ē. Similē illū fecit ī gl'ia sāctoꝝ:⁊ magnificauit eū ī timore īimicoꝝ:⁊ in verbis suis mōstra placauit. Gl'ificauit eū in cōspectu regū:⁊ vnxit illū corā pp'lo suo ⁊ ostēdit illi gloriā suā. In fide lenitate ipsi⁹ sāctū fecit illū ⁊ elegit eū ex oī carne Audiuit eī vocē ipsi⁹:⁊ īduxit illū in nube.⁊ dedit illi cor ad p̄cepta ⁊ legē vite ⁊ disciplīne. Postilla.

¶ Dilect⁹ deo et hominib⁹.⁊c.

In verbis h⁹ lect.quo ad l'ram cōmēdat⁹ est moyses quia a pueritia sic fuit graciosus vt esset diligibilis oīb⁹:ppt' qđ filia regis ī pueritia ip̄ius in filiū adoptauit vt hē Exo.ii.⁊ hic sub noīe ip̄i⁹ moysi designatur laus isti⁹ scti cōf.:s.cui⁹ festū hodie in eccl'ia pagit.cum dr̄(Dilect⁹ deo ⁊ hoīb⁹ cui⁹ memoria ī benedictiōe est)L.y.i.in oī bono(similē illū fecit ī glīa sctoꝝ).s.vidēdo diuinā ēēntiā: sicut dicit Aug.ad paulinū de vidēdo deū(⁊ mag.eū in ti.imi.)i.egyptioꝝ inter quos fuit magn⁹ valde(⁊ in v̄bis suis mō.pla.)qꝫ plage egipti mōstruose cessauert ad ei⁹ ofoeꝫ(glīfica illū in ɔspe.re.)s.pharaōis regis egypti.seō ⁊ og. vt hē Nūe.xx(Et vnxi: illū corā pp'lo suo)s. in mōte synai vbi pp'ls loq̄ntē audiuit: vt hē Exo.xx.(⁊ ostēdit illi gl'iam suā. s.in visiōe p ēēntiā(ī fide)i.ī fidelitate.Fuit eīm valde fidelis(⁊ lenitate ip̄ius)vn̄ dr̄ Nūe.xii.Erat eī moyses vir mitissim⁹ sr̄ oēs hoīes q̄ morabāt' in terra(sctm̄ fecit illū).i. mūdū ⁊ firmū(⁊ elegit eū ex oī carne). s. ad educēdū filios isr'l de egypto:vt eēt legislator.veteris testamē

¶ Itē alia epl'a de vno cōfessore. Sapie.x.

Iustū deduxit dn̄s p vias rectas ⁊ ostēdit illi regnū dei ⁊ dedit illi scienciam sctoꝝ. Honestauit illū ī laborib⁹ ⁊ cōpleuit labores illi⁹ In fraude circūueniētiū illi affuit:⁊ honestū fecit illū. Custodiuit eū ab īimicis:⁊ a seductorib⁹ tutauit illū. Et certamē forte dedit illi vt vinceret:⁊ sciret qm̄ oīm potētior ē sap̄ia.hoc venditū iustū nō dereliq̄t:sꝫ a pctōrib⁹ liberauit eū Descēditq̄ꝫ cū eo ī foueā:⁊ ī vinculis nō dereliq̄t eū donec afferret ille sceptrū regni:⁊ potētiā aduers⁹ eos q̄ eū deprimebāt Et mēdaces ostēdit q̄ maculauerūt illū:⁊ dedit illi claritatē eternā dn̄s de⁹ noster. Postilla.

¶ Iustū deduxit dn̄s p vias .⁊c.

In verbis huius lectionis cōmēdatus eū iacob patre filioꝝ israel q̄ iust⁹ fuit:et in mesopotamiā iuit fugiens irā fratris sui esau : vt hē.Geñ.xxvii.Et hic sub noīe iacob designatur laus istius sancti cōfes.cui⁹ festū hodie celebratur cū dr̄.(Iustū deduxit dn̄s per vias rectas:⁊ ostēdit illi re.dei).s.qñ vidit scalam cuius summitas tāgebat celum:⁊ dn̄s in innixum scale:vt ptꝫ Gñ.xxviii . Tūc eīm habuit reuelationē de supna hiērm:idcirco euigilās dixit. Nō est hic aliud nisi dom⁹ dei et porta celi(⁊ dedit illi sciam sanctoꝝ)i.noticiam de sanctis angelis quos vidit ascendētes per illā scalā(honestauit illum in laboribus).i. reddidit eū diuitē ⁊ inclitū pro laborib⁹)i.reddit eū diuitē ⁊ inclitū p laborib⁹ suis in custodiendis oūib⁹ laban auunculi sui vt ptꝫ

Gen̄. xxx. Ditatus est hō ille vltra modū. ꝛc. (ꝛ cōpleuit labores illius) qꝛ deo ꝓtegēte recessit de mesopotamia cum vxorib⁹ ꝛ liberis et diuitiis suis (in fraude circumuenientiū). i. labā et filiorum suorū qui nitebantur eū decipere mutādo frequēter mercedē suaz. vt p3 Gen̄. xxxi. (illi affuit) multiplicādo greges q̄ scd̄m pactū debebāt cedere in mercedē iacob (ꝛ honestū fecit illum) ditando eū3 t̄palibus et spiritualibus diuitiis (ꝛ custodiuit eū3 ab inimicis ꝛ a seductoribus tutauit illū). i. a labam et eius filiis insequentib⁹ iacob recedētē ad spoliādū eū: vt hē Gen̄. xxxi. (ꝛ certamē forte dedit illi). s. cum angelo luctanti: vt hē Gen̄. xxxii. (vt vinceret ꝛ sciret qm̄ oim̄ potētior est sapientia). s. esau fratrē suū ꝓpriū sibi aduersantē. ad hoc em̄ fuit illa luctatio vt iacob assecuraretur de victoria contra esau quem nimis timebat. Idcirco dixit sibi angelus si contra deum fortis fuisti: q̄ntomagis cōtra homines p̄ualebis. Post hoc ponit aliud exemplum de Joseph. quem vendiderūt fratres ysmaelitis di. (hec venditum iustum). s. ioseph (non dereliquit: sed a peccatoribus liberauit eum) id est fratribus suis cum occidere volētib⁹ descenditq3 cū eo in foueaz). i. in carcerē regis egypti vt patet Gen̄. xxxix. Vn̄ dr̄ ibidē. Fuit autem dn̄s cum ioseph: deditq3 ei grām in conspectu p̄rincipis carceris (ꝛ in vinculis non dereliquit eum donec afferret illi sceptrum regni) id est dn̄ationē in regno egypti post regem immediate: vt p3 Gen̄. xli. (et potentiam aduersus eos qui eū3 deprimebant). i. phutifar et vxorem eius: quibus superior factus fuit (ꝛ mendaces ostēdit qui maculauerunt illum). s. imponendo sibi iniuste adulteriū. nam malicia mulieris fuit detecta (ꝛ dedit illi claritatem eternam. s. bone fame que manet adhuc et manebit vsq3 in finem. (dominus deus noster)

¶ Item alia epystola de vno confessore. Sapientie. vii. capi.

Optaui ꝛ dat⁹ est michi sēs⁹. ꝛ iuocaui ꝛ venit ī me sp̄us sapientie: ꝛ p̄posui illā regnis ꝛ sedib⁹: ꝛ diuitias nichil eē dixi ī ꝯparatione illi⁹ Nec cōparaui illi lapidē p̄ciosū: qm̄ oē aurū in cōparatiōe illi⁹ arena est exigua: ꝛ tanq̄ lutū estimabit argētū ī ꝯspectu illi⁹ Sup salutē ꝛ spēm dilexi illā: ꝛ p̄posui p luce habē illā qm̄ ī extīguibile ē lumē illi⁹. Venerūt āt michi oīa bona parit cū illa: ꝛ īnūerabil honestas p man⁹ illi⁹ Et letat⁹ sū ī oīb⁹ qm̄ ātecedebat me ista sapīa: ꝛ ignorabā qm̄ bonorū oīū mr̄ ē Quā sine fictione didici: ꝛ sn̄ iuidia cōico: ꝛ honestatē illi⁹ nō abscōdo. Infinit⁹ ei thesaurus est hoīb⁹: quo q̄ vbi sunt participes facti sunt amicicie dei.

Postillla.

¶ Optaui ꝛ dat⁹ ē michi sens⁹ ꝛc. Ante initium illius lectionis dicit rex salomon sic. Nemo ex regib⁹ aliud habuit natiuitatis initium. Unus ergo introit⁹ est omnibus ad vitam et similis exitus. Tunc sequitur p̄sens lectio. Salomō desiderauit a deo sibi dari sapientiaz di. (Optaui) scilicet sapientie donum (et datus est michi sēsus) id est donū sapie ꝛ intellect⁹ (ꝛ inuocaui: ꝛ venit in me sp̄us sapie: i. sp̄ūssctūs q̄ dat sapiaz. ꝛ p̄posui illā regnis ꝛ sedib⁹. ꝛ diuitias nichil eē dixi in cōparatōe illi⁹ Nec cōparaui illi lapidē p̄ciosū: qm̄ oē aurū in ꝯpatiōe illi⁹ arena ē exigua: ꝛ tanq̄ lutū estimabit argētū ī ꝯspectu illius. ꝛ ratio est. Qꝛ diuitie t̄pales cōes sunt bonis ꝛ malis: ꝛ frequēter ꝯcedūtur malis plus q̄ bonis: vt p3 ad sensū. Sapiētia aūt vera de qua fit hic sermo solis bonis cōcedit̄: iō bona exteriora respectu ipsius vere sapie nulli⁹ valoris sūt reputāda / sup salutē ꝛ spēm / i. super sanitatē corporis et ei⁹ pulchritudinē dilexit illam quia sanitas ꝛ pulchritudo sunt perfectiones corporis. Sapientia vero perfectio est mentis. et ideo q̄nto anima est melior corpore tāta sapientia est illis p̄ferenda / et proposui pro luce habere illā / qꝛ sicut lux corporis dirigit in corporalibus sic sapientia in spiritualibus / qm̄ inextinguibile ē lumē illius venerūt autem michi omia bona pariter cum illa: quod patet. iii. Regū vbi dr̄ q̄ salomon petēdo sapiētiam a dn̄o nō solū illā o b

obtinuit: sed etiã cũ illa ditas ꝛ honoꝛes sup oẽs reges (et innumerabilis honestas p manus illi⁹). i. p opera ipsius q̃ per manus desi gnant eo q manus est oꝛganũ oꝛganoꝝ: vt pꝫ in. iii. lib. de aĩa (ꝛ letat' sũ in oĩbus qm̃ añtedebat me ista sapia) ostẽdẽdo mihi qualiter agere deberẽ: (et ignoꝛ ibã). s. qm̃ ipsaꝫ haberẽ (q2 ꝛ bonoꝝ olim mater est) sed ipa habita cognoui (quã sine fictiõe didici. i. a deo a quo i ꝑam deuote postulaui: vt pꝫ. iii. Reg. iii. Et a nathã ꝓphã cui fuit traditus ad erudiendũ (ꝛ sine inuidia cõico) verbo vel scripto. Scripsit eñ multos libꝛos ad nostram eruditionẽ (ꝛ honestatem illius nõ abscondo Nã oẽs reges circũquaqꝫ desiderabant audire sapiam salomõis (Infinit⁹ eñ thesaurus est hoĩbus). i. inappꝛeciabilis (quo q̃ vsi sunt) opa sapiẽtis exercendo (participes facti sunt amicicie dei). s. tanq̃ cõfoꝛmes ei in operib⁹ suisq̃ cõfoꝛmitas causa est dilectiõis vt pꝫ Eccl'. xiii. Oẽ anĩal diligit sibi simile.

¶ Epl'a de vno cõfes. ꝛ põti. ad Hebꝛe. v.

OMnis nanqꝫ põtifex ex hoĩb⁹ assũpt⁹ ꝓ hoĩb⁹ cõstituit̃ i his q̃ sũt ad deũ: vt offerat dona ꝛ sacrificia ꝓ peccatĩs q̃ cõdolere possit his q̃ ignoꝛãt ꝛ errãt: qm̃ ꝛ ipe circũdat⁹ ẽ ifirmitate. Et ꝓpterea debet quẽadmodũ ꝓ populo ita etiã ꝓ semetipo offerre dona pꝛo pctĩs. Nec q̃sq̃ assumat sibi honoꝛẽ sꝫ q̃ vocat̃ a deo tanq̃ aarõ Sic ꝛ xp̃s nõ semetipsũ clarificauit vt pontifex fieret: sed q̃ locut⁹ est ad eũ Fili⁹ me⁹ es tu: ego hodie genui te. Quẽadmodũ ꝛ in alio loco dicit Tu es sacerdos i eternũ: scd̃m oꝛdinẽ melchisedech.

Postilla.

Oĩs nãqꝫ põtifex ex hoĩb⁹ ꝛc. Ante initiũ huĩ⁹ epl'e scri. san. paulus di. Nõ eñ habemus pontificẽ qui nõ possit compati infirmitatibus nostris tentatũ aũt p oĩa. Adeamus ergo cũ fiducia ad thꝛonũ grẽ ei⁹ vt mĩam cõsequamur ꝛ grãm inueniamus. Tũc sequit̃ pñs epl'a. (Oĩs nãqꝫ põti.) Glo scd̃m legẽ (ex hoĩbus. i. de numero hoĩm (assumpt⁹) nõ introductus (ꝓ hoĩbus). s. saluãdis (cõstituitur) vt per eũ a deo ĩpetrẽt mĩaꝫ debet eñ esse mediatoꝛ dei ꝛ hoĩm (in his q̃ sunt ad deũ) s. y. i. spũalibus ꝛ diuinis (vt offerat dona (. i. volũtarie oblata nõ violenter extoꝛta (ꝛ sacrificia ꝓ pctĩs (. s. populi qui cõdolere possit his qui igno. et er. i. qui peccant ex infirmitate (qm̃ ꝛ ipse). s. pontifex (circundatus est infirmitate s. y. debet eñ pontifex moueri ad cõpassionẽ ꝛ mĩam ex cõsideratione ꝓpꝛie fragilitatis. Vñ ꝛ dñs permisit beatũ petrũ cadere in pctm̃ vt sciret aliis cõpati ex cõsideratiõe ꝓpꝛii delicti (ꝛ ꝓpterea). s. qꝛ infirm⁹ est ꝛ miseriis circundat⁹ (debet quẽadmodũ ꝓ populo) sibi subdito (ita etiã et ꝓ semetipso offerre dõa pꝛo pctĩs). s. suis dimittẽdis sicut ꝓ pctĩs ppli (Nec quisq̃ sibi assu. hono. s. pontificat⁹ (sed q̃ vocat̃ a deo tanq̃ aaron (ille eñ a deo vocatur q̃ debito modo instituit̃ (Sicut ꝛ xp̃s nõ semetipm̃ clarificauit: ita vt pontifex fieret). s. assumẽdo sibi honoꝛẽ pontificatus (sed q̃ locutus est ad eum) s. pr̃ qui gloꝛificauit ipsũ filiũ di. (Fili⁹ meus). s. naturalis nõ adoptiu⁹ (es tu) singulariter (ego hodie). i. in eternitate (genui te) ille qui sic locutus est ad eũ: clarificauit eum) quẽadmodũ ꝛ in alio loco dicit). s. in ps. cix. (Tu es sacerdos ineternum) non ad temp⁹ sicut aaron (scd̃m oꝛdinem melchisedech) id est scd̃m dignitatem et ritum oꝛdinis sacerdotalis melchisedech.

¶ Sequuntur nunc vlterius epystole de virginibus. ii. Coꝛinth. x. ꝛ xi. capi.

QUi gl'iat̃ i dño gloꝛietur Nõ enĩ q̃ seipsũ cõmendat ille pꝛobat⁹ est sed quẽ deus commendat. Hic incipit. xi. ca. Utinã sustineretis modicũ q̃d isipientie mee: sed ꝛ suppoꝛtate me. Emuloꝛ enĩ vos dei emulatiõe Despõdi enĩ vos vni viro virginẽ castã exhibere chꝛisto.

Postilla.

¶ Qui gl'iatur i dño gloꝛi. ꝛc. Ante initiũ huius epl'e scri. san. paulus i co

cap.di. Non audemus nos inserere aut cō-
parare quibusdam qui seipsos commendāt.
Tunc sequitur p̄ns epystola (Fratres. Qui
gloriatur) Glo. siue ego siue ali⁹ (i dn̄o glo-
rietur.) Ly. q.d. de bono opere nō michi glo
riam attribuo: sed deo. a quo oē bonū est si-
cut a principali agente non eni qui seipsum
commendat). i. propriā gloriā querēs (ille p
batus est. i. approbat⁹ a deo: (sed quē deus
commendat) Ly. i. commēdabilē facit virtu-
tibus. Hic incipit ix. cap (Utinā sustineretis
modicū quid insipiētie mee. Glo. q modicū
gloriarer de regimine meo: q̄ reuera pl⁹ pos
sem gloriari: quod tñ scdm̄ estimationem in
discretorꝫ reputatur in insipiētia: sed ꝛ sup-
portate me. Glo. i. patienter audite sicut sub
diti prelatū suū (Emulor eni vos) Ly. i. fer-
uenter diligo (dei emulatiōe). i. caritatiua di
lectione (despōdi eni vos). i. anulo fidei (vni
viro). i. xp̄o (virginē) Ly. q̄tum ad fidei inte-
gritatem (castā) q̄tum ad vite puritatem (ex
hibere xp̄o) qui solus ē sponsus ecclesie.

¶ Alia epystola de virginibus
.i Cor. vii.

De virginib⁹ p̄ceptū nō habeo: cōsiliū aūt do tā-
q̄ misericordiā consecut⁹ a deo
vt sim fidelis Existimo enī hoc
bonū esse ꝓpter instātē necessi
tatē: qm̄ homini bonū ē sic esse
Alligat⁹ es vxori noli q̄rere vxo
rē solutionem Solut⁹ aūt acce
peris vxorem Si āt acceperis
vxorē: nō peccasti: ꝛ si nupserit
virgo nō peccauit: tribulatio-
nē tñ carnis hēbunt huiusmōi
Ego āt vobis parco Hoc itaq̄
dico frēs: tp̄s breue ē. reliquū ē
vt ꝛ q̄ habent vxores tanq̄ nō
habētes sint. ꝛ q̄ flēt tāq̄ nō flē
tes. ꝛ q̄ gaudēt: tanq̄ nō gaudē
tes ꝛ q̄ emūt tanq̄ nō possidē-
tes. ꝛ q̄ vtūtur hoc mūdo tanq̄
nō vtant̄ Preterit eī figura hu
i⁹ mūdi Uolo aūt vos sine solli
citudine esse Qui āt sine vxore ē
sollicit⁹ ē q̄ dn̄i sūt: quomō pla-
ceat deo Qui āt cū vxore ē: solli
cit⁹ est q̄ sūt mūdi quō placeat
vxori: ꝛ diuis⁹ Et mulier innu-
pta ꝛ virgo cogitat q̄ dn̄i sūt vt
sit scā in corpore ꝛ spū: i xp̄o ie
su dn̄o nr̄o. Postilla.

¶ De virginib⁹ preceptū nō
habeo ꝛc. Ante initiū huius epystole scribit
san. paulus in eodē ca. Sanctificatus est vir
infidelis per muliērem. Tunc sequitur pre-
sens epl'a. que legitur in missa de virginib⁹.
(Fratres de virginibus preceptū nō habeo)
Glo. i. vt contineāt vel nubāt (cōsiliū autē
do) Ly. tanq̄ de meliori bono. i. de continen
do tanq̄ miam cōsecutus a deo) Glo. i. apo-
stolatum michi misericorditer cōcessum vt (si
fidelis) in dispensatiōe mihi credita. Unū cre
dendum est mihi in consiliis. vñ ex hoc habe
tur q acquiescendum est cōsilio prelati (exi-
stimo eni hoc esse bonū. Glo. i. manere i vir
ginitate proptē instantē necessitatē: (qm̄ hō
bonū est sic esse) Ly. ad vitandū occupatio-
nem circa necessaria vite p̄ntis que incūbūt
cōiugatis circa ꝓuisionē vxoris ꝛ ꝓlis p quā
retrahit a bono cōtemplatiōis ꝛ diuine dile-
ctiōis (alligatus es vxori. noli querere solu
tionem) Ly. q̄ fortitāt aderes p incōtinētiā.
Experti eni delectationē venereorꝫ in actu
cōiugali reuertunt̄ ad eā de facili (solutus es
ab vxore. noli q̄rere vxorē) si vis cōtinere qd̄
maius est bonū (si aūt acceperis vxorē n̄ pec
casti () Ly. q̄ hoc est licitū viro: ꝛ etiā mulie-
ri (ꝛ si nupserit virgo nō peccauit) ꝛ est mani
feste cōtra illos hereticos q̄ condēnant ma-
trimonium (tribulationem tñ carnis habe-
bunt hmōi.) Glo. i. cōiugati q̄ habebūt solli
citudinē ꝛ afflictionē p rebus necessariis p-
curandis ꝛ sibi et pueris suis. Unū leuius est
esse sine coniugio (ego aūt vobis parco) Ly.
q.d. nō solū ostēdā vobis viam perfectionis
qui difficilis est in obseruantia virginitatis
sed etiā matrimoniū concedo: ad quod licite
potestis accedere cōdescendendo in hoc infir-
mitati vestre (hoc itaq̄ dico fratres tempus
breue est.) Ly. i. vite hūane. ergo quilibet de
bet inq̄tum potest ad perfectionē conari ꝫ

diu hꝫ tempꝰ merendi (Reliquum est). i. hoc solū restat ad agendū (vt qui hñt vxores tanꝙ nō hñtes sint. Ly. qđ fit dupl'r. Uno modo vt reddāt debitū nō tñ exigāt. Alio mō perfectius vt vterqꝫ cōiugū de cōi cōsensu incipiant cōtinere ꝓpter maius bonū adipiscēdū. (et qui flent. i. tristitie materie hñt quod frequentiꝰ cōtingit in matrimonio ꝓpter varios casus cōtigētes circa cōiugē / ꝓlē ⁊ familiā tanꝙ non flētes). i. patienť sustinendo: et ex spe retributiōis eterne cōsolationē recipiendo (et qui gaudēt). i. materiā gaudēdi habent ex aliqua tꝑali ꝓsperitate circa se: ⁊ ꝓlē: ⁊ familiā cōtingentē (tanꝙ non gaudentes) cogitando ꝙ nō est multū gaudendū nisi de bonis spūalibꝰ: et eternis. Prosperitas enī tꝑalis frequenter vertit magis in nocumentū (⁊ qui emūt tanꝙ nō possidētes) Ly. cogitādo ꝙ nō habemus hic ciuitatē manentem: sꝫ futurā inquirimꝰ (⁊ q̄ vtunť hoc mūdo (Ly. i. qui pñt vti bonis huiꝰ mūdi eo ꝙ sunt diuites ⁊ corꝑe sani (tāꝙ nō vtanť. i. accipiēdo de bonis pñtibus ꝙtomīnꝰ pōt fieri: salua tñ decentia statꝰ ⁊ personaꝝ (preterit enī figura huiꝰ mūdi. q. d. mūdana: quasi nichil estimāda sunt: qꝛ preterit figura huius mundi) Ly. i. exterior pulchritudo q̄ est in cōtinua variabilitate: idcirco parū curādū est de bonis pñtis vite: qꝛ nichil est stabile (volo aūt vos sine sollicitudine eē) Ly. loquēdo de sollicitudine supflua spūalia ipediēte. (q̄ aūt sine vxore est sollicitꝰ q̄ dñi sūt: quō placeat deo). i. hꝫ aptitudinē vt de bonis spūalibus ⁊ eternis (qui aūt cū vxore est). i. in matrimonio (sollicitus est q̄ sunt mūdi: quō placeat vxori) ⁊ in casu vir potest se sollicite ornare (⁊ diuisus est). i. parti seruiat mūdo ⁊ partim deo ꝙtūcūqꝫ bñ viuat in matrimonio (⁊ mulier innupta). i. vidua (⁊ virgo cogitat). i. maiorē facultatem hꝫ cogitādi (que dñi sunt (. i. spiritualia ⁊ eterna (vt sit sc̄a). i. magis ꝙ nupta (corpore). i. corporalibꝰ bonis actiōibus et opibꝰ bōis (⁊ spūť. i. spūalibꝰ actionibus ⁊ virtutibus (in xp̄o iesu dño nostro.)

¶ Item alia ep̄la de virginibus Eccl'. li. ca.

Confitebor tibi dñe rex ⁊ collaudabo te deū saluatorē meū. Cōfitebor nomī tuo quoniā adiutor ⁊ protector michi: liberasti corpꝰ meū a ꝑditione: a laq̄o ligue inique: ⁊ a labiis operātiū mendaciū. Et in cōspectu astantiū factꝰ es michi adiutor: ⁊ liberasti me secūduz multitudinē misericordie nois tui. A rugientibꝰ preparatis ad escā de manibꝰ querētiū aīam meā: ⁊ de portis tribulationū q̄ circūdederūt me. A pressura flāme q̄ circūdedit me: ⁊ in medio ignis nō sū estuata. De altitudine vētris inferi: ⁊ a lingua coinq̄nata: ⁊ a v̄bo mēdacii. A rege iniquo: ⁊ a līgua iniusta liberasti me.

Postilla

¶ Confitebor tibi dñe rex. ⁊c. Ante initiū illiꝰ lectōis. hē sic. Doctrina sapie ⁊ disciplīe scribit in codice isto. iesus filius syrach hierosolimita. Btūs q̄ versať in istis bōis: nisi q̄ ponit illa in corde suo sapiēs erit. Tūc sequiť pñs lcō q̄ legť ꝑ ep̄la in missa de virginibꝰ (Cōfitebor tibi dñe) Ly. oīm rex ꝑ creationē (rex) ꝑ eoꝝ gubernationē (⁊ collaudabo te deū saluatorē meū) ꝑ spālem mei ꝓtectionē (cōfitebor noī tuo (. i. laudis qm̄ adiutor ⁊ ꝓtector factꝰ es mihi. i. ꝓtector in temptatiōe dyaboli: et adiutor i ꝓmotiōe boni (⁊ liberasti corpus meū a perditiōe). i. a vicio gule et luxurie (a laqueo lingue iniq̄). i. a vicio detractiōis (⁊ a labiis operantiū mendaciū. i. perniciosū (et in cōspectu astātiū (. i. angeloꝝ qui ibi stāt (factꝰ es mihi adiutor) cōtra hostes corꝑales ⁊ spūales ⁊ liberasti me scđm multitudinē mie nois tui a rugientibꝰ ꝑparatis ad escā de manibus q̄rētiū aīam meā) qꝛ dyabolus tanꝙ leo rugiēs circuit q̄rens quem deuoret. i. Pe. v. (⁊ de portis) tribulationū que circūdederūt me. a pressura flāme. i. incensiuaꝝ libidīs (que circundederūt me) scꝫ per fomitem existem in carne mea (in medio ignis). i. libidinosi ardoris (nō sū estuata. De altitudīe. i. ꝓfūditate (vētris iferi). i. h̄ ꝑte sūt dānati: sꝫ ad libū pēm descēdebāt tūc sci (⁊ a ligua coīq̄nata). i. v̄bis scurrilibꝰ ⁊ imūdis (⁊ a v̄bo mēdacii). i. ꝑniciosi (a rege iniquo). i. dyabolo q̄ ē rex sup oēs filios sugbie (et a ligua iniusta). i. calūniante alios sine cā (liberasti me) scđm multitudinē mie nois tui.

¶ Alia epla de virginibus Sap.viii.ca.

SApiētiā vicit maliciam Attingit ergo a fine vsq3 ad finē fortiter: & disponit oīa suauiter Hanc amaui & exq̄siui eā a iuuētute mea. & q̄siui michi eā sponsā assumere: & amator fact⁹ sū forme illi⁹. Generositatē illi⁹ glorificat habēs cōtuberniū dei. Sz & dn̄s oīm dilexit eā Doctrix ē ei discipline dei & electrix operū illius. Postilla.

¶ Sapiētia vicit maliciā. &c.

Ante initiū huius eple siue lectionis scribit salomon sic. Neminē eni diligit deus nisi eū qui cū sapia inhitat &c. Tūc seqtur pns lectō (Sapia).s.eterna(vincit maliciā. Attingit ergo a fine vsq3 ad finē fortiter).s.oīa creata penetrando sua virtute (et disponit oīa suauiter) q2 dat oībus creaturis formas et inclinatiōes p quas mouēt naturaliter act⁹ suos Sicut lapidi grauitatē per quā naturaliter tendit deorsū, hāc amaui .s.singulariter et q̄siui michi eā sponsā assumere.i.eius meditationis⁹ insepabilr adherere & amator fact⁹ sum forme illius. Est eni decor aie assimilās eā decori creatoris generositatē illius glorificat.i.glorosam cōstituitur cōtuberniū hn̄s dei.i.homo habēs cōtuberniū dei p caritatē per quā homo manet in deo & deus in eo: sed et dn̄s oīm dilexit eā:scz in spūs ipsa fecit hoīes diligibiles deo :doctrix est eni disciplinē dei. Nā donū sapiētie facit habentē subdere mandatis diuinis &c. electrix operum illius. Nā per ipsam eligit homo opa deo placita.

¶ Alia epistola que legitur in missis cōmunibus pro defunctis Apocap.xiiii.cap.

IN dieb⁹ illis Audiui vocē d celo dicētē michi Scribe btī mortui q̄ ī dn̄o moriūtur A mō iā dicit spūs vt reqescāt a laboribus suis. Opa eī illorum sequunt̄ illos. Postilla.

¶ In diebus illis. Audiui vocē de celo dicentem michi. Scribe tanq̄ rem nobilissimam Beati mortui qui in domino moriunt̄.s.y.in confessione domini nostri iesu xpi. A modo iam dicit spiritus scz sanct⁹ qui cum patre et filio est vnus de⁹ requiescant a laboribus suis. Nā in beatitudine appetit⁹ totaliter quietabit̄ opera eī illor.s. que sūt meritoria vite eterne sequūtur illos scz i beatitudine quam recipiūt pro ipsis.

¶ Sequitur alia epla que legitur in presētia defuncti.i.Tessalo.iiii.cap.

NOlum⁹ vos ignorare de dormientib⁹: vt nō ztristemini sicut & ceteri q̄ spē non habent Si eni credim⁹ q̄ iesus mortu⁹ ē & resurrexit ita & deus eos q̄ dormierūt per iesū adducet cū eo. Hoc eni vobis dicim⁹ verbo dn̄i: q2 nos q̄ viuimus q̄ residui sum⁹ ī aduentu dn̄i nō p̄uenim⁹ eos q̄ dormierūt. Qm ipse dn̄s in iussu & ī voce archāgeli & ī tuba dei descendet de celo: & mortui q̄ ī christo sūt resurgēt primi. Deīde nos q̄ viuim⁹ q̄ relīqmur: simul rapiemur cū ill' ī nubib⁹ obuiā christo ī aera & sic sēper cū dn̄o erimus Itaq3 consolamini inuicem ī verbis istis. Postilla.

¶ Nolum⁹ āt vos ignorare &c.

Ante initium illi⁹ epystole scribit sctus paulus in eo cap.di. Rogamus vos fratres vt honeste ambuletis ad eos qui foris sunt: et nullius in aliquid desideretis. Tunc sequitur pn̄s epystola. Nolum⁹ vos ignorare &c. Gor.scilicet de mortuis quos dormiētes appellat propter resurrectiōis facultatem: ita eī de facili excitabunt̄ de morte sicut dormientes a somno: vt non contristemini inconsolabiliter de morte amicor̄ sicut et ceteri scilicet infideles qui spē nō habent scilz resurrectionis future. Sciendū q̄ infideles qui nō hn̄t

fidē resurrectiōis: tales hñt magnā cām aīal eos defūctos lugēdi quasi isolubiliter nō aūt sicut xp̄iani q̄ hñt spem resurgendi. ꝓpter qđ reprehensibile est xp̄ianis imoderate mortuos lugere: qꝫ in hoc assimulantur infidelib⁹ spē future resurrectionis nō hñtib⁹. Lugere aūt defūctos moderate est op⁹ pietatis (Si eīm cre dim⁹ ꝙ iesus mortu⁹ est ⁊ resurrexit) Si pro qꝫ: nā ad articulos fidei ꝑtinet credere iesuꝫ de mortuū fuisse: de resurrexisse (ita et de⁹) s. pr̄ q̄ suscitauit iesū (eos q̄ dormierūt). i. sōno mortis (p iesū). i. in fide iesu xp̄i (adducet). s. vt sint i eadē btitudine ⁊ imortalitate (cū eo). i. cū xp̄o. vñ Joh. xii. Volo pr̄ vt vbi ego sum: illic sit et minister me⁹ (hoc eīm vobis dicimus i verbo dñi). s. qđ docuit nos (qꝫ nos q̄ viui mꝰ. Gor. i. q̄ nūc viuem⁹ (q̄ residui sum⁹). s. adhuc viui relictis ceteris iā mortuis i aductu dñi. s. ad iudiciū (ñ pueniem⁹) Ly. i. resurrectōe futura (eos q̄ dormierūt). i. lōgo tp̄e añ mortui sūt: qꝫ resurrectio fiet virtute diuina que operantur i instāti: qꝫ in momēto i ictu ocli resurgent mortui (qm̄ ip̄e dñs). s. in ꝓpria ꝑsona (in iussu) Gor. i. imperandi ptāte. nō in hũilitate sicut in p'rio aductu. Nō eq̄tabit super asinā: nō portabit crucē in dorso suo: vt pꝫ Math. xxiiii. Videbūt filiū hoīs veniētē cū ptāte magna ⁊ maiestate (⁊ in voce archāgeli). s. facta ministerio alicui⁹ archāgeli qua dicet. Surgite mortui venite ad iudiciū (et i tuba dei). s. xp̄i. Et vocat vocē illā tubā ꝓpter sonū ei⁹ terribilē (descēdet de celo) localiter in aere. Nā iudicabit in forma hũana. sicut hꝫ Actu. i. Hic ie'⁹ q̄ assūpt⁹ est a vobis in celū sic veniet quēadmodū vidistis eū eūtē in celū (⁊ mortui q̄ in xp̄o sūt). i. in ei⁹ fide mortui (resurgēt primi) tp̄e scđꝫ quosdā scđꝫ alios nō tp̄e sed dignitate: deinde nosq̄ viuimꝰ) Gor. i. illi de nobis q̄ ceteris mortuis tūc viui erūt (q̄ relinquimur). i. qui residui ab antixp̄i ꝑsecutionib⁹ erim⁹ (sil' cū illis) q̄ nos ad requiem p̄cesserūt rapiemur in nubibus). s. ab angelis (obuiam xp̄o) Ly. i. venienti ad iudiciū (⁊ in aera) vbi ꝓferet sniam iudicii sup vallē iosaphat. Vñ iohelis. i. cōgregabo oēs gētes ⁊ deducā eas in vallē iosaphat qꝫ ibi sedebo vt iudicē oēs gētes (⁊ sic semper cū dño erimus) qꝫ electi a xp̄o non separabunt amplius: sed semꝑ erūt sibi cōiuncti non solū in aīa: sꝫ etiā in corpore (itaq; ꝯsolamini) Glo. ordinaria. s. de morte animarum (inuicem) scilꝫ alter ad alterum (in verbis istis) scilicet de resurrectiōe fideliū. ¶ Sequit alia po. i āniuersario defunctorꝫ. Machabeorꝫ. xii. cap.

In dieb⁹ illis. Vir fortissim⁹ iudas facta collatiōe duodecim milia dragmas argenti misit hierosolimā offerri ea ꝓ peccatis mortuorū: iuste ⁊ religiose de resurrectione cogitās. Nisi enī eos q̄ ceciderāt resurrecturos speraret: superfluū videretur ⁊ vanū orare ꝓ mortuis. Et qꝫ cōsiderabat ꝙ hi q̄ cū pietate dormitionem acceperant. optimā haberent repositā graciā. Sācta ergo ⁊ salubris ē cogitatio pro defunctis exorare: vt a pctis soluāt. Postilla.

¶ In dieb⁹ illis. Vir fortissim⁹ iudas. ⁊c. Ante initium huius eple' legitur de maximis preliis et triumphis q̄ iudas machabeus cum fratribus suis dei adiutorio obtinuit. Primo quādam ciuitatem firmā muro nomine casphym in qua hītabant turbe gmi- seraꝝ gētiū q̄ cōfidebāt in stabilitatē murorum remissius agebant maledictis lacessentes iudam ac blasphemantes et loquentes q̄ fas non est dicere. Machabeus autem inuocato diuino auxilio innumerabiles interfecit vt stagnum circumiacens sanguine fluēret. Item post hoc iudas machabeus cum sex milibus iuit contra thimotheū q̄ habuit. cx. milia peditum et equitum duo' milia quīgēta. Et iudas cū sex milibus prostrauit. xxx. M. virorꝫ. Item' post hoc mouit iudas machabeus exercitū contra gorgiā prepositū ydumee cum tribus milibus peditūꝫ ⁊ eq̄tū quingētis. Quib⁹ congress⁹ pauci ruere iudeorum. Post hoc venerunt sepelire interfectos de iudeis: et inuenerunt sub tunicis interfectorum de donariis ydolorꝫ. Ly. de reb⁹ preciosis cultui ydoloꝝ dedicatis a quibus lex prohibet. Deut. vii. Omnibus ergo manifestum est ob hāc causam eos corruisse oēs in ꝙ benedixerūt iustum iudiciū dñi q̄ occulta fecerat manifesta. Tunc post hoc sequitur presēs lectio (In diebus illis vir fortissimus iudas facta collatione duodecim milia dragmas argenti misit hierosolimam offerri ea

sibi pro pctis mortuoꝝ) L.y.i.interfectorū in bello. (Iuste et religiose de resurrectiōe.i. futura cogitās. Nisi eīm eos q̄ ceciderāt resurrecturos speraret superfluū videretur ꝯ vanum orare ꝑ mortuis. Et qꝫ cōsiderabat ꝙ hi q̄ cū pietate dormitionē acceperāt optimā haberēt repositā grām: Sancta ergo ꝯ salubris est cogitatio pro defunctis exorare: vt a pctis soluātur (sed forte videretur alicuiꝙ factū hoc fuit frustra: eo ꝙ isti sic interfecti videntur mortui in pctō mortali habētes secuꝫ donaria. R̄ndet nic. de ly. ꝙ iudas machabeus ꝯ socii eius debebāt probabiliter iudicare ꝙ illi interfecti penituissent in morte. et sic orationes et oblationes valebant eisꝙ mortui erant in statu salutis.

¶ In die sanctissime trinitatis quod celebratur in octa. penthe. ii. Corinth. xiii.

Fratres Gaudete pfecti estote: exortamini / idipsū sapite: pacē habete / ꝯ de⁹ pacis ꝯ dilectionis erit vobiscū salutate inuicē i osculo sancto salutāt vos oēs sācti Grā dn̄i nr̄i iesu xp̄i ꝯ charitas dei ꝯ cōicatio spūs sit sēper cū oīb⁹ vobis amē.

Postilla.

¶ Gaudete: perfecti estote ꝛc.

¶ Ante initiū hui⁹ eplē scr. san. pau. in eod ca. In ore duoꝝ vel triū testiū stat oē vbuꝫ. Tunc seqtur pn̄s epl'a. (Gaudete: perfecti estote) qꝫ hodie festum sctē trinitatis peragimus: necesse est aliqua de sctā trinitate breuiter loqui. vnde Aug. in lib. de tri. Hoc itaqꝫ vera ꝯ pia fide credenduꝫ est ꝙ trinitas sit vnus solus ꝯ ver⁹ deus. s. pr̄ ꝯ fili⁹ ꝯ spūssanctus. ꝯ hec trinitas vni⁹ eiusdēꝙ substantie: vel essentie creditur: que est summū bonuꝫ. Itē Aug. di. hec verba sctā trinitas nichil maius est in trib⁹ persōis simul noiatis q̄ i vna qualibet semel ꝯ ꝑ se dicta: qꝫ vnaqueqꝫ ꝑsōa plena est substātia in se: nō tn̄ tres substātie sunt sed vnus de⁹ ꝯ vna substātia / vna potētia / vna eternitas / vna magnitudo / vna bonitas / ꝯ vna essentia / pr̄ / filius / ꝯ spūssctūs. Itē sciendū ꝙ btā trinitas fideli est credenda: ꝯ nō curiose inuestigāda. vn̄ Ber. Scrutare hoc temeritas est: credere pietas: nosse vita eterna (Fratres) in veritate fidei glorātes (gaudete) ad virtuosum eīm ptinet de operibus virtutū gaudere (pfecti estote). i. ad pfectionē cōsequēdā tendite. qꝫ sicut nauis in fluuie posita ꝑ aque motū descēdit nisi remigetur in ꝯtrariū: sic aīa ex corruptiōe carnis et pronitate ꝯtinua ad malū descēdit a pfectione nisi conetur in ꝯtrariū (exhortamini vos maiores illos q̄ sunt minores (idipm sapite). i. vos minores cū maiorib⁹ (pacē habete) L.y. quā xp̄s nobis hereditarie cōseruandā reliquit. vt pꝫ Joh. xiiii. Pacē relinquo vobis ꝛc. ꝯ deus pacis) . i. dator ꝯ amator pacis (ꝯ dilectiōis) qꝫ caritas cōcomitatur veram pacē eo ꝙ ꝑ caritatē deus est in hoīe: et ipse ī eo (erit vobiscū) per grām in pn̄ti: et gloriā in futuro grā dn̄i nostri iesu x p̄i ꝯ caritas dei ꝯ cōicatio sctī spūs) Guil. lug. in illis verbis innuit trinitatē personaꝝ. Primo ꝑsonā filii: ibi Grā dn̄i nostri iesu xp̄i. Secūdo personam patris: ibi Et charitas dei. s. pr̄is Tercio personam spūssancti: ibi Et cōicatio sancti spūs (sit semper cum oībus vobis Amē.

¶ In festo sancte trinitatis Ro. xi. ca.

O Altitudo diuitiarū sapiētie ꝯ scientie dei quā īcōprehensibilia sūt iudicia eius: ꝯ īuestigabiles vie ei⁹ Quis eīm cognouit sensū dn̄i aut q̄s consiliari⁹ ei⁹ fuit: aut q̄s prior dedit illi: ꝯ retribuet ei: quoniaꝫ ex ipso ꝯ per ipsū ꝯ ī ipso sūt oīa Ipsi honor et gloria: in secula seculorū amen.

Postilla.

O altitudo diuitiarū sapiētie. et scientie ꝛc. Ante initiū illius epistole scribit sctūs paulus in eo ca. di. Noli altum sapere: sed time. Tunc sequitur pn̄s epl'a. (O altitudo diuitiaꝝ) Gor. i. abundantie et copiositatis (sapīe) que est de diuinis ꝯ spūalib⁹ de qua. Jsa. xx. ca. Non est inuestigatio sapiētie eius ꝯ in psal. cxlvi. Et sapientie eius nō est numerus (et scīe dei) que est de rebus hūanis ad Coll' iii. In ipso sunt omnes thesauri sapientie et scientie (q̄ incomprehensibilia sunt iudicia eius.) Gor. i. dispositiōes ei⁹ de omnibus reb⁹. Unde psal. xxxv. Judicia eius abyssus multa) et inuestigabiles vie ei⁹) id est impletiōes dispositiōis in quibus oīb⁹ est mīa et veritas Un̄ psalm. xxiiii. Uniuerse

vie dñi mia et veritas. Quoꝝ rationes a no bis nõ possunt attingi. Unde Eccl. vii. Intel lexi q̄ oĩm operum dñi nullã possit homo inue nire rationẽ (quis enim cognouit sensuz dñi) de dispositione reꝝ. q. d. nullus aut quis cõsilia rius eius fuit. Uñ. dñs et consilia qualiter sic vel sic res disponeret. q. d. null⁹ (aut quis prior dedit illi ꝛ retribuetur ei) q. d. nullus qꝫ hoc est impossibile: qꝫ oẽm virtutẽ non so lũ operandi sed etiã cogitandi et essendi ab ipso habemus q̄d declarat hic sbr̃ di. (qm̃ ex ipso et per ipm̃ et in ipso sunt oĩa) Scꝫ. supio ra inferiora ꝛ media spũalia ꝛ corporalia et vtrisq̄ ꝯposita. Et in istis verbis innuit a postol⁹ trinitatẽ personarũ in essentia dña per hoc q̄ dicit ex ipso innuit personã patris per hoc q̄ dicit per ipm̃ innuit personã filii: per hoc q̄ dicit in ipso innuit personã spũssã cti. Ecce distinctio seu pluralitas personarũ. Ipsi honor et gloria) ecce vnitas essentie. Nõ em̃ dicit ipsis: sed ipsi (honor et gloria i secula seculorum Amen.

¶ In festo dedicationis Apocal. xxi. capitu.

Uidi ciuitatẽ sãctã hie rusalẽ nouã descẽdẽtẽ de celo a deo paratã sicut spõsã ornatã viro suo Et audiui vo cẽ magnã de throno dicẽtẽ Ec ce tabernaculũ dei cũ hoĩbus ꝛ habitabit cũ eis Et ipsi popul⁹ eius erũt: ꝛ ipse deus cũ eis erit eoꝝ deus. Et absterget de⁹ om nẽ lachrimã ab oculis eorum ꝛ mors vltra nõ erit neq̄ luctus neq̄ clamor neq̄ dolor erit vl tra q̄ priora abierũt Et dixit q̄ se debat ĩ throno. Ecce noua facio oĩa.

Postilla.

Uidi ciuitatẽ sãctã hierusalẽ ꝛc. Ante initium illius epystole scribit sctũs Johannes in eodem capitulo dicens. Uidi celum nouum et terram nouam. primum enim celum et prima terra abiit. Ly. hec omnia in fine mundi innouabuntur. et in melius mu tabitur in claritate vt patet Luce. xx. Celũ et terra transibunt: non q̄tum ad substanti am: sed q̄tum ad formam: et hoc totuz cedet ad gloriam electorum qui ex creaturis lau dant deum. Tunc sequitur presens epystola (In diebus illis) Hic sanctus Johannes de scribit innouationem humane nature q̄tuz ad electos dicens. Uidi ciuitatem sctãm hie rusalẽ Ly. i. electoꝝ societatẽ perfecta chari tate vnitam (nouã Ly. q̄tũ ad corporis glori riam. Corpora eñi sctõrum que sunt corrupti bilia / grossa: ponderosa / ꝛ obscura resurgẽt immortalia / subtilia / agilia / clara / et hoc fit ex glorie animarum ad corpora redundã tia (descendentem de celo. Ly. nam aĩe beate descendent de celo vt corpora resumant et in iudicio compareant (a deo paratam) Ly. do tibus anime et corporis (sicut sponsam orna tam (virtutibus (viro suo). id est ad honorẽ viri sui. scꝫ christi (et audiui vocem magnaz de throno) scꝫ diuine maiestatis (dicentẽ. Ec ce tabernaculum dei cum hominibus ꝛ habi tabit cũ eis. Ly. habitatio enim dei cũ homi nib⁹ erit inseparabilis: qꝫ beati semp habe bunt apertam visionẽ ꝛ perfectã fruitionem (Et ipsi populus eius erunt) scꝫ beati erunt sicut ꝛ ipse beatus est. Uñ psal. cxliii. Beat⁹ pplˢ cuius dñs deus eius vnde et Leuit. xxvi Ego ero vester deus vosq̄ eritis michi popu lus / et ipse deus cum eis erit eorum deus.) Glosa ordinaria. quia nunq̄ ab eis expelle tur: quia nunq̄ peccabunt contra deum (Et absterget deus omnẽ lachrymã ab oculis eo rum) diuerse sunt lachryme quibus ĩ hac vi ta affliguntur electi: et ideo in futurum fu gatis doloribus: omnis lachryma ab oculis eorũ dicitur abstergi (et mors vltra nõ erit) id est separatio anime et corporis (neq̄ luct⁹ pro aliis miseriis: neq̄ clamor) scilicet ꝓ pu gna spiritus ad carnem (neq̄ dolor) de pec catis propriis (erit vltra) vnde Esa. li. Leti tia sempiterna sup capita eorum: gaudium et letitiam tenebunt: et fugiet dolor et gemi tus (que prima abierunt) Hap. in presenti vi ta. boni hec iam enumerata sustinent. sed in futura vita nichil mali sustinebunt (et dixit qui sedebat in throno) scilicet deus omnipo tens qui presidet ecclesie sue (Ecce noua fa cio oĩa) Ly. s. celos et elementa: et electorum corpora vt patz Esa. lxv. Ecce ego creo celos nouos et terram nouam.

¶ Incipit vlterius postilla sup euãgelia de sanctis p anni circulũ: vnacq̄ ferialib⁹ eorũ dem. Et primo in vigilia sancti andree apl̃i. Euangelium Secundum Johannem. i. ca.

In illo tp̄e Stabat iohannes ⁊ ex discipl'is ei⁹ duo Et respiciēs iesū ābulātē dixit Ecce agn⁹ dei. Et audierūt eū duo discipuli loquentē: ⁊ secuti sūt iesū Cōuers⁹ aūt ies⁹ vt videns eos sequentes se dixit eis. Quid queritis? Qui dixerūt ei Rabbi qd est īterpretatū magister vbi habitas? Dixit eis. Venite ⁊ videte. Venerūt ⁊ viderūt vbi maneret: ⁊ apud eū māserūt die illo. Hora aūt erat quasi decima. Erat aūt andreas frater symonis petri vn⁹ ex duobus q̄ audierāt a iohāne ⁊ secuti fuerāt eū. Inuenit hic primū fratrē suū symonē: ⁊ dixit ei. Inuenim⁹ messiā: qd est īterpretatū christ⁹ Et adduxit eū ad iesum. Intuit⁹ aūt eū ies⁹ dixit Tu es symō fili⁹ iohāna Tu vocaberis cephas: qd interp̄tatur petrus In crastinū aūt voluit exire i galileā: ⁊ inuenit philippū: et dixit ei ies⁹. Sequere me Erat aūt philipp⁹ a bethsaida ciuitate andree ⁊ petri. Inuenit philipp⁹ nathanaelē ⁊ dixit ei Quē scripsit moyses i lege ⁊ pphete inuenim⁹ iesū filiū ioseph a nazareth Et dixit ei nathanael. A nazareth potest aliqd boni esse Dixit ei philipp⁹. Veni ⁊ vide. Vidit ies⁹ nathanaelē venientē ad se: ⁊ dixit de eo. Ecce vere israelita: i quo dolus nō est Dixit ei nathanael. Vn̄ me nosti? Rn̄dit ies⁹: ⁊ dixit ei. Priusq̄ philipp⁹ te vocaret cū esses sub ficu vidi te. Rn̄dit ei nathanael: et ait Rabbi tu es fili⁹ dei. Tu es rex isrl'. Rn̄dit iesus ⁊ dixit ei Q2 dixi tibi vidi te sub ficu credis maius his videbis Et dixit ei. Amen amē dico vob' videbitis celū apertū ⁊ āgelos dei ascēdētes ⁊ descēdentes supra filiū hoi's.

Postilla.

In illo tp̄e. Stabat iohānes et ex discipulis ei⁹ ⁊c. Prosequitur in hoc euāgelio iohannes euangelista testimonium de xp̄o quod perhibebat iohānes baptista dicēs (Stabat) in quo ostēditur quomodo iohēs baptista paratus erat ad exercendum suum officium testificando de christo baptizando ⁊ docendo. Unde subditur. (Et respiciens iesū ambulantem) scilicet prope locū vbi stabat Johannes quia christus postq̄ baptizatus est a iohanne ad tempus moratus est prope locum: et factus est iohāni familiaris: vt sic iohannes frequenter diceret testimoniū de xp̄o in sua presentia: vt sic ab aliis cognosceretur. vnde subditur. (Ecce agnus dei) breuiter repetit euangelista testimoniū qd fuerat prius dictum. ideo omittit illud qd plenius supra dictū ē. s. qui tollit petā mūdi (Ecce agn⁹ dei) .i. a deo missus immolād⁹: vt hostia acceptissima (Et audierūt ⁊c.) Hic ponitur fruct⁹ p̄dicti testimonii. Et diuiditur in tres partes. qr primo ponitur fruct⁹ sequēs ex iohānis testificatione. scdo ex discipuli cōuersi predicatiōe. ibi Erat aūt andreas. tercio ex xp̄i vocatiōe: ibi in crastinū Fruct⁹ āt prim⁹ fuit cōuersio discipl'oꝝ ioh'ıs ad xp̄m. q̄ fuit p iohānē inchoata: inq̄tū sui discipli testimoniū eius reuerentē audierūt et tanq̄ verissimū executi sunt in ope. (Et hoc est qd dr̄ Et audierūt eū duo discipuli loquentē ⁊ secuti sunt iesum desiderātes ei adherere et eius doctrinā audire Sz ista cōuersio cōsūmata ē p ip̄m xp̄m. vn̄ subdit (cōuersus autem iesus) ex sua benignitate et mīa (et v-

deus eos sequentes se dixit eis. Quid queritis
q.d. paratus sum ad voluntatē vestrā. nec pe
tiit hoc ex ignorantia: vt aliquid addisceat. sz vt
ex eorum responsione eos cōuenientius diri
gat. Sicut Gene. iii. dixit dñs adam vbi es
vt ex responsione conuenti⁹ argueret ipsū.
Sequitur (Qui dixerunt ei rabbi) Quod di
citur interpretatum magister. Istud quod
dz interpretatū magister nō est de verbis eo
rū: sed est verbum euāgeliste interp̄tātis no
men hebraicum. quod est rabbi. Unde dixe
runt. (Rabbi vbi habitas) querentes domū
eius tanq̄ studiosi discipuli. vt possent freq̄n
tēr cū eo ⁊ ab eo instrui (Dixit eis venite ⁊ vi
dete) liberaliter cōdescendens petitioni eoꝝ
Sz q2 dictū est de domo christi: hic vi detur cō
tradicere ei quod dicitur. Mathei. viii. Fili⁹
hominis non habet vbi caput suum reclinet
Dicendū q̄ in matheo dz non habuisse pro
priū domiciliū: nō tamen negatur quin ha
buerit sicut hospes domū accōmodatā p̄ tpe
ad manēdū. Sicut enī freq̄nter fuit in domo
marthe: ⁊ eodē mō ad tps mansit ppe iohēm
post baptismū suū rō ib⁹ p̄dictis: tn̄ in hospi
tio alieno. Quod pz ex hoc q̄ nō erat de loco
illo: sed de nazareth. Seq̄tur (venerūt ⁊ vide
rūt vbi manebat sicut hospes: vt dictum est.
(Et apud eū mānserūt die illo) audiētes ver
ba vite ab eo (hora autem erat quasi decima
id est prope vesperam. Ex quo apparet ardor
eoꝝ ad audiendū xp̄m q2 cū hora vespertina
soleant hoīes reuerti ad ppria domicilia: tn̄
oībus dimissis mānserūt cū ipso vsq3 in crasti
nū desiderio audiendi ip̄m (Erat autē andre
as. ⁊c.) Hic cōr ponitur fructus pueniens ex
discipuli cōuersione: q2 audita xp̄i doctrina
statim fuit ad q̄rendū frēm suū ad audiendū
ip̄m xp̄m. Et hoc est quod dz. (Erat autē. ⁊c.
Secuti fuerūt eū). s. xp̄m. Nomen autē alte
rius discipuli hic tacet: q2 mod⁹ scribētiū est
tacere proprias laudes vel saltem loq̄ de se
sicut de alio. Sicut iohis vlt. cap. dicit iohēs
euangelista de seipso. Hic est discipulus ille.
⁊c. nō exprimēdo nomē suū. Et eodē modo lo
q̄tur hic q2 pbabiliter credit q̄ ip̄emet fuerit
cū andrea; q2 circūstātias loci ⁊ tp̄is describit
quasi ille qui p̄ntialiter vidit. Pōt etiā alit
dici q̄ solus andreas nominatur eo q̄ antiquior
et principalior erat. Unde et hanc prerogati
uā habuit q̄ fuit prim⁹ de xp̄i discipulis: q2
de duob⁹ primo adherentib⁹ xp̄o ip̄e fuit p̄n
cipalis et primus: sicut stephan⁹ fuit primus
martyr (Inuenit hic primum fratrem suū sy
monē) non inuenit eū a casu. sz diligentē que

situm et desiderans hēc eum frēm in religio
ne fidei sicut ⁊ in propinquitate carnali. con
tra illos q̄ proprios amicos retrahunt ab in
gressu religionis vn̄ sequitur (Et dixit ei. ⁊c.
xp̄s. i. vnctus: q2 xp̄s est rex ⁊ sacerdos vnct⁹
in humana natura plenitudine grē: sicut re
ges ⁊ sacerdotes in veteri testamēto munge
bantur corporali vnctione. Et benedicit̄ ha
nimus: q2 sufficienter erat instructus a xp̄o
per testimonia legis ⁊ pphetarum q̄ ip̄e erat
vere xp̄us. Et q2 confirmatio boni operis ē p
xp̄m. iō seq̄tur. (Et adduxit eū ad iesū) tum
q2 non cōfidebat de se q̄ posset eū sufficienter
instruere: tum q2 libenter ad magistrum re
dibat habita occasione (Intuit⁹ autē eū ies
non solū exterius: sed etiā interi⁹ videns ei⁹
deuotionē: q2 de⁹ intuebat coꝝ (dixit. Tu es
symon) i. vere obediens. q. d. nomen tuū cō
tue proprietati cōsonū (fili⁹ iohāna) Mat.
xvi. dz bariona. i. filius iohāna. Dicendū est
q̄ idē est nomē patris petri iona ⁊ iohanna
aliqualiter tn̄ diuersificatū sicut in latino ni
cholaus et colin⁹. vel aliter dicendū q̄ pate
petri erat binomius (Tu vocaberis cephas
. i. capit aneus. ⁊ idē sonat hoc nomē petr⁹ q
fundamentū hz quodāmō proprietatis capi
tis vn̄ Mat. xvi. q̄n dictū ē ei a xp̄o. Tu es pe
trus. ⁊c. non fuit nois noua impositio: sz no
minis prius īpositi cōmemoratio vel cōfirma
tio: q2 hic sibi fuit īpositū scd̄m Aug. Notan
dū q̄ mutatio nois facta a deo sp̄ facta est c
aliqua grā sp̄ali quā a deo cōsecut⁹ est ille
cui⁹ nomē mutat. Sicut iacob vocat⁹ est is
rael eo q̄ vidit dn̄m Gen. xxxii. Et abram vo
catus est abraham qn̄ facta fuit sibi pmissio
Gen. xvii. Sz cōtra illud dz hic de vocatio
petri ⁊ andree videtur illō esse qd̄ hr̄ Mat.
iiii. ābulans iesus iuxta mare galilee. ⁊c. Di
cendū q̄ prima vocatione vocati fuerūt a
fidē xp̄i: et ad xp̄i aliqualē familiaritatē in
ta iordanē scd̄m modū q̄ hic scribit: sz po
ea sup mare galilee fuerunt vocati ad apo
latū. ⁊ ideo tunc relictis retibus et naui: se
cuti sunt eū nō ampli⁹ ad propria reu
ri (In crastinū. ⁊c) Hic cōr ponitur fruct
ex xp̄i vocatione. Et primo describit phili
pi vocatio deinde ex hoc sequens nathana
lis conuersio. Circa primum sciendū q̄ xp̄s
venit ad baptismū iohis vt virtutē regen
randi tribueret aquis: ⁊ vt baptismū ioh
et eius doctrinā approbaret: ⁊ vt de xp̄o p
iohis testioniū latū in xp̄i p̄ntia ppl's ip̄m
cognosceret. ppter q̄ xp̄s ad tempus morat⁹
prope locum illū: vt supra dictum est. Et

hoc pacto voluit redire in galileã vbi fuerat nutrit⁹ ⁊ in illo reditu vocat⁹ est philipp⁹. et hoc ẽ qḋ dꝫ hic (In crastinũ aũt) .i. post vocationẽ petri) voluit exire in galileã) Qui ei mãsisset ꝓpe iordanẽ postq̃ fuit cognit⁹ a ꝑplo oẽs cucurrissẽt ad eũ ⁊ dimisissẽt iohãnẽ qḋ pꝫ ex effectu: qꝛ duo ex principalioꝛib⁹ discipulis iohĩs secuti sũt iã eũ: vt dictũ est. Et iõ volẽs deserere iohãn: ⁊ dare nobis exẽm fugiẽdi ad plausũ ppli ĩde recessit. Seqᷓt (Et inuenit philippũ) nõ a casu vel quasi ignotũ: sꝫ ex sua p̄oꝛdinatiõe vt eũ vocaret ad fidẽ ⁊ illuminaret. vñ seqᷓtur (⁊ dixit ei ies⁹ seqᷓre me) Qḋ ãt philipp⁹ secut⁹ est eũ statim credẽs nõ ẽ mirũ: qꝛ vox xp̄i nõ solũ hẽbat vim mouẽdi auditũ: sꝫ etiã aĩm. ⁊ subdit (Erat aũt philipp⁹ in bethsaida ĩ ciuitate andꝛee ⁊ petri) ⁊ ĩ hoc reddit rõ quare statĩ secut⁹ est xp̄ꝫ (Inuenit philipp⁹ ⁊c) Hic ponit ꝯñr nathanaelis ꝯuersio. Circa quã ꝯsiderãdũ q̃ philipp⁹ a xp̄o instruct⁹ iuit ad q̃rendũ nathanaelẽ frẽm suũ desiderãs eũ hẽre frẽm in fide sicut in carne. ⁊ hoc ẽ qḋ dꝫ hic (Inuẽit philipp⁹ nathanaelẽ) nõ a casu sꝫ diligẽter q̃situ͂ Iste aũt nathanael erat hõ lr̃at⁹ ⁊ doct⁹ in lege ⁊ ꝓphetis. ⁊ iõ philipp⁹ q̃uis eẽt parũ lr̃at⁹ a principio: tñ iã erat instruct⁹ a xp̄o in scripturis legis ⁊ ꝓphetaꝝ loq̄ntibꝫ de ip̄o. iõ ãnũciãdo xp̄m fratri suo, quẽ sciebat lr̃atũ incepit a testimonio legis ⁊ ꝓphetaꝝ dicẽs (Quẽ scripsit moyses in lege) hoc hẽ Gen. penul. ⁊ deu. xviii (Et ꝓphetis) oẽs ei ꝓphẽ de xp̄o loquũt: qꝛ ad xp̄ꝫ oẽs eoꝝ ꝓphetie principalit ordinabãtur (Inuenim⁹ iesũ) q. d. hoc nomẽ cõgruũ ẽ ꝓphis: qꝛ ꝓmittũt messiã saluatoꝛẽ. Hoc etiã nomẽ ponit exp̄sse de xp̄o Abacuc vl. Ego aũt in dño gaudebo: ⁊ exultabo in deo iesu. ⁊ ĩ plu. aliis locis (Filiũ ioseph) philipp⁹ hic loq̄tur scḋm cõẽ modũ loq̄ndi: qꝛ putabat ei⁹ fili⁹: vt hẽ lu. iii. ⁊ q̃uis nõ fuerit p̄r xp̄i: tñ in matrimonio fuit ꝯiũctus matri ei⁹. ⁊ ãbo descẽderant de stirpe dd̃ (A nazareth) loc⁹ etiã iste ꝯsonat scripture loq̄nti de xp̄o Esa. xi. vbi dꝫ scḋm hebꝛaicã veritatẽ. Egredit virga de radice iesse: ⁊ nazaren⁹ de radice eius ascẽdet. Et iõ nathanael itelligẽs hãc ꝯsonãtiã statĩ rñdit (A nazareth p̄t aliq̄d boni eẽ) affirmatiue scḋm Augu. aliter expõnitur hoc negatiue scḋm Chꝛiso. seu dubitatiue: qꝛ sicut dictũ est iste nathanael erat legisperitus: ⁊ iõ vidit q̃ duo prima nõ hẽbant calũniã. s. nomẽ ꝓpriũ qḋ est iesus: ⁊ genus. s. dauid. sꝫ de loco videbat esse ꝯtra scripturas. Michee. v. vbi exp̄sse dꝫ xp̄m nasciturũ ĩ bethleẽ. scḋm q̃ legis scribe rñderũt herodi q̃renti vbi xp̄s nasceretur q̃ bethleẽ erat natiuitas sue loc⁹ vt hẽ Math. ii. ꝓpter quã rñsionẽ dubitatiuã philippus duxit eũ ad iesũ vt ab illo pleni⁹ informaretur. ꝓpter qḋ seq̄tur (Dixit ei philippus. veni ⁊ vide) i. adisce ab eo. Notandũ hic q̃ scḋꝫ veritatẽ euãgelii xp̄s nat⁹ fuit in bethleẽ. sicut fuerat p̄dictũ ꝑ ꝓphetam: sꝫ ꝯcept⁹ fuit ⁊ nutrit⁹ in nazareth. vt hẽ. Lu. ii. ⁊ iiii. Et ꝓpter hoc vocat a ꝓphetis nazare⁹. ex quo pꝫ cõcoꝛdia ꝓphetaꝝ et euãgelistaꝝ) Vidit ies⁹ Hic describit cõuersio nathanaelis ꝯsũmata ꝑ xp̄m vbi xp̄s oñdit se veꝝ esse messiã ꝓmissu ex trib⁹ signis: qꝛ legisperiti signa q̃rebãt scḋm ponitur ibi. Rñdit iesus terciũ ibi. Rñdit nathanael. Primũ signũ fuit manifestatio occulti. s. intentiõis coꝛdis ⁊ puritatis cõscientie ip̄i⁹ nathanaelis: q̄ non poterat esse nota nisi virtute diuina. ⁊ hoc ẽ qḋ dꝫ hic (Vidit iesus nathanaelẽ venientẽ ad se) nõ solũ vidit exterius: sꝫ etiã vidit coꝛ ip̄ius interius vñ seq̄tur (Et dixit de eo Ecce vere israelita in quo dolus non est) qꝛ sine intentiõe doli ⁊ falsitatis veniebat vt veritatẽ cognosceret. (Dixit ei nathanael) Hic ponit scḋm signuꝫ qḋ est reuelatio occulti. Uidens autẽ nathanael q̃ cõditionẽ sue mẽtis expꝛesserat: q̄siuit vnde ip̄am sciebat dicẽs (Unde me nosti) Rñdit iesus et dixit ei) ꝑ reuelationẽ alteri⁹ occulti (Priusq̃ te philipp⁹ vocaret cũ eẽs sub ficu vidi te). i. cognoui propositũ coꝛdis tui. Ad lr̃am prius locuti fuerant d̄ xp̄o ad inuicẽ ip̄e ⁊ philippus sub ficu in tali distãtia q̃ xp̄s non poterat eos videre oculo coꝛpoꝛali: nec aliq̄s alius erat p̄ñs q̄ potuisset ei referre. Et iõ ꝓpter hoc signũ ⁊ p̄cedẽs nathanael statim ꝯfessus est ip̄sũ esse xp̄m. vñ seq̄tur (Rñdit ei nathanael. Tu es rex israel. i. ille) q̄ expectatur vt sit rex israel. Expectant eñ oẽs iudei messiã tp̄alem regẽ futuꝝ Et hoc mõ loq̄tur iste nathanael: q̄ non hẽbat adhuc noticiã ꝯfectã de xp̄o. nõ eñ videt intellexisse tũc ip̄ius diuinitatẽ: qꝛ nõ dixisset rex israel / sed poti⁹ mũdi Et ꝑ hoc q̃ dixit tu es fili⁹ dei nõ fuit confess⁹ ei⁹ diuinitatẽ sicut postea cõfessus est eã petrus: sed intellexit hãc filiationẽ ꝑ quãdã excellẽtiã gr̃e (Rñdit iesus) Hic ponitur terciũ signũ quod est reuelatio occulti futuri. Modus eñ cognitionis humane est vt ab imperfecto ad perfectum ducantur oꝛdinate. Ideo chꝛistus ipsum nathanaelem iã ipsum cognoscentem q̃tu⁹ ad gratie excellentiam vlterius deducit eum ad cognoscenduꝫ suam diuinitatem ꝑ obsequium angeloꝛum

sibi exhibendum tanq̄ superiori (Rn̄dit iesꝰ Credis me esse xp̄m) q̄tum ad gratie excellē tiam) Maius his videbitis). s. cognoscendo virtute substantie. (Et dixit ei). s. philippo et nathanaeli (Amen amen dico vobis) Amen idem est ꝙ fideliter. Et ideo vbi duplicabitur signum est maxime certitudinis & firmitatis (Videbitur celum apertum et angelos dei ascendentes & descendentes super filium hominis) In obsequium diuinitatis in humana natura latentis. Et hoc patuit in resurrectione xp̄i. similiter in eius ascensione: et etiā prius in passione. Potest queri sup predictis quare iste nathanael non fuerit vocatus ad aplantum cum xp̄o super alios fuerit cōmendatus vt patet ex predictis. Dicendū ꝙ xp̄s voluit primos fūdatores ecclie simplices homines eligere: ne prima conuersio hoiz ad fidem humane sapientie ascriberetur: sed diuine. Et propter hoc iste nathanael et nichodemus de quo habetur. Johan. iii. ca. non sunt instituti apli: q2 erant hoies litterati. fuerūt eni a principio ad fidē vocati: ne si a principio omnes fuissent simplices crederentur per oppositum. s. per ignorantiam decepti. Postq̄ vero fides catholica fuit radicata paulꝰ vocatꝰ est ad apostolatum q̄uis esset litteratus. Vn̄ dicitur prime Corin. i. Videte vocationē vestram fratres: quia multi sapientes rc.

¶ In festo eiusdem sancti andree apostoli. Euangelium scd̄m matheum. iiii. capi.

IN illo tp̄e. Ambulans iesꝰ iuxta mare galilee vidit duos fratres symonē q̄ vocatur petrꝰ / & andreā fratrē eiꝰ mittentes rethe in mare. Erāt eni piscatores & ait illis Venite post me faciā vos fieri piscatores hoim. At illi cōtinuo relictis rethibꝰ & naui secuti sūt eū Et procedens inde vidit alios duos fratres iacobū zebedei & iohānē fratrē eiꝰ in naui cū zebedeo patre eoꝝ reficiētes rethia sua et vocauit eos. Illi āt stati relictis rethibꝰ & p̄re secuti sūt eū. Po.

¶ In illo tp̄e Ambulans iesus iuxta mare. rc. Mathei. iiii. Marci. i. Luce. v. Hystoria huius euangelii facta est anno xp̄i xxxi. idus Junii. dn̄ica. luna. iii. inditiōe. iiii. Ante initium illius euāgelii scribit sanctus matheus in eodem capitulo. ꝙ postq̄ xp̄s ieiunauit. xl. diebus et. xl. noctibus in deserto: tunc postmodum venit & habitauit i capharnaum & i finibus zabulon & neptalim & cepit predicare & dicere. Penitentiaz agite: appropinquabit eni regnum celorum (Ambulans iesus iuxta mare galilee) Ly. mare illud est quidam lacus habens centum stadia longitudinis. & xl. latitudinis: per quam transit iordanis fluuius vt dicit Hieronimus Dicitur autem mare secundum modum hebraicum loquendi in quo magna congregatio aquarum vocatur mare: secundum illud Genesis primo capitulo. Congregationes aquarum appellauit maria. Vocatur etiam stagnum genezareth. vt patet Luce. v. Dicitur etiam mare galilee: q2 est in regione illa: et etiam dicitur aliquādo mare tyberiadis a ciuitate tyberia sita sup ip̄m mare (vidit duos fratres) Gor. non tantum corporaliter: sed etiam spiritualiter. vnde Chriso. Ad corda plusq̄ ad facies respiciens (symonem qui vocatur petrus et andream fratrem eius mittētes rethe in mare) Gorra. ad piscandum & ad querendū victum (Erant enim piscatores) vnde Chrisostomus Piscatores illitterati mittūtur ad predicandum: ne fides credentium non in virtute dei: sed in eloquētia siue in doctrina hoim putaretur (at illi cōtinuo relictis rethibꝰ secuti sunt eū) Vn̄ Chriso. In hoc docuerūt nos apli ꝙ nemo pōt terrena possidere et perfecte ad celestia peruenire. Rete inter celū & terrā cōstituitꝰ ostēdit ꝙ inter celestia & terrena nulla pōt esse piūctio. celestia: q2 spūalia & leuia sūt sursum ducunt. terrena q2 pōderosa & grauiora deorsum deponunt. Ly. Sciendum ꝙ isti apostoli legūtur ter vocati a xp̄o. Prima vocatio fuit imediate post baptismuz xp̄i: vt h̄r Johis. i. qn̄ duo discipuli iohis baptiste audierūt ip̄m dicentem xp̄o. Ecce agnus dei ecce qui tollit pctā mundi: & ibidez d2 ꝙ andreas frater symonis petri erat vnus ex duobus q̄ secuti fuerant iesum. et ibi dicitur quomodo andreas adduxit fratrem suuz symonē ad iesum. Secunda vocatio fuit in captura pisciū quam describit lucas. v. di. ꝙ xp̄s propter turbas irruentes ascendit in nauim petri ad p̄dicandum populo. & finita p̄dicatiōe iussit

relaxare rethe in capturam piscium. Et visa multitudine piscium captorum sciens petrus quod non poterat esse virtute humana procidit ad genua iesu dicens. Exi a me domine: quia homo peccator sum. Sed ille due vocationes non fuerunt proprie ad apostolatum sed ad quandam familiaritatem. Tercia vocatio fuit ista. de qua fit mentio in euangelio hodierno. quando relictis rethibus et naui secuti sunt iesum: amplius ad predicta negocia non reuersuri: sed intendentes doctrine christi: ergo dixit eis (Faciam vos fieri piscatores hominum. et procedens inde. etc.) Supra id est a loco illo ad alium (vidit alios duos fratres iacobum zebedei et Johannem fratrem eius in naui cum zebedeo patre eorum reficientes rethia sua) vnde Chrisostomus. id est reparantes quod maxime est paupertatis indicium vetera reparabant quia noua: vnde emerent non habebant (et vocauit eos) Supra duos vocat et destinat: vt patet Luce. x. Primo propter duos populos conuertendos scilicet iudeorum et gentilium. Secundo propter duplicem salutem: scilicet corporis et anime. Tercio propter testimonii veritatem. vt patet Deutero. xix. In ore duorum stat omne testimonium (Illi autem statim relictis retibus et patre secuti sunt eum) Sed queritur hic quomodo isti apostoli relictis omnibus secuti sunt eum? Dicendum secundum Ly. quod in christo erat virtus diuinitatis: et ideo sicut poterat exterius vocare per vocem: ita potuit interius attrahere pro voluntate sua per inspirationem. Item notandum quod christus simplices piscatores potius constituit apostolos et predicatores euangelii quam litteratos / vt fides euangelii magis attribueretur sapientie diuine quam humane.

¶ In die sancti Nicholai. Euangelium.

In illo tempore dixit iesus discipulis suis. Sint lumbi vestri precincti: et lucerne ardentes in manibus vestris etc.

Hoc euangelium quere infra in communi confessorum.

¶ In conceptione beate marie virginis Euangelium secundum mat. i.

Liber generationis iesu christi filii dauid filii abraham. Abraham genuit ysaac. Ysaac autem genuit iacob. Jacob autem genuit iudam et fratres eius. Judas autem genuit phares et zaram de thamar. Phares autem genuit esrom. Esrom autem genuit aram. Aram autem genuit aminadab. Aminadab autem genuit naason. Naason autem genuit salmon. Salmon autem genuit boos de raab. Boos autem genuit obeth ex ruth. Obeth autem genuit iesse. Jesse autem genuit dauid regem. Dauid autem rex genuit salomonem ex ea que fuit vrie. Salomon autem genuit roboam. Roboam autem genuit abiam. Abias autem genuit asa. Asa autem genuit iosaphat. Josaphat autem genuit ioram. Joram autem genuit oziam. Ozias autem genuit ioatham. Joatham autem genuit achaz. Achaz autem genuit ezechiam. Ezechias autem genuit manassen. Manasses autem genuit amon. Amon autem genuit iosiam. Josyas autem genuit iecoiam et fratres eius in transmigratione babylonis. Et post transmigrationem babylonis iechonias genuit salathiel. Salathiel autem genuit zorobabel. Zorobabel autem genuit abiud. Abiud autem genuit eliachim. Eliachim autem genuit azor. Azor autem genuit sadoch. Sadoch autem genuit achim. Achim autem genuit eliud. Eliud autem genuit eleazar. Eleazar autem genuit matham. Matham autem genuit iacob. Jacob autem genuit ioseph virum marie. De qua natus est iesus qui vocatur christus. Postilla.

Liber gñatiõis iesu christi ꝛc.

Supplendũ est hic scdm modũ hebreoꝝ vbi cõiter fit talis suppletio. vt pꝫ Esa. i. ca. dicit Visio Esaie filius amos subtiliter hic est et eodẽ modo in plribus aliis locis. Est aduertẽdũ ꝙ matheus hebraice scripsit euãgeliũ suũ Modus aũt hebreoꝝ est denoiare libros ab eo de quo tractat in principio. Et qꝫ matheus incipit euãgeliũ a genealogia xpi: iõ ab ipa denoiat seu intitulat ipm. Et rõ fuit: qꝫ iudei negabãt iesum nazarenũ esse veꝝ xpm ꝛ descendisse a dauid: qꝫ galileus erat dictus a pluribus. Hunc igitur errorẽ volẽs matheus excludere in pricipio euãgelii sui oñdit ipsuꝫ a dauid descendisse p ipsius genealogiã quã ñ poterant negare cum hẽrent in tẽplo libros in quibus scripte erant gñatiões duodeci patriarchaꝝ. Oñdit etiã eũ in bethleem natum et hoc in principio. ii. ca. lꝫ fuerit in nazareth cõceptus et nutritus. In describendo xpi genealogiã ponit duos pres tanꝙ radices: videlꝫ dauid ꝛ abrahã qꝫ ad istos fuit facta specialr pmissio de xpo. Itẽ qꝫ dauid fuit spãlis inter reges: abrahã vero int pẽiarchas. Xps aũt debebat descendere ex pẽiarchis ꝛ regibus Preponit autẽ dauid ipi abrahã lꝫ sit posterior scdm tps propter eminẽtiã regie dignitatis. Et iteꝝ vt conuenientius gñationis ordo iterat: qꝫ sic a radice vltio noiata inchoatur di. ergo (Liber gñatiõis) .s. spãlr: qꝫ gñationẽ xpi eternã describit ioh. i pricipio euã. sui Sequit (iesu xpi) Iesus ẽ nomẽ psõe: xps nomẽ nature signt ei duplicẽ naturã i vno supposito .s. dinã ꝛ hũanã filii dauid ꝛc. Hoc ẽ intelligendũ scdm hũanã naturã tm̃. vñ dicit apls ad Ro. i. Qui factus ẽ ei ex semie dauid scdm carnẽ (abrahã ꝛc.) Hic incipit euãgelista xpi genealogiã narrare Et diuidit i tres partes scdm tres quaterdenas quas ponit i ista genealogia: pria incipit ab abrahã ꝛ terminat in dauid iclusiue: scda a dauid exclusiue: ꝛ termiat i iechoniã filiũ iosue iclusiue Et tercia icipit a iechonia filio pdicti iechonie inclusiue. ꝛ termiat in xpm iclusiue. Scda ps incipit ibi. Dauid ãt. Tercia ibi. Et post trãsmigrationẽ babylõis. In pria ergo procedit sic (abrahã genuit isaac) nõ facit mẽtionẽ de ismael: qꝫ per ipm nõ descendit xps. Et eadẽ rõe nõ fit mẽtio de esau (isaac ãt genuit iacob) qꝫ aũꝙ eẽnt nati iacob fuit a deo dilectus vt p ipm descẽderet xps. Cõsiderandũ igr ꝙ hic describit genealogia xpi descẽdendo qꝫ matheus voluit oñdere assũptionẽ ifirmitatis nostre a deo: vt di. Aug. de ꝯcordan. euãgelistarũ. E cõtrario ãt lucas descri. eã ascẽdẽdo qꝫ volebat ostẽdere reductionẽ hũane nature in deũ. Et iõ incipit xpi genealogiã: post baptismũ: post qd oẽs reducimur i deũ. Sequitur (Jacob ãt genuit iudã ꝛ fres eius) lꝫ ãt xps de iuda descẽderit: tm̃ fres eius cũ eo noiant: qꝫ fuerẽt pres ppli israelitici: ꝛ ab eis duodeci tribus isrl noiant. Sequitur (Judas ãt genuit ꝛc.) Notãdũ ꝙ ab isto iuda hebrei dicti ꝛ nominati sũt iudei: eo ꝙ principes ꝛ reges ppli ab illo descẽderũt. Hiero. ãt reddẽs rõnem quare ista thamar exprimitur sic di. Notandũ ꝙ in genealogia saluatoris nulla sanctarũ mulieꝝ assumitur qd intelligendũ absq virgie maria q̃ fuit terminus ꝛ finis ipsius genealogie ꝙꝛiũ ad gñantes: sed eas tm̃ quas scrip. repꝛhẽdit: vt qui ppter pctõres venerat de peccatricibus nascẽs oĩa pctã deleret: vñ i seqntibus raab meretrix ꝛ ruth moabitis ponitur ꝛ bersabee vxor vrie ꝙuis dicta rõ aliis ipꝛobetur: q̃ dicũt ꝙ mulieres iste sũt hic expresse: qꝫ fuerẽt viris suis ex quibus cõceperũt accñtalr coniũcte. Sꝫ ille q̃ fuerẽt prime ꝛ pncipales et nõ ita accidẽtalr cõiuncte siue fuerunt bone siue male nõ exprimũtur sed sufficit expressio viri: qꝫ vir ꝛ vxor p vna psona cõputant. Sequitur (Phares ãt genuit esrom.) Iste phares cũ iuda pre suo ꝛ iacob auo suo descẽdit in egyptũ: et ibidẽ (genuit esrõ: ꝛ esrom aram: ꝛ aram aminadab: ꝛ amiadab naason.) Iste ãt naasõ cũ patre suo exiit de egypto. Et iõ fuit princeps in tribu iuda i deserto post prem suuꝫ) Naason ãt genuit salmõ ꝛc.) Iste naason accepit raab in vxorẽ p dispensationẽ. nã ipa cõiũcta est principi nobiliori s tribus .s. iude qꝫ p filiis israel fecit magnum actum virtutis in exploratoꝝ saluatione Qd aũt ipa dr meretrix non vertitur in opprobriũ eo ꝙ erat tm̃ ipius cognomẽ (Booz aũt genuit obeth ex ruth eodeꝫ modo illa ruth cõiuncta est booz qui erat nobilior de ciuitate bethleẽ: cui ruth moabitis ppter actum virtutis ex dispensatiõe cõiũcta est. nã pro fide vnius dei suscipiẽda reliquit terrã suam ꝛ venit in iudeã cum socru sua. Et ad dubiũ quod posset oriri de supputatiõe annoꝝ i tẽporibus iudicũ israel: põt respondere ꝙ tres fuerunt booz sibi succedẽtes .s. auus / filius / et nepos. primus genitus ẽ a salmõ de ipa raab: et terciũ genuit obeth ex ruth. Et qꝫ euãgelista volebat vsqꝫ ad dauid vnã quaterdenã tm̃ ponere: iõ illos tres sub noie noiatog: ꝛ sibi inuicẽ imediate succedẽtes voluit vno no

mine zpzhẽdẽ (Obeth aũt genuit iesse) Iste
obeth alio noie vocat⁹ est isai: vt hẽ. i. Regũ
Sz nomen iesse hic ponit: qz de ipo hic agit
put xp̃s descẽdit ab eo. vt scriptũ erat Esaie
xi. Egredietur virga de radice iesse. ꝛc. ꝛ iõ ex
noie iesse hic posito ostẽditur ista pphetia cõ-
pleta fuisse (Iesse aũt genuit dauid regẽ) Iste
dauid noiat solus rex: sz ante eũ ꝛ post fuerũt
plres reges alii: qz iste fuit pzim⁹ electus in re
gẽ scd̃m bñplacitũ diuinũ ꝛ ppter excellẽtiã
sctitatis sue (Dauid aũt rex genuit salomonẽ
ꝛc. tacetur nomẽ bersabee ꝛ exprimit vir ei⁹
q̃ fuit iustus ꝛ bon⁹. vt ptz scd̃i Reguz. xi. vt
ostẽdatur q̄ bersabee de qua fit aliqualis men
tio accidentaliter cõiũcta est ipsi dauid: sez p
moztẽ vzie (Salomõ aũt genuit roboã) Sub
isto roboã diuisũ est regnũ iudeoꝝ in duo re
gna: vt ptz. iii. Regũ. xi. c. qz decẽ tribus reces
serũt ab eo. et adheserunt hieroboã: ꝛ illd̃ re
gnũ dictũ est regnuz israel. Due aũt trib⁹ q̃
remãserũt ipi roboã dicte sũt regnũ iuda) Io
rã aũt genuit oziam) Sicut ptz ex. iiii. Reg.
Hic omittũtur tres reges sibi succedentes qz
iozam genuit ochosiam. ochosias genuit ioã
ioas genuit amasiã. amasias aũt genuit oziã
Rõ aũt huius scd̃m Hieronimũ ẽ: qz iorã ac
cepit vxozẽ filiã impiissime iezabelis: ꝛ iõ filii
eius vsq̃ ad quartã gñationẽ de genealogia
dñi excluduntur. ꝛ maxie qz euãgelista volebat
p quaterdenas pcedere (Ezechias aũt genuit
manassẽ) Iste ezechias nõ habebat heredẽ qñ
dictũ est ei p esayã pphetã. Dispone domui
ꝛc. sz post genuit manassẽ. quidez manasses
licet fuerit pzio pessim⁹: qz de eo scriptũ ẽ. iiii
Regũ. xxi. q̄ ipe ipleuit hierlm sanguie pphe
taꝝ. inter quos esayã auunculũ suũ secari fe
cit: ppter qd̃ in captiuitatẽ duct⁹ est. tñ fina
liter penituit: ꝛ ad regnũ suũ reduct⁹ fuit: vt
hẽ. ii. Paralip. xxxiii (Manasses genuit amõ
amõ ge.ioziam) iozias iste fuit optim⁹: q̃ iiu
uẽtute sua cepit q̃rere dñm: ꝛ destruxit tẽpla
idoloꝝ p totũ regnũ suũ (iozias ge. iechoniã
ꝛc) nõ qz esset adhuc transmigratio qñ genu-
it sũt: sz qz iminebat. Nolantur autẽ fratres
iechonie qñ cũ eo: qz sũt ei fuerũt in captiua
tione (ioachã aũt q̃ pzim⁹ regnauit p⁹ iosiã
captiuat⁹ est p regẽ egypti. Rex aũt egypti cõ
stituit regez loco ipi⁹ fratrẽ ei⁹ eliachim mu
tato noie ipi⁹ in ioachim vel iechoniã. et iste
est q̃ hic dr̃ genit⁹ a iosia quez captiuauit rex
babilonis ducẽs secũ in babilonẽ: sz in itine
re remisit eũ sub iuramẽto q̄ ei fideliter ser-
uiret. Sz quarto ãno volẽs rebellare ab ex-
ercitu regis babilonis capt⁹ est ꝛ occis⁹ ꝛ re-
gnauit ioachim fili⁹ ei⁹ pzo eo: qui siĩr dict⁹
est iechonias ꝛ iste regnauit tribus mensibus
et post ea adductus est in babilonẽ captiuus
cũ matre ꝛ nobilib⁹ de terra iuda ꝛ zstitut⁹
est sedechia auũcul⁹ eius filius iosie rex hie-
rusalẽ a rege babilonis. ꝛ xi. anno. regni ei⁹:
rebellauerat capt⁹ est a rege babilonis ꝛ exe
cat⁹ est ꝛ in babilonẽ ligatus duct⁹: ꝛ hierlm
destructa: et templũ cõbustũ: vt hẽ quarti Re
gum. xxv. Et sic patet q̄ fratres iechonie filii
iosye fuerũt captiuati sicut ꝛ ipe ppter qd̃ no
minãtur cũ ipso (Et post trãsmigrationẽ ba
bilonis. ꝛc) Iste iechonias a quo icipit tercia
quaterdena non fuit iechonias fili⁹ iosie: sed
nepos eius aliter nõ essent. xiii. In ista quat
dena vltima (Salathiel autem genuit zozo-
babel) Et iste zorobabel est ille sub quo trãs
migratio rediit de captiuitate: vt hẽ esd̃. ii. c.
(zozobabel aũt genuit abiud) Contrariũ vi
der pzimi. Para. iii. vbi dr̃ q̄ zozobabel genu
it mosolã ananiã ꝛ salomit. Ad quod ẽ dicen
dũ q̄ aliquis istoꝝ fuit binomi⁹ et sic altero
noie dict⁹ est abiud: qz plures binomii in sa-
cra scriptura inueniũtur. Ab isto abiud vsq̃
ad ioseph nulla hystozia i biblia repitur Sz
est verisimile q̄ apud iudeos fuerit aliqui stu
diosi qui genealogias a dauid descendentes
diligentissime scripserũt propter xp̃m quẽ ex-
pectabãt a dauid descendere. Et ibi mathe⁹
potuit residuũ huius genealogie videre. vel
si dicatur q̄ herodes illas scripturas cõbussit
ne linea regia ab aliis distingueretur vt di-
cunt aliqui: tunc dicendũ q̄ matheus habuit
p reuelationẽ quod non habuit per scriptu-
ram: qz apostoli et euangeliste non fuerunt
minus illuminati immo ampliusq̃ antiqui
prophete. Sequitur (Mattham autem ge-
nuit iacob) contrarium videtur lu. iii. vbi di
citur q̄ matthat genuit hely: et hely genuit
ioseph. Dicendum q̄ matthat ꝛ mattham de
scenderunt a dauid. Sed matthat per mat-
tham qui fuit filius dauid adoptiuus. Ma-
tham autem per salomonem Et isti duo ma
tham et matthat habuerunt vnam vxozem
successiue: que dicta est iesta Et ista a mathã
concepit iacob et a matthat hely. Ita q̄ he-
ly et iacob fuerunt fratres vterini: sed de du
obus fratribus a dauid diuersimode descen
dentibus hely autem accepta vxoze moztu⁹
est sine semine: et ideo iacob frater eius acce
pit vxozem fratris sui: vt ei suscitaret semen
et genuit ioseph ita q̄ ioseph fuit filius natu
ralis ipsius iacob. Et accipit eũ hic mathe⁹.
Fuit autem filius hely legalis. et sic accipit

enim in genealogia lucas. Ratio autem quare matheus describit genealogiam christi per salomonem filium eius naturalẽ hec est: quia describit assumptionem humanitatis a deo. Lucas autem per nathan filium adoptiuum quia describit reductionẽ nostrã in deum que fit per gratiam adoptionis (Jacob autem genuit ioseph. etc.) Cum ioseph non fuerit pater iesu: non videtur esse sufficienter probatum per istam genealogiam sic descriptam quod iesus filius marie fuerit de stirpe dauid. Ad quod dicendum quod immo quia ioseph et maria fuerunt de eadem tribu: quia mulier non poterat nubere cũ viro alterius tribus quando ad ipsam pertinebat hereditas paterna. vt patet Nume. xxxvi. Beata autẽ maria fuit vnica ioachim patri suo: et ideo ex lege cogebat viro suo tribus nubere. propter hoc etiam iuit cũ ioseph in bethleem ciuitatem dauid vt profiteretur cum eo. vt habetur Luce. ii. Modum autem per quem fuerunt de eadem tribu Damascenus describit dicens: quod melchi habuit fratrem noĩe panthera qui genuit bar panthera. et hic genuit ioachim qui genuit beatam mariam: et sic beata maria descendit a dauid per natham cõi Da. li. iiii. ca. vi. In fe. sã. thome apli.

IN illo tp̃e Thomas vnꝰ ex duodecĩ q̃ dr̃ didimus non erat. etc.

¶ Hoc euangelium cum sua postilla quere ante in dominica in octa. pasche.

¶ In festo conuersionis sancti paulis Euãgelium secundum Matheum. xix. ca.

IN illo tp̃e. Dixit symõ petrꝰ ad iesũ Ecce nos reliq̃mꝰ oĩa et secuti sumꝰ te Quod ergo erit nobis? Jesꝰ autẽ dixit illis Amẽ dico vobis quod vos qui reliquistis oĩa et secuti estis me ĩ regeneratione cũ sederit filiꝰ hoĩs in sede maiestatis sue sedebitis et vos sup sedes duodecim iudicãtes duodecim tribꝰ israel Et oĩs q̃ reliquerit domũ vel fratres: aut sorores. aut patrẽ. aut matrẽ. aut vxorẽ. aut filios. aut agros propter nomen meũ: cẽtuplũ accipiet et vitam eternã possidebit.

Postilla

¶ In illo tẽpore. Dixit symon petrus ad iesum. Ecce nos reliquimus omnia etc.) Math. xix. b) Hystoria huius euangelii facta est anno xpi. xxxii. v. kal. octobris dñica. lũa xiii. inditione. v. Ante initium istius euãgelii scribit sanctus matheus in eodẽ ca. quod xp̃s dixit discipulis suis. Amẽ dico vobis: quia diues difficile intrauit in regnum celorum. Et iterum dico vobis. Facilius est camelum per foramen acus trãsire: quam diuitem intrare in regnum celorum. Auditis autem his discipuli mirabantur valde dicentes. Quis ergo poterit saluus esse? Aspiciens autẽ iesus ait illis. Apud hoĩes hoc impossibile est: apud deum autem omnia possibilia sunt. Tunc respondens petrus dixit ei (Ecce nos reliquimꝰ oĩa etc.) Quod autem reliquimus omnia: qui non omnia, immo valde pauca habuit? Respondet. Omnia reliquit qui nichil sibi retinuit. oĩa reliquit qui voluntatem habendi dimisit que est pax omnium volitorum. Nemo enim omnia habere potest: velle autem potest (et secuti sumus te: quid ergo erit nobis?) Ly. in premii retributione pro tali voluntaria paupertate. Chri. (Amen dico vobis quod vos qui reliquistis omnia et secuti estis me: in generatione) id est in iudicio tẽpore resurrectiõis mortuorum (cum sederit filius hominis) Ly. quia sicut in forma hominis iudicatus est corã pylato ĩ forma humana iudicabit: sicut dicitur Actuũ. i. Hic iesus qui assumptus est a vobis in celum sic veniet scilicet ad iudicium: quia sicut in humanitate ascendit: ita in humanitate descendet ad iudicium (in sede maiestatis sue) Ly. In primo enim aduentu sedit in sede humilitatis: sed in secundo aduentu sedebit in sede maiestatis per manifestam potentiã (sedebitis et vos super sedes duodecim iudicãtes duodecim tribus israel) Aduertendũ hic scdm Ly. quod iudicare accipitur tripliciter. Uno modo principaliter sicut iudex qui profert sentẽtiam: et hoc modo solus xp̃us iudicabit. Alio mõ pro sedere in loco eminenti iuxta iudicẽ sicut assessores iudicis et hoc modo apostoli et alii perfecti cum xp̃o iudicabunt. Tercio mõ accipitur large. scilicet sententiam iudicis approbare. et hoc mõ oẽs electi iudicabũt: quia sententiam

iudicis approbabunt (Et oẽs q̃ reliquerit do mũ) Gor. i. proximam vel (fres aut sorores) q̃tũ ad propinquos nobis pres (aut patrẽ aut ma trẽ) quãtum ad superiorẽ (aut vxorẽ) quãtũ ad collaterales (aut filios) quãtũ ad inferio- res (aut agros) .i. substantiã (propter nomẽ meum) innocandũ / predicandũ: defendẽdũ. Tñ Actu. xx. dicit apostolus paulus. Ego nõ solum alligare: sed mori paratus sũ in hieru salem propter nomen domini nri iesu xpi. &c (Centuplum accipiet) Ly. qui bona tẽpora- lia p xpo dimiserit: bona gratie recipiet hic: que ita excedunt bona temporalia / sicut cen tenarius numerus excedit vnitatem (& vitã eternam possidebit) scilicet in futuro.

¶ In festo purificationis beate marie vir- ginis euangelium secundum lucam. ii.

In illo tp̃e. Postq̃ ĩpleti sũt dies purgatiõis ma- rie scdꝫ legẽ moysi tulerũt iesũ ĩ hierusalẽ vt sisterent eũ dño si cut scriptũ ẽ in lege dñi: qꝛ oẽ masculũ ad aperiens vuluam sanctũ dño vocabitur. Et vt da rent hostiã secũdũ qd̃ dictũ est ĩ lege dñi par turturũ aut duos pullos colũbarũ. Et ecce homo erat in hierusalẽ cui nomen sy- meõ Et hõ iste iust⁹ & timorat⁹ expectãs consolationẽ israel & spũs sanct⁹ erat ĩ eo Et respon sũ acceperat a spũ scõ nõ visu rũ se mortẽ: nisi prius videret christũ dñi. Et venit ĩ spũ in tẽ plũ Et cũ inducerent puerũ ie- sũ parentes ei⁹ vt facerẽt scdꝫ cõsuetudinẽ legis p eo & ipse ac cepit eũ in vlnas suas & bene- dixit deũ & dixit. Nunc dimittis seruũ tuũ dñe: scdm verbũ tuũ in pace. Qꝛ viderũt oculi mei: salutare tuũ. qd̃ parasti ante fa ciẽ omniũ populorũ. Lumẽ ad ad reuelationẽ gentium: & glo- riã plebis tue israel. Postilla.

¶ In illo tẽpore. Postq̃ ĩpleti sunt dies purgationis. Luce. ii. Hystoria hu- ius euangelii facta est anno christi. i. iiii. no- nas februarii Feria. v. luna. x. inditione. iiii. Ante initium illius euãgelii scribit sanctus Lucas istud euangelium quod factum est in die circũcisiõis. Postq̃ cõsumati sũt dies. viii vt circũciderẽt puer vocatũ ẽ nomẽ ei⁹ iesus qd̃ vocatũ ẽ ab ãgelo priusq̃ ĩ vtero cõciperet. Et stati sequitur euangeliũ hodiernũ (Postq̃ impleti sunt dies purgationis. &c) Notandũ scdm Gor. q lex purificatiõis. Leui. xii. q mu lier que suscepto semine pperisset masculũ immunda esset septem diebus separata a cõ sortio hoim: & die octaua circunciderectur in- fantulus & post dictos dies septẽ maneret mu lier. xxxiii. diebus sequentibus in purificatiõe sanguinis sui abstines nõ a consortio homi- num sed ab ingressu templi. et sic die quadra gesimo offerretur infans in templo & mune- ra pro eo. Si autem femina peperisset imun da esset. xiiii. diebus: & in octuagesimo die pu rificatur sine oblatione. &c. (tulerunt inq̃ ie sum) .xl. die a natiuitate (in hierusalem) scili cet in templum parentes eius scilicet Maria mater eius & ioseph pater eius putatiuus (vt sisterent eũ.) id est offerrent & consecrarent: vt dicit glos. interli. (domino sicut scriptum est in lege domini. Quia omne masculinum adaperiens vuluam sanctum domino voca bitur) id est primo nascens cuiusmodi erant primogeniti: & vt darent hostiam) sicut scriptũ est in lege domini) scilicet Leui. xii. (par tur- turum aut duos pullos columbarum) Gor. ista erat oblatio pauperum: qui non poterãt habere agnum qui erat oblatio diuitum. Ve runtamen ipsa beata virgo preciosiorem a- gnum. s. illum qui tollit peccata mundi obtu lit. Sciendum circa hoc secundum Ly. q btã virgo non tenebat ad ista q̃ dicta sũt de pur gatione: qꝛ Le. scribitur. Mulier si suscepto semine peperit masculum immũda erat. vii. diebus. &c. & ideo ex illa ligat tantũ mulieres de virili semine concipiẽtes quod nõ habuit locũ in beata virgine maria. Verũ sicut eius filius circuncidi voluit & alia legalia seruare ex sua humilitate quis non teneretur sic btã virgo que fuit humilima voluit obseruare (& ecce homo erat in hierlm) q̃ est ciuitas sancta

(cui nomē Symeō) Ly. ex quo pz eius fama qz inter sacerdotes erat famosus ꝛ nolatus: (iust⁹) quo ad deū (expectās redēptionē isrl) Goz. desiderio boni pmissi (ꝛ spūssctūs erat i eo) Ly. q̄tū ad grē plenitudinem: qz habuit spūales illuiatiōes ꝛ consolatiōes diuas (et rñsum accepit a spū san.) Ly. i. in orōnibus suis deuotis ad deū (nō visurum se mortem) Goz. nō se experiturꝝ mortē carnis (nisi pri⁹ videret xp̄m dñi). i. verꝝ messiā in lege pmissam (ꝛ venit in spū in templū) Ly. i. per reuelationē spūssci vt videret xp̄m sicut fuit ei pmissū (Et cū inducerēt puerꝝ iesum parētes eius) Ly. ad faciēdum ea q̄ p̄dicta sunt scd̄m legē (ꝛ ipse accepit eū in vlnas suas) Ly. cum maxio cordis gaudio (ꝛ bñdixit deū) grās agendo de tanto bñficio (ꝛ dixit Nūc dimittis seruū tuū dñe scd̄m verbū tuum in pace) ly. i. de cetero dimittis me de hac vita transire i cordis quietē (Qz viderūt oculi mei salutare tuū) Goz. i. ip̄m saluatorē ly. Letanter eñ descendere voluit ad limbū p̄rm ex quo sciebat saluatorem eē natū (Quod parasti añ faciez oim pplorꝝ.) Ly. i. corā oībus pplis quibus mysteriū incarnatiōis et redēptionis predicatū est per aplos: scd̄m quod dr̄ in ps̄. xviii In oēm terrā exiuit sonus eorꝝ ꝛc. (Lumen ad reuelationē gentiū) Ly. que prius errore tenebantur (et gloriā plebis tue israel) Magna est eñ glia iudeis ad fidem xp̄i cōuersis qz xp̄s scd̄m carnē natus est de ipsis.

¶ In festo cathedre scti Petri apostoli.

In illo tp̄e. Uenit iesus i partes cesaree philippi ꝛ interrogabat. ꝛc.

Hoc euangelium cum postilla sua quere infra in festo apostolorum Petri et pauli.

¶ In festo santi mathie apostoli Euangeliū scd̄m Matheum xi. capi.

In illo tp̄e. Respōdēs ies⁹ dixit Confitebor tibi pater dñe celi ꝛ terre qz abscōdisti hec a sapientib⁹ ꝛ prudētib⁹: ꝛ reuelasti ea paruulis Ita pater qm̄ sic fuit placitū ante te. Oia michi tradita sūt a patre meo: ꝛ nemo nouit filium nisi pater neqz patrē q̄s nouit nisi filius: ꝛ cui voluit fili⁹ reuelare Uenite ad me oēs q̄ laboratis ꝛ onerati estis: ꝛ ego reficiā vos Tollite iugū meū sup vos: ꝛ discite a me qz mitis sū ꝛ humilis corde: ꝛ iuenietis requiē aīab⁹ vestris Iugū ei meū suaue ē ꝛ on⁹ meū leue.

Postilla.

¶ In illo tp̄e. Rñdēs ies⁹ dixit Confitebor tibi pr̄ dñe celi ꝛ terre. ꝛc. Mat. xi. Hystoria huius euāg. facta est anno christi. xxxi. idus decēb. luna. x. indictiōe. iiii. Ante initiū illius euāg. scri. san. Math. in eo. ca. q̄ xp̄s dicit phariseis ꝛ iudeis Uenit eñ iohānes neqz manducās neqz bibens: ꝛ dicunt demoniū hz. Uenit filius hoīs mā̄ducans et bibens ꝛ dicunt: ecce hō vorax potator vini publicanorꝝ ꝛ pctōrꝝ amicus. Tūc post hec verba sequitur euangeliū hoď. (Confitebor tibi pater. Ly. i. gliam tuā declaro (qz abscōdisti hec.) Ly. i. ministeria fidei (a sapientib⁹ ꝛ prudentib⁹. i. scribis ꝛ phariseis in sapia cōfidētibus. Et isti sunt sapiētes in oculis suis: sed nō simplr̄ (et reuelasti ea paruulis) Ly. i. humilibus Et hoc pz q̄ cū ex parte credētiū fuit eorꝝ hūilitas: que ad verā sapiam disponit vt dr̄ Prouer. xi. Ubi hūilitas: ibi sapia. Ex parte aūt nō credentiū fuit eorꝝ superbia q̄ excecatiua intellect⁹. (Ita pater qm̄ sic fuit placitū añ te) Goz. q̄ abscondisti ab illis ꝛ reuelasti istis (oīa mihi tradita sunt) Goz. dominiū sup oīa. (Et nemo nouit filiū nisi pater) Goz. essentialr̄ plene ꝛ perfecte hoc dico ppter hoīes q̄ cognoscunt p fidē (neqz prēm quis nouit nisi filius) Ly. qz xp̄s est mediator dei ꝛ hoīm: iō notitia diuorꝝ ad nos deriuatur p ip̄m. Et iō subditur Et cui voluerit filius reuelare. ly. Et qz de⁹ filius est mediator dei et hoīm / iō secure possum⁹ accedere ad ip̄m vñ di. Uenite ad me oēs qui laboratis ꝛ onerati estis ꝛ ego reficiā vos) ly. i psnti per grām ꝛ in futuro p gloriā. Tollite iugū meum sup vos) Ly. i. legē euāgelicā (ꝛ discite a me qz mitis sum. ly. nullū ledēdo (ꝛ humilis corde neminē cōueniendo / ꝛ inuenietis requiē aīabus vestris (. i. in psnti ꝛ in futuro Uñ aug. in lib. cōfessionū. Inquietū est cor meū donec requiescat in te. Que quidez q̄es hic inchoat: sz in pria pficietur vt pz Apoca. xiiii. A modo iā dicit spūs vt requiescant a

laboribus suis (Iugū ei meū suaue ē: et on⁹
meū leue) q2 scd̄m q dē. i. ioh. xv. Mandata
eius grauia nō sunt. Quod exponēs aug. di.
scz amāti. vn̄ Raba. Quid xp̄i iugo suaui⁹ et
quid onere leui⁹? l. abstinere a malo. bonū
velle oēs amare/eterna sequi presentibus nō
capi: nole aliis facere quod non vis pati.

¶ In festo annunciationis beate marie vir
ginis Euangelium scd̄m lucam. i. cap.

¶ Missus ē angel⁹ gabriel et c.

Istud euangelium cum sua postilla require
in feria. iiii. quattuor tp̄m aduentus.

¶ In festo sanctorum philippi et iacobi apo
stolor. Euangeliū scd̄m iohannem. xiiii. ca.

In illo tp̄e dixit iesus discipulis
suis Nō turbet cor vr̄m:
creditis i deū et in me credite: i
domo patris mei mā̄siones mul
te sūt. Si quomin⁹ dixissē vobis
q2 vado parare vobis locū. Et
si abiero et p̄parauero vob' locū
iter venio et accipiā vos ad me
ipsū: vt vbi ego sū et vos sitis.
Et quo ego vado scitis et viā sci
tis: Dixit ei thomas. Dn̄e nesci
mus quo vadis: et quō possum⁹
viā scire? Dixit ei ies⁹ Ego sum
via veritas et vita Nemo venit
ad patrē nisi p me Si cognouis
setis me et patrē meū vtiq3 cogno
uissetis. Et a mō cognoscetis eū
et vidistis eū. Dixit ei philipp⁹.
Dn̄e ostēde nobis prēm: et suffi
cit nob'. Dixit ei ies⁹. Tāto tp̄e
vobiscū sū: et nō cognouistis me
Philippe q vidit me vidit et pa
trē meū Quō tu dicis ostēde no
bis patrē? Nō credis q2 ego i prē
et pr̄ i me ē. Uerba q ego loquor
Pr̄ āt i me manēs ip̄e facit opa
Nō creditis q2 ego i prē et pr̄ i me
ē alioqn p̄pter opa ip̄a credite.
Amē amē dico vobis: q credit i
me opa q ego facio et ip̄e faciet
et maiora hor faciet q2 ego ad
prēz vado Et qd̄cūq3 petieritis
prēz i noīe meo hoc faciā. Po.

¶ In illo tp̄e Dixit ies⁹ discipu
lis suis Non turbet cor vr̄m et c. Johā. xiiii.
Hysto. hui⁹ euāg. Dixit iesus āno ei⁹. xxxi. ix
kal. april'. fe. v. luna. iiii. inditiōe. vi. Ad ini
tium huius euāg. scribit san. ioh. q sanct⁹ pe
trus dixit ad iesum post cenā factā. Dn̄e quo
vadis? R̄ndit iesus. quo ego vado non potes
modo me seq̄: sequeris aūt postea Dixit ei pe
trus. Quare nō possum te sequi mō: aīam
meā p te ponā. R̄ndit iesus aīam tuā p me
pones. Amen amē dico tibi nō cātabit gall⁹
donec me ter neges. Et ait discipulis suis.
(Non turbet cor vr̄m) ly. Xp̄s predixerat di
scipulis suis inde p̄ditionem: et petri negatio
nem et suā passionē et mortē. q oīa erāt disci
lis turbationis materia iō dixit. Non turbet
cor vestrū: quasi pusillanimes essetis p̄pter
illa iā predicta (creditis in deū et in me credi
te) ly. In quo ostēdit suā deitatem. In domo
pr̄is mei māsiōes multe sunt.) Tho. domus
pr̄is hic vocat glīa celestis in qua sunt multi
gradus et diuersi p̄mia meritor q2 alia ē cla
ritas solis: alia lune: alia stellar: q2 vnusq̄s
q3 q̄nto plus deū hic diligit: tanto clari⁹ ibi
deū videbit. (Si quominus dixissez vobis)
ly. q. d. si in celesti beatitudine esset aliq̄s mi
nus et defectuosū dicerē vobis (q2 vado para
re vobis locū) in passione sua aperuit nobis
ianuā regni celestis: (et si abiero et preparа
uero vobis locū iter venio) Thom. hoc fit in
morte cuiuslz electi et vltimo ad iudicium ex
tremū (et accipiā vos ad meip̄m.) Tho. et intro
ducā in locū paratū: et in mā̄siōes celestes (vt
vbi ego sum.) Tho. q sūt caput vr̄m (et vos si
tis) q estis mēbra mea. i. vnā mecū gl'iam
habeatis. (et que ego vado scitis) s. ad prēm
(et viā scitis) ly. per quā fuit xp̄s que fuit pas
sio et mors ipsius. Dixit ei Thomas. Dn̄e
nescimus quo vadis et quō possumus viam
scire (Dixit ei iesus Ego sum via) ly. instructuz
hō: q2 oīa que gessi in humilitate sunt in via
perducens vos ad gloriam (veritas et vita)
instrutum deus: q2 veritas illuminat intellec

etum: et vita quietat vt faciat desideriũ. Uel sic scd̃m Thomã. Ego sum via ducens: veritas lucens: vita pascens. Uel sic Ego sum via non errans: veritas nõ fallens: vita nõ mortificans: vnde Ambrosi⁹. Ingrediamur hanc viã: teneamus veritatẽ: sequamur vitã. (Nemo venit ad patrem: nisi per me) Lyra In me credẽdo ꝛ opere me imitãdo (Si cognouissetis me) ly. perfecte ꝙtum ad deitatẽ (et patrem meum vtiqꝫ cognouissetis) qꝛ pater et filius sunt vnum in deitate (ꝛ cognoscẽtis eum amodo) qꝛ post resurrectionem suaꝫ aperuit illis sensum vt itelligerẽt scripturas vt hꝫ Lu. xxiiii. et extunc discipuli xp̃i habuerunt pleniorem cognitionẽ de misterio trinitatis (ꝛ vidistis eũ) Ly. qꝛ videndo xp̃m viderunt suppositum filii in quo est natura diua que est idẽ qđ pater: et sic in filio quodã mõ patrem viderant. (Dixit ei philippus. Dñe ostende nobis p̃rem ꝛ sufficit nobis) Ly. q. d credo verbis tuis: sed patrem videre desidero. credidit em̃ philippus ꝙ pater posset videri oculis corporalibus in hac mortali vita: iõ sequitꝰ. (Tanto tp̃e vobiscum sũ et nõ cognouistis) ly. q. d. magna ruditas est ꝙ tandiu doctrinam meã audistis ꝛ adhuc ita parũ me cognoscitis scd̃ꝫ deitatem (Philippe qui videt me) ly. scd̃m deitatem (videt ꝛ patrem meũ) Sicut em̃ pater nõ videtꝰ nisi cum beatitudine: sic nec filius in sua deitate: qꝛ visio est merces sanctorũ. (Quomõ tu dicis ostende nobis patrem) ly. qꝛ oculis corporalibus non est visibilis (Non credis qꝛ ego in patre ꝛ pater in me est.) ly. q. d. Istud debes credere et sufficit tibi ad salutem (Uerba q̃ ego loquor vobis a meipso nõ loquor) .i. ab humanitate tm̃: sed deitate (pater aũt in me manẽs ipse facit opera) Ly. filius em̃ ꝛ pater sunt vnũ in virtute operatiua ex qua fiebant opa miraculosa (nõ creditis: qꝛ ego in patre ꝛ pater in me ẽ) Th. per identitatem essentie: et tam̃ distinctus personaliter (alioquin opera ipsa credite.) Lyra. q. d. si verba nõ inducunt vos ad credendum opera miraculorum nature virtutem transcendentia debent vos ad hoc inducere (Amen amen dico vobis qui credit in me: opa que ego facio et ipse faciet) Tho. id est similia in genere: qꝛ sicut ego curaui infirmos: suscitaui mortuos: sic ꝛ ipse suscitabit: ꝛ sic de aliis (et maiora horum faciet) ly. hoc pꝫ primo: qꝛ plures conuersi sunt ad fidẽ per predicationẽ aplõꝝ ꝙ per pdicationem xp̃i: qꝛ per eos cõuersa est multitudo gentiũ per predicationẽ autem xp̃i pauci iudeorũ. Item apl'i predicabãt oĩbus linguis vt habetur Act. ii. xp̃s autem predicabat in vna sola lingua .s. hebraica. Scd̃o in miraculis: qꝛ apostoli maiora miracula fecerunt. Magnũ em̃ reputatum fuit ꝙ infirmi sanabantur ad tactum fimbrie vestimentoꝝ christi vt habetꝰ Marci. vi. sed maius videtur ꝙ ad tactum vmbre petri sanabantꝰ infirmi vt patet Act. v. Item xp̃s tres mortuos suscitauit. sed Andreas simul et semel. xl. viros submersos suscitauit: vt habetꝰ in legenda sua (qꝛ ad p̃reꝫ vado) Tho. vt assistam vultui dei pro vobis (et siquid petieritis patrẽ in nomine meo) Thomas. pertinens ad salutẽ: nam nomen eius est Jesus qui saluator interpretatꝰ (hoc faciã. Tho. in quo ostendit ꝙ habet eandem potestatem cum patre (hoc faciam) Lyra. sed eadem virtute qua et pater.

¶ In festo inuentionis sancte crucis Euangelium scd̃m Johannem. iii. capitulo.

IN tẽpore. Erat homo ex phariseis nichodem⁹ nomine: ꝛ hic erat. ꝛc.

¶ Hoc euangelium cum sua postilla quere in fine communis sanctorum.

¶ In festo sancti Johãnis añ portã latinã.

IN illo tp̃e Dixit iesus petro. Sequere me Cõuersus petrus ꝛc.

Hoc euangelium cũ sua postilla quere ante in festo sancti Johannis euangeliste.

¶ In vigilia sancti Johannis. baptiste Euangeliũ scd̃m Lucam. i. cap.

FUit i diebus herodis regis iudee sacerdos q̃dã noĩe zacharias de vice abia et vxor eius de filiab⁹ aaron ꝛ nomẽ eius helizabeth. Erãt autẽ ãbo iusti ante deũ: incedentes i oĩb⁹ mãdatis ꝛ iustificationib⁹ dñi sine querela. Et nõ erat illis fili⁹ eo ꝙ eẽt helizabeth sterilis: ꝛ ãbo pcessissẽt i dieb⁹ suis Factũ ẽ aũt cũ sacerdotio fungeretur zacharias in ordine vi

cis sue ante deū scdm cōsuetudinē sacerdotii:sorte exiit vt incēsū poneret ingressus i tēplū dn̄i. Et oīs mlˈtitudo ppli erat orās foris hora incēsi. Apparuit āt illi āgel⁹ dn̄i a dextris altarꝭ incēsi Et zacharias turbatus ē vidēs:& timor irruit sup eū Ait āt ad illū āgelus Ne timeas zacharia qm̄ exaudita ē dep̄catio tua Et vxor tua helizabeth pariet tibi filiū:& vocabis nomē ei⁹ iohānē Et erit tibi gaudiū & exultatio:& mlˈti in natiuitate ei⁹ gaudebunt:& erit magn⁹ corā dn̄o Uinū & sicerā non bibet:& spū sācto replebit adhuc ex vtero matris sue Et multos filiorꝫ israel cōuertet ad dn̄m deū ipsorū Et ip̄e p̄cedet ante illū i spū & virtute helye:vt cōuertat corda patrū i filios/& incredulos ad prudētiā iustorū Et parare dn̄o plebē perfectā.

Postilla.

Fuit ī dieb⁹ herodis regis iudee ꝛc. Hic incipit lucas narrationem euangelii sui de christo. Circa quod principium conceptus precursoris ostenditur mirabilis ex tribus. Primo ex parentum conditione. Secundo ex angelica nunciatione. Et tercio ex patris increduli punitione Circa primuz in describēdo conditionem parentum beati Johannis baptiste premittit tempus regis sub quo fuit:vt dr̄.(Fuit in diebus herodis regis iude ꝛc.) Dicitur eñi Geñ.xlix.q̄ signū aduentus xp̄i esset quando regnū iudee esset translatū ad alienigenam:scdm quod dicit ibidem. Non auferetur sceptrū de iuda ꝛc: Iste aūt herodes fuit alienigena. Nā pater eius ydumeus erat(Sacerdos quidā nomie zacharias)per expositionem nominis intelligitur q̄ iste fuit famosus in vita et doctrina (de vice abia)scdm quod dr̄ primi Paralip. xxiiii.ca. Dauid volens ampliare cultum dei ordinauit de viginti quattuor generatiōib⁹ viginti quattuor sacerdotes qui successiue seruirent per ebdomadas in templo dn̄i et octaua sors accidit super abiam. vt ibidem dicit de quo descendit iste zacharias.(Et vxor illius de filiabus aaron)hoc exprimit qꝫ p̄pter dignitatem sacerdotalē filie de tribu aaron diligentius ꝛ honestius obseruabant(et nomen eius helizabeth)quod nomen exprimit propter eius bonaz famam ꝛ vitam:sicut dictum est de zacharia.vnde subditur.(Erant autem iusti ambo ante deum)hoc dr̄ ad excludendū hypocrisis fictionem(incedentes i oībus mandatis) q̄tum ad obseruantiam moraliū preceptorum.(Et iustificationib⁹ dn̄i)q̄tum ad obseruantiā cerimonialiū(sine querela)q̄tū ad obseruantiā iudicialiū:qꝫ pacifice ad primos se habebant.(Et nō erat eis filius(Cui⁹ duplex cā subditur.vna specialis mulieris.s.sterilitas.alia cōmunis viro et mulieri:scilꝫ senectus. Et hoc est quod dicitur(eo q̄ esset helizabeth sterilis ꝛ ambo processissent in diebus suis)ita q̄ transierat tempus generandi in patre ꝛ concipiendi in matre scdm cursū communē nature Ex quo apparet conceptio precursoris miraculosa: qꝫ non fuit per naturā tm̄:sed per naturam gratia diuina adiutā(Factū est aūt ꝛc.hic describitur conceptio precursoris mirabilis ex denūciatiōe angelica. Et primo describit loci conditio. Scd̄a denūciatio āgeli. Circa primū dr̄(Factū ē ꝛc.)p̄ti eñi exn̄ti in loco scō.s.in tēplo ꝛ in diuio officio occupato facta ē diuina denūciatio de prle habēda ad denotandū sāctitatē futurā prlis(Sorte exiit) qꝫ descriptiones ebdomadarꝫ i q̄bus successiue debebāt xxiiii.sacerdotes ministrare vt p̄dictū est fuerāt distribute p sortē.vt hr̄.i.Paral.xxiiii. Ut i censum ponere: ꝛc. Ex hoc loco dixerunt aliq̄ q̄ zacharias fuit pontifex vel summus sacerdos:qꝫ incensum ponere semel in anno intra sanctū sanctorum.s.in festo expiationis soli summo sacerdoti erat licitum. Et hoc videtur dicere Ambrosius ꝛ Beda. Sꝫ qualiter iste zacharias fuerit summus sacerdos non legitur.insuper nulla scriptura autentica neq̄ Josephus neq̄ alii hystoriographi describentes sacerdotum iudeorum aliquā mentionem faciūt de summo sacerdotio istius zacharie. Ideo saluo meliori iudicio vide

tur melius dicendū cū fuisse simplicem sacer
dotem. Cū pacto sacrificio in altari olocau-
storum quod erat in atrio vbi ministrabant
minores sacerdotes. Sacerdos q̄ ibi mistra-
bat lotis prius manibꝰ & pedibus accipiebat
prunas de altari olocaustoꝝ & intrās primā
partē tēpli q̄ vocabatur sctm̄ vel sctā ꝯcrema
bat in illas sup altare icēsi tymiama et tunc
erat sacrificium con sūmatum. In illā ve-
ro parē tēpli q̄ dicebatur sctm̄ sanctorū solꝰ
sūmus sacerdotes itrabat cū sāguine hyrci et
vituli imolati ꝓ pctō populi: vt ex illo asper
geret ꝯtra ꝓpiciatoriū. Qð si fecisset zacha-
rias euāgelista nō tacuisset quare dicēdū vtē
Et seqtur (Et oīs multitudo ppli. &c.) q̄ꝛ non
erat licitū pplo igredi tēplū sꝫ tm̄ atriū (Ap-
paruit. &c) Hic ꝯñter describit āgeli denūcia
tio ꝓmittit zacharie stupefactio. cū dꝫ (Et za
charias turbatus est). s. ex visione angeli iso
lita & ex fragilitate hūana iuxta angelicā ptā
tē sicut de daniele legit. Dañ. x. Propt q̄ an
gelꝰ ꝯsolatꝰ fuit eū (Ne timeas zacharia) q.
d. veni ad cōsolationē tuā ideo subdit (Qm̄
exaudita est dep̄catio tua) freqñter em̄ deum
dep̄catus fuerat de aduentu messie & de hñda
ple. Et iō angelus vtrūq3 sibi denūciat. (Et
vxor tua pariet tibi filiū) Et dixit tibi hoc est
ex te. tñ cū virtute nature fuit virtꝰ ꝯtē vt ꝑ
dictū est Angelꝰ autē loquēs ioseph de partu
marie nō dixit pariet tibi sꝫ pariet absolute:
q̄ꝛ ioseph nichil ꝯoperatus est ibi (Et voca-
bis nomē eiꝰ iohannē) ꝑnolatur ab angelo
ꝓpter sanctitatē eius futurā et officiū ꝓprie-
tatē. Johānes em̄ interp̄tatur in quo est grā
q̄ꝛ iohānes xp̄s manifestauit ꝑ quā gratia et
veritas facta est: vt hꝛ ioh. i. (Et erit tibi gau
dium) in mente interius (Et exultatio) exte-
rius. Dicitur em̄ exultatio quasi extra saluta
tio. & hoc est ꝓprie qñ gaudiū est tantū inte-
rius qð nō bñ pōt cōtineri quin appareat ex
terius (Et multi in natiuitate eiꝰ gaudebūt
sc dꝫ qð dicit infra. q̄ in ortu eius cōgratula
bantur vicini: & nūc etiā videmꝰ impletū: q̄ꝛ
dies sue natiuitatis nō solum festinatur ab
omnibus xp̄ianis. sed etiā a sarracenis et ab
aliis (Erit em̄ magnꝰ corā dño. Vñ dicit sal
uator. Mathei. xi. cap. Inter natos mulierū
non surrexit maior iohanne baptista (Et vi-
num & siceram non bibet) . i. nichil sumet qð
potest inebriare (Erit em̄ nazarenus) i. con-
secratus dño per totam vitam suam: et ideo
ab omni inebriatiuo abstinuit. sicut nazarei
in veteri lege tempore separatiōis sue: vt ha
betur Numeri. vi. capitulo (Et spiritu sācto
replebitur) q̄tum ad purgationem origina-
lis peccati. et iō ad operatioem boni merito-
rii. (Et multos filiorum israel conuertet ad
dñm) id est ad xp̄m ꝑ suā ꝑdicationē. Et ipē
precedet ante illum in spiritu et virtute he-
lye) Primo propter similitudinem vite. quia
vterq3 vixit in austeritate victus et vestitus
Secundo propter similitudinem in veritate
doctrine quia vterq3 constanter vicia redar
guit etiam personarum magnarum. Tercio
propter similitudinē officii quia sicut helyas
precedet aduentum christi secundum: ita io-
hannes primū precessit (vt ꝯuertat corda pa
trum in filios) scilicet patrum veteris testa-
menti ad discipulos xp̄i. quia plures de se sa
cerdotibus et senioribus iudeorum qui dice-
bantur patres populi conuersi fuerunt per
apostolos ad fidem xp̄i (Et incredulos) scili-
cet illos qui prius fuerant increduli (ad pru
dentiā iustorum) que prudentia non consi-
stit in operibus legis: ex quibus non iustica-
bitur homo: vt habetur ad Romanos tercio
sed in operibus fidei caritatis formate et de-
uotionis (Parare domino plebem perfectā
per euangelii susceptionem quia neminem
ad perfectum eduxerat lex: vt habetur ad he
breos septimo. et propter illa lex dicitur lex
timoris: quia imperfectorum est timore pene
retrahi a malis. Lex autem euangelica dici-
tur lex amoris: quia perfectorum est retrahi
a malis amore boni.

¶ In festo sancti Johannis baptiste Euan
gelium secundum Lucam primo ca.

In illo tp̄e Helizabeth im
pletū est tēpꝰ pariendi &
peperit filiū Et audierūt vici-
ni & cognati eiꝰ q̄ꝛ magnifica-
uit dñs misericordiā suā cū il-
la: & cōgratulabantur ei. Et fa
ctū ē in die octauo venerūt circū
cidere puerū: & vocabāt eū no-
mine patris sui zachariā Et re
spōdens mater eiꝰ: dixit Nequa
q̄ꝫ sed vocabit iohānes Et dixe
rūt ad illā. Quia nemo est i co-
gnatione tua: q̄ vocetur hoc no

ntine Innuebant aūt patri ei⁹ quē vellet vocari eū. Et postulans pugillarē scripsit dicens: iohānes ē nomē eius Et mirati sūt vniuersi. Apertū est autē ilico os eius et lingua ei⁹: et loq̄batur benedicens deū Et fact⁹ ē timor super oēs vicinos eorū et super oīa montana iudee diuulgabantur oīa verba hec Et posuerūt oēs q̄ audierāt: i cor de suo dicētes. Quis putas puer iste erit? Etenim manus dñi erat cū illo Et zacharias pater eius impletus est spū sācto: et pphetauit dicens. Benedict⁹ dñs de⁹ israel qz visitauit et fecit redēptionē plebis sue.

Postilla.

¶ In illo tpe Helizabeth impletū est tps pariēdi ec. Luc. i. Hystoria huius euangelii facta ē anno xpi primo vsuali. viii kal. iulii. Fe. vi. luna. xvii. inditiōe. iii. Aū itiū illi⁹ euāg. scri san. lucas in eod ca. q̄ post q̄ maria concepit iesū xpm exurgēs maria abiit in mōtana et intrauit in domū zacharie et salutauit helizabeth et mansit cū ea tribus mēsibus Nā in mēse. vi. a cōceptiōe iohānis venerat maria ad helizabeth: et in mēse nono natus ēst iohēs Uñ hic dr (Helizabeth impletū est tps pariendi.) Ly. s. noue mēsium peperit filiū sicut per angelū fuerat pdictum. (Et audierunt vicini) Ly. i. illi qui erant ei cohabitantes (et cognati eius) q̄ erāt ex eius consanguinitate et affinitatate) qz magnificauit dñs miam suā cū illa) Lyz. i. magnam miam fecit ei auferendo sterilitatis opprobrium et dādo ei tm̄ et talē filiū sic annūciatum mirabiliter et cōceptū supernaturalr (et cōgratulabantur ei) scdm q̄ dixerat angel⁹ zacharie. Multi in natiuitate eius gaudebunt (Et factum est in die octauo) s. a natiuitate precursoris (venerūt circumcidere puerū) sicut scriptur Gen. xvii. Et quia in circūcisio ne imponebāt tūc nomē sicut mō imponitr i baptismo: idō subditur. (Et vocabāt eum nomine patris sui zachariā) Ly. qz illud fuit ātiquitus satis cōiter obseruatū et adhuc obseruatur frequēter maxime in magnis glorie q̄ filius primogenit⁹ noiatr noie patris) Et respondēs mater eius dixit Nequaq̄ sez vocabitur zacharias: sed vocabitur iohānes Ly. hoc em̄ sibi fuit a deo reuelatū: qz a marito nō didicit cū factus esset mutus antq̄ rediret ad eam de templo. (Et dixerūt ad illā qz nemo est i cognatiōe tua qui vocatur hoc noie). s. iohānes Ly. cognatio hic pro pinquitas generis vocatur de qua null⁹ sic fuerat vocatus. s. de cognatiōe helizabeth vel mariti ei⁹ Innuebāt autē patri eius quē vellet vocari eum). s. per signa visibilia Ex quo pz q̄ zacharias non tm̄ fuit mutus sed etiā surdus. Si em̄ potuisset intelligere verba quesiuisset ab eo per verba et nō p talia signa. (Et postulāt pugillarē). i. tabulam ad scribendū (scri. di. Johannes est nomen eius. et mirati sūt vniuersi) Gor. de conuenictia inter prem et matrem d' tū ad pueri noiationē (Apertū est āt ilico os eius) Gor. nō per morā qz nescit tarda mollimia spūsancti gratia. Unde Amb. Soluit fides linguam quā incredulitas ligauerat (Et factus est timor magnus super oēs vicinos eorū) Ly. i. admiratio magna vel timor dei qui sic mirabilit puniuerat zachariā et ligauerat (et sup oīa mōtana diuulgabantur oīa verba hec) Ly. qz facta insolita et mirabilia libenti⁹ narrātur. (Et posuerunt omnes qui audierāt in corde suo) Ly. qz talia magis in memorie cōmēdātur (dicētes Quis putas puer iste erit?) q. d. valde magnus erit (Et em̄ manus dñi erat cum illo) Lyz. i. virtus dei operatiua miraculorū in eius annunciatiōe: cōceptiōe: et natiuitate ostēsorum ex quibus rōnabilr cōcludebatur q̄ magnitudo pueri eius futura corā deo sicut pdictū est angelo zacharie patri eius. Erit em̄ magnus corā dño (et zacharias pater eius impletus est spū sancto: et prophetauit dicens. (Bñdictus dñs de⁹ israel: qz visitauit) Gor. Dñs iesus gen⁹ hūanū in sua incarnatione visitauit (et fecit redemptionē in sua passione. ps. cxxix. Copiosa apud eum redemptio (plebis sue) israel.

¶ In festo visitat onis beate marie virgis Euangelium scdm Lucam. i. capitulo.

¶ In illo tpe. Exurgēs maria abiit i mōtana cū festinatione

ꝛ intrauit in domũ ꝛc.

Require supra fer. v. quattuor temporum aduentus.

¶ In vigilia apostolorum Petri et Pauli Euangelium scd̃m Johannem. xx. ca.

In illo tpe Dixit ies9 symoni petro. Simõ iohãnis diligis me pl9 his? Dixit ei Etiã dñe Tu scis q2 ego amo te Pasce agnos meos Dixit ei iterũ Symon iohannis diligis me? Ait illi. Etiã dñe tu scis q2 amo te. Dixit ei. Pasce agnos meos Dixit ei tercio. Symõ iohãnis amas me? Cõtristat9 est petr9 q2 dixit ei tercio amas me Dñe tu oĩa nosti: tu scis q2 amo te. Dixit ei Pasce oues meas Amẽ amẽ dico tibi. Cũ esses iunior cingebas te ꝛ ãbulabas vbi volebas Cũ ãt senueris extendes man9 tuas ꝛ ali9 te cinget ꝛ ducet quo tu nõ vis Hoc aũt dixit significans qua morte clarificaturus esset deum.

Postilla.

¶ In illo tpe. Dixit iesus Symoni petro ꝛc.) hoc fuit post christi resurrectionẽ. s. qñ manifestauit se iesus discipulis suis ad mare tyberiadis. Dixit igit iesus symoni petro volẽs ei [illegible] pale conferre. (Symõ iohis). i. fili9 iohãnis. diligis me pl9 his) quasi expsse dicat: ille q̃ eligit ad officiũ plationis debet deũ diligere p̃ ceteris: q2 scd̃m qd̃ di. san. Greg. Tãtũ dz [illegible] actionẽ ppli vita prelatis q̃tũ distat a grege vita pastoris. Et iõ videt ꝙ ille qui aliquẽ eligit ad tale officiũ tenetur semꝑ eligere meliorẽ: nõ tñ intelligit melior litteratior vel astutior: sꝫ ille qui oĩb9 cõditionib9 pensatis melior est ad tale officiũ ad honorẽ dei ꝛ eccl̃ie vtilitatem scd̃m iudiciũ eligẽtis. Sic aũt eligens vel ꝑponens nõ potest iudiciũ diuinũ euadere.

Et si aliqua intra mala puniãt humano iudicio incorrecta: hoc est ꝓpter mala maiora vitanda q̃ tñ diuino iudicio sunt corrigenda scd̃m ꝙ di. Aug. i. li. de arbitrio. Sequitur. (Dixit ei etiã dñe tu scis q2 amo te) non dixit ei plusq̃ aliis sꝫ absolute respõdit tanq̃ expertus ꝓprie fragilitatis in xp̄i negatiõe: nõ fuit ausus vltra se efferre in xp̄i dilectiõe: sꝫ q̃titatem sue dilectiõis posuit in iudicio xp̄i q̃ secreta cordiũ intuetur. Sequitur. (Cõtristat9 est ꝛc.) nõ fuit indignatus ꝓpter verba xp̄i replicãtis totiẽs petitionẽ de dilectiõe: quasi indignaretur petr9 de hoc q̃ nõ acquiescebat sibi xp̄s p̄mo verbo. sed fuit turbatus eo ꝙ sciebat eũ se ird. etiã oĩa futura ꝓpter qd̃ ex tali replicatiõe xp̄s vellet sibi predicere aliquẽ casum suũ futurũ sicut supra ca. xiii. asserẽte petro aiam meã ꝑ te ponõ. statim predixit ei suã negationẽ futurã: Et iõ merito timuit petrus ꝓpter qd̃ dixit ei (dñe tu oĩa nosti. tu scis q2 amo te). q. d. tu scis omnia preterita p̃ñtia et futura: ꝛ iõ tu scis q2 nunc te diligo sed quid sit mihi futurum nescio: sed tu scis: (dixit ei pasce oues meas) Ante bis dixerat: pasce agnos meos: q2 i fidelibus tres sũt gradus. s. insipiẽtiũ / ꝓficientiũ / ꝑfectoꝝ: Illi qui sunt in duobus primis gradib9 dicũtur agni: et illi q̃ sunt in tercio oues nominãtur (Amen amẽ dico vobis) Hic p̃dixit xp̄s petro suũ martyriũ. q2 prelati eccl̃ie dñt tantã caritatẽ hr̃e: vt parati sint se morti exponere ꝓ grege: qd̃ exprimit hic xp̄s loq̃ns petro parabolice di. (Amen amẽ dico tibi cũ esses iunior cingebas te). i. ab aliquib9 superfluis te restringebas tñ hoc erat ꝑ volũtate tua ab alio nõ cõpulsus. iõ subdit (ꝛ ambulabas vbi volebas. Cũ aũt senueris. i. iminẽte morte extẽdes manus tuas) ꝑ hoc designatur petri promptitudo ad martyriũ tolerãdũ (et alius te cinget) fuit eñ positus in cruce cũ cordis ligat9 ꝛ nõ clauis affixus. vt lõgior esset ipsius cruciatus: ꝛ hoc vocatur cinctura (ꝛ ducet quo tu non vis) Est eñ in hoĩe duplex appetit9: scꝫ sensitiu9 ꝛ intellectiu9: ꝛ vterq̃ aliq̃ñ nominatur volũtas large loquẽdo q2 solus appetit9 intellectiu9 ꝓprie dr̃ volũtas. licꝫ aũt appetit9 intellectiu9 in petro eẽt promptus ad martyrium. tñ appetitus sensitiuus refugiebat: q2 mors est vltimũ terribiliũ. et eodẽ modo fuit in xp̄o imminẽte passiõe. et sequit (ꝛ ducet q̃ tu nõ vis ire) scd̃m appetitũ sensitiuum (hoc aũt dixit ꝛc.) hec sunt verba euãgeliste exponẽtis verba xp̄i de martyrio petri. Scripsit eñ hoc euãgeliũ post petri martyriũ: qd̃ pre

et hoc q euāgeliū scripsit post reditū suū de insula pathmos post mortē domiciani imperatoris. Petrus aūt passus est sub nerone imperatore: qui diu añ dictū domicianū imperauit (significās qua morte esset clarificaturus deū) martyr. ū cū petri ordinatum fuit ad dei gloriam.

¶ In festo aploꝝ petri et pauli. Euangelium scḋm mattheū. xvi.

In illo tpe Venit iesus in partes cesaree philippi: et interrogauit discipulos suos dicens. Quē dicūt hoīes esse filiū hoīs? At illi dixerūt: alii iohānē baptistā. alii aūt helyā. alii vero hieremiā: aut vnū ex prophetis. Dixit illis ies. Uos aūt quē me esse dicitis? Respondēs symō petr dixit. Tu es christ fili dei viui Respondens autē ies dixit ei Beat es symō bar iona q caro et sanguis nō reuelauit tibi: sz pater meus q̄ in celis ē Et ego dico tibi q tu es petrus: et super hanc petrē edificabo ecclesiā meā. Et porte īferi nō preualebūt aduersus eā Et tibi dabo: claues regni celorū. Et quodcūqz ligaueris sup terrā: erit ligatū et ī celis Et quodcunqz solueris sup terrā: erit solutū et ī celis.

Postilla.

¶ In illo tpe Venit iesus ī partes ec. Math. xvi. Hysto. huius euāg. facta ē anno xpi. xxxii. iiii. kal. aug. fe. iiii. lūa. xii. inditiōe. v. Añ initiū illi euāg. scri. san. math. in eod ca. q xps dixit discipulis suis. Cauete a fermēto phariseoꝝ et saduceoꝝ. At illi cogitabant inter se dicentes. q panes nō accepim Sciēs aūt iesus dixit. Quid cogitatis inter vos modice fidei: q panes nō habetis: nōdū intelligitis nec recordamini quinqz panū et quinqz miliū hoim: et quot cophinos sumpsistis. neqz septē panū et quattuor milia hoim et quot sportas sumpsistis. Qre nō intelligitis: q nō de pane dixi vobis Cauete a fermēto phariseorū et saduceoꝝ: tūc intellexerūt q nō dixerat cauendū a fermēto panū: sz a doctrina phariseoꝝ et saduceoꝝ Tūc statī sequit euāg. hod. (Venit iesus in par. ces cesaree philippi) Ly. Cesarea philippi est ciuitas in terminis iudee: quā philippus filius herodis innouauit et reedificauit. q̄ antiquitus dicta ē lachis: sz postmodū nominauit eā cesareā in honorē tyberii cesaris q̄ dedit ei quartā partē regni vt di. iosephs. Dr etiā cesarea philippi ad differētiā alterius ciuitatis q̄ dr cesarea palestine: vbi cornelius cēturio mansit: vt pz Act. x. (interrogabat discipulos suos) Ly. nō ignorans qd crederēt vel qd rnderēt: sz vt coꝝ fideli cōfessiōe cōueniētius solidarentur in fide (quē dicunt homines esse filiū hominis) Ly. id est turbe vulgares q de ipo erant varie opiniones in populo (at illi dixerunt: alii iohēz baptistam (cuius opinionis fuit herodes et sui sequaces: vt pz Math. xiiii. Audiuit herodes famā iesu et ait pueris suis hic est iohannes baptista ipse surrexit a mortuis: et ideo virtutes operantur in eo (et alii autē helyam) propter zelum veritatis (alii vero Hieremiam propter patientiam ī aduersis. (aut vnū ex prophetis) scilicet heliseum propter excellentiam sapientie (vos autem quem me esse dicitis?) Lyra quasi dicat si alii errant opinione falsa: vos tamen nō debetis errare: qui iam diu mecum fuistis et meam doctrinam frequenter audiuistis: et miracula tanta vidistis (respondens petrus dixit) Lyra. petrus tanq̄ principalis inter alios pro se et p aliis dedit responsum (Tu es christus) Lyra qui interpretatur vnctus: et sic confitetur eius humanitatem (filius dei) sez naturalis et nō adoptiuus sicut aliis p grām eiusdē nature cū deo patre. sic confitetur veritatē diuine nature et humane in eodem supposito. (viui) hoc addit ad differentiam illorum qui colebantur tanq̄ dii a gentilibus: vt hercules et iupiter. et sic de aliis. (Rndens autem iesus dixit. Beatus es Symon bariona) .i. filius hominis. vnde Hierony. dicit q deberet dici bar iohanna. bar enim id est filius iohanna quasi filius iohis. scḋm illud Johan. xxi. Symon iohānis diligis me plus his: sz scriptoꝝ vicio depriuatū est. dicitur autē hic (beat es symon bariona) q scilicet cōfessio vere fidei

ducit ad btitudinẽ) q2 caro ꝛ sanguis nõ re-
uelauit tibi) Ly. i. hõ mortalis non docuit te
istã veritatẽ (sed pater meus) et per ꝯñs tota
trinitas: q2 indiuisa sũt opa trinitatis (ꝛ ego
dico tibi q2 tu es petrꝰ) .i. ꝯfessor verr petre q̃
est xp̃s) ꝛ sup hãc petrã) quã ꝯfessꝰ es .i. super
xp̃m) edific. ecclia3 meã. ꝛ por. inferi) .i. ꝯsecu-
tiones tyrãnoꝝ: et insultꝰ ꝛ tentatões spũu3
immũdoꝝ (nõ pua. aduer. eã) a vera fide sub-
uertẽdo (ꝛ tibi da. cla. re. celoꝝ. Ly. iste claues
ñ sũt materiales: s3 ptãs spũalis q̃ est duplex
Una est ptãs spũalis discernendi pctm̃ a nõ
pctõ: sicut in veteri lege sacerdotes iudicabãt
inter leprã ꝛ nõ leprã. Alia clauis est ptãs ad
mittendi ad regnũ vel excludendi scd3 verũ
iudiciũ ꝑhabitũ q2 debẽt ĩdigni excludi et di-
gni recipi (Et qócũq3 ligaueris) Scz. claue nõ
errãte (sup terrã) Ly. s. cũ debito vsu clauiũ
(erit ligatũ et in celis: ꝛ qócũq3 solueris super
terram erit solutum ꝛ in celis) .i. deus appro-
bat illud in celis.

¶ In festo sancte margarete. Euangelium

IN illo tp̃e Dixit iesus discipulis suis parabolam hãc Simile est regnũ celoꝝ the sauro abscõ ꝛc.

¶ Hoc euangelium cum sua postilla. quere infra in communi sanctorum de virginibus

¶ In fe. sancte marie magdalene. Euangelium secundum Lucam. vii. capitulo.

¶ Rogabat iesũ quidã pha ꝛc.
Illud euãgeliũ cũ sua postilla. requiter supra
feria. v. post dñicam de passione.

¶ In festo sancti Jacobi. Euangelium secundum matheum. xx.

IN illo tp̃e: Accessit ad iesũ mater filioꝝ zebedei cũ filiis suis adorans ꝛ petens aliquid ab eo. Qui dixit ei. Quid vis? Ait illi. Dic vt sedeant hi duo filii mei vnꝰ ad dexterã et alius ad sinistrã tuã in regno tuo Respõdens aũt iesus dixit. Nescitis q̃d petatis Potestis bibere calicẽ quẽ ego bibiturꝰ sũ Dicũt ei/ possumꝰ Ait illis Calicẽ quidẽ meu3 bibetis: sedere aũt ad dexterã meã vel sinistrã nõ est meũ dare vobis. sed quibꝰ paratũ est a patre meo.

Postilla.

¶ In illo tp̃e. Accessit ad iesu3
mater filiorum zebedei. Mathei xx. Marci. x.
Luce. xxii. Hystoria huiꝰ euãgelii facta est an
no xp̃i. xxxiii. xvii. kal. Aprilis. Feria. iiii. Lu
na. vi. inditione sexta. Ad initiũ illiꝰ euãge-
lii scribit sctũs matheus in eodẽ capi. Ascen-
dẽs iesus hierosolimã assũpsit duodecim di-
scipulos suos secreto et ait illis. Ecce ascendi
mus hierosolymã ꝛ filius hois tradetur prin
cipibꝰ sacerdotũ et scribis ꝛ cõdemnabũt eũ
morte. et tradent eũ gentibꝰ ad illudendum
ꝛ flagellendũ et crucifigendũ ꝛ tertia die re-
surget. Tũc statim sequitur euang. hodi. (Ac-
cessit ad iesũ) Ly. Judei estimabãt xp̃m p ꝓ-
phetas promissũ regnatuꝝ tẽporaliter in hie
rusalem: q2 scripturas de regno xp̃i corpora-
liter intelligebãt: ꝛ iõ regnũ ablatũ a iudeis
ꝑ romanos credebãt sibi restituendũ per ipꝫ
ꝓpter qd̃ dicebãt: xp̃o Actuũ. i. Dñe si in tp̃e
hoc restitues regnũ israel. ꝛc. ꝛ hoc iacobꝰ ꝛ
iohãnes filii zebedi: et mater eoꝝ audientes
xp̃m post mortẽ tertia die resurrecturum cre
diderũt ipm̃ imediate post resurrectionẽ re-
gnaturũ i hierusalẽ temporaliter: ꝛ ideo cu-
piẽtes esse ei collaterales pre ceteris: q2 erãt
eius cognati. informauerũt matrẽ suã de pe
titione sequẽti. ꝛ hoc est quod hic dicitur fut
audita xp̃i resurrectione futura. (Accessit ad
iesum mater filioꝝ zebedei. cũ. ꝛc) Ly. nõ eñ
primo petiit in speciali: s3 tm̃ in generali: vt
concessione facta in generali. primo postea
nõ posset sibi denegare in speciali. (Qui di-
xit ei. q̃d vis) Ly. nõ querit vt inscius sed vt
petitio sua conuenientius ostendatur irra-
tionabilis (ait illi Dic vt sedeant hi duo filii
ꝛc) Lyra i. sint tibi collaterales et maiorores
in regno tuo post te. qd̃ q̃dẽ regnũ credebãt
temporale. vt dictũ est. nõ est mirũ si talia a-
postoli credebãt ꝛ appetebãt. qui adhuc car-
nales erant ꝛ nondu3 illuminati perfecte: nec
confirmati per gratiam spiritussancti (Re-
spondens autem iesus dixit. Nescitis quid pe
tatis) Ly. respondit filiis nõ matri quia scie-
bat eam missam a filiis ꝛ informatam de pe-
titione facienda pro filiis (potestis bibere ca
licem quẽ ego biblturꝰ sum. Lyr. i. sustinere

mortem ignominiosam et crudelẽ quam ego
passurus sum: et per quã deceo venire non ad
regnũ tẽpale vt creditis: sed eternũ (dicunt ei
Possumus) Ly. loquũtur sicut inexperti ppzie
fragilitatis qd patuit p effectuz: qz in passiõe
xpi fugerũt p timore mortis (ait illis. Calicẽ
quidẽ meũ bibetis) i. passiones p me sustine-
bitis. Ly. qz iacobus propter xpm ab herode
occisus est: vt hẽ Act. xii. Johẽs in doliũ fer-
uẽtis olei ppter xpm missus est in exiliũ ppter
xpm. Et sic patuit q habuit prõptã volũtatẽ
moriẽdi ppt xpm (sedere aũt ad dexterã meã:
vel sinistrã nõ est meũ dare vobis) Ly. i. in il
lo statu in quo estis. i. nondũ hũilitatis et car
nalibus (sed qbus paratũ est a patre meo) Ly
vere humilibus et spũalia sapientibus.

¶ In festo sancti petri ad vincula

¶ In illo tẽpe Uenit iesus ĩ par
tes cesaree philippi. &c.

¶ Hoc euangelium cum sua postilla quere
in festo sancti petri et pauli apostolorum.

¶ In inuentione sancti stephani prothomar
Euangelium secundum Math. v.

IN illo tẽpe Dixit iesus di-
scipulis suis Uos estis sal
tre: qd si sal euanuerit ĩ quo sa-
liet Ad nichilũ valet vltra nisi
vt mittat foras et cõculcetur ab
hoibus Uos estis lux mũdi nõ po
test ciuitas abscondi supra mõ
tẽ posita. neqz accedũt lucernã
et ponunt eã sub modio sed sup
cãdelabzũ: vt luceat oibus q in
domo sũt Sic luceat lux vestra
corã hoibus: vt videant opera
vestra bona/ et glorificẽt patrẽ
vestrũ q ĩ celis est Nolite putare
qm̃ veni soluere legẽ aut pphe
tas: nõ veni soluere sed adim-
plere. Amẽ quippe dico vobis:
donec trãseat celũ et terra iota
vnũ aut vnus apex nõ preteri-
bit a lege donec oĩa fiant. Qui
ergo soluerit vnũ de mãdatis
istis minimis et docuerit sic ho-
mines: minimus vocabitur ĩ re
gno celorũ Qui aũt fecerit et do-
cuerit hic magnus vocabitur ĩ
regno celorũ. Postilla.

¶ In illo tẽpe Dixit iesus disci.
suis. Uos estis sal terre. &c. Math. v. Marci.
ix. Lu. xiiii. Hyst. huius euãg. fctã ẽ ãno xpi. xxxiii.
idus iulii. fe. v. luna. xvi. inditione. iiii. Ante
initiũ illius euã. scri. san. matheus in eodẽ ca.
q xps dixit discipulis suis. Btĩ estis cũ male
dixerint vobis hoies et psecuti vos fuerint:
et dixerint oẽ malũ aduersũ vos metiẽtes p-
pter me: gaudete et exultate qm̃ merces vrã
copiosa est in celis. Tũc seqtur euange. hod.
(Uos estis sal terre) Ly. sicut enĩ sale cõdiunt
oĩa cibaria ita discretione platorũ dñt dirigi
et ordinari oĩa facta subditorũ) qd si sal eua-
nuerit) i. discretio in platis defecerit (in quo
saliet) Ly. q. d. in nullo opera subditorũ cõdiẽ
tur seu dirigent: ad nichilũ valet vltra nisi
vt mittat foras et cõculcet ab hoibus) Ly. qz ta
lis debet repelli a platiõe ne officiũ platorũ
in cõspectu hoim reddatur vile (vos estis lux
mũdi) Ly. sicut enĩ lux est manifestatiua oĩm
colorũ sic prelati p intelligentiã sacre scriptu
re dñt ex officio suo notificare oĩa opa virtu
tum (non põt ciuitas abscõdi supra montem
posita) Ly. qz bonus prelatus in psecutione
nõ dz se abscõdere: sz ad defensionẽ gregis se
manifeste ostdere (neqz accendũt) Gor. lumi
ne scientie (lucernã) i. prelatum. vñ ps. cxxxi.
Paraui lucernã xpo meo (et ponunt eaz sub
modio) Gor. vt celetur lux veritatis timore
persecutionis imminẽtis vel pusillanimita-
te cordis (sed sup candelabrũ vt luceat oibus
qui in domo sunt) i. in mundo sunt generali-
liter (sic luceat lux vestra coraz hoibus vt vi
deant opera vestra bona: et glorificent prẽm
vestrum qui in celis est) Ly. qz non debetis de
hoc gloriam propriam querere: sed gloriam
dei et edificationẽ populi (Nolite putare: qm̃
veni soluere legem aut prophetas non veni
soluere: sed adimplere) Gor. totam continen-
tiam veteris testamenti, xps hic comprehen-
dit in duobus. i. in lege. et prophetia lex eniz
erat in declinando malum. prophetia in faci-
endo bonũ. Et illa duo xpus plenissime im-
pleuit (Amen quippe dico vobis: donec tran.

scat celū ꝫ terra) Goꝫ. i. mutent elemēta ab hac mutabili forma in imutabilē. s. añq̄ finiatur iste mūdꝰ (iota vna) Iota ē minima lr̃a inter alias ex vno ductu fit (aut vnus apex) Apex est particula lr̃e q̄ ponit in sūmitate lr̃e ad distinctionē. ꝫ secūdū hoc exponit Aug. q̄ nec minimū pceptū: nec minimi pcepti particula nō pteribit a lege donec omīa fiāt.) Goꝫ. i. non remanebit q̄n impleat suo tēpore (Qui ergo soluerit vnū de mādatis istis minimis) Goꝫ. i. de mādatis decalogi q̄ dicūtur minima: q2 ad vitā incipientiū ptinētia (ꝫ docuerit sic hoīes) Goꝫ. i. sic soluere hoīes sicut soluit (minimꝰ vocabit. Goꝫ. i. vilissimꝰ reputabit ab eis qui sunt in regno celoꝝ (Qui aūt fecerit ꝫ docuerit: hic magnus vocabitur in regno celoꝝ) Goꝫ. p adoptionem aureole

¶ In vigil. sci laurētii Euāg. S. Mat. xvi

Si q̄s vult post me venire. ꝛc.

Istud euange. quere infra in cōi vniꝰ mart.

¶ In festo sc̄i laurētii. Euā. S. Joh. xii. c.

In illo tp̄e. Dixit iesus discipulis suis Amē amen dico vo. Nisi gra. ꝛc.

Hoc euange. cum sua postilla. quere infra in cōmuni sanctorum de vno marty.

¶ In vigilia assūp. b. ma. scd̄ꝫ Lu. xi. ca.

In illo tp̄e. Loquēte iesu ad turbas: extollēs vocē quedā mulier de turba: Dixit illi s Beatꝰ venter q̄ te portauit ꝫ vbera que suxisti: At ille dixit Quinimmo: beati q̄ audiūt verbū dei: ꝫ custodiūt illud.

Postilla.

¶ In illo tp̄e. Loquēte iesu ad turbas. ꝛc.) Q2 xp̄us postq̄ docuerat discipulos suos orare ꝫ deinde fecerat miraculū de eiectione demonii muti: ꝫ non potuerunt cōtinere emuli eius a detractione dicētes: q̄ in beelzebub principe demonioꝝ eiecerat illud demoniū quos xp̄s sermone suo et ratiōibꝰ diuersis confutauit: deinde in hoc euangelio confutat eos sermone vnius mulieris xp̄i doctrinā audientis: cum d3 (Factū est autē cū hec diceret. s. xp̄s respondens blasphemiis) iudeoꝝ (Extollens vocem) i. in corde ꝫ constanter alte proferens laudem christi contra vituperium iudeorū (Quedam mulier) ista a sanctis doctoribꝰ dicitur fuisse sancta marcella famula beate marthe sororis lazari (Beatus venter qui te portauit) matrem beatificauit ꝫ laudat ex filio ꝫ non econuerso: q2 ab illo puenit: gratia et gloria principaliter ratione deitatis ꝫ instrumētaliter ratione humanitatis: q2 humanitas xp̄i est organū coniunctū ipius deitatis (At ille dixerunt) cōmendando fidem ꝫ cōstantiam mulieris et aliorum similium (quinimo beati qui audiunt ꝛc) istud quinimo non dicitur aduersatiue: sed concomitatiue. q. d. non solū illa que me portauit beata est. sed etiā qui audierunt verbum dei corde credentes ꝫ opere adimplentes. vnde dicit btūs August. libro de virginitate q̄ beata maria felicius concepit deum p fidem: q̄ corpore per carnis assumptionem.

¶ In festo assumptionis beate marie. Euāgelium secundum Lucam. x. capitulo.

In illo tp̄e Intrauit iesus ī qōdā castellū ꝫ mulier quedā martha noīe excepit illū ī domū suā Et huic erat soror: noīe maria Que etiā sedēs secus pedes dn̄i audiebat verbū illius. Martha aūt satagebat: circa frequens ministeriū: que stetit ꝫ ait Dn̄e/ nō est tibi cure q̄ soror mea reliquit me solam ministrare: dic ergo illi vt me adiuuet Et respōdens dixit illi dn̄s Martha martha sollicita es: ꝫ turbaris erga plurima Porro vnum est necessariū Maria optimā partē elegit: q̄ nō auferetur ab ea.

Postilla.

¶ In illo tp̄e Intrauit iesꝰ ꝛc. Lu. x. Hystoria huius euangelii facta est anno xp̄i. xxxi. iiii. nonas decēbris. fe. iii. luna. ix indictiōe. iiii. Dn̄i initiū illꝰ euā. scribit sctūs lucas in eodem cap. q̄ septuaginta duo discipuli quos xp̄s misit ad predicandum reuersi sunt ad xp̄m cū gaudio dicentes Dn̄e etiam

demonia subiiciuntur nobis in noie tuo. Et ait illis. Ecce dedi vobis potestatem calcandi super serpentes et scorpiones: super oem virtutem inimici: et nichil nocebit vobis. veruntamen in hoc nolite gaudere qz spus subiiciuntur vob's: gaudete aut qz noia vra scripta sut in celis. Tunc post modum sequitur euangelium hodiernum (Intrauit iesus in quoddam castellum) Ly. i. bethaniam (et mulier quedam martha nomine excepit illum in domum suam) Ly. ad illam domum xps frequenter diuertebat et secure: tum propter deuotionem inhabitantium tum qz plura bnficia ei contulerunt qz ipsam martham a profluuio sanguinis sanauerat: secz Ambrosium et mariam a demonio liberauerat: et ei oia peccata dimiserat (et huic erat soror noie maria: q etiam sedens secus pedes dni audiebat verbum illius) Ly. intenta operibus vite contemplatiue (Martha autem satagebat circa frequens ministerium secz occupata in operibus vite actiue) que stetit) Ly. quasi fessa labore misterii discurrendo p domum: vt xps et eius discipuli essent conuenienter recepti (et ait: dne non est tibi cure q soror mea reliquit me solam ministrare.) Ly. conquerens de ociositatem sororis sue: et de xpi negligetia hoc permittentis (et respodens dixit illi dns) excusando mariam. inuenitur autem maria accusata secdm Ly. tripliciter. Primo a phariseo de temeritate: eo q xpm tetigit recumbentem: vt ptz Lu. vii. Scdo a sorore propter ociositatem vt hz hic. Tercio a iuda de prodigalitate: eo q preciosum vnguentum effudit: et pedes iesu vnxit vt hz Joh. xii. Et maria patienter tacuit et semper eam xps excusauit Primo osidens phariseo q factum marie no erat temeritatis sz ptritionis et deuotiois. Scdo osidit sorori q sessio marie non erat ociosa sed actib' meliorib' applicata Tercio osidens iude et aliis discipulis q illa effusio vnguenti non erat prodigalitatis: sed pietatis dices. Sinite illam. bonum ei opus operata est in me (Martha martha sollicita es) Glo. repetitio signum est dilectionis vel mouende intetiois secz vt audiret attetius (et turbaris erga plurima) Ly. qz opera vite actiue sollicitudinem ingerunt (porro vnum est necessarium) Ly. scz deus q vnus est et pre oib' querendus (Maria optimam parte elegit) Glo. non reprehenditur pars marthe et ipsa bona est: sed laudat pars marie: qz optima (que no auferetur ab ea) Gor. vita cotemplatiua incipit hic: et in futuro perficiet qz ignis amoris q hic ardere incipit cum ipm que amat viderit amplius ignescit in amore. Actiua vero cum corpore deficiet quia in celesti patria nemo esurienti panem porriget nec cetera opera misericordie aget / quia ibi non erunt necessaria. vnde Apocalip. xix No esurient neq sitient amplius. etc.) Hic qritur quare hoc euangelium legitur in festo beate virginis cu in illo spectare videatur ad ipm Ad hoc rndet Gor. q et si non hystorice tn allegorice conuenit beate virgini. Ipsa enim fuit castellum in quod intrauit filius dei vbi manebant due sorores: scz vita actiua et contemplatiua. Item queritur quare potius legitur in assumptione: q in alio festo: cum de assumptione non facit mentionem. Ad hoc dicendum est q alia festa beate virginis specialia habent euagelia propter speciales rones Istud aut festum nullum hz spale euagelium et ideo sortitum est istud. vel etia propter vltimam particulam euangelii que marie precipue conuenit: ideo legitur de eius assumptione scz Maria optimam partem elegit. etc.

¶ In festo sancti Bartholomei.

In illo tpe Dixit ies' discipulis suis Hoc e pceptu meum. etc.

¶ Hoc euangelium cum sua postilla quere infra in communi apostolorum.

¶ In natiuitate bte marie virginis. Euangelium secundum Matheum. i. ca.

Liber generationis iesu xpi.

¶ Istud euangelium cum sua postilla require supra in conceptione eiusdem.

¶ In festo exaltationis sancte crucis. Euangelium secundum Johannem. xii. capi.

In illo tpe. Dixit ies' turbis iudeorum Nuc iudiciu est mudi. Nuc princeps hui' mundi eicietur foras. Et si exaltat' fuero a terra oia traha ad meipsu. Hoc at dicebat significas qua morte eet moriturus Respodit ei turba Nos audiuimus ex lege: qz christ' manet in eternu et quomodo tu dicis oportet exaltari filiu hois: Quis e iste filius hois: Dixit ergo iesus. Ad

huc modicū lumē ī vobꝭ ē. Ambulate dū lucē habetis: vt non vos tenebre cōprehēdant Et q̇ ābulat ī tenebris nescit quo vadat Dū lucē habetꝭ credite ī lucē: vt filii lucis sitꝭ. Postilla.

¶ In illo tpe. Dixit iesus turbis iudeoꝝ ꝛc. Joh. xii. hystoriā huius euā. dixit dñs iesus anno eiꝰ. xxxiii. xii. kal. april. fe. iiii. luna xi. indictiōe. vi. Ante initiū. illius euangelii scribit san. iohānes in eodē cap. ꝙ quidā gentiles ascenderēt in hierusalē vt adorarent in die festo. s. pasche hi accesserunt ad philippum qui erat a betsaida galilee: et rogabāt eū dicētes. Dñe volumus iesū videre Uenit philippꝰ ꝛ dixit andree. Andreas rursum ꝛ philippus dixerunt iesu. Jesus aūt respondit eis dicens. Uenit hora vt clarificetur filius hois Tūc postmodū sequitur euangeliū hodier. (Dixit iesus turbis iudeoꝝ. Nunc iudicium est mūdi (Gor. s. in passiōe qn̄ xp̄s a pylato iudicatus ē. Nunc princeps huiꝰ mūdi eiiceret foras. Ly. Dyabolus eni hic dicit princeps huiꝰ mūdi nō ꝙ sit princeps substātie mūdi: sed hoim mundialiter viuentium: inq̄tū se ei subiiciunt per pctm̄. Dicit autem eiectus dyabolus p passionē xp̄i per quā aperta est porta glorie celestis. Et sic dyabolꝰ nō potest impedire sctōs a cōsecutione glorie sicut faciebat ante passionē xp̄i: tn̄ permittit tentare hoīes ad exercitiū et meritū electoꝝ (Et ego si exaltatus fuero a terra) Gor. per passionē crucis (oīa trahā ad meipm̄.) s. per fidē et dilectionē (hoc aūt dixit signās q̄ morte esset moriturus) Gor. qm̄ morte crucis q̄ erat vilissima vt pꝫ Sapie. ii. Morte turpissima cōdēnemus eū. (Rn̄dit ei turba. Nos audiuimꝰ eū lege: qꝛ xp̄s manet in eternū.) Thomas. Credebant eni ꝙ messias purꝰ hō esset ꝛ immortalis. Un̄ Mich. v. Egressus eiꝰ ab initio ꝛ a diebꝰ eternitatis. Itē Dani. v. cap. Potestas eius potestas eterna (Et quō tu dicis oꝫ exaltari filiū hois). i. mori in cruce. q. dicāt. Si loq̄ris de teipo: sequitur ꝙ tu non es xp̄s q̄ manet ineternū. si autē loqueris de alio dic nobis Quis est iste filius hois Dixit ergo iesus) Tho. lꝫ iā multa dixerim ꝛ multa miracula fecerim coꝛā vobis (adhuc modicū lumē in vobis ē) Gor. qꝛ creditis xp̄m manere ineternū: sed nō creditis eū moriturū secundū hūanitatē (ambulate.) Ly. i. cognitione xp̄i proficite (dū lucē habetis) Ly. i. presentialiter qui suꝫ lux illuīans p veritatē doctrine ꝛ lumen grē (vt nō vos tenebre cōphēdāt. s. ignorātie et culpe (Et q̄ ambulat in tenebris: nescit quo vadat) ly. qꝛ declinauit a rectitudine vie (dū lucē habetis credite in lucē. Thom. per veram fidem vt filii lucis sitis: id ē ipiꝰ dei qui est vera et sēpiterna lux: vt pꝫ Eph. v. vt filii lucis ambulate.

¶ In vigilia sancti mathei scđm lucam. v.

In illo tpe. Uidit iesꝰ publicanū noīe leui sedentē ad theloneū ꝛ ait illi. Sequere me Et relictis oībus: surgēs secutꝰ est eū Et fecit cōuiuiū magnū leui ī domo sua ꝛ erat turba multa publicanoꝝ ꝛ alioꝝ q̇cūq; illis erant discūbētes Et murmurabāt pharisei ꝛ scribe eoꝝ dicētes ad discipulos eius Quare cū publicanis ꝛ peccatoribꝰ māducatis ꝛ bibitis: Et respōdēs iesꝰ dixit ad illos. Nō egent q̇ sani sūt medico: sed qui male habēt Nō eī veni vocare iustos: sed pctōres ad penitentiam. Postilla.

¶ In illo tpe. Uidit iesus publicanū noīe leui ꝛc. Descripta p̄dicatione xp̄i in p̄cedēti ca. ꝛ ipsiꝰ p̄dicatiōis cōfirmatiōe. hic ꝯñr describit conuersio aliquoꝝ ad ipm̄ Et primo describit eoꝝ vocatio ad discipulatū xp̄i Sc̄do eoꝝ pmotio ad apostolatꝰ Scđo. hoc est in. vi. ca. Un̄ in p̄nti euāg. solū ponit mathei vocatio Circa quā est aduertēdū ꝙ vocatio mathei ꝛ cōuiuiū de quo fit sermo Mat. ix. facta fuit ante curatione paralitici de qua fit mētio an̄ principiū huiꝰ euāg. et in eo. ca. Dicit igr (Uidit iesus publicanū noīe leui (Puplicani dicebant ꝯductores vectigaliū fisci vel reꝝ publicarū: siue qui vectigalia publica exigunt vel qui secularia et publica negocia lucra sectantur. vnde secundū Bedā publicanꝰ dr̄ q̄ amisso pudore publice peccat vel q̄ vectigalia. i. tributa publi-

ce exigit Theloneū est ī quo solebāt cāpsores sedere ec: qd̄ q̄dā negociū vix aut nūq̄ exerceri sn̄ pctō pt. vt dicit Gre. Sequitur (Seq̄re me) et relictis oīb⁹ secut⁹ est eū. Matheū aūt talibus negociis occupatū vocauit iesus: vt de grā dei null⁹ desperet q̄ntūcūq̄ fuerit in vilib⁹ occupat⁹ (secutus ē eū (sine aliqua dilatione q: sicut xp̄s poterat exteri⁹ mouē aures vbo: ita etiā īteri⁹ mētē ī spiraculo. (Et murmurabāt)) Hic xn̄e describit malignantiū cōfutatio: et hoc in duobus casibus. Prim⁹ cas⁹ est qz pharisei murmurabāt de cōicatiōe xp̄i cuz pctōrib⁹ in cibo et potu: quā murmurationē xp̄s ondit irrōnabilē: vt ptz ex dictis. Ma. ix. Scdūs casus est q arguebant discipulos xp̄i eo q nō ieiunabat sicut pharisei et iohānis discipuli. Sz xp̄s eos excusabat rōnabiliter vt plenius patet ex dictis. Math. ix. vbi dz Nū qd̄ psūt filii sponsi. i. xp̄i q̄ est spōsus eccle lugere. ec. Sequitur (Venient aūt dies cū auferet) q̄ntū ad presentiā corpalē. s. in passione et ascēsione ī celū (Et tūc ieiunabūt) q. d. tūc cpetet eis tale ieiuniū. Nā qd̄dā est ieiuniū qd̄ plenitudine et pfectiōe ɔtemplationis pcedit: quale fuit moysi ieiuniū in mōte. Quāto em̄ aīa est in contemplatione magis eleuata tanto est paucio ri alimento contenta. vn̄ x. Ethicorū dicit phūs q felix ɔtēplatiuus est paucissimis ɔtentus. Et tale ieiunium nō cōpetebat discipulis: qz adhuc erāt rudes et impfecti. Sz prius debuerūt per caritatē spūsscti innouari. qd̄ factū est in die penthecostes: q̄n fuerūt p grām spūsscti in inouati et tūc debuerūt hēre nouū modū viuēdi Ex hoc est qd̄ dicit saluator p duplex exēm quorū scdm̄ sequitur: ec dz (Nemo ɔmissurā a vestimēto nouo. ec) cōmissurā idē est q sutura. Et dz a cō et mitto mittis q̄si sil' mittere. Illa em̄ q̄ ɔiūgūtur sil' mittunt. Et nemo mittit vinū nouū) s. ɔsuetudinarie (Et nemo bibēs vetus vinū statim) s. repēte vult nouū. Dicit em̄ vet⁹ meli⁹ est: qz magis sapit sibi. ppt ɔsuetudinē bibēdi eo q ɔsuetudo ē q̄dā natura. Sz paulatī assuefaciēdo ad bibēdū nouū tādē efficit sibi sapidū et eo mō hoib⁹ ɔuersis d̄ nouo ad vitā pfectionis opa scdm̄ sue na sūt eis difficilia sz paulatī assuefaciēdo efficiūt eis facilia et delectabilia.

In fe. s. mathei aplī et euā. Euāg. s. mat. ei

IN illo tp̄e Cū trāsiret iesus vidit hoīm sedētē ī theloneo matheū noīe: et ait illi Sequere me Et surgens secutus est eū Et factū est discūbente eo in domo. ecce multi publicani et peccatores venientes discūbebant cū iesu et discipulis ei⁹. Et videntes pharisei dicebant discipulis ei⁹ Quare cū publicanis et peccatorib⁹ manducat magister vester: At ies⁹ audiēs ait. Nō est op⁹ valentib⁹ medic⁹: sed male habentib⁹. Eūtes aūt discite q̄d est: misericordiā volo et nō sacrificiū Nō eī veni vocare iustos: sed peccatores.

Postilla.

In illo tp̄e Cū trāsiret iesus ec. Mat. ix. Lu. v. Mar. ii. Hyst. h⁹ euāg. fctā est āno xp̄i xxxi. v. id Junii. fe. ii. luna. x. indictiōe. iiii. Añ initiū h⁹ euāg. scri. san. Mat. in eo ca. q xp̄s sanauit paraliticū q̄ fuit portat⁹ in lecto añ illū in ɔspectu toti⁹ ppl'i cui xp̄s ait. Surge tolle lectū tuū et vade in domum tuā. Vidētes aūt turbe timuerūt et glorificauerūt deū dicētes: qz vidim⁹ mirabilia hodie. Et cū trāsisset inde. i. de galilea (vidit hoiez) Gor. tā intuitu corporis q̄ mentis (sedētē in theloneo) Ly. est locus in q̄ solebāt cāpsores sedere qd̄ q̄dē negociuz vix aut nūq̄ exerceri pt sine pctō. vt dicit Greg. vel scdz Gor. ē locus ī quo soluebātur publica vectigalia (matheū noīe) Glo. ceteri euāgeliste ppter verecūdiā non appellāt eū noīe vulgato: sz leui. Binomi⁹ em̄ fuit. Ipe matheus vero noīat ppter huīlitatē (et ait illi. Seq̄re me) Ly. matheū talib⁹ occupatum vocauit vt de grā dei nullus desperet q̄ntūcūq̄ fuerit in vilib⁹ occupatus. (Et surgēs secutus est eū) sine aliqua dubitatiōe bz sicut poterat mouere aurē exterius verbo ita etiā interi⁹ mentē inspirādo. Sicut em̄ xp̄s passioni ppinquus illos q̄ ad ipm capiendū venerāt solo vbo pstrauit di. Ego sū vt hr̄ Joh. xviii. ita solo verbo poterat quoscūq̄ ad se trahere: et ī hoc apparebat virtus diuinitatis in eo (Et factū est discumbēte eo in domo) put Luce. v. dz Et fecit ei cōuiuiū magnū leui in domo sua (et ecce multi publicani et pctōres venientes discūbebāt cuz

iesu. L.y. fuerūt eni locu mathei ꝛ recedēs ab eis volens sequi xp̄m fecit cōuiuiū (Et videntes pharisei) L.y. pharisei in pplo iudeoꝝ reputabantur religiosi. vn̄ etiā in habitu ab aliis erant distincti. Uidentes igr̄ xp̄m cū publicanis ꝛ pctōꝛibus mādicantē indigne ferebāt ꝛ murmurabant (Dicebant discipulis suis) Goꝛ. ꝯsuetudo detractoꝝ est loq̄ de alio non i facie ei⁹. Un̄ qn̄ discipuli ei⁹ videbātur eis peccare alloq̄bātur magr̄m: vt pꝫ Math. xii. Abiit iesus sabbato p sata: discipuli aūt ei⁹ esurientes ceperūt vellere spicas ꝛ mādūcare pharisei aūt videntes dixerūt ei. Ecce discipuli tui faciunt qđ nō lꝫ eis facere sabbato. Qn̄ vero magister videbat eis peccare alloq̄bantur discipulos: vt hic (Quare cū publicanis ꝛ pctōꝛibꝫ mādūcat magister vr̄. At ies⁹ audiens) s. verba phariseoꝝ (ait) p se ꝛ discipulis (nō est opus) i. necessariū (valētib⁹) i. sanis (medic⁹ sꝫ male hn̄tibus) L.y. videm⁹ eni q medicus familiarius hꝫ se ad infirmū q̄ eo indiget q̄ꝫ ad sanū. Cū igr̄ xp̄s sit verus medic⁹ aīaꝝ. vt dꝫ in psal. cvi. Misit verbum suū ꝛ sanauit eos. Jdeo familiariter se debuit hēre ad pctōꝛes q̄ fuerūt infirmi spūali infirmitate. Secūdo rn̄det eis p auctoꝛitatē q̄ hr̄ Osee vi. (Euntes discite qđ est miam volo ꝛ non sacrificiū) L.y. q.d. si hāc scripturā ꝯsideretis inueniretis me facere secūdū ipꝫ. Goꝛ. Miam volo p pctōꝛ dimissionē: ꝛ nō sacrificiū p olocaustoꝝ oblationē. Pꝛouer. xxi. Facere miā ꝛ iudiciū magis placere deo q̄ victime (Non ei veni vocare iustos) Goꝛ. s. ad pn̄iā (sꝫ pctōꝛes) sup. veni vocare ad pn̄iā: vt corrigant.

¶ In festo sancti michaelis archāgeli Euāgelium secundum Matheum. xviii. ca.

IN illo tp̄e Accesserūt discipuli ad iesū dicentes. Quis putas maioꝛ ē i regno celoꝝ: Et aduocās ies⁹ paruulū statuit i medio eoꝝ ꝛ dixit Amē dico vobꝫ nisi cōuersi fueritꝫ et efficiamini sicut paruuli: nō intrabitꝫ i regnū celoꝝ. Quicūq; ergo humiliauerit se sicut paruul⁹ iste hic maioꝛ i regno celorū. Et q̄ susceperit vnū paruulū talem in noīe meo: me suscepit

Qui aūt scādalizauerit vnū de pusillis istis q̄ i me credūt: expedit ei vt suspendatur mola asinaria i collo ei⁹ ꝛ demergatur i pfundū maris Ue mūdo a scādalis: necesse ē ei vt veniāt scādala. verūtn̄ ve hoi p quē scandalū venit Si aūt man⁹ tua vl' pes tu⁹ scādalizat te abscide eū ꝛ pice abs te Bonū ē tibi ad vitā ingredi debilē vel claudū q̄ duas man⁹ aut duos pedes habentē mitti i ignē eternū. Et si ocul⁹ tu⁹ scādalizat te erue eū: ꝛ pice abs te Bonū ē tibi vnū oculū habentē ꝛ vitā intrare q̄ duos oculos habentē mitti i gehennā ignis Uidete ne cōtēnatis vnū ex pusillis his Dico eni vobꝫ: q2 āgeli eoꝝ sp vident faciē patris mei q̄ i celis ē. Po.

¶ In illo tp̄e Accēderūt discipuli ad iesū ꝛc. Math. xviii. Mar. ix. Lu. ix. Hyst. h⁹ euang. fcū est āno xp̄i. xxxii. vi. kal. septē. Fer. v. lūa. xii. idītiōe. v. Ante initiū illi⁹ euā scti. scd̄m. math. in pcedēti ca. q accesserūt q̄ didragmā accipiebāt ad petrū ꝛ dixerūt. Magr̄ vester nō soluit didragmā. Ait. Etiā. Et cū intrasset domum pꝛeuenit eū ies⁹ dicēs Quid tibi videtur symon: Reges terre a q̄bus accipiūt tributum vel censum a filiis suis vel ab alienis: Et ille dixit. Ab alienis. Dixit illi iesus: ergo liberi sunt filii. Ut aūt nō scandalizem⁹ eos vade ad mare ꝛ mitte hamū: ꝛ eū piscē qui pꝛimus ascenderit tolle ꝛ aperto oꝛe eius inuenies staterā: illū sumēs da eis p me ꝛ te. Et tūc sequitur euāg. hodi. (Accesserunt discipuli ad iesū dicentes. Quis putas maioꝛ est in regno celoꝝ. Et aduocans ies⁹ paruulū) L.y. scdm materialē q̄ postea a btō petro miss⁹ in galliā. ibidē fidē catholicā pdicauit (statuit eū in medio eoꝝ) L.y. vt ab oib⁹ videretur ꝛ attente cōsideraretur ꝛ dixit Amē dico vo

bis: nisi cōuersi fueritis) Ly. A bellatiōe vr̄a qz Lu. ix. hr̄ q̄ intrauit in eos cogitatio q̄s eoꝝ faciꝰ qd̄ xp̄s p̄cepit ꝛ diligimꝰ qd̄ ꝓmittit esset maioꝛ: ergo xp̄s dixit eis (nisi conuersi fueritis efficiamini sicut paruuli) .i. hūiles et paruuli in vestra reputatione (nō intrabit in regnū celoꝝ) Ly. de quo demonia abiecta sunt per supbiā. Et id̄ opoꝛtet hoīes illuc venire p̄ viam cōtrariam .s. p̄ humilitatē. Ergo subdit xp̄s (Quicunq̄ ergo hūiliauerit se sicut paruulus iste: hic maioꝛ est in regno celorū) Ly. q. d. ille q̄ erit hic hūilioꝛ: erit ma. i re. vt p̄z Luc. xiiii. Qui se hūiliat exaltabitur. (Et q̄ susceperit paruulū vnū talē in noīe meo) Go. i. ꝓpter meū amoꝛē (me suscepit.) Ly. Nam q̄ recipit ꝓximū ꝓpter xp̄m: dr̄ xp̄z recipere. Exemplū huiꝰ habemus in legēda scti martini: vbi dr̄ q̄ xp̄s se vestitū ostēdit illa parte clamidis quā btūs Martinus dederat pauperi ꝓpter xp̄m (Qui aūt scandalizauerit vnū de pusillis istis) Ly. scādalizare aliquē est facere eū ruere in pctm̄ moꝛtale ex dicto vel facto suo malo: ꝛ hoc est ꝓprie inferre ei nocumētū ex parte aīe: qd̄ est cōtra caritatem ꝓximi. Et ideo talis faciēs aliū sic ruere: si facit hoc ex intentione sine aduertentia semꝑ peccat moꝛtalr̄ etiā si dictū vel factum ex quo alius ruit nō esset de genere pcti moꝛtalis: sicut dicens mēdaciū iocosum mulieri intentiōe ꝓtrahēdi eā ad adulteriū est pctm̄ moꝛtale ex intentiōe finis. ꝛ ergo dicit (Qui scādalizauerit vnū) Go. multomagis q̄ plures de pusillis istis) .i. infirmis. vn̄ Hieroni. qui scandalizat recte pusillus dr̄ qz qui magnus .i. robustus in fide et caritate moueri nō pōt vt patet Prouer. xii. Non contristabit iustū quicquid ei acciderit (qui in me credūt) Goꝛ. magis est vitandū scandalū fideliū q̄ infidelium (expedit ei vt suspēdatur mola asinaria in collo eius) Ly. euāgelista ibi loquitur ad modū terre palestinoꝝ in qua condēnati ad moꝛtē ligato saxo ad collū p̄cipitabātur in mare. Sensus est ergo (expedit ei) Ly. i. melius esse hoī moꝛi coꝛpoꝛaliter q̄ ex malo suo exemplo facere aliū ruere in peccatum moꝛtale: quia ex hoc meretur moꝛtem eternam q̄ grauioꝛ est moꝛte coꝛpoꝛali (Ue mūdo a scādalis) id est mundanis hominibus qui non curant scandalizare ꝓximos vt patet p̄ ꝓimi Coꝛin. viii. Si esca mea scādalizat ꝓximū meum non manducabo carnes in eternum. (Necesse est eni ui vt veniant scandala) Lyꝛ. non est necessitas absoluta sed ex suppositione. Si enim homines volunt viuere mundane. id est in omnibus voluntatē suam adimplere necessario sequitur ad hoc scandalum alioꝛum quia non foꝛmidant ꝓximos scandalizari (Ueruntamē ve homini illi per quē scandalum venit scilicet actiue ꝓximū scādalizando (Si autem manꝰ tua vel pes tuꝰ scandalizat te) Ly. i. tibi esset occasio ruine in peccatum per tactum inhonestū vel per gressum dissolutum (abscinde eum et ꝓiice eū abs te. Bonum est tibi ad vitam ingredi debilem ꝛ claudum q̄ duas manus vl̄ duos pedes habentem mitti in ignem eternum. Et si oculus tuus scandalizat te erue eum ꝛ ꝓiice abs te. Bonum est tibi vnum oculū habentem in vitam intrare: q̄ duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. Ly. non est aliquod membꝛum sit amputandum ad vitandum peccatum. membꝛa enim coꝛpoꝛis sunt a deo data: et ideo non est in potestate alicuius persone abscindi sibi membꝛum sicut nec seipsum occidere: tum quia per hoc non excluditur concupiscētia interioꝛ in qua viget peccatum: tum quia per aliam viā potest melius obuiare peccato per rationem scilicet vt liberum arbitrium cohibendo membꝛum a peccati exercitio: et sic dicitur manꝰ abscindi inquantū ꝓhibetur ab illicito tactu: ꝛ pes ꝓhibetur ab illicito gressu: oculus ab illicito visu. et ista abscisio est meritoꝛia ꝛ laudabilis: non autem illa que esset per membꝛorum ꝓiuationem (Uidete ne contēnatis vnū ex his pusillis) Ly. quia quantumcunq̄ homo sit paruus in hoc mundo: tamē habet angelum sibi assignatum a deo ad sui custodiā et ideo si homines minimi sic a deo honoꝛantur multofoꝛtius a nobis honoꝛandi sunt. Ideo subdit chꝛistus (Dico eni vobis. quia angeli eoꝛum) scilicet assignati ipsis (semꝑ vident faciem patris mei) Lyꝛa quia quantūcunq̄ mittantur ad tempoꝛalium rerū administrationem tamen semper deo adherēt p̄ apertam visionem (qui in celis est) Ly. lz enim deus sit vbiq̄ per essentiam: p̄sentiā: et potentiam: tamen specialiter dicitur esse vbi adest cum beatis per apertā visionem.

¶ In festo sancti Luce euangeliste.

In illo tp̄e. Dixit iesꝰ discipulis. Hec mādo vobis vt diligatis inuicē. ꝛc.

Hoc euangelium cum sua postilla. quere in communi sanctoꝛum de apostolis.

¶ In festo sanctoꝝ symonis ꝛ Jude apostoꝝ.

L. iiii.

¶ In illo tp̄e Uidēs ies⁹ turbas ascēdit ī mōtē ⁊ cū sedisset ac-cesserūt ad eū. ⁊c.

Hoc euangelium cum sua postilla. quere in communi sanctorum de martyribus.

¶ In vigilia omnium sanctorum. Euangelium secūdm lucam. vi. capitulo.

¶ In illo tp̄e. Descendens iesus de monte. ⁊c.

Istud euangelium require infra in communi plurimorum martyrum.

¶ In festo omnium sanctorum.

In illo tp̄e: Uidens iesus turbas ascēdit ī mōtē: ⁊ cum sedisset. ⁊c.

Hoc euangelium cum sua postilla. quere infra de pluribus martyribus.

¶ In festo sancti Martini

¶ In illo tp̄e Dixit ies⁹ discipul' suis Sint lūbi vestri. ⁊c.

Hoc euangelium cum sua postilla. quere in communi sanctorum de virginibus.

¶ In festo sancte katherine.

¶ In illo tp̄e Dixit iesus discipulis suis parabolā hanc. Simile ē regnū celor̄. ⁊c.

Cetera de sanctis euangelia cum ipsorum postilla vide in communi sanctorum.

¶ Incipit postilla de communi sanctorum Et primo de apostolis Euangelium secūdm Johannem xv. capitulo.

In illo tp̄e. Dixit iesus discipulis suis. Hoc est p̄ceptū meū vt diligatis inuicē sicut dilexi vos. Maiorē hac dilectionem nemo habet: vt aīam suā ponat quis p̄ amicis suis. Vos amici mei estis si feceritis q̄ ego p̄cipio vobis. Iā nō dicā vos seruos: qȝ seruus nescit q̄d faciat dn̄s ei⁹: vos āt dixi amicos: qȝ oīa q̄cunq̄ʒ audiui a patre meo nota feci vobis. Nō vos me elegistis: sȝ ego elegi vos et posui vos vt eatis ⁊ fructū afferatis ⁊ fruct⁹ vester maneat: ⁊ q̄d cūq̄ʒ petieritis p̄rem in noīe meo det vobis.

Postilla.

¶ In illo tp̄e. Dixit ies⁹ discipulis suis. Hoc ē p̄ceptū meū ⁊c. io. xv. hoc euā. dixit dn̄s iesus āno eius. xxxiii. ix kal'. aprilis fe. v. cene dn̄i. lūa. xiiii. indictiōe. v. Ān initiū illius euāg. scri. san. iohānes in eodē cap. q̄ xp̄s di dis. suis Ego sū vitis vera ⁊ vos palmites q̄ manet in me ⁊ ego in eo hic fert fructuȝ multū: qȝ sine me nihil potestis facere. Tūc sequit euāg. hod. (Hoc est p̄ceptū meū ⁊c. Gor. nō verbo vel lingua tm̄ sed ope ⁊ veritate (sicut ego dilexi vos) q̄ ipse ope dilexit eos: monstrat cū dicit (Maiorē hac dilectionē nemo hȝ vt aīam suā ponat q̄s p̄ amicis suis.) gor. quasi di. nihil plus pōt facere q̄ vitā dare q̄ oīb⁹ est carior vt pȝ Ephe. v. xp̄s dilexit nos ⁊ tradidit semetip̄m p̄ nobis Ite hiere. xii. Reliqui domū meā dimisi hereditatē meā in man⁹ inimicor̄ eius (Vos amici mei estis si feceritis q̄ ego p̄ce. vo.) gor. ex amore vt amici: nō ex timore vt serui (Iā nō dicā vos seruos) ly. timore seruili subiectos eē (qȝ nescit seruus q̄d fa. dn̄s ei⁹.) ly. hoc videmus in hūanis. Secreta eni reuelant filiis cuiusmōi erāt apl'i q̄ xp̄o erant subiecti amore filiali. iō subdit (vos aūt dixi amicos: qȝ oīa q̄cūq̄ʒ audiui a p̄re meo nota feci vobis.) hoc nō est intelligēdū de oīb⁹ simplr̄ et absolute qȝ apl'i nō hūerūt tātā plenitudinē sciē sicut xp̄s: sȝ ē intelligendū de oīb⁹ p̄tinētib⁹ ad eor̄ statū: sȝ q̄ p̄tinēt ad eor̄ salutem ⁊ fidei ⁊ mor̄ p̄dicationē ⁊ eccl'ie gubernationē (nō vos me elegistis: sȝ ego elegi vos) i. ad aplatū (⁊ posui vos vt eatis) Tho. circueūdo p̄ mūdū (⁊ fructū afferatis) p̄ gentiū cōuersione (⁊ fruct⁹ vr̄ maneat) ly. qȝ fides ecc'lie manebit vsq̄ in finē m̄di q̄tūcūq̄ʒ tribulatiōib⁹ impellat (Et quodcūq̄ petieritis patrē in in noīe meo) Gor. q̄d fit ad verā salutē det vobis (Tho. nomē eni ipsius ē iesus .i. saluator. Unde in nomine eius petit qui petit aliquid vt dirigens et promouens ad salutem vl' ipsam salutem in se vt pȝ Math. vi. primum querite regnum dei ⁊c.

¶ Aliud euangeliū de aplis Johānis. xv.

IN illo tpe Dixit iesus disci-
pulis suis Hec mãdo vo-
bis: vt diligatis inuicẽ Si mũ-
dus vos odit: scitote q me priorẽ
vobis odio habuit. Si de mũdo
fuissẽtis: mũdus qd suũ erat dilige-
ret. Quia vero de mũdo nõ estis:
sed ego elegi vos de mũdo: pro-
pterea odit vos mũdus Memẽ-
to te sermonis mei quẽ ego dixi
vobis: nõ ẽ seruus maior dño suo
Si me psecuti sũt: et vos psequẽ-
tur Si sermonẽ meũ seruauerũt
et vestrũ seruabũt. Sed hec oia
facient vobis ppter nomẽ meũ
quia nesciũt eũ q me misit. Si nõ
venissẽ et locutus eis fuissẽ: pec-
catũ nõ haberent. Nũc autem
excusationẽ nõ habent de pec-
cato suo. Qui me odit: et patrẽ
meũ odit Si opera nõ fecissem
i eis que nemo alius fecit: pecca-
tũ nõ haberent Nũc aũt et vide-
rũt et oderũt et me et patrẽ meũ.
Sed vt ipleatur sermo q i lege
eorum scriptus ẽ: quia odio habuerũt
me gratis. Postilla.

¶ Hec mãdo vobis vt diligatis
inuicẽ &c. ioh. xv. hec vba sacri euã. locutus est
dñs iesus ãno eius. xxxiii. ix. ka. ap. fer. v. s. cene
dñi lu. xiiii. inditiõe. vi. Ãn initiũ illius euãg.
scri. san. ioh. in eod ca. q xps di. dis. suis Ego
elegi vos et posui vos vt eatis et fructũ afferatis
et fructus vt maneat. Tũc legitur euãg. hodie.
(Hec mãdo vobis vt dilig. inui.) Tho. i. mu-
tua dilectiõe. est enĩ illud qd ego pre ceteris
cõmẽdo et pcipio (si mũdus vos odit) ly. hic acci-
pit sic p quia. q. d. quia futurũ est vt mũdus vos odi-
at (scitote) lyr. ad cõsolationẽ vestrarum: (quia me
priorẽ vobis odio habuit. Si de mũdo fuisse-
tis) Tho. de numero hoim mũdanorum et ama-
torum mũdi (mũdus qd suũ erat diligeret) th.
i. amatores mũdi vos tãq sibi cõformes dili-
gerẽt. similitudo enĩ et cõueniẽtia ẽ cã amoris.
Eccl. xiii. Oẽ aial diligit sibi sile (quia vero de
mũ. nõ estis) i. rebus mũdi p amorẽ adheren-
tes (sed ego elegi vos de mundo ppterea odit
vos mũdus.) Tho. i. mali hoies vos odiunt
et psequent velut cõtẽptores eorum q ipi amãt
Ly. dissilitudo enĩ est cã odii. apli aũt dissimi-
les erant hoibus mũdanis: et iõ nõ debebant
admirari si eos odio habuerũt (memẽto ser.
mei quẽ ego dixi vobis nõ est seruus maior
dño suo. Si me perse. sũt et vos psequent.)
Tho. si caput persecuti sũt: persequẽtur mẽ-
bra. xps aũt est caput aplorum: et iõ exẽplo xpi
debebãt patientẽ tollerare tribulatiões persi-
quentiũ (si ser. meũ. serua. et vrm seruabunt
Tho. q. d. sicut cõtẽpserũt et nõ impleuerunt
meos sermões: sic etiã nõ implebũt vros. (sz
hec oia fa. vo. pp. no. meũ.) Tho. i. pp amo-
rẽ noīs mei (quia nesciũt eũ q me misit) Lyr. s.
deũ patrẽ licz cognoscerẽt deũ sĩpr̃ũ est pater
olim per creationẽ: nõ tñ cognouerũt eũ inqn-
tũ misit filiũ suũ ad salutẽ credentiũ ista tñ
ignorãtia nõ excusabat eos in persecutione
xpi et aplorum. quia pcedebat ex odio et inuidia.
(si nõ venissem) carnẽ assumẽdo (et locu. eis
fuissem) docẽdo verbis et exẽplis (peccm nõ ha-
berent: sed peccm infidelitatis (nũc aũt excu-
sationẽ nõ hñt de pecõ suo) Tho. quia veni et
locutus sũ eis (vitate: q me odit et patrẽ meũ odit
Tho. quorum vna est maiestas: vnus hõr: vnus
amor et vnũ odiũ. (si opa nõ fe. i eis q nemo
alius fecit. Tho. vt ãbulare super aquas. pa-
scere quinq milia hoim de quinq panibus et duo-
bus piscibus Joh. v. Similr pz in illuĩatiõe ceci
nati Joh. ix. et i suscitatiõe lazari quatridu-
ani Joh. xi. (peccm nõ hẽrent) Tho. tã grãde
(Nũc aũt viderũt) tho. opa et mirabilia. que
opatus sũz in eis (et oderũt me et patrẽ meũ.)
Ly. quia ex odio ad xpm: ipsi opa xpi attribue-
runt beelzebub pricipi demoniorum vt habet
Math. xii. sed vt impleat sermo qui in lege
eorum scriptus est) vt pz in ps. xxiiii. (quia odio ha-
buerũt me gratis) i. sine cã imo ecõtrario ha-
bebãt cãm amandi eũ ex beneficiis eis impẽ-
sis in docendo eos et sanando eorum infirmos.
¶ Aliud euãg. de aplis scdm Joh xv. capi.

IN illo tpe Dixit iesus di-
scipulis suis Ego sũ vitis
vera et pater meus agricola ẽ Omẽ

palmitē i me nō ferentē fructū
collet eū ⁊ oēm q̄ fert fructū pur
gabit eū vt fructū plꝰ afferat.
Iā vos mūdi estis ꝑpter sermo
nē quē locutꝰ sū vobis Manete
i me ⁊ ego i vobꝫ: sicut palmes
nō potest ferre fructū a semet
ipso nisi manserit i vite: sic nec
vos nisi i me mā͂seritis Ego sū
vitis ⁊ vos palmites Qui ma
net i me ⁊ ego in eo: hic fert fru
ctū multū: qꝛ sine me nichil po
testis facere Si q̇s i me nō mā
serit mittet foras sicut palmes
⁊ arescet: ⁊ colligent eū ⁊ i ignē
mittent ⁊ ardet Si manseritis
i me: ⁊ verba mea in vobis mā
serint: qd̄ cunqꝫ volueritis pete
tis: ⁊ fiet vobis. Postilla.

¶ Ego sum vitis vera: et pater meus ⁊c. Joh. xv. Hoc sacrū euāg. locutus est iesꝰ āno etꝰ. xxxiii. ix. kal' appril'. fe. v. cene dn̄i. lu. xiiii indictiōe. vi. Ad initiū illiꝰ e uā. feri. san. ioh. in p̄ce. ca. q̄ xp̄s dixit discipulis suis. Qui ha bꝫ mādata mea ⁊ seruat ea ille ē q̄ diligit me Qui aūt diligit me diligetur a pr̄e meo Tūc postmodū sequitur euāg. hod. (Ego sum vitis vera) Ly. sicut eīm vitis materialis habet li gnū vile ⁊ despectū ⁊ quasi inutile videt cū eīm fructus optimos hēat ita xp̄s hūana natu ra abiectꝰ vilis ⁊ despectꝰ. ⁊ tū per eius hu manitatē secutꝰ est fructus gloriosus. vnius eīm nature sunt vitis ⁊ palmites: ⁊ iō xp̄s d̄r vitis rōe hūanitatis in qua nata ē fidelibꝰ hoibus similis et pr̄ meus agricola est Tho. sicut eīm agricola colit vineā vel agrū vt fru ctificet. sic deꝰ aīam (oēm palmitē in me non ferentē fructū). i. eos q̄ sola fide sunt adherē tes xp̄o sed nō p̄ caritatē operātē (tollet euꝫ) qꝛ talis infructuosꝰ ⁊ ociosꝰ hō abscindetur p̄ cōdēnatiōis sniam: scꝫ in morte e: mittet i ignē eternū: vt pꝫ Mat. vii. Ois arbor q̄ nō facit fructū bonū excidet ⁊ in ignē mittet (et oēm q̄ fert fructū purgabit eū) ly. per mūdi tribulatiōes q̄ sūt quedā medicīe ⁊ purgatio nes (vt fructū plus afferat) Ly. sicut in vite materiali aliq̄ palmites etiā fructuosi rescin dunt ne hūor nimis dispergat ⁊ sic virtꝰ vni ta fortificat ⁊ magis fructificat: sic p̄ tribula tiones iocūditatē vite p̄ntis a fidelibꝰ rescin dentes corda eorꝫ retrahunt ab amore mun dialiū ⁊ sic in toto recollecta feruentiꝰ ferun tur in deū ⁊ faciūt maiorē fructū bonorꝫ ope rum (iam vos mūdi estis ꝑpter sermonem quē locutꝰ sum vobis) Gor. iste fuit sermo fi dei qui purificat credētes vt pꝫ Act. xv. Fide purificās corda eorꝫ (manete in me et ego in vobis.) ly. per fidē ⁊ charitatē formataꝫ per quā est homo in deo ⁊ deꝰ in hoīe (sicut pal mes nō potest ferre fructū a semeipso nisi mā serit in vite) Ly. hoc videmꝰ in vite materia li: qꝛ ferre fructū nō potest nisi particeps sit hūoris et pinguedinis ipius stipitis (sic nec vos.) Tho. fructū aliquē potestis facere id ē opus aliqd̄ qd̄ sit meritoriū vite eterne (nisi in me mā͂seritis) p̄ fidē et amorē (Ego sū vi tis ⁊ vos palmites.) Ly. q. d. si vultis fructifi care manete in me (qui manet in me.) Glo. credēdo ⁊ obediendo (⁊ ego in eo.) illūiando subueniēdo ⁊ pseuerantiā dādo (hic fert fru ctū multū.) i. bonorꝫ operꝫ: qꝛ sine me nihil po testis facere. Tho. nec parꝫ nec multū immo nec cogitare aliqd̄ boni. vn̄ apl's. ii. Cor. iii. Nō sumus sufficientes cogitare aliqd̄ a no bis: quasi ex nobis (si q̇s in me non mā͂serit mittet foras). Ly p̄ abscisionē in morte: (sicut palmes) Gor. sicut palmes a vite sepatꝰ ex tra vineā proicit: sic ifidelis per separatio nē ab vnitate ecclie vt pꝫ Apoc. vlti. Foris canes ⁊ venefici ⁊ ipudici (⁊ arescet) p̄ amis sionē hūoris gr̄e (⁊ colligent eū). i. angeli ex ecutores diuine iusticie: (⁊ in ignē mittent) i. infernalē (⁊ ardet) sine fine in perpetuitate pene si mā͂seritis in me p̄ dilectionē (⁊ verba mea in vobis mā͂serit) qd̄ fit vt d̄r in glo. qn̄ facimꝰ qd̄ xp̄s p̄cepit ⁊ diligimꝰ qd̄ p̄mitit (qd̄cūqꝫ volueritis) tho. desiderio ⁊ affectiōe (petetis) in orōne [illegible]sterite ⁊ pseuerāter (⁊ fi et vobis) Ly. de pertinentibꝰ ad salutē vrāꝫ.

¶ Incipit cōe de vno mar. euā. se. mat. xvi.

In illo tp̄e Dixit iesꝰ disci
pulis suis Si q̇s vult post
me venire abneget semetipsū
⁊ tollet crucē suā ⁊ sequat me.
Qui eni volueri aīam suā sal
uā facere: pdet eā Qui aūt pdi

derit aīaz suā ꝑpter me: inueniet eā. Quid ei ꝓdest hoī si vniuersū mūdū lucretur aīe vero sue detrimētū patiatur? Aut quā dabit homo cōmutationē pro aīa sua? Filius eī hoīs vētur⁹ ē ī gloria pr̄is sui cū āgelis suis Et tunc reddet vnicuiqꝫ: scd̄m opera sua. Postilla.

¶ In illo tp̄e Dixit ies⁹ discipulis suis. Si qs vult post me venire ꝛc. Mat. xvi. Mar. viii. Luc. ix. Hāc hyst. huius euāg. locutus est iesus anno eī⁹ xxxi. iii. kal. augu. feria. v. luna. xiii. inditiōe. v. Ān initiū hui⁹ euang. scri. san. mat. in eodē ca. q̄ cepit iesus ostēdere discipulis suis q̄ oꝫ eū ire hierosolymā ꝛ multa pati a senioribꝫ ꝛ scribis ꝛ principibus sacerdotū: ꝛ occidi ꝛ tercia die resurgere ꝛ assumēs eū petrus cepit interrogare eū di. Absit a te dn̄e nō erit tibi hoc. Qui cōuersus dixit petro Vade post me sathanas scādalū michi es. Ly. i. q̄tu est in te: vis me a salute impedire: qꝛ nō sapis que dei sunt: sꝫ ea q̄ hoim. Ly. petr⁹ dixit ista verba iesu xp̄o mot⁹ ex affectu hūano Tūc dixit iesus di. su. (Si quis vult post me venire) Ly. meam doctrinā ꝛ facta sequendo (abneget semetipsū) Goꝛ. i. ꝓpriū sensū ꝛ ꝓpriā volūtatē) ꝛ tollat crucē suā). i. carnis castigationē (ꝛ sequatur me). goꝛ. ꝑfecta. s. virtutū imitatiōe. vn̄ Ber. P q̄ꝑpauci volunt post te ire dn̄e: ꝛ ad te peruenire nemo est q̄ nolit: cōregnare cupiūt: sꝫ nō cōpati. (Qui eīn voluerit aīam suā sal. fa. ly. q̄tū ad meritū vite eterne (perdet eā), i. destruet corp⁹ laboribus ꝛ passionib⁹ exponendo ex quibus sequit̄ separatio vite a corpore: et hoc est aīam ꝑdere scd̄m estimationē falsā hominū carnalium. licet sit saluare scd̄m veritatem (qui aūt perdit aīam suā propter me) Ly. sꝫ propter deū mortem sustinendo (inueniet eā) in futura gloria. (quid ei prodest homini si vniuer. mundū lucretur.) Goꝛa de quo nihil secum moriēs poterit portare nisi peccata: imo q̄to plus acquisiuit de mundo tanto plus acquisiuit de inferno: vn̄ Apoca. xviii. Quantū glorificauit se et in deliciis fuit: tm̄ date illi tormentum ꝛ luctū (aīe autē sue detri. patiat̄) Goꝛ. s. amittendo gloriam: incurrēdo penā eternā: ꝛ perdēdo hūanā substātiā. q. d. totū inutile sit. vn̄ Amb. Nihil prodest lucri facere tp̄alia si ꝑdāt eīna. exponit etiā hoc de ilł q̄ lucrant aīas alioꝝ: ꝛ suas ꝓprias negligūt. (aut quā dabit hō cōmu. goꝛ. i. redēptionē (ꝓ aīa sua). s. dānata. q. d. si daret ꝓ ea mund⁹ nō liberaretur. qꝛ scd̄m bedam in inferno nulla est redemptio: nec doloꝝ mitigatio. (Filius hoīs). i. qui est ver⁹ homo (vēturus est). s. ad iudicium (in gl̄ia pr̄is) Ly. qꝛ in forma gl̄iosa iudicabit (et tunc reddet vnicuiqꝫ scd̄m opera sua.) Ly. iustus gloriā corporis ꝛ aīe: malis aūt penā corporis et aīe vn̄ Apoca. xiiii Opa ei illoꝝ sequūtur illos.

¶ Aliud euāg. de vno mar. s. Jo. xii. cap.

In illo tp̄e Dixit ies⁹ discipulis suis Amē amē dico vobis: nisi granū frumenti cadēs in terrā mortuū fuerit ipsū solū manet Si aūt mortuū fuerit ipsū solū manet Si aūt mortuū fuerit: multū fructū affert Qui amat aīaz suā in hoc mūdo: in vitā eternā custodiat eā. Si q̄s michi ministrat me sequatur. Et vbi sū ego, illic ꝛ minister me⁹ erit Si q̄s michi ministrauerit honorificabit eū pat̄ me⁹ q̄ in celis est. Postilla.

¶ In illo tp̄e Dixit ies⁹ di. suis Nisi granū frumenti cadat ꝛc. Joh. xii. Hoc euangeliū factū est anno xp̄i. xxxiii. xii. kal. aprilis. fe. iii. luna xi. inditiōe. vi. Ān initium illius euangelii scribit sanctus Johannes ī eodem cap. q̄ xp̄s dixit Uenit hora vt clarificetur filius hoīs Ly. Christus in sua passione clarificat⁹ ē per signa ostensa in solis obscuratiōe. i terremotu: ꝛ sepulchroꝝ apertiōe. ꝛ veli tēpli scissiōe. fuit etiā clarificat⁹ ī sua resurrectiōe ꝛ ascēsiōe ī celū sꝫ ad gl̄iaz p̄cedit humilitas. iō in p̄nti euāgelio agit de hūilitate sue passiōis di. (Amē amen dico vobis: nisi granū frumēti cadēs in terrā mortuuꝫ fuerit ipsū solū manet. Si āt mortuū fuerit fructū multū affert. (tho. granū frumēti est xp̄s. Sicut eīn granū frumēti melius ē cete-

eis grauis: sic xp̄s melioꝛ est oĩbus. Hoc gra
nũ seminatũ est in incarnatiõe germinatum
in natiuitate: ⁊ moꝛtificatum in sua passione
Multũ fructũ attulit in gẽtiũ ꝯuersione: qꝛ
passio xp̄i maxime fuit cã ꝯuersionis gentiũ
vt pꝫ. Joh. xii. Si exaltat⁹ fuero a terra oĩa
trahã ad meipm̄ (Qui amat aĩam suã) Ly. i
volendo sibi delectabilia hui⁹ mũdi et carnis
(ꝑdet eã). s. in futuro: qꝛ ad eternã ꝑditionẽ
eã deducit. Hic amabat aĩam suã ille diues
q̄ dicebat vt dꝛ lu. xii. O aĩa mea hẽs multa
bona posita in annos plimos: requiesce: cõede
⁊ bibe vñ ꝑdidit eã: qꝛ stati dictũ ẽ ei Stulte
hac nocte repetent. s. dyaboli aĩam tuã a te et
ꝯgregasti cuius erũt (et q̄ odit aĩam suã in
hoc mundo) Tho. s. dãdo eã ꝓ xp̄o (in vitam
eternã custodit eã) vt pꝫ mat. xvi. Qui volue
rit aĩaꝫ suã saluã facere ꝑdet eã (Si q̄s michi
mi) Tho. i. vult esse veru s minister ⁊ seruus
(me sequat) q. d. rõnabile est q̄ mĩster sequa;
tur dñm (⁊ ego vbi sũ illic⁊ minister me⁹ erit
Tho. nulla pt esse maioꝛ ꝓmissio: qꝛ esse vbi
xp̄s ẽt icludit oĩa bona qꝛ xp̄s inq̄ᵭtũ est de⁹
eẽntialr̃ est ip̄a btitudo de qua dꝛ ĩ ps̄o. lxxxix
Qm̄ mille anni añ oc'los tuos tanq̄ dies he
sterna q̄ preteriit (Si q̄s michi ministrauerit)
Ly. obedic̃do mãdatis meis (honoꝛificabit eũ
pr̃ me⁹) Glo. vt sit fili⁹ dei pr̃is ꝑ adoptionẽ
⁊ ille est maxim⁹ honoꝛ de seruo adoptari in
filiũ dei: vt pꝫ Roma. viii. Si filii et heredes

¶ Sequitur euñ euãgelia de pluribus mar
tyribus. Euange. secundum matheum. v.

In illo tp̄e. Uidẽs iesus
turbas ascẽdit ĩ montẽ:
⁊ cũ sedisset accesserũt ad eũ di
scipuli ei⁹ Et aperiẽs os suũ: do
cebat eos dicens Beati paupe
res spũ: qm̄ ipoꝝ est regnũ celo
rũ Beati mitis: qm̄ ipsi posside
bũt terrã Beati q̄ lugẽt qm̄ ipi
cõsolabũtur Beati q̄ esuriũt et
sitiũt iusticiã: qm̄ ipi saturabũ
tur Beati misericoꝛdes: qm̄ ipi
miam cõsequẽtur Beati mũdo
coꝛde: qm̄ ipsi deũ videbũt Bea
ti pacifici: qm̄ filii dei vocabũ
tur Beati q̄ ꝑsecutionẽ patiun
tur ꝓpter iusticiã: qm̄ ipsoꝝ est
regnũ celoꝝ Beati estis cũ ma
ledixerint vob; hoĩes ⁊ ꝑsecuti
vos fuerĩt ⁊ dixerĩt oẽ malũ ad
uersũ vos mẽtiẽtes ꝓpter me.
Gaudete ⁊ exultate: qm̄ merces
vr̃a copiosa ẽ ĩ celis. Postilla.

¶ In illo t. Uidẽs ies⁹ turbas
ascedit ⁊c. Mat. v. Mar. iii. Lu. vi. Hyst. hui⁹
euang. locut⁹ ẽ dñs ies⁹ xp̄s anno eius. xxxi.
ii. Jdus Julii. Feria. ii. Luna. xvi. inditione
iiii. Ante initium illius euangelii scribit san
ctus matheus in quarto capitulo. q̄ iesus cir
cuibat totam galileam docens in synagogis
eoꝛum ⁊ p̄dicans euangelium regni et sa;
nans omnem langoꝛem ⁊ omnem infirmita
tem in pplo. et abiit fama eius in totam syri
am: et obtulerunt ei omnes male habẽtes va
riis languoꝛibus. et qui demonia habebãt. ⁊
lunaticos et paraliticos: ⁊ curauit omnes Et
secute sunt eum turbe multe de galilea ⁊ de
capoli et hierosolymis et de iudea ⁊ de tran
ioꝛdanem (Uidens iesus turbas) Glo. inter.
vitare volens multitudinem ppl̃i vt solis di
scipulis loqueret (ascendit in montem) Goꝛ.
scꝫ thaboꝛ qui est in galilea (et cum vidisset)
tanq̄ magister autenticus / tanq̄ humilis
lat⁹ Ex hoc loco tenetur: q̄ quãdo fit sermo
scholaribus stat p̄dicatoꝛ et inuitatus ad
pugnam et operationẽ. qñ vero religiosis in
contemplatiuis sedet inuitans ad quietem
accesserunt ad eum discipuli ei⁹.) Goꝛ. tanq̄
magis deuoti tanq̄ familiaꝛius dilecti. tanq̄
specialr̃ vocati (⁊ aperiẽs os suum doce eos)
Ly. scꝫ octo beatitudines dicẽs (beati paup
res spiritu) Ly. s. volũtarie pauperes: vt deo
liberius vacent: (qm̄ ipsoꝛum est regum ce
loꝛum) Ly. in regno eñ itelligit oĩmoda suf
ficientia et excellentia que bene repꝛomitti
tur eis in celis q̄ tp̃alia contẽpserũt in terris
(beati mites) Goꝛ. mitis ẽ qui alium nõ offen
dit. mansuetus autẽ q̄ se offendentes tolerat
(qm̄ ipsi possidebunt terrã sup. viuentium:
de qua dicit in ps̄o. cxli Poꝛtio mea dñe sit in
terra viuentiũ (beati q̄ lugent). s. in p̃nti p̃i
mo' pro petis propꝛiis. scdo pro petis alienis
et miseriis proximoꝝ. tercio pro dilatõe glie.
Uñ dauid dicit in ps̄o. cxix. Heu michi qꝛ inco
latus meus ⁊c. Item ps̄o. xli. Fuerũt mihi la
chꝛime mee panes die ac nocte. ⁊c (quoniam

ipsi cõsolabũtur) Ly. cõueniẽs aũt est vt illi
qui in p̄nti vita ꝑ xp̄o volũtario luctu occu
pant cũ deo ⁊ angelis eternalr̃ cõsolant. Bti
q̄ esuriũt et sitiũt iustitiã Et hec iusticia tri⁄
buit vnicuiq3 qd̄ suũ est deo ⁊ ꝓximo ⁊ sibiip
si. Deo tria. honorẽ creatori. amorẽ redẽpto
ri: timorẽ iudici. Proximo tria. obedientiã
superiori: concordiã pari: bñficientiã infe⁄
riori. Sibi tria. mũdiciã cordi / custodiã ori
disciplinã corpi: Hec ergo (bti q̄ esuriũt ⁊ siti
unt iusticiã (nõ pecuniã terrenã sicut cupidi
nõ voluptatẽ carnalẽ sicut voluptuosi. nõ po⁄
tentiã secularẽ sicut supbi Isti eñ nõ sũt bti:
s3 sũt miseri: q2 sp̄ esuriẽt ⁊ nũq̄ satiabũtur:
vt p3 Isa. lxvi. Ecce serui mei comedẽt ⁊ vos
esurietis, s3 bti q̄ esuriũt ⁊ sitiũt iustitiã. q2 sa
turabunt) Ly. ⁊ ista est satietas glie celestis
de qua dr̃ in ps̄. xvi. Satiabor cũ apparue⁄
rit gl'ia tua. Bti misericordes) .s. paupibus
tribuẽdo elemosinas: vt p3 Daniel. iiii. Pec
cata tua elemosinis redime. ⁊ Prouerb. iiii.
Qui miseret paupi btũs erit ergo dr̃ hic (bti
misericordes: q̄m ipi miam ꝯsequẽtur (ly. in
celesti eñ pr̃ia quis miam cõsequtur: q2 vltra
ꝯdignũ sibi retribuitur: scd̄m illud qd̄ dr̃ ad
Ro. viii. Nõ sunt cõdigne passiões h9 tp̄is
ad futurã gl'iam q̄ reuelabitur i nobis Quo
ꝯtra dr̃ Ja. ii. Judiciũ sit ei sine mia qui nõ
facit miam (Bti mũdo corde) Vñ Hiero. Bti
mũdo corde quos nõ arguit cõscia pctõꝝ: et
hoc petiuit dauid in ps̄. l. di. Cor mũdũ crea
in me de9 (q̄m ipi deũ videbũt) vñ dr̃ in ps̄.
xxiiii. Quis ascendet in mõtẽ dñi: aut q̄s sta⁄
bit in loco scõ ei9. Innocẽs manib9 ⁊ mũdo
corde vñ etiã aplꝯ. i. Cor. xiii. Uidemus nũc
per speculũ in enigmate. tunc aũt facie ad fa
ciẽ: (bti pacifici) Go3. qui paci faciẽde refor⁄
mande ⁊ cõsolande siue in se siue in aliis in
uigilant (q̄m filii dei vocabuntur) ⁊ ꝯse here⁄
des vt p3 Ro. viii. Si filii et heredes (bti q̄
ꝑsecutionẽ patiũtur (nõ tñ bti qui bñ operã
tur: sed etiã qui persecutionẽ patiũtur: nõ ꝑ
pter scelera vt malefici / latrones et heretici
vt p3. i. Pet. iiii. Nemo vr̃m patiatur quasi
homicida / aut fur / aut maledicus (sed ꝑpter
iusticiã) Go3. defendendã et conseruanda3.
Hic sci martyres qui q̄to acerbioribus tor⁄
mentis cruciabãtur: tanto magis in dño le⁄
tabãtur (q̄m ipsoꝝ est regnũ celoꝝ) et meri⁄
to debetur patientie regnũ: q2 scd̄m aplm: ii
ad Thim. ii. Si sustinebim9 et conregnabi
mus (beati eritis) Go3. nunc in spe: sed tan⁄
dem in re (cu3 maledixerint vobis homines)
s3 carnales ⁊ infideles qui ex odio vobis i)
facient ꝯtumelias dixerit (⁊ ꝑsecuti vos fuerit
s3 vim vobis inferẽdo (et dixerĩt oẽ malũ ad⁄
uersũ vos mẽtiẽtes ꝑpter me). i. ꝑpt nomen
meũ (Gaudete) Go3. interius in corde (⁊ exl
tate) exteri9 i corpore (q̄m merces vr̃a copio
sa est in celis: vt p3 Gen. xv. Ego sũ merces
vr̃a magna nimis. Vñ etiã apls pau. i. Cor.
ii. Nec ocul9 vidit: nec aur audiuit: nec i cor
hoĩs ascendit q̄ ꝑparasti diligentibus te.

¶ Aliud euang. de marty. scd̄m Lucam. vi.

In illo tp̄e. Descẽdens ie
sus de monte stetit i loco
cãpestri: ⁊ turba discipuloꝝ ei9
⁊ multitudo copiosa plebis ab
oĩ iudea ⁊ hierusalẽ ⁊ maritima
⁊ tyri ⁊ sydonis: q̄ venitent vt
audierant eũ ⁊ sanarent a lan⁄
guoribus suis. ⁊ q̄ vexabantur
a spiritibus immũdis curabã⁄
tur: ⁊ oĩs turba querebat eũ tã⁄
gere: q2 virtus de illo exibat / et
sanabat oẽs. Et ipse eleuatis
oculis i discipl'os suos dicebat
Beati pauperes q2 vestrũ ẽ re⁄
gnũ dei Beati q̄ nũc esuritis. q2
saturabimini Beati q̄ nũc fle⁄
tis: q2 ridebitis Beati eritis cũ
vos oderunt hoĩes ⁊ cũ separa⁄
uerint vos ⁊ exprobrauerint ⁊
eiecerint nomẽ vestrũ tãq̄ ma
lũ propter filiũ hoĩs Gaudete i
illa die ⁊ exultate: ecce eñi mer⁄
ces vr̃a multa est i celis. Po.

¶ In illo tp̄e Descẽdens iesus
de mõte stetit. ꝛc. Lu. vi. Hec verba euang. lo
cut9 est dñs iesus anno ei9. xxxi. ii. id9 Julii
Feria. ii. luna. xv. inditiõe. iiii. Vñ initiũ illius
euãg. hr̃ in eo. c. Factũ est aũt illis dieb9. .s. in
quo xp̄s p̄dicauit ⁊ miracula fecit exiit ies9 i
mõtẽ orare: ⁊ erat ꝑnoctans in orõe ⁊ cũ di⁄
es factus esset vocauit discipulos suos: ⁊ ele
git. xii. ex ipsis quos et aplos noĩauit: symõẽ

nem quē cognominauit petru ꝫ andreā frē
ei⁹ iacobū ꝫ iohēm: phm̄ ꝫ bartholomeū: ma
theū: et thomā: iacobū alphei .i. filiū alphei:
ꝫ symonē q̄ vocat̄ zelotes: iudā iacobi .i. fra-
trem iacobi: ꝫ iudā scarioth q̄ fuit ꝑditoꝛ et
descēdens de mōte cū illis .s. aplis (stetit in lo
co cāpestri ꝫ turba discipuloꝝ ei⁹) Gloꝛa sie
terūt iuxta eū Ex quo pꝫ ꝙ multos hēbat di
scipulos: qꝛ nō solū duodeci discipulos: sed
etiā .lxxii. ꝫ foꝛte plu͛s. multos eñ cōuerterat
(et multitudo copiosa plebis sedit circa euꝫ)
sicut solet fieri in sermōib⁹ (ab oi iudea ꝫ hie
rusalē ꝫ maritima) Gloꝛ. maritima dr̄ hic re
gio circa mare germanū sita nō iuxta galile
am (ꝫ tyꝛi ꝫ sydonis) que fuerūt ciuitates gēti
liū (q̄ venerāt vt audirēt eū ꝫ sanarent a lā
goꝛib⁹ suis. ꝫ q̄ vexabātur a spiritib⁹ imūdis
curabant̄ Gloꝛ. ꝫ ē notabile ꝙ an̄ xp̄i aduētū
multa erāt demonia mō aūt pauci: nec miꝝ.
Tūc eñ erat pꝛinceps dyabol⁹ hui⁹ mūdi: sꝫ
nūc pꝛīceps hui⁹ mūdi eiect⁹ est foꝛas: vt pꝫ
Jo. xii. (et ois turba querebat eū tangere.)
Gloꝛ. nec miꝝ: qꝛ tactus ei⁹ sanat coꝛpa: sc̄ti
ficat aīas: (qꝛ virtus de illo exibat) .i. virtuo
se actiōis effect⁹ (et sanabat oēs) Gloꝛ. Ipse
eñ est optim⁹ medic⁹ cui null⁹ est icurabil̄
moꝛbus. vñ in ps. Qui sanat oēs infirmita
tes tuas. (ꝫ ipse eleuatis oclis in discipulos
suos dicebat: bti paupes) Ly. ꝫ accipitur hic
paꝑtas volūtaria per quā aliq̄s cōtēnit ꝫ ab
iicit a se bona tp̄alia in q̄tum pōt fieri bono
mō: vt hō liberius vacet opib⁹ vite cōtēpla-
tiue (qꝛ vestrū est regnū dei) Ly. hic in spe: et
postea vēm erit in re (Beati qui nūc esuritis)
ly. abstinētes a cibis delectabilib⁹ ꝫ sup̄fluis
vt sic redigatur caro in seruitutē aie (qꝛ sa-
turabimini) ly. inchoatiue in pn̄ti vita. sꝫ p-
fecte in pꝛia: scd̄m quod dr̄ in ps. xvi. Sa-
tiaboꝛ cum apparuerit gl̄ia tua. (Bti q̄ nūc
fletis .s. in pn̄ti mūdo q̄ est vallis lachꝛymaꝝ
(qꝛ ridebitis in futura vita. Gloꝛ. Felix mu-
tatio ab opposito in oppositū .s. a fletu i gau
diuꝫ .s. a fletu transitoꝛio in gaudiū eternuꝫ
(Beati eritis cū vos oderint hoīes) Glo. s. ma
lū vobis optādo (ꝫ cū sepauerint vos .s. a sua
cōgregatiōe expellendo. scd̄m illud Johā. ix
Jā cōspirauerant iudei: vt si q̄s eum cōfitere
tur extra synagogā fieret (et expꝛobꝛauerit)
Gloꝛ. cōuicia ꝫ īpꝛoperia vobis dicēdo (ꝫ eie-
cerint nomē vēm tāq̄ malū ꝑpt̄ filiū hoīs)
Gloꝛ. Ecce cā optīa debita patiēdi .s. ꝑpter fi
liū hoīs) Gloꝛ. Nemo eñ dꝫ pati tanq̄ homi
cida aut fur / sed tanq̄ xp̄ian⁹ (gaudete in il
la die) Gloꝛ. s. gaudio interioꝛi: quod fecerūt
apli vt hr̄ Act. v. Ibāt gaudētes apli a cōspe
ctu cōsilii qm̄ digni habiti sunt ꝓ noīe iesu
cōtumeliā pati. (Et exultate) Gloꝛ. s. gaudio
exteriori qd̄ fecit btūs andꝛeas dic. Secur⁹
eñ ꝫ gaudens venio ad te o bōa crux. Et sic
btūs Vincēti⁹ Hoc est inq̄t qd̄ semꝑ optaui
ꝫ votis oibus expetiui Sicut ꝫ btūs Lauren
tius di. gaudeo plane qꝛ hostia xp̄i effici me-
rui. Sic et btā agatha letissime ꝫ gaudēter
ibat ad carcerē (Ecce merces vr̄a multa ē i ce
lis. (Gloꝛ. tam multa ꝙ nō pōt nūerari: tam
magna ꝙ nō pōt estimari. tā p̄ciosa ꝙ nō po
test cōparari: tā diurna ꝙ nō pōt terminari
in celo) .q.d. in loco securo: ergo de amissiōe
nō timeatis qꝛ ibi nec fur appꝛopiat. nec eru
go nec tinea: demolitur vt pꝫ Math. vi.

¶ Aliud euange. de mar. scd̄m lucā. xxi. ca.

IN illo tp̄e. Dixit ies⁹ di-
scipulis suis Cū audieri
tis pꝛelia ꝫ seditiones: nolite ter
reri Opoꝛtet pꝛimū hec fieri: sꝫ
nondū statī finis. Tūc dicebat
illis Surget gens cōtra gentē
ꝫ regnū aduersus regnū: ꝫ ter-
remot⁹ magni erunt per loca /
ꝫ pestilētie / ꝫ fames: terroꝛesq̄
de celo ꝫ signa magna erunt: sꝫ
ante hec oīa iniiciēt vobis ma-
n⁹ suas ꝫ ꝑsequent̄ tradētes in
synagogas ꝫ custodias trahen
tes ad reges ꝫ p̄sides ꝑpter no
mē meū. cōtinget āt vobis ī te-
stimoniū Ponite ergo ī coꝛdib⁹
vr̄is non p̄meditari queadmo
dū respōdeatis. ego eī dabo vo-
bis os ꝫ sapientiā cui nō pote-
rūt resistere ꝫ ꝯtradicere oēs ad
uersarii vestri Trademini āt a
parētib⁹ ꝫ fratrib⁹ ꝫ cognatis
ꝫ amicis ꝫ moꝛte afficient ex vo
bis. ꝫ eritis odio oib⁹ hoīb⁹ pꝛo
pter nomē meū. ꝫ capill⁹ de ca

pite vr̄o nō peribit In paciēcia
vestra possidebitis aīas vr̄as.

¶ In illo tp̄e Dixit iesus di. suis
Cū audieritis p̄lia ⁊ seditiōes. ec. lu. xxi. Hāc
hyst. hui9 euāg. locut9 ē dn̄s iesus anno eius
xxxiii. xiii. kal. apil. dn̄ica. s. palmaꝝ. luna. xi. i
dictiōe. vi. Aū initiū illi9 euang. ier. ian. lu. in
p̄incipio hui9 ca. Respiciens aūt iesus vidit
eos qui mittebāt munera sua in gazophila-
tiū diuites. ⁊ vidit quādā viduā pauperculā
mittentē era minuta duo. ⁊ dixit. vere dico
vobis qꝫ vidua ista paup plusq̄ oēs misit nā
oēs hi ex habūdātia sibi miserūt: hec āt oēm vi
ctum quē habuit misit. Et quibusdā dicēti-
bus de tēplo q̄ lapidib9 bonis ⁊ donis ozna-
tum esset. dixit. Hec q̄ videtis: venient dies in
quibus nō relinquet lapis sup lapidē quin
n̄ destruat. Interrogauerūt illū di. Preceptoꝛ
qn̄ hec erūt ⁊ qd̄ signū erit cū hec fieri inci-
pient? Qui dixit. (Cū audieritis p̄lia ⁊ sedi-
tiōes) Goz. q̄tū ad hostes extraneos: et sedi-
tiōes q̄tū ad domesticos. vn̄ Greg. Bella ad
hostes ptinēt: seditiōes ad ciues Nā iosephus
in libꝛo antiquitatū di. q̄ post passionē xp̄i ⁊
destructionē ciuitatis ihrl'm. multe seditiōes
et p̄lia erāt apd̄ iudeos. qꝫ samaritani q̄ par
tim tenebāt ritū gentiliū insurgebāt cōtra
iudeos ⁊ ecōuerso. I. ē i pplo iudeoꝝ erāt pli
mi q̄ incitabāt pplm ad rebellād̄ cōtra Ro
manos. alii aūt ad cōtrariū. ⁊c. (nolite terre
ri oꝫ p̄imū hec fieri) ly qꝫ sunt a deo ordīa
ta (sꝫ nōdū statim finis) ly. qꝫ post auditio-
nem taliū stetit adhuc ciuitas ihrl'm per tp̄s
lōgū. s. xlii. ānis post passionē xp̄i. Goz. Vo-
luit aūt dn̄s differre excidiū ap̄li ihrl'm ⁊ iu-
deā desererēt. ⁊ interī p̄edicātib9 ap̄lis ele-
cti cōuerterent: et repꝛobi inexcusabiles effi-
cerētur. (Tūc) postmōm. s. vt dixit q̄ nō statī
esset finis (dicebat illis Surget gēs ꝯtra gē-
tem) Goz. i. pplus cōtra populū. siue vna tri-
bus cōtra aliā (⁊ regnū aduersus regnū) Ly
qꝫ regnū iudeoꝝ cōtra regnū romanoꝝ re-
bellauit (⁊ terremotus magni erūt per loca)
goz. i. ad innuendū q̄ illi terremotus parti-
culares erāt futuri. Vniuersal' ei terremotus
nō fuit in passiōe xp̄i. de quo dꝫ Mat. xxvii.
Et ecce terremot9 factus ē magn9 petre scisse
sunt. (⁊ pestilentie) qꝫ pestilentia fuit in ob
sidiōe ciuitatis hirl'ꝫ ex coꝛruptiōe aeris ⁊ ca
daueribus moꝛtuoꝛuꝫ (⁊ fames) goz. ecce pe
nuria vectigaliū facta est ei. fames gn̄alis
sub claudio iperatore. quā p̄dixerat agab9
p̄pheta (terroꝛesq̄ de celo ⁊ signa magna e-
runt) Dicit ei iosephus i lib. de iudaico bello.
q̄ añ destructionē ciuitatis hilm sydus stetit
sup ciuitatē ihrl'm p ānū simile gladio: quā
apparitionē quidā dicebāt significare auxi-
liū sibi affuturū cōtra inimicos. Alii ecōtra-
rio dicebāt significare vīdictā dei cōtra ma
la inhitātiū in ciuitate. ⁊ pp̄ hoc erāt diuer-
se opiniōes de p̄lus int eos (sed añ hec oia.)
goz. sup. iā dcā (inicient vobis man9 suas) p
sequētes de loco ad locū vt p꞉. ioh. xv. Si me
persecuti sunt ⁊ vos ꝓsequētur (tradētes i sy
nagogas) goz. i. in publicos conuent9 ad ma
g ⁊ confundendum ⁊ flagellandum: sicut fa
ctum est quādo iesus apostolis denunciaue-
runt ne amplius loquerentur in nomie iesu
(⁊ custodias). s. ad incarcerandū vt factū est
qn̄ posuerunt eos in custodia publica: vt p꞉
(Act. v. trahentes ad reges et p̄sides. (goz ra
ad r̄ndendū eis (ppter nomen meū) i. ppter
cōfessionē nois mei (continget aūt vobis i te
stimoniū) Ly. s. euāgelice veritat' ibidē ꝯstā-
ter profitende (ponite ergo in coꝛdibus vr̄is
non p̄meditari queadmodū r̄ndeatis: ego ei
dabo vobis os) Goz. i. eloquentiā ad loquen
dū (⁊ sapiētiā) ad cognoscēdū (cui nō poterūt
resistere nec contradicere oēs aduersarii vr̄i
Goz. s. nec iudei nec heretici nec pagani (Tra
demini aūt a parentib9 ⁊ fratribus ⁊ cogna
tis ⁊ amicis: et moꝛte afficiēt ex vobis) Goz.
qui debeant vos iuuare et liberare (et eri-
tis odio oībus homib9) goz. hūane amātib9
et terrena sapientib9 (ppter nomen meū). i.
ppter ꝯfessionem nois mei (et capillus de ca-
pite vestro n̄ peribit) ly. Hoc addit saluatoꝛ
ad declarādū veritatē future resurrectionis
per quam resurgent in electis nō solū illa q̄
sunt de necessitate humane nature: sꝫ etiam
ea que sūnt ad decoꝛē ⁊ cuiusmōi sūt capilli.
quia meditatio hui9 resurrectiōis multū fa-
cit ad tollerantiā martyꝛii de quo saluatoꝛ
loquebatur (In patiētia vr̄a) Goz. q. d. i p̄di
ctis maxime necessaria est patientia: qꝫ i tp̄a
(possidebitis aīas vr̄as). i. custodietis

¶ Aliud euang. de mar. scd̄m lucā. xii. ca.

In illo tp̄e Dixit iesus discī.
suis. Attēdite a fermento
phariseoꝛum quod ē ypocrisis.
Nichil autē opertum quod nō
reueletur: neq꞉ absconditū qd̄
nō sciat. qm̄ que in tenebꝛis di-

xistis/in luce dicetur. qd in aure locuti estis i cubiculis: p̄dicabit i tectis Dico aūt vobis amicis meis ne terreamini ab his q̄ occidūt corp⁹: ꝫ post hec non hn̄t āpli⁹ q̄d faciāt. Ostēdā āt vob; quē timeatis. Timete eū q̄ postq̄ occiderit habet potestatē mittere i gehēnā. ita dico vob;. hūc timete Nōne q̄nq; passeres veneūt dispōdio: ꝫ vn⁹ ex illis nō ē i oblivione corā deo sed ꝫ capilli capitis vestri oēs numerati sūt Nolite ergo timere: mltis passerib⁹ plur; estis vos Dico āt vob;: oīs q̄cūq; cōfess⁹ fuerit me corā hoībus: ꝫ filius hoīs cōfitebit illū corā angelis dei.

Postilla.

In illo tp̄e Attēdite a fermēto pha. ꝛc. Lu. xii. Hyst. h⁹ euāg. dicta ē a dn̄o iesu xp̄o ān̄o ei⁹. xxxi. ii. idus Julii. Fe. v. luna xvi. indi. iiii. An̄ initiū illi⁹ euāg. scri. sc̄a. Lu. mltis turbis circūstātib⁹: ita vt se inuicē cōculcarēt cepit iesus dicere ad discipulos suos (Attēdite a fermēto ph.) Ly. i. ne p̄ eoꝝ hypocrisim auertami a fide v̄itatis (nichil aūt op̄tū qd nō reuelet neq; abscōditū qd nō sciat) Goꝛ. op̄tū ꝑtinet ad op̄a mala q̄ occltant ex industria abscōditū ad cogitatiōes q̄ occultantur ex ip̄a natura: h̄ vtrūq; in futuro iudicio sciet (Qm̄ q̄ in tenebris dixistis) Goꝛ. i. i ꝑsuris ꝛ in carceribꝫ locuti estis (in luce dicent) i. in ap̄to q.d. i. ea q̄ passi estis i carcerib⁹ locuti p̄ orbē ad glām v̄bam (ꝛ qd in aure locuti estis) i. in p̄uato. p̄uatū aūt efficit v̄bū vel i loco: q: i cubiculo (p̄dicabit in tectis) Ly. do m⁹ ergo i illa t̄ra hn̄t tecta plana vbi ꝯgregant hoīes ad spaciādū: ꝛ ꝯfabulādū: ꝛ iō illa q̄ dicūt ibi publice dicūtur Et hoc mō exponit theophil⁹ (dico aūt vobis amicis meis ne terreami (ab his q̄ occidūt corp⁹. vn̄ Crisō. Oia mala opatur tioꝛ mortis: oīa bona tp̄e moꝛti (et post hec) i. post occisionē corporis (nō hn̄t āpli⁹ q̄d fac. āt. Ostēdā aūt vobis quē timeatis timete eū q̄ postq̄ occiderit) s. corp⁹ (hꝫ p̄tātē mittere i gehēnā) Goꝛ. s. ip̄aꝫ alaꝫ etiā tꝑ ip̄ꝫ corp⁹ (ita dico vobis hūc timete ꝛ nō aliū (nōne q̄nq; passeres veneūt) i. vēdūtur (dispōdio) Goꝛ. dispōdi⁹ ē pōdus monete ex duob⁹ assib⁹ cōpositū. Ad euidentiā illi⁹ scd̄ꝫ Ly. sciendū q̄ passeres abūdāt in terra p̄missionis. et iō de ip̄is fiebat oblatio paup̄ū q̄ nō poterāt hr̄e alia v̄n̄ erāt parui valoris: q: duo hēbāt p̄ asse (ꝛ vn⁹ ex illis) s. q̄uis sit parui valoris (nō est in oblivione corā deo) i. nō moritur sine p̄uidētia dei p̄fis: ꝛ p̄ ꝯn̄s sup. neq; vos moriemini q̄n de⁹ ordinet de morte vestra (h et capilli capitis vestri oēs numerati sūt) Ly. i. in dei p̄ntia (Nolite ergo tīere: multis passerib⁹ plur estis vos) Lyꝛ. i. maioris reputationis apd̄ deū q: ad ymaginē dei creati (Dico aūt vobis ois q̄cūq; me cōfess⁹ fuerit corā hominib⁹) Goꝛ. i. nō tm̄ crediderit corde sed ꝯfessus fuerit simul ore (ꝛ filius hoīs confitebitur eum m coram angelis dei.)

Sequūtur euāgelia de ꝯfes. euā. se. lu. xii.

In illo tp̄e dixit ies⁹ discipu. Sīt lūbi vestri p̄cīcti ꝫ lucerne ardētē i manib⁹ v̄ris Et vos similes hoīb⁹ expectātibus dn̄m suū qn̄ reuertatur a nuptiis: vt cū venerit ꝫ pulsauerit cōfestī aperiāt ei. Beati serui illi quos cū venerit dn̄s inuenerit vigilātes. Amē dico vob;: q̄ p̄ciget se ꝫ faciet illos discūbere ꝫ trāsiēs mīstrabit ill': ꝫ si venerit i scd̄a vigil'a: ꝫ si i tercia vigilia venerit ꝫ ita inuenerit: beati sūt serui illi Hoc āt scitote qm̄ si sciret paterfamilias qua hoꝛa fur veniret: vigilaret vtiq; ꝫ nō sineret p̄fodi domū suā Et vos estote parati: q: qua hoꝛa nō putatis fili⁹ hominis veniet.

Postilla.

In illo tp̄e. Sīt lūbi v̄ri. ꝛc.

Lu.xii. Hy.hꝰ euā.locutꝰ est dn̄s ⁊c.ā̄no eiꝰ.
xxx.iii.id iulii.fe.v.lūa.xvi.indi.iiii.Añ initi
um istiꝰ euāg.scri.sā.lu.in eod c. q̄ xp̄s dixit
dis.suis. Nolite timere pusillꝰ grex:qꝛ cōpla
cuit patri vr̄o dare vobis regnuȝ. Tūc seq̄tur
euā.ho(Sint lūbi vr̄i pcin.)Lūbi mētis sūt vo
lūtas ⁊ intellectꝰ ex q̄bꝰ pcedūt cogitatiōes
male. Lūbi vō carnis sūt in q̄bꝰ viget motꝰ
luxurie:⁊ vtriq; lūbi sūt pcingēdi.i. coartan
di ab illicitis cogitatiōibꝰ ⁊ opibꝰ(⁊ lucerne
ardētes)Ly.doctrina clara pcedēs ex chari-
tate(in manibꝰ vr̄is)iplēdo ope(⁊ vos silēs
hoībꝰ expectātibꝰ dn̄m suū)Ly.i.scitis discre
ti ⁊ vigiles ⁊ solliciti de vr̄a custodia expectā
do dn̄z ventuꝝ ad iudiciū sicut antiq̄ pr̄es ex
pectabāt euȝ ventuꝝ in carnē(qn̄ reuertat a
nuptiis)Glo.oꝛ.ad nuptias dn̄s iuit cū post
resurrectionē nouꝰ hō āgeloꝝ multitudinē
sibi copulauit. A q̄bꝰ nuptiis reuertit cū no
bis p iudiciū manifestat:vt pȝ Act.i. Hic ve
niet quēadmodū vidistis eū eūtem in celū(⁊
pulsauerit)p egritudinē moꝛtē ppinquā de-
signādo)cōfesti apeiāt ei)eū suscipiēdo(beati ser
ui illi q̄s cū venerit dn̄s)Ly.in coꝝ moꝛte)i
ueniet vigilātes).i.i statu grē:et nō in pctis
doꝛmiētes:qꝛ talis pn̄t abit in iudicio qualis
iuenit i moꝛte q̄tū ad grāz vl' ad culpā(amē
dico vobis q̄ pciget se)Glo.pparās se ad re-
tributionē(⁊ faciet illos discūbere)Glo.oꝛ.in
regno celesti q̄escere(⁊ trāsiēs ministrabit illis
Glo.trāsiēs ministrabit cū de iudicio ad regnū
rediēs sua claritas fideles satiabit(⁊ si vene
rit in scda vig..⁊ si i.iii.vig.venerit ⁊ ita inue
nerit:beati sūt serui illi)vn̄ Greg. pꝛia vigilia
ē statꝰ puericie maxie cū icipit vsꝰ rōis i pue
ris Scda vigilia est statꝰ iuētꝰ. Tercia vig.
ē statꝰ virilis Quarta vig.ē statꝰ senectutis
qꝛ i q̄lȝ statu fideles dn̄t eē pati p iusticiā ad
recipiēdā moꝛtē(Hoc aūt scitote:qm̄ si sciret
pr̄familias q̄ hoꝛa fur veniret vigilaret vtiq;
⁊ nō sineret pfodi domū suā)Goꝛ. Hic dn̄s ie
sꝰ monet nos vigilare cōtra moꝛtis icertitudi
nē:Cuius nichil sit certiꝰ moꝛte: nichil tn̄ icer
tiꝰ hoꝛa moꝛt(Et vos estote pati : qꝛ q̄ hoꝛa
nō putat filiꝰ hoīs veiet.Glo.oꝛ. vltimā ho
rā sp ignoꝛare voluit dn̄s.vt semp sit suspe-
cta ⁊ ad eandē semper preparemur.

¶ Aliud euang.de cōfes.scdm Lu.xi.ca.

IN il.t.Dixit iesꝰ di.suis.
Nemo accēdit lucernā ⁊
ī abscōdito ponit:neq; sub mo-
dio:sȝ sup cādelabꝛū vt q̄ igre-
diūtur lumē videant Lucerna
coꝛpoꝛis tui:ē oculꝰ tuꝰ Si ocu
lꝰ tuꝰ fuerit siplex:totū coꝛpus
tuū lucidū erit Si aūt neq̄ fue
rit etiā coꝛpꝰ tuū tenebꝛosū erit
Vide ergo ne lumē qd̄ ī te ē tene
bꝛe sint Si ergo coꝛpꝰ tuū luci
dū fuerit nō hn̄s aliquā ptē te-
nebꝛaꝝ erit lucidū totū.et sicut
lucerna fulgoꝛis illumiābit te.

¶ In illo tp̄e. Nemo accendit
lucernā.⁊c.Lu.xi. Hoc hꝰ euāgelii pabigma
locutꝰ ē do.⁊c.āno eiꝰ.xxxi.ii.idꝰ Julii.Fe.v.
lūa.xvi.indi.iiii.Añ iitiū hꝰ euā scri.sā.lu.in
eod ca.q̄ q̄dā mulier extollēs vocez de turba
dixit. Btūs vēter q̄ te poꝛtauit ⁊ vbera q̄ su-
xisti. Tūc seq̄tur euā.hod(Nemo ac.lu.)Ly
lucerna hic accipit p itētiōe recta: qꝛ intētio
recta includit lumē fidei ⁊ ardoꝛē caritat ad
modū lucerne ardēt(⁊ in abscōdito ponit ne
q̄ sub modio:sȝ sꝑ cādelabꝛū) Ly qꝛ itētio re
cta dirigit ad superna(vt q̄ ingrediūt lumē
videāt)Ly.sicut ei lucerna i alto posita illu-
nat ea q̄ sūt i domo matiali:sic intentio recta
ea q̄ fiūt ⁊ disponūtur in domo eccl'ie et ēt in
domo cōsciētie(Lucerna coꝛpoꝛ tui:est oclus
tuꝰ)Ly. qꝛ sicut oculꝰ dirigit mēbꝛa coꝛpoꝛ
ad opādū:vt pedē ad ābulādū manū ad scri
bēdū. Hic intētio recta dirigit nr̄as opatio-
nes in finē debitū.iō subdit. Si ocl's tuꝰ fue
rit siplex)Ly.i.intētio tua recta(totuȝ coꝛpꝰ
tuū)i.cōgeries opationū tuaꝝ(lucidū erit).i.
meritoꝛiū vite eterne(Si aūt neq̄ fuerit) i.
intētio pucesa:etiā coꝛpꝰ tuū tenebꝛosū erit
Ly.i. cōgeries opationū tuaꝝ mala erit:quia
opꝰ bonū malū efficit puersa intētione.sicut
cū aliq̄s dat elmosynā paupcule mulieri intē
tōe trahēdi eā ad pctm̄ luxurie(vide ergo ne
lumē quod in te ē tenebꝛe sint)Ly.i.diligen-
ter attēde ne intētio tua q̄ lumē aīe est sit per
uersa:qꝛ per hoc coꝛrūperētur oīa bona ope-
ra(Si ergo coꝛpus tuū lucidū fuerit nō hn̄s
aliquā partē tenebꝛaꝝ Ly.tū ex bonitate in-
tētionis:tū ex bonitate operis(erit lucidū
totū qꝛ oīa cadēt ad vite eterne meritū(⁊ si
cut lucerna fulgoꝛis illuīabit te) Ly. in pn̄ti
per gratiam et in futuro per gloꝛiam.

¶ Aliud euāg. de cōfes.scdm Lucam.xix.cap.

In il t. Dixit iesꝰ di. su. parabolã hãc. Hõ qdã nobilis abiit ĩ regionẽ lõginquã accipere sibi regnũ ⁊ reuerti Uocatis ãt decẽ seruis suis dedit illis decẽ mnas ⁊ ait ad illos negociamini duz venio. Ciues ãt eiꝰ oderãt eũ: ⁊ miserũt legationẽ post illũ dicẽtes: nolumꝰ hunc regnare sup nos Et factũ est vt rediret accepto regno iussit vocari seruos suos q̃bus dedit pecuniã vt sciret quãtũ q̃sq3 negociatꝰ eẽt Uenit ãt p̱imꝰ dicens Dñe mna tua decẽ mnas acq̃siuit: ⁊ ait illi Euge serue bõe: q3 ĩ modico fuisti fidelis. eris potestatẽ habẽs sup decẽ ciuitates. Et alter venit dicẽs. Dñe mna tua fecit quinq3 mnas: ⁊ huic ait Et tu esto sup quinq3 ciuitates. ⁊ alt̃ venit dicẽs. Dñe ecce mna tua quã habui reposita ĩ sudario. timui ei te q3 hõ austeriꝰ es tollˀ qđ nõ posui ⁊ met̃ qđ nõ seminasti dixit ei. De oꝛe tuo te iudico serue neq̃ Sciebas q3 ego hõ austerꝰ sũ: tollẽs qđ nõ posui ⁊ metẽs qđ nõ seminaui Et quare ñ dedisti pecuniã meã ad mẽsã ⁊ ego veniẽs cũ vsuris vtiq3 exegissẽ illã Et astãtibꝰ dixit Auferte ab illo mnã: ⁊ date illi q̃ decẽ mnas h3: ⁊ dixerũt illi Dñe decẽ mnas h3. dico ãt vob̃: q3 oĩ habẽti dabit̃ ⁊ abũdabit. ab eo ãt q̃ nõ h3: ⁊ qđ h3 auferet̃ ab eo

Postilla.

¶ Homo quã nobilis abiit ĩ regio. ⁊c. luc. xix. Añ initi. hꝰ euã. scri. s. lucas in eođ c. q̧ xp̃s dixit Uenit filiꝰ hois q̃rere ⁊ saluũ facere qđ perierat Tũc ꝯsimodũ sequitur euã. hođ Hõ q̃da nobil. s. y. i. iesꝰ xp̃s hõ natꝰ sc̃d3 carnẽ de stirpe dd regis (abiit ĩ regione lõgĩq̃ s. y. i. ad celũ empireũ p̱ suã ascẽsionẽ (accipẽ sibi reg.) scꝫ ozđ. nes angeloꝝ (⁊ reuerti). s. in fine mũdi ad iudiciũ. Tũc eĩ oĩbꝰ manifestabitur regnũ ip̃iꝰ (Uocatis aũt decẽ seruis suis). i. fidelibꝰ vniuersis (dedit illis decẽ mnas s. y. vniuersitatẽ donoꝝ suoꝝ3 diuersimode. q3 dedit vnicuiq3 plꝰ vel minꝰ sc̃d3 ꝯpꝛiã virtutẽ) Et ait ad illos: negociamini dũ venio. s. y. q3 tp̃s meriti currit vsq3 in diẽ iudicii in q̃ tp̃e deꝰ dat dona sua ad hoc q̧ multiplicẽtur p̱ fructꝰ bonoꝝ opeꝝ (Ciues aũt eiꝰ oderãt eũ) s. y. Ciues illi sunt iudei q̃ p̱ maiori ꝑte in odiũ xp̃i sũt firmati (⁊ miserũt legationẽ post illũ dicẽtes. Nolumꝰ hũc regnare sup nos) q3 post ascẽsionẽ xp̃i ad celos: iudei conati sũt destruere fidẽ catholicã in qua cepit regnũ xp̃i qđ ꝯplebit ⁊ manifestabitur in fine mũdi (Et factũ vt rediret) s. a ḡnale iudiciũ (iussit vocari seruos suos q̃bꝰ ddit pecuniã. vt sciret q̃tũ3 q̃sq3 negociatꝰ eẽt) s. y. q3 opoꝛtebit oẽs apparere añ iudicẽ ad reddendũ de oĩbꝰ acceptis ab eo rõnẽ. Ro. xiiii. (venit ãt p̱imꝰ dicẽs. Dñe mna tua decẽ mnas acq̃siuit) s. y. q3 tũc electi de suis meritis securi parati erũt astare iudici (⁊ ait illi Euge serue bone q3 ĩ modico fuisti fidelis. s. y. q3 bona tp̃alia ⁊ etiã sp̃ualia q̃ hñtur in vita p̃nti modica sũt respectu bonoꝝ celestiũ: q3 expectantur in futura vita (eris ptãtẽ hñs sup decem ciuitates (s. y3. i. gaudebis de fidelitate oĩm q̃ p̱ doctrinã tuã vel exẽm vite tue conuersi sũt ad bonũ (et alter venit dicẽs dñe mna tua Goꝛ. i. gr̃a fecit q̃nq3 mnas: ⁊ huic ait. tu esto sup q̃nq3 ciuitates) Goꝛ. i. sup illos quos tu p̱dica. ioẽ vel exẽplo tuo ꝯuertisti (sꝫ tercius venit) s. y3. q3 l3 mali foꝛmidẽt venire ad ꝯspectũ iudicis tñ opoꝛtebit eos ibidẽ cõparere dicẽs. dñe ecce mna tua quã habui repositã in sudario) sꝫ bonũ dei a bonis operibꝰ ociosũ (timui ei te) s. y. iste tioꝛ nõ ẽ nisi pusillanimitas bñ agẽdi (q3 hõ austerꝰ es) s. y3. l3 eĩ mõ sit tp̃s mie ĩ iudicio tñ erit tp̃s rigoꝛis et iusticie (tollis quod non posuisti: et metis quod non seminasti.) s. y3a. quia a p̱elatis

ecclē nō solū reqrunt bona i ppria gloria. sʒ a subditis eoꝝ quos tenētur iducere ad bonū (dicit ei. de ore tuo te iudicio serue neq̄) Gor. stulticia magna ē pctm̄ ppū excusare (Sciebas qꝫ hō ego austerꝰ sū. Glo. Si me durū noueras quare z mē datū tibi timorē n̄ ieussit vt scires sine diligētiꝰ ꝗsituꝝ (tollēs qđ nō posui: z metēs qđ nō seiaui) Gor. reqrit ei deus bona opa etiā ab eis qbꝰ nō dedit grāz operandi: nec tn̄ deꝰ hoc faciēdo iniuste egit: qꝫ z si illi nō recipiūt ipe tn̄ paratꝰ fuit dare grām (et q̄re nō dedisti pecuniā meā). i. grāz meaz (ad mēsā) i. ad lucrū z ego veniēs (sʒ ad iudiciū pticulare. i. ad mortē hois (cū vsuris exegissē eā) i. cū lucro (Et astātibꝰ dixit. Gor. i. angel' q̄ deo iudicāti sp assistūt (Auferte ab eo mnā i. grāz z date illi q̄ decē mnas hʒ) Glo. Augetur enim grā in eo qui in ea laborat. Auctor cōpēdii theologice veritatis lib. iii. ca. vii. sic dicit. Ne aūt aliqꝰ boni pereat illa bona opera q̄ qs peccando mortificat aliis saluandis dabūtur. Sicut qn̄ corporali morte qs moritur fratres z ppinq̄ in bonis succedūt. Unde Joh. xxvii. ca. Si preparauerit q̄si terra argētum: z sicut lutū pparauerit vestimēta pparauit q̄dē sʒ iustus vestiet illis: z argētū innocēs diuidet (Et dixerūt ei). s. angeli (Dn̄e hʒ decē mnas. q. d. satis hʒ (Dico aūt vobis: qꝫ oi hn̄ti) Gor. z illo bn̄ vtēti (dabit) s. incremētū eiꝰ qđ hʒ (z abūdabit) s. in futuro: qꝫ scdʒ Apl'm: oculꝰ nō vidit: nec auris audiuit: nec in cor hois ascēdit q̄ preparauit deus diligētibꝰ se ab eo āt q̄ n̄ hʒ. s. vsū boni collati sicut ille piger seruꝰ fuit (z qđ hʒ) i. ipz bonū (auferet ab eo.) Gor. dare hn̄ti fuit mie: auferre n̄ hn̄ti iusticie. ❡ Aliđ euā. de cōf. scdʒ Mat. i.

IN il. t. Dixit iesꝰ di. su. parabolā hāc Hō q̄dē pegre pficiēs vocauit seruos suos: z tradidit ill' bona sua: z vni dedit quinqꝫ talēta: alii āt duo: alii vero vnū: vnicuiqꝫ scdʒ ppriā virtutē: z pfectꝰ est statī. Abiit āt q̄ qnqꝫ talēta acceperat Et operatꝰ ē in eis: z lucratꝰ ē alia quinqꝫ simil' z q̄ duo acceperat lucratus ē alia duo q̄ āt vnū acceperat abiit z fodit i trā z abscōdit pecuniā dn̄i sui Post multū vo tp̄s venit dn̄s illoꝝ seruoꝝ z posuit rationē cū eis Et accedens q̄ qnqꝫ talēta acceperat obtulit alia qnqꝫ talēta dicēs Dn̄e qnqꝫ talēta tradidisti michi ecce alia qnqꝫ superlucratꝰ sū. Ait illi dn̄s eiꝰ Euge serue bone z fidelis: qꝫ sup pauca fuisti fidelis: supra mlta te cōstituā: itra i gaudiū dn̄i tui Accessit āt z q̄ duo talēta acceperat: z ait Duo talēta tradidisti michi ecce alia duo lucratꝰ sū Ait illi dn̄s eiꝰ Euge serue bōe z fidel': qꝫ sup pauca fuisti fidelis: supra mlta te ꝯstituā. intra i gaudiū dn̄i tui. Postil.

❡ In illo tp̄e. Dixit iesus discipulis suis. Homo quidam peregre. zc. Mat. xxv. Hystoria huius euangelii locutꝰ est dn̄s iesus xpus anno eiꝰ. xxxiii. xi. kalendas april' Feria. iii. luna. xii. indi. vi. Ante initium illiꝰ euangelii scribit sanctus matheus in eodem capitulo: quia christus dixit discipulis suis. Uigilate quia nescitis diē neqꝫ horam. Cūc statim sequitur euangelium hodiernū (Homo quidam peregre proficiscens) Ly. Homo ille est iesus xps qui cum is secundum diuinitatem non possit proficisci de loco ad locum quia sic est vbiqꝫ: sed tamen secundum humanitatem nam naturam peregre profectus est quando ascēdit in celū (vocauit seruos suos Gor. Educendo eos inesse nature (z tradidit illis bona sua) Ly. sʒ bona nature: bona grē bona conscientie et sapientie: bona potentie bona opulentie. Et dicūtur talenta: quia per bonum vsum talium pōt q̄libet sibi accipere celeste premium (vni dedit quinqꝫ talenta: alii duo: alii vero vnū vnicuiqꝫ scdm ppriā virtutē: z profectus est stati) qꝫ xp̄s scdʒ hūanitatē mutauit locū celū ascēdēs (Abiit autem qui quinqꝫ talenta acceperat et lucratꝰ est alia quinqꝫ) Ly. quia ista talenta multiplicauit bene vtendo predictis donis ad sui pfectionē z pximi edificationē (Similiter q̄

duo talẽta acceperat).i. aliqua ex predictis
donis (lucratus ẽ alia duo.) Goꝛ. ⁊ attendit
illud lucrũ in merito quo ad se ⁊ in edifica-
tione quo ad ꝓximũ: ⁊ sic duplicat bonũ ac-
ceptũ (Qui aut bonũ acceperat abiit ⁊ fodit i
terrã et abscõdit pecuniã dñi sui) Ly. ille ab
scõdit in terra q̃ ꝑdictis donis vtit ad mũdi
gliam et tpale lucrũ seu questũ (Post multũ
vero tp̃is. Ly. qꝛ lõgũ tp̃s est ab ascẽsiõe xp̃i
ad celũ vsqꝫ ad aduentũ ei⁹ ad iudiciũ (venit
dñs.) Goꝛ. per seipm nõ ꝑ vicariũ (seruoꝛuꝫ
illoꝝ) quib⁹ bona sua cõmisit (⁊ posuit rõnẽ
cũ eis: vt pꝫ Lu. xvi. Redde rõnem vilicatio
nis tue) Ly. qꝛ tũc districte exiget rõnem de
donis ab eo collatis (Et accedẽs qui quinqꝫ
talenta acceperat obtulit alia quinqꝫ talenta
di. Dñe quinqꝫ talenta tradidisti michi: ecce
alia quinqꝫ sup lucratus sũ) Goꝛ. i. multiplica
ta sũt merita ex grã tua ⁊ vsu liberi arbitrii
(Euge serue bone ⁊ fidelis) querẽs in suis
actib⁹ dñi gloꝛiã et nõ laudẽ ꝓpꝛiã (qꝛ su-
per pauca fuisti fidelis) Lyꝛ. oĩa bona in hac
vita hoĩ collata pauca sunt respectu bonoꝝ
glie (supꝛa multa te constituã) qꝛ in celo cõ-
fert hoĩ bonũ infinitũ (intra in gaudiũ dñi
tui) Goꝛ. vt sit ex oĩ parte gaudẽdũ: sursum
ex visiõe dei: deoꝛsũ ex cõsideratiõe inferni: i-
terius ex gloꝛia cõscientie: exterius ex decoꝛe
ois creature. (Accessit aũt qui duo talẽta ac-
ceperat: et ait. Dñe duo talẽta tradidisti mi-
chi: ecce alia duo lucratus sũ.) Goꝛ. duplicã-
do bona. s. bonũ sapie a me diffundẽdo i ꝓ-
ximum per verbum predicationis. Bonum
operationis a me diffundendo in ꝓximũ
ꝑ exẽplum edificationis (Ait illi domin⁹ ei-
sus Euge serue bone ⁊ fidelis: qꝛ sup pauca
fuisti fidelis supꝛa multa te constituã intra
in gaudiũ dñi tui) De quo di. Bern. in lib.
de cõsideratiõe. Qualis putas tũc erit splẽ-
doꝛ alaꝝ qñ solis splẽdoꝛẽ habebit lux coꝛpo
rũ: nulla ei ibi tristitia: nulla ãgustia: nul⁹
doloꝛ: nullus timoꝛ: nullus ibi laboꝛ: nulla
moꝛs: sꝫ ꝑpetua sanitas semꝑ perseuerabit.

Aliud euãg. de cõfesso. scḋꝫ Mat. xxiiii. c.

In il. t. Dixit ies⁹ dis. suis
Uigilate qꝛ nescitis qua
hoꝛa dñs vester ventur⁹ sit Il-
lud aũt scitote qm̃ si sciret pater-
familias qua hoꝛa fur ventur⁹
eẽt vigilaret vtiqꝫ et nõ sineret
ꝑfodi domũ suã Jõ ⁊ vos estote
parati: qꝛ qua nescitiꝫ hoꝛa fili⁹
hoĩs vẽtur⁹ ẽ Quis putas ẽ fi
delis seru⁹ ⁊ pꝛudẽs quẽ consti
tuit dñs sup familiã suã: vt det
illis cibũ i tp̃e Beat⁹ ille seru⁹:
quẽ cũ venerit dñs ei⁹ iuenerit
sic facientẽ Amẽ dico vobꝫ: sup
oĩa bona sua cõstituet eũ. Po.

Uigilate qꝛ nescitis qua. ⁊c.
Mat. xxiiii. Hec verba sctĩ euã. locut⁹ ẽ dñs
ies⁹ xp̃s a n. ei⁹. xxxiii. xi. ka. Apꝛilis. Fe. iii. lũa
xii. sdi. vi. An ĩitiũ illi⁹ euã. scri. sã. Mathe⁹
in eod ca. celũ ⁊ terra trãsibũt verba aut mea
nõ trãsibũt (Tũc sequitur euang. hodi. (Uigi-
late: qꝛ nescitis qua hoꝛa dñs vester ventur⁹
s it. Goꝛ. s. ad moꝛtẽ cuiuslꝫ hoĩs: vt pꝫ Eccle.
x. Nescit hõ finẽ suũ. ⁊c. (Hoc aũt scitote: qm̃
si sciret paterfamilias qua hoꝛa fur veniret.
Goꝛ. i. moꝛs que fur dꝛ ꝓpter iꝓuisũ aduẽ-
tũ vt pꝫ Apoca. iii. Ueniã tibi tanq̃ fur (vi-
gilaret vtiqꝫ) ne in pctõ moꝛtali moꝛeret: qꝛ
moꝛs pctõꝝ pessima: ⁊ nõ sineret ꝑfodi domũ
suã) Goꝛ. i. cũ violentia alaꝫ a coꝛpoꝛe retra-
hi: sꝫ sponte exire. Unde. Chꝛiso. Qñ ale pec-
catrices i coꝛpoꝛe quasi in ꝓpꝛio domicilio de-
lectant veniẽs cũ dei sũia ãgel⁹ moꝛtis per-
fodit coꝛp⁹ ⁊ alam violenter euellit. Ale aũt
iuste q̃ quasi i exilio ibi sunt veniente sñia nõ
perfodiũtur sꝫ recurrunt gaudẽtes (idõqꝫ ⁊
vos estote parati) s. sine macula coꝛdis) qꝛ qua
hoꝛa nõ putatis fili⁹ hoĩs vẽtur⁹ est) Goꝛ.
ad iudiciũ particulare i moꝛte (q̃s putas est
fidelis seruus ⁊ pꝛudẽs quẽ ꝯstituit dñs sup
familiã suã). s. in officii sui susceptiõe (vt det
illꝫ cibũ in tp̃e) Goꝛ. i. triplicẽ cibũ verbi. ex-
empli ⁊ tp̃alis subsidii: vel scḋꝫ Ly. vt det illis ci
bũ in tp̃e. i. auxiliũ ad qḋ q̃lꝫ tenetꝛ vñ Eccl
xvii. Cuilibet mãdauit de⁹ de ꝓximo suo (bea-
tus ille seruus quẽ cũ venerit dñs eius) Ly.
ꝑ̃ens in moꝛte rõnem sui seruitii (inuenerit
sic faciẽtẽ. Ly. in actibus caritatis se exercen
tẽ: qꝛ per talia meretur eternaꝫ beatitudinẽ
(Amẽ dico vobis super oĩa bona sua ꝯstituet
eũ) qꝛ btĩtudo est status oĩm bonoꝝ aggrega
tione perfectus. vt dꝛ in lib. de consola. phi.
Goꝛ. Bona ꝑñtia sunt particularia ⁊ impfe
cta. sed bona celestia sunt bona cõia ⁊ per-
fecta. Nũc enĩ ex parte cognoscimus: et ex pa

te diligimus: sed tunc in futuro perfecte. ⁊c.

¶ Incipiunt euangelia de virginibus secū- dum Matheum. xiii.

IN illo t. Dixit ies⁹ di. su. parabolā hāc Sil'e ē regnū celoꝝ thesauro abscōdito ī agro quē q̄ iuenit hō abscondit ⁊ pre gaudio illi⁹ vadit ⁊ vendit vniuersa q̄ hʒ ⁊ emit agrū illū Iteꝝ sil'e ē regnū celoꝝ hoī negociatori q̄rēti bōas margaritas Inuēta āt vna p̄ciosa margarita: abiit ⁊ vēdit vniuersa q̄ hʒ ⁊ emit eā Iteꝝ sil'e ē regnū celoꝝ sagene misse ī mare. ⁊ ex oī genere pisciū cōgreganti. quē cū īpleta eēt educentes ⁊ sec⁹ litt⁹ sedētes elegeēt bōos ī vasa sua malos aūt foras miseēt Sic erit ī cōsūmatiōe seculi: exibūt āgeli ⁊ separabūt malos de medio iustoꝝ: ⁊ mittent eos ī caminum ignis Ibi erit flet⁹ ⁊ stridoꝛ dētiū Intellexistis hec oīa: Dicūt ei Etiā Ait illis Idō oīs scriba doct⁹ in regno celoꝝ silis ē hoc p̄ri familias qui p̄fert de thesauro suo noua ⁊ vetera. Postilla.

¶ In illo tp̄e Simile ē reg. ⁊c. Mat. xiii. Hyst. huius euā. facta est in aprili anno xp̄i. xxxiii. inditione. vi. Ante initium illius euangelii. scri. sanct⁹ matheus in eodē ca. q̄ xp̄s dixit. Iusti fulgebunt sicut sol in regno patris eoꝝ. Tunc postmodū sequitur euāge. hodi. (Sile est regnum celoꝛum thesau. abscon. in agro.) Gloz. ad laudē virginum exponitur parabola ista Hic thesaurus in agro est virginitas in carne. Coꝛ. iii. Habem⁹ thesaurum istum in vasis fictilibus. vñ Aug. Facite quod potestis ne virginitatis bonum a vobis pereat: suscitare non potestis vt redeat vel scd̄m Grego. Thesaurus est celesti regni desiderium (quem qui inuenit homo abscōdit: et pre gaudio illius vadit) Gloz. pedibus mētis ipm̄ affectando (et vendit vniuersa q̄ hʒ) scʒ tp̄alia contēnendo: vt patet Mat. xix. Si vis perfectus esse vade ⁊ vende oīa q̄ habes et da pauperibus et emit agrū illū) Gloz. totaliter celestibus inhiando (Iterū simile est regnum celoꝛum hoi negociatori q̄renti bonas margaritas). i. dulcedinem vite celestis (inuenta autem vna precio. margar.) Gloz. i. xp̄m. et scd̄m hoc xp̄s dr̄ margarita. Sicut enī nascitur margarita ex roꝛe celesti concha maris se aperiente: sic xp̄s virtute sp̄ussancti in maria ɔsentiēte. ysa. xlv. Roꝛate celi desuper et nubes pluant iustū aperiatur terra et germiet saluatoꝛē (abiit et vēdidit oīa q̄ habuit) Gloz. p ɔtēptū terrenoꝝ. ad Philip. iii Oia arbitroꝛ vt stercoꝛa: vt xp̄m lucrifaciam (⁊ emit) p conatū et desideriū eternoꝝ: vt pʒ Philip. i. Desideriū hn̄s dissolui ⁊ esse cū xp̄o (Iteꝝ simile est regnū celoꝝ) Ly. i. stat⁹ ecclesie militantis sagene misse in mare) Gloz. i. doctrine diuulgate in mundū) ⁊ ex oī gn̄e pisciū) Gloz. i. hoim (ɔgreganti. s. bonoꝝ ⁊ maloꝛum: paupeꝝ ⁊ diuitū: iuuenū et senū (quā cū impleta esset) Gloz. qd̄ erit i fine seculi: qñ implebitur nūerus electoꝝ (educētes ⁊ secus littus sedentes elegerunt bonos in vasa sua malos autem foꝛas miserunt. Hic erit in cōsūmatōe secl'i Ly. sicut enim distingūtur boni pisces a malis q̄diu sagena ē intra aquā: sic in ecclesia admixti sunt mali cū bonis: sed in fine mūdi sagena trahetur ad littus aptum iudicium: quia tunc erunt manifesta abscondita coꝛdiū ⁊ tunc. s. in iudicio (exibunt āgeli ⁊ separabūt malos de medio iustoꝝ et mittēt eos in caminū ignis: ibi erit fletus et stridoꝛ dentiū p̄pter frigus. (Intellexistis hec oia Ly. q. d. ad vos ɔtinet intelligere q̄ alios debetis docere viam salutis (Dicūt ei. etiaʒ. Ait illis. Ideo oīs scriba) vñ aug. Apli sūt scribe et notarii xp̄i: verbū dei significātes in tabulis coꝛdis (doctus) i. litteratus et adeo inspiratus (in regno celoꝛuʒ) i. in ecclesia militāte (similis est homini patrifamilias) Ly. quia sicut paterfamilias habʒ pascere filios pane coꝛpoꝛali: sic iste paruulus fide pane spirituali qui p̄ofert de thesauro suo) Ly. id est de sciencia in coꝛde abscondita (noua et vetera id est auctoꝛitates et p̄ocessus veteris et noui testamenti.

¶ Aliud euangelium de virginibus scd̄m Matheum. xxv:

In il. t. Dixit iesꝰ dis. suis parabolā hāc Silē ē regnū celoꝝ decē vginibꝰ q̄ accipiētes lāpades suas exiert obuiā spōso ⁊ spōse Quiqꝫ āt ex eis erāt fatue: ⁊ quiqꝫ prudētes. Sꝫ quiqꝫ fatue accept lāpadibꝰ. nō sūpsert oleū secū Prudētes vo accepert oleū i vasis suis cū lāpadibꝰ Morā āt faciēte spōso: dormitauert oēs ⁊ dormierūt. Media nocte clamor factꝰ ē ecce spōsus venit exite obuiā ei. Tūc surrexert oēs vgines ille: ⁊ ornauert lāpades suas Fatue āt sapiētibꝰ dixert Date nob de oleo vro: qꝛ lāpades nre extigūt Rndert prudētes dicentes. Ne forte nō sufficiat nob ⁊ vobis: ite potiꝰ ad vēdētes ⁊ emite vobꝫ dū āt irēt emere: venit spōsꝰ ⁊ q̄ parate erāt intrauert cū eo ad nuptias: ⁊ clausa est ianua. Nouissime āt veniūt ⁊ reliq̄ vgines dicētes. Dñe dñe api nobꝫ At ille rñdēs ait Amē dico vobꝫ: nescio vos Vigilate itaqꝫ: qꝛ nescit diē neqꝫ horam. Po.

¶ Silē ē regnū celoꝝ decē. ⁊c. Mat. xxv. hyst. hꝰ euā. fctā ē anno xpi. xxiiii. xi. kal. Aplis. fe. iii. lūa. xii. indi. vi. Añ initiū illiꝰ euāg. scri. san. Mathēꝰ in. xxiiii. ca. Si autē malus seruꝰ dixerit in corde suo: morā facit dñs meꝰ venire ⁊ ceperit pcutere conseruos suos: mādūcet aūt ⁊ bibat cū ebriis. Veniet dñs serui illiꝰ in die qua nō sꝑat: hora qua ignorat ⁊ diuidet eū. s. separādo aīam a corpore in morte ipiꝰ: ptēq; eiꝰ ponet cū ypocritis i. cū falsis xpianis seprando eū a beatis ⁊ cōiungēdo ipꝫ cū dānatis: ibi erit fletꝰ ⁊ stridor dentiū. Tūc stati seqtur euāg. hod) Silē est regnū celoꝝ decē vginibꝰ) L. y. ecclia militās q̄ṫ ad statū ptēplatiuū decē vginibꝰ. i. ptēplatiuis L. y. vginitas ei sigt vitā ptēplatiuā qꝛ sicut castitas eleuat mētē a carnalibꝰ ⁊ disponit intellectū ad ptēplationē vitatis: sic ecōtrario luxuria deprimit mentē ⁊ causat hebetudinē intellectꝰ: et sic reddit hoiem bestialē pp qd dr. i. Ethic Vita voluptuosa vocat vita pecudū (q̄ accipiētes lāpades suas) Gor acceptio lāpadū est ostēsio opeꝝ: vt sint aliis in exēpl (exiert obuiā spōso). i. xpo (⁊ spōse). i. ecclie (Quiqꝫ aūt ex eis erāt fatue ⁊ qnqꝫ prudentes sūt ptēplatiui seu religiosi: q̄ opa sua bona ad finem debitum ordinant. s. pncipalr ad gliam dei ⁊ ad salutē ppriā ⁊ ad edificationē pximi. Ecōtrario fatue virgines dñr q̄ ppriā gliaꝫ ⁊ fauorē hoiꝫ q̄rūt in suis bonis opibus: et merito dñr fatue virgīes qꝛ bona opa sua pdūt ppt defectū in tētiōis recte (sꝫ qnqꝫ fatue acceptis lāpadibꝫ) Gor. i. operibꝰ de gn̄e bonoꝝ (nō sūpserūt oleū secū) in quo signat caritas Sicut ei oleū natat sup oēs liquores: sic caritas super oēs vtutes (Prudētes vero susceperūt oleū secū in vasis suis). i. caritatē (cū lāpadibꝰ) i. cū opibꝰ suis. q. d. ex caritate pfecerūt opa sua bona (Morā aūt faciēte spōso dormitauert oēs ⁊ dormiert) Mora ista est decursꝰ tpis ab ascēsiōe xpi vsqꝫ ad diē iudicii: qd tps ppt lōgitudinē vocat mora. Iā ei durauit p mille qngentos ⁊ tres annos: ⁊ residuū est nobis incertuꝫ. In hoc aūt tpis iteruallo moriūtur oēs hoies tā boni q̄ mali: q̄ qdē mors designat hic p dormitionē qꝛ ita faciliter excitabūtur a morte p xpm ad iudiciū veniētē sicut hō excitat aliū hoieꝫ dormientē (Media āt nocte) L. y. nō intelligit p hoc q iudiciū extremū sit celebrādū de nocte sed de die sicut di. aplꝰ. i. Cor. iii. dies dñi declarabit. ⁊c. sꝫ qꝛ tps iudicii ē nobis occltū: iō hic signat p mediā noctē: qꝛ illa q̄ fiūt media nocte sūt hoībꝰ occulta (clamor factꝰ est) L. y. i. vox xpi vl angeloꝝ ad vocāduꝫ mortuos ad iudiciū (tūc surrexert oēs virgīes ille) L. y. qꝛ oēs resurgēt boni ⁊ mali: vt appareāt in iudicio xpi (⁊ ornauert lāpades suas) Gor. apd se cogitauert opa sua p qbꝫ remūerationē expectabāt. vn̄ Gre. Ornant lāpades qꝛ apd se sua opa numerāt p quibꝰ eternā btitudineꝫ recipere sperauert (Fatue aūt) s. virgines (sapientibꝰ dixerūt Date nobis de oleo vro: qꝛ lāpades nre extigūtur) L. y. ista petitio vana et responsio negatiua signant q nullus poterit ad aliū q̄ptūcūqꝫ iustū recurrere p auxi

lio: nec aliq̃s q̃tũcunq̃z iustus poterit aliũ iu uare: sz sibi soli sufficiet iusticia sua. vñ Hiero. In futuro vnusquisq̃z p opibz suis mercedẽ accipiet. Nec põt ĩ die iudicii alioꝝ virtutes alioꝝ vicia subleuare. et hoc ẽ qđ subdit (ne forte non sufficiat nobis ⁊ vobis: ite potius ad vendẽtes ⁊ emite vobis) vñ Ambro. Uẽdunt ⁊ emũt oleũ q̃ adulando aĩas in errorẽ mittũt. De quo dr in ps. cxl. Oleũ aũt petõris non impinguet caput meũ. ⁊c. (Dũ aũt irẽt emere venit spõsus) Ly. i. xp̃s ad remunerationẽ bonoꝝ (⁊ q̃ parate erãt) Ly. p bona opera in caritate facta (intrauerũt cum eo ad nuptias) i. ad celestẽ gl̃iaz (⁊ clusa ẽ ianua) Gor. ianua indl̃t mie ad indulgentiã: que mõ oib⁹ aperitur. Janua gl̃ie ad intrandũ q̃ mõ oibz penitẽtibus reserat⁹) Nouissime. i. nimis tarde (veniũt ⁊ reliq̃ virgĩes dicẽtes. Dñe dñe aperi nobis) Ly. per hoc qđ vocãt eũ dñm significatur q̃ crediderũt xp̃m. Sz quid pdest ore inuocare si ope neges (At ille rñdens ait Amẽ dico vobis nescio vos) Ly. i. noticia approbationis qua soli electi a deo cognoscũtur (Uigilate itaq̃z) Gor. i. antequã veniat spons⁹ (q̃z nescitis diẽ neq̃z horã). i. mortis vestre.

Seq̃tur euã. p defunctis qđ legr̃ p̃nte funere aut in depositiõe defũctoꝝ scd̃z iohãnẽ. xi

IN il. t. Dixit Martha ad iesũ Dñe si fuisses hic: frẽ me⁹ nõ fuisset mortu⁹. Sed et nũc scio q̃z q̃cunq̃z popósceris a deo: dabit tibi de⁹ Dixit ei iesus Resurget fratr̃ tu⁹ Dixit ei martha Scio q̃z resurget ĩ resurrectiõe ĩ nouissĩo die Dixit ei ies⁹ Ego sũ resurectio ⁊ vita: q̃ credit ĩ me: ⁊ etiã si mortu⁹ fuerit viuet Et oĩs q̃ viuit ⁊ credit ĩ me nõ morietr̃ ĩ eternũ Credis hoc Ait illi Utiq̃z dñe ego credidi q̃z tu es xp̃s filius dei viui: q̃ ĩ hũc mũdũ venisti. Postilla.

Dixit martha ad iesũ Dñe si fuisses hic. ⁊c. Joh. xi. Hyst. h⁹ euãr. factã est anno xp̃i xxxiii. xii. id⁹ Martii. Fe. vi. lu. i. indi. vi. Ad initiũ illi⁹ euãgelii scri. scu. Joh. in eodẽ ca. q̃ xp̃s dixit dis. suis. Lazarus mortuus est et gaudeo pp̃ter vos: vt credatis q̃z non erã ibi: sed eamus ad eũ. Uenit itaq̃z iesus ⁊ inuenit eum. iiii. dies ĩ monumẽto hñtẽ. ⁊c. Tũc seq̃tur euãg. illđ (Dixit martha ad iesũ Dñe si fuisses hic frater meus nõ fuisset mortuus) Tho. q. d. Tu es fons vite ergo mors nõ habuisset locũ in p̃ntia tua (sz ⁊ nũc scio) lz frãr me⁹ sit mortuus ⁊ sepultus: fide certa teneo (q̃z q̃cunq̃z popósceris a deo dabit tibi deus) quasi dicat poteras repellendo mortẽ vitam conseruare potes et viam perditamr restaurare vnde Augu. Non dixit rogo te: vt resuscites frẽm meũ: non eñ sciebat si resurgere fratri suo vtile erat (Dixit ei iesus Resurget frater tuus) Ly. sed illa intellexit hoc de resurrectione futura in fine mundi. Jđ seq̃tur (Dixit ei martha. Scio q̃z resurget in resurrectiõe in nouissimo die) Tho. q. d. scio resurrectionẽ generalẽ oĩm hoĩm futurã: et nescio vtrũ de illa gñali loq̃ris vl̃ de spãli frĩs mei. Sciebat aũt de doctrina xp̃i q̃z scd̃m Chriso. A xp̃o de illa gñali resurrectiõe audiuit: vel etiã q̃z ex scripturis legis ⁊ prophetaꝝ de illa gñali resurrectiõe edocta fuerat (Dixit ei iesus. Ego sum resurrectio ⁊ vita) i. cã resurrectionis q̃tũ ad corpus ⁊ vita q̃tum ad aĩam (Qui credit in me) q̃ sñ vita (etiã si mortu⁹ fuerit p pctm̃ in aĩa viuet). i. vita grẽ in p̃nti (⁊ oĩs q̃ viuit ⁊ credit in me nõ morietr̃ in eternũ) Tho. et si moriatur morte corporis q̃ est mors gehenne (Credis hoc) Augu. Xp̃s sciẽs fidẽ ip̃ius ↄfessionem eius requirit: te hoc ad meritũ salutis. Ro. x. Corde creditur ad iusticiã: ore aũt confessio ad salutẽ (Ait illi vtiq̃z dñe) sn. oĩa credo (credidi: quia tu es xp̃s fili⁹ dei viui) Ly. i. naturalis (q̃ in hunc mũdum venisti) i. per carnis assumptionem.

Aliud euan. pro defũctis. s. Johan. v. ca.

IN il. t. Dixit ies⁹ dis. suis. Amẽ amẽ dico vobis q̃z venit hora: ⁊ nũc ẽ qñ mortui audiẽt vocẽ filii dei: ⁊ q̃ audierint viuẽt. Sicut ei patr̃ habet vitã ĩ semetipso: sic dedit ⁊ filio vitã habere in semetipso Et potestatẽ dedit ei iudiciũ facere: q̃z fili⁹ hoĩs est Nolite mirari hoc q̃z venit hora ĩ qua oẽs q̃ ĩ monumẽ

tis sũt audiẽt vocẽ filii dei: ⁊ p̄cedẽt q̇ bona fecerũt ĩ resurrecti onẽ vite Qui ꝟo mala egerũt in resurrectionẽ iudicii. Postil.

Amẽ amẽ dico vobis qꝛ venit. ⁊c. Johis. v. Hec et sequentia euãgelia iuxta hystorias suas dicta sũt a dño iesu xp̄o ãno eius. xxxii. xvii. kal. maii. feria. iii. luna. xxiiii indi. v. Añ initiũ illi⁹ euãg. scri. san. iohã. in eodẽ cap. q̄ ipse pr̄ diligit filiũ: ⁊ oia demonstrat ei q̄ ipe facit. ⁊ maiora his demõstrabit ei op̄a et vos miramini p̄e magnitudie .q. di. vos miramini q̄ sanaui paraliticum q̄ fuit xxxviii. ãnos ĩ infirmitate sua sed maiora faciã. qꝛ suscitabo mortuos. Tũc postmodũ sequit euãg. hod. (Amẽ amẽ dico vobis qꝛ venit hora). i. in fine mũdi (⁊ nũc est). i. etiã in p̄nti (qñ mortui audiẽt vocẽ filii dei) Ly. qꝛ ad vocẽ filii aliq̄ ĩ p̄nti sunt resuscitati: vt fili⁹ vidue. vt pꝫ lu. vii. et filia archisynagogi: vt pꝫ Mat. ix. ⁊ etiã lazar⁹. vt pꝫ Johan. xi. Hec din futuro ⁊ in fine mũdi oẽs resurgẽt: ⁊ trãsibũt de morte ad vitã. vñ apl's. i. Cor. xv. Oẽs quidẽ resurgemus. (Sicut enĩ pr̄ hꝫ vitã in semetipso) Gor. i. p essentiã (sic dedit et filio vitã hr̄e in semetipso) p essentiã. et in hoc xp̄s ondit equalitatẽ sui cũ pr̄e (et p̄tãtẽ dedit ei iudiciũ facere). i. inq̄ntũ hõ (qꝛ filius hois ē). Ly. i. ab oĩbus visibilis in iudicio bonis et malis. Nolite mirari hoc: qꝛ venit hora in qua oẽs q̄ in monumẽtis sunt audient vocẽ filii dei) hoc fiet in gn̄ali resurrectione oĩm hoim: qñ oẽs resurgẽt ad vocẽ eius. i. ad imp̄iũ ei⁹ vñ p̄s. lxvii. Dabit ei voci tue vocẽ virtutis (et p̄cedẽt qui bona fecerũt in resurrectiõe vite.) Ly. hoc addit ad denotãdũ q̄ fides sine operibus nõ sufficit ad salutẽ (q̄ vero mala egerũt) Tho. i. mala acta p penitentiã nõ emẽdauerũt (ĩ resurrectionẽ iudicii). i. in eternã dãnationẽ vt hr̄ Mat. xxv. Ibũt hi ĩ suppliciũ eternũ. iusti aũt in vitã eternam.

Aliud euangelium pro defunctis secũdũ Johannem quinto capitulo.

In il. t. dixit ies⁹ di. suis ⁊ turbis iudeoꝝ Sicut pater suscitat mortuos ⁊ viuificat: sic ⁊ fili⁹ quos vult viuificat Neqꝫ ei pat̄ iudicat queq̄ꝫ sed oẽ iudiciũ dedit filio Vt oẽs honorificẽt filiũ sicut honorificãt p̄trem Qui nõ honorificat filiũ: non honorificat patrẽ q̄ misit illum Amẽ amẽ dico vobꝫ: qꝛ q̇ verbũ meũ audit ⁊ credit ei q̇ me misit habet vitã eternã Et ĩ iudiciũ nõ venit: sed trãsiet a morte in vitam. Postilla.

Sicut pat̄ suscitat mortuos ⁊c. Joh. v. Añ initiũ hui⁹ euãgelii scri. sau. Joh. in eodẽ ca. q̄ iesus sanauit quendã ĩfirmũ qui fuit. xxxviii. ãnos ĩ infirmitate sua. propterea p̄sequebant eũ iudei qꝛ hec faciebat. Jesus aũt r̄ndit Pater me⁹ vsqꝫ modo operat̄ et ego operor p̄pterea ergo magis q̄rebãt eũ iudei interficere: qꝛ nõ soluꝫ soluebat sabbm̄: sed ⁊ p̄rem suũ dicebat deũ: equalem se faciẽs deo. Tũc postmodũ sequit euãge. illud. (Sicut pr̄ suscitat mortuos ⁊ viuificat). Ly. q̄d est diue virtutis (sic ⁊ fili⁹ quos vult viuificat). i. p potentiã ei equalẽ. vñ. i. Regũ scdo. Dñs mortificat ⁊ viuificat ⁊c. Itẽ deut. xxxii. Ego occidã: ⁊ ego viuere faciã (neqꝫ enĩ pr̄ iudicat queq̄ꝫ) Ly. i. seorsum a filio cũ sit eoꝝ vna op̄atio (sed oẽ iudiciũ dedit filio vt pꝫ Act. x. Ipse est q̄ cõstitut⁹ est a deo iudex viuoꝝ et mortuoꝝ (vt oẽs honorificent filiũ sicut honorificãt patrẽ.) Tho. sicut enĩ pr̄ ⁊ filius sũt equales in auctoritate et p̄tãte: sic debẽt esse equales in glia ⁊ honore (q̄ nõ honorificat filiũ: nõ honorificat patrẽ q̄ misit illũ) Gor. nõ quare pr̄ vult filium honorari: qꝛ honor filii est honor patris ⁊ ecõuerso (Amen amẽ dico vobis qꝛ q̄ verbũ meũ audit ⁊ credit ei qui me misit) Ly. i. fide formata (hꝫ vitã eternã) Ly. i. cãliter: qꝛ hꝫ grãm q̄ facit eũ dignũ vita eterna (et in iudiciũ nõ venit). i. cõdẽnatõis (sed transiet a morte.) Gor. i. de p̄nti vita que mors est (in vitam) Ly. qꝛ oꝫ soluere debitum nature vt veniat ad vitam glorie.

Aliud euan. p def. s. io. vi.

In il. t. Dixit ies⁹ di. suis. Oẽ q̄d dat michi pat̄ ad me veniet: ⁊ eũ q̇ venit ad me nõ eiciã foras: qꝛ descẽdi de ce

lo nõ vt faciã volũtatẽ meã: sz volũtatẽ ei⁹ q̇ misit me pris vt oẽ qḋ dedit michi nõ pdã ex eo: sz resuscitẽ illḋ i nouissimo die. Hec ẽ ãt volũtas patris mei q̇ me misit: vt oĩs q̇ videt filiũ et credit i eũ habeat vitã eternã: ꝛ ego resuscitabo eũ in nouissimo die.

Postilla.

Oẽ qḋ dat michi pat ad me ꝛc. Jo. vi. Añ litiũ illi⁹ euã di. ie. dis. s. Ego sũ panis vite: q̇ vẽit ad me ñ esuriet: ꝛ q̇ cre. in me ñ sitiet vnq̃. tũc seqt̃ euã. illḋ (Oẽ qḋ dat mihi pẽ ad me vẽiet) p fidẽ formatã. nã fides ẽ fũdamẽtũ oĩz meritoꝝ (ꝛ eũ q̇ vẽit ad me) Tho. i. ad fidẽ ꝛ grãz meriti ñ eiiciã foras. i. nũq̃ subtrahã ei grãz. nec amicitiã meã ab ipo diuidã. dũmõ ipe p pctm̃ grãz meã ñ expellat (q2 descẽdi de celo) i. natã hũanã assũpsi (nõ vt faciã volũtatẽ meã: sz volũtatẽ ei⁹ q̇ misit me) tho. ecce p oĩa volũtatẽ hũanam subiecit volũtati diue. mat. xxvi. Nõ mẽa volũtas sz tua fiat (hec ẽ ãt vo. ei⁹ q̇ mi. me pris vt oẽ qḋ dedit mihi ñ pdã ex eo) ly. q2 ꝛ si talis pdestiat⁹ aliqñ cadit in pctm̃ mortale finalit tñ resurget. Vñ amb. Cert⁹ sũ q dẽ ꝯtĩ lũ electorũ suoꝝ cadere pmitteret si eñ meliores a casu suo resurrectuꝝ nõ sẽsissz (sz resuscitẽ illḋ in nouissĩo die) tho. s. de morte ad gloriosã vitã. hec ẽ ãt volũtas pris mei q̇ me misit vt oĩ sq̇ videt filiũ) Tho. sic passibilem et mortalẽ ꝛ cũ hoc miracl'a faciẽt ẽ / ꝛ credidit in eũ). i. adheret ei sicut vni vero deo p miracula duct⁹ ẽ ad fidẽ (hẽat vitã eternã. ly. si pseueret. qḋ ẽ lessabilẽ veꝝ i pdestiario de q̇b⁹ xp̃s hic loq̇t (ꝛ ego suscitabo eũ i nouissĩo die) q̇ ad corp⁹ vt sit gaudeat i corpe ꝛ aĩa.

¶ In fe. san. trinitatis. Euã. scd̃m Joh. xv. Cum venerit paraliticus quem ꝛc. Require supra in dominica in octa. ascens.

¶ Item aliud euãgeliũ scd̃m Johãnez. iii. capitulo quod ab aliquibus legit in octa. pẽthecostes in qua celebratur idem festum.

In il. t. Erat hõe x phariseis nichodem⁹ noĩe princeps iudeoꝝ. Hic venit ad iesũ nocte ꝛ dixit ei Rabbi: scim⁹ q2 a deo venisti magister. Neo enĩ põt hec signa facere q̃ tu facis: nisi fuerit de⁹ cũ illo. Rñdit ies⁹: dixit ei Amẽ amẽ dico tibi: nisi q̇s renat⁹ fuerit denuo: nõ põt videre regnũ dei. Dixit ad eũ nichodem⁹. Quõ põt hõ nasci cũ sit senex? Nunq̇d põt i vẽtrem matris sue iterato itroire ꝛ renasci? Rñdit iesus Amẽ amẽ dico tibi: nisi q̇s renatus fuerit ex aqua ꝛ spũ sctõ nõ põt introire i regnũ dei. Qḋ natũ ẽ ex carne caro ẽ: ꝛ qḋ natũ ẽ ex spũ / spũs est. Nõ nasci denuo. Spũs vbi vult spirat ꝛ vocẽ ei⁹ audis: sed nescis vñ veniet aut quo vadat. Sic ẽ oĩs q̇ nat⁹ ẽ ex spũ. Rñdit nichodem⁹ ꝛ dixit ei Quomodo possũt hec fieri? Rñdit ies⁹ et dixit ei. Tu es magister i israel et hec ignoras? Amẽ amẽ dico tibi: q2 qḋ scim⁹ testamur: ꝛ testimoniũ nrm̃ nõ accipitis. Si terrena dixi vob̃ ꝛ nõ credit̃: quõ si dixero vob̃ celestia credet̃? Et nemo ascẽdit i celũ nisi q̇ descẽdit ḋ celo: fili⁹ hoĩs q̇ ẽ i celo. Et sicut moyses exaltauit serpẽtẽ i deserto: ita exaltari oportet filiũ hoĩs: vt oĩs q̇ credit in ipsũ nõ pereat: sed habeat vitã eternã.

Postilla.

¶ Erat hõ ex phariseis nichodemus noĩe ꝛc. Joh. iiii. Hysto. hui⁹ euang. facta est anno xp̃i xxxi. xvi. kalend̃ maii. Fe.

iiii. indi. iiii. luna. v. Ãn initiũ illi⁹ euã. scri.
san. io. in predcti c. Cũ iesꝰ eẽt hierosolymis
i pascha i die festo multi crediderũt i noie eꝰ vi
dẽtes signa q̃ faciebat. Tũc postmodũ seq̃t
euã. ho. (Erat hõ ex phariseis) Iste eni fuit
vn⁹ illoꝝ de q̃bus Io. ii. dꝫ ꝙ multi crediderũt
in iesũ videntes signa q̃ faciebat: sꝫ ꝓp iudeos
nõ ꝯfitebant vt de synagoga nõ eiicerẽtur
(ex phariseis). tho. hec secta erat ꝓbabilioꝛ ⁊
honoꝛabilioꝛ inẽ oẽs sectas iudeoꝝ (nichode
mus noie) ipe ei postmodũ sepe iuit ad xp̃z:
vt hẽ ioh. xix (pꝛinceps iudeoꝝ) fuit ei magn⁹
inẽ iudeos ⁊ honoꝛat⁹ (hic venit ad iesũ no-
cte) timuit ei venire in die: ne icurreret indi-
gnationẽ iudeoꝝ q̃ iã ꝯspirauerãt Ioh. ix. vt
siq̃s eũ cõfiteret xp̃m extra synagogã fieret
(et dixit ei) Rabbi scim⁹ qꝛ a deo venisti ma
gister. ly. i. certũ est mihi ꝙ tua doctrina ẽ ve
ra ⁊ a deo data ⁊ nõ hũanit⁹ cõficta (nẽo eñ
põt hec signa facere q̃ tu facis: nisi fuerit de⁹
cũ illo. Rñdit iesus ⁊ dixit ei) Ly. hic ponit
xp̃i ꝯsilio: qꝛ videbat nichodemũ fidelẽ ⁊ ve-
racẽ q̃rere doctrinã ꝯptã ad secreta fidei ⁊ iõ
incepta a pꝛio sacrõ. s. baptismo q̃ est gñatio
spũalis ⁊ ꝑ ꝯñs necessaria ad salutẽ. (Amen
amẽ dico tibi: nisi q̃s renat⁹ fuerit denuo.)
i. iteꝝ per gñationẽ spũalẽ (nõ põt videre re
gnũ dei.) ly. Filio ei dei nõ põt hoib⁹ ꝯpete
re nisi per grãm: ⁊ ad hãc grãm ꝯseq̃ndã re
quirit gñatio spũalis. ꝑ quaꝫ hoies fiũt filii
dei. ⁊ per ꝯñs heredes vite celestis (di. ad euꝫ
nich. Quõ põt hõ nasci cũ sit senex? Nũquid
põt in ventrẽ mr̃is sue iterato introire et re-
nasci. q. d. nõ qꝛ ꝯ̃tas nõ ꝑmittit. (Rñdit
iesus. Amẽ amẽ dico tibi nisi quis renat⁹ fu
erit ex aqua ⁊ spũscõ). q. d. tu de carnali ge
neratiõe intelligis q̃ ego de spũali gñatione
dico nisi q̃s renatus fuerit spũali gñatiõe q̃
fit ex aqua ⁊ spũscõ (nõ põt introire i regnũ
dei) Ex hoc hẽmus ꝙ baptism⁹ est quedam
spũalis gñatio: ⁊ ẽ pꝛimũ sacrm ⁊ ianua oĩꝫ
sacroꝝ: et sine eo null⁹ saluatur (quod natũ
est ex carne) scḋm virtutẽ carnal' gñationis
(caro ẽ). i. cõstituitur i vita carnali tñ (⁊ q̃d
natũ est ex spũ: spũalẽ). i. cõstituitur i vita spi
rituali (nõ mireꝛ). i. ñ debes admirari. qꝛ di
xi tibi oꝫ vos nasci denuo qꝛ nõ loquoꝛ de ge
neratiõe carnal (de qua tu arguis: sꝫ de spũali
(Spũs vbi vult spirat). s. dãdo grãꝫ cui vult
ad Ro. ix. Cui vult miseret: ⁊ quẽ vult indu
rat (⁊ vocẽ ei⁹ audis). s. i ꝑdicatiõib⁹ vt paꝫ
math. x. Nõ ei estis q̃ loquimini: sꝫ spũs pr̃is
vr̃i q̃ loq̃tur in vobis (⁊ nescis vñ veniat aut
quo vadat) vñ Aug. di. ꝙ illa verba de spũ
scõ intelligẽda sũt: q̃ in ꝓphis ⁊ scripturis sa
cris loq̃tur: sꝫ pꝛincipiũ hui⁹ scripture. s. spũs
scẽs et ei⁹ finis. s. btitudo celestis nobis occũ
tatur: ⁊ sola fide tenetur (Sic est oĩs q̃ nat⁹
est ex spũ). s. scõ. i. in vita spũali cõstituitur.
Rñdit nicho. ⁊ dixit ei. Quõ pñt hec fieri.)
Goꝛ. in hoc notatur diligẽtia in nichodemo
qꝛ nõ cessauit q̃rere donec intelligeret. (Rñ
dit iesus ⁊ dixit ei Tu es magr̃ i israel ⁊ hec
ignoꝛas) Goꝛ. q. d. quẽ iudei magnũ docto-
rẽ te reputãt: et tñ ignoꝛas fidei initia et viã
salutis (Amẽ amẽ dico tibi qꝛ q̃d scim⁹ loq̃-
mur (. s. ego ⁊ mei apli. (⁊ quod vidim⁹ testa-
mur: ⁊ testimoniũ nr̃m nõ accipitis) sic pꝛoba
tũ ⁊ certũ (Si terrena dixi vobis) tho. de re-
gñatiõe baptismi / qui fit in aqua ⁊ spũ) ⁊ ñ
creditis: quõ si dixero vobis celestia credetis)
. s. gñationẽ eternã filii dei a patre ⁊ filio cre
detis (⁊ nẽo ascẽdit in celũ). i. nemo hꝫ virtu
tẽ illuc ascẽdendi ꝓpꝛia ptãte (nisi qui descẽ
dit de celo filius hois q̃ est in celo ꝑ pñtiã et
imensitatẽ diuinitatis. ergo quilꝫ hõ q̃ ascen-
dit ⁊ saluatur ascendit ꝑ xp̃m (Et sicut moy
ses exaltauit serpẽtẽ (Hic xp̃s agit de sua pas
siõe a qua virtutẽ hꝫ baptism⁹ ⁊ oĩa alia sa
cramẽta di. (Sicut moyses exaltauit serpẽ
tem) vt legẽ Nume. xxi. ꝙ murmurãtib⁹ iu
deis cõtra deũ ⁊ moysem ⁊ dicẽtib⁹. Aĩa nr̃a
nauseat sup cibo isto leuissimo immisit de⁹
serpẽtes ignitos q̃ eos interficiebãt Clamã-
te aũt moyse ad dñm: iussit dñs serpentẽ fie
ri eneũ et affigi in palo vt aspiciẽtes in eũ ꝑ
cussi a serpẽtib⁹ sanarẽtur Hic serpẽs fuit fi
gura passiõis xp̃i: qꝛ serpẽs eneus affixus in
palo fuit xp̃s innocẽs affixus in patibulo cru
cis ad cui⁹ aspectũ. s. ꝑ fidẽ et amoꝛẽ sanatur
in nobis venenũ pcti ⁊ ignite cõcupiscentie.
(ita exaltari oꝫ filiũ hois) tho. hic ostẽdit mo-
dũ sue passiõis Voluit aũt dñs nr̃ iesus xp̃s
illo mõ moꝛi. s. exaltatus i cruce: vt sicut ter
rã purgauerat sua cõuersatiõe: ita purgaret
aerẽ ⁊ oĩa celestia sua passiõe: et terrena cuꝫ
celestibus pacificaret. Et iõ stetit quasi me-
dius inẽ celũ et terrã: vt pꝫ per aplm di. Pa
cificat⁹ per sanguinẽ crucis eius siue q̃ sunt
in terris. siue que in celis sunt: (vt oĩs q̃ cre
dit in ip̃m. s. vera fide (nõ pereat) moꝛsu ser
pentis. i. demonũ ifectiõe vicioꝝ ⁊ moꝛte sup-
plicioꝝ sed habeat vitã eternã) hic in spe. et
postea in re. Circa pñs euang. vbi dꝛ Nisi q̃s
renat⁹ fuerit notãdũ ꝙ hugo de pꝛato di. ꝙ
de⁹ a pꝛĩcipio mũdi vsq̃ modo cõtra pctm oꝛi-
ginale tollendũ remedia oꝛdinauit Nã hõ fe
cit moꝛbũ ⁊ de⁹ fecit remediũ Pꝛimũ remediũ

fuit sacrificiũ p adultis. et inde est q antiq̃ patres deo sacrificiũ offerebãt. Si aũt puuli moriebant añ vsum liberi arbitrii sufficie-bat eis fides parentũ. vt sicut fuit a parenti-bus introductũ pctm̃. ita per eosdẽ deleretur. Si aũt parẽtes paruulo; qui moriebãtur nõ erant fideles paruuli nõ saluabantur. Scdm̃ remediũ fuit circũcisio tpe abrahe qz de⁹ mãdauit abrahe vt ipe ⁊ posteri ei⁹ debe-bant circuncidi. Terciũ remediũ fuit baptis-mus quẽ xp̃s instituit. q̃ nõ solũ purgat pctm̃ originale ⁊ actuale. sed etiã aperit celum. qd circũcisio nomen fecit. Et hoc facit baptism⁹ in virtute passionis xp̃i. et in signum huius exiuit de latere xp̃i sanguis et aqua.

¶ In festo dedicationis templi. euan-gelium scdm̃ lucam. xix.

IN il. t. Ingress⁹ ies⁹ perã-bulabat hierico Et ecce vir noĩe zache⁹: ⁊ hic erat pri-ceps publicano; ⁊ ipe diues Et q̃rebat videre iesũ qs eẽt: ⁊ nõ poterat pre turba qz statura pu-sill⁹ erat Et pcurrens ascendit i arborẽ sicomorũ vt videret il-lũ: qz inde erat trãsitur⁹ Et cũ venisset ad locũ: suspiciẽs ies⁹ vidit illũ ⁊ dixit ad eũ. zachee fe-stinãs descẽde: qz hodie i domo tua oportet me manere Et festi-nãs descẽdit: ⁊ excepit illũ gau-dẽs Et cũ viderẽt oẽs murmu-rabãt dicẽtes: q ad hoiem pec-catorẽ diuertisset Stãs aũt za-che⁹: dixit ad dñz Ecce dimidiũ bono; meo; dñe do pauperib⁹ ⁊ si qd aliquẽ defraudaui reddo quadruplũ Ait ies⁹ ad eũ Qz ho-die sal⁹ huic domui facta ẽ: eo q ⁊ ipe sit fili⁹ abrahe. Uenit eni filius hoĩs q̃rere ⁊ saluũ facere qd perierat. Postilla.

Ingress⁹ ies⁹ pambulabat. ⁊c. Luc. xix. Hyst. huius euãg. facta est ãno xp̃i xxxiii. kal. aprilis lũa. vii. indictiõe. vi. Añ in-tiũ illius euãg. scri. Luc. ca. xviii. in pcedẽti capl. q quidã adolescẽs interrogauit iesũz dicẽs. Magr̃ quid faciẽdo vitã eternã possidebo Dixit aũt ei iesus. Si vis ad vitã ingredi serua mãdata. Qui ait. Hec oĩa custodiui a iuuentute mea quid adhuc michi deest. Ait illi ies⁹ Si vis pfect⁹ eẽ vade ⁊ vẽde oĩa q̃ ha-bes. et da paupib⁹ ⁊ hẽbis thesaurũ i celo. et veni, seq̃re me. His ille auditis ptristatus est qz diues erat valde. Uidẽs illũ iesus tristẽ factũ dixit. q̃ difficile q̃ pecunias hñt i regnũ dei intrabũt ly. Difficile d. ⁊ nõ ipossibile. qz difficile est diuitias possidere ⁊ nõ teneri ni-mis amore ea;. Facilius est camelũz p fora-mẽ acus transire q̃ diuitẽ intra i regnũ dei. Ly. Hoc nõ intelligit de quolibet diuite con-stituẽtẽ finẽ i diuitiis et etiã pfidẽtiã suã. er-go Marci. x. dr̃: q difficile pfidentes in pecu-niis itrabũt regnũ celo;. Ly. possessio diui-tia; reddit hoiez difficilẽ ad perfectionẽ re-q̃rendã: nõ tñ facit ipossibilẽ: qz abrahã fuit diues valde: ⁊ tñ fuit pfect⁹: vt hr̃ Geñ. xvii et id dr̃. Eccl'. xxxi. Btũs vir diues q̃ inuẽtus est sine macula. Et seq̃tur. Et qs est hic ⁊ lau-dabimus eũ. q. d. vix ⁊ cũ difficultate inenit Et audit his discipli mirabantur valde di-centes. Quis ergo poterit saluus fieri ⁊ ait illis. Quecunqz impossibilia sunt apud homines possibilia sunt apud deum. Quia sicut di. Berñ. deus põt a cupiditate terreno-rũ cõuertere ad cupiditatẽ eternorum. vt pz Sapie. xiii. Potẽs es dñe ex oibus saluare. Uñ q̃ illud qd supest paupibus tribuunt et eos sibi amicos cõstituũt regnũ celo; intra-re pñt. vt pz Lu. xvi. Facite vobis amicos de mamona iniq̃tatis. vt cũ defeceritis recipiãt vos in eterna tabernacula. Similr̃ q̃ diui-tiis suis opera mie exercent. s. cibãdo esurien-tem. potãdo sitiẽtẽ. hospitando peregrinũ. vestiẽdo nudũz. ⁊ sic de aliis. vñ Mat. xxv. Esuriui ⁊ dedistis mihi manducare ⁊c. Ue-nite bñdicti pris mei possidete vobis regnũ paratũ a constitutiõe mũdi. Tunc sequitur post modũ euãg. ho. (Ingress⁹ iesus pãbu-labat hierico) q̃ ciuitas distat ad vnã dietaz a hirlm (⁊ ecce vir noĩe zache⁹) Go. noiatur expsse tãq̃ dign⁹ noie. qz in lib. vite erat scri-ptũ nomẽ ei⁹ (et hic erat princeps publicano-rũ) Ly. nõ tñ publican⁹ sed princeps publi-canorum. In quo apparet mĩa maio; in

dias vocatione vt vbi abundauit delictum superabũdaret et gratia (et ipse diues) L. p. qz auarus fuit in acquirẽdo (et querebat). i. desiderabat (videre iesũ quis esset) in psona: et hoc ex deuotiõe (et nõ poterat pre turba) L. p. Ex quo pz deuotio ppli ad xpz. qz statura pusill' erat) scz in statura corporis (et precurrẽs) i. pre aliis currens (ascẽdit in arborẽ sicomorũ.) Gor. vt qḋ natura min' haberet ascensu arboris suppleret. Sicomorus est arbor moro silis in foliis. sed altitudine prestãs et interpretatur ficus fatua: et significat crucẽ xpi q̃ gẽtib' stulticiis est iudeis vero scandalum xpianis autẽ dulcedo et honor (vt videret illũ: qz inde erat trãsitur') i. ex illa parte qua erat sicomorus [illegible] ritur qui mouit eum ad hoc vt sic desiderauit videre iesũ. [illegible] detur scḋm Aug. q ipse [illegible]. Audiuit eñ famã vndiq circũuolãtem de iesu q solo verbo īfirmos curaret. ergo desiderabat ipm videre (et cuz venisset). i. iesus (ad locum vidit illum) non tantũ visu corporis: sz etiã respectu pietatis et misericordie (et dixit ad illũ) tanq̃ iam dignũ diuino eloquio (zachee festinãs descende) vocat euz ex noie ad ostensionem sue infinite sapientie qua et nos oẽs nouit et noiat. vnde ps. cxlvi. Qui numerat multitudinẽ stellaruz et oibus eis noia vocat (qz hodie i domo tua oportet me manere) L. p. in domo materiali ppe refectionem xpi i et discipulor suor: et in domo spũali ɔscientie per gratie infusionẽ (Et ille) scz zacheus festinans) Gor. non ɔcrastinans non se excusans (descendit) non tm̃ descensu locali: sz et mentali per hũilitatẽ (et excepit illum) scz xpm (gaudẽs). i. de tanti hospitis aduentu (et cum viderent oẽs. i. pharisei et alii malignantes. i. q intrauit domum publicani (murmurabãt dicentes: q ad hoiem petõrem diuertisset) L. p. et hoc irrõnabiliter fecerunt: qz nullus rõnabiliter põt murmurare si medicus visitet egrotum ad ipm saluãdũ. Insup falso iudicauerũt de zacheo q̃ iã petõr non erat sed vere penitẽs. (Stãs aũt zache' dixit ad dñm) quasi paratus ei obedire (ecce dimidiũ bonor meorum dñe do pauperibus non dicit dabo in futuro: scz post mortẽ meã sed dicit do in presenti: qz vnus denarius in vita plus valet q̃ mille post mortẽ (et si quid aliquem defraudaui reddo quadruplum) ergo insuper et modico. In hoc autem q ponit sub dubitatione dicens (si quid aliquem defraudaui) oñdit se non multuz defraudasse (reddo) nõ dicit reddam: quia tenetur homo statim restituere res iniustas iuxta oẽ posse suum. vñ Aug. Non dimittitur peccatum nisi restituatur ablatum (quadruplũ) vtinã vsurarii / raptores. et c. redderent simplũ (Ait ãt ies': qz hodie huic domui salus a deo facta est Gor. i. toti familie: et spũaliter ɔscie zachei q̃ facta est dom' dei p grãz inhitationis (eo q et ipse sit filius abrahe) vñ Beda. zacheus filius abrahe dr nõ qz de stirpe ei' genit' sz qz est fidem ei' imitat': et sicut et ille terram domũq patrnã deseruit: ita iste zache' dimidiã partẽ bonor suor paupibus distribuit. Ex his videtur q non fuit iudeus: sz pagan' qz oẽs iudei de stirpe abrahe descenderũt. Et idẽ videt dicẽ. Amb (venit eñ fili' hois) Gor. de celo in mũdũ per hũilitatis assumptionem (querere) per doctrinam suam (et saluum facere) per gratiam (quod perierat) p culpam.

¶ Finis.

¶ Index super postillas siue expositiones epystolarum et euangeliorum dominicalium necnon de sanctis: et eorum cõmuni vna cum ferialibus tam de toto tẽpore anni q̃ etiam eorumdem sanctorum.

¶ Finis tabule epystolarū de tempore.

¶ Tabula super postillas siue expositiões euangeliorum tam dominicaliū quam ferialiū per discursum totius anni.

¶ Finis tabule euangeliorum de tempore
¶ Incipit vlterius tabula super postillas epystolarum de sanctis per annum: vnacum ferialibus et communi eorumdem.

¶ Sequitur alia tabula super postil- las epystolarū de communi sanctorū.

¶ Tabula super postillas euangeliorū de sanctis per ānū vnacū ferialib⁹ & cōi eorund.

Sequitur tabula alia super postillas euangeliorum de communi sanctorum.

Finis.

¶ Postilla siue expositio epystolarū & euāgeliorū tam de tempore q̄ de sanctis vnacū ferialibus de toto tempore anni necnon eorundē sanctorū finit feliciter nouiter impressa London. in achademia Juliani Notarii bibliopole: impensis vero eiusdem morā trahentis iuxta templum barre sub intersignio trium Regum. Anno salutis nr̄e M.CCCCC.ix. die vero .x. Nouembris

Julyan Notary

Collation:

abcdefghiklmnopqrstvxyz & ABCDEFGHI KLM^{8}; 288 leaves.

1^{a} title & imprint; 1^{b} Preface; 2^{aa} – 96^{ba} Epist de tempore; 96^{bn} – 242^{bn} Evan de tempore; 242^{ba} – 263^{bb} Epist of Propr & Comm Scomm & Misc; 263^{bb} – 286^{b} [illegible] Evan of Propr & Comm Scomm & Misc; 286^{b} – 288^{ab} Index; 288^{ab} Imprint; 288^{b} Printer's device.

This copy is quite perfect.
Another is in Thilly's Catalogue (16 Ja 1868) wants title & another leaf besides part of the last leaf, marked 15 guineas.